

Kukwe kuin ngöbökwe

Ngäbere New Testament

Contents

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Mateokwe	1
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Marcokwe	82
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe	132
Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe	215
Sribi Nitre Jesu Kukwei Ngwianka Köböire	274
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Romanobokrä	346
Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Corintobokrä	382
Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Corintobokrä	413
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Galaciabokrä	435
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Efesobokrä	448
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Filipobokrä	460
Tärä Tikani Pablokwe Nitre Colosabokrä	468
Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä	476
Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä	483
Tärä Tikani Käne Pablokwe Timoteokrä	487
Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Timoteokrä	496
Tärä Tikani Pablokwe Titokrä	503
Tärä Tikani Pablokwe Filemónkrä	508
Tärä Tikani Nitre Hebreokrä	510
Tärä Tikani Santiagokwe	537
Tärä Tikani Käne Pedrokwe	546
Tärä Tikani Bobukäre Pedrokwe	556
Tärä Tikani Käne Juankwe	562
Tärä Tikani Bobukäre Juankwe	571
Tärä Tikani Bämäkäre Juankwe	573
Tärä Tikani Judakwe	575
Kukwe Mikani Tuare Juanye	578

Kukwe kuin ngöbökwe

New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

Language: Ngäbere

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

f7eb1e5c-fa4a-549d-9068-5c39950c53f1

ISBN: 978-1-5313-0275-7

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Mateokwe

Mateo

Ni iti kädian nämane Mateo käkwe tärä ne tikani. Niara kädian nämane Leví arato. Mateo abko ni israelita käräbare Jesukwe ja töitikäkäre jabe. Jesu ngämi Mateo kärere, känenkri niara abko ngwian käräkä gobran romanobokrä, akwa Jesukwe käräbare ja töitikäkäre jabe, ye btäräbe nikani Jesu jiebti. Kä ye ngwane nitre romanobo nämane gobrane nitre israelitabti.

Jesukwe dre dre nuenbare abko Mateokwe tuani ja okwä jenbti, ye abko tikani tärä nebtä. Erere arato, Jesukwe kukwe diribare ño ño abko kukwei nuani kwe, ye abko tikani täräbtä kwe. Mateo käkwe tärä ne tikani bäri nitre israelitakrä, ñobtä ñan angwane niaratre nämane ni ngibiare iti ja diantarikä. Ni jatadre iti nitre israelita Diantarikä abko Ngöbökwe niebare kira. Ni ye abko kä Mesías hebreore amne kä Kristo griegore. Ni Diantarikä juandre Ngöbökwe ye abko Jesu ara abko Mateo tö namani mikai gare nitre israelitareye tärä nebti.

Jesu mräkä känekäne

(Lucas 3.23-38)

1 Jesukristo mräkä känekäne jrei Davikri amne Abrahamkri abko nere:

² Abraham abko Isaac rün,

Isaac abko Jacob rün,

Jacob abko Judá rün amne

Judá etbakantre mda mda rün arato,

³ Judá abko Fares amne Zara rün amne,

Fares btä Zara meye abko Tamar,

Fares abko Esrom rün amne,

Esrom abko Aram rün,

⁴ Aram abko Aminadab rün amne,

Aminadab abko Naasón rün amne,

Naasón abko Salmón rün,

⁵ Salmón abko Booz rün,

(Booz ne meye abko Rahab. Rahab ne abko ñakare israelita.)

Booz abko Obed rün,

(Obed meye abko ni ñakare israelitare kädian nämane Rut.)

Obed abko Isaí rün amne,

⁶ Isaí abko jrei David rün.

Jrei David abko Salomón rün.

(Salomón ne meye abko nämane käne Uríabe.)

⁷ Salomón abko Roboam rün,

Roboam abko Abías rün,

Abías abko Asa rün,

⁸ Asa abko Josafat rün amne,

Josafat abko Joram rün amne,

Joram abko Uzías rün,

⁹ Uzías abko Jotam rün amne,

Jotam abko Acaz rün amne,

Acaz abko Ezequías rün,

¹⁰ Ezequías abko Manasés rün amne,

Manasés abko Amón rün amne,

Amón abko Josías rün,

¹¹ Josías abko Jeconías amne mräkä mda rün,

(Jeconías näire abko nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate.)

¹² Abti nükaninta kä Israelite,

yebti abko Jeconías abko Salatiel rün,

Salatiel abko Zorobabel rün,

¹³ Zorobabel abko Abiud rün amne,

Abiud abko Eliaquim rün amne,

Eliaquim abko Azor rün,

¹⁴ Azor abko Sadoc rün,

Sadoc abko Aquim rün amne,

Aquim abko Eliud rün,

¹⁵ Eliud abko Eleazar rün amne,

Eleazar abko Matán rün amne,

Matán abko Jacob rün,

¹⁶ Jacob abko José rün.

José ne mden abko ben María namani.

María ne mden abko Jesu meye amne,

Jesu ne mden abko ie nita Kristo niere.

¹⁷ Ne aisete Abraham näire nebebe jrei David näire nitre israelita ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri. Yebti David näire abti nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate, ye näire nitre israelita ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri arato. Abti nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate ye täbti nitre ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri nebe Kristo därebare ye näire.

Jesukristo därebare

(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Jesukristo därebare abko nakaninkä krörö: Jesu ngämi däre, känenkri María, Jesu meye abko nämane mikani jakrä kwärikwäri Josébe. Akwa María ngämi nebe Josébe, ye känenkri María ñan namani mobe, bren kwe kisete Ngöbö Üai Deme köböire. ¹⁹ Angwane José, ben María rabadre, José ye abko nämane nüne metre Ngöbö ngwäreki amne ñan tö namani María mikai ene ni jökrä ngwäreki, aisete María tuadremetre kwe kä bube tiebe abko namani nütüre.

²⁰ Ye erere José jatanina nuene, btäräbe angele ni Dänkienkwe jatani, käkwe niebare krörö köböire ie:

José, jrei David mräkä, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä María kare ngäbti ja nän mukore, ñobtä ñan angwane ngäbäkre rabadi kwe, ye abko namani btä Ngöbö Üai Deme di kri köböire. ²¹ Mdakäre abko, ngäbäkre däredi brare Mariakwe ye abko makwe kädian Jesu,* ñobtä ñan angwane juta kwe ngite ngite kukwe kämekäme kisete, ye abko niarakwe dianditari, aisete makwe kädian kore. Abko kore se, niebare angele kwe Joséye.

²² Ni Dänkien abko käkwe blitabare kira niara kukwei niekä köböire, ye erere rabadre bare täte, abkokäre kukwe

nakaninkä kore. Kukwe niebare ni Dänkienkwe abko tä tikani krörö niara Kukweibtä:

²³ Meri iti kaibe deme ñan rabadi mobe bren kwe kisete amne ngobo rabadi iti kwe.

Ngäbäkre ye abko kädiani Emanuel, *Isaías 7.14*

abko niebare ni Dänkienkwe. (Emanuel abko “Ngöböta nibe” nieta.)

²⁴ Yebti José nükaninta ngwäte angwane, angele kwe dre dre nuemma ie, ye erere nuenbare kwe, käkwe María kani ngäbti ja nän mukore. ²⁵ Akwa María ngobo ngämi däre kwe, ye känenkri namanintre ñakare jabe abti ngobo därebare kwe. Ngäbäkre ye abko Josékwe kädiani Jesu.

Nitre ja töitikaka mukebtä nükanani Jesu mike ütiäte jae

2 Jesu därebare juta Belénte kä Judeate angwane, ni iti kädian nämane Herodes nämane jreire. Jesu därebare, abti nitre töbtä nünanka mobe kä Judeabtä kä driri nükanani juta Jerusalén yete. Nitre ye abko nämane ja töitike mukebtä abko nükanani, ² käkwe kukwe ngwianintari krörö:

¿Jrei nitre israelitakwe därebare abko tä mdente? Muke kwati käkwe niara därebare mikaba gare, ye abko nunkwe tuaba nüke käin kä driri yete, aisete nun jatani mike ütiäte jae, niebare kwetre.

³ Nitre töbtä ja töitikaka mukebtä käkwe kukwe niebare kore, ye gani jrei Herodekwe angwane, niara namani töbike kri. Erere arato, nitre nünanka juta Jerusalénte namani töbike kri arato. ⁴ Abtä jrei ye käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käräbare amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käräbare kwe arato, bti kukwe ngwianintari krörö kwe ietre:

*1:21 Jesu abko käta ni Dänkien Ngöbö tä ni dentari niere hebreore.

¿Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre mdente metre? niebare kwe ietre.

⁵Angwane niaratre käkwe niebare mda Herodeye:

Jrei däredre juta Belénte kä Judeate abko gare nunye, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä käkwe tikani krörö: ⁶Belén, ma abko juta chi kä Judá kánti nete.

Akwa ma abko ütiäte kri, juta mda mda ngätäite kä Judá ye kánti, ñobtä ñan angwane gobran kri däredri yete abko käkwe nitre israelita tikwetikwe ngibiadibti, *Miqueas 5.2* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare kwetre Herodeye.

⁷Yebti Herodekwe nitre töbtä ye käräbare tiebe, bti muke tuani ñongwane metre kwetre abko ngwianintari kwe ietre. ⁸Angwane Herodekwe niebare ietre:

Mun nän Belén sete amne ngäbäkre ye tä mdente abko munkwe ngwiantari kuin jökrä. Abti kwan munye angwane, tä mdente abko mun jatata niere tie, ti rikadre mike ütiäte siba abkokäre, niebare kwe ietre.

Bti juani kwe Belén. ⁹Jrei Herodes käkwe blitabare ünän kore, yebti nitre töbtä ye nikani ta; nikanintre ta angwane muke tuani nüke käin kä driri kwetre, ye ara nikaninta niaratre jie ngwenante abti batibe ngäbäkre nämane, ye kánti muke ye namani nünaninkä käin. ¹⁰Nitre töbtä käkwe muke tuani kore angwane, kä namani nuäre kri btäre. ¹¹Nikanintre gwä angwane, ngäbäkre ye nämane gwi meye Mariabe, btä okwä namani. Angwane namani ngukudokwäbti temen, käkwe ngäbäkre ye mikani ütiäte jae. Yebti kaja ngwian nämane kwetre, ye jue tikani kwetre, bti oro amne kri ngwäri ütiäte kri rä bäne bäne kädianta incienso amne mirra biani ngwarbe kwetre ngäbäkre yeye. ¹²Yebti jatanintre nikenta angwane,

ñan rikadreta Herodes kánti ta abko Ngöbökwé mikani gare köböre ietre, aisete nikaninta ji mdabti nebeta ja käite.

Jesu jänikani ngitie Egipto

¹³Abti nitre töbtä ye nikaninante angwane, angele ni Dänkienkwe nükani blite köböre Josébe, käkwe niebare ie:

Näin krö amne ngäbäkre ye btä meye kwe, ye ben nän ngitie jötrö Egipto sete. Ye kánti mun raba nüne abti tikwe kukwe mda niedi mae abko makwe ngibia, ñobtä ñan angwane Herodes bike ngäbäkre ye känentari kämikadre. Abko kore se, niebare angelekwe Joséye.

¹⁴Ye btäräbe José nükani dikekä krö, nikani jibti Egipto kukwäre ngitie ngäbäkre yebe amne ngäbäkre ye meyebe kä ikote deo. ¹⁵Ye kánti namanintre nünentbe abti Herodes krütani. Kukwe nakaninkä kore, angwane kukwe niebare krörö ni Dänkienkwe niara kukwei niekä köböre ye namani bare: Ti Odei nämane Egipto, tikwe käräbareta mento, *Oseas 11.1* abko niebare kwe.

¹⁶Nitre töbtä abko käkwe Herodes ngökani, ye gani Herodekwe angwane, Herodes mätä namani kri krübäte, aisete ñongwane nitre töbtä käkwe muke tuani abko niebare kwetre Herodeye, yebtä Herodekwe töbikabare, käkwe ngäbäkre kiakia därebe nebebe kä kubu ie nämane nüne Belén amne Belén kenta temen abko Herodekwe kämikamna jökrä. ¹⁷Herodekwe ngäbäkre kiakia kämikamna jökrä kore, ye köböre abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Jeremías käkwe Ngöbö kukwei tikani abko namani bare krörö:

¹⁸Ni kukwei ruen ngetrekä krikri krübäte juta Ramate, ye abko Raquel ngäbriänkä kiakia kämikani jökrä kän, mden abko tä müaire ye.

Niara moto mika tö nebeta jäme, akwa ngäbriänkä kämikani jökrä kän, aiseté moto ñan rabadreta jäme, *Jeremías 31.15*

abko tikani kore, mden erere namani bare.

Jesu jänikani nüne juta Nazarete

¹⁹ Abti Herodes krütani angwane, angele ni Dänkienkwe nükanani bliteta köböre Josébe Egipto, ²⁰ käkwe niebare ie:

Näin krö amne ngäbäkre ye btä meye kwe ye ben nänta kä Israelite, ñobtä ñan angwane nitre tö namani ngäbäkre ye kämikani abko krütanina jökrä, aiseté mun rikata, niebare angele kwe Joséye.

²¹ Ye btäräbe José nükanani dikekä krö, bti nikani jibti ngäbäkre yebe amne ngäbäkre ye meyebe nebeta kä Israelite.

²² José nikaninta kore, nikani, nikani, nikani akwa ni iti kädian nämäne Arquelao nämäne gobrane mda rün mrö Herodes täte, ye gani kwe angwane, kä jürä namani kri btä. Abtä ñan nikani nebe kä Judeate. Angwane niara ñan rabadre nüne yete abko Ngöbökwé mikani gare köböre ie, abtä kākä Galilea, kánti nikani jirekäbe. ²³ Namani Galilea angwane, nikani nüne juta Nazarete. Jesu abko nazarebo niedre btä abko nitre Ngöbö kukwei niekä köböire Ngöbökwé kukwe niebare, ye erere namani bare jökrä kore.

Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne

(*Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-17; Juan 1.19-28*)

3 Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe ni iti kädian nämäne Juan Bautista† jatani dirire kä kaibete kä

Judea kánti. ² Juan nikani dirire krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nüke gobrane ni ngätäite, aiseté kukwe kämekäme kite temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre abko nikani niere kore. ³ Juan ne mden abko btä Ngöbökwé kukwe niebare kira niara kukwei niekä Isaías köböire abko krörö:

Ni iti näin näke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare ni Dänkien käne munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe abko näin niere, *Isaías 40.3*

abko Ngöbökwé niebare kore Juanbtä Isaías köböire.

⁴ Juan abko nämäne kameo drüen dikani dänre kite jabtä amne nämäne mäketé nbikwatabti jae amne mrö kweta nämäne kwe abko tröda btä munkö känsenta.‡ ⁵ Juan nämäne dirire kore angwane, ni kwati nünanka juta Jerusalén amne kä Judeate btä ni kwati nünanka känimekänime Nö Jordán bäre temen abko nükanani jökrä niara kukwei nuen. ⁶ Angwane nitre ye abko namani ja ngite niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Nö Jordante. ⁷ Akwa Juan nämäne nitre ngökö ñöte, ye kánti nitre bariseo amne nitre saduseo nükanani kwati siba abko btä Juan okwä namani angwane, Juankwe niebare krörö ietre:

¡Mun abko tbi krübäte kwrere! ¿Ngöbö kebera mun mike ja ngie nuen kri krübäte, yebtä nirekwe mun mikani mokre amarebti mun kite nüke siba nete ye? ⁸ Munkwe ja töi kwitadreta era metre Ngöbö kukwäre bkänä tödekakäre bti abko erere munkwe nüna ni mda mda okwäbti. ⁹ Erere

†**3:1** Kukwe **Bautista** käta ni ngökaka ñöte niere. Juan kädian nämäne Bautista ñobtä ñan angwane niara nämäne ni ngökö ñöte.

‡**3:4** Juan nämäne ja ngwä kite kore, ye kwrere nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämäne ja ngwä kite arato.

arato, munkwe ñan töbika krörö jabtä: Nun abko Abraham mräkä, aise te Ngöbökwe ñan nun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan nütü, ñobtä ñan angwane jä tuen temen sete, se abko ngwarbe, akwa Ngöbö raba kwite Abraham mräkäre arato abko ti tö nibi niei metre kore munye.¹⁰ Mdakäre abko, kri mden mden ñan ngwä nebe kuin, ye abko kräke ü mikanina biare tikakakrä ngätrite ta. Abti tikakata jökrä angwane, ñukwä mikata btä, ye kwrere jire Ngöbökwe mun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre angwane.

¹¹Nire nire käta ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre, käta kukwe kämekäme kite temen, ye abko tita ngökö ñö aibe te, akwa ni jatadi iti ti jiebtä abko bäri di kri ti ngwä, aise te ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia ngwena kräke. ⁴Ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä amne mun mikadi deme kwe. ¹²Ne abko, niarakwe dre nuendi abko ti bike niere munye abko krörö: Nura kädianta trigo juankata mürete amne trigo kwä kuinkuin aibe ükäröta jenena, bti ükata gwi. Kwata abko kukwata ñukwä jutrate, ye kwrere ni ye abko tä juto biare ni Ngöbökwe erere ükärökä jökrä nünakäre jabe amne tä juto biare ni kukwe kämekäme nuenkä abko erere kitakäre ñukwä jutra nötöte ñakare te ja tare nikakäre kärekäre. Munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre ne ngwane, kukwe rakadikä kore munbtä arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(*Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22*)

¹³Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Galilea, nikani nebe Juan kanti

Ñö Jordante mda, Juankwe ngökadre ñöte abkokäre. ¹⁴Akwa namanina yete angwane, Juan ñan tö namani ngökai ñöte, käkwe niebare ie:

Ma bäri ütiäte ti ngwä, aise te makwe ti ngökadre ñöte bä amarebti ma kite ja mike ngökadre ñöte tie se, niebare kwe Jesuye.

¹⁵Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän mden mden tuen kuin Ngöböye, yebtä abko nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte, aise te makwe ti ngökadre ñöte, niebare kwe Juanye.

Ye erere nükäninbti Juanye angwane, Jesu ngökani ñöte kwe. ¹⁶Jesu ngökani ñöte, jataninta ñöte käin angwane, kä käin se namani tuen ñäkänintbe ie angwane, Ngöbö Üai jatani üti bä kwrere timonkwäre, nükani mate Jesubti, namani tuen ie. ¹⁷Ye btäräbe ni kukwei jarabare kä käinbti, käkwe niebare:

Ni ne abra ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti.

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne

(*Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*)

4 Yebti diablukwe Jesu nuadrete ja käne, abkokäre Ngöbö Üai nikani ngwena kä kaibete mda. ²Ye kanti köbö gre ketebu dibire rare Jesukwe mröbare ñakare amne mrö jatani krübäte ie. ³Angwane diablu jatani nuke Jesu ken, Jesu nuatekäre ja käne, käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, jä se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

⁴Akwa Jesu käkwe niebare mda diabluje:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

3:11 sandalia ngwena. Jesu näire ni klaboré abko bäri ene ni mda mdakrä. Niaratré aibe nämane sandalia ngwena ni mdakrä, aise te Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

Ñan mrö aibehti ni rabadre nüne,
akwa kukwe kwatirekwatire niebare
Ngöbökwé, yebti ni rabadre nüne,
Deuteronomio 8.3

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare
Jesukwe ie.

⁵Yebti diablu nikani Jesu ngwena juta
deme Jerusalén mda, kánti nikani Jesu
ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti
käin, ⁶käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä
ne ngwane, ja täkete timon nete, ñobtä
ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani
krörö mabtä:

Ngöbökwé angeletre juandi ma ngibiare
abko käkwe ma kadi ngäbti kisete,
ma ngoto ñan matadre jäte temen
abkokäre, *Salmos 91.11-12*

aisete ja täkete timon, ma abko Ngöbö
Odei ara mikakäre gare ni jökräye,
niebare diablukwe Jesuye.

⁷Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko
käta niere krörö arato:

Ni Dänkien Ngöbö käkwe ja kukwei
mikadre täte ya, ñakare ya amne
niara di tärä ja kukwei ngwiandre
bare ya, ñakare ya abko makwe
ñan nuate ja käne ja gakäre ben,
Deuteronomio 6.16

abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan
ma kukwei mikai täte, niebare kwe
diabluye.

⁸Yebti mrä, ngitio bäri mente käin,
yebti diablu nikani Jesu ngwena mda.
Ye kánti abko diablukwe juta kä jökräbti
temen mikani tuadre Jesuye amne, jän-
drän ütiäte krikri juta kwatirekwatire te,
ye abko mikani tuadre jökrä kwe arato
ie. ⁹Bti niebare kwe ie:

Ma rabadi ngukudokwäbti temen ti
ngwärekre käkwe ti mikadi ütiäte jae ne
ngwane, tikwe juta se btä jändrän ütiäte
krikri se biandi jökrä mae, niebare mda
kwe Jesuye.

¹⁰Abtä Jesukwe niebare ie:

Satana, nän mento nete, ñobtä ñan
angwane Ngöbö Kukwei tä tikani abko
käta niere krörö:

Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte
jae amne niara aibe kräke sribidre,
Deuteronomio 6.13

abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma
kukwei mika täte, niebare mda kwe
diabluye.

¹¹Angwane diablukwe kä mikaninkä
Jesubtä, bti angele nükani ruäre abko
namani Jesu die mike.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹²Yebti Juan Bautista kitani ngite
kä teri gani Jesukwe angwane, Jesu
nikaninta Galilea, ¹³akwa ñan namani
nüne mda juta Nazarete, akwa nikani
nüne juta Capernaúmte Ñö Okwä Kri
Galilea köräbti. Ñö Okwä Kri Galilea,
ye bäre temen abko Zabulón btä Nef-
talí mräkätre käkwe nünabare kira, kánti
juta Capernaúm nämane Jesu näire abko
te Jesu nikani nüne. ¹⁴Kukwe niebare
Ngöbökwé niara kukwei niekä Isaías
köböire rabadre bare, abkokäre Jesu
nikani nüne yete. Kukwe ye abko tä
tikani krörö:

¹⁵Kä Zabulónkwe amne kä Neftalíkwe
abko tä Ñö Jordán kwärä nakriri
amne tä Ñö Okwä Kri köräbare.

Kä ye abko tä kä Galileate arato, kánti
nitre ñakare israelitare täte nüne.

¹⁶Nitre israelita ye abko nämane näin
kä ikote, akwa ñotra trä kri dirare
jatabare ietre.

Erere arato, niaratre nämane nüne kä
ikote mento Ngöböye angwane,
Ngöbö trä ngitianinkä ngwen kräke,
kukwe metre Ngöbökwé mikakäre
gare ietre, *Isaías 9.1-2*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko
erere namani bare.

¹⁷ Kä ye ngwane mentokwäre Jesu nikani dirire, kä nikani niere krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nuke gobrane nibti, aiseite munkwe kukwe kämekäme kita temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre munkwe abko Jesu nikani niere kore.

Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe

(*Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11*)

¹⁸ Abti bati Jesu nämane dikekä Ñö Okwä Kri Galilea köräbare angwane, ni ja etbare nämane nibu ñö köräbti, btä okwä namani. Ni ye abko iti kädian nämane Simón, akwa kädian nämane Pedro arato amne, etba kwe kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka, aiseite nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani. ¹⁹ Angwane Jesu nikani kánti, kákwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ñö, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare Jesukwe ietre.

²⁰ Ye btäräbe, niaratre kákwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

²¹ Yebti Jesu nikani mda mentokwäre se kwrere angwane, ni ja etbare nämane nibu mda, btä okwä namani. Nitre ye abko iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan. Niaratre nibu abko Zebedeo ngäbriänkä. Nitre nibu ye abko nämane rute rünbe krade gudike, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. ²² Ye btäräbe niaratre kákwe ru amne rün mikaninte yete, bti nikani Jesube.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(*Lucas 6.17-19*)

²³ Abti Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, Ngöbö kä käinbti kebera gobrane nibti abko nikani dirire sinagogate⁸ kä ketareketare te. Erere arato, ni bren bätäkä ngwarbe abko Jesu namani miketa quinta. ²⁴ Yebtä abko blita namani jökrä kä Siri-ate angwane, ni bren ñö ñö erere jänamani kite jökrä Jesuye. Erere arato, ni bren üai käme kisete jänamani nuke Jesuye amne kä nötöte nibti amne ni ruen ñakare ngrabare jänamani nuke jökrä Jesuye angwane, Jesu namani miketa quinta jökrä. ²⁵ Yebtä abko, ni kwati nü-nanka kä Galileate juta ketareketare te Decápolite amne nitre Jerusalénbo btä ni nü-nanka kä Judeate amne ni nü-nanka Ñö Jordánbtä kä driri abko namani dikekä kwati Jesu jiebti.

Kukwe diribare Jesukwe ngitiobtä

(*Lucas 6.20-23*)

5 Nitre namani dikekä kwati dikaro Jesube namani tuen ie angwane, nikani mintokwäre nebe ngitiobtä, kánti namani tákänintbe temen. Angwane nitre ja töitikaka ben kákwe krötabare ken.

² Angwane Jesu nikani dirire krörö ietre:

³ Nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadí nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

⁴ Nire nire tätre ja müaire, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadí nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä moto mikadita jáme.

§4:23 *Sinagoga* abko ju kánti nitre israelita nämane gätäre köbö jadükakräte ñäkäkäre Ngöbö Kukweibtä amne Ngöbö mikakäre kri. Ye kánti nitre israelita nämane kukwe ükete jakrä arato. Nitre israelita nämane nüne juta kwatirekwatire, kántikánti sinagoga nämane.

⁵Nire nire ñan tä bike kri ni mda mda okwäbti abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe kä temen ne biandi ie.

⁶Mröta nebe krübäte nie amne tomna tä nebe krübäte nie, ye kwrere nire nire abko ie nüna metre Ngöbö ngwärekrei ye mdei krübäte ie,

ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe mikadi nüne metre täte jökrä.

⁷Nire nire abko ie ni mda mda tä nebe ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niara rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

⁸Nire nire käta ja töi ngibiare kuin deme, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe Ngöbö tuadi.

⁹Nire nire käta sribire ni mda mda mikakäre ja mäketä, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre abko ja ngäbriänkä niedi Ngöbökwe ietre.

¹⁰Nire nire käta nüne metre Ngöbökrä abtä tä ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

¹¹Amne ni mdakwe ñäkä taretare munye amne mun mika ja tare nike amne tödekabtä tibti ni mda mdakwe kukwe käme nie ngwarbe bätäkä ngwarbe mun rüere, ye ngwane Ngöbökwe mun die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä. ¹²Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne kä raba juto munbtä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwe jändrän kuin

biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko rüe käkwe mikani ja tare nike kore arato.

Mren amne ñotra trä

(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³Mdakäre abko, mren abko kuin ngri ngibiakrä amne jändrän mikakrä bänänte, ye kwrere mun abko mren kwrere kä nebtä, akwa bänän riadrekä rabadre tibo amne ñan bänän rabadre mren kwrere. Mren bänän rabadre tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aisete ñan rabadre kuin mda, aisete kitadrekä amne ni jökrä rabadre dikekä bti ta. Ne aisete mren bänän kuin ye kwrere munkwe ja ngibia, ni mda mda rabadre Ngöbö tuen munbtä abkokäre.

¹⁴Mdakäre abko, ñotra träte käta nebe tuen nie kä ikote, ye kwrere munta ñotra trä kwrere kä nebtä amne juta mikata ngitio kribti käin, ye abko ñan raba ja rükente ni okwä bäre kä ikote, ye kwrere munta kä nebtä. ¹⁵Erere arato, ñotra jutra mikata angwane, mikata ñakare kaja täni, akwa mikata mobe üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre.

¹⁶Ye kwrere arato, munta nüne Ngöbö träte, ye rabadre tuen ni mda mdaye, abkokäre munkwe ja töi mika nüne era metre Ngöbökrä mun rabadre ñotra trä ye kwrere ni mda mda okwäbti amne, munkwe jändrän kuinquin nuendre kore ni mda mda okwäbti, ye köböire abko jatadi mun Rün kä käinbti ye käikitekä siba.

Jesu jatani Ngöbö Kukwei mikakäre bare täte

¹⁷Mdakäre abko, ti jatani nete, ye abko ñan Kukwei Biani Ngöbökwe Moiséye mikakäre ngwarbe. Erere arato, Ngöbö kukwei niekä mda mda

käkwe Ngöbö Kukwei tikani ye abko ti ñan jatani mikakäre ngwarbe, akwa ti jatani kukwe ye mikakäre bare täte jökrä. ¹⁸Ye abko, ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä kainta amne kä temen ne tädi kore angwane, tärä okwä bäri kiakia tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan diandrekä jire chi kwati abti jändrän jökrä mikanintbe Ngöbökwé rabadi bare täte jökrä ie. ¹⁹Ne aisete, kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie, yebtä kukwe bäri chi tä tikani abko nire nire ñan tä mike täte amne ni mda mda käkwe ñan mikadre täte abko dirita ietre arato, ne ngwane ni ye abko rabadi bäsi ütiäte ñakare kä käinbti, Ngöböta gobrane ye kanti; akwa nire nire tä kukwe ye mike täte amne ni mda mdakwe mikadre täte arato abko tä dirire ietre, ni ye abko rabadi ütiäte kri kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kanti. ²⁰Tita niere kore, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre btä nitre bariseo tätre nüne ño, yebti ta munkwe ñan nünandre bäri era metre Ngöbö okwäbti ne ngwane, Ngöbö kä käinbti tä gobrane ye kanti mun ñan rabadi nüne.

Ñan ni mda kämikadre

(Lucas 12.57-59)

²¹Mdakäre abko, mun mräkä kirakira abko ie Ngöbö Kukwei diribare krörö abko munkwe kukwei nuanina: Makwe ñan ni mda kämika, niebare ietre amne nire nire käta ni mda kämike abko dokwäre mikadre ja ngie nuen. ²²Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nire nire rabadre romon mräkäkrä, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen. Nire nire abko käkwe “Ma ngwarbe, dokwä töi ñakare,” niedre kwe mräkäye, ye dokwäre abko jirikadre ngite Sanedrin ngwärekre kukwe ükatekäre kräke. Amne nire nire

käkwe niedre mräkäye: “Ma ngututu käme ngwarbe,” niedre kwe, ni ye abko rabadi mikani biare kitadre Ngöbökwé ñukwä jutrate kä ja tare nikakrä ye kanti mräkä ye dokwäre.

²³Ne aisete, ma rika jändrän ngwena kukwadre Ngöböye ñukwä gräbti ja ngite ütiäre ju blitakrä Ngöböbe kanti ne ngwane, ma rabara yete, ye btäräbe ma mräkä iti romon makrä, ye rükata töre mae, ²⁴ne ngwane jändrän ye makwe mikate ñukwä grä ken yete, abti ma jana ja mäketä käne ma mräkäbe, bti ma jatata, käkwe jändrän ye bian kukwadre Ngöböye.

²⁵Mdakäre abko, nane rürümon ütiä mabti ni mdakwe abtä ni ye jata niken ma kite ngise kritoboye angwane, mun ngämi nebe kritobo kanti, känenkri makwe kukwe ükate ben, niara ñan rikadre ma ngwena kritobo kanti abkokäre, ñobtä ñan angwane makwe ñan nuendre kore ne ngwane, nane ni ye rikadre ma ngwena nebe kritobo ngwärekre amne kritobo abko käkwe ma kitadre ngise guardiaye amne nane guardiakwe ma kitadre ngite kä teri. ²⁶Ye kanti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma ñan tikadreteta jire chi abko ti tö nibi niei metre munye.

Ni gure ñan rabadre ja mike gure ni mdabe

²⁷Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwei nuen abko krörö: Mata gure, makwe ñan ja mika gure bati bati abko niebare kore. ²⁸Akwa ti abko bike niere krörö munye: Nire nire käkwe meri tuadre ja käne amne tö rabadre ie jakrä, ni ye käkwe meri ye mirira ja ken ja töite, aisete ngite Ngöböye abko tita niere munye. ²⁹Ne aisete, ma okwä küde ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, ma okwä ye makwe dianka mento

jae, bti makwe kitaka mobe, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi ye abko dian-drekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kánti.³⁰ Erere arato, ma kise ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe ja kise ye tikaka ta, bti makwe kitaka mobe mentokwäre, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi dian-drekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kánti.

Meri ñan tuametre

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ Mdakäre abko, kukwe diribare krörö Ngöbö Kukweibtä abko garera munye: Nire nire tö rabadre meri kwe tuametre, ye ngwane täräkwatera biandre kwe merire kweye, niarata merire kwe ye tuametre era metre abko mikakrä gare.³² Akwa ti abko käta niere krörö: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe käkwe tuadremetre, ye ngwane merire ye käkwe ja mikadre gure brare mdabe angwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere brare käne köböite meri ye rabadre ja mike ngite. Erere arato, meri tuanimetre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe.

Ja kukwei biandre ño era metre

³³ Mdakäre abko, kukwe niebare mun mräkä kirakiraye abko munkwe kukwei nuanina arato abko krörö: Jändrän jökrä rabadre bare täte mae mata niere ni Dänkien käfti, ye erere makwe ja kukwei mika täte jökrä, käkwe ñan ja kukwei kitadre temen, niebare kira.³⁴ Akwa ti abko käta niere krörö munye: Munkwe

ñan ja kukwei bian jändrän käfti. Erere arato, kä käfti se käfti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä gobrane kä käfti yete, aisete bäri ütiäte.³⁵ Erere arato, kä temen ne käfti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane kä temen ne abko Ngöbökwere arato. Erere arato, Jerusalén se käfti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane juta Jerusalén abko juta Jrei kri Ngöbökwere kräke, aisete bäri ütiäte arato.³⁶ Mdakäre abko, mun dokwä jen munkwe ye käfti, munta ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane mun di ñakare jire ja dokwä drüen mikakäre krati ngwen amne drüene.³⁷ Ne aisete, munkwe “jän” nie ne ngwane, munkwe “jän” nie kwatibe; munkwe “ñakare” nie ne ngwane munkwe “ñakare” nie kwatibe arato. Yebti munkwe kukwe mda niedre ne ngwane, munkwe ja mikadre ngite.

Ñan ja ngie mikadre

(Lucas 6.29-30)

³⁸ Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwe nuen abko krörö: Ni iti käkwe ni okwä diandrete ne ngwane, niara okwä diandrete ie ja dokwäre arato. Erere arato, ni tu diandrete kwe ne ngwane, tu diandrete ie ja dokwäre arato abko munkwe kukwe nuani.³⁹ Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nane ni mdakwe kukwe nuen blo ma rüere, akwa makwe ñan ja ngie mika amne jirekäbe makwe jändrän kuin nuen krörö kräke: nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ruenkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae, ne ngwane makwe ja ngwäre kwäräkri mika ie.⁴⁰ Erere arato, nane ni mdakwe ma kita ngise, bti tö raba dän denkä ötati makän ne ngwane, dän mdara jire makwe, ye makwe bian ie arato.⁴¹ Mdakäre abko, nane ni mdakwe tribe ngwiamna milla krati jakrä mae

ne ngwane, ja moto kuinbti ma rika tribe ngwena milla krobu kräke. ⁴² Erere arato, nane ni mdakwe jändrän makwe kärä mae angwane, makwe bian ie. Nane ni mdakwe jändrän kärä ütiadre mae ne ngwane, makwe bian ie abko ti tö niei kore munye.

Nikwe ni rüe taredre

(Lucas 6.27-28,32-36)

⁴³ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tarä kukwe nuen abko krörö: Makwe ma mräkä tare amne ma rüe abkobtä makwe bätä ngwian abko munkwe kukwe nuanina kore. ⁴⁴ Akwa ti abko bike niere krörö munye: Munkwe mun rüe tare amne nire nire tä näin kisere mun jiebtu mun mikakäre ja tare nike, ye abko kräke munkwe blita Ngöböbe. ⁴⁵ Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti sete, ye kwrere mun rabadi amne mun rabadi niara ngäbriänkäre era metre arato. Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane mun Rün kä käinbti tä ñänä mike nuke käin ye abko tä trä ngitiekä jökrä ni käme kräke amne ni kuin kräke. Erere arato, tä ñü mike näkäen temen, ye abko ni nünanka metre niara ngwäreki kräke tä näkäen amne ni nünanka käme niara rüere kräke tä näkäen arato.

Mun Rün abko käta ni jökrä tarere kore, ye kwrere munkwe nuendre arato, ⁴⁶ ñobtä ñan angwane ¿nire nire käta mun tarere ye aibe munkwe taredre angwane, Ngöböke ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme dikaro munye, ye abko tä nuene kore abko kwrere munkwe nuendre siba. ⁴⁷ ¿Erere arato, mun mräkä aibe ie munkwe köbö ngwiandretari, ye angwane munta jändrän nuene bäri kuin ni mdakrä ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko

tuen ngututüre munye abko käta nuene kore, ye kwrere munkwe nuendre siba. ⁴⁸ Ne aisete mun Rün kä käinbti abko kuin era metre, ye kwrere munkwe nüna.

Ngwian biandre tiebe

6 Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän kuinkuin nuen tuadre ni jökräye ja bä mikakäre kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti ye käkwe ñan sribi ye ütiä biandre jire chi munye. ² Ne aisete munkwe jändrän bian ni bobre die mikakrä angwane, ñan mun rika niere kä jökräbti temen kwäräkwarä mikakäre gare. Nitre ja bä mikaka kuin käta jändrän bien kore amne tätre niken mike gare sinagocate amne tätre niken ji ngrabare temen mike gare. Yebtä abko ni mda mda käkwe niaratre käikitadrekä abkokäre tätre nuene, aisete tätre jändrän kuin nuene kore, ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre, aisete munkwe ñan jändrän nuen niaratre kwrere. ³ Ne aisete nane munkwe ni bobre die mika angwane, makwe ñan nie jire chi ma kukwe muko bäri kuinye, ⁴ akwa makwe nuen kaibe kä bube. Makwe nuendre kore ne ngwane, ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye käkwe sribi makwe ye ütiä biandi mae.

Blitadre ño Ngöböbe

(Lucas 11.2-4)

⁵ Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ja bä mikaka metre tä niken blite krikri Ngöböbe sinagocate. Erere arato, tätre nebe nünaninkä jibtä blitare Ngöböbe. Ye abko, ni jökrä käkwe tuadre blite Ngöböbe, ie töta nebe, käta nuene kore. Ye kwrere munkwe ñan nuen, ñobtä ñan angwane tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere

metre munye. ⁶Ne aisete, ma rika blite Ngöböbe angwane, makwe ja ketaka kaibe kä teri gwi, käkwe jukwe dika jabt, bti ma Rün Ngöbö tuen ñakare mae, ben makwe blita kaibe angwane, ma Rün ie jändrän nuenta kaibe makwe abko tuen, käkwe ütiä biandi mae. ⁷Erere arato, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ñakare israelitare tä kukwe arabe niere bäre bäre, yebtä abko ngöbötre ngwarbe käkwe kukwe nuadre amne die mikadre kwetre tä nebe nütüre, aisete tätre blite kore, ye kwrere munkwe ñan blita Ngöböbe amne munkwe ñan kukwe arabe nie bäre bäre ngwarbe. ⁸Munkwe ñan ja mika niaratre kwrere, ñobtä ñan angwane munta dre dre mdei nike, ye mun ngämi kärere mun Rünye, ye känenkri tarä nebe gare ie. ⁹Ne aisete, munkwe blitadre Ngöböbe angwane, munkwe blitadre krörö ben:

Nun Rün kä käinbti, ma aibe kä raba mikani ütiäte ni jökräkwe.

¹⁰Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Erere arato, ma töta nebe dre dre nuein kä käinbti, erere tä nebe bare täte jökrä, ye kwrere raba nebe bare täte jökrä kä nebtä arato.

¹¹Mdakäre abko, makwe mrö bian täte nünankrä nunye mtare.

¹²Amne ni mdata ja mike ngite nun rüere abko nunta den bti ta, ye kwrere makwe nun ngite ma rüere, ye dianka mento nunbtä arato.

¹³Amne kukwe kämekäme tö nun nuaite ja käne ma rüere, ye kanti makwe ñan nun jie ngwian.

Akwa makwe nun ngibia nun rüe diablu ngäniene, ñobtä ñan angwane ma aibe tä gobrane amne ma aibe di kri amne ma aibe raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

¹⁴Munkwe blitadre kore Ngöböbe, ñobtä ñan angwane ni mda tä ja mike ngite mun rüere angwane, munta den

jökrä bti ta ne ngwane, munta ja mike ngite Ngöbö mun Rün rüere, ye mun Rün kä käinbti käkwe diandikä jökrä mento munbtä arato. ¹⁵Akwa ni mda tä ja mike ngite mun rüere abko munkwe ñan dian-dre bti ta amne mun rabadre romon janknu kräke ne ngwane, mun ngite Ngöbö rüere, ye mun Rün kä käinbti käkwe ñan diandrekä mento munbtä arato.

Ja bäindre ño Ngöbökrä

¹⁶Mdakäre abko, munkwe ja bäin Ngöbökrä angwane, munkwe ñan ja bä mika diäne nitre ja bä mikaka metre käta nuene ye kwrere, ñobtä ñan angwane nitre bikaka metre, ye tätre ja bäine angwane, ni jökrä käkwe gadre, abkokäre tätre nebe ja bä mike diäne tuadre ni mda mdaye, akwa tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre munye. ¹⁷Ne aisete makwe ja üka bäin Ngöbökrä angwane, makwe ja ngwäre bätäte amne makwe ja ükate kuin. ¹⁸Mata ja bäine ye ñan gadre mabtä ni mda mdakwe amne, ma Rün tuen ñakare mae aibe käkwe gadre kaibe, abkokäre makwe nuen kore. Ye ngwane abko ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye abko käkwe ütiä biandi mae.

Jändrän kuin kä käinbti, jiebti ni rankwadre

(Lucas 12.33-36)

¹⁹Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän ütiäte kri ükärö kabre jakrä kä nebtä, ñobtä ñan angwane kä u käta jändrän juen ngwarbe. Erere arato, jändrän tä niken ngwarbe amne gokä tä niken jändrän goire, aisete munkwe ñan jändrän ükärö kabre jakrä kä nebtä.

²⁰Akwa jändrän kuinquin ütiäte krikri rabadre bäri kabre munkrä kä käinbti abko kräke munkwe sribi, ñobtä ñan angwane kä käinta kä u ñakare jän-

drän rüere, erere arato jändrän niken ngwarbe ñakare amne ni gokä ñakare arato, aiseite munkwe sribi jändrän kä käinbti ye ùkakrökäre kabre jakrä, ²¹ ñobtä ñan angwane jändrän ütiäte krikri tädi ùkani mdente jakrä munkwe, ye kanti mun töi tädi arato.

²² Mun okwä abko ñotra kwrere munkrä. Ne aiseite ma okwä kuin dirare ne ngwane kä trä kuin tä tuen mae, ye kwrere abko ma töita mikani kwatibe Ngöböbti ne ngwane, Ngöbö trä kuin tä nüke gare kuin mae. ²³ Akwa ma okwä käme ne ngwane, kä rabadi tuen kä iko kwrere ma bäre temen mae, ne aiseite kä trä ngwen tarä mabtä, akwa kä trä ye rabadre tuen drüne kwrere mae, ye abko kä iko ara jire abko rabadre tuen bäri drüne mda mae. Ye kwrere ma töi ñan tä mikani kwatibe Ngöböbti ne ngwane, bäri ma rabadre nüne kä ikote amne Ngöbö trä kuin ñan rabadre nüke gare jire chi mae.

²⁴ Mdakäre abko, ni ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibu kräke ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mdabtä mäta rabadre; iti kukwei mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aiseite ni ñan raba ja töi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja töi mikare kwatibe ngwian ganankrä kwärä jae.

**Ñan töbikadre dikaro
mröbtä amne dänbtä**

(Lucas 12.22-31)

²⁵ Ne mden kisete, ti bike niere krörö munye: Munkwe mrö ño kwetadre nünan Krä amne munkwe dre ñadre tomnane nünan Krä jae, yebtä munkwe ñan töbika dikaro. Erere arato, munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünan dre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte

mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, aiseite munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä. ²⁶ Nukwä tä nikenkä käinta, se mika ñäräre munkwe. Nukwä tä nura nökö ñakare jakrä amne tä ngwä öto ñakare arato amne ju ñakare kwe mrö ùkakrä jakrä, akwa mun Rün kä käinbti käta mrö bien ietre kwetadre. Mun abko bäri ütiäte nukwä kräke, ¿se abko mun Rün kärke ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbike krübäte dikaro se? ²⁷ Munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne.

²⁸ Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare jakrä, tä dän dike ñakare jakrä, ²⁹ akwa jrei kri Salomón abko nämene jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä. ³⁰ Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ngibiare kuin, ¿ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöbökwä ya amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbti ye? ³¹ Munkwe ñan töbika dikaro, kä rika kukwe ngwentari krörö jae au: ¿Nikwe mrö ño kwetadi amne nikwe dre ñadi tomnane? Erere arato, ¿nikwe dän ño kitadi jabtä se? munkwe ñan nie kore jae au, ³² ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebtä, akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä käinbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aiseite munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünan Krä yebtä jakrä. ³³ Ne aiseite, jändrän jökrä Ngöbökwä tä mikani jennena munkrä, ye munkwe känantari käne amne, mun rabadre nüne metre

Ngöbö ngwärekre, ye munkwe kändantari arato angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöbökre biandi munye arato. ³⁴Mdakäre abko, köbö mdara jire jatadi jetbe angwane, dre dre rakadikä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane köbö jetbe ye abko jatadi kukwe mdara jire ngwana töbikakrä munye, aisete köbö kwatirekwatire te kukwe tarä keta kabre ni mikakäre töbike, aisete kukwe jatadre mate ño ño munbtä jetbe, yebtä munkwe ñan töbika dikaro.

Ñan ñäkädre ni mda mda rüere

(Lucas 6.37-38,41-42)

7 Mdakäre abko, Ngöbökre ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ñäkä blo ni mda mda rüere, ²ñobtä ñan angwane munkwe ñäkädre ño ño ni mda mda rüere, ye kwrere Ngöbökre kukwe ükadite munkrä. Erere arato, munkwe ñäkädre krübäte ni mda mda rüere ne ngwane, Ngöbökre kukwe ükadite krübäte mun rüere amne, munkwe ñäkädi chi ni mda rüere ne ngwane, ye näre Ngöbökre kukwe ükadite mun rüere.

³Mdakäre abko, kukwe käme btä nita ja mike ngite kri, ye abko ti bike bä mike kri oto kri kwrere amne kukwe chi ye abko ti bike bä mike kä büre chi ye kwrere abko krörö: ¿Kri oto bäri kri tä ma okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere? ⁴⁻⁵¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¿Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore yera! Kri oto kri ma okwäte ye ara jire makwe

dianka käne jae. Yebti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko mun ñan bika bäri kise ngwen ni yebtä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yebtä, akwa kukwe käme, yebtä mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä käne, abti mun raba mun mräkä die mike.

⁶Ni ruäre abko krübäte amne romon dikaro nukro kwrere. Ni ye ie munkwe ñan jändrän kuin Ngöbökre bian, ñobtä ñan angwane nane rikwitadre mun rüere amne nukro käkwe ni tikadrekä kiakia ngrabare tubti, ye kwrere jatadre nuene munbtä. Erere arato, ni tarä ruäre abko mtü kwrere käta jändrän ütiäte ni mdakwe perla ütiäte kri kwrere mike ngwarbe jae. Ni ye abko ie jändrän kuin Ngöbökre ütiäte kri tä munkwe ye abko munkwe ñan kita temen kräke, ñobtä ñan angwane ñan rabadi ütiäte kräke, aisete dikadikä jökrä bti ta kwe.

Jändrän kärädre janknu Ngöböye

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷Käre munkwe jändrän kärä Ngöböye amne Ngöbökre biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän kändantari Ngöbö kanti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän kärere ni mdaye, ye kwrere kärere munkwe jändrän kärä jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöbökre jukwe tikadi, käkwe biandi munye, ⁸ñobtä ñan angwane nireta jändrän kärere, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän kändantari jakrä, ye erere tä kwen ie amne nireta ñäke jukwebtä abko ie Ngöböta jukwe tike amne tä jändrän bien ietre.

⁹Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ie ngäbäkre munkwe tä ban ribere kwetadre jae amne munta

jä bien kwetadre ie? ¹⁰Erere arato, ¿mun mden ie ngäbäkreta gwa kärere kwetadre jae amne munta tbi krübäte bien kwetadre ie? ¹¹Mun abko moto käme, akwa ngäbäkre munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. ¿Se mun Rün kä käinbti bäri moto kuin munkrä se abko munkwe jändrän kuin kärädre ie abko ñan biandre kwe munye ya? ¡Jänri! Munkwe dre dre kärädre ie, erere biandi kwe munye.

¹²Mdakäre abko, ni mda mdakwe jändrän kuin nuendre munkrä, ie mun töta nebe, ye kwrere munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre kore angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye mun rabare mike täte metre.

Jukwe Krä chi

(Lucas 13.24)

¹³Mdakäre abko, mun tö näin Ngöbö kánti ne ngwane, jukwe Krä chi abko kánti ta mun rika, ñobtä ñan angwane jukwe kwata kri amne ji kwata kri abko käta niken ni ngwena kä ja tare nikakrä kánti amne ni kwati tä niken jukwe kwata kri yete ta amne ji kwata kri yebti. ¹⁴Akwa jukwe amne ji käta niken ni ngwena nüne kärekäre Ngöböbe abko Krä chi amne ni ñan raba dikekä nuäre bti, ye abko nebe tare ni kwati Kräke, aiseite ni braibe tä niken jukwe Krä chi yete ta amne ji Krä chi yebti.

Jesukwe ni töi bä mikani kri ngwäbtä

(Lucas 6.43-44)

¹⁵Mdakäre abko, nitre ni ngökaka tä näin blite Ngöbö käbti tä niere, ye ngäniene munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane obeja jäme kwrere tätre ja bä mike, bti tätre nüke mun kánti, akwa era metre niaratre töi abko lobo krübäte kwrere jire, bti tätre nüke. ¹⁶Niaratre

tä nüne ño, yebtä rükadre gare munye abko ti bike bä mike krörö: Kri mden mden tukwätetukwäte btä nita uba ngwä ötö ñakare. Erere arato, kri ochitukwä krie kwrere, btä ni higo ngwä ötö ñakare jire chi arato, ¹⁷aiseite kri kuin uba o higokrie kwrere abko käre ngwäta nebe kuin amne kri käme abko käre ngwäta nebe käme. ¹⁸Ye abko, kri kuin ñan ngwä rabadre käme jire chi amne kri käme abko ñan ngwä rabadre kuin jire chi arato. ¹⁹Kri mden kämekäme abko ngwä nebe ñakare kuinkuin abko erere tikakata, bti kitata ñukwäte abko garera munye. ²⁰Ne aiseite, nitre ni ngökaka ye tätre nüne ño, yebtä rüka gare munye.

²¹Mdakäre abko, ñan ni jökrä käkwe niedi krörö tie: Ti Dänkien, niedi kwe tie abko köböire näin kä käinbti, akwa ti Rün tä kä käinbti abko tö dreye, ye erere nire nire tä nuene, käta mike täte, ni ye kwrere aibe näin kä käinbti. ²²Ne aiseite Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä Kräke, ye näire ni kwati rabadi niere tie: Ti Dänkien, nunkwe Ngöbö kukwei kuin mikani gare ma käbti amne nunkwe üai kämekäme juantari mento ma käbti. Erere arato, nunkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre ma käbti arato, aiseite nun rabadre nüne kärekäre kä käinbti mabe abko ni kwati rabadi niere kore tie. ²³Akwa ye ngwane tikwe niedi krörö ietre: ¡Mun gare ñakare jire chi tie amne, mun abko kukwe nuenkä kämekäme, aiseite nän mobe mento tibtä! tikwe niedi ietre.

Ju mikaka nibu

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴Ye mden tita dirire abko ni iti tä ti kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töbtä käkwe ju mikani jäkwata ribi bti. ²⁵Yebti nü jatani jobe temen amne ño nikani niren niren kri jate amne müre nükani mate ribi krübäte ju yebtä, akwa

ju ye mikani jäkwatabti, aisete namani janknu amne ñan nikani temen. Ni ti kukwei mikaka täte abko ti tö nibi bä mikai kore. ²⁶ Akwa tita kukwe dirire ne ni iti käkwe kukwe nuadre, akwa ti kukwei mikadre täte ñakare kwe, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töi ñakare käkwe ju mikani angwane, ju ye abko mikani ümanbti kwe. ²⁷ Yebti ñü jatani jobe temen amne ñö nikani niren kri jate amne müre nükan mate ribi krübäte ju yebtä, käkwe ju kwitaninkä jökrä temen, käkwe ju juani ngwarbe jökrä kän. Ye kwrere abko nire nire ñan tä ti kukwei mike täte abko ti tö nibi bä mikai kore. Abko kore se.

²⁸ Jesu käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, ni kwati nämane näin ben, ye ñan töi namani krütare jökrä kukwe diribare kwe yebtä, ²⁹ ñöbtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko nämane dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare. Yebtä abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani kuinta

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

8 Jesu nämane ngitiobtä, yebti nikaninta nebata ngitiobtä ngüsrüri mda angwane, ni kwati nikani niara jiebtä. ² Ye btäräbe ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete abko jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tö ti mikaita kuinta ne ngwane, ma di tarä nuendre gare tie, aisete makwe ti mikata kuinta, ie ti tö nibi, niebare kwe ie.

³ Angwane Jesukwe kise mikani btä, käkwe niebare mda ie:

Ma rabata kuinta, ie ti tö nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebata kuinta, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye kwata ngütüete namaninta kuinta jökrä ngrabare. ⁴ Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita kuinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata kuinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre eye amne ni bren kore tä nebata kuinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwé, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye. Yebtä abko ma nenante kuinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

Rükä dänkien romanobo käkwe tödekani metre Jesubti

(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)

⁵ Yebti Jesu nikani nebe juta Capernaümte angwane, rükä dänkien romanobo jatani iti nüke Jesu kanti ja di käräkäre ie, ⁶ käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien, sribikä tikwe bren jume dikaro tikän amne ruen ñakare ngrabare abko kisete tä ja tare nike krübäte abko ti ki niere mae, makwe mikadre kuinta abkokäre, niebare kwe Jesuye.

⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ye ti näin miketa kuinta makrä mtare, niebare kwe ie.

⁸ Abtä niarakwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ni ütiäte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiäte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie. Akwa sribikä tikwe rabadreta kuinta abko makwe niedre jirekäbe nete angwane, rabadita kuinta abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae, ⁹ ñöbtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, käta dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko, tita juen, ye tä niken

jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klaboré tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö ngwarbe tä nuene. Ne aisete, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe dre dre niedre sribikä bren tikwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aisete tita ja di ribere kore mae. Abko kore se, niebare kwe Jesuye.

¹⁰Yebtä abko, Jesu ñan töi namani krütare mda ni ye kukwei nuare kore angwane, nitre nämane näin Jesube, ie Jesukwe niebare krörö mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni tödeke kwatibe Ngöböbti ni ne kwrere, nin ngämi kwen jire tie nitre israelita ngätäite, amarebti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböbti nüke kwen mtare tie nere. ¹¹Nebtä abko ti bike kukwe metre niere krörö munye: Nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen abko näin nebe mröre ketetibe Abrahambe, Isaabe amne Jacobobe kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kanti. ¹²Akwa mun israelita ye ara jire rabadre käne Ngöbö kanti kä käinbti sete, akwa ñan rabadre bare kore, akwa kä bäri iko te Ngöbökwé mun kitadi ju bäre niara okwä bäre mento. Ye kanti mun rabadi ja müaire krikri be amne ja tare nikabtä mun rabadi ulire dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

¹³Yebti rükä dänkien ye ie Jesukwe niebare:

Ti di tarä ni sribikä makwe mikakrä quinta kore nibi era makrä, ye erere nibira quinta, aisete nänta ja gwiriete, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä sribikä namaninta quinta batibe.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴Abti Jesu nikani Pedro gwiriete angwane, Pedro köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, abtä nämane kitanintbe jänbti temen, kanti Jesu namani. ¹⁵Jesu namani kanti angwane, Jesukwe nuaninbtä jirekabe kisebtä. Ye btäräbe drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe quinta, aisete nükani dikekäta krö, kä nikani mrö känene Jesu bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶Yebti kä jatanina iko angwane, ni kwati nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesu kanti angwane, Jesu nikani üai käme ye juentari mento, erere üai käme ngitiani jökrä mento btätre. Erere arato, ni bren ño ño erere jänikani Jesu kanti yete abko Jesukwe mikaninta quinta jökrä arato. ¹⁷Kukwe nakaninkä kore, ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Isaías abko köböire Ngöbö käkwe kukwe krörökrörö niebare kira Jesubtä abko erere rabadre bare, abkokäre kukwe nakaninkä kore se:

Niarakwe bren dianinkä nibtä amne, ni mikaninta quinta jökrä kwe, *Isaías* 53.4

abko Ngöbökwé niebare kore Jesubtä Isaías köböire abko erere namani bare.

Ni rikadre Jesu jiebti abko tare

(Lucas 9.57-62)

¹⁸Yebti ni jatani nüke kwati dikaro Jesu bäre temen namani tuen ie angwane, ja ngwiamna Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kwe. ¹⁹Ye btäräbe ni iti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye

dirikä kākwe krōtabare Jesu ken, kākwe niebare ie:

Dirikä, ma näin mdente erere, ye kanti ti rikai siba mabe, niebare kwe Jesuye.

²⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä tärä nünankrä amne, nukwä nikenkä käinta abko juda tärä kwe nünankrä arato, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä ñakare jire chi jadükakrä. Ne aiseite ma tö jatai tibe ne ngwane, ma rabadre juto biare nüne ti kwrere arato, niebare Jesukwe ie.

²¹ Yebti ni mda nämane näin Jesube kākwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ti tuemetre nikenta ken ja gwiriete, abti ti rün krütadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti ti näin mabe, niebare kwe Jesuye.

²² Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwäreki, ye tuemetre ni ngwäkäre doboi mike amne ma abko jata janknu ti jiebti, niebare Jesukwe ie.

**Jesukwe müre amne ñö
mikani kwekbe**

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Yebti Jesu nakwani rute amne nitre ja töitikaka ben abko nikani siba niarabe. ²⁴ Nikanina ñöbti se kwrere angwane, batibe müre jatani mate ribi krübäte ñübe mni mni, ye abko namani ñö kite jökrä rute, aiseite ru jatani niken ñöte nguse, akwa Jesu abko nämane kibien. ²⁵ Yebtä abko nitre ja töitikaka ben nikani gaenkrö, kākwe niebare ie:

¡Nun Dänkien, ni dentari! Ni kite niken ñöte nguse, namani niere Jesuye.

²⁶ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Se ñöbtä munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti amarebti mun nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebti ye! niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäbare kore ietre, bti nükani dikekä krö, kākwe ñäkäbare müreye amne ñöye. Ye btäräbe müre amne ñö namani kwekbe jökrä. ²⁷ Yebtä abko, nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare mda Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni ne abko ni ño amarebti müre amne ñö käta kukwei mike täte jökrä se? namani niere jae kwärikwäri.

**Ni Gadarabo nibu, btä Jesukwe
üai käme juanintari mento**

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Yebti Jesu nikani nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kākä Gadara kanti angwane, ni nibu btä üai käme nämane nüne abtä nämane nüne kä mkäte rök-abti abko jatani nuke Jesu ken. Nitre nibu btä üai käme nämane nüne ye abko nämane romon krübäte, aiseite nämane nüne rökabti, ye kántita ni ñakare jire iti ie ja namani nuke töre dikekä yere. ²⁹ Akwa Jesu nikani yere angwane, nitre nibu ye namani niere krörö Jesuye:

Jesu Ngöbö Odei, ¿ye ñöbtä ma kite nun nike nete ye? ¿Ngöbökwä kä kitani nun mikakäre ja ngie nuen, ye känenkri ma kitera nun mike ja tare nike ya ño yere? namanintre niere Jesuye.

³⁰ Kä ye kanti abko känime se kwrere mtü nämane kabre mröre ³¹ angwane, üai käme kākwe niebare Jesuye:

Ma bike nun juentari mento nitre nebtä ne ngwane, mtü tuen sete sebtä makwe nun juan, niebare kwe ie.

³² Angwane Jesukwe niebare üai kämeye:

Mun nän mento nitre nebtä, niebare mda kwe.

Ye btäräbe üai käme ye nakwaninkäbe mentokwäre nitre yebtä, bti nikanintre jökrä mtü kabre yebtä. Ye btäräbe mtü jökrä kākwe ja tākäninte, nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kanti müre neketani

jökrä.³³ Angwane nitre mtü ngibiaka nämane yete abko ngitiani jökrä, nikanintre nebeta jutate angwane, nitre nibu btä üai käme nämane abko btä kukwe nakaninkä ño ño amne kukwe nakaninkä ño ño mtübtä ye abko tanbare jökrä kwetre jutate yete.³⁴ Yebtä abko nitre nünanka juta yete nikani kwati Jesu kánti, namanintre Jesu kánti angwane, Jesukwe kä mikadrekä kä ye kánti abko namani ribere ie.

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta kuinta

(*Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26*)

9 Yebti Jesu nakwaninta rute nitre ja töitikaka benbe, bti nikanintreta mda Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri amne nikani nebata ja käite Capernaúmte.² Abti ni iti ruen ñakare ngrabare abko kisete ñan dikaka kä abko nämane mikani jänkwatabti abko ni mda mda nükani ngwena Jesuye. Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye namani tödeke kwatibe Jesubti namani tuen ie angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä, aisetete kä raba nuäre mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

³ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre nämane ruäre yete abko namani töbike krörö Jesubtä: Ni noko käkwe ñäri kore se abko ñäri Ngöbö ara jire rüere kwe, namanintre nütüre Jesubtä.⁴ Akwa niaratre namani töbike kore ye abko gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietere:

¿Ye ñobtä amarebti mun töi kämekäme dikaro kore ye? ⁵ ¿Dre abko bäri nuäre niedre: Ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nänta abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñobtä ñan

angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye.⁶ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo, ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Ye btäräbe ni ruen ñakare ngrabare ye ie Jesukwe niebare:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

⁷ Angwane jötrö ngwarbe ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö amne nikaninta ja gwiriete.⁸ Nitre nämane yete okwäbti kukwe nakaninkä kore, yebtä abko namanintre nekwetekä krübäte, akwa Ngöbökwé ja di biani kri ni kä nebtäye namani tuen ietere, abtä namani Ngöbö käikitekä.

Jesukwe Mateo käräbare ja töitike jabe

(*Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32*)

⁹ Abti Jesu nikaninta angwane, kä jändrän ütiä biankrä gobran romanobokrä, kánti ni näma tákänintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni kädian nämane Mateo, ye abko ti ara, btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe nieba tie:

Brän tibe, nieba kwe tie.

Angwane jötrö ngwarbe ti Mateo rükaba dikekä krö, rikaba Jesu jiebti.¹⁰ Yebti Jesu näma mröre ti gwiriete angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä rükaba kwati amne ni mda mda näma tuen käme ni israelita ruäre ye abko rükaba amne rababa tákänintbe jökrä mesabtä mröre ketetibe Jesube amne nitre ja töitikaka Jesube ye ben gwaire arato.¹¹ Jesu näma mröre kore, ye tuaba nitre bariseokwe angwane, nieba kore kwetre nun ja töitikaka Jesube yeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare

ñakare dirikä munkwe seye ya amarebti tä mröre jäme ketetibe ben se? nieba kwetre.

¹²Nitre bariseo käkwe ñäkäba kore, ye jaraba Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikaba ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ye bä mikaba ni bren kwrere, käkwe nieba krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. ¹³Ne aisete Ngöbö Kukwei tä tikani krörö ti bike niere, nebtä mun rika ja töitike gwi: Munkwe ni mda mda ngwandre ruentari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän bien jirekäbe kukwadre tie, ye abko ie ti ñan tö bäri, *Oseas 6.6*

niebare Ngöbökwé. Yebtä mun rika ja töitike, ñobtä ñan angwane ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekre mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö riüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴Yebti nitre nänkä Juan Bautistabe käkwe krötäba Jesu ken, käkwe nieba ie:

Nun nänkä Juanbe btä nitre bariseo, nunta ja bäine Ngöbökrä, ¿se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe abko ja bäine

ñakare Ngöbökrä sere? nieba kwetre Jesuye.

¹⁵Abtä Jesukwe kukwe bä mikaba ietre, käkwe ja bä mikaba ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bä mikaba kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe nieba ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ¿ye ngwane ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare, akwa ni ja mikaka gure ye järekadre kukwe muko okwäbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä.

¹⁶Mdakäre abko, ti bike kukwe mdara jire bä mike krörö munye:

Dän ngututu gudikadre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tä dän ngututu kwaenkä bäri mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bäri kri mda, aisete ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti. ¹⁷Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi mräre keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane uba döi bänän jatadre dime amne rikadre nokrekä, ye käkwe chibo kwata ngututu trekadre amne rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. Mden kisete, uba döi mräre mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte, uba döi amne chibo kwata ñan rikadre ngwarbe. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre nänkä Juanbe yeye.**

**9:17 Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare mekera abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aisete nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike täte gwaire kukwe diribare mekera ye ben, ñobtä ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrä aisete.

**Ngäbäkre krütani abko Jesukwe
mikaninta nire amne meri bren
abko mikaninta kuinta kwe**

(*Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56*)

¹⁸ Jesu näma blite kore, ye btäräbe ni iti ji dokwäte nitre israelita ngätäite jataba, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekrei, käkwe nieba krörö ie:

Ti ngänkän küre gwä tikän, akwa ma rikadre tibe, käkwe kise mikadre bti angwane, rükadreta nire nibi ruen tie, aiseti ti ki ma kärere btä ye, nieba kwe Jesuye.

¹⁹ Ye mden kiseti, Jesu rikaba dikekä amne rikaba ni ji dokwäte yebe amne, nun ja töitikaka Jesube rikaba siba ben arato.

²⁰ Angwane abko meri rikaba iti Jesu jiebti. Meri ye abko kä kwä jätäbti kubura nikani bren dbä tibiye abko kiseti nämane ja tare nike. Meri ye abko käkwe krötaba ja ken Jesu trökri, käkwe dän Jesubtä nuabtaba tiebe köräbtä, ²¹ ñobtä ñan angwane rababa töbike krörö: Tikwe dän körä aibe nuadrebtä Jesubtä angwane, ti rabadreta kuinta, nibi ruen tie, rababa nütüre kore, aiseti dän nuabtaba kwe Jesubtä. ²² Meri ye käkwe dän nuabtaba Jesubtä angwane, Jesu rikwitateba ja jiebti, käkwe niara tuaba ja käne, bti nieba krörö kwe ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate kuinta, aiseti makwe kä ngwian nuäre jabtä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye rababata kuin batibe.

²³ Yebti Jesu rikaba janknu mentokwäre nebe ni ji dokwäte ye gwiriete angwane, nitre nörä jükaka dobo mikakrä ye namanina biare nörä jüke dobo, btä Jesu okwä rababa. Erere nitre mürü ngwäkä müaikä nämane

ngetrekä krikri be, btä Jesu rababa. ²⁴ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ngäbäkre merire noko küre ñakare, akwa tä kibien, aiseti mun nän jökrä mento nete, nieba kwe ietre.

Abtä nitre ye rababa Jesu kötaire jökrä mda. ²⁵ Akwa Jesukwe juantariba jökrä mento, bti Jesu rikaba nebe gwi, käkwe mürü ngwäkä ye kaba küdebtü angwane, ngäbäkre merire ye rükabata krö batibe. ²⁶ Kukwe rakakaba kore ye abko kädrie rikaba batibe jökrä kä ngrabare temen Galileate.

**Ni nibu ie kä tuen ñakare abko
Jesukwe mikaninta kuinta**

²⁷ Ni ji dokwäte gwiriete Jesu näma, yebti rikabata angwane, ni nibu ie kä tuen ñakare abko rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiebti:

¡Jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rikaba niere Jesu jiebti.

²⁸ Yebti Jesu rikaba gwä angwane, nitre nibu ie kä tuen ñakare ye käkwe krötaba Jesu ken angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Ti di tärä mun okwä mikakräta kuinta ye abko era munkrä amne yebti munta tödeke ya? nieba Jesukwe ietre.

Niaratre käkwe nieba mda:

¡Jänri nun Dänkien! nieba kwetre Jesuye.

²⁹ Angwane Jesukwe kise mikaba niaratre okwäbtä, bti nieba kwe mda ietre:

Munta tödeke ño tibti, ye erere raba bare munkrä, nieba Jesukwe.

³⁰ Ye btäräbe niaratre okwä rababata kuin batibe amne kä rababa tuenta kuin ietre. Yebti Jesukwe mäträba krörö mda btätre:

Tikwe mun okwä mirita kuinta, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe ietre.

³¹ Akwa niaratre nikaninta krire ji ngrabare angwane, Jesukwe mikabata

kuinta ño ye tanbare jökrä kwetre kä ngrabare temen Galilea yete.

**Ni kukwe ñakare abko
Jesukwe mikani blite**

³²Nitre nibu ye rikabata krire, ye btäräbe ni mdara jire jataba nüke Jesu kánti ni iti kukwe ñakare abko btä üai käme nämane nüne abko rükaba ngwena Jesu kánti. ³³Jesukwe üai käme juantariba mento ni yehtë, ye btäräbe rababa blite kuin angwane, ni nämä kwati yete abko ñan tõi rababa krütare mda, kä rababa niere krörö:

Kukwe nibi nakenkä ni okwäbti noko kwrere ni ngämi tuen jire chi bati kä Israelite nete, rababa niere kore.

³⁴Akwa nitre bariseo abko rababa niere krörö:

Üai käme dänkien kri ara jire käkwe ja di bini ie, ye mden diehti abko üai käme junintari mento kwe ye, rababa niere kore Jesubtä.

Sribikä ñakare bökän Ngöbökrä

³⁵Yehti sinagoga nämä juta rikrite amne juta kiakiate Galilea, kántikánti Jesu rikaba dikekä kwäräkwärä dirikäre mda. Ngöbö jatanina nüke gobrane nibti abko kukwe kuin btä Jesu nämä dirire angwane, ni bren bätäkä ngwarbe kisete nämane ja tare nike abko Jesu rababa miketa kuinta. ³⁶Akwa ni nämane kwati dikaro rababa tuen Jesuye angwane, nitre ye rababa ruentari tare kri Jesuye, ñobtä ñan angwane obeja ngibi-aka ñakare abko jändrän krübäte tä nike bäri amne di ñakare ja ngibiakrä rüe ngäniene, aibe kisete tä nebe dräre, ye kwrere jire nitre ye rababa tuen Jesuye. ³⁷Abtä nun ja töitikaka ben, ie nieba krörö kwe:

Nura nena biare kabre ötadre, ye kwrere ni kwati tä juto biare ngwiandre Ngöböye, akwa sribikä ñakare bökän, ³⁸aisete sribi Bkänkä Ngöbö käkwe

sribikä mda mda juandre jötrö sribire abko munkwe ribe ie, nieba Jesukwe nunye.

**Jesukwe nitre ja töitikaka ben
juani Ngöbö kukwei dirire**

*(Marcos 3.13-19; 6.7-13;
Lucas 6.12-16; 9.1-6)*

10Yehti nun ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko Jesukwe käräba, bti ja di bianba kwe nunye üai käme juantarikrä mento. Erere arato, ni bren bätäkä ngwarbe abko munkwe mikadreta kuinta, abkokäre ja di bianba kwe nunye. ²Nun ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko nere:

Bäri käne abko Simón (Simón ne arabe kädian nämane Pedro arato) amne Andrés. Andrés ne abko Simón etba,

Santiago amne etba kwe Juan.

Niaratre nibu ne abko Zebedeo ngobo.

³Felipe amne Bartolomé; Tomás amne ti Mateo.

Ti ne mden nämane jändrän ütiä kärere gobran romanobokrä.

Santiago (Santiago ne abko Alfeo ngobo) amne Lebeo. Lebeo ne arabe kädian nämane Tadeo arato.

⁴Simón cananista amne mrä abko Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

⁵Jesukwe nun ni jätäbti nibu juanba dirire angwane, nun tõi tikaba krörö kwe:

Nitre ñakare israelita tä nüne, ye kántikánti mun ñan rika. Erere arato, nitre Samariabo tä nüne, ye kántikánti mun ñan rika. ⁶Akwa nitre israelita tä nianinte obeja kwrerekwrere, ye ara jire kánti mun rika, ⁷käkwe diri krörö ietre: Ngöbö kebera nüke gobrane nibti, munkwe nie ietre. ⁸Amne ni bren bren abko munkwe mikata kuinta. Erere arato, ni krütanikrütani abko munkwe mikata nire amne, ni ngütüete ngrabare

lebra kisete abko munkwe mikata kuinta amne nire nire btä üai kämekäme tä nüne abko munkwe juantari mento btätre. Mdakäre abko, tikwe ja di bini munye sribi ne nuenkrä, ye abko tikwe bini ngwarbe munye, aisete munkwe sribi ne nuen angwane, munkwe ñan ütiä kärä arato.

⁹Mdakäre abko mun rika angwane, mun ñan rika ngwian orore, platare amne obrere ngwena jire chi jae. ¹⁰Ye kwrere arato, mun ñan rika mrö ngwena droare jae amne, mun rika dän jabtäbe te amne mun ñan rika dän mdara jire ngwena kitadre jabtä. Erere arato, mun ñan rika sandalia mda mda ngwena jae amne mun ñan rika mökän mda ngwena biare jae, ñobtä ñan angwane ni sribikä mun kwrere abko nitre mun kukwei kaka ngäbti abko käkwe bukadre aisete.

¹¹Mdakäre abko, mun rika nebe juta krite ya o juta chite, ye kanti nire tä biare mun kaen ngäbti töi kuinbti abko munkwe känä iti. Ye kanti mun raba nünentbe. Munkwe nünantbe niara ye aibe gwiriete abti mun rika ta. ¹²Akwa mun rika nebe gwi angwane, ni nü-nanka gwi ye ie munkwe köbö ngwiantari jäme amne, ¹³nitre nü-nanka ju yete, ie munkwe köbö ngwianditari, ye abko kadre ngäbti kwetre ne ngwane rabadi nünentbe jäme yete, akwa ñan kadre ngäbti kwetre ne ngwane, munkwe ñan ja kukwe gadrete ngwarbe arato. ¹⁴Erere arato, nane ju mdente mun rika nebe amne juta mdente mun rika nebe, ye kanti nire nire ñan tö raba mun kain ngäbti ja gwiriete amne ñan tö raba mun kukwei tibtä mikai era ne ngwane, munkwe kä mikaka jirekäbe ju o juta yete, käkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, niaratre ngite au Ngöbö ngwärekrei bä mikakäre ietre. ¹⁵Ni yebtä ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökre kukwe ükadite ni jökrä

kräke, ye näire abko Ngöbökre nitre ye mikadi ja tare nike bäri kri krübäte. Ngöbökre nitre juta Sodomabo amne nitre Gomorrabo mikani ja tare nike, yebti ta Ngöbökre niaratre mikadi ja tare nike abko ti bike niere era metre kore munye, nieba Jesukwe nunye.

Nitre ja töitikaka Jesube käkwe ja tare nikadi Jesu dokwäre

¹⁶Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

¡Olo ketete ti kukweiye munkwe! Ni mda mda abko krübäte lobo kwrere abko ngätäite tita mun juen obeja kwrere, akwa tbi tä juto biare mokrere jabti, ye kwrere munkwe dikaka mokrere kwärä jabti, akwa munkwe dikaka jäme üti jäme ye kwrere arato. ¹⁷Munkwe ñan dikaka okwä kware, ñobtä ñan angwane nitre krikri tä ji dokwäte jutate jutate, ye ie mun kitadi ngise amne niaratre käkwe mun ngö tikakamna sinagogate yete. ¹⁸Mdakäre abko, tödek-abtä tibti mun jänäin ngite gobran ngwärekrei amne jrei ngwärekrei amne ye kanti munkwe blitadre tibtä nitre ñakare israelitare ngwärekrei, abkokäre mun jänäin ngite yete. ¹⁹⁻²⁰Akwa nitre kukwe ükatekä, ngwärekrei mun järke ngite angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane mun järebara ja ngwärekrei yete angwane, ñan munkwe blitadi kaibe au jakrä akwa, Ngöbö mun Rün abko Üai kwe ara jire käkwe kukwe biandi munye ja kwetakrä jakrä amne blitadi kwe mun köböire munkrä.

²¹Mdakäre abko, nitre tödekaka tibti abko etba kwekwe tödeke ñakare tibti abko käkwe kitadi ngise müre ketadre amne ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe amne meye kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre arato. Erere arato, ngäbäkre rün amne meye tödekaka tibti ye abko ngobo kwekwe tödekaka

ñakare tibti rikwitadi rüere, käkwe kitadi ngise müre ketadre. Ne abko rabadi nakenkä kore nitre tödekaka tibti btä. ²² Angwane, ni kwati mätä rabadi munbtä tödekabtä tibti, akwa nire nire käkwe nüandikä dite jabtä, käkwe ñan ti rükandrete abti krütadre, ni ye abko Ngöbökwé dianditari. ²³ Ne aiseite juta te mun raba, ye kánti mun rüe raba näin kisere mun jiebtí mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti ne ngwane, mun gitia juta mdate. Mun ngämi dikekä juta kwatirekwatire te kä ngrabare temen kä Israelite, ye känenkri ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadita ne abko ti tö nibi niei metre kore munye.

Ñan ni mda jürä ngwiandre jabtä

²⁴ Mdakäre abko, ni ja töitikaka ye abko ñakare bäri ütiäte ni dirikä ye kräke amne ni klaboré ye ñakare bäri ütiäte bkänkä kwe ye kräke. ²⁵ Ne aiseite ni dirikä ti kwrere käkwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni ja töitikaka ben tädre juto biare ja tare nike. Erere arato, sribi bkänkä käkwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni klaboré kwe tädre juto biare ja tare nike sribi bkänkä ye kwrere. ¿Ti abko ju dänkien kwrere akwa ti abko Beelzebú^{††} ara nieta tibtä mtare, se mun ti mräkätre ñan kädiandre kore arato ya? Jänri, kädiandre jökrä kore ni mdakwe, nieba Jesukwe.

Ñan kä jürä ngwiandre blite Jesubtä

(Lucas 12.2-7)

²⁶ Yebti Jesukwe nieba krörö mda munye:

Ni kwati rabadi mun rüere tikwe nini munye, akwa munkwe ñan ni mda mda ye jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän nuenta kaibe tiebe ye abko ñan tä nebe kärekäre tiebe.

Erere arato, jändrän rükaninte kaibe, ye abko ñan tä nebe rükaninte kärekäre, ²⁷ aiseite tita kukwe niere kaibe kä ikote kwrere munye, ye abko mun rika kädriere ni jökrä ngwärekre kä ngwenbti amne, blitata tiebetiebe ni olote, kwrere jire tita blite munbe, ye abko mun rika niere jubti käin amne munkwe ngrate krikri kukwe nuadre ni mda mdaye. ²⁸ Mdakäre abko, ni mda raba mun ngrabare aibe kämike, akwa ñan raba mun üai mike ja tare nike kärekäre, aiseite munkwe ñan ni mda jürä ngwian jabtä; akwa Ngöbö abko raba mun üai kite mun ngrabare ye ben ngöi kä ja tare nikakrä kánti, Ngöbö ye aibe abko jürä ngwian jabtä munkwe.

²⁹ Ye abko, nukwä kiakia rürümointa kubu abko ütiä bianta bäri brai, aiseite ngwian bianta mnamube ütiäre, akwa Ngöböta nukwä ye tarere, aiseite mun Rün kä käinbti ñan töta nebe nukwä ye tuaimetre ngataen angwane, ñan tä ngataen jire chi kwati kä nebtä. ³⁰ Amne mun ara jire abko dokwä drüen kratirekratire abko tä gare jökrä Ngöböye, ³¹ aiseite Ngöbökrä mun abko bäri ütiäte kri nukwä kabre kabre bti ta, aiseite mun raba ja tare nike angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä.

Nikwe ñan Jesu rükandrete

(Lucas 12.8-9)

³² Mdakäre abko, nire nire tä nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwärekre, ni ye abko jen tikwe abko tikwe niedi arato Ngöbö ti Rün ngwärekre kä käinbti sete. ³³ Akwa nire nire käkwe ti rükandrete ni mda mda ngwärekre, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi Ngöbö ti Rün ngwärekre kä käinbti sete arato.

^{††}10:25 **Beelzebú.** Nitre israelita nämáne Satana käden Beelzebú arato, aiseite Beelzebú abko Satana ara.

**Ni kwati rabadi rüre jabe
kwärikwäri Jesu dokwäre**

(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Erere arato, ti jatani kä nebtä, ye abko ñan ti jatani ni jökrä mikakäre nüne jäme jabe kwärikwäri abko munkwe nütü; akwa ti jatani abtä ni kwati tädi rüre jabe kwärikwäri. ³⁵ Ne aisete ti dokwäre ngäbäkre rikwitaita rün kwe rüere amne ti dokwäre ngäbäkre merire rikwitaita meye kwe rüere. Erere arato, bosi rikwitaita bie rüere arato. ³⁶ Ne aisete nitre ja mräkäre gwi arabe rikwitadita ja rüere kwärikwäri ti dokwäre, ñobtä ñan angwane ruäre abko rabadi tödeke tibti, ruäre ñakare.

³⁷ Mdakäre abko, nire nire käta rün amne meye tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. Erere arato, nire nire käta ngobo amne ngänkän tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. ³⁸ Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso doboko ngwena au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe ñan kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre jire chi tikwe. ³⁹ Ne aisete, nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare, käkwe ja ngibiadi au nünakäre nuäre kä nebtä, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare ñakare ja tare nikakäre ti dokwäre, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

⁴⁰ Mdakäre abko, nire nire käkwe mun kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane mun tä näin blite tikrä aisete. Erere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. ⁴¹ Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä rükadre angwane, niara abko Ngöbö kukwei niekä abtä nirekwe

kadi ngäbti ja gwiriete, ye ütiäre abko ni Ngöbö kukwei niekä ie jändrän bian-dre Ngöbökwé, ye kwrere Ngöbökwé biandi arato ni niara kaka ngäbti yeye. Erere arato, ni nüne metre Ngöbö ngwärekre, ye nire nire käkwe kadre ngäbti ja gwiriete angwane, niara nüne metre abtä tä kaen ngäbti, aisete ni nüne metre Ngöbö ngwärekre, ie sribi ütiä biandi Ngöbökwé, ye kwrere biandi kwe arato ni niara kaka ngäbti yeye. ⁴² Erere arato, nitre bobre bobre tödekaka tibti ne ie nire nire käkwe ñö tibo aibe biandi chi tomnane, akwa ye abko Ngöbökwé ütiä biandi ie abko ti tö nibi niei metre kore munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä

(Lucas 7.18-35)

11 Nun ni jätäbti nibu abko töi tik-aba ünän jökrä kore Jesukwe, yebti Jesu rikaba Ngöbö kukwei kuin ye dirire amne mike gare kä ngrabare temen kä Galileate. ² Kä ye ngwane abko Juan Bautista nämane ngite kä teri angwane, Kristo namani sribi kri ñan tu-abare nuene kri abko gani kwe. Abtä nitre nänkä Juanbe abko Juankwe juani ruäre nebe Jesu kanti. ³ Ye erere bkänä nitre ye nikani, nikani nebe Jesu kanti angwane, nieba krörö kwetre Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwé rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nükani ya o nunkwe ni mdara jire ngibiadre abko nun juamba ngwentari mae, nieba kwetre ie.

⁴ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe amne tita dre dre nuene tu-ata munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye. ⁵ Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni okwä kä drünente abko ie kä nibi tuenta kuin amne ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi

nebeta kuin jökrä amne ni olo ngidian-inte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nüketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye. ⁶ Erere arato, nire nire käta tödeke tibti amne ti ne ara nükani tä nüttüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbökwé ja di biandi amne ni yebtä kä rabadi nuäre tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁷ Yebti nitre juani Juankwe ye nikan-inta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sek-wäre, ye käta ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekwäre bä mike, ni ye kwrere tua nikani munkwe ya? ⁸ ¿Mun nikani ni kore tuen ñakare ne ngwane, mun nikani ni ño tuakäre? ¿Ni ja úkaninte kuin kákwe dän útiäte kri kitani jabtä nämane yete abko mun nikani tuen ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän útiäte kri ki-tani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie. ⁹ ¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre kä kaibete? ¿Mun nikani ni Ngöbö kuk-wei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre, akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen. ¹⁰ Juan ye mdenbtä tarä tä tikani krörö Ngöbö Kuk-weißtä. Ngöbökwé niebare:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji úkateta biare ye kwrere, *Malaquías 3.1* abko tä tikani kore Ngöbö Kukweißtä Juanbtä.

¹¹ Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni jökrä därebare kä nebtä, ye ngätäite ni ñakare jire iti abko bäri útiäte Juan Bautistakrä;

akwa nire nire bäri bobre, útiäte ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni ye abko bäri útiäte Juankrä. ¹² Juan Bautista nükani, ye ngwane mentokwäre abti kä nüke mtare abko Ngöbö rükadre gobrane nibti abko tä niren mentokwäre Ngöbö di krihti, akwa Ngöböta gobrane nibti ye rüe tarä arato abko töta nebe juain ng-warbe. ¹³ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei jire jökrä tä blite tibtä, yebti Juan jatani nüke. ¹⁴ Ni Ngöbö kukwei niekä kira kä-dian nämane Elías abko rükadreta nieta Ngöbö Kukweißtä, ye abko Juan ye ara btä tä niere kore abko tita niere munye. Ne abko mun mden mden tö raba ti kuk-wei mikai era kákwe mika era.

¹⁵ Nire nire käta ti kukwei nuen, ye kákwe ti kukwei ketate ja olote.

¹⁶ Mdakäre abko, mun nünanka kä ne näire abko ti bike bä mike krörö: Kä jändrän rürümoinkrä jutate, kánti ngábäkre tä nebe tákänintbe temen, käta ñäke krikri mräkä mda mdaye, yebtä ti bike mun bä mike krörö: ¹⁷ Ngábäkre tä niere mräkäye: Nunkwe nörä jürü tarä mikakrä munye, akwa mun ñan tö nibi tarä mikai, abtä ka ni moto mikakrä ulire abko nunkwe nini mda, akwa munkwe müaniri ñakare arato abko ngábäkreta niere. Ye mden kwrere munta niere Juanbtä amne tibtä, aisete tita mun bä mike kore. ¹⁸ Juan nükani angwane, úai käme tä btä, aisete ñan tä mröre kri amne ñan tä dö ñaen, munta niere rüere. ¹⁹ Yebti ti, Ni Kä Nebtä Ngobo rük-aba mda angwane, ti abko mröre büle krikri amne ti dö ñaen krübäte munta niere tibtä. Mdakäre abko, ti ja getaka ni diän diän ben amne nitre jändrän útiä käräkä gobran romanobokrä tä tuen käme munye abko ben tita ja gete, abtä munta ñäke ti rüere arato. Ye mdenbtä abko mun ngábäkre kwrere tita niere, akwa ni nüne töbtä era metre Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä abko nun abko

ni jen Ngöbökwe era metre abko nunta
bä mike.

**Jesukwe ñäkäbare
nitre israelita rüere**

(Lucas 10.13-15)

²⁰ Yebti juta kánti sribi kri ñan tu-
abare nuenbare kabre Jesukwe, akwa ni-
tre nünanka yete kákwe ja tói kwitaninta
ñakare Ngöbö kukwäre, yebtä abko Je-
sukwe ñäkäba ietre, kákwe nieba krörö:

²¹ ¡Aingwaree mun nünanka juta
Corazínte amne juta Betsaidate! Mun
bobre jakän, ñobtä ñan angwane sribi
kri ñan tuabare nuenbare tikwe mun
ngätäite, ne kwrere nuendre juta
Tiro amne Sidón kánti, akräke nitre
yete kákwe ja tói kwitadreta Ngöbö
kukwäre amne, dän ngutu jüräre
kitadre kwetre jabtä amne rabadre
täkänintbe ngübrunte ja moto ulire
kukwe kämekäme nuenbtä bä mikakrä.
²² Ye mden kisete, Ngöbökwe kukwe
ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane,
Ngöbökwe mun nünanka juta Corazínte
amne juta Betsaidate mikadi ja tare
nike bäri kri nitre nünanka juta Tirote
amne Sidónte ye kräke.

²³ ¿Amne mun nünanka juta Caper-
naúmte, mun ye abko Ngöbökwe mikadi
bäri ütiäte, munta nütüre ya? Ñakare,
ñobtä ñan angwane Ngöbökwe mun
ye kitadikä kä ja tare nikakrä kánti,
ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tu-
abare namani bare mun ngätäite nete,
ye kwrere rabadre bare juta Sodomate,
akräke juta ye tädre mtare. ²⁴ Ye mden
kisete, Ngöbökwe kukwe ükadite ni
jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwe
mun mikadi ja tare nike bäri nitre
nünanka juta Sodoma ye kräke abko
tita niere metre munye. Abko kore se,
niebare Jesukwe.

Jesu aibe ie Rün gare metre

(Lucas 10.21-22)

²⁵ Yebti Jesukwe blitaba Ngöböbe,
kákwe nieba krörö:

Ti Rün, ma abko kä käin amne
kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä,
ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä
krikri abko okwäte makwe kukwe metre
makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bo-
bre tói ñakare ñakare ruen ie abko ietre
makwe mikani gare, ²⁶ ma tö namani ño,
erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma
käikitekä, nieba Jesukwe Rün Ngöböye.

²⁷ Yebti nitre nämä Jesu kukwe nuen,
ye ie Jesukwe nieba mda:

Ti Rün kákwe jändrän jökrä mikani
gare tie. Niara aibe ie ti gare. Erere
arato, ti Rün gare ñakare ni mda mdaye,
akwa ti niara Odei ne aibe ie niara
gare amne ti tö rabare mikai gare nire
nireye, ye erere ie rabadi gare. ²⁸ Mun
mden mden dräre amne tribe doboko
mun kötärä, mun ye abko jakwe jökrä
tie amne tikwe mun mikadi jadüke.
²⁹ Amne kri oto mäkäta nbi dokwäbtä
tä niken ngwena, ye kwrere ti bike sribi
tikwe bien ngwiandre munye, ye abko
munkwe ka ngäbti abti munkwe ja tói-
tika tibe, ñobtä ñan angwane ti abko
moto jäme amne tita bike tidrä ni mda
mdabtä, yebtä munkwe ja töitika tibe
amne munkwe jadükadi jäme, ³⁰ ñobtä
ñan angwane ja töitika tibe ye abko kri
oto doboko mäkäta nbi dokwäbtä abko
tä niken ngwena, ye kwrere tita tribe
mike mun kötärä ngwiandre munye, ye
abko juto amne nuäre ngwiandre. Abko
kore se, nieba Jesukwe.

**Jesu abko bäri ütiäte
köbö jadükakrä yebti ta**

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

12 Abti bati Jesu rikaba dikekä nura
ngätäite köbö jadükakrä näire
mda angwane, nun ja töitikaka ben, ie

mrö rababa krübäte. Abtä nun rikaba trigo ngwä ötö ji ngrabare amne nun rikaba kwete. ²Angwane nitre bariseo nämä näin siba nunbe käkwe nun tuaba amne nieba kwetre Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, nieba kwetre ie.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kánti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kánti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöböke, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie. ⁵ Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire köbö jadükakrä näire, akwa Kukwe Biani Ngöböke Moiséye ye këta mike ngite ñakare arato, yebtä abko mun tärä ñäke arato ruen tie. ⁶ Ye abko, ju blitakrä Ngöböbe abko ütiäte kri, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ñakare ngite, akwa nita iti nete abko bäri ütiäte ju blitakrä Ngöböbe ye kräke abko ti tö nibi niei munye. ⁷ Ngöbö Kukwei këta niere krörö ne abko ngämi nüke gare munye. Ngöböke niebare:

Munkwe ni mda mda ngwiandre ruen-tari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän bien jirekäbe kukwadre tie, ye abko ie ti ñan tö bäri, *Oseas 6.6*

niebare Ngöböke. Kukwe ye ngämi nüke gare metre munye ruen tie, ñobtä ñan angwane rabadre gare metre

munye, akräke ni ja mike ngite ñakare ye munkwe ñan kitadre ngise ngwarbe, munta nitre ja töitikaka tibe kite ngise ye kwrere. ⁸ Akwa köbö jadükakrä näire yebti ta ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aisete nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire

(*Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11*)

⁹ Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kánti, bti rikaba sinagoga mdate. ¹⁰ Sinagoga ye kánti Jesu rababa angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämä yete angwane, nitre bariseo tö rababa Jesu kitai ngise, käkwe nieba ie:

¿Kukwe Biani Ngöböke Moiséye tä kä bien nie ni bren miketa quinta köbö jadükakrä näire ya? nieba kwetre Jesuye.

¹¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Mun mden kwe obeja tädre krati abko köbö jadükakrä näire betadrekä nguse munkän, ye mun ñan janandre dentari jakrä ya? Jänri, mun janandre dentari jakrä. ¹² Ni bäri ütiäte obejakrä, ye mdenbtä abko ni rabadre ni bren miketa quinta köbö jadükakrä näire abko Kukwe Biani Ngöböke Moiséye këta köböi bien nie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¹³ Ye btäräbe Jesukwe nieba ni kise ngrötani yeye:

Küde ngököte, nieba kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökateba angwane, kise rababata kuin jökrä ie, kise kuin kwäräkri ye kwrere kise rababata. ¹⁴ Yebtä abko nitre bariseo rikaba ju bäre mda amne Jesu kämikadre ño kwetre abko rikaba kädriere kena jabe kwärikwäri.

Jesu dianinkä Ngöbökwe

¹⁵Nitre bariseo rababa kukwe miketbe kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe yete, akwa rikaba angwane, ni rikaba kwati ben. Ye ngwane abko ni bren bren erere Jesu rababa miketa kuinta jökrä.

¹⁶Akwa Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärekre nitre mikaninta kuinta kwe yeye. ¹⁷Kukwe niebare krörö Ngöbökwe niara kukwei niekä Isaías köböire rabadre bare, abkokäre kukwe rakakaba kore:

¹⁸Monso tikwe abko tä nete ne tuen.

Tikwe niara ne dianinkä jenena jakrä.

Niara tare kri tikwe amne käi nuäre kri tibtä.

Niara nebtä tikwe ja Üai mikadi nüene amne nitre ñakare israelitare, kräke Ngöböta kukwe miketbe kuin abko mikadi gare kwe ietre.

¹⁹Erere arato, niarakwe ñan ñäkädi ja dokwäre amne kukwe ñan jaradre ji ngrabare ngrente ja dokwäre.

²⁰Nitre bobre bobre tä mikä kroko trekani kwrere, ye abko niarakwe ñan juandi ngwarbe.

Erere arato, ñotra jutra mikata krire amne ngübü aibe tä nebe neen krä chi käne, ye kwrere nitre tödekaka krire niarabti tä, ye abko niarakwe ñan di gadrekäta jire chi abti Ngöbö jatadi kukwe ükete metre nikrä ni rüebe.

²¹Amne nitre ñakare israelitare abko käkwe tödekadi niarabti, *Isaías 42.1-4*

abko niebare kore Isaíakwe abko erere rababa bare Jesubtä.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(*Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10*)

²²Yebti ni iti ie kä tuen ñakare amne kukwe ñakare arato abko btä üai käme

nämene nüene abko järükaba Jesu kanti angwane, Jesukwe mikabata kuinta, aisete kä rababa tuenta ie, rababa blite kuin amne üai käme juantariba mento btä Jesukwe arato. ²³Yebtä abko nitre nämä Jesube yete abko ñan töi rababa krütare jökrä Jesubtä, kä rababa niere:

¿David mräkäkri Ngöbökwe ni dian-drekä iti abko rükadre niebare, ni ye abko Jesu noko ara ya ño amarebti se? rababa niere.

²⁴Akwa kukwe ye jarabare nitre bariseoye angwane, rababa niere krörö Jesu rüere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye aibe käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, rababa niere Jesu rüere.

²⁵Nitre bariseo rababa töbike blo kore Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre, abtä nieba kwe mda ietre:

Kä mdente erere kanti nitre nünanka yete käkwe ja ñäkädrebtü ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye ngwane nitre ye tä kä juen ngwarbe au jakän. Erere arato, juta amne ni ja mräkäre nünanka ketetibe käkwe ja ñäkädrebtü ketebu rükäre ja rüere kwärikwäri, ye ngwane nitre ye ñan rabadre nüene jire chi mda ketetibe, aisete juta amne ju juandre ngwarbe au jakän kwetre. ²⁶Ye kwrere arato, Satana ara käkwe ja juandretari mento angwane, Satana ara jire tätre rüre ja rüere ñan ñan. Satana käkwe ja ñäkädrebtü ketebu ja rüere kwärikwäri au, ye ngwane Satana di tädre kri janknu ya niere tie munkwe. ²⁷Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta niere tibtä, aisete nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwiain-tari munye. Niaratre tä üai käme juentari arato, aisete munta ñäke blo tibtä abko bä mikata niaratretbä, aisete mun kitadre ngise kwetre ruen tie. ²⁸Akwa

tita ūai káme juentari mento Ngöbö Ūai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nūkanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

²⁹ Kukwe nebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngbiare ni gokä ngäniene angwane, ni dite nūnanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän. Akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä ūai káme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aiseite, ti raba ūai káme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

³⁰ Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüere ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän. ³¹ Ne aiseite ti bike niere krörö munye: Ni kä nebtä käkwe ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere amne ñäkädre taretare kwe Ngöbö rüere, akwa ye Ngöbökwé diandrekä mento btätre; akwa ñäkädre káme taretare kwe Ngöbö Ūai Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwé ñan diandrekä jire chi mento btä. ³² Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nire nire käkwe ñäkädre taretare, akwa ye abko Ngöbökwé diandrikä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre káme taretare Ngöbö Ūai Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwé ñan kukwe ye diandrekä jire chi mento btä, aiseite rabadi ngite kärekäre Ngöböye kä ne ngwane amne kärekäre rabadi ngite janknu Ngöböye abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe.

**Jesukwe kukwe bä mikani kri ngwä
kuin amne kri ngwä káme btä**

(Lucas 6.43-45)

³³ Yebti Jesukwe niaratre kukwei bä mikani kri ngwä kwrere, käkwe nieba

mda ietre: Kri kuin aibe ngwäta nebe kuin amne kri káme aibe ngwäta nebe káme arato, aiseite kri ngwä ño ño yebtä abko kri mden kuin amne mden káme abko tä nüke gare nie. ³⁴ Mun abko tbi krübäte kwrere jire, aiseite mun moto amne mun töi kämekäme, ye abko munkwe kukwe kuin niedre ño se. Ni moto ño amne ni töi ño, ye kwrere nita blite. ³⁵ Ne aiseite ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakrä, akwa ni moto káme ne ngwane nita blite ngwarbe diän diän jirekäbe, ye abko ñan tä ni mda mda die mike, ñobtä ñan angwane niara abko töi káme, yebe tä nüne. ³⁶ Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä mrä angwane, Ngöbö jatadi kukwe ükete ni jökrä kräke angwane, ñobtä munkwe kukwe diän diän niebare ngwarbe ye abko mikadi gare jökrä Ngöbö ngwäreki. ³⁷ Ne aiseite mun kukwei jen munkwe ye ara jire köböire mun ngite ñakare, niedi Ngöbökwé munye o, mun ngite, niedi kwe munye arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuyé

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸ Yebtä abko nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe nieba mda Jesuyé:

Dirikä, Ngöbökwé ma juani bkänä ya, ñakare ya abko nun tö nibi gai metre, aiseite sribi kri ñan tuabare nuene jötrö nun okwäbti tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuyé.

³⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Mun nūnanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tuemetre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre

jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, kákwe sribi kri ñan tuabare nuenbare Jonákrä, ye kwrere aibe Ngöbökwé bá mikadi mun kráke. ⁴⁰Jonás kákwe nünabare köbömä dibire rare gwa kri teri, ye kwrere arato ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi köbömä dibire rare dobote nguse. ⁴¹Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kráke kä mrä angwane, nitre nünanka kira juta Nínivete abko kákwe mun nünanka mtare ye kitadi ngise, ñobtä ñan angwane Jonás nikani Ngöbö kukwei niere nitre Níniveboye angwane, niaratre kákwe Ngöbö kukwei mikani täte amne kukwe kámekáme kitani jökrä temen kwetre Jonás kukwei köböire. Akwa tita nete mtare abko bäri ütiäte kri Jonákrä amne mun ñan tö ti kukwei mikai era jae, aiseite rakadikä kore munbtä. ⁴²Erere arato, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kráke kä mrä angwane, jreina nünanka mobe mötarikri[‡] nükani kira basare jrei Salomónye ye kákwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Salomón nämane kukwe töbtä töbtä niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrä, akwa tita nete abko bäri ütiäte kri Salomónkrä abko mun ñan tö ti kukwei nuai, aiseite rakadikä kore munbtä, nieba Jesukwe.

**Üai káme tä niken mento,
bti tä nüketa nibtä**

(Lucas 11.24-26)

⁴³Yebti Jesukwe nieba:

Mdakäre abko, ni iti btä üai káme tädre nüne, abti üai káme ye juandretari mento btä, üai káme rikadre ngwarbe kwäräkwärä kä kánene jadükakrä jae kä kaibete, akwa kä ñan kwandre jire chi ie jadükakrä. ⁴⁴Abtä rabadre töbike krörö:

Ni nämane ju kwrere tikwe abko te ti nämane nüne, ye kánti ti bike nikenta, üai káme rabadre nütüre. Ye erere bkänä, üai káme ye rikadreta ni ye kánti, rabadreta yete angwane kä sökaninkä merebe gwita temen amne kä ükaninte kuin gwita, akwa kä tökare, ni ñakare nüne gwi, kwrere jire ni ye kwandre üai kámeye. ⁴⁵Angwane jötrö ngwarbe üai káme ye rikadre betekä, kákwe üai bäri kámekáme niarakrä kánandre krä kükü mda ja mukore, bti rikadre nünenta jökrä ni yebtä. Üai káme ye rabadrerä nünenta kore ni yebtä angwane, ni ye rabadre ja tare nike bäri krübäte mda üai káme kisete, ye kwrere rakadikä mun nünanka kä ne ngwane yebtä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Nire abko Jesu mräkä era metre

(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶Jesu nämä blite kore angwane, niara meye btä etbakantre rükaba jiebtí abko tö rababa blitai ben, akwa niara meye btä etbakantre rababa ju bäre, ⁴⁷aiseite ni iti kákwe nieba Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, nieba kwe ie.

⁴⁸Abtä Jesukwe nieba mda ni yeye:

¿Nire abko ütiäte tikrä ti meye kwrere amne nire abko ütiäte tikrä ti etbakantre kwrere amarebti ye? nieba kwe.

⁴⁹Bti nitre ja töitikaka ben nämä yete, yebtä kise kitaba kwe, kákwe nieba mda:

Nire nire ütiäte ti meye tikwe kwrere amne ti etbakantre kwrere era metre abko erere tä nete ne, ⁵⁰ñobtä ñan angwane ti Rün kä káinbti ye nire nire káta kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

[‡]12:42 *Jreina nünanka mobe mötarikri.* Jreina ne abko nämane gobrane kä kädian nämane Saba kánti. Kukweta tikani btä 1 Reyes 10.1-13 yebtä.

Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

13 Abti Jesu rikaba ju bäre angwane, rikaba Ñö Okwä Kri Galilea, kanti rababa takänintbe ñö okwä köräbti. ²Ye ngwane abko, ni kwati käkwe ja ukakröba niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu rankwaba rute, rababa takänintbe amne, nitre käkwe ja ukakröba kwati btä ye abko rababa jökrä ñö köräbare jateta temen. ³Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikaba dirikäre ietre, käkwe nieba krörö:

Bati ni nikani iti nura metekä. ⁴Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kän. ⁵Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye kanti abko dobo ñakare bökän, aiseti nura ye nukani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, ⁶bti ñänä jatani ngire, käkwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aiseti ngrötaninkä jökrä. ⁷Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite, ye abko nukani mure arato, akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani. ⁸Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nukani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre ketarike, ruäre abko ngwä namani gre ketamä amne ruäre abko ngwä namani gre bti krä jätä btä. Ne abko nakaninkä kore. ⁹Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tarä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre, nieba Jesukwe ni kwati yeye.

Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe krötäba ja ken ben, käkwe nieba krörö ie:

Ñobtä mata kukwe bä mike bti mata dirire nitre kwati seye, nunkwe nieba Jesuye.

¹¹Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa Ngöböta mike gare munye, akwa nitre se abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aiseti tita dirire kore. ¹²Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwe ja kukwei biandi bäri mda amne Ngöbö Kukwei rabadi gare bäri kabre mda ie; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwä diandikä jökrä kän. ¹³Ye mden kisete, tita kukwe bä mike btä tita dirire nitre kwati seye, ñobtä ñan angwane nitre se ie kä tuen kuin kwrere, akwa tita sribi nuene okwäbti abko tuen ñakare ietre.

Erere arato, ni kukwei ruen kuin ietre kwrere, akwa tita blite abko ñan tä nebe nüke gare ietre.

¹⁴Kukweta nakenkä kore nitre sebtä mtare angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä Isafakwe abko tä neme bare abko krörö:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye, ¹⁵ñobtä ñan angwane nitre noko käkwe ja dokwä mikanina ribi ti kukwei kräke, aiseti ñan tö namani sribi tikwe tuai.

Erere arato, ñan tö namani ti kukwei nuai, kákwe ja olo gu dikani ti kukwei ngániene amne, ñan tö namani sribi tikwe tuai, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan dian-dretari, abkokäre nuenbare kore kwetre, *Isaías 6.9-10*

niebare Isaíakwe. ¹⁶ Akwa mun abko btä kä rabadre nuäre, ñobtä ñan angwane mun abko okwä tarä sribi tikwe tuakäre amne mun olo tarä ti kukwei nuakäre, ye abko käi rabadre nuäre munbtä. ¹⁷ Ne aisete ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Sribi tikwe tuata ja okwä jenbti munkwe amne ti kukwei nuata ja olo jenbti munkwe, ye abko nitre Ngöbö kukwei niekä kwati nünanka kira amne nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekre kwati abko tö namani tuai amne tö namani kukwei nuai, akwa erere tuani ñakare kwetre amne kukwe nuani ñakare kwetre kira, nieba Jesukwe nunye.

Dobo ketabkä tä dre niere abko nere

(Marcos 4.13-20; Lucas 8.9-15)

¹⁸ Jesukwe nieba mda:

Mdakäre abko, ni nura metakaka, btä tikwe kukwe bä miri ye abko tä dre niere metre abko kukwe nuen munkwe. ¹⁹ Ngöbö kite gobrane ni ngätäite, ye abko nire nire käta kukwe nuen, akwa ñan tä nüke gare ie, ni ye abko nura nikani mate ji ngrabare ye kwrere, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä nebe nura kwrere btä, akwa diablu tä kite, käta Ngöbö Kukwei ye denkä jökrä töite, mden nini tikwe ye. ²⁰ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ²¹ ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä

Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti, ye btäräbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ²² Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne tä ngwian tarere bäri, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ²³ Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä nüke gare ie, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre ketarike, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre bti krä jätä, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe bä mikani trigo amne nura kämenbtä

²⁴ Yebti ni jen Ngöbökwä rabadre nüne ni kämekäme ngätäite abti kä mrä angwane Ngöbökwä mikadi nüne jenena jabe, ye bä mikakäre Jesukwe nieba krörö ni kwati yeje:

Ngöböta kite gobrane nibti ye rüere abko kukweta niken nakenkä, ne kwrere ti bike niere munye: Bati ni iti kákwe trigo nurai kuin metaninkä tirete jakrä, ²⁵ akwa ni jökrä nikani kibien angwane, kä bkänkä ye rüe jatani tiebe kákwe nura käme nökan trigo nurai kuin ye ngätäite, bti nikaninta. ²⁶ Yebti trigo rirabare, namani ngwäre angwane, nura käme ye ngwä namani arato abko sribikäre kákwe gani. ²⁷ Angwane sribikäre ye nikani kä bkänkä kanti, kákwe niebare ie: Nun dänkien, makwe trigo nurai kuin metaninkä tirete

jakrä, ¿se ño kánti abko nura káme se namanina tirete mae arato se? niebare kwetre. ²⁸ Abtä kä bkänkä kákwe niebare ietre: Ti rüe nükani iti nura káme metekä tiebe tirete tie kwrere ye, niebare kwe. Angwane sribikätre ye kákwe niebare mda ie: ¿Nun rikadre nura kámekáme se erere jákekä jökrä, ie ma tö nibi ya? niebare kwetre. ²⁹ Akwa kä bkänkä kákwe niebare mda ietre: Ñakare. Mun ñan rika jákekä, ñobtä ñan angwane mun rikadre nura mu kámekáme ye jákekä mtare angwane, trigo mu kuin ye räkädrekä ben gwaire siba. ³⁰ Ne aisete tuadremetre niren ketetibe abko trigo öta näire angwane, tikwe trigo ötaka juandi ye abko kákwe nura kámekáme ye erere ükadikrö káne jenena mento, bti mäkädite jökrä kwetre, kákwe kukwadi ñukwäte amne trigo ngwä kuinkuin ye erere abko ötadi kwetre, bti ju nura ngwä ükakra tikwe, ye kánti kitadi gwi kwetre tikrä, niebare kä bkänkäkwe abko nakaninkä kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraibtä amne lebadurabtä

(*Marcos 4.30-34; Lucas 13.18-21*)

³¹ Yebti Jesukwe kukwe mdara jire bä mikaba, kákwe nieba:

Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti kákwe mostasa nurai nökanu tirete jakrä. ³² Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, nukwä jatadre nüne mostasa krie ye küde ngrabare, ye kwrere jire káne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadre gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä, nieba Jesukwe.

³³ Erere arato, Jesukwe kukwe mdara jire bä mikaba, Ngöböta gobrane ni braibe bti káne, akwa mrä rabadre gob-

rane ni kwatibti ye bä mikakäre, kákwe nieba krörö:

Ngöböta kite gobrane nibti, ye abko rabadre niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti kákwe lebadura kitani chi arina kabre te, bti mritani kwe abti lebadura nikani arina kabre ye ñäre jökrä, nieba Jesukwe.

³⁴ Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, btä blitaba kwe ni kwatibe amne niara nämene dirire angwane, käre kukwe bä mikaba kwe, aibehti diriba kwe. ³⁵ Jesukwe diriba kore, yebtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kira kákwe kukwe niebare abko erere rababa bare abko krörö:

Tikwe kukwe bä mikadi, bti tikwe blitadi amne, Ngöbökwä kä dätebare kena, abti kä nüke mtare kukwe ruäre nämene kaibe tiebe Ngöbökwä abko tikwe niedi, *Salmos 78.2*

abko ni Ngöbö kukwei niekä kákwe niebare kore Jesubtä, ye erere rababa bare.

Kukwe nura kuin amne nura káme ye tä dre niere abko Jesukwe niebare

³⁶ Yebti Jesukwe nitre kwati ye mikateba yete, bti rikabata nebeta gwi. Angwane nun ja töitikaka ben kákwe krötaba ken, kákwe nieba ie:

Nura mu kámekáme namani tirete makwe nini, ye abko tä dre niere metre abko makwe niedreta nunye abko nun tö nibi ribei mae, nunkwe nieba Jesuye.

³⁷ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nura kuin metakaka ³⁸ amne kä temen ne abko tire kwrere. Nire nire bti Ngöböta gobrane ye abko trigo nurai mu kwrere amne nire nire tä nekete diablukri ye abko nura kámekáme mu ye kwrere. ³⁹ Amne ti rüe nura kámekáme metakaka ye abko diablu ara jire amne, kä nura öta näire ye abko kä mrä kä

ne näin ta abko bä mikata amne nitre nura ngwä ötaka ötaka abko angele-tre Ngöbökwe. ⁴⁰ Amne nura kämekäme ötata, bti kitata ñukwäte kukwadre, ye kwrere rakadikä kä mrä angwane, ⁴¹ aisete kä mrä angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe angele-tre tikwe juandi angwane, nitre bti Ngöböta gobrane, ye ngätäite nire nire köböite ni mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere amne nire nire kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko angele-tre ye käkwe ükadikrö jökrä, ⁴² bti ñukwä jutra ngire krübäte te nitre ye kitadi jökrä kwetre. Ye kanti abko ni jökrä rabadi ja müaire krikri be amne tu ngöbe rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete. ⁴³ Angwane nitre nünanka metre Ngöbö ngwäre-kri abko btäre kä rabadi nuäre amne ñänä träta nebe dirare, ye kwrere jire kä rabadi btäre kä nuärete Rün Ngöbö kwe kanti. Nire nire käta ti kukwei nuen käkwe kukwe ne ketate ja olote. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

**Jesukwe kukwe bä mikani
ngwian kabrebtä amne perlabtä**

⁴⁴ Yebti Jesukwe nieba krörö mda:

Kä gobränkä Ngöbökwe abko ngwian kabre tädre rükaninte dobote nguse ye kwrere abko krörö: Ni iti nämane sribire ye kanti ngwian kabre ütiäte kri ye kwani ie angwane, niara käkwe ngwian ye ükaninta känime kä ye kanti. Abti nikani, käkwe jändrän kwe erere rürü-moinbare jökrä, bti nikani käkwe kä ye kökani jakrä, niara rabadre ngwian kabre ye bkäne abkokäre. ⁴⁵ Mdakäre abko, ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö arato: Ni iti jändrän ütiäte ütiäte rürümoinkä rikai perla kuin^{¶¶} känene kökadre jae. ⁴⁶ Erere bkänä, perla kuin ütiäte kri kwani ie

angwane, nikani käkwe jändrän kwe erere rürümoimbare jökrä, bti nikani käkwe perla ye kökani jakrä.

Jesukwe kukwe bä mikani kradebtä

⁴⁷ Erere arato, krade kitata ñöte angwane gwa bätäkä ngwarbe tä niken te, ye kwrere ti bike Ngöbö gobrain bä mike abko krörö: ⁴⁸ Nitre gwa gaka tä krade kite ñöte gwaye. Yebti gwa tära niken kabre kradete angwane, tädre jake jate ñö köräbti. Tära nebe ngwena ñö köräbti angwane, tätre niken ükekrö. Gwa kuinkuin erere tätre ükekrö kutiate jakrä amne gwa kämekäme abko erere tätre kitekä. ⁴⁹ Ye kwrere kukwe rakadikä kä mrä angwane. Angele-tre jatadi, käkwe nitre moto kämekäme Ngöbö rüere diandikä jenena nitre nünanka metre Ngöbö ngwäre-kri ye bäre mento, ⁵⁰ bti nitre moto kämekäme Ngöbö rüere ye angele-tre käkwe kitadi ñukwä jutrate. Ye kanti niaratre rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtä ñukwä jutrate ja tare nika kisete. ⁵¹ Yebti Jesukwe nieba mda:

¿Tikwe kukwe nini, ye nü gare jökrä munye ya? nieba kwe nunye.

Jänri, nunkwe nieba käre.

⁵² Angwane Jesukwe nieba krörö mda nunye:

Ngöböta gobrane ño nibti, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre mden mden tätre ja töitike, ye ngwane ni ju bkänkä ye kwrere jire tätre nebe, ñobtä ñan angwane jändrän ño ño tä ükani kwetre gwi, ye ngätäite jändrän mden abko mräre amne mden abko kira diankata kwetre abko tä mike gare ietre, ye kwrere nitre dirikä käta kukwe mräre amne kukwe nakaninkä kira dirire, nieba Jesukwe nunye.

^{¶¶}13:45 *perla*. Jändrän kädianta perla ye abko jä kwrere amne bäri ütiäte kri.

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(*Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30*)

⁵³ Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, bti blitaba ünän jökrä kwe, bti kä mikakaba kwe kä ye kanti amne rikabata ja käite. ⁵⁴ Rikaba nebata ja käite Nazarete angwane, rikaba dirire sinagogate angwane, ni jökrä ñan töi rababa nebe krütare niara kukwei nuare, kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni noko kákwe ja töitikani mdente amarebti kukwe gare krübäte dikaro ie se? ¿Erere arato, sribi kri ñan tuabare se abko tä nuene ño amarebti tarä nebe bare ie se? ⁵⁵ José sribikä kri kukwänbtä abko ngobo kwrere nibi tuen nunye. Erere arato, niara meye abko María amne etbakantre abko Santiago, José, Simón amne Judas ñan ñan. ⁵⁶ Mdakäre abko, ¿niara se ngwai tätre nüne jökrä ni ngätäite nete ruen tie ya amarebti mtare di kri dikaro se abko kwani mdenkri ie se? nitre nünanka Jesu käite ye rababa niere Jesubtä.

⁵⁷ Amne Jesu kukwei namani tare btätre. Abtä Jesukwe nieba krörö ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiäte kä mda mdabti, akwa ja käite btä mräkä juete abko mikata ütiäte ñakare nieta. Ye kwrere, mun ñan tä ti mike ütiäte jae. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁵⁸ Angwane nitre nünanka kä ye kanti ñan rababa tödeke Jesubti. Abtä sribi kri ñan tuabare abko Jesukwe nuenba ñakare kabre kä ye kanti.

Juan Bautista müre ketani

(*Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9*)

14 Kä ye ngwane abko, Herodes Antipas nämane gobrane kä Galileate angwane, Jesu namani sribi kri ñan tuabare nuene abko gani kwe. ² Angwane nitre sribikä Herodekrä, ie Herodekwe niebare krörö Jesubtä:

Juan Bautista tikwe kämikamna, ye ara jire Ngöbökwé mikaninta nire, aiseite di tarä sribi kri ñan tuabare nuenkrä ye, niebare kwe sribikäye.

³⁻⁴ Herodes kákwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nän muko kädian nämane Herodías abko diani kwe kán. Yebtä abko Juan Bautista kákwe niebare Herodeye: Ma etba nän muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kán, Juan nämane niere. Ye dokwäre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kä teri kwe, ye nukaninta töre ie, kákwe ñakábare kore. ⁵ Herodes tö namani Juan müre ketani ñakä dokwäre jae Herodíabtä, akwa ni kwati nämane Juan mike ütiäte jae ni Ngöbö kukwei niekä kwrere, aiseite nitre ye abko jürä namani Herodebtä. Abtä Juan müre ketani ñakare kwe.

⁶ Akwa bati Herodes därebare ye köböi erere nukaninta angwane, Herodekwe bieta nuenbare jae kä ngwiankäre nuäre jabtä. Ye erere ni jökrä nukani angwane, Herodías ngänkän bati nikani tarä mike kwäräkwarä se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngänkän namani tarä mike nuäre kwäräkwarä, ye abko käi namani nuäre krübäte Herodebtä, ⁷ kákwe ja kukwei biani krörö ie:

Ma tö dreye erere makwe kärä tie angwane, tikwe biandi mae, niebare kwe ie.

⁸ Angwane Herodías ye abko kákwe ngänkän ye töi diani, aiseite niebare krörö kwe Herodeye:

Makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

⁹ Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe, aiseite ñan tö namani ja kukwei kitaita temen,

käkwe Juan dokwä biamna blatote Herodías ngänkanye. ¹⁰Ye erere bkänä, Juan Bautista nämane ngite kä teri abko Herodekwe dokwä tikakamna, erere dokwä tikaninkä, ¹¹bti Juan dokwä ye mikani blatote, jänikani, biani Herodías ngänkän bati yeye angwane, niara käkwe bianinbe meye Herodíaye mda.

¹²Yebti Juan nämane ngite, ye kánti nitre nänkä ben nikani nebe angwane, Juan ngwäkä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre. Abti Juan müre ketanina abko nikani niere Jesuye mda.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-15)

¹³Juan Bautista ara nükaninta nire abko Herodes namani nütüre Jesubtä, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe kä ye kánti mda amne rankwaba rute, bti rikaba kä kaibete Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Angwane nun aibe rikaba Jesube, akwa Jesu rikaba ye nitre nünanka ja ken juta ngrabare yere käkwe gaba angwane, rikaba jökrä kä nótabti ta nebe Jesu ngäbti. ¹⁴Yebti Jesu rikaba nebe ñö köräbti angwane nämä rute, rankwaba timon, ye btäräbe nitre rababara kwati yete ngibiare ngäbti, btä okwä rababa. Angwane rababa tuen bo-bre Jesuye amne nitre bren bren ngwian nämane kwetre, ye Jesukwe mikabata quinta jökrä kräke. ¹⁵Yebti kä jataba dere angwane, nun ja töitikaka Jesube käkwe krötaba ja ken ben, käkwe nieba ie:

Kä kitera dere amne nita kä kaibete nete. Ne kánti mrö ñakare, aiseite nitre noko rikadre mrö kökö jae jutate, abkokäre juenta jirekäbe, nunkwe nieba.

¹⁶Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ñöbtä niaratre rikadreta, ie mun tö nibi. Niaratre buke munkwe, nieba kwe nunye.

¹⁷Abtä nunkwe nieba mda ie:

Ban kunrikebe amne gwa krobu aibe tä nikwe, ¿se abko ni kwati se bukadre ño te? nunkwe nieba Jesuye.

¹⁸Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ban kunrike amne gwa krobu ye ngwen tie nete, nieba kwe.

Ye erere nunkwe bianba ie. ¹⁹Angwane nitre nämä kwati yete, ye Jesukwe juanba täke jökrä temen temen mikäbti, bti ban kunrike btä gwa krobu, ye Jesukwe dianba kisete, käkwe nikraba kä käinbti amne kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti ötakaba oto kiakia kwe, bti bianba kwe nun ja töitikaka benye angwane, nunkwe dräiba jökrä nitre kwati yebti. ²⁰Nitre kwati ye käkwe mröba trinetrine jökrä, bti ni jökrä käkwe mröba ünän angwane, ban btä gwa oto rabateba abko nun ja töitikaka Jesube käkwe ükakröba kutia kwä jätäbti kubu jire.

²¹Nitre kwati käkwe mröba yete abko ni brare brare aibe nämä mili krärike jire käkwe mröba amne, nitre merire merire btä ngäbäkre bati kiakia käkwe mröba arato, akwa ye tanba ñakare abko rakakaba kore se.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²²Yebti nun ja töitikaka Jesube abko rikadre niara käne nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye kwärä nakri, ie Jesu tö namani, aiseite nun juanba rute kwe, akwa niara abko rababa nitre kwati ye juenta. ²³Abti nitre kwati ye nikani-nante jökrä angwane, Jesu nikani kaibe nebe ngitiobti blitakäre Ngöböbe. Yebti kä namanina iko angwane, Jesu nämäne kaibe ngitiobti blite Ngöböbe. ²⁴Angwane ru te nun nämä näin ye abko rikabara mente ñöbti amne kä jate abko rababa mobe köre. Angwane ñö jataba romon, rababa ru kitekä nek-wäre sekware, ñöbtä ñan angwane müre

rababa mate nun ngäbti, ye abko rababa ñö kitekä kore, kä rababa ru ngrükete nunbe.

²⁵Yebti kä jatabara ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu rikaba dikekä ñöbti nun ngäbti. ²⁶Jesu jataba dikekä ñöbti, yebtä nun ja töitikaka ben okwä rababa angwane, nun rekwetakaba krübäte amne nun rababa ngrente krikri be amne kä jürä rababa krübäte nunbtä käkwe nieba:

¡Ni bákäi kite ni ngäbti ye! nun rababa niere.

²⁷Akwa Jesu abko käkwe nieba nunye:

Mun ñan rekwetaka ngwarbe. Tita näin, aiseite munkwe ñan ti jürä ngwian, nieba kwe nunye.

²⁸Angwane Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ma ara tä dikekä ñöbti bkänä ne ngwane, ti rikadre dikekä siba ñöbti nebe ma kánti abko niere tie, nieba kwe ie.

²⁹Jakwe, nieba Jesukwe ie.

Ye erere bkänä, Pedro nämä rute, rankwaba timon ñöte, rikaba dikekä ñöbti Jesu kukwäre. ³⁰Akwa müre rababa mate dite Pedrobtä rababa tuen Pedroye, abtä rekwetakaba mda. Ye btäräbe jataba niken neen ñöte nguse, abtä ngrateba kri krörö kwe Jesuye:

¡Ti dentari ti Dänkien! nieba kwe Jesuye.

³¹Ye btäräbe Jesukwe kaba küdebti, käkwe nieba mda ie:

¡Ye ñöbtä mata tödeke chi dikaro tibti ye! Ti di tärä täte ma mikakrä dikekä ñöbti abko makwe ñan miri era jae ye, nieba Jesukwe Pedroye.

³²Yebti Jesu rankwaba rute Pedrobe angwane, müre rabababe kwekbe jökrä.

³³Angwane nun nämä rute ye erere rababa jökrä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe nieba ie:

¡Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä! nunkwe nieba Jesuye.

Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete

(Marcos 6.53-56)

³⁴Yebti nun rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye kwärä nakri kä Genesarete. ³⁵Angwane nitre nünanka yete, ie Jesu rükaba gare, aiseite jötrö ngwarbe Jesu nükani abko mikaba gare kwetre jabtä kä ngrabare temen kä ye kánti. Angwane ni kwati rükaba mräkä bren bren ngwena Jesu kánti, Jesukwe mikadre quinta abkokäre. ³⁶Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tudremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä rababa ribere ie. Ye erere bkänä, nitre bren bren rababa dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, rababa nebata quinta batibe jökrä abko rakakaba kore.

Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre niebare Jesukwe

(Marcos 7.1-23)

15 Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämäne Jerusalén abko rükaba Jesu kánti, käkwe kukwe ngwiantariba krörö ie:

¿Nun mräkä kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre, ²se ñöbtä abko nitre ja töitikaka mabe käta kite temen se? ¡Ni rabadre dbe Ngöbö ngwärekre, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se! nieba kwetre Jesuye.

³Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati munye arato abko krörö: ¿Ñöbtä kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie abko munta kite jökrä temen, bti kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata bäri ütiäte

jae munkwe? Ye niere tie. ⁴Tita ngwentari, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe niebare krörö:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe *Exodo 20.12; Deuteronomio 5.16* amne,

nire nire käkwe ñäkädre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre, *Exodo 21.17; Levítico 20.9*

niebare Ngöbökwe. ⁵Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti käkwe niedre rünye amne meye: Jändrän tikwetikwe se erere tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. ⁶Ne aisete nire nire käkwe nuendre kore, ni ye abko ñan rabadre rün amne meye die mike jire chi mda abko dbe Ngöbökrä munta niere, ye ngwane Ngöbökwe kukwe biani nuendre abko munta kite temen, kukwe ükaninte munkwe mikakäre ütiäte jae. ⁷¡Mun ngwarbe ja bä mike kuin nete! Munta ja bä mike kuin, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä Isaiás käkwe niebare krörö:

⁸Juta ne käta ti mike ütiäte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

⁹Tätre ti käikitekä ngwarbe amne, kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tätre dirire ti Kukwei täte, *Isaiás 29.13*

niebare kore Isaiákwe munbtä, nieba Jesukwe ietre.

¹⁰Yebti Jesukwe ni jökrä käräba, käkwe nieba krörö ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nüke gare jae abko krörö: ¹¹Mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, akwa kukwe jökrä käme nita niere ja kadabti ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, nieba Jesukwe ni kwatiye.

¹²Yebtä abko nun ja töitikaka Jesube käkwe krötaba ja ken ben, käkwe nieba ie:

¿Makwe blitaniri ye abko nitre bariseo käkwe kukwe nuri abtä moto nibi romon jökrä, ye makwe gari ya? nunkwe nieba Jesuye.

¹³Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre ye abko ti bike bä mike kri mu kwrere amne, kri mden mden abko ti Rün kä käinbti käkwe nökan niakare, ye abko jäkädikä ngätri ngöi jökrä, bti kitadikä mento, ye kwrere rakadikä niaratrebtä. ¹⁴Erere arato, ni ie kä tuen ñakare, kwrere jire nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre tätre dikekä, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare ietre amarebti tö Ngöbö kukwei dirire ni mda mdaye. Ne aisete tuemetre dikekä kore, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare rikadre ja jie ngwena kwärikwäri, ye ngwane niaratre nibu betadrekä gwaire kä mkäte nguse, nieba Jesukwe.

¹⁵Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe bä miri mröbtä, ye abko makwe dre nini abko niereta nunye, nieba kwe ie.

¹⁶Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Munta näin raire tibe, akwa tita dre niere abko ñan tä nüke gare jire chi munye arato ya? ¹⁷Tikwe kukwe nini abko krörö: ¿Nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, mrö ye kitakata jökrä ta, ye abko gare ñakare munye ya? ¹⁸Nita mröre abti nita kitekäta, akwa kukwe kämekäme nita niere ja kadabti, ye abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere, aisete kukwe kämekäme nieta nikwe ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, ¹⁹ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni mo-

tote abko erere nita niere amne nita nuene. Abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwärekre abko krörö: nita ni mda mda kämike, ni gure käta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. Erere arato, ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän amne ni blite ngwarbe ni mda mda rüere, erere arato ni ñäke ni mda mdabtä. ²⁰ Munta kukwe nuene kore angwane, munta ja mike ngite Ngöbö ngwärekre, akwa munkwe köbötikadre mrökrä abko ükaninte kira ye erere munkwe ñan mikadre täte, yebtä mun ñan rabadre ngite jire chi Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

**Meri ñakare israelitare
käkwe tödekani Jesubti**

(Marcos 7.24-30)

²¹ Yebti Jesu näma yete, ye kanti kä mikakaba kwe, bti rikaba juta Tiro amne juta Sidón kukwäre. ²² Rababa yete angwane, meri iti Canaánbo, ñakare israelitare nünanka kä ye kanti käkwe krötaba Jesu ken, kä rababa ngrente krikri be krörö:

Ti Dänkien, ma jrei David tukwe mräkä. Ti ngwen ruentari tare jae, ñobtä ñan angwane ti ngänkän tikwe btä üai käme tä nüene, käta mike ja tare nike krübäte tikän. Yebtä ti die mike, rababa niere.

²³ Akwa Jesukwe ñäkäba ñakare jire chi meri ye käre. Abtä nun ja töitikaka ben käkwe krötaba Jesu ken, käkwe ribeba krörö ie:

Meri se nibi ngrente krübäte dikaro ni jiebti, aiseite ngänkän kwe miketa quinta makwe, bti juenta jirekäbe, nunkwe nieba Jesuye.

²⁴ Angwane Jesukwe nieba meri yeye:

Juta israelita tä nianinte obeja kwrere, ye aibe kräke Ngöbökwä ti juani die mike, nieba kwe ie.

²⁵ Akwa meri ye abko rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ti die mike, rababa niere.

²⁶ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ñakare israelitare abko käme nukro kwrere nieta nitre israelitakwe munbtä, aiseite tikwe ma die mikadre angwane, bäsi ban dianka ngäbäkre nikwe kän, bti kita nukroye, ye kwrere tikwe nuendre, nieba kwe meri yeye.

²⁷ Angwane meri ye käkwe nieba mda Jesuye:

Jän, ti abra nukro kwrere bkänä nitre israelita okwäte ti Dänkien. Akwa nukro bkänkä tä niken mröre mesabtä angwane, mrö büre tä betekä timontimon abko tätre kwete, ye kwrere tita nete mtare amne makwe ti die mika chi abko ie ti tö nibi, nieba kwe Jesuye.

²⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti mräkä, mata tödeke kri era metre tibti, nibi tuen tie, aiseite tikwe ma die mikadre, ie ma tö nibi, ye erere bikera nebe bare makrä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye ngänkän rababata quinta batibe abko rakakaba kore.

Ni mili kräbkä bukani Jesukwe

(Marcos 8.1-10)

²⁹ Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kanti angwane, rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye köräbti. Abti rikaba mda ngitiobti, kanti rababa täkänintbe. ³⁰ Jesu rababa täkänintbe, ye kanti ni kwati käkwe ja ükäröba btä. Nitre käkwe ja ükäröba kwati Jesubtä ye rikaba mräkä bren bren krörökrörö ngwena Jesuye: ni ngüre bren abko kisete näin nakwente, ni okwä kä drünente abtä kä tuen ñakare ie amne ni küde ngrötani aiseite küde ruen ñakare ie. Erere arato, ni kukwei ñakare amne ni bren bätäkä ngwarbe bren mda mda kisete abko järeababa kwetre, käkwe mikaba Jesu ngotobtä temen angwane, Jesukwe

mikabata quinta jökrä. ³¹ Ne aisete ni kukwei ñakare abko rababa blite amne ni küde ngrötani abko rababa nebata quinta amne ni nakwente abko rababa dikekäta kuin amne ni okwä kä drünente abko ie kä rababa tuen. Yebtä nitre kwati ye ñan töi rababa krütare mda kukwe ye tuare amne rababa Ngöbö nitre israelitakwe ye käikitekä jökrä.

³² Yebti Jesukwe nun ja töitikaka ben käräba, bti nieba kwe nunye:

Nitre tä kwati nete se nibi tuen bobre tie, ñobtä ñan angwane kä nena köbömä jire tätre tibe nete amne mrö ñakare kwetadre ietre. Abtä ti ñan tö nibi juenta mröi ja gwiriete. Nane di krütadre amne kä rötadrete bti ji ngrabare, abtä ti ñan tö nibi juenta mröi, nieba kwe nunye.

³³ Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Nete kä kaibete amne ni mda nüne ñakare känime nete, ¿se abko mrö kwandre mdente nie ni kwati se bukakrä jökrä? nunkwe nieba Jesuye.

³⁴ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Banta kunbe munkwe? nieba kwe nunye.

Angwane nunkwe nieba mda ie:

Banta kun kükü be nunkwe amne gwa kiakia tä ruäre nunkwe, nunkwe nieba ie.

³⁵ Angwane Jesukwe ni jökrä mikaba täke temen, ³⁶ käkwe ban kun kükü ye dianba kisete amne gwa kiakia ye dianba kisete kwe arato, käkwe kuin nieba btä Ngöböye, bti ban amne gwa ötakaba oto kiakia, käkwe bianba nun ja töitikaka ben yeye angwane, nunkwe dräiba nitre kwati yebti. ³⁷ Angwane nitre kwati ye käkwe mröba trinetrine jökrä, bti ban amne gwa oto rabateba ye abko nun ja töitikaka Jesube käkwe ükakröbata kutia kwä kükü jire. ³⁸ Nitre kwati käkwe mröba ye abko ni brare aibe mili kräbkä käkwe mröba amne, nitre merire

amne ngäbäkre kiakia näma yete käkwe mröba arato, akwa tanba ñakare.

³⁹ Yebti Jesukwe nitre kwati ye juanbata jökrä ja gwiriete, bti Jesu rankwaba rute nun ja töitikaka benbe, bti nun rikaba nebe käkä Magdala ye kanti.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(*Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56*)

16 Jesu rababa Magdala yete angwane, nitre bariseo amne nitre saduseo rababa Jesu kanti ja tuakäre ben, akwa Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre rikaba kanti. Jesu abko juani era metre Ngöbökwä ye, ñakare ye abko Jesukwe bä mikadre, käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti abko rikaba niere Jesuye. ² Akwa Jesukwe nieba krörö ietre:

Käta kite dere angwane, munta niere krörö: Kä jübateniri tain käinta, aisete kä rabadi kuin moren jetbe, munta niere.

³ Erere arato, dekä angwane munta niere krörö: Mtare kä bä nibi tain käinta amne kä nibi mütare, aisete kä rabadi käme nüire, munta niere. Kä bäta nebe ño käinta abtä kä rabadi ño köbö kwatirekwatire tä nüke gare kuin munye, ¿se ñobtä abko Ngöböta sribi ño ño nuene ti köböire mtare kä ne ngwane abko ñan tä nüke gare munye se? ⁴ Mun nüinanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tuemetre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe. Akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kräke, ye kwrere aibe Ngöbökwä bä mikadi mun kräke. Abko kore se, nieba Jesu ietre.

Bti Jesukwe kä mikakaba btätre yete amne rikaba kä mdabti.

**Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja
töitikaka ben mikani mokre**

(Marcos 8.14-21)

⁵Yebti nun ja töitikaka Jesube rababa Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri angwane, nun rikadre ban ngwena abko käi rikwitakaba nunbti. ⁶Ye btäräbe Jesukwe nieba krörö nunye:

Olo ketete ti kukweiye munkwe. Lebadura nitre bariseokwe amne nitre saduseokwe, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, nieba kwe nunye.

⁷Angwane nun ja töitikaka Jesube kä rababa blite krörö:

¡Nun ñan ki ban ngwena abtä Jesuta blite kore! nun rababa niere jae kwärükwäri.

⁸Nun rababa blite kore, ye gaba Jesukwe. Abtä nieba kwe mda nunye:

¿Ye ñobtä munta tödeke ñakare dikaro tibti, kä nibi ban ñakare niere dikaro kore ye? ⁹Ban kunrike be te tikwe ni brare brare aibe mili krärike jire bukaba angwane, ban oto rabateba abko ükkröbata kutia kobe, ye munkwe tuba ja okwä jenbti. ¿Akwa ti di tärä mun bukakrä ñan nükani gare munye amne töre ñakare munye arato ya ño ye?

¹⁰¿Erere arato, ban kun kükü be te tikwe ni brare brare aibe buri mili kräbkä jire amne ban oto nebete abko ürükro kutia kobe, ye nebe töre ñakare munye arato ya ño ye? ¹¹¿Ban ñakare nieta munkwe, ñan yebtä tita blite abko ñan nü gare munye ya? Lebadura nitre bariseokwe btä nitre saduseokwe abko ngäniene munkwe ja ngibiadre kuin tikwe nini munye, akwa ñan tita blite lebadura bante yebtä, nieba Jesukwe nunye.

¹²Angwane batibe ñan Jesu nämä blite lebadura bante btä, akwa kukwe diri nämä nitre bariseokwe amne nitre saduseokwe, ye abko Jesu nämä bä mike lebadura kwrere abko ngäniene nunkwe ja ngibiadre kuin abko Jesu nämä niere

nun ja töitikaka benye abko rükaba gare nunye.

**Jesu abko Ni Dianinkä
Ngöbökwé, niebare Pedrokwe**

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³Yebti Jesu rikaba nebe juta Cesarea Filipote kántita nun ja töitikaka benbe angwane, nieba krörö kwe nunye:

¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nire nieta tibtä ni mda mdakwe? nieba kwe nunye.

¹⁴Angwane nunkwe nieba mda ie:

Ma abko Juan Bautista nükáninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükáninta niere mabtä. Ni mda abko ma ni Ngöbö kukwei niekä Jeremías nükáninta nire ara niere, akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükáninta nire nieta kwe mabtä, nunkwe nieba Jesuye.

¹⁵Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Mun abko käta ti nire niere tibtä? nieba kwe nunye.

¹⁶Angwane jötrö Simón Pedro käkwe nieba Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara amne ma abko Ngöbö nire Odei abko nunta niere, nieba kwe Jesuye.

¹⁷Angwane Jesukwe nieba mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, kä raba nuäre mabtä amne Ngöbökwé ja di biani mae, ñobtä ñan angwane makwe kukwe nini tie, ye abko ñan ni kä nebtä köböire namani gare mae, akwa ti Rün tä kä käinbti ara jire käkwe mikani gare mae amne makwe nini tie. ¹⁸Mdakäre abko, ti bike Pedro niere mae amne jä yebti nitre gätäkä ti kábti käkwe tödekadi amne rikadi niren kwati amne gata di kri krübäte ye abko käkwe ñan nitre gätäkä ti kábti ye ganaindre jire chi. ¹⁹Erere arato, Ngöbö kä käinbti tä gobrane, ye

känti ni kwati rabadi nüke, abkokäre tikwe llabe biandi mae jukwe tikadre niaratre ngwiankäre nebe kä ye kanti Ngöböta gobrane. Makwe dre dre mäkädrete kä nebtä, ye abko rabadira mäkäninte käne kä käinbti Ngöbökwé amne, makwe dre dre tikadrete kä nebtä abko rabadira tikaninte käne kä käinbti sete Ngöbökwé. Abko kore se, nieba Jesukwe Simón Pedroye.

²⁰ Yebtä nun ja töitikaka Jesube, ie nieba krörö kwe:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe nunye.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(*Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27*)

²¹ Ye ngwane mentokwäre nun ja töitikaka Jesube, ie Jesu rikaba niere krörö: Ti rikadre Jerusalén, akwa ni näin nebe sete angwane, nitre unbren ji dokwäte btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye käkwe ti mikadi ja tare nike kri krübäte, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

²² Abtä Pedro käkwe Jesu ngwianba kaibe mentokwäre, bti rikaba mäträre krörö btä:

¡Ti Dänkien, Ngöbö se okwäbti kukwe kore ñan rakadrekä jire chi mabtä näre! nieba kwe Jesuye.

²³ Akwa Jesu rikwitateba, käkwe Pedro tuaba ja käne, bti nieba mda kwe ie:

¡Sataka, nän mento tibtä nete! Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Kukwe mden tä nebe tuen dbe Ngöböye, ye kwrere tuen ñakare mae amne, ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aisete makwe ñan ñäkä kore tie, nieba Jesukwe.

²⁴ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dre dreje jakrä abko raba käikwitekä jabti amne köbö kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebtä, ²⁵ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekwäre, erere rabadi kärekwäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekwäre Ngöböbe. ²⁶ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. Erere arato, nikwe nünandre kärekwäre Ngöböbe, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekwäre ben ye ütiäre. ²⁷ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita Ngöbö di kri bä nuärebtä amne ti jatadita angeletre tikwe ben, ye ngwane abko ni itire itire käkwe dre dre nuenbare, ye erere tikwe kukwe ükadite kräke, käkwe ütiä biandi ietre.

²⁸ Akwa mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita gobrane, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesu bä nikwitani

(*Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36*)

17 Yebti kä rikaba köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Santiago etba Juan aibe ngwianba jabe abko ben rikaba ngitio bäri mente käin yebti. ² Niaratre nämanena ngitio yebti käin angwane, batibe Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti, aisete ñänä trä dirare ye kwrere Jesu ngwäre bä namani amne, dän Jesubtä abko trä namani ngwen bürere kä trä dirare kwrere. ³ Ye btäräbe Moisés btä Elías namani gökökä yete blite Jesube, btä

okwä namani. ⁴Angwane Pedro käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisetu ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

⁵Pedro nämane blite kore Jesube, ye btäräbe müta trä ngwen jatani jüben niaratrebti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara käi nuäre krübäte tibtä, aisetu niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

⁶Ni kukwei namani kore mütate, ye jarabare nitre ja töitikaka Jesube yeye angwane, kä jürä namani krübäte btätre, abtä nikaninbe ngitiekä ngwäwäre temen. ⁷Ye btäräbe Jesukwe krötäbare ken, käkwe nuaninbtä, bti niebare kwe ietre:

Näin krö. Mun ñan rekwetaka, niebare kwe ietre.

⁸Ye btäräbe niaratre käkwe nikrabareta angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaibe, btä okwä namani. ⁹Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹⁰Abtä nitre nimä ja töitikaka ben ye käkwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwé käne kukwe ükatekäre biare kräke abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

¹¹Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre, käkwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre, ye abra era bkänä. ¹²Akwa Elías abko nukanina, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aisetu tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre. Ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe ja tare nikadi kri niaratre kisete arato abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka ben yeye.

¹³Angwane Jesu nämane blite Juan Bautistabtä abko nükani gare ietre.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(*Marcos 9.14-32; Lucas 9.37-45*)

¹⁴Yebti nitre nämä kwati ngitiobtä ngüsürüri, ye kánti Jesu rikabata angwane, ni iti käkwe krötäba ken amne rikababe ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärekre, käkwe nieba krörö ie:

¹⁵Ti Dänkien, ngäbäkre tikwe noko ngwen ruentari tare jae tikrä, ñobtä ñan angwane tä nikrenkä krübäte temen tikän abko kisete tä ja tare nike kri. Erere arato, tä kite nikrenkä temen angwane, tä niken mate ñukwäte, ere angwane abko tä niken temen ñöte tikän ¹⁶abko nitre ja töitikaka mabe, ie ti nü ngwena, akwa ñan di nibi mikakäreta quinta, aisetu miketa kuin tikrä abko tita ribere mae, nieba kwe Jesuye.

¹⁷Abtä Jesukwe nieba mda:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Mun ye ño abko moto kämekäme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, nieba kwe.

¹⁸Ye erere bkänä, ngäbäkre järükaba Jesu kánti angwane, Jesukwe ngrateba üai kämenbti, käkwe üai käme ye juan-

tariba ngäbäkre yebtä amne ngäbäkre ye rababata kuinta batibe.

¹⁹ Yebti nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba kaibe ie:

¿Ñobtä üai käme ñan niki mento nunye ngäbäkre sebtä ruen? nunkwe nieba.

²⁰ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munta tödeke ñakare bkänä Ngöböbti, ye mden kisete üai käme ñan niki mento nunye. Ye munkwe tödekadre chi mostasa nurai chi ye näre, akwa munkwe tödekadre era metre Ngöböbti, ye ngwane mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja denkä mento yete, bti ma rika kä mdabti, munkwe niedre ie, ye erere ngitio noko rikadre mento amne jändrän ñan rabadre jire tare nuen-dre munkrä, ye abko ti tö niei metre kore nunye. ²¹ [Akwa üai käme ne kwrere juantarikrä mento abko blitadre Ngöböbe amne ja bäindre Ngöbökrä käne aibe köböire munkwe juandretari mento.] Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.^{§§}

²² Yebti nun näma dikekä gwaire Jesube kä Galilea kántita temen mda angwane niarakwe nieba nunye:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ni mdaye ²³ amne niaratre käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe nieba kore nunye, yebtä abko nun moto rababa ulire jökrä.

Ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä biandre

²⁴ Abti Jesu amne nun ja töitikaka ben rababata juta Capernaúmte angwane, nitre ngwian käräkä ju blitakrä Ngöböbe kräke, ye rikaba nebe Pedro kánti, käkwe nieba krörö ie:

¿Dirikä makwe ye tärä ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä bien arato ya? nieba kwe.

²⁵ Angwane Pedro käkwe nieba mda ie:

¡Jänri, tärä ütiä bien yeri! nieba kwe.

Yebti Pedro rikaba nebeta gwi angwane, Jesu ara jire käkwe ñäkäba käne ie, käkwe nieba:

Simón, kukwe nebtä mata töbike ño abko ti tö nibi ngwiaintari mae abko krörö: ¿Jrei krikri kä nebtä ye abko käta ja ütiä biamna nireye? ¿Ngäbäkre jen kwrere käkwe ja ütiä biandre ie nieta kwe ya? o ¿Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe? abko niere tie Simón, nieba Jesukwe Pedroye.

²⁶ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe ne abko, nieba Pedrokwe.

Angwane Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre jreikwe abko käkwe ja ütiä biandre ñakare kore ñan ñan. Ye mden kisete, ju blitakrä ti Rün Ngöbökre noko tikwe ütiä biandre ñakare arato abko rabadre dbe, ruen tie. ²⁷ Akwa nikwe ñan ja ütiä biandre angwane, ni mda mda rabadre töbike blo ni btä abko ngäniene nän gwa kite Ñö Okwä Kri Galilea sete. Makwe kötu kita ñöte angwane, gwa mden raba käne kötubtä, ye makwe dian jate. Gwa ye abko kadate ngwian tädi abko kwandi mae, aisete ngwian tädi täte ma amne ti ütiä biankrä. Ngwian yebti ma rika ja ütiä bien amne makwe ti ütiä bian arato. Abko kore se, nieba kwe Pedroye.

§§17:21 Versículo ne abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä, akwa jatani Marcos 9.29 yekri.

Nire bāri ūtiāte niebare Jesukwe

(*Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48; 17.1-2*)

18 Abti kā ye ngwane nun ja tōi-tikaka Jesube kākwe krōtaba ken mda, bti nunkwe nieba ie:

¿Ngōbōta gobrane nunbti, ne ngātāite nire abko bāri ūtiāte ruen? nunkwe nieba Jesuye.

²Angwane Jesukwe ngābākre chi kārāba iti, bti mikaba tākānintbe nun ngātāite kwe, ³kākwe nieba krōrō:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krōrō: Ngābākre kiakia tā ja mike bobre, ne kwrere munkwe űnan ja mikadre bobre Ngōbōbtā ne ngwane, Ngōbōkwe űnan gobrandre jire chi munbti. ⁴Ne aisete, ni bti Ngōbōta gobrane, ye ngātāite nire nire kāta ja mike bobre Ngōbōbtā abko tā ja mike bobre ngābākre chi ne kwrere, ye abko bāri ūtiāte.

⁵Ye abko, nire nire kāta ni ja mikaka bobre Ngōbōbtā ngābākre chi ne kwrere ye kaen ngābti ti kābti, ye ngwane ti ne ara jire kata ngābti kwe. ⁶Akwa nire nire kāta ja mike bobre Ngōbōbtā ngābākre ne kwrere, ye nirekwe ngwian-dreta ti kāikwitekā jabti, kānti rabadre kukwe nuene bāri kāme mda, ni ye abko Ngōbōkwe mikadi ja tare nike krūbāte. Mden kisete, ni ye ngāmi ni tōdekaka tibti ngwen ti kāikwitekā jabti, kānenkri jākwata kri nura ukwakrā ye mākadre ngārā, bti kitadre mrente nguse kānti mūre reketadre abko rabadre bāri kuin krāke. Ye kwrere ni ye űnan rabadre ni tōdekaka tibti ngwen ti kāikwitekā jabti.

⁷Ni kā nebtā, krāke kukwe tārā keta kabre kāta ni nuente ja kāne abko nita ja mike ngite, ye abko kāme nikrā bkānā, akwa ye abko tā kāre. Akwa nire nire kōbōite ni mda mda tā ja mike ngite Ngōbō rūere, űni ye abko bobre jakān! űnobtā űnan angwane Ngōbōkwe niara mikadi ja ngie nuen krūbāte ni mda mda

ye dokwāre. ⁸Ne aisete ma kise ya o ma ngoto ya, kōbōite makwe ja mika ngite Ngōbō rūere ne ngwane, makwe tikaka ta jae, bti makwe kitaka mobe ja okwā bāre mento abko bāri rabadre kuin, űnobtā űnan angwane makwe nūnandre deme kise kwārābe amne ngoto kwārābe rikakāre nūne Ngōbōbe kā kāinbti abko bāri kuin angwane, űnan ma kise krobū amne ma ngoto krobū ben ngōi jōkrā Ngōbōkwe ma kitadre űnukwā jutra ngitiekā kārekāre te. ⁹Erere arato, ma okwā kōbōite ma raba ja mike ngite Ngōbō rūere, ne ngwane makwe ja okwā ye diante kwati mento, bti makwe kitaka mobe arato, űnobtā űnan angwane ma okwā kwatibe ben ma rikadre nūne kārekāre Ngōbōbe, ye abko rabadre bāri kuin makrā amne, űnan ma okwā kubū ben ngōi ma kitadre kārekāre űnukwā jutrate kā ja tare nikakrā kānti. Ye mdenbtā tita kukwe bā mike kore mae, nieba Jesukwe nunye.

¹⁰Mdakāre abko, ti bike kukwe era erere niere krōrō munye: Nitre tōdekaka tibti tā ja mike bobre Ngōbōbtā, ye abko ngābākre kiakia kwrere, se munkwe űnan bātā ngwian btā tikān, űnobtā űnan angwane kāre angeletre niaratrekwe tā ti Rūn ngwārekri kā kāinbti.

Obeja nianinte, btā Jesukwe kukwe bā mikani

(*Lucas 15.3-7*)

¹¹Mdakāre abko, ti Ni Kā Nebtā Ngobo jatani ni nianinte ye diantarikāre. ¹²Yebtā abko ti bike kukwe bā mike krōrō munye: Ni iti kwe obeja tādre gre ketarike, akwa obeja krati rikadre ngwarbe kwārākwārā kān, ye ngwane obeja rabadre gre ketabkā bti krā jātābti krā ōkān (99), űye űnan mikadre kwe ja ngibiare kaibe ngitiobti, bti rikadre obeja nianinte krati ye kānentari ya? Jānri, rikadre obeja nianinte ye kānentari. ¹³Abti obeja ye kwandretari ie

angwane, obeja kratibe ye abko bäri käi rabadre nuäre btä obeja gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän yehti ta abko ti tö nibi niei metre. ¹⁴Ye kwrere arato, mun Rün tä kä käinbti sete abko ñan tö nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre kiakia kwrere se tuai nente jire iti jakän. Abko kore se, nieba Jesukwe.

**Ja mräkä tödekaka
Jesubti töi diandre ño**

(Lucas 17.3)

¹⁵Yehti Jesukwe nieba mda:

Ma mräkä mden erere käkwe ja mika ngite ma rüere angwane, ma rika käkwe blita kaibe ben amne ja mikani ngite ño ma rüere kwe, ye makwe mika gare ie. Yehti ja ngite niedre kwe mae amne kukwe ükadrete kwe mabe, ne ngwane mun nibirate kuin jabtä. ¹⁶Akwa ñan tö raba ma kukwei nuai amne ñan tö raba kukwe ükaite mabe ne ngwane, makwe ni mda känä iti, nibu ja mukore abko ben ma rika bliteta ma mräkä yebe. Abti makwe blitadi ño ben, ye abko rabadi gare metre ni nibuye, ni nimäye. ¹⁷Akwa ma näin ni mda mda ngwena jabe, ye okwäbti ma mräkä ñan tö raba kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, nitre gätäkä ti käbti tä ja ükekrö ye ie makwe mika gare gätäte; akwa nitre gätäkä ye käkwe blitadre ma mräkä yebe, akwa ñan tö rabadre kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, ni tödekaka ngöbö ngwarbehti, kwrere jire raba tuen munye amne ni ngututu jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä ye kwrere jire raba mun okwäte arato.

¹⁸Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe dre dre mäkädite kä nebtä, ye abko rabadi mäkäninte kä käinbti Ngöbökwé amne munkwe dre dre tikadrete kä nebtä abko rabadi tikaninte Ngöbökwé kä käinbti sete. ¹⁹Ye kwrere arato, ti bike kukwe era erere niere munye

abko krörö: Mun nibu käkwe kukwe ükadrete jabe kwärikwäri kä nebtä käkwe ja töi mikadre gwaire, bti mun tö rabadre dreye, ye abko munkwe kärädre Ngöböye, käkwe blitadre ben amne ti Rün kä käinbti sete käkwe biandi munye, ²⁰ñobtä ñan angwane ni tädre nibu ya o nimä ja ükaninkrö gätäre ti käbti ye abko ti tädi siba ketetibe ben-tre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

**Kukwe blo diandre
jabtä ta kwärikwäri**

²¹Angwane Pedro rikaba, käkwe kukwe ngwiantariba Jesuye, käkwe nieba:

Ti Dänkien, ¿ti mräkä iti käkwe kukwe nuendre blo ti rüere, se abko tikwe diandre bäbe bti ta ruen? ¿Tikwe diandre bä kükü bti ta ya? nieba kwe Jesuye.

²²Abtä Jesukwe nieba mda Pedroye:

Ñan makwe diandre bä kükübe bti ta abko ti bike niere mae, akwa makwe diandre gre ketamä bti bä jätäbti bä kükü (77) bti ta. ²³Ne aisete ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö abko ti bike bä mike: Bati jrei nämäne iti abko nikani rürümon ütiä ükete sribikä kwekwe ben. ²⁴Nikani rürümon ütiä ükete krörö, ye btäräbe sribikä iti kwe abko bti rürümon ütiä nämäne millone kabre krübäte abko jänükani jrei ye kanti. ²⁵Akwa sribikä ye abko ie ngwian ñan namani jire chi ja ütiä biankrä jrei yeye. Abtä jrei ye käkwe sribikä ye rürümoimna meri kwe amne ngäbriänkä kwekwe amne jändrän kwekwe erere ben ngöi rürümoimna jreikwe rürümon ütiäre. Amne sribikä ye abko rabadre ni klabore ni mdakrä kore, jreikwe sribi ütiä diandre rürümon ütiäre abkokäre. ²⁶Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen jrei ye ngwäreki, kä namani ribere kisere krörö jrei yeye: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon

ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe jreiye. ²⁷ Angwane sribikä ye namani ruentari tare jrei yeye, käkwe rürümon ütiä kabre ye diani jökrä bti ta, käkwe tikaninte.

²⁸ Yebti sribikä ye nikaninta angwane, sribi muko kwe abko bti rürümon ütiä nämane chi kwe abko ben namani ngätäi. Angwane sribikä ye nikani betekä, käkwe sribi muko kwe ye kani roro mkäbti, nikani roro mkä kekete se kwrere, kä namani niere: jRürümon ütiä mabti, ye makwe ütiä bianta jökrä tie! namani niere ie. ²⁹ Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen sribi muko ye ngwärekre, kä namani ribere kisere krörö ie: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe sribi mukoye. ³⁰ Akwa sribikä ye ñan tö namani sribi muko kwe ye ngwen ruentari tare jae, käkwe kitani ngite kä teri, bti rürümon ütiä ye biandreta jökrä kwe angwane batibe tikadreteta, abkokäre kitani ngite kwe.

³¹ Sribikä käkwe nuenbare kore, ye abko matani tare sribikä mda mdabtä. Abtä sribikä käkwe dre nuenbare ye abko sribikä mda mda ye nikani, käkwe niebareta jökrä jreiye. ³² Abtä jrei ye käkwe sribikä ye kärämna mda. Nükani jrei kanti angwane, niebare kwe ie: jMa moto käme! Rürümon ütiä kabre krübäte mabti abko tikwe diandre mabti ta abko ma rababa ribere kisere tie, erere tikwe nuenba makrä. ³³ Tikwe ma ngwianba ruentari tare jae, käkwe rürümon ütiä kabre diani mabti ta, ye kwrere makwe sribi muko makwe ye ngwian-dre ruentari tare jae arato bä amarebti makwe kitani ngite rürümon ütiä chi dokwäre se, niebare jreikwe ie. ³⁴ Yebti jrei moto namani romon krübäte sribikä ye kräke, käkwe kitani ngite. Ye kanti ngö tikadrekä krübäte mikakäre ja ngie nuen abti rürümon ütiä biandreta jökrä

kwe jreiye amne batibe rabadre tikaninte abkokäre abko nakaninkä kore.

³⁵ Ye kwrere arato, mun mräkä mden mden käkwe kukwe nuendre blo mun rüere, akwa munkwe ñan diandre bti ta ja moto kuinbti, ye ngwane ti Rün tä kä känbti se käkwe ñan mun ngite niara rüere diandrekä jire chi munbtä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Meri tuadremetre ya, ñakare ya

(*Marcos 10.1-12; Lucas 16.18*)

19 Jesu nämä Galilea yete, käkwe blitaba ünän jökrä kore, bti kä mikakaba kwe kä ye kanti, bti rikaba nebe kä Judeate, Ñö Jordánbtä kä driri. ² Angwane nitre rikaba kwati Jesube amne Jesukwe ni bren bren mikabata kuinta kä ye kanti.

³ Ye ngwane abko nitre bariseo rükaba ruäre Jesu kanti abko tö rababa Jesu nu-aite ja käne, käkwe nieba krörö ie:

¿Kukwe mden erere nuendre merikwe angwane, rabadre tuen käme nie, yebtä nikwe meri nikwe tuadremetre ye abko dbe abko Ngöbö Kukwei tä niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei käta dre niere kukwe yebtä abko btä mun tärä ñäke, aisetere gare kuin munye ruen tie abko krörö: Kena dekä Ngöbökwä kä dätebare angwane, “ni brare btä ni merire dätebare kwe,” abko ie niebare krörö:

⁵ Ne aisetere ni brare käkwe ja mikadregure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24*

abko niebare Ngöbökwä ietre. ⁶ Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. Ye mden kisete, Ngöbökwä ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre,

aisete ni brare kākwe ñan meri tuadremetre, niebare kwe.

⁷ Abtä nitre bariseo kākwe nieba mda Jesuye:

Mata niere kore, ¿se ñobtä abko meri tuadremetre angwane, tärä biandre ie bti juandretari abko Moisékwe köböi biani nunye arato? nieba kwetre ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun dokwäkä ribi ribi Ngöbökrä, ye mdenbtä abko munkwe meri tuadremetre abko Moisékwe köböi biani munye ye. Akwa kena Ngöbökwé ñan kukwe mikanintbe kore, ⁹ aisete ti bike niere krörö munye: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe kākwe tuadremetre, bti ja mikadre gure meri mdabe kwe, ye ngwane ni brare ye tä ja mike ngite meri yebe meri käne kwe rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰ Angwane nun ja töitikaka Jesube kākwe nieba ie:

Meri nikwe abko rabadre ni mdabe aibe dokwäre ni rabadre tuemetre amne kukwe mda mda dokwäre ñakare ne ngwane, nikwe ñan ja mikadre gure jirekåbe abko bäri kuin ñan ñan, nunkwe nieba Jesuye.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munkwe kukwe nini, ye abko era bkänä, akwa ni kwati ñan raba kaen ngäbti mikakäre täte, aisete nire nire ie Ngöbökwé ja di biandre kukwe ye mikakäre täte aibe tä kaen ngäbti. ¹² Ne aisete kukwe tärä kabre btä ni brare brare kwati ñan tä ja mike gure abko krörö: Ni ruäre tä däre kise tökare biare, abtä ñan tä ja mike gure amne tä nebe kaibe kärekwäre. Akwa ni ruäre abko ni mdara jire käta dättere kaibe, abtä tä nebe kise tökare amne ñan töta nebe ja gurebtä, aisete tä nebe nüne kaibe; akwa ni ruäre abko ñan tä ja mike gure jirekåbe nünakäre Ngöbö gobranka kä käinbti ye kråke, aisete nire nire tö raba

kukwe ne kaen ngäbti nünakäre kore Ngöbökrä, ye kākwe ka ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesukwe ja di biani ngäbåkre kiakiaye

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Yebti ngäbåkre jårikaba ruäre nebe Jesu kånti abko Jesukwe kise mikadre bti, kākwe blitadre Ngöböbe kråke, akwa nun ja töitikaka Jesube rababa ñåke nitre ngäbåkre ngwianka yeye.

¹⁴ Abtä Jesukwe nieba nunye:

Ngäbåkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbåkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta käne, nieba Jesukwe.

¹⁵ Yebti Jesukwe kise mikaba ünån jökrå ngäbåkrebti, ja di biankäre ietre, bti kä mikakaba kwe.

Ni bati jåndrän bkänkå kabre kåkwe blitabare Jesube

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Yebti ni rikaba iti nebe Jesu kånti, kākwe nieba krörö ie:

Dirikä, ¿sribi mden bäri kuin nuendre tikwe abko ütiäre ti rabadre nüne kärekwäre Ngöböbe? nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Ye ñobtä abko sribi mden bäri kuin nuendre btä mata kukwe ngwentari tie ye? Ni kuin abra tärä itibe abko Ngöbö ara, akwa ma tö nünai kärekwäre Ngöböbe ne ngwane, kukwe biani nuendre nie Ngöbökwé, ye makwe mika täte jökrå, nieba Jesukwe ie.

¹⁸ Angwane ni bati ye kākwe nieba mda Jesuye:

¿Kukwe mden mden mikadre täte tikwe? nieba kwe ie.

Jesukwe nieba mda ie:
Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

¹⁹ Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae.

Amne mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

nieba kwe ie.

²⁰ Angwane ni ye käkwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe nini, ye erere tita mike täte jökrä. ¿Se abko tikwe dre nuendre mda se? nieba kwe ie.

²¹ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma tö rabai metre Ngöbö ngwärekre ne ngwane, jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebtie angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebtie. Abko kore se, nieba kwe ni bati yeje.

²² Jesukwe nieba kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aiseite moto rötateba jändrän kwekwe ye jiebtie amne moto rababa ulire, ben rikabata.

²³ Yebtie nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwie gobrandre bti abko tare krübäte kräke, ²⁴ aiseite ti bike niereta mda bati munye: Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwie

gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, nieba Jesukwe nunye.

²⁵ Kukwe yebtä nun ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda Jesu kukwei nuare. Abtä nunkwe nieba mda ie:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebtie se? nunkwe nieba ie.*

²⁶ Angwane Jesukwe nun tuaba ja käne, käkwe nieba mda nunye:

Mun kä nebtä ye kräke abko kukwe ye tare, akwa Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, aiseite niara aibe raba ni dentari, nieba Jesukwe.

²⁷ Abtä Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebtie, se abko Ngöbökwie dre biandi ütiäre nunye? nieba kwe.

²⁸ Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökwie jändrän jökrä ükadite btin kä mrä ngwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi tākänintbe kürä gobrankräftie kä nuärete, ye ngwane mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tākänintbe gwaire siba tibe kürä kwä jätäbtie kubu yebtie. Ye kanti abko juta keta jätäbtie ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe. ²⁹ Amne nänbtä ti jiebtie, nire nire käkwe ju mikaninte amne etbakantre amne ngwai mikaninte kwe, erere arato rün, meye amne ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe amne kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebtie, nitre ye abko ie Ngöbökwie jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwie mikadi nüne kärekäre jabe arato. ³⁰ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte

***19:25** Jesu näire ni ngwian bkäne kri abko nämäne ngwian bkäne, ñöbtä ñan angwane Ngöbö nämäne ja di bien ietre, aiseite bäri Ngöbö kukwe muko, aiseite rabadre dianintari käne, nitre israelita nämäne nütüre Jesu näire. Ne aiseite, nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekre; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

**Sribikä uba gräte, btä
Jesukwe kukwe bä mikani**

20 Yebti Ngöbö abko ñan tä sribi ütiä bien ni kä nebtä kwrere abko Jesukwe bä mikaba mda, käkwe nieba krörö: Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike ni kä bkänkä kwrere. Bati ni kä bkänkä nikani dekä ni känene sribikäre jakrä uba gräte. ²Ye erere sribikä kwani ie angwane, sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere ükaninte kwe bentre, bti juani kwe sribire uba gräte.

³Yebti ñänä okwä krä ökän näre angwane, nikaninta jutate. Nikani ne-beta yete angwane, ni mdara jire nämane nünaninkä ngwarbe kwani ie ⁴angwane, niebare kwe ietre: Uba gräta tikwe sete, ye te mun nän sribire siba amne sribi ütiä bianta ño, ye näre tikwe ütiä biandi munye, niebare kwe ietre. Ye erere bkänä, nitre ye nikani sribire.

⁵Yebti ñänä ruäre näre angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate ni mda mda känene. Erere arato ñänä okwä krämä dere angwane, nikaninta amne nitre kwani ie yete, erere juani sribire kwe arato uba gräte. ⁶Yebti ñänä okwä krärike näre dere angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate amne ni mda nämane ngwarbe abko kwani ie angwane, niebare kwe ietre: ¿Ñobtä munta sribire ñakare amarebti munta ngwarbe nete köböiti jire se? niebare kwe ietre. ⁷Angwane nitre ye käkwe niebare mda kä bkänkäye: Sribi bkänkä nun känene ñakare sribikäre jakrä, ¿se abko nunkwe sribidre mdente? niebare kwetre ie. Angwane kä bkänkä käkwe

niebare ietre: ¡Mun nän sribire jötrö arato uba gräte tikrä sete! niebare kwe ietre. Ye erere bkänä nitre ye nikani sribire.

⁸Yebti kä jatanina iko dere angwane, kä bkänkä ye käkwe niebare nitre sribikä ye dänkienye: Sribikätre ye kärere jökrä, bti makwe sribi ütiä bian ietre. Akwa nitre nü sribire bäri mrä, ye ara jire ie makwe sribi ütiä bian käne. Abti nitre niki sribire bäri käne ye abko ie makwe sribi ütiä bian mrä, niebare kwe ie. ⁹Ye erere bkänä, nitre nükanani sribire mrä ñänä okwä krärike dere, ye ie sribi ütiä köböiti biani täte jökrä.

¹⁰Yebti nitre nikani sribire bäri käne dekä ye nikani sribi ütiä tuen jae angwane, sribi ütiä biandi bäri kabre ietre namani nütüre, akwa sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere biani täte ietre. ¹¹Sribi ütiä dianina kore kwetre angwane, nikani ñäke kä bkänkä ye rüere, ¹²kä namani niere: Nitre nü mrä köre käkwe sribiniri ñänä okwä kratibe, akwa nun abko käkwe sribiniri tare ñänä ngirete ta nebebe kä dere. ¿Se ñobtä abko munkwe sribi ütiä bini ja näre nunye niaratrebe se? niebare kwetre. ¹³Abtä kä bkänkä ye käkwe niebare krörö sribikä ite ie: Ja mräkä, ñan tita kukwe nuene blo ma rüere ruen tie, ñobtä ñan angwane sribi ütiä bianta nuäi köböiti, ye erere tikwe biandi mae abko nikwe ürüte kore dekä, ye tä töre mae ruen tie. ¹⁴Ne aiseti sribi ütiä makwe, ye erere kaen ngäbti, bti ma rikata ja gwirirete, ñobtä ñan angwane nitre nü sribire mrä dere abko ie tikwe sribi ütiä bini ja kwrere mabe, ye abko kukwe tikwe, ¹⁵ñobtä ñan angwane ngwian ye abko tikwe, aiseti ti tö rabadre dre dre nuein bti, ye erere ti rabadre nuene ruen tie. ¿Akwa tita ja moto mike kuin sribikä mrä se kräke, yebtä ma nibi mokrere ben ya ño ye? niebare kwe abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

¹⁶Ne aisete nire nire rabadre mrä, ye abko rabadita käne amne nire nire tä käne ye abko rabadi mrä, [ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nūbaire, akwa ni braibe abko diankata jakrä kwe.] Abko kore se, nieba Jesukwe.†

**Jesu müre ketadi abko
niebare bämäkäre kwe**

(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷Yehti Jesu rikabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre angwane, nun ni jätäbti nibu ja töitikaka ben, ye abko käräba kaibe mento kwe, käkwe nieba nunye:

¹⁸Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén, ye kanti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko käkwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, ¹⁹nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre käkwe ti mikadi yakrä kri jae amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yehti ti müre ketadi krusobtä kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

**Juan btä Santiago meye käkwe
kukwe ribebare Jesuye**

(Marcos 10.35-45)

²⁰Abti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan abko ben meye jataba käkwe krötäba Jesu ken angwane, rikaba ngítiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre ja di käräkäre ie. ²¹Angwane Jesukwe nieba ie:

¿Ma tö nibi dreye amarebti ye? nieba kwe ie.

Angwane Zebedeo ngäbriänkä ye meye käkwe nieba krörö mda ie:

Ma raba gobrane angwane, makwe ngäbäkre tikwe noko mika bäri ütiäte, käkwe mika tākānintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko ti tö nibi ribei mae, nieba kwe Jesuye.

²²Abtä Jesukwe nieba mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? nieba kwe ietre.

Jänri, nieba kwetre ie.

²³Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, akwa nire rabadre tākānintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete akwa tä ti Rün kisete. Ye aisete, nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye, nieba kwe ietre.

²⁴Jesu nämä blite kore, ye nun ni jätä ja töitikaka ben käkwe gaba angwane, Juan btä Santiago ye kräke nun moto rababa romon mda. ²⁵Abtä Jesukwe nun käräba, käkwe nieba krörö nunye:

Nitre ñakare israelitare käta gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda mikakäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye. ²⁶Akwa mun ja töitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätäite abko kukwe rabadre bä jene abko krörö: Nire nire tö rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko käkwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä ²⁷amne, nire nire mun ngätäite tö rabai bäri käne jändrän jökräbtä, ni ye abko rabadre ni klabore kwrere ni mda mdakrä, ²⁸ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani kore ye kwrere, ñobtä ñan angwane ñan ni

†20:16 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

mda mdakwe sribidre tikrä, abkokäre ti jatani, akwa ti jatani sribikäre ni mda mda kräke amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitika benye.

Ni nibu okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuin

(*Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43*)

²⁹Yebti nun näma Jericó, bti nun rikaba ta angwane, ni kwati rikaba siba Jesube. ³⁰Angwane ni okwä kä drünente näma nibu tákänintbe jibtä. Jesu rikaba ta ji yebti gaba kwetre angwane, rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiebtä:

¡Jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere.

³¹Angwane nitre nibu ye käkwe kada ketadre, abkokäre nitre kwati rababa ngren ngren bti, akwa niaratre abko rababa ngwänenkä bäri krikri mda, kä rababa niere:

¡Nun Dänkien, ma abko jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere Jesu jiebtä.

³²Abtä Jesu rababa nünaninkä, käkwe nitre nibu okwä kä drünente ye käräba, ye erere rükaba Jesu kánti angwane, Jesukwe nieba ietre:

¡Tikwe dre nuendre munkrä, ie mun tö nibi? nieba Jesukwe ietre.

³³Angwane niaratre käkwe nieba mda ie:

Nun Dänkien, makwe kä mikadre tuen nunye, ie nun tö nibi, nieba kwetre Jesuye.

³⁴Angwane nitre nibu ye rababa ruentari tare Jesuye, käkwe kise mikaba okwäbtä. Ye btäräbe kä rababa tuen kuin batibe ietre angwane, rikaba siba Jesube.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(*Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

21 Abti nun jatabara neme ja ken Jerusalén angwane, nun rababa juta Betfagé kánti Ngitio Olibobtä. Ye kánti Jesukwe nun ja töitikaka ben juanba nibu, ²käkwe nieba krörö ietre:

Juta tuen känime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun rabadi sete angwane, buro möre tädi mäkäninte kwandi munye angwane, buro ye abko ngäbäli tädi btä kwandi munye. Buro möre ye tikate munkwe, mun jata ngwena tie. ³Akwa nane nitre yete käkwe nänkä munye dokwäre angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, nie kore, nieba Jesukwe nitre nibu yeye.

Bti juani kwe. ⁴Kukwe rababa bare kore, kukwe niebare kira ni Ngöbö kukwei niekäkwe rabadre bare abkokäre. Kukwe ye tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

⁵Nitre nünanka juta Siónte, ye ie niere krörö:

Jrei munkwe kitera nüke tuen sete. Tä nän bobre buro ngäbälibti.

Buro tribe ngwianka abko ngäbälibti tä nän ye, *Zacarías 9.9*

abko nämane tikani kore abko erere rabadre bare, abkokäre Jesukwe nitre juanba kore.

⁶Ye erere bkänä, ni ja töitikaka Jesube juanba nibu kwe, ye abko käkwe dre nuendre nieba kwe ietre, ye erere nuenba kwetre, ⁷kä rikaba buro möre ye ngwena ngäbäli ben gwaire, käkwe dän jabtä ye tikateba ötati, bti kitaba buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye angwane, Jesu rankwaba buro ngäbäli yebti. ⁸Ye ngwane abko nitre näma kwati krübäte amne ni ruäre

rababa dän jakwe metete ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye amne, ni ruäre abko rababa kri küde tikekä, bti rababa mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere. ⁹Angwane nitre näma näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre Jesu jiebti, ye abko rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö:

¡Hosana! ¡Jrei David tukwe mräkä, ma kite ni Dänkien Ngöbö käbti!

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käikitekä bäri krikri! *Salmos 118.26*
abko nitre ye rababa niere.

¹⁰Yebti Jesu rikaba nebe Jerusalén angwane, jötrö kä rababa nokre jabtä jutate yete amne ni kwati rababa niere krörö:

¿Nire nü amarebti se? rababa niere jae kwärikwäri.

¹¹Angwane nitre nämane yete käkwe niebare ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä kädianta Jesu abko nü nete. Niara abko Nazarebo kä Galileate abko mden nü nete, niebare kwetre.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kánti

(*Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹²Yebti ju blitakrä Ngöböbe, ye bäre Jesu rikaba angwane, nitre näma jändrän rürümoine yete amne ruäre abko näma jändrän kökö abko Jesukwe juantari ja jökrä mento. Erere arato, nitre näma ngwian kwite[‡] ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitakaba temen se kwrere amne üti rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitakaba jökrä temen se kwrere arato. ¹³Yebti Jesukwe nieba nitre jändrän rürümoinkä ye:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe, *Isaias 56.7*

niebare Ngöbökwé, akwa mun abko tä ju ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

¹⁴Ye ngwane abko nitre okwä kä drünete amne nitre näin nakwente nakwente rababa nüke ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu kánti angwane, Jesu rababa miketa kuinta jökrä.

¹⁵Akwa sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene, ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe tuaba angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita abko ngäbäkre rababa ngrente krikri, kä rababa niere: ¡Hosana, jrei David tukwe mräkä abko tä nete! Ari käikitekä abko ngäbäkre rababa niere, ye kukwei jaraba ietre angwane, moto rababa romon, ¹⁶käkwe nieba Jesuye:

¡Ngäbäkre tä ma käikitekä kore ye kukwei ruen ñakare mae ya amarebti ye! nieba kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Jänri, kukwe ruen tie. ¿Akwa kukwe kore btä Ngöbö Kukwei tä tikani, yebtä munta ñäke ñakare ya amarebti ye? Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ngäbäkre kiakia käkwe kantadre mae amne ngäbäkre kianbtä kianbtä arato abko ma tö namani kukwei nuai, *Salmos 8.2*

abko nieta kore, nieba Jesukwe.

¹⁷Yebti Jesukwe kä mikakaba nitre yebtä, bti rikabata juta bäre mento angwane, rikaba nebe juta Betaniate, kánti kibiaba kwe.

[‡]21:12 *ngwian kwite*. Ngwian kä mdabti kwita nämane ngwian ju blitakrä Ngöböbe yebe.

Jesukwe ñäkäbare higokrieve

(*Marcos 11.12-14,20-26*)

¹⁸ Yebti dekä angwane, Jesu rikabata juta Jerusalén kukwäre angwane mrö rababa ie. ¹⁹ Angwane higokrie nāma känime jibtä, btä okwä rababa angwane, rikaba nebe higokrie ye kanti. Rababa higokrie ye kanti angwane, higo kä aibe kwanba btä ie, akwa ngwä abko ñakare. Abtä Jesukwe nieba krörö higokrie yeye: ¡Ma ñan ngwä rabata jire chi mda! nieba kwe ie.

Jötrö higokrie ye bä grötakaba nõtare. ²⁰ Kukwe rakakaba kore nun okwäbti, yebtä abko nun ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda, käkwe nieba Jesuye:

¿Ñobtä makwe ñäri jirekäbe higokrie seye amarebti jötrö ngwarbe bä ngrökä nõtare mda se? nunkwe nieba ie.

²¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti amne munkwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwarä, ye ngwane ñan kukwe nuni higokriebtä tikwe, ye kwrere aibe rabadre bare munye, akwa mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, munkwe niedre ie, ye erere rabadre bare munye. ²² Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti, käkwe blitadre ben angwane, dre dre munkwe kärädre ie, ye rükadre mun kisete. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Nire diebti Jesu nāmane sribire abko ngwianintari ie

(*Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8*)

²³ Yebti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikabata mda. Jesu nāma dirire yete angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte ye jataba nūke Jesu kanti, käkwe nieba ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? nieba kwetre ie.

²⁴⁻²⁵ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökre juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, nieba kwe ietre.

Yebtä abko rikabata blite jabe kwärükwäri, kä rababa niere krörö: Ngöbökre juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökre juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. ²⁶ Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre, ye abko ni jökrä käta mike era, aisete nitre ye abko nita jürä ngwen, aisete Juan mikani sribi ye nuene ni kä nebtäkwe abko ni ñan raba niere jire chi, rababa niere jae kwärükwäri.

²⁷ Abtä nieba krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, nieba kwetre.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ngäbäkre nibubtä

²⁸ Yebti Jesukwe nieba mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäteye:

¿Kukwe ne raba tuen ño munye? Bati ni nāmane iti abko ngobo nibu kwe. Bati nikani, käkwe niebare ngobo itiyee: Ma

rika sribire mtare tirete tikrä uba gräte, nieba kwe ie. ²⁹Akwa ngobo käkwe niebare ie: Ti ñan tö nibi rikai sribire tirete, niebare kwe rünye. Akwa yebti ja töi kwitaninta kwe amne nikani sribire.

³⁰Yebti ngäbäkre ye rün nikani, käkwe niebare kwrere ngobo mdaye angwane, ni ye ngobo käkwe niebare ie: Jän, ti näin sribire tirete makrä, niebare kwe rünye. Akwa ñan nikani sribire abko nakaninkä kore se. ³¹Ye abko, ¿ngäbäkre nibu ne mden käkwe rün kukwei mikani täte? nieba Jesukwe ietre.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Ngäbäkre käne ye mden käkwe rün kukwei mikani täte, nieba kwetre Jesuye.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme munye amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko tä nebe tuen käme munye arato, akwa niaratre abko bti Ngöbö kä käinbti rabadi gobrane bäri käne mun ye ngwä, ³²ñobtä ñan angwane Juan Bautista nükani ji kuin era metre Ngöbökwé mike gare munye angwane, munkwe ñan niara kukwei mikani era jae, akwa nitre jändrän ütiä käräkä amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko käkwe niara kukwei mikani era amne kani ngäbti kwetre, aiseté niaratre abko ngäbäkre käne ye kwrere. Akwa kukwe nuenbare Juankwe abko munkwe tuani, akwa munkwe ñan Juan kukwei mikani era jae, käkwe trö kwitani ñakare kukwe käme, aiseté mun ye abko ngäbäkre mda ye kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(*Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19*)

³³Ti bike kukwe mdara jire bä mike ne kukwe nuen munkwe: Bati ni kä bkänkä nämáne iti, käkwe uba nurai nökaní, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti. ³⁴Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwekwe juani tuenta jakrä. ³⁵Akwa sribikätre kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani sribikä iti mete ja näte kwäräk-wärä se kwrere. Iti mda abko kämikani kwetre amne iti mda abko tákani jäbti kwetre kämikakäre.

³⁶Yebti kä bkänkä käkwe sribikätre juani bäri mda uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre ubabtä ye käkwe nuenbareta kwrere arato btätre. ³⁷Abtä mrä angwane, kä bkänkä ye käkwe odei jen kwe ara jire juani, kä namani töbike krörö: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäte sribikätrekwe, aiseté ti bike juen, namani nütüre. ³⁸Ye erere bkänä juani kwe, akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwetre jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aiseté ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

³⁹Ye erere bkänä, kä bkänkä odei ye neketaninte ietre, nikani ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere.

⁴⁰¿Yebti kä bkänkä rikadre mda angwane, dre nuendre kwe sribikätre

käme yebtä raba ruen munye? nieba Jesukwe.

⁴¹Angwane nitre yete ye käkwe nieba mda:

Kä bkänkä ye ie sribikä moto kämekäme ye rabadre ruentari tare ñakare, käkwe kämikadre jire jökrä. Abti sribikä mden mden käkwe nura ütiä biandre ie nura ngwä öta näire, ye ie tire ye biandre kwe mda, nieba kwetre.

⁴²Bti Jesukwe ja bä mikaba jä kwrere amne, nitre dirikä krikri abko bä mikaba ju mikaka kwrere, käkwe nieba ietre:

Kukwe nebtä Ngöbö Kukwei tä tikani abko btä mun tarä ñäke ruen tie abko krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie, *Salmos 118.22-23*

abko tä tikani kore. ⁴³Ne aisete ti bike niere krörö munye: Munkwe sribibare ñakare era metre, sribikätre käme ye kwrere, aisete Ngöbökwä ñan gobrandre munbti amne juta mda käkwe sribidre era metre Ngöbökrä, ye abko bti Ngöbö rabadi gobrane. ⁴⁴Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye käkwe ni ye ötadibtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwitadrekä angwane, gütadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁴⁵Jesukwe kukwe bä mikaba btä blitaba kwe ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre rüere amne nitre bariseo rüere näma blite gaba kwetre. ⁴⁶Angwane niaratre tö rababa Jesu kitai ngite kä teri, akwa Jesu abko Ngöbö kukwei niekä abko ni

kwati näma mike era jae, abtä ni kwati ye jürä rababa btätre.

**Ni ja mikaka gure, btä
Jesukwe kukwe bä mikani**

(Lucas 14.15-24)

22 Yebti Jesu rikaba bliteta amne kukwe mda bä mikaba kwe, käkwe nieba krörö:

²Ngöbö kä käinbti käta gobrane ño nibti abko ti bike bä mike krörö: Bati jrei nämane iti abko ngobo jatani ja mike gure angwane, jrei ye käkwe mrö sribebare kri kä ngwiankäre nuäre jabtä.

³Yebti nitre nübaibarera kwe kä ngwen nuäre jabtä ye abko sribikätre juani kärere kwe, akwa nitre nübaibare kwe ye ñan tö namani näin. ⁴Abtä sribikä mdara jire juani jreikwe, käkwe niebare krörö ietre: Nitre nübaibare tikwe, ye ie munkwe nie krörö: Tikwe nbi kämikamna amne tikwe jändrän mda mda köteköte kämikamna kwetadre, aisete mrö nena biare jökrä amne nitre nübaibare tikwe ye jata kä ngwen nuäre jabtä tibe, munkwe nie ietre, niebare kwe sribikätre yeye.

⁵Ye erere sribikätre nikani, käkwe niebare, akwa nitre nübaibare jreikwe ye käkwe sribikätre ye kukwei mikani ngwarbe. Ni ruäre nikani jirekäbe tirete amne ni ruäre abko nikani jändrän mda mda nuene. ⁶Akwa ni ruäre abko ie sribikätre jreikwe ye neketaninte, nikani mete kwäräkwärä se kwrere, bti mrä kämikani kwetre. ⁷Abtä jrei ye moto namani romon krübäte. Abtä rükä kwekwe ye juani kwe, käkwe nitre moto kämekäme ye kämikani jökrä, bti juta ye kukwani jökrä kwetre sribikätre kwe ye dokwäre.

⁸Yebti jrei ye käkwe niebare sribikätre mda mdaye: Ti ngobo tikwe bike ja mike gure, kräke mrö nena biare jökrä kä ngwiankäre nuäre jabtä, akwa nitre nübaibare tikwe abko rükadre kä ng-

wen nuäre jabtä, akwa ti kukwei kitani temen kwetre, yebtä abko moto käme bä mikani kwetre jabtä. ⁹Mtare mun nän ji kri ngrabare sere amne nire nire kwan ji ngrabare munye, ye erere munkwe nübai jökrä kä ngwen nuäre jabtä tibe nete, niebare jreikwe sribikäye. ¹⁰Ye erere bkänä, sribikätre ye nikani ji ngrabare angwane, nire nire kwani ietre ji ngrabare, ye erere ükaninkrö jökrä kwetre, ni moto käme amne ni moto kuin, ni ño erere jänikani jökrä kwetre angwane, ju kä ngwiankrä nuäre jabtä, ye te ni namani iti jökrä.

¹¹Yebti nitre nübaibare kä ngwen nuäre jabtä, ye namanina jökrä gwi angwane, jrei nikani mike ñäräre. Jrei namani gwi angwane, ni nämane iti yete abko dän kitadre jabtä nänkrä kä ngwiankrä nuäre jabtä ni ja mikaka gure kanti, ye abko nämane ñakare btä. ¹²Abtä jrei ye käkwe niebare ni yeye: Ja mräkä, dän kitadre jabtä makwe abko ñakare mabtä, ye abko ma nü ño gwi nete siba, niebare kwe ie. Angwane ni ye rababa kwekbe jirekäbe. ¹³Angwane nitre mrö mikaka mesabtä mesabtä, ye ie jreikwe niebare: Ni noko ngoto amne kise mämete, bti munkwe kitaka kä bäri iko te ju bäre sere. Ye kanti niara rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete, ¹⁴ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa ni braibe abko diankata jakrä kwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵Yebti nitre bariseo käkwe gätäbare angwane, tö namani Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, aisete Jesukwe ñäkädre blo gobran romanobo rüere abtä kitadre ngise kwetre, abkokäre ja töi mikani kwatibe kwetre Jesu rüere, ¹⁶käkwe nitre reketaka jakri juani ruäre nitre reke-

taka Herodekri ben gwaire niekäre krörö Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye amne ji Ngöbökwé abko dirita era metre arato makwe, ye gare nunye arato. Erere arato, ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, ye garera nunye. ¹⁷Ne aisete kukwe nebtä makwe dre niedre abko nun tö nibi gai abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? nieba kwetre Jesuye.

¹⁸Nitre ye nämä töbike blo Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre. Abtä nieba mda kwe ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin tibtä nete. ¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? ¹⁹Ngwian bti munta ja ütiä bien, ye mike tuadre tie, nieba Jesukwe ietre.

Ye erere bkänä, ngwian denario bianba kwetre Jesuye. ²⁰Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Nire bä amne nire këta tikani ngwian nebtä? nieba Jesukwe ietre.

²¹Angwane niaratre käkwe nieba mda Jesuye:

Emperador César bä amne këta btä, nieba kwetre.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, nieba kwe ietre.

²²Jesukwe ñäkäba kore ietre, ye kukwei nuaba kwetre angwane, ñan töi rababa krütare Jesu kukweibtä, ñobtä ñan angwane ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere o César rüere aisete. Yebti niaratrekwe kä mikakaba Jesubtä yete, rikabata jökrä.

**Ni krütani rükadreta nire ya
abko ngwianintari Jesuye**

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ Abti köbö ye arabe näire, nitre saduseo rikaba ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwé abko ñan nämáne mike era, aisete jataba kukwe ngwentari Jesuye, kákwe nieba ie:

²⁴ Diriká, Moisékwe niebare krörö: Ni iti tädre gure, akwa ngábákwe ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe, meri ye abko yärákwe diandre jae mda. Yebti ngábákwe rabadre kwetre angwane, ngábákwe ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere, niebare Moisékwe. ²⁵ Ye erere bati nun ngätáite nete nitre ja etbarebe nämáne ni kükü. Nitre ye etba mubai kákwe ja mikani gure, akwa ngábákwe ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani, aisete merire namani kaibe ie, ye abko namani etba siba kráke. ²⁶ Ye erere bkäná meri ye namani yärá mda yebe, akwa brare krütani kán arato. Abtä meri ye namani yärá mdabe, akwa brare krütaninta kán arato. Ye kwrere nikani nakenká janknu ja täritári. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrá meri ye kisete. ²⁷ Abti mrá angwane, meri ye krütani arato. ²⁸ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrá, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrá angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aisete munta töbike ngwarbe blo kore. ³⁰ Ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare kákwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele ká káinbti

kwrere. ³¹ Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko Ngöbö ara jire kákwe niebare kira, niara nämáne blite Moisébe angwane. Yebtä mun tärá ñáke ruen tie. Ngöbö Kukwei káta niere krörö: ³² Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwé niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwákäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tá nüne janknu Ngöbö ngwäre kri abko gare nie, nieba Jesukwe nitre saduseoye.

³³ Jesukwe blitaba kore, ye nitre kwati kákwe kukwe nuaba ünán jökrá angwane, Jesukwe diriba ño, yebtä niaratre töi ñan rababa krütare Jesu kukweibtá.

Kukwe mden bäri ütiáte mikadre täte

(Marcos 12.28-34)

³⁴ Jesukwe nitre saduseo kada ketaba kwärábe jökrá kore, ye abko nitre bariseo kákwe gaba angwane, ja úkákrobata kwetre Jesu kánti mda. ³⁵ Angwane ni bariseo abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye diriká arato nämáne iti yete abko tö rababa Jesu tuai ja dokwá mike kö okwáte, kákwe nieba krörö ie:

³⁶ Diriká, ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiáte? nieba kwe Jesuye.

³⁷ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ma Dánkien Ngöbö tare ja di ngöi jökrá, ja úai ngöi jökrá amne ja töi ngöi jökrá abko nieta kore, ³⁸ aisete kukwe ye abko bäri ütiáte amne tá bäri káne arato kukwe jökrá mda mda ngätáite. ³⁹ Akwa kukwe tärá kwati mda abko bási kukwe káne ye kwrere arato abko káta niere krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtá. ⁴⁰ Munkwe kukwe ketebu ye

mikadre täte ne ngwane, kukwe mda mda biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nie, ye munkwe mikadre täte jökrä. Erere arato, kukwe biani Ngöbökwe nie ja kukwei niekä niekä köböire, ye munkwe mikadre täte jökrä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwe däredre?

(*Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44*)

⁴¹Yebti nitre bariseo näma ja tikaninkrö Jesu kanti yete angwane, ⁴²Jesukwe nieba mda ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöbökwe abko däredre nirekri nütüta munkwe? nieba Jesukwe ietre.

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko däredre jrei Davikri, nieba kwetre Jesu käre.

⁴³Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko däredre Davikri munta niere, ¿ye ñobtä abko Ngöbö Üai köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko käkwe niebare krörö:

⁴⁴Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwe yebtä. ⁴⁵David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikä yeye? nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁴⁶Angwane nitre bariseo ye ñan kukwe gitiaba jire kwati mda Jesu käre, ñobtä ñan angwane kukwe niedre ño ño

ñan rababa gare jire chi ietre aisete. Abti köbö ye näire mentokwäre ni ñakare jire iti, ie ja rababa nüke töre kukwe ngwentari Jesuye ja gakäre ben.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre

(*Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47*)

23 Yebti nitre näma yete btä nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

²Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre amne nitre bariseo abko tätre dirire Moisés täte, aisete niaratre aibe kukwei ütiäte abko niaratre tä niere jabtä. ³Ne aisete nitre ye kukwei mika täte munkwe amne dre nuemna kwetre, erere munkwe nuen. Akwa niaratre tä nüne ño, ye kwrere munkwe ñan nüna, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe niere abko erere tätre nuene ñakare, akwa tätre jändrän mda nuene.

⁴Mdakäre abko, tribe kri doboko abko ni ñan raba kaenkä, ye kwrere jire tätre kukwe taretare ükete nuendre munye, bti tätre kite ni mda mda kötärä. Abti niaratre ñan töta nebe kise mikai jire chi tribe yebtä ni mda mda die mikakäre.

⁵Erere arato, niaratre tä jändrän nuene, ye abko ni mda mda käkwe tuadre abko ie töta nebe abko krörö: kaja chi te Ngöbö Kukwei tä tikani täräbtä abko mikata ja okobtä amne küdebtä, akwa niaratre abko kaja krikri be tätre mämete ja okobtä amne ja küdebtä tuadre ni mda mdaye. Erere arato, kö kitani kabre dän köräbäre abko tätre kite jabtä bikakäre bäri deme. ⁶Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö tākai temen. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kanti töta nebe rabai tākänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe tākänintbe.

⁷Mdakäre abko, ni ütiäte krikri, ie köbö

ngwiandretari, ye kwrere ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ni mda mdakwe kädiandre dirikä abko ie töta nebe.

⁸Akwa dirikä niedre munye mun mräkäkwe ye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane Dirikä itibe tä munkwe abko Ngöbö ara amne mun abko ja etbare jökrä. ⁹Mdakäre abko, Ngöbö mun Rün itibe abko tä kä käinbti sete, aisete ni mda mda kä nebtä abko mun rün munkwe ñan nie ietre mikakäre täte Ngöbö kwrere. ¹⁰Erere arato, mun abko ni mda mda jie ngwianka niedre munye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane mun Jie Ngwianka era metre abko tä rä munkwe. Mun Jie Ngwianka ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé. ¹¹Mdakäre abko, nire nire tö rabai bäri ütiäte mun ngätäite, ni ye abko käkwe ja mika sribikä ni mda mdakrä, ¹²ñobtä ñan angwane nire nire tö ja mikai kri au, ni ye abko Ngöbökwé mikadi bobre ja ngwäreki, akwa nire nire käkwe ja mikadre bobre, ye abko Ngöbökwé mikadi ütiäte kri ja ngwäreki.

¹³¡Aingwaree! Mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne mun bariseo käta ja bä mike kuin. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane Ngöbö rükadre gobrane ni jökräbti, ye ngäniene munta jukwe dike jite, Ngöbö ñan rabadre gobrane btitre abkokäre. Ngöböta gobrane nibti, ye kánti mun ñan tö rikai amne ni mda mda tö rikai abko mun ñan tä tuemetre niken arato, aisete mun bobre jakän. ¹⁴[¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Meri kän brare

krütani abko kän munta ju denkä, abti munta nebe bike kuinkuin, käta nebe blite raire Ngöböbe ni jökrä ngwäreki, akwa munta kukwe nuene kore, akwa yebtä Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kri.]¹⁵ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Munta niken kä mdabti amne munta niken mrenbti kä mda mda kánti ni mda mda känene töi kwitakäre jakri. Ye erere tä rä nebe nekete munkri angwane, kukwe dirita munkwe ietre abko erere tätre nuene. Abtä mun köböite tätre ja mike ngite bäri krübäte mun ngwä.

¹⁶¡Aingwaree! Mun okwäta kä drümente käta ni mda mda jie ngwena. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane munta niere krörö angwane munta ni mda mda mike ja mike ngite Ngöbö rüere: Ju blitakrä Ngöböbe se käbti nire käkwe ja kukwei biandre abti kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite ñakare Ngöböye, munta niere. Akwa ju blitakrä Ngöböbe kánti, orota mikani, oro ye käbti ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye abko munta niere angwane, munta dirire blo. ¹⁷¡Mun ngwarbe töi ñakare amne mun abko ni okwä kä drümente kwrere, aisete Ngöbö Kukwei gare ñakare metre munye, käta kukwe niere kore! ¿Dre bäri ütiäte? ¿Oro tä mikani ju blitakrä Ngöböbe kánti ya o ju blitakrä Ngöböbe ara jire köböire oro tä nebe deme Ngöbö ngwäreki ya? Ju blitakrä Ngöböbe abko bäri ütiäte, akwa ütiäte ñakare munta niere.

¹⁸Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwäkrä Ngöböye, ye käbti nire käkwe ja

¹³23:14 Versículo 14 abko ñan tä tikani manuscrito kuinkuinbtä. Tä tikani Marcos 12.40 abko tikani nete.

kukwe biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane ñan rabadre ngite Ngöböye, munta niere. Akwa jändrän kukwata ñukwä gräbti ye ara jire käbti nirekwe ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye munta niere. ¹⁹ ¡Kä iko mun okwäte Kukwe Ngöbökwewebti ñan ñan! ¿Dre bäri ütiäte? ¿Jändrän biandre Ngöböye kukwadre abko bäri ütiäte ya o ñukwä grä köböire jändrän bianta Ngöböye abko tä nebe deme Ngöbö ngwärekre abko bäri ütiäte ya? Ñukwä grä abko bäri ütiäte. ²⁰ Ne aisetere nire nire käta ja kukwei bien ñukwä grä käbti, ye abko ñan ñukwä grä aibe käbti tä ja kukwei bien, akwa jändrän jökrä tä mikani ñukwä gräbti ye käbti tä ja kukwei bien. ²¹ Erere arato, nire nire käta ja kukwei bien ju blitakrä Ngöböbe käbti, ye abko ñan ju ye aibe käbti tä ja kukwei bien, akwa Ngöbö ara jire tä nüne ju yete abko käbti tä ja kukwei bien arato. ²² Amne nire nire käta ja kukwei bien kä käinbti se käbti, ye abko kürä gobrankrä Ngöbökwewe bti Ngöböta tākänintbe kä käinbti, aisetere Ngöbö ara jire käbti tä ja kukwei bien arato, nieba Jesukwe.

²³ Yebti Jesukwe nieba mda:

¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Kri mu ütiäte ñakare kädianta menta, anís amne comino abko munta ükete keta jätä jätä, abti munta mike keteti jenena Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri ütiäte kri nuendre abko Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye tä dirire abko munta nuene ñakare abko krörö: Kukwe ükadrete era metre ni mda mdakrä amne ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, erere arato tödekadre kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe nuendre jändrän kiakia nuenta munkwe ye ben gwaire, akwa ye kwrere munta nuene ñakare. ²⁴ Ne

aisete mun abko ni okwä kä drümente kwrere. Ngöbö tö dreye gare ñakare metre munye, akwa munta ja mike Ngöbö kukwei dirikätre, käta ni mda mda jie ngwena blo. Kä u kiakia jäkäteta deme bätärekä dendente ta, ye kwrere jire kukwe kiakia bäsi ütiäte ñakare bökan Ngöbö Kukwebtä, bti munta mokrere krübäte, akwa kukwe bäri ütiäte nuendre tä tikani Ngöbö Kukweibtä ye abko kameo krikri ñaka ngöi jökrä, kwrere jire munta nuene kukwe ütiäte krikribtä, aisetere munta mike ütiäte ñakare.

²⁵ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Mun abko baso amne siä bätäteta btärita aibe amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisetere mun töita gobtä amne jändrän ni mda mdakwe abko ie mun töta nebe jökrä jakrä. ²⁶ Mun bariseo, munta ni okwä kä drümente kwrere, aisetere ti bike niere krörö munye: Baso amne blato bätäteta kuin jökrä terita amne btärita tä nebe merebe jökrä, ye kwrere jire munkwe ja töi ara jire mika kuin merebe amne mun ngrabare rabadi kuin merebe jökrä Ngöbö ngwärekre arato.

²⁷ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Ni doboi mikata abko känti kä ükateta abti jükata bäta nebe ngwen bürere bäne, akwa ni krütani aibe kroko tä nguse amne jändrän kämekäme rä kure dbe ñakare Ngöbö ngwärekre tä nguse, ye kwrere jire munta nebe. ²⁸ Ye abko, mun abko kä ükateta kuin rökabti amne jükata tä nebe bäne btärita kwrere jire abko krörö: Munta ja bä mike ni moto kuin kwrere ni mda mda okwäte, akwa mun moto amne töi abko te jändrän

kámekáme tä munkwe, aisete munta bike deme amne kukwe jökrä käme btä mun töita, aisete mun röka jükani ye kwrere.

²⁹¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko kräke munta kä ükete kuin rökabti niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käkwe nünabare metre Ngöbö ngwärekri abko doboibti munta kä ükete bä nuäre nuäre, ³⁰bti munta niere krörö: Ni mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye ngwane ni tädre nüne akräke nikwe ñan kämikadre jire chi gwaire bentre, munta niere jabtä. ³¹Munta blite kore, yebtä mun mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye arabe mräkäkri mun jatani abko tä nüke gare munye ñan ñan. ³²Mun mräkä kirakira käkwe kukwe mikanintbe ño mun käne nitre Ngöbö kukwei niekä rüere, ye kwrere munkwe mika nebe bare täte jökrä tibtä arato.

³³¡Mun abko tbi bökän krübäte ye kwrere jire! Ne aisete Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kä ja tare nikakrä kánti. Yebtä munkwe ñan kwäräbedre jire chi. ³⁴Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä amne nitre töbtä töbtä amne nitre Ngöbö kukwei dirikä ye abko tikwe juandi Ngöbö Kukwei niekäre munye nete, akwa munkwe müre ketadi amne munkwe metadi krusobtä ruäre. Ruäre abko sinagoga kántikánti munkwe kwata metadi amne ruäre rikadi ngitie amne jiebtu mun näin kisere juta kwatirekwatire te niaratre mikakäre ja tare nike. ³⁵Ne aisete nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekri abko kämikanina mun mräkä kirakirakwe, ye dokwäre Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kri

krübäte. Abel käkwe nünabare metre, ye näire mentokwäre ni müre ketani nebe Berequíás ngobo Zacarías näire amne Zacarías abko müre ketani munkwe ju blitakrä Ngöböbe kánti ñukwä grä amne kä deme te ruäre. ³⁶Nitre müre ketani kore, ye dokwäre abko Ngöbökwé nitre nünanka kä ne ngwane mikadi ja ngie nuen kri krübäte abko ti bike niere metre munye.

Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare

(Lucas 13.34-35)

³⁷Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, käkwe nieba krörö:

¡Aingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbökwé ja kukwei ngwena abko müre ketata jäbti. Ye abko, kwita ngäbäli kihakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibiare. ³⁸Ye mden kisete, ju munkwe nete ne rabadi tökare jökrä mun täbtä nete abko tita niere munye, ³⁹ñobtä ñan angwane mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti tuadre jire chi mda, yebti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö kábti raba mikani ütiäte kri, munkwe niedi kore ti ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Dre rakadikä kä mrä känenkri

(Marcos 13.1-23; Lucas 21.5-24; 17.22-24)

24 Yebti Jesu näma ju blitakrä Ngöböbe bäre, rikabata akwa ngämi nikenta mente, känenkri nun ja töitakaka ben käkwe krötäba ken amne nun rababa näkwiteta ja jiebtu, kä rababa ju blitakrä Ngöböbe ye driereta ie tuadre. ²Ye erere bkänä Jesukwe ju ye

mikabata n̄āräre, kākwe nieba krörö nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ju kuin btä mun okwä nibi, köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aiseite jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe nunye.

³Yehti nun rikaba ta nakri Jesube nebe Ngitio Olibobti, ye kanti Jesu rababa täkänintbe angwane, nun ja töitakaka ben kākwe krötaba ken, kākwe nieba kaibe ie:

¿Ngöbökwē kā ne juandi ngwarbe jökrä makwe nini, ye abko rakadikä n̄ongwane? Erere arato, ma jatadreta bobuta amne kā ne rikai ta, ye abko bā mikadi n̄o nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, nunkwe nieba Jesuye.

⁴Abtä Jesukwe nieba krörö nunye:

Bäri kāne abko, nitre ni ngökaka, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ⁵nöbtä n̄an angwane ni jatadi kwati ti käfti kākwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwē ara tä nete, niedi kwetre, ye kākwe ni kwati ngökadi. ⁶Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe amne blita rabadi kabre rübtä, akwa mun n̄an rekwetaka, n̄obtä n̄an angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kā mrä ngämi nüke abko raba gare munye, ⁷nöbtä n̄an angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kā ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, ni kwati rabadi mrö nike krübäte amne dobo rabadi nakaenkä kā ketareketare temen kwäräkwarä arato. ⁸Akwa ye ngwane

abko ja tare nika jatadi krire kena kā nebtä.

⁹Ye ngwane mun abko mikadi ja tare nike tödekabtä tibti amne mun ruäre abko müre ketadi amne munta tödeke tibti, ye dokwäre ni kwati nünanka kā ketareketare temen mätä rabadi munbtä. ¹⁰Erere arato, kā ye ngwane ni kwati kätä ja tödekaka tibti niere abko kākwe trö kwitadita tie, kākwe ti rükandite amne mätä rabadi jabtä kwärikwäri, kākwe ja kitadi ngise ngwarbe kwärikwäri. ¹¹Erere arato, ni kwati jatadi ja bā mike ni Ngöbö kukwei niekä era metre kwrere ye kākwe ni kwati ngökadi krübäte. ¹²Ni kwati rabadi kukwe nune kämekäme krübäte, aiseite bäsi ni jökrä n̄an rabadi ja tarere kwärikwäri mda. ¹³Akwa nire nire kākwe nünandrekä dite jabtä, kākwe n̄an ti rükandrete nebebe kā mrä, ni ye abko rabadi dianintari Ngöbökwē. ¹⁴Mdakäre abko, Ngöbö kebera nüke gobrane nibti, ye abko kukwe kuin abko tita niere, ne abko rabadi diribare kā jökräfti temen Ngöböta sribire n̄o ni ngätäite mikakäre gare angwane, batibe kā mrä jatadi nüke.

¹⁵Mdakäre abko, ni iti ngwarbe käme kākwe jändrän deme Ngöbökwē mikadi ngwarbe jae, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Daniel kākwe tärä tikani kira. Drebtä tita blite rüka gare munye, n̄obtä n̄an angwane ni ye tädi nünankä kā deme ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, Daniel kākwe kukwe tikani ye kwrere. ¹⁶Angwane mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre ¹⁷amne mun mden mden tädre jubti käin^s ye abko n̄an rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe. ¹⁸Mun mden mden tädre sribire tirete ye abko n̄an rika dän tuenta jire chi gwi jae,

§24:17 *tädre jubti käin*. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aiseite nuäre dikakrä bti ta.

akwa mun gitia gwängwarbe jirekåbe. ¹⁹Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngåbåkre kiakia kianbtå, ye abko bobre jakån, ñobtå ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö.

²⁰Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekå kä ñüre nåire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtå ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre nåire amne mun gitiadre ñan rakadrekå köbö jadükakrä nåire.** ²¹Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtå ñan angwane kä dätebare kena angwane ja tare nika ñakare krübåte kore abko erere ja tare nikadi kri krübåte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere. ²²Ye abko, Ngöbökwé ñan köbö krötadre jötrö kåne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkå jakrä Ngöbökwé abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe. ²³Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: ¡Ni Dianinkå Ngöbökwé abko tä nete tuen! niedi kwe, o ¡Ni Dianinkå Ngöbökwé tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, ²⁴ñobtå ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkå Ngöbökwé kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere, kåkwé sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre båtåkä ngwarbe ni mda mda ngökakåre amne rabadre ni dianinkå jen jakrä Ngöbökwé ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö. ²⁵Ne aisete kukwe ye ngåmi nakenkä, kånenkri tita mun mike mokre biare.

²⁶Ne aisete ni mdakwe nie krörö munye: Ni Dianinkå Ngöbökwé abko tä kä kaibete sete, nie kwe angwane, mun

ñan rika tuen kånti. Erere arato, nie krörö munye: Ni Dianinkå Ngöbökwé abko tä ja rükaninte nete, nie kwe angwane, munkwe ñan kukwei mika era, ²⁷ñobtå ñan angwane merata trä ngitiekå ngwen kåinta angwane, träta jataen batibe nindrini amne kä driri, ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtå Ngobo ne jatadita angwane, ni jökrå kåkwé gadi batibe jökrå. ²⁸Ye abko, ni ngwåkä tä mdente, btå jüden rabadi ja ükekrö ngwåkä kwete abko nita tuen, ye kwrere ti jatadita ni jökrå kåkwé gadi.

Jesukristo jatadita

(*Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33*)

²⁹Ja tare nikadi kri nini tikwe, yebti btåråbe ñånå se rötadite amne kä rabadi iko jökrå. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda amne muke kåinta se abko rabadi betekå timontimon amne jånðrån kä kåinbti se abko rabadi grükekå arato.

³⁰Angwane ti, Ni Kä Nebtå Ngobo jatadita abko bä mikadi kore kä kåinbti sete abko ni jökrå kåkwé tuadi. Ye ngwane abko ni kä jökråbtí temen rabadi nekwetekå krübåte ja jiebtí, kåkwé ja müaidi angwane, ti Ni Kä Nebtå Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuårebtí mütabtí abko ni jökrå kåkwé tuadi.

³¹Angwane tikwe angeletre tikwe juandi drü jüke krikri kåkwé ni dianinkå jen jakrä ükadikrö jökrå ketetibe. Ni dianinkå jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrå kwe.

³²Mdakåre abko, higokrie btå kukweta nakenkä ño, yebtå munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdetå niren mråre mda amne kåta nebe mråre btå arato angwane, kä töre tårå kite nüke ja ken abko munta gaen, ³³ye kwrere arato

**24:20 mun gitiadre ye abko ñan rakadrekå köbö jadükakrä nåire. Nitre israelita ñan rikadre mente köbö jadükakråte abko ükaninte kwetre. Rikadre mente angwane, ja mikadre ngite kwe, aisete Jesukwe niebare kore nütüta.

kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. ³⁴Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä.

³⁵Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwé gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³⁶Akwa ti jatadreta köbö mmente amne nänä okwä nuäi, ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe. ³⁷Mdakäre abko, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jäme, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö: ³⁸Kä ye ngwane abko nü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aiseté nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure. ³⁹Ne aiseté nämane jäme, te batibe nü jatani jobe temen, käkwe ñö mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwena jökrä abko müre neketani ñöte, ñöbtä ñan angwane niaratre kwani jäme nüye, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore arato.

⁴⁰Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ti jatadita ye ngwane ni tädi nibu sribire jäme tirete abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite. ⁴¹Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe jäme abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite. ⁴²Ti mun Dänkien jatadita ñongwane, ye abko gare ñakare munye, aiseté munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

⁴³Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke ju bkänkä käkwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kän kwe. ⁴⁴Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadre ñakare jötrö mun tädi nütüre, aiseté mun tädi ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aiseté munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵Kukwe ye abko ti bike bä mike krörö: Sribikä kuin bti bkänkä rabadre tödeke amne sribikä töbtä ye abko bkänkä tä mikete ju ngibiare jakrä amne sribikä ye abko kä mrökrä erere käita nüke angwane, mrö tarä nebe biare kwe ni gwi bukakrä, sribikä kore yebtä abko ti bike niere krörö munye: ⁴⁶Sribikä kisete bkänkä tä sribi mike, bti bkänkä tä niken kä mdabti, bti tä kite nüketa angwane tä kwen sribi ye nuene täte bkänkäye, sribikä yebtä abko kä rabadre nuäre, ⁴⁷ñöbtä ñan angwane sribikä kore abko sribikä kuin abko ie bkänkä käkwe jändrän kwe mikadi gare jökrä ngibiadre jakrä abko ti tö nibi niei metre kore munye.

⁴⁸Akwa sribikä moto käme ye abko rabadre töbike krörö: Ti dänkien nikani amne ñan rükadreta jötrö, rabadre nütüre, ⁴⁹kä rikadre sribikä mda mda ngö tikekä amne nitre dröbaka dröbaka, ben rikadre ja gete amne rikadre mröre, dö ñaen krübäte, ⁵⁰aiseté tädre jäme, ñan tädre bkänkä ngibiare ngäbti amne kä nuäi angwane bkänkä rükadreta, ye ñan tädre gare ie. Akwa batibe bkänkä rükadita ⁵¹angwane, bkänkä ye käkwe mikadi ja tare nike krübäte amne nitre ja bä mikaka kuin abko mikadre ja

ngie nuen, ye ben ketetibe ja tare nikadi kwe. Angwane batibe sribikä ye rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisetete. Munkwe ñan ti ngibiadre ngäbti ne ngwane, kukwe rakadrekä kore munbtä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Meri ni jätä gure ñakare

25 Mdakäre abko, kä ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abko btä kukweta nakenkä ni ja mikaka gure kwrere abkobtä ti bike bä mike abko krörö: Bati ni iti nikani ja mike gure angwane, meri bati bati ni jätä^{††} käkwe ja mikani juto niara ngibiare ngäbti kä ngwiankäre nuäre jabtä ben amne ñotra diani kisetekisete kwetre abko ben nikani ni ja mikaka gure ye ngäbti. ²Akwa meri nirike abko töi ñakare amne meri nirike mda abko töbtä, ³aiseite meri töi ñakare ye abko nikani ñotra aibe ngwena; ⁴akwa meri nirike töbtä ye abko nikani aseite ngwena biare boteate kekadre ñotrate jae. ⁵Abti meri ni jätä ye namani ni ja mikaka gure ye ngibiare ngäbti, akwa ni ye abko ñan namani nüke jötrö angwane, meri ye ie köbö jatani abti mrä angwane nikaninta kibien jökrä mda.

⁶Yebti kä jatanina nüke ruäre deo angwane, batibe ni kukwei jarabare ngwänenkä krörö ietre:

¡Ni ja mikaka gure kitera nüke! ¡Mun jakwe kaen ngäbti! ni kukwei jarabare kore ietre.

⁷Ye btäräbe meri bati bati ni jätä ye naninkrö jötrö, kä nikani ñotra mike biare nänkrä ni ja mikaka gure ye ngäbti. ⁸Akwa meri nirike töi ñakare ye käkwe niebare meri nirike töbtä yeye:

Aseiteite kitera krüte ñotrate nunkän amne ñotra nibi nötöte nunkän, aseite

aseite ngwianta munkwe ye munkwe bian ruäre nunye, niebare kwetre.

⁹Abtä meri nirike töbtä ye käkwe niebare mda ietre:

Nunkwe ñan aseite biandre munye, ñobtä ñan angwane nunkwe biandre munye angwane, ñan rabadre täte ni jökrä kräke, aseite aseite rürümointa ye kanti mun rikadre kökö jötrö jakrä abko rabadre bäri kuin, niebare kwetre ietre.

¹⁰Ye erere bkänä, meri nirike töi ñakare ye nikani aseite kökö jae. Ye btäräbe ni ja mikaka gure nükani angwane, meri nirike töbtä abko nikani nebe gwi kä ngwiankäre nuäre jabtä ni ja mikaka gure yebe angwane, jukwe dikaninbe kwe. ¹¹Yebti meri nirike töi ñakare ye jatani nüke mda, kä namani niere krörö jukwebtä:

Nun Dänkien, jukwe tike nunye, namani niere.

¹²Akwa ni ja mikaka gure ye käkwe niebare mda ietre:

Era metre mun gare ñakare tie, aseite tikwe ñan jukwe tikadre munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹³Ye abko, nane kukwe rakadrekä kore munbtä, ye känenkri munkwe mokre jabti, käkwe ti ngibia ngäbti, ñobtä ñan angwane köbö mdente amne ñänä okwä nuäi angwane ti jatadita abko gare ñakare munye aseite.

Ngwian ngibiaka kuin, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 19.11-27)

¹⁴Mdakäre abko, kä ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abkobtä kukweta nakenkä krörö arato: Bati ni nämane iti abko jatani niken mente kä mdabti. Jatanina niken jibti, käkwe sribikä kwekwe käräbare, bti ngwian biani ngibiadre kwe jakrä ietre. ¹⁵Akwa ni itire

^{††}25:1 *Meri bati bati ni jätä* ne abko nämane meri ja mikaka gure kukwe muko abko nämane näin niara mukore.

itire tõi ño ño ye erere btä ngwian biani kwe ietre, aisete ni iti, ie ngwian biani mili kräriike kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krobu kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krati kwe, abti nikani.

¹⁶Yebti sribikä ie ngwian biani mili kräriike, ye nikani sribire ngwian yebti, aisete ngwian mili kräriike yebti ngwian mda ganaibare mili kräriike kwe. ¹⁷Ye kwrere arato, sribikä ie ngwian biani mili krobu, ye nikaninbe sribire ngwian yebti arato, aisete ngwian mili krobu, yebti ngwian mda ganaibare mili krobu kwe. ¹⁸Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati, ye abko nikani, käkwe ngwian bkänkäkwe ye nökanı jirekäbe dobote nguse.

¹⁹Yebti kä nikanina raire ta angwane, sribikä bkänkä nükaninta. Angwane ngwian biani kwe ngbiadre sribikäye, yebtä nikani kukwe ükete bentre. ²⁰Angwane sribikä ie ngwian biani mili kräriike kwe ye ara jire nükanı käne, käkwe ngwian mili kräriike ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili kräriike kwe arato, käkwe niebare bkänkäye: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili kräriike tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili kräriike arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²¹Abtä sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäre kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe bti makwe sribibare kuin tikrä, aisete tikwe sribi bäri kri mikadi ma kisete mda, aisete jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

²²Angwane sribikä ie ngwian biani mili krobu kwe ye ara jire nükanı mda, käkwe ngwian mili krobu ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krobu kwe arato, käkwe niebare ie: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili krobu tie, akwa ngwian yebti abko tikwe

ngwian mda ganaibare mili krobu arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye. ²³Abtä sribi bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäre kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe, bti makwe sribibare kuin tikrä, aisete tikwe sribi bäri kri mikadi ma kisete mda, aisete jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

²⁴Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati bkänkäkwe, ye nükanı mda angwane niebare krörö kwe ie: Ti Dänkien, ma töta nünaı ni mda mda aibe diebti, ye gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä nura nökö amne ma abko tä ngwä ötü kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura nökö ñakare. Erere ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötü kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä. ²⁵Ye mdenbtä ma jürä rababa tibtä. Abtä tikwe ngwian makwe ye nökaba jirekäbe dobote nguse, akwa ngwian makwe erere tä jökrä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²⁶Abtä bkänkä käkwe niebare romone ie: Ma abko sribikä käme amne kä krene mabtä. Tita nura nökö ñakare, akwa tita ngwä ötü ni mda mdakän amne ti nura metekä ñakare, kanti tita ngwä ötü ni mda mdakän gare kuin mae mata niere, ²⁷aisete ma rikadre käkwe ngwian tikwe ye mikadre bankote tikrä, abti ti jatadre nüketä angwane ngwian mda biandre tie ngwian tikwe ye bärire mda näre abko makwe ñan ngwian mikani bankote tikrä, niebare kwe sribikä yeye.

²⁸Abti nitre nämane yete, ie sribi bkänkä käkwe niebare: Ngwian mili krati tä ni nokokwe, se denkä kän munkwe, bti sribikä kwe ngwianta mili krä jätä, seye bian munkwe, ²⁹ñobtä ñan angwane nire nire kwe jändrän tärä kabre abko ie jändrän biandi bäri mda amne rabadi jändrän bkäne bäri kabre mda; akwa nire nire jändrän bkäne chi

ye abko kån jändrän chi ye diandikä jökrå. ³⁰Ye mden kisete, sribikä käme krene noko kitekä kä bäri iko te ju bäre sere munkwe. Ye kånti niara rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtå ja tare nika kisete. Abko kore se, niebare sribikä bkånkåkwæ.

Kå mrå nåire Jesukwe kukwe ükadite ni jökrå kråke

³¹Mdakåre abko, ti Ni Kå Nebtä Ngobo jatadita ja di kri bå nuårebti angwane, angeletræ tikwetikwe rabadi jökrå bäre temen angwane, kürå gobrankrå bti ti rabadi tåkånintbe kä bä nuårete. ³²Ye ngwane abko nitre nünanka kä jökråbti temen rükadi ja ükekrö ti ngwårekri angwane, ni obeja ngibiaka kåta obeja erere ükekrö jena amne kabra erere tä ükekrö jena, ye kwrere jire tikwe ni ükadikrö ketebu jene jene. ³³Amne ni jen tikwe obeja kwrere erere tikwe mikadi ja küde ruenkri amne ni ñakare tikwe kabra kwrere abko tikwe mikadi ja küde ngeberekri, ni obeja ngibiaka kåta nuene obeja amne kabrabtä ye kwrere.

³⁴Yebti nitre tädi jrei küde ruenkri, ye ie jreikwe niedi krörö: Mun die mikani ti Rünkwe ye erere jakwe jökrå nete. Ngöbökwæ kä dætebare kena angwane, kä ye kånti niarata gobrane ye abko niarakwæ kä ükaninte biare munkrå ne mun jakwæ kaen ngåbti, ³⁵ñöbtå ñån angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe tomna bianba tie; ti nåma dikekå ngwarbe krö kwåräkwårä ni menteni kwrere angwane, munkwe kä bianba kibiakrå tie. ³⁶Erere arato, ti jatani bütie ngitietæ angwane, munkwe dån biani tie; ti nåmane nebe bren bren angwane, mun nåmane nebe basare tie amne ti kita nåmane ngite kä teri angwane, mun nåmane nebe ti tuenbti tuenbti, aisetæ mun jakwæ kä gobrankrå

ne kånti nünakåre tibe, niedi Jreikwe nitre niara küde ruenkri yeye.

³⁷Angwane nitre nünanka metre ye kåkwe niedi krörö jrei yeye: Nun Dånkien, ¿ñongwane nunkwe ma tuani mröi amne nunkwe ma bukani? ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani tomna mdei nike amne nunkwe tomna biani ñadre mae? ³⁸¿Mdakåre abko, ñongwane nunkwe ma tuani dikekå ngwarbe krö kwåräkwårä ni menteni kwrere amne nunkwe kä biani kibiakrå mae amne, ñongwane nunkwe ma tuani ja bütie nike angwane, nunkwe dån biani mae? ³⁹¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani bren o ngite kä teri angwane, nun nåmane niken ma tuenbti tuenbti? niedi kore kwetæ jrei yeye. ⁴⁰Abtä jrei ye kåkwe niedi mda ietæ: Ti mråkåtre bäri bobre, kråke munkwe jändrän kuin nuenbare kore, ye ti ne ara jire munkwe die mikani abko ti tö nibi niei metre kore munye, niedi kore Jreikwe.

⁴¹Yebti nitre tädi jrei küde ngeberekri abko ie Jreikwe niedi krörö: Mun nena biare ja tare nikakåre, aisetæ ñukwå jutra ngitiekå kårekåre tä ükaninte biare diablu amne üai kåmekåmæ kwe mikakåre ja tare nike, se kånti nån siba amne kä mikekä tibtä nete, ⁴²ñöbtå ñån angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ñån ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe ñån tomna bianba tie. ⁴³Ti nåma dikekå ngwarbe krö kwåräkwårä ni menteni kwrere angwane, munkwe ñån kä bianba kibiakrå tie. Erere arato, ti jatani bütie ngitietæ angwane, munkwe ñån dån biani tie; ti nåmane nebe bren bren amne ti kita nåmane ngite kä teri angwane, mun ñån nåmane niken ti tuenbti, niedi Jreikwe nitre yeye.

⁴⁴Abtä niaratre kåkwe niedi krörö: Nun Dånkien, ¿ñongwane nunkwe ma tuani mrö nike, tomna mdei nike amne ñongwane nunkwe ma tuani ja bütie nike? ¿Erere arato, ñongwane nunkwe

ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräk-wärä ni menteni kwrere amne ñongwane nunkwe ma tuani bren bren amne ngite kä teri, akwa nunkwe ñan ma die mikani, mata niere ye? niedi kwe jrei yeye. ⁴⁵Angwane jrei ye käkwe niedi krörö mda ietre: Ti mräkätre bäri bobre bobre abko kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare jire chi, aisete ti ne ara jire kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare arato abko ti tö nibi nei metre kore munye, Jreikwe niedi nitre yeye. ⁴⁶Yebti nitre ye abko näin kä ja tare nikakrä kärekäre ye kánti amne nitre nünanka metre metre abko näin nüne kärekäre Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(*Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53*)

26 Jesukwe diribare ünän jökrä, yebti nun ja töitikaka ben ie nieba krörö kwe:

²Bieta Pascua abko köböi nebera köböbube, ye garera munye angwane, Pascua ye näire abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise müre ketadre krusobtä, nieba Jesukwe nunye.

³Ye erere bkänä, kä ye ngwane abko nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebti amne nitre unbre ji dokwäte käkwe ja ükaninkrö gätäbtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Caifás gwiriete. ⁴Ye kánti ni ngökadre ño kwetre köböire Jesu kadre ngite kwetre, bti müre ketadre kwetre abko nikani ükete Jesu rüere. ⁵Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aisete Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti

(*Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8*)

⁶Kä ye ngwane abko Jesu nämä juta Betaniate Simón juete. Jesu ngämi Simón ye miketa kuinta, känenkri Simón ye abko kädian nämane lebroso arato abko kánti Jesu nämä. ⁷Ye btäräbe meri jataba iti nuke Jesu ken angwane, jä bä ngwen kädianta alabastro abko dätebare boteare abko krati meri ye nämä näin ñö rä bäne ütiäte kri ngwena abko rükaba Jesu kánti. Jesu abko nämä täkänintbe mesabtä angwane, meri ye käkwe ñö rä bäne ye kekaba Jesu dokwäbti. ⁸Merikwe ñö rä bäne ütiäte kri ianteba Jesubti nun okwäbti angwane, nun ja töitikaka Jesube moto rababa romon, kä rababa niere krörö:

¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bäne ütiäte kri iente ngwarbe se? ⁹Ñö rä bäne se rürümoindre ngwian kabre btä kwe abti ni bobre bobre die mikadre kwe bä amarebti ininte ngwarbe kwe se, nun rababa niere.

¹⁰Nun rababa näke kore ye kukwei jaraba Jesuye. Abtä nieba kwe nunye:

Meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä. ¿Se ñobtä abko mun nibi nike krübäte dikaro? ¹¹Nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete abko munkwe die mikadre, akwa ti abko ñan tädi kärekäre munbe nete, aisete niarakwe ti miri ütiäte kore abko tä dbe. ¹²Meri ne käkwe ñö rä bäne kiri ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. ¹³Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aisete jändrän kuin nuni meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Judakwe Jesu kitani ngise

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Abti nun ja tōitikaka Jesube ni jätābti nibu, ye ngātāite ni iti kādian nāmāne Judas Iscariote abko rikaba nitre blitaka Ngōböbe ni mda mda diāre dānkientre ye kānti, ¹⁵ kākwe niebare krōrō ietre:

Ti tō Jesu kitai ngise munye, akwa ȳye abko munkwe ūtiā biandre nuāi tie? niebare kwe.

Angwane nitre ji dokwāte ye kākwe ngwian mnūne biani gre ketamā Judaye Jesu ūtiāre. ¹⁶ Ye nāire mentokwāre Judas namani kā kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakāre ngise.

Jesukwe mrōbare mrā nitre ja tōitikaka benbe

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Yebti bieta Te Lebadura Ņakare Bante kweta nāmāne ye kōböi kena rūk-aba angwane, nun ja tōitikaka Jesube kākwe krōtaba ken kākwe nieba ie:

ȳMrō kwetadre bieta Pascuakrā ye abko nunkwe sribedre mdente makrā, ie ma tō nibi? nieba nunkwe ie.

¹⁸ Angwane Jesukwe nieba krōrō nunye:

Mun nān juta Jerusalén sete, ye kānti ni kwandī iti munye abko ie munkwe nie krōrō: Dirikā nunkwe kākwe niemna krōrō mae: Kā kitera nūke ja ken ti kāne, aisete mrō Pascuakrā abko ti tō kwetai ketetibe nitre ja tōitikaka tibe ben, aisete ti nāin mrōre niaratrebe ma juete, tikwe nini abko munkwe nie ie. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

¹⁹ Ye erere bkānā, Jesukwe nun juanba mrō ūkete biare, ye kwrere nun janama nuene, kākwe mrō sribeba kwetadre bieta Pascuakrā.

²⁰ Yebti kā jatabara diore dere angwane, Jesu nāmā tākānintbe

mesabtā nun ja tōitikaka ni jätābti nibu ben. ²¹ Nun nāmā mrōre angwane, Jesukwe nieba krōrō:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krōrō: Mun iti tā nete kākwe ti kitadi ngise ti rūeye, nieba kwe nunye.

²² Yebtā abko nun moto rababa ulire jōkrā angwane, nun itire itire rikaba niere ja tārītāri Jesuye:

Ti Dānkien, ȳtikwe nuendi ya gwari? nun rababa niere.

²³ Abtā Jesukwe nieba mda nunye:

Ni iti kāta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko kākwe ti kitadi ngise, ²⁴ akwa ti, Ni Kā Nebtā Ngobo abko mūre ketadi űo, ye tā tikani Ngōbö Kukweibtā abko erere rakadikā. ȳAkwa ni ti kitaka ngise abko űān bobre jakān ya! Ni ye nin dāredre nāre abko dārebare, nieba Jesukwe.

²⁵ Angwane Judas kā nāmāne Jesu kite ngise tiebe ye kākwe nieba mda Jesuye: Dirikā, ȳtikwe ma kitadi ngise ya? nieba kwe.

Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Ma ara kākwe ti kitadi ngise erere makwe nini metre, nieba kwe ie.

²⁶ Yebti nun nāmā mrōre jōkrā angwane, Jesukwe ban dianba kunti kisete, kākwe kuin nieba btā Ngōböye, bti ōtabtāba kwe, bti bianba kwe nun ja tōitikaka benye, kākwe nieba:

Ban ne abko ti ngātā ara. Ne kaen ngābti munkwe, bti munkwe kweta, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti uba dōi nāmā basote abko Jesukwe dianba kisete, bti kuin nieba btā kwe Ngōböye, bti bianba kwe nunye, kākwe nieba:

Uba dōi tā basote ne űāen ja tārītāri munkwe. ²⁸ Uba dōi ne abko ti dārie tikwe ara. Ngōbökwē kukwe ūkadite btin munbe ye abko rabadi bare tāte jōkrā ti dārie nebti. Erere arato, ti dārie rimiadite ni kwati krāke kōböire ni kwati ngite Ngōbö rūere ye Ngōbökwē

diandikā mento btā. ²⁹ Akwa Ngöböta gobrane ye kanti tikwe uba döi btin ñadita munbe, akwa ti ngāmi ñaen munbe, kānenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, nieba kwe nunye.

³⁰ Yebti nunkwe ka Salmobtä nieba ünän jökrā, bti nun rikaba Ngitio Olibobti.

**Pedro kākwe Jesu rükandite,
niebare Jesukwe**

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³¹ Angwane Jesukwe nieba nunye:

Kukwe rakadikā tibtä, yebtä mtare deo mun gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei kätä ti bä mike obeja ngibi-aka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere abko krörö:

Tikwe obeja ngibiaka kāmikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi kratikrati kwäräkwärä, *Zacarias 13.7* abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

³² Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kanti ni rabadita ketetibe jökrā, nieba Jesukwe nunye.

³³ Abtä Pedro kākwe nieba Jesuye:

Ni mda mda kākwe ñan tödekadre mabti, aisete gitiadi mabtä mento, akwa ti abko kākwe ñan nuendi jire chi kore, nieba kwe.

³⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mtare deo antlan ngāmi ngwāne, kānenkri makwe ti rükandite bāmā jire abko ti tö nibi niei metre mae, nieba kwe Pedroye.

³⁵ Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti kāmikadre gwaire mabe ya ño, akwa tikwe ñan ma rükandite jire chi, nieba kwe.

Amne nun ja töitikaka Jesube abko rababa ñake gwaire jökrā Pedro kwrere siba.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ben Jesu rikaba nebe kākā Getsemaní kanti angwane, Jesukwe nieba nunye:

Tāke temen yete munkwe amne ti abko bike niken känime nokore blite Ngöböbe, nieba kwe.

³⁷ Yebti Pedro amne Zebedeo ngobo nibu Juan amne Santiago aibe ngwianba kwe jabe. Yebti Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübāte ja jiebtí, ³⁸ kākwe niebare nitre nimā yeye:

Ti moto nibi ulire krübāte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwātei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye btärābe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kanti nikani ngitiekā ngukudokwābti temen, kākwe ja okokrā mikani nebe doobtä temen amne blitabare krörö kwe Ngöböbe:

Ti Rün tikwe, ti kite ja tare nike kri krübāte jakān, akwa tikwe ñan ja tare nikadre kore, ie ma tö ne ngwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrā, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

⁴⁰ Yebti nitre nimā ja töitikaka Jesube nämā, ye kanti Jesu nikaninta angwane, niaratre nämāne kibien kuin jökrā, btā Jesu namaninta angwane, Jesukwe niebare Pedroye:

¿Ñānā okwā kratibe abko te kā ñan nü munye ja ngwātere blitakāre Ngöböbe gwaire tibe ya? ⁴¹ Diablu jatadi mun nuate ja kāne ye ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokāre munkwe ja ngwātei amne munkwe blita jakrā Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi

abko tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁴² Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe, käkwe niebare krörö:

Ti Rün, tikwe ja tare nikadre kri krübäte jakän, ye makwe dian ti bäre, akwa tikwe ja tare nikadre kri, abti makwe diandrekä tibti, ye ngwane ma tö dreye, ye erere raba bare tibtä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

⁴³ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aisete okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta. ⁴⁴ Abtä Jesukwe ñan ñäkäbare mda ietre angwane, nikani bliteta bämäkäre Ngöböbe amne Jesukwe blitabare ño käne, ye kwrere blitabareta kwe Ngöböbe. ⁴⁵ Abti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nura, ⁴⁶ aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nukera tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare kwe ietre.

Jesu kani ngite

(*Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11*)

⁴⁷ Jesu näma blite kore, ye btäräbe ni iti ja töitikaka ben kädian näma Judas Iscariote ye ara jataba nuke Jesu kánti. Judas ye abko näma näin ni kwati ben. Nitre jataba ben ye abko näma näin ngitra ngwena kisete amne ruäre abko näma näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko näma näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Dänkien käfti amne nitre unbre ji dokwäte käfti arato. ⁴⁸ Angwane

Judas, Jesu kitaka ngise, ye abko käkwe nitre töi dianina käkwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aisete munkwe niara ye ka ngite, niebare kwe ietre.

⁴⁹ Ye erere bkänä, Judas jataba nuke, ye btäräbe rikaba Jesu kánti, käkwe nieba krörö ie:

¿Ñantöre Dirikä! nieba kwe.

Bti Jesu demainba kwe.

⁵⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ja mräkä ma tö nibi dre nuein, ye erere makwe mika nebe bare jötrö, nieba kwe Judaye.

Angwane nitre jataba Jesu rüere ye käkwe krötäba Jesu ken, rankwaba btä, käkwe kaba ngite.

⁵¹ Ye btäräbe ni iti ja töitikaka Jesube käkwe ngitra diankaba kwatate, bti ni klaboro ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikakaba ta kwe ie. ⁵² Abtä Jesukwe nieba ie:

Ngitra ye miketa jötrö kwatate yete, ñobtä ñan angwane ni rükä ngitrabti abko kämikata ngitrabti arato, aisete ngitra ye üketa. ⁵³ ¿Tikwe ja di kärädre ti Rünye angwane, gwängwarbe niarakwe angele juandre kabrekabre krübäte rüre ti dokwäre, ye gare ñakare mae ya amarebti ye? ⁵⁴ Akwa tikwe ja di kärädre kore ti Rünye angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani tibtä abko erere ñan rabadre bare, aisete tikwe ñan angele kärädre ti Rünye rükäre ti dokwäre, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

⁵⁵ Yebti nitre rikaba Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe nieba krörö:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita temen, akwa mun ñakare ti kaen ngite. ⁵⁶ Akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tarä tikani tibtä, ye erere rabadre bare täte jökrä

tibtä, abkokäre mun nüke ti kaen ngite kore, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäba kore, ye btäräbe nun ja töitakaka ben käkwe kä mikakaba batibe jökrä amne nun gitiaba iti iti kwäräk-wärä amne nunkwe Jesu mikateba kaibe rüeye.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekri

(*Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24*)

⁵⁷ Yebti nitre Jesu kaka ngite ye nikani Jesu ngwena nebe Caifás gwiriete. Caifás abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien. Angwane Caifás gwiriete abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ja ükaninkrö ketetibe nitre unbre ji dokwätebe abko kánti Jesu jänikani. ⁵⁸ Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiebti. Yebti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämane tákänintbe, ye kánti Pedro namani tákänintbe siba amne dre rakadikä mda Jesubtä abko tö namani tuai, aisete nikani yete.

⁵⁹ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Sanedrin namani kukwe känene ngwarbe Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre, ⁶⁰ akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere. Ni kwati namani nüke blite ngwarbe Jesu rüere, akwa kukwe ñan namani kwen jire chi ietre Jesu kitakäre ngise. Yebti ni mdara jire namani nibu ⁶¹ abko käkwe niebare krörö Jesu rüere:

Ni noko käkwe nieba krörö: Ju blitakrä Ngöböbe se ti raba juen ngwarbe jökrä, abti köbömäkäre angwane, ti raba miketa täte, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre.

⁶² Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye nükan dikekä krö, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe ie.

⁶³ Akwa Jesu abko namani kwekbe janknu. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö nire tä nüne se käfti makwe kukwe era erere nie tie abko krörö: ¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ya amne ma abko Ngöbö Odei ara ya? ye niere nunye, niebare kwe Jesuye.

⁶⁴ Angwane Jesukwe niebare mda:

Jän ti abko ni ño nini makwe, ye kwrere bkänä, akwa ti bike kukwe mdara jire niere arato mun jökräye abko krörö: Kä bäri ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi tákänintbe. Erere arato, jatadita mütabti kánta sete amne munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

⁶⁵ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, käkwe dän ngianinkä seen jabtä romone, käkwe niebare krörö:

¡Ni ne kätä ñäke taretare Ngöbö rüere! ¿Se abko ni mda mda käkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? Ñakare, ñöbtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan. ⁶⁶ ¿Munkwe töbikadi ño mda kräke? niebare kwe.

Angwane nitre jökrä nämane yete käkwe niebare:

Niarata ja mike ngite, aisete krütadre jirekäbe, niebare kwetre mda.

⁶⁷ Ye btäräbe nitre ye käkwe käli kitani Jesu ngwärebtä amne nikani mete ja käne amne ni mda mda abko namani Jesu mete ngwärebtä mikakäre ngwarbe jae, ⁶⁸ kä namani niere ie:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwe bkänä ne ngwane, nirekwe ma miti ngwäretä ye niere metre nunye, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Kukwe nämane nakenkä kore Jesubtä angwane, Pedro abko namani tākānintbe ju bäre. Ye btäräbe meri sribikä yete jatani nüke Pedro ken, käkwe niebare ie:

Jesu Galileabo se ben ma nämane dikekä siba arato, niebare kwe ie.

⁷⁰ Akwa nitre nämane yete, ye ngwärekre jökrä Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare:

Mata blite dretä abko ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

⁷¹ Yebti Pedro nikani, namani nünaninkä jukwete kibtä, kanti meri sribikä mdara jire ie niara jatabare angwane, ni ye käkwe niebare ni mda mdaye:

Jesu Nazarebo abko ben ni noko nämane dikekä siba, niebare kwe.

⁷² Angwane ja rükanrete kwärä Pedrokwe ja kukwe biani, kä namani niere krörö:

Ni kädekata Jesu makwe, ni ye gare ñakare jire chi tie, namani niere.

⁷³ Yebti nitre nämane yete käkwe krötabare mda Pedro ken, käkwe niebare ie:

Ma ye tä nekete arato Jesube kwrere, ñobtä ñan angwane mata blite ño, ye aibebti ma reketaka niarakri abko ma nibi bä mike jabtä, niebare kwetre Pedroye.

⁷⁴ Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwe ngürün mikadre btä namani niere, käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare.
⁷⁵ Angwane Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nükaninta töre ie: Antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nükaninta töre ie angwane, nikani mentokwäre se kwrere, käkwe ja müaibare kri kä bäre mento.

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekre

(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32)

27 Kä jatani ngwen dekä angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda ma diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käkwe kukwe ükaninte Jesu müre ketakäre. Yebtä abko ja töi mikani kwatibe jökrä kwetre, ² käkwe Jesu kise mäkäninte jökrä, bti jänikani ngite Pilato ngwärekre. Pilato abko gobran romanobo.

Judas Iscariote käkwe ja müre ketani

³ Angwane Judas Jesu kitaka ngise tiebe ye abko Jesu kitani ngite müre ketadre gani kwe angwane, ja namani ruen ngite krübäte ie. Abtä nikaninta, käkwe ngwian mnüne gre ketamä ye bianinta jökrä nitre ji dokwäteye amne nitre unbre ji dokwäte yeye, ⁴ käkwe niebare ietre:

Jesu abko ngite ñakare, akwa tikwe kitaba ngise müre ketadre. Yebtä abko tikwe ja mikaba ngite Ngöbö rüere, aiseti ti bike ngwian bianta jirekäbe munye, niebare kwe.

Akwa nitre ye käkwe niebare Judaye:

Mata kukwe niere ye abko ngwarbe, ütiäte ñakare nunkrä, ñobtä ñan angwane ye abko kukwe kaibe makwe. Abko kore se, niebare kwetre Judaye.

⁵ Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye kanti Judakwe ngwian ye kitani temen, bti Judas nikani, käkwe ja müre ke-

tani köte. ⁶Abtä nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebtu ye kākwe ngwian ye ūkaninkrö, kākwe niebare krörö:

Ni müre ketadre abko ütiä biani ngwian nebti, aisete ngwian biani Ngöbökrä ye ben ketetibe ni ñan raba ngwian ne mike, niebare kwetre.

⁷Abti ja töi mikani kwatibe kwetre kākökrä ngwian yehti. Kä kädeka nämane ni kantra sribekä abko käi nie nämane, ye abko kökani kwetre ngwian yehti nitre menteni doboi mikakrä, ⁸aisete kä ye abko kädianta krörö: Ni Müre Ketani Käi abko nieta kore abko kāk nūke mtare.

⁹Kä kökani kore kwetre angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä kira Jeremíakwe namani bare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niara ütiä mikani nuäi nitre israelitakwe, ye erere ngwian mnünebe biani gre ketamä niara ütiäre amne, ¹⁰ngwian yehti abko kākädekata Ni Kantra Sribekä Käi nieta abko kökani, ni Dänkien Ngöbö kākwe nuemna ño tie, ye erere namani bare, *Jeremías 19.1-13; 32.6-9*

abko niebare kore Jeremíakwe, ye erere namani bare.

Jesu Pilato ngwärekrei

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5, 13-25; Juan 18.29-19.16*)

¹¹Jesu abko jänamani gobran Pilato ngwärekrei angwane gobran ye kākwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

¹²Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä nitre unbre ji dokwäte namani Jesu kite ngise krübäte, akwa Jesu abko namani

kwekbe jirekäbe. ¹³Abtä Pilato kākwe niebare krörö ie:

¿Kukwe nie nibi bätäkä ngwarbe ma rüere ye jaraen ñakare mae ya amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁴Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Abtä gobran Pilato ye ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(*Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; Juan 18.39-19.16*)

¹⁵Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire abko nitre ngite ye ngätäite nire tikadreteta abko nitre israelita kwati nämane niere abko erere käre gobran ye nämane tikete. ¹⁶Ne aisete kä ye ngwane ni iti ja mikaka ngite kri krübäte abko nämane kitani ngite kāk teri yete. Ni ye abko kädian nämane Barrabás. ¹⁷Gobran Pilato ye ñan töi namani krütare mda Jesubtä. Yehti ni jökrä namani ja ūkaninkrö yete, ie Pilato kākwe niebare mda:

Tikwe nire tikadreteta munkrä ie mun tö nibi. Barrabás ya o Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwete nieta se tikadreteta, niere tie munkwe, niebare Pilatokwe.

¹⁸Pilato abko kākwe niebare kore, ñobtä ñan angwane nitre ji dokwäte ye namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aisete niebare kore kwe. ¹⁹Yehti kürä kukwe ūkatekrä gobrankwe, yehti Pilato nämane tākänintbe angwane, merire kwe kākwe kukwe juani krörö kräke: Ni ye abko töi metre amne ngite ñakare, aisete makwe ñan kukwe nuen káme rüere, ñobtä ñan angwane ni yehtä tikwe ja kábätiri krübäte deo abko Pilato merirei ye kākwe niemna kore ie.

²⁰Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte kākwe nitre kwati ye

töi kwitani jakri amne Barrabás abko tikadreteta amne Jesu abko müre ketadre abko ni jökrä kákwe niedre, niebare kwetre ie. ²¹ Abtä gobran ye kákwe niebareta mda ietre:

¿Ni nibu tä ngite kä teri nete, ne mden tikadreteta ie mun tö nibi? niebare kwe.

Angwane ni jökrä israelita nämane yete kákwe niebare:

¡Barrabás ye tiketeta! namanintre niere. ²² Angwane Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé nieta, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe.

Angwane ni jökrä kákwe niebare:

¡Jesu ye müre kete krusobtä! namanintre niere mda.

²³ Abtä Pilato kákwe niebare mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare kwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

²⁴ Abtä ni jökrä ñan namani tuen töi kwitare jire chi Pilatoye angwane, niarakwe kukwe niebare, yebtä bäri ni jökrä jatani kä mike bäri nokre. Abtä Pilato kákwe ñö käräbare, bti ja kise bätäninte kwe nitre israelita ngwärekre, kákwe niebare krörö ietre:

Jesu müre ketadi, yebtä ti ñan rabadre ngite, ñobtä ñan angwane ye abko kukwe munkwe, aisete mun rabadi ngite Jesu dokwäre, niebare kwe.

²⁵ Angwane nitre israelita kákwe niebare krörö mda Pilato käre:

Jesu müre ketadi ye abko nun amne ngäbäkre nunkwe abko rabadi ngite Ngöböye, aisete nunkwe kötä mikadi ie, niebare kwetre Pilatoye.

²⁶ Angwane Pilatokwe Barrabás tikaninte. Akwa Jesu abko kwata metamna

köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä. ²⁷ Ye erere bkänä, nitre rükä gobrankwe ye nikani Jesu ngwena nebe ju gobrankwe kánti angwane, nitre rükä kákwe ja úkaninkrö jökrä Jesu bäre mikakäre yakrä jae, ²⁸ kákwe dän tikaninte btä, bti dän bä tain drüne kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä. ²⁹ Erere arato, jrei kri kákwe korona mikadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sriebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre, bti mökän mikani krati Jesu kise ruenkri kwetre niara mikakäre yakrä jae jrei di kri kwrere. Yebti namanintre jökrä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, kä namani niere krörö ie mikakäre ngwarbe jae:

¡Ma jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namanintre niere.

³⁰ Kä namani käli kite Jesubtä amne mökän mikani kisete kwetre ye arabebti namanintre Jesu mete dokwäte. ³¹ Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Yebti namanina ji ngrabare angwane, ni iti nünanka juta Cirenete abko kädian nämane Simón abko namani ngätai bentre angwane, Simón ye mikani kruso ngwena Jesukrä rükäkwe. ³³ Bti nikanintre nebe kákä Gólgota kánti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kánti nikanintre nebe Jesube. ³⁴ Angwane krikä kwaka mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye. Jesu kákwe dö ye bänän nuani angwane, nin ñani jire chi mda kwe. ³⁵ Angwane

nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä. Yebti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabti, käkwe ja gani dän yebtä. ³⁶Yebti nitre rükä ye namanintre tākānintbe temen Jesu ngibiabtikäre. ³⁷Angwane ñobtä Jesu kitani ngise müre ketadre abko nämāne tikani kri kukwānbtä abko mikani krusobtä Jesu dokwä kānti kāin abko btä kukwe nämāne tikani krörö: “NI NE ABKO JESU. NIARA ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko nämāne tikani kore.

³⁸Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä kāin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ru-enkri amne iti abko mikani niara küde ngeberekri. ³⁹Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kā namani dokwä ngrüketbe ñākäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, ⁴⁰kā namanintre niere ie:

Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömākäre makwe mikadreta tāte jökrä, makwe niebare, aisete ma Ngöbö Odei bkänä ne ngwane, ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

⁴¹Ere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikātre amne nitre unbre ji dokwāte abko namanintre Jesu mike yakrä jae, kā namani niere krörö ie:

⁴²Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñān nebe ja dentari au se? Niara abko Jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisete ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiāte jae. ⁴³Mdakäre abko, niarakwe ja töi mikani kwatibe Ngöböbtä, aisete Ngöbö tö era metre ie bkänä ne ngwane, Ngöbö ara jire käkwe diandikä gwängwarbe krusobtä mento mtare. Niara nämāne ja Ngöbö Odei

niere jabtä amarebti nibi kwekbe krusobtä kāin se, namanintre niere Jesuye.

⁴⁴Angwane nitre gokä nämāne metani kruso mda mdabtä kāin arato Jesu ken, ye namani ñāke arato Jesuye, mikakäre yakrä jae.

Jesu krütani

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

⁴⁵Yebti ñānā ruäre angwane, kā ngid-ianinte mda amne kā namani iko jökrä temen nükebe ñānā okwä krāmā dere. ⁴⁶Ñānā okwä krāmā nükani, ye btärābe Jesukwe ngratebare kri ja dibti, käkwe niebare krörö:

Elí, Elí ¿lama sabactani? niebare kwe.

Kukwe niebare kore Jesukwe ye abko “Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kā mirikā tibtä jakān amarebti yere?” niebare kwe. ⁴⁷Jesukwe ñākābare kore, ye abko nitre ruäre nämāne yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñān tā ni Ngöbö kukwei niekā kira kādian nämāne Elías kārere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwetre, ñobtä ñān angwane Jesukwe “Elí” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

⁴⁸Ye btärābe nitre ye nikani betekä iti, käkwe jändrān dän kukwān kwrere kā dianta esponja abko mritāninkä uba ñoi dimente, bti mākāninte kwe nörä krābtä, bti biani kwe ñādre tomnane Jesuye. ⁴⁹Akwa ni mda mda abko käkwe niebare krörö ni yeye:

Elías rükadre dentari ya ño ari ngibiare, aisete tuemetre yete, niebare kwetre.

⁵⁰Ye btärābe Jesukwe ngratebareta jume ja dibti bobuta, käkwe ja üai mikaninta Ngöbö kisete angwane krütani. ⁵¹Jesu krütani, ye btärābe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe

nāmane nākānintbe abko nianinkā kumu kāin nūkebe temen amne dobo abko namani nakenkā amne jākwata abko ngetrani.⁵² Angwane kā mkā kānti nitre nāmane doboi mikani, ye mkā ngitianinkā jōkrā angwane, ni kwati kākwe nūnabare deme Ngōbōkrā abko nāmane doboi mikani ye nūkaninta nire⁵³ abko kākwe kā mikaninkā rōkabti yete. Yebti Jesu nūkaninta nire arato angwane, niaratre nikani nebe juta demente Jerusalén. Ye kānti ni kwati kākwe tuani.

⁵⁴Ye ngwane nitre rükā dānkien ro-manobo amne nitre rükā mda mda nāmane Jesu ngibiarebti, ye okwābti dobo namani nakaenkā amne kukwe mda mda namani nakenkā bātākā ngwarbe niaratre okwābti angwane, kā jūrā namani krübāte btātre, kākwe niebare:

¡Ni noko abko Ngōbō Odei era metre bkānā! niebare kwetre.

⁵⁵Amne meri ruāre nāmane dikekā kwārākwārā Jesube kā Galileate, kā nāmane Jesu die mike sribibtā, ye abko nūkani siba Jerusalén abko namani bā mente temen se kwrere okwā Jesubtā.⁵⁶ Meritre ye abko kādian nāmane María Magdalabo amne María Santiago amne José meye, erere arato Zebedeo ngābriānkā Juan amne Santiago mdara jire abko meye nāmane siba arato.

Jesu doboi mikani

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷Yebti kā jatani dere angwane, ni iti ngwian bkānkā kri kādian nāmane José nūnanka juta Arimateate abko nūkani. José ye abko nāmane dikekā siba Jesube.⁵⁸ José ye abko nikani Pilato kānti, kākwe Jesu ngwākā kārābare Pilatoye. Ye erere Pilatokwe Jesu ngwākā bi-amna Joséye.⁵⁹ Ye erere bkānā, Josékwe Jesu ngwākā diani timon angwane, dān kādianta lino abko nāmane merebe,

te ngwākā mrianinte kwe.⁶⁰ Yebti kā muani btin jākwatate ni doboi mikakrā Josékwe, ye kānti Jesu doboi mikani kwe. Jesu doboi mikanina angwane, kā mkā ye dikaninta kuin jite kwe jākwata kribti, bti nikaninta.⁶¹ Akwa María Magdalabo amne María mda nāmane yete, ye abko namani tākānintbe yete Jesu doboi mikani ye kānti.

Guardia mikani rōka ngibiarebti

⁶²Jesu doboi mikani, yebti jāndrinane kōbō jadūkakrā nāire, nitre blitaka Ngōbōbe ni mda mda diāre dānkientre amne nitre bariseo nikanintre gwaire nebe Pilato kānti,⁶³ kākwe niebare krōrō ie:

Nun dānkien, ni ngwarbe ni ngōkaka mūre ketaba jāndrin kādianta Jesu, ye abko nāmane nūne angwane, nieba krōrō kwe: Ti mūre ketadi, akwa kōbōmākāre angwane ti rükadita nire, nieba kwe, ye abko nūta tōre nunye.⁶⁴ Ne aisete, makwe guardia mikadre rōka ye ngibiarebti kuin nebebe kōbōmā nāre abko nun tō nibi niei mae, nōbtā nān angwane nane nitre ja tōitikaka Jesube kākwe ngwākā goindre abti nūkaninta nire tādre nāin niere ni mda mdaye, nane nitre ja tōitikaka ben abko rikadre ni ngōkō bāri mda, ye abko rābadre bāri kāme, aisete nun tō nibi niei kore mae ye, niebare kwetre Pilatoye.

⁶⁵Abtā Pilatokwe niebare mda ietre:

Nitre rükā tārā guardiare munkwe yete, ye abko ben mun rika, kākwe kā tārā mika gare kuin rōka yebti ni mda mda mikakāre mokre amne munkwe rōka ye ngibiadre bāri kuin. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

⁶⁶Ye erere bkānā, nitre ye nikani amne jākwata mikani rōkabti, yebtā kā tārā mikani gare kuin kwetre, ni mdakwe nān Jesu ngwākā goindre abkokāre. Erere arato, nitre rükā

mikaninte ruäre guardiare kwetre röka ngibiarebti yete.

Jesu nükaninta nire

(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

28 Yebti köbö jadükakrä nikani ta, abti kä jatani ngwen krire bämänte dekä angwane, María Magdalabo amne María mdara jire ye nikaninta doboti. ²Ye btäräbe dobo namani nakaenkä kri krübäte, ñobtä ñan angwane angele ni Dänkien Ngöbökwé nämáne kä käinbti abko nükaní kä temen nebtä. Angele ye abko nikani nebe rökabti angwane, jäkwata kri mikani kä mkäbti ye abko angelekwé dianinkä mento, bti namani tákänintbe jäkwata yebti. ³Angele ye abko bä namani trä ngitiekä mera trä kwrere amne dän btä abko bä namani ngwen bürere täräkwata kwrere. ⁴Angele ye jatabare nitre rükä nämáne guardiare rökabti yeye angwane, niaratre namani nekwetekä krübäte, aisele namani grükekä jökrä ngrabare amne kä nötaninte jökrä bti, aisele namanintre kitaninte temen ni ngwäkäre kwrere.

⁵Angwane angele käkwe niebare meritre yeye:

Mun ñan rekwetaka. Jesu müre ketani krusobtä abko munta näin tuenta kánti, ye gare kuin tie, ⁶akwa Jesu nürate nire, aisele ñakare nete, niarakwe niebare munye ye kwrere nibi bare, aisele kä mkä aibe nebe tökare niara täbtä nete mun jakwe tuen. ⁷Bti nitre ja töitikaka Jesube ye ie mun rika niereta jötrö krörö: Jesu nürate nire, bike niken Galilea ja ükärökäreta ketetibe munbe, kánti munkwe ja tuadita ben abko munkwe nie kore ietre amne kukwe ne aibe tä niedre tikwe munye. Abko kore se, niebare angelekwé meritre yeye.

⁸Ye erere bkänä, meritre nämáne doboti ye nikaninta jötrö angwane, kä jürä namani krübäte btätre, akwa erere arato kä namaninta nuäre krübäte btätre, aisele nikanintre betekä kukwe ngwenante nun ja töitikaka Jesube ye kräke. ⁹Niaratre nämáne näin betekä ji ngrabare angwane, batibe Jesu ara nükaní ngätái bentre, käkwe “Ñantöre” niebare ietre. Ye btäräbe niaratre käkwe krötabare Jesu ken, nikani ngitiekä Jesu ngotobtä temen, käkwe Jesu ngoto kani ja käne angwane, mikani ütiäte kwetre jae. ¹⁰Angwane Jesukwe niebare ietre:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Ti mräkätre ja töitikaka tibe abko rikadre ti ngäbti kä Galileate. Ye kánti ti tuadita kwetre abko mun nän niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe meritre yeye.

¹¹Nitre merire nikani kukwe ngwena kore, akwa nämáne ji ngrabare angwane, nitre rükä mikani guardiare röka ngibiarebti abko bti kä nükaní ruenta amne nikani betekä nebeta jutate Jerusalén amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, ie kukwe nakaninkä ño ño, ye erere niebare jökrä kwetre. ¹²Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye abko nikani blite mda nitre unbire ji dokwäte yebe ja töi mikakäre kwatibe gwaire bentre. Angwane niaratre käkwe ngwian biani kabre nitre rükä nämáne guardiare rökabti yeye niaratre näkwitakäre, ¹³käkwe niebare ietre:

Mun nämáne kibien deo angwane nitre ja töitikaka Jesube jananbare Jesu ngwäkä goireta rökabti, munkwe nie ni mda mdaye. ¹⁴Erere arato, gobran Pilato käkwe kukwe ye gadi angwane, munkwe blitadi ben niara näkwitakäre. Ye köböire abko kukwe ñan rabadre jire chi mun rüere amne nun rüere, niebare kwetre guardiaye.

¹⁵Ye erere bkänä, nitre rükä nämáne guardiare ye käkwe ngwian kabre ye

kani ngäbti. Abti niaratre käkwe dre niedre niebare ietre, ye erere nikanintre niere, aisete nitre ja töitikaka Jesube abko käkwe Jesu ngwäkä goibare abko nie nikani kore kena nitre israelita ngätäite, ye erere nieta janknu abti kä nüke mtare.

Kukwe mrä Jesukwe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶Nitre merire käkwe kukwe nieba nun ja töitikaka Jesube yeye angwane, nun ni jätäbti iti abko rikaba bkänä Jesu ngäbti Galilea angwane, ngitio mdenbti nun rikadre niebare Jesukwe, ye kanti nun rikaba. ¹⁷Nun rikaba nebe yete angwane, Jesu jataba nunye angwane, Jesu ara nükaninta nire ye nun ruäre kräke ñan rababa nebe era, akwa nun jökrä rababa Jesu käikitekä. ¹⁸Angwane

Jesukwe krötaba nun ken, käkwe nieba krörö nunye:

Kä käinta se amne kä temen ne Ngöbökwé mikani gare jökrä tie, ¹⁹aisete mun nän, amne nitre nünanka kä jökräbti temen, ye kanti mun nän ti mike gare ietre amne munkwe niaratre mika ja töitikaka siba tibe amne munkwe niaratre ngöka ñöte ni Rün käbti, Ngöbö Odei käbti amne Ngöbö Üai Deme käbti. ²⁰Amne kukwe diribare tikwe munye, ye erere munkwe diri jökrä ietre amne niaratre käkwe ti kukwei ye mikadre täte jökrä arato, abkokäre munkwe diri ietre. Ti abko tädi kärekwäre munbe köbö kwatirekwatire nebebe kä mrä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Marcokwe

Marcos

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Marcos. Niara kädian nämane Juan Marcos arato. Marcos abko nikani ñakare Jesu mukore nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu kwrere, akwa niara abko Pedro kukwe muko nütüta, aiseite Pedro käkwe Marcos die mikani tärä ne tike abko ni kwati tä nütüre. Erere arato, Marcos abko Jerusalénbo, aiseite Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre niebare kwe abko nükani gare ie.

Nitre ñakare israelitare nünanka juta Romate, ye kräke Marcokwe tärä ne tikani, kukwe kuin Jesukristobtä mikakäre gare ietre. Nitre romanobo nämane nitre tödekaka Jesubti mike ja tare nike kri juta Romate, aiseite nane Marcos käkwe tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukrä.

Tärä nebtä abko Ngöbö Odei Jesu nükani nüne kä nebtä angwane, kukwe kuinkuin nuenbare kwe ni kwatikä niaratre okwäbti abko Marcos tö namani mikai gare ni jökräye. Erere arato, Jesu mikani ja tare nike kri, bti krütani krusobtä, yebtä Marcos tä blite bäri kabre. Erere arato, Jesukwe ja tare nikani kri, bti krütani, abti nükani nire, aiseite niara bäri dite ni rüe Satana ye ngwä amne tä ni die mikaka mtare abko Marcos tö namani mikai gare tärä nebtä.

Marcos ne mdenbtä abko kukweta tikani Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 amne 2 Timoteo 4.11. Marcos käkwe tärä ne tikani ñongwane metre gare ñakare nie, akwa tikani kä 50-70 angwane nütüta.

Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

1 Kukwe kuin nuenbare Ngöbö Odei Jesukristokwe abko nakaninkä ño kena ja täritäri abko ti bike tike täräbtä. Jesukristo nämane nüne ño abko ti bike tike täräbtä.

²Bati kira Ngöbökwé Juan ni ngökaka ñöte juandi ni mike biare niara Odei kakäre ngäbti, ye Ngöbökwé niebare niara Odeiyé angwane, tikamna krörö täräbtä kwe ja kukwei niekä kädian nämane Isaíaye:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye kwrere. *Malaquías 3.1*

³Ni ye näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe, niebare kwe *Isaías 40.3*

abko tikani kore täräbtä Isaíakwe Juanbtä.

⁴Ye erere bati, Juan ni ngökaka ñöte nükani kä kaibete, kä nikani niere: Munta kukwe kämekäme nuene, yebtä mun moto raba ulire. Kukwe käme kite jire jökrä temen munkwe, bti mun jata ja mike ngökare ñöte. Munkwe ye nuendi angwane, Ngöbökwé mun ngite ye diandikä jire jökrä munbtä, bti tikwe mun ngökadi ñöte, niebare Juankwe. Ngöbö Kukwei tikani Isaíakwe Juanbtä abko erere namani bare. ⁵Ye ngwane, nitre nünanka kākä Judeate btä juta Jerusalénte nükani kwati Juan kukwei nuakäre, kä namanintre ja ngite niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Ñö Jordánte.

⁶Juan abko nämane kameo drüen dikani dänre^{‡‡} kite jabtä amne nämane mämete nibi kwatabti jae amne mrö kweta nämane kwe abko tröda btä munkö känsenta. ⁷Juan nämane näke angwane, käre namani niere krörö: Ni jatadi iti ti jiebtä abko bäri di kri ti ngwä, aisete ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä. ^{¶¶8}Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä. Abko kore se, niebare Juankwe.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹Juan nämane nitre ngökö ñö Jordánte angwane, Jesu nämane juta Nazarete kä Galilea yete. Jatani nüke Juan kánti angwane, Juankwe ngökani ñöte, ¹⁰jatani gökókäta ñöte käin, ye btäräbe kä käin näkäninbe Ngöbökwé namani tuen ie, bti Ngöbö Üai jatani ütü bä kwrere nüke mate btä, namani tuen ie jabtä. ¹¹Ngöbö kukwei jarabare krörö kä käinbti: Ma ti Ngobo tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti Jesuye.

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹²Yebti Ngöbö Üai nikani Jesu ngwena nebe kä kaibete. ¹³Kä ye kánti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu jändrän känsenta käite. Ye ngwane abko, Satana namani Jesu nuente ja käne, akwa Jesukwe ñan Satana mikani täte. Yebti angele nukani ruäre abko namani Jesu die mike.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)

¹⁴Yebti abko, Juan kitani ngite kä teri. Yebti Jesu nikani Galilea, namani kukwe kuin Ngöbökwé niere krörö: ¹⁵Ti rabadre gare kä nebtä köböi kitani Ngöbökwé abko nüra amne Ngöbö kitera gobrane nibti. Kukwe kämekäme kita temen munkwe, bti kukwe kuin Ngöbökwé nebti tödeka munkwe, Jesu namani dirire kore.

Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶Abti bati Jesu nikani Ñö Okwä Kri Galilea köräbare, nikrabare kwe angwane, ni jatabare nibu ie. Iti abko kädian nämane Simón. Etba kwe abko kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka abko nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani. ¹⁷Jesukwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ñö, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare kwe ietre.

¹⁸Ye btäräbe, niaratre käkwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

¹⁹Nebti Jesu nikani mda mentokwäre ñö köräbare angwane, ni iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan abko nämane krade gudike rute. Niaratre nibu ye abko Zebedeo ngäbriänkä, btä Jesu okwä namani angwane, ²⁰Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. Niaratre käkwe sribikä aibe mikaninte rute rün Zebedeobe, bti nikanintre Jesube.

^{‡‡}1:6 kameo drüen dikani dänre. Kukwe tä tikani Mateo 3.4 btä, yebtä näke.

^{¶¶}1:7 sandalia tikete. Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

Jesukwe üai käme juanintari mento

(Lucas 4.31-37)

²¹ Yebti nikani jökrä juta kädian nämane Capernaúmte. Abti köbö jadükakrate angwane, Jesu nikani sinagoga yete, kánti nikani dirire. ²² Jesu namani dirire, yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri kákwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre nämane dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare. ²³ Angwane ni nämane iti sinagoga yete, btä üai käme nämane nüne. Te batibe ni ye kákwe ngratebare krörö mda:

²⁴ ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko ma kite ja mike kukwe nunkwete ta yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwé gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

²⁶ Üai käme ye kákwe ni ye ngrükan-
inte jume ngrabare, bti ngratebare
kri kwe, bti ngitiani mento ni yebtä.
²⁷ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare
Jesubtä, kä namani niere jae kwärik-
wäri: ¡Ni neta kukwe btin dirire ño ño
amarebti niara di tarä üai käme juentari
jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juan-
tarikrä mento amne üai käme tä niara
kukwei mike täte sere! abko namanintre
niere kore jae kwärikwäri.

²⁸ Kukwe nakaninkä kore, abtä Jesu
kädrie nikani jötrö ngwarbe, niken kä
ketareketare te kä Galilea yete.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Jesu nämane sinagoga kánti. Nikani angwane, nikani Santiagobe btä Juanbe nebe Simón btä Andrés kánti. ³⁰ Namani kánti angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, niebare kwetre Jesuye.

³¹ Abtä Jesu nikani mike ñäräre mda, nikani nebe jänbtä ken se kwrere, kákwe Simón köbrän kani küdebti, bti ganinkrö krö kwe. Ngöbö diebti drangwan nikan-
inbe batibe btä, namanintabe quinta, bti
nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² Kä jatanina iko angwane, §§ni kwati nünanka juta yete nükani Simón kánti mräkä bren bren ngwena amne mräkä nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesuye mikadreta quinta kwe abkokäre. ³³ Ni namani kwati krübäte ja ükaninkrö jukwebtä angwane, ³⁴ Jesu namani ni bren bätäkä ngwarbe miketa quinta. Arato üai käme juanintari mento kwe ni kwatibtä. Jesu nämane sribire Ngöbö diebti abko nämane gare üai kämeye, aiseté Jesukwe üai käme kukwei ötani jökrä arato.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire

(Lucas 4.42-44)

³⁵ Abti de, kä nämane diore angwane, Jesu naninkrö, nikani kä kaibete blitakäre Ngöböbe. ³⁶⁻³⁷ Simón btä kukwe muko mda mda nükani ngwäte angwane, nikanintre Jesu känentari

§§1:32 Kä jatanina iko, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aiseté.

kisere. Te kwanintari ietre angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni kwati nibi ma kënëntari kisere, niebare kwetre ie.

³⁸ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti jatani blitakäre kukwe kuin Ngöbökwebtä juta mda mdate arato, aiseti mun ani juta mdabti nokore temen, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye erere bkänä, Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, namani blite kukwe kuin Ngöbökwebtä sinagogate kä ketareketare te. Arato üai käme nibtä abko namani juentari mento btä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani quinta

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Kukwe namani bare kore angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe niebare ie:

Ma tö ti mikaita quinta ne ngwane, makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä ni ngütüete ye namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe kise mikani ni yebti, bti niebare kwe ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aiseti gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare Jesukwe ie.

⁴² Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare lebra kisete ye kwata namaninta quinta jökrä ngrabare. ⁴³⁻⁴⁴ Bti Jesukwe niebare ie:

Ma nibira quinta jökrä, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuadre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye. Erere arato, ni bren kore tä nebata quinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye, ma rabadre dbe niara ngwärekre abkokäre. Yebtä abko

ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

⁴⁵ Akwa Jesukwe niara mikani quinta, ye nikani kädriere ni jökrä ben. Yebtä abko, ni kwati tö namani ja tuai Jesube. Abtä Jesu ñan namani dikekä jäme juta ngwäre temen, aiseti namani ja gwirite miketbe bäri kä kaibete juta bäre akwa, ni kwati krübäte namani nüke niara kanti.

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta

(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

2 Abti Jesu nukaninta gwi juta Capernaüm yete. Ye abko gani ni Capernaumbokwe ² angwane, ni nükani kwati gwi nükebe jukwebtä, aiseti kä ñan namani kwen rabakäre Jesu kanti gwi. Angwane Jesu nämane dirire Ngöbö Kukweibtä ni kwati yeye. ³ Angwane ni jatani nibkä ni bren ngwena iti ja ñäte Jesuye. Ni bren ye abko ni ruen ñakare ngrabare abko kisete dikekä ñakare abko jatani ngwena ja ñäte Jesuye. ⁴ Akwa ni nämane kwati dikaro aiseti, ñan namani neme Jesu kanti. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä, bti ni bren ye gibianinkä jänkwata ngöi ju mkäte ta timon kwetre Jesu ngwärekre. ⁵ Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye nämane tödeke kwatibe Jesubti namani tuen Jesuye angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Tikwe ma ngite Ngöbö rüere ye dininkä mento mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

⁶ Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre nämane siba, kä namani töbike krörö mda Jesu kukweibtä: ⁷ Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, ¿se ñobtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere sere? namanintre töbike kore Jesubtä.

⁸Namanintre töbike kore, ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta töbike kore tibtä yere?

⁹¿Dre abko bäri nuäre niedre ni ruen ñakare ngrabare nokoye? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jataadre munye. ¹⁰Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

¹¹Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

¹²Angwane jötrö ngwarbe ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata diani kisete, bti nikaninta. Yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aisete namani Ngöbö käikitekä, kä namani niere: Kukwe ne kwrere ñan tuabare erere nakaka mtare, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³Abti Jesu nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbare mda angwane, ni nikani kwati niara kanti angwane, niara namani dirire ietre. ¹⁴Yebti nikani mentokwäre angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, kanti ni nämane tākānintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni ye abko Alfeo ngobo kädian nämane Leví abko nämane jite, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe niebare Levíye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Angwane jötrö ngwarbe Leví nikani dikekä krö, nikani Jesu jiebtí.

¹⁵Abti Jesu nikani mröre Leví kanti angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä nämane kwati amne ni mda mda nämane tuen käme ni israelita ruäreye nämane arato, ñobtä ñan angwane ni kwati ye kwrere nämane näin Jesube. Nitre ye abko bäri käme nie namani nitre bariseokwe abko ben Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane tākānintbe mröre ketetibe. ¹⁶Jesukwe mröbare kore nitre bariseo Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre ruäre okwäbti, abtä niebare kwetre nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare ñakare ni seye ya amarebti tä mröre jäme ketetibe ben se? niebare kwetre ietre.

¹⁷Nitre bariseo käkwe ñäkäbare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bä mikani ni bren kwrere, käkwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekri mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸Abti bati nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre bariseo nämane

ja bäine ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre angwane, ni mdara jire käkwe tuani, aisete jatani, käkwe niebare krörö Jesuye:

¿Ñobtä nitre nänkä Juanbe btä nitre bariseobe këta ja bäine Ngöbökrä amarebti, nitre ja töitikaka mabe ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe niebare ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ye ngwane ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, ¿kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare. Ni ja mikaka gure ye tä siba bentre angwane, kukwe muko ñan raba nebe moto ulire ja bäine. ²⁰ Akwa ni ja mikaka gure ye järekadre kukwe muko okwäbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä.

²¹ Mdakäre abko, dän ngututu gudikadre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tä dän ngututu kwaenkä bäri mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bäri kri mda, aisete ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti. ²² Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane chibo kwata ngututu rötadrete, rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. Mden kisete, uba döi mikadre kwaka abko

kekadre chibo kwata btinte. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni mda mdaye.*

**Jesu abko bäri ütiäte
köbö jadükakrä yebti ta**

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja töitikaka ben nämane näin siba, kä nikani trigo ngwä öto ji ngrabare kwetadre jae. ²⁴ Abtä nitre bariseo käkwe niebare Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, niebare kwetre Jesuye.

²⁵⁻²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda këre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kënti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kënti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbökwë, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare Ngöböye. Abiatar nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien angwane kukwe ne nakaninkä. Kukwe yebtä mun tära ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie.

²⁷ Ye erere, Ngöbökwë köbö jadükakrä mikani jadükakrä nie, ñan Ngöbökwë ni däbare kukwe driebare munkwe köbö jadükakräbtä mikakrä täte. ²⁸ Amne köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aisete nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre

*2:22 Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare ja bänbtä nitre bariseokwe abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aisete nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike täte gwaire kukwe diribare nitre bariseokwe amne Juankwe ye ben, ñobtä ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrä aisete.

nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tarä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

3 Abti köbö jadükakrä mdara jire te Jesu nikaninta sinagoga mdate angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämane yete. Arato nitre bariseo nämane yete. ²Jesukwe ni ye mikadreta quinta köbö jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö riere niedre kwe-tre Jesu riere ni mda mdaye, abkokäre nitre bariseo namani ngibiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä. ³Angwane Jesukwe niebare ni küde ngrötani kwärä yeye:

Jakwe ni jökrä ngwärecri nete, niebare kwe ie.

⁴Erere bkänä, ni ye nikani angwane, Jesukwe niebare krörö mda nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta quinta ya? ¿Ni bren kämikadre ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Akwa namanintre kwekbe jökrä niara kukweibtä, ñobtä ñan angwane ñan tö namani ja kitai ngise au. ⁵Nitre bariseo moto ribi, aisete ni bren ñan namani ru-entari tare ie. Abtä Jesu namani ulire krübäte, käkwe mikani ñäräre romone ja bäre temen, bti niebare kwe ni küde ngrötani yeye:

Küde ngököte, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökatebare angwane, kise namaninta kuin jökrä ie. ⁶Yebtä abko, nitre bariseo nikani ju bäre amne Jesu kämikadre ño ja ñäte nitre reketaka jrei Herodes

ben abko nikani kädriere jötrö jabe kwärikwäri.

Ni kwati bren bren nükani Jesu kánti

⁷Abti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbti rabakäre kaibe, akwa ni nikani kwati jiebti. ⁸Jesu nämane jändrän kuinquin nuene, abkotari ni Galileabo, ni Judeabo, ni juta Jerusalénbo, ni Idumeabo, ni nünanka Ñö Jordán bti kä driri, ni juta Tirobo bäre temen, btä juta Sidónbo bäre temen nükani kwati ja tuakäre Jesube. ⁹Ni nükani kwati dikaro abko nane rabadre Jesu kete dime ja ngätäite, aisete Jesukwe ru chi mikamna biare krati jakrä nitre ja töitikaka benye. ¹⁰Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta kwati, abkotari ni mda mda bren rabadreta quinta abkokäre tö namani kise mikai Jesubtä, aisete namanintre ja kitekäbe kwärikwäri rabakäre Jesu kánti.

¹¹Ye ngwane Jesu namani tuen üaitre kämeye angwane, ni btä nämane ye namanintre ngwen ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärecri, kä namani ngrente krörö: ¡Ma Ngöbö Odei abko gare nunye! namani ngrente kore.

¹²Jesu Ngöbö Odei, ye abko Jesu ñan tö namani mikai gare jötrö ngwarbe ni jökräye, aisete Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärecri üai kämeye. Ye ngwane Jesukwe ni kwati mikaninta quinta btä üai käme juanintari mento ni kwatibtä kwe.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu ja töitikakäre jabe

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³Abti Jesu nikani mintokwäre nebe ngitiobti angwane, tö namani nire nire ngwiain jabe, erere käräbare kwe abko nikanintre ben mintokwäre. ¹⁴Ni ngwiani jabe Jesukwe, ne ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe abko rabadre

ja töitike ben, bti juandre ja kukwei kädriere kwe, abkokäre dianinkä kwe. ¹⁵Ni dianinkä ni jätäbti nibu Jesukwe abko ie ja di biani kwe üai käme juantarikrä mento nibtä

¹⁶ abko nere: Simón

(ni ye Jesukwe kädiani Pedro mda),

¹⁷ Santiago btä etba kwe Juan. Ne abko Zebedeo ngäbriänkätre, ne arabe Jesukwe kädiani Boanerges. (Ne abko kukwe unsuni ngö käinta kwrere, aisete kädiani Unsuni Ngobo arato;)

¹⁸ btä Andrés, Felipe, Bartolomé,

Mateo, Tomás, Santiago,

Santiago ne abko Alfeo ngobo;

btä Tadeo btä Simón Zelote.

¹⁹ Mrä abko, Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu kore.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Nebti Jesu nikaninta gwä angwane, ni nükaninta kwati kánti ja tuakäre ben abko ñan namani niara btä nitre ja töitikaka ben tuemetre mröre jire chi. ²¹ Jesu mräkäkwe kukwe ne gani angwane, kä namani jäme Jesu dokwäbti namani nüttüre, aisete nikani niara jiebti, tö namani Jesu ngwianta ja gwiriete.

²² Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nünanka juta Jerusalén abko nükani ruäre Jesu kánti, kä namani niere ni jökräye:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namanintre niere kore Jesubtä.

²³ Abtä Jesukwe dirikä ye käräbare, käkwe kukwe bä mikani krörö mda ietre:

¿Satana kädianta Beelzebú arato ye abko raba ja juentari au ya? Ñakare. ²⁴ Erere arato, gobran btä ni nünanka kä ketetibe te rikwitare ja rüere kwärikwäri, ne ngwane gobran kä ye kánti ñan rabadre gobrane mda. ²⁵ Ne ben, ni jakwebe nüne ju kwatibe te rikwitare ja rüere angwane, ñan rabadre nüne ketetibe käre. ²⁶ Ye mden kwrere abko, Satana rikwitareta ja rüere au ne ngwane, kä rükadre mrä käne, akwa Satana ñan tä rüere jabe au, aisete ti ñan tä üai käme juentari mento nibtä Satana diebti, aisete munta blite ngwarbe.

²⁷ Yebti Jesukwe kukwe mda bä mikani, käkwe Satana bä mikani ni dite kwrere amne ja bä mikani ni gokä kwrere kwe, käkwe niebare:

Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene, aisete ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän, akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

²⁸⁻³⁰ Jesu abko btä üai käme nämane, nie namani Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikäkwe, mdenbtä Jesukwe ñäkäbare krörö ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö rüere, btä ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere kwe, yebtä Ngöbö raba ni ngite ye denkä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö Üai Deme rüere, ne ngwane ni ye rabadre ngite kärekwé Ngöböye, aisete ni ngite ye ñan diandrekä btä kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Nire abko Jesu mräkä era metre

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹Kä namani jåme Jesu dokwåbti, Jesu mräkä namani nütüre, aiseite Jesu meye amne etbakantre nükani ju bäre temen jiebt, kåkwe käråmna ngwian-dreta ja gwiriete. ³²Angwane ni nämåne tåkånintbe Jesu bäre temen kåkwe niebare ie:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwetre Jesuye.

³³Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire abko ti meye amne nire abko ti etbakantre amarebti tö nibi blitai tibe ye? niebare kwe.

³⁴Bti ni nämåne tåkånintbe, ye Jesukwe mikani nåråre kuin, kåkwe niebare ietre:

Ti meye tikwe amne ti etbakantre era metre abko erere tä nete ne, ³⁵ñobtä nån angwane nire nire kåta Ngöbö kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Dobo ketabkä, btå Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

4 Abti bati Jesu nikaninta dirire mda Ñö Okwå Kri Galilea köråbti angwane, ni kwati kåkwe ja úkaninkrö Jesubtä niara kukwei nuakåre. Abtä Jesu nakwani rute, namani tåkånintbe. Nitre kåkwe ja úkaninkrö kwati btå ye abko namani jökrå ñö köråbti jateta temen. ²Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikani dirikåre ietre, kåkwe niebare krörö:

³¡Olo ketete munkwe! Bati ni nikani iti nura metekå. ⁴Nura metaninkå kwe angwane nura ruåre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwå jatani, kåkwe kwetani jökrå kån. ⁵Nura ruåre abko nikani mate jåkwatabti temen, ye

kånti abko dobo ñakare bökån, aiseite nura ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, ⁶bti nånå jatani ngire, kåkwe nura mu ye kukwani jökrå amne ngåtri ñakare arato, aiseite ngrö-taninkå jökrå. ⁷Nura ruåre abko nikani mate kökrå tukwåte tukwåte ngåtåite, ye abko nükani mure arato. Akwa kökrå ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, kåkwe kåmikani, aiseite nån ngwå namani. ⁸Akwa nura ruåre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuårebe amne ngwå namani kabrekabre btå. Datire datire ngwå namani gre bti krå jåtå, ruåre abko ngwå namani gre ketamå, ruåre abko ngwå namani gre ketarike. Ne abko nakaninkå kore se.

⁹Nire nire kåta ti kukwei nuen, ye abko olo tårå ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokåre. Abko kore se, niebare kwe ni kwati ye.

Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

¹⁰Yehti Jesu namani kaibe angwane, ni ja töitikaka ni jåtåbti nibu ben btå ni mda mda nämåne nån siba Jesube kåkwe niebare ie:

¿Makwe kukwe bä miri, ye dre nini kore makwe yere? niebare kore kwetre Jesuye.

¹¹Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa tita mike gare munye, akwa ni kwati mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aiseite tita kukwe bä mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokåre:

¹²Kukwe bä mikata kore tikwe, ye jatadre ni mda mdaye, akwa nån rükadre gare.

Ne ben, kukwe nieta tikwe jaradre ie, akwa tebaidre ñakare kwetre.

Yehtå nån jatadreta Ngöbö kukwåre.

Arato niaratre ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwé ñan diandrekä mento btä, *Isaías 6.9-10*
abkokäre tita kukwe bä mike kore, niebare kwe ietre.

Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(*Mateo 13.18-23; Lucas 8.9-15*)

¹³ Jesukwe kukwe bä mikani, ye ñan nükanani gare metre nitre ja töitikaka benye. Abtä niebare kwe ietre:

¿Tikwe kukwe bä miri nura metaninkäbtä ñan nü gare munye, ye kukwe mda mda bäri tare bä mikadre tikwe abko rükadre gare ño munye amarebti yere? ¹⁴Ye mden kiseté, kukwe bä miri tikwe käta ño niere metre abko ti bike mike gare munye. Ni Ngöbö kukwei ngwianka, ye abko ni nura metakaka kwrere. ¹⁵Nura nikani ngitiekä ji ngrabare, ye nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä. Ye kwrere abko, ni ruäreta Ngöbö Kukwei nuen, akwa ñan tä nüke gare metre ie. Btä räbe Satana tä kite, käta Ngöbö Kukwei denkä jökrä kän, mden nini tikwe ye.

¹⁶Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btä räbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ¹⁷ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämáne bökan, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekäbtä Ngöböbti, ye btä räbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ¹⁸⁻¹⁹Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne töta nebe rabai jändrän mda mda bkäne, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni

yebtä, aisete nura ngatani, ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ²⁰Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä kaen ngäbti, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre bti krä jätä, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre ketarike, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere

(*Lucas 8.16-18*)

²¹Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda ni kwati yeye, käkwe niebare: ¿Ñotra jutra mikata gwi, ye jue mikata kaja täni ya? Ñakare. ¿Mikata jän täni jae ya? Ñakare. Ñotra mikata, ye mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. ²²Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei ñotra kwrere, aisete Ngöbö Kukwei nieta kaibe tikwe mtare abko batira jire kädriedi ji kribti ni mda mdabe. Erere arato, Ngöbö Kukweita tiebe mtare abko batira jire niedi ni kwati ngwärekri, ñotra mikata üräbtä käin trä rabadre jökrä gwita temen ye kwrere. ²³Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

²⁴Bti Jesukwe kukwe bä mikani mda, käkwe niebare: Olo ketete kuin kukwe neye munkwe. Ti kukwei mikare täte ño munkwe, ye kwrere Ngöbökwé ti kukwei mikadi gare mda munye. Arato niarakwe ti kukwei mikadi gare bäri mda munye. ²⁵Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko

Ngöbökwe diandikä jökrä kän, niebare Jesukwe ietre.

Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko Jesukwe bä mikani nurabtä

²⁶ Jesukwe kukwe mdara jire niebare krörö ni kwati yeye ñö okwä kri köräbti: Ngöbö gobranta kite niren ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike nura metakata btä. ²⁷ Ni nura metakaka käta nura metekä, bti tä nikenta gwä. Bti dibire rare tä kibien ya, tä ngwäte ya ño, akwa nura abko tä nüke mure, bti tä niren ño gare ñakare ie. ²⁸ Akwa nurata nüke mure ja di jenbti, ye erere batibe nura muta nüke chi, bti tä niken niren, bti tä nebe blüre, bti ngwäta nebe btä. ²⁹ Yebti ngwäta neme nõtare jökrä angwane, kä nura ötakra tä nüke. Angwane nura bkänkä tä ötamna sribikätre kweye, ye erere ötata niken. Ye abko, nurata nüke mure, bti ngwäta neme nõtare kaibe amne ötata ño, ye kwrere Ngöbö gobrain tä kite niren ni kwe ngätäite. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni kwatiye.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraibtä

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Mdakäre abko, ¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye? ³¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökan tirete jakrä. Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, ³² akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, küdeta nebe ngetre kwäräk-wärä, aisete nukwä raba kite nüne küdeta känta kä tiborete, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä.

Jesu nämane kukwe bä mike jirekäbe, btä nämane dirire

(Mateo 13.34-35)

³³ Jesu nämane kukwe bä mike jändrän mda mdabtä, erere nämane dirire, akwa kukwe bäri tare abko ñan nämane dirire ni kwatiye. ³⁴ Kukwe bä mika nämane jirekäbe Jesukwe, btä nämane dirire ni mda mdaye, akwa nämane nebe kaibe nitre ja töitikaka benbe angwane, kukwe bä mika nämane ni mda mdaye kwe abko nämane dre niere metre abko nämane mike gare jökrä ietre.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Jesukwe blitabare kukwe keta kabrebtä, ye näirerabe kä jatani iko angwane, niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Brän ñö okwä kri kwäräkri, niebare kwe ietre.

³⁶ Erere bkänä, ru te Jesu nämänena, arabe te jänikani. Arato ru mda mda nikani siba ben. Ni nämane kwati, ye abko namani jökrä ñö okwä köräbti ie.

³⁷ Niaratre nikani, nikani te batibe müre jatani mate ribi krübäte, kä nikani ñö mike nakwen kukwäne, aisete namani ñö kite nakwen jökrä rute, kä namani ru krien ñöte nguse. ³⁸ Akwa Jesukwe ja dokwäkrä mikani, bti nämane kibien kuin ru körekri. Ye nitre ja töitikaka ben nikani, käkwe ganinkrö, bti niebare kwetre Jesuye:

¡Dirikä, ni kite niken ñöte nguse dbe makrä ya, amarebti ma nibi kibien dikaro yere! niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Abtä Jesu naninkrö, käkwe ñäkäbare krörö müreye amne ñöye:

Kwekbe munkwe, niebare kwe.

Ye btäräbe kä namaninta kwekbe jökrä. Ñö abko namani nenta jirekäbe

jökrä. ⁴⁰ Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¡Ngöböta mun ngibiare, bti munta tödeke yera, amarebti mun moto nibi bete dikaro ja tari yere! niebare Jesukwe ietre.

⁴¹ Akwa namanintre nekwetekä Jesubtä, töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko, ni ño amarebti, müreta mike täte btä ñöta mike täte sere? namanintre niere jae kwärikwäri.

Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

5 Yebti Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kākä Gadara kanti. ²⁻³ Niara nakwani timon, ye btäräbe ni nükani iti Jesu kanti abko btä üai käme nämane. Mden kisete nämane nüne rökabti abko nikani Jesu ngäbti. Ni ye abko, ni krübäte üai käme kisete, aiseite mäkäte nämane kadenanbti, akwa ñan nämane neketete jire chi ni mda mdaye, ⁴ ñöbtä ñan angwane küde mäkäte nämane kadenanbti ie angwane, nämane kadena ötöte jökrä ja küdebtä. Ne ben ngoto mäkäte nämane ie angwane, nämane kadena ötöte kia bürere jökrä ja ngotobtä, aiseite ñan namani nuene ni mda mdakrä. Käre mäkäte nämane, akwa nämane ngitieta ben gwaire. ⁵ Dibire rare ni ye nämane niken ngwänenkä krikri be rökabtita btä ngudrebtita ja metare kwärä jäbti ngrabare. ⁶ Jesu jatabare mente ie se kwrere angwane, niara nakwaninkä, nikani betekä Jesu ngäbti, namani kanti angwane, nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre ni mikakäre bobre Jesubtä. ⁷⁻⁸ Jesukwe niebare üai kämeye mda:

Nän mento ni nebtä, niebare kwe.

Abtä ni yekwe ngratebare kri mda, kākwe niebare:

Jesu, ma Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye ñöbtä ma kite ti nike nete ye? Ngöbö se okwäbti, makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe.

⁹ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¿Ma kä ño?

Üai käme ye kākwe niebare mda Jesuye:

Nun kabre jae, aiseite ti kä Kabre, niebare kwetere.

¹⁰ Bti namani ribere kisere mda Jesuye:

Makwe ñan nun juantari mento kä mdabti, üaitre käme namani ribere kisere Jesuye.

¹¹ Ye kanti abko, mtü nämane kabre krübäte mröre bä känime ngudrebtäta, ¹² aiseite namani ribere Jesuye:

Mtüta sere, sebtä nun juen, namani niere ie.

¹³ Ye erere, Jesukwe üai käme juanintari mento ni yebtä abko juani mda kwe mtübtä. Üai käme nikani mento ni yebtä, bti nikani mda mtübtä angwane, mtü nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kanti müre neketani jökrä. Mtü mili krobu näre müre neketani jökrä kore.

¹⁴ Yebtä abko, mtü ngibiakatre ngitiani, nikani kukwe ne niere jutate ta btä ji ngrabare. Abtä ni jatani kwati mda kukwe nakaninkä ye tuakäre. ¹⁵ Nükanintre Jesu kanti angwane, ni btä üai käme nämane kabre abko ja ngwä kitani kwe, nämane tākänintbe temen, kä ruen kuin bti, btä nükanintre. Abtä Jesu di kri nükani gare ietre, aiseite Jesu jürä namani ni jökräbtä. ¹⁶ Ni btä üai käme nämane kabre btä kukwe nakaninkä, erere arato kukwe nakaninkä ño ño mtübtä abko nitre tuakatuaka namani taentari jire jökrä ja täritäri ni jökrä yeye. ¹⁷ Yebtä abko, Jesu jürä namani kri btä, aiseite Jesukwe kä mikarekä, rikadre

kä mdabti abko ni jökrä namani ribere Jesuye.

¹⁸Ye erere bkänä, Jesu nakwaninta rute angwane, ni btä üai käme juanintari mento kwe, ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye,

¹⁹Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Nakare. Ma raba jirekäbe nete. Ma Dänkienkwe dre nuni makrä btä ma tareniri ño kwe, ye nän niereta jire jökrä ma mräkäye ja gwiriete, niebare kore Jesukwe ie.

²⁰Ye erere bkänä, Jesukwe kukwe kuin nuenbare ni yekrä, ye niara nikani niere ni jökräye juta kwatirekwatire te kä kädian nämane Decápolite. Yebtä ni jökrä töi ñan namani krütare kukwebtä abko nakaninkä kore se.

**Jesukwe Jairo ngänkän mikaninta
nire amne meri bren abko
mikaninta kuinta kwe**

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹Yebti Jesu jataninta rute nuketa Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Jesu nämane ñö okwä köräbäre angwane, ni nükaninbe ja ükekrö kwati ja tuakäre ben. ²²Angwane ni nükanini ita abko kädian nämane Jairo. Jairo abko nämane ji dokwäte sinagogate. Jesu jatabare ie angwane, nikaninbe ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngotobtä, ²³kä namani ribere kisere Jesuye:

Ngäbäkre chi merire tikwe kite krüte tikän abko rabadreta kuinta tikrä, abkokäre ti ki ma kärere kise mike bti jakrä, niebare kwe ie.

²⁴Ye erere Jesu nikaninbe ben angwane, ni kwati nikani siba, kä namani kete dime ja ngätäite.

²⁵Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin ita siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiere köbö kwatirekwatire

²⁶abko kisete nämane ja tare nike. Käre nikani kräkä bianka kwati kanti

angwane, kräkä bian nämane ie, akwa nämane kitetebe bäri mda. Ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakän, akwa nikani bäri bren jume mentokwäre. ²⁷⁻²⁸Akwa Jesu nämane ni miketa kuinta kädrie namani meri ye okwäbti. Abtä nikani siba, namani ja ken Jesube angwane, namani nütüre: Tikwe dän Jesubtä se aibe nuadrebtä angwane, ti rabadreta kuinta, namani nütüre. Ne erere ni kwati ngätäite ta, krötabare ja ken Jesu trökri kwe, bti dän Jesubtä nuaninbtä tiebe kwe. ²⁹Ye btäräbe namaninta kuinta batibe se kwrere, aisete ja namani ruenta kuin jökrä ngrabare ie. ³⁰Jesu die näkänintbe ruäre abko Jesukwe gani angwane, ni nämane kwati bäre temen mikani ñäräre kwe, bti niebare kwe ietre:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

³¹Abtä nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

¿Ni nibi kwati ma bäre temen, kä nibi ma kete dime ja ngätäite ñan tuen mae ya, amarebti nirekwe dän mabtä nuribtä ma nibi niere yere? niebare kwetre Jesuye.

³²Akwa nirekwe dän nuaninbtä Jesubtä abko Jesu tö namani gai aisete, kä namani mike ñäräre janknu ja bäre temen. ³³Jesu namani nikren dikaro, abtä meri ye moto namani bete, aisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, bti jakwe dän nuaninbtä Jesubtä, käkwe ja mikaninta kuinta, niebare metre kwe Jesuye. ³⁴Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate kuinta, aisete nänta jäme, niebare kore kwe ie.

³⁵Jesu nämane blite kore angwane, ni ji dokwäte sinagogate, ye jiebti ni ruäre

mda nükani kukwe ngwena, käkwe niebare ie:

Ma ngänkän kürera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

³⁶Ne jarabare Jesuye, abtä Jesukwe niebare ni ji dokwäte yeye:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkre jiebti jakän. Makwe tödeka kwatibe janknu tibti, niebare kwe ie.

³⁷Bti Jesu nikani, käkwe Pedro, Santiago, btä Juan, Santiago etba aibe ngwiani jabe, ben nikani. ³⁸Namanintre ni ji dokwäte juete angwane, ni nämane kwati ngetrekä jume ja dibti, aisete kä nämane nokre gwi, btä namanintre.

³⁹Niara nikani gwä angwane, ngäbäkre krütanina namani gare Jesuye, akwa niebare kwe nitre ngetrakaka ie:

Ngäbäkre merire ye kürera munta nütüre, akwa tä kibien. ¿Ñobtä mun ngetrakwe nibi nokre kore gwi yere? niebare kwe ietre.

⁴⁰Yebtä ni jökrä namani Jesu kötaire ñäkäbtä kore, akwa Jesukwe ni nämane gwi ye juani jökrä ju bäre, bti ngäbäkre meye, rün btä ni ja töitikaka nimä nämane näin Jesube aibe ben nikani nebe ngäbäkre ngwäkä ye kanti.

⁴¹Namanintre kanti angwane, Jesukwe ngäbäkre merire ngwäkä kani küdebtü, bti ñäkäbare arameo kwe ie krörö:

Talita, kumi, niebare kwe ie. (Ne abko nieta: Ngäbäkre merire chi, näin krö, tita niere mae.)

⁴²Ne btäräbe, ngäbäkre merire ye nükani krö, nikaninbe dikekäta. Yebtä nitre nämane kwati, ye töi ñan namani krütare jire chi kukwe nakaninkä yebtä. Ngäbäkre merire ye abko kä kwä jätäbtü kubu ie. ⁴³Jesukwe ngäbäkre mikaninta nire, bti bukamna kwe. Akwa nitre kukwe tuakatuaka abko käkwe ñan kukwe ye kädriedre jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre. Ne abko nakaninkä kore.

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

6 Yebti Jesu nikaninta ja käite juta Nazarete nitre ja töitikaka benbe. ²Abti köbö jadükakrä nükani angwane, nikani dirire sinagogate. Angwane ni kwati nämane kukwe nuen. Ruäre abko ñan töi nämane krütare Jesu kukweibtä, kä namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ni nokokwe ja töitikani mdente amarebti töbtä dikaro sere? Arato, töi ngitiekä dikaro dirikrä, btä tä sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö diebti. ¿Se abko ño kanti gare ie amarebti sere? ¿Niarata bike kri ñan ñan? ³Niara María ngobo sribikä kri kukwänbtä ara. Niara abko Santiago, José, Judas btä Simón etba ara. Niara ngwai tä nüne jökrä kä ne kanti arato, namanintre niere jirekäbe jae kwärikwäri.

Ne aisete Jesu kukwei namani tare btä. ⁴Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiäte kä mda mdabti, akwa ja käite amne mräkä kwekwe ngätäite amne mräkä juete abko mikata ütiäte ñakare nieta. Ye kwrere mun ñan tä ti mike ütiäte jae. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁵⁻⁶Nitre Nazarebo käkwe ñan Jesu kukwei mikani ütiäte abko namani teбайдre kri Jesukrä. Abtä ni bren bren nämane ruäre, aibebti Jesukwe kise mikani abko namaninta quinta, akwa sribi kri nuenbare ñakare mda kwe kä ye kanti.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Yebti Jesu nikani dirire janknu juta kwatirekwatire Galileate angwane, ⁷ni ja töitikaka ben ni jätäbtü nibu käräbare kwe, ie Ngöbö di biani kwe üai käme juantarikrä, bti juani nibu nibu kwe

Ngöbö Kukwei dirire. ⁸⁻⁹Akwa rikadre känenkri abko töi diani krörö kwe:

Mun rikadre angwane, mun ñan rika mrö ngwena, mun ñan rika kra ngwena, mun ñan rika ngwian ngwena, akwa mökän aibe jārīka munkwe jae amne sandalia mun ngotobtä aibe te mun rika. Arato, dän jabtābe, te mun rika, ñobtä ñan angwane munkwe nūnentbe nirebe abko kākwe mun die mikadre jändrān jōkrā yebtä. ¹⁰Ne mden kisete, juta mdente mun rika, ye kānti munkwe nūnantbe ju kwatibe te, bti mun rika ta juta mdate. ¹¹Akwa nane juta mden kānti mun ñan ka ngābti, btā mun ñan kukwe nua tö raba angwane, munkwe dobro ja ngotobtä ye bābrūkate nitre nūnanka juta yete okwābti, niaratre ngite au Ngöbö ngwārekri bā mikakrā tuare ietre. Yebtä abko, kukwe era erere ti bike niere munye. [Ngöbökwē ni jōkrā mikadi ja tare nīke, ye ngwane nitre Sodomabo btā Gomorrabo abko Ngöbökwē ngwiandi ja tare nīke krübāte bkānā, akwa ni kā ye kānti tā mun kukwei nuen ñakare abko Ngöbökwē ngwiandi ja tare nīke bāri krübāte mda. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.][†]

¹²Ye erere bkānā, nitre ja töitīkaka Jesube nikani, kā namani niere krörö: Kukwe kāmekāme kite temen munkwe, bti tödeke Ngöböbtī munkwe, namanintre niere. ¹³Ye ngwane, ūai kāme juanintari mento ni kwatibtä kwetre. Arato ni bren bren mikaninta kuinta kwetre aseite kekare kwārā ni bren bren yebti.[‡]

Juan Bautista müre ketani

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴Kā ye ngwane abko, jrei kādian nāmane Herodes Antipas nāmane gobrane angwane, Jesu nāmane dre dre nuene

gani kwe, ñobtä ñan angwane ni jōkrā nāmane Jesu kākitekā kā ketareketare Galileate. Yebtä ni ruāre namanintre niere krörö Jesubtä: Ngöbökwē Juan Bautista mikaninta nire, aisete di tārā sribi kri ñan tuabare nuenkrā ye, namanintre niere.

¹⁵Ni mda mda abko namani niere: Ni Ngöbö kukwei niekā kira kādian nāmane Elías ara se, namanintre niere.

Ni mdara jire abko namani niere: Nitre Ngöbö kukwei niekā kirakira abko kwrere sere, namanintre niere.

¹⁶Blita namani Jesubtä, ye namani gare Herodeye angwane, niebare kwe:

Juan dokwā tikakamna tikwe, ara nūkaninta nire mtare, niebare Herodekwe.

¹⁷⁻¹⁹Ñobtä jrei Herodes kākwe Juan dokwā tikakamna abko nakaninkā krörö: Herodes kākwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nān muko kādian nāmane Herodías abko diani kwe kām. Yebtä abko Juan Bautista kākwe niebare Herodeye: Ma etba nān muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kām, Juan nāmane niere. Ye dokwāre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kā teri kwe, ye nūkaninta töre ie, kākwe ñākābare kore. Ye mdenbtā Herodías abko tö namani Juan müre ketai, akwa ñan namani nuene krāke, ²⁰ñobtä ñan angwane Juan abko ni era metre nūnanka deme Ngöbö ngwārekri nāmane gare Herodeye, abtä nāmane mīke ūtiāte, aisete jrei Herodes nāmane Juan ngibiare Herodías ngāniene. Arato kā nāmane nebe nuāre Herodebtā Juan kukwei nuare, akwa nāmane nebe töbike kri btā.

[†]6:11 Kukwe corcheta ngätäite abko ñan tā tikani manuscrito bāri kuinkuin btā.

[‡]6:13 aseite kekare ni bren bren yebti. Aseite kekani ni bren brenbti, Ngöbö di nāmane ni yebtä Ngöbö Ūai kōböire bā mikakāre ietre.

²¹ Te bati, Herodes därebare köböi nükani angwane, Herodekwe sribikä bäri ütiäte krikri käräbare, btä nitre rükä rükä dänkien käräbare kwe. Arato ni ütiäte krikri Galileate käräbare kwe mröre jae. Ye ngwane köbö kuin nükani Herodíakrä. ²²⁻²³ Herodías ngänkän bati nikani tarä mike kwäräkwärä se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwäbti. Herodías ngänkän namani tarä mike nuäre kwäräkwärä, ye abko käi namani nuäre krübäte Herodebtä amne ni mda mda nämane mröre ben yebtä. Abtä Herodekwe niebare Herodías ngänkanye:

Ngöbö se okwäbti, ma tö dre dre ie, erere kärere jökrä tie angwane, tikwe biandi mae. Kä te tita gobrane, ye ma tö käräi ruäre ta tie angwane, tikwe biandi mae. Dre erere ma tö käräi tie, tikwe biandi mae. Ne tita niere mae Ngöbö se okwäbti, niebare kwe bäre bäre ngäbäkre merire yeye.

²⁴ Dre kärädre kwe abko ñan nükani gare ie. Abtä nikani, käkwe niebare meyye:

¿Tikwe dre kärä ruen? niebare kwe meyye.

Meyekwe niebare mda ie:

Juan Bautista dokwä kärere ie, niebare mda kwe ie.

²⁵ Ye erere bkänä, Herodías ngänkän nikaninbe mda. Namaninta jrei Herodes kanti, käkwe niebare ie:

Gwängwarbe, makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

²⁶ Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe Herodías ngänkanye, aiseite ñan tö namani ja kukwei kitaita temen. ²⁷ Yebtä jrei Herodes käkwe, ni rükä juani iti abko käkwe Juan dokwä tikarekä, bti jatadre ngwena niebare kwe ie. ²⁸ Ye erere Juan nämane ngite, ye kanti ni rükä nikani, käkwe

Juan dokwä tikaninkä, bti mikani blatotote kwe, jänikani, biani kwe Herodías ngänkän bati yeye angwane, niara käkwe bianinbe meye Herodíaye mda.

²⁹ Juan müre ketani, ye nitre ja töitikaka ben käkwe gani angwane, Juan ngwäkä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Jesukwe nitre ja töitikaka ben töi diani, bti juani kwe kä ketareketare Galileate. Abti nukaninta jökrä kanti angwane, dre dre nuenbare kwetre btä diribare ño ño kwetre, ye kädriebare jire jökrä kwetre Jesube. ³¹ Ye ngwane, ni kwati nämane nüke basare ietre, namani nikenta, täte ni mda namani nüke, namani nikenta aibe janknu, aiseite kä ñan namani mrökrä ietre. Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän jadüke chi kä kaibete, niebare kwe ietre.

³² Ye erere bkänä, nakwani jökrä rute, bti nikanintre kä kaibete. ³³ Nikanintre angwane, Jesu ara namani rute nükani gare ni kwatiye, aiseite nikanintre betekä jiebtä. Erere arato, ni kwati nünanka juta mda mdate käkwe gani abko nikanintre betekä Jesu ngäbti, namanina käne kä kaibete ngibiare, btä nikanintre ngitiekä.

³⁴ Jesu nikani mate, nakwani timon angwane, ni nämane kwati ngibiare ngäbti. Nitre ye abko namani tuen bäsi obeja ngibiaka ñakare raba ngwarbe ye kwrere, namani tuen Jesuye, aiseite namani tuen bobre ie. Abtä nikani kukwei dirire kabre bätäkä ngwarbe ietre. ³⁵ Bti kä jatani dere nitre ja töitikaka Jesube okwäbti angwane, nikanintre, käkwe niebare krörö Jesuye:

Kä kitera dere. Nita kä kaibete nete, ³⁶ aiseite nitre se juen mrö kökö jae. Kän-

ime nere ya, jutate ya, mdente erere juen mrö kökö jae, niebare kwetre Jesuye.

³⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buke munkwe, niebare kwe ietre.

Niaratre kākwe niebare mda:

¿Ni iti kākwe ngwian ganandre sö krä kwä jire abko näre bti, nun rikadre ban kökö nitre kwati se bukakrä jökrä bäre sera? niebare kwetre.

³⁸ Jesukwe niebare ietre:

¿Ban tä kunbe munkwe? Ye mun nän tuen, niebare kwe ietre.

Erere jananbare tuen, bti jatanintre nuketa, kākwe niebare:

Banta kunrike btä gwa krobu, niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Jesukwe nitre juani täke ketareketare temen ja täritäri mikä rerebarebti. ⁴⁰ Erere nitre namani täkänintbe gre ketarike ja täritäri, ruäre abko namani täkänintbe gre ketebu bti ni jätä ja täritäri. ⁴¹ Bti Jesukwe ban kunrike btä gwa krobu diani kisete, nikrabare kä käinbti kwe, bti kuin niebare btä Ngöböye kwe, bti ban näkänintbe kwe, biani kwe nitre ja töitikaka benye ni jökrä bukakrä. Erere gwa krobu te ni jökrä bukani arato.

⁴² Ni kwati kākwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, ⁴³ bti ban oto btä gwa oto namaninte abko ükaninkröta kutia kwä jätäbti kubu jire mda. ⁴⁴ Ni kwati kākwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili krärike. Meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare näkare.

Jesukwe dikakabare nöbti

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵ Nebti ni nämane kwati, ye Jesu jämi juenta ja gwiriete kwäräkwärä, känenkri nitre ja töitikaka ben juani rute kwe, bti juani Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri ja ngibiare juta Betsaidate. ⁴⁶ Jesukwe ni kwati ye juaninta jökrä ja gwiriete, bti niara nikani mintokwäre

mda blitakäre Ngöböbe. ⁴⁷ Kä jatani iko angwane, nitre ja töitikaka Jesube namani ru ngwena Nö Okwä Kri Galilea te ruäre. Jesu abko namani kaibe, nämane jate abko okwäbti ⁴⁸ müre namani mate ribi krübäte nitre ja töitikaka ben ngäbti, aisete namani nö sökó tare rubtä, namani tuen Jesuye. Kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu nikani dikekä nöbti kukwäre. Jatanina nüke ru ken, tö namani nän ru bäre ta, akwa jatabare nitre ja töitikaka benye angwane, ⁴⁹ ni bākäi nämane dikekä nöbti, namanintre nütüre, aisete nekwetaninkätre, kākwe ngratebare, nöbtä nän angwane ⁵⁰ Jesu jatabare ietre angwane, nekwetaninkä jökrä. Abtä Jesu kākwe niebare ietre:

Ti ara tä nän. Mun nän rekwetaka, niebare kwe ietre.

⁵¹ Bti Jesu nikani rute käin, btäräbe müre nötaninkäbe. Abtä nitre ja töitikaka Jesube nän töi namani krütare, ⁵² nöbtä nän angwane nän namani Jesu kukwei kaen ngäbti metre, aisete Jesukwe ban näkänintbe Ngöbö diebti angwane, niara näkare niaratre kwrere abko nän nukani gare ietre.

Jesu btä nitre ja töitikaka ben nukani juta Genesarete

(Mateo 14.34-36)

⁵³ Yebti niaratre nukani Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri juta Genesarete, kánti ru mäkäninte kwetre nö köräbtä, ⁵⁴ bti nakwanintre timon. Btäräbe nitre nünanka yete, ie Jesu nukani gare, ⁵⁵ aisete jötrö ngwarbe nikanintre betekä juta ngwäre. Jesu namani niken mdente mdente, ye nukani gare ni bren bren mräkäye angwane, namanintre ni bren bren ye tike jänbti jänbti Jesu kukwäre. ⁵⁶ Jesu namani niken juta kiakiate, namani niken juta krikrite, namani niken kä kiakiate, mdente erere ni bren bren mika namani jite

jite mräkäkwe Jesu ngäbti. Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä namani ribere Jesuye. Ye erere bkänä, nitre bren bren namani dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, namani nebata quinta batibe jökrä abko nakaninkä kore.

**Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö
ngwärekre niebare Jesukwe**

(Mateo 15.1-20)

7 Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämáne Jerusalén, nükani Jesu kánti Capernaúnte. ²Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira käkwe köbötikamna bti mrömna kwetre nitre israelitaye, ye kwrere nitre ja töitikaka Jesube nikani mröre abko ruäre käkwe ñan köbötikani nitre bariseo okwäbti. Abtä namani ñäke btä. ³(Nitre israelita ngämi mröre abko känenkri köbötikadre kuin abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira käkwe ükaninte nuendre kore, ñobtä ñan angwane kore rabadre dbe Ngöbö ngwärekre, erere nitre bariseo btä nitre israelita käta mike täte jökrä. ⁴Nitre israelita tä nebe jändrän kökö jae, bti tä nüketa gwi angwane, ñan köbötikadre käne kwetre, ñan mrödre kwetre. Arato kukwe mda mda mikata täte kwetre abko nere: baso bätädrete, mrü bätädrete, unkwen bätädrete, jän bätädrete. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre kirakira abko käkwe kukwe ükaninte nuendre ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre nitre israelitaye, erere tä nuene janknu ja täritäri.) ⁵Ne mdenbtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye dirikätre jatani, käkwe niebare Jesuye:

Nun mräkä kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre, ¿se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe käta mike ñakare täte se? Ni rabadre dbe Ngöbö ngwärekre, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se, niebare kwetre Jesuye.

⁶Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin. Mun ye mdenbtä Isaías käkwe Ngöbö Kukwei niebare metre munbtä abko tä tikani krörö:

Juta ne käta ti mike ütiäte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

⁷Tätre ti käikitekä ngwarbe amne kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tätre dirire ti Kukwei täte, *Isaías 29.13*

niebare Isafakwe munbtä.

⁸Ye abko, kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie abko munta kite jökrä temen, amne kukwe ükaninte ni kä nebtäkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe.

⁹Ye abko, kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie, erere munta mike ngwarbe jae, akwa kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe.

¹⁰Ye mdenbtä, Ngöbökwé ja kukwei tikamna krörö taräbtä Moiséye: Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe.

Nire nire käkwe ñäkadre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre,

Exodo 21.17; Levítico 20.9

abko tikamna Ngöbökwé Moiséye.

¹¹Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti käkwe niedre rünye amne meye: Jändrän tikwetikwe se erere Korban,

“aisete tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. ¹²Nire nire kākwe niedre kore angwane, ñan ni rün btä ni meye die mikadre jire chi mda kwe abko munta dirire kore. Ye kwrere munta Ngöbö Kukwei mike ngwarbe jae. ¹³Ye abko, kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe, btä kukwe mda mda ne kwrerekwrere, munta nuene janknu ja täritäri. Akwa munta ye nuene angwane, munta Ngöbö Kukwei kite temen. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye.

¹⁴Yebti Jesukwe ni jökrä käräbaretä mda, bti niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nüke gare jae abko krörö: ¹⁵mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, akwa kukwe jökrä käme ni töibtä, nita nuene ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, niebare Jesukwe. ¹⁶[Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre kwatiye.]⁸

¹⁷Yebti Jesu nikaninta gwä nitre ja töitikaka benbe. Ni mda mda nämane kwati abko namani jökrä ju bäre. Jesu namaninta gwi angwane, nitre ja töitikaka ben kākwe niebare ie:

¿Kukwe diriniri makwe, ye ño yere? niebare kwetre Jesuye.

¹⁸Jesukwe niebare mda ietre:

¿Abko kukwe ñan nü gare munye arato ya? Mrö jökrä kwetata nikwe,

ye ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, ¹⁹ñobtä ñan angwane nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, nita mrö ye kitekäta jökrä, ¿ye abko gare ñakare munye ya? (Ne aisete, mrö jökrä kuin kwetadre, niebare Jesukwe.) ²⁰Kukwe kämekäme ni töibtä, nita nuene, ye käta ni mike ngite Ngöbö ngwärekre, ²¹ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita nuene abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwärekre abko krörö: Ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän. Erere arato, nita ni mda mda kämike, ni gure käta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. ²²Nita gore, jändrän ni mda mdakwe, ie ni tö jökrä jakrä, nita kukwe kämekäme aibe nuene, nita ni ngökö, ni diän diän, ni tö rabai ni mda mda kwrere, nita ñäke ni mdabtä, nita bike kri, ni töbike ñakare metre ja käne. ²³Kukwe kämekäme keta kabre nita nuene, ñobtä ñan angwane ye tä ni töibtä, käta ni mike ngite Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Meri ñakare israelitare kākwe tödekani Jesubti

(Mateo 15.21-28)

²⁴Abti Jesu nikani juta Tiro bäre temen. Namani yete angwane nikani gwä, akwa ñan tö namani ja mikai tuare ni nünanka kä yete ie, aisete nikani tiebe, akwa nitre kä ye kanti kākwe gani. ²⁵⁻²⁶Ye kanti meri nämane iti abko ngänkänbtä üai käme nämane

⁸7:11 *Korban* abko käta “jändrän biandre Ngöböye” niere hebreore. Ngäbäkre ngwarbe ñan tö namani rün btä meye die mikai angwane, nämane korban niere ngwian ganaibare kwe yebtä. Abtä ngwian ganaibare kwe, yebti ñan rün btä meye die mikadre, akwa biandre Ngöböye. Ye abko nämane dbe abko nitre dirikä nämane niere, akwa Ngöböta ni rün btä ni meye die mikamna nie.

§7:16 Kukwe tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

niine. Meri ye abko griega amne Siro-feneciabo. Niara ñakare israelita. Jesu nükani gani kwe angwane, jötrö ngware nikani, käkwe ja mikani bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, bti niebare kwe ie:

Üai käme juentari ngäbäkre tikwe sebtä, namani kärere kisere Jesuye.

²⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Tikwe kukwe kri nuendre makrä, ye abko mrö ngäbäkrekrä kita nukro ngäbäli kiakia ie kän, ye kwrere tikwe nuendre nitre israelitabtä, aisete ti ñan raba üai käme juentari ngäbäkrebtä makrä, ñobtä ñan angwane ma abko nukro ngäbäli kiakia ye kwrere aisete.

²⁸ Meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Jän, ti dänkien, akwa mrö büreta betekä timon ngäbäkre kisete abko nukro ngäbäli kiakia tä kwete mesa täni. Ye mden kisete, tita kukwe ribere mae nete, niebare kwe ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Mata kukwe era niere. Ngöböta sribire ño ni kwe ngätäite tä gare kuin mae, nibi tuen tie. Arato mata tödeke kwatibe Ngöböbti, nibi tuen tie. Ye köböire tikwe üai käme junina mento ma ngänkänbtä, aisete nibirate quinta, aisete nänta ja gwiriete. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, meri ye nikaninta, namaninta gwi angwane, üai käme nikanina mento ngänkänbtä aisete, nämane jäme jänbti, btä namaninta. Ne abko nakaninkä kore.

Ni olo ngidianinte amne kukwe ritete abko Jesukwe mikaninta quinta

³¹ Jesu nämane juta Tiro bäre temen, nikaninta angwane, nikani juta Sidón kánti ta, nikani kä kädian nämane Decápolis kánti. Te nükani, namani Ñö Okwä Kri Galilea btä. ³² Ye kánti ni iti abko olo ngidianinte amne kukwe ritete jänükani mräkäkwe Jesuye. Angwane

Jesukwe kise mikadre bti mikakäre quinta abko mräkäkwe ribebare kisere ie. ³³ Ye kánti ni nämane kwati Jesu bäre ta, aisete Jesukwe ni ye ngwiani mento, bti kise kriani olote kwärikwäri kwe, tüdrä abko nuaninbtä kälibti kwe, ³⁴ nikrabare kä känbti kwe blitakäre Ngöböbe, bti büre jäkäni nga kwe, bti ñäkäbare krörö arameo kwe ni neye: ¡Efata! niebare Jesukwe ie. (Kukwe arameo ne abko kätä: ¡Olo ngiente tita niere mae! niere).

³⁵ Ye btärebe ni ye olo gu ngitianinta, tüdrä namaninta quinta amne namani blite kuin metre. ³⁶⁻³⁷ Kukwe nakaninkä kore, ye Jesukwe ñan kädriemna jire chi ni mda mdabe, akwa ni nämane yete, okwäbti Jesukwe kukwe kri nuenbare, ye töi ñan namani krütare, kä namanintre niere: Ni seta jändrän kuinkuin nune ño, amarebti ni olo ngidianinte ie tä ni kukwei mike ruenta. Ni kukwei ñakare abko tä kukwe tike sere, namanintre niere kore. Mden kisete, kukwe nakaninkä ñan kädriedre abko Jesu namani niere ietre, akwa bäri namani kädriere ni mda mdabe.

Ni mili kräbkä bukani Jesukwe

(Mateo 15.32-39)

8 Kä ye ngwane, bati ni nukaninta ja ükekrö kwati Jesubtä abko kän mrö krütani jökrä. Abtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare, bti niebare kwe ietre:

² Köbömära jire ni kwati tä tibe nete, ie mrö ñakare kwetadre, aisete nibi tuen bobre tie. ³ Ni ruäre nünanka mente jatani tä nete. Tikwe juandreta mröi ja gwiriete angwane, nane kä rötarete bti ji ngrabare, aisete nibi tuen bobre tie. Ti ñan tö juainta mröi, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

Nita kä kaibe nete. ¿Kä krörö kánti abko ni bukare drete sere? niebare kwetretre ie.

⁵ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Banta kobe munkwe?

Niaratrekwe niebare mda ie:

Banta kun kükübe nunkwe, niebare kwetretre Jesuye.

⁶ Jesu kákwe tákamna temen nitre námame yeye, bti ban kun kükü diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, ñákánintbe kwe, bti ngökani kwe nitre ja töitikaka benye dräidre ni námame kwati yebti. Erere bkänä, ban dräibare kwetretre. ⁷ Gwa kiakia námame krobu, krämä kwetretre, btä Jesukwe kuin niebare Ngöböye, bti ngökani kwe nitre ja töitikaka benye, bti juani dräire kwe arato. ⁸ Ni jökrä kákwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, bti ban otó namanintre, ye abko nitre ja töitikaka Jesube kákwe úkaninkróta kutia kwä kükü. ⁹ Ni kwati kákwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili kräbkä näre amne meri btä ngäbákwe námame kwati abko tabare ñakare. Ni jökrä kákwe mröbare trine, bti Jesukwe juaninta ja gwiriete, ¹⁰ bti niara btä nitre ja töitikaka ben nakwani rute, nikani kä kädian námame Dalmanuta kánti.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Jesu btä nitre ja töitikaka ben namani Dalmanuta angwane, nitre bariseo nukani ja kwete ben amne Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre nukani ja kwete ben. Jesu abko juani era metre Ngöbökwé ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, kákwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti abko nukani ribere Jesuye.

¹² Ye namani tare kri Jesubtä, aiseté büre jákani nga kwe, bti niebare mda kwe ietre:

¡Jo! ¿Ye ñobtä mun nünanka kä ne ngwane tä kukwe ye kwrere ribere dikaro tie yere? Ngöbö tö dre nuein, ye tikwe nin niedi jire chi munye, niebare Jesukwe ietre.

¹³ Kukwe namani tare kri Jesubtä. Yebti nitre bariseo mikaninte kánime kwe, nakwaninta rute, bti nikaninta ja jiebti ñö okwä kri kwärä nakri.

Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre

(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Námame Dalmanuta angwane abko nitre ja töitikaka Jesube, bti kä nikwitaninkä ban ngwiandre jabe, abkokánti namanina rute angwane, banbe námame kuntibe kwetretre. ¹⁵ Ye ngwane, Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre, kákwe niebare ietre:

Lebadura nitre bariseokwe btä nitre reketaka Herodebe, ye ngániene munkwe ja ngibia kuin, niebare Jesukwe.

¹⁶ Abtä nitre ja töitikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri:

Ni ñan ki ban mda ngwena, abtä Jesuta blite kore, namani niere jae kwärikwäri.

¹⁷ Ye gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ti abko nire metre ngämi nüke gare munye ya? ¿Ti raba mrö bien munye Ngöbö diebti ngämi nüke gare munye ya? ¿Ye ñobtä ban ñakare munye, munta niere dikaro jae abko mun töi ngítiekä ñakare arato ya? ¹⁸ ¿Kä tuen munye amarebti tita dre nuene abko nüke gare ñakare munye yere? ¿Ni kukwei ruen munye amarebti mun ti kukwei tebaire ñakare yere? ¿Tikwe dre nuenba, ye töre ñakare munye ya? ¿Ye ñobtä abko ban ñakare mun nibi niere yere? ¹⁹ ¿Ni mili krärike jire bti tikwe ban kunrikebe dräiba, ye rabateba abko úkäröbata ku-

tia kobe munkwe? niebare Jesukwe nitre ja tötikaka benye.

Niaratre kākwe niebare mda:

Ban rabateba abko ükkröbata kutia kwä jätäbti kubu nunkwe, niebare kwe Jesuye.

²⁰ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

¿Erere arato, ni mili kräbkä jire bti tikwe ban kun kükübe dräiba, ye rabateba abko munkwe ükkröbata kutia kobe? niebare kwe ietre.

Niaratre kākwe niebare mda Jesuye:

Ban rabateba abko ükkröbata kutia krikri kwä kükü nunkwe, niebare kwetre.

²¹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe jändrän ne nuenba mun okwäbti amarebti, ¿se ñobtä abko drebtä tita blite abko ngämi nüke gare metre munye? Abko kore se, niebare kwe ietre.

Ni iti, ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta kuinta

²² Yebti Jesu btä nitre ja tötikaka ben nikani mate juta Betsaidate angwane, ni iti, ie kä tuen ñakare jänükani mräkäkwe Jesuye. Jesukwe okwä nuadrebtä ja kisebti mikakäre kuinta abko mräkä namani ribere kisere ie. ²³ Ni ie kä tuen ñakare, ye Jesukwe kani küdebti, nikani ben mento juta bäre, namani juta bäre angwane, Jesukwe käli mikani ni ye okwäbtä, bti kise mikani okwäbtä kwe, kākwe niebare ie:

¿Kä nibi tuen mae ya?

²⁴ Ni ye kākwe niebare:

Ni nibi tuen kri kwrere dikekä tie, niebare kwe ie.

²⁵ Ni ye, ie kä namani tuen diore, abtä Jesukwe kise mikaninta mda bati okwäbtä angwane, okwä namaninta kuin jökrä, aisetä kä namani tuenta kuin jökrä ie. ²⁶ Bti Jesukwe niebare ie:

Tikwe ma okwä mirita kuinta, ye makwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe

juta Betsaidate. Nänta jirekäbe ja gwiriete, niebare kwe ie.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwe

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Yebti juta kiakia tä juta Cesarea Ili-ipo bäre temen, ye kukwäre Jesu nikani nitre ja tötikaka benbe sribikäre juta kiakia yete. Namanintre dikekä ji ngrabare angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibtä? niebare kwe ietre.

²⁸ Niaratre kākwe niebare mda Jesuye:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta niere mabtä. Akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun abko käta ti nire niere tibtä? niebare kwe ietre.

Pedro abko kākwe niebare Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juani Ngöbökwé nun ngätäite, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda nitre ja tötikaka benye:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko, munkwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Ye kánti mentokwäre Jesu nikani dirire nitre ja tötikaka benye angwane, nikani niere:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, kākwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, kākwe ti müre ketadi, akwa köbömakäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe ietre.

³²Kukwe ne rakadrekä ño Jesubtä, erere niebare metre ta kwe nitre ja töitikaka benye. Abtä Pedrokwe Jesu käräbare, nikani kaibe ben mentokwäre, bti nikani mäträre btä. ³³Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe nitre ja töitikaka ben mikaninta ñäräre, bti ñäkäbare krörö kwe Pedroye:

Satana, nän mento tibtä nete. Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aisete makwe ñan ñäkä kore tie, niebare Jesukwe Pedroye.

³⁴Bti Jesukwe nitre ja töitikaka ben btä ni mda mda nämane yete, ye käräbare, bti niebare kwe ietre:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dreje jakrä abko raba käikwitekä jabtı amne ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nü-nakäre tikrä abko jata ti jiebtı, ³⁵ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre amne kukwe kuin Ngöbökwē tibtä ye dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe.

³⁶Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. ³⁷Erere arato, nikwe nünandre kärekäre, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekäre ben ye ütiäre. ³⁸Ne aisete, nire nire këta ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente nitre tödekaka ñakare Ngöböbti këta kukwe kämekäme nuene ye ngwärekri, ni ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane ti jatadita ti Rün di kri bä nuärebti, erere arato

angele deme Ngöbökwē bä nuärebti, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye btä ni mda mda nämane yete yeye.

9 Yebti Jesukwe niebare mda: Mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño ja dibti ni kwe ngätäite, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbti abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bä nikwitani

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

²Yebti kä nikani köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Juan aibe ngwiani jabe abko ben nikani ngitio bäri mente käin yebti. Niaratre nämänena ngitio yebti käin angwane, Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti, ³Angwane dän Jesubtä namani trä ngitiekä jökrä ngrabare, namani ngwen bürere. Ni ñakare jire iti kä raba dän bätete ngwen bürere dikaro erere dän bä namani Jesubtä. ⁴Ye btäräbe Elías btä Moisés namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani. ⁵Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

⁶Pedro abko käkwe ñäkäbare kore, ñobtä ñan angwane nitre ja töitikaka Jesube abko namani nekwetekä, aisete ño niedre kwetre abko ñan namani nüke gare ietre. Abtä Pedro namani ñäke kore. ⁷Ye btäräbe müta jatani jüben niaratrebti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore müate. ⁸Ye btäräbe nitre ja töitikaka käkwe nikrabareta ja bäre

angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nāmame kaibe, btā okwā namani.

⁹Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngāmi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰Ja rükadreta nire niebare Jesukwe, ye niaratre kākwe ngibiabare tiebe, akwa ye abko dre niebare Jesukwe abko ñan nükani gare ni nimä ja töitikaka benye, aisete namani ngwentari jirekäbe jae kwärikwäri. ¹¹Abtä niaratre kākwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre bäri Ni Dianinkä Ngöbökwē käne kukwe ükatekäre biare kräke Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre kätä niere? niebare kwetre Jesuye.

¹²Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwē käne, kākwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre. Akwa ti tö kukwe mda ngwiaintari munye: ¿Ñobtä ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mikadi ja tare nikadi kri amne ti mikadi ngwarbe ni mdakwe abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä? Yebtä töbika munkwe. ¹³Akwa Elías abko nükani, **akwa Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aisete tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre, nāmame tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare jökrä btä.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴Jesu jatani nüketa möta nitre ja töitikaka nimä ben angwane, nitre ja töitikaka ben ni ökän namani abko ben Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre nāmame ruäre abko nāmame ja kwete amne, ni mda mda nāmame kwati, btä Jesu nükani. ¹⁵Jesu nükani, ye ni nāmame kwati kākwe gani angwane, töi ñan namani krütare, kä nikani betekä jökrä köbö ngwentari Jesuye. ¹⁶Jesukwe niebare mda ietre:

¿Drebtä munta ja kwete nete? niebare kwe ietre.

¹⁷⁻¹⁸Jötrö ngwarbe ni nāmame kwati, ye ngätäite ni nāmame iti kākwe niebare Jesuye:

Dirikä, üai kämenta jadenkä ngäbäkrebtä tikän abko kisete kukwe ngitie ñakare. Tä niken mdente erere, ye kanti tä neketete üai käme yeye, tä kaenkä känta bti tä kite temen, tä nikrenkä jökrä ngrabare, däbe tä nebe betekä kadate angwane, tä nebe tu ukwe jökrä jabtä. Mden abko makwe mikadreta quinta tikrä, abkokäre ti ki ngwena mae yere. Akwa nitre ja töitikaka mabe aibe tä nete, ie tikwe üai käme juantarimna ngäbäkrebtä jakrä, akwa ñan niki mento ietre, niebare kwe Jesuye.

¹⁹Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkcre ye ngwen tie, niebare kwe.

²⁰Erere ngäbäkcre ye jänikani Jesuye, jänikani nebe ken angwane, Jesu

**9:13 *Elías abko nükani*. Jesu nāmame blite Elíabtä angwane, nāmame blite Juan Bautistabtä era metre. Näke Mateo 17.12,13 yebtä.

jatabare üai kämeye, ye btäräbe üai käme kākwe kā ötanintbe ngäbäkre yebti, nikani ngitiekä temen, namani ja den ngwarbe jabti tata nekwäre, sekwäre, nekwäre, sekwäre. Däbe namani betekä kadate. ²¹⁻²²Ye ngwane Jesukwe niebare ngäbäkre ye rünye:

¿Kä kobera üai käme nikani jadenkä kore ngäbäkre nebtä? niebare kwe rünye.

Nirakwe niebare mda Jesuye:

Nämáne chi angwane, üai käme nikani jadenkä btä tikän yere, abko täbe känime. Üai käme töta nebe müre ketai, kätä kite nükwäte, tä kite nöte tikän, aiseté ma di tärä mikakräta quinta tikrä, ne ngwane nun ngwen ruen bobre jae. Nun die mike. Üai käme juentari mento btä, niebare kwe Jesuye.

²³Jesukwe niebare mda ie:

Nirekwe tödekadre kwatibe tibti, kräke jändrän jökrä nuäre nuene. ¿Se nöbtä abko ti di tärä üai käme juantarikrä mata ngwentari tie yere? niebare kore Jesukwe ie.

²⁴Abtä ngäbäkre rünkwe näkäbare jume ja dibti krörö mda Jesuye:

Tita tödeke mabti, akwa mtare ti tö nibi tödekai bäri kwatibe mabti, yebtä ti die mika makwe, niebare kwe Jesuye.

²⁵Ye btäräbe ni jatani nüke ja ükekrö bäri kabre mda, namani tuen Jesuye. Abtä jötrö näkäbare krörö kwe üai kämeye:

Üai käme, ma ngäbäkre ne kukwe ötaka amne ma ngäbäkre ne olo dikatekä, ma yeye tita niere, nän mento ngäbäkre nebtä. Ma nän jata jadenkäta jire chi mda btä, tita niere mae, niebare Jesukwe üai kämeye.

²⁶Angwane üai kämenkwe ngratebare kri ngäbäkre yebtä, bti kä ötanintbe bti kwe bobuta, nikani ngitiekä temen angwane, üai käme nikani mento. Ngäbäkre abko namani kwekbe temen ngwäkäre kwrere ni kwati ye ok-

wäbti. Abtä namanintre niere: ¡Aiteeje! Ngäbäkre krüta tare yera, ni kwati namani niere kore. ²⁷Akwa Jesu nikani, kākwe ngäbäkre ye kani küdebtí, bti ganinkrö krö kwe. Ngäbäkre ye nukaninbe dikekäta krö. Namani kuin jökrä abko nakaninkä kore.

²⁸Yebti Jesu namaninta kaibe gwí nítre ja töitíkaka benbe angwane, niebare mda kwetre Jesuye:

Nunkwe üai käme junintari mento, ¿ye nöbtä nän niki mento nunye ruen? niebare kwetre ie.

²⁹Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe blitadre Ngöböbe btä ja bäindre Ngöbökrä käne, aibe köböire üai käme ye kwrere mun raba juentari mento. Ye munkwe nuni nākare kore, mden kisete nän niki mento munye, niebare kwe ietre.

Jesu krütadi niebare bobukäre kwe

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰Jesu btä nítre ja töitíkaka ben nämáne Cesarea Filipo kántita temen, nikaninta angwane nikaninta kä Galilea kántita. Akwa ni mda mdakwe nän gadre ie tö namani, ³¹nöbtä nän angwane Jesu nämáne dirire krörö kaibe nítre ja töitíkaka benye:

Ni mda mda abko ie ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, ne biandi müre ketadre, akwa köbömä angwane, ti rükadita nire, niebare kwe.

³²Jesukwe dre niebare kore nän nükani gare nítre ja töitíkaka benye, akwa namani ja gaire, aiseté nän namani ngwentarita Jesuye.

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe

(Mateo 18.1-9; 10.42;

Lucas 9.46-50; 17.1-2)

³³Abti nukaninta mda juta Capernaúmte. Namaninantre ja gwiriete angwane, Jesukwe niebare nítre ja töitíkaka benye:

¿Drebtä mun täni ja kwete ji ngrabare yere? niebare Jesukwe ietre.

³⁴Namanintre kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane niaratre ngätäite nire bäri ütiäte, abkobtä nämane näin ja kwete ji ngrabare, aisete namanintre kwekbe.

³⁵Drebtä namanintre ja kwete namanina gare Jesuye, aisete Jesu namani tākän-intbe, kākwe niebare mda ietre:

Mun jakwe ti ken nete. Nire nire tö ja tuai bäri ütiäte kri ni mda mdakrä Ngöbö okwäbti, ye kākwe ja mika bäri bobre ni mda mdakrä amne ja mika ni sribikä ene kwrere ni mda mdakrä, niebare Jesukwe.

³⁶Bti Jesukwe ngäbäkre chi kārābare nuke nitre ja töitikaka ben ngätäite, bti kukwe ye bä mikakäre, ngäbäkre ye di-ani kisete kwe, bti niebare kwe ietre:

³⁷Nire nire käta ti tarere metre abko kākwe ngäbäkre ne kwrere kadre ngäbti ti käfti. Nirekwe kadre ngäbti kore, ye ngwane ñan ngäbäkre aibe kata ngäbti kwe angwane, ti kata ngäbti kwe arato. Ye kwrere arato, nire nire kākwe ti kadre ngäbti kuin abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

**Nireta rüre ñakare Jesu rüre
abko tä nekete Jesukri**

(Lucas 9.49-50)

³⁸Ye ngwane Juan abko kākwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, nunkwe ni turi iti üai käme juentari ma käfti, akwa nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käfti, nunkwe nini ie, niebare kwe Jesuye.

³⁹Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan ñākä kore ie amne ñan bika kri niarabtä munkwe, ñobtä ñan angwane nirekwe sribi kri ñan tuabare

nuendre ti käfti, yehti ñan tä näin ñäke blo ti rüere, akwa tä blite kuin tibtä. ¿Se ñobtä abko, munkwe ñan üai käme juantarimna mda ti käfti ie yere? ⁴⁰Ni ja rüere ñakare nibe, ye abko tä nekete nibe, aisete munkwe ñan ñākä ie.

⁴¹Jesukwe niebare:

Munta ti mike täte, abtä nirekwe ñö aibe biandre chi tomnane munye, akwa ni ñö bianka munye tä nekete nibe, ni yeye Ngöbökre sribi kuin ye ütiä biandi abko ti tö nibi niei metre munye. ⁴²Akwa nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä japti, käfti rabadre kukwe nuene bäri käme mda, ni ye abko Ngöbökre mikadi ja tare nike krübäte kä nakebtä. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä japti, känenkri jä oto kri doboko nura ukwakrä ye mäkädre ngärä, bti kitadre mrente nguse käfti müre reketadre abko rabadre bäri kuin kräke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä japti aisete.

⁴³Ye kwrere mun kise mden köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, munkwe ja kise ye tikaka ta abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre deme kise otore kwärä rikakäre nüne Ngöböbe kä käinbti abko bäri kuin angwane, ñan mun kise krobu ngöi jökrä ben mun rikadre ja tare nike kärekäre ñukwä jutra nötoite ñakare köbö kwatirekwatire ye te. ⁴⁴[Kä nakebtä, yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwärekri mikakäre ja tare nike kärekäre.]^{††}

⁴⁵Erere arato, mun ngoto mdenkri, köböite mun raba ja mike ngite, ne ng-

^{††}9:44 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

wane munkwe tikaka ta jae abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane mun ngoto kwäräbe akwa mun rabadre nüne metre Ngöbökrä abtä munkwe nünandre kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun ngoto krou ben ngöi Ngöbökwne mun kitadre kä ja tare nikakrä kanti. ⁴⁶ [Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwäreki mikakäre ja tare nike kärekäre.]^{††}

⁴⁷ Erere arato, mun okwä köböite mun raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane munkwe ja okwä ye diante kwati mento, bti munkwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane, ye kanti mun okwä kwatibe ben mun rikadre nüne kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun okwä kubu ben ngöi mun kitadre kä ja tare nikakrä kanti. ⁴⁸ Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwäreki mikakäre ja tare nike kärekäre.

⁴⁹ Jändrän kukwadre Ngöböye, btä mren mikata mikakäre bänänte, ye kwrere abko munkwe ja tare nikadi mun mikakäre metre. ⁵⁰ Mdakäre abko, mren abra kuin jändrän jökrä mikakrä bänänte, akwa mren bänän riadrekä, ye ngwane ñan bänän rabadreta kuin mda. Ye kwrere munta bike kri jabtä kwärikwäri angwane, mun ñan raba sribi nüne Ngöbökrä, aisete mun rabadre ngwarbe mren bänän riadrekä kwrere. Mden kisete munkwe ti mikadi täte metre, ye köböire mun rabadi nüne jäme jabe kwärikwäri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Meri tuadremetre ya, ñakare ya

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

10 Jesu nämane Capernaúm, nikani mda nitre ja töitikaka benbe kä Judeate. Arato nikani Nö Jordánbtä kä driri. Ye kanti ni nukaninta ja ükekröta kwati Jesubtä abko, ie Jesu nämänena dirire ño, erere nikani dirireta ietre. ² Ye ngwane, nitre bariseo nükani ruäre abko tö namani ja gain Jesube niara kitakäre ngite, käkwe niebare ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwne Moiséye kätä dre niere abko nikwe mikadre täte ya? ¿Ni gure käkwe ja tuametreta, ye abko dbe ya ño niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

³ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ni gure käkwe ja tuametreta, ye nuemna Moisékwe munye ya ño arato? niebare kwe ietre.

⁴ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ni gure käkwe ja tuadremetre abko dbe niebare Moisékwe, akwa nita ja tuemetre abko tikadre täräbtä biandre meriye, niebare Moisékwe, niebare kore nitre bariseokwe ie.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun dokwä ribi ribi Ngöbökrä. Ye mdenbtä ni gure käkwe ja tuadremetre abko Ngöbökwne tikamna täräbtä Moiséye munkrä yere. ⁶ Akwa Ngöbökwne kä dätebare kena btä abko tikamna kröro kwe täräbtä Moiséye arato:

Ngöbökwne ni brare btä ni merire dätebare.

⁷ Ne aisete ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

⁸ Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24*

^{††}9:46 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

abko tikamna kore kwe täräbtä Moiséye. Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. ⁹Ye mden kisetete, Ngöbökwe ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre, aisetete ni brare käkwe ñan meri tuadremetre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰Yebti Jesu namanina gwi angwane, kukwe ngwianintari nitre bariseokwe, ye arabe nitre ja töitikaka ben nikani ngwentarita ie. ¹¹Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye mda:

Ni brare käkwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadregure kwe, ni ye käkwe ja mikadregite merire käne rüere. ¹²Ye erere arato, ni merire käkwe brare käne kwe tuadremetre, bti rabadre brare mdabe, meri ye abko käkwe ja mikadregite brare käne rüere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ja di biani ngäbäkire kiakiaye

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³Yebti ngäbäkire jänikani mräkäkwe Jesuye abko bti Jesukwe kise mikadreja di biankäre ietre. Akwa nitre ja töitikaka Jesube namani ñäke ngäbäkire mräkäye. ¹⁴Ye gani Jesukwe angwane, namani romon nitre ja töitikaka benkrä, käkwe niebare mda ietre:

Ngäbäkire ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire këta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkire ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aisetete munkwe ñan ji öta käne. ¹⁵Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkire chi kwrerekwrere, ni yebti Ngöbökwete ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe abko ti tö niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶Bti Jesukwe ngäbäkire diani kisetete, kise mikani dokwäbti kwe, bti ja di käräbare kräke kwe Ngöböye.

Ni jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷Yebti Jesu jatani nikenta mda angwane, ni jatani iti betekä, nükani ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärekre, käkwe niebare ie:

Dirikä kuin, çtikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁸Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yebti ni mda ñakare jire kuin. çYe ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye? niebare Jesukwe ie.

¹⁹Bti Jesukwe niebareta ie:

Ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö: Makwe ñan ni mda kämika. Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

Makwe ñan ni ngöka jändrän diankakäre kän.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäre jae. *Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20*

Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye nuendre nie kore, erere makwe mikadreja täte jökrä, niebare kwe ie.

²⁰Ni yekwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, makwe kukwe nini, ye ti nämane bati ngäbäkire angwane, ti nikani mike täte jökrä abti kä nuke tie mtare, niebare kwe ie.

²¹Niara namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe mikani ñäräre, bti niebare kwe ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebt angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebti. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

²² Yebtä ni ye moto namani ulire Jesu kukwei nuare, ñobtä ñan angwane niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto nótaninte jändrän kwekwe ye jiebti amne moto namani ulire, ben nikaninta.

²³ Nikaninta angwane, Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwke gobrandre bti abko tare krübäte kräke, niebare kwe.

²⁴ Kukwe niebare Jesukwe, yebtä nitre ja töitikaka ben namani töbike kri, ñobtä ñan angwane ni jändrän bkänkä kri nämene nüne metre Ngöbö ngwärekri, nämene nütüre. Ye aisete Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti mräkä tikwe, ni ye btä Ngöböta gobrane, yebe ketetibe tare krübäte ni jändrän bkänkä krikri neme ketetibe.

²⁵ Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwke gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke.

²⁶ Kukwe yebtä bäri nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare mda, käkwe niebare:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? namanintre niere jae kwärikwäri.^{¶¶}

²⁷ Abtä Jesukwe mikani ñäräre, bti niebareta kwe ietre:

Mun kä nebtä, ye kräke abko kukwe ye tare, akwa ñakare Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, niebare Jesukwe.

²⁸ Jötrö ngwarbe Pedrokwe niebare mda ie:

Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebti, ¿se abko Ngöbökwke dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe Jesuye:

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nänbtä ti jiebti amne Ngöbö kukwe kuin kabtä ngäbti, nire nire käkwe ju mikaninte o etbakantre o ngwai mikaninte kwe, erere arato meye o rün o ngäbriänkä o kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebti, nitre ye abko, ie Ngöbökwke jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwke mikadi nüne kärekäre jabe arato. ³⁰ Nitre ye tä nüne kä nebtä angwane abko ie Ngöbökwke jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda abko krörö: Rabadi ju bkäne bäri kabre mda. Erere arato, etba btä ngwai rabadi bäri mda kwe. Arato meye, ngäbriänkä rabadi kwati kwe. Arato kä sribikrä biandi bäri kabre kwe ie. Arato ja tare nikadi kwe tikrä, akwa kä jatadi mrä angwane, nü nandi kärekäre Ngöböbe kä käinbti kwe. ³¹ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekri; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekri sete. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

^{¶¶}10:26 Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämene ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämene ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämene nütüre, aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

**Jesu müre ketadi abko
niebare bämäkäre kwe**

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Abti Jesu nämane näin juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani bā mente nitre ja tōitikaka ben kāne. Angwane nitre ja tōitikaka ben ñan tōi namani krütäre Jesubtä angwane, ni mda mda nämane näin jiebti köre, abkobtä kā jürā namani. Te Jesukwe nitre ja tōitikaka ben ni jätābti nibu kārābareta mda kaibe mento, bti dre dre rakadikā btā abko nikani niere jōkrā ietre krörō:

³³ Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén ye kānti ti Ni Kā Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikātre yeye. Niaratre ye abko kākwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise. ³⁴ Niaratre kākwe ti mikadi yakrā kri jae, kāli kitadi tibtā kwetre amne ti kwata metadi krübāte kwetre. Yebti ti müre ketadi kwetre, akwa köbömākäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja tōitikaka benye.

**Santiago btā Juan tō namani
rabai gobrane siba Jesube**

(Mateo 20.20-28)

³⁵ Yebti Zebedeo ngābriānkā nibu Santiago btā Juan namani bike kri, kākwe krōtabare Jesu ken, bti niebare kwetre ie:

Dirikā, nun tō jāndrān ribei mae abko erere makwe nuendre, ie nun tō nibi abko nun ki kārere mae, niebare kwetre Jesuye.

³⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Dre nuendre tikwe munkrā, ie mun tō nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

³⁷ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ma rabadi gobrane kri ja di jenbti ni jōkrā ngwārekri, ye ngwane makwe nun mika bāri ütiāte, kākwe nun mika tākānintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko nun tō ribei mae, niebare kwetre ie.

³⁸ Abtä Jesukwe niebare mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¡Jo! Munta kukwe tare krübāte ribere tie gare ñakare jire chi munye. ¿Tikwe ja tare nikadi kri krübāte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? niebare kwe ietre.

³⁹ ¡Jānri! niebare kwetre Jesuye.

Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, ⁴⁰ akwa nire rabadre tākānintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tā ti kisete, akwa tā Ngöbö kisete. Ye aisete nire nire krāke kā ye tā ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye. Abko kore se, niebare Jesukwe Santiagoye btā Juanye.

⁴¹ Jesu nämane blite kore, ye ni mda mda ja tōitikaka Jesube kākwe kukwe ye gani angwane, moto namani romon Santiagokrā btā Juankrā. ⁴² Abtä Jesukwe kārābare, bti nikani niere ietre:

Nitre ñakare israelitare kāta gobrane angwane, tātre kukwe miketbe tare ni mda mda mikakäre ja ngoto tāni. Erere arato, nitre ütiāte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiāte jae, abkokäre tātre bike krikri, ye abko gare kuin munye. ⁴³ Akwa mun ja tōitikaka tibe, ye ngätāite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätāite abko kukwe rabadre bā jene abko krörō: Nire nire tō rabai bāri ütiāte kri mun ngätāite ye abko kākwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrā ⁴⁴ amne, nire nire mun ngätāite tō rabai bāri kāne jāndrān jōkrābtā, ni ye abko rabadre ni klabore kwrere ni mda mdakrā. ⁴⁵ Munkwe nūnandre kore,

ñobtä ñan angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ñan jatani ni mda mda mikakäre sribire jakrä, akwa ti jatani sribikäre ni mda mdakrä amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

**Ni okwä kä drümente abko
Jesukwe mikaninta kuinta**

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Yebti Jesu nükanani juta Jericöte nitre ja töitikaka benbe, nikani ta angwane, ni mda mda nikani kwati jiebti arato nitre ja töitikaka benbe. Niara abko nämane näin käne angwane, ni nämane iti abko kädian nämane Bartimeo (ne abko Timeo ngobo nieta) abko okwä kä drümente, aiseite nämane tākänintbe jibtä ngwian kärere jakrä. ⁴⁷ Jesu Nazarebo jatani ta gani kwe angwane, namani ngrente ja dibti krörö jite yete Jesuye:

¡Jesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere jite.

⁴⁸ Ni kwati namani kada ketamna ie akwa, niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

¡Jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere bäri mda kore.

⁴⁹ Abtä Jesu namani nünaninkä kākwe niebare:

Ni ye kärere munkwe, niebare kwe.

Erere ni mdakwe niebare ni okwä kä ikote yeye:

Jesuta ma kärere, aiseite kä ngwen nuäre jabtä. Näin krö. Brän jötrö kanti, niebare kwetre ie.

⁵⁰ Ye btäräbe, ni okwä kä drümente ye kākwe ja tākäninte kainta, tö namani näin jötrö, aiseite dän nga ötati kitani temen kwe, bti nikani nebe Jesu ken. ⁵¹ Angwane Jesukwe niebare ie:

Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi, niebare kwe ie.

Ni ye kākwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe.

⁵² Jesukwe niebare mda ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibirate kuin, aiseite nänta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe kä namani tuen kuin jökrä ie, bti nikani siba Jesube.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

11 Bti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükanina ja ken Jerusalén angwane, ni namani juta Betania amne juta Betfagé kanti Ngitio Olibobtä. Ye kanti, Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani nibu, ²kākwe niebare ietre:

Juta tuen känime ni ngware ta. Se kanti mun nän. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie. ³ Akwa ¿Ñobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aiseite nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Erere nikanintre angwane, buro nämane mäkäninte jukwebtä jite, btä namanintre abko tikaninte kwetre. ⁵ Abtä ni ruäre nämane yete kākwe näkåbare krörö ietre:

¿Munta dre nuene yete amarebti yere? ¿Nirekwe buro ye tikatemna munye, amarebti munta tikete yere? niebare kwetre ietre.

⁶ Jesukwe ño niemnabare ietre, erere niebare kwetre, aiseite buro tuanimetre ngwiandre ietre. ⁷ Nikanintre buro ngwena, nükanani nebe Jesu kanti angwane, dän jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja tākäre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti, bti nikani mda Jerusalén. ⁸ Ye ngwane ni kwati

namani Jesu ngibiare jite, kākwe dān jakwe metaninte ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye. Ni ruäre abko kākwe kriküde tikaninkä Jerusalén bäre temen abko namani mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye kakäre ngäbti jrei kwrere. ⁹ Angwane nitre nämane näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre abko nämane näin Jesu jiebti, ye abko namani ngrente ja dibti, kä namani niere krörö: ¡Hosana! ¡Ari Ngöbö käikitekä gwaire jökrä!

Ni ne kite ni Dänkien Ngöbö käbti. Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¹⁰ Ni mräkä jrei David nämane gobrane kira, ye kwrere Ngöbökwé ni ne mikadi gobrane ni ngätäite nete. ¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käikitekä bäri krikri! *Salmos 118.25-26* abko namani näke kore Jesu ngäbti.

¹¹ Jesu namani Jerusalén angwane, nikani ju blitakrä Ngöböbe kánti angwane, mikani nāräre kuin jökrä bäre ta kwe, bti kä jatanina dere, aiseite nikaninta nitre ja töitikaka ni jätäbti nibu yebe nebebe juta Betania kibiakäre yete.

Jesukwe näkábare higokrie ye

(*Mateo 21.18-19*)

¹² Abti jändrinane Jesu nämane Betania, nikaninta Jerusalén angwane, mrö namani ie, ¹³ nikrabare kwe angwane, higokrie abko kä namani tuen mobe ie se kwrere. Higokrie ye abko ngwä nämánana, namani nütüre, aiseite nikani mike nāräre btä. Namani kánti angwane, higokrie ye ngwä rabadre abko käi ngämi, aiseite ngwä näkare btä angwane, kä aibe kabre btä. ¹⁴ Abtä Jesukwe näkábare tare higokrie yeye:

Ma ñan ngwä raba jire mda kwetadre ni mdaye, niebare kwe higokrie yeye nitre ja töitikaka ben okwäbti.

Bti nikaninta janknu ji ngrabare Jerusalén.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kánti

(*Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹⁵ Nükani Jerusalén angwane, nikanintre nebe ju blitakrä Ngöböbe kánti. Ju bäre temen nitre nämane jändrän rürümoine^{§§} yete amne ruäre abko nämane jändrän kökö abko Jesukwe juanintari jökrä mento. Erere arato, nitre nämane ngwian kwite ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitaninkä temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitaninkä jökrä temen se kwrere arato.

¹⁶ Bti nire nire tö namani jändrän ngwian ju blitakrä Ngöböbe kánti, ye abko Jesu ñan namani tuemetre nüke jire chi kä ye kánti, kä ngibiakäre deme Ngöbökrä.

¹⁷ Yehti Jesu nikani dirire krörö mda nitre ju blitakrä Ngöböbe dänkientre rüere, kākwe niebare:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe nitre nünanka kä jökräbti kräke, *Isaías 56.7* nieta Ngöbökwé ja Kukweibtä. Akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁸ Jesu namani dirire bä jene abko namani tuen kuin ni jökräye, aiseite ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä. Ye mden kisete Jesu jürä namani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yebtä amne Kukwe Biani

§§11:15 *jändrän rürümoine*. Nitre israelita nünanka näkare juta Jerusalén nükani Jerusalén jändrän biankäre Ngöböye angwane, ñan nükani obeja, ütü amne nbi kwekwe ngwena kukwäkrä, akwa nämane kökö Jerusalén yete ju blitakrä Ngöböbe kánti.

Ngöbökwe Moiséye dirikâtre, yebtä Jesu jürä namani arato, aisete namani ji känene jae Jesu kämikakäre. ¹⁹Yebti kä jatani dere angwane, Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta juta Jerusalén bäre mentokwäre.

Nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti abko Jesukwe diribare higo kriebtä

(Mateo 21.20-22)

²⁰Yebti jändrinane Jesu nikaninta dekä angwane, higokrie ngwä ñakare, ye namanina nõtare jökrä nükebe dobote temen. ²¹Higokrie, ie Jesukwe ñäkäbare nitre ja töitikaka ben okwäbti ye nükaninta töreta Pedroye, käkwe niebare Jesuye:

¡Jo! Dirikä, higokrie ie makwe ñäkäba jändrin, ye nibira nõtare jökrä nükebe dobote temen tuen, niebare kwe ie.

²²Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö di tärä jändrän jire jökrä nu-enkrä, yebti munkwe tödeka kwatibe, ye ngwane mun rabadre kukwe nuene jire jökrä ti kwrere. ²³Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nirekwe niedre ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, niedre kwe ngitio nokoye, tödekare kwärä Ngöböbti amne Ngöbö di tärä sribi ye nuendre, ye munkwe mikadre ngwarbe ñakare jae angwane, mun rabadre ñäke kore ngitioye angwane, ye erere rabadre bare munye. ²⁴Ne aisete, dre dre munkwe kärädre Ngöböye, erere biandi kwe munye, bti munkwe tödekadre kwatibe kore, ne ngwane Ngöbökwé biandi munye.

²⁵Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye btä mun moto romon kräke, ye ngwane kukwe ye käkwitaka

jabti munkwe angwane, mun Rün kä känbti käkwe mun ngite niara rüere ye diandrekä jire jökrä munbtä. ²⁶[Akwa ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye, btä mun moto romon kräke, ye munkwe ñan käkwitadrekä jabti angwane, mun Rün kä känbti käkwe mun ngite niara rüere ye ñan diandrekä munbtä arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.]*

Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷Yebti Jesu nikani janknu nebe Jerusalén. Nikani dikekä ju blitakrä Ngöböbe bäre temen angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikâtre, arato nitre unbre ji dokwäte käkwe krötabare Jesu ken, ²⁸käkwe niebare ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

²⁹⁻³⁰Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, niebare kwe ietre.

³¹Yebtä abko nikani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö: Ngöbökwé juani nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñöbtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. ³²Akwa, ni

*11:26 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, aisete nikwe ño niedre ie ruen, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Niaratre käkwe blitabare kore, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre ni jökrä nämane mike era. Mden kisete ni mdakwe juani niedre kwetre angwane, ni jökrä rabadre ja rüere ben abko jürä namani btä, aisete ño niedre kwetre ñan namani nüke gare ietre. ³³Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato. Abko kore se, niebare kwe ietre.

Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

12 Yebti Jesu nikani kukwe bä mike krörö mda ietre: Bati ni nämane iti, käkwe uba nurai nökanani, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñoi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibi-abtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti. ²Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. ³Akwa ni juani kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere, bti juanitarita kwetre. Nin uba döi biani jire chi kwetre kä ütiäre, bti juanitarita kise tökare kwetre. ⁴Yebti kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä akwa, ni ye neketaninte sribikäye, metani

jökrä dokwäkäte kwetre, bti ñäkäbare diän kwetre ie, bti nikaninta ngwarbe arato. ⁵Yebti abko, kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani abko müre ketani sribikätrekwe ja ñäte arato. Abtä niarakwe sribikä mda mda juani kwati mda uba döi tuen jae kä ütiäre, akwa neketaninte sribikätreye, nikani kwata mete kwäräkwärä se kwrere, ruäre abko müre ketani kwetre, akwa nin uba döi biani jire kwetre ietre.

⁶Abtä mrä angwane, ni kä bkänkä, ie ni namanina itibe juandre uba döi tuen jakrä. Ye abko odei itibe tare kri kwe aibe namani ie. Namani nütüre: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäre sribikätrekwe, aisete ti bike juen, namani nütüre. Erere juani kwe. ⁷Akwa kä bkänkä odei nikani ngitiekä rün käite angwane, sribikätre ye käkwe niebare jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

⁸Ye erere bkänä, ni kä bkänkä odei itibe ye neketaninte sribikätreye, müre ketani kwetre, bti ngwäkä kitaninkä kä ye bäre mento kwetre. Ne ngöra.

⁹¿Ne ngwane, uba bkänkä käkwe dre nuendre sribikätre käme yebtä raba ruen munye? Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandreta ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁰⁻¹¹Bti Jesukwe ja bä mikani jä kwrere amne nitre dirikä krikri abko bä mikani ju mikaka kwrere, käkwe niebare ietre:

Ngöbö Kukwei käta niere krörö gare munye, raba ruen tie:

Jä ütiäre kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäre ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie,
Salmos 118.22-23
 abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä,
 niebare Jesukwe ietre.

¹² Jesukwe kukwe bä mikani, ye abko nitre dänkien krikri btä dirikätre krikri yebtä matani tare, ñobtä ñan angwane Jesukwe niaratre bä mikani sribikätre käme ye kwrere abko gani kwetre jabtä. Abtä tö namani Jesu kitai ngite, akwa ni mda mda jürä namani btä, aiseti kä mikaninkä Jesubtä yete kwetre, nikaninta mentokwäre.

**Ja ütiä biandre gobranye
 ya, ñakare ya**

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ Abti Jesukwe ñäkädre blo emperador César rüere abtä kitadre ngise, ye abko nitre dirikä krikri btä nitre dänkin krikri tö namani, abkokäre nitre bariseo btä nitre reketaka jrei Herodekri juani kwetre ja gaen Jesube. ¹⁴ Erere nikanintre, namani Jesu kánti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye. Ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, akwa ji Ngöbökwé abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ¿Akwa emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

¹⁵ Akwa namanintre bike moto kuin abko ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare mda kwe ietre:

¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? Ngwianta munkwe, ye ngwen kunti tuadre tie, niebare Jesukwe ietre.

¹⁶ Ye erere bkänä, ngwian denario biani kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bä amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe.

Niaratrekwe niebare mda:

Emperador César bä amne käi tä btä, niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe.

Ye kwrere Jesukwe ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere amne César rüere, akwa kukwe niebare kwe abko bäri nuäre btä bäri metre aiseti, nitre bariseo btä nitre reketaka Herodekri ñan töi namani krütare Jesubtä.

**Ni krütani rükadreta nire ya
 abko ngwianintari Jesuye**

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwé abko ñan nämáne mike era, aiseti jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe niebare ie:

¹⁹ Dirikä, Ngöbökwé tikamna krörö täräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani täräbtä Moisékwe nunkrä.

²⁰ Ne aiseti bati nitre ja etbarebe nämáne ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani. ²¹ Merire namani ie abko namani yärä mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, brare krütani kán arato. Meri ye namaninta

kaibe bobukäre. Namani yära mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, krütani kân arato. ²²Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa nin ngäbäkrei ngibiabare jire iti kwe. Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta. ²³Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, niebare kore nitre saduseokwe Jesuye.

²⁴Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aisete munta töbike ngwarbe blo kore ñan ñan? ²⁵Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä känbti kwrere.

²⁶Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko btä ti tö nibi kukwe nie munye. Kira, kri chi namani jutra ngitiekä, te Ngöbökwé blitabare Moisébe: Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe Moiséye abko btä mun tarä ñäke. ²⁷Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwé niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekre abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre saduseoye.

Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte

(Mateo 22.34-40)

²⁸Nitre saduseokwe kukwe ngwian-intari Jesuye abko, btä Jesu nämane blite angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye dirikä nükani kukwe nuen. Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nämane iti ye okwäbti. Abtä niebare krörö kwe Jesuye:

¿Kukwe biani keta kabre Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte abko nikwe mikadre täte bäri? niebare kwe Jesuye. ²⁹Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe bäri ütiäte mikadre täte bäri niebare Ngöbökwé Moiséye abko nieta krörö: Mun israelita olo ketete ti kukweye munkwe. Ni Dänkien Ngöbö abko itibe. Yebti ngöbö ñakare jire mda. ³⁰Amne ni Dänkien Ngöbö aibe tare ja üai ngöi jökrä, ja töi ngöi jökrä amne ja di ngö jökrä. ³¹Kukwe ketebu bäri ütiäte mikadre täte abko krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie bäri ütiäte nere. Nebti kukwe mda mda tarä nuendre, akwa ñakare bäri ütiäte, niebare Jesukwe ie.

³²Abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere metre. Erere makwe kukwe nini, ye abra era bkänä. Ngöbö abko itibe. Nebti ngöbö ñakare jire mda ³³amne niara taredre kri. Arato niarabe taredre käre ja moto kuinbti. Arato niarabe tädre käre ni töibtä köbö kwatirekwatire. Erere arato, nikwe sribidre ja di ngöi jökrä niaräkrä. Mdakäre abko, nita ja tarere ño au, ye kwrere nikwe ni mda mda taredre, nini makwe, ye abra era bkänä, aisete Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän kämikata kukwäkrä Ngöböye ye ngwä. Erere arato, Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän jökrä bianta Ngöböye ye ngwä.

³⁴Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä ye käkwe Jesu kukwe kani ngäbti

kuin dikaro namani tuen Jesuye. Abtä niebare mda kwe ie:

Ngöbö kebera nūke gobrane mabtä, nibi tuen tie, niebare Jesukwe ie.

Yebti nitre dirikä krikri, ie nin ja nūkani töre mda kukwe ngwentari mda ja gakra Jesuye.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwē däredre?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Yebti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre temen Jesu nämāne dirire angwane, niebare kwe ni kwatiye:

Ni Dianinkä Ngöbökwē abko däredre jrei David tukwekri nieta abko Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre käta niere. Ye ñobtä abko munta niere kore abko ti tö ngwiantari. ³⁶ ¿Ye ñobtä abko Ngöbö Üai Deme köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwē yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko kākwe niebare krörö:

Ti Dänkien Ngöbö kākwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwē yebtä. ³⁷ David ara jire kākwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwēbtä. ¿Se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwē abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita “Dänkien” niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikä yeye? niebare Jesukwe.

Jesukwe diribare kore, ye ni nämāne kwati olote namani ngitie nuäre, aisetē kä namani nuäre btä Jesu kukwei nuare.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre ngäniene

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesu nämāne dirire angwane niebare kwe:

Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä kākwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe. ³⁹ Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kanti töta nebe rabai tākänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe tākänintbe. Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö tākäi temen.

⁴⁰ Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä, abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöbökwē mikadi ja tare nike krübäte, aisetē munkwe ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Meri bobre kākwe sentabo ngörä kubu biani Ngöbökrä

(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre temen jändrän dätebare ngwian ükärökrä nämāne mikani ngwian biandre Ngöbökrä ngwäre, ye kanti Jesu nikani, namani tākänintbe. Angwane ni kwati namani nūke ngwian kite jändrän ngwian ükärökräte. Erere arato, ni ngwian bkänkä kabrekabre namani nūke kwati, namani ngwian kite kabre yete okwäbti. ⁴² Te batibe meri bobre kän brare krütani abko jatani, kākwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube

arato kajate Ngöbökrä Jesu okwäbti. ⁴³Angwane Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare, bti niebare kwe mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kän brare krütani se käkwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri käkwe ngwian kiti kajate Ngöbökrä se ngwä, ⁴⁴ñobtä ñan angwane niaratre käta ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko käkwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aisete niarakwe ngwian bini bäri kabre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe, niebare Jesukwe

(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

13 Jesu nämane ju blitakrä Ngöböbe kántita, jatani nikenta angwane ni iti ja töitikaka ben käkwe niebare ie: ¡Jo! Dirikä, ju krikri be bä nuäre nuäre janknu. Já krikri ketani jabti jabti tuen, niebare kwe Jesuye.

² Jesukwe niebare mda ie:

Ju kuinkuin mun okwä nibi btä, ye abko köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete já ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Dre rakadikä kä mrä känenkri

(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³Yebti Jesu nikani ju blitakrä Ngöböbe btä nakri, kánti namani tákänintbe Ngitio Olibo bti käin, okwä namani ju blitakrä Ngöböbe kukwäre angwane, Pedro, Santiago, Juan btä Andrés käkwe niebare kaibe ie:

⁴Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ¿ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye rakadrekä ñongwane amne bä mikadi ño

nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre Jesuye.

⁵Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ⁶ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti kábtí käkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökre ara tä nete, niedi kwetre, ye käkwe ni kwati ngökadi.

⁷Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe angwane mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nüke abko raba gare munye, ⁸ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwarä amne ni kwati rabadi mrö nike krübäte arato. Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krirene kena kä nebtä, niebare Jesukwe.

⁹Bti Jesukwe niebareta mda nitre ja töitikaka benye:

Munkwe ñan dikaka okwä kware mun rüre ngätäite, ñobtä ñan angwane nitre israelita käkwe mun kitadi ngise sinagoga yete nitre kritoboreye. Ne kánti mun kwata metadi kwetre. Erere arato, jrei kri amne gobran kri ñakare israelita, ye ngwärekre mun jänäin ngite tödekabtä tibti, akwa ye ngwane abko tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwärekre, abkokäre mun jänäin ngite. ¹⁰Angwane kä ne ngämi niken ta, känenkri kukwe kuin tibtä, ye rabadi diribare ni kä jökräbtiye angwane batibe ti jatadita. ¹¹Akwa mun järíkadi ngite nitre kritobore ngwärekre angwane, munkwe dre niedi ja kriere, yebtä munkwe ñan töbika, ñobtä ñan

angwane Ngöbö Üai Deme tädi munbe. Mden kisete munkwe ño niedre, ye niarakwe mikadi gare munye, erere munkwe nie ja kriere.

¹²⁻¹³ Kukwe ye rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane ni kwati mäta rabadi tibtä abko mäta rabadi munbtä tödekabtä tibti arato. Aisete ni tödekaka tibti abko etba kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre; ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti. Erere arato, ngäbäkrekwe rün kwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti abko rabadi nakenkä kore ja täritäri nitre tödekabtä tibti yebtä; akwa nire nire tä nüne angwane, ti ñan rükandite ni jökrä ngwäreki kwe, ni ye abko tikwe dianditari.

¹⁴ Yebti Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti bike kukwe niere, btä munkwe töbikadre kri abko krörö: Ni iti ngwarbe käme käkwe jändrän deme Ngöbökwé mikadi ngwarbe jae, btä Ngöbö mäta jatadi tikani Danielikwe abko kä nin te rabadre abko te rabadi. Ni ye kwrere rüka mun okwäbti, ye ngwane abko mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre.

¹⁵ Amne mun mden mden tädre jubti käin† ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe;

¹⁶ amne mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe. ¹⁷ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kikiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö. ¹⁸ Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire aisete. ¹⁹ Munkwe ribe kore Ngöböye,

ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kä dätebare kena angwane ni kä nebtä ngämi ja tare nike krübäte dikaro abti kä nüke mtare abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere.

²⁰ Ye abko, Ngöbökwé ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökwé abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe.

²¹ Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: †Ni Dianinkä Ngöbökwé abko tä nete tuen! niedi kwe, o †Ni Dianinkä Ngöbökwé tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, ²² ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökwé kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Niaratre käkwe sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökwé ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö. ²³ Ne aisete kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare, abtä munkwe ñan dikadrekä okwä kwere, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35, 42, 44; Lucas 21.25-36)

²⁴ Jesukwe niebareta ietre:

Ja tare nikadi kri nini tikwe, yebti ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda ²⁵ amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato.

†13:15 *tädre jubti käin*. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta.

²⁶Ye angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebtu mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. ²⁷Angwane tikwe angele-tre juandi, käkwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

²⁸Bti Jesukwe niebareta mda:

Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yebtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tära kite nüke ja ken abko munta gaen, ²⁹ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. ³⁰Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä. ³¹Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwé gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³²Akwa ti jatadreta köbö mdente amne nänä okwä nuäi ti jatadreta ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

³³Ye kwrere arato, ti jatadita ñongwane gare ñakare munye. Mden kisete, munkwe ja mika juto käre ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita käre Ngöböbe, ³⁴ñobtä ñan angwane ti näinta, bti ti jatadita, ye abko rakadikä ño ti bike bä mike krörö munye: Ni iti jatani yäke mente kä mdabti käkwe

sribikä kwekwe mikaninte ju ngibiare jakrä, bti sribi biani jene jene kwe ietre angwane, jukwe ngibiaka abko ie ju ngibiamna kuin kwe jakrä. Ni ye namani niara ngibiare ngäbti.

³⁵Ye kwrere abko, ti ju bkänkä kwrere käta mun mikete, aiseté munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti, ñobtä ñan angwane mun Dänkien ju bkänkä rükadita dere ya, kä ruäre ya, kä ngwen ja ken dekä ya o kä ngwenbti dekä ya, ñongwane abko gare ñakare jire chi munye. ³⁶Ye mden kisete, nane batibe ti jatadreta ñongwane abko, ie mun kwan jäme ngwarbe, mden känenkri munkwe ti ngibia ngäbti käre. ³⁷Munkwe ti ngibia ngäbti tita niere munye, ye ñan mun aibeye tita niere amne ni jökrä käkwe ti ngibiadre ngäbti abkokäre tita niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

14 Yehti Pascua[‡] köböi namanina köböbube. Pascua köböi angwane abko bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte nämane bämän krati angwane, ye känenkri ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. ²Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aiseté Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

[‡]14:1 *Pascua*. Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwé tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aiseté Ngöbökwé köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

**Meri iti kākwe ñö rä
bāne kekani Jesubti**

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Betaniate tākānintbe mesabtä mröre ni kädian nämane Simón kánti. Jesu ngāmi Simón ye miketa kuinta, kānenkri kädian nämane lebrosu arato abko kánti Jesu nämane. Angwane batibe meri nūkani iti ñö rä bāne ütiāte kri kädian nämane nardo ngwena jä bä ngwen kädianta alabastro dātebare botiare te. Nardo ye abko ñan nämane mritani jire ñöbe abko meri ye jatani ngwena. Meri ye abko kākwe ñö rä bāne jue tikani, bti kekani kwe Jesu dokwābti se kwrere.

⁴ Yebtä ni nämane siba gwi abko ruäre moto namani romon. Abtä namani niere jae kwārikwāri: ¿Se ñöbtä meri se tä ñö rä bāne ütiāte kri iente ngwarbe se? ⁵ Ngwian ganainta bäsi kä kwati jire näre, btä ñö rä bāne se rürümoindre, bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ininte ngwarbe kwe se, namanintre niere kore jae kwārikwāri meri yebtä, bti namani ngren ngren bti.

⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan meri ne nika. ¿Se ñöbtä abko mun nibi nike krübāte dikaro? Meri ne kākwe jändrän kuin nuni tikrä, ⁷ ñöbtä ñan angwane nitre bobre bobre tädi käre mun ngätāite nete, ye abko mun tö rabadre die mikai ñongwane, erere munkwe die mikadre; akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete. ⁸ Ne aisete jändrän kuin rabadre bare tikrä meri neye, erere nuni kwe tikrä, ñöbtä ñan angwane ñö rä bāne kiri kwe ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. ⁹ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne kākwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aisete jändrän kuin nuni

meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Judakwe Jesu kitani ngise

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Yebti, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre btä Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikātre abko kākwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. Ye ngwane ni ni jätābti nibu ja töitikaka Jesube abko iti kädian nämane Judas Iscariote abko nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre kánti Jesu kitakäre ngise ietre. ¹¹ Judas nikani Jesu kite ngise gani kwetre angwane, kä namani nuäre btātre, kākwe ngwian bian braibare Judaye, bti Judas nikani. Ye ngwane Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

**Jesukwe mröbare mrä
nitre ja töitikaka benbe**

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Abti bāmān krati lebadura ñakare bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiāte jae, ye köböi nūkaninta kena. Köbö ye näire kordero kāmika nämane kwetadre Pascua köböite angwane, nitre ja töitikaka Jesube kākwe niebare ie:

¿Mrö kwetadre Bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Mun nän juta Jerusalén sete. Ye kánti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätāi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika. ¹⁴ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkānkāye: Dirikākwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä kätä ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore

ie. ¹⁵ Angwane ju mikani bobu jabti käin, te kä tädira ükaninte biare mrökrä, kánti mun jänäin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribere biare nunkrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Erere bkänä, nitre nibu ja töitikaka nikani, namani jutate Jerusalén angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, kánti mrö sriberebare kwetre kwetadre Pascuate. ¹⁷ Yebti kä jatanina diore dere angwane, Jesu nikani mröre mda nitre ja töitikaka benbe. ¹⁸ Námáne mröre angwane, niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun mrökä tibe ketetibe, ne ngätäite nita iti kákwe ti kitadi ngise ti rüeye gare kuin tie, niebare Jesukwe.

¹⁹ Abtä nitre ja töitikaka ben namani ulire jökrä batibe, kä namani niere itire itire ja täritäri Jesuye:

¿Tikwe nuendi ya gwari? namani ngwentari itire itire Jesuye.

²⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ni jätäbti nibu, ye ngätäite nita iti käta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko kákwe ti kitadi ngise. ²¹ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¡Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, niebare Jesukwe ietre.

²² Yebti nämáne mröre jökrä angwane, Jesukwe ban diani kunti kisete, kákwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, kákwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, niebare kwe ietre.

²³ Bti uba döi nämáne basote abko Jesukwe diani kisete, bti kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti biani kwe ietre. Niaratre jökrä kákwe ñani, ²⁴ bti Jesukwe niebare ietre:

Uba döi ne abko ti därie tikwe ara amne Ngöbökwé kukwe ükadite btin munbe ye abko rabadi bare täte jökrä ti därie nebti. Erere arato, ti därie rimia-dite ni kwati kräke. ²⁵ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöböta gobrane ye kánti tikwe uba döi btin ñadita, akwa ti ngämi ñaen yete, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Pedro kákwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

*(Mateo 26.30-35; Lucas
22.31-34; Juan 13.36-38)*

²⁶ Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben kákwe ka Salmobtä niebare ünän, bti nikanintre Ngitio Olibobti. ²⁷ Angwane Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Mun jökrä gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre gare kuin tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö, käta ti bä mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere:

Tikwe obeja ngibiaka kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi kratikrati kwäräkwärä, *Zacarias 13.7* abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

²⁸ Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kánti ni rabadita ketetibe jökrä, niebare Jesukwe.

²⁹ Abtä Pedro abko kákwe niebare mda Jesuye:

Ni jökrä kákwe ñan tödekadre mabti abko gitiadi, akwa ti abko ñan gitiadre jire chi mabtä, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda Pedroye:

Mtare deo, antlan ngämi ngwäne bobu, känenkri ma reketaka tibe abko makwe rükandite bämä jire abko ti

tö nibi niei metre mae, niebare kwe Pedroye.

³¹ Akwa Pedro abko namani ja kwete janknu Jesube, kä namani niere:

Ti müre ketadre siba mabe akwa ti reketaka mabe, tikwe ñan rükandrete jire chi, Pedro namani niere.

Erere ni mda mda ja töitikaka Jesube namani niere gwaire jökrä Jesuye.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemani

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikani nebe kākä Getsemani kánti angwane, Jesukwe niebare ietre:

Täke temen yete munkwe. Ti bike niken blite Ngöböbe, niebare kwe ietre.

³³ Yebti Pedro, Santiago btä Juan aibe ngwiani kwe jabe. Angwane Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübäte ja jiebti, ³⁴ kākwe niebare nitre ja töitikaka ben nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁵ Ye btäräbe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kánti namani kitanintbe ngwärerere timonkwäre temen angwane, niara müre ketadre ye abko Ngöbökwé diandre niarabti ta abko btä blitabare krörö kwe Ngöböbe:

³⁶ Tata tikwe, ma raba jändrän jökrä nuene, aisete tikwe ja tare nikadre, bti ti müre ketadre, ye ma tö diain ti bäre angwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

³⁷ Bti nitre mikaninte nimä kwe ja ngibiare, kánti nikaninta angwane, nämane kibien kuin jökrä, btä namaninta angwane, niebare kwe Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü mae ja ngwätäre blitakäre Ngöböbe ya? niebare kwe ie.

³⁸ Bti niebareta kwe ietre:

Diablu jatadi mun nuente ja käne, ye ngwane munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwäte amne munkwe blita jakrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

³⁹ Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe angwane, ño niebare käne kwe Ngöböye, ye arabe nikani niereta ja täritäri bobukäre. ⁴⁰ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aisete okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta angwane, ño niedre kwetre Jesuye ñan namani nüke gare ietre.

⁴¹ Yebti Jesu nikaninta bämäkäre bliteta Ngöböbe. Blitabareta kwe Ngöböbe, bti jatani nüketä angwane, niebare kwe ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Munkwe kibianirira dbe. Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nüra, ⁴² aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nükerä tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesu nämane blite kore, ye btäräbe ni ja töitikaka ben ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote ye ara jatani nüke Jesu kánti. Judas ye abko nämane näin ni kwati jie ngwena. Nitre jatani Judabe ye abko nämane näin ngitra ngwena

kisete amne ruäre abko nämáne näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko nämáne näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kábtí amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátre ye kábtí amne nitre unbren ji dokwáte kábtí arato. ⁴⁴ Angwane Judas, Jesu kitaka ngise ye abko kákwe nitre tói dianina kákwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwábtí ye abko Jesu ara, aiseté munkwe niara ye ka ngite. Mun rika ngwena, niebare kwe ietre.

⁴⁵ Ye erere bkänä, Judas jatani núke, ye btärábe níkaní Jesu kántí, kákwe niebare krörö ie:

¡Diriká! niebare kwe.

Btí Jesu demainbare kwe. ⁴⁶ Angwane nitre jatani Jesu rüere ye kákwe krótani Jesu ken, nakwani btá, kákwe kani ngite. ⁴⁷ Ye btärábe ní ja tóitíkaka Jesube námáne ití kákwe ngitra dianinká kwatate, bti ní klabore ní blitaka Ngöböbe ní mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikaninká ta kwe ie. ⁴⁸ Yebti nitre níkaní Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare krörö:

¿Nóbtá abko bási ní goká kri krúbáte rüere ngitra játa níken amne krito játa níken, kwrere jire mun kite ngwena tí rüere tí kakáre ngite ye? ⁴⁹ Káre kóbó kwatirekwatire tita dirire ju blitakrá Ngöböbe kántita temen mun ngátáite, akwa mun ñakare tí kaen ngite. Akwa dre dre rakadreká tibtä tá tikani mekera Ngöbö Kukweibtä abko erere rabadre bare tibtä, abkokáre munta tí kaen ngite mtare, niebare Jesukwe.

⁵⁰ Jesukwe ñákábare kore, ye btärábe nitre ja tóitíkaka ben kákwe ká mikaninká batibe jókrá btá amne ngítiani ití ití kwärákwärá amne niaratre kákwe Jesu mikaninte kaibe rüeye.

⁵¹ Jesu jánikani angwane abko, ní bati námáne näin ja mríaninte dán aibe te abko níkaní siba Jesu jiebtí. Ní ye gani

Jesu rüekwe angwane neketaninte ietre, ⁵² akwa niarakwe dán jabtá tikanintbe, bti ngítiani bútiere.

Jesu jánikani Sanedrin ngwärekrí

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵³ Angwane Jesu jánikani ní blitaka Ngöböbe ní mda mda diäre dänkien gwiriete. Jánamani angwane, ní blitaka ní mda mda diäre dänkientre kákwe ja úkaninkró, btá nitre unbren ji dokwáte kákwe ja úkaninkró. Arato Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátre níkaní ja úkekró bentre. ⁵⁴ Jesu jánikani angwane, Pedro abko jatani bá mente temen siba Jesu jiebtí. Yebti níkaní nebe ju báre ní blitaka Ngöböbe ní mda mda diäre dänkien ye kántí. Pedro níkaní siba kí terí angwane, guardia ju blitakrá Ngöböbe ngibiabtiká námáne tákánintbe, ye kántí Pedro namani tákánintbe siba ñukwábtá, ñukwá tráse.

⁵⁵ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ní mda mda diäre dänkientre amne nitre sribiká Sanedrinbe namani kukwe kánene Jesu rüere Jesu kitakáre ngise müre ketadre. Akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere, ⁵⁶ ñóbtá ñan angwane ní kwatí namani kukwe ngwarbebe niere Jesu rüere, aiseté ja kukwei ñan namani níkebtí gwaire jókrá ietre.

⁵⁷ Yebtä ní ruäre kákwe kukwe kánábare ngwarbe mda Jesu kitakrá ngise bári abko namani niere krörö:

⁵⁸ Ju blitakrá Ngöböbe mikani ní ká nebtákwe, se abko tikwe juandi ngwarbe jókrá, abti kóbómákáre angwane, tikwe ju mdara jire mikadita táte, akwa ñan ní ká nebtákwe mikadí, nieba kwe nun okwábtí, niebare kwetre Jesu rüere.

⁵⁹ Kukwe kánábare ngwarbe kwetre ní ngökakrá Jesu rüere, akwa ñan namani níkebtí gwaire jókrá ietre.

⁶⁰ Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nükani dikekä krö ni jökrä ngätäite, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekåbe ye? niebare kwe Jesuye.

⁶¹ Akwa Jesukwe nin ñäkåbare kåre, namani kwekbe jirekåbe. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kåkwe niebareta bobukåre Jesuye:

¿Ma abko Ni Dianinkå Ngöböke ara ya amne ma abko Ngöbö Kri Odei ara ya? niebare kwe Jesuye.

⁶² Jesukwe niebare mda ie:

Jån. Ti abko niara ara amne kå båri ütiåte kri Ngöbö Di Kri Jåndrån Jökrå Nuenkrå ye küde ruenkri munkwe Ni Kå Nebtä Ngobo tuadi tåkånintbe. Erere arato, jatadita mütåbti kåinta sete angwane munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

⁶³ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, kåkwe dån ngianinkå seen jåbtå romone, kåkwe niebare krörö:

¿Tå ñåke kore, se abko ni mda mda kåkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? ⁶⁴ Ñakare, ñobtä ñån angwane niarakwe ñåri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñån ñån, aisete munkwe töbikadi ño mda kråke, niebare kwe.

Ni jökrå kåkwe niebare:

Niara ngite, aisete müre ketadre, namanintre niere gwaire jökrå.

⁶⁵ Ye ngwane ni ruåre namani kåli kite Jesubtä. Ni ruåre abko namani dån kukwån måke Jesu okwåbti, bti namani mete, namani mete, bti namani niere ie:

Ma Ngöbö Odei mata niere, aisete nirekwe ma miti, niere metre nunye, namani niere ie.

Angwane guardia ju blitakrå Ngöböbe ngibiåbtikå abko namani Jesu mete arato.

Pedro kåkwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Jesu nåmane gwi Sanedrin ngwårekri angwane, Pedro abko nåmane ju båre ngüsrüta temen angwane, ni merire iti sribikå ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko jatani angwane, ⁶⁷ Pedro nåmane tåkånintbe ñukwåbtå ñukwå tråse, btå meri ye okwå namani, mikani ñåråre kuin kwe, bti niebare kwe ie:

Jesu Nazarebo se ben ma nåmane dikekå siba arato, niebare kwe ie.

⁶⁸ Angwane Pedrokwe ja rükaninte, kåkwe niebare mda ie:

Ni kådianta makwe, ye gare ñakare jire chi tie, aisete mata blite drebtå, ye ñån nebe nuke gare tie, niebare kwe.

Bti naninkrö, nikani jukwebtä angwane, btåråbe antlankwe ngwånånbare.

⁶⁹ Bå raire erere, meri sribikå ye arabe jataninta angwane, okwå namaninta Pedrobtä bobukåre angwane, namani niere ni mda mdaye:

Ni noko reketaka Jesube arato se, namani niere.

⁷⁰ Akwa Pedrokwe ja rükaninteta.

Bti bå raire erere angwane, nitre nåmane yete kå namani niere Pedroye:

Ma Galileabo, ñobtä ñån angwane ma blite niaratre kwrere, bå amarebti rå jire mata nekete ñakare Jesube, ma nibi niere yere, namanintre niere ie.

⁷¹ Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñån kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöböke ngürün mikadre btå namani niere, kåkwe niebare mda:

Ni kådekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

⁷² Ye btåråbe antlankwe ngwånånbare bobukåre angwane, Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nükåninta

töre ie: antlan ngämi ngwäne bobu, kä-nenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nükaniinta töre ie angwane, niara moto nötaninte, käkwe ja müaibare kri.

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

15 Kä nükani ngwen dekä angwane, nitre sribikä Sanedrinbe amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, nitre unbre ji dokwäte btä Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö ketetibe jökrä mda, käkwe Jesu makätemnabare, bti jänikani ngite Pilato ngwärekre kwe-tre. ²Angwane Pilatokwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

³Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani kukwe niere bätäkä ngwarbe Jesu rüere kitakrä ngise. ⁴Abtä Pilatokwe niebareta Jesuye:

Kukwe keta kabre, btä ma ngite nie nibi ma rüere. ¿Se ñobtä abko ma nibi kwekbe dikaro yere? niebareta Pilatokwe Jesuye.

⁵Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Jesu ñan tö namani rabai tikaninte namani tuen Pilatoye, aiseite Pilato ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire ni ngite ngätäite nire tikadrete Pilatokwe, kärä nämane ie abko erere nämane tikete ⁷abko erere ye näire ni kädian nämane Barrabás abko nämane ngite ni mda mdabe. Ni ye abko nämane

ja rüere gobran romanobobe angwane, ni müre ketani kwe abtä nämane ngite. ⁸Ye ngwane ni nükani kwati niere Pilatoye:

Käre mata ni ngite tikete iti kä kwatirekwatire. Ye kwrere makwe ni ngite tikadrete iti abko nun nibi ribere mae, niebare kwetre ie.

⁹Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe ye tikadrete tikwe abko ie mun tö nibi ya? niebare kwe ietre.

¹⁰Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aiseite niebare kore kwe. ¹¹Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani ni jökrä töi den jakri abko käkwe Barrabás tikatemna abkokäre. ¹²Akwa Pilato tö namani Jesu tikaite, käkwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe nieta munkwe, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

¹³Jötrö ngwarbe ni jökrä namani ngrente, kä namani niere Pilatoye:

¡Müre kete krusobtä! namanintre niere gwaire jökrä.

¹⁴Abtä Pilatokwe niebareta mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare Pilatokwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

¹⁵Akwa Pilato tö namani ni jökrä moto mikai nuäre, aiseite Barrabás tikaninte kwe, akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä.

¹⁶Nitre rükä nikani Jesu ngwena mda ju gobrankwe ye kánti. (Kä ye abko kä-

dian nämane pretorio). Angwane nitre rükä käkwe ja ükaninkrö jökrä ketetibe Jesu mikakäre yakrä jae, ¹⁷käkwe dän bä tain kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä, bti jrei kri käkwe korona kitadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre. ¹⁸Yebti namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere:

¡Ma jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namani niere kore Jesuye.

¹⁹Bti nikanintre Jesu mete dokwäta ta kritobti, nikani käli kite Jesubtä, bti nierare namanintre nebe ngukudokwäbti temen Jesu ngwärecri. ²⁰Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹Jesu jänikani kwetre angwane, ni iti kädian nämane Simón abko Alejandro btä Rufo riin Cirenebo nämane Jerusalén bäre, jataninante, nükani ngätäi bentre angwane, kruso btä Jesu müre ketadre abko nitre rükä romanobo käkwe Simón mikani ngwena Jesukrä. ²²Bti nikanintre nebe käkä Gólgota kánti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kánti nikanintre nebe Jesube. ²³Angwane krikä kwaka kädianta mirra mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye, akwa Jesukwe ñan kani ngäbti. ²⁴Ye btäräbe nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä, bti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabti, käkwe ja gani dän yebtä.

²⁵Ñänä okwä krä ökän näre dekä angwane, Jesu metani krusobtä nitre rükäkwe. ²⁶Angwane “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE,” tikani kore kri kukwänbtä metani Jesu dokwä kánti käin krusobtä. Ye abko ñobtä Jesu nämane ja ngie nuen krusobtä gadre abkokäre. ²⁷Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti mikani niara küde ngeberekri. ²⁸[Ne abko nämane tikani krörö kira Ngöbö Kukweibtä,

Ni kämekäme ngätäite niarakwe ja ngie nuadi siba, nämane tikani abko erere namani bare kore.]^f

²⁹Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, kä namanintre niere ie:

¡Jan jan! Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, ³⁰aisete ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

³¹Ye erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani Jesu mike yakrä jae, aisete namanintre niere kwrere arato jae kwärikwäri Jesubtä:

Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? ³²¡Ni se Ni Dianinkä Ngöbökwé mikadre jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aisete ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae! namanintre niere kore jae kwärikwäri.

^f15:28 Versículo 28 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Ye kwrere arato, ni nämane nibu ja tare nike krusobtä käin Jesube gwaire, ye namani Jesu mike yakrä jae siba.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³Bti nänä nükani ruäre käin angwane, kä ngidianinte mda. Kä namani iko jökrä temen. Kä namani iko nebebe nänä okwä krämä dere. ³⁴Nänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti krörö: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? niebare kwe. (Ne abko: Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere? nieta.) Abko mden niebare Jesukwe.

³⁵Jesukwe nänkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuan angwane, namanintre niere:

¿Nän tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwe, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Eloi” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

³⁶Ye btäräbe, ni nämane yete, ngätäite ni nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñoi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, jatani ben, biani kwe ñadre tomnane Jesuye. Bti ni ye käkwe niebare:

Tuemetre yete. Elías rükadi den timon krusobtä yete ni okwäbti ya, ari ngib-iaretari, niebare kwe.

³⁷Akwa Jesu abko käkwe ngratebare bäri kri ja dibti mda, btäräbe krütani. ³⁸Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane nänkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen. ³⁹Jesukwe ngratebare, bti krütani ño nitre rükä dänkien

romanobo okwäbti. Abtä niebare mda kwe:

Ni ne abko Ngöbö Odei era metre bkänä, niebare kwe.

⁴⁰Ye ngwane, ni merire merire nämane ruäre, namani bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä siba. Nitre merire nämane, ye ngätäite María Magdalabo nämane, btä José btä Santiago bäri bati meye María nämane, arato Salomé nämane. ⁴¹Meri ye abko, Jesu nämane nüne Galilea angwane nämane nekete ben angwane, nämane niara die mike. Ye ngwane meri mda mda nämane kwati siba abko nämane nekete Jesube, aisete nikani gwaire Jesube nebe Jerusalén. Meri ye abko nämane siba okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴²Ye ngwane abko, köbö jadükakrä känenkri, ni jökrä nämane sribi nuene biare jakrä jadüka mäträ, aisete kä jatani dere angwane, ⁴³José Arimateabo abko ie ja nükani töre, nikani Pilato kanti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare ie. José Arimateabo abko ni ütiäte kri sribikä siba Sanedrinbe. Ni ye abko, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe nämane ngibiare kisere arato, aisete nikani Jesu ngwäkä kärere Pilatoye. ⁴⁴Josékwé Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye angwane, Pilatokwe ja ngwiani nikenkä, ñobtä ñan angwane Jesu krütani jötrö krübäte, käkwe ni rükä romanobo dänkien käräbare iti, bti Jesu krütanina bkänä abko ngwianintari kwe ie. ⁴⁵Nitre rükä dänkien käkwe Jesu krütanina bkänä niebare Pilatoye angwane, batibe Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye. ⁴⁶José käkwe dän bäri ütiäte kädianta lino kökani, bti Jesu ngwäkä krusobtä käin diani timon, mrianinte kwe dante, bti kä muanina

biare jākwatate ni doboi mikakrä, te Jesu doboi mikani kwe, bti jä kri münaninkä kwe abko mikani kä mkä juere kwe Jesu doboibti. ⁴⁷ Angwane María Magdalabo btä María, José meye, nikani siba, okwäbti Jesu doboi mikani.

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

16 Yebti köbö jadükakrä nikanina ta angwane, María Magdalabo, María Santiago meye, btä Salomé kākwe jändrän rä mane kökani mda mikadre Jesu ngwäkä ngrabare. ² Abti nänä jatani gökoka krire käin bämante dekä angwane, nükanintre mda Jesu doboibti jändrän rä mane mikakäre ngrabare. ³ Nikanina nebe ja ken doboibti angwane, nikani niere jae kwärikwäri:

¿Jä kri dikaro mikani doboibti ye, nirekwe mikadikä mento nie amarebti yere? namani niere kore jae ji ngrabare.

⁴ Namanina kánti angwane, nikrabare kwetre angwane, jä kri abko ñakare täte kä mkäbti amne kä mkäbe tökare se kwrere, btä okwä namanintre. ⁵ Bti nikanintre nikrenkä nguse kä mkäte angwane, ni bati btä dän nga ngwen bürere abko angele aibe nämane tākänintbe niaratre küde ruenkri, btä okwä namani angwane nekwetaninkä ni yebtä. ⁶ Akwa angelekwe niebare nitre merire yeye:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Jesu Nazarebo müre ketani krusobtä, doboi mikani nete abko munta näin tuenta kánti, ye gare kuin tie, akwa Jesu ye nürate nire, aisete ñakare nete amne kä mkä be nebe tökare niara täbti, mun jakwe tuen. ⁷ Mun rikata, kākwe nie krörö nitre ja töitikaka Jesube yeye btä Pedroye: Jesu nürate nire, bike niken Galilea ja ükärökäreta ketetibe munbe, kánti munkwe ja tuadita ben, niebare kwe munye ye kwrere, munkwe nie

kore ietre, niebare angelekwe nitre merire yeye.

⁸ Yebti nitre merire nimä ye nikaninta angwane, nikani betekä ngitieta doboibti mentokwäre, ñobtä ñan angwane nekwetaninkä krübäte. Moto namani bete tükü tükü. Mden kisete namanintre grükekä jökrä ngrabare angwane, kä jürä namani krübäte dikaro btätre, aisete kukwe nakaninkä ño ño nin niebare jire chi kwetre ni mda mdaye abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne abko kore.

Jesukwe ja mikaninta tuadre María Magdalaboye

⁹ Bämante dekä, Jesu nükaninta nire angwane, María Magdalabo, btä üai käme nämane krä kükü juanintari Jesukwe, ye ara jire, ie ja mikani tuare käne Jesukwe. ¹⁰ Yebti nitre ja töitikaka Jesube nämane diäne müen abko, ie Jesu nükaninta nire, María jananbare niere. ¹¹ Jesu nükaninta nire jakwe tuani niebare Mariakwe, akwa María nämane blite ngwarbe namanintre nütüre btä, aisete ñan kukwei mikani era kwetre.

Nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe ja mikaninta tuadre

¹² Abti ni nibu ja töitikaka Jesube nikani juta Jerusalén bäre mento angwane, batibe Jesukwe ja bä kwitani jene, kākwe ja mikani tuare ietre ji ngrabare, ¹³ bti nikani mda, kākwe niebare nitre ja töitikaka Jesube mda mda yeye, akwa ñan kukwe mikani era kwetre arato.

Jesukwe sribi biani nitre ja töitikaka benye

¹⁴ Abti nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti iti nämane mröre angwane, batibe Jesu nükanini ja mike tuare ietre. Akwa Jesu nükaninta nire, ye ni tuakat-uaka kākwe niebare nitre ja töitikaka ben yeye abko ñan kukwei kani ngäbti

jire chi kwetre, yebtä Jesukwe ñäkäbare ietre.

¹⁵ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Kukwe kuin tibtä, ye mun rika mike gare kä ketareketare temen. ¹⁶ Munkwe kukwe ye mikadi gare, ye nire nire käkwe kadi ngäbti angwane, ja ngökadi ñöte kwe ti käbti, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, akwa nire nire käkwe ñan kukwe ye kadre ngäbti abko ñan dian-dretari kwe, akwa Ngöbökwe mikadi ja tare nike kri.

¹⁷ Angwane, nitre tödekaka tibti abko käkwe jändrän nuendi krörö ti diebti: Üai käme juanditari mento nibtä kwe, ni kukwei jenena gare ñakare ietre abko bti blitadi kwe Ngöbö Üai köböire. ¹⁸ Nane tbi krübäte diandre kisete kwe, arato nane kräkä krübäte ni kämikakrä ñadre kwe, akwa ñan jraindre kisete. Mräkäre abko, ni bren bren bti kise mikadi kwe abko rabadita quinta ti diebti. Ye abko,

nitre tödekaka tibti, ie kukwe rabadi bare kore. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesu nikaninta kä käinbti

¹⁹ Ni Dänkien Jesu käkwe blitabare ünän kore nitre ja töitikaka benbe, bti Ngöbökwe kaninkä käin, nikani ben kä käinbti, kanti mikani tākäninte kwe ja küde ruenkri. Ye kwrere mikani bäri ütiäte kwe jae. ²⁰ Abti nitre ja töitikaka Jesube abko nikani mda kä ketareketare te. Kukwe kuin nuenbare Jesukwe abko nikanintre mike gare ni jökräye. Angwane jändrän ñan rabadre bare ja di jenbti abko namani nebe bare ietre Jesu diebti, niaratre kukwei rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien Jesu namani die mike kore abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne ngörä.[§]

[§]16:20 Versículo 9-20 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe

Lucas

Ni kädian nämane Lucas abko käkwe tärä ne tikani niara kukwe muko Teófilo kräke. Teófilo abko ni romanobo ütiäte kri nütüta. Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre diribare kwe rabadre gare metre Teófiloye, abkokäre Lucakwe tärä ne tikani kräke.

Jesu jatani ni jökrä diantarikäre abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Ñan Jesu jatani nitre israelita aibe kräke, akwa Jesu därebare kä nebtä ni jökrä die mikakäre abko Lucas tä niere. Erere arato, Jesukristo jatani niara Rün Ngöbö mike gare ni jökräye abko Lucas tö namani mikai gare bäri.

Lucas abko sribi muko Pablokwe abko gare nie, ñobtä ñan angwane tä tikani kore Colosenses 4.14; Filemón 24 amne 2 Timoteo 4.11. Lucas abko ñakare israelitare nütüta amne niara abko kräkä bianka tä gare nie. Lucas käkwe tärä ne tikani juta Romate kä 60-79 ne ngwane nütüta. Lucas käkwe tärä Hechos tikani Teófiloye arato.

Kukwe känkäne

1¹⁻²Ngöbökwé kukwe mikanintbe ño ño abko erere namani bare Jesu köböire ni ngätäite, ye abko nitre nikani dikekä käne Jesube käkwe tuani ja okwä jenbti. Kukwe kuin Jesubtä, ye abko ni tuakatuaka ye nämane sribire mikakäre gare. Erere arato, jändrän kuin nakaninkä ño ño Jesubtä ye ni tuakatuaka käkwe niebare nunye, erere ni kwati käkwe tikani täräbtä.³⁻⁴Ye kwrere ti tö namani tikai arato, aisete kä nera kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä abko ti nikani ngwentari kuin, aisete mtare ti tö tikai metre ja tärätäri makrä, ti kukwe muko

ütiäte Teófilo, jändrän nakaninkä ño ño Jesubtä diribarera mae, ye rabadre gare bäri kuin mae, abkokäre tita kukwe ne tike krörö mae:

Juan Bautista däredi abko niebare Zacaríaye

⁵Bati jrei kädian nämane Herodes Kri nämane gobrane kä Judea yete angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kädian nämane Zacarías nämane nüne yete. Niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kira kädian nämane Abías tukwe mräkä. Niara abko sribikä ju blitakrä Ngöböbe kánti. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Abías mräkäkri, ye ben nämane sribire. Meri Zacaríakwe kädian nämane Elisabet abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kira kädian nämane Aarón tukwe mräkä arato.⁶Niaratre nibu nämane nüne era metre Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita dre nuemna, erere nämamentre mike täte metre. Mden kisete kukwe kwani ñakare ni mda mdaye kitakrä ngite.⁷Ye kwrere nämamentre Ngöbö Kukwei mike täte, akwa Zacarías btä Elisabet nämane bati angwane namani jabe, akwa Elisabet küde mriani jabtä, aisete ngäbäkre ñakare kwetre. Mdakäre arato, namanina unbre jökrä.

⁸Akwa batira jire Abías tukwe mräkä blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämane sribire ju blitakrä Ngöböbe kánti, ben Zacarías nämane sribire gwaire angwane,⁹nämamentre ni den iti ja ngätäite kri ngwäri mnü rä bäne kukwe Ngöbö ngwärekre. Ne abko nämamentre nuene käre köbö kwatirekwatire. Te Zacarías kábä namani sribi yebtä, ñobtä ñan angwane kä ngidianinkä aisete. Ne erere niara diani sribi ye nuenkä kwetre kä demente ju blitakrä Ngöböbete.¹⁰Ye erere kä nukani angwane, Zacarías nikani kri ngwäri mnü kukwe kä de-

mente angwane, ni kwati mda namani blite Ngöböbe ju bäre.

¹¹ Zacarías nämane kri ngwäri mnü kukwe jäme, te batibe angele ni Dänkienkwe jatabare ie. Angele ye nämane ñukwä grä kri mnü rä bäne kukwakrä ne kwäräkri, niara küde ruenkri se kwrere. Btä okwä namani angwane, ¹² jaiteeje, ni rä nekwetaninkä ya! Namani grükekä jökrä ngrabare. ¹³ Btä räbe angele kwe niebare ie:

Zacarías ma ñan rekwetaka tibtä. Ma btä Elisabet käkwe ngäbäkre käräbare Ngöböye, erere Ngöbökwé mun kukwei nuanina, aise te meri makwe Elisabet yekwe ngäbäkre brare ngibiadi. Ye makwe kädian Juan. ¹⁴ Ngäbäkre däred i ye kä rabadi nuäre mabtä amne, ni kwati mda mda, btä kä rabadi nuäre siba, ¹⁵ ñobtä ñan angwane niara rabadi ütiäte kri ni Dänkien ngwäre kri. Mdakäre abko, niarakwe nin uba döi btä dö kwakakwaka mda ñadre jire chi. Arato niara ngämi däre re, känenkri Ngöbö Üai Deme tädira täte btä. ¹⁶ Juan rabadi ütiäte kri ni Dänkien ngwäre kri, ñobtä ñan angwane niarakwe ni israelita kwati mikadita ja mäketä niarate Dänkienbe.

¹⁷ Ne abko Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Elías nämane sribire mekera Ngöbö Üai köböire amne Ngöbö diebti, ye kwrere Juankwe sribidi niara Dänkien känenkri, nite israelita mikakäre biare niaratre Dänkien kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni kwati tä ja rüere ngäbriänkätrebe, arato ngäbriänkä tä ja rüere rünbe abko ie ja mäkämnanta jabe kwärikwäri kwe. Erere arato, ni kwati tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä abko ie ja töi kwitamnanta kwe tödekakäre Ngöböbti. Ye kwrere, Juankwe ni kwati mikadi juto, ne abko kwe rabadre biare ni Dänkien kaen ngäbti. Ne mden kisete,

kä rabadi nuäre ni kwatibtä, niebare angele kwe Zacaríaye.

¹⁸ Zacarías käkwe ngwianintari mda ie:

Ne abko ño sere ti tö nibi gai bäri metre tie. Nun nena unbre, dokwä ngwen büre re jakän. ¿Se ño amarebti, ngäbäkre däredre nunkwe sere? niebare kwe ie.

¹⁹ Angwane angele käkwe niebare mda ie:

Ti kä Gabriel. Ti ne mdenta sribire Ngöbö ngwäre kri kä käinbti. Niarakwe ti juni blite mabe kukwe kuin ne mikakäre gare mae. ²⁰ Akwa makwe ñan ti kukwei miri era, aise te mtare mentokwäre ngäbäkre makwe ngämi däre re, känenkri ma kukwei rötadi. Akwa kukwe ne rabadi bare täte jökrä angwane, batibe ma kukwei gitadita. Abko kore se, niebare kwe ie.

²¹ Kukwe ne nämane nakenkä angwane, nite nämane ju bäre temen Zacarías ngibiare abko namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ne ñobtä amarebti, Zacarías nibi ngrötöte krübäte kä demente nere? namanintre niere jae kwärikwäri.

²² Abti raire erere angwane Zacarías jataninta ju bäre. Niara tö namani blitai bentre, akwa nin kukwe namani ngiteta jire chi angwane, Ngöbökwé kukwe mikani tuare jabtä ie kä demente aise te, namanime blite jirekäbe kisebti kore mda abko nükani gare ietre.

²³ Kä kitani sribikäre namani bare angwane, Zacarías nikaninta ja gwirite. ²⁴⁻²⁵ Abti mda Elisabet namani bren, bren kwe kisete. Yebtä niara namani ja bäine dikakabtä sö krärike gwi. Nin namani näin kwäräkwarä. Namani nütüre: Ti Dänkien käkwe ti die mikaba, aise te tita ngäbäkre ngibiare. Kä näirare ni kwati käkwe ti mikaba ngwarbe, ñobtä ñan angwane ngäbäkre ñakare tikwe. Mtare ñan rabare ñäke tibtä, ñobtä ñan

angwane tita ngäbäkre ngibiare aisete, nütübare kore kwe.

Jesu däredi Mariakwe abko angele nükani niere ie

²⁶⁻²⁷ Nebti Elisabet bren sö krä tira angwane, Ngöbökre angele Gabriel juani mda kä Galilea yete nebe juta Nazarete, kukwe mike gare meri iti kädian nämane Mariäye. Ni merire ne abko bati kaipe, deme arato; ja mike gure ñakare jire chi, akwa nämanena mikani jakrä kwärikwäri ni kädian nämane Josébe. José abko jrei David tukwe mräkä. ²⁸ Ne erere angele nükani Mariä kanti, käkwe niebare ie:

Ñantöre mae. Ngöböta ja moto mike bäri kuin makrä meri mda mda ngwä, aisete niarata ma die mike, niebare angelekre ie.

²⁹ Mariakwe angele ne mikani ñäräre angwane, nekwetaninkä niara kukweibtä. Abtä namani nütüre: ¿Se ñobtä angele käkwe köbö ngunintari kore tie sere? namani nütüre.

³⁰ Angwane angele käkwe niebare mda ie:

Mariä, ma ñan kä jürä ngwian jabtä. Ma käi nuäre Ngöböbtä. ³¹ Makwe ngäbäkre brare ngibiadi iti abko makwe kädian Jesu. ³² Niara rabadi ütiäte kri. Niara kädiandi Ngöbö Kri Kä Käinbti Odeire amne niara mräkä jrei David tukwe nämane gobrane kira, täte niarakwe gobrandi.

³³ Niara rabadi gobrane kärekre nitre israelita ngätäite amne gobrain ñan krütadi jire chi, niebare kore angelekre ie.

³⁴ Mariakwe niebare mda angele yeye:

¿Ti ngämi ja mike gure, amarebti mata niere kore tie yere?

³⁵ Angele käkwe niebare mda ie:

Ne ñobtä tita niere raba ruen mae, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme rükadi mabtä. Ye ngwane Ngöbö Kri Kä Käinbti di tädi mabtä arato. Ye

mden kisete ngäbäkre däredi makwe, ye abko deme amne Ngöbö Odei jen kwe. Mdakäre abko ti bike kukwe mda niere mae abko krörö: ³⁶ Ma mräkä Elisabet käkwe ngäbäkre ngibiadi. Niara nena biyore akwa, sö krä tira tä bren, bren kwe kisete arato. Meri ne mden di ñakare ngäbäkre ngibiakrä, aisete odei neme ñakare jire chi, nieta btä amarebti tä kore. ³⁷ Tita niere mae, Ngöbö di tärä jändrän jökrä nuenkrä abko rabadre gare mae, aisete niara di tärä kukwe ne ngwiankrä bare mabtä arato raba gare mae, abkokäre tita niere mae. Ne abko kore, niebare kore angelekre Mariäye.

³⁸ Mariakwe niebare mda ie:

Makwe kukwe nini tie, ne erere raba bare jire jökrä tibtä angwane, ti Dänkien tö ti mikai dre dre nuene, erere ti tö nuein tie. Abko kore se, niebare kwe angele yeye.

Bti angele nikaninta kä käinbti.

Mariä nikani basare Elisabeye

³⁹ Nebti Mariä nikani jötrö ngwarbe Zacarías btä Elisabet kanti kukwe niebare ie Elisabettä tuakäre. Zacarías amne Elisabet abko nämane nüne mintokwäre kä Judea yete. ⁴⁰⁻⁴¹ Mariä namani Zacarías kanti, nikani gwä, käkwe köbö ngwianintari Elisabeye. Mariä kukwei jarabare Elisabeye angwane, btäräbe ngäbäkrekre betatebare Elisabettä amne Ngöbö Üai Deme nukaninbe täte btä. ⁴²⁻⁴⁴ Yebtä kä namani nuäre Elisabettä, käkwe ñäkäbare jume mda Mariäye:

¡Jo! Ngöböta kukwe kuin nuene era metre makrä ni merire jökrä ngwä. Ye kwrere ngäbäkre ngämi därerere makwe, kräke Ngöböta kukwe kuin nuene arato. Angwane meri ti ne kwrere ie basa dre sera amarebti Ngöböta kukwe kuin nuene makrä, ma ye abko nuke basare tie. Ne ñobtä ñan angwane ma abko ti Dänkien meye aisete. ¿Se ñobtä ma

nüke basare tie sere? Ne ñobtä raba ruen mae, ñobtä ñan angwane makwe köbö ngunintari tie, btäräbe ngäbäkrekwe bitite tibtä, kä ngwini juto jabtä kwe ma kukweibtä aisete. ⁴⁵Ngöbö köböire käta neme nuäre mabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja kukwei niebare mae ngäbäkre makwebtä abko namani era makrä angwane, dre dre niebare kwe mae, ye erere rabadi bare jire jökrä ie, aisete tita niere mae. Abko kore se, niebare kwe Mariaye.

⁴⁶Abtä Maríakwe niebare mda:

Ti bike ti Dänkien Ngöbö käikitekä.

⁴⁷Ngöbö ti Diantarikä käi nibi nuäre kri tibtä,

⁴⁸⁻⁴⁹ñobtä ñan angwane ti bobre, ütiäte ñakare, akwa ti Dänkien Ngöbö käkwe ti tarebare kri.

Ngöbö Di Kri käkwe kukwe nuenba kri tikrä.

Nebtä mtare mentokwäre, Ngöbökwé kukwe nuenba kuin krübäte tikrä abko ni jökrä rabadi niere tibtä.

Ma abko deme käre Ngöbö.

⁵⁰Ni nünanka kira amne ni nünanka kä ne ngwane käta Ngöbö mike ütiäte jae amne tä niara jürä ngwen jabtä.

Ni ye abko tä ruentari tare kärekwäre Ngöböye abko krörö:

⁵¹Ngöbökwé sribi kri nuenbare ja di kribti amne, nire nire nämáne bike krikri Ngöbö rüere abko Ngöbökwé juani ngwarbe.

⁵²Erere arato, gobran krikri abko kitani timon, akwa ni bobre bobre abko Ngöbökwé mikani ütiäte kri, käkwe die mikani.

⁵³Mdakäre abko, nitre tu neketebe mrö miare abko ie jändrän kuinkuin biani täte kwe amne, nitre jändrän bkäne kabre abko kän jändrän dianinkä jökrä kwe.

⁵⁴⁻⁵⁵Ngöbökwé nitre israelita dianinkä sribikä jabe abko die mikani kwe amne ngwiani ruentari tare kwe jae

ñö kukwe ükaninte kwe ni ruai mrö känekänebe ye kwrere.

Mdakäre abko, Abraham btä Abraham ngäbriänkätre ja täritäri kädianta nitre israelita die mikadi Ngöbökwé.

Mden erere ni käi kwitakata ñakare jabtä Ngöbökwé amne ni die mikata kärekwäre kwe ja täritäri. Abko kore se,

niebare Maríakwe.

⁵⁶Yehti Maríakwe nünabare sö krämä Elisabet kánti, bti jataninta ja gwiriete Nazarete.

Juan Bautista därebare Elisabekwe

⁵⁷Abti mda ja ngibia käi nükani Elisabeye angwane, ngäbäkre brare därebare iti kwe. ⁵⁸Ne gani Elisabet mräkätrekwe btä kukwe muko mda mda käkwe gani angwane, jatanintre käi ngwen nuäre jabtä ben, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe kuin nuenbare Elisabekrä, aisete niaratrekwe käi ngwiani nuäre jabtä arato. ⁵⁹Kwäira erere angwane, ngäbäkre ne kwata tikaninkä ñäräkrä mikakrä, ne abko kwe rabadre juta israelitare siba abkokäre. Ye ngwane niara kädian jababare rünbti mräkätrekwe, ⁶⁰akwa meye Elisabet abko ñan tö namani, käkwe niebare mda:

¡Ñakare! Ngäbäkre ne kädiandi Juan, niebare kore meyekwe.

⁶¹Zacarías mräkätre käkwe niebare:

¿Ma mräkä mden mden kädian tärä kore abko erere ma tö nibi ma ngobo kädian sere? niebare kwetre mda ie.

⁶²Ne ngwane ngäbäkre rün abko tö namani ngobo ne kädian ñö abko tö namanintre gai, aisete Zacarías käkwe ngäbäkre kä tikadre kri kukwänbtä abko niebare kisebti kwetre ie. ⁶³Abtä Zacaríakwe kri kukwän käräbare ietre, ngobo käi tikakäre btä. Ne erere tikani kwe kri kukwänbtä: Ngäbäkre kädian Juan, tikani kore kwe. Nebtä namanin-

tre töbike kri mda. ⁶⁴Te batibe, Zacarías kukwe ngitianinkäta se kwrere, käkwe Ngöbö käikitaninkä mda.

⁶⁵Yebtä abko, mräkätre nekwe-taninkä, töi ñan namani krütare batibe Zacaríabtä amne ngäbäkwe kwebtä. Kukwe ne nakaninkä Zacarías juete abko kädrie namani jire jökrä ngwitäräta temen kä kiakiate Judea yete. ⁶⁶Angwane ni jökrä käkwe kukwe ne gani angwane abko ngäbäkwe ne ñakare ngäbäkwe mda mda kwrere, ñobtä ñan angwane ni Dänkien nämane niarabe namani tuen ietre, aisetse namanintre töbike krörö: ¿Ngäbäkwe se rabadi ño sere? namanintre töbike ngäbäkwe chi Juanbtä.

Zacaríakwe Ngöbö demainbare

⁶⁷Yebti Juan rün Zacarías kukwe ngitianinkäta angwane, Ngöbö Üai Deme nukani btä angwane, Ngöbökwere dre nuendi nitre israelitakrä abko niebare krörö kwe:

⁶⁸Ngöbö nitre israelitakwe, ma ti Dänkien.

Tita ma demaine, ñobtä ñan angwane ma kitera nitre israelita jen makwe dentari, ⁶⁹käkwe ni Diantarikä di kri juni nun kräke.

Niara abko jrei David tukwe sribikä makwe ye mräkä.

⁷⁰Mekera makwe ni Diantarikä juandi abko makwe niebare nitre israelitaye ma kukwei niekä deme köböire abko mden nere:

⁷¹Nitre ja rüere nun israelitabe btä nitre mätä nunbtä, ye ngäniene makwe nun ngibiadi amne nun dianditari kwe abko makwe niebare nunye.

⁷²Erere arato, nun ruai mrö känekäne, ye rabadi ruentari tare mae, makwe niebare ietre.

Mden kisete makwe kukwe ükaninte kuin metre nun ruai mrö känekänebe, ye ñan käi

rikwitadrekäta jire mabti, makwe niebare ietre.

⁷³Ti Dänkien, makwe ja kukwei biani kwatibe nun ruai mrö Abrahamye kira abko krörö:

⁷⁴⁻⁷⁵Ni rüe jürä ñan rabadre mda nibtä amne, ni rabadre nüene jäme amne deme sribikäre makrä, abkokäre makwe ni dianditari ni rüe ngäniene, makwe niebare Abrahamye abko erere mata ngwena bare.

⁷⁶Bti Zacaríakwe niebare krörö Juanye: Ma ti ngobo chi tikwe, ma rabadi ünän angwane, ma abko Ngöbö Kri Kä Käinbti kukwei niekä, niedi mabtä, ñobtä ñan angwane makwe nitre israelita töi mikadi biare ni Dänkien käne ño, ji ükateta niken kuin ni dänkien jrei käne ye kwrere.

Ma nändi nitre israelita mike biare abko krörö:

⁷⁷Makwe Ngöbö kukwei niedi kore nitre israelitaye angwane, ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä, ye Ngöbökwere diandikä jire jökrä btä, ñan ja tare nikadre kwetre abkokäre, abko erere makwe niaratre mikadi biare ni Dänkien käne.

⁷⁸Ye kwrere Ngöbökwere nuendi, ñobtä ñan angwane nitre israelita ruentari tare kri Ngöböye aisetse.

Ñänänta kite kuin dekä dekä amne, käta nebe tuen kuin jökrä nie, ye kwrere abko Ngöbökwere ni Diantarikä juandi, käkwe Ngöbö mikadi gare metre nie.

⁷⁹Ño kä ikote käta nebe tuen ñakare nie, angwane kä jüräta nebe krübäte nibtä, ye kwrere ni ie Ngöbö gare ñakare abko gata jürä krübäte btä.

Ni ye abko, ie ni Diantarikä juandi Ngöbökwere abko käkwe Ngöbö mikadi gare metre, ñänänta kite kuin dekä dekä amne, käta nebe tuen kuin jökrä nie ye kwrere.

Ye köböire abko, ni rabadre nüne jåme Ngöbö ngwårekri kä nebtå amne ñan kä jürå rabadre mda nibtä, abkokåre ni Diantarikå juandi kwe.

Abko kore se,

niebare Zacariåkwe ngåbåkre chi Juanbtå.

⁸⁰Ngåbåkre Juan ne abko nikani niren, nikani niren ja tõi metrebti. Niara namani ünån angwane, nikani nüne kä kaibete. Namani nüne yete abti kä nükani ie blitakåre Ngöböbtå nitre israelita ngåtåite.

Jesu dårebare juta Belénte

(Mateo 1.18-25)

2 Ne ngwane emperador romanobo kådian nåmane Augusto César kåkwe ni jire jökrå kä tikamna tåråbtå kä jökråbti temen gadre jae. ²Kå ye ngwane abko, ni iti kådian nåmane Cirenio nåmane gobrane kåkä Siria yete angwane, emperador Augustokwe kukwe ne mikanintbe krire kena. ³Ye mdenbtå ni jökrå nikani ja kåite, ruåre ja gwiriete ja kä tikakåre tåråbtå.

⁴Ne mden erere, José abko nikani Belén ja kä denkå tåråbtå. Niara nåmane nüne juta Nazaret kä Galilea yete. Niara abko, jrei David tukwe kira mråkä, aisete niara gwirie jen kwe abko Judea juta Belénte. Juta Belén kånti jrei David tukwe dårebare kira akwa, José nåmane nüne Nazaret angwane, emperador Augustokwe kukwe ne mikanintbe, aisete niara nikaninta Belén ja kä diankakåreta tåråbtå. ⁵Niara btå Mariå nåmane mikani jakrå kwårikwåri, jånikani kwe siba jabe Belén. Mariå abko ñan mobe, bren kwe kisete, akwa jånikani kwe nebe Belén. ⁶Namani Belén, btåråbe ja ngibia kåi nükani Maríaye. ⁷Ngåbåkre mubai dårebare brare Mariåkwe, mrianinte kwe dån kukwånte. Angwane kri kukwån sribebare jåndrån bukakrå, te mikani kwe, ñobtä

ñan angwane ju ütiå biandre kibiakrå ñan kwani jire chi ietre nünantbekrå ngåbåkre kwe yebe.

Jesu dårebare abko angele nükani niere obeja ngibiakatreye

⁸⁻⁹Kå ye ngwane, nitre nåmane obeja ngibiare jakrå dibire ta juta Belén kenta temen. Nåmanentre jåme, te batibe angele jatabare iti ietre se kwrere. Btåråbe kä trä Ngöbökwåre niabare ngwen jökrå niaratre båre temen. Abtä nekwetaninkå amne moto namani bete krübåte. ¹⁰⁻¹¹Btåråbe angelekwe niebare ietre:

Mun ñan rekwetaka tibtä, ñobtä ñan angwane ti ki kukwe kuin mike gare munye. Kukwe ne abko, ni jökråkwåre kåi ngwiandi nuåre kri jabtå, ñobtä ñan angwane mtare ngåbåkre dåreniri iti juta Belén, David kåite sete. Ngåbåkre ne abko mun Diantarikå. Niara abko Ni Dianinkå Ngöbökwåre amne niara abko ni jökrå Dånkien. ¹²Mdakåre abko, ti kukwei metre ya, ñakare ya rükadre gare krörö munye: Mun rika mike ñåråre. Ngåbåkre ye kwandi mrianinte dån kukwånte. Kri kukwån sribebare jåndrån bukakrå te tådi mikani, kwandi munye angwane, ti kukwei metre gadi munkwe. Ne abko kore, niebare kwe ietre.

¹³Ye btåråbe, angele mda mda mata namani kwati angele ne kånti okwåbttitre se kwrere, kä namanintre Ngöbö kåikitekå krörö:

¹⁴Ngöbö kri kä kåinbti, ma aibe ütiåte kri.

Nunta ma kåikitekå, ñobtä ñan angwane makwe ngåbåkre ne juni kä nebtå, aisete kä jåmenta kä temenbtå ni ngåtåite.

Erere mata blite jåme nitre nebe kä temenbtå, namanintre niere kore obeja ngibiakatreye okwåbti, bti nikanintreta kä kåinbti.

¹⁵ Nikanintreta jökrä angwane, obeja ngibiakatre namani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere:

Dreta nakenkä Belén sete abko ni Dänkienkwe miri gare nie, ye brän mike nāräre, niebare kwetre jae kwärikwäri.

¹⁶ Erere bkänä, nikanintre jötrö ngwarbe Belén. Namanintre yete angwane, ngäbäkre kwani ietre mikani kri kukwänte. María btä José abko nämane tākänintbe ken, btä namanintre. ¹⁷ Ngäbäkre jatabare ietre, bti nikani angwane, angele kākwe kukwe niebare ietre ngäbäkre yebtä, ye kädriebare kwetre ni mda mdabe. ¹⁸ Kukwe ye gani ni kwatikwe angwane, tōi nān namani krütare erebe jökrä. ¹⁹ Akwa kukwe niebare ie obeja ngibiakatrekwe, yebtä abko María namani tōbrike kri kaibe. ²⁰ Obeja ngibiakatre kākwe kukwe tuani amne ni kukwei nuani kwetre, yebtä nikani Ngöbö käikitekäta ja jiebti se kwrere. Angele kākwe kukwe niebare ietre, ye erere nakaninkä jökrä btätre.

María btä José nikani Jesu ngwena ju blitakrä Ngöböbe kanti Jerusalén

²¹ Köbö kwäira erere angwane, María btä José kākwe ngäbäkre ne mikani kwata tikadrekä nāräkrä mikakrä angwane, kädiani Jesu kwetre arato, angelekwe nuemna Mariaye, niara ngämi bren, bren kwe kisete ye känenkri. Ye erere abko nämane ja tōibtä kwe, erere nuenbare kwetre.

²²⁻²⁴ Abti köbö ja mikakräta dbe Ngöbö ngwärekre mikani nuendre Ngöbökre nitre israelitaye, ye nükani Mariaye angwane, nikani Josébe ju blitakrä Ngöböbe juta Jerusalén yete, ja mikakäreta dbe Ngöbö ngwärekre. Ne erere niaratre nikani ju blitakrä Ngöböbe juta Jerusalén yete ütū kiare kubu o ütū ngäbäli kubu bien kukwadre María kräke Ngöböye,

Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye mikakäre täte jökrä. Erere arato, María btä José nikanintre Jerusalén angwane, nikanintre ngäbäkre mubai Maríakwe ngwena siba jabe mikakäre gare Ngöböye, nōbtä nān angwane “Ngäbäkre mubai jire jökrä abko rün btä meye kākwe mikadre gare Ngöböye” abko Dänkien Ngöbö kākwe nuemna kore nitre israelitaye ja Kukweibtä, erere nuenbare kwetre ju blitakrä Ngöböbe yete.

²⁵ Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne iti juta Jerusalén yete abko kädian nämane Simeón. Ni ye abko nämane nüne era metre Ngöbö ngwärekre amne Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye nämane mike täte arato. Erere arato, Ni Dianinkä Ngöbökre kākwe nitre israelita moto mikadi jäme abko Simeón nämane ngibiare ngäbti amne Ngöbö Üai Deme nämane btä. ²⁶ Mdakäre abko, Ni Dianinkä Ngöbökre ne ngämi tuen, känenkri nān jraindre abko Ngöbö Üai Deme kākwe mikani gare ie.

²⁷ Ye näire Ngöbö Üai Deme kākwe Simeón tōi mikani niken ju blitakrä Ngöböbe ye kanti. Angwane María btä José nikani ngäbäkre Jesu ngwena yete arato, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ngäbäkre mubaiibtä mikakäre täte angwane, ²⁸ nikanintre gwäkäre angwane, Simeón ne jatani nemente, kākwe Jesu diani, ketani jabtä kwe, bti Ngöbö käikitaninkä okwäbti kwe se kwrere, kākwe niebare krörö:

²⁹⁻³⁰ Ti Dänkien Ngöbö, makwe kukwe niebare tie, erere mtare nibira bare mae.

Ne aisete ti sribikä makwe ne tuemetre jraine jäme jakän, nōbtä nān angwane makwe ni juani nitre Di-antarikä, ni ye mden abko tikwe turira.

³¹ Ni ne mden abko makwe juani ni jökrä kräke.

³² Mdakäre abko, ñotra trä kakata ni káne kä ikote, ye kwrere ma ño abko niarakwe mikadi gare nitre ñakare israelitareye.

Ni kwati kákwe nitre israelita mikadi ütiäte, ñobtä ñan angwane niara därebare nitre israelita ngätäite aisete. Abko kore se, niebare Simeónkwe Ngöböye.

³³ Abtä José btä Jesu meye abko tõi ñan namani krütare Simeón kukwei nuare Jesubtä. ³⁴⁻³⁵ Nebti Simeón kákwe ja di käräbare Ngöböye kräkre angwane, niebare kwe Jesu meye Mariäye:

Ngöbökwé ngäbäkre ne juani akwa niara ünän angwane, ni kwati ütiäte ñakare abko rabadi mikani ütiäte amne ni kwati ütiäte abko rabadi mikani ütiäte ñakare niara köböire. Mdakäre abko, ni kwati moto ño ño abko Ngöbökwé niara mikani mikakäre gare amne, ni kwati tä töbike ño ño Ngöböbtä abko niarakwe mikadi gare. Abtä ni kwati rabadi ja rüere ben, aisete ño ni gitiaka nguse ngitrabti tä ja tare nike krübäte, ye kwrere ma moto ötadite niara jiebtí. Abko kore se, niebare Simeónkwe Mariäye.

³⁶⁻³⁷ Ne kánti abko, ni kädian nämáne Aser tukwe abko mräkä kädian nämáne Fanuel abko ngänkän Ngöbö kukwei niekä kädian nämáne Ana nämáne siba ju blitakrä Ngöböbe kántita. Ana abko nämáne bati ngäbäkrere angwane, namani gure akwa nünabare kä kwä kükübe kwe brarebe amne brare krütani kän, bti namani kaibe. Ana ne abko namanina dokwä ngwen bürere, kä namani gre ketabkä bti kobkära ie, nämáne siba ne näire. Batibe nikani ju blitakrä Ngöböbe kántita. Ye kánti nämáne käre köbö kwatirekwatire Ngöbö käikitekä amne, nämáne ja bäine Ngöbökrä amne nämáne blite Ngöböbe. ³⁸ Ne aisete Simeón nämáne blite Mariäbe ngäbäkre Jesubtä, ne btäräbe Ana mata nükani,

kä nikani Ngöbö käikitekä ngäbäkre Jesubtä. Erere arato, nitre israelita nünanka Jerusalén nämáne ni ni diantarikä ngibiare ngäbti abko erere ben Ana nikani blite ngäbäkre Jesubtä.

³⁹ Nebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, erere María btä José kákwe mikani täte jökrä, bti nikaninta ngobo kwebe ja käite, juta Nazarete Galilea.

⁴⁰ Namaninta ja käite, kánti ngäbäkre Jesu nikani niren kuin dite ngrabare amne, namani niren bäri töbtä. Ne abko Ngöbö namani ja moto mike kuin kräke, aisete namani niren kore.

Ju blitakrä Ngöböbe, kánti Jesukwe ja mikaninkä blitakäre dirikä krikri be

⁴¹ Jesu nämáne niren angwane, bieta ban te lebadura mikani ñakare kweta nämáne kädianta Pascua, bieta ne käre nuen nämáne kä kwatirekwatire juta Jerusalén. Kánti käre kä kwatirekwatire Jesu meye btä José nämáne niken siba. ⁴² Ne erere bati, kä kwä jätäbti kubu Jesu ye angwane, Pascua köböi nukaninta mda. Ye näire abko, José btä María nämáne niken käre kä kwatirekwatire, ye erere nikaninta mda Jesube.

⁴³ Abti Pascua köböi nikani ta angwane, José btä María ngidianinkä, nikaninta ja gwirie kukwäre amne Jesu ngäbäkrere namani Jerusalén abko nin gani kwetre. ⁴⁴ Akwa Jesu nämáne näin ja kukwe muko ngätäite nämáne nütüre, aisete namanintre näin jäme. Te nänbarera köböiti jire kwetre ji ngrabare angwane, nikani Jesu känentari mräkä btä kukwe muko ngätäite nekwäre sekwäre. ⁴⁵ Nikani känenentari, nikani känenentari se kwrere, akwa nin kwanintari jire ietre. Abtä nikanintreta ja jiebtí nebeta Jerusalén Jesu känentari.

⁴⁶ Kä nikani köbömä ta angwane, nikanintre nebeta Jerusalén, nikanintre

nebeta amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane ju blitakrä Ngöböbe bäre abko ngätäite Jesu nämane tākānintbe. Niara nämane nitre dirikä kukwei nuen. Erere arato nämane kukwe ngwentari kabre mda ietre. ⁴⁷ Kukwe ngwiantari namani Jesukwe ne abko, ni töbtä töbtä raba blite, se kwrere namani blite. Mden kiseti ni niara kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare kukweibtä. ⁴⁸ Jesu nämane blite kore, btä meye amne José nikani nebeta angwane, ñobtä abko nämane blite dirikä krikri be abko ñan töi namani krütare tuare ja käne, bti meyekwe niebare mda ie:

Ti ngobo tikwe, ¿ñobtä mata nuene kore nunbtä yere, amarebti ma rün noko btä ti mata nun ngwen ja känentari kri töbikare kwärä ja jiebti yere? niebare Maríakwe Jesuye.

⁴⁹ Abtä Jesukwe niebare mda meye:

¿Ye ño munta ti känenentari krübäte dikaro kore yere? ¿Ti tädre ti Rün gwirite arato, ye gare ñakare munye ya amarebti yere? niebare kwe ie.

⁵⁰ Jesukwe ñākābare ne abko dre niebare kwe niara Rün kwebtä ñan namani nūke gare ietre. ⁵¹ Bti Jesu nikaninta meyebe btä Josébe juta Nazarete. Jesu meye btä José nämane dre dre niere ie, erere nämane mike täte jire jökrä. Akwa kukwe nakaninkä Jesubtä Jerusalén, abkobtä meye nämane töbike kri kaibe mda. ⁵² Jesu abko nikani niren bäri kri amne nikani töi ngítiekä bäri kri arato. Mdakäre abko, Ngöbö nämane niara ngibiarebti kuin janknu amne ni kwati namani niara tarere kri arato.

Juan Bautista kākwe ji tikani Jesu käne

*(Mateo 3.1-12; Marcos
1.1-8; Juan 1.19-28)*

3 Abti kä kwä jätäbti kwärikera emperador Tiberio nikani gobrane ne

ngwane, ni nämane gobrane kräke abko nere: Gobernador Poncio Pilato nämane gobrane kākä Judeate. Dänkien tetrarca Herodes Antipas abko nämane gobrane kākä Galileate. Herodes etba kädian nämane Felipe abko nämane gobrane kākä Itureate btä kākä Traconite yete amne dänkien tetrarca Lisianas abko nämane gobrane kākä Abilenete. ² Kä ne ngwane Anás btä Caifás nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. Te bati Zacarías ngobo kä Juan abko ben Ngöbökwe blitabare kä kaibete. ³ Abtä Juan nikaninbe Ngöbö kukwei niere krörö nitre nünanka Ñö Jordán ngrabare yeye: Kukwe kämekäme nuenta munkwe, yebtä mun moto raba ulire, bti mun jata Ngöböye amne mun jata ja mike ngökadre ñöte tie. Ye ngwane mun ngite kukwe kämekäme nuenbtä, ye Ngöbökwe diandikä jire jökrä munbtä, Juan namani niere. ⁴ Ye abko, Juan nikani ñäke ño abko nämānena tikani Ngöbö Kukweibtä tärä Isafäbtä abko krörö:

Ni iti näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, kākwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare ni Dänkien käne munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe, ⁵ ño kä ngitio ngürebtä möta, te dobo keka kabre ükete ruäre ngitio mintrinibe amne raba kiare, ji rabadre metre jreikrä abkokäre.

Ye kwrere arato, ngitio krikri btä ngitio kiakia tikakata, bti ükateta kiare jökrä, ji rabadre metre dänkien jreikrä abkokäre.

Mdakäre abko, ji tolentolen tikakata niken metre tata amne ji turureturu ükateta niken kiare, ye kwrere munkwe ja töi ükete kuin biare ni Dänkien käne.

⁶Ne abko ni Diantarikä juandi Ngöbökwe, ye ni nünanka kä jökräbti käkwe tuadi, niarakwe niedi, *Isaías 40.3-5*

abko Ngöbökwe tikamna kore Isaíaye.

⁷Ye erere Juan nämane blite angwane, ni namani kite kwati ja mike ngökadre ñöte Juanye abko ie Juan namani ñäke krörö:

Mun abko tbi krübäte kwrere. ¿Ngöbö kebera mun mike ja ngie nuen kri krübäte, yebtä nirekwe mun mikani mokre amarebti mun kite nüke siba nete ye? ⁸Munkwe ja töi kwitadre era metre Ngöbö kukwäre bkänä tödekakäre bti abko erere munkwe nüna ni mda mda okwäbti. Erere arato, munkwe ñan nie au jabtä: Nun abko Abraham mräkä, aisetse Ngöbökwe ñan nun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan nie au jabtä, ñöbtä ñan angwane jä tuen temen sete, se abko ngwarbe akwa Ngöbö raba kwite Abraham mräkäre abko ti tö nibi niei metre kore munye. ⁹Mdakäre abko, kri mden mden ñan ngwä nebe kuin, ye abko kräke ü mikanina biare tikakakrä ngätrite ta. Abti tikakata jökrä angwane, kitata ñukwäte, ye kwrere jire Ngöbökwe mun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre angwane.

¹⁰Abtä ni nämane yete käkwe niebare Juanye:

Ni nun kwrere abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä, niere nunye niebare kwetre Juanye.

¹¹Juankwe niebare mda ietre:

Mun mdenkwe danta ötabu, ye abko ni dän ñakare, ie munkwe dän jakwe bian ötati. Erere arato, mun mden mrö bkäne, mrö ye abko munkwe ni mrö nikaka buka te siba, ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä, niebare kwe ietre.

¹²Ne ngwane nitre israelita jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä, ye nukanintre siba ja ngökakäre ñöte arato, käkwe niebare Juanye:

¿Nun abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä? niebare kwetre Juanye.

¹³Juankwe niebare mda ietre:

Gobranta ngwian kärämna nuäi nuäi ni mda mdaye, ye erere munkwe kärä. Akwa munkwe ñan ngwian dianka bäri bti ni mda mdakän, ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä, niebare kore kwe ietre.

¹⁴Erere arato, nitre rükä nükani ruäre, käkwe niebare Juanye:

¿Nun abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä? niebare kwetre ie.

Juankwe niebare mda ietre:

Ni mda mda rätäkata munkwe amne munta ngwian btä jändrän kwekwe denkä kän, ye kwrere munkwe ñan nuen jire chi mda. Erere arato, munkwe ñan ni mda mda kita ngise ngwarbe amne sribi ütiä bianta nuäi nuäi munye, yebe ben munkwe nüna jäme. Ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹⁵Kä ye ngwane abko, ni jökrä nämane Ni Dianinkä Ngöbökwe ngibiare ngäbti kisere, aisetse nane Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara nükani, nitre israelita jökrä namani nütüre, btä nämane töbike kri. ¹⁶Ye mden kisete Juankwe niebare ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te bkänä, akwa ni jatadi iti ti jiebtä abko bäri di kri ti ngwä. Niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwe, aisetse sandalia ngotöbtä yebtä nin ja nüke töre jire chi

tie kö tikarete ie. ^{**}Ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä amne Ngöbö Üai Deme rabai ñukwä jutra kwrere munbtä, mun mikakäre deme Ngöbökrä. ¹⁷Ne abko, niarakwe dre nuendi abko ti bike niere munye abko krörö: Niara tä jändrän ngwena kisete trigo juankakrä. Trigo juandikä kwe angwane, trigo kuinkuin erere ükadikrö jenena kwe amne trigo kwata abko ükadikrö jenena kwe. Yebti ñukwä nötöte ñakare abko te trigo kwata ye kukwadi kwe. Tita mun bä mike trigo kwrere amne trigo kwata kwrere. Abko kore se, niebare Juankwe nitre israelitaye.

¹⁸Ye kwrere Juan namani blite ni kwati ben töi diankäre, kä namani kukwe kuin Ngöbökrä mike gare ietre kore.

¹⁹Akwa kä ye ngwane abko, jrei Herodes käkwe etba kwe kädian nämane Felipe abko merie kädian nämane Herodías diani etba kän. Erere arato, nämane kukwe kämekäme nune batakä ngwarbe Ngöbö rüere. Abtä Juankwe ñäkäbare Herodeye ²⁰abko dokwäre Juan kitani ngite kä teri kwe ne ngwane, ja mikani ngite bäri kri mda kwe Ngöbö rüere.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹Akwa Juan kita ngämi ngite kä teri, känenkri nämane ni ngökö ñöte angwane, Jesu ngökani ñöte kwe arato. Jesu jämi nikenta jate angwane, nämane blite Ngöböbe, btäräbe jukwe tika kwrere kä ngitiani kä käinbti, ²²amne Ngöbö Üai Deme, jatani tuen ütü bä kwrere timonkwäre, nikani mate Jesubti. Ne btäräbe ni kukwe jarabare krörö kä käinbti: Ma abko ti Ngobo

tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti timonkwäre Jesuye.

Jesu mräkä känekäne

(Mateo 1.1-17)

²³Kä kwä gre bti kwä jätära Jesuye kwrere angwane, jatani sribi Ngöbö Kukweibtä kömiketbe kena. Jesu abko José ngobo nütü nämane ni jökräkwe amne José abko Elí ngobo.

²⁴Elí abko Matat ngobo,

Matat abko Leví ngobo,

Leví abko Melqui ngobo,

Melqui abko Jana ngobo,

Jana abko José mdara jire ngobo,

²⁵José abko Matatías ngobo,

Matatías abko Amós ngobo,

Amós abko Nahum ngobo,

Nahum abko Esli ngobo,

Esli abko Nagai ngobo,

²⁶Nagai abko Maat ngobo,

Maat abko Matatías mdara jire ngobo,

Matatías abko Semei ngobo,

Semei abko José mdara jire ngobo,

José abko Judá ngobo,

²⁷Judá abko Joana ngobo,

Joana abko Resa ngobo,

Resa abko Zorobabel ngobo,

Zorobabel abko Salatiel ngobo,

Salatiel abko Neri ngobo,

²⁸Neri abko Melqui mdara jire ngobo,

Melqui abko Adi ngobo,

Adi abko Cosam ngobo,

Cosam abko Elmodam ngobo,

Elmodam abko Er ngobo,

²⁹Er abko Josué ngobo,

Josué abko Eliezer ngobo,

Eliezer abko Jorim ngobo,

Jorim abko Matat mdara jire ngobo,

³⁰Matat abko Leví mdara jire ngobo,

Leví abko Simeón ngobo,

Simeón abko Judá mdara jire ngobo,

****3:16 sandalia tikete.** Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene ni mda mdakrä. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

Judá abko José mdara jire ngobo,
 José abko Jonán ngobo,
 Jonán abko Eliaquim ngobo,
³¹ Eliaquim abko Melea ngobo,
 Melea abko Mainán ngobo,
 Mainán abko Matata ngobo,
 Matata abko Natán ngobo,
³² Natán abko David ngobo,
 David abko Isaí ngobo,
 Isaí abko Obed ngobo,
 Obed abko Booz ngobo,
 Booz abko Salmón ngobo,
 Salmón abko Naasón ngobo,
³³ Naasón abko Aminadab ngobo,
 Aminadab abko Aram ngobo,
 Aram abko Esrom ngobo,
 Esrom abko Fares ngobo,
 Fares abko Judá mdara jire ngobo,
³⁴ Judá abko Jacob ngobo,
 Jacob abko Isaac ngobo,
 Isaac abko Abraham ngobo,
 Abraham abko Taré ngobo,
 Taré abko Nacor ngobo,
³⁵ Nacor abko Serug ngobo,
 Serug abko Ragau ngobo,
 Ragau abko Peleg ngobo,
 Peleg abko Heber ngobo,
 Heber abko Sala ngobo,
³⁶ Sala abko Cainán ngobo,
 Cainán abko Arfaxad ngobo,
 Arfaxad abko Sem ngobo,
 Sem abko Noé ngobo,
 Noé abko Lamec ngobo,
³⁷ Lamec abko Matusalén ngobo,
 Matusalén abko Enoc ngobo,
 Enoc abko Jared ngobo,
 Jared abko Mahalaleel ngobo,
 Mahalaleel abko Cainán mdara jire
 ngobo,
³⁸ Cainán abko Enós ngobo,
 Enós abko Set ngobo,
 Set abko Adán ngobo,
 Adán abko Ngöbökwe dätebare.

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

4 Jesu nämane Ñö Jordánbtä, kánti Juankwe ngökani ñöte angwane, Ngöbö Üai Deme nämánena táte btä, kä nikani Jesu ngwena kä kaibete mda. ²Ne kánti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu angwane, diablu namani nüke Jesu nunte ja käne. Köbö gre ketebu Jesukwe mröbare ñakare jire chi, akwa kä ye namani bare angwane, btäräbe mrö namani dikaro ie. ³Ne aisete diablu jataninta, kákwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre ne ngwane, jä se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

⁴Akwa Jesu kákwe niebare mda diabluje:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö: Ñan mrö aibehti ni rabadre nüne, akwa kukwe kwatirekwatire niebare Ngöbökwe, yehti ni rabare nüne,
Deuteronomio 8.3

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ie.

⁵Nehti ngitio bäri mente käin, yehti diablu nikani Jesu ngwena mda. Ye kánti, jötrö ngwarbe kä jökrä amne juta kä jökräbti temen mikani tuadre kwe Jesuye, ⁶⁻⁷bti niebare kwe ie:

Jändrän ne biani jökrä tie amne ti tö rabai bien nireye, erere tikwe biandre jökrä aisete, makwe ja mikadi ngukudokwäbti temen ti ngwärekre, kákwe ti mikadi ütiäte jae angwane, kä jökrä tä ti kisete btä jändrän jökrä ütiäte krikri tä kä nebtä, se tikwe biandi jire jökrä mae, niebare diablukwe Jesuye.

⁸Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö: Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte jae. Niara aibe kräke sribidre,
Deuteronomio 6.13

abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte, niebare Jesukwe diabluye.

⁹⁻¹¹Nehti diablu nikani Jesu ngwena juta Jerusalénte mda, kánti nikani Jesu ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti käin, bti niebare kwe ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja täkete timon nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Ngöbökwé angeletre juandi ma ngibi-
iarebti abko kákwe ma kadi ngäbti
kisete, ma ngoto ñan matadre jäte
temen, abkokäre angeletrekwe ma
ketadite käintabe kisete, *Salmos 91.11-12*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä mabtä, aisete ja täkete timon, ma Ngöbö Odei ara mikakäre gare ni jökräye, niebare diablukwe ie.

¹²Abtä Jesukwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö arato:

Ni Dänkien Ngöbö kákwe ja kukwei mikadre täte ya, ñakare ya amne, niara di tärä ja kukwei ngwiandre bare ya, ñakare ya abko makwe ñan nuate ja käne ja gakäre ben, *Deuteronomio 6.16*

abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte. Abko kore se, niebare Jesukwe diabluye.

¹³Nehti diablukwe Jesu nuaninte ünän jökrä ja käne, bti nikani mentokwäre, köbö bäri kuin Jesu nuatekäreta, ye ngibiare jae mda.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴Nehti Jesu nikaninta Galileate angwane, Ngöbö Üai Deme di namani kri btä, aisete namani dre dre nuene, abkobtä ni jökrä namani kädriere juta

ketareketare temen. ¹⁵Erere arato, sinagoga juta ketareketare te, kántikánti Jesu namani niken dirire. Kukwei diri nämáne kwe, yebtä ni jökrä namani niara käikitekä.

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶Jesu nämáne Galilea, nikaninta juta Nazarete niara rirabare ye kánti. Namaninta yete angwane, köbö jadükakrä näire niara nämáne niken sinagogate, kánti nämáne niken käre. Ye erere, bati köbö jadükakräte nikaninta, kánti namani nünaninkä ñäkäkäre Ngöbö Kukweibtä. ¹⁷Ne btäräbe, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämáne Isaías kákwe tärä tikani abko ngökani Jesuye. Jesu nikani täräkwata ne metete angwane, batibe tärä krörö kwani ie, bti nikani ñäke btä:

¹⁸Dänkien Ngöbökwé ti dianinkä ja kukwei kuin mikakäre gare ni bobre bobreye, aisete ja Üai mikani tibtä kwe sribi nuenkäre.

Ngöböta biare ni ngite ngite tikatekäre abko ti juani niere kwe ietre.

Ni ie kä tuen ñakare abko ie kä rabadre tuenta abko ti juani niere kwe ie.

Erere arato, nire nire tä ja tare nike ni mda mda ngoto täni kwrere abko ti juani tikete kwe kä rabadre nuäre btä abkokäre.

¹⁹Mdakäre abko, Dänkien Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke abko ti juani niere kwe, *Isaías 61.1-2*

abko tärä yebtä Jesukwe ñäkäbare.

²⁰Bti tärä, btä Jesukwe ñäkäbare, ye mrianinkäta kwe, ngökaninta kwe sinagoga ngibiaka yeye, bti namaninta tākänintbe dirikäre se kwrere. Angwane Jesukwe ño niedi mda abko ni jökrä namani ngibiare, aisete okwä namani kwekbe jökrä Jesubtä Jesu kukwei ngibiare se kwrere. ²¹Ne btäräbe Jesukwe niebare mda:

Kukwe btä tikwe ñäri gwä, ye abko mtare mentokwäre nibira bare jökrä, niebare Jesukwe.

²² Jesu namani kukwe kuinkuin niere dikaro, yebtä ni jökrä ñan tõi namani krütare, aiseite namanintre Jesu kädriere kuin jökrä. Akwa yebti, namanintre niere krörö jae kwärikwäri Jesubtä:

¿Ni noko ñan José ngobo ya amarebti nibi dirire kore jabtä noko? namanintre niere Jesu rüere. ²³ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni kräkä bianka, btä nita töbike blo, ie nita niere krörö: ¡A! Ma kräkä bianka kri era metre ne ngwane, makwe ja mika quinta au angwane, nunkwe ma mikai era jae abko nieta. Ne kwrere munta töbike tibtä, ye gare kuin jabtä tie. Ye kwrere, Ngöbökwé ma juani ni die mikakäre mata niere jabtä, aiseite ye bä mike tuadre abko munta nütüre tibtä. Mdakäre abko, sribi kri nuenta Ngöbö diebti, erere namani bare mae Capernaúm kädrieta nun okwäbti, ye kwrere nuene ja käite nete nun kräke tuadre nunye, ne munkwe niedi tie, ye gare kuin tie arato. ²⁴ Mden kisete ti bike kukwe era erere niere munye: Ni Ngöbö kukwei niekä, ye abko ja käite mikata ütiäte ñakare jae mräkäkwé abko krörö: ²⁵ Bati ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämáne Elías^{††} nämáne nüne abko näire Ngöbökwé kä mikani bäri moren kä komä bti ötare amne nin nü näkäni jire chi temen, aiseite mrö nikani kri kä jökräbti temen Israel kánti. ²⁶ Kä ye ngwane abko, meri kän brare krütani krütani nämánena kabre nitre israelita ngätäite, akwa nin Ngöbökwé Elías juani nüne meritre israelita ye kánti, ñobtä ñan angwane nitre israelita ñan nämáne Elías mike ütiäte jae. Akwa meri nämáne iti kän brare krütani arato, akwa

ñakare israelitare nämáne nüne mobe Israel bare juta Sareptate juta kri Sidón bare abko kánti Ngöbökwé Elías juani nüne.

²⁷ Ye kwrere arato, ni Ngöbö kukwei niekä nämáne nüne kira kädian nämáne Eliseo abko näire ni ngütüete ngrabare lebra kisete nämánena kwati nitre israelita ngätäite abko nin mikaninta quinta jire iti Ngöbökwé, ñobtä ñan angwane nitre israelita ñan nämáne Eliseo mike ütiäte jae. Akwa ni menteni ñakare israelitare nünanka mobe kä Siria kánti ngütüete jökrä ngrabare arato abko kädian nämáne Naamán aibe mikaninta quinta Ngöbökwé.^{‡‡} Mräkä israelitakwe mikani ñakare era jae, aiseite Ngöbökwé die mikani ñakare. Ye kwrere tä nakenkä tibtä nete. Abko kore se, niebare Jesukwe.

²⁸ Nebtä ni Jesu kukwei nuaka nuaka sinagoga namanintre moto romon krübäte jökrä kräke, ²⁹ aiseite ni jökrä namani ja rüere Jesube, kä nikani kitekä romone ja käne juta bare mento nebe kä oko romonbtä ngitiobti. Ne kánti abko Nazaret nämáne. Kánti tö namanintre Jesu kitai jräte. ³⁰ Akwa Jesu abko nikaninta jáme ni kwati ye ngätäite ta mentokwäre.

Jesukwe üai käme juanintari mento

(*Marcos 1.21-28*)

³¹ Nebti Jesu nikaninta mda motokwäre juta Capernaúmte Galilea. Abti köbö jadükakrä näire nämáne niken sinagoga, kánti namani dirire ni nämáne ja ükekrö yeye ³² amne, niaratre jökrä ñan tõi namani krütare kukwe diribare kwe yebtä, ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre. ³³ Jesu nämáne dirire angwane, ni nämáne iti sinagoga

^{††}4:25 *Elías*. Ma raba ñäke kukwe nebtä tärä 1 Reyes 17.7-24 ye kánti.

^{‡‡}4:27 *Eliseo*. Ma raba ñäke kukwe nebtä tärä 2 Reyes 5.1-14 ye kánti.

yete, btä üai käme nämene nüne. Te batibe ni ye käkwe ngratebare kri ja dibti Jesuye:

³⁴ ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko, ma kite ja mike kukwe nunkwete yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwe gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

³⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

Ye btäräbe, ni jökrä ngwärecri, üai käme ni yebtä käkwe nitani temen, bti nikani mento, akwa ñan ni ye mikani bren kwe.

³⁶ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni neta kukwe ño ño dirire amarebti niara di tärä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne, üai käme tärä niken mento ie sere? namanintre niere kore Jesubtä.

³⁷ Yebtä abko, Jesu kädrie namani kä jökräte juta Capernaúm kántita temen.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesukwe diribare ünän sinagoga yete, bti nikani nebe Simón kánti mda angwane, Simón köbrän merire abko nämene bren jume drangwan kisete. Angwane Jesukwe mikadreta quinta abko mräkä namani ribere ie. ³⁹ Ye erere Jesu nikani, namani jänbtä Simón köbrän merire ye ken, käkwe drangwan juanintari Simón köbränbtä. Ye btäräbe, drangwan nikaninbe batibe btä, namaninta kuin batibe, namanintabe quinta

amne nükani dikekäta krö, nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Nebti ñänä jatanina niken timon dere[¶] angwane, ni kwati nämene ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete abko mräkä namani niken ngwena Jesuye. Ye abko, Jesu namani kise mike bti angwane, namani nebata quinta jökrä. ⁴¹ Erere arato, ni kwati btä üai käme nämene nüne abko kisete bren jänükani siba Jesuye. Ni ye abko, btä üai käme nämene niken mento, kä namani ñäke krikri be krörö Jesuye:

¡Jesu, ma Ngöbö Odei, ye gare kuin tie! üai käme namani niere kore Jesuye.

Abtä Jesukwe kada ketamna üai kämeye. Nin Jesu namani üai käme tuemetre ñäke jire chi mda, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwe abko namanina gare kuin üai kämeye, aisete ñan niedre kwe gadre ni jökräye, abkokäre Jesukwe kada ketani.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire

(Marcos 1.35-39)

⁴² Jändrinane dekä, Jesu nikani kä kaibete juta bäre mento rabakäre kaibe akwa, ni kwati namani känentari kisere kwäräkwärä, te nikani nebe Jesu jiebti. Namanintre Jesu kánti angwane, Jesu ñan rikadre, ie tö namani, kä namani Jesu ketete kisere. ⁴³ Akwa Jesukwe niebare ietre:

Ngöbö kite gobrane ni ngätäite, ye tikwe mikadre gare juta ketareketare te, abkokäre Ngöbökwe ti juani, aisete ti ñan rabadre kwekbe kä ketetibe kánti. Abko kore se, niebare kwe.

[¶]4:40 ñänä jatanina niken timon dere, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane, köbö jadükakrä nikani ta abko nämene ngibiare aisete.

⁴⁴Ye erere bkänä, Jesu namani niken kukwe ye mike gare nitre israelitaye sinagogate kwäräkwärä kä Judeate.^{§§}

**Jesukwe ni käräbare
nimä ja töitike jabe**

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

5 Abti bati, kä jatani ngwen dekä angwane, Jesu nämane Ñö Okwä Kri Genesaret (arabe kädianta Ñö Okwä Kri Galilea) ye köräbti angwane, ni kwati tö namani Ngöbö Kukwei nuai, kä namani Jesu kete dime ja ngätäite namani ruen Jesuye. ²Ne btäräbe ni gwa gaka nämane ruäre krade bätete, käkwe ru jakwe mikaninte krobu ñö köräbti, btä Jesu okwä namani. ³Jesu nikani, nakwani ru krati te. Ru te Jesu nakwani, ye abko ru Simónkwe. Jesu namanina rute, ru ngwiamna bäri ñöte kwe Simónye, bti namani tākānintbe Ngöbö Kukwei dirire ni kwatiye. ⁴Jesukwe diribare ünän angwane, niebare kwe mda Simónye:

Ñö okwä bäri mente nguse, ye kánti ru ngwena, bti munkwe krade kita ñöte gwa gakrä, niebare Jesukwe Simónye.

⁵Abtä Simónkwe niebare Jesuye:

Dirikä, deo abko kä kuin gwa gakrä. Nunkwe sribinirira kri dibire ta. Nin nun kábä nibi jire chi, akwa mata ti juen gwa gaenta, aisete ti bike niken, niebare kwe ie.

⁶Ye kwrere bkänä, Simón nikani sribi mukobe, namanintre ñö okwä nguse kánti, käkwe krade kitani ñöte angwane, batibe gwa neketaninte kabrekabre krade ietre se kwrere. Krade namani nötöte bee kisete gwa täni. ⁷Amne sribi muko kwekwe nämane ru mdate abko namanintre kärere, kä namani kise minienkä ietre abko rikadre die mike gwa ükekrö abkokäre.

Erere sribikä nämane ru mdate, ye nikani gwa ükekrö siba amne gwa ükaninkrö ru krobu bti tabe kwetre. Gwa namani ñakare rute ya, aisete bäsi ru namani niken neen jökrä ñöte nguse gwa däbä täni Simón okwäbti. ⁸Yebtä ja namani ruen käme btä ngite Jesu ngwärecri Simón Pedroye, aisete nikaninbe ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärecri, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma deme ti ngwä. Ti abko moto kämekäme dikaro, aisete nän mento tibtä, niebare Simónkwe Jesuye.

⁹⁻¹⁰Simónkwe ñäkäbare kore Jesuye, ñobtä ñan angwane Simón btä Zebedeo ngäbriänkätre kädian nämane Santiago btä Juan abko käkwe ñan gwa gabare jire erere gwa gani kwetre aisete, Jesu diebtibe gwa gani kabre kore kwe nukani gare ietre aisete, töi ñan namani krütare. Kwrere ni mda mda nämane näin siba Simónbe ñan töi namani krütare arato, gwa gani kabre kwetre yebtä. Simónkwe ñäkäbare kore Jesuye, abtä Jesukwe niebare mda ie:

Simón, ma abko gwa gaka, akwa mtare mentokwäre ma jatadi ni gaen Ngöbökrä, aisete ma ñan rekwetaka tibtä, niebare kwe ie.

¹¹Yebti Simón, Santiago btä Juan nikani ru ngwenante nebe ñö köräbti jate, käkwe jändrän jökrä kwe mikaninte, bti nikanintre Jesube.

**Ni iti kwata bren lebra kisete
abko Jesukwe mikani kuinta**

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹²Bati Jesu nämane jutate angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare nukani abko ie Jesu jatabare angwane, nikani ngitiekä ngwäre tim-

§§4:44 *kä Judeate*. Manuscrito bäri kuinquin, yebtä Judea tä tikani. Manuscrito ñakare bäri kuin, btä *Galilea* tä tikani.

onkwäre Jesu mikakäre ütiäte, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tö ti mikaita quinta ne ngwane, makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe ie.

¹³ Angwane Jesukwe kise mikani btä, käkwe niebare mda ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aiseté gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare ye kwata namaninta quinta jökrä ngrabare. ¹⁴ Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita quinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diär-eye amne ni bren kore tä nebata quinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye ma rabadre dbe niara ngwärekrei abkokäre. Yebtä abko ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

¹⁵ Jesukwe ja dokwä tākāni kore ni mikaninta quinta kwe yebe, akwa kukwe nakaninkä, yebtä abko bäri ni jökrä namani Jesu kädriere niken juta ngrabare temen, abkotari ni mda mda namani nüke ja ükekrö kwati mda Jesu kukwe nuakäre, ruäre bren abko Jesukwe mikadreta quinta abkokäre namanintre nüke. ¹⁶ Akwa Jesu abko nämane niken käre kä kaibete blitakäre Ngöböbe.

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Bati Jesu nämane dirire mda angwane, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nünanka

juta ketareketare te Galilea amne Judea ngrabare temen, ruäre abko nünanka juta Jerusalénte nükani, namani tākānintbe Jesu kukwei nuen. Ye ngwane Dänkien Ngöbö di kri nämane Jesubtä ni bren bren mikakäreta quinta.

¹⁸ Jesu nämane dirire gwi angwane, ni ruen ñakare ngrabare abko kiseté ñan dikaka kä, mikani jänkwaterabi abko ni mda mda nükani ngwena ja ñäte, tö namanintre niken ngwena nebe gwi Jesu ngwärekrei. ¹⁹ Akwa ni namani kwati dikaro aiseté, ñan namani tuen ngwiane gwä ietre. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä abko te ta ni bren ye gibianinkä köbtä käin timon kwetre, nükani ngitiekä temen Jesu ngwärekrei ni kwati okwäbti se kwrere. ²⁰ Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye namani tödeke kwatibe Jesubti namani tuen ie, käkwe niebare ni bren yeye:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

²¹ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo namani töbike krörö Jesubtä: Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, jse ñobtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere se! namanintre töbike kore Jesubtä. ²² Akwa niaratre namani töbike kore ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta töbike kore tibtä yere? ²³ ¿Dre abko bäri nuäre niedre? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya? ²⁴ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

²⁵ Btäräbe, ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata bti nämane temen diani kisete, bti nikaninta ja gwiriete Ngöbö käik- itarekä kwärä se kwrere. ²⁶ Yebtä ni nämane kwati ye ñan töi namani krütare amne namani Ngöbö käikitekä jökrä, kä namani niere krörö jae kwärükwäri:

¡Aiteeje, mtarebra ñan nikwe jändrän kuin turi ya! Jändrän ne kwrere ni ngämi tuen jire bati, erere nikwe tua mtare yera, ni jökrä namani niere kore jae kwärükwäri.

Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe (Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ Nebti Jesu nämane jutate, nikaninta angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, ye kánti ta nikani mda amne, ni kädian nämane Leví nämane tákänintbe jändrän ütiä kärere yete, kánti Jesu nikani mate angwane, Jesu okwä namani kwekbe Levíbtä, käkwe niebare ie:

Brän tibe, niebare kwe Levíye.

²⁸ Angwane jötrö ngwarbe Leví kwe jändrän jökrä mikaninte, nükani dikekä krö, bti nikani Jesu jiebti.

²⁹ Abti Leví tö namani Jesu mikai ütiäte, käkwe bieta köböi kitani ja juete mda Jesukrä. Ye ngwane ni jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä namani kwati tákänintbe, btä ni mda mda nämane tákänintbe mröre siba mesabtä Jesube. ³⁰ Yebtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbö kwe Moiséye dirikätre reketaka jakri bariseobe abko namanintre ñäke nitre ja töitikaka Jesube rüere, käkwe niebare ietre:

Nitre jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme amarebti

munta mröre siä kwatibe te amne munta dö ñaen bentre sere, niebare kwetre.

³¹ Nitre bariseo käkwe ñäkäbare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkrä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bä mikani ni bren kwrere kwe, käkwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin, bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye.

³² Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwäreki mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, niaratre käkwe ja ngite niedre Ngöböye, bti kukwe kämekäme kitadre temen kwetre amne tödekadre Ngöbö bti kwetre, abkokäre ti jatani. Abko kore se, niebare kwe nitre bariseoye.

Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Abti nitre bariseo käkwe niebare krörö Jesuye:

Nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre nänkä nun bariseobe abko käre tä ja bäine Ngöbökrä, käre tä blite Ngöböbe. ¿Se ñobtä abko, nitre ja töitikaka mabe abko käre mröre, käre dö ñaen akwa, ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kwetre ie.

³⁴ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne, nitre ja töitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe niebare nitre bariseoye:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ye ngwane ¿ni ja mikaka gure ye tädre siba ben-

tre angwane, kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare. ³⁵ Akwa ni ja mikaka gure ye jirikadre kukwe muko okwäbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä, niebare Jesukwe ietre.

³⁶ Kukwe ngwianintari ja bänbtä, abtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö dän btinbtä amne uba döi btinbtä, käkwe niebare:

Ni ñakare jire iti käta dän btin tikekä, bti tä dän ngututu gudike, ñobtä ñan angwane nikwe dän btin kukwän tikadrekä, ye ngwane dän btin juandre ngwarbe. Erere arato, dän ngututu gudikadre kukwän btin bti, ye ñan rabadre kuin. ³⁷ Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi mräre keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane uba döi bänän jatadre dime amne rikadre nokrekä, ye käkwe chibo kwata ngututu trekadre amne rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. ³⁸ Mden kisete, uba döi mräre mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte, uba döi amne chibo kwata ñan rikadre ngwarbe. ³⁹ Mdakäre abko, nita uba döi sribebare kira ñaen, yebti ni ñan töta nebe uba döi mrä ñaen mda, ñobtä ñan angwane ni uba döi kira ñaka, ye käta uba döi kira abko bäri bänänte niere. Ye kwrere arato, mun ñan tö kukwe btin dirita tikwe kaen ngäbti, tuen tie. Mun ñan tö kukwe ngututu diribare kira tuaimetre, kukwe dirita tikwe kakrä ngäbti, aiseti tita kukwe ne niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

**Jesu abko bäri ütiäte
köbö jadükakrä yebti ta**

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

6 Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja töitikaka ben nämane näin siba, kä nikani trigo ngwä öto ji

ngrabare kwetadre jae; nikani münente, münente, nikani kwete ji ngrabare. ² Yebtä abko, nitre bariseo nämane näin ruäre, käkwe niebare nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Ye ñobtä jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko mun nibi nuene sere? niebare kwetre ietre.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Bati David btä rükä kwekwe, ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kánti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kánti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbökwé, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Ngöbö Kukwei yebtä mun tärä ñäke ruen tie. ⁵ Ye kwrere abko, köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aiseti nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

**Jesukwe ni mikaninta kuinta
köbö jadükakrä näire**

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Abti köbö jadükakrä mdara jire te, Jesu nikani sinagogate, kánti namani dirire angwane, ni iti küde ruenkri ara jire ngrötani ie nämane yete. ⁷ Ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo nämane yete arato. Jesukwe ni ye mikadreta kuinta köbö jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre namanintre Jesu ngbiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä. ⁸ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne

nitre bariseo nämane töbike ño Jesubtä, ye Jesukwe gani btätre, käkwe niebare krörö ni küde ngrötani yeye:

Jakwe ni jökrä ngwärekre nete, niebare kwe ie.

Erere ni ye nikani, namani nūnaninkä ni jökrä ngwärekre se kwrere angwane, ⁹Jesukwe niebare nitre bariseoye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta quinta ya? ¿Ni bren tuametre krüte ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰Bti Jesukwe mikani ñäräre jire jökrä ja bäre temen, bti niebare kwe ie:

Küde ngököte, niebare Jesukwe ie.

Ye erere ni ye käkwe küde ngökaninte angwane, küde namaninta kuin batibe ie. ¹¹Yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo käkwe kä mikaninkäbe romone, mätä namani kri Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nikwe dre nuendi ni noko kitakrä ngite ruen? namanintre niere jae kwärikwäri Jesu riere.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu ja kukwei ngwianka

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹²Abti bati Jesu nikani blite Ngöböbe ngitiobti käin. Ye kánti kä nükani ngwen ie blitabtä Ngöböbe. ¹³Kä nükani ngwen dekä angwane, Jesukwe nitre nänkä ben ye käräbare ja kánti, bti nitre ye ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe ja kukwei ngwianka. ¹⁴Ni dianinkä Jesukwe abko nere:

Simón, (ne mden Jesukwe kädiani Pedro arato); btä niara etba kwe An-

drés; arato Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé;

¹⁵btä Mateo, Tomás, btä Alfeo ngobo Jacobo; arato Simón Zelote

¹⁶btä Jacobo etba kwe Judas btä Judas Iscariote. (Judas Iscariote ne mden käkwe Jesu kitani ngise müre ketadre.)

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Mateo 4.23-25)

¹⁷Nebti Jesu nämane ngitiobti ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe ye ben, nikaninta motokwäre, namaninta kiabti ngüsürüri. Ye kánti ni kwati nänkä ben, btä ni kwati nūnanka kä ketareketare kä Judeate, juta Jerusalénte amne ni nūnanka mren köräbare juta kädianta Tiro amne Sidón ye ken, käkwe ja ūkaninkrö kwati Jesu ngibiare ngäbti, btä Jesu nūkaninta. ¹⁸Ni nükani kwati ne abko jatani Jesu kukwei nuakäre. Ni bren bren abko Jesukwe mikadreta quinta, abkokäre jatani. Ni ruäre abko nämane ja tare nike ūai käme kisete abko namani nebeta quinta Jesu diebti. ¹⁹Erere arato, Jesu die namani kri ni mikare quinta, abkotari ni jökrä bren bren tö namani Jesu nuainbtä, erere namani nuenbtä angwane, namanintre quinta Jesu diebti.

Jesukwe diribare ni kwatiye

(Mateo 5.1-12)

²⁰Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta, yebti nitre ja töitikaka ben amne ni mda mda nämane ñäin ben, ye mikani ñäräre jökrä kwe, bti niebare kwe ietre: Mun bobre bobre, ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñöbtä ñan angwane Ngöbötä gobrane munbti.

²¹Mun ruäre tä mrö nike mtare, ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñöbtä ñan

angwane mun ye abko ie Ngöbökwe mrö biandi ere.

Mun ruäre tä ja müaire kä nebtä kukwe bätäkä ngwarbe btä, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane mun ye abko käkwe kötadi bänänte mrä.

²² Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo Kwrere ne mikabtä täte, ni mda mdakwe bätä ngwiandi munbtä, ñan tö rabadi mun tuai ketetibe jabe, käkwe mun juanditari amne ñäkädi taretare kwe munye.

Ni moto kämekäme btä ñäkä raba kämekäme, ye kwrere jire ñäkä rabadi munbtä, mun ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, aiseite mun ñan raba ulire.

²³ Munkwe ja tare nika kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne mun rika nakwenkä kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwe jändrän kuin biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre mun mikaka ja tare nike, ye mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko mikani ja tare nike kore arato, niebare Jesukwe.

²⁴ Bti ni ngwian bkäne krikri btä Jesukwe blitabare krörö:

Mun ngwian bkäne krikri tödeke ñakare Ngöböbti akwa, ngwian kabre munkwe aibehti munta tödeke, aiseite kä nuäre kä nebtä aibe tä munkwe, ñobtä ñan angwane mrä abko jändrän Ngöbökwe ñan rabadi jire chi munkrä.

²⁵ Ye abko, mun ngwian bkäne krikri käta mröre trinetrine mtare kä nebtä, aiseite munta nüne jäme, mun Ngöbö Kukwei töbikaire ñakare.

Mun ye abko käkwe mrö nikadi tare jakän.

Erere arato, mun ngwian bkäne krikri käta kötö kuin bänänte mtare, akwa mun Ngöbö käi ngwen nuäre ñakare jabtä.

Ye aiseite mun ye abko moto rabadi ulire ulire ja müaire tare jakän.

²⁶ Mdakäre abko, kira nitre ni ngökaka jatani ja Ngöbö kukwei niekä niere, mika nämane ütiäte ütiäte ni jökräkwe, ye kwrere mun mikata ütiäte ütiäte jae mtare.

Akwa mtare munta Ngöbö mike ñakare ütiäte jae, aiseite mrä angwane, Ngöbökwe ñan mun mikadi ütiäte jae.

Mun ye abko bobrera jakän. Abko kore se, niebare Jesukwe ni ngwian bkäne krikribtä.

Nikwe ni rüe taredre

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jesukwe niebare:

Mun ti kukwei nuaka nete, ye ie ti bike niere krörö: Munkwe mun rüe tare. Nire nire mätä munbtä abko kräke munkwe jändrän kuin nuen. ²⁸ Nire nire käkwe mun rätäkä taretare, ye kräke munkwe jändrän kuinkuin kärä Ngöböye. Nire nire käkwe mun mikadre ja tare nike krübäte, ye kräke munkwe blita Ngöböbe. ²⁹ Erere arato, nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ru-enkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae ne ngwane, makwe ja ngwäre kwäräkri mika demaindre ie ja mäkäkäreta ben. Akwa makwe ñan ja ngie mika. Erere arato, nirekwe dän bäri kuin makwe ja mriatekrä tä mabtä ye dianka makän angwane, dän raba ötadi mabtä, ye makwe bian ie arato. ³⁰ Nirekwe jändrän munkwe kärä munye, ye erere munkwe bian ie. Erere arato, nirekwe jändrän jen munkwe dianka munkän, munkwe

ñan ja ngie mika amne munkwe ñan kārāta ie. Munkwe kukwe ne nuendre kore angwane, munkwe mun rüe tare-dre. ³¹Ni mda mdakwe jāndrān kuin nuendre munkrā, ie mun tōta nebe, ye kwrere munkwe jāndrān kuin nuen ni mda mdakrā.

³²Mdakāre abko, ni moto kāmekāme tā ni niara tarekātarekā tarere, ye kwrere munkwe ni mun tarekātarekā aibe taredre arato angwane, ¿Ngöbökwe ütiā biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre bä jene nuenta munkwe ni moto kāmekāme ngwā? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kāmekāmenkwe arabe munta nuene siba ya? ³³Erere arato, ni jāndrān kuinkuin nuenkā aibe krāke ni moto kāmekāme tā jāndrān kuinkuin nuene, ye kwrere ni jāndrān kuin nuenkā munkrā aibe krāke munkwe jāndrān kuin nuendre angwane, ¿Ngöbökwe ütiā biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre nuendre munkwe ni moto kāmekāme ngwā kore? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kāmekāmenkwe arabe munta nuene siba ya? ³⁴Ne kwrere arato, ni moto kāmekāme aibe tā ngwian bien ütiādre jae kwārikwāri, bti tādre tōdeke ngwian jakwebti kwārikwāri. Ye kwrere ni ie mun tō rabadre ja di kārāi amne ngwian tādrera kwe mun die mikakrā aisete aibe ie, munkwe ngwian biandre ütiādre angwane, ¿Ngöbökwe ütiā biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre bä jene nuenta munkwe ni moto kāmekāme ngwā? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kāmekāmenkwe arabe munta nuene siba ya?

³⁵Ne mden kisete, munkwe ñan mun mrākā aibe die mikadre, akwa munkwe mun rüe taredre amne munkwe jāndrān kuin nuen mun rüe die mikakrā. Erere arato, munkwe ngwian bian ütiādre mun rüeye angwane, munkwe ñan

biandre ütiā diankrāta tōre kwārākrita jae. Munkwe nuendre kore ne ngwane, Ngöbökwe sribi mun rüekrā ye ütiā biandi kri munye kā kāinbti. Erere arato, mun rabadi Ngöbö Kri Kā Kāinbti ngobore, ñobtä ñan angwane ni diān diān krāke Ngöbö ütiāte ñakare amne ni moto kāmekāme tā nüne Ngöbö rüere, akwa Ngöbö mandama krāke, aisete ye kwrere mun rabadre arato. ³⁶Ni jōkrā ruentari tare Ngöbö mun Rünye, ye kwrere munkwe ni jōkrā ngwian ruentari tare jae, niebare Jesukwe.

Ñan ñākādre ni mda mda rüere

(Mateo 7.1-5)

³⁷Jesukwe niebare:

Ngöbökwe ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokāre munkwe ñan bika kri, kākwe ni mda mda bä mika kāme ja kāne. Erere arato, Ngöbökwe ñan mun mikadre ngite, kākwe mun mikadre ja tare nike kārekāre, abkokāre munkwe ñan bika kri, kākwe ni mda mda mika ngite ngwarbe. Ni mdakwe ja mika ngite mun rüere, ye munkwe dian jabti ta angwane, mun ngite Ngöbö ngwārekri, ye Ngöbökwe diandikā jire jōkrā munbtā arato. ³⁸Ye kwrere arato, nireta jāndrān mdei nike, ie munkwe jāndrān bian ngwarbe angwane, Ngöbökwe jāndrān biandi munye. Ye abko, munkwe jāndrān ñākādi kuin tāte, ye kwrere Ngöbökwe jāndrān biandi kuin tāte munye. Ye mden kisete, munkwe jāndrān biandre ngwarbe ño ni mda mdaye, ye kwrere Ngöbökwe jāndrān biandi munye arato, niebare Jesukwe.

³⁹⁻⁴⁰Bti Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda:

¿Ni ja tōitikaka, ye bāri tōbtā kri ni dirikā ie yekrā ya? Ñakare, akwa ni ja tōitikaka, ye kākwe ja tōi tikadre ünān jōkrā angwane, batibe rabadre tōbtā dirikā ie ye kwrere, aisete mun ngāmi ja tōitike ünān, kānenkri mun abko

ni krörökrörö kwrere: ¿Ni ie kä tuen ñakare, ye raba ni mda niara kwrere jie ngwen kuin ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare ja kwrere rikadre ja jie ngwena kwärikwäri ye kä oko romon mdente tuen ñakare ietre, aisete betadrekä jräte amne rikadre ngwarbe gwaire. Ne aisete, mun ngämi ja töitike ünän, känenkri munkwe ñan bika kri, kä rika ni mda mda jie ngwena, niebare kwe.

⁴¹ Jesukwe kukwe mda bä mikani krörö, käkwe kukwe käme nikwe bä mikani kri oto bäri kri kwrere amne, kukwe käme nuenta ni mdakwe abko bä mikani kä büre chi kwrere, käkwe niebare:

¿Kri oto bäri kri tä ma okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere? ⁴² ¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko, ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¡Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore yera! Makwe kri oto kri ma okwäte, ye ara jire dianka käne jae, bti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko munkwe ñan bika bäri kise ngwen btä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yehtë, akwa kukwe käme, yehtë mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä käne, abti mun raba mun mräkä die mike, niebare Jesukwe.

Jesukwe ni töi bä mikani kri ngwäbtä

(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Bti Jesukwe kukwe mda bä mikani abko krörö:

Kri ngwä kuin kwetadre ñan ngwäta nebe käme. Erere arato, kri ngwä käme kwetata ñakare, ye ñan ngwäta nebe kuin. ⁴⁴ Ye mden kisete, ngwäta kuin ya, käme ya, yehtë kri kuin ya, käme ya tä nüke gare nie. Ne aisete, ¿kri tukwäte tukwäte btä nita higo ngwä kuin kwetadre ötö ya? Ñakare. Erere arato, ¿kri mda mda tukwäte tukwäte btä nita uba ngwäkä ükekrö ya? Ñakare. ⁴⁵ Ye kwrere jire abko, ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakäre, akwa ni moto käme ne ngwane nita blite ngwarbe diän diän jirekäbe, ye abko ñan tä ni mda mda die mike, ñobtä ñan angwane niara abko töi käme, yehtë tä nüne. Ne aisete ni moto ño amne ni töi ño, ye kwrere nita blite, niebare Jesukwe.

Ju mikaka nibu

(Mateo 7.24-27)

⁴⁶⁻⁴⁷ Bti Jesukwe niebare mda:

Mun ti kukwe nuaka nuaka nete, ye ngätäite ni ruäre käta ti Dänkien, niere tie akwa, tita kukwe nuemna abko erere tä nuene ñakare. Ni ye kwrere abko, ti bike bä mike ni krörö btä munye: ⁴⁸ Bati ni nämane iti, kä nikani ju mike ñö köräbtä. Käne kä muani mente nguse nguse kwe, bti ürä kuin nökanı kwe ju gräre, bti ju mikani kuin jäkwatabti kwe. Abti bati nü jatani temen, ñö nikani niren niren jate, jatani mate dite jubtä se kwrere, akwa ju mikani kuin kwe, aisete nin ñö nikani ngwena kän. Ye kwrere abko ni ti kukwe nuaka nuaka abko ie tita dre dre nuemna, erere tä nuene, ni ye abko ni iti käkwe ju mikani kuin ye kwrere. ⁴⁹ Akwa ni mdara jire käkwe ju mikani ñö köräbtä arato abko käkwe ürä nökanı känime ümante abko nü jatani temen, ñö nikani niren niren kri jate, jatani mate dite jubtä. Ju ye abko namani jueme, aisete ñö jatani mate btä, nikanınbe temen, nikani ngwarbe jire

jökrä. Ye kwrere abko, ni ti kukwe nuaka nuaka abko ie tita dre dre nuemna akwa tä nuene ñakare, ni ye abko ni iti käkwe ju mikani jueme, nikani temen ye kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

**Rükä dänkien romanobo
käkwe tödekani metre Jesubti**

(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

7 Jesukwe blitabare ünän ni kwatibe, yebti nikani mda juta Capernaúmte. ²Ye kánti rükä dänkien romanobo nämane nüne iti. Ni ye abko kwe, ni nämane iti sribikä jakrä. Sribikä ye abko mika nämane ütiäte kri kwe abko näkäni bren jume, namani tu neketebe kán. ³Ne btäräbe Jesu nämane Capernaúmte kädrie namani jabtä ni rükä dänkien ye okwäbti. Jötrö ngwarbe, niara käkwe nitre unbre ji dokwäte nitre Capernaúmbo ngätäite juani Jesu kärere sribikä jakwe miketa quinta. ⁴⁻⁵Erere nitre unbre ji dokwäte ye jatani, nükani Jesu kánti, kä namani ribere kisere krörö Jesuye:

Nitre rükä dänkien abko ñakare israelita. Niara romanobo bkänä akwa, ni israelita tare kri kwe. Niara arabe käkwe ngwian biani sinagoga jue ütiä biankrä nunkrä Capernaúm nete, aiseté niara ütiäte, aiseté makwe sribikä kwe mikadreta quinta kräke, ie nun tö nibi abko namanintre ribere kisere kore ie.

⁶Te Jesu nikani bentre, nikanina nebe nitre rükä dänkien ye gwirie ken angwane, nitre rükä dänkien ye käkwe kukwe muko juani ruäre Jesu ngäbti ja kukwei niere, käkwe niebare Jesuye:

Nitre rükä dänkien käkwe ja kukwei niemna mae abko nun ki niere ma ngäbti abko krörö: Ti Dänkien, ni ütiäte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiäte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie, aiseté makwe ñan ja nikadre dikaro rükakäre ti gwiriete, nibi ruen tie. ⁷Ma bäri ütiäte, ye mdenbtä abko

nin ja nüke töre jire chi tie, niken ma kärere au sribikä tikwe miketa quinta, aiseté tikwe ni mda aibe juni ma kärere. Akwa sribikä tikwe rabadreta quinta abko makwe niedre jirekäbe menteninbe angwane, rabadita quinta abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae, ⁸ñobtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, kätä dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko tita juen, ye tä niken jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klaboré tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö ngwarbe tä nuene. Ne aiseté, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe dre dre niedre sribikä bren tikwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aiseté tita ja di ribere kore mae, niemna kore nitre rükä dänkienkwe mae, niebare rükä dänkien kukwe mukokwe Jesuye.

⁹Yebtä Jesu ñan töi namani krütare mda, käkwe ni nämane näin ben mikani ñäräre jökrä, bti niebare kwe ietre:

Ni tödeke kwatibe Ngöböbti ni ne kwrere, nin ngämi kwen jire tie nitre israelita ngätäite amarebti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböbti nüke kwen mtare tie nere, niebare Jesukwe ni kwatiye kore.

¹⁰Bti Jesu nikaninta ja jiebti amne ni Jesu käräkä käräkä abko nikaninta janknu, nikani nebete nitre rükä dänkien kánti angwane, ni klaboré nitre rükä dänkienkwe, ye namaninante quinta, btä nikani nebete abko nakaninkä kore.

**Meri ngobo itibe krütani kán
abko Jesukwe mikaninta nire**

¹¹Nebti Jesu nikani mda juta chi kädian nämane Naín kánti nitre ja töitikaka benbe angwane, ni mda mda nikani kwati siba ben. ¹²Nikani ngitiekä jukwebtä juta chi Naín yete angwane, mürü ngwäkä jätatani doboi mikadre,

jänükani ngätäi ben. Mürü ngwäkä ye abko, meri kän brare krütani abko ngobo ngörä itibe kwe ben nämane nüne abko krütani kän. Mden abko ngwäkä ngwian nämane abko ben ni mda mda nämane näin kwati uliere siba, nükani ngätäi ji ngrabare Jesube. ¹³Meri ngobo ngörä itibe kwe krütani kän, meri ye abko jatabare Jesuye amne namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe niebare ie:

Ma bobre, ngäbäkre krüta tare makän ne abko, akwa makwe ñan müai jakän, niebare kwe meri yeye.

¹⁴Ne btäräbe jänkwata bti mürü ngwäkä ngwian nämane, ye ken Jesukwe krötabare, bti kise mikani jänkwatabtä kwe mürü ngwäkä yeye. Abtä ni mürü ngwäkä ngwianka namani nünaninkä jökrä angwane, Jesukwe niebare mürü ngwäkä yeye:

Ngäbäkre, nüketa nire tita niere mae, niebare kwe ie.

¹⁵Erere bkänä, mürü ngwäkä ye nükani nintabe nire batibe. Ngäbäkre ye nükani tükänintbe krö, bti nikaninbe bliteta se kwrere. Bti Jesukwe bianinta meyeye ni kwati okwäbti. ¹⁶Yebtä abko, ni jökrä namani nekwetekä, akwa namanintre Ngöbö käikitekä, kä namani niere krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä kri nuke ni ngätäite nete mtare, köböire Ngöböta ni jen kwe die mike, namanintre niere, kä ngwiare nuäre jabtä Ngöbö käikitarekä kwärä se kwrere.

¹⁷Jesukwe mürü ngwäkä mikaninta nire, ye abko kädrie namani batibe jökrä Judeate ta temen btä kä kiakia te Judea bäre temen abko nakaninkä kore.

Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä

(Mateo 11.2-19)

¹⁸Kukwe kuin ne namani bare Jesuye, ne abko nitre nänkä Juan Bautistabe nikani, käkwe niebare jire jökrä ie. Abtä Juankwe nitre nänkä ben, ye käräbare

nibu ja kanti, ¹⁹bti ni nibu ye juani kwe ni Dänkien Jesu kanti abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwé ne abko Jesu ya, ñakare ya abko tö namani gai. Ñakare ne ngwane, ni mdara jire ngibiadre ngäbti ya, ño abko tö namani gai, käkwe ni juani nibu kukwe ye ngwentari Jesuye. ²⁰Erere bkänä, ni nibu ye nükani Jesu kanti, käkwe niebare krörö ie:

Ni Dianinkä juandre Ngöbökwé rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nükani ya o nunkwe ni mdara jire ngibiadre abko nun juamba ngwentari mae, niebare kwetre Jesuye.

²¹Jesukwe kukwe kani ngäbti ñakare jötrö, akwa ne btäräbe ni kwati nämane ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete abko Jesukwe mikaninta quinta. Ni ruäre abko, btä üai käme nämane, kisete nämane ja tare nike abko Jesu namani juentari mento btä. Erere arato, ni kwati ie kä tuen ñakare abko ie Jesu namani kä mike tuenta ni juani nibu Juankwe ye okwäbti. ²²Bti Jesukwe niebare krörö mda ni nibu yeye:

Tita dre dre nuene tuata munkwe amne tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye. Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni ie kä tuen ñakare abko ie kä nibi tuenta kuin amne, ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi nebata kuin jökrä amne ni olo ngidianinte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nüketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye. ²³Erere arato, nire nire käta tödeke tibti amne ti ne ara nükani tä nütüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbökwé ja di biandi amne kä rabadi nuäre btä tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni nibu yeye.

²⁴Ni juani nibu Juankwe nikaninta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sekware, ye käta ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekware bä mike, ni se kwrere tua nikani munkwe ya? ²⁵¿Mun janabare Juan mike ñäräre angwane, ni ja ükaninte kuin käkwe dän ütiäte kri kitani jabtä nämane yete abko mun janabare mike ñäräre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän ütiäte kri kitani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jame jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie. ²⁶¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre? ¿Mun nikani ni Ngöbö kukwei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre. Akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen.

²⁷Juan ye mdenbtä tärä tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä: Ngöbökwie niebare: Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye kwrere, *Malaquías 3.1* abko tä tikani kore Juanbtä.

²⁸Ne mden kiseti, ti bike kukwe niere krörö munye: Ni jökrä därebare kä nebtä, ye ngätäite ni ñakare jire iti abko bäri ütiäte Juankrä; akwa nire nire bäri bobre, ütiäte ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni ye abko bäri ütiäte Juankrä, niebare Jesukwe.

²⁹Jesukwe Juan mikani bäri ütiäte kore, abtä ni kwati Jesu kukwei nuaka nuaka amne nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä nämane yete käkwe kukwe mikanintbe Ngöbökwie ni diantarikrä diribare Juankwe, ye abko era bä mikani, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja mikani ngökadre ñöte Juanye aiseti. ³⁰Akwa nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye dirikätre na-

mani yete Jesu kukwei nuen arato amne kukwe mikanintbe Ngöbökwie ni diantarikrä diribare Juankwe, ye abko niaratre namani mike ngwarbe jae, ñobtä ñan angwane ñan ja mikani ngökadre ñöte kwetre Juanye, ñobtä ñan angwane nin namani moto ulire kukwe kämekämenbtä aiseti. ³¹Ni jökrä käkwe töbikabare ñakare ja kwrere Juanbtä kore, abtä Jesukwe niebareta ietre:

Ne mdenbtä abko ni nünanika kä ne näire abko ti bike bä mike krörö: Kä jändrän rürümoinkrä jutate, kanti ngäbäkre tä nebe täkänintbe temen, käta ñäke krikri mräkä mda mdaye, yebtä ti bike ni nünanika kä ne näire bä mike krörö: ³²Ngäbäkre tä niere mräkäye: Nunkwe nörä jürü tärä mikakrä munye, akwa mun ñan tö nibi tärä mikai. Abtä ka ni moto mikakrä ulire abko nunkwe nini mda, akwa munkwe müaniri ñakare arato abko ngäbäkreta niere. Ye mden kwrere munta niere Juanbtä amne tibtä, aiseti tita nitre ye bä mike kore, ³³ñobtä ñan angwane Juan Bautista nukani angwane, üai käme tä btä, aiseti ñan tä mröre kri amne ñan tä dö ñaen, munta niere rüere. ³⁴Yebti ti, Ni Kä Nebtä Ngobo rükaba mda angwane, ti abko mröre büle krikri amne ti dö ñaen krübäte munta niere tibtä. Mdakäre abko, ti ja getaka ni diän diän ben amne nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä tä tuen käme munye abko ben tita ja gete, abtä munta ñäke ti rüere arato. Ye mdenbtä abko mun ngäbäkre kwrere tita niere. ³⁵Akwa ni nüne töbtä era metre Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä abko nun abko ni jen Ngöbökwie era metre abko nunta bä mike. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ñö rä bäne ütiäte kri kekani Jesu ngotobti

³⁶Nebti bati, bariseo kädian nämane Simón käkwe Jesu ngwiani mröre ja

gwiriete. Erere Jesu nikani, namani tākānintbe mesabtā Simón juete angwane, ³⁷meri bti kā ngwarbe nāmane nūne juta ne arabe kānti abko Jesu nūkani mröre Simón gwiriete gani kwe. Angwane nō rā bāne ütiāte kri kādian nāmane nardo nāmane jā bā ngwen kādianta alabastro dātebare boteara te, ye jāntūkani kwe Jesu kānti. ³⁸Mūare kwārā nikani ngitiekā Jesu ngotobtā temen, kā nikani Jesu ngoto bātete ni klabore kwrere, akwa ja okwā nōibti bātāninte kwe. Jesu ngoto bātāninte ünān kwe, bti rōtaninta kwe ja dokwā drūenbti, ngoto demainbare kwe, bti nō rā bāne kekani kwe Jesu ngotobti, namani Jesu tarere kri mikakāre tuare ie. ³⁹Ye abko nakaninkā Simón, Jesu nūbaikā mröre ja kānti ye okwābti. Abtā Simón namani tōbikē krörō mda Jesubtā: ¡Jo! Ni noko Ngōbö kukwei niekā bkānā ne ngwane, ni nō tā nuenbtā ngotobtā gadre kwe. Amne meri se bti kā ngwarbe ni jōkrā tā kādriere kāmekāme rükadre gare btā ie arato bā amarebti se, Simón namani nūtūre kore Jesubtā. Ne Jesukwe gani Simónbtā, ⁴⁰abtā niebare mda kwe bariseo yeye:

Simón, ti tō kukwe ngwiantari kwati mae, niebare Jesukwe ie.

Simón kākwe niebare mda Jesuye:

¿Abko dre? niebare kwe ie.

⁴¹Ne btārābe, Jesu nikaninbe kukwe bā mike meri yebtā Simónye:

Bati ni nāmane iti abko ngwian bkāne kri. Ni ye abko nāmane ngwian bien ütiādre ni mda mdaye. Ni ye abko, ie ni nibu kākwe ngwian kārābare ütiādre ie. Ni iti, bti rūrūmon ütiā nāmane sientō krārike jire amne ni mda abko, bti rūrūmon ütiā nāmane gre ketarike. ⁴²Rūrūmon ütiā nāmane krörō ni nibubti, akwa nin ngwian namani kwenta jire ietre biandreta ja ütiāreta. Abtā ngwian bkānkā kākwe niebare ietre: Tikwe ng-

wian bianba ütiādre munye, akwa ngwian nākare munye biandreta ja ütiāre tie, aisete ti bike rūrūmon ütiā munbti ye kākwitiekā jabti jōkrā, niebare kore kwe ni nibu yeye. ¿Ni nibu ne mdenkwe ni ngwian bkānkā taredi bāri ruen mae? niebare Jesukwe Simónye.

⁴³Simónkwe niebare mda Jesuye:

Ni bti bāri rūrūmon ütiā kri kākwi-taninkā jabti ngwian bkānkākwe, ni ye abko kāta ngwian bkānkā tarere bāri raba ruen tie, niebare kwe Jesuye.

⁴⁴Bti meri ye nūkani Jesu ngoto bātete, ye Jesukwe mikani nārāre, kākwe niebare Simónye:

Simón, ti nū gwi ma kānti nete, makwe ti miri ngwarbe jae, kākwe nin nō bini jire chi tie ja ngoto bātātekrā ti kakrā ngābti, akwa meri ne nū, kākwe ti ngoto bātrite ja okwā nōibti, bti rūtūta kwe ja dokwā drūenbti, mike nārāre makwe, btā makwe tōbika. ⁴⁵Erere arato, ti ki gwākāre mae angwane, nin makwe ti demainiri jire ti kakrā ngābti kuin, akwa ti ki gwākāre amne, meri ne nikirabe ti demaine ngotobtā abti kā nūke nere.

⁴⁶Mdakāre abko, ti nū amne nin makwe olibo kōi ütiā brai kiri ti dokwābti ti kakrā ngābti kuin, akwa meri ne abko kākwe nō rā bāne ütiāte kri kiri ti ngotobti. ⁴⁷Era metre meri ne kākwe ja mikani ngite kabre Ngōbö rüere bkānā akwa, tikwe niara ngite dininkā jire jōkrā btā. Mdenbtā abko tā ti tarere bāri makrā bā mirita kore kwe, ni bti ngwian ütiā kākwi-taninkā jabti ngwian bkānkākwe ye kwrere abko ti tō nibi niei mae Simón, nōbtā nān angwane ni ngite nākare bōkān diankata nibtā, ni ye abko nān tā ni tarere dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye.

⁴⁸Bti Jesukwe niebare mda meri yeye:

Ma ngite kukwe kāmekāmenbtā, ye tikwe dininkā jōkrā mabtā, niebare Jesukwe ie.

⁴⁹ Abtä ni mda mda nämane siba yete, ye namani niere krörö jae kwärikwäri:

¿Ni noko nire amarebti tä ni ngite denkä nibtä tä niere sere? namanintre niere kore Jesubtä.

⁵⁰ Akwa Jesu abko nikani niere janknu krörö meri yeye:

Ma nibi tödeke kwatibe tibti, köböire kukwe kämekäme btä ma ngite, ye tikwe dininkä mabtä, aisete nänta jäme, niebare Jesukwe ie.

Nitre merire Jesu die mikaka

8 Nebti Ngöbö jatanina nüke gobrane nibti abko kukwe kuin Jesu nikani niere juta krikrite amne juta kiakiate kä Galileate ta temen. Ye ngwane, nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu nämane näin siba ben. ² Erere arato, ni merire merire bren bren mikaninta quinta Jesukwe, ruäre abko btä üai käme juantari kwe, ye abko nämane näin ruäre. Ni merire nämane näin siba Jesube abko nere: María Magdalabo, María ne mdenbtä Jesukwe üai käme Krä kükü juantari mento. ³ Arato Juana nämane näin siba. Juana ne abko ni iti kädian nämane Chuza merie. Chuza abko ju ngibi-abtikä jrei Herodes Antipas kräke. Arato Susana nämane näin siba. Ye ngwane meri mda mda nämane näin kwati siba abko jändrän nämane kwekwe, erere bti nämane Jesu btä nitre ja töitikaka ben die mike.

Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Ne ngwane bati ni nünanka juta ketareketare Galilea temen namani nüke ja ükekrö kwati ja tuakäre Jesube abko ie Jesukwe kukwe bä mikani krörö: ⁵ Bati ni nikani iti nura metekä. Nura metaninkä kwe angwane, nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen. Nura ye abko ni jatani, käkwe rätäbare jökräbti.

Bärire mda abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kän. ⁶ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen abko nükani mure, akwa dobo nõtare dikaro, aisete ngrötaninkä jökrä. ⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite, ye abko nükani mure arato, akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani. ⁸ Akwa nura nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne rirabare tuärebe, bti ngwä nikani nebe btä btä amne datire datire ngwä namani gre ketarike. Ne abko nakaninkä kore, niebare Jesukwe ni kwatiye kore.

Ye btäräbe, Jesukwe ñäkäbare jume ja dibti krörö mda ni kwati yeye:

Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesukwe kukwe bä mikani kore ne ñan nükani gare nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ie:

Makwe kukwe bä miri, ye abko dre bä miri kore makwe yere, niebare kwetre Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa Ngöböta mike gare munye, akwa ni mda mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita kukwe bä mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

Nebtä nigradre bäri kwetre, akwa kukwe ño ñan jatadre metre ietre amne ni kukwei nuadre bäri kwetre akwa, ñan rükadre gare ietre, *Isaías 6.9* abkokäre tita kukwe bä mike kore ietre, Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe niebare ni nebtä ye kwrere.

Dobo ketabkä tä dre niere abko nere

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ Kukwe nini tikwe ye abko tä kukwe krörö bä mike: Ngöbö Kukwei abko nura kwrere. ¹² Amne nura nikani ngitiekä ji ngrabare temen, ye abko ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen akwa, diablu tä kite, käta Ngöbö Kukwei ye denkä jökrä töite, ni ye käkwe ñan Ngöbö Kukwei mikadre era amne ñan rabadre dian-intari abkokäre, mden nini tikwe ye. ¹³ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen amne käta nebe nuäre btä kare ngäbti. Ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä tödeke Ngöböbti. Tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti amne käta Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ¹⁴ Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne jändrän nuäre nuäre kä nebtä yehtë tä ja kite, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yehtë, aisete nura ngatani ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ¹⁵ Akwa nura nikani ngitiekä dobo kuinte, ye abko ni töi kuin amne tä biare, käta Ngöbö Kukwei nuen angwane, tä ketete dime jabtä amne tä nünenkä dite btä. Ni ye abko nura ngwäta neme kuin ötata kabre, ye kwrere jire ni yeta jändrän kuin nuene Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere

(Marcos 4.21-25)

¹⁶ Jesukwe niebareta:

Ni ñakare jire iti käta ñotra jutra mike abti tä jue miketa kaja täni. Erere arato, ñan tä mike jän täni jae, akwa ñotra jutra mikata angwane, mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. ¹⁷ Ye kwrere arato, tita kukwe jire jökrä dirire kaibe tiebe munye mtare, akwa batira jire munkwe mikadi gare ni jökräye. Erere arato, kukwe diribare tiebe tikwe, batira jire rabadi gare metre ja ngwärekre jökrä. ¹⁸ Ne aisete olo ketete kuin ti kukweye munkwe, ñobtä ñan angwane nire nire ie Ngöbö Kukwei nuke gare, ye abko ie Ngöbökwe ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandikä jökrä kän. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nire abko Jesu mräkä era metre

(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Ye ngwane, Jesu meye amne etbakantre abko nikani jiebti ja tuakäre ben angwane, ni nämane kwati Jesu bäre temen, aisete niaratre ñan namani nebe Jesu kanti. ²⁰ Angwane ni iti käkwe niebare Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwe ie.

²¹ Jesukwe niebare ni jökräye:

Nire nire tä Ngöbö Kukwei nuen, erere tä mike täte, ni ye abko ti meye tikwe amne ti etbakantre tikwe era metre, niebare kwe.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Abti bati Ñö Okwä Kri Galilea kanti Jesu nakwani rute, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän nõ okwä kwärä sekri, niebare kwe.

Ye erere nikanintre. ²³Nikanintre nõbti angwane, Jesu nikani kibien. Batibe müre jatani mate ribi krübäte nõ okwä ye kanti, ye abko namani nõ kite jökrä rute, aisetu ru jatani niken nõte nguse se kwrere. ²⁴Yebtä abko nitre ja töitikaka ben nikani gaenkrö, käkwe niebare ie:

¿Dirikä, ni kite niken nõte nguse! niebare kwetre Jesuye.

Angwane Jesu nükaninta krö, käkwe ñäkäbare müreye amne nõye. Ye btäräbe, müre amne nõ namani kwekbe jökrä. ²⁵Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¿Munta tödeke kwatibe Ngöböbti ya nõ yere? niebare kwe ietre.

Akwa niaratre abko namani nek-wetekä krübäte amne töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni ne abko ni nõ amarebti tä ñäke müreye amne nõye amne, tä niara kukwei mike täte se? namani niere jae kwärikwäri.

Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶Nebti niaratre nikani janknu rute nõbti nebe käkä Gadarete Nö Okwä Kri Galilea kwäräkri. ²⁷Jesu nämane rute, nikani jate angwane, juta yete ni nämane iti abko btä üai käme nämane abko jatani Jesu ngäbti. Raire abko ni ye nämane dän kite ñäkare jabtä amne nämane nüne ñäkare gwi, akwa nämane nüne rökabti. ²⁸Jesu jatabare ie angwane, nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekrö, käkwe ngratebare kri krörö:

Jesu, Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye nõbtä ma kite ti nike nete ye? Makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, namani niere Jesuye.

²⁹Üai käme rikadre mento btä abko Jesukwe niebarera ie, aisetu namani ñäke krikri kore. Batire batire üai käme nämane niken ni yebtä angwane, ñan gi-tiadre künken, abkokäre kise amne ngotokwä mäkäte nämane jökrä ie kadenanbti, akwa nämane kadena ötöte jökrä angwane, üai käme nämane niken ngwena kä kaibete. ³⁰Ni ye abko ie Jesukwe niebare:

¿Ma kä nõ? niebare kwe ie.

Angwane üai kämentre käkwe niebare mda ie:

Ti kä Kabre, niebare kwetre.

(Ja kä Kabre, niebare kwe, nõbtä ñan angwane üai käme nämane kabre btä aisetu.)

³¹Ye mden käkwe ñan ja juamna kä ja tare nikakrä te Kä Timonbti Jesuye. ³²Ye kanti abko mtü nämane kabre krübäte mröre bä känime ngudrebtäta, aisetu üai kämenkwe ja juamna mtü yebtä Jesuye, erere Jesukwe juani mtübtä. ³³Üai käme nämane nibtä, ye abko nikani mento btä, bti nikani mda mtü kabre yebtä. Ye btäräbe mtü kabre ye nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä nõte, kanti müre neketani jökrä.

³⁴Nitre mtü ngibiaka abko okwäbti kukwe nakaninkä kore. Yebtä abko niaratre nikani betekä ngitie, kä nikani kukwe ye niere jökrä juta ngrabare temen amne juta bäre mento arato. ³⁵Abtä kukwe nakaninkä nõ abko ni kwati nükanu tuen, kanti nikanintre nebe Jesu kanti angwane, ni btä üai käme nämane abko nikani mento, ni ye abko käkwe dän kitani jabtä amne kä namani ruenta kuin bti nämane tükänintbe Jesu ken, btä namanintre angwane, kä jürä namani kri btätre. ³⁶Angwane ni btä üai käme nämane ye abko namaninta quinta nõ abko nitre tuakatuaka namani niere jökrä ni mda mdaye. ³⁷Yebtä abko, Jesu di kri krübäte gani kwetre, aisetu

kä jürä namani kri nitre Gadarabotä, aisete jötrö ngwarbe Jesu rikadre kä md-abti abko namanintre ribere ie. Ye erere Jesu nakwaninta rute nitre ja töitikaka benbe, bti nikaninta.

³⁸ Akwa Jesu ngämi nikenta, kä-nenkri ni btä üai käme nikani mento ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye, akwa niara rabadre jirekåbe yete, Jesukwe niebare ie. Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

³⁹ Nänta jirekåbe ja gwiriete amne Ngöbökwere dre nuni makrä, ye erere makwe nie jökrä ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä, Jesukwe dre nuenbare niara kråke, erere nikani niere jökrä juta ngrabare temen.

**Jesukwe Jairo ngänkån mikaninta
nire amne meri bren abko
mikaninta kuinta kwe**

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Yebti Jesu nikani nebata Ñö Okwå Kri Galilea kwäråkri mda angwane, ni nämane kwati ngibiare ngåbti, aisete kä namani nuåre btåtre Jesu kare ngåbtita.

⁴¹ Ye btåråbe ni kådian nämane Jairo nükani Jesu kånti. Jairo abko nämane sinagoga dånkiene juta yete abko jatani, nikaninbe ngitiekå ngukudokwåbti temen Jesu ngotobtä ja mikakåre bobre btå, kä namani Jesu ngwen kisere nebe ja gwiriete. ⁴² Ngänkån itibe kwe abko ie kä kwå jåtåbti kubu abko jatani krüte kån, aisete namani Jesu ngwen ja kånti. Ye erere Jesu nikani angwane, ni nikani kwati krübåte ben, kä namani kete dime ja ngåtåite, namani ruen ie.

⁴³ Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngåtåite meri nämane näin iti siba abko kä kwå jåtåbti kubura nämane bren dbå tibiare abko kisete nämane ja tare nike amne, ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrå kwe kråkåbtå

jakrä akwa, ñakare namani nökröta nitre kråkå biankaye. ⁴⁴ Te meri ye abko nikani, kåkwe krötabare ja ken Jesu trökri, kåkwe dån Jesubtä nuaninbtå tiebe köråbtå. Ye btåråbe namaninta kuinta batibe se kwrere. ⁴⁵ Angwane Jesukwe niebare:

¿Nirekwe dånkä nuribtå tibtä ye? niebare kwe.

Akwa ni jökrå namani ja rükente. Abtä Pedrokwe niebare Jesuye:

Dirikå, ni kwati nibi ma kete dime ja ngåtåite, kä nibi ma kitekå nekwåre, sekwåre. ¿Ye ñobtä abko nirekwe ma nuribtå ma nibi niere yere? niebare Pedrokwe ie.

⁴⁶ Akwa Jesukwe niebareta mda:

Ni iti kåkwe ti nuribtå tikwe gari, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tä tibtä abko niki ruåre mento tibtä, nibi ruen tie, niebare kwe.

⁴⁷ Angwane meri ye kåkwe ja rükandrete ño mda ñan namani nüke gare ie, akwa kä jürå namani btå. Abtä namani grükekå jökrå ngrabare, nikani, namani ngukudokwåbti temen Jesu ngotobtä ja mikakåre bobre btå angwane, ñobtä Jesu nuaninbtå kwe amne namaninta kuinta ño abko niebare jökrå kwe ni jökrå ngwåreki Jesuye. ⁴⁸ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti mråkå, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate kuinta, aisete nänta jåme, niebare kwe meri yeye.

⁴⁹ Jesu nämane blite kore angwane, sinagoga dånkien ye jiebti ni mdara jire nükani kukwe ngwena, kåkwe niebare ie:

Ma ngänkån kürera makån. Makwe ñan dirikå nika mda, niebare kwe ie.

⁵⁰ Blitabare kore kwe, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare:

Ma ñan rekwetaka ngåbåkre jiebti jakån, akwa makwe tödeka kwatibe janknu tibti angwane, ma ngänkån rabadita kuinta, niebare kwe ie.

⁵¹ Yebti nikanintre nebe gwi angwane, Jesukwe Pedro, Santiago, Juan amne meri bati ye rün amne meye aibe tuanimetre niken nebe gwi jabe. ⁵² Angwane ni jökrä nämane meri bati krütani ye uliere amne müaire krikri be gwi, btä Jesu namani. Akwa niarakwe niebare ietre:

Ngäbäkre merire ye kürera munta nütüre, akwa tä kibien, aisete munkwe ñan müai mda, niebare kwe ietre.

⁵³ Akwa meri ye krütani bkänä namani gare ietre, aisete namanintre Jesu kötaire jökrä. ⁵⁴ Akwa Jesu nikani, käkwe meri ngwäkä ye kani küdebti, bti ñäkäbare krörö kwe ie:

Ti ngänkän, ¡Näin krö! niebare Jesukwe ie.

⁵⁵ Ye btäräbe üai nükanintabe btä, aisete nükanintabe nire angwane, nükaninbe tākänintbeta krö, bti Jesukwe bukamna mräkäye. ⁵⁶ Meri bati mikaninta nire kore Jesukwe, yebtä abko rün amne meye ñan töi namani krütare mda. Akwa kukwe nakaninkä ño, ye abko ñan kädriedre jire kwetre ni mda mdabe, Jesukwe niebare ietre.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

9 Yebti Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu ükaninkrö, bti Ngöbö die biani kwe ietre üai käme bätäkä ngwarbe juantarikrä mento amne ni bren bren mikakräta quinta arato. ² Bti Ngöböta gobrane ni ngätäite kädriedre kwetre amne ni bren bren mikadreta quinta kwetre, abkokäre Jesukwe juani, ³ käkwe niebare krörö ietre:

Mun ñan rika tribe ngwena jire chi mda jabtä ji ngrabarekäre abko krörö: Mun ñan rika mökän amne kra ngwena jae. Erere arato, mun ñan rika mrö, ngwian amne dän mda ngwena jae, ñobtä ñan angwane munkwe tödekadre

Ngöböbti, ie ti tö aisete. ⁴ Ju mdente mun raba nünentbe, ye aibe kánti mun raba. Mun ñan rika ju kwatirekwatire te, akwa mun raba ju kwatibe te, abti mun rikata. ⁵ Akwa juta kánti mun ñan ka tö raba ngäbti ni mdakwe, ye kánti munkwe kä mikaka, akwa munkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, nitre ye ara jire ngite Ngöböye ja töi jenbti bä mikakrä ietre, niebare Jesukwe ietre.

⁶ Ye erere nitre ja töitikaka Jesube nikani juta kwatirekwatire kä ngrabare temen kukwe kuin Jesubtä ye kädriere amne, nikani ni bren bren miketa quinta arato.

Jesu abko nire jrei Herodes tö namani gai

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-19)

⁷ Kukwe namani nakenkä kore Jesu köböire, ye gani Herodekwe angwane, nire köböire nämane nakenkä ñan namani nuke gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé Juan Bautista mikaninta nire abko ni ruäre namani niere Jesubtä.

⁸ Akwa Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías abko nükaninta ni ruäre namani niere. Mdakäre abko, Ngöbö kukwei niekä kira mda abko nükaninta nire, ni mda namani niere Jesubtä.

⁹ Abtä Herodekwe niebare:

¿Tikwe Juan dokwä tikakamna, aisete ni ye ñakare Juan amarebti nire abko btä blitata krübäte dikaro kore ne? niebare Herodekwe.

Yebtä abko Herodes tö namani ja tuai Jesube.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Abti nitre juani ja kukwei ngwianka Jesukwe ye nükaninta jökrä Jesu kánti angwane, dre dre nuenbare kwetre, ye erere niebare jökrä kwetre Jesuye. Abti Jesukwe käräbare je-

na angwane, nikani ngwana kä kai-bete juta Betsaidate. ¹¹ Akwa Jesu nikani ye abko ni kwati käkwe gani angwane, nikani niaratre jiebti amne, Jesukwe kani ngäbti kuin, bti Ngöböta gobrane ni ngätäite, yebtä Jesukwe blitabare bentre amne ni bren bren abko mikaninta kuinta kwe. ¹² Yebti kä jatanina dere angwane, nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu nikani, käkwe niebare ie:

Nita kä kaibete nete, jändrän ñakare kwetadre, aisete nitre se juenta jökrä jadüke amne mrö känene jae juta kän-tikänti sete kä ngrabare temen, niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buka munkwe, niebare kwe ietre.

Abtä niebare kwetre ie:

¿Banta kunrikebe amne gwata krobube nikwe, se abko biandre ño ietre? ¿Ni kwati se kräke, ni rikadre mrö kökö ya? niebare kwetre mda Jesuye.

¹⁴ Ye ngwane abko, ni brare aibe nämane mili krärike jire, akwa Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

Nitre ye mika tākänintbe gre ketebu bti ni jätä jätä ja täritäri, niebare kwe ietre.

¹⁵ Ye erere Jesu kukwei mikani täte kwetre, käkwe nitre mikani tākänintbe jökrä temen temen. ¹⁶ Bti Jesukwe ban kunrike amne gwa krobu diani kisete, käkwe nikrabare kä käinbti, kuin niebare kwe btä Ngöböye, bti ñäkänintbe kiakia kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka ben yeye dräidre ni kwati yebti. ¹⁷ Angwane ni jökrä käkwe mröbare, namani trinetrine, bti ban amne gwa oto namaninte abko ükaninkrö kutia kwä jätäbti kubu jire.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwe

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Yebti bati Jesu nämane blite kaibe Ngöböbe angwane, nitre ja töitikaka ben nämane yete ben abko ie niebare krörö kwe:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibtä? niebare kwe.

¹⁹ Angwane nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta niere mabtä. Akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁰ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Amne mun abko käta ti nire niere tibtä? niebare kwe ietre.

Angwane Pedro abko käkwe niebare Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, niebare kwe ie.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Pedrokwe niebare kore, abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Akwa kukwe ye abko ñan niedre jire kwetre ni mda mdaye, niebare kwe ietre.

²² Bti Jesukwe niebare krörö ietre:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömakäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe nitre ja töitikaka benye.

²³ Yebti Jesukwe niebare ni jökrä nämane yete yeye:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkra tibe, ni ye abko tö dreye jakrä

abko raba káikwiteká jabtí amne, kóbó kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie núnakäre tikrá abko jata ti jiebtí, ²⁴ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrá abko krütadi kärekáre, erere rabadi kärekáre Ngöbö okwá bäre mento. Akwa nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadi dianintari núnakäre kärekáre Ngöböbe. ²⁵ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrá bkáne kabre ká nebtá, akwa ni krütadre angwane níkwe ñan núnandre mda Ngöböbe, ne ütíäre abko dre rükadre nie. ²⁶ Ne aiseite, nire nire káta ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente angwane, ti Ni Ká Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane, ti jatadita ja di kri bá nuärebtí amne Ngöbö di kri bá nuärebtí, erere arato angele deme Ngöbökwé bá nuärebtí. ²⁷ Akwa mun tá nete ne ruäre ngámi krüte, kánenkri Ngöböta gobrane ño nibtá, ye abko munkwe tuadi ja okwá jenbtí abko ti tö nibi niei metre munye, niebare Jesukwe ni jökrá námáne yete yeye.

Jesu bá níkwitani

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ Jesukwe kukwe niebare kore, yebti kwáirare Jesu níkani ngitiobti blítakäre Ngöböbe angwane, Pedro, Santiago amne Juan níkani siba ben. ²⁹ Jesu námáne blite Ngöböbe, te batibe ngwäre bá níkwitani jene amne dán btá abko trá namani ngwen búrere mera trá bá kwrere. ³⁰ Ye btárábe ni nibu namani gökóká yete blite Jesube. Ni nibu ye abko Moisés amne Elías. ³¹ Niaratre námáne ye bäre temen ká trá namani kuin bá nuäre amne Jesu tádi Jerusalén, kánti náinta ká káinbti abko btá námáne blite ká ye kánti. ³² Ye ngwane abko Pedro, Santiago amne Juan okwá namani doboko kóbó kiseté angwane, batibe núkaninta ngwäte

angwane, Jesu bá dite amne nuäre tuani kwetre. Erere arato, Moisés amne Elías tuani kwetre. ³³ Ni núkani nibu Jesu kánti, ye jatanina níkenta angwane, Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dánkien, nita nete abko kái nibi nuäre tibtä, aiseite ma tö ne ngwane, nunkwe ju mikadi kiakia komá munkrá: kwati makrá, kwati Moisékrá amne kwati Elíakrá, niebare kwe.

Pedro abko kákwe ñákábare kore akwa, drebtá námáne blite abko ñan námáne gare ie.

³⁴ Pedro námáne blite kore, ye btárábe müta jatani júben niaratrebti angwane, ká júrá namani krübáte niaratre nimábtá. ³⁵ Angwane müta yete ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tikwe. Ne mden tikwe dianinká jakrá, aiseite niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

³⁶ Ni kukwei jarabare kore angwane, ni nibu ye níkaninta angwane, Jesu aibe namaninta kaibe. Kukwe nakaninká kore, ye abko nitre ja töitíkaka Jesube kákwe tuani, akwa úkani kaibe kwetre jakrá, aiseite ká ye ngwane niebare ñakare kwetre ni mda mdaye.

Jesukwe úai káme juanintari ngábákrebtá

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Jesu námáne ngitiobti nitre ja töitíkaka nimábe, bti jändrinane jataninta motokwäre angwane, ni núkani kwati ngábtí. ³⁸ Ni kwati ye ngátáite ni námáne iti kákwe ngratebare jume, kákwe niebare Jesuye:

Diriká, ti ngobo ngörá itibe tikwe noko jakwe tuen kánti tikrá abko tita ribere kisere mae, ³⁹ ñobtä ñan angwane úai káme ie niarata neketete, káta mike ngrente kri amne, btárábe tá ká ötóte bti amne tá kiteká nekwäre, sekwäre amne dábe tá neme beteká kadate. Erere arato,

ñan tä nebe gibiekä, ye abko tä mike ja tare nike tikän. ⁴⁰ Abtä nitre ja töitkaka mabe käkwe üai käme juandretari mento btä abko tikwe ribeba kisere ietre, akwa üai käme ñan rikaba mento ietre, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Mun ye ño abko moto kämekäme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, niebare kwe.

⁴² Ye erere, ngäbäkre jänikani nebe ja ken Jesube angwane, üai kämenkwe kitaninta temen amne kä ötaninteta bti kwe, akwa Jesukwe ngratebare üai kämenbti, btäräbe ngäbäkre ye namaninta quinta angwane, Jesukwe bianinta rünye. ⁴³ Ngöbö di kri köböire ngäbäkre namaninta quinta, yebtä abko ni jökrä ñan töi namani krütare.

Jesu krütadi niebare bobukäre kwe

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ni jökrä ñan töi namani krütare kore angwane, Jesukwe niebare nitre ja töitkaka benye:

⁴⁴ Olo ketete kuin ti kukweiye munkwe amne munkwe ñan käikwitaka jabtí. Jötrö ti, Ni Kä Nebtä Ngobo biandi müre ketadre ni mda mdaye, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁵ Akwa dre niebare kore kwe, ye abko ñan nükani gare nitre ja töitkaka benye, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Jesukwe, yebtä abko Ngöbö ngämi töi tikekä, aiseite ñan nükani gare ietre. Mdakäre abko, namaninta ja gaire kukwe ye ngwiantarita Jesuye, aiseite namaninta kwekbe jökrä.

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ Ye ngwane abko, nitre ja töitkaka Jesube mden bäri ütiäte, abkobtä nikani ja kwete kwärikwäri mda. ⁴⁷ Angwane nämane töbike ño, ye gani btä Jesukwe. Abtä Jesukwe ngäbäkre chi käräbare, mikani tükänintbe ja ken kwe, ⁴⁸ bti niebare krörö kwe ietre:

Nireta ütiäte ñakare ni mda mda okwäte ngäbäkre chi ne kwrere, ye nireta kaen ngäbti ti käbti, ye abko ti ara jire kata ngäbti kwe amne, nireta ti kaen ngäbti ja dänkiene, ye abko Ngöbö ti juanka abko kata ngäbti kwe arato. Ne aiseite mun jökrä ngätäite, nire nire tuen ütiäte ñakare munye, ni ye abko bäri ütiäte Ngöbö ngwäreki. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Nireta rüre ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Angwane Juan abko käkwe niebare:

Dirikä, nunkwe ni tuaba iti üai käme juentari ma käbti, akwa niara tä nekete ñakare nibe, aiseite ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nieba ie, niebare kwe Jesuye.

⁵⁰ Abtä Jesukwe niebare mda:

Nireta sribire ñakare mun rüere, ye abko tä nekete munkri, aiseite munkwe ñan sribi ye kwrere dokwä takä mda kän, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ni juani gre ketamä bti ni jätä Ngöbö Kukwei kädriere

⁵¹ Abti Jesu rikadreta kä käinbti abko köböi jatani nüke ja ken, aiseite niarakwe ja töi mikani kwatibe nikenta Jerusalén. ⁵² Angwane Jesukwe ni juani ruäre ja käne kä känene juta Samariate nünantbekrä jae. Akwa ⁵³ Jesu nämane näin Jerusalén kukwäre, ye gani nitre Samari-abokwe angwane, Jesu kani ngäbti

ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nitre israelita amne nitre Samariabo nämane rüre jabe kwärikwäri aisete. ⁵⁴Nitre Samariabo käkwe ñan Jesu kani ngäbti, ye gani Santiagokwe amne Juankwe angwane, niebare kwetre Jesuye:

Dänkien, niaratre ñan tö ma kain ngäbti, ye dokwäre Ngöbökwé ñukwä kä käinbti juandre käkwe nitre se gadrekä jökrä abko nunkwe kärädre Ngöböye, ¿je ma tö nibi ya? niebare kwetre ie.

⁵⁵Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe mäträbare btätre. ⁵⁶Yebti nikanintre juta mdate.

Ni rikadre Jesu jiebti abko tare

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷Niaratre nämane dikekä ji ngrabare angwane, ni iti käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ma näin mdente erere, ye kánti ti rikai siba mabe, niebare kwe.

⁵⁸Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä tärä nünankrä amne, nukwä nikenkä käinta abko juda tärä kwe nünankrä arato, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä ñakare jire chi jadükakrä. Ne aisete ma tö jatai tibe ne ngwane, ma rabadre juto biare nüne ti kwrere arato, niebare kwe.

⁵⁹Bti Jesukwe niebare ni mdaye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ti tuemetre nikenta ken ja gwiriete, abti ti rün krütadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti ti näin mabe, niebare kwe ie.

⁶⁰Abtä Jesukwe niebare ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre, ye tuemetre ni ngwäkäre doboi mike. Ma abko Ngöböta gobrane ño nibtä, ye abko ma rika kädriere ni mda mdabe, niebare Jesukwe ie.

⁶¹Abti ni mdara jire käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ti tö rikai mabe akwa, ti ngämi niken känenkri ti tö rikai ja tuaita niere ti mräkäye, niebare kwe.

⁶²Abtä Jesukwe niebare ni neye:

Ni sribikä tä niken dobro tikekä aradorebti akwa tä nikrenta ja jiebti, ye ñan tä sribire kuin metre, aisete sribi rabai ngwarbe, aisete nire nire töita niken jändrän mda mda jiebti, ni ye kwrere abko ñakare kuin sribikä kä go-brankrä Ngöbökwetä. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Jesukwe ni juani gre ketamä bti ni jätä Ngöbö Kukwei kädriere

10 Yebti ni Dänkienkwe ni mdara jire dianinkä gre ketamä bti ni jätä. Jesu rikadre juta mdente mdente, ye kánti Jesukwe ni ye juani nibu nibu ja känenkri. ²Akwa käne abko ni kwati nämane juto biare kukwe kuin mike era, abkobtä kukwe bä mikani krörö, käkwe niebare ietre:

Nura nena biare kabre ötädre, ye kwrere ni kwati tä juto biare ngwiandre Ngöböye, akwa sribikä ñakare bökan, aisete sribi Bkänkä Ngöbö käkwe sribikä mda mda juandre jötrö sribire abko munkwe ribe ie. ³Akwa mun nän. Obeja ngäbälita niken lobo ngätäite, ye kwrere tita mun juen ni krübäte krübäte ngätäite. ⁴Mdakäre abko, mun rika angwane, mun ñan rika ngwian ngwena jabtä. Mun ñan rika kra ngwena jae amne mun ñan rika sabato mda ngwena jae. Erere arato, munkwe ñan kä gate ngwarbe köbö ngwentari ji ngrabare ni mda mdaye nünankakäre raire ji ngrabare.

⁵Akwa ju mdente mun rika nebe, kánti munkwe köbö ngwiantari käne, käkwe nie krörö: Kä jäme Ngöbökwé raba munbtä, nie munkwe. ⁶Angwane ni nünanka gwi yete tädi biare kä jäme

Ngöbökwe ye kaen ngäbti ne ngwane, kadi ngäbti kwe; ñakare ne ngwane, ñan kadre ngäbti kwe. ⁷ Ju mdente mun raba, ye kanti mun raba nünentbe. Munkwe ñan ja kwita ju mda mdate. Mdakäre abko, mrö mden mden kwetata kwetre, erere te mun buka angwane, munkwe kweta, ñobtä ñan angwane ni sribikä abko ie sribi ütiä biandre abko erere munkwe mrödi sribi munkwe ütiäre. ⁸ Erere arato, juta mdente mun raba, ye kanti mrö mden mden te mun buka, ye munkwe kweta jame jökrä. ⁹ Angwane ni bren bren tära juta yete ne ngwane, munkwe mikata kuinta amne, Ngöbö kebera nuke gobrane ngätäite abko munkwe nie ietre.

¹⁰ Akwa juta mden kanti mun raba angwane, nitre yete käkwe ñan mun ka ngäbti, yebtä abko mun rikata jibti ñäkäre kwärä krörö: ¹¹ Dobro mnü juta munkwete nete neketaninkä nun ngotobtä abko nunta ngrükete mun ngwärecri jökrä nete. Ne abko mun ñan tö Ngöbö kukwei kain ngäbti, aisete mun ara jire ngite Ngöböye ja töi jenbti bä mikakrä, ye raba gare munye. Akwa Ngöbö kebera nuke gobrane mun ngätäite, ye raba gare munye, aisete munkwe nie kore ietre. ¹² Akwa köbö mrä näire, nitre Sodomabo käkwe ja tare nikadi, yebti ta nitre nünanka juta yete käkwe ja ngie nuadi abko ti tö niei munye, niebare Jesukwe nitre juani kwe yeye.

**Jesukwe ñäkäbare
nitre israelita rüere**

(Mateo 11.20-24)

¹³ Bti Jesukwe niebare mda:

¡Aingwaree mun nünanka juta Corazinte amne juta Betsaidate! Mun bobre jakän, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare tikwe mun ngätäite, ne kwrere nuendre juta Tiro amne Sidón kanti, akräke nitre yete käkwe ja töi kwitadreta Ngöbö

kukwäre amne, dän ngutu jüräre kitadre kwetre jabtä amne rabadre tükänintbe ngübrunte ja moto ulire kukwe kämekäme nuenbtä bä mikakrä.

¹⁴ Ye mden kisete, Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwe mun nünanka juta Corazinte amne juta Betsaidate mikadi ja tare nike bäri kri nitre nünanka juta Tirote amne Sidón te ye kräke. ¹⁵ Amne mun nünanka juta Capernaümte, ma kanti nete tikwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre, ¿yebtä Ngöbökwe mun mikadi bäri ütiäte, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe mun ye kitadikä kä ja tare nikakrä kanti.

¹⁶ Yebti Jesukwe niebareta mda nitre juani kwe yeye:

Nirekwe mun kukwei mikadre era ye käkwe ti ne ara jire kukwei kadi ngäbti; akwa nirekwe ñan mun kukwei mikadre era, ye abko ti ne ara jire ñan kukwei kadi ngäbti kwe amne nire ñan tö rabadre ti kukwei kain ngäbti, ye abko Ngöbö ti juanka ñan kadi ngäbti kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

**Ni juani gre ketamä bti ni
jätä nükäninta Jesu kanti**

¹⁷ Abti nitre gre ketamä bti ni jätä juani Jesukwe ye jatani nüketa mda angwane, kä namani nuäre krübäte btäre, käkwe niebare Jesuye:

Dänkien, nunkwe üai käme juantariba mento nibtä angwane, ma käfti üai käme nibi nun kukwei mike täte jökrä kore, niebare kwetre ie.

¹⁸ Angwane Jesukwe niebare ietre:

Munta kukwe era erere niere, ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä jötrö, ye kwrere Satana kä känbti jataninbe timon sribi munkwe köböire, rababa tuen tie. ¹⁹ Ye abko, üai käme krübäte tbi kwrere amne dribe kwrere, kräke tikwe ja di biani munye ganänkäre amne, mun rüe Satana käkwe ñan mun

mikadre bren, abkokäre tikwe ja di biani munye ganainkäre. ²⁰ Akwa üai käme këta mun kukwei mike täte, ye munkwe ñan käi ngwian nuäre bäri jabtä, akwa munkwe nünandre kërekäre Ngöböbe, aisetse mun käi nena tikani täräbtä kä käinbti, ye abko bäri käi ngwian nuäre jabtä munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Jesu aibe ie Rün gare metre

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Yebti, Ngöbö Üai Deme namani täte Jesubtä, köböire kä namani nuäre kri btä, käkwe niebare:

Ti Rün, ma abko kä käin amne kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä, ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä krikri abko okwäte makwe kukwe metre makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bobre töi ñakare ñakare ruen ie abko ietre makwe mikani gare, ma tö namani ño, erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma käikitekä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

²² Yebti nitre nämä Jesu kukwe nuen, ye ie Jesukwe niebare mda:

Ti Rün käkwe jändrän jökrä mikani gare tie amne ti abko nire ngobo era metre gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti Rün aibe ie ti gare. Erere arato, ti Rün abko gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti niara Odei ne aibe ie niara gare amne ti tö rabare mikai gare nire nireye, ye erere ie rabadi gare, niebare Jesukwe.

²³ Yebti Jesu nikwitaninte, käkwe niebare kaibe nitre ja töitikaka benye:

Tita sribi kuin nuene bätäkä ngwarbe, ye abko munta tuen ja okwä jenbti, ye munkwe käi ngwian nuäre kri jabtä, ²⁴ ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare tuata munkwe, ye abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira amne jrei kwati kirakira tö namani tuai, akwa tuani ñakare kwetre. Erere arato, ti kukwei nuata munkwe, ye niaratre tö namani kukwei nuai, akwa erere kukwei nuani

ñakare kwetre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ni Samariabo moto kuin

²⁵ Yebti bati, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nämane iti, namani nünaninkä krö, käkwe kukwe ngwianintari ja gakäre Jesube, käkwe niebare ie:

Dirikä, ¿tikwe dre nuendre köböire ti rabadre nüne kërekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye btä mata ñäke, ye këta dre niere arato? niebare kwe ie.

²⁷ Angwane dirikä ye käkwe niebare:

Ngöbö Kukweita niere krörö: Makwe ma Dänkien Ngöbö tare ja üai ngöi jökrä, ja di ngöi jökrä amne ja töi ngöi jökrä. Erere arato, mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare kwe Jesuye.

²⁸ Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe era erere nini makwe. Ye kwrere makwe nuendre ne ngwane, ma rabadi nüne kërekäre Ngöböbe, niebare kwe ie.

²⁹ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe kukwe ngwianintari, yebti tö namani bikai deme, käkwe niebare Jesuye:

¿Ti mräkä mden abko tikwe taredre metre ruen? niebare kwe mda Jesuye.

³⁰ Abtä ni menteni amne ni rüe abko ni mräkä metre, ye Jesukwe bä mikani, käkwe niebare krörö ie:

Bati ni nämane iti Jerusalén, nikani motokwäre juta Jericó kukwäre angwane, batibe nitre gokä jatani, käkwe jändrän goibare jökrä kë amne, dän btä dianinkä jökrä kë kwetre, bti metani kwetre, namani bä ngwäkäre angwane, mikaninte jite kwetre se kwrere, bti ngitiani. ³¹ Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre jatani iti ji ye arabebti angwane, ni bä

ngwäkäre nämane jite. Yebtä okwä mata namani akwa, nikani mobe menteninta temen bäre se kwrere, bti nikani janknu ta. ³²Yebti ni levita sribikä ju blitakrä Ngöböbe jatani iti mda, nükani ja ken ni bä ngwäkäre yebe angwane, mikani nāräre jirekäbe kwe, akwa nikani janknu ta arato.

³³Akwa yebti ni jenena Samariabo jatani iti mda ji ye arabebti abko okwä mata namani ni bä ngwäkäre btä angwane, namani ruen bobre ie, ³⁴käkwe krötabare ken, bti olibo köi amne uba döi mikani träinbti kwe kräkäi mikakäre amne träin mrianinte kwe, bti mikani buro jakwebti kwe, bti nikani ngwena nebe ju ni basakakrä kánti. Ye kánti ngibiabare kwe ye näire. ³⁵Yebti jändrinane dekä angwane, ngwian ganaindre köböbu näre ye ni Samariabo käkwe biani ju bkänkäye, käkwe niebare ie: Makwe ni ne ngibia tikrä. Nane makwe ngwian gate bäri mda niarakrä ne ngwane, ti jatadita, käkwe ütiä biandi mae, niebare kwe ie. Abko kukwe nakaninkä kore. ³⁶Ne aisete ni iti goibare nitre gokäkwe angwane, ni nikani nimä. ¿Nitre nimä ye ngätäite, ni mden käkwe ni mda tuani kánti ja mräkä kwrere ruen? niebare Jesukwe ie.

³⁷Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Ni ie ni bren namani ruen bobre, ye abko käkwe ni bren tarebare mräkä kwe kwrere, niebare kwe.

Abtä Jesukwe niebare ie:

Ni Samariabokwe kukwe nuenbare kuin mräkä mdakrä, ye kwrere nän nune arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Dre bäri ütiäte niebare Jesukwe

³⁸Yebti Jesu nikani janknu ta nitre ja töitikaka benbe amne nükani juta

mdate, kánti meri iti kädian nämane Marta nämane nüne. Marta ne abko käkwe Jesu kani ngäbti ja gwiriete. ³⁹Marta etba nämane iti abko kädian nämane María. María ye abko nikani, namani tākänintbe Jesu ngotobtä Jesu kukwei nuen. ⁴⁰Akwa Marta abko namani sribi kabre gwita ye aibe btä töbike, aisete namani sribire janknu, bti nikani, käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ti mräkäkwe ti mirite sribire kaibe, se ütiäte ñakare makrä ya? Niara juen jötrö ti die mike, niebare kwe Jesuye.

⁴¹Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Marta, ma nibi töbike krübäte dikaro sribibtä, kä nibi ma nike. Erere arato, jändrän keta kabre, btä mata töbike, ⁴²akwa jändrän ketetibe bäri ütiäte, ye mden abko Mariakwe känäniri jakrä, kätä ti kukwei nuen. Ye abko ni ñakare jire abko rabadre denkä kän. Abko kore se, niebare kwe Martaye.

Blitadre ño Ngöböbe

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

11 Bati Jesu nämane blite Ngöböbe kä mda kánti, käkwe blitabare ünän angwane, ni iti ja töitikaka ben abko käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, blitadre ño Ngöböbe abko Juan Bautistakwe diribare nitre ja töitikaka benye, aisete makwe diridre nunye arato, niebare kwe Jesuye.

²Abtä Jesukwe niebare ietre:

Mun rika blite Ngöböbe angwane, munkwe nie krörö:

Ti Rün kä känbti, ma kä aibe raba mikani ütiäte ni jökräkwe.

Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Ma tö dreye kä känbti, erere tä neme bare mae kä känbti, erere raba bare mae kä nebtä nun ngätäite arato abko nunta ribere mae.

³Köbö kwatirekwatire makwe mrö bian täte nunye.

⁴Nun ngite kukwe kämenbtä ye denkä mento nunbtä, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä ja mike ngite nun rüere, käre nunta den jabti ta köbö kwatirekwatire.

Amne kukwe kämekäme tö nun nuaite ja käne ma rüere, ye kánti makwe ñan nun jie ngwian, abko munkwe blita kore Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁵Bti Ngöböta juto biare ni kukwei kaen ngäbti, ye abko Jesukwe bä mikani, käkwe niebare krörö mda ietre:

Nane mun kukwe muko jatadre iti kä ruäre deo, käkwe niedre: Ja mräkä, ban ngwen kumä ütiädre tie, ⁶ñobtä ñan angwane gwä ti kukwe muko nü basare jire tie, akwa bukakrä ñan nebe tie. Abtä ti ki ban tärire mae, tikwe ñan ja gaidre krübäte abkokäre, niedre kwe mae. ⁷Angwane ni tädre gwi käkwe ñan niedre: Ti nibira jänbti ngäbäkrebe, aiseti ti ñan raba nainkröta krö jändrän biankäre mae, aiseti makwe ñan ti nika, niedre ñakare jire kwe kukwe kare ngäbti. ⁸Akwa niara ñan kädriedre blo, abkokäre rükadre krö amne jändrän jökrä kärädre ie kukwe mukokwe, ye erere biandre jökrä kwe ie. Ye abko ñan niara kukwe muko, aiseti nuendi kore kwe akwa, ñan ñäkädre rüere abtä rabadre ja gaire, abkokäre nuendi kore kwe.

⁹Blitadre Ngöböbe, ye mdenbtä abko ti tö kukwe mda niei krörö munye arato: Käre munkwe jändrän kärä Ngöböye amne Ngöbökwé biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän känantari Ngöbö kánti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän kärere ni mdaye, ye kwrere käre munkwe jändrän kärä jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöbökwé jukwe tikadi, käkwe biandi munye, ¹⁰ñobtä ñan angwane nireta jändrän kärere, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän känantari jakrä, ye erere

tä kwen ie amne, nireta ñäke jukwebtä abko ietre Ngöböta jukwe tike amne tä jändrän bien ietre.

¹¹Mdakäre abko, Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ngäbäkre rünre, ie ngäbäkreta gwa kärere kwetadre jae angwane, tä tbi krübäte bien kwetadre ie? ¹²Erere arato, ¿mun mden ngäbäkre rünre, ie ngäbäkreta kwi mrüke kärere angwane, tä drike bien kwetadre ie? Ni ñakare jire iti käta jändrän krübäte bien ngäbäkre kweye. ¹³Mun abko moto käme, akwa ngäbäkre munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. Se abko mun Rün kä känbti bäri moto kuin munkrä abko ie munkwe niara Üai Deme kärädre angwane, biandi kwe munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴Abti bati ni iti btä üai käme nämane, käkwe kukwe ötani abko btä Jesukwe üai käme juantari mento. Ye erere üai käme nikani mento btä angwane, namani bliteta kuin. Yebtä abko ni kwati ñan töi namani krütare mda. ¹⁵Akwa ni ruäre namani niere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani niaraye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namani niere Jesubtä.

¹⁶Akwa era metre Jesu namani sribire Ngöbö diebti rabadre era kräke, abkokäre Ngöböta kä känbti käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti Ngöbö nämane ben bä mikakäre abko ni ruäre namani kärere Jesuye.

¹⁷Angwane nitre namani töbike blo Jesu rüere, ye ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

Juta amne ni mräkä mden erere käta ja ñäketbe ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye abko tä ja juen ngwarbe au. ¹⁸Ye kwrere abko, ¿Satana amne üai käme kwekwe käkwe ja ñäkäretbe ketebu jene jene ja rüere au, ye angwane tädre dite ya? Ñakare. Ye abko, tita üai käme juentari Beelzebú diebti munta niere tibtä, ye mdenbtä abko tita ñäke kore. ¹⁹Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta niere tibtä, aisete ¿nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwaintari munye? Niaratre käkwe mun kitadre ngise ruen tie. ²⁰Akwa tita üai käme juentari mento Ngöbö Üai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nukanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

²¹Akwa ti bike kukwe mdara jire niere munye üai kämenbtä abko krörö: Ni dite kri kwe jändrän tärä kabre rükrä, bti tä jändrän jakwe erere ngibiare kuin jame gwi abko üai käme kwrere. ²²Akwa ni mda bäri dite ti kwrere jatadre rüere, käkwe ganaindre kwäräbe angwane, jändrän rükrä ni ditekwe, bti tädre tödeke abko diandrekä jökrä ni dite ye kän amne jändrän kwekwe diandrekä jökrä kän, bti dräidre jökrä jabti kwe.

²³Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüere ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän, niebare Jesukwe.

**Üai käme tä niken mento,
bti tä nüketa nibtä**

(Mateo 12.43-45)

²⁴Yebti Jesu nikani blite krörö mda üai kämenbtä:

Ni iti btä üai käme tädre nüne, abti üai käme ye juandretari mento btä, üai käme rikadre ngwarbe kwäräkwärä kä

känene jadükakrä jae kä kaibete, akwa kä ñan kwandre jire chi ie jadükakrä, abtä rabadre töbike krörö: ¡A! Ni nämane ju kwrere tikwe abko te ti nämane nüne, ye kanti ti bike nikenta, üai käme rabadre nütüre. ²⁵Ye erere bkänä, üai käme ye rikadreta ni ye kanti, rabadreta yete angwane kä sökaninkä merebe gwita temen amne kä ükaninte kuin gwita, kwrere jire ni ye kwandre üai kämeye. ²⁶Angwane jötrö ngwarbe üai käme ye rikadre betekä, käkwe üai bäri kämekäme niarakrä kändandre krä kükü mda ja mukore, bti rikadre nüenta jökrä ni yebtä. Üai käme ye rabadrera nüenta kore ni yebtä angwane, ni ye rabadre ja tare nike bäri krübate mda üai käme kisete, niebare kore Jesukwe ni jökräye.

²⁷Jesu nämane blite kore, ye btäräbe meri nämane iti ni mda mda ngätäite käkwe ñäkäbare jume ja diebti mda:

Ma meye kwe ma därebare amne ma mikani kianbtä kwe, meri ye abko Ngöbö diebti abko kä nuäre kri btä, niebare kwe.

²⁸Abtä Jesukwe niebare:

Nire nire tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko Ngöbö diebti käta neme bäri nuäre btä abko ti tö nibi niei, niebare kwe.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹Yebti ni nikani ja ükekrö bäri kwati mda Jesu bäre temen angwane, Jesu nikani niere krörö ietre:

Mun nüanaka kä ne ngwane abko moto kämekäme, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonäbe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare Jonäkrä, ye kwrere

aibe Ngöbökwe bä mikadi mun kräke, ³⁰ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä Jonábtä käkwe nitre Nínivebo tõi kwitani, abtä Jonás kukwei mikani era kwetere, ye kwrere Ngöböta sribire era metre ti Ni Kä Nebtä Ngobo köböire abko Ngöböke bä mikadi metre munye.

³¹Erere arato, Ngöböke kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, jreina nünanka mobe mötarikri* nükani kira basare jrei Salomónye ye käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Salomón nämane kukwe töbtä töbtä niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrä, akwa tita nete abko bäri ütiäte kri Salomónkrä abko mun ñan tö ti kukwei nuai, aisete rakadikä kore munbtä. ³²Erere arato, munta nüne kä ne ngwane abko, btä Ngöböke kukwe ükadite kä mrä angwane, nitre Nínivebo käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Jonákwe Ngöbö kukwei niebare angwane, nitre Nínivebo käkwe ja tõi kwitani Ngöböbtä, käkwe Ngöbö kani ngäbti, akwa tita nete abko bäri ütiäte Jonákrä, käta Ngöbö kukwei niere munye abko mun ñan tö kukwei nuai amne mun ñan tö ja tõi kwitai Ngöböbtä, ye dokwäre abko Ngöböke kukwe ükadite munbtä, niebare Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani ñotra jutrabtä

(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³Bti Jesukwe ja bä mikani ñotra jutra kwrere, käkwe niebare mda:

Ni ñakare jire iti käta ñotra jutra mike, abti tä mike kä mkäte nguse. Erere arato, ñan tä mike kaja täni, akwa tä mike üräbtä käin, ye abko ni rikare gwäkäre angwane, kä rabadre tuen kuin nie abkokäre. ³⁴Ye kwrere ma okwä abko ñotra kwrere nikrakrä ja

bäre temen, aisete ma okwä kuin ne ngwane, käta tuen kuin mae. Ye kwrere abko makwe nünandre metre, ie Ngöbö tö ne ngwane, ni ie kä tuen kuin käta dikekä metre ñotra träbti, ye kwrere ma rabadi nüne kä ngwen Ngöbökwete. Akwa ma okwä bren angwane, kä ñan raba tuen kuin mae ne ngwane, mata kä ikote. Ye kwrere abko makwe kukwe kuin Ngöböke mikadre ngwarbe jae ne ngwane, ma tõi rabadi käme amne ma rabadi nüne kä ikote Ngöbö rüere. ³⁵Ne aisete munkwe ja ngibia kuin au, ñotra trä kuin tä munkwe ne ngwane, munta kä trä ngwen Ngöbökwete, ye ngwane mun ñan rabadre kä ikote Ngöbö rüere. ³⁶Munkwe ja tõi mikadre nüne metre Ngöbö ngwärekre angwane, munkwe ñan nünandi kä ikote kwrere amne, ji Ngöböke rabadi gare kuin munye, kä trä kuin tuen nie ye kwrere ne ngwane, munta kä ngwen Ngöbökwete amne kä iko ñakare mun töibtä, aisete jändrän jökrä Ngöböke rabai gare kuin munye, käta nebe tuen kuin ñotra träte munye ye kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesukwe ñäkäbare nitre bariseoye amne nitre dirikäye

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷Jesukwe blitabare ünän angwane, ni bariseo käkwe ngwiani mröre ja kánti. Ye erere Jesu nikani, namani täkänintbe mesabtä mda. ³⁸Akwa ni rikadre mröre, känenkri köbötikadre käne ja ngibiakäre dbe Ngöbö ngwärekre nämane ükaninte nitre israelitakwe, erere Jesukwe köbötikani ñakare. Yeبتä abko bariseo ye ñan tõi namani krütare Jesubtä. ³⁹Abtä Jesukwe niebare ietre:

*11:31 *Jreina nünanka mobe mötarikri.* Jreina ne abko nämane gobrane kä kädian nämane Saba kánti. Kukweta tikani btä 1 Reyes 10.1-13 yeبتä.

Mun bariseo abko baso amne siä bätäteta btärita aibe amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisete mun töita gobtä amne mun töi kämekäme.⁴⁰ Mun töi ngitiekä ñakare metre Ngöbö Kukweibtä. ¿Ngöbökwé mun ngrabare dätebare, käkwe mun töi, mun moto dätebare ñakare arato ya? ⁴¹Munkwe jändrän jakwe bian ni bobre bobre die mikakrä, ye ngwane mun töi rabadi merebe arato baso amne siä bätäteta btärita amne terita arato ye kwrere, niebare Jesukwe bariseoye.

⁴²Bti Jesukwe niebare:

¡Aingwaree mun bariseo! Käre munta kri mu chi, ütiäte ñakare kädianta menta amne kri mda mu kädianta ruda amne kri mu mda mda kuin kwetadre amne kuin kräkäre, akwa ütiäte ñakare ükekrö keta jätä, bti munta mike keteti jenna biandre Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri kuin ütiäte nuendre ni bobre kräke amne Ngöbö taredre abko erere munta nuene ñakare. Ye kwrere jändrän bäri ütiäte abko munta nuene ñakare, aisete munkwe jändrän ketebu ye nuendre amne mikadre täte keteti munkwe, akwa jändrän bäri ütiäte abko nuendre bäri munkwe.

⁴³¡Aingwaree mun bariseo! Käre ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kanti mun töta nebe rabai käre ja mikakrä ütiäte. Erere arato, ni mda mdakwe mun mikadre ütiäte jae, käkwe köbö ngwiantretari käne munye ji ngrabare mrö rürümoinrä kanti, ie mun töta nebe ja mikakrä ütiäte.

⁴⁴¡Aingwaree mun bariseo! Kä ni doboi mikakrä, kanti kä ükateta kuin ruäre, aisete dobo mikani gare ñakare amne, ni raba dikekä jäme bti ta abtä ja mikata ngite amne tä dbe ñakare Ngöbö ngwärecri, ye kwrere jire mun bä kuin metre, akwa munta ni mda kite ja mike ngite abko gare ñakare ni mda mdaye, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

⁴⁵Abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämene yete abko iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, mata ñäke kore, ye abko mata ñäke nun rüere arato, niebare kwe.

⁴⁶Akwa Jesukwe niebare mda ie:

¡Aingwaree mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre! Käre munta tribe mibe kabre ni mda mda tröbtä, tä nebe doboko krübäte kräke, akwa nin munta die mike jire chi abko krörö: Kukwe ükateta kabre nuendre ni jökräye munkwe, ye abko tribe doboko kwrere, akwa munta ja kukwei mike täte ñakare jire chi, niaratre kitakäre kukwe kuin nuene Ngöbökrä.

⁴⁷Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani mun mräkäkwe abko doboi bti kä ükateta kuin munkwe.

⁴⁸Ye abko, mun mräkäkwe kukwe nuenbare abko dbe munkrä tuen munttä, aisete mun mräkäkwe ni Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani amne mun abko tä doboi ükateta kuin nuäre, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁹Munta töbike kore, ye mdenbtä abko Ngöbö töbtä kri käkwe niebare: Tikwe ja kukwei niekä niekä juandi amne ja kukwei ngwianka ngwianka tikwe juandi arato, ye abko müre ketadi ruäre amne ruäre abko jiebti rikai kisere mikakäre ja tare nike. ⁵⁰⁻⁵¹Ne aisete nitre ti kukwei niekä däräie metaninkä temen, yebtä Ngöbökwé kukwe ükadite munkrä abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani Abel näire nebebe Zacarías näire. Zacarías ye abko kämikani kwetre ñukwä grä amne ju bli-takrä Ngöböbe te ruäre. Abtä Ngöbökwé kukwe ükadite niaratre kämikakabe. Erere arato, yebtä Ngöbökwé kukwe ükadite ni kä ne ngwanebe abko ti tö nibi niei munye, niebare Jesukwe ietre.

⁵²Bti Jesukwe niebare mda:

¡Aingwaree mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre! Munta

kukwe era metre Ngöböbtä rükente ni mda mda käne. Mun ñan tö kukwe era metre mikai gare kuin jae amne mun ñan tä dirire era metre arato ni mda mdaye, aiseite rükadre ño Ngöbö kánti ñan rükadre gare ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

⁵³ Nebti Jesu nikaninta mda angwane, nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre moto namani romon krübäte Jesu kukweibtä. Abtä nikanintre kukwe ngwentari kabre Ngöbö kukweibtä ie, ⁵⁴ ye abko Jesukwe ja kitadre au kö okwäte ja kukweibtä, abtä kitadre ngise kwetre, abkokäre namanintre kukwe ngwentari kore ie.

**Nikwe ñan bikadre
deme, niebare Jesukwe**

(Mateo 10.26-31)

12 Ye ngwane ni jatani nuke ja ükekrö bäri kwati mda Jesu kánti, aiseite ni namani kwati krübäte, kä namani ja kitekäbe kwärikwäri. Angwane nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesu nikani niere krörö:

Lebadura mikata bante tä ngitie jökrä te, ye kwrere jire nitre bariseo töi kämekäme, käta bike kuin deme ye abko käta ngitie ni mda mda töite, käta ni mda mda töi mike ja kwrere, aiseite munkwe ja ngibia kuin nitre bariseo ngäniene, ² ñobtä ñan angwane kukwe ñakare jire tiebe abko ni mdakwe ñan gadre. Erere arato, jändrän ñakare jire gore abko ni mdakwe ñan gadre. ³ Ne aiseite jändrän jökrä nieta kaibe munkwe akwa, ni jökrä käkwe kukwe nuadi. Erere arato, kukwe nieta tiebe kaibe gwi munkwe abko kädriedi ji kribti temen ja ngwärecri jökrä, aiseite munkwe ñan bika deme nitre bariseo se kwrere.

⁴ Ye abko, mun ti kukwe muko tikwe, ie ti tö niei krörö: Ni mda raba mun ngrabare aibe kämike, akwa yehti ñan

raba jändrän nuene munbtä, aiseite munkwe ñan ni mda jürä ngwian jabtä; ⁵ akwa nire jürä ngwiandre era metre munkwe jabtä abko ti bike niere munye: Ngöbö aibe jürä ngwian munkwe jabtä, ñobtä ñan angwane mun krütadre, bti Ngöbö di tärä mun kitakrä kä ja tare nikakrä kánti aiseite. ⁶ Akwa mun bäri tare kri Ngöbökwé abko ti bike bä mike krörö munye: Nukwä kiakia rürümointa kwärike abko ütiä bianta bäri brai, aiseite ngwian bianta mnamube ütiäre, akwa nukwä kiakia ye käita nikwitekä ñakare Ngöböbti. ⁷ Amne mun ara jire abko dokwä drüen kratirekratire abko tä gare jökrä Ngöböye, aiseite Ngöbökrä mun abko bäri ütiäre kri nukwä kabrekabre bti ta, aiseite mun raba ja tare nike angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nikwe ñan Jesu rükandrete

(Mateo 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Bti Jesukwe niebare mda:

Ti tö kukwe krörö niei mda munye: Nire nire tä nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwärecri, ni ye abko jen tikwe abko ti, Ni Kä Nebtä Ngobo käkwe niedi arato angele-tre Ngöbökwé ngwärecri. ⁹ Akwa nire nire käkwe ti rükandrete ni mda mda ngwärecri, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi angele-tre Ngöbökwé ngwärecri arato. ¹⁰ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nirekwe ñakä-dre blo, akwa ja töi kwitadreta kwe angwane, Ngöbökwé kukwe käme ye diandrekäta btä; akwa nirekwe ja dokwä mikadre ribi, käkwe Ngöbö Üai Deme mikadre ngwarbe jae, ye aibe Ngöbökwé ñan ngite diandrekäta jire btä.

¹¹ Mdakäre abko, sinagoga kánti mun järke nitre israelitakwe kukwe ükatekäre amne nitre kritobore ñakare israelitare, ye ngwärecri mun järke

kukwe ukatekäre angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ¹²ñobtä ñan angwane munkwe dre niedre jakrä, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe mikadi gare munye abko erere munkwe niedi jakrä kritobo ngwärekre, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nikwe ñan töbikadre jändrän bkäne kabre jakrä

¹³Angwane nitre nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, jändrän namani nun rün mröye, se ti etbakwe dräidre jabti tibe niere ie, niebare kwe ie.

¹⁴Abtä Jesukwe niebare ie:

Ja mräkä, ¿nirekwe ti mikani kribore mun ngätäite jändrän dräikäre munbti amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

¹⁵Ni ye tö namani jändrän rünkwe di-ain kabre jae, asete Jesukwe niebare mda ietre:

Ni rabadre jändrän bkäne kabre, ñan ye köböire kä rabai nuäre nibtä, asete mun tö jändrän bkäne kabre jakrä, ye ngäniene munkwe ja ngibia, niebare kwe.

¹⁶Bti Jesukwe kukwe ye bä mikani krörö:

Bati ni nämane iti abko jändrän bkäne kabre krübäte. Batira jire nura nökan kwe, abti ngwä ötani kabrekabre kwe. ¹⁷Yebti ni jändrän bkänkä kabre ye namani töbika mda: Jändrän ngwä ötani kabre krübäte tikwe noko amne ju ñakare tikwe ukakrä. ¿Tikwe ukadi mdente? namani nütüre. ¹⁸Te batibe niebare kwe jae: ¡A! Tikwe dre nudenti nura gare tie. Ju chi tä tikwe nura ukakrä noko tikwe dikandite, bti tikwe ju mikadi bäri kri mda ju chi noko täte abko te tikwe mrö noko ukadi

jökrä jändrän jakwebe. ¹⁹Bti tikwe niedi krörö jae au: Ti nena jändrän bkäne kabre amne jändrän nena nünankrä raire tie, asete mtare mentokwäre ti bike jadüke, ti bike mröre, dö ñaen amne ti bike kä ngwen nuäre jabtä kwäräkwärä mda ruen tie, nütübare kwe. ²⁰Akwa ye btäräbe Ngöböke niebare ie: ¡Ma töi ñakare! Mtare deo ma krütadi angwane, ¿jändränä ukani kabre makwe, se abko rabadi nirekrä? niebare Ngöböke ie.

²¹Ye kwrere tä nakenkä munbtä. Munkwe jändrän ukadre kabre jakrä kä nebtä, akwa jändrän kuin tä biandre Ngöböke munye, ye abko munkwe kändandre ñakare jakrä, angwane mun rabadi bobre Ngöbö ngwärekre angwane, kukwe ne kwrere rakadikä munbtä, niebare Jesukwe ni jökräye.

Ñan töbikadre dikaro mröbtä amne dänbtä

(Mateo 6.25-34)

²²Yebti Jesu nikwitaninte, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Tikwe kukwe nini, yebtä munkwe mrö ño kwetadre nünankrä amne munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro abko ti tö nibi niei munye, ²³ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünandre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, asete munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä.

²⁴Ye abko, nukwä kwerbo tä nüne ño, ye mika ñäräre munkwe. Kwerbo tä nura nökö ñakare, tä ngwä ötö ñakare, ju ñakare kwe mrö ukakrä jakrä, akwa Ngöböta mrö bien kwetadre ietre. ¡Mun abko bäri ütiäte nukwä kräke, se abko mun Rün käkwe ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbika krübäte dikaro se! ²⁵Erere arato, munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare

ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne. ²⁶ Jändrän ne abko chi akwa, mun di ñakare nuenkäre, ¿se ñobtä abko jändrän bäri taretare nuendre abko btä munta töbike krübäte dikaro se?

²⁷ Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare, tä dän dike ñakare jakrä, akwa jrei kri Salomón abko nämane jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä. ²⁸ Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ükete tuäretuäre. ¿Ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöbökwé ya amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbti ye? ²⁹ Munkwe dre kwetadi amne munkwe dre ñadi tomnane, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro amne mun ñan raba ulire, ³⁰ ñobtä ñan angwane ni kwati kä nebtä tä tödeke ñakare Ngöböbti abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebti. Akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä käinbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aisete munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünankrä yebtä jakrä. ³¹ Akwa jändrän Ngöbökwé tä kä käinbti, ye munkwe kánántari angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöbökwé biandi munye arato.

**Jändrän kuin kä käinbti,
jiebti ni rankwadre**

(Mateo 6.19-21)

³² Ne aisete mun obeja kiakia tikwe, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kä käinbti, kánti Ngöbö mun Rünä gobrane abko mikani gare ja moto kuinbti kwe munye. ³³ Ye aisete, jändränä munkwe, ye erere munkwe rürümoin jökrä, bti munkwe

ngwian dräi ni bobre bobrebtí angwane, Ngöböta jändrän kuin ütiäte kri ngibiare munkrä kä käinbti, ye kánántari jakrä munkwe. Erere arato, jändrän kuinkuin ütiäte krikri rabadre munkrä kä käinbti, ye munkwe kánántari jakrä, ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän kuin ütiäte kri ngibiare kä käinbti munkrä, ye kánti ni gore ñan rabadre gwi amne kebekwe ñan juandre ngwarbe munkän arato, aisete munkwe jändrän ütiäte kri kä käinbti kánántari bäri kabre jakrä. ³⁴ Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ütiäte krikri tädi ükani mdente jakrä munkwe, ye kánti mun töi tädi arato, niebare Jesukwe nitre ja töi-tikaka benye.

Nikwe Jesu ngibiadre ngäbti kisere

³⁵⁻³⁶ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe mdara jire niere munye abko krörö: Munkwe dän kita biare jabtä amne munkwe ñotra jutra mika biare ti ngibiakäre ngäbti, ni klabore tä bkänkä ngibiare ngäbti ye kwrere, ñobtä ñan angwane ni mdata ja mike gure angwane, sribikätre bkänkä tä nüke kä ngwen nuäre jabtä, akwa sribikätre kwe abko tä biare ngibiare ngäbti jukwe tikakäre ie, ye kwrere munkwe ja mika biare ti ngibiare ngäbti. ³⁷ Ye abko, nitre sribikä tä kwen ngwäte bkänkäye, ye abko káita neme nuäre btä, aisete sribikä kwandre ngwäte bkänkäye ne ngwane, bkänkä ara jire kákwe dän sribikrä kitadi jabtä, bti sribikä kwekwe mikadi tákánintbe mesabtä kwe, mrö mikadi kwetadre kwe ietre mikakäre ütiäte. Ye kwrere munkwe ti ngibiadre ngäbti angwane, ti rükadita angwane, tikwe mun mikadi ütiäte arato abko ti tö niei metre munye. ³⁸ Ne aisete, nitre sribikä ye bkänkä rükadreta kä ruäre angwane ya o kä ngwen ja ken dekä angwane rükadreta ya, akwa sribikä kwe tä biare ngibiare ngäbti, ye abko bäri käi rabadre

nuäre sribikätre yebtä, erere munkwe ti ngibiadre ngäbti kisere angwane, bäri käi rabadi nuäre munbtä arato.

³⁹ Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke ju bkänkä käkwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kän kwe. ⁴⁰ Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mun tädi ngibiadre ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti, niebare Jesukwe nitre ja töitakaka benye.

Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Angwane Pedrokwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿makwe blitaniri, ye makwe nini kaibe nunkrä ya o makwe nini ni jökrä kräke? niebare kwe ie.

⁴² Angwane ni Dänkien käkwe niebare mda:

Ni sribikä kuin tä biare abko bkänkä tä mikete sribikätre mda mda ngibiare amne mrödre ñongwane erere käita nüke angwane, tä sribikä mda mda buke. ⁴³ Ni sribikä mikateta ja täte bkänkäkwe angwane, sribi mikateta kisete bkänkäkwe erere tä nuene täte jökrä, bti bkänkä tä nuketa, käta kukwe ükete kuin kräke, ⁴⁴ käkwe ni sribikä kuin kore ye abko mikadi jändrän jökrä ngibiabtikä jakrä, aisete käta neme nuäre btä abko ti tö niei metre munye.

⁴⁵ Akwa sribikä mikadrete sribire ja täte bkänkäkwe ye abko rabadre töbike krörö: Ti bkänkä ñan rükadreta jötrö, rabadre nütüre, kä rikadre sribikä mda mda merire, brare ngötikekä kwäräk-wärä amne, rikadre mröre, dö ñaen amne rikadre dröbare jirekäbe angwane, ⁴⁶ bkänkä rükadreta ñongwane gare

ñakare ie. Ne aisete tädre jäme angwane, batibe bkänkä jatadre nuketa, yebtä abko bkänkäkwe mikadi ja tare nike kri, sribikä dokwä ribi mda mda ben.

⁴⁷ Mdakäre abko, ni sribikä abko bkänkä tö dreye gare kuin ie, akwa bkänkä kwe mikata täte ñakare kwe, aisete metadi tare krübäte kwe. ⁴⁸ Akwa sribikä mda abko, bkänkä tö dreye metre gare ñakare ie, käkwe ja mikadre ngite, yebtä mikadre ja ngie nuen, akwa metadre bä räkä, ñöbtä ñan angwane kukwe gare ñakare ie aisete. Ne mden kisete, nire nire abko ie sribi ya, jändrän mda mda ya bianta kabre, ye ie käräta bäri mda btä. Erere arato, nirebti tödekata sribi nuenbtä abko ribeta bäri mda btä, niebare Jesukwe nitre ja töitakaka benye.

Ni kwati rabadi rüre jabe kwärikwäri Jesu dokwäre

(Mateo 10.34-36)

⁴⁹⁻⁵¹ Yebti Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe ja tare nikadi kri angwane ti krütadi, akwa ye ngämi nakenkä, känenkri ti moto neme nuäre ñakare. Mdakäre abko, ñan ti jatani mun mikakäre nüne jäme jabe kwärikwäri abko munkwe nütü, akwa ti jatani ñukwä bukete mun ngätäite kä nebtä, ye abko ti tö nena tuai jutra ngitiekä. Ti jatani, abtä ni kwati rabadi nikwite ja rüere kwärikwäri. ⁵² Mtare mentokwäre ni ruäre rabadre tödeke ñakare tibti käkwe rüdi mräkä tödekaka tibti ben, aisete ni ja mräkäre tädi nüne nirike gwi, ye abko nimä rabadi rüre mräkä nibu rüere. Erere arato, ni nibu ye rabadi rüre mräkä nimä ye rüere. ⁵³ Angwane ngäbäkcre rün rabadi rüre ngobo kwebe amne ngäbäkcre rabadi rüre rün kwebe. Erere arato, meye rabadi rüre ngänkän kwebe amne ngäbäkcre merire rabadi rüre meye kwebe. Ye kwrere arato, bi rabadi rüre bosibe amne bosu rabadi

rüre bibe. Ne abko rabadi nakenkä kore munbtä tödekabtä tibti, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Dreta nakenkä rükadre gare

(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴Bti ni nämane kwati yete, ye ie Jesukwe niebare mda:

Mütata kite jüben nindrini angwane, nü räkändi temen munta niere, erere nüta näkäen. ⁵⁵Erere arato, müreta kite mate mötarikri angwane, kä rabadi ngire krübäte munta niere, erere käta neme ngire. ⁵⁶Ye aisete ngwarbe munta bike töi ñakare, ñobtä ñan angwane jändränä tuen kä käinbti amne kä temenbtä, ye abko tädre dre bä mike tä nüke gare kuin jökrä munye. ¿Ye ñobtä abko dreta nakenkä kä ne ngwane mun näire Ngöbö diebti mun okwäbti abko tä nüke gare ñakare munye? ¿Ye ñan ngwarbe munta bike töi ñakare ya?

Nikwe kukwe ükadrete jötrö ni rüebe

(Mateo 5.25-26)

⁵⁷Mdakäre abko, kukwe raba ja rüere kwärikwäri munkwe angwane, ükadrete ño kuin, ye erere munkwe ükate jabe kwärikwäri. ⁵⁸Akwa nane ma rüekwe ma kita ngise kritobo ñakare israelitar-eye ne ngwane, ma ngämi nebe kritobo ngwärekre, känenkri makwe kukwe ükate ma rüebe ji ngrabare, mun ñan rabadre kritobo ngwärekre abkokäre, ñobtä ñan angwane ma rabadre kritobo ngwärekre angwane, niarakwe ma köböi biandi guardiaye amne guardiakwe ma kitadi ngite kä teri. ⁵⁹Ye kanti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma ñan tikadreteta kwe abko ti tö niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni nämane kwati yete ye.

Ni jökrä käkwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti

13 Kä ye ngwane ni israelita nämane ruäre Jesu kanti yete käkwe niebare ie:

Krire nitre Galileabo nämane jändrän jakwe kämike kukwadre Ngöböye, Ngöbö käikitakakäre ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane, Pilatokwe kämikamna, erere rükä romanobo kwekwe käkwe kämikani.

²Abtä Jesukwe niebare ni jökräye:

¿Nitre Galileabo kämikani kore, aisete niaratre abko bäri kukwe kämekäme nuenkä nitre Galileabo mda mdakrä, munta nütüre ya? ³Akwa ñakare kore ti tö niei munye. Akwa munkwe ñan ja töi kwitadre, käkwe ñan kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti munkwe ne ngwane, mun rabadi nianinte, käkwe ja tare nikadi kri Ngöbö okwä bäre mento kärekäre.

⁴Erere arato, nitre ni jätäbti ni kwä, bti ki Siloéte nikani temen, käkwe kämikani, ¿niaratre ye abko nämane Ngöbö Kukwei mike täte ñakare, abtä nämane ja mike ngite bäri Ngöbö rüere nitre Jerusalénbo mda mdakrä, munta nütüre ya? ⁵Akwa ñakare kore ti tö niei munye. Munkwe ñan ja töi kwitadre, käkwe ñan kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti munkwe ne ngwane, mun rabadi nianinte, käkwe ja tare nikadi kri Ngöbö okwä bäre mento kärekäre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁶Yebti nitre israelitakwe ñan Ngöbö kadre ngäbti ne ngwane, Ngöbökre juandre ngwarbe abko mikakäre mokre, Jesukwe kukwe mda bä mikani ietre angwane, nitre israelita krikri bä mikani higo krie kwrere kwe amne Ngöbö bä mikani kä bkänkä kwrere kwe abko krörö:

Bati ni nämane iti kākwe higo krie nōkani uba nurai ngātāite. Abti higo ngwā namanina ya abko nikani tuenta, akwa higo ngwā kwani ñakare ie. ⁷ Abtä nura ngibiabtikā nämane kwe yete, ie niebare kwe: Higo ne ngwā nena btā ya abko ti nūkani tuen kā komā jire ja tārītāri akwa, ngwāta kwen ñakare tie amne tā kā den ngwarbe jae, aiseite makwe tikaka jirekābe, niebare kwe sribikāye.

⁸ Akwa nura ngibiabtikā kākwe niebare ie: Ti dānkien, makwe higo krie ye tuametre kā nete. Tikwe dobo muandi dokwā bāre temen, bti tikwe abono mikadi btā. ⁹ Ye ngwā rabadi btā akwa, nane ngwā ñan rabadre btā ne ngwane, makwe tikaka ngātrite ta, niebare sribikākwe bkānkāye. Ne abko nakaninkā kore abko erere rabadre nakenkā munbtā. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe meri bren mikaninta kuinta kōbö jadükakrä näire

¹⁰ Bati kōbö jadükakrä näire, Jesu nikani dirire mda sinagogate angwane, ¹¹ meri bren nämane iti yete. Meri ye abko kā kwā jätābti kwā kwāra nikani bren. Üai kāme nikani btā, kākwe trō dōtaninkā, aibe kisete ñan namani nūnenkā metre krō. ¹² Meri ye abko nämane siba yete, btā Jesu okwā namani angwane, kārābare kwe, bti niebare kwe ie:

Ti mrākā, ma bikera nementa kuinta mtare, niebare kwe ie.

¹³ Bti kise mikani kwe meri bren yebti. Ye btārābe meri ye namani nūnaninkāta metre krō batibe, kā nikani Ngōbö kākikitekā kwārākwarā se kwrere.

¹⁴ Yebtā abko, sinagoga ye dānkien namani romon, ñobtä ñan angwane Jesukwe meri bren mikaninta kuinta kōbö jadükakrä näire, kākwe niebare ni jōkrāye:

Kā tārā kōbö ti sribikrä, aiseite kōbö ti ye näire mun bren bren jata ja mikakāreta kuinta, akwa kōbö jadükakrä näire, mun bren bren ñan jata ja mikakāreta kuinta, niebare kwe ni jōkrāye.

¹⁵ Abtä ni Dānkienkwe niebare mda ie:

¡Mun ngwarbe ja bā mike kuin! ¿Buey amne buro mākāteta mun itire itirekwe angwane, kōbö jadükakrä näire munta tikete ñakare, bti munta niken ngwena tomna ñaen ñakare ya? Mun jōkrā tā niken jāndrān ye ngwena tomna ñaen ye munta sribire ruen tie. ¹⁶ Ye aiseite meri ne jatani Abraham mrākākri. Niara abko bāri ütiāte jāndrān ye ngwā abko kā kwā jätābti kwā kwāra neketaninte Satanaye abtä bren, ¿se abko ñan diandrekāta kōbö jadükakrä näire Satana kisete ya? niebare Jesukwe ietre.

¹⁷ Jesukwe ñākābare kore angwane, Jesu rüe namanintre ja gaire jōkrā, akwa ni mda mda abko btā kā namani nuäre jāndrān kuin nuen namani Jesukwe ye tuare.

Jesukwe kukwe bā mikani mostasa nurai amne lebadura btā

(Mateo 13.31-33; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Erere arato, Jesukwe niebare:

¿Ngōböta gobrane ño nibti? ¿Ngōböta kite gobrane nibti, ye abko tikwe bā mikadre dre kwrere ruen munye?

¹⁹ Ngōböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti kākwe mostasa nurai nōkani ju bāre jakrä abko nikani niren kri krikri kwrere angwane, nukwā namani nūne kri ye küdebti, ye kwrere jire kāne Ngōböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrā angwane Ngōbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bā mikata nura chi yebtā. ²⁰ Ye ngwane Jesukwe kukwe mdara jire bā mikani krōrō:

¿Ngōböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bā mikadre dre kwrere ruen

munye? ²¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko rabadi niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti käkwe lebadura kitani chi arina kabre te, bti mritani kwe abti lebadura nikani arina kabre ye ñäre jökrä, niebare Jesukwe.

Jukwe Krä chi

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Yebti Jesu nikani janknu Jerusalén kukwäre mda angwane, nikani dirire juta kwatirekwatire te ji ngrabare.

²³ Angwane bati ni iti käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ¿ni braibe rabadi dianintari ya?

Abtä Jesukwe niebare mda ni jökräye:

²⁴ Munkwe ja di mika kri rikakäre gwä jukwe Krä chite ta, ñöbtä ñan angwane mrä ni kwati tö rabadi näin gwä akwa ñan rabadi, ²⁵ ñöbtä ñan angwane ju bkänkä käkwe jukwe dikadi jite, ye ngwane mun rabadi ju bäre abko rabadi ju bkänkä ye kärere, kä rabadi niere krörö ie: Ti Dänkien, jukwe tike nunye, mun rabadi niere. Akwa niarakwe niedi munye: Mun gare ñakare tie amne mun kä mdenbo gare ñakare tie, niedi kwe munye. ²⁶ Angwane mun rabadi niere krörö ie: Nunkwe mröbare amne nunkwe tomna ñani gwaire mabe. Erere arato, makwe diribare nun kanti, ¡ye töre ñakare mae ya! munkwe niedi.

²⁷ Akwa ju bkänkä käkwe niedi munye: Mun gare ñakare tie amne mun kä mdenbo gare ñakare tie. Mun kukwe kämekäme nuenkä nän mobe mento tibtä, niedi kwe munye.

²⁸ Ye ngwane abko, Ngöböta gobrane, ye kanti Abraham, Isaac, Jacob amne Ngöbö kukwei niekatre tädi jökrä, btä mun okwä rabadi angwane, munkwe ja müadi krikri be amne mun moto rabadi romon krübäte ju bkänkäkrä, ñöbtä ñan angwane mun abko tädi kitaninkä ju bäre. ²⁹ Mun tädi ngwarbe ju bäre, ye ngwane abko nitre nünanka mintokwäre,

mötarikri, kä driri amne nindrini abko rükadi jökrä, rabadi täkänintbe mröre gwaire jökrä Ngöböta gobrane ye kanti. ³⁰ Ye ngwane abko, ni ruäre ütiäte kri mtare abko rabadi ni bobre kwrere mrä amne, ni ruäre bobre mtare abko rabadi ütiäte kri mrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare

(Mateo 23.37-39)

³¹ Kä ye ngwane abko, nitre bariseo nükani ruäre, käkwe niebare Jesuye:

Herodes tö ma kämikai, aisete nän ngitie mento nete, niebare kwetre.

³² Angwane Ngöbö ñan tö ne ngwane, Herodes ñan rabadre Jesu kämike ja töi jenbti, ye mikakäre gare ietre, abkokäre Jesukwe niebare mda ietre:

Herodes abko nukro känsenta kwrere, ye ie mun nän niere krörö: Mtare, jetbe tikwe üai käme juanditari nibtä amne tikwe ni bren bren mikadita kuinta amne münkme tikwe sribidi ünän. ³³ Akwa mtare, jetbe, münkme ti näin sribire janknu ji ngrabare. Abti ti näin nebe Jerusalén, munkwe nie ie, ñöbtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä abko ñan krütadre juta Jerusalén bäre mento, aisete ti näin kanti. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁴ Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, käkwe niebare krörö:

¡Aingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbökwé ja kukwei ngwena abko müre ketata jäbti. Ye abko, kwita ngäbali kikiakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibiai, ³⁵ aisete ju munkwe nete ne rabadi tökäre jökrä mun täbtä abko tita niere munye amne, mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti

tuadre jire chi mda, yebti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö kábtí raba mikani útiáte kri abko munkwe niedi ti ngábtí. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ni nüen ngrabare abko Jesukwe mikaninta kuinta

14 Bati köbö jadükakrá náire, Jesu nikani mröre bariseo útiáte kri kánti angwane, nitre bariseo mda mda namani ngibiaretari kisere kitakäre ngíte. ²Angwane ni námáne iti yete abko nüen jökrá ngrabare, aisete námáne bren, btá Jesu okwá namani, ³kákwe niebare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátreye amne nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrá náire ni raba ni bren miketa kuinta ya, ñakare ya? niebare kwe.

⁴Angwane niaratre namani kwekbe jökrá. Abtá Jesukwe ni bren káräbare ja ken, mikaninta kuinta kwe, bti juaninta kwe. ⁵Yebti Jesukwe niebare mda nitre bariseoye:

Buro ya o nbi betadreká nguse munkán köbö jadükakrá náire, ye mun rikadre jötrö ngwarbe dentarita, ye ngwane munta sribire. ¿Akwa ni bári útiáte jándränká abko tikwe mirita kuinta abtá ti ngíte munta nútüre ya? niebare kwe ietre.

⁶Angwane nitre bariseo namaninta kwekbe jökrá, ñobtä ñan angwane kukwe kwani ñakare ietre.

⁷Angwane nitre nübaibare mröre siba abko nikani ja tákrá ni útiáte útiáte kráke mesabtá kánene jae, bti namani nebe tákánintbe Jesu okwábtí. Abtá Jesukwe kukwe bá mikani ietre, kákwe niebare krörö:

⁸Nane ni iti rika ja mike gure, kánti ma nübai ká ngwiankäre nuäre jabtá siba angwane, ja tákrá ni útiáte kráke,

yete ma ñan raba tákánintbe, ñobtä ñan angwane nane ni mda bári útiáte makrá nübaibare arato abko jatadre nüke angwane, ⁹ni mun nübaiká ye jatadre, kákwe niedre mae: Ja tákrá kánti mata tákánintbe, ye bien ni neye, niedre kwe mae angwane, ma rikadre nebe tákánintbe mrá köre, ye abko rabadre gaidre kri makrá. ¹⁰Ne aisete ma nübaiká kánti ma rika angwane, ja tákrá mrá kánti ma raba tákánintbe. Yebti ni ma nübaiká ye jatadre, kákwe niedre krörö mae: Ja mráká, ja tákrá ni útiátekrá tá mesabtá ne kánti jakwe siba, niedre kwe mae, ye ngwane ma rabadre útiáte ni mesabtá ye okwábtí abko rabadre bári kuin. ¹¹Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nire nire tö bikai kri au abko Ngöbökwé mikadi bobre amne, nire nire tö ja mikai bobre abko Ngöbökwé mikadi útiáte kri, niebare Jesukwe.

¹²Yebti Jesukwe niebare niara nübaiká yeye:

Makwe mrö sribere kri ká ngwiankrá nuäre jabtá, o ma rika ni mda mda buke mröte dere, ye ngwane ma kukwe muko, ma etba, ma mráká mda mda amne nitre ngwian bkánká kri nünanka kánime ma bäre temen, ye aibe makwe ñan nübai mröre jabe, ñobtä ñan angwane niaratre bukadre makwe ye útiäre ma kárädreta kwetre mröre jae, aisete makwe mrö biani ye útiá biandita kwe mae, aisete nitre ngwian bkáne kri aibe ñan nübai makwe. ¹³Akwa ma rika mrö sribere kri ká ngwiankrá nuäre jabtá angwane, makwe ni bobre nübai. Erere arato, ni bren bren ngrabare, ni nakwente amne ni okwá ká drünente nübai makwe mröre jae angwane, ¹⁴ká rabadi nuäre mabtá, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ma buketa jire mrö ye útiäre, akwa nitre metre Ngöbö ngwärekre rükaita nire ká mrá angwane, ye

näire Ngöbökwe ütiä biandi mae. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ja bukabtä

(Mateo 22.1-10)

¹⁵Ni metre metre Ngöbö ngwärekri rükadita nire, btä Jesukwe blitabare kore, yebtä abko nitre nämane mesabtä ye ngätäite ni iti käkwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö jatadi gobrane ni ngätäite angwane, nire tädi mröre yete abko btä kä rabadu nuäre krübäte, niebare kwe.

¹⁶Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe nitre israelita ütiäte kri bä mikani ni nübaibare känkäne kwrere, käkwe niebare mda:

Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö munye: Bati ni iti käkwe mrö sribebare kri kwetadre, käkwe ni kwati nübaimna mröre jae. ¹⁷Ye erere mrö namanina biare kwetadre angwane, ni ye käkwe niebare sribikä kweye: Nitre nübaibare tikwe, ye nän kärere amne makwe nie krörö ietre: Mrö nibira biare kwetadre, aisete mun jakwe mröre, makwe nie ietre, niebare kwe sribikä kweye.

¹⁸Ye erere bkänä, sribikä ye nikani akwa, nitre nübaibare abko kwe kukwe mdara jire nämänena nuendre, aisete nän rikadre namani niere. Ni iti käkwe niebare: Gwä tikwe kä kürü abko ti bike niken tuenbti, aisete ti nän rikadre, ye abko munkwe dian tibti ta, niebare kwe.

¹⁹Ni mda abko käkwe niebare: Tikwe buey kürü krä jätä sribikrä jae abko tä sribire kuin ya, nākare ya abko ti bike niken nuente, aisete ti nän rikadre, akwa munkwe dian tibti ta, niebare kwe. ²⁰Ni mdara jire abko käkwe niebare: Gwä tikwe ja miri gure, aisete ti nän rikadre, niebare kwe.

²¹Angwane sribikä ye nikaninta, käkwe niebareta jökrä bkänkäye. Abtä sribikä bkänkä moto namani romon

krübäte, käkwe niebare sribikä kweye: Nän jötrö ji kri ngrabare amne ji krä kiakiabti juta ngrabare nokore ni bobre känkene, ni bren bren ngrabare känkene amne ni okwä kä drüente känkene. Erere arato, ni nakwente känkene. Ma jata ngwana mröre nete, niebare kwe sribikäye.

²²Ye erere bkänä, sribikä jananbare. Abti bä raire angwane, sribikä jataninta, käkwe niebare bkänkäye: Ti dänkien, makwe ni kărämna tie, erere tikwe kăränirira, akwa kä tä ni mda mdakrä, niebare kwe. ²³Angwane sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Nän ni mda känkene ji ngrabare juta bäre mento sere. Ma jata ngwana nüke nete, nän tö raba kite akwa, ma jata ngwana ni mikakrä bäri kwati gwi ti kánti nete, ²⁴nöbtä nän angwane nitre nübaibare känkäne tikwe, ye abko nän rükadre jire iti mröre tibe mesabtä, niebare kwe. Ye kwrere Ngöbökwe mun ütiäte ütiäte kărädi nüne ja kánti angwane, nane mun ütiäte ütiäte nän rabadre kánti, akwa ni bobre bobre rabadu. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Nire nire tö näin Jesube käkwe töbikadre kuin ja käne

(Mateo 10.37-38)

²⁵Jesukwe mröbare ünän kore, bti nikani ta angwane, ni nikani kwati jiebtu. Abtä niara nikwitaninte, käkwe niebare ietre:

²⁶Nire nire tö näin tibe rabakäre ja töitikaka tibe abko käkwe ti taredre bäri jändrän jökrä bti ta. Akwa nire nire tä rün, meye, merire kwe, brare kwe, etba, ngwai kwe tarere bäri amne tä ja tarere bäri au ne ngwane, nän rabadre ja töitikaka tibe. ²⁷Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso doboko ngwana au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe nän kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre

tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre ja töitikaka tibe.

²⁸Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane ni iti rikadre ju mike nura ngibiabtikrä angwane, ngwian tärä täte ju ye mikakrä bare täte jökrä ya, btä tä töbike käne, abti ngwian tärä täte ye ngwane tä ju mike. ²⁹Akwa ngwian ñakare täte ju mikakrä, akwa ju kömikadretbe kwe abti rabadre ötare ñan rabadre käte ie. Yebtä abko ni jökrä rabadi ni ye kötaire, ³⁰kä rabadre niere: ¡A! Ni se nikani ju mike akwa, namani bare ñakare ie abko ni jökrä rabadre niere kötaire kwärä kore btä. Ye kwrere mun mden tö näin tibe käkwe töbika kuin ja käne.

³¹Yebtä ti bike kukwe mdara jire bä mike abko krörö: Jrei tädre iti kwe rükä tädre mili Krä jätä abko jatadre niken rüre jrei mda rüere. Akwa jrei mda ye abko kwe rükä tädre mili Krä gre, aisete jrei kwe rükä mili Krä jätäbe ye rabadre töbike käne, rükä mili Krä gre ye ganaindi kwäräbe kwetre ya abko rabadre töbike. ³²Akwa nane rükä mili Krä jätä ben jrei ye käkwe ñan ganandre, rabadre tuen ie angwane jrei kwe rükä mili Krä gre ye tädre mente angwane, ñan rüdre kwe, aisete ja mäkädreta jirekäbe kwe abkokäre nitre juandre niere kwe jrei mda yeye. ³³Ye kwrere abko, nire nire tö näin tibe rabakäre ja töitikaka tibe, akwa ñan tö jändrän jakwe mikaite jökrä ne ngwane, ñan rabadre ja töitikaka tibe. Ne aisete mun mden tö raba näin tibe käkwe töbika kuin käne. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökräye.

Jesukwe kukwe bä mikani mrenbtä

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴Yebti nire nire tö näin Jesube abko Jesukwe bä mikani mrenbtä, käkwe niebare mda:

Mren abra kuin jändrän jökrä mikakrä bänänte, akwa bänän riadrekä rabadre

tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aisete ñan rabadre kuin mda, ³⁵amne ñan rabadre kuin dobokrä amne ñan rabadre kuin abono sribekrä, aisete rabadre ngwarbe. Abtä kitadrekä jirekäbe. Tita kukwe niere ne mun mden mden tö näin tibe käkwe ketate ja olote, bti töbika kuin btä munkwe, niebare Jesukwe ni jökräye.

Obeja nianinte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 18.10-14)

15 Angwane ni kwati ngwian käräkä gobran romanobokrä amne ni kwati mda mda namani tuen moto kämekäme nitre bikaka metre Ngöbö ngwärecriye, ye namani nüke Jesu ken niara kukwei nuakäre. ²Abtä nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani ñäke tiebe Jesu rüere, kä namani niere jae kwärikwäri:

Nitre kukwe kämekäme nuenkä se kwrere abko ni noko tä kaen ngäbti jökrä amne tä mröre ketetibe ben, abtä tä ja mike ngite Ngöbö rüere ñan ñan, namanintre niere Jesubtä.

³Angwane Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda ietre, nitre namani tuen kämekäme abko ütiäte Ngöbökrä era metre mikakäre gare:

⁴Ni iti mun ngätäite abko kwe obeja tädre gre ketarike abko riadrete krati kän, ye ngwane niarakwe ñan obeja gre ketabkä bti Krä jätäbti Krä ökän (99) ye mikadrete ja ngibiare kaibe kä kaibete, bti obeja kratibe nianinte, ¿ye niara ñan rikadre känentari kisere ya? ⁵Kwandretari ie angwane, kä rabadre nuäre btä, käkwe kitadre ja kötäbti ta, bti rikadre ngwenante ⁶ja gwiriete angwane, niara kukwe muko nünanka känimekänime abko kärädre jökrä kwe, bti niedre kwe ietre: Obeja nianinte krati tikän abko kuninantari tie, aisete ari käi

ngwen nuäre jabtä tibe, niedre kwe. ⁷Ye kwrere abko, ni iti kukwe kämekäme nuenkä ni ne kwrere käta ja tõi kwite, käta kukwe käme kite temen amne tä Ngöbö kaen ngäbti, ye abko käita neme bäri nuäre Ngöböbtä kä käinbti sete ni gre ketabkä bti ni jätäbti ni ökän käta Ngöbö mike täte era metre nütüta jabtä munkwe kwrere ye abko ie Ngöbö garera, niebare Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani ngwian nianinte btä

⁸Bti Jesukwe niebare mda:

Ye kwrere arato, meri tädre iti, kwe ngwian tädre kun jätä abko riadrete kunti kän angwane, meri ye käkwe ñotra mikadre, bti rikadre kä sökökä gwita ngwian ye känäntarikäre. ⁹Abti kwandretari ie angwane, kukwe muko merire merire nünanka känimekänime abko kärädre kwe, bti niedre kwe ietre: Ngwian nianinte tikän abko kuninantari tie, aisete ari käi ngwen nuäre jabtä tibe, niedre kwe kukwe mukoye. ¹⁰Ye kwrere abko ni kukwe kämekäme nuenkä käta ja tõi kwite, käta kukwe käme kite temen amne tä Ngöbö kaen ngäbti abko käita nebe nuäre angeletre Ngöbökwetä kä käinbti sete, ye abko ti tö niei munye, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ni bati diänbtä

¹¹Yehti Jesukwe kukwe mdara jire niebare angwane, nitre bariseo romon kräke abko bä mikani ngäbäkre mubai kwrere kwe amne nitre kukwe kämekäme nuenkä abko bä mikani ngäbäkre diän kwrere kwe abko krörö:

Bati ni nämane iti abko kwe ngäbriänkä nämane nibu. ¹²Ni ye abko ngobo bäri bati nikani, käkwe niebare ie: Tata, jändränä biandre tie makwe, ye erere makwe bian jötrö tie, niebare

kwe rünye. Abtä rünkwe jändrän jakwe ye dräibare niaratre nibubti.

¹³Yehti kä ngämi niken raire ta angwane, ni bäri bati ye käkwe jändrän jakwe erere rürümoinbare jökrä, bti ngwian diani kwe, bti nikani mobe kä mdabti, kanti nikani kukwe nuene ngwarbe diän diän. Abtä ngwian ganinte jökrä jakän kwe. ¹⁴Ngwian krütanina jökrä kän, ye btäräbe kä ye kanti mrö nika jatani krübäte, aisete niara nikani mrö nike krübäte arato.

¹⁵Angwane ni nämane iti juta yete abko israelita ñakare akwa, niara nikani sribi kärere jakrä ie. Erere bkänä, sribi bäri käme krübäte ni israelitakrä abko biani kwe ie, käkwe niara mikani mtü ngibiare. ¹⁶Nämane sribire angwane, mtü buka nämane algarobate kwe abko niara tö namani nebe kwetai siba akwa, ñan namani bien jire chi kwetadre ie, aisete mrö namani krübäte ie.

¹⁷Abtä bati namani töbike: ¡Jo! Ni kwati tä ganane ti rün kanti kwe mrö tärä kabre kwetadre amne ti abko kite jraine jakän mrö miare nete, ¹⁸aisete ti bike nikenta ti rün gwiriete, käkwe niedi krörö ie: Tata, tikwe ja mikani ngite Ngöbö rüere amne ma rüere, ¹⁹aisete makwe ñan ti kata ngäbti ja ngobo kwrere ja juete, akwa nita ganane mae, ye kwrere makwe ti mika ganane jae, tikwe niedi kore tataye, namani nütüre.

²⁰Ye erere bkänä, nikaninta jibti, nikani nebata rün gwiriete. Nämane mente se kwrere angwane, jatabare rünye amne namani ruen bäri bobre ie, aisete nikani betekä ngäbti, käkwe küde kitani ngärä demaine kwärä. ²¹Angwane ngobokwe niebare ie: Tata, tikwe ja mikani ngite Ngöbö rüere amne ma rüere, aisete ti ma ngobo makwe, ye makwe niedre ñakare mda ruen tie, niebare kwe rünye. ²²Akwa rün abko käkwe niebare sribikätre kweye: Dän bäri kuinkuin känene. Munkwe kita

btä amne anio ni bä mikakrä ütiäte kita kisebtä munkwe, bti sandalia kita ngotobtä munkwe niara ñan bä rabadre ni klaboré kwrere abkokäre. ²³Bti nbi ngäbäli bäri kuin ngibiata jenena mun rika tuen. Munkwe kämika kwetadre. Ngäbäkäre tikwe nüta ye ari käi ngwen nuäre kri jabtä, ²⁴ñobtä ñan angwane ni krüta kwrere jire ngäbäkäre tikwe ne nianinkä ti okwäte, akwa nüta mtare. Niara nianinte tikän, akwa nürate, aiseté ari käi ngwen nuäre jabtä, niebare kwe. Ye erere, ni jökrä nikani kä ngwen nuäre jabtä.

²⁵Angwane ngäbäkäre mubai abko nämáne tirete, jataninta gwäkäre mda, nükani bä känime se kwrere angwane, tän ngö amne ka kukwei jarabare ie amne tärä mika nämáne namani ruen ie. ²⁶Abtä ni sribikä rünkwe käräbare iti kwe, bti niebare kwe ie: ¿Dreta nakenkä gwi? niebare kwe ie. ²⁷Angwane sribikä ye käkwe niebare ie: Käre ma rüta nbi ngäbäli bäri köte ngibiare jenena, ye abko kämikamna, ñobtä ñan angwane ma etba nikani abko nüta. Niara tä kuin, aiseté kä nibi nokre gwi ye, niebare kwe ie mda.

²⁸Yebtä abko ngäbäkäre mubai ye mäta namani kri krübäte, ñan tö namani rikai gwä. Abtä rün nikani kánti ju bäre, kä namani ngwen kisere nebata gwi. ²⁹Angwane niebare kwe rünye: Tikwe sribibarera kä kobe makrä, ye gare kuin mae. Erere arato, tikwe ñan ma kukwei kitabare temen. Käre tita ma kukwe mike täte jökrä, akwa ma ngämi chibo ngäbäli bien jire krati tie kwetadre, kä ngwiankrä nuäre jabtä ti kukwe mukobe. ³⁰Akwa ma ngobo ngutu ngwarbe jananbare, meri bti kä ngwarbe ngwarbe, btä ngwian makwe ganinte jökrä makän abko kräke makwe nbi ngäbäli bäri kuin kämikamna kä ngwiankrä nuäre jabtä, niebare kwe rünye.

³¹Abtä rünkwe niebare ie: Ma ti ngobo tikwe, käre mata nüne gwi tibe nete amne jändrän jire jökrä tä tikwe, se abko jökrä makwe. ³²Akwa ni krüta kwrere jire ma etba nianinkä ti okwäte abko nüta, nämáne nianinte tikän, akwa nürate, ye abko käi ngwianre nuäre jabtä nikwe, abkokäre tikwe mrö sribemna, niebare kwe ngobo mubaiye. Abko nakaninkä kore. Ne ngöra, niebare Jesukwe nitre bariseoye amne kukwe biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye.

Jesukwe kukwe bä mikani ni ju ngibiabtikä btä

16 Jesukwe kukwe mda niebare krörö nitre ja töitikaka benye:

Bati ni ngwian bkänkä kri nämáne iti abko kräke ni mda nämáne jändrän ngibiabtikä. Ni jändrän ngibiabtikä ye abko ñan nämáne sribire kuin, aiseté jändrän jatani nente kri sribi bkänkäkän niebare kwetre ie. ²Abtä sribi bkänkä käkwe sribikä kwe ye käräbare, bti niebare kwe ie: ¿Mata jändrän ngibiarebti ño tikrä amarebti ma kädrieta nüke blo tibe nete? Mata sribire ño ño tikrä, ye niere jökrä tie, ñobtä ñan angwane makwe ñan jändrän ngibiadrebti jire mda, niebare kwe ie.

³Abtä ni jändrän ngibiabtikä ye namani töbike kri krörö mda: Sribi bkänkä bike sribi denkä tikän mtare, nebti tikwe ja nuendi mda. Ti di ñakare sribi taretare nuenkäre amne, tita neme ja gaire ngwian kärere ngwarbe jakrä ni mda mdaye, namani nütüre. ⁴Te töi ngitianinkä krörö: Sribi diandrekä tikän angwane, ni mda mda tädre biare ti kaen ngäbti ja gwiriete, abkokäre ti bike kukwe ne nuene, namani nütüre.

⁵Erere bkänä, ni mda mda bti rürümon ütiä nämáne sribi bkänkäkwe, erere käräbare kwe ja kánti. Erere ni nükani käne, ie niebare kwe: ¿Rürümon ütiäta nuäi mabti ti bkänkäkwe, niebare kwe

ie? Angwane ni ye kākwe niebare: Olibo kōi galon siento krä kwä ütiäta tibti, niebare kwe. ⁶Abtä ni jändrän ngibi-abtikä kākwe niebare ie: Makwe olibo kōi diani ütiädre angwane, makwe tä rä ükaninte, ye makwe ükateta, aiseite jötrö ngwarbe makwe olibo kōi mika galon siento kräbkäbe tä rä mdabtä, niebare kwe. ⁷Yehti ni mda nükani abko ie niebare kwe: ¿Ma abko bti rürümon ütiäta nuäi ti bkänkäkwē? niebare kwe. Angwane ni ye kākwe niebare ie: Trigo sako mili krati ütiäta tibti, niebare kwe. Angwane ni jändrän ngibiabtikä kākwe niebare ie: Tä rä biani käne mae, ye ükateta amne makwe trigo mika sako siento krä kwäbe, niebare kwe ie.

⁸Yehtä abko ni jändrän ngibiabtikä abko ni ngökaka akwa, sribi bkänkä kākwe niara käikitaninkä töbikabtä kuin jakrä kore, ñobtä ñan angwane jändrän nuenta au jakrä, abkokrä ni töi kämekäme kä nebtä bäri tä juto biare jändrän ükete kuin jakrä ni jen Ngöbökwē ngwä. ⁹Ne aiseite mun kukwe muko rabadre bäri kwati munkwe, abkokäre jändrän kabre munkwe tuen ütiäte ñakare Ngöböye, ye munkwe dräi ni bobre bobrehti. Yehti jändrän krütadre jökrä munkän angwane, ju nünankrä kärekäre kä käinbti ye kanti Ngöbö tädira biare mun kakäre ngäbti.

¹⁰Mdakäre abko, nire nire käta jändrän braibe ngibiare kuin era metre, ni yehti abko tödekata jändrän kabre ngibiabtä kuin era metre arato. Erere arato, ni ni ngökaka jändrän braibe btä abko kākwe ni ngökadre jändrän kabrebtä arato. ¹¹Ne aiseite jändrän kä nebtä ütiäte ñakare bökan akwa, mun ñan tö ngibiai kuin era metre, ¿se abko Ngöbökwē tödekadre munbti, kākwe mun mikadre jändrän bäri ütiäte kri ngibiarehti? ;Ñakare jire!

¹²Mdakäre abko, ¿jändrän jenena ni mdakwe munkwe ñan ngibiadre kuin era

metre, se abko nirekwe jändrän biandre ngibiadre jakrä munye?

¹³Ne aiseite ni klaborē ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibukrä ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mda btä mätä rabadre; iti kukwei mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aiseite ni ñan raba ja töi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja töi mikare kwatibe ngwian ganankrä jae kwärä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁴Ye ngwane abko, nitre bariseo ngwian tarekätarekä kākwe Jesu kukwei nuani. Abtä namani Jesu kukwe mike yakrä jae. ¹⁵Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe tä bike deme ni mda mda okwäbti, akwa mun moto ño ño gare kuin jökrä Ngöböye. Ye abko, jändrän ütiäte kri nikrä abko tä nebe tuen bäri käme Ngöböye, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁶Yehti Jesukwe kukwe mda niebare krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekākwe, ye namani mrä Juan Bautista näire. Abti mtare mentokwäre Ngöböta gibrane ño ni ngätäite abko kukwei kuin dirita niken mda amne, Ngöbökwē gibrandre nibtä, ye ni kwati tö Ngöbö mikai nuene jabtä ja di jenbti. ¹⁷Akwa nane Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye ye abko ñakare ütiäte mda munkrä, mun rabadre nütüre, akwa era metre ütiäte, ñobtä ñan angwane kä käinta amne kä temen ne juandre ngwarbe jökrä Ngöbökwē, akwa nin tä rä okwä bäri chi tä tikani btä diandikä kwitakäre jene, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye abko ütiäte aiseite.

¹⁸Mdakäre abko, ni brare kākwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye kākwe ja mikadre ngite merire käne

rüere. Erere arato, meri tuanimetre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe, niebare Jesukwe.

**Kukwe bä mikani ni ngwian
bkänkä kribtä amne Lázarohtë**

¹⁹ Abti Jesukwe kukwe mdara jire bä mikani krörö:

Bati ni nämane iti abko ngwian bkäne kabre krübäte, aisete nämane dän kuinkuin ütiäte krikri kite jabtä amne käre nämane mrö sribere krikri köbö kwatirekwatire kä ngwiankrä nuäre jabtä kukwe mukobe. ²⁰ Kä ye kánti abko, ni bobre nämane iti arato abko kädian nämane Lázaro. Lázaro ye abko ngütüete jökrä ngrabare abko nämane nebe tákänintbe jukwehtë ni ngwian bkänkä kabre ye kánti. ²¹ Angwane mrö büre nämane betekä timontimon mesabtä, ye abko ni bobre ye tö namani nebe kwetai trine ni ngwian bkänkä kabre ye kánti. Angwane nukro abko nämane nebe Lázaro träin bäse.

²² Yebti bati ni bobre ye krütani angwane, angele nikani ngwena kä nuäre kánti yete, mikani mröre ketetibe kwetre Abrahambe. Abti ni ngwian bkänkä kabre ye krütani mda abko mräkäkwe doboi mikani jirekäbe. ²³ Angwane ni ngwian bkänkä kabre ye nikani kä ja tare nikakrä kánti. Ye kánti nämane ja tare nike krübäte, käkwe nikrabare amne Lázaro nämane tuen tákänintbe Abraham ken ie se kwrere. ²⁴ Angwane ngwänänkäbare krörö kwe Abrahamye: ¡Rua Abraham, ti ngwen ruen bobre jae! Tita ja tare nike krübäte ñukwä jutrate nete, aisete Lázaro juen ja kise judabti aibe mike tibo ñöte sete, bti jata ketekä ti tüdrä mikakäre tibore nete niere ie, niebare kwe Abrahamye.

²⁵ Akwa Abraham käkwe niebare ie: Ti bräi tikwe, ma nämane nüne angwane, ma nämane jändrän bkäne kabre, bti ma nämane kä ngwen nuäre jabtä amne, Lázaro abko nämane ja tare nike kri. Mtare niarata kuin jáme amne ma tä ja tare nike. ²⁶ Mdakäre abko, kä oko kri krübäte ni jiete, ¿ne abko ni rikadre ño ja kánti kwärikwäri? Ni nekri ñan raba nebe mun kánti yete amne mun ñan raba nüke nun kánti nete arato, niebare Abrahamkwe ie.

^{27–28} Abtä ni ngwian bkänkä kabre käkwe niebare mda Abrahamye: Rua Abraham, ti etbata nirike ti rün juete, ye ñan jatadre siba ja tare nika ne kánti, abkokäre Lázaro juen dirire ietre tikrä abko tita ribere mae, niebare kwe Abrahamye. ²⁹ Abtä Abrahamkwe niebare mda ie: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tärä kwetre amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani tä kwetre arato, ye abko mikadre täte kwetre, angwane nünanadre metre amne ñan rikadre kä ja tare nika kánti mabe, niebare kwe ie. ³⁰ Angwane ni ngwian bkänkä kabre käkwe niebare mda: Rua Abraham, tärä tä ti mräkäkwe ye aibe ñan rabadre dbe kräke, aisete ni krütanina abko rükadreta nire rikadre dirireta ietre abko kukwei mikadre era kwetre amne kukwe käme kitadre temen kwetre ruen tie, niebare kwe Abrahamye. ³¹ Akwa Abraham käkwe niebare mda ie: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani tä niaratre kisete abko ñan tä mike täte, ye kwrere ni krütanina rükadreta nire, rikadre dirireta ietre abko ñan kukwei mikadre täte kwetre arato. Abko kore se, niebare Abrahamkwe ie, abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe ni jökräye.

Ja mikadre mokre kukwe käme ngäniene

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

17 Bti Jesukwe niebare nitre ja töi-tikaka benye:

Käre ni mda mda jatadi, kä rabadre ni nuente ja käne, käkwe ni mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa aingwaree ni ni mda ngwianka ja mike ngite Ngöbö rüere. Ni ye abko bobre jakän, ²ñobtä ñan angwane niara ngämi ni mda mike kukwe käme nuene Ngöbö rüere, ye känenkri jä oto kri trigo ukwakrä ye mäkädrete rorobtä, bti kitadre ñöte abko rabadre bäri kuin kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mikadre ja tare nike bäri ni mikabtä kukwe käme nuene ye dokwäre aisete. ³Ne aisete munkwe ja ngibia kuin.

Mdakäre abko, ma mräkäkwe ja mika ngite ma rüere angwane, makwe mäträ btä, abti ja töi kwitata kwe amne moto raba ulire btä ne ngwane, ja mikani ngite kwe, ye makwe dian bti ta. ⁴Ye abko, ja mika ngite bä kükü ma rüere kwe, akwa rikata bä kükü arato niereta krörö mae: Tikwe ja mikaba ngite ma rüere, ye kwrere tikwe ñan nuendre mda, nie kwe mae, angwane ja mikani ngite kwe ma rüere, ye makwe dianta jökrä bti ta, niebare Jesukwe.

Nikwe tödekadre metre Ngöböbti

⁵Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe niebare mda ie:

Dänkien, nun die mike tödeke bäri Ngöböbti, niebare kwetre.

⁶Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe tödekadre bäri chi Ngöböbti mostasa nura chi näre, akwa munkwe tödekadre kwatibe bti angwane, munkwe niedre kri ngätri bäri mente nguse nokoye: Ja jäkekä au yete, bti ma raba mrente sete, munkwe niedre kri

yeye, ye erere mun kukwei mikadre täte kwe, niebare kwe ietre.

Sribidre krörö Ngöbökrä

⁷Nebti Jesukwe blitabare kukwe md-abtä, käkwe niebare:

Mdakäre abko, mun iti kwe ni klaboré tädre abko rikadre dobo ükete sribikrä o tädre obeja ngibiare. Ni klaboré ye jatadreta dere gwäkäre angwane, bkänkä käkwe ñan niedre ie: Ma dräre, aisete jakwe mröre mesabtä nete, ñan niedre jire kwe ie. ⁸Akwa niedre krörö ie: Dän mda kite jabtä, bti makwe mrö sribé tikrä. Makwe ti buka amne makwe tomna bian tie. Tikwe mrödi amne tikwe tomna ñadi ünän, yehti makwe mrödi amne makwe tomna ñadi, niedre kwe ie. ⁹Erere arato, bkänkäkwe sribi nuemna ie, erere nuendre kwe amne niara ñan käikitadrekä bkänkäkwe. ¹⁰Ne kwrere arato, Ngöbökwé dre nuemna, ye erere munkwe nuendre täte jökrä angwane, munkwe niedre krörö ie: Nun abko ni klaboré ütiäte ñakare makwe Ngöbö, ñobtä ñan angwane sribi nuemna aibe munkwe nuenbare, aisete munkwe nie kore. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ni ni jätä bren lebra kisete mikaninta quinta

¹¹Yehti Jesu nikani janknu Jerusalén kukwäre mda angwane, nikani kä Samaria amne kä Galilea ngätäite ta. ¹²Angwane nikani nebe ja ken juta mdabe. Ye kánti ni bren lebra kisete nämáne ni jätä, jatani niara ngäbti abko nükani bä mente temen se kwrere, ¹³kä namani ngrente krikri be krörö:

Jesu, dirikä, nun ngwen ruen bobre jae. Nun mikete quinta, namanintre niere.

¹⁴Jesu okwä namani btätre angwane, niebare kwe ietre:

Ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ye kanti mun nan ja kwata mike tuare ietre, niebare kwe ietre.

Erere bkänä nikanintre, nämane näin ji ngrabare angwane, batibe namani-nante quinta jökrä ngrabare gani kwetre. ¹⁵ Nitre namaninta quinta, ye ngätäite ni jataninta itibe ja jiebti, jatani ngrente krikri be Ngöbö käikitarekä kwärä. ¹⁶ Jatani nuketa Jesu kanti angwane, nikani ngitiekä ngwärere timonkwäre Jesu ngotobtä, kuin niekäre ie. Ni ye abko, ni Samariabo aibe nukaninta Jesu kanti kuin niekäre ie. ¹⁷ Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni ni jätä nibita kuin jökrä nan nan, zakwa ni ni ökän abko ame ¹⁸ amarebti ni menteni näkare israelitare aibe nuketa itibe Ngöbö käikitekä noko? niebare kwe.

¹⁹ Yebti Jesukwe niebare ni yeye:

Makwe tödiri kwatibe Ngöböbti, köböire ma nibita quinta, aiseté näinta krö, bti nänta, niebare kwe ie.

Ngöbö jatadi gibrane ni ngätäite

(Mateo 24.23-28,36-41)

²⁰ Angwane nitre bariseo nämane yete käkwe niebare Jesuye:

Ngöbö rükadi gibrane nongwane ni ngätäite abko nunkwe gadi ño, niebare kwetre ie.

Abtä Jesukwe niebare ietre:

Ngöbö rükadre gibrane ni ngätäite, ye abko nan tuadre jire chi ja okwä jenbti, ²¹ aiseté Ngöböta gibrane nete, sete, mun nan rabadre niere, ñobtä nan angwane Ngöbö nena gibrane munbti, akwa ye nan raba tuen ja okwä jenbti, niebare kwe nitre bariseoye.

²² Bti Jesukwe niebare nitre ja töi-tikaka benye:

Batira jire kä jatadi angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita ye mun tö rabadi tuai batibe siba, akwa munkwe nan tuadre. ²³ Angwane ni ruäre rabadi niere munye: Ni Kä Nebtä Ngobo tä nete, Ni Kä Nebtä Ngobo tä sete, rabadi niere, akwa mun nan rika tuen kanti amne ni ye kwrere, jiebti mun nan rika, ²⁴ ñobtä nan angwane merata trä ngitiekä ngwen kainta tä jataen batibe jökrä kwäräk-wärä, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, ni jökrä käkwe gadi batibe jökrä aiseté. ²⁵ Akwa käne tikwe ja tare nikadi kri batakä ngwarbe amne nitre nünanka kä ne ngwane käkwe mikadi ngwarbe jae.

²⁶ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jäme, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö: ²⁷ Kä ye ngwane abko nü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aiseté nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure. Te batibe nü jatani jobe temen, käkwe ñö mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwena jökrä abko müre neketani ñöte. ²⁸ Ye kwrere nakaninkä krörö Lot näire arato: Ni jökrä nämane mröre, dö ñaen, jändrän kökö, jändrän rürümoine, nura nökö amne ju mike. Ni jökrä nämane töbike jändrän ye aibehtë. ²⁹ Angwane Lot nikaninta mräkäbe juta Sodoma bäre mento, ye btäräbe Ngöbökwé ñukwä kä käinbti juani asufrebe mni mni, käkwe nitre Sodomabo kämikani jökrä. ³⁰ Ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore.

³¹ Kä ye ngwane abko, nitre tädre jubti käin† amne jändrän tädre gwi kwe

†17:31 *tädre jubti käin*. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aiseté nuäre dikakrä bti ta.

ñan rika tuenta ngwiandre jae, akwa gitia jirekabe amne, ni tädre sribire tirete ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi, akwa gitia gwängwarbe jirekabe. ³²Angwane kukwe nakaninkä ño meri Lokwebtä, ye munkwe ngwianta töre jae, käkwe jändrän munkwe tare-dre ñakare, ³³ñobtä ñan angwane nire nire abko ie ja kwata rabadi ruentari tare abko krütadi käre-käre Ngöbö okwä bare mento, akwa nire nire tä biare krüte Ngöbökrä abko käkwe nünandi käre-käre Ngöböbe. ³⁴Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita, ye ngwane ni tädi nibu kibien jänbti deo abko jänäin iti amne iti abko mikadite. ³⁵Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe gwaire abko jänäin iti amne iti abko mikadite, niebare Jesukwe. ³⁶[Erere arato, ni tädi nibu sribire tirete abko jänäin iti amne iti abko mikadite, niebare Jesukwe.][‡]

³⁷Angwane nitre ja töitikaka Jesube käkwe niebare mda ie:

¿Kukwe ye abko rakadikä mdente, Dänkien? niebare kwetre ie.

Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni ngwäkä tädi mdente, btä jüden rabadi ja ükekrö ngwäkä kwete, ye kanti rakadikä. Abko kore se, niebare kwe ietre.

Nikwe blitadre janknu Ngöböbe abko Jesukwe bä mikani

18 Yebti nitre ja töitikaka Jesube ñan di krütadre blitabtä Ngöböbe, abkokäre Jesukwe kukwe mda bä mikani dirikäre ietre, ²käkwe niebare krörö: Bati ni iti nämane kritobore juta kwati kanti. Kritobo ye abko nämane Ngöbö jürä ngwen ñakare amne nämane ni mda mda mike ütiäte ñakare jae. ³Juta ye arabe kanti meri kän kwäräi krütani nämane iti arato abko ben ni mda nämane rüre. Abtä

meri ye nikani janknu kritobo kanti kukwe ükatemna jakrä ie. ⁴Akwa kä raire kritobo ye käkwe kukwe ükaninte ñakare meri ye kräke. Akwa yebti kritobo namani töbike: Tita Ngöbö jürä ngwen ñakare amne tita ni mda mda mike ütiäte ñakare jae, ⁵akwa meri kän kwäräi krütani se käkwe ñan ti nikadre krübäte mda, abkokäre ti bike kukwe ükete kräke, niara ñan jatadreta mda abkokäre, ñobtä ñan angwane tädre nüke janknu kore, käkwe ti moto mikadre iko. Erere arato ni mda mda käkwe ñan töbikadre blo tibtä, abkokäre ti bike kukwe ükete kräke, kritobo namani nütüre, abko nakaninkä kore. Ne ngöra.

⁶Kritobo moto käme akwa, töbikabare kore kwe. ⁷¿Akwa Ngöbö abko moto kuin, se abko ni dianinkä jen jakrä kwe käta blite dibire rare ben abko ñan ngie mikadre kwe ya? ¡Niarakwe ñan juandretari jirekabe ja jiebti! ⁸Ngöbö abra kuin käkwe ni kwekwe die mikadre jötrö. ¿Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita angwane, ni tödekaka tibti tädi blite janknu Ngöböbe kwandi ruäre tie nete ya? abko ti tö ngwiantari munye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni bikaka metre amne ni ngwian käräkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

⁹Abti ni ruäre, ie ja nämane nebe ruen metre amne dbe Ngöbö ngwäreki nämane Jesu kanti abko ietre ni mda mda nämane tuen käme, abtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö ietre: ¹⁰Bati ni nikani nibu ju blitakrä Ngöböbe kanti blitakäre Ngöböbe. Ni iti abko bariseo amne ni mda abko ngwian käräkä gobran romanobokrä. ¹¹Angwane bariseo ye namani nünaninkä blitakäre Ngöböbe,

[‡]17:36 Kukweta corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

käkwe niebare jabtä: Ngöbö, tita kuin niere mae, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä gore, tä kukwe nuene kämekäme amne tä ja mike gure bati bati, ye kwrere tita nuene ñakare. Erere arato, ti ñakare ni ngututu käme ngwian kārākā noko kwrere. ¹² Mdakäre abko, tita ja bäine bobu bāmän kratirekratire makrā amne, jāndrān bianta keta jätä jätä tie amne jāndrān ganainta keta jätä jätä tikwe abko tita bien keteti makrā, ye abko tita nuene kore makrā, niebare kwe Ngöböye.

¹³ Akwa ni ngwian kārākā ye abko namani bä mente temen se kwrere amne ja ñan namani nūke töre ie nikren kä käinbti, kä namani ja mete mäträte namani ulire kukwe käme nuenbtä bä mikakäre, kākwe blitabare krörö Ngöböbe: Ngöbö, ti abko kukwe kämekäme nuenkä krübäte, aiseite ti ngwen ruentari tare jae amne ti ngite denkä mento tibtä, namani niere Ngöböye abko kukwe nakaninkä kore. Ne ngörä.

¹⁴ Kukwe yehtë ti bike kukwe ütiäte niere munye abko krörö: Ni ngwian di-anka jämi niken ja gwiriete, känenkri ngite ñakare mda Ngöbökwē niebare amne kani ngäbti kwe, akwa bariseo abko ñan mikani metre ja ngwärekre kwe amne kani ngäbti ñakare kwe, ñobtä ñan angwane nirekwe ja mikadre kuin deme au abko Ngöbökwē mikadi ene, akwa nirekwe ja mikadre bobre Ngöbö ngwärekre abko Ngöbökwē mikadi ütiäte jae. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Ye ngwane abko ngäbäkre kiakia, bti Jesukwe kise mikadre ja di biankäre ietre, abkokäre jānikani mräkäkwē Jesuyē. Akwa nitre ja töitikaka ben kākwe

gani angwane, namani ñäke ngäbäkre mräkäye. ¹⁶ Abtä Jesukwe ngäbäkre kiakia kārābare, bti niebare kwe:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire kätä ja mike bobre Ngöböhtë ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yehti abko Ngöböta gobrane, aiseite munkwe ñan ji öta käne. ¹⁷ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböhtë ngäbäkre chi kwrerekwrere, ni yehti Ngöbökwē ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni jāndrān bkänkä kabre kākwe blitabare Jesube

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Yehti ni iti ji dokwäte kākwe kukwe ngwianintari krörö Jesuyē:

Dirikä kuin, ¿tikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe.

¹⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yehti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye? ²⁰ Akwa ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye nuendre nie, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan ni mda kämika.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae, *Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20*

niebare Ngöbökwē Moiséye abko gare kuin mae ruen tie, niebare Jesukwe ie.

²¹ Angwane ni ye kākwe niebare:

Makwe kukwe nini, ye ti nämane bati ngäbäkrere angwane, ti nikani mike täte jökrä abti kä nüke mtare tie, niebare kwe.

²²Niebare kore kwe, abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebtu angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoine ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebtu. Abko kore se, niebare kwe ie.

²³Jesukwe kukwe niebare kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto namani ulire Jesu kukwei nuare. ²⁴Yebtu namani tuen ulire dikaro Jesuye angwane, Jesukwe niebare:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwe gobrandre bti abko tare krübäte kräke. ²⁵Era metre, aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwe gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, niebare Jesukwe.

²⁶Angwane nitre Jesu kukwei nuaka käkwe niebare mda ie:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebtu se? niebare kwetre Jesuye.^f

²⁷Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän tare nuene abtä ñan neme bare ni kä nebtäye, ye abko nuäre nuendre Ngöbökrä, niebare kwe.

²⁸Angwane Pedro käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ¿nunkwe jändrän jakwe jakwe erere mikaninte jökrä, bti nunta näin ma jiebtu, aisete se abko Ngöbökwere dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe.

²⁹Abtä Jesukwe niebare ie:

Ti bike kukwe era erere niere nunye abko krörö: Ngöböta gobrane, ye nireta kaen ngäbtu, abtä ju mikaninte kwe o rün, meye o etbakantre mikaninte kwe, erere arato, meri kwe o ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe, ³⁰nitre ye abko ie Ngöbökwere jändrän biandi bäri kabre mda kä ne ngwane amne mikadi nüne kärekwere jabe kwe arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹Yebtu Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbtu nibu käräbare kaibe jenena, käkwe niebare ietre:

Nita näin Jerusalén kukwäre. Angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe tarä tikani ño ti Ni Kä Nebtä Ngobo nebtä, ye erere rabadi bare jökrä tibtä abko krörö: ³²Nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre käkwe ti mikadi yakrä jae, näkädi taretare kwe tie amne käli kitadi tibtä kwetre, ³³bti ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebtu ti müre ketadi kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁴Akwa niaratre abko töi namani braibe, aisete drebtä Jesu nämane blite ñan namani nüke gare ietre.

^f18:26 Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämane ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämane nütiäre. Ne aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

**Ni okwä kä drünente abko
Jesukwe mikaninta kuinta**

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Abti Jesu nikanina mate ja ken juta Jericóte mda angwane, ni nämane iti abko okwä kä drünente nämane tákän-intbe jibtä ngwian kärere jakrä, kánti ta Jesu nikani nebe. ³⁶ Angwane batibe ni ye ie ni namani ruen näin kwati dikaro ji ngrabare niara bäre temen. Abtä dre namani nakenkä amarebti ni nikani kwati dikaro, niebare kwe. ³⁷ Angwane Jesu Nazarebo jatani ji ngrabare yete, niebare ie. ³⁸ Abtä niarakwe ngratebare kri krörö:

¡Jesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani ngrente jite.

³⁹ Abtä nitre nämane näin Jesu käne kä namani kada ketamna ie, akwa niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

¡Jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere.

⁴⁰ Angwane Jesu namani nünaninkä, kákwe ngwiamna nüke ja kánti. Erere jänükani Jesu ken angwane, Jesukwe niebare ie:

⁴¹ ¡Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi? niebare kwe ie.

Ni okwä kä drünente ye kákwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴² Angwane Jesukwe niebare ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibirate kuinta, aiseite kä raba tuen mae, niebare kwe ie.

⁴³ Ye btäräbe kä namani tuen kuin batibe ie, bti nikani siba Jesube Ngöbö käikitekä angwane, ni jökrä kákwe kukwe ye tuani abko namani Ngöbö käikitekä arato.

Zaqueo tö namani ja tuai Jesube

19 Abti Jesu nikani nebe juta Jericóte mda angwane, nikani ji ngrabare jutate. ² Juta yete abko, ni nämane iti abko kädian nämane Zaqueo. Niara abko nämane nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä dänkiene aiseite, nämane ngwian bkäne bäri kabre krübäte. ³ Nire abko Jesu, Zaqueo tö namani tuai, akwa Zaqueo abko chi amne ni namani kwati, aiseite niara okwä ñan namani nebe Jesubtä. ⁴ Abtä nikani betekä käne amne okwä rabadre Jesubtä, abkokäre ji kánti ta Jesu rikadre, ye kánti Zaqueo nikani kribtä käin Jesu ngibiare jite.

⁵ Zaqueo nämane, ye kánti Jesu nikani nebe angwane, batibe Jesukwe nikrabare kribtä käin, kákwe niebare Zaqueoye:

Zaqueo, ti rabadi ma juete mtare, aiseite jakweta jötrö timon, niebare kwe ie.

⁶ Ye erere Zaqueo jataninta jötrö timon amne kä namani juto btä Jesu kare ngäbti ja gwiriete. ⁷ Jesu nikani Zaqueo kánti ni mda mda okwäbti, yebtä abko ni jökrä namani ñäke Jesu rüere, kä namani niere:

¡Jo! Jesu bike niken ni kukwe kámekáme nuenkä gwiriete, namanintre niere Jesubtä.

⁸ Ye erere Jesu nämane mröre Zaqueo kánti angwane, Zaqueo namani nünaninkä, kákwe niebare ni Dänkienye:

Ti Dänkien, jändrän jökrä tä tikwe, ye tikwe biandi ruäre ta ni bobre bobreye amne, nire nire kán tikwe ngwian dianinkä bäri mda ne ngwane, tikwe ngwian dianinkä kán ye bärire mda tikwe ngwian mda biandita ketabkä ietre abko ti tö niei metre mae, niebare kwe Jesuye.

⁹ Abtä Jesukwe niebare Zaqueoye:

Mtare ma amne ma mräkä nibira dianintari abko mata bä mike kore. Za-

queo ne abko Abraham mräkä arato, akwa nämane mente Ngöböye. ¹⁰ Ni ni-aninte niara kwrere abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani känäntarikäre amne di-antarikäre, mden erere nibi bare mtare Zaqueobtä. Abko kore se, niebare kwe ie.

**Ngwian ngibiaka kuin, btä
Jesukwe kukwe bä mikani**

(Mateo 25.14-30)

¹¹ Jesu nämane blite kore, ye abko ni niara kukwei nuaka nuaka, ie Jesukwe kukwe bä mikani, ñobtä ñan angwane nikanina nebe känime Jerusalén ken, aisete Ngöbö jatadre gobrane gwäng-warbe niaratre ngätäite abko ni ruäre nämane nütüre, akwa nämane töbike blo, aisete Jesukwe kukwe krörö bä mikani ietre töi tikakakäre metre. ¹² Jesukwe niebare:

Bati ni nämane iti. Niara abko jrei mräkä amne niara mikadre gräbti jreire, abkokäre nikani mobe kä mdate. Abti mikadrera jreire, abti jatadreta gobrane, abkokäre jatani niken. ¹³ Akwa ngämi niken, känenkri ni klabore kwekwe käräbare ni jätä kwe, bti ngwian biani kabre kwe ja näre näre itire itire ietre, käkwe niebare: Ti bike niken mente, aisete ti mikakäre nuketa, munkwe sribi nuen ngwian nebti ti käne, abti ti jatadi nuketa, niebare kwe ietre, bti nikani. ¹⁴ Akwa nitre ye bti jrei ye nämane gobrane abko mätä namani kri ni yebtä, käkwe ni mdara jire juani ni ye jiebti blitakäre krörö niara rüere: Nun ñan tö ni ne tuai jreire ja ngätäite, niedre kwetre, abkokäre juani jiebti.

¹⁵ Akwa ni ye mikani jreire, bti jatani nuketa ja käite. Nükaninta angwane, ni klabore kwekwe, ie ngwian biani kwe sribikrä ye abko itire itire käkwe ngwian ganaibare nuäi mda ngwian kwebti abko tö namani gai, käkwe käräbare jökrä nüke ja kánti. ¹⁶ Ye erere ni nukani iti käne käkwe niebare ie: Ti dänkien, ng-

wian makwebti tikwe ngwian ganainba keta jätä mda, tä nete ne, niebare kwe ie. ¹⁷ Angwane jrei ye käkwe niebare ie: Ma sribikä kuin krübäte. Jändrän braibe, btä mata sribire kuin era metre, aisete ti raba tödeke mabti tä gare tie, aisete juta keta jätä, bti tikwe ma mikadi gobrane tikrä, niebare kwe ie.

¹⁸ Yebti ni klabore mda jatani, käkwe niebare jreire: Ti dänkien, ngwian makwebti tikwe ngwian ganainba ketarike mda, tä nete ne, niebare kwe ie. ¹⁹ Angwane jrei ye käkwe niebare krörö mda ie arato: Kore ne ngwane, tikwe ma mikadi gobrane juta ketarikebti tikrä, niebare kwe ie.

²⁰ Yebti ni klabore mdara jire nukani jrei kánti, käkwe niebare ie: Ti dänkien, tikwe ngwian makwe ükaba dän kukwänte jirekäbe abko tä nete ne. Tikwe sribibare ñakare bti, ²¹ ñobtä ñan angwane mata mokrere krübäte jändrän makwebti amne ma käbäre, aisete ma ngwian bien ñakare, kánti mata ngwian ükekrö ni mdakän. Erere arato, ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä. Ye mdenbtä ma jürä rababa krübäte tibtä, käkwe ngwian ükaba jirekäbe, niebare kwe jreire.

²² Abtä jreikwe niebare mda ie: Ma sribikä käme. Ti ño ño makwe nini tie, ye kwrere tikwe kukwe ükadite makrä. Tita mokrere krübäte jändrän tikwebti amne ti käbäre, aisete ti ngwian bien ñakare, kánti tita ngwian ükekrö ni mdakän. Erere arato, ni mda mda tä nura metekä amne tita ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ti abko nura metekä ñakare jakrä, ye gare kuin mae. ²³ ¿Se ñobtä abko ma ñan janbare ngwian tikwe mike bankote abko ti rükadreta angwane, ngwian mda biandre chi btä tie? niebare jreikwe sribikä ngwarbeye.

²⁴Bti ni mda mda nämane yete, ie jreikwe niebare: Ngwianta ni nokokwe, se denkä kän, bti sribikä kuin käkwe ngwian ganaibare keta jätä mda, seye bien munkwe, niebare kwe. ²⁵Abtä ni mda mda ye käkwe niebare jreiyē: Nun dänkien, ni noko nena ngwian bkäne kabre krübüte, ¿se ñobtä abko mda biandre ie? niebare kwetre. ²⁶Abtä jreikwe niebare mda ietre: Ti tö kukwe era erere niei krörö munye: Nire nire jändrän bkäne kabre abko ie mda biandi bäri; akwa nire nire kwe jändrän ñakare abko kän jändrän chi kwe diandikä jökrä kän. ²⁷Mdakäre abko, nire nire namani ti rüere, ñan tö namani ti tuai jreire ye abko mun jata ngwena nüke ti kánti nete, bti munkwe kämika ti ngwärekre nete. Abko kore se, niebare jreikwe abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä, niebare Jesukwe.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸Jesukwe blitabare ünän kore, bti nikani janknu mda Jerusalén kukwäre. ²⁹Nikanina mate ja ken juta Betfagébe amne juta Betaniabe, Ngitio Olibo kánti angwane, nitre ja töitikaka ben käräbare nibu kwe, ³⁰bti niebare kwe ietre:

Juta tuen känime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie nete. ³¹Akwa ¿Ñobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

³²Erere bkänä, nitre ja töitikaka Jesube nikani, nikani nebe angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, ye erere kwani ietre. ³³Nämane buro tikete

angwane, buro bkänkätre jatani, käkwe niebare ietre:

¿Ñobtä munta buro ye tikete nunkän ye? niebare kwetre.

³⁴Angwane niebare kwetre buro bkänkäye:

Nun Dänkien tö nibi ie, käkwe käräniri, aisete nunta tikete, niebare kwetre.

³⁵Yebti nikanintre buro ngwena, nikani nebe Jesu kánti angwane, dän jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti. ³⁶Bti Jesu nikani janknu mentokwäre angwane, ni jökrä namani dän jakwe metete ji ngrabare temen Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere. ³⁷Angwane Jesu nikanina Ngitio Olibobti käin, jatanina niken motokwäre amne, nitre nämane näin ben, btä kä namani nuäre, kä nikani ngrente krikri be Ngöbö käikitarekä, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare Jesukwe tuani kwetre yebtä, ³⁸kä namani niere:

Jrei ne kite ni Dänkien Ngöbö käbti.

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¡Kä raba jäme kä käinbti amne, nunta

Ngöbö kä käinbti käikitekä! *Salmos* 118.26

namanintre niere.

³⁹Kukwe yebtä, nitre bariseo nämane ruäre ni mda mda ngätäite yete käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, nitre nänkä mabe se käkwe kada ketadre niere ietre, niebare kwetre.

⁴⁰Akwa Jesu käkwe niebare nitre bariseoye:

Nitre noko rabadre kwekbe angwane, jä oto kabre nere temen käkwe ngradrete Ngöbö käikitakakäre, aisete ngwarbe tikwe kada ketamna ietre abko ti tö nibi niei metre munye, niebare kwe ietre.

⁴¹Yebti Jesu namanina Jerusalén ken, okwä namani juta Jerusalénbtä

angwane, müaibare kwe, ⁴²käkwe niebare:

Nirekwe kä jäme biandre mun nü-nanka Jerusalénte yeye, ye rükadre gare mtare munye näre, akwa tä rükaninte mun okwä bäre, aisete tuen ñakare munye. ⁴³Batira jire kä jatadi käme mun rüere angwane, mun rüekwe ki mikadi mun bäre temen amne, mun rüe rabadi jökrä mun bäre temen, käkwe rüdi mun rüere angwane, ⁴⁴mun juandi ngwarbe jökrä kwetre amne, nitre nünanke nete noko kämikadi kwati kwetre. Erere arato, jä mikani jure amne kire noko dikandite jökrä kwetre arato, ñobtä ñan angwane Ngöbö nükani basare munye, mun diantarikäre akwa, ñan nükani gare munye, aisete rakadikä kore mun nünanke Jerusalénte yebtä, niebare Jesukwe.

Jesukwe nitre jändrän rürümoinkä juantari

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵Jesu nükani Jerusalén, bti nikani ju blitakrä Ngöböbe ye bäre angwane, nitre nämáne jändrän rürümoine yete abko Jesu nikani juentari jökrä nekwäre, sekwäre mentokwäre, ⁴⁶käkwe mäträbare krörö btäre:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:
Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe, *Isaías*
56.7

nieta Ngöbö Kukweibtä, akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁷Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu namani dirire käre köbö kwatirekwatire. Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, erere arato nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite abko

nämáne ji känene jae Jesu kämikakäre. ⁴⁸Akwa ji ñan namani kwen ietre Jesu kämikakrä, ñobtä ñan angwane Jesu namani blite, ye abko ni jökrä nämáne biare kukwe nuen, aisete Jesu kämikadre ño kwetre abko käi ñan namani kwen ietre.

Nire diebti Jesu nämáne sribire abko ngwianintari ie

(Mateo 21.23-27; Marcos 11.27-33)

20 Bati ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu nämáne dirire ni kwatiye amne nämáne kukwe kuin Ngöbökwé mike gare angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nikani nitre unbre ji dokwätebe, ²käkwe niebare Jesuye:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

³⁻⁴Abtä Jesukwe niebare ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? niebare kwe ietre.

⁵Yebtä nikaninta blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö:

Ngöbökwé juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. ⁶Akwa ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era ni jökrä kräke, aisete ni mda mdakwe ni kämikadre jäbti ñäkäbtä kore rüere, namanintre niere jae kwärikwäri.

⁷Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

⁸Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, niebare kwe ietre.

**Nitre ji dokwäte, btä
Jesukwe kukwe bä mikani**

(Mateo 21.33-46; Marcos 12.1-12)

⁹Yebti nitre nämane yete, ie Jesu nikani kukwe bä mike Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätrebtä amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientrebtä, käkwe niebare krörö:

Bati ni nämane iti käkwe uba nurai nökan, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani raire kä mdabti. ¹⁰Abti uba ngwä ötadre abko käi nukani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye, ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. Akwa sribikätre ubabtä ye käkwe sribikä ye metani ja ñäte kwäräkwärä se kwrere, bti juanintarita kise tökare kwetre.

¹¹Yebti kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre ubabtä käkwe sribikä ye metani ja ñäte arato, käkwe ñäkäbare diän diän ie, bti juanintarita kise tökare kwetre arato. ¹²Yebti uba bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta, akwa sribikä mda mda ye käkwe metani arato, bti kitaninkä kwetre uba grä bäre mento.

¹³Yebti ni uba bkänkä käkwe niebare jae: ¿Mtare tikwe dre nuendre mda? namani nütüre. Te batibe töi ngitianinkä, käkwe niebare: Ti odei tare kri tikwe abko ti bike juen. Nane niara mikadre ütiäte jae sribikätrekwe, raba ruen tie, aisete ti bike niara juen, niebare kwe jae. ¹⁴Ye erere bkänä juani kwe. Akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwetre jae kwärikwäri: Ni se abko rabadi jän-

drän rünkwe bkäne jökrä, aisete ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre. ¹⁵Ye erere niaratre nikani kä bkänkä odei ye ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe.

Bti Jesukwe niebare ni jökräye:

¿Ne ngwane, uba bkänkä käkwe dre nuendre sribikä yebtä raba ruen munye?

¹⁶Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandreta ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ye jarabare ni jökräye angwane, niebare kwetre:

¿Kukwe ñan rakadrekä jire kore! niebare kwetre.

¹⁷Akwa Jesu käkwe mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä ne käta dre niere abko niere tie munkwe:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre. *Salmos 118.22*

nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁸Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye käkwe ni ye ötadiäbtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwitadrekä angwane, gü-tadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁹Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, rüere Jesukwe kukwe bä mikani kore gani kwetre jabtä. Abtä jötrö ngwarbe tö namani Jesu kain ngite ye näire, akwa ni nämane kwati Jesu kukwei nuen, ye abko jürä namani btätre, aisete namani kwekbe.

**Ja ütiä biandre gobranye
ya, ñakare ya**

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ Angwane ni juani ruäre kwetre Jesu ngibiaretari mda. Niaratre abko namani bike moto jãme, akwa Jesu ngwian-dre kukwe nainte kwetre, abtä kitadre ngise kwetre gobernador romanobo ng-wärekrei, abkokäre namani bike moto jãme. ²¹ Namani Jesu kãnti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe niere amne mata dirire, ye abko era metre gare kuin nunye amne, ma ñan tä dirire ni ruäre aibe moto mikakrä nuäre, akwa ji Ngöbökwe abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ²² Ye aisete nun tö kukwe ngwiantari mae abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

²³ Angwane tö namani Jesu ngökai, ye gani Jesukwe btätre, kãkwe niebare ietre:

²⁴ Ngwian ye mike tuadre kunti tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Erere biani tuadre kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bã amne nire käi tä tikani ngwian nebtã? niebare kwe.

Angwane niebare kwetre ie:

Emperador César bã amne käi tä btã, niebare kwetre mda Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrã erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

²⁶ Jesukwe kukwe kani ngãbti kuin ni jökrã okwãbti, yebtã abko töi ñan namani krütare amne, kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngise, aisete namanintre kwekbe jökrã.

**Ni krütani rükadreta nire ya
abko ngwianintari Jesuye**

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwẽ abko ñan nämane mike era, aisete jatani kukwe ngwentari Jesuye, kãkwe nieba ie:

²⁸ Dirikä, Ngöbökwẽ tikamna krörö tãrãbtã nunkrä Moiséye: Ni iti tãdre gure akwa, ngãbãkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yãrãkwẽ diandre jae mda. Yebti ngãbãkre rabadre kwetre angwane, ngãbãkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani tãrãbtã Moisékwẽ nunkrä. ²⁹ Ne aisete nun tö nibi kukwe ne ngwiantari krörö mae: Bati nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai kãkwe ja mikani gure, akwa ngãbãkre ngãmi nebe kwetre angwane, ni ye krütani. ³⁰ Merire namani ie abko namani yãrã mda yebe, akwa nin ngãmi ngãbãkrei ngibiare angwane, brare krütani kãn arato. Meri ye namaninta kaibe bobukãre. ³¹ Namani yãrã mdara jire ben, akwa nin ngãmi ngãbãkrei ngibiare angwane, krütani kãn arato. Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja tãritãri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrã meri ye kisete, akwa nin ngãbãkrei ngibiabare jire iti kwe. ³² Abti mrã meri ye krütani abko kukwe nakaninkã kore nieta. ³³ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrã, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrã angwane, meri ye rabadi nire nãn mukore abko niere nunye, niebare kwetre Jesuye.

³⁴ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kã ne ngwane, ni brare amne ni merire kãta ja mike gure, ³⁵ akwa kã mrã, ni

rükadreta nire angwane, nire nire tuen ütiäte Ngöböye nünakäre käreäre jabe abko ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure. ³⁶Ni ñan krütadre mda, akwa ni rabadre angeletre Ngöbökwere. Erere arato, ni rükadita nire angwane, ni rabadi Ngöbö odeire jökrä, aiseite ni rabadi ja etbare amne ja ngwaire, aiseite ñan ja mikadre gure.

³⁷Akwa kri chi namani jutra ngitiekä, ye kanti ni rükadreta nire era metre abko Moisékwe bä mikani, käkwe niebare: Ni Dänkien Ngöbö abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe. ³⁸Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwere niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aiseite Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekre abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe.

³⁹Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye dirikätre nämane yete, btä käi namani nuäre, ñobtä ñan angwane ni rükadreta nire abko era kräke. Yebtä abko niebare kwetre:

Dirikä, makwe blitaniri kuin krübäte, niebare kwetre Jesuye.

⁴⁰Angwane kä jürä namani ni jökräbtä, käkwe kukwe ngwianintari ñakare mda Jesuye ja gakäre ben.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwere däredre?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹Yebti Jesukwe kukwe ngwianintari krörö mda nitre Saduseo yeye:

¿Ñobtä Ni Dianinkä Ngöbökwere abko däredre jrei David tukwekri nieta munkwe ⁴²amarebti David ara jire käkwe kukwe tikani krörö tarä Salmobtä?:

Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

⁴³Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwere yebtä. ⁴⁴David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwerebtä, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwere abko jatadre Davikri nieta munkwe se? Tita ngwentari kore, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikrä yeye, niebare Jesukwe.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye dirikätre ngäniene

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵Ni jökrä nämane Jesu kukwei nuen angwane, batibe Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

⁴⁶Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwianintari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagoga, kanti töta nebe rabai takänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe takänintbe. Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö takäi temen. ⁴⁷Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöbökwere mikadi ja tare nike krübäte, aiseite munkwe ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye dirikätre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

**Meri bobre kākwe sentabo
ngörä kubu biani Ngöbökrä**

(*Marcos 12.41-44*)

21 Ye ngwane abko, nitre ngwian bkäne krikri namani nüke ngwian kite kajate Ngöbökrä ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu okwäbti. ²Angwane meri bobre kän brare krütani abko jatani, kākwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Jesu okwäbti. ³Abtä Jesukwe niebare:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kän brare krütani se kākwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri se ngwä, ⁴ñobtä ñan angwane niaratre käta ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko kākwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aisete niarakwe ngwian bini bäri kabre, niebare Jesukwe.

Dre rakadikä kä mrä känenkri

(*Mateo 24.1-28; Marcos 13.1-23*)

⁵Angwane ju blitakrä Ngöböbe mikakrä bä nuäre amne, ni ruäre kākwe jändrän tuäretuäre biani Ngöböye, bti ju mikani tuäre, yehtë abko ni ruäre nämane blite mda. Abtä Jesukwe niebare ietere:

⁶Köböitira jire ju tuata munkwe se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete jä ketani jabtı jabtı se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe.

⁷Abtä nitre nämane yete kākwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, ¿ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye kebera nakenkä abko bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetere ie.

⁸Abtä Jesukwe niebare mda ietere:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti

käbti kākwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöböke ara tä nete amne, kä mrä nükerä ja ken, niedi kwetere. Akwa niaratre ye abko ni ngökaka, aisete mun ñan rika niaratre jiehti. ⁹Erere arato, munkwe kukwe krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwärikwäri ga munkwe angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rakadikä käne kore abko erere rabadi nakenkä, akwa ye ngwane kä mrä ñan jatadi jötrö, niebare Jesukwe.

¹⁰Yehti Jesu nikani blite janknu, kākwe niebare:

Kä mrä ngämi nüke juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri amne, ¹¹dobo rabadi nakaenkä kri krübäte, mrö nika rabadi kri krübäte amne bren nika rabadi krübäte kä ngrabare temen amne Ngöböke jändrän krikri krübäte mikadi tuadre käinta, abtä kä jürä rabadi kri ni kwatibtä.

¹²Akwa kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri ni kwati jatadi mun rüere. Sinagoga nitre israelitakwe kantikänti mun jänäin kritobo ngwäreke kwetere, bti mun kitadi ngite kä teri kwetere. Erere arato, jrei amne gobran, ie mun kitadi ngise tödekabtä tibti. ¹³Akwa ye ngwane, tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwäreke. ¹⁴Mun jä ngämi niken kritobo ngwäreke, känenkri munkwe ja kwetadi ño ja dokwäre, yehtë munkwe ñan töbika dikaro, ¹⁵ñobtä ñan angwane tikwe ja kukwei töbtä kri mikadi gare munye blitakäre ja dokwäre, ye kākwe mun rüe kukwe ötadi jökrä angwane, rabaditre kwekbe jökrä mun käne.

¹⁶Akwa ye ngwane abko, mun rün, mun meye, mun etba, mun ngwai, mun mräkä mda mda amne mun kukwe muko abko rikwitadi mun rüere, ye kākwe

mun kāmikadi ruäre. ¹⁷ Angwane ni jökrä mätä rabadi kri munbtä tödek-abtä tibti. ¹⁸ Akwa mun ñan riadrete, abkokäre Ngöbökwe mun ngibiadi kuin jökrä, ¹⁹ aisete munkwe nünanka dite jabtä angwane, mun rabadi dianintari, niebare Jesukwe.

²⁰ Yebti Jesukwe niebare krörö mda:

Nitre rükä raba tuen jökrä juta Jerusalén se bäre temen munye angwane abko, juta se jua kebera ngwarbe, ye rabara gare munye. ²¹ Ye ngwane mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre amne nire nire tädre juta Jerusalénte abko gitia juta bäre mento amne, nire nire tädre Jerusalén bäre abko ñan rika ngitieta juta Jerusalénte, ²² ñobtä ñan angwane kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye rabadre bare jökrä, abkokäre Ngöbökwe nitre nünanka kä nebtä mikadi ja ngie nuen kri köbö ye näire. ²³ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö, ¡ye abko ñan bobre jakän ya! Kä ye ngwane abko ja tare nika rabadi kri krübäte kä nebtä amne nitre israelita käkwe ja ngie nuadi kri krübäte. ²⁴ Ne aisete ni ruäre kāmikadi ngitrabti amne ni ruäre abko jänän ngite juta mda mdate angwane, nitre ñakare israelitare, kräke Ngöbökwe köbö kitani nuäi, ye näre juta Jerusalén mikadi ja ngoto täni kwetre.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35, 42-44;

Marcos 13.24-37)

²⁵ Kä mrä angwane, Ngöbökwe sribi kri ñan tuabare nuendi abko bä mikadi kwe ñänänbtä, söbtä amne mukebtä. Angwane ni kä nebtä toi rabadi ngwarbe kwäräkwärä amne mren rabadi romon krübäte, aisete ngö rabadi nebe kri krübäte. Yebtä abko, ni jökrä rabadi töbike kri. ²⁶ Erere arato, ni kwati

rabadi nekwetekä krübäte amne kä rabadi nötöte bti, ñobtä ñan angwane kukwe rakadikä ño kä nebtä abko rabaditre töbike, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä käinta se rabadi grükekä ye abko jürä rabadi kri ni kwatibtä. ²⁷ Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebti mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. ²⁸ Ne aisete, kukwe nini tikwe ye erere rabara nakenkä mun okwäbti angwane, munkwe kä ngwian nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kebera nuke mun tiketeta, aisete munkwe kä ngwian nuäre jabtä, niebare Jesukwe.

²⁹ Ye btäräbe, kukwe yebtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda, käkwe niebare:

Higokrie amne kri mda mda, ye mika ñäräre munkwe, btä munkwe töbika. ³⁰ Kri ye tä mutu ngitiekä angwane, kä töre tarä kite nuke ja ken munta gain, ³¹ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, Ngöbö kebera nuke gobrane ye rabara gare munye. ³² Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä. ³³ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre, niebare Jesukwe.

³⁴ Yebti Jesukwe niebare mda:

Munkwe ja ngibia au, munkwe ñan ja toi mika jändrän diän diän nuenbtä amne, munkwe ñan dröba nika amne munkwe ñan töbika jändrän kä nebtä ye aibebtä, ñobtä ñan angwane munkwe ñan ja ngibiadre au ne ngwane, mun kwandre jäme köbö ye näire aisete. ³⁵ Amne jändrän ngwarbe tä niken jäme, bti batibe tä neme kö okwäte, ye kwrere mun ñan tädre jäme, abkokäre munkwe mokre jabti, ñobtä ñan angwane nire

nire kä nebtä tädi jäme, tädi ti ngibiare ngäbti ñakare angwane, ti jata-dita. ³⁶ Akwa käre-käre mun abko käkwe ja mika biare ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita Ngöböbe jakrä angwane, kukwe jatadi taretare yebtä munkwe kwäräbedi jökrä amne, mun rabadi biare rabakäre ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngwäreki. Abko kore se, niebare Jesukwe.

³⁷⁻³⁸ Kä ye ngwane abko, käre köbö kwatirekwatire Jesu namani dirire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre amne, ni kwati namani nüke dekä niara kukwei nuen, akwa deo abko Jesu nämane niken kibien Ngitio Olibo kánti.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

22 Kä ye ngwane, bieta Te Lebadura ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte. Bieta ye arabe kädian nämane Pascua⁸ abko erere köbö jatanina nuketa ja ken. ² Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu müre ketadre ño abko namanintre ngibiaretari kisere, akwa ni nämane kwati nekete Jesukri abko jürä namani btätre. ³ Angwane nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote abko btä Satana nikani. ⁴ Ne aisete nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kánti amne nitre ju blitakrä Ngöböbe guardia dänkientre kánti angwane, Jesu kitadre ngise kwe ietre kämikadre abko nikani kädriere bentre. ⁵ Angwane kä namani nuäre kri btätre, käkwe ngwian bian

braibare Judaye, ⁶ ye abko nükaninbti Judaye angwane, Judakwe kitadre ngise ño rüeye ni mda mda okwä bäre abko Judas namani ngibiare kisere jae mda.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

⁷ Nebti bieta Te Lebadura ñakare Bante Kweta nämane ye nükanani mda. Köbö ye näire kordero kämika nämane kwetadre Pascua köböite abko köböi nükaninta. ⁸ Abtä Jesukwe Pedro amne Juan käräbare, bti niebare kwe ietre:

Mun nän mrö sribere kwetadre Pascuate, niebare kwe ietre.

⁹ Niaratre käkwe niebare mda Jesuye: ¿Nunkwe mrö sribedre mdente, ie ma tö nibi? niebare kwetre ie.

¹⁰ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Mun rika nebe jutate. Ye kánti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika. ¹¹ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikäkwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä käta ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie. ¹² Angwane ju mikani bobu jabti käin, te kä kri tädira ükaninte biare mrökrä, kánti mun jänäin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribe biare nunkrä amne jändrän jökrä ukate biare. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹³ Ye erere bkänä nikanintre angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre,

§22:1 *Pascua*. Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nitre israelita nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwé tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aisete Ngöbökwé köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

erere kwani ietre, kánti mrö sribebare kwetre kwetadre Pascuate.

¹⁴Ye erere, mrö käi nükanani angwane, Jesu nikani, namani tákánintbe mesabtä nitre niara kukwei ngwiankabe angwane, ¹⁵niebare kwe ietre:

Ti ngämi krüte, känenkri bäri ti tö namani mrö Pascuakrä ne kwetai munbe gwaire abko erere käi nüra mtare. ¹⁶Ti tö namani mrö Pascuakrä ne kwetai kore munbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi gobrane ni ngätäite, känenkri tikwe ñan mrö Pascuakrä ne kwetadreta jire mda, akwa batibe kukwe bä mikata mrö Pascuakrä nebti rabadi bare angwane, tikwe kwetadita, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

¹⁷Bti uba döi nämane basote diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Uba döi ne ñaen ja täritäri munkwe, ¹⁸ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi gobrane ni ngätäite, ye känenkri tikwe ñan uba döi ñadreta jire mda abko ti tö nibi niei munye, niebare Jesukwe ietre.

¹⁹Yehti Jesukwe ban diani kunti kisete, kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne mden abko tita bien müre ketadre mun kräke. Käre munkwe ban ne kweta kore ti ngwiankrä töre jae, niebare Jesukwe.

²⁰Ye kwrere arato, uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Uba döi ne abko ti därrie tikwe ara. Ti krütadi angwane, ti därrie rimiadite munkrä, köböire Ngöbökwé kukwe ükaditeta btin munbe, ye mden abko uba döi ne tä bä mike. ²¹Akwa ni ti kitaka ngise ti rüeye abko tä mröre ketetibe tibe mesabtä nete. ²²Ne abko, ji ükaninte Ngöbökwé ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käne ye erere tikwe mikadre täte jökrä,

jakwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! niebare Jesukwe.

²³Angwane nitre ja töitikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri:

¿Nirekwe niara kitadi ngise rüeye ruen? namanintre niere.

¿Nire bäri ütiäte?

²⁴Ye ngwane abko, nitre ja töitikaka Jesube mden bäri ütiäte abko btä nikani ja kwete. ²⁵Abtä Jesukwe niebare ietre:

Nitre Ngöbö mikaka ngwarbe jae ye mikata jreire abko tä nebe ja bä mike krübäte ni mda mda okwäte. Erere arato, nitre mikata ni mda mda dänkiene abko krübäte arato, akwa ni se bäri moto kuin, nieta btä abko käita nebe juto btätre. ²⁶Akwa mun ngätäite abko ñan rabadre bare kore, ñobtä ñan angwane ni bati mikata sribi ngwarbe nuene, ye kwrere nire nire rabadre bäri ütiäte mun ngätäite abko rabadi ni bati ye kwrere. Erere arato, mun mden rabadre ji dokwäte abko käkwe ja mika ni klabore kwrere. ²⁷Ye abko, ti bike kukwe niere munye: ¿Nita tákánintbe mröre mesabtä angwane, ni mrö mikaka mesabtä, ni nibu ye abko mden bäri ütiäte? Ni mrökä mesabtä abko bäri ütiäte ni sribikä mrö sribekä ye kräke raba ruen tie, akwa ni sribikä ye kwrere tita mun ngätäite nete, erere munkwe nüna arato.

²⁸Tikwe ja tare nikaba angwane, käre mun nämä ketetibe tibe, ²⁹aisete ti Rünkwe kä biani gobrankrä tie, ye kwrere tita bien munye arato, ³⁰tikwe gobrandi Ngöböbe, ye kánti munkwe mrödre amne munkwe dö ñadre ketetibe tibe ti kukwe muko kwrere, abkokäre tita kä gobrankrä bien munye. Ye ngwane, mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tákánintbe kürä kwä jätäbti kubu yehti. Ye kánti abko juta keta jätäbti ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe, niebare Jesukwe ietre.

**Pedro kākwe Jesu rükandite,
niebare Jesukwe**

(*Mateo 26.31-35; Marcos
14.27-31; Juan 13.36-38*)

³¹ Yebti ni Dänkien kākwe niebare mda:

Simón, Satana tö mun jökrä nuaite krübäte ja käne, kākwe mun köböi kārāba Ngöböye, ³² akwa makwe tödekadre janknu Ngöböbti, abkokäre tikwe blitaba Ngöböbe makrä Simón. Ne aisete ma töi rikwitata ti kukwäre angwane, makwe ma mräkä mda mda nete se die mika nünenkä dite jabtä, niebare Jesukwe Simónye.

³³ Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma kitadre ngite ya o ma kāmikadre ya, ye kánti tita juto biare niken gwaire mabe, niebare kwe Jesuye.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Pedro, ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne dekä, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bāmä jire. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Kä taretare kite jötrö

³⁵ Yebti nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Tikwe mun juanba Ngöbö Kukwei kädriere angwane, mun ñan rikadre ngwian ngwena jae amne, mrö, sabato ye ñan järikadre munkwe jae, tikwe nieba munye. ¿Ye ngwane munkwe ja tare nikani jändrän ye miare ya? niebare Jesukwe ietre.

Angwane, Ñakare, niebare kwetre.

³⁶ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Kore tikwe mun juanba akwa, mtare abko ngwian tärä munkwe angwane, mun jata ngwena jae amne mun jata mrö ngwena jae arato, akwa mun mdenkwe ngitra ñakare abko kākwe dän jakwe rürümoin, bti munkwe ngitra köka jae,

ñobtä ñan angwane kä taretare kite munkrä, ñobtä ñan angwane ³⁷ Ngöbö Kukweita tikani krörö tibtä:

Ni ngututu kwrere jire niara namani tuen ni mda mdaye, *Isaías 53.12*

abko tikani kira tibtä, ye abko rabadre bare täte jökrä tibtä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁸ Abtä nitre ja töitikaka ben kākwe niebare ie:

Ni Dänkien, ngitra tärä kumu nikwe nete, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare ietre:

Kada kete munkwe. Tikwe dre nini ñan nü gare munye, niebare kwe ietre.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní

(*Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42*)

³⁹ Yebti Jesu nämane niken käre Ngitio Olibo kánti, ye erere nikaninta mda angwane, nitre ja töitikaka ben ni jätäbti iti nikanintre jökrä ben. ⁴⁰ Namaninta ngitiobti angwane, niebare kwe ietre:

Kukwe taretare kite mun nuente ja käne angwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁴¹ Yebti jä kitata tä niken mate nuäi temen, ye näre Jesu nikani mentokwäre se kwrere, kánti namani ngukudokwäbti temen blitakäre Ngöböbe, ⁴² kākwe niebare ie:

Ti Rün, kukwe kite tare ti rüere ti mikakrä ja tare nike, ye ma tö diain ti bäre ne ngwane, makwe dian ti bäre, akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

⁴³ [Ye btäräbe angele nämane kä käinbti, nukani Jesu die mike.

⁴⁴ Angwane Jesu namani ja tare nike bäri krübäte, akwa bäri namani blite ja dibti Ngöböbe, aisete krübärie namani ngitiekä abko namani näkäenkä krikri

be däri kwrerekwrere abko namani niken mate temen.]***

⁴⁵Yebti Jesukwe blitabare ünän Ngöböbe angwane, nikaninta nitre ja töitikaka ben ye kanti amne niaratre namani ulire krübäte, aisetë nämane kibien kuin jökrä, btä Jesu namaninta. ⁴⁶Abtä niebare kwe ietre:

¿Ye ñobtä munta kibien? Diablu jatadi mun nuente ja käne angwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre näin krö, blite jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷Jesu nämane ñäke kore nitre ja töitikaka benye, te batibe ni mda nükani kwati kanti. Nitre ye ngätäite abko, ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Judas abko nämane näin ji ngwena käne, nikani nebe Jesu kanti angwane, krötabare Jesu ken kwe, Jesu demainkäre ngwärebtä. ⁴⁸Akwa Jesukwe niebare ie:

Judas, ¿ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ma tö nibi demaine kore kitakäre ngise ñan ñan? niebare kwe ie.

⁴⁹Angwane nitre ja töitikaka Jesube mda mda okwäbti kukwe ye nikani nakenkä angwane, niebare kwe-tre Jesuye:

Ni Dänkien, nun bike nitre se tikekä ngitrabti, niebare kwetre.

⁵⁰Yebti ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, kwe ni klaborë nämane abko olo küde ruenkri tikaninkära ta ie ni itikwe se kwrere. ⁵¹Akwa Jesukwe niebare ietre:

Nitre ye tuemetre, niebare Jesukwe.

Bti ni klaborë ye olobtä Jesukwe kise mikani angwane, namaninta kuin bat-

ibe. ⁵²Yebti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä amne nitre unbre ji dokwäte nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? ⁵³Ju blitakrä Ngöböbe kanti käre ti nämane nebe ketetibe munbe angwane, mun ti kaen ñakare ngite amarebti mtare mun kite kore ye. Akwa mtare diablu tä dikekä kä ikote, diebti kä nürä munkrä, aisetë mun nüke ti kaen ngite kore mtare, niebare Jesukwe ietre.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴Yebti Jesu kani ngite, jänikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien juete angwane, Pedro nikani bä mente jiebti se kwrere. ⁵⁵Jesu jänikani ngite, ye kanti namanintre angwane, ni ruäre käkwe ñukwä bukaninte ju bäre, bti namanintre täkänintbe ñukwä bäre temen mda angwane, Pedro nükani, namani täkänintbe siba niaratre ngätäite ñukwä träse. ⁵⁶Angwane meri sribikä nämane ñukwä träse yete abko ie Pedro jatabare täkänintbe ñukwäbtä amne okwä namani kwekbe btä, käkwe niebare:

Ni se nämane dikekä Jesube arato, niebare kwe ie.

⁵⁷Abtä Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare:

Niara gare ñakare tie. ¿Ye ño abko mata ñäke kore ye?

⁵⁸Yebti bä derare angwane, ni mdara jire okwä namani Pedrobtä, käkwe niebare:

**22:44 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Mata nekete arato Jesube, niebare kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebare ie:

Tita nekete ñakare niarabe. Makwe ñan ñākā ngwarbe, niebare kwe ie.

⁵⁹Yebti kā nikani ñānā okwā krati nāre ta mda angwane, ni mdara jire jatani ñāke kisere Pedroye, kā namani niere:

Ni ne abko Galileabo, aisete niara ne nāmane ñāin siba Jesube, namani niere.

⁶⁰Angwane Pedrokwe niebare:

Drebtā mata blite ñan nebe nūke gare tie, niebare kwe.

Pedro nāmane ja rükente kore, ye btārābe antlankwe ngwānānbare se kwrere ⁶¹angwane, ni Dānkien nikwitaninte, kākwe Pedro mikani ñārāre ja kāne angwane, ni Dānkien kākwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nūkaninta töre ie: Antlan ngāmi ngwāne, kānenkri makwe ti rükandite bāmā jire, niebare ni Dānkienkwe ie, ye nūkaninta töre ie. ⁶²Angwane nikani mentokwāre, kākwe ja müaibare kri kā bāre mento.

Nitre guardia kākwe Jesu mikani yakrā jae

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³⁻⁶⁴Jesu jānikani ngite, ye kānti nitre mikani Jesu ngibiabtikā abko kākwe dān kukwān mākāni Jesu okwābti, bti namanintre mete amne namanintre mike yakrā jae, kā namani niere ie:

Nirekwe ma miti niere metre, namanintre niere Jesuye.

⁶⁵Erere arato, namanintre ñāke kāmekāme amne taretare Jesuye, mikakāre ene jae.

Jesu jānikani Sanedrin ngwārekri

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶Yebti kā jatani ngwen dekā angwane, nitre nāmane sribire

Sanedrinbtā abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre dānkientre amne Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikātre kākwe ja ūkaninkrö jökrā amne, ye ngwārekri Jesu jānikani. Namani kānti angwane niebare kwetre ie:

⁶⁷Ma abko Ni Dianinkā Ngöböke ara ne ngwane, niere nunye, niebare mda kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare:

Tikwe jān niedre munye angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era. ⁶⁸Erere arato, tikwe kukwe ngwian-dretari munye angwane, munkwe ñan ti kukwei kadre ngābti. ⁶⁹Akwa mtare Ngöbö Di Kri Jāndrān Jökrā Nuenkrā ye küde ruenkri kā ni ūtiāte krikrā, kānti Ni Kā Nebtā Ngobo rabadi tākāninte gob-rane Ngöböbe gwaire, niebare Jesukwe.

⁷⁰Angwane ni jökrā kākwe niebare mda Jesuye:

¿Mata niere kore, aisete ma Ngöbö Odei bkānā ñan ñan? niebare kwetre ie.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun ara jire kāta ti Ngöbö Odei niere, ye aisete ñan ye kwrere bkānā ya? niebare kwe ietre.

⁷¹Angwane niebare kwetre:

Niarakwe ñāri kore, kākwe ja miri ngite au, nikwe kukwe nuri. ¿Se abko ni mdara jire kānāndre blite mda rüere ya? niebare kwetre jae kwārikwāri.

Jesu jānikani Pilato ngwārekri

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

23 Yebti ni jökrā nāmane yete abko nikani Jesu ngwena mda Pilato ngwārekri. ²Angwane nikani Jesu kite ngise krörö Pilatoye:

Ni noko tā kukwe miketbe blo nun israelita rüere abko nunkwe gaba btā. Nunkwe ñan ja ūtiā biandre emperador romanoboye tā niere. Mdakāre abko, niara Ni Dianinkā Ngöböke amne niara

abko jrei tä niere emperador rüere, niebare kwetre Pilatoye.

³ Abtä Pilatokwe niebare Jesuye:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe.

Jesukwe niebare Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

⁴ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne ni mda mda, ie Pilatokwe niebare:

Ni ne ja mike ngite ñakare abtä ñan kämikadre, nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

⁵ Akwa ni jökrä namani ja nike kisere, kä namani niere ie:

Ni noko tä kukwe dirire abko käta nun kwite jökrä ja rüere kwärikwäri. Käne nikani dirire Galileate sere, abti mtare kite nüke dirire arato Judeate nere, namanintre niere Pilatoye.

Jesu jänikani jrei Herodes Antipas ngwärekre

⁶ Jesukwe sribi nuenbare kena Galileate niebare, ye jarabare Pilatoye angwane, Jesu abko Galileabo ya ngwianintari kwe. ⁷ Jesu abko Galileabo gani kwe amne, kä ye kanti Herodes nämane gobrane arato aiseite kukwe ükadrete nitre Galileabokrä, aiseite Herodes nämane Jerusalén, ye kanti Pilatokwe Jesu juani. ⁸ Jesu jatabare Herodeye angwane, käi namani nuäre Herodebtä, ñobtä ñan angwane kä raire nämane ni kukwei nuen blite Jesubtä, aiseite tö namani ja tuai ben amne tö namani Jesu tuai sribi kri ñan tuabare nuene keteti ja okwäbti, ⁹ käkwe kukwe ngwianintari kabre ie. Akwa Jesukwe ñan kukwe kani ngäbti jire chi. ¹⁰ Kä ye kanti abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane siba yete abko namani Jesu

kite ngise kisere Herodeye. ¹¹ Angwane Herodes btä rükä namani Jesu mike ngwarbe amne namani mike yakrä jae, käkwe dän bäri kuin kita nämane jabtä jreikwe, kwrere kitani kwetre Jesubtä. Bti Herodekwe juaninta Pilato kanti, ñobtä ñan angwane namani tuen ngite ñakare ie aiseite. ¹² Ne känenkri abko, Herodes nämane ja rüere Pilatobe akwa, ja mäkäninta kwetre köbö ye näire.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Yebti Pilatokwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre ütiäte ütiäte ükaninkrö nitre israelita mda mdabe, ¹⁴ käkwe niebare ietre:

Ni ne nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere, abtä mun ki ngwena tie nete, munkwe nini. Akwa tikwe kukwe ngunintari ie mun okwäbti amne, kukwe btä munta kite ngise abko erere ja mike ngite ñakare tuen tie. ¹⁵ Erere arato, Herodeye kuni ngite ñakare, aiseite juninta jirekäbe kwe tie nete. Ni ne ja mike ngite ñakare. ¿Se ñobtä müre ketadre? ¹⁶ Aiseite ti bike kwata metamna köbti jirekäbe, bti tikwe tikaditeta. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

¹⁷ [Bieta Pascuete abko, käre gobran romanobo käkwe ni ngite tikadrete.]^{††} ¹⁸ Pilatokwe blitaba kore, abtä ni jökrä namani ngrente, kä namani niere:

¿Barrabás tiketeta nunkrä amne ni ye abko ngwena müre ketadre! namanintre niere.

¹⁹ Barrabás ye abko nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere amne niarakwe ni mda kämikani arato. Abtä nämane kitani ngite kä teri abko ni jökrä namani tikatemna. ²⁰ Akwa Pilato

^{††}23:17 Versículo 23.17 ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

abko tö namani Jesu tikaiteta, käkwe ñäkäbareta bobuta ietre. ²¹ Akwa niaratre käkwe ngratebare bäri ja dibti mda, kä namanintre niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! namanintre niere.

²² Abtä Pilatokwe niebareta bämäkäre ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite? Niara ja mike ngite ñakare nibi tuen tie. ¿Se abko drebtä müre ketadre? Aisete ti bike kwata metamna köbti jirekäbe, bti tikwe tikaditeta, niebare kwe.

²³ Akwa ni jökrä namani Jesu kämikamna kisere krusobtä, kä namani ngrente bäri krikri. Te Pilato töi kwitani kwetre Jesu rüere, aisete tö nämane dreye, erere namanina kwetre. ²⁴ Ne aisete, niaratre tö namani dreye, ye erere Pilatokwe köböi biani ietre. ²⁵ Angwane niaratre namani Barrabás tikatemna, ye erere nuenbare kwetre. Barrabás ye abko nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere amne ni kämikani kwe, abtä nämane ngite kä teri abko Pilatokwe tikaninteta amne nitre israelita tö namani Jesu kämikai abko erere kämikamna Pilatokwe.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

²⁶ Abti Jesu jänikani mda müre ketadre krusobtä angwane, ni Cirenebo kädian nämane Simón nämane Jerusalén bäre, jataninta, nükani ngätäi bentre ji ngrabare angwane, kruso mikani Simón kötärä nitre rükäkwe abko nikani ngwena Jesu jiebti. ²⁷ Ye ngwane ni nikani kwati jiebti angwane, meri nikani kwati siba abko namani uliere krübäte. Abtä nämane näin müen krikri be Jesu jiebti. ²⁸ Abtä Jesukwe mikani ñäräre ja käne, käkwe niebare ietre:

Mun merire Jerusalénbo, munkwe ñan ti müai, akwa munkwe ja müai au amne

munkwe ngäbäkre jakwe müai jakrä, ²⁹ ñobtä ñan angwane kä taretare jatadi angwane, niedi krörö nitre merirebtä: Meri kaibe ngäbäkre ngibiare ñakare amne ngäbäkre mike ñakare kianbtä abko btä käta nuäre kri niedi, ñobtä ñan angwane ngäbäkre ñakare munkwe krütadre munkän kukwe taretare näire aisete. ³⁰ Ye ngwane abko ni jökrä rabadi niere ngitioye:

Ngitio ngdien järäre nunbti amne nun doboi mike nun rüe ngäniene, *Oseas 10.8*

rabadi niere. ³¹ ¿Ye abko ti kri niki kwrere btä tätre kukwe nuene käme kore se abko mun israelita kri nötare kwrere abko btä ñan nuendre kwetre arato ya? niebare Jesukwe meritre yeye.

³² Jesu jänikani müre ketadre krusobtä angwane, ni mda käkwe ja mikani ngite abko jänikani nibu kämikadre gwaire ben krusobtä. ³³ Ye erere käkä Calavera kánti Jesu jänamani angwane, metani krusobtä amne ni ja mikaka ngite metani kruso mda mdabtä arato abko nikani iti küde ruenkri amne iti küde ngeberekri. ³⁴ Angwane Jesukwe niebare Ngöböye:

Ti Rün, nitre tä ja mike ngite ti rüere ne makwe dian bti ta amne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre, ñobtä ñan angwane niaratre tä dre nuene gare ñakare metre ietre, niebare Jesukwe.

Angwane nitre rükä abko käkwe ja gani dän Jesukwe ñäkätbekrä jabt. ³⁵ Ye ngwane ni nämane kwati okwä Jesubtä angwane, nitre ütiäte ütiäte nitre israelita ngätäite namani Jesu mike ngwarbe jae, kä namani niere jae kwärikwäri:

Niarakwe ni mda mda dianintari, aisete niara abko Ni Dianinkä Ngöbökre bkänä ne ngwane, ja diandretari au krusobtä mento kwe, namani niere Jesubtä.

³⁶ Erere arato, nitre rükä romanobo namani Jesu mike yakrä, kä namani

krötö Jesu ken amne namani uba ñöi dime bien ñadre ie, ³⁷kä namani niere:

Ma ñakare Jrei nitre israelitakwe bkänä, ñobtä ñan angwane kore ne ngwane, makwe ja diandretari au mento, namanintre niere Jesuye.

³⁸Angwane Jesu dokwä kánti käin abko kukwe tikani krörö kri kukwäntä abko nämane mikani “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko namani tikani. ³⁹Angwane ni kukwe käme nuenkä nämane mikaninkä krusobtä käin, ye abko iti namani ñäke diänbe Jesuye arato, kä namani niere:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe bkänä, ñobtä ñan angwane kore ne ngwane, makwe ja diandretari au amne makwe nun diandretari arato, namani niere Jesuye.

⁴⁰Abtä ni iti mda nämane krusobtä käin arato ye käkwe niebare kukwe muko yeye:

¿Mata ja tare nike ja kwrere ni nokobe, akwa Ngöbö jürä ñakare mabtä ñan ñan?

⁴¹Ni nibu ne käkwe ja mikani ngite abtä nita ja ngie nuen ye tä dbe. ¿Akwa ni noko ja mike ngite ñakare, akwa tä ja tare nike, se tuen mae ya? niebare kwe ie.

⁴²Bti niebare mda kwe Jesuye:

Jesu, ma raba gobrane angwane, makwe ti ngwianta töre jae amne makwe ti die mika, niebare kwe ie.

⁴³Jesukwe niebare mda ie:

Era metre mtare ma rabadi kä kuinte tibe, niebare kwe ie.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵Yehti ñänä ruäre angwane, kä ngidianinte mda amne kä namani iko jökrä temen nebebe ñänä okwä krämä dere, aisete ñänä trä namani ñakare. Erere arato, dänkwän ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe,

ye nianinkäbe ötöbu ta se kwrere. ⁴⁶Angwane Jesukwe ngratebare kri, käkwe niebare:

¿Ti Rün, ti bike ja uai mike gare mael niebare kwe.

Ye btäräbe krütani. ⁴⁷Jesu krütani kore nitre rükä romanobo dänkien okwäbti angwane, Ngöbö käikitaninkä kwe, käkwe niebare:

Ni ne abko ni metre amne ngite ñakare bkänä ñan ñan, niebare kwe.

⁴⁸Ye ngwane ni nämane kwati yete okwäbti kukwe nakaninkä kore. Abtä moto namani ulire, kä nikani ja mete mäträte, nikaninta mentokwäre. ⁴⁹Angwane nitre ja getaka getaka Jesube amne nitre merire merire Galileabo nikani siba Jesube abko namanintre bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Ye ngwane abko, ni iti sribikä Sanedrinbe kädian nämane José nü-nanka juta Arimateate kä Judeate nämane. José ne abko moto kuin amne nämane nüne metre Ngöbö ngwärecri. Erere arato, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe abko José nämane ngibiare kisere amne, Sanedrin käkwe kukwe nuenbare Jesubtä, ye ñan namani dbe kräke. ⁵²Ye mden kisete, Jesu krütani angwane, niara nikani, käkwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye. Erere Pilatokwe köböi biani ie angwane, ⁵³José nikani, Jesu ngwäkä diani krusobtä timon kwe, mriante kwe dän bäri ütiäte kädianta lino ye te, bti kä nämane muani jäkwatate ni doboi mikakrä akwa, ni doboi mika ngämi te, ye kánti Jesu doboi mikani kwe. ⁵⁴Köbö ye ngwane abko, nitre israelita nämane jändrän ükete biare köbö jadükakrä ngibiakäre ngäbti, erere köbö

jadükakrä jatanina nüke. ⁵⁵Angwane José nikani Jesu doboi mike angwane, nitre merire Galileabo nikani siba Jesu mukore nebe Jerusalén, ye abko Jesu doboi mikadi mdente Josékwe abko nikani tuen angwane, Jesu doboi mikani mdente metre, ye tuani kwetre. ⁵⁶Bti nikaninta, namaninta gwi angwane, ñö rá báne amne kri ngwári mnü rá báne sribebare kwetre mikakäre Jesu ngwákä ngrabare. Yebti kukwe nämáne ùkan-inte ño Ngöbökwé köbö jadükakräbtä, ye erere nitre merire ye kákwe jadükani.

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

24 Akwa ñänä jatani gökökä krire káin bämánte deká angwane, nitre merire ye nikaninta doboiti mda, ká nikani ñö rá báne amne kri ngwári mnü rá báne sribebare kwetre ye ngwena mikadre Jesu ngwákä ngrabare. ²Namanintre doboiti angwane, já mikani ká mkáte Jesu doboibti ye namanina di-aninká mento amne ñakare táte, btá namanintre. ³Angwane nikanintre nikren ká mkáte nguse se kwrere angwane, jjo! ni Dánkien Jesu ngwákä kwani ñakare nguse ietre. ⁴Yebtä abko töi ñan namani krütare. Ye btärábe ni btá dán ngwen búrere namanintre núnaninká nibu niaratre ken, btá okwá namani. ⁵Angwane ká jürá namani kri btátre, abtä nikaninbe mate ngukudokwábtí temen, kákwe ja okokrá mikani doboitá temen. Akwa angele nibu ye kákwe niebare meritre yeye:

¿Ñobtä munta náin ni nire kánentari mürükra ngätäite ye? ⁶¿Ni kánántarita náin munkwe, ye nürate nire, aisete ñakare nete! Niara nämáne Galilea munbe angwane, dre niebare kwe, ye munkwe ngwianta töre jae abko krörö: ⁷Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise

nitre kukwe kámekáme nuenkáye, bti niaratre kákwe müre ketadi krusobtä, akwa mukirare angwane, rükadita nire, niebare kwe munye, niebare kwetre meritreye.

⁸Angwane batibe Jesu kukwei nükaninta töre meritre yeye angwane, ⁹námáne doboiti, nikaninta Jerusalén. Namaninta gwi angwane, kukwe nakaninká ño ño, ye erere niebare jökrá kwetre nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätábtí iti yeye amne ni mda mdaye. ¹⁰Nitre merire nükaní kukwe ngwena nitre Jesu kukwe ngwiankaye abko María Magdalabo, Juana, Santiago meye kádian námáne María, amne meri mda mda abko nükaní kukwe ngwena.

¹¹Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka abko ie meritre ye namani tuen ñáke ngwarbe, aisete ñan tö namani kukwei mikai era. ¹²Akwa Pedro abko nikani beteká doboiti, namani yete kákwe nikrabare nguse amne, dán te Jesu mrianinte aibe námáne nguse, btá okwá namani angwane, nikaninta akwa kukwe nakaninká, yebtá töi ñan namani krütare mda.

Ji juta Emaús kukwäre, kánti Jesukwe blitabare ni nibu ben

¹³Jesu nükaninta nire, ye náire nitre nánká ben nikani nibu juta Emaús kukwäre. Emaús ye abko námáne kilometro krá jätábtí krati Jerusalén báre mento, kánti nikanintre. ¹⁴Nikanintre angwane kukwe nakaninká ño ño Jesubtä, yebtá nikani blite jökrá ji ngrabare. ¹⁵Niara-tre námáne náin blite jabe kwárik-wári angwane, Jesu ara jire kákwe krötabare ken amne nikani gwaire bentre mda. ¹⁶Jesu namani tuen ietre, akwa Ngöbökwé ñan Jesu mikani gare ietre. ¹⁷Angwane Jesukwe niebare ietre:

¿Mun ye tá náin dre kádiriye ji ngrabare ye? niebare kwe ietre.

Abtä namanintre nūnaninkä moto ulire. ¹⁸ Angwane ni iti kädian nämane Cleofas käkwe niebare Jesuye:

¿Ni nämane kwati ngätäite ma nämane siba Jerusalén angwane kukwe rakakaba mukira, ye abko ma aibe ie gare ñakare ya? niebare kwe ie.

¹⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Dre nakaninkä niere tie, niebare kwe ie.

Niara käkwe niebare mda ie:

Kukwe rakakaba Jesu Nazareobtä. Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä amne di kribti nämane sribi kri nuene amne nämane blite kuin Ngöbö Kukweibtä abko Ngöbö amne ni jökrä namani nütüre btä. ²⁰ Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre ütiäte ni israelita ngätäite käkwe kitani ngise nitre romanoboye müre ketadre amne metadre krusobtä abko erere nuenbare kwetre btä. ²¹ Niarakwe ni israelita dianditari nitre romanobo ngoto täni amne ni rabadi tikaninte abko nun nämane nütüre, aisete nun nämane tödeke bti akwa, köbömära kukwe rakakaba kore btä nun okwäbti.

²² Akwa mtare nitre merire tä nun ngätäite niki dekä doiboibti angwane, nūta, käkwe nun ngwini nikenkä, ²³ ñobtä ñan angwane janintre doiboibti amne, Jesu ngwäkä kuni ñakare ietre, akwa Jesu nūrate nire, nini ietre angeletrekwe abko nü niereta gwi abtä nun nekwekä. ²⁴ Angwane nun kukwe muko ruäre niki doiboibti kukwe ye mike ñäräre, akwa nitre merire käkwe dre nini, ye kwrere täni bkänä btä nibitre, akwa Jesu turi ñakare kwetre abko tä nakenkä. Abko kore se, niebare kwetre Jesuye.

²⁵ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun ye ño amarebti mun töi braibe dikaro amne, nitre Ngöbö kukwei niekä

kirakira abko mun ñan tä mike era! ²⁶ ¿Ni Dianinkä Ngöbökwé ne mika ngämi ütiäte Ngöbökwé, känenkri ja tare nikadre kri kwe, nieta kore Ngöbö Kukweibtä, ye gare ñakare munye ya? niebare kwe ietre.

²⁷ Yehti tärä tikani Moisékwé nebebe tärä tikani kira nitre Ngöbö kukwei niekäkwé abko nämane blite ño ño Jesubtä, yehtä Jesukwe blitabare. ²⁸ Yehti juta kánti nikanintre ye kánti namani angwane, Jesu jatani niken janknu ta bä mikani kwe, ²⁹ akwa niaratre abko namani Jesu ketete nebe jabe jirekåbe, kä namani niere ie:

Kä kitera dere amne kä kite iko, aisete ma raba jirekä nunbe nete, namani niere ie.

Ye erere Jesu nikani, namani gwi bentre.

³⁰ Yehti namanina tåkänintbe mesabtä angwane, Jesukwe ban diani kunti kisete, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ñäkänintbe kwe, käkwe biani ietre.

³¹ Ye ngwane Jesu ara namani bentre gani kwetre, akwa Jesu abko käkwe ja ganinkäta okwäte. ³² Abtä niebare kwetre jae kwärikwäri:

¿Niara ki blite ji ngrabare nibe Ngöbö Kukweibtä angwane, kä nibi nuäre krübäte nibtä, aisete ni nibi grükekä jökrä ngrabare niara kukwei nuare ñan ñan? namani niere jae kwärikwäri.

³³ Yehti jötrö ngwarbe Cleofas amne kukwe muko kwe nikaninta ja jiehti Jerusalén. Nikanintre nebebe Jerusalén angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti iti nämane ja ükaninkrö ni mda mdabe, ³⁴ ye käkwe niebare Cleofas amne kukwe muko kwe ngäbti:

¿Jesu nūkaninta nire bkänä! Niarakwe ja miri tuadre Simónye, niebare kwetre ietre.

³⁵ Angwane Cleofas amne kukwe muko kwe btä kukwe nakaninkä ño ji ngrabare abko niebare jökrä kwetre.

Erere arato, Jesukwe ban ñākānintbe bti angwane, Jesu nūkaninta gare ietre, niebare kwetre.

Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja kukwei ngwiankaye

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Kukwe nakaninkä ño ño btātre, yebtä nämāne blite, btārābe Jesu nūkaninbe niaratre ngātāite se kwrere, kākwe köbö ngwianintari krörö ietre:

Kä jāme Ngöbökwe raba munbtā, niebare kwe ietre.

³⁷ Angwane ni ūaibe namani tuen ietre namanintre nütüre, aiseite namanintre nekwetekä krübāte. ³⁸ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¿Ñobtä munta töbike ngwarbe kwäräkwarä amarebti mun nibi nekwetekä krübāte dikaro ye? ³⁹ Ti abko Jesu ara. Ti kise amne ti ngoto träin mike ñārāre munkwe amne, ti nuenbtā munkwe amne ti mike ñārāre munkwe, ñobtä ñan angwane ti ngätä amne ti kroko tārā, ye tuen angwane, ti ñākare ni ūai gadi munkwe, ñobtä ñan angwane ni ūai abko ngätä amne kroko ñākare, niebare kwe ietre.

⁴⁰ Niebare kore kwe ietre, ye btārābe ja kise amne ja ngoto mikani tuadre kwe ietre. ⁴¹ Akwa niaratre btā kä namani nuāre krübāte amne tōi ñan namani krūtare, aiseite namanina Jesu tuenta, akwa ñan namani nebe era krāke. Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mrö tārā munkwe nete ya? niebare kwe ietre.

⁴² Angwane gwa kukwani nämāne kwetre abko oto biani kwetre Jesuye. ⁴³ Jesukwe kani ngäbti, bti kwetani kwe niaratre okwäbti. ⁴⁴ Bti niebare kwe ietre:

Ti ngāmi krüte, känenkri ti nämāne mun ngātāite angwane, kukwe rakadrekä ño ño tibtä abko tikwe nieba

munye, mden erere namani bare tibtä. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä tikani tibtä amne nitre Ngöbö kukwei niekā kākwe tārā tikani tibtä amne Salmobtä tārā nämāne tikani ño tibtä, ye erere rabadi bare jökrä, tikwe nieba, mden erere namanina bare, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁵ Yebti Jesukwe niaratre tōi tikani Ngöbö Kukweibtä mda, ⁴⁶ kākwe niebare krörö ietre:

Ngöbö Kukweita tikani krörö tibtä: Ti, Ni Dianinkä Ngöbökwe krütadi akwa köbömāra angwane rükadita nire.

⁴⁷ Angwane ni kä jökräbti kākwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre, Ngöbökwe niaratre ngite kukwe käme nuenbtā diandrekä mento btā abkokäre, ye abko tä tikani kore tibtä Ngöbö Kukweibtä. Kukwe ye diri rikadre ti käbti käne Jerusalén, bti kä mda mdabti. ⁴⁸ Ne aiseite kukwe nakaninkä ño tibtä, munkwe tuani ja okwä jenbti, ye munkwe kädrie ni mda mdabe.

⁴⁹ Angwane ti Rünkwe ni köböi mikani munye abko tikwe juandi täte munbtā, akwa niara di kä käinbti rükadre täte jökrä munbtā, ye abko munkwe ngibia Jerusalén nete, aiseite mun raba jökrä nete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ Abti Jesu nikani ngwena juta Jerusalén bäre mento angwane, nikani nebe juta Betaniate. Ye kanti Jesukwe kise kaninkä käin ja di biankäre ietre.

⁵¹ Jesu nämāne ja di bien kore ietre, btārābe Jesu jänikani kä käinbti se kwrere. ⁵² Yebti niaratre abko kākwe Jesu käikitaninkä yete, bti kä namani nuāre btātre amne nikaninta Jerusalén.

⁵³ Yebti ju blitakrä Ngöböbe, kanti namanintre Ngöbö käikitekä käre köbö

kwatirekwatire abko nakaninkä kore se.
Ne ngöra.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe

Juan

Tärä ne abko tikani Juankwe. Juan nikani Jesu mukore nitre ja töitikaka ni jätäbti iti mda mdabe. “Ni iti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri,” abko tä tikani Juan 13.23; 19.26; 20.2; 21.7,20,24 ye kánti. Ni ja töitikaka Jesube btä tä blite, ye abko Juan ara nütüta. Juan abko ni israelita amne Jesukwe niara btä etba kwe Santiago käräbare ja töitikakäre jabe. Niara btä Santiago abko gwa gaka amne nämane nüne Nö Okwä Kri Galilea ken. Juankwe tärä ne tikani kä 80-90 angwane nütüta.

Ñobtä Juankwe tärä ne tikani abko Juan ara käkwe mikani gare nie Juan 20.30-31 kánti kukwe krörö tä tikani: “Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani,” abko Juankwe tikani. Ngöbö abko Jesu Rün ara abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä. Erere arato, Jesu amne Ngöbö, Jesu Rün, abko tä ketetibe gwaire abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä.

Juan namanina unbre angwane, nitre romanobo käkwe niara kitani ngite kä butu kädianta Patmos yete. Juan nämane nüne yete ngwane, Jesukristo käkwe tärä kädianta Apocalipsis tikamna ie. Erere arato, tärä kädianta 1 Juan, 2 Juan amne 3 Juan abko tikani kwe arato.

Kristo jatani kä nebtä

1 Kena dekä kä ne дәte ngämi, känenkri ni kädekata Kukwe nämäna. Niara nämane nüne Ngöböbe amne niara abko Ngöbö ara arato.

² Kena dekä kä ne дәte ngämi, känenkri niara nämane ketetibe Ngöböbe. ³ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä дәtebare amne jändrän ñakare jire chi abko niarakwe дәtebare ñakare.

⁴ Niara di nämänena ni mikakäre nire Ngöbökrä amne niara abko ñotra ni jökrä kräke abko krörö: ñotra käta ji metre mike gare nie kä ikote, ye kwrere niarakwe ji Ngöbökwé mikani gare nie. ⁵ Nita nüne mente Ngöböye amne nita nüne kä iko diablukwe te abko kräke ni kädekata Kukwe ye tä trä ngitiekä amne kä iko abko di ñakare kä trä ye ötatekrä.

⁶ Bati ni nämane iti abko kädian nämane Juan Bautista. Ni ye abko Ngöbökwé juani ⁷ blitakäre käne angwane, kukwe gare ño ie ni ñotra kwrere yebtä, ye erere niedre kwe, ni jökrä käkwe tödekadre ni yebti abkokäre. ⁸⁻⁹ Juan ye abko juani käne Ngöbökwé blitakäre ni ñotra kwrere yebtä, akwa Juan abko ñakare ni ñotra kwrere. Akwa ñotra era metre tä trä ngitiekä ni jökräbtä ji metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre, ye abko jatanina nuke abko Juan jatani niere käne.

¹⁰ Ni kädekata Kukwe ye abko käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä дәtebare, akwa nukani kä nebtä nitre töi kämekäme ngätäite angwane, niara abko ni jökrä ye дәtekä ara abko ñan nukani gare ietre. ¹¹ Nukani nüne mräkä kwe israelita ngätäite, akwa mräkä kwe käkwe kani ngäbti ñakare. ¹² Akwa nire nire käkwe niara kani ngäbti käkwe tödekani bti, ye abko ie kä biani kwe rabakäre Ngöbö ngäbriänkäre. ¹³ Nitre tä Ngöbö ngäbriänkäre ye abko ñan ni дәrebare rün btä meyekwe, köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre. Erere arato, ñan rün btä meye töi köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre amne ñan ni brare tö namani meriye abko köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre, akwa ja töi jenbti Ngöbökwé mikani ja ngäbriänkäre.

¹⁴Ni kädekata Kukwe ye nämane Ngöbö kanti. Ngöbökwé juani ni ngätäite, nukani därere ni kwrere amne, ngrabare namani ni kwrere amne nünabare kwe ni ngätäite nete. Niara ütiäte kri bä nuäre, ye abko nunkwe tuaba. Niara abko Ngöbö Odei itibe amne Ngöbö niara Rün käkwe mikani ütiäte kri abko nunkwe tuaba. Ngöbökwé niara mikani ütiäte kri abko kwe niara moto namani kuin ni jökrä kräke amne kukwe era erere mikani gare kwe nie. ¹⁵Niara ye mdenbtä Juankwe blitabare angwane, nikani ngrente krikri be, käkwe niebare krörö:

Ni se mdenbtä tikwe blitaba angwane, tikwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebtü abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämänena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba, niebare Juankwe Jesubtä.

¹⁶Niarata ni tarere kri krübäte ja moto kuinbti, ye mdenbtä abko jändrän kuin biani kwe nie ja täritäri abko krörö: ¹⁷Kukwe Biani Ngöbökwé nuendre nie, ye abko biani mekera kwe Moisés köböire, ye abko jändrän kuin biani ngwarbe käne Ngöbökwé nikrä; akwa Ngöbö moto kuin ni kräke käta ni tarere amne tä kukwe era erere mike gare nie, ye abko namani bare era metre nikrä Jesukristo köböire, ye abko jändrän mdara jire bäri kuin biani ngwarbe kwe nikrä. ¹⁸Ne abko, ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö tuani ja okwä jenbti, akwa Ngöbö Odei itibe tare kri kwe tä nüne ketetibe Rün kwebe. Niara abko Ngöbö ara arato abko käkwe Ngöbö mikani gare nie.

Ja ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Juankwe niebare

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹Juankwe blitabare Jesubtä angwane, kukwe nakaninkä krörö btä:

Bati nitre israelita ji dokwäte nämane Jerusalén käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre amne nitre levita ju blitakrä Ngöböbe ye ngibiabtikä juani ruäre, Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ya, ñakare ya ngwentari ie. Ye erere nikanintre nebe Juan kanti, käkwe ngwianintari kore ie angwane, Juan käkwe kukwe niebare metre krörö ietre:

²⁰Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare kwe ietre.

²¹Abtä niebareta kwetre Juanye:

¿Ma abko nire amarebti? ¿Ni Ngöbö kukwei niekä kira juandre mda Ngöbökwé Ni Dianinkä Ngöbökwé känenkri kädian nämane Elías abko mare ya? niebare kwetre mda Juanye.

Angwane Juankwe niebare mda:

Ti abko ñakare Elías, niebare kwe ietre.

Angwane niaratre nikani kukwe ngwentari kisere mda Juanye, käkwe niebare ie:

¿Ngöbökwé ja kukwei niekä mdara jire Moisés kwrere juandre nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko ma ara ya? niebare kwetre.

Ñakare, niebare Juankwe ietre.

²²Abtä niebareta kwetre Juanye:

Ma abko nire, ye makwe niedre nunye, ñobtä ñan angwane nitre nun juanka, kräke nun rikadre kukwe ngwenante, aiseté ma abko nire ye makwe niedre au jakrä abko erere nunkwe niedre, niebare kwetre Juanye.

²³Abtä Juankwe niebare mda ietre:

Kira ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe niebare krörö: Ni iti tä niken ngrente krikri kä kaibete, käta niken niere:

Ji ükateta kuin metre jrei kri kräke, ye kwrere jire ja mika juto ni Dänkien käne munkwe. *Isaías 40.3*

Ni btä Isaiakwe blitabare abko ti ara, niebare Juankwe ietre.

²⁴ Angwane nitre bariseo juani ruäre abko namani yete siba ²⁵ kākwe kukwe ngwianintari krörö mda Juanye:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, ma ñakare Elías amne ma ñakare ni Ngöbö kukwei niekä Moisés kwrere mata niere, ¿se ñobtä abko mata ni mda mda ngökö ñöte se? ¿Nirekwe kä biani mae ni ngökakäre ñöte se? niebare kwetre ie.

²⁶ Juankwe niebare mda ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa mun ngätäite nita iti abko gare ñakare munye. ²⁷ Ni ye abko jatadi ti jiebti amne, ni klaboré aibe käta sandalia tikete ni mdakrä, ²⁸ akwa ti abko bäri ene ruen tie, aisete ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä, niebare kwe.

²⁸ Kukwe ye abko nakaninkä jökrä kore kākä Betábara kánti Ñö Jordánbtä kä driri, Juan nämáne ni ngökö ñöte ye kánti.

Jesu abko Kordero Ngöbökwé

²⁹ Yebti jändrinane angwane, Jesu jatani Juan kukwäre, ye jatabare Juanye angwane, niebare kwe ni jökräye:

Kordero Ngöbökwé[¶] kite tuen sete se. Se mike ñäräre munkwe. Ni se mden ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä Ngöbö rüere diankaka nibtä. ³⁰ Ni se mden, btä ti nämáne blite, kākwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebti abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämánena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba angwane, ³¹ niara abko Ngöbö Odei ara ñan nä-

mane gare tie, akwa rükadre gare juta israelitaye, abkokäre Ngöbökwé ti juani ni ngökö ñöte, niebare Juankwe.

³² Erere arato, Juankwe kukwe niebare metre Jesubtä krörö:

Ngöbö Üai Deme nämáne kä käinbti jataba ütü kwrere timonkwäre, rikaba mate niarabtä, tikwe tuaba. ³³ Akwa ye ngwane, niara abko Ngöbö Odei ngämi nüke gare tie, akwa Ngöbö ti juanka ni ngökö ñöte, ye kākwe niebare krörö tie: Ngöbö Üai rika timonkwäre angwane, raba mate nirebtä ma okwäbti, ni ye abko kākwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne nibtä, nieba kwe tie. ³⁴ Ye erere tikwe Ngöbö Üai tuaba nüke btä, aisete niara abko Ngöbö Odei ara tita niere. Abko kore se, niebare Juankwe.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare

³⁵ Yebti jändrinane angwane, Juan nämáne ni ngökö ñöte, ye kánti namaninta angwane, nitre nänkä Juanbe namani nibu ben yete. ³⁶ Ye btäräbe Jesu jatani tuen dikekä Juanye se kwrere angwane, Juankwe niebare:

¡Kordero Ngöbökwé kite tuen sere sel! niebare kwe nitre nibu ye okwäbti.

³⁷ Juankwe niebare kore, ye jarabare nitre nibu yeye angwane, nikani Jesu jiebti mda. ³⁸ Jesukwe mikaninta ñäräre ja jiebti, kākwe niebare ietre:

¿Mun ye tö nibi dreye? niebare kwe ietre.

Angwane nitre nibu ye kākwe niebare mda:

[¶]**1:27 sandalia tikete.** Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niara-tre aibe nämáne sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämáne ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

[¶]**1:29 Kordero Ngöbökwé.** Jesu bä mikani kordero kwrere, ñobtä ñan angwane bäri käne, Ngöbökwé kordero kämikamna nitre israelitaye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre Pascua näire. Jesu nükanani ja biankäre müre ketadre ni ngite ütiäre. Erere arato, kordero abko kwekbe, rüere ñakare ja dokwäre, ye kwrere Jesu nämáne arato. Kukwe nebtä ñäke Isaiás 53.7; Jeremías 11.19.

Dirikä, ¿mata nüne mdente? niebare kwetre ie.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tita nüne mdente brän tuen, niebare kwe ietre.

Ye erere nikanintre angwane, Jesu nämane mdente ye abko tuani kwetre. Angwane ye näire nänä okwä namanina kräbkä dere amne niaratre namani Jesu kánti ye näire dere.

⁴⁰ Ni nibu kákwe Juan kukwei nuani, nikani Jesu jiebti, ni ye abko iti kädian nämane Andrés. Andrés ye abko Simón Pedro etba. ⁴¹ Andrés nikaninta angwane, nikaninbe etba Simón käsentari. Simón kwanintari ie angwane, niebare kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe kädianta Kristo griegore, ye abko kwanba nunye, niebare Andrékwe Simónye.

⁴² Yebti nikani Simón ngwena nebe Jesu kánti. Simón ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ma abko Simón. Ma Jonás ngobo, akwa mtare mentokwäre ma kä rabadi Cefas arato. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye. (Cefas abko käta “jä” niere kukwe arameore abko Pedro nieta griegore.)

Jesukwe Felipe amne Natanael käräbare ja töitike jabe

⁴³ Yebti jändrinane Jesu tö namani rikai kä Galileate, ye erere nikani mda. Namani yete angwane, namani ngätäi Felipebe angwane, niebare kwe ie:

Jakwe. Brän tibe, niebare kwe ie.

⁴⁴ Felipe ye abko Betsaidabo. Andrés amne Pedro abko Betsaidabo arato.

⁴⁵ Jesukwe Felipe ngwiani jabe, yebti Felipe nikani Natanael känene mda. Kwani ie angwane, niebare krörö kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe, ye kwanba nunye. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä Moisékwe tärä tikani niarabtä. Erere arato, nitre Ngöbö

kukwei niekä mda mda kákwe tärä tikani niarabtä arato. Ni ye abko José Nazarebo ngobo. Niara abko kä Jesu, ye mden abko kwanba nunye, niebare kwe Natanaeliye.

⁴⁶ Abtä Natanaelikwe niebare mda:

¡Jo! Juta Nazaret käme. ¿Yete abko jändrän kuin jatadre ya? niebare kwe Felipeye.

Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Jakwe, brän. Makwe tua ja okwä jenbti, niebare kwe ie.

⁴⁷ Erere Natanael jatani nüke ja ken se kwrere, ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ni israelita töi era metre kite nüke nete. Niara ne abko ni ngökö ñakare, niebare Jesukwe ie.

⁴⁸ Abtä Natanael kákwe niebare mda Jesuye:

¿Mdente ti nükanu gare mae amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Felipe ngämi nüke ma kärere, ye känenkri tikwe ma turi tákänintbe higo krie täni sete, niebare Jesukwe mda ie.

⁴⁹ Abtä Natanael kákwe niebare Jesuye:

¡Dirikä, era bkänä ma abko Ngöbö Odei amne ma Jrei nitre israelitikwe! niebare mda kwe ie.

⁵⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Higo krietäni tikwe ma turi tákänintbe, tikwe nini mae, ye aibebtä ti kukwei nibi era makrä ya? Makwe ti tuadi jändrän bäri krikri nuene mda abko tita niere mae, niebare Jesukwe ie.

⁵¹ Yebti Jesukwe niebareta mda:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä känbnti se munkwe tuadi tikani amne angele rabadi kite timonkwäre amne rabadi nikenta kukwäne abko rabadi nüke ti Ngöbö Odeibtä, Ngöböta tibe mikakäre gare abko Ngöbökwä bä mikadi tuare munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

Jesukwe ñö kwitani uba döire

2 Yebti mukirare angwane, ni iti kākwe ja mikani gure juta Canáte kā Galileate. Ye kānti Jesu meye nāmane arato amne, ² Jesu kārābare arato nitre ja tōitikaka benbe, ni iti nāmane ja mike gure ye kānti. ³ Jesu nāmane yete angwane, uba dōi krūtani. Abtä Jesu meye kākwe nieba ie:

Uba dōi küre jire jōkrā, nieba kwe Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba meyeye:

Mama tikwe, kā kitani ti kāne abko ngāmi nūke tie. ¿Ye ñobtā abko mata niere kore tie? nieba kwe ie.

⁵ Angwane nitre nāma uba dōi drāire, ye ie Jesu meye kākwe nieba:

Niarakwe dre nuemna munye, ye erere munkwe nuen jōkrā, nieba kwe ietre.

⁶ Kā ye kānti abko jā dātebare ñö ngwāre nāma kwā ti. Ye abko te nitre israelita nāmane ñö kōbōtikakrā ja mikakāre dbe Ngōbö ngwārekri ūke. Jā dātebare ñö ngwāre ye kwatirekwatire te ñö nāmane niken bāsi galon krā gre bti krā jātā jātā jire abko nāma yete.

⁷ Angwane nitre sribikā yete, ie Jesukwe nieba:

Jā dātebare ñö ngwāre tā yete, ye te ñö keka munkwe, nieba Jesukwe.

Ye erere sribikā kākwe ñö kekaba jāndrān ye iti iti jōkrā. ⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mtare ñö den ruāre, mun rika ngwena. Nita mikani ji dokwāte bietabtä, ye ie munkwe bian, nieba kwe ietre.

Ye erere sribikātre kākwe nuenbare jōkrā. ⁹ Angwane ñö nikwitani uba döire Jesu diebti ye ni ji dokwāte bietabtä kākwe bānān nuaba, akwa uba dōi ye jatani mdenkri abko ñān rababa gare ie. Akwa nitre sribikā kākwe ñö diani ye aibe ie namani gare. Angwane ni ji dokwāte bietabtä, ye kākwe uba dōi bānān

nuaba, bti ni ja mikaka gure ye kārāba kwe, ¹⁰ kākwe nieba ie:

Ni jōkrā kāta uba dōi bāri kuinquin keke kāne ñadre, bti ni nūbaibare bi-etabtä ye tārā uba dōi ñāen kabre, ye ngwane uba dōi ñakare kuin bianta mrā ñadre nie. Akwa ma abko kākwe uba dōi bāri kuin abko ūrū ñadre mrā. Ye abko bāri kuin, nieba kwe ni ja mikaka gure yeye.

¹¹ Jesukwe ñö kwitani uba döire juta Canáte Galilea ye abko sribi kri ñān tuabare nuenba kena Jesukwe Ngōbö nāmane ben mikakāre gare. Yebtä abko Jesu ūtiāte kri bā mikaba tuadre angwane, nitre ja tōitikaka ben kākwe tōdekaba niarabti. ¹² Yebti Jesu rikaba juta Capernaúmte mda angwane, niara meye rikaba siba ben. Erere arato, niara etbakantre amne nun ja tōitikaka ben rikaba siba, akwa nūnanteba bā jōtrō kwe juta Capernaúmte.

Nitre jāndrān rūrūmoinkā abko Jesukwe juantari

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Abti bieta kādianta Pascua nitre israelitakwe abko jatabara nūke ja ken, aisete Jesu rikaba juta Jerusalénte mda.

¹⁴ Angwane Jesu rikaba ju blitakrā Ngōböbe kānti. Ju ye bāre temen nitre nāma nbi, obeja amne ūtū rūrūmoine kukwadre Ngōbö kāikitakakāre. Erere arato, nitre ngwian kwitakakwitaka nāma tākānintbe mesabtä kā ye kānti arato, ¹⁵ btā Jesu okwā rababa. Angwane Jesukwe kō kānānba ruāre, bti kō ye mākāteba kwe, bti rikaba nitre ye juentari jōkrā obeja amne nbi kwekwe ben gwaire ju blitakrā Ngōböbe ye bāre mento se kwrere. Amne nitre ngwian kwitakakwitaka abko kān ngwian kitakaba jōkrā tementa kwe se kwrere. Erere arato, mesa bti ngwian nāma mikani ye kwitakaba jōkrā temen kwe kān.

¹⁶Angwane nitre ütü rürümoinkä abko ie nieba krörö kwe:

Jändrän noko denkä jökrä mento nete. ;Ju ti Rünkwe ye munkwe ñan mika jändrän rürümoinkrä jae! nieba kwe ietre.

¹⁷Angwane nun ja töitikaka Jesube, ie kukwe nämane tikani krörö Jesubtä Ngöbö Kukweibtä abko rükabata töre: “Tita ju makwe tarere kri krübäte Ngöbö, aisete tita mokrere bti,” abko rükabata töre nunye.

¹⁸Nitre jändrän rürümoinkä juantariba jökrä kore Jesukwe angwane, nitre israelita ji dokwäte dokwäte nämaya yete, käkwe nieba ie:

Makwe jändrän nuni kore se abko nirekwe kä biani mae kukwe se nuenkrä, ye bä mike tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

¹⁹Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ju blitakrä Ngöbökwene abko dikente jökrä munkwe, bti mukirare angwane, tikwe mikadita täte, nieba kwe ietre.

²⁰Abtä nitre israelita ye käkwe nieba mda Jesuye:

¡Joo! Kä gre ketebu bti kwä ti jire sribibare amne ju noko namani bare. ¿Se abko mukirare amne makwe mikareta jökrä täte mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

²¹Akwa Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ye abko ja ngrabare bä mikaba kore kwe ju blitakrä Ngöbökwebtä.

²²Akwa Jesu kämikaba bti rükabata nire angwane, niarakwe blitaba ye nitre ja töitikaka ben, ie niara kukwei rükabata töre angwane, Ngöbö Kukwei tikani ye rababa era kräke amne Jesu kukwei mikaba era kwetre arato.

²³Angwane Jesu nämaya Bieta Pascuabtä Jerusalén, ye ngwane sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene kabre Ngöbö nämane ben mikakäre gare, aisete ni kwati käkwe niara kukwei mikaba era, käkwe tödekaba bti. ²⁴Akwa Jesu abko ie ni töi ño ño amne nita

ja töi kwite jötrö gare jökrä, aisete nitre nämaya yete, yebti Jesu nämaya tödeke ñakare. ²⁵Erere arato, ni moto ño ño gare jökrä Jesuye, aisete ni moto ño ño, ye ni ñakare jire iti kä rababa mike gare ie.

Jesukwe blitabare Nicodemobe

3 Kä ye ngwane bati, ni bariseo ütiäte kri nämane iti abko kädian nämane Nicodemo. Niara nämaya sribire Sanedrinbe nitre israelitakrä. ²Ni ye abko nikani deo Jesu kanti mda, käkwe nieba ie:

Dirikä, mata sribi kri ñan tuabare nuene, yebtä abko Ngöbökwema juani dirire nunye abko nüke gare nunye, ñobtä ñan angwane ni btä Ngöbö di ñakare ñan raba sribi nuene jire chi ja di jenbti au, mata nuene ye kwrere, nieba kwe Jesuye.

³Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan däredreta bobukäre Ngöbö köböire angwane, Ngöbökwema ñan gobrandre bti, aisete ñan nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, nieba kwe ie.

⁴Angwane Nicodemokwe nieba mda Jesuye:

¿Ni tarä nebe unbre ti ne kwrere abko däredreta ño amarebti mata niere kore tie ye? ¡Ni unbre ti ne kwrere ñan rabadre nikenta bobuta meyebtä, bti därereta bobu kore!

⁵Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan däredreta bobukäre ño köböire amne Ngöbö Üai köböire angwane, Ngöbökwema ñan gobrandre bti. ⁶Nita därerere ni rün, ni meye kä nebtäkwe, ye abko nita därerere niaratre kwrere; akwa nita därerere bobuta Ngöbö Üai köböire ye abko ni üai, ni töi amne ni moto tä neme btin. ⁷Akwa ti bike kukwe niere mae abko

krörö: Ni jökrä däredre bobuta Ngöbö köböire, tita niere, nebtä makwe ñan töbika kri dikaro. ⁸Ne abko, Ngöbö Üai abko müreta mate ye kwrere, ñobtä ñan angwane müre töta neme matai mdente mdente, ye kánti tä mate. Ye abko, müre ngö tä ruen nie, akwa müre tä kite mdenkri amne tä niken mdente, ye tä nüke gare ñakare nie. Ye kwrere arato, nita därere bobukäre Ngöbö köböire amne Ngöbö Üai tä sribire ño ño ni itire itire btä, ye tä nüke gare ñakare ni mda mdaye, akwa sribi kwe abko tuata btä, nieba kwe Nicodemoye.

⁹Angwane Nicodemo käkwe nieba mda Jesuye:

¿Ño köböire kukwe ye rabadre bare amarebti mata niere ye? nieba kwe Jesuye.

¹⁰Jesukwe nieba mda ie:

¿Ma dirikä kri nitre israelita ngätäite abko ie kukwe ne nüke gare ñakare ya? ¹¹Ti bike kukwe era erere niere mae: Kukwe gare kuin tie Ngöböbtä, yebtä tita blite amne tikwe kukwe tuani ja okwä jenbti, ye tita niere munye, akwa ti kukwei mikata era ñakare munkwe. ¹²Akwa kukwe kä nebtä btä tita blite mabe, ye abko tare ñakare, aiseté rükadre gare mae, akwa ti kukwei ñan tä nebe era makrä. ¿Ye abko, kukweta nakenkä kä käinbti, yebtä tikwe blitadre abko makwe mikadre era ño ye? ¹³Ni ngämi niken jire iti neme Ngöbö kánti kä käinbti abko raba blite kukwe yebtä, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo kä käinbti jatani nüke kä nebtä, aiseté ti raba blite kukwe nebtä mabe.

¹⁴Mdakäre abko, kira bronse sribebare tbire^{§§} abko Moisékwe kaninkä kribtä käin kä kaibete nitre israelita bren bren käkwe mikadre ñäräre angwane, Ngöbökwé diandretari angwane ñan krütadre, ye kwrere

ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi kaninkä kribtä käin, ¹⁵nire nire käkwe tödekadre tibti abko Ngöbökwé dianditari angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre ti ne rabadi kaninkä kribtä käin.

¹⁶Ye kwrere ni Kä Nebtä Ngobo rabadi kaninkä käin, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara käkwe ni jökrä tarebare kri krübäte, käkwe ja Odei itibe biani müre ketadre kräke, ni jökrä käkwe tödekadre Ngöbö Odei yebti angwane, ñan rabadre ganinte kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nünandre kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwé juani, ¹⁷ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwé ja Odei juani ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike, akwa niara köböire rabadre dianintari, abkokäre juani kwe. ¹⁸Nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti, ye abko ñan juandre kä ja tare nikakrä kánti Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä tödeke ñakare Ngöbö Odei itibe yebti abko Ngöbökwé kukwe ükaninante kräke amne juandi kwe kä ja tare nikakrä ye kánti, ñobtä ñan angwane ñan tä tödeke Ngöbö Odeibti aiseté.

¹⁹Ngöbökwé kukwe ükaninte kore ni juankäre kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö Odei nükaní ñotra kwrere kä nebtä Ngöbö mikakäre gare nie, akwa ni ruäre namani kä iko tarere, tö namani nünai janknu kä ikote, kukwe kämekäme nuenkäre janknu Ngöbö rüere, aiseté ñotra ye ñan kani ngäbti kwetre. ²⁰Ye abko, ni jökrä töi kämekäme abko mätäta neme ñotrabtä amne ñan töta neme rikai ñotra träte. Kukwe kämekäme nuenta kwetre Ngöbö rüere ye ñan gadre ni mda mdakwe, abkokäre töta neme ja rükainte kore kä ikote. ²¹Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei kuin metre ye nuene era metre

§§3:14 *bronse sribebare tbire*. Dre nakaninkä abko tä tikani Números 21.4-9 yebtä.

abko tā niken jāme neme ñotra trāte, niarakwe sribi kuin nuenbare Ngöbö köböire, ye ni jökrā kākwe gadre nuāre, abkokāre tā niken jāme ñotra trāte.

Juan Bautista kākwe blitabare Jesubtä

²² Abti Jesu nāma Jerusalén, rikabata nun ja töitikaka benbe kā Judea kāntita, kānti rababa nūnentbe bā jötrö nunbe angwane, nun nāma ni mda mda ngökö ñöte ben. ²³ Angwane Juan Bautista abko nāmane ni ngökö ñöte arato kā Enónte kānime kā Salim ken, ñobtä ñan angwane kā ye kānti abko ñö okwā nāmane kabre. Ye ngwane, ni nāmane kite köbö kwatirekwatire amne Juan namani ngökö ñöte. ²⁴ Ye ngwane abko, Juan kita ngāmi ngite kā teri angwane, kukwe ye rakakaba kore. ²⁵ Akwa ja bā mikadre ñö dbe ñöbti Ngöbö ngwārekri diribare nitre israelitakwe, yebtä ni ruāre nānkā Juanbe abko kākwe ja kwetani nitre israelita ruāre ben. ²⁶ Bti nikani, kākwe niebare Juanye:

Dirikā, ni nāma iti mabe Ñö Jordānbtä sekri sete, btā makwe blitaba, ni ye abko tā ni mda mda ngökö ñöte arato amne ni jökrā nibi niken niara kānti, niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä Juankwe niebare ietre:

Ngöbökwē ñan jāndrän biandre angwane, ni ñan rabadre jāndrän bkāne, ²⁸ aisete munkwe ti kukwei nuaba, kukwe era erere tikwe nieba krörö: Ti abko ñakare Ni Dianinkā Ngöbökwē, akwa Ni Dianinkā Ngöbökwē ye rükadre abko kānenkri ti juani kwe, tikwe nieba metre munye. ²⁹ Yebtä ti bike kukwe bā mike jabtā amne Jesubtä munye abko krörö: Ni iti tā niken ja mike gure angwane, ni ja mikaka gure ye abko ni merire rabadre ben, ye abko kwe. Akwa ni ja mikaka gure ye kukwe muko tā kānime kākwe ni ja mikaka gure ye kukwei nuadre blite

angwane, kā rabadre nuāre kri krübāte btā. Ye kwrere kā nena nuāre kri tibtä mtare, ñobtä ñan angwane Jesu abko ni ja mikaka gure kwrere amne ti abko kukwe muko kwrere aisete. ³⁰ Niara rika neme bāri ütiāte, ie Ngöbö tö amne ti abko jatadre nementa ütiāte ñakare, ie Ngöbö tö arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

³¹ Jesu kā kāinbti jatani abko bāri ütiāte ni jökrā bti ta; akwa ni dārebare kā temenbtā Juan Bautista kwrere, ye ie kukwe kā temenbtā aibe gare, aisete jāndrän kā temenbtā aibebtä blitata kwe. Akwa ni kā kāinbti jatani ye abko bāri ütiāte ni jökrā bti ta. ³² Ni kā kāinbti jatani kākwe jāndrän tuani amne kukwe nuani kwe kā kāinbti, yebtä tā blite, akwa ni kwati ñan tā niara kukwei mike era. ³³ Akwa nirekwe niara kukwei mikadre era angwane, Ngöbö abko tā kukwe era metre niere abko mikata gare ni mda mdaye, ³⁴ ñobtä ñan angwane ni juani Ngöbökwē, ye abko tā Ngöbö kukwei era niere, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē ja Üai mikani tāte jökrā btā, aisete tā blite kore. ³⁵ Ni juani Ngöbökwē abko Ngöbö Odei amne, Ngöböta ja Odei tarere amne jāndrän jökrā mikani gare kwe ie. ³⁶ Ye aisete, nire nire kākwe tödekadre Ngöbö Odeibti ye kākwe nūnandi kākwe Ngöböbe, akwa nire nire kākwe trö kwitadre Ngöbö Odeiyē ye abko kākwe ñan nūnandre kākwe Ngöböbe, akwa Ngöbökwē mikadi ja ngie nuen tare krübāte kākwe.

Jesukwe blitabare meri Samariabobe

4 Yebti ni rababa niken bāri kwati mda Jesu jiebti amne Jesu rababa ni ngökö bāri kwati ñöte Juan Bautista ngwā abko gani nitre bariseokwe. ² (Akwa Jesu ara jire abko nāma ni ngökö ñakare ñöte, akwa nun ja töitikaka Jesube abko nāma ni ngökö

ñöte Jesu diäre.)³ Nitre bariseo käkwe kukwe gani kore Jesubtä, ye gaba ni Dänkienkwe angwane, niara nämä kä Judeate, kánti kä mikakaba kwe, bti rikabata Galileate mda.⁴ Akwa rikadre kä Samariate ta,⁵ aisete juta kä Sicar kä Samariate, kánti Jesu rikaba nebe. Kira abko Jacobokwe kä biani ngobo Joséye, ye abko nämä kánime juta Sicar ken⁶ amne, ñö okwä Jacobokwe nämä yete, ye kánti Jesu rikaba. Akwa Jesu rababa dräre dikaka kisete, abtä rababa tákänintbe ñö okwä ye kánti. Ñänä jataba nüke ruäre käin angwane, Jesu rababa tákänintbe yete.⁷⁻⁸ Akwa nun ja töitikaka ben abko rikaba mrö kökö jae jutate, aisete Jesu nämä kaibe yete. Ye btäräbe meri Samariabo jataba nüke iti ñö okwäte yete ñö den jae angwane, Jesukwe niebare ie:

Ñö ngwen chi tomnane tie, niebare kwe meri yeye.

⁹ Akwa ni israelita abko ja gete ñakare jire chi nitre Samariabobe, aisete meri ye namani töbike kri Jesu kukweibtä, käkwe niebare krörö mda ie:

Nitre israelita tä ja gete ñakare jire chi nun Samariabobe, ¿ye ñobtä abko ma israelita amarebti ti Samariabo abko ie ma kite ñö kärere ñadre jae ye? niebare kwe Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän kuin tä makrä Ngöbökwé amne nireta blite mabe, ye rabadre gare mae angwane, makwe ñö nire* kärekäre ye kärädre tie amne tikwe biandre mae, niebare Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe niebare Jesuye:

Jändrän ñakare ñö diankkrä mae amne ñö okwä noko mente nguse, ¿se abko ñö nire kärekäre makwe diandre mdente tikrä se? ¹² Mdakäre abko, nun mräkä kira Jacob käkwe ñö okwä noko

mikaninte nunkrä amne niarakwe ñö noko ñani. Erere arato, niara ngäbriänkä amne jändrän kwekwe käkwe ñö noko arabe ñani. ¿Akwa mtare abko ja ruen bäri Jacobokrä mae ya? niebare kore kwe mda ie.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ni jökrä käta ñö noko ñaen abko ie tomna tä nementa. ¹⁴ Akwa ñö bianta tikwe ye abko nire nire käkwe ñadre abko ie tomna ñan rabadreta jire mda, ñobtä ñan angwane tikwe ñö biandre abko ñadre kwe, ñö ye abko rabadi neen kärekäre btä, käkwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe, niebare kwe meri yeye.

¹⁵ Angwane meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Tomna ñan rabadreta mda tie amne ti ñan jatadreta ñö mda denta jire chi nete, abkokäre ñö nire kärekäre bianta makwe, mata niere, ye ari bien tie, niebare kwe ie.

¹⁶ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nän ma kwäräi kärere, ben ma jatata nete, niebare kwe ie.

¹⁷ Abtä meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti kaibe. Ti kwäräi ñakare, niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare ie:

Ma kaibe, ma kwäräi ñakare makwe nini, ye abko kukwe era erere nini kuin makwe, ¹⁸ ñobtä ñan angwane makwe ja kwäräi mikanina nirike jire amne, mtare mata ni brare mdara jire ben, akwa munkwe ñan ja mikani gure metre, aisete ma gure ñakare, makwe nini metre kore, niebare kwe meriye.

¹⁹ Jesukwe ñakäbare kore meri yeye angwane, meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre nibi tuen tie.

²⁰ Akwa nun mräkä Samariabo kirakira käkwe Ngöbö käikitaninkä ngitio nebti,

*4:10 Ñö nire käta nüne kärekäre Ngöböbe bä mike.

akwa nun rikadre Ngöbö käikitekä juta Jerusalénte abko mun israelita tä niere, niebare kwe Jesuye.

²¹ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Meri, ti kukwe mike era makwe. Kä nükerä angwane, munkwe ni Rün Ngöbö käikitadikä mdente erere rabadi dbe Ngöbökrä, aise te mun rikadre känime ngitio Gerizim nokobti ya o mun rikadre Jerusalén Ngöbö käikitakakäre, ye abko ñan rabadre ütiäte. ²² Mdakäre abko, Ngöbö gare ñakare metre mun Samari-aboye, aise te munta nire käikitekä ye gare ñakare metre munye; akwa nun israelita abko käta nire käikitekä, ye gare metre nunye, ñobtä ñan angwane ni diantarikä abko jatadi nun israelitakri.

²³ Akwa mtare kä jatadi amne kitera nüke angwane, nire nire tö Ngöbö käikitaikä ye abko käkwe nuendi era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Ni Ngöbö käikitakaka kore abko Ngöböta känene jakrä, ²⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko üai, ye aise te nire nire tö Ngöbö käikitaikä abko käkwe nuen era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Abko kore se, niebare kwe meri yeye.

²⁵ Abtä meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwé (kädekata Kristo kukwe griegore) abko rükadre, ye garera tie amne, niara rükadre angwane, kukwe era erere nedi jökrä kwe nunye kukwe nebtä, niebare kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni btä mata blite ye abko ti ara. Ti ne mden käta blite mabe ye, niebare mda kwe ie.

²⁷ Ye btäräbe nun ja töitikaka Jesube jataba nüкета angwane, Jesu nämäne blite meribe, yebtä nun ñan töi rababa krütare. Akwa meri ye abko tö namani dreye amne Jesu nämäne dre kädriere

ben abko nin ja rükaba töre jire nunye ngwentari ie.

²⁸ Akwa meri ye käkwe kantra mikateba, bti rikabata jutate, käkwe niebare nitre jutate yeye:

²⁹ Tikwe kukwe nuenbare kaibe tiebe, ye abko ni iti käkwe nini jökrä tie, aise te ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ruen tie abko mun jakwe tuen, niebare kwe.

³⁰ Abtä nitre nünanka juta yete jataba jökrä Jesu kanti. ³¹ Akwa nitre jutate jataba, ye ngämi nüke Jesu kanti, känenkri nun ja töitikaka Jesube rababa niere ie:

Dirikä, mrö kwete chi, nun nämä niere ie.

³² Akwa Jesukwe nieba nunye:

Mrö tärä keteti kwetadre tie abko gare ñakare munye, nieba kwe nunye.

³³ Angwane nun ja töitikaka ben rababa niere krörö jae kwärikwäri:

¿Ni mda nürä mrö ngwena kwetadre ie ya ño yere? nun rababa niere jae kwärikwäri.

³⁴ Akwa Jesu abko käkwe niebata mda nunye:

Ngöbö ti juanka tö dreye tikrä amne sribi ye abko tikwe mikadre bare täte jökrä, ye abko mrö kwrere tikrä.

³⁵ Mdakäre abko, mun abko tä niere: Kä tä sö kräbkä jire nura ngwä ötakrä, munta niere. Akwa ni jökrä kä nebtä abko tire Ngöbökwé amne nire nire tä juto biare tödeke tibti abko nura nena biare ötare kwere, aise te nura tirete ye nena biare ötare, ye munkwe mika ñäräre abko tita niere munye. ³⁶ Mtare, nire nire tä biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka tä ngwena tödekakäre tibti abko ie sribi ütiä bianta. Erere arato, nitre nura ngwä ötaka käta ni jökrä ngwena tie tödeke tibti, rabadre nüne kärekwé abkokäre. Yebtä abko ni nura nökwä käta Ngöbö Kukwei mike gare ni mda mdaye amne ni juto biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka

käta ngwena tödeke tibti käkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä abkokäre. ³⁷Ye abko, kukwe nieta krörö: Ni iti käta nura nökö, akwa ni mda abko käta ngwä ötö, abko nieta metre kore. ³⁸Ye kwrere, munkwe nura nökani ñakare tare, akwa tikwe mun juanba nura ngwä ötö. Ni mda mda käkwe sribibare kri sribi Ngöbökwetä amne mun abko nikani jirekäbe sribi kwekwe ngwä ötö. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitakaka ben yeye.

³⁹Jesu nämane juta Sicar yete angwane, ni kwati Samariabo nünanka yete käkwe tödekani Jesubti, ñobtä ñan angwane meri ben Jesukwe blitabare ye abko namani niere: Ni menteni gare ñakare tie, akwa kukwe nuenbare kaibe tiebe tikwe abko nini metre jökrä kwe tie, niebare kwe. Yebtä ni kwati käkwe tödekaba Jesubti. ⁴⁰Yebti nitre Samariabo rükaba Jesu kanti angwane, Jesu rabadre basare ietre abko rababa ribere kisere ie, ye erere Jesu rababa köböbu juta Sicar yete. ⁴¹Angwane ni kwati käkwe niara kukwei nuaba, abtä ni kwati käkwe tödekaba bti. ⁴²Angwane nieba krörö kwetre meri yeye:

Mtare ñan kukwe nieba makwe jabtä nunye aibe köböire niara mikata era nunkwe, akwa nun ara jire käkwe niara kukwei nuri blite, aiseite niara abko ni jökrä töi kämekäme Ngöbö rüere Diantarikä abko nena gare era metre nunye, amne niarabti nunta tödeke, nieba kwetre meri yeye.

**Sribikä jreikrä abko ngäbäkre kwe
Jesukwe mikaninta quinta**

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³Yebti kä rikaba köböbu ta angwane Jesu nämane juta Sicar, rikabata kä Galileate mda. ⁴⁴(Akwa käre Jesu ara jire nämane niere krörö jabtä: Ni Ngöbö

kukwei niekä abko mikata ütiäte ñakare ja käite, nämane niere.)

⁴⁵Akwa Jesu rababa kä Galileate angwane, nitre nünanka yete käkwe kaba ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane niaratre jananbare arato Bieta Pascuabtä Jerusalén angwane, Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenbare ye abko tuani jökrä kwetre amne tö namani tuai mda, aiseite kaba ngäbti kuin kwetre.

⁴⁶Jesu rikaba nebe juta Canaté kä Galilea yete. Juta Caná kanti Jesukwe ñö kwitani uba döire, ye kanti rababata. Angwane abko ni nämane iti sribikä ütiäte kri jreikrä abko kanti ngäbäkre nämane bren dikaro juta Capernaümte. ⁴⁷Angwane Jesu nämane kä Judeate abko nünankanta kä Galileate abko sribikä ütiäte jreikrä ye käkwe gani angwane rikaba ja tuakäre Jesube. Rükaba Jesu kanti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre kwe nämane bren jume dikaro amne jatanina krüte, aiseite rababa Jesu ngwen kisere neme ja gwiriete ngäbäkre ye mikakäreta quinta. ⁴⁸Abtä Jesukwe nieba ni jökrä nämane yete ie:

Sribi ñan tuabare nuenta tikwe, Ngöböta tibe bä mikakrä, ye ñan rabadre bare Ngöbö diebti tie angwane, mun nünanka nete ye käkwe ñan tödekadre jire chi tibti, nieba kwe ietre.

⁴⁹Akwa sribikä ütiäte jreikrä ye käkwe nieba mda Jesuye:

Nane ngäbäkre tikwe krüta tikän, ye känenkri brän jötrö ti kanti, nieba kwe ie.

⁵⁰Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngobo rabadita quinta, aiseite nänta ja gwiriete, nieba kwe ie.

Angwane ni ye käkwe Jesu kukwei mikaba era, aiseite rikabata ja jiebti.

⁵¹Nämane dikekä ji ngrabare ja jue kukwäre angwane, nitre sribikä kwe jatani, nükani ngätai ben, käkwe niebare ie:

¡Ngäbäkre makwe nibirate quinta! niebare kwetre ie.

⁵² Abtä niarakwe niebare mda:

Kä nuäi angwane ja ki ruenta mobe ie, niebare kwe.

Jändrin, ñänä okwä krati dere angwane, drangwan rikaba btä, niebare kwetre ie.

⁵³ Angwane ñänä okwä ye näre dere Jesukwe niebare krörö ngäbäkre rün yeye: Ma ngobo rabadita quinta, niebare kwe ie, ye abko nükaninta töre ie amne niara btä mräkä kwekwe erere käkwe tödekani jökrä Jesubti.

⁵⁴ Ne abko Jesu nämä kä Judeate, rük-abata Galileate angwane, sribi kri ñan tuabare nuenba bobukäre kwe Ngöbö nämane ben bä mikakäre.

Jesukwe ni bren mikaninta kuinta ñö okwä Betesda kánti

5 Yebti köbö mdara jire te, nitre israelita jataba bieta mda nuene Ngöbö käikitakakrä angwane, Jesu rikabata Jerusalén mda. ² Angwane Jerusalén yete abko jukweta kwati abko kädianta Jukwe Obejakwe. Känime jukwe ye ken ñö okwäta kwati abko kädianta Betesda hebreore amne jukäta kwärike ñö okwä ye bäre temen. ³ Jukä ye täni ni bren bren nämä kwati abko krörö: Ni okwä kä drümente, ni nakwente amne ni ruen ñakare ngrabare aiseti dikekä ñakare abko nämä kitanintbe tementa yete. [Ñö ye abko nämane ngibiare kisere, ⁴ ñöbtä ñan angwane nane nane angele nämane kite timonkwäre, kä nämane ñö mike ngrenkä angwane, ni bren rikadre käne ñöte abko rabadreta quinta, aiseti nämane ñö ngibiare kisere.][†] ⁵ Ni bren bren ye ngätäite abko ni nämä iti abko nikani bren kä kwä gre bti kwä jätäbti kwä kwära abko nämä siba. ⁶ Ni ye nämä kitanintbe temen yete, btä Jesu

okwä rababa angwane, kä raire niara nikani bren nike abko ben nämane nüke yete abko Jesukwe gaba btä angwane, nieba kwe ie:

¿Ma tö rabaita quinta ya? nieba Jesukwe ie.

⁷ Angwane ni bren ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ñö okwä se tä kite ngrenkä batire batire kukwäne angwane, ni mda ñakare ti mikaka te, aiseti käre ti töta neme rikai ñö okwä nokote angwane, ni mda tärä niken käne te, aiseti käre tita nemente ye, nieba kwe ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Näin krö, jänkwata makwe ye den kiseti, ben ma rika dikekä, nieba Jesukwe ie.

⁹ Ye btäräbe ni ye rababata quinta batibe, käkwe jänkwata jakwe dianba kiseti, bti rikaba dikekä kwäräkwarä se kwrere. Akwa ye näire abko köbö jadükakrä te ni ye rababata quinta. ¹⁰ Ye aiseti ni bren rababata quinta, ye ie nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba:

Köbö jadükakrä mtare, ye te makwe jänkwata makwe ye ngwiandre ñakare jire, ¿ye ñöbtä mata ngwena ye? nieba kwetre ie.

¹¹ Abtä ni ye käkwe nieba nitre israelitaye:

Ni ti mikakata quinta käkwe nini krörö tie: Jänkwata makwe ye den kiseti, ben nän dikekä, nini kwe tie, erere tita nuene, nieba kwe ietre.

¹² Angwane nitre israelita ji dokwäte ye käkwe nieba mda ni yeye:

¿Jänkwata makwe ye den kiseti, bti nän dikekä, ye nirekwe nini mae? nieba kwetre ie.

¹³ Akwa nirekwe mikabata quinta abko ñan rababa gare ie, ñöbtä ñan angwane Jesukwe niara mikaninta

[†]5:4 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

kuinta angwane, ni nāma kwati, ye kanti Jesukwe kā mikakaba kā bube ngware. ¹⁴Yebti ni bren mikabata quinta Jesukwe ye nāma ju blitakrā Ngöböbe kanti abko kwanba Jesuye angwane, Jesukwe matrāba btā, kākwe nieba ie:

Tuen, mtare ma nenante quinta Ngöbö diebti, akwa nane kukwe mda rakaka bāri tare mabtā, ye ngāniene makwe nān ja mika ngite Ngöbö rüere mda, nieba kwe ie.

¹⁵Angwane batibe Jesukwe niara mikaninta quinta, ye abko rikaba, kākwe niebare nitre israelita ji dokwāte yeye.

Ngöbö Odei köböire ni raba nüne kärekäre Ngöböbe

¹⁶Ye kwrere Jesu nāma sribi nuene köbö jadükakrā näire, abtā nitre israelita ji dokwāte rababa näin kisere Jesu rüere.

¹⁷Akwa blitaba kwetre Jesube angwane, Jesu abko kākwe nieba krörö ietre:

Ti Rün tikwe tā sribire käre abti kā nūke mtare abko erere tita sribire arato, nieba kwe ietre.

¹⁸Nebtā abko bāri nitre israelita ji dokwāte tō rababa Jesu müre ketai mda, nōbtā nān angwane köbö jadükakrā ye abko Jesu nān namani mike ütiāte jae, namanintre nütüre. Bārire mda abko, Ngöbö abko ja Rün jakwe Jesu rababa niere, yebtā abko Jesu nāma ja mike Ngöböre abko dokwāre tō rababa Jesu müre ketai.

¹⁹Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Ti, Ngöbö Odei ne nān raba jändrān nuene jire chi ja tōi jenbti, akwa ti Rüntra dre dre nuene, ye erere ti Ngöbö Odei tā nuene, nōbtā nān angwane jändrān jökrā nuenta ti Rünkwe ye erere tita nuene. ²⁰Ye nōbtā nān angwane ti Rün kätä ti niara Odei tarere amne ti Rün kätä dre dre nuene, ye erere tā mike gare

jökrā tie. Ye abko, ni bren mikaninta quinta tikwe, yebti ta sribi bāri krikri nān tuabare munkwe abko ti Rünkwe mikadi tuadre munye ti köböire, abtā mun nān tōi rabai krütare. ²¹Ti Rün kätä ni krütani miketa nire amne tā nebe nūnenta, ye kwrere arato ti, Ngöbö Odei ne tō rabadre nire nire mikaita nire, ye erere tikwe mikadita nire. ²²Ti Rün kätä kukwe ükete nākare ni kā nebtā krāke, akwa ti Ngöbö Odei ne kisete sribi mikani kwe, kukwe ükatekäre kā mrā angwane ni kā nebtā krāke, ²³ni jökrā kätä ti Rün mike ütiāte kri, ye kwrere ti, Ngöbö Odei ne mikadre ütiāte kri kwetre amne kākitekāre kri kwetre arato, abkokäre kā biani kwe tie kukwe ükatekäre. Ye abko, nire nire kākwe nān ti Ngöbö Odei ne mikadre ütiāte jae, ye gwane ti Rün kākwe ti juani ye mikata ütiāte nākare kwetre arato.

²⁴Kukwe era erere ti bike niere mda munye abko krörö: Tita blite ye nire nire tā kukwe nuen amne tā ketete ja olote amne ni ti juanka, yebti tā tōdeke, ni ye abko tā neme nūnenta kärekäre Ngöböbe amne Ngöbökwē nān juandi kā ja tare nikakrā kanti, nōbtā nān angwane niara ngāmi tōdeke tibti, kānenkri nāmane ni ngwākäre kwrere, akwa tōdekabtā tibti nūkani nire kena. ²⁵Akwa kukwe mdara jire era erere ti bike niere munye abko kā kitera nūke mtare angwane, ni ngwākäre ie ti Ngöbö Odei kukwei jaradi angwane, nire nire kākwe ti Ngöbö Odei kukwei nuadre, bti tōdekadre kwe tibti, ye abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, ²⁶nōbtā nān angwane Ngöbö di tārā ni mikakrā nire, ye kwrere arato kā biani kwe tie ni mikakāreta nire. ²⁷Erere arato, kā biani tāte jökrā kwe tie kukwe ükatekäre ni mda mda krāke, nōbtā nān angwane ti abko Ni Kā Nebtā Ngobo, aisete kā biani kwe tie sribi ne nuenkäre.

²⁸Tita kukwe niere, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kä jatadi köböitira jire abko te ni krütani doboi mikani, ie ti Ngöbö Odei ne kukwei jaradi doboiti angwane, ²⁹rükadita nire jökrä. Akwa nire nire käkwe sribi nuenbare kuin Ngöbökrä abko rükadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe amne, nire nire käkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö riere abko rükadita nire ja tare nikakäre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ³⁰Mdakäre abko, ti ñan raba kukwe nuene jire chi ja töi jenbti, aiseti ti Rünta kukwe ükatemna ño tie ni mda mda kräke, ye erere tita ükete. Amne tita kukwe ükete kuin metre, ñobtä ñan angwane ti ñan tö kukwe nuein jire chi ja töi jenbti kä ngwiankrä nuäre jabtä, akwa ti tö ti Rün ti juanka moto mikai nuäre, aiseti niara töta neme dreye, ye erere tita nuene.

Kukwe niebare Jesu kräke

³¹Mdakäre abko, ti aibe käkwe blitadre jakrä au, ye ngwane ti kukwei ñan rabadre tuen metre munye, ³²akwa ti Rün arato tä kukwe era erere niere tikrä arato. Niara abra tä kukwe niere metre tibtä abko gare kuin tie.

³³Ye abko, bati munkwe ni juani kukwe ngwentari Juan Bautistaye angwane, Juankwe blitabare kuin era metre kukwe erabtä tikrä. ³⁴Ye abko, ñan ni mda mda käkwe blitadre tikrä abko ütiäte tikrä, aiseti Juankwe blitabare abko tita niereta. Akwa Juankwe kukwe niebare tibtä, ye munkwe mikadre era, köböire mun rabadre dianintari, abkokäre tita Juan kukwei niereta munye. ³⁵Juan abko nükani ñotra kwrere abko trä namani ngitiekä mun ngätäite, kä namani kukwe era erere niere tibtä angwane, bä jötrö mun tö namani käi ngwen nuäre jökrä jabtä Juan kukwei nuare abti mun ñan tö namani kukwei nuai mda.

³⁶Akwa ni mda mda blitaka bäri kuin tikrä Juan ngwä abko nere: Ti Rünkwe sribi nuemna bätäkä ngwarbe tie, ye erere tita nuene. Ye abko, ti Rünkwe ti juani era metre abko sribi ye käta bä mike tibtä. ³⁷Erere arato, ti Rün ti juanka ye abko tä blite metre tikrä. Akwa mun abko käkwe ñan ti Rün kukwei nuabare jire chi amne niara bä ño abko mun tuen ñakare amne ³⁸ti Rün kukwei neketete ñakare munbtä, ñobtä ñan angwane ti juani ti Rünkwe abkobti mun ñan tä tödeke, aiseti ti Rün kukwei ñan tä neme munbtä. ³⁹Ye abko, munta ja töitike krübäte Ngöbö Kukweibtä, ñobtä ñan angwane ye köböire mun rabadre nüene kärekäre abko munta nütüre, akwa Ngöbö Kukwei ara käta blite tibtä, ⁴⁰akwa ti nebti mun ñan tö tödekai nünakäre kärekäre Ngöböbe.

⁴¹Mdakäre abko, ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, käkwe ti käikitadrekä, ye abko ñakare ütiäte tikrä, ⁴²akwa mun abko gare kuin jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere ñakare, ye gare kuin tie munbtä, ⁴³⁻⁴⁴ñobtä ñan angwane mun abko tä ja käikitekä kwärikwäri amne Ngöbö itibe käkwe mun käikitadrekä, yebtä munta töbike ñakare, aiseti ¿mun rabadre tödeke ño tibti? Ni mda mda jatadre kukwe ükaninte au niere mun moto mikakäre nuäre, ye abko munkwe kadre ngäbti jäme jötrö, akwa ti abko jatani ti Rün käbti, niara kukwei niere metre munye angwane, mun ñan tö ti kain ngäbti.

⁴⁵Akwa kä mrä angwane, ti näin mun kite ngite ti Rün ngwärekre munkwe ñan nütü tibtä, ñobtä ñan angwane Moisés, btä munta ja töi mike, Moisés ye ara käkwe mun kitadi ngite ti Rün ngwärekre, ⁴⁶⁻⁴⁷ñobtä ñan angwane mun ñan tö tödekai tibti. Akwa Moisés käkwe tärä tikani tibtä abko munta mike ñakare era jae. Ye ti abko kukwei mikadre era ño jae munkwe amarebti Moiséskwe tärä

tikani tibtä ye mikadre era munkwe, ye ngwane munkwe ti kukwei mikadre era jae arato amne munkwe tödekadre tibti, ñobtä ñan angwane Moisékwe tärä tikani tibtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

6 Abti bati Jesu rikabata Galilea mda. Abti Jesu rikabata Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri. (Ñö okwä ye arabe kädianta Tiberias arato). ²Angwane ni rikaba kwati Jesu jiebti, ñobtä ñan angwane Jesu rababa sribi kri ñan tu-abare nuene Ngöbö nämane ben bä mikakäre, kä rababa ni bren bren miketa quinta nitre ye okwäbti, yetari rikaba Jesu jiebti. ³Angwane Jesu rikaba ngitiobtä mintokwäre, kanti rababa täkänintbe temen nun ja töitikaka benbe. ⁴Kä ye ngwane abko bieta nitre israelitakwe kädianta Pascua, ye köböi jatabara nuke ja ken.

⁵Akwa Jesu rababa täkänintbe dirire ietre. Yebti niara käkwe nikraba angwane, ni nämä näin kwati jiebti, yebtä okwä rababa angwane, nieba kwe Felipeye:

¿Ni kwati se kräke nikwe ban kökadre mdente, mata nütüre? nieba kwe ie.

⁶Jesu abko käkwe dre nuendi abko rababara gare kuin ie, akwa Felipekwe dre niedre abko Jesu tö rababa gai, käkwe nieba kore ie. ⁷Angwane Felipekwe nieba Jesuye:

Ngwian ganaindre sö Krä kwä jire rabadre nikwe akwa, ngwian ye näre ñan rabadre täte jire chi mrö kökakra biandre kiakia nitre kwati seye, nieba kwe ie.

⁸Ye btäräbe Simón Pedro etba Andrés ja töitikaka Jesube arato käkwe nieba Jesuye:

⁹Ngäbäkreta iti nete abko kwe se-bada bainta kunrike amne gwa nõtare tä krou kwe, akwa ¿se abko rabadre täte ño nitre kwati bti se? nieba kwe ie.

¹⁰Abtä Jesukwe nieba mda:

Nitre ye rabadre täkänintbe jökrä temen niere ietre munkwe, nieba kwe.

Angwane kä ye kanti abko kä mikäre temen, kanti nitre ye rababa täkänintbe jökrä. Nitre brare brare aibe nämä mili krärike jire yete. ¹¹Angwane ban nämä kunrike ngäbäkrekwe, ye Jesukwe dianba kisete, kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti nitre nämä täkänintbe temen, yebti dräiba kwe. Erere arato, gwa dräiba kwe amne ni itire itire tö rababa mröi nuäi nuäi, ye erere bianba kwe ietre. ¹²Yebti nitre ye rababa trine trine jökrä angwane, Jesukwe nieba nun ja töitikaka benye:

Ban oto nebeta se ñan rikadre ngwarbe jire chi, abkokäre ükekrö jökrä munkwe, nieba kwe.

¹³Ye erere bkänä, sebada bain oto rabadre, ye nunkwe ükäröba kutia krikri kwä jätäbti kubu jire.

¹⁴Sribi kri ñan tuabare nuenba Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare, ye abko nuenbare kwe nitre kwati ye okwäbti angwane, niaratre rababa niere jae kwärikwäri:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre kä nebtä niebare Moisékwe abko ara tä nete ñan ñan, rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁵Akwa niaratre tö namani Jesu ngwian kisere mikakäre jreire, ye gaba btätre Jesukwe. Abtä Jesu rikabata jirekabe nementa ngitiobti minti rabakäre kaibe yete.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶Yebti kä jataba iko angwane, nun ja töitikaka Jesube abko jatabata motokwäre nuketa ñö okwä kanti. ¹⁷Ye kanti ru nämä kratii, te nun rükaba. Jesukwe

nun juanba juta Capernaúmte abko erere ru yete nun rankwaba, bti nun rikaba ñö okwäbti. Nun rikaba angwane, kä rababara iko, akwa Jesu ngämi nuketa rute. ¹⁸Nun rikaba, ye btäräbe müre jataba mate ribi ja dibti, kä rikaba ñö kitekä nekwäre sekwäre angwane, ¹⁹nun abko rikabara mobe ñöbti, bäsi kilometro krärike, krä ti näre angwane, Jesu näma dikekä ñöbti. Jesu näma dikekä ñöbti, ye jataba nüke ru ken nun kánti, btä nun okwä rababa. Abtä kä jürä rababa kri nunbtä. ²⁰Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Tita näin, aiseté mun ñan rekwetaka tibtä, nieba kwe.

²¹Angwane kä rababa nuäre nunbtä Jesu kare ngäbti rute. Ye btäräbe nun rababa ñö köräbti juta Capernaúmte.

²²Yebti jändrinane angwane, ru näma kratibe abko te nun ja töitikaka Jesube rikaba, akwa Jesu abko rikaba ñakare rute nunbe, ye abko nitre kwati rababa ñö okwä kwäräkri ye käkwe gaba. ²³Ye btäräbe ru mda mda nämane juta Tiberiate abko nukani neme känime, Jesukwe kuin nieba banbtä, bti dräiba kwe, ye ken ru namani. ²⁴Angwane Jesu näma ñakare yete amne nun ja töitikaka ben näma ñakare yete, ye nitre kwati käkwe gaba angwane, rankwaba arato rute, rikaba arato juta Capernaúm kukwäre Jesu känentari.

Jesu abko ban ni mikakäre nüne kärekäre

²⁵Ye erere bkänä, rikaba nebe ñö okwä kwäräkri, kánti Jesu kwanba ietre angwane, nieba kwetre ie:

¿Dirikä, ma nukani ñongwane nete? nieba kwetre ie.

²⁶Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Sribi kri ñan tuabare tikwe nuenba mun okwäbti Ngöböta tibe bä mikakäre, abkotari munta ti känentari ñakare.

Akwa tikwe mun bukaba trine trine bante, aibetari munta näin ti jiebti abko ti tö nibi niei munye. ²⁷Akwa mrö tä niken ngwarbe jötrö te tikwe mun bukaba, ye kräke munkwe ñan sribi, akwa mrö käkwe ni mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye kräke munkwe sribi. Mrö ni mikakrä nüne kärekäre, ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo aibe käkwe biandre munye, ñöbtä ñan angwane ti abko dbe Ngöbö ti Rün ngwärekre abko Ngöbö ti Rün käkwe bä mikanina tibtä, nieba Jesukwe ietre.

²⁸Abtä nitre ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe sribi mden nuendre, ie Ngöbö tö abko nun tö gai? nieba kwetre ie.

²⁹Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko juani Ngöböke. Tibti munkwe tödekadre, ie Ngöbö tö, aiseté ye aibe nuendre munkwe, nieba kwe ietre.

³⁰Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¿Sribi mden mden ñan tuabare makwe bä mikadre tuare nunye, Ngöböta mabe mikakäre gare nunye, abtä nunkwe tödekadre mabti? ¿Amne sribi mden nuenta makwe abtä nun rabadre tödeke mabti? ye niere nunye. ³¹Makwe nuendre krörö ruen nunye: Nun mräkä kirakira nämane dikekä kä kaibete angwane, mrö kä mana kwetani kwetre abko sribi kri ñan tuabare Moisékwe nuenbare. Kukwe yebtä abko nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ban kä känbnti kä mana bini kwetadrene, *Exodo 6.14*

abko Ngöbö Kukwei käta niere. ¿Ye kwrere makwe nuendre arato ya? nieba kwetre Jesuye.

³²Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Moisékwe ban kä känbnti biani ñakare kwetadre munye, akwa Ngöbö ara käkwe biani Moisés köböire. Akwa

mtare ti Rün käta ban era metre kä käinbti bien mun kräke, ³³ñobtä ñan angwane ban era metre bianta Ngöbökwe ni jökrä kräke, ye abko ni kä käinbti jatani kä nebtä abko tä mun mike nüne kärekäre, ye abra ban era metre, nieba kwe mda ietre.

³⁴Abtä nieba kwetre mda Jesuye:

Dänkien, makwe ban ye bian käre köbö kwatirekwatire nunye, nieba kwetre ie.

³⁵Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Nire nire tä kite tie amne tä tödeke tibti, ni ye ñan rabadreta mröi jire chi mda. Erere arato, nire nire käta tödeke tibti abko ie tomna ñan rabadre jire chi mda. ³⁶Akwa ye abko tikwe kukwe niebarera munye, erere ti bike niereta munye abko krörö: ti tuata munkwe, akwa mun ñan tö tödekai tibti. ³⁷Akwa nire nire bianta tie ti Rünkwe, ye abko tä kite tie tödekakäre tibti amne, nire nire tä kite tie, ye abko tita ngibiare kuin jakrä amne tita juentarita ñakare jire chi mento. ³⁸Ye abko ñan ti kä käinbti jatani kä nebtä kukwe nuenkäre ja töi jakwebti, akwa ti Rün käkwe ti juani, ye abko tö dreye abko erere ti jatani mike täte. ³⁹Amne ti Rün käkwe ti juani abko käkwe nire nire biandre tie, ye abko ñan riadrete jire iti tikän amne kä mrä angwane tikwe mikadreta nire nünakäre kärekäre Ngöböbe abko ie ti Rün tö, ⁴⁰ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ti Ngöbö Odei mikadre ñäräre kuin amne tödekadre tibti kwe abko käkwe nünandi kärekäre amne, köbö mrä angwane tikwe mikadita nire abko ie ti Rün tö abko erere tita nuene, nieba Jesukwe.

⁴¹Ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä, nieba Jesukwe, yebtä abko nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jökrä Jesu rüere mda, ⁴²käkwe nieba krörö:

¿Jesu noko abko ñan José ngobo ya? Niara rün amne meye gare kuin nie. ¿Se ñobtä nämane kä käinbti abko jatani kä nebtä nibi niere mtare se! rababa niere Jesu rüere.

⁴³Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Kwekbe munkwe. Munkwe ñan ñäkä kore ti rüere. ⁴⁴Ti Rün käkwe ti juani, ye ñan jatadre ni ngwena tie angwane, ni ñan jatadre jire iti ja töi jenbti tie, akwa ni ye tä kite tie abko tikwe mikadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe köbö mrä angwane. ⁴⁵Ye mden kisete, nitre Ngöbö kukwei niekä kira käkwe tarä tikani btä nieta krörö:

Ngöbökwe ni jökrä töi tikadi, *Isaiás 54.13* nieta Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete nire nire tä ti Rün kukwei nuen amne ti Rün käkwe töi tikadre, ye abko tä kite tie. ⁴⁶Ye abko, ni ñakare jire iti kä nebtä käkwe ti Rün tuani, akwa ti jatani Ngöböbri ne aibe käkwe ti Rün tuani. ⁴⁷Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe tödekadre tibti ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ⁴⁸Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre. ⁴⁹Mun mräkä kirakira käkwe mana kwetani kä kaibete, akwa ye nämane ni mike nüne ñakare kärekäre, aisete niaratre krütani jökrä. ⁵⁰⁻⁵¹Akwa ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä ara tä nete amne nire nire käkwe ban ne kwetadre abko ñan krütadre kärekäre, akwa nünandi kärekäre kwe. Akwa ban biandi tikwe kwetadre, ye abko ti ngätä tikwe ne biandi tikwe. Angwane ni jökrä rabadre nünenta kärekäre, abkokäre tikwe ja ngätä ne ara jire biandi müre ketadre.

⁵²Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jae kwärikwäri Jesu rüere, käkwe nieba:

¿Ni se käkwe ja ngätä biandre kwetadre ño nie amarebti nibi ñäke kore se? rababa niere.

⁵³Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye, btä ti bike kukwe bä mike krörö munye: Nire nire tä kite tie, ye abko tä ti ngätä kwete kwrere amne nire nire tä tödeke tibti, ye abko tä ti däräie ñaen kwrere. Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ye munkwe ñan ngätä kwetadre amne munkwe ñan däräie ñadre angwane, munkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe. ⁵⁴Ne aisete, nire nire käkwe ti ngätä kwetadre amne ti däräie ñadre kwe kore, ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe angwane, tikwe mikadita nire köbö mrä näire, ⁵⁵ñobtä ñan angwane ti ngätä abko mrö era metre amne ti däräie abko tomna era metre. ⁵⁶Ne aisete, nire nire jatadre tie, käkwe ti ngätä kwetadre amne nire nire käkwe tödekadre tibti, käkwe ti däräie ñadre, ni ye abko käkwe nünandi ketetibe tibe amne tikwe nünandi ketetibe ben arato. ⁵⁷Ti Rün käkwe ti juani, ye tä nüne amne niara köböire tita nüne, ye kwrere arato nire nire käkwe ti ngätä kwetadre mrö kwrere, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre ti köböire. ⁵⁸Ti ngätä ne abko ban kä künbti jatani kä nebtä. Yebtä tita blite amne kukwe bä mike. Ban ne abko ñakare mana kwetani mun mräkä kirakirakwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe mana kwetani, akwa krütani jökrä. Akwa ban btä tita blite, ye abko nire nire käkwe kwetadre ye abko tödeka tibti abko tita niere angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁵⁹Kukwe ye abko Jesukwe diriba jökrä sinagogate juta Capernaümte.

Ni kwati nänkä Jesube rikaba Jesubtä mento

⁶⁰Jesukwe diriba kore, ye ni kwati nänkä ben käkwe kukwe nuaba angwane, nieba kwetre:

¿Ni se käkwe blitaniri se abko tare krübäte ni kräke, se nirekwe niara kukwei mikadre täte se? rikaba niere jae kwärükwäri.

⁶¹Niaratre rababa blite kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, nieba mda kwe ietre:

¿Tikwe blitaniri ye nibi mate tare munbtä ya? ⁶²¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo nämane nüne käne, kanti rikadreta kä künbti mun okwäbti, ye ngwane munkwe töbikadre ño btä? ⁶³Ngöbö Üai kätä ni mike nüne kärekäre Ngöböbe amne, jändrän jökrä kä nebtä ni ngätä kwrere, ye abko ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane ñan raba ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Ye abko, kukwe btä tita blite Ngöbö Üai köböire amne kukwe nini tikwe, ye munkwe mikadre era jae, käkwe tödekadre tibti angwane, munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ⁶⁴Akwa mun ruäre tä nete abko ñan tö tödekai tibti, aisete mun ñan tö ti kukwei mikai era. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ñan tödekadre bti, ye nämanena gare käne ie. Erere arato, ni iti käkwe niara kitadi ngise rüeye, ye nämanena gare käne ie, aisete ñäkäba kore kwe. ⁶⁵Yebti Jesukwe nieba mda ietre:

Mun töi kore, ye mden kisete tikwe nini krörö: Ti Rün käkwe ñan ni biandre tie, ye ngwane ni ñan jatadre jire iti tie ja töi jakwebti, tikwe nini munye, nieba Jesukwe.

⁶⁶Ye ngwane mentokwäre ni kwati nämä näin Jesu jiebti käkwe kä mikakaba btä amne ñan rababa dikekä mda ben. ⁶⁷Angwane nun ja töitikaka ni jätäbti nibu, ie Jesukwe nieba:

¿Mun tö nibi näinta mento tibtä arato ya? nieba kwe nunye.

⁶⁸⁻⁶⁹Angwane Simón Pedro käkwe nieba:

Ti Dänkien, ma kukwei abko kukwe ni mikakrä nire kärekäre amne, ma abko Ni Deme Ngöbökwe ye nena gare nunye amne nunkwe mikanina era jae. ¿Se abko nun rikadre nireye mda se? nieba kwe Jesuye.

⁷⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ni jätäbti nibu käkwe ja töitikadre tibe, abkokäre tikwe mun di-aninkä, akwa mun iti abko diablu kwrere jire, nieba kwe nunye.

⁷¹ Jesukwe ñäkäbare kore ye abko Simón Iscariote ngobo kä Judas nämä ja töitike siba Jesube abko käkwe Jesu kitadi ngise rüeye, abkobtä nieba kore kwe. Akwa Judas abko ni ja töitikaka Jesube arato nun ni jätäbti nibu ngätäite.

Jesu nikani bieta Ju Bäbtä

7 Yebti Jesu nämä dikekä kwäräkwärä dirire kä Galileate. Niara ñan tö rababa rikaita nebe kä Judeate, ñobtä ñan angwane nitre israelita ji dokwäte nämä ngibiare yete müre ketare. ² Ye ngwane abko, bieta nitre israelita kädianta Ju Bäkrä jatabare nüke ja ken. ³ Abtä Jesu etbakantre käkwe nieba ie:

Mata sribi kri ñan tuabare nuene nete, ye nitre nänkä ma jiebti tä nüne kä Judeate ye käkwe tuadre, abkokäre nän nebe bietabtä Judeate. Akwa ma ñan raba Galileate nete, ⁴ ñobtä ñan angwane ni rabadre ütiäte ni mda mda ngätäite, ie ni töta nebe, ye abko ñan nita nebe jändrän nuene kaibe tiebe, aisetete mata sribi kri ñan tuabare nuene Galilea nete, ye ma rika nuene ni jökrä ngwärekre Jerusalén arato, nieba kwetre Jesuye.

⁵ (Jesu etbakantre abko ñan nämäne tödeke bti, aisetete ñäkäbare kore kwetre ie.)

⁶ Akwa Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani ti käne erere ngämi nüke tie, akwa mun abko kräke köbö jökrä kuin nänkärä bietabtä Jerusalén. ⁷ Ni

mda mda käkwe ñan bätä ngwiandre munbtä, ñobtä ñan angwane mun töi ja kwrere niaratrebe. Akwa ti abko btä bätä ngwianta kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käme tita niere metre ietre, abtä mätä tibtä, aisetete ti ñan rikadre. ⁸ Akwa mun abko rüe ñakare, aisetete mun rika bietabtä amne ti abko kä kitani ti käne Ngöbökwe abko ngämi nüke, aisetete ti ñan rikadre bieta yebtä. Abko kore se, nieba kwe etbakantreye.

⁹ Jesukwe nieba kore etbakantreye, bti niara rababa kä Galileate yete ¹⁰ angwane, etbakantre rikaba jökrä bi-etabtä. Yebti Jesu rikaba köre bietabtä arato, akwa rikaba kä bube tiebe, ñan rikaba ni jökrä ngwärekre. ¹¹ Angwane Jesu ngämi nüke Jerusalén bietabtä, känenkri nitre israelita ji dokwäte abko rababa Jesu känentari kisere nekwäre, sekwäre bieta yete, kä rababa niere:

¿Ni ngututu ngwarbe ye tä mdente ruen? rababa niere.

¹² Akwa ni nämä kwati bietabtä, ye rababa blite tiebetiebe jökrä Jesubtä. Ni ruäre rababa niere:

Ni ye abra moto kuin, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ñakare. Ni ye ñakare kuin amne tä näin ni ngökö jirekäbe, rababa niere tiebe Jesubtä.

¹³ Akwa ni jökrä, btä nitre israelita ji dokwäte ye jürä rababa, aisetete rababa blite tiebetiebe jabe kwärükwäri amne ñan rababa blite ja ngwärekre jökrä Jesubtä.

Jesukwe diribare bieta näire

¹⁴ Yebti bieta ötöbu ta angwane, ju bli-takrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikaba amne rikaba dirire. ¹⁵ Angwane nitre israelita ji dokwäte töi ñan rababa krütare kukweibtä, kä rababa niere:

¿Ni noko jananbare ja töitike ñakare dirikä krikri be, se ño kanti abko Ngöbö

Kukwei gare krübäte dikaro ie se? rababa niere Jesubtä.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba ietre:

Tita kukwe dirire, ye abko ñakare tikwe, akwa ni ti juanka abko kukwei dirita tikwe. ¹⁷ Ne aisete Ngöbö ti juanka tö dreye, ye erere nire nire tä biare mikakäre täte, ni ye abko ie ti kukwei rükadi gare metre angwane, tita kukwe dirire, ye Ngöbö kri ya o tita kukwe dirire ja töi jenbti au abko rükadi gare ie. ¹⁸ Ye abko, nire nire tö ja mikai ütiäte abko käta blite ja töibti au aibe, akwa nire nire tä sribire ni niara juanka mikakäre ütiäte, ni ye abko tä kukwe era erere niere amne ñan tä kukwe ngwarbe niere jire. Ye erere tita dirire. ¹⁹ Moisés abko käkwe Ngöbö kukwei biani nuendre munye ye abko era ñan ñan. Akwa ni ñakare jire iti mun ngätäite käta kukwe ye mike täte metre. ¿Ye ñobtä mun tö ti müre ketai? nieba Jesukwe ietre.

²⁰ Abtä nitre nämä kwati yete ye käkwe nieba mda:

¿Nire tö nibi ma müre ketai amarebti mata ñäke kore ye? ¿Ye ñan üai käme tä mabtä, kisete mata ñäke kore ya! nieba kwetre Jesuye.

²¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba käkwe ni mikabata kuinta batibe köbö jadükakrä näire, abtä mun ñan töi rababa krütare amne mun rababa romon tikrä. ²² Akwa ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä abko Moisékwe nuemna munye, aisete Moisés kukwei mikakäre täte, munta ni ñäräkrä mike kwatabtä köbö jadükakrä näire. Ye abko ñan Moisékwe nuemna kena, akwa Ngöbökwé nuemna kena nitre israelita mräkä känkäneye, yebti Moisékwe nuemnanta munye. ²³ Mun ñan töta nebe Moisés kukwei kitai temen, aisete ngäbäkre tä därerere abti ñäräkrä mikadre kwatabtä niebare Moisékwe amne, köbö kwäirare ye tä nüke köbö

jadükakrä näire akwa, munta ngäbäkre ñäräkrä mike kwatabtä, ye abko sribi, akwa munta nuene. ¿Ye ñobtä abko tikwe ni bren mikaninta kuin täte jökrä köbö jadükakräte abko btä mun romon tikrä? ²⁴ Mun tö raba kukwe ükaite tikrä angwane, kukwe ño ño nuenta tikwe erere tuen ño munye, abtä munta ti kite ngise ngwarbe. Ye abko munkwe ñan nuendre jire chi mda, akwa kukwe era metrebti munkwe kukwe ükadrete. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

¿Jesu abko Ni

Dianinkä Ngöbökwé ya?

²⁵ Angwane nitre israelita ruäre nünanka Jerusalén rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ñan ni se känkantarita nitre ji dokwätekwe müre ketadre yera, ²⁶ amarebti tuen dirire ni jökrä ngwärekre sete se, akwa nitre ji dokwäte ñan nebe ñäke jire chi ie! ¿Ni se abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara juani Ngöbökwé abko nibira era nitre ji dokwätekra ya ño amarebti ñan nebe ñäke ie se? ²⁷ Ni se jatani mdenkri garera nie, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwé jatadi angwane, jatadi mdenkri ñan rabadi gare nie, aisete ni se abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

²⁸ Jesu nämä dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, nitre kukwei jaraba kore ie angwane, Jesukwe ñäkäba ja dibti, käkwe nieba:

Ti gare kuin munye bkänä amne, ti jatani mdenkri, ye gare kuin jökrä munye, munta nütüre ñan ñan. Akwa ñan ti jatani ja töi jenbti amne Ngöbökwé ti juani era metre. Niara gare ñakare munye, ²⁹ akwa ti abko jatani niarakri amne ti juani kwe, aisete niara gare tie. Abko kore se, nieba Jesukwe.

³⁰ Yebtä ni ruäre tö rababa Jesu kain ngite, akwa niara müre ketadre abko käi ngämi nüke, aiseté nitre ye kákwe ñan kise mikaba jire chi btä. ³¹ Akwa ye ngwane abko, ni kwati kákwe tödekaba Jesubti abko rababa niere:

Ni Dianinkä Ngöböke rükadre angwane, sribi kri ñan tuabare abko ñan nuendi bäri kuin kwe ni se ngwä, raba ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

³² Nitre tödekaka Jesubti rababa blite tiebe kore, ye kukwei jarabare nitre bariseoye. Abtä nitre bariseo btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kákwe guardia ju blitakrä Ngöböbe ngiabiabtikä juanba Jesu kaen ngite. ³³ Angwane Jesukwe nieba mda:

Tikwe nünandi bä jötrö mda mun ngätäite nete. Yebti ni ti juanka, kánti ti näinta. ³⁴ Angwane mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre, nieba Jesukwe ietre.

³⁵ Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko näin mdente amarebti ñan kwandretari nie, tä niere se? ¿Nitre israelita tä nüne juta jenenante kwäräk-wärä nitre ñakare israelitare ngätäite, kánti näin ya ño ruen? o ¿Nitre ñakare israelitare, ie näin dirire ya? Dre nuendi metre kwe ruen ³⁶ amarebti nini krörö kwe nie: Mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre niken, nini kwe nie, ¿se abko dre nini kore kwe se? rababa niere Jesubtä.

Jesukwe Ngöbö Üai bä mikani ñö nire kwrere

³⁷ Yebti bieta Ju Bä köböi mrä abko köbö bäri ütiäte, ye näire Jesu rababa nünaninkä krö ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, ñäkäba jume ja dibti kwe, kákwe nieba mda:

Mun mden ie tomna nibi angwane, mun jakwe tomna ñaen tie amne, ³⁸ nire nire kákwe tödekadre tibti abko btä ñö nire rabadi neen käre, nieta Ngöbö Kukweibtä ye kwrere, nieba Jesukwe.

³⁹ Jesukwe blitaba kore angwane abko Ngöbö Üai bä mikaba ñö nire kwrere kwe. Akwa blitaba kwe angwane, Ngöbö Üai ngämi nüke nitre tödekaka Jesubti yebtä, ñobtä ñan angwane Jesu ngämi nikenta kä käinbti, kánti Ngöböke Jesu mikani ütiäte kri. (Akwa Ngöböke Jesu mikani ütiäte kri, yebti abko Jesukwe Ngöbö Üai juani nüne nitre ja töitikaka Jesubti yebtä.)

⁴⁰ Jesukwe blitaba ye abko nitre nämä yete, ye ngätäite ni ruäre kákwe Jesu kukwei nuaba angwane, rababa niere:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre niebare Moisékwe ara tä nete ñan ñan, rababa niere.

⁴¹ Akwa ni mda mda abko rababa niere:

Era metre Ni Dianinkä Ngöböke ara noko, rababa niere.

Akwa ni mda abko rababa niere:

Ni noko abko Galileabo, aiseté niara abko ñan Ni Dianinkä Ngöböke, ñobtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöböke abko ñan jatadre nitre Galileabokri. ⁴² Ye abko, Ni Dianinkä Ngöböke jatadi jrei David tukwe mräkäkri amne David abko därebare juta Belénte, ye arabe kánti Ni Dianinkä Ngöböke jatadi arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä, nieba ni ruärekewe.

⁴³ Yebtä abko ni jökrä töi rababa bä jene jene Jesubtä. ⁴⁴ Ni ruäre abko tö rababa rikai Jesu ngwena ngite, akwa nuenba ñakare kwetre. ⁴⁵ Ye mden kisete, guardiatre juani Jesu kaen ngite, ye rikabata kise tökare nebata bariseotre ye kánti amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye kánti angwane, niaratre kákwe niebare guardiatre yeye:

Nunkwe ni kamna ngite, ¿ye ñobtä mun ñan ki ngwena? nieba kore kwetre guardiaye.

⁴⁶ Abtä guardiatre käkwe niebare mda ietre:

¡Ni blite nuäre nuäre ni ye kwrere nunkwe ñan tuabare jire abko erere ni ye tä blite! Abtä nun ñan ki ngwena, niebare kwetre.

⁴⁷ Angwane nitre bariseo ye käkwe niebare mda guardiatre:

¿Munkwe ja ngökamna kwäräbe ie arato ñan ñan? niebare kwetre ietre.

⁴⁸ ¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo tärä iti käta tödeke ni yebti mun okwäbti ya? ¡Ñakare jire! ⁴⁹ Nitre se käta niara mike ütiäte, ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare ñakare jire chi ye abko btä Ngöböta ngürün mike, ye namanintre niere guardiatre.

⁵⁰ Abtä bati ni bariseo kädian nämáne Nicodemo jananbare blite deo Jesube ye käkwe nieba:

⁵¹ Kukweta ükaninte ni ngätäite käta niere krörö: Ni iti käkwe dre nuenbare abtä kitadre ngite, ye niara ngämi blite au jakrä, ni ñan raba kite ngite abko tä ükaninte kore, nieba Nicodemokwe.

⁵² Abtä niaratre käkwe nieba romone Nicodemoye mda:

¿Ma abko ni ngututu käme Galileabo arato ya? Ngöbö Kukwei käta dre niere, yebtä makwe ja töitika angwane, ni Galileabo ñakare jire iti Ngöbö kukwei niekä abko rükadi gare mae, nieba kwetre Nicodemoye.

Meri iti käkwe ja mikani ngite tiebe

⁵³ [Yebti ni jökrä rikabata ja gwiriete.

8 Akwa Jesu abko rikaba Ngitio Olibobti. ² Yebti jändrinane dekä angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita Jesu rikabata angwane, ni kwati jataba nüke niara ken kukwei nuakäre angwane, niara rababa tákänintbe

temen, kä rikaba dirire ietre. ³ Ye btäräbe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo rükaba meri ngwena iti Jesu kánti. Meri ye abko nämáne ja mike gure kaibe gore abko kwani ietre abko rükaba ngwena. Meri ye abko mikaba nünaninkä kwetre ni jökrä ngwärekre Jesu kánti. ⁴ Angwane nieba kwetre ie:

Dirikä, meri ne tä ja mike gure kaibe gore akwa, kuni jabtä nunye abko nun ki ngwena mae nete. ⁵ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä Moisékwé meri ne kwrere kämikamna jäbti. ¿Akwa ma abko käta dre niere meri kore btä? nieba kwetre Jesuye.

⁶ Niaratre abko rababa kukwe ngwentari kore ie ja gakäre ben, ñobtä ñan angwane Jesukwe ñäkädre blo, yebtä abko kukwe käme kwandre ietre kitakrä ngise abkokäre. Akwa Jesu abko rababa nünaninkä krö, bti rababa tákänintbe ngürebtí, kä rikaba tärä tike kisebti do-brobtä temen. ⁷ Akwa nitre ye rababa kukwe ngwentari janknu Jesuye meri yebtä. Abtä Jesukwe niaratre mikaba ñäräre ja käne, käkwe nieba ietre:

Mun mden mden ja mike ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere abko käkwe meri ye tákä käne jäbti, nieba Jesukwe ietre.

⁸ Yebti Jesu rababata tákänintbe ngürebtí, rikaba tärä tiketa dobrobtä temen nitre ye okwäbti. ⁹ Akwa Jesukwe ñäkäba kore ietre, yebtä abko niaratre rikaba kä mikekä itire itire ja täritäri, akwa nitre bäri unbre unbre ara jire käkwe kä mikakaba käne, bti ni bäri bati bati rikabata mento mrä. Jesu abko rababa kaibe meri yebe. ¹⁰ Niara naninkrö krö, bti meri ye mikaba ñäräre ja käne kwe, käkwe nieba ie:

¿Nitre ma kitaka ngise abko ame jökrä nete? ¿Ni ñakare jire iti käkwe ma kiti ngite ñan ñan? nieba Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe nieba mda ie:

Ni ñakare jire iti kákwe ti kiti ngite se abko, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma kitadre ngite arato, aiseite nánta. Akwa mtare mentokwäre makwe ñan ja mika ngite janknu mda. Abko kore se, nieba kwe meri yeye.]³

Jesu abko ñotra ni jökrä kräke

¹² Yebti Jesukwe nieba mda ni kwati nämä yete yeye:

Ti abko ñotra ni jökrä kräke. Nire nire jatadre ti jiebtí abko kwe ñotra trä rabadi die mikakäre amne ñan nünandi jire chi mda kä ikote kwe, nieba kwe.

¹³ Yebtä abko, nitre bariseo kákwe nieba mda Jesuye:

Mata nete káta blite au jakrä, aiseite ma kukwei ye abko tuen ñakare metre, nieba kwetre ie.

¹⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Tita blite au jakrä akwa, ti abko kukwei ütiäte amne metre, ñobtä ñan angwane ti mdente jatani, ye gare kuin tie. Erere arato, ti nänta mdente gare kuin tie, akwa mun abko ie gare ñakare jire chi. ¹⁵ Nitre kä nebtä tä kukwe ükete ño ni kitakäre ngite, ye kwrere munta kukwe ükete tikrä, akwa ti abko tä kukwe ükete ñakare ni kitakäre ngite.

¹⁶ Akwa nane tikwe kukwe ükarete ni kitakäre ngite, ye ngwane tikwe kukwe ükadrete era metre, ñobtä ñan angwane ñan tita kukwe ükete kaibe ja töi jenbti, akwa ti Rün kákwe ti juani abko káta kukwe ükete ti ben gwaire, aiseite tita kukwe ükete kuin metre. ¹⁷ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mun kräke, btä nieta krörö: Ni nibu kákwe blitadre ja kwrere ni kitani ngise rüere, ye ngwane niaratre nibu kukwei rabadre ütiäte abko nieta. ¹⁸ Ye abko tä dbe, aiseite ti ara jire tä blite au jakrä amne

ti Rün kákwe ti juani abko tä blite tikrä arato, nieba Jesukwe.

¹⁹ Abtä nitre bariseo kákwe nieba mda Jesuye:

¿Ma rün abko tä mdente? nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire gare ñakare metre munye amne ti Rün gare ñakare munye arato. Ti abko nire rükadre gare munye angwane, ti Rün rükadre gare munye arato. Abko kore se, nieba kwe ietre.

²⁰ Jesukwe ñakäba kore angwane abko nämä dirire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre. Jesu nämä dirire, ye kántita abko kaja nämä abko te ngwian kita nämäne Ngöbökrä, kánti Jesu nämä, kákwe kukwe diriba kore. Akwa Ngöbökwé kä kitani angwane Jesu müre ketadre, ye ngämi nüke ie, aiseite ñan kaba ngite kwetre müre ketakäre.

²¹ Bti Jesukwe niebata mda ietre:

Ti bike nikenta amne mun abko rabadi ti kánentari kisere, akwa mun ngite ye ben gwaire mun krütadre jökrä. Ti näin mdente, ye kánti mun ñan raba neme jire ti kánti, nieba kwe nitre bariseoye.

²² Angwane nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö kite ja müre ketai au ya ño amarebti, ti bike niken ye kánti mun ñan raba, nini kwe ye? rababa niere jae kwärikwäri.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun abko tä nüne kä temen nebtä, akwa ti abko kä käinbti sete jatani; mun abko tä nüne Ngöbö rüere, akwa ti abko rüere ñakare Ngöbö rüere. ²⁴ Ye mden kisete, kukwe kämekäme munta nuene Ngöbö rüere, yebtä mun krütadi. Ti abko ni ño tita niere munye, ye munkwe ñan mikadre era jae angwane, mun krütadi angwane, mun rabadi ngite Ngöböye

³8:11 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

kärekäre, tikwe nini munye ye kwrere, nieba Jesukwe ietre.

²⁵ Angwane niaratre käkwe nieba mda ie:

¡Ma abko nire? nieba kwetere Jesuye.
Jesukwe nieba mda ietre:

Ti jataba nuke angwane, ti abko nire tikwe nieba käne munye abti kä nuke mtare. ²⁶Ye abko, kukwe tarä kabre abko tikwe kädriedre munbe. Erere arato, kukwe tarä kabre abko tikwe ikarete munkrä, akwa ni ti juanka käta kukwe era erere niere abko tita kukwe nuen, ye erere tita niere nitre nünanka Ngöbö rüere ie, nieba Jesukwe.

²⁷Akwa Jesukwe blitaba ni niara juanka yebtä angwane abko näma blite Rün kwebtä abko ñan rükaba gare ietre.

²⁸Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo ne kadikä krusobtä käin angwane, ti abko ni ño tita niere munye, ye abko rükadi gare tibtä munye. Erere arato, tita jändrän nuene ñakare ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe dre diribare tie, ye erere tita nuene abko rükadi gare tibtä munye. ²⁹Ni ti juanka ye abko tä tibe amne ti Rün tä ti mikete ñakare kaibe, ñobtä ñan angwane dre tuen kuin ie abko erere tita nuene, kä mikakäre nuäre btä, aiseite ñan tä ti mikete kaibe. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

³⁰Jesukwe blitaba kore angwane, ni kwati käkwe tödekaba bti.

Nitre israelita abko Abraham mräkä tä nütüre jabtä

³¹Yebti nitre israelita käkwe tödekaba Jesubti, ye ie Jesukwe nieba mda:

Munkwe nünandikä kärekäre ti kukweibtä ne ngwane, mun rabadi ja töitakaka era metre tibe. ³²Ye ngwane, kukwe era metre Ngöböbtä rükadi gare munye amne kukwe era yebti mun rabadi tikaninte, nieba Jesukwe ietre.

³³Abtä nieba mda kwetere Jesuye:

Nun därebare Abraham mräkäkri amne ni mda mda nebe ñakare nun dänkiene. ¿Se ñobtä abko mun rabadreta tikaninte, mata niere se? nieba kwetere Jesuye.

³⁴Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ni ye abko kukwe kämekäme tä bkäne amne dänkiene, aiseite niara abko ni klabore kwrere kukwe kämekäme kräke. ³⁵Ye abko, ni klabore ye ñan raba nüne kärekäre gwi bkänkä mräkäbe, ñobtä ñan angwane bkänkä raba rürümoine ni mdaye. Akwa ni klabore bkänkä, ye ngäbriänkä aibe käkwe nünandre kärekäre gwi rünbe. ³⁶Ne aiseite Ngöbö Odei käkwe mun tikadrete ne ngwane, mun rabadi tikaninte era metre.

³⁷Mun därebare Abraham mräkäkri, ye garera tie, akwa mun tö ti müre ketai, ñobtä ñan angwane tita kukwe niere, ye mun ñan tö kain ngäbti. ³⁸Tikwe dre dre tuaba ja okwä jenbti ti Rün kanti, ye erere btä tita blite. Ye kwrere arato, munkwe mun rün kukwei nuani blite ño, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

³⁹Abtä nieba mda kwetere Jesuye:

¡Nun rün kira abko Abraham abko mräkäkri nun därebare! nieba kwetere Jesuye.

Akwa Jesu abko käkwe nieba mda ietre:

Mun däredre Abraham mräkäkri bkänä akräke niarakwe nünabare ño, ye erere munkwe nünandre arato. ⁴⁰Akwa ye kwrere ñakare, aiseite kukwe diribare tie Ngöbökwä abko erere tita niere era metre munye. Abtä mun tö ti müre ketai. Akwa Abraham abko rabadre nüne mtare angwane, niarakwe ñan kukwe kore nuendre jire chi abko erere mun tö nuein tibtä. ⁴¹Ye abko, mun rün

tä dre nuene, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

Abtä nieba kwetre Jesuye:

Ni ja mikaka gure bati bati abko kwe nun därebare ñakare amne nun rün abko era metre. Nun rün abko itibe abko Ngöbö, nieba kwetre Jesuye.

Diablu mräkä

⁴² Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö mun Rün era metre bkänä akräke ti rabadre tare munkwe, ñobtä ñan angwane ti jatani Ngöbökrä amne tita mun ngätäite nete. Ye ñan ti jatani ja töi jenbti akwa, Ngöbökrä ti juani abkokänti tita nete. ⁴³ Akwa mun abko ñan tö ti kukwei kain ngäbti, aiseite tita blite abko ñan tä nüke gare munye. ⁴⁴ Ye abko, mun rün era metre munkwe abko diablu amne niara tä mun bkäne, aiseite mun abko niara kwrere amne niara töta nebe dreye, ye erere mun tö nuein. Kena abti kä nüke mtare, diablu abko ni kämikaka amne niara ñan tä kukwe era metre niere jire chi bati. Tä blite angwane, kukwe era nieta ñakare jire kwe, angwane tä blite nierare, ñobtä ñan angwane niara abko ni ngökaka amne käne kira niarakwe kukwe niebare ngwarbe. ⁴⁵ Mun abko mun rün diablu kwrere käta kukwe ngwarbe tarere, aiseite ti abko käta kukwe era erere niere munye angwane, mun ñan tö ti kukwei mikai era. ⁴⁶ Ti kukwe käme nuene ñakare Ngöbö rüere, aiseite ni ñakare jire mun ngätäite nete kä raba ti kite ngise kukwe kämenbtä, aiseite tita kukwe era erere niere munye, ¿se ñobtä abko mun ñan tö ti kukwei mikai era? ⁴⁷ Akwa nire nire era metre Ngöbökrä abko tä Ngöbö kukwei kaen ngäbti, akwa mun abko ñakare era metre Ngöbökrä, aiseite mun ñan tö ti kukwei kain ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

Ja bäri kri Abrahamkrä niebare Jesukwe

⁴⁸ Yebtä abko nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

Ma abko ni ngututu Samariabo amne üai käme tä mabtä, nunta niere ye abko era bkänä ñan ñan, nieba kwetre.

⁴⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Üai käme ñakare jire tibtä, akwa tita ti Rün mike ütiäte jae amne mun abko käta ti mike ngwarbe jae. ⁵⁰ Ñan munkwe ti mikadre ütiäte abko känänta au tikwe jakrä, akwa ni tä rä ite abko tä ti mike ütiäte amne niara abko kukwe ükatekä ni jökrä kräke. ⁵¹ Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe ti kukwei mikadre täte abko ñan krütadi, nieba Jesukwe.

⁵² Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda iet:

Mtare üai käme tä mabtä nunta niere, ye abko era nura gare metre nunye mabtä, ñobtä ñan angwane Abraham amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä amarebti nire nire käkwe ti kukwe mikadre täte abko ñan krütadi, mata niere ye. ⁵³ ¿Ma abko bäri ütiäte nun mräkä Abrahamkrä ya? Ñakare jire raba ruen nunye, ñobtä ñan angwane Abraham krütani amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä. ¿Ma abko nire amarebti ja nibi ruen bäri mae niaratrekrä ye? nieba romone kwetre Jesuye.

⁵⁴ Jesu käkwe nieba mda ietre:

Tikwe bikadre kri ja mikakäre ütiäte au, ye ngwane tikwe ja mikadre ütiäte ngwarbe, akwa ti Rün ara käta ti mike ütiäte. Ti Rün ye mden abko Ngöbö munkwe munta niere, akwa mikata ñakare ütiäte munkwe. ⁵⁵ Ngöbö ye abko gare ñakare munye, akwa ti abko ie niara gare kuin. Ne aiseite niara gare ñakare tie, tikwe niedre, ye ngwane ti rabadre ni ngökaka mun kwrere arato,

akwa niara gare kuin tie bkänä amne tita niara kukwei mike täte. ⁵⁶Ti köböi mikani ye abko mun mräkä käne Abraham tö namani tuai, aisete namani töbike ti köböibtä angwane, kä namani juto btä. Yebti ti rükadre köbö ño te abko Abrahamkwe tuani angwane, kä namani nuäre krübäte btä, nieba Jesukwe.

⁵⁷Yebtä abko, nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

¡Jo! Nin kä ngämi gre ketebu bti kwä jätä mae. ¿Ma ye abko käkwe Abraham tuani mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁵⁸Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Abraham ngämi därerere, ye känenkri ti nämanena nüne. Abko kore se, nieba kwe nitre israelita ji dokwäteye.

⁵⁹Abtä nitre israelita ye käkwe jä di-anba kisete Jesu kämikakäre, akwa nitre nämane yete, ye ngätäite Jesukwe ja rükanteba, bti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu näma, ye kanti Jesukwe kä mikakaba tiebe amne rikabata mentokwäre.

Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuinta

9 Abti bati Jesu rikaba ji ngrabare angwane, ni näma iti jite btä Jesu okwä rababa. Ni ye abko okwä kä drünente. Niara abko därebare kore, aisete kä tuen ñakare ie abko näma jite. ²Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

¿Dirikä, ñobtä ni se därebare okwä kä drünente kore? ¿Niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere ya? o ¿Niara ara jire käkwe ja mikani ngite au Ngöbö rüere abtä därebare kore ya? nieba nunkwe Jesuye.

³Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ñan niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, abtä därebare kore. Erere arato, ñan niarakwe ja mikani ngite abtä därebare kore. Akwa Ngöbö diebti sribi kri ñan tuabare

rabadre bare, abkokäre niara därebare kore. ⁴⁻⁵Tita kä nebtä mun ngätäite nete angwane, ti abko ñotra ni jökrä kräke, aisete tita mun ngätäite nete angwane, ni ti juanka ye kräke nikwe sribidre kä trä ngwenbti, ñobtä ñan angwane ti jirikadi munkän angwane, kä jatadi kä iko kwrere, ye näire ni ñan rabadre sribire jire chi mda, nieba Jesukwe.

⁶Jesukwe blitaba kore, yebti tö rababa kukwe ye bä mikai, käkwe ni ye mikaba kuinta krörö: käli kitaba temen kwe, mritaba dobrobe kwe, bti dobro ye jüanteba ni ye okwäbtä kwe, ⁷bti nieba kwe ie:

Ñö okwä Siloé, ye te nän ja okwä bätete, nieba kwe ie.

(Siloé ye abko “juani” nieta kukwe hebreore.) Ye erere ni ie kä tuen ñakare ye rikaba, käkwe ja okwä bätäninte, bti nikaninta ja gwiriete angwane, kä namaninta tuenta ie. ⁸Abtä nitre nü-nanka känimekänime niara kenta temen amne nitre kä nämane niara tuen ngwian kärere käre, ye namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni noko nämane nebe tākänintbe jite ngwian kärere yera? rababa niere.

⁹Angwane ni ruäre namanintre niere:

Niara ara se, namanintre niere.

Akwa ni mda mda abko namani niere: Ñakare, akwa ni mda bäsi niara bä kwrere se, namanintre niere.

Akwa ni ye ara jire käkwe niebare:

Ti ne ara nämane ngwian kärere jite ye, niebare kwe.

¹⁰Angwane ni mda mda käkwe niebare ie:

¿Ñö köböire kä nena tuen mae mtare? niebare kwetre ie.

¹¹Niara käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu ye käkwe dobro mriti, bti jünunte ti okwäbtä kwe amne nini krörö kwe tie: Ñö okwä Siloé, ye kanti nän amne makwe ja okwä bätäte, nini kwe tie. Ye erere ti niki, käkwe ja

okwä bätrite angwane, kä nibibe tuen tie, niebare kwe ietre.

¹²Angwane ni bariseo mda mda ye käkwe niebare mda ie:

¿Ni kädekata makwe ye abko tä mdente? niebare kwetre ie.

Niara käkwe niebare mda:

Niara tä mdente gare ñakare tie, niebare kwe ietre.

Nitre bariseokwe ñäkäbare Jesu rüere

¹³⁻¹⁴Jesukwe dobro mritaba kälibe, bti ni okwä kä drüente ye okwäbtä jüanteba kwe angwane, kä rababa tuenta ie, ye abko Jesukwe nuenba köbö jadükakrä näire. Yebtä abko ni okwä kä drüente Jesukwe mikabata quinta ye järíkaba mda nitre bariseo ngwäreki. ¹⁵Angwane ño köböire namaninta quinta niebare kwetre ie. Niara käkwe niebare ietre:

Dobro mriti kwe, jününte ti okwäbtä kwe, bti tikwe ja okwä bätrite amne mtare kä nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

¹⁶Abtä nitre bariseo ruäre namani niere:

Ni sribi ye nuenkä abko ñan jatani Ngöbököri, ñobtä ñan angwane tä köbö jadükakrä mike ütiäte ñakare jae, namani niere.

Akwa bariseo ruäre abko namani niere:

¿Ni ngite Ngöbö rüere ñan rabadre sribi kri ñan tuabare nuene ni noko kwrere! namanintre niere.

Yebtä abko namanintre ja kwete kwärikwäri Jesubtä. ¹⁷Bti ni okwä kä ikote ie kä namani tuen, ye ie niebareta mda kwetre:

¿Ni käkwe kä mikani tuenta mae, ni ye abko ni ño nieta makwe? niebare kwetre ie.

Niara käkwe niebare mda:

Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä tita niere, niebare kwe ietre.

¹⁸Akwa ni ye abko därebare amne okwä kä drüente, aisete kä tuen ñakare ie, akwa okwä namaninta quinta, aisete kä namani tuen ie, ye abko nitre israelita ji dokwäte ñan tö namani mikai era, abtä ni okwä kä drüente ye meye btä rün käräbare kwetre.

¹⁹Ni ye meye btä rün nükani angwane, niebare kwetre ietre:

¿Ni ne abko, mun ngobo munkwe bkänä ya? ¿Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä, munta niere ya? Ño köböire kä tuen ie mtare, ye niere nunye, niebare kwetre ietre.

²⁰Angwane ni ye meye amne rün käkwe niebare mda:

Niara abko nun ngobo nunkwe bkänä. Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä, ²¹akwa ño köböire kä tuen ie mtare, ye abko gare ñakare nunye. Erere arato, nirekwe kä mikani tuenta ie, ye gare ñakare nunye, aisete munkwe ngwiantari niaraye. Niara abko nena ünän, aisete dre dre nakaninkä btä, ye niarakwe niedre au jakrä munye, niebare kwetre nitre israelita ji dokwäteye.

²²Ni ie kä tuen ñakare ye meye amne rün, btä nitre israelita ji dokwäte jürä namani, aisete nieba kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbököwe, ye nirekwe niedre, ni ye abko kitadrekä sinagoga bäre mento abko nitre israelita ji dokwäte käkwe ükaninte kore, ye abko jürä namani ni ye meyebtä amne rünbtä. ²³Ne aisete niara meye amne rün käkwe niebare: Niara nena ünän, aisete kukwe nakaninkä ño ño btä, ye munkwe ngwiantari ie amne niarakwe niedi au munye, niebare kwetre.

²⁴Angwane ni okwä nämane kä ikote käne, ye nitre israelita ji dokwäte käkwe käräbareta bobuta, bti niebare kwetre ie:

Ngöbö okwäbti kukwe era erere niere nunye, ñobtä ñan angwane Jesu ye abko ni ngututu kukwe kämekäme nu-enkä Ngöbö rüere, ye gare kuin nunye, niebare kwetre ie.

²⁵ Ni ye käkwe niebare mda:

Niara abko ni kukwe kämekäme nu-enkä ya abko gare ñakare tie, akwa ti okwä nämane kä ikote amne niara köböire kä tuen kuin tie mtare. Ye aibe gare tie, niebare kwe ietre.

²⁶ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

¿Dre nuenbare kwe mabtä? ¿Ño köböire kä mikani tuen kwe mae? niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä niarakwe niebare:

Kukwe gare tie, erere tikwe ninina jökrä munye, akwa munkwe ñan ti kukwei miri era. ¿Se drekäre tikwe kukwe arabe niedreta bobuta munye, ie mun tö nibi ye? ¿Mun tö nibi ja getai arato Jesu sube ya amarebti mun nibi kukwe ngwentari janknu kore tie ye? niebare kwe ietre.

²⁸ Angwane nitre israelita ji dokwäte rikaba ngren ngren ni yehti, käkwe niebare ie:

Ma abra ja getaka Jesu yebe, akwa nun abko tä nekete Moisékri. ²⁹ Ngöbökwé blitabare Moisébe, ye gare kuin nunye, aisete nunta nekete niarakri. Akwa Jesu ye abko jatani mdenkri abko gare ñakare jire chi nunye, niebare kwetre ni yeye.

³⁰ Abtä ni ye käkwe niebare mda ietre:

¡Rä jire niara jatani mdenkri gare ñakare munye, yehti ti töi ñan nebe krütare mda! Akwa ti abko okwä mirita quinta kwe amne kä nibi tuen tie, ³¹ aisete ni kukwe kämekäme nu-enkä Ngöbö rüere käta ja di kärere Ngöböye sribi kri ñan tuabare nuenkäre abko ie Ngöböta ja di bien ñakare, ye gare kuin nie. Akwa nire nire tä Ngöbö mike ütiäte amne tä Ngöbö Kukwei mike täte aibe die mikata Ngöbökwé sribi kri ñan

tuabare nuenkäre, ye abko garera nie arato. ³² Erere arato, ni därebare okwä kä drüente ti kwrere abko ni mdara jire käta kä mike tuen ie, ye abko ni ngämi kukwe nuen jire chi. ³³ Ne aisete, Jesu ñan jatadre Ngöbökwé, akräke sribi ütiäte kri ñan tuabare ye kwrere ñan rabadre bare jire chi ie Ngöbö diehti, niebare kwe.

³⁴ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

Kukwe kämekäme kri krübäte Ngöbö rüere mabtä, aisete ma därebare abti kä nüke mtare ma ngite kri Ngöbö rüere. ¿Ma ye abko tö kite dirire nunye mtare ñan ñan? niebare kwetre ie.

Bti ni ye juantariba künken kwetre.

Nitre israelita ji dokwäte abko ie kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare

³⁵ Yehti ni ie kä mikani tuenta Jesukwe, ye kitani künken sinagoga bäre mento gaba Jesukwe. Yehti Jesu rababa ngätäi ben angwane, Jesukwe nieba ie:

¿Ni Kä Nebtä Ngobo bti mata tödeke ya? nieba kwe ie.

³⁶ Angwane niarakwe nieba mda:

Ti Dänkien, nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo makwe niedre tie angwane, tikwe tödekadi bti, nieba kwe Jesuye.

³⁷ Jesukwe nieba mda ie:

Ti ara tuata makwe, ti ne mden ben mata blite, nieba kwe ie.

³⁸ Ye btäräbe ni ye rababa ngukudokwäbti Jesu ngwärekwé, Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba:

Tita tödeke mabti ti Dänkien, nieba kwe Jesuye.

³⁹ Yehti Jesukwe nieba mda:

Ti jatani kä nebtä kukwe rabadre ükaninte ni jökrä kräke amne, ni ie kukwe metre Ngöbökwé gare ñakare amne ni ie kä tuen ñakare ye kwrere abko ie kä rabadre tuen angwane, kukwe metre Ngöbökwé rabadre gare ie, abkokäre ti jatani. Erere arato, nire nire

ie kä tuen kuin tä nütüre, aisete kukwe metre Ngöbökwe garera ie tä nütüre, ni ye abko tä ja ngökö au abko ie kä ñan rabadre tuen, abkokäre ti jatani, nieba Jesukwe ie.

⁴⁰ Yebtä abko nitre bariseo nämä ruäre Jesube yete käkwe nieba ie:

¿Kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare nunye arato, aisete nun okwä kä drümente amne kä tuen ñakare nunye abko mata niere nunye ya? nieba kwetre mda Jesuye.

⁴¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun okwä tädre kä drümente angwane, kä ñan rabadre tuen munye, akräke kukwe käme Ngöbö rüere, ye munkwe nuendre ñakare amne mun ñan rabadre ngite Ngöböye; akwa kukwe metre Ngöbökwe garera kuin munye, aisete kä tuen kuin munye munta niere au jabtä, aisete mun ngite janknu Ngöbö rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Obeja ngibiaka era metre gare kuin obejaye

10¹⁻³ Yebti Jesukwe nieba mda: Ti bike kukwe era erere niere munye. Ni obeja ngibiaka era metre abko käre tä ni mda mikete jukwebtä obeja ngibiare deo jakrä. Ye mden kisete, obeja ngibiaka ye tä nüke angwane, ni jukwe ngibiaka tä jukwe tike ie angwane, obeja ngibiaka ye tä niken obeja kä deke kratirekratire ja täritäri. Niara kukwei gare obejaye, aisete obeja kwe tä niken jiebti amne tä niken ngwena ki bäre mento mikä känene. Akwa ni obeja ngibiaka ñakare era metre abko tä nakwen kibti ta, ñobtä ñan angwane niara abko gokä, aisete tä kite tiebe kibti ta. Akwa ni obeja ngibiaka era metre bkänä abko tä nüke jukwebtä obeja kwe kärere. ⁴ Yebti obeja kwe tä rä niken jökrä ki bäre mento angwane, niara tä niken käne amne

obeja tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare kuin obeja kw-eye. ⁵ Akwa ni gare ñakare obejaye abko ngäniene obeja tä ngitie jirekäbe amne ñan tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare ñakare obejaye, aisete obeja tä ngitie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁶ Jesukwe blitaba kore jabtä, käkwe nitre bariseo bä mikaba ni gokä kwrere, ye abko dre bä mikaba kore kwe ñan rük-aba gare nitre bariseoye.

⁷ Angwane Jesukwe niebata mda:

Ti bike kukwe era erere niereta mda munye abko krörö: Ti abko jukwe kwrere abko kanti obeja jatadre. ⁸ Ni jökrä nükan ti känenkri ja Ni Dianinkä Ngöbökwe niere abko nitre ni ngökaka amne gokä, akwa obeja era metre tikwe abko käkwe kukwei nuani ñakare. ⁹ Ti abko jukwe kwrere, aisete nire nire rükadre ti köböire ki teri Ngöbö kanti, ye abko rabadi dianintari. Ne aisete, obeja tä niken ki teri, bti tä nikenta ki bäre mento amne mikä kuin tä kwen kwetadre ietre, ye kwrere nire nire rikadre ti köböire Ngöbö kanti abko ie jändrän kuin kwandre. ¹⁰ Akwa ni gokä tä kite gore, ni kämike amne jändrän jökrä juankäre ngwarbe nikän; akwa ti abko jatani ni mikakäreta nire Ngöböbe amne ni rabadre nüne bäri kuin kärekäre, abkokäre ti jatani.

¹¹ Mdakäre abko, ti abko ni obeja ngibiaka kuin kwrere. Ni obeja ngibiaka kuin abko tä biare ngataen obeja kräke, obeja diantarikäre. ¹² Akwa ni ngwian ganainkä jae obeja ngibiabtä abko lobo tä kite tuen ie obeja kukwäre angwane, tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara abko ñakare obeja ngibiaka amne obeja ye ñakare kwe, aisete tä mikete loboye amne lobo tä niken obeja kwete amne tä obeja juentari kratikrati kwäräkwärä. ¹³ Ni ngwian ganainkä obeja ngibiabtä

ye abko tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara töita ja kwata ngibiabtä, akwa obeja ngibiadre ye abko ütiäte ñakare kräke, aisete tä ngitie kore.

¹⁴⁻¹⁵ Mdakäre abko, ti ni obeja ngibi- iaka kuin kwrere, ñobtä ñan angwane ti gare kuin ti Rünye amne ti Rün gare kuin tie, ye kwrere obeja tikwetikwe erere gare kuin tie amne ti gare kuin ietre arato. Ti abko obeja ngibiaka kuin kwrere, aisete ti gatadi obeja tikwe kräke. ¹⁶ Mdakäre abko, nitre ñakare is- raelitare ngätäite obeja mda mda tärä tikwe, akwa tä ñakare ki kwatibe teri obeja tikwe tikwe nitre israelita ngätäite ben gwaire. Akwa ti jatadre obeja ye ngwena arato mikakäre ki teri obeja nitre israelita ben gwaire, amne obeja ye käkwe ti kukwei nuadre amne ti kukwei mikadre täte kwetre angwane, rabadre nüne ki kwatibe teri jökrä amne niaratre ngibiaka rabadi itibe arato abko ti ara. ¹⁷ Ti abko bike ja kwata bien müre ketadre, ti rabadita nire bobukäre abkokäre, aisete ti Rün tikwe käta ti tarere. ¹⁸ Tikwe ñan ja biandre müre ke- tadre, ye ngwane ni ñakare jire iti käkwe ti müre ketadre ja töi jenbti. Ti ara jire käta ja bien müre ketadre au, aisete ti müre ketai, akwa ti abko di tärä ja bien müre ketadre amne ti di tärä ja mikakäre nümenta, ye abko ti Rün käkwe nuemna tie, erere tita nuene. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

¹⁹ Jesukwe blitaba kore, ye kukwei nu- aba nitre israelitakwe angwane, niaratre töi rababa bä jene jene jökrä. ²⁰ Ne aisete ni kwati rababa niere:

Üai käme tä btä, aibe käta kä kwitekä dokwäbti, aisete tä ñäke kore. ¿Se drekäre munta kukwe mike ütiäte se? nieba kwetre.

²¹ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Nire nire btä üai käme tä ye abko ñan raba blite jire chi ni se kwrere. Mdakäre abko, ni ie kä tuen ñakare abko ie üai käme tä kä mike tuenta ñakare jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

Nitre israelita ji dokwäte käkwe tödekani ñakare Jesubti

²² Kä ye ngwane abko kä tibo, kä nüre angwane, ju blitakrä Ngöböbe Jerusalén abko mikaninta dbe Ngöbö ngwärecri mekera abko nitre israelita nämane ng- wenta töre jae, aisete nämane jökrä bi- etabtä Jerusalén. ²³ Angwane Jesu nä- mane dikekä ju blitakrä Ngöböbe ye bäre jukä kädianta Jukä Salomónkwe kántita mda angwane, ²⁴ nitre israelita ji dok- wäte jataba ruäre, käkwe ja ükäröba Jesu bäre, käkwe nieba ie:

Ma abko nire metre abko ñan tä nüke gare nunye, aisete nun moto iko töbik- abtä kore, aisete ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ya abko niere gwäng- warbe nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire, ye tikwe niebarera munye, akwa munkwe ñan ti kukwei mikani era amne mun ñan tä tödeke tibti. Ye abko, sribi ñan tuabare tita nuene ti Rün diebti niarata tibe bä mikakäre, ye abko tä ti mike gare metre, ²⁶ akwa mun ñan tö tödekai tibti, ñobtä ñan angwane mun abko ñakare obeja tikwe, aisete munta nuene kore. ²⁷ Akwa obeja tikwetikwe abko ie ti kukwei gare kuin, käta ti mike täte amne, niaratre gare kuin tie arato, aisete obeja tikwe erere tä niken ti jiebti obejata niken ngibiaka jiebti ye kwrere. ²⁸ Amne tikwe obeja tikwetikwe mikadi nüne kärekkäre Ngöböbe amne Ngöbökwé ñan juandi ja okwä bäre mento kä ja tare nikakrä ye kánti. Erere arato, ni mda di ñakare jire diankakrä ti kisete. ²⁹ Ye abko, ti Rün

[¶]10:22 Bieta ye abko kädianta Hanuca mtare.

di kri kākwe obeja biani tie, aiseite ni mda di ñakare jire obeja ye diankakra ti Rünkän. ³⁰Ye kwrere ti Rün btä ti, nun abko töi ja kwrere amne nunta ketetibe, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

³¹Yebtä abko nitre israelita ji dokwäte kākwe jä dianba kisete Jesu kāmikakäre jäbti. ³²Abtä niarakwe nieba mda ietre:

Ti Rün diebti tikwe jändrän kuinquin nuenbare kabre ni mda mda die mikakäre, çakwa kukwe kuin nuenbare tikwe, ye mden namani blo mun kräke abko dokwäre mun tö nibi ti kāmikai jäbti ye? nieba Jesukwe ietre.

³³Abtä nitre israelita ji dokwäte kākwe nieba mda Jesuye:

Ñan makwe jändrän kuin nuenbare abko dokwäre nun tö ma kāmikai jäbti, akwa mata ñäke ngwarbe Ngöbö rüere amne ma ngwarbe nun kwrere këta ja mike Ngöböre au. Yebtä nun tö ma kāmikai jäbti, nieba kwetre ie.

³⁴Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ye abko, Ngöbö Kukwei yebtä Ngöbökwé kukwe niebare krörö:

Mun abko ngöbötre, tikwe nieba munbtä, *Salmos 82.6*

abko Ngöbökwé niebare, tä tikani niara Kukweibtä. ³⁵Ngöbö Kukweita tikani kore, ye abko ni ñan raba rükente jire chi abko garera nie amne, ni jökrä ie Ngöbökwé ja Kukwei biani abko ngöbötre niebare kwe ie, ³⁶aiseite çse ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere abko nibi blo munkrä se? Ngöbökwé ti dianinkä ja Odeire, kākwe ti juani nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere ye ngätäite, tita niere aiseite çse ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere angwane tita ñäke ngwarbe Ngöbö rüere abko munta niere tie? ³⁷Ti abko Ngöbö Odei tita niere, akwa tikwe ñan sribi ti Rünkwe nuendre angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era; ³⁸akwa tikwe sribi ti Rünkwe nuendre, ye ng-

wane nane mun ñan tö ti kukwei aibe mikai era abko tä dbe. Akwa tita sribi ti Rünkwe nuene era metre, aiseite yebti munkwe tödeka, ti Rünä ketetibe tibe amne tita ketetibe ben ye rükadre gare metre munye, abkokäre munkwe tödeka sribi ti Rünkwe nuenta tikwe yebti.

³⁹Abtä nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu kain ngite bobukäre, akwa Jesu gitiaba kän.

⁴⁰Angwane Jesu rikabata Ñö Jordánbtä, Juan Bautista nämane ni ngökö ñöte, ye kënti Jesu rababa nünentbe. ⁴¹Angwane ni kwati rikaba kënti ja tuakäre ben, kë rababa niere:

Sribi kri ñan tuabare abko Juankwe nuenbare ñakare, akwa kukwe nieba kwe Jesubtä abko kukwe era erere nieba kwe ñan ñan abko ni kwati rababa niere.

⁴²Angwane ni kwati nämä yete kākwe tödekaba Jesubti.

Jesu kukwe muko Lázaro krütani

11 ¹⁻²Kä ye ngwane ni iti kädian nämane Lázaro nämä nüne juta Betaniate abko namani bren jume. Juta Betania yete abko Marta amne María nämä nüne ngwai Lázarobe. María ye mden abko kākwe ñö rä bäne kekaba ni Dänkien ngotobti, bti ni Dänkien ngoto rötäba ja dokwä drüenbti kwe. ³Lázaro namani bren jume, aiseite ngwai nibu ye mden kākwe ni mda juanba niere krörö Jesuye: Ni Dänkien, ma kukwe muko kuin makwe, mata tarere ye bren abko juanba niere kwetre Jesuye.

⁴Erere bkänä ni ye nikani, rükaba mate Jesu kënti angwane, Jesukwe kukwei nuaba kore, bti nieba kwe:

Bren ye kisete niara ñan krütadre janknukäre akwa, bren ye köböire Ngöbö di kri amne ti Ngöbö Odei di kri rabadi mikani tuadre, nieba Jesukwe.

⁵Jesu abko kwe Marta, María amne Lázaro nämane tare kri, ⁶akwa Lázaro

bren nie rükaba ie angwane niara näma, ye kánti rababa köböbu mda.

⁷Bti nitre ja töitikaka ben ie nieba kwe:

Bränta kä Judeate, nieba kwe.

⁸Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Dirikä, nitre israelita ji dokwäte tö rababa ma kämikaj jäbti kä Judeate, ye abko käi ngämi niken raire ta. ¿Kä ye kánti abko ma tö nibira rikaita bobuta ya? nunkwe nieba ie.

⁹Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¿Kä ngwen abko tä neme ñänä okwä krä jätäbti krobu ñan ñan? Ne aisete nita dikekä kä ngwenbti angwane, kä tuen kuin nie, aisete ni ngotota ritete ñakare, ñobtä ñan angwane kä trä ngwen kä nebtä yehti abko käta nebe tuen kuin ja käne nie. ¹⁰⁻¹¹Akwa nire erere rikadre dikekä deo, ye ngwane kä ñan rabadre tuen ie, aisete ngoto rabadre ritete. Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ti abko kä trä ngwen kwrere amne tita nete angwane, kä tärä sribikrä. Ni kukwe muko Lázaro nikani kibien, akwa ti bike niken gaenkröta, nieba Jesukwe nunye.

¹²Angwane nun ja töitikaka ben käkwe nieba mda ie:

Kiterate kuinta, aisete tä kibien, nunkwe nieba ie.

¹³Akwa Lázaro abko krütanina abko Jesu näma niere nunye, akwa Lázaro nikani kibien bkänä abko Jesu näma niere, nun rababa nütüre. ¹⁴Abtä kukwe era erere nieba metre kwe nunye krörö:

Lázaro kürera, ¹⁵akwa tita ñakare kánti angwane küre, ye abko käi nibi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane Lázaro küre, ye köböire kukwe mda rakadikä abko rabadi bäri kuin munkrä abko käkwe mun die mikadi tödeke bäri tibti, aisete brän Lázaro tuen, nieba Jesukwe nunye.

¹⁶Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Tomás arabe kädian nä-

mane “Munkin” abko käkwe nieba nun ja töitikaka Jesube mda mdaye:

Ni kämikadre gwaire niarabe kä Judeate, abkokäre brän siba ben, nieba kwe.

Jesukwe Lázaro ngwai moto mikani nuäre

¹⁷Ye erere Jesu rikaba, rikaba nebe juta Betaniate mda angwane, Lázaro doboi mikani abko käi nikanina köböbkä jire ta angwane, Jesu rikaba neme.

¹⁸Juta Betania abko näma känime Jerusalén ken, bäsi kilometro krämä näre. ¹⁹Ne aisete nitre israelita ji dokwäte rikaba kwati yete basare Martaye amne Mariaye moto ketabtäkäre kä mikakäreta nuäre btätre, ñobtä ñan angwane ngwai Lázaro krütani kän aisete.

²⁰Angwane Jesu rikaba neme juta ken, ye gaba Martakwe angwane, jataba ngäbti, akwa María abko rababa gwi.

²¹Marta rikaba Jesu kánti angwane, nieba kwe Jesuye:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, ²²akwa mtare makwe dre dre kärädre Ngöböye, erere biandi jökrä kwe mae, ye abko gare kuin tie, nieba kwe ie.

²³Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngwai rükadita nire, nieba kwe Martaye.

²⁴Angwane Martakwe nieba mda:

Kä mrä angwane, ni krütani krütani rükadita nire, ye näire Lázaro rükadita nire arato, ye abko gare kuin tie, nieba kwe Jesuye.

²⁵Abtä Jesukwe nieba ie:

Ti abko ni krütanina mikakata nire amne ti abko ni mikaka nüne ketetibe Ngöböbe. Nire nire käkwe tödekadre tibti abko krütadi era metre, akwa rükadita nire amne, ²⁶nire nire tä nüne käkwe tödekadre tibti abko ñan krütadre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ¿Ne

abko era makrä ya Marta? nieba Jesukwe ie.

²⁷ Angwane niarakwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé amne ma Ngöbö Odei abko rükadre kä nebtä, ye abko tita mike era jae, aisete tita tödeke mabti, nieba kwe Jesuye.

²⁸ Martakwe blitaba kore Jesube, yebti Marta rikaba etba María kärere, käkwe nieba tiebe krörö ie:

Dirikä tä nete, käkwe ma käräniri, nieba kwe ie.

²⁹ Martakwe nieba kore Maríaye, ye btäräbe María rükaba dikekä krö, jataba niken ja tuakäre Jesube. ³⁰ Akwa Jesu ngämi neme jutate, aisete Marta rükaba ngäbti, ye kánti nämä juta bäre.

³¹ Angwane nitre israelita nämä gwi Marta amne María kánti kä mikakäreta nuäre btätre abko okwäbti María rükaba dikekä krö, bti rikaba jökrä, angwane nitre israelita ye rikaba jökrä jiebti, ñobtä ñan angwane María rikaba müen dobobti rababa nütüre, aisete rikaba kore María jiebti. ³² Akwa Jesu nämä, ye kánti María jataba nüke angwane, María rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, nieba kwe Jesuye.

³³ Angwane María btä nitre israelita rükaba Maríabe, ye rababa müen jökrä Jesu okwäbti. Abtä Jesu rababa ulire amne moto rababa дәre krübäte, ³⁴ käkwe nieba mda ietre:

¿Munkwe Lázaro doboi mikani mdente? nieba kwe.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Jakwe tuen nete ti Dänkien, nieba kwetre mda.

³⁵ Angwane Jesukwe müaba arato.

³⁶ Abtä nitre israelita käkwe nieba:

Lázaro nämäne tare kri kwe tuen, rababa niere.

³⁷ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ni ie kä tuen ñakare niara se käkwe kä mikani tuenta ie. ¿Se abko Lázaro ñan krütare, abkokäre jändrän mdara jire nuendre kwe kräke abko ñan rabadre bare ie ya? rababa niere Jesu rüere.

Jesukwe Lázaro mikaninta nire

³⁸ Angwane Jesu moto rababata дәre, käkwe krötäba Lázaro doboi kukwäre angwane, kä mkä te Lázaro doboi mikani, yebti jä oto kwata kri nämä mikani. ³⁹ Angwane Jesukwe nieba:

Jä oto ye denkä mento dobobti yete, nieba kwe.

Abtä Lázaro ngwai Marta käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kä nena köböbkä jire niara krütani amne doboi mikani, aisete rä nena kure, nieba kwe ie.

⁴⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Makwe tödekadre tibti angwane, Ngöbö di kri bä nuäre ye makwe tuadi, tikwe ñan nini mae ya? nieba Jesukwe ie.

⁴¹ Angwane jä oto ye diankaba mento. Ye btäräbe Jesukwe nkräba kä käinbti, käkwe nieba:

Ti Rün tikwe, tikwe blitaniri mabe amne mata biare ti die mike, yebtä ti tö kuin niei mae. ⁴² Käre tita blite mabe ja di kärere mae angwane, mata nuene ye gare kuin tie, akwa makwe ti juani ye abko nitre tä nete noko, kräke rabadre era, abkokäre tita blite kore mabe, nieba Jesukwe Rünye.

⁴³ Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, ye btäräbe ngrateba kri kwe, käkwe nieba:

¡Lázaro, jakweta künken kä mkä ye bäre mento! nieba kwe.

⁴⁴ Ye btäräbe Lázaro nämä nguse, ye kise amne ngoto nämä mrianinte jökrä дәnte abko erere jatäba kä mkä yete mentokwäre angwane, ngwäre abko

näma mrianinte jökrä jatabata kä mkäte mento. Angwane nitre näma yete, ye ie Jesukwe nieba:

Tikete, bti tuemetre dikekä, nieba kwe.

Erere nuenba kwetre.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Jesukwe Lázaro mikabata nire, ye abko nitre israelita näma Marta amne María mukore ye käkwe tuaba angwane, niaratre kwati käkwe tödekaba Jesubti.

⁴⁶ Akwa ni mda mda käkwe tödekani ñakare Jesubti abko rikaba nitre bariseo kánti angwane, Jesukwe Lázaro mikabata nire ño, ye abko niebare jökrä kwetre nitre bariseoye. ⁴⁷ Abtä nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nitre sribikä Sanedrinbtä käräbare gätäkäre, bti niebare jae kwärikwäri kwetre:

Ni kädekata Jesu käta sribi kri ñan tuabare nuene kabre ni ngätäite. ¿Sebtä abko nikwe dre nuendre? ⁴⁸ Nikwe tuadremetre sribi nuene janknu kore angwane, ni jökrä rabadi tödeke bti. Yebtä abko nitre romanobo tä nun dänkiene jatadi, käkwe ju blitakrä Ngöböbe nikwe se juandi ngwarbe jökrä amne, juta israelita nikwe noko juandi ngwarbe jökrä kwetre arato, niebare kwetre.

⁴⁹ Abtä ni iti kädian nämane Caifás abko nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye näire abko käkwe niebare ietre:

¡Mun töi ñakare! ⁵⁰ Ni gadrekä jökrä juta israelita nete, ye abko rabadre bäri tare, akwa ni itibe krütadre ni jökrä täte amne ni jökrä kräke, ye abko rabadre bäri kuin munkrä abko btä munta töbike ñakare, niebare Caifákwe.

⁵¹ Caifás abko käkwe ñäkäbare kore, ye abko ñan niebare ja töi jenbti kwe,

akwa kä ye ngwane niara nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene, aisete Jesu krütadre nitre israelita täte abko niebare Ngöbö Üai köböire kwe. ⁵² Ye abko ñan Jesu krütadre nitre israelita aibe täte amne kräke, akwa Ngöbö ngäbriänkätre nämane kä ketareketare te kwäräkwarä abko rabadreta ükaninkrö jökrä ketetibe nitre Ngöbö ngäbriänkätre juta israelita ben gwaire, abkokäre Jesu krütadre, aisete Caifákwe niebare kore. ⁵³ Ne aisete köbö ye näire mentokwäre nitre sribikä Sanedrinbtä käkwe ja töi mikani gwaire jökrä Jesu müre ketakäre.

⁵⁴ Abtä Jesu ñan rabadre dikekä ja ngwärekre jökrä nitre israelita ji dokwäte ngätäite angwane, juta kä Efraín näma känime kä kaibe ken, ye kánti Jesu rikaba amne rababa nünentbe yete nitre ja töitikaka benbe.

⁵⁵ Kä ye ngwane abko, bieta Pascua nitre israelitakwe abko köböi jatabara nuketa ja ken, aisete nitre israelita kwati nünanka Jerusalén bäre rikaba neme Jerusalén ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre bieta Pascua känenkre, rabadre neme ju blitakrä Ngöböbe kánti Pascua mikakäre ütiäte jae, abkokäre rikaba. ⁵⁶ Angwane nitre ye rababa näin jökrä Jesu känentari, kä rababa niere krörö jae kwärikwäri ju blitakrä Ngöböbe ye kánti:

¿Munta töbike ño? ¿Jesu rükai bi-etabtä nete ruen ya? rababa niere jae kwärikwäri.

⁵⁷ Angwane nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nieba krörö ni jökräye:

Jesu tä mdente raba gare munye angwane, munkwe mika gare jötrö nunye amne munkwe kadi ngite, nieba kwetre.

**Meri iti kākwe ñö rä
bāne kekani Jesubti**

(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

12 Yebti köbö ti Pascua känenkri, Jesu rikaba Lázaro kánti juta Betaniate mda. Lázaro ne mden abko krütani, akwa Jesukwe mikaninta nire abko kánti Jesu rikaba. ²Jesu rababa yete angwane, mrö sribeba kwetadre Jesu mikakäre ütiäte angwane, Marta nämä mrö dräire amne Lázaro abko nämä tākänintbe siba mesabtä mröre Jesube. ³Angwane María jataba kri ngwäri rä bāne kä nardo ngwena bäsi botea ötare jire. Nardo ye abko ütiäte kri amne ñan nämäne mritani jire ñöbe abko María jataba ngwena, bti Jesu mikakäre ütiäte Mariakwe nardo ye kekaba Jesu ngotobti, bti Jesu ngoto rötabata ja dokwä drüenbti kwe. Angwane kä rä rababa bāne jökrä gwita temen nardo ye kisete.

⁴Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kä Judas Iscariote kākwe Jesu kitadre ngise ye kākwe nieba:

⁵¡Jo! ¡Ngwian ganaindre bäsi kä kwati jire btä kri ngwäri rä bāne se rürümoindre abko bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ñan rürümoiniri se! nieba kwe.

⁶Judas kākwe ñākāba kore, akwa ñan ni bobre bobre ruentari tare ie, aiseite ñākāba kore kwe. Akwa niara abko gore, aiseite ñākāba kore kwe. Niara abko ngwian ngibiaka nunkrä, akwa nämä ngwian ye goire ruäre nunkän, aiseite ñākāba kore kwe. ⁷Abtä Jesukwe nieba mda Judaye:

Niarakwe ti mikadre biare doboi mikadre, abkokäre nämäne kri ngwäri ye üke tikrä, aiseite tuemetre kaibe. Makwe ñan nika. ⁸Mdakäre abko, nitre bobre bobre abko tädi käre mun ngätäite nete, aiseite mun tö raba die mikai ñong-

wane, erere munkwe die mika, akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁹Yebti Jesu nämä juta Betaniate abko gaba nitre israelitakwe angwane, ni kwati jataba Jesu kánti. Niaratre ye abko ñan jataba Jesu aibe tuakäre, akwa Lázaro krütani, mikaninta nire Jesukwe ye abko jataba tuakäre arato. ¹⁰Abtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe kukwe ükateba Lázaro kāmikakäre arato, ¹¹ñöbtä ñan angwane Lázaro krütani akwa Jesukwe mikabata nire, aiseite Lázaro köböire ni israelita kwati kākwe tödekaba Jesubti amne ñan rababa nekete mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yekri. Abtä kukwe ükateba kore kwetre Lázaro rüere.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²Ye näire, ni rababara kwati krübäte juta Jerusalénte bieta Pascua mikakäre ütiäte amne, jändrinane Jesu jatabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre abko nitre kwati ye kākwe gaba. ¹³Angwane datile krikä tikakaba kwetre, ben jataba Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere, kä rababa ngrente krikri be krörö ie:

¡Hosana! ¡Ma abko Jrei nitre israelitakwe!

Ni Dänkien Ngöbö kākwe ma juani.

Ma kite ni Dänkien Ngöbö käfti, aiseite nunta ma käikitekä, *Salmos 118.25* abko nitre israelita rababa niere Jesu ngäbti.

¹⁴Angwane Jesu nämä näin buro ngäbälibti, rikaba neme Jerusalén mda Ngöbö Kukweita niere ye kwrere:

¹⁵Mun nünanka juta Siónte^s nete, mun ñan rekwetaka, ñöbtä ñan angwane

^s12:15 *Sión*. Juta Jerusalén ara abko kädianta Sión arato.

Jrei munkwe kite buro ngäbälibti, ye mike nāräre munkwe, *Zacarias 9.9* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere Jesukwe nuenbare.

¹⁶ Akwa ye näire nun ja töitikaka Jesube abko ie kukwe ye ñan rükaba gare, akwa Ngöbökwé Jesu mikaba ütiäte, rikaba ngwenante kä käinbti angwane, batibe kukwe rakakaba ye abko nämä tikani jökrä Ngöbö Kukweibtä abko erere nakaninkä btä abko rükabata töre nunye.

¹⁷ Jesu jataba burobt, ye ngwane abko Lázaro krütani nämäne doboi mikani nguse abko Jesukwe käräbata künken amne Jesukwe mikaninta nire, ye abko nitre tuakatuaka rababa niere ni mda mdaye. ¹⁸ Ne aisete ni kwati jataba Jesu ngäbti, ñobtä ñan angwane Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba, Ngöbö nämäne ben bä mikakrä abko gaba kwetre, aisete rababa kite jökrä Jesu ngäbti. ¹⁹ Akwa nitre bariseo abko rababa niere jae kwärükwäri:

¡Ni jökrä nibi niken niara jiebt, ne aisete kitera ni ganaine kwäräbe, tuen sete se! ¿Sebti nikwe dre nuendi mda? rababa niere.

Jesu müre ketadi rüekwe, niebare kwe

²⁰ Angwane nitre rababa kwati Jerusalén Ngöbö mikakäre ütiäte jae bietabtä, ye ngätäite nitre griegore nämä ruäre abko ²¹ jataba nüke Felipe kánti. Felipe ye abko nünanka juta Betsaidate kä Galileate. Nitre ye jataba Felipe kánti, kákwe nieba ie:

Ja mräkä, nun tö nibi ja tuai Jesube, nieba kwetre ie.

²² Angwane Felipe rikaba kákwe nieba mda Andréye, bti niaratre nibu rikaba kákwe kukwe ye nieba jökrä Jesuye. ²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani Ngöbökwé ti Ni Kä Nebtä Ngobo mikakäre ütiäte abko käi nüra.

²⁴ Ye abko ti bike kukwe era erere niere munye. Trigo nurai nökata dobote, ye abko nita krüte bä mikata trigo nuraiabtä. Ye abko trigo nurai ñan gütdarete kore angwane, trigo nurai ye aibe rabadre kärekäre, akwa trigo nurai ye nökadre, bti gütdarete amne mu rabadre niren angwane, ngwä rabadre kabre. Ti abko trigo nurai ye kwrere. Ti ñan krütadre angwane, ti aibe rabai nüne kärekäre Ngöböbe, akwa ti krütadre angwane, ni kwati jatadi nüne kärekäre Ngöböbe.

²⁵ Mdakäre abko, nire nire israelita ya, ñakare ya ie ja kwata ruentari tare, abtä ñan tö ja tare nikai ti kräke, ni ye abko kákwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata ñan rabadre ruentari tare ja tare nikakrä kä nebtä tikrä, ni ye abko kákwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ²⁶ Ne aisete nire nire tö sribire tikrä abko jata ti jiebt amne ti tädi mdente erere, ye kánti sribikä tikwe tädi tibe. Erere arato, nire nire kákwe sribidre tikrä, ni ye abko Ngöbö ti Rün tikwe kákwe mikadi ütiäte. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

²⁷ Yehti Jesu krütadre abko btä nämä töbike kri, kákwe nieba:

¡Aingwaree, ti nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebt bäre! ¿Nebtä tikwe dre niedre se? ¿Tikwe niedre, Tata tikwe, kukwe kite tare krübäte ti rüere, ngäniene ti nibi nekwetekä, aisete den tibti ta, tikwe niedre ya? Ñakare, raba ruen tie, ñobtä ñan angwane ti jatani kukwe ne mikakäre täte aisete. ²⁸ Ti Rün tikwe, ja bä mike ütiäte ni jökrä okwäte, ie ti tö. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ye btäräbe ni kukwei rababa kä käinbti, kákwe nieba krörö:

Tikwe ja mikanina ütiäte, akwa tikwe ja mikadita ütiäte bobuta abko nieba kä käinbti sete.

²⁹ Angwane, nitre nämä yete, ie ni kukwei kä käinbti jaraba angwane, rababa niere:

Unsuni ngö käinta ye, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Angele kä käinbti käkwe ñäri Jesuye ye, rababa niere.

³⁰ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ni kukwei jaraniri kä käinbti munye, ye abko mun die mikakrä tödeke tibti, akwa ñakare tikrä. ³¹ Ye abko, gwängwarbe kukwe rabadre ükaninte Ngöbökwe ni jökrä kä nebtä kräke abko käi kitera nüke. Erere arato, diablu tä ni jökrä dänkiene kä nebtä abko juantari mento abko käi kitera nüke arato. ³² Akwa ti ne ara rabadre kaninkä krusobtä käin angwane, ti ne ara jire käkwe ni jökrä kärädi jae, nieba Jesukwe.

³³ Jesu abko krütadi ño, ye mden tö rababa niei, käkwe blitaba kore. ³⁴ Abtä nitre näma kwati yete, ye käkwe nieba Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko käkwe nünandi kärekäre, ye abko Ngöbö Kukwei tä niere amne Ni Dianinkä Ngöbökwe amne ni Kä Nebtä Ngobo abko ni itibe, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe ñan krütadre, aiseté, ¿ye ñobtä abko Ni Kä Nebtä Ngobo kadikä krusobtä käin, mata niere ye? ¿Nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo amarebti btä mata ñäke kore ye? nieba kwetre Jesuye.

³⁵ Abtä nitre näma kwati yete, ie Jesukwe nieba mda:

Ti abko ñotra kwrere amne jändrän jökrä Ngöbö rüere amne ti rüere, ye abko kä iko kwrere. Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete, akwa ñotra ye abko rabadi bä jötrö mda mun ngätäite nete, aiseté ñotra tä munbe nete angwane, munkwe dikaka ñotra trä yete, kä iko käkwe ñan mun ganaindre abkokäre, ñobtä ñan angwane nire nire tä dikekä kä ikote ye abko tä niken mden kukwäre ñan tä neme gare ie. ³⁶ Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete. Mun rabare nüne ti kwrere, abkokäre tita nete mun

ngätäite angwane munkwe tödeka tibti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, yehti Jesu rikabata, käkwe ja rükantebata bobuta nitre israelita ji dokwäteye.

Ni kwati käkwe tödekani ñakare Jesubti

³⁷ Jesukwe sribi kri ñan tuabare nu-enba kabre nitre israelita okwäbti Ngöbö nämane niarabe mikakäre gare ietre, akwa ñan tö namani tödekai jire chi Jesubti, ³⁸ ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe tikani krörö abko erere namani bare niaratretä:

Ti Dänkien, ¿kukwe dirita nunkwe, ye nirekwe mikadi era?

¿Amne ma di kri ye abko makwe mikani tuadre nireye? *Isaías 53.1*

abko tikani kore Isaíakwe nitre israelitabtä.

³⁹ Ye mden kisete, nitre israelita kwati ñan namani tödeke Jesubti. Mdakäre abko, Isaías arabe käkwe kukwe mda tikani krörö btätre arato abko nere:

⁴⁰ Ngöbökwe kä trä ötaninte niaratre okwäte, niarata dre nuene niaratre okwäbti ñan jatadre metre ietre abkokäre.

Erere arato, Ngöbökwe niaratre töi ganinte, kukwe ño ño ñan rabadre nüke gare ietre abkokäre.

Ye kwrere ñan jatadreta ti kukwäre angwane, tikwe ñan mikadreta quinta diantarikäre, *Isaías 6.10*

abko Isaíakwe tikani taräbtä nitre israelitabtä. ⁴¹ Isaías abko käkwe Jesu di kri bä nuäre tuani, aiseté nämane blite btä, käkwe niebare kore nitre israelitaye kira.

⁴² Nitre israelita kwati käkwe tödekaba ñakare Jesubti, akwa nitre israelita kwati mda abko käkwe tödekaba bti. Erere arato, ni ruäre ji dokwäte abko käkwe tödekaba Jesubti siba, akwa ñan tö rababa niei ja ngwärekri jökrä, ñobtä

ñan angwane nane nitre bariseo kākwe gadre amne kitadrekā sinagoga bāre mento abko jūrā rababa btātre, aisete nāmane tōdeke Jesubti abko ñan rababa niere, ⁴³ñobtä ñan angwane nitre kā nebtā kākwe mikadre ütiāte jae abko ie tō rababa bāri amne, Ngöbökwe mikadre ütiāte jae, ye abko rababa ütiāte ñakare krāke.

Jesukwe diribare ünän ja ngwārekri jōkrā

⁴⁴Yebti Jesukwe ngrateba kri, kākwe nieba:

Nire nire kākwe tōdekadre tibti, ye abko ñan tōdekadre ti ne aibehti kwe, akwa ti Rün tikwe kākwe ti juani, yebti tōdekadre kwe arato. ⁴⁵Erere arato, nire nire kätä ti tuen, ye tä ti Rün ti juanka tuen arato, ñobtä ñan angwane niarata dre dre nuemna tie aibe tita nuene. ⁴⁶Nire nire tä nüne kā ikote amne Ngöbö gare ñakare ie, kākwe tōdekadre tibti abko ñan nünandi mda kā ikote kwe, ñobtä ñan angwane rükadre ño Ngöbö kánti rükadre gare ie, abkokāre ti jatani ñotrare mun ngätäite kā nebtā. ⁴⁷Akwa nire nire kätä ti kukwei nuen, akwa ñan tä mike täte amne ñan tä mike era jae, ye krāke tikwe ñan kukwe ükadrete au, ñobtä ñan angwane ñan ti jatani kukwe ükete ni rüere juantarikāre Ngöbö okwā bāre mento, akwa ti jatani ni diantarikāre niaratre ngite ngāniene.

⁴⁸Akwa nire nire tä bātā ngwen tibtä amne kukwe dirita tikwe ñan tä mike ütiāte jae, ye abko ñan tikwe kukwe ükadite krāke amne ñan tikwe kitadi ngite Ngöböye. Akwa munkwe ñan ti kukwei mikadre era, ye ngwane ti Rün kākwe kukwe ükadite munkrā kā mrā angwane, ⁴⁹ñobtä ñan angwane tita blite, ye abko ñan tita niere ja tōi jenbti, akwa ti Rün tikwe kākwe ti juani ye abko tä dre niemna tie abko erere tita dirire munye. ⁵⁰Ti Rün kukwei, ye abko nire nire

kākwe mikadre era jae abko rabadi nüne kākare ti Rün Ngöböbe abko gare kuin tie, aisete tita kukwe niere ye abko ti Rün tikwe tä niemna tie, erere tita niere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe nitre ja tōitikaka ben ngoto bātäninte

13 Yebti bieta Pascua jatabara nüke angwane, Jesukwe kā mikarekā kā nebtā amne, rikareta kā känbti niara Rün kánti, ye abko kā nükanina abko nāmanena gare Jesuye angwane, nitre jen Jesukwe nāmane kā nebtā abko Jesu nāma tarere, ye abko tareba täte jōkrā kwe. ²Nun jataba mröre dere, akwa nun ngāmi mröre, känenkri Simón ngobo Judas Iscariote abko diablukwe tōi mikabara Jesu rüere, Jesu kitakāre ngite. ³Akwa Jesu abko, ie Rünkwe jändrän jōkrā mikanina gare nāmanena gare ie amne, niara jatani Ngöbökre amne rikadita Rün kánti, ye abko nāmanena gare ie arato. ⁴Ne aisete, batibe rababara tākänintbe mröre mesabtā, akwa rükaba dikekāta krö, kākwe dän tikateba jabtā, bti dän kukwän chi makāteba kwe ja mrökarabtā, ⁵bti ñö kekaba unkwente kwe, bti rikaba nun ja tōitikaka ben ye ngoto bātete, ni klabore kākwe nuendre ye kwrere amne, dän kukwän nāmane niara mrökarabtā, yebti rikaba nun ngoto bā rötöta se kwrere. ⁶Jesu rikaba nebe Simón Pedro kánti ngoto bātātekāre angwane, Pedrokwe nieba ie:

Ti Dänkien, ¿ni klabore kätä ni ngoto bātete, kwrere jire ma bike ti ngoto bātete tie ya? nieba kwe ie.

⁷Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Tita dre nuene ñan nebe nüke gare mae mtare, akwa abti rükadi gare mae, nieba kwe Simón Pedroye.

⁸Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

¡Tikwe ñan ma tuametre ja ngoto bātete jire chi! nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma ngoto bätärete ne ngwane, ma ñan rabadre jen tikwe, nieba kwe ie.

⁹Angwane Simón Pedro käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, kore ne ngwane, ñan makwe ti ngoto aibe bätäte, akwa makwe ti kise amne ti dokwä bätäte arato, ie ti tö nibi, nieba kwe ie.

¹⁰Akwa Jesukwe nieba mda ie:

Nita jüben krire, bti nita niken känime, ye ngwane ni ngoto aibe tä nebe dobrore, aisete ni ngoto aibe bätärete, ñobtä ñan angwane ni ngrabare abko tärä nebe merebe jökrä amne mun abko nena merebe, akwa era metre mun jökrä ñakare merebe, nieba Jesukwe.

¹¹Jesukwe nieba kore, ñobtä ñan angwane nirekwe kitadi ngise ye abko nämä gare kuin ie, aisete nieba kore kwe Judas Iscariotebtä.

¹²Jesukwe nun ja töitikaka ben ngoto bätäteba ünän jökrä, bti Jesukwe dän kitabata jabtä, bti rababata täkänintbe mesabtä, käkwe nieba:

¿Ñobtä tikwe mun ngoto bätärite ye nü gare munye ya? nieba Jesukwe nunye.

¹³Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien munta niere tie, ye abko kukwe era erere munta niere, ñobtä ñan angwane ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien bkänä. ¹⁴Ti Dirikä amne ti mun Dänkien käkwe mun ngoto bätärite jökrä ni klabore kwrere ne ngwane, ye kwrere munkwe ja mika bobre ni klabore kwrere, käkwe ja ngoto bätädrete jae kwärikwäri, tikwe nuni ye kwrere. ¹⁵Tikwe ja miri bobre ni klabore kwrere mun jökrä kräke, ye kwrere munkwe nuendre jakrä kwärikwäri, abkokäre tikwe kukwe bä miri kore mun okwäbti. ¹⁶Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni klabore ye ñakare bäri ütiäte niara bkänkä kräke. Erere arato, ni ni

mda kukwei ngwianka ye abko ñakare bäri ütiäte ni niara juanka ye kräke. ¹⁷Ne aisete tikwe kukwe nuni mun kräke, ye nü gare munye angwane, munkwe nuendre kwrere jakrä kwärikwäri arato ne ngwane, kä rabadi nuäre munbtä amne Ngöbökwä ja di biandi munye.

¹⁸Akwa tita kukwe niere, ye abko ñakare mun jökrä kräke, ñobtä ñan angwane tikwe mun mden mden dianinkä jen jakrä ye abko gare kuin tie, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani ye abko rabadre bare, abkokäre ni iti käkwe kukwe nuendi krörö btä kukweta tikani: Ni iti tä mröre siä kwatibe te tibe abko nikwitani ti rüere, *Salmos 41.9* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye erere rakadikä.

¹⁹Kukwe ye abko ngämi nakenkä, känenkri tita niere munye, kukwe ye kwrere rabara nakenkä mun okwäbti angwane, TITA abko munkwe mikadre era, abkokäre tita niere munye. ²⁰Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere mda munye abko krörö:

Tita ni juen, ye nire nire käkwe kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti amne, nire nire käta ti kaen ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka ara jire kaen ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Judas Iscariote käkwe Jesu kitadi ngise, niebare Jesukwe

(*Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23*)

²¹Jesukwe blitaba kore, ye btäräbe Jesu ñan moto rababa neme nuäre, rababa ruen ie angwane, Judakwe niara kitadi ngise abko nieba metre krörö kwe:

Mun iti tä nete käkwe ti kitadi ngise ti rüeye ti müre ketakäre, ye abko ti bike niere metre munye, nieba Jesukwe.

²²Abtä nun ja töitikaka ben rababa ja mike ñäräre kwärikwäri, akwa Jesu

näma ñäke nirebtä, ye ñan rababa nüke gare nunye. ²³ Abtä ni iti ja töitikaka ben abko Jesu nämane tarere kri abko nämä tākānintbe känime mesabtä mröre Jesu ken angwane, ²⁴ nirebtä nämä blite ni ye kākwe ngwiandretari Jesuye abko Simón Pedro kākwe nieba kisebti ie.

²⁵ Ye erere bkänä, ni ye kākwe gitakaba Jesu kukwäre, kākwe nieba ie:

Ti Dänkien, ¿nirekwe ma kitadi ngise? nieba kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike ban oto mike tibo mrö ñöite abko tikwe biandi nireye amne ni ye ara, nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe ban oto mikaba tibo, bti Simón ngobo Judas Iscariote, ie bianba kwe. ²⁷ Judas kākwe ban oto kaba ngäbti Jesuye, ye btäräbe Satana rükaba btä angwane, Jesukwe nieba ie:

Makwe dre nuendi, ye nuene jötrö, nieba kwe ie.

²⁸ Jesukwe ñäkäba kore Judaye, akwa ñöbtä ñäkäba kore kwe ie, nun mda mda ja töitikaka ben nämä mröre mesabtä, ie ñan rükaba gare.

²⁹ Akwa Judas abko nämä ngwian nunkwe ngibiare, asete Jesukwe juani jändrän kökö bietakrä ya o ngwian biamna kwe ie ni bobre bobreye abko nun ruäre rababa nütüre. ³⁰ Akwa Jesukwe ban bianba Judaye angwane, Judakwe kaba ngäbti, ye btäräbe Judas rikaba Jesu kite ngise rüeye. Ye ngwane kä rababara iko jökrä.

³¹ Judas rikaba mentokwäre, yebti Jesukwe nieba:

Mtare ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mun tarekä kri abko di kri bä nuäre rabadi mikani tuare amne Ngöbö mun tarekä di kri bä nuäre rabadi mikani tuare Ni Kä Nebtä Ngobo köböire. ³² Ye abko, ti Ngöbö Odei kākwe Ngöbö di kri bä nuäre mikadi tuare, ye kwrere arato

Ngöbö kākwe ti Ngöbö Odei di kri bä nuäre mikadi tuare arato, ye abko Ngöbökwé nuendi jötrö.

³³ Mdakäre abko, mun ngäbäkre kiakia tare kri tikwe, mun ye ben tikwe ñan nünandre raire mda. Ti näin angwane, mun rabadi ti känentari kisere, akwa tikwe kukwe nieba nitre israelita ji dokwäteye, erere ti bike niere munye: Ti näin mdente, ye kánti mun ñan raba niken gwaire tibe. ³⁴ Akwa ti bike kukwe bien nuendre btin munye, ne erere munkwe nuen abko krörö: Mun ja töitikaka tibe kākwe ja tare kwärükwäri. Tita mun tarere ño, ye kwrere munkwe ja tare kwärükwäri. ³⁵ Munkwe ja tare dre kwärükwäri tita niere munye, ne kwrere munkwe ja taredre ne ngwane, mun abko ja töitikaka tibe ye rabadi gare ni jökräye, nieba Jesukwe nunye.

Pedro kākwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

*(Mateo 26.30-35; Marcos
14.26-31; Lucas 22.31-34)*

³⁶ Angwane Simón Pedro kākwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ¿ma näin mdente? nieba kwe ie.

Jesu kākwe nieba mda ie:

Ti näin mdente, ye kánti ma ñan raba niken jire chi tibe mtare, akwa abti ma näinta ti jiebti arato, nieba kwe ie.

³⁷ Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿tita juto biare krütakäre makrä! ¿Se ñöbtä abko ti ñan rabadre mabe gwaire mtare, mata niere se? nieba kwe ie.

³⁸ Ye ngwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Mata biare krüte tikrä bkänä ya? Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire, nieba kwe Pedroye.

**Jesukwe nitre ja tōitikaka
ben moto mikani jāme**

14 Yebti Jesukwe nieba mda: Kukwe yebtä mun ñan rekwe-taka ja jiebtı, akwa munkwe tōdeka Ngōböbtı amne munkwe tōdeka tibti arato, ²ñobtä ñan angwane ti Rün tikwe, kánti ká tără kabre nünankrä. Ká ñakare kore, ne ngwane tikwe niedre munye, akwa ká tără amne ti bike niken ká ükete biare munkrä. ³Ye erere ti nāinta ká ükete munkrä, yebti ti jatadita mun tuenta, ká nāin mun ngwena jabe angwane, ti tädi ti Rün kánti, ye kánti mun tädi ketetibe tibe, abkokäre ti nāin mun ngwena. ⁴Mdakäre abko, ti nāin mdente, ye kánti ji garera kuin munye, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

⁵Abtä Tomákwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, ma nāin mdente gare ñakare nunye, ¿se abko ji rabadre gare ño nunye amarebti mata niere kore ye? nieba kwe ie.

⁶Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti abko ji ngöräbe, köböire ni jökrä raba nüke ti Rün kánti amne, ti aibe abko kukwe era erere mikaka gare Ngōböbtä amne ti aibe abko ni mikaka nire kärekäre, aiseti ti ne aibe köböire ni rabadre ti Rün kánti. ⁷Ti abko nire metre gare munye ne ngwane, ti Rün garera munye arato. Mun jatani ja tōitike tibe abti ká nüke mtare munta ti Rün tuen tibtä amne ti Rün nena gare munye mtare, nieba kwe nunye.

⁸Angwane Felipe abko kákwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ma Rün mike tuadre nunye aibe kwe nun rabadi dbe, nieba kwe Jesuye.

⁹Abtä Jesukwe nieba mda Felipeye:

Felipe, ¿tikwe nünabarera raire munbe nete, akwa ti abko ni ño, ye ngämi nüke gare mae ya? Nire nire káta ti tuen, ye abko tä ti Rün tuen

arato. ¿Ye ñobtä abko tikwe ti Rün mikadre tuadre munye, mata niere tie ye? ¹⁰¿Ti tä ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye abko ñakare era makrä ñan ñan? Akwa tita kukwe niere munye, ye abko ñan tita niere ja tōi jenbti, akwa ti Rün tä nüne ketetibe tibe káta sribi jakwe nuene ti köböire.

¹¹Ye abko, tita ketetibe ti Rünbe amne ti Rünba ketetibe tibe, ye mika era munkwe; akwa ne ñan raba neme era munkrä ne ngwane, sribi kri ñan tuabare nuenta tikwe, yebtä ti kukwei mika era munkwe. ¹²Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire káta tōdeke tibti, ye abko sribi kri nuenta tikwe, ye kwrere nuendi kwe arato. Akwa mtare ti bike nikenta ti Rün kánti, aiseti ni ye kákwe sribi bäri kri nuendi Ngōbö diebti. ¹³Ye abko, mun tö raba dre dre käräi ti Rünye ti kábti, ye abko tikwe nuendi mun kräke, ye köböire ti Rün di kri bä nuäre rabadre mikani ütiäte kri ti Ngōbö Odei köböire, abkokäre tikwe nuendi mun kräke. ¹⁴Ye abko, mun tö raba kukwe ño ño käräi tie ti kábti angwane, tikwe nuendi mun kräke.

**Jesukwe Ngōbö Üai
juandi, niebare kwe**

¹⁵Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, tita kukwe nuenna ye erere munkwe mikadre täte ¹⁶⁻¹⁷angwane, mun Die Mikaka mdara jire juandre ti Rünkwe ti täte munkrä abko tikwe kärädi ie. Mun Die Mikaka mdara jire ye abko Ngōbö Üai. Niara abko kukwe era erere niekä, ye abko ti Rün tikwe kákwe juandi angwane, rabadre kärekäre munbe abkokäre. Akwa nitre nünanka Ngōbö rüere abko ñan raba mun Die Mikaka ye kaen ngäbti jire chi, ñobtä ñan angwane niaratre ie Ngōbö Üai tuen ñakare amne gare ñakare ietre

arato, aisete ñan raba kaen ngäbti; akwa mun abko ben Ngöbö Üai mun Die Mikaka tä nüne amne niara garera munye, ñobtä ñan angwane tä nüne tibtä aisete. Nebti niara rabadi nüne munbtä.

¹⁸Mdakäre abko, ti bike nikenta, akwa mun ñan rabadre uli kwrere nete, ñobtä ñan angwane ti jatadita rabakäre munbe. ¹⁹Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe ñan ti tuadreta jire mda abko köböi nükerä känime, akwa mun abko käkwe ti tuadita amne tita nüne kärekäre, abtä munkwe nünandi kärekäre arato. ²⁰Akwa munkwe ti tuadita, köbö ye näire tita ketetibe ti Rünbe amne munta ketetibe tibe amne tita ketetibe munbe abko munkwe gadi. ²¹Ye abko, tita kukwe bien nuendre, ye nire nire tä kaen ngäbti abko erere tä mike täte, ni ye tä ti tarere era metre bkänä abko bä mikata kwe. Nire nire käta ti tarere kore, ni ye abko ti Rün tikwe käkwe taredi amne ti ara jire käkwe taredi arato, käkwe ja mikadi gare metre ie, nieba Jesukwe nun ja töitakaka benye.

²²Abtä Judas (akwa ñakare Judas Iscariote, akwa Judas mdara jire) ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ñobtä makwe ja mikadita tuadre nun aibeye amne ñakare ni jökräye mata niere ye? nieba kwe ie:

²³Angwane Jesukwe nieba mda:

Nire nire käta ti tarere ye abko tä ti kukwei mike täte amne ti Rün käkwe taredi. Erere arato, ti Rün amne ti, nun jatadi ja gwirie mike ni yebtä. ²⁴Akwa nire nire tä ti tarere ñakare, ni ye abko tä ti kukwei mike täte ñakare. Ti kukwei nuata munkwe, ye abko ñan ti kukwei jen tikwe abko tita niere, akwa ti Rün ti juanka abko kukwei nieta tikwe munye.

²⁵Ye abko, ti tä munbe nete angwane, tita kukwe ne niere jökrä munye kore, ²⁶akwa mun Die Mikaka Ngöbö Üai Deme juandre ti Rünkwe ti käbti, ye

rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era Ngöböbtä ütiäte munkrä, erere diridi jökrä kwe munye. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye mikadita töre jökrä kwe munye.

²⁷Mdakäre abko, kä jäme jen tikwe ti bike mikete munbtä, ye abko ñan nitre nünanka kä nebtä käta kä jäme bien, kwrere jire ti bike bien munye, aisete mun ñan rekwetaka ja jiebti amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. ²⁸Ti abko bike nikenta, akwa ti rükadita munbe nete, tikwe nini, ye munkwe kukwei nurira. Ye abko, munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, ti bike nikenta kä käinbti ti Rün kanti, tikwe nini munye, ye käi rabadre nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane ti Rün abko bäri kri tikrä aisete. ²⁹Ye abko, tita kukwe niere ne ngämi nakenkä, känenkri tita kukwe jökrä niere munye, akwa rakadrekä angwane, ti kukwei rabadre era munkrä, käkwe tödekadre metre tibti, abkokäre tita niere käne kore. ³⁰Akwa gwängwarbe kä ñan nebera blitakrä kabre dikaro munbe tie, aisete tikwe ñan blitadre kabre mda munbe, ñobtä ñan angwane Satana tä nitre nünanka Ngöbö rüere dänkiene abko kitera ti rüere. Satana abko tä ñakare jire chi ti dänkiene. ³¹Akwa tita ti Rün tarere abko nitre nünanka Ngöbö rüere ie rabadre gare metre amne ti Rün tä dre nuemna tie, erere tita nuene täte jökrä, ye rabadre gare ietre arato, abkokäre kukwe ye rakadikä kore.

Ne aisete, näin krö. Brän. Ari kä mikekä nete, nieba Jesukwe munye.

Nikwe nünandre ketetibe Ngöböbe niebare Jesukwe

15 Yebti Jesukwe ja bä mikaba uba kökräi kwrere amne nitre tödekaka bti abko bä mikaba uba küdei kwrere kwe, käkwe nieba mda nunye:

Ti abra uba kökräi era metre kwrere amne ti Rün abko sribikä uba kökräi yebtä kwrere. ²Ye abko, uba küdei mden mden ngwä neme ñakare btä, ye abko ti Rün tä tikekä ta; akwa uba küdei ngwä neme kabre kabre btä, ye abko niarata mutu kiakia aibe tikekä, bti tä bäsekä kuin merebe abko ngwä rabadre bäri kabre btä abkokäre. ³Mun abko ie tikwe kukwe niebare, ye munkwe mikani era, käkwe tödekani tibti, aisetu kukwe ye köböire mun nena merebe, ngite ñakare Ngöbö ngwäreki. ⁴Mun abko raba nekete janknu ketetibe tibtä amne ti rabadri nekete janknu ketetibe munbtä arato, ñobtä ñan angwane uba küdei tä neketaninte uba kökräibtä aibe angwane ngwäta neme btä; akwa uba küdei kaibe mento uba kökräi bäre, ye ñan ngwä raba neme jire chi btä. Ye kwrere arato, munta ñakare ketetibe tibe, akwa tä ti bäre mento ne ngwane, mun ñan rabadre sribi kuin nuene tikrä amne ni ñakare jire mda käkwe tödekadre tibti mun köböire.

⁵Ti abko uba kökräi era metre kwrere amne mun abko uba küdei kwrere. Nire nire tä nüene ketetibe tibe amne tita nüene ketetibe ben, ni ye abko käkwe sribi kuin nuendi tikrä, köböire ni mda mda käkwe tödekadi Ngöböbti, ye abko uba ngwäta nebe kabre uba küdei kuinbtä ye kwrere. Akwa mun tädre kaibe ti bäre mento angwane, sribi kuin ütiäte Ngöbökrä ñan rabadre bare jire chi munye. ⁶Ye abko, nire nire käkwe ñan nünandre ketetibe tibe, ye abko kitadrekä Ngöbö okwä bäre mento amne, uba küdekrä tikakata tä neme nõtare amne ükäröta ketetibe jökrä, bti kukwata, ye kwrere jire Ngöbökwä ni ye kitadi ja okwä bäre mento ja tare nikakäre kärekäre. ⁷Akwa mun abko käkwe nünandre käre ketetibe tibe amne tita kukwe dirire munye, yebtä munkwe nünandrekä era metre ne ngwane, mun tö raba dre dre käräi

Ngöböye, erere munkwe kärä amne biandi kwe munye. ⁸Mdakäre abko, uba ngwäta neme kabre, ye kwrere munkwe sribi kuinquin nuendi, köböire ni kwati käkwe tödekadre Ngöböbti abko rabadri uba ngwä kabre kwrere, yebtä abko mun ja töitikaka tibe abko rabadri gare metre amne ti Rün rabadri käkitaninkä kri.

⁹⁻¹⁰Ti Rünta ti tarere, ye kwrere tita mun tarere arato. Angwane ti Rün kukwei mikata täte metre tikwe, abtä ti Rünta ti tarere kärekäre tä nüke gare kärekäre tie, ye kwrere jire munkwe ti kukwei mikadre täte ne ngwane, tita mun tarere kärekäre rabadre nüke gare kärekäre munye arato. ¹¹Ye abko, munkwe kä ngwiandre bäri nuäre gwaire jabtä tibe amne kä nuäre rabadre täte jökrä munbtä, abkokäre tita blite kore munbe. ¹²Angwane ti kukwei mikadre täte munkwe abko krörö: Tikwe mun tarebare, ye kwrere munkwe ja tare kwärükwäri. ¹³Nire tä ja mike müre ketadre kukwe muko diäre, ye ngwane tä kukwe muko tarere era metre abko bä mikata. ¹⁴Tita dre dre nuemna abko erere munta nuene ne ngwane, mun abko ti kukwe muko tikwe abko bä mikata munkwe. ¹⁵Ye abko, mun ni klaboru tikwe abko tikwe ñan niedre mda, ñobtä ñan angwane ni klaboru abko bkänkä tä dre dre nuene, ye gare ñakare ie, akwa ti Rün tä dre dre niere tie, erere tita mike gare jökrä munye, aisetu mun abko ti kukwe muko tikwe, tita niere. ¹⁶Mdakäre abko, ñan munkwe ti dianinkä ja töi jenbti au dirikäre jae, akwa tikwe mun dianinkä ja töitikakäre jabe amne, tikwe mun mikani juandre kwärükwäri sribire jakrä abko köböire ni mda mda jatadre kabre tödeke tibti abkokäre. Ye aisetu, uba ngwäta neme kabre btä, ye kwrere sribi munkwe rabadre abko köböire ni kwati rabadre tödeke kärekäre tibti, abkokäre tikwe mun dianinkä jakrä. Erere arato, tita dre

dre nuemna munye, ye kwrere munkwe nuendre ne ngwane, munkwe jändrän ño erere kärädre ti Rünye ti käbti angwane, biandi kwe munye. ¹⁷ Akwa tita kukwe nuemna munye abko krörö: Munkwe ja tare kwärikwäri abko tita niereta munye, nieba Jesukwe.

Ni jökrä tõi Ngöbö rüere abko mätä kri nitre ja töitikaka Jesube yebtä

¹⁸⁻¹⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Nitre nünanka Ngöbö rüere ye ben ketetibe mun tädre, akräke mun rabadre tare kri kwetre. Mun nämane niaratre ngätäite, akwa tikwe mun dianinkä jen jakrä, aisete mtare mun ñan nena nitre nünanka Ngöbö rüere kwrere, aisete tä bätä ngwen munbtä. Nitre nünanka Ngöbö rüere abko käkwe bätä ngwiani käne tibtä, aisete bätä ngwiandi kwetre munbtä arato, ye abko rabadre gare munye. ²⁰ Akwa tikwe kukwe nini krörö munbtä, ye munkwe ngwianta töre jae: Ni klaboré ye abko ñakare bäri ütiäte niara bkänkäbti ta, tikwe nini munye. Ne aisete ni ruäre tä näin kisere ti jiebti ti mikakäre ja tare nike, ye kwrere arato nändi mun jiebti kwetre mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti; akwa ni ruäre käkwe ti kukwei mikani ütiäte, ye abko käkwe mun kukwei mikadi ütiäte arato. ²¹ Tödekabtä tibti nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe kukwe nuendi bätäkä ngwarbe mun rüere, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti juanka abko gare ñakare ietre, aisete nuendi kore kwetre munbtä.

²² Ye abko, ti ñan rükadre blite bentre Ngöböbtä akräke kukwe nuenta kwetre, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa ti nükantina blite Ngöböbtä bentre, aisete niaratre ja mike ngite ñakare abko ñan raba niere jire chi jabtä. ²³ Nire nire tä bätä ngwen tibtä, ye abko tä bätä ngwen ti Rünbtä arato. ²⁴ Erere arato, sribi kri ñan tuabare, ni mda mdakwe ñan nu-

enbare jire abko erere ti nükani nuene niaratre ngätäite Ngöböta tibe mikakäre gare, sribi ye abko ti ñan rükadre nuene akräke niaratre tä ja mike ngite, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa sribi kri ñan tuabare tikwe nuenbare abko tuani ja okwä jenbti kwetre, akwa tätre bätä ngwen janknu tibtä amne ti Rünbtä arato. ²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei krörö rabadre bare, abkokäre niaratre bätä ngwen kore tibtä amne ti Rünbtä:

Ti ja mike ngite ñakare rüere, akwa tä bätä ngwen tibtä, *Salmos 35.19*;

64.4

abko tä tikani niaratrebtä.

²⁶ Akwa Ngöbö Üai tä ti Rün kanti. Niara abko mun Die Mikaka amne tikwe niara juandi munbtä. Ngöbö Üai ye abko kukwe era metre niekä Ngöböbtä amne jändrän jökräbtä abko jatadi ti Rünkri, aisete kukwe era erere niedi tibtä kwe munye, ti mikakäre gare munye. ²⁷ Erere arato, tikwe sribi kömikanintbe kena angwane, mun nämane siba tibe abti kä nüke mtare, aisete munkwe kukwe era erere niedi tibtä ni mda mdaye arato, ti mikakäre gare ietre.

16 Munkwe tödekadre janknu tibti amne munkwe ñan ti gibliarekäta, abkokäre tita kukwe ne niere munye.

² Nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe mun kitadikä sinagoga bäre mento, mun ñan rikadre gätäre ketetibe bentre mda abkokäre. Bärire mda abko, kä jatai angwane, nitre ye käkwe mun müre ketadi, akwa niaratre tädi sribi kuin nuene Ngöbökrä rabadi nütüre. ³ Nitre nünanka Ngöbö rüere abko ie ti Rün gare ñakare amne ti gare ñakare ietre arato, aisete nuendi kore kwetre munbtä. ⁴ Tita kukwe niere munye, ye kwrere rabadre nakenkä munbtä angwane, tikwe kukwe niebarera käne munye, ye abko munkwe ngwiandreta töre jae, abkokäre tita niere mtare munye.

Sribi Ngöbö Üaikwe

Käne ti jatani sribi kömiketbe angwane, ti nämane ketetibe munbe abti kä nüke mtare, aiseite tikwe kukwe ye nieba ñakare käne munye. ⁵Akwa mtare Ngöbö ti juanka, kánti ti bike nikenta rabakäre ketetibe ben, akwa ti bike nikenta mdente mun ngämi ngwentari metre tie. ⁶Angwane ti bikera nikenta, tikwe nini, abtä mun moto nibi nötöte jirekäbe ja jiebtu au, aiseite mun nibi ulire ulire jökrä. ⁷Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ti rikareta ti Rün kánti ye abko bäri kuin munkrä, ñobtä ñan angwane ti ñan rikadreta ne ngwane, Ngöbö Üai mun Die Mikaka ñan rükadre nüne munbtä, akwa ti näinta ne ngwane, tikwe niara juandi nüne munbtä. ⁸Ngöbö Üai mun Die Mikaka rükadi angwane, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöbö ngwärekre, ye abko mikadi gare kwe ietre amne niaratre ñakare metre Ngöbö ngwärekre mikadi gare kwe ietre arato. Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kánti abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare ietre, ye ngäniene niaratre käkwe tödekadre tibti, abkokäre kukwe mikadi gare kore ietre. ⁹Ye abko, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöböye abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane niaratre tä tödeke ñakare tibti. ¹⁰Angwane niaratre tä bike metre amne ti abko metre ye ñakare era kräke abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre ti diäre, ñobtä ñan angwane ti bike nikenta ti Rün kánti kä käinbti, kánti munkwe ñan ti tuadita mda. ¹¹Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kánti abko Ngöbö Üai käkwe

mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane Satana tä niaratre dänkiene abko kräke Ngöbökwé kukwe ükaninante mikakäre ja tare nike kärekäre kä ja tare nika kánti.

¹²Mdakäre abko, kukwe mda mda tä kabre tikwe niedre munye, akwa tikwe niedre jökrä angwane, rabadre bäri tare munkrä mtare, aiseite tikwe ñan niedre. ¹³Akwa Ngöbö Üai kukwe era metre Ngöbökwé mikaka gare, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era metre jire jökrä tibtä tä dre niere abko niarakwe mikadi gare munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai ye käkwe ñan blitadi au jabtä, akwa Ngöbökwé kukwe ño ño niemna tibtä ie, ye aibe mikadi gare kwe munye. Erere arato, kukwe rakadikä ño ja täritäri abko mikadi gare kwe munye arato. ¹⁴Mdakäre abko, ti abko ütiäte kri amne ti di kri bä nuäre, ye abko mikadi gare kwe munye, ñobtä ñan angwane jändrän tikwe abko niarakwe mikadi gare munye aiseite. ¹⁵Niara rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere munye, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä ti Rünkwe, ye abko jen tikwe arato, aiseite Ngöbö Üai rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere.

Nitre ja töitikaka Jesube, btä kä rabadi nuäre Jesu tuareta

¹⁶Akwa mtare bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta mda, akwa yebti bä jötrö munkwe ti tuadita mda, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

¹⁷Angwane nun ruäre ja töitikaka Jesube kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö nibi dre niei nie amarebti nibi ñäke kore nie se? Bä jötrö nikwe ñan tuadreta, nini kwe, yebti bä jötrö angwane nikwe tuadita bobuta, nini kwe. Erere bike nikenta Rün kánti, nini kwe. ¹⁸¿Se abko tö nibi dre niei nie amarebti, bä jötrö, nibi niere se? ¿Se abko dre nieta kwe amarebti ñan nebe

nüke gare jire chi nie? rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁹Yebtä abko nun tö rababa kukwe ngwaintari Jesuye abko Jesukwe gaba nunbtä, käkwe nieba nunye:

Bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta, tikwe nini, bti bä jötrö munkwe ti tuadita, tikwe nini munye, ¿ye abko dre nini tikwe abko munta ngwentari jae kwärikwäri ñan ñan? ²⁰Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä kebera nüke angwane, bä jötrö munkwe ja müaidi amne mun moto rabadi nötöte, akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko btä kä rabadi nuäre krübäte. Mun moto rabadi nötöte ja jiebtä, akwa yebti kä rabadita nuäre munbtä, aisete kä ulire ye käi rikwitadikäta jötrö munbti. ²¹Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Meri tä kite ja ngibiare angwane, ja tare nikadi kri kwe ngäbäkre ngibiabtä, ye tarä neme gare ie, aisete tä neme ulire. Akwa ngäbäkre tarä därerere kwe angwane, tä ja tare nike krübäte ye käita nikwitekäta jökrä bti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre tä därerere kwe ye abko käita neme nuäre krübäte btä, aisete ja tare nikata kwe, ye abko käita nikwitekä bti. ²²Ye kwrere arato, munta ulire mtare ñobtä ñan angwane ti näinta, akwa ti jatadita mun tuenta angwane, kä rabadita bäri nuäre munbtä, akwa kä nuäre ye abko ni mda mda käkwe ñan diandrekäta jire chi munkän. Ti rükadita mun ngätäite abko käi rabadi bäri nuäre munbtä. ²³Ye ngwane mentokwäre munkwe ñan kukwe ngwiandretari mda tie, akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: mun tö dre eye, ye erere munkwe kärä ti Rünye ti käbti angwane, biandi jökrä kwe munye. ²⁴Mun jataba ja töitike tibe kena abti kä nüke mtare mun ngämi jändrän kärere jire chi ti Rünye ti käbti, akwa mtare mentokwäre munkwe jändrän kärä ie

ti käbti angwane, biandi kwe munye. Yebtä kä nuäre rabadi täte jökrä munbtä.

²⁵Tita kukwe bä mike mtare munye, btä tikwe blitaniri, akwa kä jatadi köböiti angwane, tikwe ñan kukwe bä mikadre mda munye, akwa tikwe blitadi metre ta ti Rünbtä munbe. ²⁶Ne aisete ti näinta ti Rün kanti, ye ngwane mentokwäre tikwe ñan jändrän kärädre munkrä ti Rünye, akwa mun ara jire käkwe jändrän kärädi au jakrä ti Rünye ti käbti, ²⁷ñobtä ñan angwane munta ti tarere amne ti jatani Ngöbökre abko munkwe mikani era jae. Yebtä abko ti Rün ara jire käta mun tarere, aisete jändrän käräta munkwe ti käbti abko ti Rün käkwe biandi munye. ²⁸Ti näma ti Rün kanti. Ti jataba nüne mun ngätäite kä nebtä, akwa mtare abko ti bike kä mikekäta kä nebtä, aisete ti bike nikenta ti Rün kanti, nieba Jesukwe.

²⁹Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Mtare mata blite era metre amne mata kukwe bä mike ñakare mda, ³⁰aisete mtare nun ngämi kukwe ngwentari mae, känenkri nun bike dre dre ngwentari, ye garera mae, nibi tuen nunye amne, nunkwe ñan kukwe ngwiandretari jire mda mae abko nibi tuen nunye, aisete ma jatani Ngöbökre abko nibira era nunkrä, nunkwe nieba Jesuye.

³¹Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¡Mtare ti kukwei nibi era munkrä ñan ñan, akwa ne känenkri ñakare ya! ³²Mtare kä nükerä gwängwarbe angwane, mun näin iti iti jene jene kwäräkwärä amne munkwe ti mikadite kaibe. Akwa ti Rün tikwe käkwe ñan ti mikadite kaibe akwa tädi tibe, aisete ti ñan rabadre kaibe. ³³Tita kukwe ne niere jökrä kore munye, mun rabadre nüne ketetibe tibe angwane, kä jäme Ngöbökre rabadre munbtä abkokäre. Akwa mun tädi nüne kä nebtä nitre nünanka Ngöbö rüere ngätäite angwane,

munkwe ja tare nikadi kri tödekabtä tibti, akwa kukwe jökrä Ngöbö rüere kä nebtä abko tikwe ganaibarera kwäräbe, aisete munkwe nünanka dite jabtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye jakrä

17 Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, bti nikraba kä käinbti kwe, käkwe nieba Ngöböye:

Tata, ti krütadre, bti ti rükadreta nire abko makwe kä kitani ti käne, ye erere nüra, aisete ti ma Odei ne käkwe ma mikadre ütiäte kri jae, abkokäre makwe ti ma Odei ne mika ütiäte kri jae, ²ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere kä nebtä, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie ni ye rabadre nüne kärekäre kä käinbti, abkokäre ni jökrä nünanka kä nebtä ye makwe mikani gare jökrä täte ti ma Odei neye. ³Akwa nitre biani tie makwe, ye rabadre nüne kärekäre, abkokäre ma abko Ngöbö itibe era metre rabadre gare kuin ietre amne ti Jesukristo juani makwe kä nebtä, ye abko rabadre gare kuin ietre, ye aibe köböire rabadre nüne kärekäre mabe.

⁴Mdakäre abko, tikwe ma mikani ütiäte kri kä nebtä amne makwe sribi biani nuendre tie, ye erere namani bare täte jökrä tie. ⁵Ne aisete, kä ne date ngämi, känenkri ti näma ma känti angwane, ti nämane mikani ütiäte kri ma ben gwaire, ye kwrere makwe ti mikata ütiäte kri bobuta ma ben gwaire Tata.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye nitre ja töitikaka ben kräke

⁶Mdakäre abko, nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre

abko makwe biani tie. Niaratre ye abko ie tikwe ma mikanina gare kuin amne niaratre ye abko makwe jökrä, akwa makwe biani tie amne ma kukwei kani ngäbti kwetre, käkwe mikani era jae. ⁷Mtare jändrän jökrä bianta tie makwe, ye abko tä kite makri nena gare kuin ietre, ⁸ñobtä ñan angwane makwe ja kukwei biani tie, ye abko tikwe diribarera ietre amne kani ngäbti kwetre. Ne aisete ti jatani makri, ye nükani gare metre ietre amne makwe ti juani abko mikani era kwetre, käta tödeke tibti. ⁹Makwe niaratre biani tie amne niaratre abko makwe, aisete tita ja di kärere kräke mae, akwa nitre nünanka ma rüere ye kräke ti ja di kärere ñakare mae mtare, ñobtä ñan angwane niaratre abko ñakare makwe aisete. ¹⁰Mdakäre abko, jändrän jökrä tikwe ye abko makwe arato amne jändrän jökrä makwe abko tikwe arato. Ye abko, ni biani tie makwe ye köböire ti abko ütiäte kri nena gare. ¹¹Erere arato, tikwe ñan nünandi mda kä nebtä, akwa nitre biani tie makwe, ye rabadi nüne kä nebtä amne ti abko näin nünenta mabe.

Tata, ma abko deme. Ma kä ütiäte kri, ye mden makwe biani tie arato, yebti makwe niaratre ngibia kuin, ma btä ti tä ketetibe, ye kwrere niaratre rabadre nüne ketetibe gwaire arato, abkokäre makwe niaratre ngibia kuin. ¹²Ye abko, ma kä ye mden makwe biani tie arato amne, ti tä nüne niaratrebe kä nebtä angwane, ni biani tie makwe ye tita ngibiare ma käbti, amne ni biani tie makwe ye abko ñan nikaninta jire iti mento tikän. Akwa ma kukwei tä tikani Judas Iscariotebtä ye rabadre bare, abkokäre niara tä nianinte tikän amne rabadi mento mabtä kärekäre kä ja tare nikakrä ye känti.

¹³Mtare ti bike nikenta ma kánti Tata, akwa ti tä kä nebtä angwane, nitre ja töitikaka tibe biani tie makwe abko kräke tita ja di kärere mae. Yebtä abko kä nuäre kri tibtä, ye kwrere kä rabadre bäri nuäre btätre abko tita kärere mae kräke. ¹⁴Mdakäre abko, tikwe ma kukwei diribare ietre, akwa nitre nünanka ma rüere, kwrere tita nüne ñakare jire ma rüere amne, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe ñan nena nüne ma rüere, aisete nitre nünanka ma rüere tä bätä ngwen btätre. ¹⁵Akwa ye ngäniene, ñan makwe nitre ja töitikaka tibe ye diandrekä kä nebtä abko tita ribere mae, akwa makwe ngibiadre rüe Satana ngäniene abko tita ribere mae. ¹⁶Ti abko ñakare nitre nünanka ma rüere kwrere, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe abko ñan nena nüne ma rüere, aisete bätä ngwianta btätre.

¹⁷Akwa nitre ja töitikaka tibe käkwe nünandre bäri deme amne sribidre bäri metre kwetre makrä, abkokäre makwe niaratre kwita käre köbö kwatirekwatire ma kukwei era metre yehti. ¹⁸Angwane nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ti juani kä nebtä, ye kwrere arato tita nitre ja töitikaka tibe juen niaratre ngätäite. ¹⁹Tita ja mike jenena nünakäre makrä amne sribikäre makrä, ye kwrere niaratre rabadre mikani jenena makrä nünakäre deme amne sribikäre makrä.

Ni jökrä tödekaka Jesubti, kräke Jesukwe ja di käräbare Ngöböye

²⁰Mdakäre abko, ñan nitre biani tie makwe noko aibe kräke tita ja di kärere mae, akwa niaratre näin kukwe kuin tibtä niere ni mda mdaye, ye abko nire nire käkwe tödekadi tibti niaratre kukwei köböire, nitre ye kräke tita ja di

kärere mae arato. ²¹Ma ti Rün tikwe töita ketetibe tibe amne tita ketetibe mabe, ye kwrere nitre tödekaka tibti tibti, ye makwe die mika ja töi mike gwaire jökrä nünakäre kuin jabe kwärikwäri, abkokäre tita ja di kärere mae kräke. Nitre tödekaka tibti tibti ye rabadre ketetibe nibe arato abko köböire makwe ti juani kä nebtä, ye rabadre era nitre nünanka ma rüere ye kräke, abkokäre tita ja di kärere mae kräke. ²²Mdakäre abko, makwe ti mikani ütiäte kri, ye kwrere tikwe niaratre mikani ütiäte arato, ye köböire abko niaratre töi rabadre ketetibe jökrä ño ti amne mata ketetibe gwaire ye kwrere abko krörö: ²³Tita nüne niaratrebtä amne mata ketetibe tibe, ye kwrere jire niaratre rabadre ni itibe kwrere nünakäre makrä. Ye abko, makwe ti juani kä nebtä amne mata ti tarere, ye kwrere mata nitre tödekaka tibti tarere, ye rükadre gare nitre nünanka ma rüere yeye, abkokäre nitre tödekaka tibti ye töi rabadre ketetibe jökrä ni itibe kwrere abko tita ribere mae.

²⁴Tata tikwe, nitre ja töitikaka tibe amne ni mda mda käkwe tödekadi tibti, ye makwe biani tie, aisete ti tädre mdente, ye kánti tädre siba tibe, ie ti tö. Amne makwe ti mikani ütiäte kri, käkwe ja di kri bä nuäre biani tie, ye niaratre käkwe tuadre arato, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kä ne däte ngämi, känenkri ma nämane ti tarere aisete.

²⁵Tata, käre mata kukwe era metre erere nuene amne, nitre nünanka ma rüere abko ie ma gare ñakare, akwa tie ma gare kuin, amne makwe ti juani ye abko nena gare nitre ja töitikaka tibe nokoye. ²⁶Amne tikwe ma mikanina gare ietre, akwa tikwe ma mikadi gare janknu ietre ma Üai köböire, ye köböire abko nita ja tarere kwärik-

wäri, ye kwrere jire niaratre käkwe ja taredre kwärikwäri arato amne, ti ara jire rabadre nüne niaratrebtä, abkokäre tikwe ma mikadi gare janknu ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe niara Rün Ngöböye.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

18 Jesukwe kukwe nieba ünän jökrä kore, bti ngurun kä Cedrón, ye kwärä nakriri Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. Jesu rikaba ye kánti abko olibo krie nämane nökan, kánti Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. ²Jesu nämánena gätäre bäre bäre kä ye kánti nun ja töitikaka benbe, aisete Judas, Jesu kitaka ngise kámikadre, ye ie kä ye nämánena gare arato. ³Ne aisete, batibe Judas jataba nitre krörökrörö jie ngwena: nitre rükä romanobo kwati amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo käkwe juani. Nitre jataba nüke Judabe ye abko nämá nän jändrän rükrä ngwena kisetekisete. Erere arato, nämá nän nükwä amne ñotra ngwena kisetekisete.

⁴Akwa Jesu abko, btä kukwe rakadikä ño ño, ye garera ie, aisete nieba kwe ietre:

¿Munta nän nire kánene ye? nieba kwe ietre.

⁵Niaratre käkwe nieba mda Jesuye: Jesu Nazarebo kánánta nunkwe, nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti ara tä nete, nieba Jesukwe ietre.

Angwane Judas, Jesu kitaka ngise kámikadre ye nämá nünaninkä siba nitre ye ngätáite.

⁶Angwane, Ti ara tä nete nieba Jesukwe, ye btäräbe nitre rükaba kwati Jesu rüere ye käkwe näntebata ja jiebti

angwane, rikaba jökrä temen se kwrere.

⁷Angwane Jesukwe niebata mda ietre:

¿Munta nän nire kánene ye? niebata kwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebata Jesuye:

Jesu Nazarebo kánánta nunkwe, niebata kwetre ie.

⁸Abtä Jesukwe niebata mda ietre:

Ti ara tä nete, tikwe nini munye. Akwa munta nän ti kánene ne ngwane, nitre ja töitikaka tibe noko aibe munkwe tuametre nikenta jirekäbe, nieba Jesukwe ietre.

⁹Kukwe ye rakakaba kore, ñobtä ñan angwane Jesukwe blitaba krörö Ngöböbe abko rabadre bare abkokäre: “Nire nire biani tie makwe, ye abko ñan riateba jire iti tikän,” nieba kwe, erere rababa bare.

¹⁰Angwane Simón Pedro nämá yete käkwe ngitra jabtä diankaba kwatate, bti ni iti kä Malco olo küde ruenkri tikakaba ta kwe ie. Malco ye abko nämáne klaboré ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko olo tikakaba Simón Pedrokwe. ¹¹Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ngitra ye miketa kwatate yete. Ti Rün ara jire kite ti mike jändrän tare krübäte nuene, ¿se abko tikwe ñan nuendre ya? nieba kwe ie.

Jesu jänikani Anás kánti

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹²Bti nitre rükä romanobo amne dänkien kwetre btä guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä rükaba ye abko käkwe Jesu kaba ngite, bti mäkäteba kwetre, ¹³bti järíkaba káne kwetre nebe Anás kánti. Anás ye abko Caifás köbrän. Anás abko käkwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, akwa kä ye ngwane abko Caifás nämáne nitre blitaka Ngöböbe ni mda

mda diäre dänkiene. ¹⁴Bati Caifás ne mden kákwe niebare krörö Jesubtä nitre israelitaye: Ni israelita ñan krütadre jökrä, abkokäre ni itibe krütadre ni israelita jökrä kräke amne täte, niebare kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte käne

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵Jesu jarikaba ngite angwane abko Simón Pedro btä ni ja töitikaka Jesube rikaba iti mda siba Jesu jiebti. ******Angwane ni ja töitikaka Jesube rikaba iti Jesu jiebti, ye abko nämanena gare nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien yeye, aiseite rikaba ju bäre ki teri Jesube. ¹⁶Akwa Pedro abko rababa nünaninkä ki jukweibtä. Abtä ni gare kuin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye rikaba, kákwe blitaba meri jukwe ngibiabtikä yete ben angwane, rikaba Pedro ngwena ju bäre ki teri arato. ¹⁷Angwane meri ye kákwe nieba Pedroye:

¿Ma abko ja töitikaka ni se ben arato ñan ñan? nieba kwe ie.

Abtä Pedrokwe nieba ie:

Ñakare. Tita ja töitike ñakare ben, nieba kwe.

¹⁸Ye ngwane abko, kä rababa tibo krübäte, aiseite nitre klabore amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä kákwe ñukwä bukateba, bti nämä träse angwane, Pedro nämä ñukwä träse siba niaratrebe yete.

Kukwe ngwianintari Jesuye

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹Angwane Anás kákwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, ye mden rikaba

kukwe ngwentari Jesuye nitre ja töitikaka benbtä amne kukwe ño diri nämane Jesukwe, ye abko rikaba ngwentari. ²⁰Angwane Jesukwe nieba ie:

Nitre israelita tä ja ükekrö sinagogate amne ju blitakrä Ngöböbe kánti abko ie käre tita dirire amne tita blite ni jökrä ngwärekre, aiseite tita blite ñakare gore nitre ja töitikaka tibe aibe ben. ²¹¿Se ñobtä abko tita kukwe ño dirire abko ma kite ngwentari ti ara jire ie ye? Nitre ti kukwei nuaka nuaka ye ben tikwe blitabare kukwe mden mdenbtä ye gare kuin jökrä ietre, aiseite makwe kukwe ye ngwiantari ietre, nieba Jesukwe Anáye.

²²Jesukwe ñäkäba kore, yebtä abko guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä kákwe Jesu metaba tokobee ja käne, kákwe nieba ie:

¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko ie mata ñäke kore ya? nieba kwe ie.

²³Jesu kákwe nieba mda ie:

Tikwe kukwe nini, ye mden blo abko niere tie. ¿Akwa tikwe kukwe nini ye tä dbe ne ngwane, ñobtä mata ti mete niere tie? nieba Jesukwe ie.

²⁴Angwane Jesu nämä mäkäninte abko Anákwe juanba mda nebe dänä Caifás kánti. Caifás abko nämä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye ngwane abko kánti Jesu juanba kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte bobu, bämä

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵Akwa Anás nämäne kukwe ngwentari Jesuye angwane abko, Pedro abko nämä ñukwä träse yete angwane, ni iti kákwe nieba ie:

¿Ma abko ñakare ja töitikaka ni se ben arato ya? nieba kwe ie.

**** 18:15** Ni ja töitikaka Jesube nikani Simón Pedrobe ye abko Juan kákwe tärä ne tikani nütüta.

Angwane Pedrokwe ja rükanteba, kākwe nieba:

Tita ja tōitike ñakare ben yeri, nieba kwe.

²⁶ Yebti ni klaboro nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien krāke, akwa ni olo tikakaba kwārā ie Pedrokwe abko mrākā kākwe nieba Pedroye:

¿Ma ye tāni siba ben olibo nurai kānti sete tikwe turi, nibi ruen tie ya? nieba kwe ie.

²⁷ Akwa Pedro abko kākwe ja rükantebata, ye btārābe antlankwe ngwānānba, Jesukwe nieba ie, ye kwrere rakakaba.

Jesu jānikani Pilato ngwārekri

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Jesu nāma Caifās kānti, bti jārik-aba mda gobran romanobo ngwārekri angwane kā jatabara ngwen. Akwa nitre israelita ji dokwāte ñan rikaba Jesu ngwena nebe gwi gobran kānti, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelita, kānti niaratre rikadre nebe gwi angwane, kukwe nāmane ūkaninte nitre israelitakwe nūnankrā dbe Ngöbö ngwārekri, ye rüere ja mikadre ngite kwetre amne ñan rabadre dbe Ngöbö ngwārekri abtä ñan rabadre mrö bieta Pascuakrā kwete siba, abtä ñan rikaba gwā. ²⁹ Abtä Pilato jataba blite bentre ju bäre, kākwe nieba ietre:

¿Drebtā munta ni ne kite ngite? nieba kwe.

³⁰ Angwane nitre israelita ji dokwāte kākwe nieba:

Ni ne ja mike ngite ñakare, akrāke nun ñan jatadre ngwena jire chi müre ketadre mae nete, nieba kwetre.

³¹ Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Ni noko ngwenantē, bti kukweta ūkaninte ño mun ngätāite ni kitakāre ngite, ye kwrere munkwe kukwe ūkate krāke au, nieba kwe mikakāre yakrā jae.

Akwa nitre israelita ji dokwāte kākwe nieba mda Pilatoye:

Ni ngite abko nunkwe müre ketadre ye abko mun romanobokwe köböi biani ñakare nunye, aiseite nun ñan raba ni mda müre kete, nieba kwetre.

³² Ja krütadi ño nieba Jesukwe, ye erere rababa bare köbö ye näire. ³³ Yebtä Pilato rikaba gwā, kākwe Jesu kārāba, bti niebare kwe ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänā ya? niebare kwe ie.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Mata kukwe ngwentari tie ja tōibti ya o ni mdakwe blitabare tibtä mabe, aiseite mata kukwe ngwentari kore tie? niebare kwe Pilatoye.

³⁵ Angwane Pilatokwe niebare Jesuye:

Ti abko ñakare israelita, aiseite ma jrei nitre israelitakwe ya, ñakare ya, ye abko ñakare ūtiāte tikrā, akwa nitre nūnanka ma kāite amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre kāta ma kite ngite müre ketadre tie, aiseite drebtā makwe ja mikani ngite niere tie, niebare kwe ie.

³⁶ Abtä Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ni kā nebtā tā jreire, ye kwrere ti ñan rabadre jreire. Ti rabadre jreire niaratre kwrere, akrāke rükā tädrera sribikā tikrā abko kākwe rüdre ti dokwāre amne ti ñan kadre ngite nitre israelitakwe. Ye mden kisete, ti abko ñakare jrei kā nebtā kwrere, niebare kwe.

³⁷ Abtä Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Ma abko jrei bkänā ñan ñan? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Ti abko jrei makwe nini, ye kwrere bkänā, aiseite ti dārebare kā nebtā amne nitre nūnanka kā nebtā abko ie ti jatani kukwe era erere niere, aiseite nire nire tā nekete kukwe erabtā abko kāta ti kukwei kaen ngäbti amne tā mike tāte, niebare mda Jesukwe.

³⁸ Angwane Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Kukwe mden abko era? niebare kwe.

Pilatokwe kukwe ngwianintari kore Jesuye, bti Pilato rikabata ju bäre bliteta nitre israelita ji dokwätebe, käkwe nieba ietre:

Ni ne ja mike ngite ñakare nibi tuen tie. ³⁹ ¿Akwa bieta Pascua näire tikwe ni ngite tikadrete iti abko nuenta käre, aisete jrei nitre israelitakwe ne tikadrete tikwe, ie mun tö nibi ya? nieba Pilatokwe.

⁴⁰ Angwane nitre israelita jökrä rababa ngrente, kä rababa niere krörö:

¡Ni ye ñan tikate makwe! ¡Barrabás ye tikete! rababa niere.

Barrabás ye abko nämane rü miketbe gobran romanobo rüere abko tikadrete, rababa niere Pilatoye.

Jesu kitani ngite müre ketadre krusobtä

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

19 Abtä Pilato nikani käkwe Jesu kwata metamna köbti nitre rükäye. Erere nuenbare kwetre. ² Angwane Jesu bä rabadre jrei kwrere, abkokäre nitre rükä käkwe kri tukwä sribebare koronare abko mikani kwetre Jesu dokwäbti, bti dän bä tain drüne kitani kwetre Jesubtä mikakäre yakrä jae. ³ Bti namani niken känime Jesu ken, kä namani niere:

Jrei israelitakwe, ma raba nüne raire näre, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Bti namanintre Jesu mete tokobee ngwärebtä. ⁴ Yebti Pilato jataba ju bäre, käkwe nieba nitre israelita ji dokwäteye:

Jesu ja mike ngite ñakare nibi tuen tie, aisete ti ki ngwenante munye nete tuen, nieba Pilatokwe ietre.

⁵ Erere bkänä, Jesu jäjataba ju bäre angwane, kri tukwä sribebare koronare

näma dokwäbti amne dän bä tain drüne kitani btä abko te järíkaba ju bäre angwane, Pilatokwe nieba:

Ni ne ti bike miketa mun kisete abko tä nete ne, nieba kwe ietre.

⁶ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä okwä rababa Jesubtä angwane, rikaba ngrente krikri be, kä rababa niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Niara ngite ñakare nibi tuen tie, akwa mun tö müre ketai ne ngwane, ngwenante munkwe müre keta krusobtä, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

⁷ Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Kukweta ükaninte keteti Ngöbökwé nun israelita ngätäite, ye rüere niarata ja mike ngite, ñobtä ñan angwane niarata ja Ngöbö Odei niere, ye abko kukweta ükaninte nun ngätäite abko rüere tä ja mike ngite, aisete müre ketadre, rababa niere kore.

⁸ Jesu abko ja Ngöbö Odei nämane niere, ye jarabare Pilatoye angwane, bäri kä jürä namani btä. ⁹ Abtä nikaninta gwä, käkwe niebare Jesuye:

¿Ma abko kä mdenbo era metre? niebare kwe ie.

Akwa Jesu abko namani kwekbe, ñäkäbare ñakare kwe Pilato käre. ¹⁰ Abtä Pilatokwe niebare ie:

¿Ti di tärä ma bien müre ketadre krusobtä amne ti di tärä arato ma tikatekäreta, ye gare ñakare mae ya amarebti ma ñan tö nibi ti kukwei kain ngäbti ye? niebare kwe ie.

¹¹ Angwane Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ngöbökwé ñan kä biandre mae ti müre ketadre, akräke ma di ñan rabadre jire chi ti bien müre ketadre, aisete nitre ti kitaka ngise mae müre ketadre, niara-

tre ye abko bäri ngite krübäte Ngöböye makrä, niebare Jesukwe ie.

¹²Ye ngwane mentokwäre abko Pilato namani kä känene jae Jesu tikatekäreta, akwa nitre israelita ji dokwäte rababa ngrente, kä rababa niere:

¡Makwe ni ye tikaditeta ne ngwane, ma ñakare ja kukwe mukore emperadore! Mdakäre abko, nire tö ja mikai jreire Jesu kwrere, ni ye abko emperador rüere, rababa niere Pilatoye.

¹³Nitre ji dokwäte rababa ñäke kore, ye jaraba Pilatoye angwane, rikaba Jesu ngwena ju bäre, bti kürä nämä gwi ja täkräre kukwe ükatekrä, yebti Pilato rababa täkänintbe. Kä te Pilato rababa täkänintbe ye abko kädian nämäne Gabata. Gabata abko Kä Jäk-watare nieta hebreore abko kanti Pilato nämäne täkänintbe. ¹⁴Kä ye ngwane abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä ngäbti bieta Pascua angwane, ye näire bäsi ñänä ruäre angwane Pilatokwe nieba krörö nitre israelita ji dokwäte yeye:

Jrei munkwe tä nete noko, nieba kwe.

¹⁵Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe ngrateba bäri kri mda, kä rababa niere:

¡Ngwena mento, ngwena mento müre ketadre krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

¿Tikwe jrei munkwe biandre müre ketadre krusobtä, ie mun tö nibi ñan ñan? nieba kwe.

Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre käkwe nieba Pilatoye:

Emperador romanobo aibe tä jreire munkwe. Nebti jrei mda ñakare jire munkwe, nieba kwetre mda ie.

¹⁶Angwane nitre israelita ji dokwäte ye moto mikakäre jäme, Pilatokwe Jesu bianba müre ketadre krusobtä rükätre romanobo.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

Erere bkänä, nitre rükä rikaba Jesu ngwena müre ketadre krusobtä. ¹⁷Jesu järeikaba angwane, rikaba kruso ngwena jakrä au käkä “Ni Dokwä Kroko Käi” nie nämäne abko kanti. Kä ye arabe abko kädianta Gólgota hebreore. ¹⁸Kä ye kanti Jesu metaba krusobtä angwane, ni nibu metaba Jesubtä kwärikwäri müre ketadre, aiseite Jesu rababa ni nibu ye ngätäite. ¹⁹Angwane drebtä Jesu kitaba ngite, ye Pilatokwe tikamna krörö kri kukwänbtä: “JESU NAZAREBO NERE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko tikamna Pilatokwe, bti mikamna krusobtä käin kwe. ²⁰Ye erere mikaba krusobtä käin angwane, nitre israelita kwati rababa ñäke tärä okwä yebtä, ñobtä ñan angwane känime juta Jerusalén köräbtä Jesu müre ketaba krusobtä. Erere arato, tärä okwä mikaba krusobtä käin, ye abko nämä tikani hebreore, latinore amne griegore, ni kwati rabadre ñäke btä abkokäre. ²¹Pilatokwe tärä tikamna kore, yebtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre käkwe niebare Pilatoye:

Jrei nitre israelitakwe, ye makwe ñan tika kore, akwa niarata bike jrei nitre israelitakwe, ye abko makwe tika kore, niebare kwetre Pilatoye.

²²Akwa Pilato abko käkwe niebare mda ietre:

Tikwe kukwe tikamna, ye erere rabadi tikani. Tikwe ñan kwitadre jire, niebare kwe ietre.

²³Akwa nitre rükä romanobo abko käkwe Jesu metaba krusobtä, yebti dän Jesukwe ñäkäbtiba ketabkä kwetre, bti dianba ötati jene jene kwe jakrä. Akwa dän nga dikani ötati nükebe temen Jesu nämäne kite jabtä, abkobtä ²⁴nitre rükä romanobo käkwe nieba jae kwärikwäri:

Dän ne abko nikwe ñan ngiandreka kiakia, aisete ari ja gaen btä. Nirekwe ganandi abko kwe rabadi, nieba kwetre.

Ye kwrere bkänä nuenbare kwetre. Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei nämane tikani kira krörö Jesubtä abko rababa bare:

Dän tikwe dräibare jökrä jabti kwetre amne, dän nga tikwe abko btä ja gani kwetre, *Salmos 22.18*

nieta Ngöbö Kukweibtä abko erere nuenbare nitre rükä romanobokwe.

²⁵ Angwane kruso btä Jesu nämä metani käin, kruso yebtä Jesu meye María nämä yete etbabe. Erere arato, Cleofas nän muko kädian nämane María nämä siba amne María Magdalabo nämä arato kruso ken yete Jesu mukore.

²⁶ Angwane Jesu okwä rababa meyebtä angwane, ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri abko nämä meye ken, abkobtä Jesu okwä rababa angwane, Jesukwe nieba meyeye:

Mama tikwe, ma ngobo makwe abko tä yete mabe ye, nieba kwe ie.

²⁷ Bti ti ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ma meye makwe abko tä yete mabe, ye makwe ngibia, nieba kwe tie.

Jesukwe ñäkäba kore tie, ye näire mentokwäre tikwe Jesu meye kaba ngäbti ja gwiriete ngibiakäre.

Jesu krütani

(*Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49*)

²⁸ Jesukwe ñäkäba ünän kore, yebti sribi jatani neme bare jökrä ie, ye abko nämane gare ie, aisete sribi mikani nuendre ie nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko rabadre bare täte, abkokäre nieba kwe:

Tomna nibi tie, nieba kwe.

²⁹ Angwane kä ye kanti uba ñöi dime nämä kantra chi kwati abko nitre rükä romanobo rikaba, käkwe jändrän dän

kukwän kwrere ye mritakaba jökrä uba ñöi dime yete, bti mäkäteba kwetre hisopo krie küdebtä, bti mikaba Jesu kade kwetre. ³⁰ Jesukwe uba ñöi dime ye ñaba ünän angwane, nieba kwe:

Sribita ti kisete, erere nibira bare täte jökrä tie, nieba kwe.

Ye btäräbe, Jesukwe ja dokwä gibaikaba timonkwäre, käkwe ja üai mikabata Ngöbö kisete angwane krütaba.

³¹ Köbö ye abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä kräke amne, köbö jadükakrä ye nämane Pascua näire, aisete bäri ütiäte. Ye mden kisete, nitre israelita ji dokwäte rikaba niere krörö Pilatoye:

Nitre tä krusobtä se krütadre jötrö, abkokäre ngüre ötarebtä, bti diandreta timon doboi mikadre, nieba kwetre.

³² Ye erere bkänä, nitre rükä romanobo rikaba käkwe ni iti ngüre ötabtäba käne, bti ni mda nämä krusobtä käin Jesu ken abko ngüre ötabtäba kwetre arato. ³³ Yebti rikaba Jesu ngüre ötöbtä mda angwane, Jesu krütanina, btä okwä rababa, abtä Jesu ngüre ötabtäba ñakare kwetre. ³⁴ Akwa ni rükä iti käkwe Jesu däkäteba bukobti kronante ta. Ye btäräbe däri amne ñö betakaba Jesu kronante ta. ³⁵⁻³⁷ Kukwe ye abko rakakaba kore tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita niere, aisete kukwe era erere tita niere. Tita niere munye, ñöbtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwäre abko btä kukwe rakadrekä kore abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko erere rikaba neme bare krörö Jesubtä:

Niara kroko ötaninbtä ñakare krati ie,

Salmos 34.20

nieta Ngöbö Kukweibtä. Mdakäre abko, nieta krörö:

Buko betadikä niara kronante ta nitre nünanka Jerusalén okwäbti, *Zacarías 12.10*

nieta arato Ngöbö Kukweibtä. Ye erere rababa bare Jesubtä ti okwäbti, aise te mun jökrä käkwe kukwe ne mikadre era amne tödekadre Jesubti, abkokäre tita niere munye.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Jesu krütaba, ye bti José Arimateabo käkwe ja köböi käräba Pilatoye Jesu ngwäkä ngwiankäre doboi mikadre. José ye abko nämäne dikekä siba Jesube, akwa nitre israelita ji dokwäte jürä rababa btä, aise te nämä nekete tiebe Jesukri. José ye mden käkwe ja köböi käräba Pilatoye, ye erere rükabtiba Pilatoye angwane, José rikaba Jesu ngwäkä ngwena doboi mikadre. ³⁹ Erere arato, Nicodemo rükaba blite bati deo Jesube, Nicodemo ara rükaba José Arimateabobe, kä jataba mirra krie ngwäri sribebare mnüne amne kri kädianta aloe sribebare mnüne, ye abko mritani ketetibe kwe abko nämä rä bäne rükaba ngwena kabre, bäsi siä kwä kükü bti kwärä mikadre Jesu ngwäkäbtä, ñan rä rabadre kure abkokäre. ⁴⁰ Angwane José btä Nicodemo käkwe kri ngwäri mnü ye mikaba dän ütiäte kri kädianta lino btä abko te Jesu ngwäkä mriateba kwetre, nitre israelita tä ni doboi mike ño, ye kwrere nuenba kwetre. ⁴¹ Ye bti Jesu müre ketaba krusobtä, ye ken abko nura nämäne nökan kabre angwane, kä ye kanti abko kä muani btin jäkwatate ni doboi mikakrä nämä kwati abko te ni doboi mika ngämi abko nämä yete, ⁴² abko te Jesu doboi mikaba, ñobtä ñan angwane kä mkä ye abko nämä känime juta Jerusalén yete amne köbö jadükakrä nitre israelitakwe abko jataba nuke angwane, ñan rabadre sribi ye nune, aise te Jesu doboi mikaba jötrö kä ye kanti.

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-6; Lucas 24.1-12)

20 Ye bti köbö kena bämante dekä, María Magdalabo rikaba dobo bti. Kä nämä iko dekä angwane rikaba. Ye bti nikani nebe dobo bti angwane, jä kri mikani kä mkä bti, ye abko nämä nena dianinkä mento, btä okwä namani. ² Angwane nikani betekäta gwäkäre nebeta Simón Pedro kanti amne ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämä tarere kri ye kanti, käkwe nieba nunye:

¡Ni Dänkien ngwäkä jänikani dobo bti mentokwäre amne mikani mdente mda ñan nebe gare jire chi nunye! nieba kwe nunye.

³ Abtä Pedro amne ti rikaba mda Jesu doboi tuen. ⁴ Nun nibu rikaba betekä gwaire, akwa ti rikaba betekä bäri jötrö Pedrokrä, aise te rababa käne dobo bti. ⁵ Ti rababa dobo bti, käkwe ja mikateba timonkwäre, bti tikwe nikraba nguse amne dän te Jesu mrianinte aibe nämä nguse, btä ti okwä rababa, akwa ti ñan rikaba nebe kä mkäte nguse. ⁶ Ye bti Simón Pedro rikaba nebe köre ti jiebti angwane, rikaba nebe kä mkäte nguse angwane, dän kukwän te Jesu mrianinte ye aibe kwanba ie. ⁷ Mdakäre abko, dän kukwän mdara jire, te Jesu dokwä mrianinte, ye abko nämä mrianinkä kuin, nämä mikani jenena dän kukwän bäri kri ye bäre mento abko kwanba ie arato. ⁸ Ye bti ti rababa käne dobo bti abko rikaba nikren kä mkäte nguse arato angwane, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä tikwe tuaba jökrä angwane, tikwe tödekaba bti. ⁹ Akwa ye känenkri, Jesu rükadreta nire tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan nükanini gare metre nun ja töitikaka Jesube ie, aise te nun ñan nämä mike era. Akwa tikwe tuaba angwane, batibe rababa era tikrä, käkwe tödekaba bti. ¹⁰ Ye bti nun nibu ja töi-

tikaka Jesube ye rikabata gwä nebata ja gwiriete.

**Jesukwe ja mikani tuadre
María Magdalaboye**

(Marcos 16.9-11)

¹¹ Angwane María rikabata nebata dobohti Pedro amne ti jiehti. Abti Pedro amne ti rikabata gwä angwane, María aibe namani müen dobohti. Niara namani müen kore, käkwe ja mikaninte timonkwäre nikrakäre kä mkäte nguse.

¹² Angwane angele nämane nibu nguse, btä okwä namani. Angeletre ye abko btä dän ngwen büre jökrä abko nämane tākänintbe nguse. Jesu dokwä nämane, yekri angele nämane iti amne Jesu ngoto, yekri abko angele nämane iti mda abko btä María okwä namani.

¹³ Angwane angeletre ye käkwe niebare Maríaye:

¿Mata dre müaire ti mräkä? niebare kwetre ie.

Angwane María käkwe niebare mda:

Ti Dänkien ngwäkä jänikani tikän amne mikani mdente ñan nebe nuke gare tie, aisete tita müaire ye, niebare kwe angeleye.

¹⁴ Mariakwe niebare kore, ye btäräbe nikrabareta ja trökri kwe angwane, Jesu nämane känime ken, btä okwä namani. Akwa Jesu ara nämane yete abko ñan nükani gare Maríaye. ¹⁵ Akwa Jesukwe niebare ie:

¿Mata dre müaire ti mräkä? ¿Nire känántarita näin makwe? niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko nämane nura ngibiare, María namani nütüre, aisete niebare kwe ie:

Ma nikani ti Dänkien ngwäkä ngwena ne ngwane, makwe mikani mdente mda, ye makwe nie tie, ti mräkä, amne ti näin tuenta, niebare kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¡María! niebare kwe ie.

Ye btäräbe María nikwitaninte, käkwe niebare hebreore Jesuye:

¡Rabuni! niebare kwe. (Ye abko “Dirikä tikwe” niebare kwe.)

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti ngämi nikenta ti Rün kánti kä känbti, aisete makwe ñan ti ketate, akwa nänta ti mräkäre ja töitikaka tibe ye kánti amne makwe nie krörö ietre: Ti bike nikenta ti Rün amne mun Rün kánti kä känbti. Erere arato, Ngöbö tikwe amne Ngöbö munkwe, kánti ti bike nikenta, tikwe nini, ye abko makwe nie kore ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe Maríaye.

¹⁸ Ye erere bkänä, María nikaninta, namaninta gwi angwane, Dänkien tuani kwe ye tanba kwe nun ja töitikaka Jesube yeye. Erere arato, Jesukwe blitabare ño ño ben, ye erere nieba jökrä kwe nunye.

**Jesukwe ja mikani tuadre
nitre ja töitikaka benye**

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Yehti köbö kena bämänte ye arabe näire nun ja töitikaka Jesube nämä ja ükaninkrö gwi, akwa nane nitre israelita ji dokwäte käkwe nun kadre ngite arato abko jürä rababa nunbtä, aisete nun nämä ja ükaninkrö, ye kánti nunkwe jukwe dikaba jabti, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nünaninkä nun ja töitikaka ben ye ngätäite, käkwe nieba nunye:

Kä jäme Ngöbökwé raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁰ Jesukwe ñäkäba kore, ye btäräbe klabo träin kisebtä amne buko träin kronante mikaba tuadre kwe nunye angwane, kä rababata nuäre krübäte nunbtä nun Dänkien tuareta. ²¹ Angwane Jesukwe niebata mda nunye:

Kä jäme Ngöbökwe raba munbtä. Ti Rün käkwe ti juani ño, ye kwrere ti bike mun juen arato, nieba kwe nunye.

²² Ye btäräbe müre tākāba kwe nunbti, kākwe nieba nunye:

Ngöbö Üai Deme kaen ngäbti munkwe. ²³ Nire nire ngite abko diandrekä btä munkwe niedi ie, ye erere Ngöbökwe dianinkära btä; akwa nire nire rabadi ngite kärekäre munkwe niedi ie, ye abko Ngöbökwe ñan ngite diandrekä btä, nieba Jesukwe nun ja töitkaka benye.

Bti Jesukwe kä mikakaba. ²⁴ Jesu rük-abata kena nun ja töitkaka ben ngätäite, ye näire abko ni iti ja töitkaka ben kädian näma Tomás abko näma ñakare nunbe yete. Tomás ye mden abko kädian näma “Munkin” abko näma ñakare angwane Jesu rükabata. ²⁵ Yebti Tomás rükabata angwane, nun ja töitkaka Jesube käkwe nieba ie:

Nunkwe ni Dänkien turi mtare, nunkwe nieba ie.

Akwa Tomás abko käkwe nieba mda nunye:

Tikwe ñan klabo träin tuadre kisete amne tikwe ñan kise kräkia mikadre klabo träinte, erere arato buko träin kronante, te tikwe ñan kise mikadre, ne ngwane tikwe ñan mun kukwei mikadre era jire chi, nieba kwe nunye.

²⁶ Abti bämän krati mda nun ja töitkaka Jesube näma ja ükaninkröta jökrä bämänte angwane, Tomás näma siba yete angwane, nunkwe jukwe dikaba arato, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nünaninkä nun ngätäite, käkwe niebata nunye:

Kä jäme Ngöbökwe raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti nieba kwe mda Tomáye:

Tomás, kise mike tie nete amne ti kise träin ne mike ñäräre, bti ti krona träin ne te kise krien tie, bti kukwe ñan tä nebe era makrä, ye kwrere makwe ñan nuen

mda, käkwe kukwe tibtä ye mika era jae, nieba Jesukwe ie.

²⁸ Angwane Tomákwe ngrateba kri, käkwe nieba Jesuye:

¡Ma abko ti Dänkien tikwe amne Ngöbö tikwe! nieba kwe ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Mata ti tuenta ja okwä jenbti, aiseti ara abko makwe miri era, käkwe tödiri tibti ñan ñan; akwa nire nire tä ti tuen ñakare akwa tä ti kukwei mike era jae amne tä tödeke tibti, ni yebtä abko kä rabadi bäri nuäre krübäte amne Ngöbökwe ja di biandi ietre, nieba Jesukwe Tomáye.

³⁰ Jesu abko nämane sribire nun ja töitkaka benbe kä nebtä angwane, Ngöbö di näma ben ye bä mikakrä abko sribi ñan tuabare nuenba kabre mda kwe nun ja töitkaka ben okwäbti, akwa ye abko tikwe tikaba ñakare jökrä tarä nebtä. ³¹ Akwa munkwe kukwe kuin Jesubtä mikadre era jae amne Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani. Mdakäre abko, munkwe tödekadre Jesubti, ye köböire munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre tita kukwe ne tike.

Nitre ja töitkaka Jesube käkwe gwa gani kabre

21 Jesukwe ñäkäba kore Tomáye. Abti Jesukwe ja mikabata tuadre mda nun ja töitkaka benye ño okwä kri kädianta Tiberias ye köräbtä. Ño okwä kri ne arabe kädianta Galilea arato, kánti kukwe rakakaba krörö: ² Simón Pedro näma Tomábe yete. Tomás ye arabe kädian näma “Munkin” abko näma yete. Erere arato, Natanael nünanka juta Canáte kä Galileate amne Zebedeo ngobo nibu, btä nun ja töitkaka

Jesube nāma nibu mda yete. ³ Angwane Simón Pedro kākwe nieba nunye:

Ti bike niken gwa gaen, nieba kwe.

Angwane nunkwe nieba Pedroye:

Nun bike niken siba mabe, nieba nunkwe.

Ye erere bkänä, rikaba, rankwaba rute amne rikaba gwa gaen. Akwa ye näire deo kábä rababa ñakare jire gwabtä.

⁴ Abti kä jataba ngwen dekä angwane, batibe Jesu rababa ñö okwä köräbti yete, akwa Jesu ara nāma yete, ye abko ñan rükaba gare nunye. ⁵ Angwane Jesu kākwe nieba nunye:

¿Gwa tärä munkwe ya ti mräkätre? nieba kwe.

Nunkwe nieba ie:

Gwa ñakare nunkwe, nunkwe nieba Jesuye.

⁶ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Krade kiteta ñöte küde ruenkri rubtä timon yete munkwe angwane, mun kábä rabadi, nieba kwe nunye.

Ye erere nunkwe nuenba angwane, gwa rababa kratibe dikaro kradete, aisete krade ñan rababa näkäita kukwäne nebete rute nunye. ⁷ Angwane ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nāmane tarere kri abko kākwe nieba Pedroye:

¡Ni Dänkien ara tä ñö köräbti se! tikwe nieba.

Tikwe nieba kore, ye jaraba Simón Pedroye angwane, jötrö ngwarbe dän kitaba jabtä kwe, bti rankwaba ñöte, rikaba jübenkä nebe Jesu kanti. ⁸ Angwane nun mda mda ja töitikaka Jesube abko rikaba ru ngwena janknu nebe ñö köräbtä. Akwa gwa rababa kabre kradete, ye abko nun rikaba jäke bätärekä bätärekä nebe ñö köräbtä. Nun nāma bä känime bäsi metro siento krati näre ñökrä ken, aisete rababa gwa ngwena nebe ñö köräbtä. ⁹ Abti rababa ñö köräbtä jate, rankwaba timon angwane, ñukwä oto nāma bukaninte kwati kwanba nunye. Ñukwä yehti abko

gwa nāma mikani krati amne ban nāma mikani arato. ¹⁰ Angwane Jesukwe nieba nunye:

Gwa naka munye, ye ngwen ruäre kukwadre nete, nieba kwe nunye.

¹¹ Angwane jötrö Simón Pedro rikaba rute käin, kä rikaba krade ngwena nebe jate. Gwa krikri be nāma kradete, ye tanba angwane, gwa nāma siento krati bti gre ketebu bti krä jätäbti krämä (153) kradete. Gwa nāma kabre kore, akwa krade rötateba ñakare. ¹² Yehti Jesukwe nieba mda nun ja töitikaka benye:

Mun jakwe mröre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba, akwa Jesu abko ni Dänkien ara abko rababa gare nunye, aisete Jesu abko nire ye abko ja ñan rükaba töre nunye ngwentari ie. ¹³ Yehti Jesukwe krötaba nun ken, kākwe ban amne gwa dianba kisete, bti bianba kwe nunye kwetadre. ¹⁴ Ne ngwane abko Ngöbökwé Jesu mikaninta nire, yehti Jesukwe ja mikaba tuare bämäkäre nun ja töitikaka benye.

Jesukwe blitabare Simón Pedrobe

¹⁵ Nunkwe mröba ünän jökrä angwane, Jesukwe nieba Simón Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere bäri ni mda mda noko ngwä ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe ye garera mae, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja ngäbäli kwrere, ye makwe buka, nieba kwe Pedroye.

¹⁶ Yehti Jesukwe niebata bobuta ie:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebata Jesuye:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe, ye garera kuin mae, nieba kwe ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe ngibia, nieba kwe ie.

¹⁷ Yebti bämäkäre Jesukwe niebata mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Jesukwe kukwe arabe ngwiantariba bämä jire ie, abtä moto rababa ulire, käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kukwe gare jökrä mae, aisete ma tare kri tikwe, ye gare kuin mae, nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe buka, nieba kwe ie.

¹⁸ Yebti Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere krörö mae: Ma nämane bati angwane, ma nämane ja dättere, bti ma tö nämane nebe rikai mdente erere, kánti ma nämane niken. Akwa ma rabara unbre angwane, makwe ja küde aibe ngökadite amne ni mdakwe dän kitadi mabtä amne, ma ñan tö näin abko kánti ma jänäin, nieba Jesukwe Pedroye.

¹⁹ Jesukwe nieba kore Pedroye, ye abko Pedro krütadi ño krusobtä abko Jesu tö rababa niei biare ie, abkokäre nieba kore kwe ie. Erere arato, Pedro krütadre, yebti abko Ngöbö rabadre kääkitaninkä kri abko Jesukwe mikaba gare ie, käkwe nieba kore ie. Yebti Jesukwe nieba mda Pedroye:

¡Makwe dikaka janknu ti jiebti, ie ti tö! nieba kwe ie.

²⁰ Jesu amne Pedro nämä dikekä ñö köräbäre, ye btäräbe Pedrokwe nikrabata ja jiebti angwane, ti ne mden Jesu

näma tarere, ye rükaba niaratre jiebti abko btä Pedro okwä rababa. Ti nämä tákänintbe känime Jesu ken mröre mrä Jesube Pascua näire angwane, tikwe nieba Jesuye: ¿Ti Dänkien, nirekwe ma kitadi ngise ma rüeye müre ketadre? tikwe nieba Jesuye abko rükaba Jesu amne Pedro jiebti. ²¹ Ti ne mden abko rikaba tuen Pedroye angwane, Pedrokwe nieba Jesuye:

¿Ti Dänkien, niara sebtä abko dre rakadikä? nieba kwe Jesuye.

²² Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, aisete ye ñan rabadre ütiäte makrä. Akwa ma abko käkwe dikaka janknu ti jiebti, nieba kwe ie.

²³ Jesukwe nieba kore Pedroye, yebti abko ti ñan krütadre jire abko ja mräkätre ruäre tödekaka Jesubti kä rababa niere jae kwärikwäri. Akwa Jesukwe ñan nieba kore, akwa nieba krörö kwe: “Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, ye ñan rabadre ütiäte makrä,” nieba Jesukwe. ²⁴ Ti abko btä Jesukwe blitaba Pedrobe abko käta tärä ne tike amne, tikwe kukwe tuaba Jesubtä ja okwä jenbti erere tita niere metre, aisete kukwe ne abko era metre erere abko gare nie. ²⁵ Jesu nämane sribire kä nebtä angwane, sribi kri namani bare kabre mda ie, aisete kukwe ye tikadre jökrä ja täritäri täräbtä angwane, tärä ye käi rabadre ñakare kä nebtä, raba ruen tie. Abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Abko kore se. Ne ngörä.

Sribi Nitre Jesu Kukwei Ngwianka Köböire

Los Hechos de los Apóstoles

Tärä ne abko Lucakwe tikani ni kädian nämáne Teófilo ye ara kräke. Tärä tikani käne kräke abko Kukwei Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka abko Lucas ara tä gare nie. Niarakwe tärä Lucas tikani käne, abti tärä Hechos ne tikani kwe. Jesu abko nikaninta kä käinbti, yehti Jesukwe sribi nuenbare ño ño Ngöbö Üai köböire kä nebtä nitre Jesu kukwei ngwiankabti abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Kukwe ne tä tikani krörö Hechos 1.8 yehtä: “Mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen” abko tä tikani. Bäri käne Ngöbökwé sribibare ño ño Pedro köböire Jerusalénte, Judeate amne Samariate abko Hechos tä niere. Yehti Pablo abko käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare kä jökräbti temen abko Lucas käkwe mikani gare. Tärä nebtä abko, Jesukristo abko ni Diantarikä ni jökräkräke abko Lucas tä mike gare.

Lucas abko ni kräkä bianka. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare abko ben Lucas nikani bäre bäre arato. Ye mden kisete, Ngöbökwé sribibare ño ño Pablo köböire abko Lucakwe tuani ja okwä jenbti abko erere tikani täräbtä kwe.

KUKWE NAKANINKÄ KÄNEKÄNE JESU KUKWEI NGWIANKABTÄ (1.1-26)

Jesu nikaninta kä käinbti

1¹⁻²Ti mräkä Teófilo, tikwe tärä tikani käne mae, yehtä tikwe tikaba krörö: Ngöbö ngämi niken Jesu ngwenante kä käinbti känenkri Jesu nikani sribire kena angwane, dre dre nuenbare kwe amne dre dre diribare kwe abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. Erere arato, ni dianinkä kwe ja kukwei ngwianka, ye abko käkwe dre dre nuendre abko niebare kwe ietre Ngöbö Üai Deme köböire abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. ³Jesu krütani, yehti nükaninta nire. Ne abko niara nükaninta nire bkänä rabadre gare metre, abkokäre ja mikani tuadre bäre bäre köbö gre ketebu kwe niara kukwei ngwianka yeye. Angwane Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite, abkobtä blitabare kwe bentre. ⁴Angwane bati Jesu nämáne bentre angwane, niebare krörö kwe ietre:

Ngöbö ti Rün käkwe ja Üai Deme köböi mikani munye, btä tikwe blitaba munbe, ye munkwe ngibia Jerusalénte. Munkwe ñan kä mikaka jire Jerusalénte abko tita niere munye, ⁵ñobtä ñan angwane Juankwe ni ngökani ñö aibe te ni mikakäre jenena Ngöbökrä, akwa Ngöbökwé ja Üai Deme juandi nünakäre munbtä, aiseté munkwe ngibia Jerusalén yete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti

⁶Yehti nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe niebare mda Jesuye:

Dänkien, çjrei nämáne kira nun ngätäite nete, ye kwrere ma bike

gobrane nun israelita ngätäite nete ya? niebare kwetre Jesuye.

⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti rabadre gobrane ñongwane amne köbö mdente, ye abko ti Rün käta ükete au tikrä amne, ye ñan rabadre gare munye. ⁸ Akwa kukwe krörökrörö abko rabadre gare munye: Ngöbö Üai Deme rükadi nüne munbtä, käkwe ja di biandi munye angwane, mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen, ye abko rabadre gare käne munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁹ Jesukwe blitabare ünän kore bentre angwane, niaratre okwä nämane Jesubtä. Ye btäräbe Ngöbökwé Jesu kaninkä käin, nikani ngwena mütate ta käin amne nianinkäbe niaratre okwäte, nin jatabareta mda ietre.

¹⁰ Jesu namani niken kä käinbti, ye abko nikani nenkä ño niaratre okwäbti abko jiebti okwä nämane kwekbe. Ye btäräbe ni btä dän ngwen bürere namanina nünaninkä nibu niaratre ken, ¹¹ käkwe niebare ietre:

Mun Galileabo, okwäbti Ngöbö niki Jesu ngwenante kä käinbti abko jiebti mun okwäta. ¿Se ñobtä mun okwäta jiebti? Jesu ye mden Ngöbö niki ngwenante kä käinbti mtare, ye kwrere jatadita bobuta, niebare kwe ietre.

Matías dianinkä sribikäre Jesu kukwei ngwianka

¹² Kä ye ngwane abko, nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Ngitio Olibobti, nikaninta Jerusalén. Ji Ngitio Olibo nebebe Jerusalén ye abko bäsi kilometro krati, känti nikaninta. ¹³ Nikani nementa jutate angwane, ju käin ninkri, känti nämantentre nüne, ye känti nikani nebeta. Ye känti Pedro, Juan, Santiago btä Andrés; Felipe btä Tomás; Bartolomé btä

Mateo; Alfeo ngobo Santiago btä Simón (ne arabe kä Zelote) amne Santiago mda ngobo Judas abko nämane arato. ¹⁴ Ye känti, meri ruäre, ben nämane ja ükekrö käre blitakäre Ngöböbe amne, Jesu meye María amne Jesu etbakantre, ben nämane blite Ngöböbe arato.

¹⁵ Kä ye ngwane abko batira jire ni tödekaka Jesubti nämane ja ükaninkrö bäsi gre keta ti jire, ye ngätäite Pedro namani nünaninkä, käkwe niebare:

¹⁶ Ja mräkä, Judas nikani Jesu rüe jie ngwena Jesu kaen ngite, ye abko Ngöbö Üai Deme köböire nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä jrei Davikwe. Ye rabadre bare, mden erere namanina bare mtare. ¹⁷ Judas abko nämane nibe ketetibe amne nämane sribire nibe gwaire, niebare Pedrokwe.

¹⁸ (Akwa Judas ye mden abko käkwe kukwe nuenbare käme Jesu rüere, ye abko ütiä biani ie. Mdenbti kä kökani kwe jakrä. Abti kä ye känti, niara nikani ngitiekä dokwäre temen amne büle ngetrani angwane, ngänkrä nakwani jökrä künken. ¹⁹ Ye abko, nitre nünanka Jerusalén käkwe gani angwane, kä ye kädiani Acéldama kwetre. Ye abko “Kä Därire” nieta niaratre kukwe arameore.)

²⁰ Pedrokwe niebare:

Kukwe rakadrekä kore, ye mden abko nämane tikani krörö Davikwe tarä Salmobtä:

Ju niarakwe, känti kä raba kaibe ngwarbe jökrä amne, ni mda ñan raba nüne jire niara täte. *Salmos 69.25*

Erere arato, kukwe nebtä Davikwe kukwe tikani mda abko krörö:

Sribi kwe abko raba ni mda kisete, *Salmos 109.8*

tikani kore kira Davikwe.

²¹ Ne aisete, ni Dänkien Jesu nämane nüne ni ngätäite nete angwane, ni ruäre tä näin siba nibe, ne käre nämane näin ketetibe nibe ²² kena angwane Juankwe Jesu ngökani ñöte abti kä nükebe Ngöbö

nikani Jesu ngwenante kä käinbti. Nitre tä näin kore nibe, ye ngätäite nikwe ni diandrekä iti sribikäre jabe Judas täte, Jesu nukaninta nire kädriekäre gwaire nibe abko rabadre kuin. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

²³Ye erere bkänä, ni mikani nibu jite kwetre diandrekä mikakäre sribire abko nere: Ni iti abko kädian nämane José, arabe kädian nämane Barsabás amne arabe kädian nämane Justo arato. Amne ni mda abko kädian nämane Matías mikani kwetre jite arato. ²⁴⁻²⁵Nebti blitabare krörö kwetre Ngöböbe: Ni Dänkien Jesu, Judas Iscariote käkwe ja mikani ngite, kánti sribi kwe namani ie amne, Ngöbökwé üai juani mdente, ye kánti nikani. Mtare nire rabadre ma kukwei ngwianka Judas täte, ye abko makwe mika gare nunye, ñobtä ñan angwane ni moto ño gare kuin jökrä mae, aisete nitre nibu ngätäite, nire rabadre abko makwe mika gare nunye, niebare kwetre Ngöböye. ²⁶Yehti nire rabadre sribire abko Ngöbökwé mikadre gare ietre, abkokäre jä kitani kwetre^{††} gakäre angwane, jä yehti abko Ngöbökwé Matías mikani jite. Ye ngwane mentokwäre, Matías namani Jesu kukwei ngwianka siba ni ni jätäbti iti yebe.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE JUTA JERUSALÉNTE (2.1-8.3)

Ngöbö Üai Deme nükani

2 Bieta kädian nämane Pentecostés^{‡‡} ye abko köböi nukaninta angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükaninkrö jökrä ja kánti. ²Te batibe

müreta kite mate bäri ribi krübäte ngöta neme, ye kwrere jire kä ngö jatani kä käinbti timonkwäre abko ngö nükani mate gwita temen niaratre nämane tákänintbe jökrä ye kánti. ³Angwane jändrän bä namani ñukwä jutra kwrere niatebare abko nikani mate jene jene ni itire itire btä gwita temen. ⁴Ye btäraße Ngöbö Üai Deme namani täte jökrä btätre. Angwane ni kukwei jenena bätäkä ngwarbe btä ja töitikanani ñakare kwetre abko erere bti namanintre blite, Ngöbö Üai namani kukwe tike ño, ye kwrere namani blite jökrä.

⁵Kä ye ngwane abko nitre israelita nünanka kä jökräbti temen kä nämane Ngöbö mike ütiäte abko nämane nünentbe Jerusalénte Ngöbö käik-itakakäre Pentecostés näire. ⁶Angwane nitre tödekaka Jesubti namani blite bätäkä ngwarbe, kukwe ye jarabare nitre israelitaye angwane, dre namani nakenkä ñan namani nüke gare ietre, käkwe ja ükaninkrö kwati ni kukwei nuakäre, ñobtä ñan angwane nitre nämane yete, ye kukwe ño ño abko erere nitre tödekaka Jesubti namani blite. ⁷Yehtä abko, ni jökrä käkwe ja ngwiani nikenkä amne töi ñan namani krütare jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

¡Nitre noko abko ñan Galileabo jökrä ya, ⁸amarebti nibitre blite ni kwrere amne kukwe nibi nüke gare nie se! ⁹Nita nete ne abko, Partobo, Medobo, ni Elambo, ni Mesopotamiabo, ni Judeabo, ni Capadociabo, ni Pontobo tä nete. Erere arato, ni nünanka käkä Asiate tä nete. ¹⁰Mdakäre abko, ni Frigiabo, Panfiliabo amne ni Egiptobo tä nete amne, ni nünanka kä Libiate juta Cirene ken tä nete. Erere arato, ni nünanka juta Romate tä siba nete abko ¹¹ruäre därebare

^{††}1:26 *jä kitani kwetre*. Proverbios 16.33 yehtä näke.

^{‡‡}2:1 *Pentecostés*. Bieta Pentecostés, ye näire nitre israelita nämane kuin niere Ngöböye nura ngwä kenabtä. Levítico 23.15-21, yehtä näke.

ni israelitakri, akwa ruäre abko käkwe Ngöbö nitre israelitakwe kani ngäbti Ngöbö jen kwe kwrere, köböire namani nekete jakri nitre israelitabe abko tä nete. Erere arato, ni nünanka kä butubti Cretate amne, ni kä Arabiabo tä nete. ¿Se ño abko sribi kri nuenbare Ngöbökwé, btä nibitre blite ni jökrä kukwere se? ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

¹² Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare amne töbikadre ño mda kwetre ñan namani nuke gare ietre, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Dreta nakenkä nete amarebti ni jökrä nibi blite bätäkä ngwarbe kore se? namanintre niere mda.

¹³ Akwa ni ruäre abko nämane nitre tödekaka Jesubti mike yakrä, kä namani niere:

¡A, ngwarbe nibitre dröbare jökrä, aisete tätre kore se! namanintre niere.

Pedro käkwe blitabare Jesubtä

¹⁴ Ye btäräbe nitre ni jätäbti iti Jesu kukwei ngwianka mda mda, ben Pedro namani nünaninkä krö, käkwe ñäkäbare jume ja dibti krörö:

Ti mräkä israelita amne ni mda mda tä nüne Jerusalén nete abko ie dre dre tä nakenkä rabadre gare, aisete ti bike kukwe niere, neye olo ketete kuin munkwe: ¹⁵ Nitre ne tä dröbare mun nibi nütüre btä, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane ñänä okwä krä ökänbe krire dekä. Se ño abko rabadre dröbare jökrä, aisete niaratre ñan tä dröbare. ¹⁶ Akwa kukwe ne tä nakenkä nete mtare, abkobtä Ngöbö kukwei niekä Joel käkwe tikani krörö:

¹⁷ Ngöböta niere krörö munye:

Kä mrä angwane, ni nünanka kä ketareketare te kwäräkwärä, btä tikwe ja Üai Deme mikadi täte.

Ne aisete mun ngäbriänkä merire, brare käkwe ti kukwei niedi amne, ni

brare bati bati abko ie jändrän tikwe rabadi tuen köböire kwrere.

Amne ni unbren unbren abko tikwe mikadi köböire jändrän tikwebtä arato.

¹⁸ Erere arato, ni merire, brare sribikä tikrä, yebtä tikwe ja Üai mikadi täte angwane, niaratre käkwe ti kukwei niedi arato.

¹⁹ Mdakäre abko, kä käinbti, kä temenbtä abko tikwe sribi kri ñan tuabare mikadi tuadre amne, jändrän btä ni töi ñan krütai abko tikwe nuendi okwäbti abko krörö:

Däri rabadi tuen, ñukwä jutra rabadi tuen kri amne ngübü rabadi tuen krikri krübäte.

²⁰ Erere arato, ñänä gididate iko jökrä. Sö abko bä rabadi därire jökrä.

Ne abko, ni Dänkien köböi bä nuäre ütiäte kri abko känenkri kukwe rakadikä kore.

²¹ Akwa nire nire käkwe ja di kärädre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwé dianditari, nieta kore Ngöbökwé *Joel 2.28-32*

abko tikani Joelikwe, niebare Pedrokwe.

²² Yebti Pedrokwe niebareta mda:

Mun israelita, ie ti bike kukwe niere, aisete olo ketate kuin ti kukweiyé munkwe: Jesu Nazarebo abko ni brare juani Ngöbökwé rabadre era munkrä, abkokäre Ngöbökwé ja di biani ie sribi kri ñan tuabare nuenkäre bätäkä ngwarbe mun ngätäite. Niarakwe sribibare kore abko garera kuin munye. ²³ Ni ye abko, kräke kukwe nämane ükaninte Ngöbökwé, aisete erere nikani nakenkä krörö btä: Ni iti käkwe kitani ngite mun kisete, bti ni moto kämekäme käkwe mun die mikani kämike krusobtä.

²⁴ Akwa Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, ñobtä ñan angwane gata ñan rabadre niara ganaine janknu jire chi.

²⁵ Ngöbökwé niara mikadita nire, yebtä abko jrei Davikwe tärä tikani krörö kira:

Ti nämane ti Dänkien tuen käre ja ken tibe.

Niara tä ti ken ti küde ruenkri ti die mikakäre, aisetje tikwe ñan kä jürä ngwiandre jire jabtä.

²⁶Ne aisetje kä juto tibtä amne kä nuäre tibtä Ngöbö käikitakakäre.

Mdakäre abko, ti krüte angwane, Ngöbökwje ti ngätä ngibiadi kuin, yehti tita tödeke, ²⁷ñobtä ñan angwane ti krüte angwane, makwe ñan ti ngätä tuadimetre ni krütani ngätäite dobote Ngöbö.

Erere arato, ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä.

²⁸Amne ji mdenbti ti rikadre nünakäre kärekäre mabe, ye abko makwe mikani gare tie, aisetje ti rabadita ma ngwärekre amne makwe kä mikadita nuäre tibtä ma tuareta. *Salmos 16.8-11*

Ne abko Davikwe tikani kore Jesubtä.

²⁹Ja mräkätre, ti bike kukwe era metre niere krörö munye, ye ie olo ketete munkwe: Ni mräkä kira David käkwe kukwe tikani, David ye abko krütani, doboi mikani, amne ngwäkä ngütaninkä amne doboi tä kä ne kánti Jerusalén nete. ³⁰Akwa David abko ni Ngöbö kukwei niekä, aisetje ni iti niara mräkäkri abko Ngöbökwje mikadi gobrane niara täte, ye nämane gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwje köböi mikani ie. ³¹Ne mden kisetje, Ni Dianinkä Ngöbökwje ye abko rükadreta nire amne ñan gütaadrekä abko Ngöbökwje mikanina gare ie käne. ³²Mden erere, mtare Ngöbökwje Jesu mikaninta nire. Jesu mikaninta nire, ye mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunta niekäre metre mtare. ³³Ngöbökwje mikaninta nire, abti Ngöbökwje mikani ütiäte kri, käkwe mikani tākänintbe ja küde ruenkri angwane, ja di kri mikani niara kisetje kä känbti kwe. Bti Ngöbö Üai Deme köböi mikani kwe nunye, ye abko Ngöbökwje biani ie arato amne, niara

abko käkwe mikaba nüne täte nunbtä. Ye mden munkwe turi mtare amne munkwe kukwe nuri arato ye. ³⁴Ye abko, David tukwe ñan nämane blite jabtä gare nie, ñobtä ñan angwane niara doboi tä Jerusalén nete, amne Ngöbö ñan nikani niara ngwena kä känbti, akwa David arabe käkwe kukwe tikani krörö:

Ti Dänkien Ngöbökwje niebare ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

³⁵Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni. *Salmos 110.1*

Ye abko namani tikani kore Davikwe, akwa tikani ñakare kwe jabtä amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwje abko btä tärä tikani kwe.

³⁶Ne aisetje, mun israelita, ie kukwe era metre rabadre gare abko erere ti bike niere: Jesu juani müre ketadre krusobtä munkwe, Jesu ye mden abko Ngöbökwje mikani Dänkiene amne mikani ni Dianinkä kwrere kwe arato. Ne abko raba gare munye kore. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

³⁷Pedrokwe blitabare nitre kwati olote kore, ye abko matani tare motobtä amne, ja namani ruen ngite krübäte Ngöbö ngwärekre ietre, käkwe kukwe ngwianintari krörö Pedroye amne Jesu kukwei ngwianka mda mdaye:

Ja mräkä, mtare nunkwe dre nuendre niere nunye, niebare kwetre.

³⁸Abtä Pedrokwe niebare mda ietre:

Munkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere, ye kite temen jökrä, bti munkwe tödeka Jesubti. Yehti mun jata ja mike ngökare ñöte Jesukristo käfti. Angwane munkwe ja mikani ngite, ye Ngöbökwje diandikä jökrä munbtä, käkwe ja Üai Deme mikadi nüne munbtä arato, ³⁹ñobtä ñan angwane Ngöbökwje ja Üai Deme

köböi mikani, ye abko munkrä amne mun ngäbriänkärä, erere arato ni kä jökräbti kärädre ni Dänkienkwe ye kräke, niebare Pedrokwe ietre.

⁴⁰ Pedrokwe blitabare kore angwane, kukwe mda mda ribebare bäri mda kwe ietre, niaratre töi diankrä amne mikakrä mokre abko krörö:

Ngöbökwé ñan mun mikadre ja tare nike nitre kukwe kämekäme nuenkä ben gwaire, abkokäre mun rabadre dianintari Ngöbö diebti abko tita ribere munye, niebare kwe ietre.

⁴¹ Ye kwrere bkänä, kukwe diribare Pedrokwe, ye ni kwati käkwe kani ngäbti amne ngökani ñöte Jesu käbti. Köbö ye näire abko, ni mda mda namani tödeke Jesubti abko namani mili krämä jire (3,000) abko namani ja gete nitre tödekaka Jesubti yebe.

Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne krörö jabe kwärikwäri

⁴² Angwane kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe, yebtä niaratre namani ja kite köbö kwatirekwatire amne namanintre jändrän jakwe dräire jabti kwärikwäri. Erere arato, namanintre ja ükekrö ju kwatirekwatire te mröre gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne blitakäre Ngöböbe. ⁴³ Nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri nuene amne, sribi ñan tuabare namani nuene ni kwati okwäbti Jesu di namani bentre bä mikakäre. Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare jökrä. ⁴⁴ Angwane nitre tödekaka Jesubti abko töi namani ketetibe jökrä, kä namani jändrän jakwe jakwe dräire jabti kwärikwäri ni tödekaka Jesubti bobre bobre die mikakäre. ⁴⁵ Erere arato, namanintre kä jakwe amne jändrän jakwe rürümoine, bti ni bobre bobre, ie ngwian biandre nuäi nuäi, ye näre nikanintre bien ni itire itire ie. ⁴⁶ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe te namanintre ja ükekrö köbö

kwatirekwatire amne, ju kwatirekwatire te mrö dräi namani angwane, kä namani neme nuäre btätre mröre ketetibe ja moto jämenbti. ⁴⁷ Angwane namanintre Ngöbö käikitekä amne, ni jökrä namanintre mike ütiäte. Mdakäre abko, köbö kwatirekwatire, nire nire namani neme dianintari abko ni Dänkien Jesu namani mike ketetibe nitre tödekaka niarabtibe.

Pedrokwe ni ngüre bren mikaninta kuinta

3 Abti bati, kä mikani blitakrä Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere, ye ngwane Pedro amne Juan nikani mda ju blitakrä Ngöböbe ye kanti blitakäre Ngöböbe. ² Angwane ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti jukwe nämane kwati abko kädian nämane Jukwe Bä Nuäre. Jukwe ye kanti abko, ni därebare ngüre bren nämane iti. Ni ye abko käre jänämene niken köbö kwatirekwatire nebe yete ngwian käräkäre nitre nämane niken yete yeye abko erere ni ngüre bren nämane yete. ³ Angwane Pedro jatanina nemente jukwete ta Juanbe, rikakäre ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni ngüre bren ye okwä namani btätre, käkwe ngwian käräbare ietre jakrä. ⁴ Abtä Pedro amne Juan okwä namani kwekbe ni yebtä, bti Pedrokwe niebare ie:

Nun mike ñäräre, niebare kwe ie.

⁵ Angwane niaratrekwe ngwian biandi ie namani nütüre, käkwe okwä ketaninte kwekbe btä bkänä. ⁶ Akwa Pedro abko käkwe niebare krörö mda ie:

Ngwian amne oro ñakare jire chi tikwe biandre mae, akwa jändränä tikwe, erere ti bike bien mae: Jesukristo Nazarebo ye käbti näin krö, nän dikekä, niebare kwe ie.

⁷ Pedrokwe ñäkäbare kore ie, ye btäräbe kani küde ruenkribti kwe, käkwe ganinkrö krö. Ye btäräbe ni ye ngüre namaninta dite jökrä ie se

kwrere. ⁸Angwane ni ngüre bren ye kákwe ja tákáninte káinta, núkaninbe dikekä krö amne nikani dikekä kwäräkwärä. Bti nikani siba Pedrobe amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe ye kánti, akwa nikani angwane, nikani ja tákete káintabe nekwäre sekwäre Ngöbö käikitarekä kwärä. ⁹Namani ja tákete kwäräkwärä Ngöbö käikitekä, ye ni jökrä kákwe tuani angwane, ¹⁰töi ñan namani krütare btä, ñobtä ñan angwane ni nämane tákánintbe ngwian kärere Jukwe Bä Nuärebtä nämane tuen amarebti niara ara nämane näin dikekä aiseite.

Pedrokwe blitabare Jesubtä

¹¹Ni ngüre bren namaninta kuinta, ye namani Pedro amne Juan gibiekä ñakare angwane, ni kwati ñan töi namani krütare. Angwane ni namaninta kuinta nämane Pedro amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe bäre jukä kädian nämane Jukä Salomónkwe, ye kánti ni jökrä nikani betekä ni ye tuakäre. ¹²Ni nämane ja ükekrö kwati dikaro, ye jatabare Pedroye, abtä nitre ye ie Pedrokwe niebare:

Mun israelita, ¿ye ñobtä abko mun ñan töi nibi krütare kore yere? ¿Ñobtä mun okwä nibi jökrä kore nunbtä? ¿Nunkwe ni ne mirita kuinta ja di jenbti o nun köböire nibi dikekäta, munta nütüre nunbtä ya? Mdakäre abko, ¿nunta nüne bäri deme amne bäri metre Ngöbö ngwärekre, aiseite nun di nibi niara mikakrä kuinta, munta nütüre ya, amarebti mun okwä nibi kore nunbtä yere? ¹³Ngöbö mikani ütiäte Abrahamkwe, Isaakwe, Jacobokwe amne ni mräkä kira kirakwe, Ngöbö ye mden abko kákwe sribikä jakwe Jesu mikani bäri ütiäte ja ngwärekre. Jesu ye mden munkwe biani müre ketadre Pilatoye. Pilato tö rababa tikaiteta, akwa munkwe trö kwitani ie. ¹⁴Akwa ni Deme amne

Metre ne ñan tikadrete, mun rababa niere Pilatoye amne, ni ni kämikaka abko tikadrete mun rababa niere kore ie. ¹⁵Ni ni mikaka nüne ne abko munkwe müre ketani kore, akwa Ngöbökre mikaba nüketa nire. Niara nukaninta nire abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti, aiseite nunta niere. ¹⁶Ni ngüre bren ne abko gare munye. Ye abko kákwe tödekani kwatibe Jesubti, mden köböire ngüre nibita dite jökrä ie. Niarakwe ja töi miri kwatibe Jesubtä angwane, Jesukwe niara die miri tödeke jabti, mden köböire nibita kuinta täte jökrä, nibi tuen munye ye kwrere.

¹⁷Ja mräkä, mun amne nitre ji dokwäte mun ngätäite kákwe Jesu müre ketani angwane, mun nämane dre nuene metre ñan nämane gare munye. ¹⁸Akwa Ni Dianinkä jen jakrä Ngöbökre abko kákwe ja tare nikadre amne kämikadre, niebare Ngöbökre ja kukwei niekä kirakira köböire, mden erere Ngöbökre mikani neme bare. ¹⁹Munkwe kukwe nuenba kore, yebtä mun moto raba ulire amne munkwe tödeka Ngöböbti, Ngöbökre mun ngite ye diandrekä jire jökrä mento munbtä amne, kä rabadi nuäre munbtä amne mun moto rabadi jäme Ngöbö ngwärekre abkokäre. ²⁰Angwane Jesu Ni Dianinkä kira Ngöbökre munkrä, Ngöbökre juandre munkrä, abkokäre munkwe kadre ngäbti. ²¹Akwa gwängware abko, Jesukristo rabadre nüne kä káinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi jändrän jökrä üketeta kuin amne miketa kuin, ye känenkri Jesu ñan rükadreta, ni Ngöbö kukwei niekä deme kirakira kákwe niebare ye kwrere. ²²Yebtä abko, Moisékwe niebare krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökre diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe.

Ni ye kākwe dre niedi, ye erere munkwe kukwei mika tāte jōkrā, ²³ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekā, ye nire nire kākwe ñan kukwei mikadre tāte, ye erere abko munkwe kāmikadre diankakāre ja ngätäite, *Deuteronomio 18.15,18,19*

niebare kore Moisékwe.

²⁴Ye abko, kukwe nakaninkä ño Jesubtä kä ne näire, ye rakadrekä abko nitre Ngöbö kukwei niekā kirakira Samuel näire mentokwäre kākwe niebare jōkrā.

²⁵Amne Ngöbökwē kukwe ükaninte ni Dianinkä kwe juandre abko niebare kwe nitre niara kukwei niekā köböire. Erere arato, Ngöbökwē kukwe ükaninte mun mräkä kirakirabe, ye abko rababa bare kä ne näire munkrä, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbökwē Abrahamye, ye abko rababa bare kä ne näire abko krörö:

Ma mräkä köböire ni kä jōkräbti temen kä nebtä, ie tikwe ja di biandi, *Génesis 12.3; 22.18*

niebare Ngöbökwē Abrahamye.

²⁶Ngöbökwē sribikä kwe juani kä nebtä angwane, juani käne mun israelita ngätäite kwe ja di biankäre munye, munkwe kukwe kämekäme kitadre jire jōkrä temen, abkokäre juani käne kwe munye. Abko kore se, niebare Pedrokwe ni kwati yeye.

Pedro btä Juan kākwe blitabare Sanedrin ngwärekre

4 Pedro amne Juan nämāne blite kore ni kwatibe angwane, batibe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nükani mda guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre saduseo ruäre nükani arato. ²Niaratre abko namani romon, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē Jesu mikaninta nire ne abko kākwe ni krütānikrütāni mikadreta nüne arato bā mikani abko Pedro amne Juan namani dirire. ³Abtä Pedro amne Juan

kani ngite kwetre. Angwane kä namanina dere dikaro, abtä kitani ngite kä teri kwetre nebe jändrinane. ⁴Akwa ye ngwane abko, kukwe diribare Pedrokwe amne Juankwe, ye ni kwati kākwe kukwe nuani angwane, mikani era kwetre, kākwe tödekani Jesubti, aisetē nitre tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. Tanbare angwane, ni brarebe namani mili krärike (5,000) jire.

⁵Yebti jändrinane, nitre israelita ji dokwäte, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre kākwe ja ükaninkrö kwati mda Jerusalén. ⁶Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämāne Anäs nämāne amne, mräkä brare brare kwe kädian nämāne Caifás, Juan amne Alejandro nämāne siba. ⁷Namani ja ükaninkrö jōkrä angwane, Pedro amne Juan ngwiamna kwetre neme ja kanti. Ye erere jänamanina kanti angwane, mikaninta nünāninkä ja ngwärekre kwetre, kākwe niebare krörö ietre:

¿Nirekwe ja di biani mun yeye amne, nire käfti munkwe ni ngüre bren ye mikaninta kuinta? niebare kwetre Pedroye amne Juanye.

⁸Batibe Ngöbö Üai Deme namani tāte Pedrobtä abko diebti Pedro kākwe niebare mda:

Mun ji dokwäte amne mun unbre töbtä töbtä, ye ie ti bike niere krörö: ⁹Ni ngüre bren, kisete nämāne bren abko kräke nunkwe jändrän kuin nuenbare amne namaninta kuinta, ye abko nunkwe mikaninta kuinta ño abko mun tö gai, ne ngwane ti bike niere metre munye abko krörö: ¹⁰Jesukristo Nazarebo müre ketamna krusobtä munkwe abko Ngöbökwē mikaninta nire. Jesu ye mden käfti amne diebti nunkwe ni ngüre bren ne mikaninta kuinta, ye abko nun tö niei metre

mun ütiäte krikri yeye amne nitre israelitla jökräye arato. ¹¹ Jesu ye abko, Já ütiäte kri ju mikakrä metre abko mun ju mikaka kákwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien kákwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre, *Salmos 118.22* abko tikani kore Jesubtä tärä Salmobtä.

¹² Ne mden aisete, Jesu aibe ni diantarikä. Nebti Ngöbökwé ni mda mikani ñakare jire kä nebtä ni diantarikäre. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹³ Pedro amne Juan, btä kä jürä namani ñakare blitare, ye namani tuen nitre ji dokwäteye angwane, niaratre kákwe ja töitikani ñakare amne bobre amarebti namani blite kore, ye abko ñan namani nüke gare nitre yeye aisete, töi ñan namani krütare btätre, akwa nitre ne kákwe dikakabare Jesube abko gani btä kwetre. ¹⁴ Akwa ni ngüre bren namaninta quinta, ye nämane nünaninkä siba yete niaratrebe, aisete dre niedre kwetre rüere ñan namani nüke gare ietre. ¹⁵ Abtä Pedro amne Juan kákwe kä mikadrekä, rikadre ju bäre, niebare kwetre ietre, bti niaratre namani blite jabe kwärikwäri gwi, ¹⁶ kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nitre nibu sebtä, nikwe dre nuendre? Sribi ütiäte kri ñan tuabare nuenbare kwetre, ye abko ni kwati nünanka Jerusalén nete, ie nena gare, aisete ni ñan raba rükente jire. ¹⁷ Akwa kukwe ne ñan kädrie rikadre janknu ja täritäri, abkokäre ari niaratre rätekä. Nikwe rätädikä ne ngwane, mtare mentokwäre ñan blitadre mda kwetre Jesu käfti, niebare kwetre jae kwärikwäri.

¹⁸ Bti Pedro amne Juan käräbareta gwä kwetre, kákwe niebare ietre:

Munkwe ñan blita amne, munkwe ñan diri jire chi mda Jesu käfti, niebare kwe ietre.

¹⁹ Abtä Pedro amne Juan kákwe niebare mda ietre:

Ngöbö okwäbti dre nuendre munkwe abko bäri kuin, yebtä töbiki kuin munkwe, bti munkwe nieta nunye. ¿Nunkwe mun kukwei mikadre täte amne Ngöbö abko nunkwe ñan kukwei mikadre täte ya? ye abko bäri kuin ya abko munkwe nie nunye. ²⁰ Akwa nun bike Ngöbö mike täte aisete, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä nunkwe tuba ja okwä jenbti amne dre dre niebare kwe abko nunkwe kukwe nuaba, ye abko nunkwe kädriedi janknu. Abko kore se, niebare Pedrokwe amne Juankwe.

²¹ Angwane nitre ji dokwäte sribikä Sanedrinbe ye kákwe Pedro amne Juan rätäninkäta jirekäre, bti tikaninte kwetre, ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä, yebtä abko ni jökrä namani Ngöbö käikitekä, aisete Pedro amne Juan mikadre ja ngie nuen ño kwetre ñan namani nüke gare ietre, ñobtä ñan angwane ni jökrä jürä namani btätre aisete. ²² Ni jökrä nämane Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane ni ngüre bren namaninta quinta Jesu di kribti, ye abko ie kä nikanina gre ketebu jire ta angwane namaninta quinta aisete.

Nitre tödekaka Jesubti kákwe ja di käräbare Ngöböye

²³ Pedro amne Juan tikaninteta angwane, nikaninta nebata mräkä tödekaka Jesubti kánti angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien btä nitre unbre ji dokwäte kákwe dre dre niebare ietre, ye erere niebare jökrä kwetre mräkäye. ²⁴ Niaratre kákwe Pedro amne Juan kukwei nuani ünän jökrä, bti ja töi mikani gwaire kwetre, kä nikani blite krörö Ngöböbe:

Ni Dänkien Ngöbö, makwe kä kainta amne kä tementa datebare. Erere arato, makwe mren datebare amne jändrän

jökrä tä nüne käinta, tementa, mrente makwe dätebare. ²⁵Ma Üai Deme köböire nun mräkä kira sribikä makwe David käkwe ma kukwei niebare krörö:

¿Ñobtä nitre ñakare israelitare tätre neme romon jökrä Ngöbö rüere?

¿Ñobtä nitre israelita abko tä kukwe miketbe ngwarbe kore Ngöbö rüere?

²⁶Nitre jreire btä nitre gobranka käta ja ükekrö rükäre jökrä ni Dänkien Ngöbö rüere amne Ni Dianinkä jen kwe rüere arato, *Salmos 2.1-2*

niebare Davikwe.

²⁷Angwane makwe dre niebare David köböire abko metre garera nunye, ñobtä ñan angwane ye kwrere nena nakenkä bkänä Ngöbö, ñobtä ñan angwane Jesu sribikä deme makwe, ye makwe di-aninkä jenena sribikäre jakrä, ye rüere abko jrei Herodes amne gobran Poncio Pilato käkwe ja ükaninkrö ni menten-inbe amne nitre israelitabe. ²⁸Ye abko, ma diebti makwe kukwe ükaninte kira amne rakadrekä kore makwe niebare kira David köböire, mden erere namani bare jökrä ietre ma rüere Ngöbö. ²⁹Ye kwrere arato, mtare tätre nun rätekä amne tätre kada ketamna nunye, ye tuen mae ni Dänkien Ngöbö amne, makwe ja di bian nun sribikä makwe neye, kä jürä ñan rabadre jire chi nunbtä blitakäre ma kukweibtä. ³⁰Erere arato, Jesu sribikä deme makwe, ye käbti makwe ni bren bren mikata quinta amne, sribi ñan tu-abare mda mda raba bare ma diebti nun köböire abko nunta ribere mae Ngöbö. Abko kore se, niebare kwetre Ngöböye.

³¹Blitabare ünän kore kwetre Ngöböbe, ye btäräbe kä kanti namanintre gätäre ye käkwe grükakabare. Angwane Ngöbö Üai Deme di kri namani jökrä btätre amne, kä jürä namani ñakare btätre Ngöbö Kukwei kädriere gwärere.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän biani jae kwärikwäri

³²Nitre tödekaka Jesubti nämane kwati, ye abko töi namani ja kwrere jökrä. Angwane jändrän kwekwe abko ñakare namanintre ja mike bkäne kaibe, akwa namanintre ni mda mda mike bkäne siba. ³³Erere arato, ni Dänkien Jesu nükaninta nire ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani kädriere bäri ja di ngöi jökrä mda amne, Ngöbö namani ja di bien kri ja moto kuinbti ietre. ³⁴Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti, ye ngätäite ni namani ñakare jire iti jändrän mdei nike, ñobtä ñan angwane ni kä bkänkä amne ju bkänkä abko namani rürümoine, bti namanintre nüke ngwian ye ngwena, ³⁵bti namanintre bien nitre Jesu kukwei ngwianka yeye, bti nire nire nämane mrö nike amne nämane jändrän mda mda mdei nike, yehti nämane ngwian dräire. Ye erere ngwian biandre ni itire itire ye erere namanintre bien ietre.

³⁶Ye kwrere abko, ni levita kä José, Chiprebo käkwe nuenbare. (José ne arabe abko nitre Jesu kukwei ngwianka kädiani Bernabé. Ne niaratre kukwere abko “Ni kä mikakata nuäre nibtä” ni-eta.) ³⁷Niara ne mden käkwe kä jakwe rürümoinbare, bti ngwian biani kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye dräidre nitre tödekaka Jesubti mda mda nämane jändrän mdei nike yehti.

Kukwe nakaninkä Ananíabtä amne Safirabtä

5 Ni mda nämane yete abko kädian nämane Ananíás. Niara amne merire kwe Safira käkwe kä jakwe rürümoinbare arato. ²Akwa ni ye abko käkwe ja töi mikani ruäre meri kwebe, käkwe ngwian ye diani ruäre ta jae, bti biani jökrä kwe namani bä mike jabtä nitre Jesu

kukwei ngwianka yeye. ³ Abtä Pedrokwe ñākābare krörö ie:

¿Ananías, ñobtä makwe Satana turimetre nüke ja töibtä amarebti, ngwian biani kä ütiäre mae abko makwe dianinkä ruäre ta jae, abti ma tö nibi Ngöbö Üai Deme ngökai yere? ⁴ ¿Kä ye ñan makwe ya? ¿Amne makwe rürümoiniri angwane, ngwian ye ñan makwe arato ya? ¿Ye ñobtä makwe kukwe nuni kore ni ngökakrä amarebti mata Ngöbö ara jire ngökö yere? niebare kore Pedrokwe Ananíaye.

⁵⁻⁶ Angwane batibe Ananías nikani ngitiekä ngwäkäre temen se kwrere, Pedro kukwei nuare. Ye btäräbe ni bati bati jatani, kākwe mrianinte, bti nikanintre ngwena doboi mikadre. Kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye nire nire kākwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre. ⁷ Yebti kä nikani ñänä okwä krämä näre ta angwane, Ananías nän muko Safira nikani gwäkäre mda. Akwa kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye abko gare ñakare ie, aisete nikani neme jáme gwi. ⁸ Angwane Pedrokwe niebare ie:

¿Munkwe kä rürümoiniri nuäi metre, erere munta niere tie yera? niebare kwe ie.

Angwane, ¡Jänri! Nunkwe rürümoinbare kore, ¿abko ño? niebare kwe Pedro käre.

⁹ Abtä Pedrokwe niebare mda ie:

¿Ye ñobtä abko, mun raba ni Dänkien Üai Deme ngökö ya, ñakare ya abko mun tö nibi gai, kākwe ja töi miri ruäre ni ngökakrä yere? Ni bati bati jani ma kwäräi mrö doboi mike abko kitera tuenta sete se. Se arabe näinta ma ngwena doboi mikadre arato mtare, niebare Pedrokwe ie.

¹⁰ Ye btäräbe Safira nikani ngitiekä ngwäkäre Pedro ngotobtä temen se kwrere. Angwane nitre bati bati jataninta gwäkäre, ye ie Safira kwani ng-

wäkäre temen, nikaninta ngwena doboi mikadre ja ken brare mröbe. ¹¹ Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre tödekaka Jesubti amne ni mda mda kākwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre kukwe nuene blo Ngöbö rüere.

Nitre Jesu kukwei ngwianka kākwe ni kwati mikaninta kuinta

¹² Abti kukwe Jesubtä abko era metre, ye mikäkäre era nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri ñan tuabare nuene Jesu diebti abko namanintre bä mike tuadre ni kwati okwäbti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti nämāne ja ükekrö jükä kä Salomón kanti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre. ¹³ Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka ye mika namani ütiäte jae ni kwatikwe, akwa kukwe nakaninkä Ananías amne Safirabtä, yebtä ni ruäre btä jürä namani, aisete ñan tö namani reketai niaratrebe. ¹⁴ Akwa ye ngwane ni kwati merire, brare nikani tödeke Jesubti, aisete ni tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. ¹⁵ Sribi kri ñan tuabare nuen nämāne kabre, abtä ni kwati namani mräkä bren bren mike jän kwatabti amne jamankate namani kite ngwena mikadre jibtä jibtä, ñobtä ñan angwane Pedro jatadre ji yebti angwane, mikadreta kuinta kwe, akwa ñakare ne ngwane, Pedro trä aibe matadre ni bren bren yebtä abkokäre. ¹⁶ Erere arato, nitre nünanka känimekänime juta Jerusalén bäre temen abko namani nüke kwati mräkä bren bren ngwena amne, ni ruäre bren üai käme kisete, ye namani nementa kuinta jökrä Jesu diebti nitre Jesu kukwei ngwianka ye köböire.

Nitre israelita krikri kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka kitani ngite

¹⁷ Yebtä abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämāne nekete nitre saduseokri, ye namani mokrere krübäte mda, ¹⁸ kākwe

nitre Jesu kukwei ngwianka ye kamna ngite jökrä, bti ni ngite ngite kita nämane ngite jökrä ye käi kánti kitani ngite kwetre. ¹⁹ Akwa batibe deo, angele nükani iti, käkwe jukwe tikani nitre Jesu kukwei ngwianka yebti se kwrere angwane, dianinta kwe ju bäre mento, käkwe niebare ietre:

²⁰ Ju blitakrä Ngöböbe, ye kánti mun nän. Mun rabata yete angwane, nünandre ño Ngöböbe Jesu köböire, ye abko munkwe diri täte jökrä ni jökräye. Abko kore se, niebare angele kwe ietre.

²¹ Ye kwrere bkänä, jändrinane dekä angwane, angele kwe ño ño niebare ietre ye erere nikaninta ju blitakrä Ngöböbe ye kántita angwane, namaninta dirire.

Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane ben yete, ye käkwe nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käräbare jökrä gätäbtä jae, bti nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite, ye tuamna kwetre. ²² Erere bkänä, guardia ju blitakrä Ngöböbete ye nikanintre neme nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite kä teri ye kánti angwane, nitre ye kwani ñakare ietre. Abtä jötrö ngwarbe nikani kukwe ngwenante, ²³ käkwe niebare ietre:

Ju ni ngitekrä abko, bti jukwe täni dikani kuin amne, guardia ni ngite ngibiabtikä täni nünaninkä jökrä jukwebtä, jukwe ye ngibiarebti, btä nun nibi. Akwa nunkwe jukwe tiri angwane, ni ñakare gwi amne, kä kuni tökare nunye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia kukwe nuani angwane, ja ngwiani nikenkä kwetre, kä namanintre töbike krörö: ¡Kukwe ne abko nakaka, nebti dre rakadikä mda! namanintre nütüre. ²⁵ Ye btäräbe ni jatani betekä iti, käkwe niebare ietre:

Nitre kitani ngite jändrin munkwe, ye tä dirire jökrä ni kwatiye ju blitakrä Ngöböbe kánti sete, niebare kwe ietre.

²⁶ Angwane guardia dänkien nikani guardiabe nitre Jesu kukwei ngwianka ye tuen. Nikani ngwena akwa, ye ngwane mikanintre ja tare nike ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nane ni nämane kwati yete kukwe nuen abko käkwe tädädre jäbti kämikakäre abko jürä namani btätre, aisetse nikanintre ngwena ngwebti. ²⁷ Namanintre ju blitakrä Ngöböbe kánti angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka jänikani Sanedrin ngwärekre angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe ñäkäbare ietre:

²⁸ Ni btä munta dirire, yebtä abko munkwe ñan diridre jire chi mda, nunkwe nieba munye. ¡Se ñobtä abko mun tä dirire kore amarebti mtare mun nena dirire ni jökräye Jerusalén nete! Abti ni ye krütani abkobtä nun mikata ngite munkwe arato se, niebare kwe ietre.

²⁹ Abtä Pedro amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe niebare mda: Nunkwe Ngöbö mikadre täte, akwa mun abko ñan kukwei mikadre täte nunkwe, ³⁰ ñobtä ñan angwane Jesu metamna krusobtä munkwe amne munkwe müre ketamna akwa, Ngöbö kwe mikaninta nire. Ngöbö ye mden abko ni mräkä kirakira nämane mike ütiäte. ³¹ Ngöbö ye ara käkwe Jesu mikaninta nire amne nikani ngwenante kä käinbti, käkwe mikani tädänintbe ja küde ruenkri mikakäre ütiäte amne, mikani Ni Jökrä Jie Ngwianka amne Ni Diantarikä. Jesu ne köböire abko nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jökrä temen amne Jesukwe ni ngite ye diandrekä mento nibtä, abkokäre mikani ütiäte jae kwe kä käinbti. ³² Ne mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti abko erere nunta niere.

Erere arato, nitre Ngöbö mikaka täte nun kwrere abko ie Ngöböta ja Üai bien amne kukwe ne abko metre abko Ngöbö Üai Deme käta bä mike metre nunbe gwaire arato. Abko kore se, niebare kwetre.

³³ Yebtä abko Sanedrin mäta namani kri mda Pedrobtä amne Jesu kukwei ngwianka mda mdabtä, aisete tö namanin-tre kämikai.

³⁴ Akwa Sanedrin ngätäite yete abko ni bariseo nämane iti abko kädian nämane Gamaliel. Ni ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä kuin amne, ni jökrä nämane mike ütiäte jae. Gamaliel ye namani nünaninkä, käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka juamna ken ju bäre.

³⁵ Bti niebare krörö kwe:

Ja mräkä israelita, nitre ne, btä mun tö dre nuein, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, ³⁶ ñobtä ñan angwane bati kä nera ni iti kädian nämane Teudas jatani ja mike jite ni ütiäte kwrere ni ngätäite. Angwane ni sientö kräbkä jire namani nekete niarabe nitre romanobo rüere. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe angwane, ni kwati rik-aba ben nikaninta iti iti jökrä kwäräk-wärä. Ye kanti sribi kwe krütani, ye munkwe ngwian töre jae. ³⁷ Abti kä nikani bä raire ta angwane nitre romanobo käkwe ni kä tikamna taräbtä mda. Ye angwane abko ni Galileabo kädian nämane Judas käkwe ja mikani jite ni ütiäte kwrere mda. Angwane ni kwati namani nekete niarabe nitre romanobo rüere arato. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe arato. Angwane nitre reketaka niarabe nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye abko namani bare kore ni nibu yebtä. ³⁸ Akwa mtare ti tö niei krörö munye: Nitre se munkwe tu-ametre kaibe amne, munkwe ñan niaratre nika jire chi abko ti tö nibi niei munye, ñobtä ñan angwane kukwe ni kä nebtäkwe ne ngwane, näin ta arato.

³⁹ Akwa sribi Ngöbökwé era metre ne ngwane, munkwe ñan ganaindre jire chi, ñobtä ñan angwane batibe mun tädre rüere Ngöböbe. Abko kore se, niebare Gamalielikwe mräkäye.

Ye erere Gamalielikwe nitre Sanedrin töi mikani jakri, aisete kukwei mikani täte mräkä Sanedrinkwe. ⁴⁰ Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ju bäre, ye käräbaretä gwä kwetre, bti kwata metani tröbtä köbti kwetre töi diankrä amne, ñan blitamna jire chi mda Jesubtä ietre, bti tikaninteta kwetre.

⁴¹ Nitre Jesu kukwei ngwianka abko nikaninta angwane, kä namani nuäre krübäte btätre, ñobtä ñan angwane niaratre namani ütiäte Ngöbö ngwärekre ja tare nikabtä Jesu kräke, aisete kä namani nuäre btätre. ⁴² Abti Sanedrin kukwei mikani täte ñakare kwetre amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé abko kukwe kuin ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani dirire bäri mda köbö kwatirekwatire ju blitakrä Ngöböbe kanti amne ju mda mdate Jerusalén yete.

Ni ni die mikaka dianinkä ni kükü

6 Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti nikani niren bäri kwati mda. Angwane köbö kwatirekwatire nire nire nämane mrö nike abko bti namani mrö dräire. Akwa nitre israelita kukwe griegore tödekaka Jesubti nikani ñäke nitre kukwe hebreore rüere, ñobtä ñan angwane meri kukwe griegore, kän brare krütani abko ñan die mika namani kuin era metre mröbtä köbö kwatirekwatire. ² Abtä nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu käkwe nitre tödekaka Jesubti ükaninkrö kwati, bti niebare kwetre ietre:

Nun rabadre mrö dräire jirekäbe nete, abtä kukwe kuin Jesubtä abko munkwe ñan diridre mda, ye abko ñan rabadre kuin. ³ Ne aisete ja mräkä, ni töbtä

töbtä btä Ngöbö Üai Deme tä täte, bti munta tödeke abko känä ni kükü ja ngätäite munkwe. Ni ye abko nikwe mikadi sribi ye nuene. ⁴Angwane nun abko käkwe blitadi janknu Ngöböbe amne nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diridi janknu arato. Abko kore se, niebare kwetre.

⁵Ye abko nukaninbti ni jökräye aisete, ni dianinkä ni kükü kwetre abko nere: Ni iti kädian nämane Esteban dianinkä kwetre. Esteban abko nämane tödeke kwatibe Ngöböbti amne Ngöbö Üai Deme nämane täte btä. Erere arato, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas dianinkä amne ni iti juta Antioquíabo kädian nämane Nicolás dianinkä arato. Nicolás ne abko ñakare israelita akwa ja tõi mikani kwatibe Ngöbö mikakäre täte reketakäre nitre israelitabe. ⁶Nebti ni dianinkä ni kükü ye abko jänikani mda nebe nitre Jesu kukwei ngwianka ye ngwärekri, angwane niaratre käkwe ja di käräbare kräke Ngöböye, kise mikare kwärä btitre sribi rabadre kisete bä mikakäre.

⁷Kukwe ükaninte kore kwetre, abtä kukwe kuin Jesubtä nikani gare bäri ni kwatiye amne, nitre tödekaka Jesubti namani niren bäri mda juta Jerusalénte. Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre namanintre tödeke kwati krübäte Jesubti arato.

Esteban kitani ngite Jesu rüekwe

⁸Yehti Ngöbö namani ja moto mike bäri kuin Estebankrä, käkwe ja di biani kri ie abko köböire namani sribi kri ñan tuabare nuene bätäkä ngwarbe ni kwati okwäbti Jerusalén. ⁹Angwane abko sinagoga nämane kwati abko te nitre juta Cirenebo amne juta Alejandríabo tikaninte bkänkäkwe amne nitre kä Ciliciate amne kä Asiate erere nämane ja ükekrö. Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwete abkobtä nitre ye nikani ja

kwete Estebanbe. ¹⁰Akwa Esteban abko ie Ngöbö Üai namani ja di bien, aisete Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwete bä mikani metre, aisete namani ni kwati kada kete kwäräbe jökrä.

¹¹Abtä Esteban nämane ñäke blo Moisés rüere amne Ngöbö rüere ni mdakwe niedre Esteban rüere, abkokäre nitre ye käkwe ni känäbare ruäre, bti ngwian biani tiebe kwetre ietre blita ütiäre ngwarbe Esteban rüere. ¹²Erere bkänä, nikani blite ngwarbe Esteban rüere. Yehtä abko, ni kwati nünanka juta Jerusalénte namani romon jökrä Estebankrä. Erere arato, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye dirikätre namani romon jökrä, käkwe Esteban kamna ngite, bti jänikani Sanedrin ngwärekri kwetre. ¹³Angwane ni mdara jire känäbare blitakäre ngwarbe kwetre Esteban rüere, käkwe niebare krörö:

Käre ni ne tä ñäke blo ju deme blitakrä Ngöböbe noko rüere amne tä ñäke blo Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye rüere arato. ¹⁴Mdakäre abko ju blitakrä Ngöböbe, se Jesu Nazarebo jatadi, käkwe juandi ngwarbe jökrä amne, Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye nikrä abko kwitadi jökrä kwe arato tä niere kore abko käre nunta kukwe nuen ñäke kore, niebare kore kwetre Esteban rüere.

¹⁵Angwane abko, nitre ütiäte krikri amne ni mda mda nämane tākānintbe yete, ye käkwe Esteban mikani ñäräre angwane, Esteban ngwäre namani tuen angele ngwäre kwrere jire ietre.

Estebankwe blitabare ja dokwäre

7 Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe niebare mda Estebanye:

Mata ñäke blo ju blitakrä Ngöböbe rüere amne Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye rüere nieta, ¿se abko era bkänä ya? niebare kwe Estebanye.

²Angwane Esteban kākwe niebare krörö mda:

Mun ti mräkä amne mun ti ruaitre tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Abraham ni mräkä kira ngämi niken nüne juta Harán, ye känenkri Ngöbö di kri kākwe ja mikani gare ie kä Mesopotamia kánti, ³kākwe niebare ie:

Kä makwe amne ma mräkä, yebtä kä miekä amne ti bike kä mike tudre mae, ne kánti nän nüne, niebare Ngöbökwé ie.

⁴Ye erere bkänä, Abrahamkwe kä mikaninkä kä Caldeate, Mesopotamia yete amne nikani nüne juta Haránté mda. Abti Abraham rün krütani angwane, kä te munta nüne mtare, nete Ngöbö jatani Abraham ngwenante nüne. ⁵Akwa Ngöbökwé nän kä biani jire chi jen jakrä Abrahamye nünankrä. Akwa Abraham krütadre angwane, Abraham bküntre ja täritäri abko ietre Ngöbökwé kä ne biandi jen jakrä, Ngöbökwé niebare Abrahamye. Kä ye ngwane abko, ngäbäkre nākare Abrahamkwe, akwa Ngöbökwé niebare kore ie. ⁶Mdakäre abko, Abraham bküntre kākwe nünandi ni menteni kwrere kä jenenante amne ni kä ye kánti kākwe mikadi klaboré jae amne ngwianditre ja tare nike kwetre kä sientó kräbkä (400) jire, niebare kore Ngöbökwé Abrahamye.

⁷Akwa Ngöbökwé niebare krörö arato Abrahamye: Juta kánti ma bküntre mikadi klaboré jae, juta ye abko tikwe mikadi ja ngie nuen ma bküntre dokwäre. Yebti ma bküntre näinta mentokwäre angwane, rükadita ti käikitekäta Canaán nete, niebare kwe Abrahamye. ⁸Ngöbökwé kukwe ükaninte kore Abrahambe angwane, Ngöbökwé ja nāräkrä mikamna ja kwatabtä ie. Ye mden kisete, Abraham ngobo Isaac därebare, bti kwäirare angwane, nāräkrä mikani kwatabtä

kwe. Erere arato, Isaakwe nuenbare ngobo Jacobobtä amne, Jacob kākwe nuenbare kwrere arato ngäbriänkä ni jätäbti nibu btä. Ni ni jätäbti nibu, yekri juta Israel keta jätäbti ketebu jatani.

⁹Ni ruai mrö känekäne Jacobokri abko namanintre mokrere etba Josébe, kākwe José rürümoinbare angwane, bkänkä nikani ngwena Egipto. Akwa Ngöbö nämáne Josébe, ¹⁰ye kākwe José die mikani ja tare nikabtä. Angwane José mikani töbtä kwe, ye köböire abko namani tuen kuin sribikäre jrei Faraónye, aisete jrei Faraón Egiptobo kākwe mikani gobrane Egipto amne ja gwirre mikani gare ie arato.

¹¹Abti mrö nika namani krübäte Egipto amne Canaán arato. Angwane bäsi mrö krütani jökrä ni ruai mrö känekäne kän. ¹²Akwa mrö nämánena Egipto abko gani Jacobokwe angwane, Jacobokwe ngäbriänkä juani käne mrö kökö. Jacob ngäbriänkä ye abko ni ruai mrö känekäne. ¹³Abti Jacobokwe ngäbriänkä juani mrö kököta bobukäre angwane, Josékwe ja mikaninta gare etbakantreye amne, José mräkä mdenkri nükani gare Faraónye arato. ¹⁴Abti José rün Jacob amne mräkä mda mda järíkadre jökrä etbakantrekwe Egipto, niebare Josékwe ietre. Ye erere, José mräkä ni gre ketamá bti ni jätäbti nirike (75) nikani jökrä neme Egipto. ¹⁵Jacob jänikani neme nüne kore Egipto, kánti nünabare kwe mräkäbe. Abti Jacob krütani kä ye kánti. Erere arato, Jacob ngäbriänkä krütani jökrä Egipto arato. ¹⁶Abti jänikaninta jökrä doboi mikadre juta Siquem. Abrahamkwe kä kökani ja doboi mikakrä Hamor ngoboye juta Siquemte, ye kánti namani doboi mikani.

¹⁷Abti Ngöbökwé kä Canaán biandre Abraham bküntreye, niebare Ngöbökwé Abrahamye, ye abko köböi jatani nüke ja ken angwane, nitre israelita naman-

ina niren bäri kwati krübäte Egipto. ¹⁸Angwane jrei mdara jire namani gob-rane Egipto. Jrei ye abko, ie José gare ñakare. ¹⁹Mden kisete jrei ye käkwe ni mräkä ngökani amne ni mräkä kirakira mikani ja tare nike kri kwe, käkwe ngäbäkare brare därebe därebe kitakamna ju bäre meyeye amne rünye kämikakäre. ²⁰Kä ye ngwane abko Moisés därebare. Moisés ye abko därebare bä nuäre krübäte, aisete meye amne rün käkwe ngibiabare tiebebee sö krämä jire gwi. ²¹Yebti ngibiadre ño tiebe mda kwetre ñan namani nüke gare ietre angwane, kitaninkä jirekäbe kwetre. Akwa jrei ngänkän, ie Moisés kwani amne diani kwe jakrä, bti ngibiabare ja ngobo jen kwrere kwe. ²²Nitre töbtä krikri Egiptobo, ben Moisékwe ja töitikani, aisete Moisés namani blite kuin amne namani jändrän jökrä nuene kuin arato.

²³Abti kä gre ketebu Moiséye angwane, tö namani rikaita basare mräkä israelitaye, erere nikani mda. ²⁴Akwa nikani nebe mräkä kanti angwane, ni Egiptobo nämane iti ni israelita ngötikekä, btä Moisés okwä namani. Abtä Moisés nikani, käkwe ni Egiptobo ye kämikani ni israelita dokwäre. ²⁵Nebtä abko, Moisés köböire Ngöbökwé nitre israelita dianditari abko rükadi gare mräkäye, namani nütüre. Akwa nitre israelita käkwe ñan töbikabare kore. ²⁶Yebti jändrinane, Moisés nikani basareta mräkä israelitaye bobuta angwane, ni israelita jakwebe nämane ja mete kwärikwäri, btä Moisés namani. Akwa niaratrekwe ja mäkädreta, abkokäre Moisékwe niebare krörö ietre: Mun ja mräkäre. ¿Se ñobtä abko munta ja mete kore kwärikwäri yere? niebare kwe ietre.

²⁷Angwane ni iti mräkä ja metaka käkwe Moisés kitaninkä ja käne se

kwrere, bti niebare kwe ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene nun ngätäite amne, nirekwe ma mikani kritobore nunkrä amarebti ma kite ñäke kore tie yere? ²⁸Mdakäre abko, ¿makwe ni Egiptobo kämikaba iti jändrin, kwrere ma tö nibi ti kämikai arato mtare ya? niebare kwe Moiséye. ²⁹Ni ye käkwe ñäkäbare kore Moiséye, yebtä abko Moisékwe ni Egiptobo kämikani namani gare ni jökräye gani Moisékwe, aisete ngitiani amne nikani kä Madián kanti. Kä ye kanti Moisés namani gure amne, niara ngäbriänkä ngibiabare nibu merirekwe. Akwa niara abko käkwe nünabare ni menteni kwrere kä ye kanti.

³⁰Abti Moisékwe nünabarera kä gre ketebu Madián. Angwane bati Moisés nämane kä kaibete ngitio Sinai kanti angwane, batibe kri chi namani jutra ngitiekä abko te angele namani ja mike tuare Moiséye. ³¹Kri chi namani jutra ngitiekä Moisés okwäbti, yebtä Moisés ñan töi namani krütare, käkwe krötabare bäri känime tuakäre bäri kuin. Angwane Ngöbö kukwei jarabare krörö ie: ³²Ti abko Ngöbö ma mräkä känekänekwe—Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abtä jürä namani krübäte Moisébtä amne, namani grükekä jökrä ngrabare, aisete ñan tö namani nikren kri chi yebtä.

³³Angwane Ngöbökwé niebare Moiséye: Kä deme kanti mata nete, aisete sabato tikete ja ngotobtä, niebare kwe ie. ³⁴Bti Ngöbökwé niebare mda Moiséye: Nitre israelita tä ja tare nike krübäte dikaro nitre Egiptobo kisete tuen tie amne, tätre ja müaire, ye abko kukweta ruen tie arato. Ye mdenbtä abko, ti ki nete niaratre tikatekäreta, aisete jakwe, ti bike ma juenta Egipto ma mräkä die mike, niebare Ngöbökwé ie.

³⁵Ye känenkri abko, nitre israelita kākwe Moisés kani ngābti ñakare ja ngātāite, kākwe niebare ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dānkiene amne krito-bore nun ngātāite yere? niebare kwetre Moiséye. Akwa Ngöbö abko kākwe Moisés juaninta nitre israelita dānkiene amne niaratre kökatarikā ye abko angelekwē mikani gare Moiséye kri chite ñukwā jutrate. ³⁶Moisés ye mden kākwe ni mrākā kirakira dianinkāta Egipto angwane, sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe Egipto. Erere arato, sribi kri ñan tuabare namani bare ie Mren Tainte amne, kā gre ketebu sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe kā kaibete ni mrākā kirakira okwābti. ³⁷Moisés ne arabe kākwe niebare krörö nitre israelitaye: Ni Ngöbö kukwei niekā ti kwrere abko Ngöbökwē diandikā iti mun ngātāite blitakāre jakrā munbe, niebare kwe. ³⁸Erere arato, nitre israelita nāmane jökrā kā kaibete Sinaí angwane, angele nāmane Ngöbö kukwei niere Moiséye ni mrākā kirakira krāke, aisete nikwe nūnandre ño abko Ngöbökwē niebare, ye mden abko niebare kwe Moiséye. Ye mden namani ni krāke arato.

³⁹Ngöbökwē jändrän jökrā ne nuenbare nitre mrākā kirakira krāke, akwa niaratre kākwe Moisés kukwei mikani tāte ñakare jire amne Moisés kani ngābti ñakare kwetre arato. Angwane tö namanintre näinta nebata Egipto amne namani töbike bäri Egiptöbtā. ⁴⁰Ye mden kisete, Moisés nikani ngitio Sinafbti angwane abko ni mrākā kirakira kākwe niebare Aarönye: Moisés noko mden kākwe nun dianinkāta Egipto, jatani nun ngwenante, akwa dre nakaninkā btā abko gare ñakare nunye mtare, aisete makwe ngöbötremda mda sribedre nun jie ngwianka, ie nun tö, niebare kwetre Aarönye. ⁴¹Erere bkänā, jändrän ngwarbe sribebare krati kwetre ngöbö ngwarbere abko bä namani nbi ngäbāli

brai bä kwrere, bti jändrän kāmikani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakāre ütiāte jae. Erere arato, ngöbö ngwarbe sribebare ja kise jenbti kwetre, ye abko käi ngwiani nuāre kwetre jabtā jändrän se mikakāre ütiāte ngöbö kwrere. ⁴²Yebtā abko Ngöbökwē kā mikaninkā btātre amne tuanimetre muke kā käinbti mike ngöböre jae kwe. Ye mden abko nitre Ngöbö kukwei niekā Amós kākwe tikani krörö tärābtā:

Ngöböta niere krörö:

Mun israelita kākwe dikakabare kā gre ketebu kā kaibete angwane, jändrän ngwarbe kāmikani ñakare ti käikitakakāre metre, akwa kāmikani kwetre ngöbö ngwarbe ye käikitakakāre.

Erere arato, munkwe jändrän mda mda biani ñakare tie ti mikakāre ütiāte metre, akwa biani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakāre ütiāte jae.

⁴³Akwa ju mikani chi abko te ngöbö ngwarbe kā Moloc nāmane, aibe mun nāmane niken ngwena jabe kwärākwärā.

Erere arato, jändrän dätebare muke bä kwrere munkwe ngöbö ngwarbe Renfān bä mikakrā, aibe mun nāmane niken ngwena arato.

Ngöbö ngwarbe sribebare kore munkwe ja kise jenbti abko mun namani mike ütiāte jae.

Ye mdenbtā abko tikwe mun juandi ja ngie nuen mobe kā kaibete kā Babilonia bäre mento, nieta Ngöbökwē. *Amós 5.25-27*

Ye abko tā tikani kore Ngöbö Kukweibtā.

⁴⁴Mdakāre abko, ju nuāre ngwian-dre blitakrā Ngöböbe nāmane ni mrākā kirakirakwe amne, Ngöbökwē ja kukwei biani Moiséye, ye abko nāmane ükani kajate ju yete arato. Ju ye abko mikadre nuāi abko Ngöbökwē mikani tuadre Moiséye, erere mikani kwetre. ⁴⁵Ju nuāre ngwian-dre blitakrā Ngöböbe, ye

abko Ngöbökwe biani jakrä ni mräkä kirakiraye. Niaratre nämane näin Josuébe kä Canaánte angwane, kä dianinkä nitre nünanka Canaán kán kwetre amne, Ngöbökwe niaratre rüere ye juanintari káne. Ye ngwane nikani ju ye ngwana jabe arato. Ju ye abko nämane kwetre nebe jrei David näire.⁴⁶ Ngöbö abko kwe jrei David namani tare kri, aisete Ngöbö mikani ütiáte Jacobokwe, ye kräke jrei David tö namani ju mikai kwati nünankrä,⁴⁷ akwa jrei David ngobo Salomón abko kákwe ju mikani nünankrä Ngöböye.

⁴⁸ Akwa ju mikata ni kä nebtákwe abko te Ngöbö Kri Kä Käinbti ñan rabadre nüene jire chi. Ne aisete ni Ngöbö kukwei niekä Isaías köböire Ngöbökwe niebare krörö:

⁴⁹⁻⁵⁰ Ti abra tä gobrane kä käinbti amne kä temenbtä.

Tikwe jändrän jökrä dátebare au.

¡Se abko nirekwe ju mikadre kuin nünankrä tie!

¡Nirekwe kä ükadrete kuin jadükakrä tie! niebare kore Ngöbökwe, *Isaías* 66.1-2

nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Estebankwe.

⁵¹ Yebti Estebankwe niebare krörö mda:

¡Mun käre dokwä ribi jökrä! Mun olo tarä Ngöbö kukwei nuare amne mun moto tarä Ngöbö tarekäre, akwa ni ñakare israelita tä nüene Ngöbö rüere, kwrere jire munta nüene, aisete käre munta rüere Ngöbö Üai Deme rüere. Mun mräkä kirakira nämane dre dre nuene Ngöbö rüere, kwrere jire munta nuene arato mtare.⁵² Mun mräkä kirakira kákwe ni Ngöbö kukwei niekä niekä ngwiani ja tare nike kri jökrä. Erere arato, Ni Era Metre rükadre abko ni Ngöbö kukwei niekä niekä kákwe niebare, yebtä abko mun mräkä kirakira kákwe kámikani. Abti Jesu abko Ni Era Metre

ye nukanina bkänä akwa, munkwe kitani ngise, bti munkwe kámikani arato.⁵³ Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye munkrä angeletre köböire, akwa mun ñan tä mike täte jire chi, niebare Estebankwe Sanedrinye.

Esteban kámikani jäbti

⁵⁴ Estebankwe ñäkäbare kore, yebtä abko bäri Sanedrin moto namani romon Estebankrä, kä namani tu ukwebee jäbtä Esteban rüere mda.⁵⁵ Akwa Esteban abko, btä Ngöbö Üai Deme namani täte, kákwe nikrabare kä käinbti angwane, Ngöbö bä nuäre krübäte jatabare ie amne, Jesu abko mikanina bäri ütiáte Ngöbökwe amne mikanina bäri dite Ngöbökwe jändrän jökrä bti ta kä käinbti, btä Esteban okwä namani,⁵⁶ kákwe niebare krörö:

Jukwe kä käinbti tä tikani nibi tuen tie amne, Ni Kä Nebtä Ngobo abko mikanina bäri ütiáte Ngöbökwe abko tä nünaninkä krö Ngöbö kise ruenkri nibi tuen tie. Se mike ñäräre munkwe, Estebankwe niebare ietre.

⁵⁷ Angwane Sanedrin kákwe kise mikani jökrä ja olobti amne ngrarete kwärä, nikani betekä jökrä Esteban rüere,⁵⁸ kákwe Esteban dianinkä juta Jerusalén bäre mento, bti nitre blitaka ngwarbe Esteban rüere abko kákwe dän kwekwe mikaninte ngibiadre ni bati kädian nämane Saulo yeye, bti nikanintre Esteban täke jäbti kámikakäre.⁵⁹ Esteban takä namani jäbti angwane, blitabare krörö kwe jakrä Ngöböbe:

Ti Dänkien Jesu, ti üai kaen ngäbti ja kánti yete, niebare kwe.

⁶⁰ Ye btäräbe namani ngukudokwäbti temen, kákwe ñäkäbare ja dibti krörö:

Ti Dänkien, nitre kukwe nuenkä käme tibtä, ne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre abko tita ribere mae kräke, niebare kwe se kwrere.

Estebankwe ñäkäbare kore, ye btäräbe krütani.

8 Esteban tākā namani kore jābti kāmikakäre ye abko namani tuen dbe Sauloye.

Nitre gätäkä Jesu käfti namani ja tare nike bätäkä ngwarbe

Köbö yebtä abko, nitre gätäkä Jesu käfti nämāne Jerusalén abko rüe nikani mike ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngāniene ni kwati nikani kwäräkwärä kā Judeate amne kā Samariate. Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka aibe abko namani Jerusalén. ²Esteban kāmikani, yebti ni ruäre nämāne tödeke era metre Ngöböbti, ye kākwe Esteban doboi mikani amne müaibare krübäte kwetre. ³Ye ngwane abko Saulo tö namani nitre gätäkä Jesu käfti juain ngwarbe jökrä, aiseite nitre ye jiebti Saulo namani näin kisere ju kwatirekwatire te. Namani ni merire, ni brare jāke tementa ju bäre, bti namani kite ngite jökrä kā teri tödekabtä Jesubti.

KUKWE KUIN JESUBTÄ KÄDRIEBARE JUDEATE AMNE SAMARIATE (8.4–9.43)

Felipe nikani kukwe kuin Jesubtä niere Samaria kanti

⁴Nitre tödekaka Jesubti nämāne Jerusalén ngitiani, ye abko namani niken mdente erere, kantikanti namanintre kukwe kuin Jesubtä ye kädriere mda. ⁵Nitre ye ngätäite abko ni tödekaka iti Jesubti kädian nämāne Felipe abko nikani nebe juta bäri ütiäte Samariate, kanti nikani blite ni mda mdabe Kristo Jesubtä. ⁶Felipe namani blite angwane, ni jökrä namani olo ketete kwekbe, ñobtä ñān angwane namani blite Jesubtä amne namani sribi kri ñān tuabare nuene okwäfti Jesu die

bä mikakäre abko krörö: ⁷Ni kwati btä üai kāmē nämāne abko namani niken mento btä. Üai kāmē ye namani niken mento nibtä angwane, namani ngrente kri krübäte, bti namani niken mento angwane, ni ye namani nebeta kuinta. Erere arato, ni ruäre ruen ñakare ngrabare amne ni ruäre abko ngüre ya, küde ya ngrötani abko namani nebeta kuinta jökrä Jesu diebti Felipeye. ⁸Yebtä abko kā namani nuäre kri ni jökräftä juta yete.

Kukwe nakaninkä Simón Mago yebtä

⁹Akwa kā Samariate yete abko ni nämāne iti. Ni ye abko kädian nämāne Simón. Simón ye abko käre nämāne sukiare amne nitre Samariabo ngökani krübäte kwe, ñobtä ñān angwane niara nämāne ja mike ni ütiäte kri kwrere. ¹⁰Ne aiseite nitre ütiäte krikri amne ni bobre bobre kwati namanintre olo ketete kwekbe jökrä niara kukwei nuakäre, kā namanintre niere:

Ngöbö di kri tā ni nebtä, namanintre niere.

¹¹Kā raire Simón nämāne sukiare kri amne, sribi yebtä ni kwati ñān töi namani krütare, aiseite ni kwati namani nekete ben.

¹²Akwa Ngöbö amne Jesukristo nämāne gobrane ño ni ngätäite, ye diri nikani Felipekwe angwane, nitre ye kākwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäfti jökrä, bti Felipekwe ni merire, brare ngökani ñöte Jesu käfti. ¹³Erere arato, sukia Simón ara jire kākwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era amne ngökani ñöte Jesu käfti arato. Yebti Simón nikani dikekä Felipe mukore kwäräkwärä angwane, sribi kri ñān tuabare Felipe nämāne nuene Jesu diebti, yebtä abko Simón ñān töi namani krütare mda.

¹⁴Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani era nitre Samariabokwe, ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka nämāne

Jerusalén kākwe gani angwane, Pedro juani Juanbe kwetre nebe Samaria kukwe tuenbti. ¹⁵ Erere bkänä, Pedro amne Juan nikani nebe Samaria mda angwane, nitre Samariabo btä Ngöbö Üai Deme rükadre, abkokäre blitabare kwetre Ngöböbe kräke, ¹⁶ ñobtä ñan angwane nitre Samariabo kākwe tödekani Jesubti, ye abko ngökani jirekäbe ñöte Jesu käfti akwa, Ngöbö Üai Deme ngämi nüke btätre. ¹⁷ Yebti Pedro amne Juan kākwe kise mikani btitre angwane, batibe Ngöbö Üai Deme nükanani btätre. ¹⁸ Pedro amne Juan namani kise mike nibti angwane, Ngöbö Üai Deme namani nüke btätre Simón okwäbti, yebtä abko Simón tö namani ngwian biain Pedro amne Juanye di ye ütiäre, ¹⁹ kākwe niebare krörö ietre:

Tikwe kise mikadre nibtä angwane, Ngöbö Üai Deme rükadre btä arato, abkokäre ja di kri ye bien tie arato, niebare Simónkwe.

²⁰ Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö mda Simónye:

Ngwian makwe ye ben ngöi ma rika kä ja tare nikakrä kanti, ñobtä ñan angwane jändrän kuin bianta ngwarbe Ngöbökwie nie abko ma tö nibi kökai ngwianbti. ²¹ Ye aisete ma moto ñakare kuin Ngöbö ngwärekri, tuen tie. Yebtä abko, ma ñan rabadre sribi Ngöbökwie nuene jire chi nunbe. ²² Akwa ma töi käme, ye makwe kita temen amne makwe ja di kärä Ngöböye angwane, mata ja mike ngite, ye abko nane Ngöbökwie diandrekäta mabtä. ²³ Tita niere kore mae, ñobtä ñan angwane ma moto romon krübäte amne ma töita kukwe kämekäme aibebtä nibi tuen mabtä tie. Abko kore se, niebare Pedrokwe Simónye.

²⁴ Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Kukwe rakadrekä blo tibtä, munkwe nini tie, ye kwrere ñan rabadre bare tibtä, abkokäre blite tikrä ni Dänkienbe, niebare kwe Pedroye amne Juanye.

²⁵ Yebti Pedro amne Juan kākwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kädriebare ünän kä yete, bti nikaninta juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani kukwe kuin Jesubtä ye kädriere kä kiakiate niken ji ngrabare Samariate abti nikani nebeta Jerusalén.

Felipekwe blitabare sribikä ütiäte Etiopiabobe

²⁶ Abti angelekwe niebare Felipeye:

Felipe, ji niken Jerusalén btä kä kaibete tä neme juta Gaza, yebti nänta, niebare angelekwe ie.

²⁷ Erere bkänä, Felipe nikani mda angwane, ni Etiopiabo ütiäte kri mikani kaibe, monsoi neme ñakare jatabare Felipeye. Jreina Etiopiabo kädian nämane Candace abko kräke ni Etiopiabo ye nämane ngwian ngibiare abko ben Felipe namani ngätäi. Ni ye abko jananbare Ngöbö käikitekä Jerusalén, ²⁸ bti jataninta ja jiebti ja käite angwane, Felipe namani ngätäi ben ji ngrabare. Ni ye abko kareta jäkä nämane mdäkwe abko te niara nämane tākänintbe amne, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaiás kākwe tärä tikani, yebtä niara nämane ñäke angwane, namani ngätäi Felipebe. ²⁹ Angwane Ngöbö Üai Deme kākwe niebare Felipeye:

Kareta jäkäta mdäkwe ye ken krötö jötrö, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, Felipekwe krötabare jötrö kareta ken angwane, tärä Isaiás btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye kukwei jarabare Felipeye. Abtä Felipekwe niebare mda ie:

¿Tärä btä mata ñäke, ye tä nüke gare mae ya? niebare kwe ie.

³¹ Angwane ni ye kākwe niebare mda Felipeye:

¿Kukwe ne dirikä ñakare tie, se rükadre gare ño tie? mata nütüre, niebare kwe Felipeye.

Bti Felipe käräbare täketbe karetate kwe jabe. ³²Tärä btä nämane nāke abko nere:

Kordero jäta niken kāmikadre, kwrere jire niara jānikani.

Erere arato, kordero jäta niken drüen tikadrekä tä neme kwekbe, ye kwrere niara nämane kwekbe amne nākābare nākare ja dokwäre kwe.

³³Niara mikani ngwarbe ni mda mdakwe akwa, ja mike ngite nākare, akwa ngite niebare.

Niara ngāmi ngābākre bkāne, kānenkri kāmikani kwe, aiseite bküntre nākare jire. *Isaías 53.7-8*

Kukwe ne mdenbtä nämane nāke abko jarabare Felipeye.

³⁴Angwane ni Etiopiabo ye kākwe niebare Felipeye:

Ni Ngöbö kukwei niekā ye abko nämane blite jabtä ya, o nämane blite ni mdara jire btä, ye abko makwe niedre tie abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe Felipeye.

³⁵Angwane tärä btä ni Etiopiabo nämane nāke, ye ara jire btä Felipekwe blitabare kāne ben. Erere arato kukwe mda mdabti, Felipekwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare ie. ³⁶Yebti nämane näin ji ngrabare, te nikani mate nōbtä mda. Angwane ni Etiopiabo ütiäte kri ye kākwe niebare Felipeye:

Nete nō tärä, aiseite ¿makwe ti ngökadre nōte nete abko rabadre nō? niebare kwe ie.

³⁷[Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Kukwe kuin Jesubtä, ye mata mike era bkänä ne ngwane, rabadre kuin, niebare ie Felipekwe.

Abtä niarakwe niebare Felipeye:

Jesukristo abko Ngöbö Odei ye abko era tikrä, niebare kwe.][¶]

³⁸Ye btäräbe kareta mikamna nünenkä kwe, bti nikanintre nebe nōbtä angwane, Felipekwe ngökani nōte.

³⁹Yebti jatanintre nüketa jate angwane, Ngöbö Üai nikaninbe Felipe ngwena ni Etiopiabo ye okwä bäre mento, aiseite Felipe tuaninta nākare mda kwe. Akwa niara abko btä kā namani bäri nuäre amne, nikaninta ja gwiriete. ⁴⁰Akwa Felipe abko, batibe namanime mobe juta Azotote. Ye kanti nikani kukwe kuin Jesubtä dirire juta kwatirekwatire te. Abti nikani nebe juta Cesareate.

Saulokwe tödekani Jesubti

(*Hechos 22.6-16; 26.12-18*)

9Kä ye ngwane abko, Saulo namani jadüke nākare, gata kábä mike nitre ja töitikaka ni Dänkien Jesukwe rüere, aiseite Saulo nikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kanti, ²kākwe tärä käräbare ie ngwianre sinagoga kwatirekwatire ye dänkientreye juta Damascote. Ni merire amne ni brare kwandre näin Ji Jesukwebti Sauloye juta Damasco ne ngwane, niara di rabadre ngwiankrä ngite Jerusalénte, abkokäre tärä käräbare kwe. ³Ye erere bkänä, tärä bianina ie, abti nikani juta Damasco. Nikani, nikani, nikani mate ja ken juta Damasco. Te batibe nōtra trä dirare kääinbti jatani. Ye abko trä niabare dirare jökrä Saulo bäre temen. ⁴Angwane Saulo nikaninbe ngitiekä temen amne, btäräbe ni kukwei jarabare krörö ie:

¿Saulo, nōbtä mata näin kisere kore ti jiebti ti mikakäre ja tare nike yere? niebare kwe.

⁵Angwane Saulo kākwe niebare mda:

¿Ma abko nire ti Dänkien? niebare kwe.

Ye btäräbe ni ye kākwe niebare mda Sauloye:

[¶]8:37 Kukweta tikani corcheta ngätäite nān tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Ti abko Jesu ara, aiseite nitre tödekaka tibti jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike, ye ñan niaratre jiebti mata näin, akwa ti ne ara jire jiebti mata näin. [jYe ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au! niebare mda kwe ie.

⁶Angwane Saulo abko namani grüekä jökrä ngrabare amne kä jürä namani krübäte btä, käkwe niebare:

¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? niebare kwe.]^{§§}

Angwane ni Dänkien käkwe niebare mda ie:

Näin krö, bti ma rika nebe juta Damascote. Ye kanti makwe dre nuendre, erere niedi mae, niebare kwe Sauloye.

⁷Angwane nitre nämane näin Saulobe, ye ie ni kukwei jarabare akwa, ni jatabare ñakare ietre. Yebtä abko kä jürä namani krübäte btäre amne namanintre nünaninkä kwekbe jökrä. ⁸Yebti Saulo nämane temen, nükani dikekäta krö, käkwe okwä ngianinte ngwane, kä namani iko okwäte amne kä namani tuen ñakare ie, aiseite nitre nänkä ben ye käkwe kani küdebt, nikanintre ngwena nebe juta Damascote. ⁹Ye kanti Saulo namani köbömä jire angwane, kä namani tuen ñakare ie. Angwane köbö ye näire ja bänbare kwe ñöye amne mröye arato.

¹⁰Juta Damasco yete abko, ni tödekaka Jesubti nämane nüne iti. Ni ye abko kädian nämane Ananías. Ananías ye abko, ie ni Dänkienkwe ja mikani tuare köböre kwrere mda, käkwe niebare krörö ie:

jAnanías! niebare kwe ie.

Jötrö Ananías kwe niebare:

¿Ye dre, ti Dänkien? niebare kwe mda.

¹¹Angwane ni Dänkien käkwe niebare ie:

Ji kädianta Ji Metre, yebti nän amne, ma rika nebe ni kädianta Judas ye

gwiriete. Ma raba ju yete angwane, ni juta Tarsobo kädianta Saulo abko tä yete, ye ngwiantari makwe. Niara tä blite Ngöböbe amne ¹²ni iti kä Ananías niki nebe niara kanti, käkwe kise miri bti, kä mikakäre tuenta ie abko nibi tuen köböre kwrere ie, aiseite nän kanti, niebare ni Dänkienkwe Ananías.

¹³Ni Dänkien kukwei jarabare kore Ananías ye angwane, niebare krörö kwe:

Ti Dänkien, nitre deme makwe nünanka Jerusalén abko ni ye tä mike ja tare nike krübäte, ye abko ni kwati käta niere tie. ¹⁴Mdakäre abko, nitre tödekaka mabti tä nüne nete abko jirikadre ngite kwe Jerusalén, abkokäre tarä käräbare kwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye erere tarä biandi ie mikakäre ütiäte. Yebti jatani nüke nete. ¿Se abko ti rikadre ño kanti se? niebare Ananías kwe.

¹⁵Akwa ni Dänkien käkwe niebareta mda Ananías ye:

Nitre kä mdabti ñakare israelitare abko ie ni nekwe ti mikadi gare, abkokäre tikwe dianinkä. Erere arato, nitre ñakare israelitare ngätäite jrei tarä, ye ie ti mikadre gare kwe arato, abkokäre tikwe dianinkä. Mdakäre abko, niara arabe rikadre ti miketa gare nitre israelitaye arato, abkokäre tikwe dianinkä jenena jakrä, aiseite nän kanti, tita niere mae Ananías. ¹⁶Ni ne käkwe ja tare nikadi kri tikrä, ye abko tikwe mikadi gare ie arato, niebare ni Dänkienkwe Ananías ye.

¹⁷Ye erere bkänä, Ananías nikani Saulo kanti. Namanina yete angwane, nikani gwä, käkwe kise mikani Saulobti, bti niebare krörö kwe ie:

Ti mräkä Saulo, Jesu käkwe ja mikani tuare mae ji ngrabare, ye mden käkwe ti juni nete. Kä rabadre tuenta mae amne Ngöbö Üai Deme rabadre täte mabtä,

^{§§}9:6 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

abkokäre ni Dänkien Jesu ara käkwe ti juni ma kánti nete, niebare Ananíakwe Sauloye.

¹⁸Ye btäräbe jändrän gwa drukwata kwrere nämáne Saulo okwäte abko betaninkä mento, namani ruen ie angwane, kä namani tuenta kuin ie. Yebti nikani amne Ananías käkwe ngökani ñöte. ¹⁹Yebti Saulokwe mröbare mda amne namaninta dite ngrabare.

Saulo käkwe blitabare Jesubtä Damascote

Nebti Saulokwe nünabare bä jötrö mda juta Damascote nitre tödekaka Jesubtibe. ²⁰Ye btäräbe sinagoga kántikánti Saulo nikani niere krörö:

Jesu abra Ngöbö Odei era metre, nikani niere.

²¹Yebtä abko nitre Saulo kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare btä, kä namani niere:

Nitre tödekaka Jesubti, jiebti ni noko nämáne näin kisere Jerusalén yete. Erere arato, niara jatani nete nitre tödekaka Jesubti kaen ngite ngwiankäre nebebe Jerusalén biandre nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye dänkientreye kitakäre ngite. ¿Se ño abko tä blite kore mtare se? ni jökrä namani niere kore.

²²Akwa Saulo abko namani blite bäri ja dibti amne, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä abko Saulo namani bä mike metre jökrä. Yebtä abko, nitre israelita nämáne nüne Damasco käkwe dre niedre Jesubtä Sauloye abko ñan namani nuke gare ietre.

²³Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe nitre israelita käkwe ja töi diani kwärikwäri Saulo kämikakäre. ²⁴Akwa Saulo rätäkä namani nitre israelitakwe, ye abko Saulokwe gani, akwa juta jukwebtä, ye kánti nitre israelita namani niara kraire jite dibire rare kämikakäre. ²⁵Akwa nitre ja töitikaka Saulobe käkwe Saulo mikani kutia krite, bti gibianinkä

kibti ta timon kwetre deo, bti Saulo ngitianinta.

Saulo mikani gare nitre Jesu kukwei ngwiankaye Jerusalén

²⁶Abti Saulo nikani nebata Jerusalén angwane, nitre tödekaka Jesubti, ben Saulo tö namani ja getai. Akwa ni jökrä btä niara jürä namani, ñobtä ñan angwane Saulokwe Jesu kani ngäbti arato, ye abko ñan namani nebe era kräke, aisete kä jürä namani btäre. ²⁷Akwa ni tödekaka Jesubti kädian nämáne Bernabé abko nikani Saulo ngwena, bti mikani gare kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. Angwane Saulo nikani Damasco angwane, Dänkien Jesukwe ja mikani tuadre ji ngrabare ie. Erere arato ni Dänkien käkwe blitabare ben amne, kä jürä namani ñakare Saulobtä blitakäre Jesubtä juta Damascote, niebare Bernabékwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. ²⁸Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe Saulo kani ngäbti amne, nitre ye ben Saulo namani nüne Jerusalén. Angwane namanintre niken gwaire kwäräkwärä amne kä jürä namani ñakare btä blitare Jesubtä. ²⁹Nitre israelita kukwe griegore, ben Saulo namani blite Jesubtä amne namani ja kwete bentre, akwa niaratre ye abko tö namani Saulo kämikai arato. ³⁰Ye abko Saulo mräkäre tödekaka Jesubti käkwe gani angwane, nikanintre Saulo ngwena ngitie nebe juta Cesareate. Ye kánti abko, Saulo juaninta kwetre nebata ja käite juta Tarsote. ³¹Yebti abko, nitre gätäkä Jesu käbti nämáne nüne kä Judeate, Galileate amne Samariate ye abko namanintre nüne jäme jökrä amne Ngöbökwé die mikani nüne dite kukwe kuin Jesukwe nebtä. Erere arato, namanintre Dänkien Jesu mike ütiäte jae amne Ngöbö Üai Deme namani die mike angwane, ni kwati jatani mda tödeke Jesubti siba.

**Pedro abko kākwe Eneas
mikaninta kuinta Jesu diebti**

³² Pedro abko nāmane nāin basare kwārākwarā mrākā Jesu kābtiye angwane, nikani arato juta Lidate mda ja tuakāre nitre deme Ngōbōkwe nāmane nūne juta yete yebe. ³³ Pedro namani juta Lidate angwane, ni iti kādian nāmane Eneas, kānti Pedro nikani. Ni ye abko, kā kwā kwāra namani ruen űakare ngrabare abko kisete nāmane bren. Abtā nāmane jānb̄tibe, btā Pedro namani. ³⁴ Angwane Pedrokwe niebare Eneaye:

Eneas, Jesukristo tā ma miketa kuinta, aisetē nāin krō. Jān makwe ye űkete au jakrā, niebare kwe ie.

Ye btārābe Eneas nūkaninbe dikekā krō. ³⁵ Eneas namaninta kuinta kore, ye abko ni kwati nūnanka juta Lidate amne nitre nūnanka kā Sarōnte kākwe tuani angwane, kukwe kuin ni Dānkien Jesubtā kani ngābti kwetre arato.

**Jesu diebti Pedrokwe
Dorcas mikaninta nire**

³⁶ Kā ye ngwane abko, meri tōdekaka Jesubti nāmane nūne iti juta Jopete. Meri ye abko kādian nāmane Tabita. (Kukwe Tabita ne abko Dorcas nieta griegore.) Meri ne abko kāre nāmane jāndrān kuin nuene ni mda mdakrā amne kāre nāmane ni bobre bobre die mike arato. ³⁷ Akwa kā ye ngwane Dorcas nākāni bren jume amne krūtani. Dorcas krūtani angwane, jūkaninte, bti ngwākā jānikani nebe ju kāin ninkri yete, kānti mikani gwi kwetre uliekāre. ³⁸ Juta Jope ye abko nāmane kānime juta Lida ken. Pedro nāmane juta Lida ye kānti gani nitre tōdekaka Jesubtikwe juta Jopete angwane, ni juani nibu kwetre Pedro kārere. Ye erere ni nibu ye nikani, namani Pedro kānti, kākwe niebare ie:

Brān jōtrō nunbe juta Jopete abko nunta ribere mae, niebare kwetre Pedroye.

³⁹ Ye erere bkānā, Pedro nikani bentre. Namanintre juta Jopete angwane, Dorcas ngwākā nāmane mikani gwi, ye kānti nikani Pedro ngwena amne, meri kān brare krūtanikrūtani nāmane yete abko müare kwārā ja űkaninkrō jōkrā Pedro bāre kwetre, bti Dorcas nāmane nūne angwane, Dorcakwe dān űo űo dikani ni bobre bobre krāke, erere namani mike tuare jōkrā Pedroye. ⁴⁰ Akwa Pedro abko kākwe juani jōkrā ju bāre, bti namani ngukudokwābti temen blite Ngōbōbe. Pedrokwe blitabare űnān Ngōbōbe, bti Dorcas ngwākā mikani nārāre kwe, kākwe niebare krōrō ie:

¡Tabita, nāin krō! niebare kwe ie.

Btārābe Tabitakwe okwā ngianinte amne okwā namani Pedrob̄tā se kwrere, bti namani tākānintbe. ⁴¹ Angwane Pedrokwe kani küdebti, ganinkrō krō kwe. Tabita namani nūnaninkā krō angwane, nitre tōdekaka Jesubti nāmane yete amne meri kān brare krūtanikrūtani nāmane yete ju bāre, ye Pedrokwe kārābareta gwā, bti meri nūkaninta nire, ye mikani tuadre kwe ietre. ⁴² Meri mikaninta nire Pedrokwe ye abko nitre kwati nūnanka juta Jopete kākwe gani angwane, ni kwati kākwe tōdekani Jesubti arato. ⁴³ Yebti ni sribikā iti nbi kwatabtā kādian nāmane Simōn nāmane nūne arato juta Jopete, ye kānti Pedro namani nūne bā raire mda.

**KUKWE KUIN JESUBTĀ
NIEBARE NITRE
űAKĀRE ISRAELITARE
NGĀTĀITE (10.1–28.31)**

Corneliokwe Pedro kārābare

10 Kā ye ngwane abko, juta Cesareate ni nāmane iti kādian nā-

mane Cornelio. Ni ye abko rükä romano amne, nämane mikani nitre rükä kädian nämane Batallon Italiano ye dänkiene. ²Cornelio amne mräkä kwekwe nämane Ngöbö tarere amne nämane Ngöbö mike ütiäte arato. Erere arato, Cornelio käre nämane ngwian bien kabre nitre israeilita bobreye die mikakrä amne käre nämane blite Ngöböbe arato. ³Bati nänä okwä krämä näre dere angwane, batibe kukwe namani tuen köböre kwrere krörö ie: Angele Ngöbökwé jatani, nükani gwi niara kánti, namani tuen metre kwrere ie, kä namani niere ie:

¡Cornelio! niebare ie angelekwe.

⁴Angwane Cornelio okwä namani kwekwe angelebtä amne kä jürä namani krübäte btä, käkwe niebare mda:

¿Ma tö nibi dreye, ti dänkien? niebare kwe.

Angwane angelekwe niebare ie:

Mata blite Ngöböbe amne mata jändrän bien nitre bobre bobre die mikakrä, ye abko gare kuin Ngöböye. Abtä Ngöbö tö ma die mikai mtare. ⁵Ne aisele makwe ni mda mda juandre jötrö nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kärere nüke ja kánti nete. ⁶Niara tä nünentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä. Abko kore se, niebare angelekwe Cornelioye.

⁷Yebti angele blitaka Corneliobe, ye nikaninta angwane, Corneliokwe sribikä kwekwe käräbare nibu amne ni rükä kä namani Ngöbö tarere arato amne namani Cornelio die mike sribibtä käräbare iti kwe. ⁸Bti angelekwe dre niebare ie, ye erere niebare jökrä kwe ietre, bti juani kwe juta Jopete Pedro tuen.

Ngöbökwé kukwe mikani tuen köböre kwrere Pedroye

⁹Yebti jändrinane nänä jatanina nüke uräre angwane, nitre juani Corneliokwe

ye abko namani mate ja ken juta Jopete angwane, Pedro abko nikani jubti käin blitakäre Ngöböbe. ¹⁰Angwane mrö namani krübäte Pedroye, tö namanina mröi akwa, mrö sribe nämane krire kräke angwane, Ngöbökwé jändrän mikani tuare köböre kwrere krörö ie: ¹¹Kä käinbti ngitiani, namani tuen ie amne, yete ta dän kwata kri nämane mäkäninte körä kräbkä btä kwärikwäri abko gibaninkä timon, nükani mate doböbtä temen okwäbti. ¹²Dän kwata kri yete abko jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämane. Erere arato, jändrän yorekä tementa tementa bätäkä ngwarbe nämane amne nukwä bätäkä ngwarbe nämane arato abko namani tuen Pedroye. ¹³Ye btäräbe Ngöbö kukwei jarabare krörö ie:

Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, niebare kwe ie.

¹⁴Pedro käkwe niebare mda:

Ti Dänkien, jändrän mden mden nän dbe kwetadre makwe niebare, ye erere tita kwete nākare, akwa jändrän nän dbe kwetadre aibe tä dän kwata kri te, aisele tikwe nän kwetadre, niebare Pedrokwe.

¹⁵Ye btäräbe, Ngöbö kukwei jarabareta Pedroye, käkwe niebare ie:

Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe nākare makwe nän tö ngwian niere jire chi, niebare kwe ie.

¹⁶Jändrän tuani Pedrokwe, ye abko kwetadre kwe niebare bämä jire ie, bti dän kwata kri ye jänikaninta kä käinbti niara okwäbti tuani kore kwe köböre kwrere. ¹⁷Yebtä abko, Pedro namani töbike kri mda, nōbtä nän angwane drekäre tuani köböre kwrere kwe abko nän namani nüke gare ie, aisele namani töbike kri. Ye btäräbe ni juani Corneliokwe abko nükani jukwebtä käkwe Simón ngwianintari. ¹⁸Yebti naman-

ina jukwebtä Simón kánti angwane, ñäkäbare jume ja dibti krörö kwetre:

¿Ni kädianta Simón akwa, Pedro ni-eta ie arato, ye tä nüne nete ya? niebare kwetre.

¹⁹ Angwane Pedro abko nämane töbike kukwe tuani kwe yebtä jubti käin angwane, Ngöbö Üai Deme käkwe niebare ie:

Pedro, ni nü nimä, käta näin ma kä-mentari abko tä nokote. ²⁰ Ne aiseté nánta jötrö timon amne ma rika bentre. Akwa makwe ñan töbika dikaro rikakäre bentre, ñobtä ñan angwane tikwe niaratre juni ma tuen, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

²¹ Ye erere bkänä, Pedro nämane jubti käin, jataninta timon, käkwe niebare nire yeye:

Ti ne mden kánänta munkwe ye. ¿Drekäre munta näin ti kánene? niebare Pedrokwe ietre.

²² Angwane nire ye käkwe niebare mda ie:

Nitre rükä dänkien kädianta Cornelio käkwe nun juanba ma tuen nete. Niara abko tä nüne metre Ngöbö ngwärekre amne tä Ngöbö mike ütiäte jae arato amne, nire israelita kwati käta mike ütiäte jae amne tätre tarere arato. Cornelio ye mden kánti angele deme Ngöbökwé nükani, käkwe ma kárämma amne ma rikadre niara gwiriete amne, makwe dre niedre abko niarakwe kukwe nuadre abkokäre, niebare kwetre Pedroye.

²³ Angwane Pedrokwe káräbare gwä. Ye kánti kibiabare kwetre.

Pedro nikani Cornelio kánti

Yebti jändrinane, Pedro nikani bentre angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka juta Jopete nikani ruäre Pedro mukore siba. ²⁴ Yebti jändrinane angwane, Pedro nikani mate juta Cesareate. Cornelio abko

námáne ngibiare amne, Cornelio kwe mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe úkaninkró kwati, ben námáne Pedro ngibiare ngäbti angwane, Pedro nikani nebe. ²⁵ Pedro nikani mate gwäkäre se kwrere angwane, Cornelio kwe kani ngäbti, käkwe ja mikani ngukudokwäbti temen Pedro mikakäre ütiäte jae. ²⁶ Akwa Pedro käkwe niebare Cornelioye:

Ti abko ja kwrere mabe, aiseté makwe ñan ti mika ütiäte Ngöbö kwrere jae. Näinta krö, niebare kwe ie.

²⁷ Yebti blitare kwärä, nikanintre gwä angwane, ni námáne ja úkaninkró kwati gwi Pedro ngibiare ngäbti, btä Pedro namani. ²⁸ Angwane Pedrokwe niebare krörö ietre:

Ni menteni, ñakare israelita mun kwrere, ben nun israelita ti ne kwrere käkwe ñan ja getadre jire chi amne ñan rikadre jire juete abko tä úkaninte kore munkwe, ye gare kuin munye ruen tie. Akwa ni menteni ñakare israelitare abko ñakare dbe Ngöbökrä abko tikwe ñan niedre jire abko Ngöbökwé mikaba gare tie. ²⁹ Ye mden kisete, ti káräbare nüke nete nieba tie angwane, ti jataba jirekäbe. Tikwe ñäkäba ñakare mda, bti ti jataba, aiseté ¿drekäre munkwe ti káräbare nüke nete abko ti tö nibi gai mda? niebare Pedrokwe ietre.

³⁰ Abtä Cornelio käkwe niebare mda ie:

Mäkäira ñänä okwä ne näre angwane, ti nämä blite Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere ja juete nete angwane, batibe ni rükaba iti ti kánti. Ni ye abko btä dän trä ngitiekä rükaba ti kánti, ³¹ käkwe nieba krörö tie: Cornelio, mata blite Ngöböbe, ye abko jarabare Ngöböye amne, mata ni bobre bobre die mike ño, ye abko garera ie arato, ³² aiseté makwe ni mda juandre nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro ni-eta, ye kárere nüke ja kánti nete. Niara

tä nünentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä, nieba kwe tie. ³³Ye kwrere bkänä, jötrö tikwe nitre nimä se juanba ma kärere amne, ma jatani ja moto kuinbti, ye abko käi nibi nuäre tibtä. Mtare nita jökrä ketetibe Ngöbö ngwärekri nete amne, makwe dre niedre nunye niebare ni Dänkienkwe mae, ye erere nunta biare ma kukwei nuakäre, niebare Corneliokwe Pedroye.

³⁴⁻³⁵Angwane Pedro nikani blite, käkwe niebare mda:

Ni jökrä ütiäte ja kwrere Ngöbökrä, aisetä tä ni kitete ñakare ni mda mda ngätäite, akwa ni nünanka juta mdente mdente käta Ngöbö mike ütiäte jae amne tä nüne metre abko Ngöböta juto biare kaen ngäbti jökrä, ye abko nena gare tie mtare. ³⁶Kukwe ye abko Ngöbökrä mikani gare nun israelitaye abko krörö: Jesukristo ni jökrä Dänkien ye köböire ni jökrä rabadre ja mäketä amne nünenta jäme jökrä. ³⁷Ye rabadre gare, abkokäre Juan Bautista jatani ja ngökamna ñöte nie angwane, dre nakaninkä kä Galileate niken nebe kä Judeate jökrä, ye gare kuin munye abko krörö: ³⁸Jesu Nazarebo, ie Ngöbökrä ja di biani kri amne Ngöbökrä ja Üai Deme mikani täte btä abko diebti nämäne näin jändrän kuin nuene amne ni bren bren nämäne ja tare nike diablu ngoto täni abko mikaninta quinta kwe. Ngöbö nämäne Jesube abko diebti jändrän ye namani bare ie, ye abko gare kuin munye arato.

³⁹Jesukwe sribi ño ño nuenbare nun israelita käite amne juta Jerusalente, ye abko nun Jesu kukwei ngwianka käkwe tuani ja okwä jenbti. Jesu müre ketani krusobtä nitre israelitakwe, ⁴⁰akwa köbömäkäre angwane, Ngöbökrä mikaninta nire, bti Ngöbökrä mikani tuadre nun ngätäite. ⁴¹Akwa Ngöbökrä ñan mikani tuadre nitre israelita

jökräye, akwa nun dianinkära kena Ngöbökrä, nunye Ngöbökrä Jesu mikani tuadre. Jesu nukaninta nire, abti nun ne aibe käkwe mröba amne tomna ñaba ketetibe ben amne, nun aibe Ngöbökrä tuanimetre tuen. ⁴²Ngöbökrä niara mikani Kritobore ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye abko nun juanba niere kwe ni jökräye. ⁴³Jesu ne mdenbtä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabarera angwane, niebare krörö kwetre: Nire nire ngite kukwe käme nuenbtä abko käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökrä niara ngite diandikä btä Jesu köböire, niebare kwetre, Pedro namani niere.

Ngöbö Üai Deme nükani kena nitre ñakare israelitarebtä

⁴⁴Pedro nämäne blite kore angwane, batibe nitre Pedro kukwe nuaka nuaka, yebtä Ngöbö Üai Deme nükani se kwrere. ⁴⁵Nitre ñakare israelitare, ie Ngöbökrä ja Üai Deme biani arato, yebtä abko nitre israelita tödekaka Jesubti nükani siba Pedro mukore, ye ñan töi namani krütare btätre, ⁴⁶ñobtä ñan angwane ni jökrä namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwetre amne namanintre Ngöbö käikitekä jökrä okwäbti. Yebtä abko, Ngöbö Üai Deme nükani btätre gani kwetre. ⁴⁷Angwane Pedrokrä niebare mda:

Nun israelita, ie Ngöbökrä ja Üai Deme biani, ye kwrere Ngöbökrä bini arato nitre neye, aisetä nikwe niaratre ngökadre ñöte Jesu käbti ruen tie, niebare Pedrokrä.

⁴⁸Bti Cornelio amne mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe btä Ngöbö Üai Deme nükani, ye Pedrokrä ngökamna jökrä ñöte Jesukristo käbti ni mda mdaye. Erere ngökanintre ñöte kwetre, bti Pedro rabadre nüne köböbu,

köbömä mda bentre abko ribebare kwetre Pedroye.

**Dre nakaninkä Cornelio kánti
abko Pedrokwe niebare**

11 Pedro ngämi nüketä Jerusalén, ye känenkri nitre ñakare israelita kákwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kani ngäbti arato, ye abko gani nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdakwe amne nitre tödekaka Jesubti nämane nüne kä Judeate ye kákwe gani arato. ² Abtä Pedro nikani nebeta Jerusalén angwane, nitre israelita ruäre tödekaka Jesubti nünanika kä Judeate namani ñäke Pedro rüere, ³ kákwe niebare krörö Pedroye:

Nitre ñakare israelitare abko gwiriete ni israelita ñan janandre basare jire chi nita niere. ¡Se ñobtä abko ma janabare mröre ketetibe nitre se ben gwaire! niebare kwetre ie.

⁴ Abtä kukwe nakaninkä ño ja täritäri, ye erere Pedro nikani niere jökrä abko krörö:

⁵ Ti nämä juta Jopete blite Ngöböbe angwane, jändrän dän kwata kri makäninte kwärikwäri körä ketabkä btä, kwrere jire nämane kä känbti, rababa kite nüke ti nämä ye kánti abko tikwe tuaba köböre kwrere. ⁶ Akwa jändrän yete abko dre nämane ti tö rababa tuai, kákwe mikaba ñäräre kuin angwane, jändrän ñakare dbe kwetadre nikwe aibe nämä te abko krörö: Jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämä te. Erere arato, jändrän ngwarbe känsenta bätäkä ngwarbe nämä te. Mdakäre abko, jändrän yorekä tementa amne nukwä bätäkä ngwarbe nämä te arato, btä ti okwä rababa. ⁷ Ye btäräbe Ngöbö kukwei jaraba krörö tie: Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, nieba kwe tie. ⁸ Abtä tikwe nieba krörö ie: Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare kira, ye erere

tikwe ñan kwetabare jire chi, aiseté tikwe ñan kwetadre, tikwe nieba ie. ⁹ Angwane Ngöbö kä känbti kákwe niebata krörö mda tie: Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, nieba kwe tie. ¹⁰ Ngöbökwé ñäkäba bämä jire kore tie. Yebti dän kwata kri ye jirikabata kä känbti ti okwäbti.

¹¹ Ye btäräbe, ni Cesareabo juani nimä ti tuen, ye rababara mate jukwebtä ti kánti. ¹² Angwane tikwe ñan kä jürä ngwiandre niken bentre, Ngöbö Üai Deme kákwe nieba tie. Ye erere ti rikaba bentre amne, ti mräkä ni ti tä tibe nete noko rikaba siba tibe. Nun rikaba nebe juta Cesareate angwane, ni nämä iti yete kánti nun rikaba jökrä nebe gwi.

¹³ Angwane ni ye kákwe angele tuani ño köböre kwrere abko rikaba niere nunye, kákwe nieba krörö: Angele rükaba nünaninkä nete, kákwe nieba krörö tie: Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato abko tä juta Jopete, ye ni mda juen kärere jötrö nüke ja kánti nete, ¹⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ma dianditari ño ma mräkäbe gwaire abko niarakwe niedi mae, abkokäre makwe kärä, niebare angelekwe ie, nieba kwe nunye. ¹⁵ Angwane kukwe kuin Jesukristobtä ye ti rikaba niere krire ietre angwane, btäräbe Ngöbö Üai Deme rükaba ño kena nibtä, ye kwrere rükaba btätre arato ti okwäbti se kwrere. ¹⁶ Ye ngwane ni Dänkien Jesu kákwe blitaba nibe abko rükaba töreta tie krörö: Juankwe ni ngökani ño aibe te akwa, mun abko ie Ngöbökwé ja Üai Deme biandi nünakäre munbtä, niebare kore ni Dänkienkwe nie. ¹⁷ Ye mdenbtä abko, ni israelita kákwe tödekani ni Dänkien Jesukristobti abko ie Ngöbökwé ja Üai Deme biani, ye kwrere biani kwe nitre ñakare israelitareye arato, ¿se tikwe ja mikadre ño Ngöbö rüere? ti rababa nütüre, niebare Pedrokwe.

¹⁸Yebtä abko, ja mräkätre Jerusalénbo namani ñäke Pedro rüere ye käkwe Pedro kukwei nuani ünän angwane, namanintre kwekbe kada ketani jökrä amne, nikanintre Ngöbö kääkitekä mda, käkwe niebare:

¡Nitre ñakare israelitare rabadre nüene kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbö tä kä bien ietre kukwe käme kitakäre temen amne tödekakäre Jesubti ñan ñan! namanintre niere.

Nitre ñakare israelitare kwati käkwe tödekani Jesubti juta Antioquíate

¹⁹Esteban kämikani, yebti nitre israelita tödekaka Jesubti nünanka Jerusalén abko ni israelita mda mda namani mike ja tare nike krübäte tödekabtä Jesubti. Abtä ngitiani jökrä kwäräkwärä. Ruäre nikani Fenicia, ruäre abko nikani Chipre amne ruäre nikani juta Antioquía. Nikanintre ye kántikánti nikani kukwe kuin Jesubtä ye niere mräkätre israelitaye akwa, ni ñakare israelitare abko ie niebare ñakare kwetre. ²⁰Akwa nitre nünanka Chipre amne juta Cirenete tödekaka Jesubti arato abko nikani ruäre juta Antioquíate, ye abko käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä niebare nitre ñakare israelitareye arato. ²¹Angwane ni Dänkien Jesu namani die mike kri, ye mdenbtä abko ni kwati käkwe ja töi kwitaninta amne namanintre tödeke ni Dänkienbti. ²²Ye abko nitre gätäkä Jesu käfti nämáne Jerusalén käkwe gani angwane, Bernabé juani tuakäre kwetre Antioquía mda. ²³Ye erere bkänä, Bernabé nikani, namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti nünanka Antioquíate abko kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin namani tuen Bernabéye. Ye abko käi namani nuäre kri btä, käkwe ja töi

mikamna kwatibe janknu Jesubtä nitre tödekaka btin Jesubti yeye niaratre die mikakäre. ²⁴Bernabé ne abko ni moto kuin amne, Ngöbö Üai Deme nämáne täte btä amne nämáne tödeke kwatibe Jesubti arato. Ne aisete niara nämáne kukwe kuin Jesubtä niere angwane, ni kwati namani tödeke ni Dänkienbti mda.

²⁵Abti Bernabé nikani juta Tarsote mda Saulo kánene. ²⁶Saulo kwani ie angwane, nikani ngwena sribire jabe juta Antioquíate. Ye kánti gätäbare kä kwati täte kwetre nitre tödekaka Jesubti ben, niaratre die mikakäre amne Ngöbö Kukwei diribare kwetre ni kwatiye arato. Juta Antioquía ne mden kánti abko nitre tödekaka Jesubti kädiani Kristiano kena.

²⁷Kä ye ngwane abko, nitre Ngöbö kukwei niekä nämáne Jerusalén abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate. ²⁸Nitre ye abko, iti kädian nämáne Agabo. Bati nämáne gätäbtä angwane, namani nünaninkä krö amne, Ngöbö Üai Deme köböire niebare krörö kwe:

Nitre romanobo tä gobrane, ye kántikánti mrö nikadi kri krübäte kä ngrabare temen, niebare kwe.

Ye erere bkänä, emperador Claudio nämáne gobrane angwane abko mrö nika namani krübäte kä ngrabare temen. ²⁹Abtä nitre tödekaka Jesubti nämáne juta Antioquíate ye käkwe ja töi mikani ngwian juen ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate ye die mikakäre. Ye erere ni itire itire, ie ja namani nüke töre ngwian bien nuäi, ye erere namanintre bien. ³⁰Ngwian ükaninkrö kore ja mräkätre die mikakäre, ye abko Bernabé amne Saulo nikani ngwena biandre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka yeye dräidre ni jökräbti.

**Santiago kāmikani amne
Pedro abko kitani ngite**

12 Kä ye ngwane abko, nitre gätäkä Jesu käfti Jerusalén abko ruäre jrei Herodes Agripa namani kite ngite kä teri mikakäre ja tare nike tödekäbtä Jesubti. ²Angwane Juan etba Santiago abko jrei Herodekwe kāmikamna ngitrabti, ye erere Santiago kāmikani. ³Santiago kāmikani kore, ye abko namani dbe nitre israelitakrä, namani tuen jrei Herodeye, aisete Pedro kamna ngite kwe arato. Pedro kani ngite ye ngwane abko bieta kädianta Pascua näire ban te lebadura ñakare kweta nämane, ye näire Pedro kani ngite. ⁴Pedro kani ngite angwane, jrei Herodekwe kitamna ngite kä teri mda. Ye kanti guardia mikani nibkä nibkä, bäbkä ja täritäri Pedro ngibiarebti. Yebti bieta Pascua rikadre ta angwane, Pedro mikadre ni jökrä ngwärekre kukwe ükatekäre btä amne kāmikakäre, Herodes namani nütüre. ⁵Ne aisete Pedro nämane ngite kä teri angwane, guardia namani ngibiare kuin ñan gitiadre abkokäre. Akwa nitre gätäkä Jesu käfti abko namani jadüke ñakare, ja di kärere Ngöböye Pedrokrä.

Angele käkwe Pedro tikaninteta

⁶Herodekwe Pedro mikadre ni jökrä ngwärekre kukwe ükadrete kāmikakäre, ye känenkri deo angwane, kadena nämane kitani krobu niara küdebtä amne kadena arabe nämane mäkäninte guardia nibubtä. Guardia nibu ye ngätäite niara nämane kibien kuin temen angwane, jukwebtä abko guardia nämane nibu arato jukwe ngibiarebti. ⁷Angwane batibe angele ni Dänkienkwe nükani gwi, Pedro nämane ye kanti angwane, kä trä ngitianinkä ngwen jökrä gwita temen, Pedro nämane ngite ye kanti. Angwane angele ye käkwe

Pedro nuaninbtä kronabtä, käkwe ganinkrö, bti niebare kwe ie:

Näin jötrö krö, niebare kwe ie.

Ye btäräbe, kadena nämane kitani Pedro küdebtä ye ngitianintbe jökrä Pedro küdebtä se kwrere. ⁸Angwane angele ye käkwe niebare mda Pedroye:

Ja ngwä kite jötrö amne sabato kite jötrö ja ngotobtä, niebare kwe ie.

Ye erere Pedrokwe nuenbare. Angwane angele kwe niebareta mda ie:

Dän ngetbo tä mda makwe, ye kita jabtä arato, bti ma jata ti jiebti, niebare kwe ie.

⁹Ye erere bkänä, Pedro nikani angele jiebti. Akwa Pedro nämane näin era metre angelebe ya abko ñan namani nüke gare ie, ñobtä ñan angwane nämane angele tuen köböre namani ruen ie. ¹⁰Akwa guardia nämane käne jukwebtä bäre nikani ta, bti guardia mda nämane jukwe mdara jire kanti, ye bäre nikani ta, bti jukwe jierore nämane mikani jite ji ken, ye kanti Pedro namani angelebe angwane, jukwe ye ngitianinbe au angwane, jukwe namani tikani, yete ta Pedro nikani angelebe. Yebti nikani bä mente se kwrere angwane, angele kwe Pedro mikaninte kaibe.

¹¹Angwane batibe angele nükani era metre bkänä gani Pedrokwe angwane, niebare krörö kwe:

Herodes amne nitre israelita ji dokwäte tö kukwe nuein käme tibtä abko ngäniene ti Dänkienkwe angele juni ti tikete, ne abko era metre bkänä ñan ñan, Pedro namani niere jae au.

¹²Pedro tikaninteta, ye gani kwe angwane, nikani nebe María juete. María ye abko ni kädian nämane Juan amne arabe kädian nämane Marcos abko meye. Ye kanti Pedro nikani. Kä ye kanti abko, ni nämane ja ükekrö kwati blite Ngöböbe Pedrokrä. ¹³Pedro nikani nebe ki jukwebtä, käkwe ñäkäbare gwäkäre amne, nire nämane ñäke juk-

webtä abko meri sribikä bati kädian nämáne Rode nikani tuen. ¹⁴ Angwane Pedro kukwe nükani gare ie, ye abko käi namani nuäre krübäte btä, aiseite jukwe tikadre kwe Pedroye näre abko nikaninta betekäta jirekäbe nementa gwi, käkwe niebare:

¡Pedro tä jukwebtä! niebare kwe.

¹⁵ Abtä nitre nämáne gwi ye käkwe niebare mda ie:

¡Ma ngwarbe kä kwitekä jabti nete! niebare kwe ie.

Akwa ja nämáne kukwe era niere, meri ye namani niere ietre. Abtä niebare krörö mda kwetre:

Angele Pedro ngibiaka aibe tä näin. Ye ñan niara ara jire tä näin, namanintre niere.

¹⁶ Akwa Pedro abko namani ñäke janknu jukwebtä amne, ni mda mda nikani, käkwe jukwe tikani, bti Pedro nämáne yete bkänä, btä okwä namani angwane, töi ñan namanintre krütare btä. ¹⁷ Akwa niaratre käkwe kada ketadre niebare Pedrokwe kisebti ietre, ye erere namanintre kwekbe jökrä angwane, ni Dänkienkwe tikaninteta ño abko niebare kwe. Yebti niebare krörö kwe:

Kukwe nakaka ño tibtä, tikwe nini munye, ye erere munkwe nie jökrä Santiagoye amne ja mräkä tödekaka Jesubti mda mdaye arato, niebare kwe.

Yebti kä mikaninkä kwe yete amne nikani kä mdabti ngitie Herodes ngäniene.

¹⁸ Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, kä namani nokre jabtä nitre rükäkwe, ñobtä ñan angwane Pedro jrainbare ñan namani nuke gare ietre, aiseite namanintre ja mike ngite jirekäbe kwärikwäri. ¹⁹ Angwane Herodekwe Pedro känäntarimna ietre, akwa ñan kwanintarita ietre, abtä niaratre mikani ngite mda Herodekwe, bti kämikamna kwe.

Herodes krütani

Yebti Herodes nämáne kä Judeate, abti nikani neme juta Cesareate mda. ²⁰ Herodes ngämi niken juta Cesareate, känenkri niara namani romon nitre nünanka juta Tirote kräke amne nitre nünanka juta Sidónte kräke, aiseite namani ja kwete bentre. Abtä nitre ütiäte ütiäte nünanka juta kubute ye käkwe ja töi diani rikakäre gwaire Herodes kánti juta Cesareate kukwe ükete ben, ñobtä ñan angwane nitre Tirobo amne nitre Sidónbo nämáne mrö kökö jae kä Herodekwe kánti, aiseite tö namanintre kukwe ükete. Ye erere bkänä, ni sribikä ütiäte nämáne sribire iti Herodekrä abko kädian nämáne Blasto abko ben nitre Tirobo amne Sidónbo käkwe blitabare, ye köböire abko Herodes rabadre ja mäketä jäme bentre, abkokäre blitabare kwetre Blastobe. ²¹ Yebtä abko, Herodekwe gätä köböi kitani mda kräke. Ye erere gätä köböi nükani angwane, Herodekwe dän bäri nuäre, ütiäte kri kitani jabtä ja jreire bä mikakrä, bti namani tākänintbe ja täkrä gobrankräbti angwane, kukwe niebare kwe ietre. ²² Angwane Herodes kukwe nuaka nuaka ye nikani ñäke jume ja dibti niara moto mikakäre jäme jakrä, kä namani niere krörö:

Ni tä blite se ñan ni ngwarbe akwa, ngöbö ara nü iti, käta blite se, namanintre niere kore ie.

²³ Ye btäräbe angele ni Dänkienkwe käkwe Herodes mikani bren, ñobtä ñan angwane Herodes mikani ütiäte ngöbö kwrere jae ni mda mdakwe, ye namani dbe Herodekrä amne Ngöbö era metre abko mikani ütiäte ñakare kwe. Yebtä angelekwe mikani bren angwane, ngin aibe käkwe Herodes kitaninkä ja tubtä. ²⁴ Niara krütani kore, ye täbti Ngöbö Kukwei nikani niren bäri mda kä ye kän-

tita temen amne, Ngöbö Kukwei diri namani kä jökräbti arato kä ye kántita.

²⁵Abti Bernabé amne Saulo kákwe sribibare ünán jökrä Jerusalén, bti nikaninta juta Antioquíate. Nikaninta angwane, nikani Juan ngwena jabe. Juan ye mden abko kädian nämane Marcos arato abko jänikani kwetre jabe.

Bernabé btä Saulo juani blite Jesubtä

13 Nitre gätäkä Jesu kábtí námáne juta Antioquíate, ye ngätäite nitre Ngöbö kukwei niekä nämánena amne nitre Ngöbö Kukwei dirikä nämánena abko kädian námáne krörökrörö: Bernabé, Simón (Simón ne mden abko kädian námáne Chen arato), Lucio juta Cirenebo amne Manaen. Manaen ne abko rirabare gwaire jrei Herodes Antipabe. (Jrei Herodes Antipas ne abko kákwe gobranbare Galilea). Angwane Saulo námáne arato. ²Batira jire niaratre námáne ja úkaninkrö Ngöbö käikitakakäre amne ja bäinkäre Ngöbökrä angwane, batibe Ngöbö Úai Deme kákwe niebare krörö ietre:

Bernabé amne Saulo tikwe káräbarera sribi nuene jakrä, ye kräke niaratre denkä jenena munkwe juankäre sribi ye nuene, niebare Ngöbö Úai Demekwe.

³Angwane blitabare ünán kwetre Ngöböbe amne ja bänbare ünán kwetre Ngöbökrä, bti kise mikani kwetre Bernabébti amne Saulobti ja di biankäre ietre, bti juani kwetre mda.

Bernabé btä Saulo kákwe blitabare Jesubtä Chiprete

⁴Abti Ngöbö Úai Deme kákwe Bernabé amne Saulo juani kore angwane, nikanintre nebe mren köräbti juta Seleucia. Ye kánti nakwani rute, bti nikani kä butubti Chipre. ⁵Ye ngwane abko Juan nikani siba Bernabébe amne Saulobe niaratre die mikakäre. Juan

ne mden abko kädian námáne Marcos arato. Nikanintre nebe mren köräbti juta Salaminata, Chipre kánti angwane, sinagoga námáne Salamina, ye kántikánti nikanintre blite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä.

⁶Niaratre kákwe dikakabare jökrä kä butubti Chiprete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä niekäre. Abti nikani nebe juta Pafote mda. Kä ye kánti abko ni israelita sukiare námáne iti. Ni ye abko ni ni ngökaka, akwa námáne ja mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Ni ye abko kädian námáne Bar-Jesu abko ben Bernabé amne Saulo namani ngätái.

⁷Chipre yete ni iti kädian námáne Sergio Paulo námáne gobrane emperador romano kräke. Amne Sergio Paulo abko ben ni kwrare ye námáne ja gete. Gobran ne abko töbtä krübäte abko tö namani Ngöbö kukwei nuai, kákwe Bernabé amne Saulo káräbare blite jabe Ngöbö kukweibtä. Erere nükánintre kánti. ⁸Akwa ni kwrare ne arabe kädian námáne Elimas arato abko ñan tö namani gobran Sergio tuai tödeke Ngöböbti, kä namani Ngöbö Kukwei mikamna ütiäte ñakare kisere gobran Sergioye. ⁹Angwane Saulo abko arabe kädian námáne Pablo arato btä Ngöbö Úai Deme namani täte, kákwe okwä ketaninte kwekbe ni kwrare yebtä, ¹⁰kákwe niebare krörö ie:

Ma ni ngökö. Ma töi käme. Ma di-ablu kwrere amne käre mata ja mike jändrän kuinquin rüere. Mata rüere ni Dänkien kukwei kuin era metre rüere, ye abko ñan rabadre bare jire chi mae, mata nütüre aisete, ¹¹mtare ni Dänkien Jesu kákwe ma mikadi ja ngie nuen krörö: Ni Dänkien bike ma okwä mike kä ikote, aisete kä ñan rabadi tuen mae, ne ben makwe nünandi bä raire kore. Abko kore se, niebare Pablokwe Elimaye.

Ye btäräbe, kä ngidianinte iko Elimas okwäte amne kä namani iko jökrä ok-

wäte se kwrere. Angwane ni mdakwe kadre küdebtu rikadre ngwena, ie niara tö namani, ñobtä ñan angwane kä namani tuen ñakare ie aisete. ¹²Elimas namani kä ikote kore gobran okwäbti, yebtä abko kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä diri namani, yebtä gobran ñan töi namani krütare, käkwe Ngöbö kukwei Jesubtä mikani era abko kukwe nakaninkä kore Bernabé amne Pablobtä kä butubtu Chiprete.

**Saulo btä Bernabé käkwe
kukwe kuin Jesubtä niebare
juta Antioquía kä Pisidiate**

¹³Nebti Pablo amne kukwe muko mda mda nämane näin ben abko nakwani rute mren köräbti juta Pafote mda, bti nikani juta Pergete kä Panfiliate. Ye kánti Juan Marcos käkwe kä mikaninkä btätre, kä nikaninta ja jiebtu nebata Jerusalén. ¹⁴Pablo nämane kukwe muko mda mdabe juta Pergete, bti nikani ta angwane, nikani nebe juta Antioquía kä Pisidiate mda. Ye kánti köbö jadükakrä nitre israelitakwe nükani angwane, nikanintre sinagorate, kánti nämane tákänintbe. ¹⁵Abti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne tarä tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, yebtä ñäkäbare ünän jökrä angwane, nitre ji dokwäte sinagorate käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, kukwe tarä munkwe niedre ja mräkätre die mikakrä ne ngwane, kä tarä blitakrä munye mtare, niebare kwetre.

¹⁶Angwane Pablo namani nünaninkä krö amne, ni jökrä käkwe niara kukwei nuadre abko niebare kisebti kwe ietre, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun israelita amne mun ñakare israelitare tä nete arato käta Ngöbö mike ütiäte jae, olo ketete ti kukweiyé munkwe. ¹⁷Ngöbö ni israelitakwe käkwe ni mräkä kirakira dianinkä jen

jakrä, bti ni mräkä kirakira nämane nüne ni menteni kwrere kä jenenante Egipto abko mikani niren kwati kwe. Abti ja di kribti Ngöbö ara jire käkwe ni mräkä dianinkäta kä Egiptote mento. ¹⁸Abti ni mräkä kirakira käkwe nünabare blo kä gre ketebu jire kä kaibete, akwa Ngöbö moto namani romon ñakare jötrö kräke. ¹⁹Angwane ni mräkä kirakira, ye köböire Ngöbökwé juta keta kükü jire juani ngwarbe Canaán, bti kä ye biani kwe ni mräkä kirakiraye jakrä. ²⁰Niara-tre nikani nüne Egipto abti nukaninta nüne Canaán ye abko bäsi kä sientu kräbkä bti kä gre ketebubtu kwä jätä (450) nikani ta, niebare Pablokwe.

Pablokwe niebareta mda:

Yebti Ngöbökwé nitre rükä jie ngwianka mikani gobrane mda ni mräkä kirakira ngätäite. Ne abko namani kore nebebe Ngöbö kukwei niekä Samuel näire. ²¹Yebti ni mräkä kirakira käkwe jrei käräbare Samueliye mda abko rabadre gobrane niaratre ngätäite abkokäre. Ye erere bkänä, Ngöbökwé Saúl tukwe mikani jreire kä gre ketebu jire niaratre ngätäite. Saúl ne abko Cis ngobo. Cis ne abko jatani Benjamín mräkäkri. ²²Abti Ngöbökwé Saúl dianinkä mento angwane, David tukwe mikani jreire mda Saúl täte kwe amne, Ngöbökwé niebare krörö Davibtä: Isaf ngobo David ne abko käkwe nünandre ño, ie ti tö, erere tä nüne amne, dre nuendre kwe, ie ti tö, erere tä biare nuene arato, niebare Ngöbökwé btä. ²³David ne mden mräkäkri ni Diantarikä iti kädianta Jesu jatani ni israelita kräke. Jesu ne mden abko Ngöbökwé köböi mikani nitre israelita diantarikäre, ²⁴aisete Jesu ngämi sribi kömiketbe, känenkri ni kä Juan jatani. Angwane nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, bti tödekadre Ngöböbti, bti ja ngökadre ñöte kwetre abko

Juan namani niere ietre. ²⁵Yebti kä jatani neme braibe nünankrä Juanye angwane, Juankwe niebare krörö: Ti Ni Dianinkä Ngöbökwe, munta nütüre tibtä akwa, ye ñakare kore. Akwa ni jatadi iti ti jiebtu abko bäri ütiäte tikrä, aisete ja nüke töre ñakare tie sandalia tikete niara ngotobtä ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara, niebare Juankwe.

²⁶Ja mräkätre därebare ja täritäri Abrahamkri amne mun ñakare israelitare käta Ngöbö mike ütiäte jae, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ne abko Ngöbökwe juani nikrä. ²⁷Jesu abko ni Dianinkä juani Ngöbökwe nukani gare ñakare nitre nünanka Jerusalénye amne nitre ji dokwäte Jerusalénbo yeye. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe kukwe niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä btä ñäkäta niken köbö jadükakrä näire bämän kratirekratire, aisete rükadre gare ietre. Akwa ye abko nukani gare ñakare ietre arato, aisete Jesu kitani ngite müre ketadre kwetre angwane, kukwe rakadrekä ño Ni Dianinkä Ngöbökwebtä nämane tikani, btä ñäkäta niken bämän kratirekratire ye abko niaratre ara jire käkwe mikani neme bare jökrä. ²⁸Kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngite müre ketadre akwa, Pilatokwe Jesu müre ketamna abko namani ribere Pilatoye. ²⁹Erere bkänä, Pilatokwe Jesu müre ketamna angwane, Jesu krütani ye btäräbe Ngöbö Kukwei nämane tikani ño Ni Dianinkä Ngöbökwebtä, ye erere namani bare. Jesu krütani angwane, dianinta krusobtä timon, bti doboi mikani. ³⁰Akwa Ngöbökwe niara mikaninta nire. ³¹Yebti nitre käkwe dikakabare Jesube kä Galileate nebebe juta Jerusalén, ye ie Jesukwe ja mikaninta tuadre bäre bäre, aisete niaratre Jesu tuakatuaka ye mden abko tätre kukwe era erere niekä ni

mräkä israelitaye mtare. ³²Ne mden kisete, kukwe kuin Jesubtä nunta näin niere munye abko krörö: Ngöbökwe kukwe ükaninte jabe kwärikwäri ni mräkä kirakirabe, ³³nita nüne mtare ne abko ni mräkä kirakira bkün ja täritäri amne, Ngöbökwe ja kukwei mikani täte nibe. Ngöbökwe Jesu mikaninta nire angwane, kukwe ükaninte kwe, ye namani bare jökrä, ye mden tä tikani Salmos krobubtä krörö:

Ma abko ti Odei jen tikwe. Ti ma rün makwe mtare, *Salmos 2.7*

abko tä tikani kore Salmos krobubtä.

³⁴Ngöbökwe Jesu mikadita nire ne abko niebarera kwe, aisete Jesu ñan ngwäkä gütdrekä, ye mden abko tikamna tärbtä kwe:

Tikwe ja kukwei kuin deme biani ja die biankäre Daviye, ye abko tikwe mikadi täte jökrä munkrä, *Isaías 55.3* abko tä tikani Ngöbö kukweibtä.

³⁵Ne mden kisete tärä mdara jire btä tä tikani krörö:

Ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä, *Salmos 16.10*

abko tikamna kore tärbtä Daviye Ngöbökwe.

³⁶Akwa Davikwe kukwe ye tikani angwane, ñan tikani jabtä kwe gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Davikwe sribidre ño niebare Ngöbökwe ie, ye erere sribibare kwe. Yebti niara krütani angwane, doboi mikani mräkä känekäne ngätäite amne niara ngwäkä ngütaninkä jökrä, aisete kukwe ye ñan nämane tikani Davibtä gare kuin nie.

³⁷Akwa Jesu mikaninta nire Ngöbökwe ye abko ngwäkä ngütaninkä ñakare, ³⁸aisete Jesu aibe köböire Ngöböta ni ngite kukwe käme nuenbtä denkä mento nibtä abko nun tö mikai gare mtare munye ja mräkätre. ³⁹Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbö ñan namani mun ngite denkä munbtä amne, mun ñan namani tuen

kuin metre Ngöböye. Akwa ni jökrä käkwe tödekadre Jesubti abko ñakare ngite mda ja ngwärekre abko Ngöbökwie niedre btä abko rabadre gare munye, abkokäre nunta blite Jesubtä munbe, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tära tikani kira abko erere ñan rabadrekä munbtä, abkokäre munkwe makredre jabti, kukwe tikani krörö ne ngäniene:

⁴¹ Mun Ngöbö Kukwei mikaka ngwarbe jae ye käkwe sribi tikwe mika ñäre kuin, bti munkwe töbika kuin btä arato, abti mun krüta mrä, ñobtä ñan angwane mun näire tikwe jändrän nuendi, ye abko ni mda mdakwe niedi munye akwa, ñan mikadi era munkwe, *Habacuc 1.5* abko tä tikani kore. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁴² Bti Pablo amne Bernabé jatani nikenta ju bäre angwane, jatadre bliteta kukwe nebtä bämän mdabtä köbö jadükakräte abko ni jökrä namani ribere ietre. ⁴³ Yebti gätä ngidianinkä angwane, nitre israelita kwati amne nitre ñakare israelitare kwati käkwe ja mikani ketetibe nitre israelitabe Ngöbö mikakäre täte, käkwe tödekani Jesubti abko namani nekete jökrä Pablobtä amne Bernabébtä. Angwane niaratre abko käkwe ja mräkätre tödekaka krire Jesubti, ye kitani bäre bäre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwie ja moto mikani kuin niaratrekrä, yebtä nünandrekä dite kwetre, niebare Pablokwe amne Bernabékwie ietre.

⁴⁴ Yebti köbö jadükakrä bämän mdabtä nükani angwane, bäsi ni jökrä nünanka kä ye kanti käkwe ja ükaninkrö Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä kukwe nuakäre. ⁴⁵ Akwa ni kwati ñakare israelitare nükani ja ükekrö namani tuen nitre israelitaye angwane, niaratre namani mokrere krübäte, aisete Pablo nä-

mane kukwe dirire, ye rüere nikanintre ñäke bäri diänbe Pablo rüere. ⁴⁶ Angwane Pablo amne Bernabé, btä kä jürä namani ñakare blitakäre, käkwe niebare krörö ietre:

Mun israelita, ie nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikadre gare käne, ye abko Ngöbökwie mikani nun kisete kore. Akwa munta trö kwite Ngöbö kukweiye, abtä munkwe nünandre kärekwie Ngöböbe, akwa ja ruen ütiäte ñakare munye nüne kärekwie Ngöböbe, aisete nitre ñakare israelitare abko ie nun näin Ngöbö kukwei niere jirekäre mda, ⁴⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwie nun juani sribi ne nuene angwane, nunkwe sribidre krörö nieba kwe nunye:

Nitre ñakare israelitare tä nüne kä jökräbti temen abko rabadre dianintari jökrä, abkokäre tikwe ma mikani ñotra kwrere niaratrekrä, *Isaias 49.6*

niebare kore Ngöbökwie nunye, niebare Pablokwe amne Bernabékwie nitre israelitaye.

⁴⁸ Pablo amne Bernabé käkwe blitabare kore, yebtä abko nitre ñakare israelitare btä kä namani nuäre amne Ngöbö kukwei mikani ütiäte kwetre. Angwane nire nire mikani nünakäre kärekwie jabe Ngöbökwie, ye erere käkwe tödekani Jesubti. ⁴⁹ Yebti Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare jökrä kä ngrabare temen juta Antioquia Pisidia bäre temen. ⁵⁰ Akwa kä ye kanti abko, meri ruäre nämäne Ngöbö mike ütiäte jae nitre israelitabe abko ben nitre israelita ütiäte ütiäte käkwe blitabare Pablo amne Bernabé rüere. Erere arato, nitre ji dokwäte nünanka kä ye kanti abko ben blitabare kwetre arato. Angwane nitre ye abko käkwe ja toi mikani rüere Pablo rüere amne Bernabé rüere, niaratre juantarikäre kä ye bäre mento. ⁵¹ Abtä Pablo amne Bernabé käkwe dobro mnü ja

ngotobtä ngrükaninte nitre israelita ye ngwärekre, ñobtä ñan angwane niaratre nämane kukwe nuene blo abko ñan namani dbe Pablokrä amne Bernabékrä abko bä mikani kwetre ie, bti nikanintre juta Iconio mda. ⁵²Angwane nitre käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti abko btätre Ngöbö Üai Deme namani täte amne kä namani bäri nuäre btätre arato.

**Pablo btä Bernabé käkwe
blitabare Jesubtä juta Iconiote**

14 Abti Pablo amne Bernabé nikani nebe juta Iconiote angwane, köbö jadükakrä näire nikanintre sinagoga yete, kánti blitabare nuäre kwetre kukwe kuin Jesukwe yebtä. Abtä ni israelita kwati käkwe tödekani Jesubti. Erere arato, ni ñakare israelitare kwati käkwe tödekani bti. ²Akwa nitre israelita ñan tö namani tödekai bti abko käkwe nitre ñakare israelitare moto mikani romon ja mräkätre tödekaka Jesubti rüere. ³Akwa Pablo amne Bernabé namani nüene raire Iconiote angwane, ñan namani rüe jürä ngwen jabtä akwa, namanintre kukwe kuin Jesubtä niere janknu. Angwane ni Dänkien namani ni tarere ja moto kuinbti namanintre niere ni jökräye angwane, kukwe niebare kwetre ye rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien namani niaratre die mike, kä namani sribi kri ñan tuabare nuene niaratre köböire. ⁴Akwa ye ngwane abko nitre nünanka juta Iconiote abko käkwe ja ñäkänintbe mda, aiseite ni ruäre namani nekete nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti yekri amne ni ruäre abko namani nekete Jesu kukwei ngwiankakri. ⁵Abtä nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti amne nitre ñakare israelitare käkwe ja töi mikani kwatibe nitre gobrankabe

Pablo amne Bernabé mikakäre ja tare nike amne kämikakäre jäbti. ⁶Akwa Pablo amne Bernabé kämika brai nämane, ye gani kwetre angwane ngitiani juta Listrate amne Derbete. Juta ye abko nämane käkä Licaoniate, ye kántita temen Pablo amne Bernabé ngitiani. ⁷Angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare kwetre kä ye kántita arato.

**Pablo amne Bernabé käkwe
blitabare Jesubtä juta
Listrate amne juta Derbete**

⁸Abti bati Pablo amne Bernabé nämane juta Listrate angwane, ni nakwente nämane iti juta yete. Ni ye abko därebare ngüre bren, aiseite nämane dikekä ñakare kröta abko nämane täkänintbe siba yete. ⁹Pablo nämane blite angwane, niara nämane kwekbe Pablo kukwei nuen. Te batibe, Pablo okwä namani kwekbe btä angwane, Jesukwe mikadreta quinta, bti namani tödeke kwatibe namani tuen Pabloye. ¹⁰Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti krörö ie:

¡Näin krö amne nünenkä metre kröl niebare kwe ie.

Ye btäräbe, ni ye käkwe ja täkäninte kánta, nukaninbe dikekä krö, bti nikani dikekä kwäräkwärä ni mda mda okwäbti se kwrere. ¹¹Pablokwe ni ngüre bren mikaninta quinta kore, ye jatani ni jökräye angwane, namani ngrente krikri ja kukwe Licaoniare, kä namani niere krörö:

¡Ngöbötre nikwe nikwitani ni bä kwrere abko nükani ni ngätäite mtare! namanintre niere.

¹²Bernabé abko ngöbötre jire jökrä dänkien kädian nämane Júpiter niebare kwetre amne Pablo abko nämane blite, aiseite niara abko ngöbö kädian nämane

Mercurio* niebare kwetre ie. ¹³ Abtä ni blitaka ngöbö Júpiterebe ni mda mdakrä abko kwe ju nämane känime jite juta bäre abko jatani nbi kwane ngwena kämikadre ietre niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, jatani kri blü dätebare koronare ngwena kräke mikakäre ütiäte jae. Ne kwrere niara amne ni jökrä tö namani jändrän kukwai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte ngöbö kwrere jae.

¹⁴ Nitre Jesu kukwei ngwianka Bernabé amne Pablo mika tö namani ütiäte ngöbö kwrere ni jökräkwe, ye gani kwetre angwane, ñakare namani tuen dbe ietre, ye bä mikakäre dän ngianinkä jabtä kwetre se kwrere, bti nikanintre betekä ni mda mda ngätäite tata, ngrarete kwärä kä nikanintre niere krörö:

¹⁵ Ja mräkä, nun abko ñakare ngöbö, akwa nun ja kwrere munbe. ¡Se ñobtä mun tö nibi nun mikai ütiäte kore jae se! Munta ngöbötre ngwarbe mike ütiäte jae, ye mikadre jökrä temen munkwe, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare munye. Ngöbö nire kä käinta amne kä tementa dätekä, arabe käkwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne kä käinta, kä tementa amne mrente dätebare kwe arato. Ngöbö ye aibe munkwe kadre ngäbti, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin mike gare munye. ¹⁶ Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä tö namani dre nuein, erere Ngöbökwetue tre nuene jökrä. ¹⁷ Akwa Ngöbö abko moto kuin, aiseté käre jändrän kuin nuenbare kwe ja mikakrä gare munye abko krörö: Ngöbö ara käta nü mike näkäen temen munkrä amne, nura jökrä abko Ngöböta ngwä mike neme kuin munkrä. Ye kwrere Ngöbö ara käta mrö bien kabre kwetadre munye, kä tädre

nuäre munbtä abkokäre, niebare kore Pablokwe.

¹⁸ Akwa Pablokwe ñäkäbare kore, ye abko bäsi namani ütiäte ñakare nitre ye kräke. Ye aiseté tö namanintre jändrän kämikai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte, akwa ye abko namani tare krübäte dokwä täke kän, akwa mrä abko dokwä täkäni kwetre abko nakaninkä kore.

¹⁹ Abti nitre israelita nünanika juta Antioquía Pisidiate amne Iconiote nükanika juta Listrate ye käkwe ni mda mda töi kwitani Pablo amne Bernabé rüere angwane, nikani Pablo täke jäbti kwäräkwärä se kwrere, bti Pablo krütanina namani tuen ietre angwane, jäkäni mento juta bäre kwetre. ²⁰ Akwa nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ükaninkrä Pablo bäre temen angwane, Pablo nükaninta krö, bti nikaninta nebeta jutate. Abti jändrinane angwane, Pablo nikani juta Derbete mda Bernabébe abko kukwe nakaninkä kore btätre juta Listrate.

Pablo amne Bernabé nikanintre ja jiebti juta Antioquía, Siritae

²¹ Pablo amne Bernabé käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare juta Derbete, ye kánti ni kwati käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era. Abti Pablo amne Bernabé nikaninta ja jiebti nebeta juta Listrate, Iconiote amne juta Antioquíate. ²² Niaratre nikani juta kwatirekwatire te, ye kántikánti nitre tödekaka Jesubti kitani nünenkä dite kwetre Jesubtä amne, Ngöbö ngämi gobrane nibti kä känbnti, ye känenkri nikwe ja tare nikadi kri kä nebtä, niebare kwetre. ²³ Erere arato, Pablo amne Bernabé käkwe ni mikani nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka juta kwatirekwatire kánti, bti

* **14:12 Júpiter amne Mercurio.** Júpiter abko ngöbötre dänkien abko nitre romano nämane nütüre. Amne Mercurio abko ngöbö mda abko Júpiter nämane juen kukwe mikakäre gare ni mda mdaye abko nitre romano nämane nütüre.

nitre tödekaka Jesubti amne nitre ni jie ngwianka abko kräke blitabare kwetre Ngöböbe amne ja bänbare kwetre Ngöbökrä angwane, ni Dänkien, bti nämane tödeke ye ie Pablo amne Bernabé käkwe ja mräkätre mikani gare, bti nikanintre.

²⁴ Pablo amne Bernabé nikani kä Pisia kánti ta, bti nikani nebe kä Panfiliate. ²⁵ Kä ye kánti, kukwe kuin Jesubtä diribare kwetre juta Pergete. Abti nikaninta nebe juta Ataliate mren köräbti. ²⁶ Ye kánti nikani rute angwane, nikaninta juta Antioquía, Siriate. Juta Antioquía ne mden kánti nitre gätäkä Jesu kábti käkwe niaratre juani sribire Ngöbö moto kuin ye köböire. Sribi ye mden abko namanina bare ietre angwane jataninta. ²⁷ Pablo amne Bernabé nukaninta juta Antioquía, Siriate angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti kä ye kánti úkaninkrö jökrä kwetre, bti ni Dänkienkwe kukwe nuenbare kuin kräke, ye erere niebare jökrä kwetre ietre amne, nitre ñakare israelitare, kräke ni Dänkienkwe kä biani arato tödekakrä Jesubti abko niebare kwetre ietre. ²⁸ Yebti Pablo amne Bernabé namani nüne raire mda nitre tödekaka Jesubtibe juta Antioquía, Siriate. Ne abko nakaninkä kore Pablotä amne Bernabébtä.

Gätäbare kri Jerusalén

15 Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne Judeate abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate abko nikani dirire krörö ja mräkätre tödekaka Jesubtiye:

Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä niebare Moisékwe, se kwrere mun jökrä ñakare israelitare käkwe ñan nuendre ne ngwane, Ngöbökwé ñan mun diandretari jire chi, namanintre dirire kore.

² Yebtä abko, Pablo amne Bernabé namani ja kwete krübäte nitre yebe. Abtä

mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti käkwe Pablo, Bernabé amne ni mda mda dianinkä ja ngätäite, bti juani kwetre Jerusalén blite nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdabe amne nitre ni jie ngwianka nämane Jerusalén yebe. ³ Nitre tödekaka Jesubti juta Antioquíate käkwe Pablo amne Bernabé juani ni mda mdabe, ye erere bkänä nikanintre. Angwane nikani kä Fenicia kánti ta amne kä Samaria kánti ta angwane, Ngöbö era metre mikani era kwetre, ye abko niebare jökrä kwetre. Yebtä nitre tödekaka Jesubti nünanka kä Fenicia kánti amne Samaria kánti, btä kä namani nuäre krübäte Pablo amne Bernabé kukwe nuare. ⁴ Bti Pablo amne Bernabé nikani mate Jerusalén. Angwane nitre gätäkä Jesu kábti, nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda amne nitre ni jie ngwianka ye käkwe ja úkaninkrö jökrä angwane, Ngöbökwé dre dre nuenbare niaratre köböire abko niebare jökrä kwetre ja mräkätreye. ⁵ Angwane batibe ni bariseo tödekaka Jesubti nämane ruäre yete abko namanintre nünaninkä krö, käkwe niebare krörö:

Ja mräkätre ñakare israelitare kätä tödeke Jesubti abko ñäräkrä mikadre jökrä kwatabtä amne, kukwe mikani nuendre Moisékwe abko niaratrekwe mikadre täte ni kwrere niedre ietre abko nunta nütüre. Abko kore se, niebare kwetre.

⁶ Abti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja úkaninkrö jenena blitakäre kukwe yebtä. ⁷ Blitabare raire kwetre angwane, Pedro namani nünaninkä krö, käkwe niebare krörö kukwe yebtä:

Ja mräkätre, Cornelio amne mräkä kwekwe ñakare israelitare, ie ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere amne, niaratre käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé ti dianinkä mun ngätäite,

ye gare kuin munye. ⁸Amne ni jökrä tõi ño gare jökrä Ngöböye. Ngöbö ye ara käkwe niaratre kani ngäbti, ye bä mikakrä ja Üai Deme biani kwe nie, ye kwrere biani kwe ietre arato. ⁹Ye abko, Ngöbö ñan tä nitre ñakare israelitare mike ñäräre bäri bä käme ni israelitakrä, akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare tödekani Jesubti angwane, Ngöbökwé niaratre ngite dianinkä btätre arato. ¹⁰Ye garera munye, aiseté ¿se ñobtä abko mun tö Ngöbö moto mikai romon, amarebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ni mräkä kirakira die namani ñakare mikakrä täte amne, mtare ni die ñakare mikakrä täte arato, abko nitre ñakare israelitare käkwe mikadre täte jökrä, ie mun tö se? ¹¹Ye abko ñakare kuin, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu moto kuin, ye köböire niarata ni israelita dentari, ye gare kuin nie mtare. Ye kwrere nitre ñakare israelitare käta tödeke bti abko Ngöböta dentari ni kwrere arato. Ne mden kisete, nikwe ñan nitre ñakare israelitare mikadre ja ñäräkrä mike ja kwatabtä amne nikwe ñan mikadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte. Abko kore se, niebare Pedrokwé.

¹²Pedrokwé blitabare ünän kore, bti ni jökrä namani kwekbe amne, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare ño Bernabé amne Pablo köböire ja kukwei mikakäre ütiäte nitre ñakare israelitare ngätäite abko ni jökrä namani kukwe nuen. ¹³Bernabé amne Pablo käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, Santiago abko käkwe niebare krörö mda:

Ja mräkätre, ti kukwei nuen munkwe. ¹⁴Nitre ñakare israelitare tarebare ño kena Ngöbökwé angwane, niaratre ngätäite ni dianinkä jen jakrä kwe mikakäre juta jakwere, nini Simón Pedrokwé nie. ¹⁵Ne mden abko nämáne

tikani kore nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

¹⁶Ni Dänkien Ngöbö käkwe niebare kore:

David btä mräkä kwekwe ja täritäri nämáne gobrane akwa, juani ngwarbe rüekwe.

Akwa ti jatadita angwane, tikwe ükadita amne ju ngwarbe ükateta kuin täte, ye kwrere tikwe ükaditeta, käkwe David mräkä mikadi gobrane mda David täbtä.

¹⁷Ye abko tikwe nuendre nitre ñakare israelitare nünanka kä mda mda kanti mden tikwe diandikä jen jakrä rabadi ti känentari abkokäre, ¹⁸niebare ni Dänkien Ngöbökwé.

Ni Dänkien Ngöbökwé ja kukwei niebare kira, ye mden abko kitera mike bare mtare, *Amós 9.11-12*

ne mden abko mikanina gare kwe nie ja kukwei köböire.

¹⁹Ne aiseté tita töbike krörö, erere ti bike niere. Nitre ñakare israelitare käta Ngöbö kaen ngäbti, niaratre ye kötärä nikwe ñan kukwe taretare mikadre nuendre ietre ruen tie, aiseté Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nikwe ñan mikamna täte ietre. ²⁰Akwa kukwe krörö tikadre taräbtä juandre kräke abko rabadre dbe ruen tie: Käne, jändrän jökrä bianta ngöbö ngwarbeye mikakäre ütiäte jae, ye abko ñan kwetadre kwetre amne ñan ja mikadre gure bati bati kwetre, niedre ietre. Erere arato, jändrän müre nótaninkä köte däríe ngöi, ye ñan kwetadre jire kwetre, niedre ietre. Mräkäre abko jändrän däríe ñan kwetadre kwetre arato abko aibe niedre ietre, ²¹ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nitre ñakare israelitare raba kukwe nuen bämän kratirekratire, ñobtä ñan angwane kira abti kä nüke mtare juta kwatirekwatire te nitre

ñakare israelitare ngätäite Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä ni kwati tä ñäke sinagogate bämän kratirekratire köbö jadükakrä näire. Ne aiseite kukwe ye garera ietre. Ye mdenbtä abko, tärä tikadre jirekäbe juandre ja mräkätreye ruen tie. Abko kore se, niebare Santiagokwe.

Tärä juani kwetre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubtiye

²²Ye kwrere bkänä, nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja töi mikani gwaire nitre tödekaka Jesubtibe, käkwe ni mda mda dianinkä juandre Pablobe amne Bernabébe nebe juta Antioquíate. Ni dianinkä juandre bentre abko nere: Judas, ni ne arabe kädian nämane Barsabás arato amne ni mda abko kädian nämane Silas. Nitre nibu ne abko ütiäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite Jerusalén ²³abko ietre tärä biani ngwiande. Tärä ye abko btä kukwe tikani krörö:

Mun ñakare israelitare tä nüne juta Antioquíate, kä Siriate amne kä Ciliciate, mun ye abko ja mräkäre nunbe, aiseite nun Jesu kukwei ngwianka amne nun nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käta köbö kuin juen munye. ²⁴Ja mräkä, ni ruäre ja ükärökä ketetibe nunbe nete abko nunkwe juani ñakare, akwa nikani ja töi jenbti, käta dirire munye amne tä mun nike krübäte amne tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä abko nunkwe gani nete. ²⁵Ye mdenbtä abko, Bernabé amne Pablo, nun mräkä tare kri nunkwe, abko ben nunkwe ja mräkätre nete juandre ruäre nebe mun kanti yete blitakäre munbe abko rabadre bäri kuin rababa tuen nunye. Ye erere rababa dbe nun jökrä kräke. Bernabé amne Pablo, ²⁶⁻²⁷ne abko nämane biare

krütakäre tödekabtä ni Dänkien Jesukristobti. Ye abko, nunkwe Judas amne Silas dianinkä ja ngätäite nete juandre nebe mun kanti yete, aiseite nunta niaratre juen blite gwärene munbe tärä juanta nunkwe nebe, ²⁸ñobtä ñan angwane kukwe mdara jire ñan mikadre mun kötäpä abko namani tuen kuin Ngöbö Üai Deme ye amne nunye, akwa kukwe mda kuinkuin nuendre munkwe, ie nun tö amne Ngöbö Üai Deme tö abko krörö: ²⁹Jändrän kämikani kukwadre ngöbö ngwarbeye, ye munkwe ñan kweta. Erere arato, jändrän däräie amne jändrän müre nötaninkä köte däräie ngöi abko munkwe ñan kweta. Erere arato, munkwe ñan ja mika gure bati bati abko ie nun amne Ngöbö Üai Deme tö.

Munkwe kukwe ne mikadre täte ne ngwane, munkwe nünandi era metre. Ne ngörä.

Ne abko tikani ja mräkätrekwe täpäbtä.

³⁰Nebti ni nibu ye juani kwetre Bernabé amne Pablo mukore tärä mike Antioquíate, ye erere nikanintre. Namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti ye ükaninkrö jökrä kwetre, bti tärä biani kwetre ietre ñäkäkäre btä. ³¹Nitre ye käkwe ñäkäbare tärä yebtä angwane, kukwe namani tuen kuin ietre niaratre die mikakäre abko käi namani nuäre kri btätre. ³²Erere arato, Judas amne Silas abko Ngöbö kukwei niekä arato, aiseite blitabare kwetre Ngöbö kukweibtä, ye abko käkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti die mikani kri arato. ³³Yehti kä nikani bä raire ta angwane, nitre Judas amne Silas juanka, ye kanti rikadreta Jerusalén, abkokäre ja mräkätre Antioquíabo käkwe niebare ietre:

Mun rikata kuin jäme Ngöbö diebti, niebare kwetre ietre.

³⁴ [Akwa Silas abko tö namani rabai, aisete nikaninta ñakare.]† ³⁵ Angwane abko, Pablo btä Bernabé namani juta Antioquíate, kä nikani kukwe kuin ni Dänkienkwe dirire gwaire ja mräkätre mda mdabe amne, nikani kukwe kuin Jesubtä kädriere ni mda mdabe.

Pablo btä Bernabé käkwe ja kwetani Juan Marcobtä

³⁶ Yebti kä nikani bä raire ta angwane, Pablokwe niebare krörö Bernabéye:

Juta kwatirekwatire te nikwe kukwe kuin ni Dänkienbtä kädriebare ja mräkätrebe, yebti niaratre tä ño mtare abko gare ñakare nie, aisete bränta basare ietre, niebare kwe ie.

³⁷ Angwane ni iti kädian nämane Juan, arabe kädian nämane Marcos abko Bernabé tö namani ngwainta siba jabe käne kwrere. ³⁸ Akwa Marcos rikadreta siba abko ñan namani tuen dbe Pabloye, ñobtä ñan angwane nämamentre Ngöbö kukwei niere käne angwane, Marcokwe kä mikaninkä btätre juta Panfiliate. Yebti Marcos nikani sribire ñakare mda bentre, aisete ñan rikadreta siba, ie Pablo tö namani. ³⁹ Marcos rikadreta siba ñan nukaninbti Pabloye, ye abko namani blo Bernabékrä. Abtä nikanintre jene jene kwäräkwärä krörö: Bernabé nikani rute Marcobe, bti nikani rute nebebe kä butubti Chiprete. ⁴⁰ Akwa Pablo abko käkwe Silas ngwiani jabe. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe mikani gare Ngöbö moto kuin yeye, bti juani kwetre. ⁴¹ Pablo nikani Silabe angwane, nikanintre güreere kä Siriate ta, bti nikani kä Ciliciate ta, kántikánti nikani nitre gätäkä Jesu kábti die mike nüne käre Jesukrä.

Pablokwe Timoteo ngwiani sribire jabe

16 Pablo namani juta Derbete, bti nikani nebe juta Listrate. Ye kánti ni tödekaka Jesubti kwani iti ie. Ni ye abko kädian nämane Timoteo. Timoteo meye abko meri israelita tödekaka Jesubti, akwa Timoteo rün abko griego. ² Akwa ja mräkätre Listrabo amne Iconiobo abko namani blite kuin Timoteobtä. ³ Angwane Pablo tö namani Timoteo ngwian siba ja mukore, akwa Timoteo rün griego nämane gare ni jökräye, aisete nitre israelita käkwe ñan ñäkädre blo Timoteo rüere, abkokäre Pablokwe ñäräkrä mikani käne kwatabtä. ⁴ Yebti juta kántikánti namanintre niken, ye kánti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni jie ngwianka Jerusalénbo käkwe kukwe úkaninte nuendre nitre ñakare israelitare kräke, bti juani kwetre, ye kwrere namanintre dirire. ⁵ Ye abko namanintre ja mräkä tödekaka Jesubti die mike tödeke bäri Jesubti amne, köbö kwatirekwatire ni kwati mda namani Jesu kukwei kaen gäbti.

Pablokwe ni Macedoniabo tuani köböre

⁶ Abti sribi namani bare yete angwane, Pablo amne ni mda mda nämane niken mukore ye rikadre kukwe kuin Jesubtä niere kä Asiate, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe dokwä tákani ben. Abtä niaratre nikani menteninta temen angwane, nikani kä Frigia kánti ta amne kä Galacia kánti ta nikani. ⁷ Bti nikanintre, namani kánime brontera kä kädian nämane Misia ken, ye kánti tö namani rikai mda kä Bitiniate, akwa Jesu Üai käkwe ñan tuanimetre niken arato. ⁸ Abtä nikanintre jirekabe jibe bti ta Misia bäre temen, bti nikaninta

†15:34 Versículo 34 ye abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

angwane, nikani mate mren köräbti juta Troate. Kä ye kanti ru nämane nebe.

⁹Niaratre nämane juta Troate angwane, batibe deo Pablokwe köböbare krörö: Ni nünanka kä Macedoniate nämane iti abko namani nünaninkä krö, kä namani ribere krörö ie: Jakwe Macedonia kanti nun die mike, ni ye namani niere kore Pabloye. ¹⁰Kä jataba ngwen dekä angwane, Pablokwe köböbare kore niebare kwe angwane, Pablo, Silas, Timoteo amne ti Lucas tärä ne tikaka, nunkwe ja mikaba juto rikakäre Macedonia, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane nun kärere kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare kä Macedoniate abko gaba nunkwe.

Meri iti kä Lidia käkwe tödekani Jesubti juta Filipote

¹¹Nun nämä juta Troate, ye kanti nun rankwaba rute angwane, nun rikaba metre ta nebe kä butubti Samotraciate. Ye kanti nunkwe kibiaba, bti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Neápolite mda, kanti nun rikaba jate. ¹²Ye kanti nun rikaba güre juta Filipote mda. Juta Filipos ne abko juta ütiäte kä Macedoniate abko kanti nitre romanobo nämane nüne kwati arato. Ye kanti nun rababa nünentbe bä raire.

¹³Abti köbö jadükakrä näire, nun rikaba juta bäre mento angwane, nun rikaba nebe ñö köräbti. Ye kanti abko, kä nämane nitre israelitakwe blitakrä Ngöböbe, nun rababa nütüre, aiseite nun rikaba yete. Ye kanti nun rababa tákänintbe angwane, nitre merire merire aibe käkwe ja ükaninkrö kwati yete abko ben nunkwe blitaba kukwe kuin Jesukwebtä. ¹⁴Meri nämane ja ükaninkrö, ye ngätäite abko meri nämä iti abko kädian nämane Lidia. Lidia ye abko juta Tiতিরabo, akwa nämane dän bäri kuin amne ütiäte bä tain rürümoine juta Filipote. Meri ye abko nämane Ngöbö

mike ütiäte, aiseite nämä Ngöbö kukwei nuen, aiseite Pablo nämä blite Jesubtä angwane, Ngöböke niara töi mikaba tödeke Jesubti. ¹⁵Yebti Lidia amne mräkä kwekwe btä sribikä kwekwe ngökaba jökrä ñöte Jesu käfti nunkwe angwane, Lidiakwe ribeba krörö nunye: Tita tödeke bkänä Jesubti munta nütüre tibtä ne ngwane, brän jadüke ti juete, nieba kwe nunye.

Ye käkwe nun ketateba nebe yete.

Pablo amne Silas kitani ngite kä teri

¹⁶Yebti kä blitakrä Ngöböbe kanti nun rikabata angwane, meri bati btä üai käme nämane, kä nämane mike sukiare abko ben nun ngätäba ji ngrabare yete. Meri ye abko klabore. Dre dre rakadrekä abko nämane niere amne bkänkä nämane ngwian den kabre niara köböire. ¹⁷Meri bati ye abko rikaba Pablo jiebtie amne nun jiebtie, kä rikaba ngrente krikri krörö nun jiebtie:

¡Ngöbö Kri Kä Käinbti kräke nitre ne tä sribire amne, ni rabadre dianintari ñö tätre näin niere munye! meri ye rababa näin ngrente kore.

¹⁸Ye abko nuenba raire kwe köbö kwatirekwatire, abtä bati Pablo moto ñan rababara neme nuäre meri ye kukwe nuare kore angwane, batibe Pablo rikwitateba, käkwe nieba üai käme nämane meribtä yeye krörö:

Jesukristo käfti nän mento meri nebtä, tita niere mae, nieba Pablokwe ie.

Ye btäräbe üai käme ye käkwe kä mikakaba meri yebtä.

¹⁹Akwa meri ye bkänkätre käkwe ñan ngwian diandre mda niara köböire gaba kwetre angwane, Pablo btä Silas reketateba ietre, kä rikaba ngwena nebe krito ngwäreki juta te ruäre, ni mda mda nämane jändrän rürümoine, ye kanti jirikaba kwetre. ²⁰Pablo amne Silas jirikaba krito nibu ye ngwäreki

kwetre angwane, mikaba tuadre kwetre ietre, bti nieba kwetre mda:

Nitre israelita nibu ne nükani kukwe dirire nete abko käta kä ngwen nokre krübäte gobran rüere ni ngätäite nete, ²¹ñöbtä ñan angwane kukwe bä jene dirita kwetre abko ni ñan rabadre kaen ngäbti amne ni ñan rabadre nuene jire chi, ñöbtä ñan angwane ni abko romanobo, nieba kwetre ie.

²²Angwane ni jökrä rababa romon Pablokrä amne Silakrä. Nitre kritobore abko käkwe dän tikatemna Pablobtä amne Silabtä, bti kwata metamna kritobti kwetre. ²³Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kwata metaba bäre bäre, bti kitaba ngite kä teri angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe niaratre ngibiadre kuin, ñan gitiadre abkokäre, nieba kwetre ie. ²⁴Ni nitre ngite ngibiabtikä, ie Pablo amne Silas ngibiamna kuin. Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kitaba bäri gwirikri kwe, bti ngüre mikani krite kwe kä teri.

²⁵Akwa kä jatanina ruäre deo angwane, Pablo btä Silas nämane blite Ngöböbe amne nämane kantare Ngöböye se kwrere angwane, ni mda mda nämane ngite arato abko nämane kukwe nuen. ²⁶Ye btäräbe abko dobo nakaninkä kri krübäte, kä namani ju ni ngitekrä ye ngrükete krübäte, käkwe jukwe tikaninbe batibe jökrä amne kadena nämane kitani nitre ngite ngitebtä, ye ngitianintbe jökrä btätre se kwrere. ²⁷Yehti ni nitre ngite ngibiabtikä nukaninta ngwäte, käkwe nikrabare amne, jukwe nämane tikani jökrä, btä okwä namani. Angwane nitre nämane ngite kä teri yete, ye abko ngitianina jökrä namani nütüre, käkwe ngitra kwatate diani ja kämikakäre au, ²⁸akwa Pablokwe ñäkäbare ja dibti krörö ie:

Nun tä jökrä nete. Makwe ñan ja kämika, niebare kwe ie.

²⁹Angwane ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe ñotra käräbare, erere ñotra biani ie amne, nikani betekä neme gwi amne kä jürä namani krübäte btä, aibe kisete namani grüekä jökrä ngrabare, nikani namani kitanintbe Pablo amne Silas ngotobtä temen. ³⁰Bti Pablo amne Silas ngwiani kwe ju bäre, bti niebare kwe ietre:

¿Ja mräkä, tikwe ja nuendre amne ti rabadre dianintari? niebare kwe ietre.

³¹Abtä niaratre käkwe niebare mda ie: Tödeke ni Dänkien Jesubti angwane, ma rabadi dianintari, ma mräkäbe gwaire jökrä, niebare kwetre ie.

³²Angwane Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä ye kädriebare ben kwetre amne niara mräkä nämane nüne ben gwi yebe arato. ³³Köbö ye näire deo, ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe Pablo amne Silas ngwiani ja kanti, käkwe träin bätäninte ietre. Yehti ni nitre ngite ngibiabtikä ye ngökani ñöte Pablokwe amne Silakwe mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. ³⁴Bti Pablo amne Silas ngwianinta ja gwiriete kwe, kanti bukani kwe angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä amne mräkä kwekwe käkwe tödekani Ngöböbti ye abko käi namani bäri nuäre btätre.

³⁵Abti jändrinane dekä, Pablo amne Silas tikadreteta abko nitre kritobore käkwe guardia juani niere ni nitre ngite ngibiabtikä yeye. ³⁶Ye kwrere bkänä, ni nitre ngite ngibiabtikä käkwe niebare mda Pabloye:

Nitre kritobore käkwe mun tikatemnata tie, aisete mun raba nikenta. Mun rika kuin amne jäme, ie ti tö, niebare kwe ietre.

³⁷Akwa Pablo käkwe niebare krörö mda guardiatreye:

Nun nibu ne abko romanobo, akwa nunkwe ja mikani ngite ya, ñakare ya abko ngwianintari ñakare, akwa nun kwata metaba ja ngwärecri jökrä, bti

nun kitaba ngite kä teri nete. ¿Abti mtare nitre kritobore tö nun tikaiteta tiebe ya? Akwa ñakare kore. Nitre kritobore ye ara jire jata nun tiketeta au abko ie nun tö, niebare Pablokwe ietre.

³⁸ Pablokwe dre niebare, ye erere guardiatre käkwe niebare kritobotre ye angwane, niaratre nekwetaninkä, ñobtä ñan angwane Pablo amne Silas abko ni romanobo niebare ietre, aiseti niaratre ngite ya, ñakare ya, ye abko ngämi ngwentari metre, känenkri ñan kwata metadre abko erere nuenbare kwetre. Yebtä abko kä jürä namani btäre. ³⁹ Ye mden kisete nikanintre, käkwe ja ngite niebare gwärere Pabloye amne Silaye. Bti Pablo amne Silas nämane ngite kä teri ye dianinta ta kwetre amne rikadreta jötrö juta ye bäre mento, niebare kwetre ietre. ⁴⁰ Pablo amne Silas nämane ngite kä teri, bti tikaninteta angwane, nikaninta nebata Lidia juete. Ye kánti ja mräkätre tödekaka Jesubti nämane abko ben blitabare kwetre niaratre die mikakäre nüne Jesukrä, yebti nikani kä mdabti abko nakaninkä kore se.

Pablo nükani juta Tesalóncate Silabe

17 Abti Pablo amne Silas nikanintä angwane, nikani juta Anffópolis kánti ta amne nikani juta Apolonia kánti ta arato. Yebti nikani nebe juta Tesalóncate mda. Ne kánti sinagoga nämane kwati nitre israelitakwe. ² Gätä yebtä Pablo nämane niken käre kä ketareketare temen, ye kwrere nikanintä juta Tesalóncate angwane, köbö jadükakrä bämän krämä jire Pablokwe blitabare Jesubtä nitre israelitabe niaratre töi diankäre tödeke Jesubti abko krörö: ³ Ni Dianinkä Ngöbökwé abko krütadi, akwa rükadita nire abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, ye abko Pablo namani bä mike ietre. Erere arato, namani niere krörö:

Tita blite Jesubtä munbe, niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, Pablo namani niere.

⁴ Angwane nitre israelita kwati käkwe ja töi kwitani Jesubtä, käkwe tödekani bti, amne nitre griego kwati kä nämane Ngöbö mike ütiäte jae amne meri kwati ütiäte ütiäte käkwe tödekani bti arato. Yebtä niaratre nämane nekete Pablo amne Silakri. ⁵ Yebtä abko, nitre israelita kwati, kräke kukwe kuin Jesubtä ye ñan namani era, ye abko namani mokrere Pablobe amne Silabe, ñobtä ñan angwane ni kwati nämane nekete ben, aiseti niaratre käkwe ni diän diän amne krene krene nämane dikekä ngwarbe krö ji ngrabare ye känäbare kwetre, bti ben gwaire kä mikani nokre kwetre juta ngrabare. Nikani betekä nebe Jasón juete Pablo amne Silas känene. Niaratre kwandre ietre ne ngwane, rikadre ngwena ni jökrä ngwärekre abkokäre. ⁶ Akwa Pablo amne Silas kwani ñakare ietre yete. Abtä Jasón amne ja mräkä mda mda tödekaka Jesubti nämane Jasónbe gwi, ye neketaninte ietre, nikani jäke amne kitekä ja käne, nikani nebe ngwena juta gobranka ngwärekre, kä namani ngrente krörö:

Ni nükani nete ne käta kukwe miketbe blo gobran romanobo rüere kä jökräbti temen, erere nükantina ni ngätäite nete mtare. ⁷ Nitre ye abko Jasónkwé kani ngäbti ja juete. Niaratre jökrä tä emperador kukwei kite temen amne jrei mda tärä kädianta Jesu tätre niere kore, namanintre niere.

⁸ Yebtä abko nitre juta gobranka amne ni mda mda, kräke ñan namani dbe, aiseti ni jökrä namani ja ngwen ruen tare kukwe yebtä. ⁹ Akwa Jasón amne nitre tödekaka Jesubti mda käkwe ja ütiä biamna, bti tikaninteta gobrankwe.

Pablo amne Silas nikani juta Bereate

¹⁰Yebti kä jatanina iko angwane, nane nitre israelita jatadreta Pablo amne Silas kämike, ye ngäniene ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe Pablo amne Silas juani jötrö ngwarbe ngitie nebe juta Bereate mda. Namani yete abti sinagoga nitre israelitakwe nämane yete abko kanti nikani blitakäre Jesubtä bentre. ¹¹Angwane nitre israelita nämane juta Bereate abko bäri moto jame nitre israelita Tesalónicabokrä, aisete kukwe kuin Jesubtä diri nämane Pablokwe amne Silakwe, ye käi namani nuäre btätre kare ngäbti. Akwa Pablo amne Silas namani kukwe dirire, ye abko era ya abko tö namanintre gai, aisete köbö kwatirekwatire namani ja töitike Ngöbö Kukweibtä. ¹²Angwane nitre israelita kwati käkwe tödekani Jesubti. Erere arato, nitre merire merire griegore ütiäte amne ni brare brare griegore kwati käkwe tödekani bti arato. ¹³Akwa Pablo nämane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirire juta Bereate, ye gani nitre israelita Tesalónicabokwe angwane, nikani nebe juta Bereate, kä nikani ni kwati moto mike romon Pablo rüere. Yebtä abko kä namani nokre batibe. ¹⁴Akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti juta yete käkwe Pablo juaninta jötrö mda juta ye bäre mento amne Pablo nikani motokwäre mren kukwäre, akwa Silas amne Timoteo abko namani juta Bereate. ¹⁵Angwane nitre tödekaka Jesubti nikani Pablo mukore, ye abko jananbare Pablo mikete juta Atenate. Yebti jataninta ja jiebti amne Pablokwe ja kukwei juani krörö ietre:

Silas amne Timoteo jata jötrö nüke ti jiebti nete, munkwe nie ietre, niebare Pablokwe ietre.

Pablokwe blitabare Jesubtä juta Atenate

¹⁶Pablokwe Silas amne Timoteo käräbare jötrö ja jiebti, bti namani ngibiare juta Atenate. Juta ye kanti abko, jä sribebare ngöbö ngwarbere nämane kabre. Abtä Pablo moto namani ulire krübäte ngöbötre ngwarbe ye tuare. ¹⁷Yebtä abko, nitre israelita amne ni griegore nämane Ngöbö mike ütiäte, ye ben Pablo namani blite jabe kwärikwäri kukwe kuin Jesukwebtä sinagoga nitre israelitakwe yete. Erere arato, jändrän rürümoin nämane ye kanti Pablo namani blite arato Jesubtä köbö kwatirekwatire nitre nämane ja ükaninkrö yete yebe. ¹⁸Erere arato, nitre töbtä krikri ye nämane ni iti kädian nämane Epicúreo tukwe ye kukwei mike ütiäte abko nükani blite Pablobe. Erere arato, ni mda mda abko kädian nämane estoicos, ye abko nükani blite ben. Drekäre nita nüne kä nebtä amne dre abko era metre, yebtä abko niaratre nämane ja töitike. Niaratre ye ngätäite abko ni ruäre namani näke krörö Pablobtä mikakäre yakrä jae:

¡Ni ngwarbe kä jame dokwäbti tä näin blite ngwarbe kwäräkwarä se drebtä tä blite dikaro kore se! namanintre niere.

Angwane ni ruäre abko namani niere:

Ngöbö chui menteninkwe mikaka gare kwrere se, namanintre niere Pablobtä.

Namanintre näke kore, ñobtä ñan angwane Pablo namani blite kukwe kuin Jesubtä yebtä amne, ni krütadre akwa, ni rükadreta nire nie namani Pablokwe. Yebtä Pablo namani tuen töi ñakare ietre, aisete namanintre näke kore. ¹⁹Abtä Pablo jänükani kwetre junta kädian nämane Areópago ye ngwärecri. Angwane niebare krörö kwetre Pabloye:

Kukwe ño btin dirita näin makwe nunye, ye makwe mika gare bäri mda

nunye abko ie nun tö. ²⁰ Kukwe bä jene btä mata blite, ye abko dre nieta makwe abko nun tö nibi gai bäri mda, niebare kwetre Pabloye.

²¹ (Ye abko, nitre Atenabo amne ni menteni menteni nämane nüne Atenas abko, käre tö nämane nebe kukwe btin btin kukwe nuai amne dre nämane nakenkä btin btin aibebtä nämane ja näkwite, aisete namani kukwe ngwiantari kore Pabloye.) ²² Kukwe ngwiantari kore kwetre angwane, Pablo namani nünaninkä krö niaratre ngätäite, käkwe niebare krörö ietre:

Mun Atenabo, munta ngöböre munkwe mike bäri ütiäte, ye abko tuen kuin munbtä tie, ²³ ñobtä ñan angwane kä jökrä kantikänti munta gätäre ngöböre munkwe kräke, kanti tita niken angwane, bati kukwe nämane tikani krörö jäbtä tikwe tuaba: NGÖBÖ GARE ÑAKARE NIE ABKO KRÄKE KÄ NETA NETE, nämane tikani kore tikwe tuaba. Akwa ye abko tä dbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare munye, akwa munta käikitekä, Ngöbö ye mden abko ti bike mike gare munye.

²⁴ Ngöbö kä temen ne dätekä amne jändrän jökrä tä nüne kä temen nebtä dätebare kwe arato. Niara abko kä käinta Dänkien amne kä temen ne Dänkien, aisete ju mikata ni kä nebtäkwe, te niarata nüne ñakare, ñobtä ñan angwane bäri chi kräke. ²⁵ Mdakäre abko, ni kä nebtäkwe jändrän nuendre kräke abko tä ribere ñakare nie, ñobtä ñan angwane ñan tä jändrän mdei nike jire chi, akwa niara käta kä bien nünankrä nie amne tä müre bien nie amne jändrän jökrä mda mda bianta kwe nie. ²⁶ Erere arato, ni dätebare itibe kwe, ye mdenkri abko ni nena keta kabre kä nebtä, ye rabadre nüne kä jökräbtä temen kä nebtä abkokäre. Erere arato, nikwe nünandre kä kobe amne nikwe nünandre mdente mdente metre,

ye abko ükaninte kwe ni jökrä kräke. ²⁷ Ngöbökwé kukwe ükaninte kore ni jökrä rabadre Ngöbö aibe känenentari amne Ngöbö kändretari angwane, nane kwandretari nie abkokäre. Niara tä känime ni jökrä ken. Niara ñan tä mente nie. ²⁸ Ne aisete “Ngöbö köböire nita nüne amne niara arabe köböire nita dikekä kwäräkwarä,” niebare ni griego itikwe. Ye mden kisete, ni tärä tikaka mun ngätäite nete käkwe tärä tikani, btä niebare krörö kwe: “Ni abko Ngöbö ngäbriänkä kwe,” abko tikani kwe täräbtä.

²⁹ Ni Ngöbö ngäbriänkäre, aisete Ngöbö nikwe abko oro, plata amne jä sribebare ngöböire ye nikwe ñan nütüdre, ñobtä ñan angwane Ngöbö ye abko ñan jä ngwarbe sribebare ja töi jenbti ni kä nebtäkwe abko nikwe nütüdre Ngöböbtä. ³⁰ Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä töi nämane mräme kore Ngöböbtä. Akwa niaratre töi mräme Ngöböbtä, abtä kä nämane ja mike ngite, aisete Ngöbökwé mikani ja ngie nuen ñakare kukwe yebtä. Akwa mtare ni nünanka kä jökräbtä temen abko käkwe kukwe käme kitadre jökrä temen amne tödekadre Ngöböbtä kwetre abko Ngöböta niere kore nie, ³¹ ñobtä ñan angwane mtare Ngöbökwé köbö kitanina kukwe ükatekäre kuin era metre ni jökräbe, aisete Ngöbökwé ni dianinkä iti, köböire niarakwe kukwe ükadite ni jökräbe. Ni ye abko ni ngite Ngöbö rüere ya, ñakare ya abko niedi metre kwe ni jökrä kräke. Ni ye mden abko krütani akwa, Ngöbökwé mikaninta nire, niarakwe ni ye dianinkä sribi ye nuenkä bä mikakäre, niebare Pablokwe.

³² Ni krütani akwa rükadreta nire niebare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre namani Pablo kukwei mike yakrä jae amne, ni ruäre abko namani niere:

Nebti nun rükadita ma kukwei nuenta bobuta mda, namani niere mda Pabloye.

³³ Angwane Pablokwe kä mikaninkä niaratre ngätäite. ³⁴ Akwa ni ruäre nikani siba ben abko käkwe tödekani Jesubti. Nitre ye ngätäite abko ni iti kädian nämáne Dionisio käkwe tödekani Jesubti. Niara abko sribikä ütiäte kri Junta Areópagobe arato. Erere arato, ni merire iti käkwe tödekani Jesubti abko kädian nämáne Dámaris. Angwane ni mda mda käkwe tödekani Jesubti arato abko nakaninkä kore Pablobtä juta Atenate.

Pablokwe sribibare juta Corintote

18 Pablo nämáne juta Atenate. Yebti nikani mda nebe juta Corintote. ² Juta yete abko, ni israelita kädian nämáne Aquila nämáne nüne. Aquila ne abko ni Pontobo, akwa nämáne nüne juta Romate kä Italia kánti merire kwe Priscilabe. Niaratre nibu ye abko nükani krire juta Corintote, ñobtä ñan angwane nitre israelita nämáne nüne Roma abko käkwe kä mikadrekä jökrä juta yete, niebare emperador romanobo Claudiokwe. Ye mdenbtä abko, Aquila amne Priscila nämáne juta Corintote angwane kwani Pabloye. ³ Pablo abko jändrän kwata sribekä jure, ye kwrere niaratre nämáne sribere arato, aisete Pablo namani nüne niaratrebe sribikäre ketetibe bentre. ⁴ Angwane köbö jadükakrä bämän kratirekratire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe yete amne, nitre israelita btä nitre griegore abko ben Pablo namani blite kisere Jesubtä. Niaratrekwe kukwe kuin Jesubtä ye mikadre era, abkokäre Pablo namani blite kore bentre.

⁵ Abti Silas amne Timoteo nämáne kä Macedonia kánti abko namani Pablo jiebtí mda. Ye ngwane mentokwäre Pablokwe ja töi mikani kwatibe kukwe kuin Jesubtä ye niere amne, Ni Dianinkä

Ngöbökwé abko Jesu ara abko Pablo namani bä mike metre jökrä nitre israelita ye okwäte. ⁶ Akwa nitre israelita kwati abko jatani nebe romon Pablokrä kukwe diribtä, kä namani ñäke diänbe ie. Ye abko ñan namani dbe Pablokrä, abtä dän jabtä bä ngrükaninte kwe niaratre rüere, niebare kwe:

Munkwe ja ngie nuadi, yebtä abko mun ara jire rabadi ngite au, aisete ti ñan rabadre ngite mun dokwäre, ñobtä ñan angwane sribi nuendre tikwe, erere tita nuene, akwa mun ñan tö kain ngäbti. Ye mden kisete, mtare mentokwäre nitre ñakare israelitare, ie ti bike niken kukwe kuin Jesubtä ne dirire mda. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁷ Bti sinagoga nitre israelitakwe, te Pablo nämáne dirire, akwa nikaninta amne ni iti kädian nämáne Tisio Justo nämáne nüne känime sinagoga ye kwäräkri abko kánti Pablo nikani dirire mda. Tisio Justo ye abko Ngöbö käikitakaka, kánti Pablo nikani. ⁸ Ye ngwane abko, ni iti kädian nämáne Crispo nämáne mikani sinagoga ye dänkiene abko käkwe kukwe kuin ni Dänkienkwe mikani era, käkwe tödekani Jesubti mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. Erere arato, nitre Corintobo kwati käkwe kukwe kuin Jesubtä kukwe nuani amne tödekani kwetre Jesubti amne ngökani ñöte.

⁹ Bati kä ye ngwane deo, ni Dänkien nükani blite köböre kwrere Pablobe, käkwe niebare krörö ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä amne, kukwe kuin tibtä ye ma rika niere janknu. Makwe ñan kada keta jire chi, ¹⁰ ñobtä ñan angwane tita mabe amne ni jen tikwe abko tä nüne kwati Corinto nete arato, aisete ni mda ñan rabadre kukwe nuene jire blo mabtä. Abko kore se, niebare ni Dänkienkwe Pabloye.

¹¹Ye mden kisete, Pablokwe nünabare jãme kã kwati bti ôtare nitre Corintobo ngätãite, kãkwe Ngöbö kukwei diribare ietre.

¹²Abti bati Jesukwe kukwe niebare Pabloye, ye namani bare krörö: Ni iti kãdian nãmane Galiön namani gobrane kã Acayabti gobran romanobo krãke angwane, nitre israelita kãkwe ja úkaninkrö Pablo rüere, kã nikanintre ngwena nebe gobran ngwãrekri.

¹³Angwane niebare krörö kwetre Galiónye:

Ngöbö mikadre útiãte bã jene abko ni ne tä nãin niere ni jökrã töi kwitakãre, aisetekukweta úkaninte ño gobran romanobokwe nuendre nie, ye rüere tä dirire, niebare kwetre Galiónye.

¹⁴Yebtä abko Pablo jababare blite au jakrä, akwa Galiön ara jire kãkwe ñãkãbare kãne mda nitre israelitaye:

Ni ne kãkwe ja mikani ngite krübãte angwane, kukwe nuenbare kwe ni mda rüere ne ngwane, tikwe mun israelita kukwei nuadre. ¹⁵Akwa niara tä kukwe dirire amne ni kã ño ño amne, kukwe úkaninte ño nuendre mun israelitaye, aibebtä tä blite. Ye abko munkwe úkate ja ngätãite, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja mikai kukwe munkwete ta, niebare kore Galiönkwe.

¹⁶Bti nitre israelita ye kitamnanta jökrã künken gobrankwe. ¹⁷Angwane ni nãmane mikani sinagoga dãnkiene kãdian nãmane Sóstenes, ye neketaninte nitre griegoye amne nikanintre mete ja kãne kwãräkwãrä se kwrere gobran Galiön ngwãrekri. Akwa Galiön abko namani töbikaire ñakare amne namani kwekbe jirekãbe.

Pablo nikaninta juta Antioquía, Sirate

¹⁸Yebti Pablo namani nüne bã raire mda juta Corintote. Abti köbö ngwianintari mrã kwe ja mrãkãtre tödekaka Je-

subtiye, bti nikani juta Cencreate Corinto ken, kãnti nakwani rute rikakãre kã Sirate mda. Ye ngwane abko, Priscila amne Aquila nikani siba ben. Akwa Pablo ngãmi niken rute, ye kãnenkri abko ja kukwei biani kwe Ngöböye, ye bã mikakãre abko ñan namani ja dokwã drüen tikekã, akwa kukwe mikani bare täte kwe, aisetekukwã drüen tikaninkã jökrã kwe jae Cencreate, bti nikaninta rute. ¹⁹Ru nikani, nikani, bti nikani mate juta Efesote angwane, Pablokwe Priscila amne Aquila mikaninte, bti niara abko nikani sinagoga nitre israelitakwete. Ye kãnti nitre israelita nãmane ja úkaninkrö abko ben Pablokwe blitabare Jesubtä.

²⁰Angwane Pablo rabadre bãri raire yete, ie nitre israelita tö namani, kã namani ketete, akwa ñan nũkaninbti ie. ²¹Ye aisetekukwã ngwianintari mrã kwe ietre, kãkwe niebare krörö:

Ti rükadreta basare munye nete, ie Ngöbö tö ne ngwane, nikwe ja tuaita, niebare kwe ietre.

Bti Pablo nakwaninta rute, nikaninta juta Efeso bãre mento. ²²Angwane ru nikani, nikani, bti nikani nebe juta Cesareate mda. Ye kãnti nikani jate, kã nikani Jerusalén köbö ngwentari ja mrãkãtre tödekaka Jesubti Jerusalénbo yeye. Yebti nikani ta nebe juta Antioquía, Sirate mda.

Apolos kãkwe sribibare juta Efesote

²³Yebti kã nikanina bã raire ta angwane, Pablo nikaninta basareta kwãräkwãrä amne, nikani juta kwatirekwatire te kã Galacia kãnti amne kã Frigia kãnti ja mrãkãtre tödekaka Jesubti die mike nüne kãre Jesukrä.

²⁴Kã ye ngwane abko, ni israelita nũkani iti juta Efesote. Niara abko kãdian nãmane Apolos. Akwa Apolos ye abko ni juta Alejandríabo abko nãmane

blite kuin amne ja töitikani kuin Ngöbö Kukweibtä kwe arato. ²⁵ Erere arato, Ji ni Dänkienkwe diribarera kuin ie amne, kä namani nuäre btä kukwe kuin Jesubtä dirire kuin era metre. Akwa kukwe diribare Juan Bautistakwe aibe nämane gare ie. ²⁶ Ye aiseite, bati sinagoga nitre israelitakwe kanti Apolos nämane dirire angwane, kukwei nuni Priscilakwe amne Aquilakwe. Yebti Priscila amne Aquila nikani Apolos ngwena jenena temen, bti Ji Ngöbökwé mikani gare bäri metre mda kwetre ie. ²⁷ Abti Apolos tö namani rikai kä Acayate mda angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe niara die mikani niken Ngöbö diebti amne ja mräkätre tödekaka Jesubti Acayate käkwe Apolos kadre ngäbti kuin, abkokäre tärä tikani ja mräkäkwe ngwiandre ie. Ye erere Apolos nikani, namani Acaya angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti ye die mikani kri kwe. Ngöbö moto kuin köböire ja mräkäkwe tödekani Jesubti abko die mikani Apolokwe abko krörö: ²⁸ Jesu abko Ni Dianinkä ñakare Ngöbökwé abko nitre israelita nämane dirire, akwa ni jökrä ngwärekri, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara abko Apolos namani bä mike metre tärä Ngöbökwébtí, aiseite nitre israelita ñan rabadre kukwe ye rükente abko nakaninkä kore kä Acaya kanti.

Pablokwe sribibare juta Efesote

19 Abti Apolos nämane juta Corintote angwane, Pablo nämane kä Galacia kanti amne kä Frigia kanti, nikani mintrinta temen ngudre ngrabare amne nikani nebe juta Efesote mda. Ye kanti bati nitre ja töitikaka Jesu kukweibtä nämane ruäre abko ben namani ngätäi. ² Angwane niebare kwe ietre:

¿Munkwe tödekani Jesubti, ye ngwane Ngöbö Üai Deme nükanani munbtä ya? niebare kwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebare mda Pabloye:

Nunkwe ñan ni kukwei nuabare blite Ngöbö Üai Deme btä, niebare kwetre.

³ Angwane Pablokwe niebareta krörö mda ietre:

¿Se abko, nirekwe mun ngökani ñöte? niebare Pablokwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebare mda:

Ja ngökadre ñöte diribare Juan Bautistakwe, ye kwrere nunkwe nuenbare, niebare kwetre ie.

⁴ Abtä Pablokwe niebare mda ietre:

Ni jökrä kä nämane kukwe kämekäme kite jökrä temen amne nämane Ngöbö mike täte, ye bä mikakäre Juan nämane ni ngökö ñöte. Akwa ni mdara jire jatani niara jiebtí abko bti tödekadre, niebare kwe. Ni ye abko Jesu ara, btä blitabare kore Juankwe, niebare Pablokwe ietre.

⁵ Pablokwe blitabare, ye jarabare ja mräkätre yeye angwane, ngökanintre jökrä ñöte kwe ni Dänkien Jesu käfti.

⁶ Angwane Pablokwe kise mikani btitre, ye btäräbe Ngöbö Üai Deme nükaninbe btätre angwane, namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitike ñakare ñakare amne namanintre Ngöbö kukwei niere arato. ⁷ Nitre namani yete ye abko bäsi ni brare be ni jätäbti nibu näre nämane ja ükaninkrö abko btä kukwe nakaninkä kore.

⁸ Abti sö krämä jire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe te köbö jadükakrä näire. Angwane kä jürä namani ñakare btä blitare Ngöböbtä amne, ni Dänkienta gobrane ño ni kwekwe ngätäite abko ni mda mda käkwe mikadre era, abkobtä Pablo namani blite kisere bentre niaratre töi kwitakrä Jesukri. ⁹ Akwa sö krämä nikani ta angwane, ni ruäre käkwe ja dokwä mikani ribi abko kräke Pablo kukwei ñan namani era, aiseite ni jökrä okwäbti namanintre ñäke blo Ji Btin ye rüere. Abtä Pablokwe kä mikaninkä

btätre sinagogabtä amne, nitre ja töitakaka kukwe kuin Jesukwebtä aibe Pablokwe ngwiani jabe amne nikanintre nebe kwela Tiranokwete. Ye kánti Pablo namani dirire köbö kwatirekwatire ietre. ¹⁰ Pablokwe diribare kore kä kubu jire kä ye kánti, aisete nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane nüne kwati kä Asiate, ye kákwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kukwei nuani kuin jökrä.

¹¹ Kä ye ngwane abko, Ngöbökwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kri krübäte Pablo köböire, ¹² aisete dän kukwän ja dokwä amne ja ngüre jue mriatekrä namani neketekä jirekåbe Pablobtä, ye abko jånamani niken amne mika namani ni bren brenbti angwane, ni bren ye namani nebeta quinta batibe Ngöbö diebti amne, üai käme namani ni brenbtä, ye namani niken jötrö ngwarbe mento btä arato, aisete namani nebeta kuin jökrä.

¹³ Akwa bati kukwe nakaninkä krörö: Ni israelita ruäre nämane näin kwäräk-wärä üai kämekåme juentari ni mda md-abtä abko tö namanintre sribi nuein ni Dänkien Jesu käbti, kä namanintre niere krörö üai kämeye: Jesu ye, btä Pablota kukwe dirire, Jesu ye käbti nån mento ni nebtä, namanintre niere üai kämeye. ¹⁴ Ni israelita iti blitaka ni mda mda diäre Ngöböbe dänkien kädian nämane Esceva abko ngåbriånkä ni kükü kä nämane üai käme juentari kore. ¹⁵ Akwa bati ni ni kükü ye nämane ni bren gwirite üai käme juantarikåre kore angwane, batibe üai käme kákwe niebare krörö ietre:

Jesu garera kuin tie amne Pablo abko nire garera tie arato, akwa çmun abko nire amarebti kite ti juentari kore ye? niebare kwe ietre.

¹⁶ Ye btåråbe, ni btä üai käme nämane ye nakwani nitre yebtä, kä nikani mete ja dibti kwäråkwärå se kwrere, kákwe niaratre mikani bren jökrä ngrabare

amne, ngitiani bütiere jökrä ju ye kánti mentokwåre amne namani träin-träin jökrä ngrabare. ¹⁷ Abtä nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nånanka juta Efesote kákwe kukwe ye gani angwane, kä jürå namani kri btätre. Ne kwrere ni Dänkien Jesu kä nikani nebe bäri ütiåte kä ngrabare temen.

¹⁸ Kä ye ngwane abko, ni kwati kákwe tödekani Jesubti, kákwe kukwe nuenbare kämekåme aune ngürün mikani ni mdabtä ja kukweibti, ye namani nuke niere metre ja ngwårecri jökrä. ¹⁹ Erere arato, ni kwati kwrarekwrare amne ni kwati nämane ja mike sukiare abko kákwe taråkwata ja töitakakrä kwetre rabakåre kwrare amne sukiare, ye ükaninkrö jökrä, bti jatani ngwena, bti kukwani jökrä kwetre ni jökrå okwåbti. Tarå kukwani kwetre ye abko ngwian kitaninkä, nuåi btä kwetre abko tanbare angwane, ngwian ganinte 50 mili kwetre tarå yebtä. ²⁰ Ye kwrere kukwe kuin ni Dänkienkwe nikani niren bäri mda amne Ngöbö di kri nikani neme gare ni jökråye arato.

²¹ Kukwe nakaninkä kore, yebti Pablo jatani yåketa basare ja mråkåtreye Macedoniate amne Acayate mda. Ye kánti rikadre neme mda Jerusalén. Jerusalén kánti abko rikadre ta neme juta Roma niebare kwe. ²² Akwa niara ngåmi niken, ye kånenkri sribi muko kwe juani nibu kåne kwe nebe kä Macedonia kánti. Nitre juani nibu Pablokwe ye abko Timoteo amne Erasto juani kåne kwe, akwa Pablo abko namani bä raire mda kä Asiate.

Ngöbö ngwarbe mikaka era kákwe rübare Pablobe

²³ Kä ye ngwane abko, Ji Btin diribare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre Efesobo namani ngüdrekä krübäte ja ngåtåite, ²⁴ nõbtå ñan angwane ni iti kädian nämane Demetrio nämane plata sribere

ju ngöbö Dianakwe bä kwrere abko käkwe kukwe mikanintbe Pablo rüere, aisete ni jökrä namani ngüdrekä kore. Demetrio ye abko nämane plata sribere kia nuärebe abko btä nämane ju ngöbö Dianakwe bä mike nuäre. Yehti abko nämane ngwian ganaine kabre amne nitre sribikä niara kwrere nämane ngwian ganaine kabre arato. ²⁵ Ne aisete ni mda mda nämane sribire ja kwrere Demetriobe abko Demetriokwe ükaninkrö jökrä ja kanti, bti niebare kwe ietre:

Ja mräkä, sribi nikwe, nehti nita nüne kuin, ye garera munye. ²⁶ Akwa ni nukani iti nete kädianta Pablo. Ye nena gare munye amne munta tuen. Niara ye abko tä näin niere krörö: Jändrän sribeta ngöböre ni kä nebtäkwe abko ñakare ngöbö era metre, tä niere. Yehti tä ni kwati töi kwite jakri, ne ñan ni juta Efesote nete aibe töi kwitata kwe amne, ni kä Asiate abko töi kwitata kwati krübäte kwe arato. ²⁷ Ye abko, kukwe tare krübäte nikrä, ñobtä ñan angwane jändrän rürümointa nikwe, ye juandi ngwarbe jökrä kwe nikän. Erere arato, ju ngöbö Dianakwe mikata ütiäte kri jae, ye kwrere ñan mika rabadre ütiäte mda. Ne aisete, ngöbö Diana ñan mikadre ütiäte mda, akwa mikadre ngwarbe jae nitre Asiabokwe amne, ni kä jökräbti kräke rabadre ütiäte ñakare mda arato ruen tie, niebare Demetriokwe.

²⁸ Abtä nitre Demetrio kukwe nuaka moto namani romon krübäte, käkwe ngratebare krikri krörö:

¡Diana ngöbö nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

²⁹ Yehtä abko, ni jökrä kwe kä namani nokre juta Efesote angwane, ni Macedoniabo nämane näin nibu Pablo mukore kädian nämane Gayo amne Aristarco, ye abko neketaninte nitre yeye, bti nikani jäke, nikani kitekä ja käne nebe kä gätäkrä ye kanti. ³⁰ Abtä Pablo tö namani rikai kä ye kanti ñäkäkäre nitre

yeye akwa, ja mräkäre tödekaka Jesubti käkwe ñan Pablo gibianinkä niken yete. ³¹ Erere arato, Pablo kukwe muko ruäre nämane sribire gobrane kä Asiate käkwe kukwe juani krörö Pablokrä: Kä gätäkrä ye kanti ma ñan rikadre abko niemna kwetre Pabloye.

³² Akwa gätä nämane, ye kanti abko ni jökrä namani ñake ngwarbe ja te tata kwäräkwarä, ñobtä ñan angwane ni jökrä nämane kä mike nokre, akwa drekäre ja ükaninkrö kwetre abko ñan nämane gare ni kwatiye akwa, nämane siba yete. ³³ Abtä nitre israelita käkwe ja mräkä iti kädian nämane Alejandro kitaninkä nebe blite ni jökrä ngwäreki nitre israelitakrä. Angwane dre niedre abko ni ruäre käkwe niebare Alejandroye. Angwane ni jökrä rabadre kwekbe amne, Alejandrokwe blitadre nitre israelitakrä abko niebare kisebti kwe ni jökräye. ³⁴ Akwa Alejandro abko ni israelita gani nitre ñakare israelitare Efesobokwe btä angwane, ñan tö namani niara kukwei nuai, aisete namani ngrente krikri bäsi ñänä okwä krobunäre krörö: ¡Diana nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

³⁵ Abtä ni mikani sribire alcalde kwrere nitre romanobokwe juta Efesokrä käkwe nitre ye kukwe ötani jökrä, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun nünanka juta Efesote nete, ngöbö merire ütiäte kri Diana abko kwe juta nete amne niara bä ara jire mikani jäbtä nämane kä käinbti abko nukani temen kä nebtä, ye abko ni nünanka juta nete tä mikani ngibiabtikä, ye garera ni kä jökräbti yeye. ³⁶ Ye aisete ni mda ñan rabadre kukwe ye rükente jire chi, aisete mun rabadre kwekbe jirekäbe amne munkwe ñan jändrän nuen ngwarbe okwä kware. ³⁷ Ni nibu jänü munkwe nete noko käkwe kukwe blo nuenbare ñakare ju ngöbö Dianakwe rüere

amne ñäke ñakare arato ngöbö Diana rüere.

³⁸ Akwa Demetrio amne sribikä mda mda niara kwrere, kwe kukwe tärä ni mda mda rüere ne ngwane, ju tärä kukwe ükatekrä kritobo krikri ngwärecri, aisete niaratre rikadre kukwe kwe ngwana nebe kritobo krikri ngwärecri amne ja kweta kwärikwäri kwetre kukwe jen kwe yebtä. ³⁹ Akwa mun tö blitai kukwe mda mda btä ne ngwane, kukwe ye järekadre nebe gätäte amne blitadre ja ngwärecri jökrä btä abko tita niere munye, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane kukwe nakaka mtare, sebtä nita ngüdrekä ngwarbe amne nita kä mike nokre niedre nibtä, abtä ni rabadre ngite nitre romanobo okwäbti amne kukwe ñan kwandre niedre nie jabtä. Erere arato, ¿ñobtä nita ngüdrekä amne ñobtä nita kä mike nokre ngwianretari nie, yebtä nikwe dre niedre? Abko kore se, niebare kwe ietre. ⁴¹ Yebti ni jökrä juaninta kwe ja gwiriete gwiriete kwäräkwärä.

**Nitre tödekaka Jesubti kä
Macedoniate amne kä Acayate,
ie Pablo nikaninta basare**

20 Kä namani nokre juta Efesote, ye täbti Pablokwe nitre tödekaka Jesubti käräbare jökrä ja kanti, käkwe blitabare amne niaratre kitani nüne janknu Jesukrä. Yebti Pablokwe köbö ngwianintari mrä ietre, bti nikani Macedonia mda. ² Pablo namani Macedonia angwane, nikani basare kä jökräbti temen ja mräkätre tödekaka Jesubti Macedoniate yeye, käkwe blitabare kabre ja mräkätre yebe kä mikakäre nuäre btätre. Abti Pablo nikani nebe kä Acaya, Grecia kanti mda. ³ Namani Grecia, ye kanti nünabare sö krämä kwe. Abti jatanina niken rute rikakäre kä Sirate angwane, nitre israelita nämane kämika braire abko gani kwe. Abtä nikaninta jirekäbe

gürere ja jiebti Macedonia kanti ta. ⁴ Ye ngwane abko ja mräkätre rikaba ruäre Pablo mukore abko nere: Sópater nikani. Sópater ye abko ni juta Bereabo. Niara abko Pirro ngobo kwe. Erere arato, Aristarco btä Segundo Tesalónicabo rikaba. Mdakäre abko, Gayo juta Derbebo amne Timoteo, Tíquico btä Trófimo kä Asiabo rikaba siba Pablo mukore nebebe Macedonia kanti. ⁵ Ye kanti ja mräkätre ye abko rikaba käne rute, rababa nun ngibiare juta Troate. ⁶ Akwa nun abko käkwe Pascua mikaba niken ta juta Filipote. Pascua rikaba ta, täbti nun rankwaba rute juta Filipote angwane, nunkwe nuaba köbörice jire amne, nun rikaba ngätäi ja mräkätre rikaba käne rute yebe juta Troate. Kä ye kanti nun rababa bämän krati.

**Ni iti kädian nämane Eutico
mikaninta nire juta Troate**

⁷ Yebti köbö kena bämante, nunkwe ja ükäröba jökrä mrökäre jabe Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne, nitre tödekaka Jesubti, ie Pablo nämä dirire. Pablo rababarata yäketa jetbe se kwrere, aisete rikaba blite janknu abko kä jataba nüke ruäre deo. ⁸ Angwane kukwe rakakaba krörö: Ju mikani komä jabtä kukwäne abko kanti nun nämä amne, ju mrä käin ninkri, kanti nun nämä ja ükaninkrö amne, ñotra nämä mikani kabre gwita temen, kanti nun nämä. ⁹ Angwane ni bati kädian nämane Eutico abko nämä siba yete, akwa nämä täkänintbe bentanante ni kukwe nuen. Pablokwe blitaba raire, aisete köbö namani krübäte Eutico okwäte. Rikaba kibien nguseta bentanante yete, kanti betakaba timon ju komä jabtä kukwäne kanti nun nämane mrä käin ninkri, ye kanti Eutico betakaba timon, aisete rikaba ngitiekä ngwäkäre temen. Yebti gacröbata amne rababa

kwekbe. ¹⁰ Angwane Pablo rikabata timon, kākwe ni bati ye ngwākā ketaba jabtā ja kisete, bti nieba krörö kwe ja mräkätreye:

Ni ne tā nire, aisete mun ñan rekwe-taka jiebti, nieba kwe ietre.

¹¹ Yebti Pablo rikabata kukwāne raba-bata gwi angwane, nunkwe mröba gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae. Angwane Pablo rikaba blite janknu, aisete kā rükaba ngwen ie blitabtā. Yebti dekā angwane rikabata. ¹² Akwa ni be-takaba timon ye abko nämā nire amne jirikabata mräkäkwe, aisete kā rababa nuäre krübäte ja mräkätrebtā yete. Ne abko rakakaba kore juta Troate.

Pablokwe köbö ngwianintari mrä ja mräkä juta Efesoboye

¹³ Yebti nun rankwaba rute amne nun rikaba nebe kāne juta Asónte Pablo ngäbti. Nun janama Pablo tuen ngäbti kore, ñobtä ñan angwane niara tö rababa näin güre jateta temen abko erere rikaba. ¹⁴ Ne aisete nun rababa ngätai ben juta Asónte angwane, rankwaba rute nunbe, bti nun rikaba nebe juta Mitilenete mda. ¹⁵ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba ta angwane, nun rikaba känime kā butu kädian nämāne Quío ngware ta. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate mren köräbti juta Samote. Yebti nun rikaba mate kā Trogilio kánti. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate juta Miletote. ¹⁶ Nun rikaba jötrö kore, ñobtä ñan angwane Pablo ñan tö namani rabai neketebtä raire dikaro kā Asiate, aisete nun ñan rikaba juta Efesote. Pablo tö rababa rikai jötrö nebe Jerusalén, ñobtä ñan angwane Pentecostés köböi, btā niara tö rababa kwain arato juta Jerusalén, aisete nun rikaba metre ta kore.

¹⁷ Pablo nämā juta Miletote angwane, nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka

Efesote abko Pablokwe ni juanba iti niaratre kärere nüke ja kánti. ¹⁸ Erere bkänä, nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka ye rükaba nun kánti angwane, nieba krörö kwe ietre:

Ti rükaba kena mun ngätäite kā Asiate nete abti kā nüke mtare tikwe nünanba ño mun okwäbti ye töre kuin munye abko krörö: ¹⁹ Nitre israelita käre nämā kukwe miketbe taretare ti rüere, kā nämā ti nike krübäte akwa, käre ti nämā sribire ja moto jämenbti ni Dänkienkrä mun ngätäite. Ti nämā bike tidrä ni mda mdabtā amne ti nämā ja müaire arato. ²⁰ Akwa tikwe kada ketaba ñakare, kākwe kukwe kuin mun die mikakrä, ye abko tikwe diriba täte janknu munye, amne ti nämā dirire ja ngwäreki jökrä amne ju kwatirekwatire te munye. ²¹ Ne mden aisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe káme kitadre temen amne jatadreta Ngöböye, kākwe tödekadre ni Dänkien Jesubti abko ti nämā dirire ietre abko erere ti nämā sribire mun ngätäite.

²² Mtare Ngöbö Üai kätä ti juenta Jerusalén, aisete ti bike nikenta akwa, dre rakadikā tibtä yete abko gare ñakare tie. ²³ Akwa juta kwatirekwatire te ti näin abko ti kitadi ngite kā teri amne tikwe ja tare nikadi krübäte abko Ngöbö Üai Deme kätä niere, ne aibe gare kore tie. ²⁴ Akwa kukwe kuin Jesubtä, mden kätä Ngöbö ni tarekä ja moto kuinbti niere, ye tikwe kädriedre ni jökräbe abko sribi mikani ti kisete ti Dänkien Jesukwe, ye aibe abko ti tö mikai neme bare täte jökrä kā ngwiane nuäre jabtā, aisete tita nüne ya, ñakare ya abko ütiäte ñakare tikrä.

²⁵ Mtare Ngöböta gobrane ño ni kwekwe ngätäite, ye tikwe diribare munye. Mun ye abko kākwe ñan ti tuadreta mda abko gare kuin tie. ²⁶ Ye aisete nire nire kā Asiate kākwe ñan Ngöbö kukwei mikani era jae, abtä

ja ruen ngite ñakare tie, ²⁷ ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ni diantarikäre Jesu köböire abko tikwe niebare jökrä munye amne tikwe kukwe era erere rükaninte ñakare munye arato. ²⁸ Ne aisete munkwe ja ngibia au amne, nitre tödekaka Jesubti kökani Ngöböke Jesu däriehti jakrä abko Ngöbö Üai Deme kärke mun mikani ngibia, ye munkwe ngibia kuin arato, ²⁹ ñobtä ñan angwane ti näinta, abti lobo romon tä kite obeja kämike kwetadre jae, ye kwrere jire ni jatadi bätäkä ngwarbe nitre tödekaka Jesubti rüere juankäre ngwarbe. ³⁰ Ne abko ni ruäre mun ngätäite akwa, jatadi ni ngökö arato, nitre tödekaka Jesubti diankäre jakri, ye abko gare kuin tie. ³¹ ¡Ye aisete munkwe mokre jabti! Kä komä jire, dibire rare müare kwärä, tikwe mun mikaba mokre kukwe ne kwrere känenkri, ye abko mun itire itire kärke ngwianta töre jae.

³² Ja mräkätre, mtare ti bike mun mike gare Ngöböye. Erere arato, ti bike mun mike gare kukwe kuin Ngöböke yeye. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, ye abko niara kukwei kuin tä mike gare nie. Kukwe kuin Ngöböke ye raba mun die mike nüne bäri dite Ngöbökrä amne, nitre mikani deme Ngöböke, kräke Ngöböke kukwe ükaninte die mikakäre kä mrä angwane, ye ben gwaire mun die mikadi siba kwe abko kukwe kuin Ngöböke tä mike gare nie. ³³ Ti näma Ngöbö Kukwei dirire mun ngätäite angwane, tikwe ñan ngwian amne dän ni mda mdakwe ribeba jae. ³⁴ Akwa tikwe sribiba ja kise jenbti jakrä amne, ni mda mda näma sribire tibe, ye kräke tikwe sribiba, ye gare kuin munye. ³⁵ Ne aisete sribidre ño jen jakrä amne ni mda mdakwe jändrän ñakare abko die mikadre bti, ye abko tikwe diriba munye. Kukwe ne kwrere, btä ni Dänkien Jesu kärke blitabare bati,

ye abko tädre töre käre nie, abkokäre niebare krörö kwe: Nita jändrän bien ni mdaye, btä käta neme bäri nuäre nibtä ni jändrän kaka ngäbti ye ngwä, niebare ni Dänkienkwe. Abko kore se, nieba Pablokwe ietre.

³⁶ Pablokwe blitaba ünän jökrä kore, bti rababa ngukudokwäbti temen, kärke blitaba Ngöböbe ja mräkätre näma ben yete yebe. ³⁷ Angwane müare kwärä, ni jökrä kärke küde kitaba mrä Pablo ngärä, kä rababa Pablo demaine ngwärbtä kwärikwäri. ³⁸ Akwa Pablo ñan tuadreta mda nieba kwe, yebtä abko ni jökrä moto rababa ulire ulire. Nebti rikaba Pablo mukore nebe ru kanti.

Pablo nikani Jerusalén

21 Ja mräkätre Efesobo rababa nunye angwane, nun rankwabata rute, bti nun rikaba metre nebe kä butu kädian nämane Cos kanti. Bti jändrinane nun rikaba ta nebe juta Rodate. Ye kanti nun rikaba mda nebe mren köräbti juta Pátarate. ² Pátarate yete abko, ru näma krati mda abko jataba niken kä Fenicia kanti abko te nun rankwaba mda. ³ Angwane nun rikaba amne kä butu Chipre yebtä nun okwä rababa amne, nun rikaba janknu ta kä butu Chiprete, ye rabakaba nun küde ngeberekri amne, nun rikaba mate juta Tiro kä Sirate angwane, tribe mikateba kwetre yete. ⁴ Juta yete ja mräkätre tödekaka Jesubti kwanba nunye amne, nun rababa bämän krati niaratrebe yete. Angwane Ngöbö Üai Deme köböire Pablo ñan rikadre nebe Jerusalén abko ja mräkä ye rababa niere kisere Pabloye. ⁵ Akwa kä rikaba bämän krati ta angwane, nun jataba yäketa angwane, ja mräkätre yete merire, brare amne ngäbäkre kwekwe rikaba jökrä nun mukore neme mren köräbti juta bäre mento. Ye kanti nun

rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe. ⁶Bti nunkwe köbö ngwiantariba mrä jae kwärikwäri angwane, nun rankwabata rute amne ja mräkätre abko rikabata jökrä ja gwiriете.

⁷Nun näma juta Tirote, bti nun rikaba ta amne nun rikabata mrä rute mrenbti amne nun rababa juta Tolemaida. Ye kanti nun rikaba jate nebe jutate amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti näma yete abko, ie nunkwe köbö ngwiantariba, bti nun rababa kibien yete. ⁸Jändrinane dekä, nun rikaba güreere ta nebe juta Cesareate mda. Angwane ni kukwei kuin Jesubtä kädriekä ni mda mdabe näma iti yete abko kädian nämane Felipe, kanti nun rababa. Felipe ye abko ni dianinkä ni kükü ni mda mda die mikaka juta Jerusalénte ye mden abko nämane yete, kanti nun rababa. ⁹Felipe abko ngänkän bati kaibekaiibe näma nibkä gwi. Niarate abko Ngöbö kukwei niekä.

¹⁰Nun rababara raire yete angwane, ni Ngöbö kukwei niekä kä Judeabo kädian nämane Agabo rükaba nun kanti. ¹¹Rükaba nun ngwärekri noko kwrere, käkwe dän kukwän ja mäkätekrä ötübu ta nämane Pablobtä, ye diankaba kwe, bti ja kise amne ja ngoto mäkäteba jökrä kwe, bti nieba krörö kwe:

Dän kukwän ja mäkätekrä ne bkänkä abko nitre israelita käkwe mäkädite krörö Jerusalén, bti biandi nitre ñakare israelitareye kitadre ngite abko nieta kore Ngöbö Üai Demekwe. Abko kore se, nieba Agabokwe.

¹²Agabokwe blitaba kore, ye kukwei jaraba nunye amne ja mräkätre Cesareaboye angwane, Pablo ñan rikadre Jerusalén abko nun rababa ribere kisere ie. ¹³Akwa Pablo käkwe nieba krörö mda nun käre:

Ti mäkädrete kräke tita biare. Erere arato, ti müre ketadre Jerusalén ti Dänkien Jesu dokwäre, kräke tita juto

biare arato. ¿Ye ñobtä mun nibi müen amarebti mun nibi ti moto mike bäri ulire mda yere? nieba kwe nunye.

¹⁴Pablo töi rikwitaba ñakare nunye, abtä rababa jirekäbe nunye amne nunkwe nieba krörö mda:

Ni Dänkien tö dreye, ye erere raba bare, nunkwe nieba.

¹⁵Abti nunkwe ja mikaba juto jökrä, bti nun rikaba Jerusalén. ¹⁶Angwane ja mräkätre Cesareabo tödekaka Jesubti rikaba ruäre nun mukore. Niarate ye abko rikaba nun ngwena nebe ni iti kädian nämane Mnason juete, kanti nun rababa. Mnason ne abko ni Chiprebo amne, nitre tödekaka Jesubti ngätäite niarakwe tödekani bäri käne Jesubti ni mda mda ben gwaire arato.

Pablo nükani Jerusalén, kanti gätäba Santiagobe

¹⁷Yehti nun rikaba nebe Jerusalén. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti, btä kä rababa nuäre nun kare ngäbti.

¹⁸Abti jändrinane angwane, Pablo rikaba nunbe basare Santiagoye. Nun rikaba Santiago kanti amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti jie ngwianka näma ja ükaninkrö jökrä yete, kanti nun rababa. ¹⁹Angwane Pablokwe köbö ngwiantariba jökrä ietre, bti sribi Pablokwe ye köböire Ngöbökwere dre nuenbare nitre ñakare israelitare ngätäite, ye Pablokwe nieba jökrä ja täritäri ietre. ²⁰Pablokwe blitaba kore, yebtä abko ja mräkätrekwe Ngöbö käikitakaba, bti nieba krörö kwetwe Pabloye:

Ja mräkä, nitre israelita mili kabre käta tödeka Jesubti nete tä tuen mae. Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko erere mikadre täte jökrä, tätre niere. ²¹Akwa Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko nitre israelita nünanka kä mdabti nitre ñakare israelitare ngätäite käkwe ñan mikadre täte abko mata

dirire ietre abko ni mda mda káta niere ngwarbe ma rüere ietre. Erere arato, ngábákre brare kiakia abko nárákrá mikadre ñakare kwatabtä mata niere amne, nitre israelita tá nüene ño, ye kwrere ñan nuendre mda, mata niere abko ni mda mda káta niere ngwarbe ma rüere ietre arato. ²² ¿Aisete níkwé dre nuendre kukwe ye bá mikákrá ngwarbe? Ma níkaninta nete gadi ja mrákátrekwe. ²³ Aisete makwe jándrán krörö nuendre abko rabadre bári kuin ruen nunye: Ni brare nibká tá nun ngátáite nete kákwe ja kukwe biani Ngöböye abko erere mikadre táte kwetre. ²⁴ Ni ye abko ma rika ngwena jabe, ben makwe ja mika dbe Ngöbö ngwárekri, Moisékwe nuemna ño ye kwrere amne, jándrán kukwadre Ngöbö káikítakakáre, ye makwe útiá bian jókrá kráke. Niaratre kákwe kukwe nuendre táte jókrá, ye bá mikakáre niaratrekwe ja dokwá drüen mikadi tikadreká jókrá. Makwe nuendre kore kráke, ne kóböire blitata ngwarbe ma rüere gadi ni jókrákwe mabtá. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mata mike táte, ye abko gadi kwetre arato. ²⁵ Akwa nitre ñakare israelitare kákwe tödekani Jesubti abko kráke nunkwe kukwe úkaninte ño, ye erere nunkwe juanina kráke abko krörö: Ngri biani ngöbö ngwarbe mikákrá útiáte ñan kwetadre kwetre. Ngri dárié amne jándrán kámikani köbti ñan kwetadre kwetre arato. Mdakáre abko, ñan ja mikadre gure bati bati kwetre. Ne abko nunkwe tikani kore kráke, aisete kukwe ne aibe mikadre táte kwetre. Abko kore se, niebare Santiagokwe Pabloye.

²⁶ Ye erere bkänä, Pablo níkaní ni nibká ye ngwena jabe. Abti jándrinane, ja mikani dbe gwaire bentre kwe, bti ja kukwei biani kwetre Ngöböye, ye rabadre bare ñongwane amne, jándrán biandre kwetre kámikadre Ngöböye ja

kukwei mikani táte bá mikakáre, ye abko biandre ñongwane kwetre abko níkaní niere ju blitákrá Ngöböbe ye kánti.

Pablo kitani ngite ká teri

²⁷ Yebti ká jatanina níken báman krati ta ietre ja mikákrá dbe angwane, batibe nitre israelita núnanka ká Asiate námáne ruáre, ye ie Pablo jatábare ju blitákrá Ngöböbe kánti angwane, jótrö ngwarbe ni jókrá moto mikani romon kwetre Pablo rüere. Ye btárábe nakwani jókrá Pablobtä, ²⁸ ká namani ngrente krörö:

¡Mun israelita ye erere jakwe jókrá nun die mike nete! Ni ne mden tá diriká ká jókrábtí temen, kukwe dirire blo juta níkwé rüere amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye rüere tá ñáke blo arato. Mdakáre abko, nitre ñakare israelitare jánükani kwe ju deme blitákrá Ngöböbe kánti nete arato, ká mikakáre deme ñakare. Ye mden kiseté, mun israelita tá nete, ye erere jakwe jókrá nun die mike kite kúnken ju báre mento nete, namanintre ngrente. ²⁹ Namanintre ngrente kore, ñóbtá ñan angwane ni ñakare israelitare Efesobo káedian námáne Trófimo abko ben Pablo tuani díkeká kwetre deká juta ngrabare, aisete Pablo níkaní ngwena nebe ju blitákrá Ngöböbe kánti, namanintre nútüre, aisete namani ñáke kore.

³⁰ Abtä ni jókrá kwe ká namani nokre. Angwane ni mda mda jatani beteká, níkaní mate, ye ie Pablo neketaninte, níkaní Pablo kitéká ja káne kwárákwára ju blitákrá Ngöböbe báre mento se kwrere, bti jukwe díkaninta jótrö jite kwetre. ³¹ Bti jatanina Pablo kámike angwane, nitre israelita namani krúbáte jókrá, ká namani ká mike nokre Jerusalén abko kukwei jánükani rúkátre romanobo dánkien kriye. ³² Angwane rúkátre dánkien kri ye kákwe rúká kwekwe úkaninkró jótrö ng-

warbe rükätre dänkien mda mdabe, bti nikanintre betekä nebe nitre nämane kä mike nokre ye kanti. Rükätre dänkien kri nükani mate rükätrebe, ye jatabare ietre angwane, Pablo metani ñakare mda kwetre.

³³ Angwane rükätre dänkien kri ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kani ngite, bti mäkätamna kadena krobubti kwe nitre rükäye, bti niebare krörö kwe:

¿Ni ne abko nire amne tä dre nuene? niebare kwe ietre.

³⁴ Angwane ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata nekwäre sekwäre, aiseite ni kukwei namani nokre. Yebtä Pablo abko ni ño amne dre namani nakenkä metre ñan nükani gare rükätre dänkien kri yeye. Abtä Pablo ngwiamna jirekäbe kwe kitadre ju nitre rükäkwe kanti.

³⁵ Ye kwrere bkänä, Pablo jänikani, jänikani nebe kalerabtä ju nitre rükäkwe kanti angwane, ni namani nakwen Pablo jiebtü kämikakäre, abtä nitre rükä käkwe Pablo kaninkä känta niaratre ngäniene, ³⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä nikani Pablo jiebtü, ye abko namani ngrente kri, kä namanintre niere:

¡Ni ye kämike, ni ye kämike! namanintre ngrente.

Pablokwe blitabare jakrä

³⁷ Yebti Pablo jatanina niken gwä angwane, niebare krörö kwe rükä dänkien kri yeye:

¿Ti rabadre blite chi mabe ya? niebare kwe ie.

Angwane rükä dänkien kri ye käkwe niebare mda ie:

¿Blita gare griegore mae ñan ñan? niebare kwe Pabloye.

³⁸ ¿Ni Egiptobo nükani iti Jerusalén nete, ne käkwe ni mili kräbkä töi kwitani gobran romanobo rüere, bti nikani ngwena kä kaibete rükäre gobran ro-

manobo rüere abko ma ñakare ya? niebare rükä dänkien krikwe Pabloye.

³⁹ Angwane Pablokwe niebare ie:

Ti abko israelita nünanka juta Tarsote, juta ütiäte kri kä Ciliciate ye kanti, akwa makwe kä bian chi tie blitakrä ja mräkätre nokobe, ie ti tö nibi, niebare Pablokwe ie.

⁴⁰ Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe kä biani Pabloye blitakrä amne, Pablo namani nünaninkä krö kalerate angwane, ni jökrä rabadre kwekbe niara kukwe nuen niebare kisebti kwe ietre. Ye erere ni jökrä namani kwekbe angwane, Pablo nikani blite hebreore, käkwe niebare krörö:

22 Ti mräkätre amne ti ruaitre tikwe, ti bike blite au jakrä, aiseite ti kukwei nuen kuin munkwe.

² Pablo abko namani blite niaratre kukwere hebreo bentre, yebtä namani bäri kwekbe jökrä Pablo kukwei nuen angwane, niara nikani blite janknu krörö:

³ Ti abko israelita. Ti därebare juta Tarsote kä Ciliciate, akwa ti rirabare Jerusalén nete amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä abko tikwe ja töitikani metre täte jökrä Gamalielibe. Erere arato, käre ti töita sribibtä Ngöbökrä, munta sribire ño mtare, ye kwrere ti töita. ⁴ Ne aiseite, kena ni merire amne ni brare nämane niken Ji nebti, ye ti nämane gain angwane, ti nämane niken kisere jiebtü. Ti nämane kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri kämikakäre. Ne abko ti nämane nuene kore kena. ⁵ Tita kukwe niere munye ne abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne nitre unbre ji dokwäte ie gare kuin jökrä, aiseite niaratre raba blite metre kukwe nebtä, ñobtä ñan angwane ni mräkätre israelita Damascobo nämane tödeke Jesubti, ye rüere tikwe tarä käräba ietre, bti ti rikaba ja mräkätre tödekaka

Jesubti ye kaen ngite, bti ti jatadre ngwena nūke Jerusalén nete mikakäre ja tare nike, abkokäre ti rikaba.

⁶Akwa ti rikaba ji ngrabare, ti rababara mate ja ken juta Damascobe amne nänä rükabara ruäre käin. Ti näma näin jäme angwane, batibe kä trä gitiaba ngwen bürere ti bäre temen.

⁷Angwane ti rikaba mate temen amne ni kukwei jaraba krörö tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebti ti mikakäre ja tare nike yere? nieba tie.

⁸Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ni kukwei jaraba tie, ye käkwe nieba krörö tie: Ti abra Jesu Nazarebo. Ti ne mden jiebti mata näin kisere ti mikakäre ja tare nike ye, nieba kwe tie. ⁹Ye ngwane abko ja mräkätre nämane näin ti mukore, ye ie kä trä jataba, akwa ni kukwei ye rükaba gare ñakare ietre.

¹⁰Angwane ti abko käkwe nieba krörö mda: ¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba tie: Näinta krö, bti ma rika janknu nebe Damasco. Ye kánti kukweta ükaninte ño nuendre mae abko ni tädi iti yete käkwe niedi jökrä mae, nieba kwe tie. ¹¹Akwa kä trä gitiaba ngwen dikaro, ye käkwe kä ötateba ti okwäte, aiseté kä rababa tuen ñakare tie. Abtä ja mräkätre nämä näin tibe, ye käkwe ti kaba küdebtí, bti rikaba ti ngwena nebe Damasco.

¹²Juta Damascote yete abko ni iti kädian nämane Ananías nämane nüne. Niara abko nämane nüne metre Ngöbö okwäbti amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko niara nämane mike täte kuin. Ye mdenbtä abko, nitre israelitá nünanka juta Damascote nämane blite kuin jökrä niarabtä. ¹³Ananías ye abko jataba ti kánti, rükaba angwane nieba kwe tie: Ti mräkä Saulo, kä raba tuenta mae, nieba kwe tie. Ye btäräbe kä trä gitiakaba ti okwäte, käkwe niara

mikaba näräre. ¹⁴Angwane nieba mda kwe tie: Ngöbö mika nämane ütiäte ni mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe tö dre nuein abko rabadre gare mae, abkokäre ma dianinkä kwe. Amne Jesu abko Ni Era Metre abko makwe tuadre, abkokäre ma dianinkä kwe. Erere arato, Ngöböta blite ja kada jenbti, ye abko kukwei jaradre mae, abkokäre ma dianinkä kwe jakrä. ¹⁵Makwe dre dre tuani amne makwe niara kukwei nuani ño ño, ye erere makwe niedi ni jökrä ngwäreki arato. ¹⁶Ne aiseté gwängware näin krö, bti ma rika ja mike ngökadre ñöte amne tödeka makwe ni Dänkienbti angwane, Ngöbökwé ma ngite kukwe kämekäme nuenbtä bätädrete jökrä mabtä, nieba niarakwe tie. Ye erere tikwe nuenba.

¹⁷Yehti ti rükabata Jerusalén nete angwane, ju blitakrä Ngöböbe, kánti ti rikaba blite Ngöböbe amne ye kánti, köböre kwrere tikwe kukwe tuaba krörö: ¹⁸Ni Dänkien tuaba tikwe, käkwe nieba krörö tie: Mata blite tibtä ye abko ñan mikadre era nitre Jerusalénbokwe, aiseté gwängwarbe makwe kä mikaka Jerusalén nete, nieba kwe tie. ¹⁹Abtä tikwe niebare: Ti Dänkien, sinagoga kántikánti ti nämane niken, kä nämane nitre tödekaka mabtí kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri amne ti nämane mete arato. ²⁰Erere arato, sribikä makwe Esteban nämane blitaka makrä, ye kámikani amne ti nämä yete arato amne, niara kámikadre abko rababa dbe tikrä, aiseté nitre niara kámikaka, kräke ti nämane dän ngibiare. Ye mdenbtä nitre Jerusalénbo käkwe ti kukwei mabtä mikadre bäri ütiäte jae ruen tie, tikwe nieba ti Dänkienye. ²¹Akwa ti Dänkien käkwe nieba krörö tie: Nitre ñakare israelitäre tä nüne mente temen, ye kánti ti bike ma juen, aiseté nän jötrö, nieba kwe tie, niebare Pablockwe.

²² Pablo juani ni Dänkienkwe nitre ñakare israelitare ngätäite niebare kwe, yebtä abko ni jökrä ñan tö namani Pablo kukwei nuai mda, kä namani ngrente krikri be amne, namani niere:

¡Ni ye käkwe ñan nünandre mda!
¡Niara denkä kä nebtä! namanintre niere romone.

²³ Ni jökrä namani ngrente janknu kore amne, namani dän jabtä ngrükete amne namani dobro mnü kite käintabe romone. ²⁴ Abtä nitre rükä dänkien kri käkwe Pablo kitamna ju nitre rükäkwe kanti angwane, Pablokwe kukwe era erere niedre, abkokäre Pablo kwata metadre niebare kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä namani ñäke Pablo rüere, yebtä abko niebare kore kwe.

²⁵ Akwa Pablo mäkäninante biare kwata metadre angwane, ni rükä dänkien nämane yete, ye ie Pablokwe niebare krörö:

¿Ni romano jä ngämi nebe kritobo ngwärekri, ye känenkri kwata metadre, ye abko köböi bianina munye ya? Ñakare ruen tie, niebare Pablokwe.

²⁶ Pablokwe ñäkäbare kore, ye jarabare rükä dänkienye angwane, nikani jötrö, käkwe niebare rükä dänkien bäri kriye:

Ni ne abko romano aiseté, ¿makwe dre nuendi mda btä? niebare kwe ie.

²⁷ Angwane nitre rükä dänkien kri käkwe krötabare Pablo ken, käkwe niebare ie:

¿Ma abko ni romano bkänä ya? niebare kwe ie.

Angwane Pablokwe niebare mda ie:

Jän, ti abko romano, niebare kwe ie.

²⁸ Nitre rükä dänkien kri käkwe niebare mda Pabloye:

Ti tö namani rabai romanore angwane, tikwe ja ütiä biani kri, köböire ti namani ni romanore, niebare kwe.

Abtä Pablokwe niebare mda ie:

Akwa ti abko därebare romanore, niebare kwe.

²⁹ Yebtä abko, nitre rükä namani biare Pablo kwata metakäre, yebtä kä jürä namani, käkwe kä mikaninkä jökrä Paboltä. Erere arato, Pablo abko romano gani rükä dänkienkwe angwane, Pablo mäkäninte kwetere kadenanbti, yebtä abko kä jürä namani kri btäre, ñobtä ñan angwane ni romano ngämi kwen ngite, känenkri ñan mäkädrete jire chi aiseté.

Pablo jänikani Sanedrin ngwärekri

³⁰ Jändrinane angwane, drebtä nitre israelita nämane Pablo kite ngise abko nitre rükä dänkien kri tö namani gai metre, käkwe kadena tikaninte Paboltä, bti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye ie ja ükakrömna jökrä kwe amne, ni mda mda nämane sribire Sanedrinbe, ie ja ükakrömna jökrä kwe. Bti Pablo nämane kä teri diamna ju bäre kwe, bti mikani ni jökrä ngwärekri mda kwe.

23 Angwane Pablokwe Sanedrin mikani ñäräre kwekbe ja käne, käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, ti nämane nüne kena, erere tita nüne abti kä nüke mtare amne ja ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekri tie, niebare kwe.

² Angwane nitre nämane känime Pablo bäre temen, ye ie Ananíakwe Pablo metamna kada mkäte ta. Ananías ne abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko käkwe Pablo metamna, ³ akwa Pablo käkwe ñäkäbare tare mda ie:

¡Mata ja bä mike kuin! Ngöbökwé ti ngie mikadi ma rüere. Mata tükänintbe yete, ye tö kukwe ükaite tibe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti bä amarebti, ¡ye ñobtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko rüere ma tö nibi ti mete yere! niebare kwe Ananíaye.

⁴Abtä nitre nämáne yete ye kákwe niebare Pabloye:

¿Ñobtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, ie mata ñáke kore yere? niebare kwetre Pabloye.

⁵Angwane Pablokwe niebare mda:

Ja mrákä, ni noko abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko gare ñakare tie, aisete tikwe ñári kore ie, ñobtä ñan angwane tärä Ngöbökwé káta niere krörö: Ni gobranka juta makwebti, rüere makwe ñan ñáká-dre blo, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Pablokwe.

⁶Yebti nitre nämáne sribire Sanedrinbe abko ruäre saduseo amne ruäre abko bariseo, ye gani Pablokwe. Angwane Pablokwe ñákábare jume ja dibti, kákwe niebare:

Ja mrákä, ti abra bariseo. Ti mrákä abko bariseo jökrä akwa, ni krütani rükadreta nire abko tita mike era jae, ye mdenbtä abko ti mikata ngite mtare, niebare Pablokwe.

⁷Pablokwe ñákábare kore, yebtä abko nitre bariseo amne nitre saduseo níkani ja kwete kwärikwäri. Abtä nitre nämáne gätäbtä, ye kákwe ja ñákänintbe jene jene mda, ⁸ñobtä ñan angwane ni krütani ñan rükadreta nire abko nitre saduseo káta niere. Erere arato, angele amne üai ñakare, tätre niere. Akwa nitre bariseo abko káta kukwe ye mike era jökrä, aisete namani ja kwete jökrä kore. ⁹Angwane ni jökrä namani ngrente amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátre nämáne ruäre abko nämáne nekete nitre bariseokri abko namani nünaninkä krö kákwe niebare:

Ni neta ja mike ngite ñakare, ñobtä ñan angwane nane ni üai nükani blite ben o angele nükani blite ben kukwe nebtä, niebare nitre bariseokwe.

¹⁰Akwa ni jökrä namani ká mike nokre krübäte. Yebtä nitre rükä dänkien kri, btä ká jürä namani krübäte, ñobtä

ñan angwane nane Pablo dikandrete oto kiakia jökrä ja ñáte ni jökrákwe, ye abko jürä namani btä. Abtä nitre rükä juani ruäre kwe nebe Pablo tuen, bti Pablo jänikaninta kitadreta ju nitre rükákwe kánti bobuta.

¹¹Yebti deo, ni Dänkien Jesu nükani ja mike tuadre Pabloye, kákwe niebare ie:

Pablo, makwe ñan ká jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane makwe blitabare tibtä Jerusalén nete, ye kwrere makwe blitadi tibtä juta Romate sete arato, niebare ni Dänkienkwe ie.

Nitre israelita kákwe kukwe mikanintbe Pablo kámikakäre

¹²⁻¹³Abti jändrinane, nitre israelita ni gre ketebu jire kákwe ja töi mikani gwaire Pablo kámikakäre, kákwe ja kukwei biani krörö ja rüere Ngöböye: Ni ngämi Pablo kámike, känenkri níkwe ñan mrödre amne níkwe ñan tomna ñadre, niebare kwetre jae kwärikwäri amne Ngöböye. ¹⁴Bti nikaninta mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kánti amne nitre unbre ji dokwäte kánti, kákwe niebare ietre:

Nun ngämi Pablo kámike, känenkri nunkwe ñan mrödre jire abko nunkwe ja kukwei biani kore ja rüere Ngöböye. ¹⁵Ne aisete mun sribikä ütiáte krikri Sanedrinte ye kákwe Pablo káräta jetbe rükátre dänkien kriye amne, kukwe ño metre abko Pablokwe niedre nete, abkokäre munta kärerere núke ja ngwärekri, munkwe nie. Akwa Pablo ngämi núke mun kánti nete, ye känenkri nunkwe kámikadi, niebare kwetre.

¹⁶Akwa Pablo kámika brai namani, ye Pablo nürákwe gani angwane, Pablo nämáne ngite, ye kánti níkani niere Pabloye. ¹⁷Blitabare ünán kwe Pablobe, angwane nitre rükä dänkien nämáne yete Pablokwe káräbare, bti niebare kwe ie:

Ni bati ne tö kukwe ütiäte kri niei dänkien kriye, aisete ngwena nebe niara kánti, niebare Pablokwe ie.

¹⁸Ye erere bkänä, rükätre dänkien nikani Pablo nürä ye ngwena nebe rükätre dänkien kri kánti, kákwe niebare ie:

Ni kädianta Pablo tä ngite ye kákwe ti káräniri, bti ti juni ma kánti kwe ni bati nebe, ñobtä ñan angwane ni ne abko tö kukwe ütiäte kri niei mae, aisete ti juni kwe nüke ma kánti nete, niebare kwe.

¹⁹Angwane nitre rükä dänkien kri ye kákwe Pablo nürä kani küdebtí, nikani ngwena jenena temen, kákwe niebare krörö ie:

¿Ma tö nibi dre niei tie? niebare kwe ie.

²⁰Angwane Pablo nürä kákwe niebare:

Nitre israelita kákwe ja töi mikani gwaire Pablo káräkäre mae jetbe nebe nitre sribikä Sanedrinte ye ngwärekri, kukwe era erere ngwiantarikäre ja tärítäri Pabloye, nieta kwetre. ²¹Akwa makwe ñan niaratre kukwei mika era, ñobtä ñan angwane ni gre ketebu bti bäríre mda tädi ja rükaninte jibtä Pablo kraire jite. Niaratre kákwe ñan Pablo kámikadre angwane, ñan mrödre kwetre amne ñan tomna ñadre kwetre, niebare ja rüere kwetre Ngöböye, aisete makwe dre niedi ye abko niaratre tä biare ngibiare ngäbti, niebare Pablo nüräkwe.

²²Angwane rükätre dänkien kri kákwe ni bati ye juaninta, akwa kukwe ye abko ñan niedre jire ni mda mdaye kwe, niebare kwe ie.

Pablo jänikani nebe governador Félix kánti

²³Yebti rükätre dänkien kri kákwe rükä dänkien káräbare nibu, bti niebare kwe ietre:

Nitre rükä kánene siento krobu abko rika gürrere amne, rükä ni gre ketamá bti

ni jätä abko rika mdäbti amne ni siento krobu abko rika buko nga ngwena kisete rikakäre juta Cesareate ñänä okwä krä ökän deo, niebare kwe ietre.

²⁴Erere arato, rükä dänkien kri kákwe mdä mikamna biare kratí nänkrä Pabloye amne Pablo järíkadre kuin nebe gobernador Félix ngwärekri abko niebare dänkien krikwe kore.

²⁵Angwane tarä tikani krörö kwe gobernador Félixkrä:

²⁶Ñantöre Félix. Ma gobernador ütiäte kri, kräke ti Claudio Lisias kätä tarä ne tike. ²⁷Nitre israelita kákwe ni ne kani ngite angwane, tö namani kámikai, akwa ni ne abko romano tikwe gaba angwane ti janama denkätä nitre israelita kisete rükätre tikwebe. ²⁸Erere arato, drebtä niara kita nämáne ngise abko ti tö rababa gai, kä rikaba ngwena nebe Sanedrin ngwärekri. ²⁹Angwane kukwe ükaninte nuendre kwetre abko ni ne ñan tä mike täte, abtä tätre kite ngise akwa, ni ne kákwe ja mikani ngite ñakare, aisete kukwe ye dokwäre ni ñan raba niara kámike jire chi. Erere arato, ñan rabadre ngite jire chi kukwe ye dokwäre ruen tie. ³⁰Akwa mtare nitre israelita tö niara kámikai abko tikwe gani, aisete tita juen jirekäbe nebe ma kánti. Erere arato, nitre niara kitaka ngise abko rikadre nebe ma kánti blitakäre niara rüere mabe, abkokäre tita juen, tikani rükätre dänkien krikwe taräbtä.

³¹Nitre rükä dänkien kri ye kákwe dre niebare rükätreye, ye erere nuenbare kwetre, kä nikanintre Pablo ngwena deo nebe juta Antípatrite. ³²Yebti jändrinane angwane, kukwe nakaninkä ñakare btätre, aisete rükätre nämáne näin gürrere, ye nikaninta ja jiebtí nebeta ja kánti amne rükätre nämáne

näin mdäbti mdäbti aibe nikani janknu Pablobe. ³³Nikanintre nebe juta Cesareate angwane, tärä biani kwetre gubernadoreye, käkwe Pablo mikani gare ie arato. ³⁴Abti gobernador käkwe ñäkäbare ünän jökrä täräbtä, bti niebare kwe Pabloye:

¿Ma kä mdenbo? niebare kwe ie.

Angwane, Ja Ciliciabo, niebare Pablokwe ie.

³⁵Abtä niarakwe niebare mda Pabloye:

Nitre ma kitaka ngise rükadi nete angwane, batibe tikwe ma kukwei nuadi, niebare kwe ie.

Yebti Pablo mikani ngibiadre kwe ju kri jrei Herodekwete abko nakaninkä kore.

Pablokwe blitabare ja dokwäre gobernador Félix ngwärekri

24 Abti kä nikanina köbörice ta angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Ananías nikani nebe Félix kánti amne nitre unbre ji dokwäte nikani ruäre ben. Erere arato, ni iti blitaka ni mdakrä kädian nämane Tértulo nikani siba nebe gobran Félix kánti Pablo kitakäre ngite gobranye. ²Pablo jänükani niaratre ngwärekri angwane, Tértulo nikani niere krörö gobernador Féliye Pablo rüere:

Ti dänkien bäri ütiäte kri, mata gobrane kuin nete, yebtä ti tö kuin niei mae, ñobtä ñan angwane mtare ni israelita tä nüne jáme ma köböire. Erere arato, ma töbtä, aiseite mata sribire kuin, abko köböire makwe jändrän keta kabre ükaninte juta nikwete nete. ³Ne aiseite, jändrän ne abko nunta kaen ngäbti käre amne kä jökräbti arato, aiseite nun tö kuin niei mae sribi jökräbtä. ⁴Akwa ti ñan tö kä diainkä dikaro makän, aiseite ti bike blite chi mabe amne makwe ti kuk-

wei nua ja moto jämenbti abko ti ribere mae.

⁵Ni ne abko tä ni jökrä nike krübäte gobran romanobo rüere amne, kä jökräbti temen niarata näin nitre israelita ñäketbe jene jene amne, nitre reketaka ni Nazarebokri abko bti niarata mikani ji dokwäte abko kwanba nunye. ⁶Mdakäre abko niara tö rababa ju Ngöbökwete dain jändrän kämenbti. Abtä nunkwe kaba ngite, [kukwe ükaninte nuendre nunkwe tä niere, ye kwrere. ⁷Akwa nitre rükä dänkien kri Lisias käkwe diankabata jötrö amne romone nun kisete, bti Pablo kitaka ngise juamna blite mabe nete.][†] ⁸Akwa mtare nunta kite ngite ma ngwärekri nete, aiseite kukwe ne abko era ya, ñakare ya abko makwe ngwiantari au ie. Abko kore se, niebare Tértulokwe.

⁹Kukwe niebare Tértulokwe, ye abko nitre israelita nämane yete käkwe era niebare arato. ¹⁰Angwane Pablokwe blitadre niebare kisebti ie gubernadorekwe amne Pablokwe niebare krörö:

Kä raire mata mikani kukwe ükatekä juta nebe, aiseite kä nibi nuäre tibtä blite jakrä ma ngwärekri nete. ¹¹Köbö jätäbti kubube ti rikaba Jerusalén yete Ngöbö käikitakakäre. Ye abko era ya abko makwe ngwiantari au gadre jae. ¹²Ti nämä nete angwane, nitre ti kitaka ngise, ie ti kwanba ja kwete ñakare ni mda mdabe. Erere arato, ti köböite ni kwati ñan käta kä ngwen nokre ju blitakrä Ngöböbete amne, sinagoga kwatirekwatire te amne kä mdabti juta Jerusalénte. ¹³Ne aiseite nitre ne ñan tä ti kite ngise kukwe erabtä amne tätre ni ngökö ngwarbe ti rüere.

¹⁴Akwa kukwe era erere ti bike niere metre abko krörö: Ngöbö mikani ütiäte ti mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe kräke tita sribire Ji Btinbti mtare. Ye

[†]24:7 Kukwe ne ñan tä tikani manuscrito kira bäri kuinkuinbtä.

mden abko kukwe ngwarbe nieta kwetre. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko tita mike era jökrä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe Ngöbö Kukwei tikani kira, ye tita mike era jökrä arato. ¹⁵ Mdakäre abko, ni kuin amne ni käme krütanikrütani abko Ngöbökwe mikadita nire abko, bti nitre noko tä tödeke, ye kwrere bti tita tödeke arato. ¹⁶ Aisete ja rabadre ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre amne ni mda mda ngwärekre, abkokäre käre tita nüne kuin metre.

¹⁷ Akwa kukwe rakakaba krörö tibtä juta Jerusalénte: Kä raire ti nämane dikekä kä mdabti. Abti ti jatabata Jerusalén ngwian ngwena biankäre nitre israelita bobre bobre kräke amne jändrän biankäre Ngöböye. ¹⁸⁻¹⁹ Kä ye ngwane, kukwe ükaninte nuendre, erere ti nämä nuene, aisete ti rababa dbe Ngöbö ngwärekre. Amne ti nämä ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni israelita nünanka kä Asiate rükaba ruäre ti kanti, aisete ye näire ni nämä ñakare kwati tibe amne ni nämä kä mike ñakare nokre arato angwane, nitre Asiabo rükaba. Niaratre ye abko käkwe ti kitaba ngite käne, aisete rabadre nüke nete ti kite ngite amne rabadre ti ngite niere ruen tie. ²⁰ Ñakare ne ngwane ti rababa Sanedrin ngwärekre angwane, drebtä tikwe ja mikani ngite, ye nitre nete noko käkwe niedre metre arato mae. Akwa nuenba ñakare kwetre. ²¹ Akwa ti nämä niaratre ngätäite angwane, tikwe ñäkäba jume ja dibti, käkwe nieba krörö:

Ni krütani abko Ngöbökwe mikadita nire abko tita mike era, yebtä munta kukwe ükete tikrä mtare, tikwe nieba kore. Nebtä aibe nitre noko tö ti kitai ngise ruen tie. Abko kore se, niebare Pablokwe Féliye.

²² Gobernador Félix abko, ie Ji Btin gare kuin, aisete Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko kukwe Pablokwe tu-

animetre ükadrete köbö mdabti kwe, käkwe niebare krörö nitre israelitaye:

Nitre rükä dänkien kri Lisias rükadi ti kanti nete, käkwe kukwe ño niedi metre tie angwane, tikwe kukwe munkwe tuadi kanti. Abko kore se, niebare Félikwe ietre.

²³ Abti Félikwe nitre rükä dänkien juani Pablo kiteta ngite kä teri akwa, kä biandre ruäre dikakakrä Pabloye amne Pablo kukwe muko, ie kä biandre nüke basare Pabloye niara die mikakäre, niebare Félikwe.

²⁴ Yebti köbö mdara jire te, Félix jatani merire kwe Drusilabe. Drusila abko meri israelita abko ben Félix jatani, käkwe Pablo kärämna angwane, tödekadre ño Kristo Jesubti abko Pablokwe niebare ie, niara käkwe Pablo kukwei nuani. ²⁵ Akwa nünandre ño metre Ngöbö ngwärekre amne, ni ñan rankwadre jötrö jändrän käme jiebtä amne mrä Ngöbö rükadi kritobore ño nibtä abko niebare Pablokwe Féliye. Yebtä abko, Félix nekwetaninkä, käkwe niebare Pabloye:

Nänta jötrö. Kä rabadita ngwarbe tie angwane, tikwe ma kärädita mda, niebare kwe Pabloye.

²⁶ Akwa Pablokwe ngwian biandre ja ütiäre Féliye abko ie Félix tö namani, aisete käre namani nüke Pablo kärere blite jabe. ²⁷ Pablo namani ngite kä kubu angwane, käre kukwe namani nakenkä kore. Yebti Félix ñan namani gobernador mda, aisete ni iti mda kädian nämane Porcio Festo namani gobernador Félix täte, akwa Félix abko tö namani rabai kuin jabtä nitre israelita krikri be, aisete Pablo tuanimetre ngite kwe.

Pablokwe blitabare jakrä Festo ngwärekre

25 Festo nikani nebe kä Judeate sribikäre gobernador kwrere. Juta Cesareate, ye kanti namani köbömä, bti nikani juta Jerusalénte

köbö ngwiantarikäre nitre israelita ji dokwäteye. ²Namani Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita ji dokwäte nikani, käkwe Pablo kitani ngise ie. ³Ja moto kuinbti Festokwe Pablo juandreta Jerusalén kukwe ukatekäre yete abko ribebare kisere kwetre ie, ñobtä ñan angwane niaratre nämane Pablo kämika braire ji ngrabare, abkokäre namani kärereta ie.

⁴Akwa Festo abko käkwe niebare ietre:

Pablo rabadi ngite janknu juta Cesareate amne ti ara jire kebera yäketa arato nebata juta yete. ⁵Niara käkwe ja mikani ngite krübäte bkänä ne ngwane, mun ji dokwäte dokwäte nete, ye ara jire rikadre tibe nebe sete, niara kitakäre ngise tie sete abko rabadre bäri kuin. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁶Yehti Festo namani köbö kwä amne köbö jätä näre mda juta Jerusalénte, bti nikaninta juta Cesareate. Jändri-nane angwane ja täkrä gobrankrä, bti nämane tākänintbe, käkwe Pablo ngwiamna nebe ja kanti. ⁷Erere bkänä, Pablo nikani gwäkäre angwane, nitre israelita nämane Jerusalén, nükanina Festobe, ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kitani ngise kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe btä. Akwa kukwe era erere kwani ñakare Pablo rüere ietre.

⁸Angwane Pablo abko käkwe ñäkäbare au jakrä:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nitre israelitaye, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe amne emperador romanobo rüere, ti ja mike ngite ñakare arato, niebare Pablokwe Festoye.

⁹Akwa nitre israelita ñan moto rabadre romon Festokrä, abkokäre tö namani niaratre näkwitai, abkokäre niebare krörö kwe Pabloye:

¿Ma tö rikai nebe Jerusalén, kanti tikwe kukwe ukadite makrä ya? niebare kwe ie.

¹⁰Pablokwe niebare mda ie:

Ma kukwe ukatekä emperador käfti abko ngwärekre tita nete. Ne kanti makwe kukwe ukadrete tikrä, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare nitre israelita rüere, ye gare kuin mae. ¹¹Akwa nane tikwe ja mikani ngite era bkänä, dokwäre ti kämika tö rabadre angwane, tita juto biare krüte. Akwa tikwe ja mikani ngite ñakare nitre israelita rüere ne ngwane, ni mda ñan raba ti bien jire chi kämikadre nitre israelita seye, aisete emperador ara jire käkwe kukwe ukate tikrä, ie ti tö, erere tita ribere mae. Abko kore se, niebare kwe Festoye.

¹²Abtä nitre töbtä töbtä nämane yete niara die mikakäre, ye ie Festokwe kukwe ngwianintari, bti niebare kwe mda Pabloye:

Ma abko romanobo, aisete emperador ara jire käkwe kukwe ukadrete makrä abko mata ribere tie aisete, ma näin niara kanti juta Romate jirekäbe, kukwe makwe ye ukatekäre. Abko kore se, niebare Festokwe.

Festokwe ja di käräbare Pablobtä jrei Agripaye

¹³Yehti köbö nikanina bä raire ta angwane, jrei Agripa nikani ngwai Berenicebe nebe Cesareate köbö ngwiantarikäre Festoye. ¹⁴Ye kanti namaninta nüne bä raire Festo kanti angwane, Festokwe blitabare kukwe Pablokwebtä jrei Agripabe, käkwe niebare ie:

Ni iti mikaninte ngite Félikwe abko tä ngite nete. ¹⁵Ti nämä Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita unbre ji dokwäte käkwe ni ye kitaba ngite ti ngwärekre amne müre ketamna kwetre tie. ¹⁶Abtä tikwe nieba

krörö ietre: Ni kitata ngite abko ngämi ja kwete gwäre ni niara kitaka ngitebe, ye känenkri ni ngite ye kämikadre ñakare jire abko tä ükaninte kore nun romanobo ngätäite, tikwe nieba ietre. ¹⁷Niaratre jatabata tibe nete, ye mdenbtä abko jändrinane tikwe nitre kukwe ükatekä mda tibe käräba jötrö, bti tikwe ni ngite ye ngwiamna nüke ja kanti nete. ¹⁸Akwa kukwe nubenare blo kwe, btä mika nämane ngite, ti nämane nütüre, ye kwrere btä nitre niara kitaka ngite käkwe niara mikaba ngite ñakare ti ngwärekri. ¹⁹Akwa Ngöbö mikadre täte ño, yebtä nämane ja kwete amne ni kädian nämane Jesu abko krütani akwa tä nire abko Pablo namani niere, ye aibebtä mika rababa ngite.

²⁰Tikwe kukwe ye ükadrete ño ñan rababa nüke gare tie. Abtä Pablo rikadreta jirekäbe Jerusalén, kanti tikwe kukwe ükadrete kräke ya abko tikwe ngwiantariba ie mda. ²¹Akwa emperador abko käkwe kukwe ükadrete kräke nieba kwe, aisetä tä ngite nete. Abti tikwe juandi nebe emperador kanti, niebare Festokwe Agripaye.

²²Angwane Agripakwe niebare mda Festoye:

Ti tö ni ye kukwe nuai arato, niebare kwe.

Amne Festokwe niebare ie:

Jetbe makwe niara kukwei nuadi, niebare mda kwe ie.

Pablokwe blitabare jrei Agripa ngwärekri

²³Ye erere bkänä, jändrinane Agripa amne Berenice käkwe ja ükaninte kuin ja bä mikakäre ütiäte, bti nitre rükä dänkien krikri amne nitre gobranka gobranka juta Cesareate, ye ben nikanintre gwaire nebe gwi kä kukwe ükatekrä ye kanti. Angwane Festokwe Pablo ngwiamna nebe ye kanti. ²⁴Bti niebare kwe ni jökräye:

Jrei Agripa amne mun ütiäte ütiäte tä ja ükaninkrö ketetibe nunbe nete, ni iti tä ngite abko jänüra mun ngwärekri nete tuen munkwe. Nitre israelita Jerusalénbo amne Cesareabo kwati tä nüke ni ne mike ngite ti ngwärekri nete, käta nebe ngwänenkä krikri be, käta nebe niara müre ketamna tie. ²⁵Akwa ni ne ja mike ngite ñakare, aisetä müre ketadre ñakare tä nebe tuen tie. Akwa emperador käkwe kukwe ükadrete kräke abko ribebare kwe tie, aisetä tikwe juandi jirekäbe nebe emperador kanti. ²⁶Akwa kukwe era erere ñakare tikadre tie juandre ti dänkien emperadoreye ni nebtä, aisetä ti ki ngwena mun ngwärekri nete amne jrei Agripa ngwärekri, ne kanti abko jreikwe kukwe ngwentari ie amne dre niedi kwe abtä kukwe kwandi tie tikakäre emperadoreye, ²⁷ñobtä ñan angwane ni juandre ngite akwa, drebtä rikadre ngite abko niedre ñakare, ye abko ñan tuen dbe tie, niebare Festokwe ni jökräye.

26 Angwane Agripakwe niebare Pabloye:

Mtare ma raba blite jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Pablokwe kise kaninkä käin, käkwe niebare krörö:

²Jrei Agripa, ma ütiäte kri. Ma ye ngwärekri kä nibi nuäre tibtä blitare jakrä, aisetä kukwe ño ño btä nitre israelita tätre ti mike ngite, ye abko käi nibi nuäre tibtä niere mae, ³ñobtä ñan angwane ma ti dänkien ütiäte kri, akwa nitre israelita tätre nüne ño, ye garera kuin mae amne, drebtä tätre ja kwete jabe kwärikwäri, ye garera kuin mae arato, aisetä makwe ti kukwei nua jäme abko ti bike ribere mae.

⁴Ti nämane bati abti kä nüke mtare, tikwe nünabare ño ja käite amne Jerusalénte, ye abko gare kuin jökrä ietre. ⁵Erere arato, kä raire ti gare ietre, aisetä ti ne abko bariseo kena,

ye gare kuin nitre israelitaye. Ye erere niaratre raba niere metre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre bariseo abko bäri tä Ngöbö Kukwei mike täte era metre jökrä abko erere ti nämane mike täte arato. ⁶Kukwe mikata ütiäte nitre bariseokwe, ye tita mike ütiäte jae, abtä nitre israelita tä ti mike ngite mtare abko krörö: Ngöbökwé ni krütani mikadita nire abko kukwe niebare metre kwe ni mräkä kirakiraye, yebti tita tödeke arato nitre bariseo jökrä kwrere, abtä ti mikata ngite. ⁷Mdakäre abko, Ngöbökwé jändrän köböi mikani kira ni mräkä israelita juta keta jätäbti ketebuye, ye mden ngibiata ngäbti kisere kwetre, käta sribi nuene Ngöbökrä amne Ngöbö käikitekä kore köbö kwatirekwatire dibire rare, ye arabebti tita tödeke arato, abtä nitre israelita käta ti mike ngite mtare ma ngwäreki jrei Agripa. ⁸¿Se ñobtä abko ni krütani mikadreta nire Ngöbökwé abko mun ñan tä mike era se?

⁹Käne ti ne ara jire käkwe kukwe nuendre bätäkä ngwarbe Jesu Nazarebo rüere, ti nämane nütüre. ¹⁰Ye erere tikwe nuenbare Jerusalén. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre nämane ja di bien tie abko käbti tikwe nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kwati kä teri. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kāmika nämane ti okwäbti angwane, nämane nükebti tie arato. ¹¹Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti käkwe ñäkädre blo Jesu rüere, abkokäre ti nämane mike ja tare nike krübäte. Ne abko sinagoga kwatirekwatire te ti nämane nuene kore angwane, ti moto nämane nebe romon krübäte kräke, aiseite ti nämane niken mobe juta mda mdate ni menteni ngätäite nitre tödekaka Jesubti ye jiebti.

¹²Ye erere, bati ti rikaba juta Damascote angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe ja di bianba tie abko käbti ti rikaba. ¹³Akwa

ti rikaba ji ngrabare angwane, kukwe rakakaba tibtä abko ti bike niere mae jrei abko krörö: Ti nämä dikekä ji ngrabare juta Damasco kukwäre angwane, ñänä ruäre käin angwane, batibe kä trä gi-tiaba dirare kä käinbti se kwrere. Kä trä ye abko rababa bäri dirare ñänä träkrä abko rikaba mate jökrä nun bäre temen ti kukwe muko tikwebe. ¹⁴Angwane nun rikaba ngittiekä jökrä temen. Ye btäräbe ni kukwei jaraba krörö hebreore tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere ti jiebti ti mikakäre ja tare nike kore yere? ¿Ye ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au? abko ni kukwei jaraba kore tie.

¹⁵Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba krörö mda tie: Ti abko Jesu ara. Ti ne mden jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike ye. ¹⁶Akwa näinta krö, tita ja mike tuare mae, ma mikakäre sribire jakrä amne blitakäre jakrä. Ne aiseite makwe dre turi mtare tibtä amne makwe dre tuadi mda tibtä, yebtä makwe blitadi tikrä. ¹⁷Angwane nitre israelita btä nitre ñakare israelitare, ngätäite ti bike ma juen akwa, tikwe ma ngibiadi niaratre ngäniene. ¹⁸Nitre israelitare amne nitre ñakare israelitare, kanti ti bike ma juen abko makwe kä trä tikadrekä okwäte kukwe kuin Ngöbökwébtä. Niaratre rabadre dikekä ñakare mda kä iko di-ablukwete akwa, rabadre dikekä Ngöbö trä ngwente, ñan nünandre mda kwetre Satana ngoto täni akwa, rabadre nüene Ngöböbe amne tödekadre tibti kwetre abko köböire Ngöbökwé niaratre ngite diandrekä jökrä btä amne, ni deme Ngöbökwé abko ben rabadre nüene ketetibe, abkokäre tita ma juen kanti, nieba ti Dänkien Jesukwe tie.

¹⁹Ne aiseite jrei Agripa, kukwe kä käinbti jataba köböre kwrere tie, ye tikwe ñan kitaba temen akwa, tikwe mikaba täte. ²⁰Ye mden kisete, ni-

tre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe kāme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre abko ti rikaba niere ietre. Erere arato, Ngöbö kani ngäbti kwetre abko bä mikadre sribi kuin nuenbti kwetre, ti rikaba niere ietre. Kukwe ne abko ti rikaba niere kāne juta Damascote abti Jerusalénte. Yebti ti rikaba niere kā ketareketare te kā ngrabare Judeate. ²¹Ye mdenbtä abko, nitre israelita kākwe ti kaba ngite ju blitakrä Ngöböbe ye kánti, bti tö rababa ti kāmikai. ²²Akwa käre Ngöböta ti die mike abti kā nüke mtare, aisete ti tä nünaninkä dite mtare. Ne aisete ni bobre bobre amne ni ütiäte krikri, ie tita Ngöbö kukwei mike gare jökrä. Akwa kukwe rakadrekä ño niebare nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe amne Moisékwe, ye aibe tita niere, aisete tita kukwe bä jene dirire ñakare. ²³Ni Dianinkä Ngöbökwé abko krütadre akwa, rükadreta nire kāne ni jökrä kā nebtä ngätäite amne, niara arabe kākwe blitadi ni diantaribtä ni mräkä israelitaye amne nitre ñakare israelitareye, kukwe ne mden abko ti nämane dirire. Abko kore se, niebare Pablokwe.

²⁴Pablokwe ñäkābare kore ni krütani nükānina nire btä angwane, ye namani tuen jene jene Festoye. Abtä niarakwe ngratebare kri, kākwe niebare:

Pablo, makwe ja töitikani kabre krübāte abko kisete kā jāme ma dokwābti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁵Abtä Pablokwe niebare mda Festoye:

Festo, ma abra ni ütiäte kri, kätä kā jāme ti dokwābti niere tie, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane kā ruen kuin tibti. Kukwe era erere tita niere metre amne ²⁶kukwe nieta tikwe ne gare kuin jökrä jrei Agripa seye. Ye mdenbtä abko tita blite niara ngwārekri, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko ñan nakaninkä kaibe kā kaibete, akwa

nakaninkä ni jökrä ngwārekri, aisete gare jökrä ie, ye abko gare kuin tie. ²⁷Ne aisete ni Ngöbö kukwei niekä niekä kākwe kukwe niebare, ye era makrä ti dānkien Agripa ruen tie. Mata mike era ruen tie, niebare Pablokwe Agripaye.

²⁸Abtä Agripakwe niebare mda Pabloye:

Jötrö ngwarbe ma tö nibira ti töi kwitai tödeke Jesubti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁹Angwane Pablokwe niebareta Agripaye:

Jötrö ngwarbe ya, raire ya, Ngöbö diebti ñan ma ti dānkien aibe rabadre tödeke Jesubti, akwa ni jökrä tä ti kukwei nuen nete noko rabadre tödeke siba Jesubti ti kwrere näre. Akwa ñan rabadre mäkāninte kadenanbti ti kwrere abko rabadre bäri kuin, niebare kwe.

³⁰Angwane jrei Agripa btä gobernador Festo nükani krö Berenicebe amne ni mda mda nämane bentre yete yebe, ³¹nikani mento kā bäre, kā nikani blite krörö jabe kwārikwāri:

Ni ne ja mike ngite ñakare, se drebtä kāmikadre. Erere arato, kukwe nuenbare ñakare blo, abtä tädre ngite kā teri nete, namani niere jae kwārikwāri.

³²Angwane Agripakwe niebare Festoye:

Ni ne kākwe ñan kukwe ükatemna au jakrä emperadoreye akrāke niara tikadrete. Akwa niara ara jire kākwe kukwe ükatemna kore, aisete ni ñan raba tikete, niebare kwe ie.

Festokwe Pablo juani rute juta Roma

27 Yebti köbö kitani nun juankrä Italia, ye rükaba angwane, Pablo btä ni mda mda nämā ngite arato abko mikaba gare ni ngite ngibiabtikä dānkien kädian nämāne Julio yeye. Julio abko nämāne sribire batallon kädian nämāne Batallon Augusta yebe. ²Nun juanba Italia kukwāre angwane, ru juta

Adramitiobo näma krati mren köräbti abko jataba niken provincia Asiate mren köräbti abko te nun rankwaba. Angwane abko, Aristarco nünanka juta Tesalónicate, kä Macedoniate ye näma näin siba nunbe abko ben nun rikaba.

³Yehti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Sidónite. Ye kánti Juliokwe jändrän kuin nuenba Pablokrä, käkwe Pablo tuametreba basare kukwe muko tödekaka Jesubtiye amne niaratre käkwe Pablo kadre ngäbti ja juete abkokäre. ⁴Abti nun näma Sidón, kánti nun rikaba ta angwane, nun rikaba rute akwa, müre rababa mate ribi nun ngäbti, abtä kä butu Chiprete btä kwäräkrita nun rikaba müre ngäniene. ⁵Angwane nun rikaba mren köräbti niken Cilicia bäre temen amne Panfilia bäre temen, bti nun rikaba nebe juta Mirate, kä Liciate. ⁶Ye kánti nitre rükä dänkien, ie ru Alejandríabo kwanba krati. Ru ye abko jataba niken Italia abko te nun juanba mda kwe, nun rikadre janknu mentokwäre abkokäre. ⁷Ye erere nun rikaba angwane, nun rikaba bätärekä, aisete nun rababa raire mrenbti amne näma tare krübäte nänkrä müre ngäbti. Abti nun rikaba mate juta Gnido ngware ta. Kä ye ngwane abko müre näma mate nun ngäbti, aisete nun rikaba niken kä Salmón, Cretate ngware ta angwane nun rikaba bä känime menteninta temen niken kä butu Cretate bäre temen. ⁸Amne nun rikaba janknu, akwa nunkwe dikakaba tare krübäte mren köräbäre mötarita temen. Abti kä mren köräbti kädian nämane Nö Körä Kuin Rukrä, kánti nun rikaba nebe, känime juta Lasea ken.

⁹Ye ngwane nun jataba bäri bätäre amne, kä ja bäinkrä Ngöbökrä nitre israelitakwe sö septiembretä rikabara ta amne kä nüre jatabara nüketa känime, aisete kä namani krübäte rikakäre

rute mrenbti. Abtä Pablokwe nieba krörö nitre ru bkänkäye amne nitre ru ngwiankaye:

¹⁰Ja mräkä, kä nena krübäte nänkrä mrenbti, aisete nane ru amne tribe rika ngwarbe munkän amne nane ni müre reketadre mrente arato nibi tuen tie, aisete ni nän rikadre janknu mentokwäre näre, niebare Pablokwe.

¹¹Akwa nitre rükä dänkien käkwe ru bkänkä kukwei mikani bäri era amne ru ngwianka kukwei mikani bäri era kwe arato, aisete Pablo kukwei mikaba ütiäte näkare kwe. ¹²Akwa kä nüre näire nō köräte kä ye kánti abko näkare kuin rabakäre, aisete ni jökrä tö namani rikai ta nebe mren köräbti juta Fenicete. Fenice ne abko ni nämane nebe mren köräbti Cretate amne, nämane nebe tuen ngwitäräkri amne mötarikri arato, kánti kä nüre angwane, müre mate ribi näkare, aisete nun rikaba nebe yete.

Kä nämane krübäte mrenbti

¹³Yehti müre mötarikri rababa mate bä räre angwane, nun rikadre janknu mentokwäre nitre ru ngwianka rababa nütüre, aisete rikaba ru ngwena bä känime mren köräbäre niken kä butu Cretate kántita temen. ¹⁴Nun rikaba, yehti bä jötrö angwane, batibe müre kä driri kädian nämane Euroclidón jataba mate ribi krübäte rubtä, ¹⁵ye kä rikaba ru mniente ngwarbe kwäräkwarä nunbe se kwrere angwane, ru rababa neketebtä näkare mentokwäre müre ngäbti nunye, aisete nunkwe ja tuametreba ngwiandre rube ngöi müre yeye. ¹⁶Müre rikaba nun ngwena kore rube angwane, kä butu chi kädian nämane Clauda, ye ngüre bäre temen nun rikaba angwane, müre rababa mate bä räre yete, akwa ja tare nikare kwärä nunkwe ru chi nämane mäkäninte krati ru kribtä, ye nitre ru ngwianka dianbata kwe ru krite.

¹⁷ Ru kiakia dianbarata käin kwe, bti ru kri abko ñan juandre ngwarbe ñökwe amne mürekwe, abkokäre mäkäteba jökrä bäre ta köbti. Nebti, üman kabre jabti kädian nämane Sirte abko te nane ru rabadrekä abko käi rababa tare okwätetre, aiseite nitre ru ngwianka käkwe dänkwän kwata kri ru mikakrä niken bätärekä amne metre ta ye kitaba timon mrente bti ru tuametreba ngwiandre müre aibeye kwetre. ¹⁸ Yebti jändrinane angwane, müre nämä mate ribi krübäte, aiseite tribe nämä rute, ye kita rikaba ruäre timon mrente kwetre. ¹⁹ Yebti mukirare angwane, jändrän mda mda ru ngwiankrä nämä rute, ye nitre ru ngwianka käkwe kitaba jökrä mrente ja kise jenbti au, ru ñan rikadre nguse abkokäre. ²⁰ Yebti köbö raire te nunkwe ñänä tuaba ñakare amne muke jataba ñakare nunye arato amne müre rababa mate ribi nunbtä janknu se kwrere, aiseite nun krütadre jökrä rababa ruen nunye, aiseite nunkwe ñan nünandre mda, nun rababa nütüre.

²¹ Nun nämä ja tare nike kore, ye ngwane abko kä raire nunkwe mröba ñakare. Abtä batibe Pablo rababa nünaninkä ni jökrä ngwärekre, käkwe nieba krörö:

Ja mräkä, ti tö kukwe niei munye abko krörö: Munkwe ti kukwei mikadre täte angwane, mun rabadre janknu Creatate, akräke jändrän nikwe se rikadre ngwarbe ñakare nikän amne, ni riadrete ñakare arato. ²² Akwa mtare ja die mike munkwe, ñobtä ñan angwane ru ne rikadi ngwarbe jökrä akwa, ni ñan krütai jire iti abko ti tö nibi niei munye. ²³ Ye gare tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti bkänkä, kräke tita sribire, Ngöbö ye ara käkwe angele kwe juni iti nüke ti kanti deo, ²⁴ käkwe nini krörö tie: Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane ma rabadi emperador ngwärekre juta Romate kukwe

makwe ükatekäre, aiseite ma köböire ni jökrä tä rute mabe, ye Ngöbökre ngbiadibti, aiseite ñan krütadre jire iti, nini angelekwe tie. ²⁵ Ne mden kisetete ja mräkä, angelekwe kukwe nini tie, ye erere Ngöbökre ngwiandi bare ja täritäri, abkobti tita tödeke. ²⁶ Akwa ru ne abko näin ngwarbe kä butubti. Ye kanti ni näin jökrä timon, kanti ni rabai, nieba Pablokwe nunye.

Ru nikani ngwarbe kä butubti

²⁷ Bati deo kä rikabara bämän krobu ta angwane, ru ngwian nämä mürekwe nekwäre, sekwäre janknu mren Adriático kanti angwane, batibe kä ruäre deo nun rababa bä ja ken kä jateye, rababa ruen nitre ru ngwiankaye. ²⁸ Angwane mren namani nuäi nguse abko ñäkäba kwetre amne, mren ye abko nämä mente nguse, aiseite rababa ngwra gre jire. Abtä rikaba bä mente mda se kwrere angwane mren ñäkäbata bobuta angwane, mren rababa ngwra jätäbti ngwrarike nguse. ²⁹ Angwane nane ru matadre jäkwatate abko jürä rababa nitre ru ngwiankabtä, käkwe jä kitaba kobkä jire mrente ru körekri ru ketabtäkäre. Yebti kä rabadre tuen ietre amne kä rabadre ngwen jötrö abko rababa ribere Ngöböye. ³⁰ Akwa ye ngwane abko nitre ru ngwianka tö rababa gitiai ru chi yete, akwa jatanintre jä ükete ru känenkre abko rababa bä mike, akwa tö rababa gitiai kore rute mentokwäre. ³¹ Akwa Pablo käkwe gaba angwane, nieba krörö kwe nitre rükä dänkienye amne nitre rükäye:

Nitre ru ngwianka noko ñan rabadre rute nete, ne ngwane mun ñan rabadita jate akwa mun krütadi jökrä, niebare Pablokwe.

³² Abtä ru chi nämä mäkäninte kratigitiakrä jae nitre ru ngwiankakwe, yebtä

nitre rükä käkwe kö tikaninkä angwane, ru kiakia ye nikani mrenbti.

³³Yebti kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, ni jökrä käkwe mrödre niebare Pablokwe ietre, käkwe niebare krörö mda:

Bämän krobura jire, dre rakadikä nibtä abko munta ngibiare jirekäbe abtä bäsi munta mröre ñakare, ³⁴aisete mtare munkwe mrödre abko ti tö nibi ribei munye, ñobtä ñan angwane nita nete ne ñan rabadre bren jire chi iti, aiseite mun tö tä nünanbtä ne ngwane, munkwe mrö kweta ja dikrä ye abko rabadre bäri kuin, niebare kwe. ³⁵Niarakwe ñäkäbare kore, ye btäräbe ban diani kwati kisete kwe, bti kuin nieba kwe btä Ngöböye ni jökrä okwäbti, bti rikaba kwete mda. ³⁶Yebti ni jökrä, moto rababa jäme amne mröba jökrä kwetre arato. ³⁷Ru te nun nämä näin, ye abko te ni nämä sientö krobu bti gre ketamä bti ni jätäbti ni ti (276) jökrä käkwe mröba. ³⁸Nunkwe mröba ünän jökrä kore, bti ru rabadre bäri juto, abkokäre trigo nämä rute, ye kitaba jökrä timon mrente.

³⁹Yebti kä rababara ngwen dekä angwane, kä jate jataba nunye akwa, nun nämä mdente ñan rababa nūke gare nitre ru ngwiankaye. Akwa mren niken ñö köräbti rababa tuen kuin mren köräbti jate, ye kukwäre rikaba ru ye ngwena mda, ⁴⁰käkwe kö jäbtä ye tikakaba, bti jä kobkä mikateba kwetre mrente amne, ru kökwitatekrä abko jue tikaba kwetre, bti vela abko kakabata käin mürete kwetre ru känenkri, angwane ru rikaba mate ja ken mren köräbti. ⁴¹Ru rikabara mate ja ken mren köräbti se kwrere angwane, üman nämä kabre jabti ye te ru ison rikaba ne nguse, kanti rabakaba ümante. Ru ison känenkri rabakaba dime ümante, aiseite rababa juen ngitiekä ñakare mda. Angwane ru körekri abko btä mren

rababa nūke mate dite krübäte, ye abko rikaba ru dikente kiakia jökrä.

⁴²Angwane nane nitre ngite rikadre jübenkä mrenbti amne gitiadre abko jürä rababa nitre rükäbtä, aiseite tö rababa nitre ngite kämikai jökrä yete.

⁴³Akwa nitre rükä dänkien tö rababa Pablo ngibiai, aiseite nitre rükä ñan tuametreba kwe nitre ngite kämike, käkwe nieba:

Nireye jübaka gare abko rankwa jökrä mrente, bti rika jübenkä nebe käne jate. ⁴⁴Amne ni mda mda abko rikadre kri ootbti amne ru oto kiakiabti köre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba angwane, nun rababa kuin jökrä jate.

Dre nakaninkä Pablobtä kä butu kädianta Maltate

28 Nun rababara kuin jökrä jate kore angwane, kä butu kanti nun rababa ye abko kädian nämäne Malta, nieba nitre nünanka yete kwe nunye. ²Angwane nitre nünanka kä butubti yete abko käkwe nun kaba ngäbti bäri kuin jökrä. Nü rababa näkäen temen, aiseite kä rababa tibo krübäte nunbtä, yebtä nitre nünanka yete ye käkwe ñukwä bukateba kri, bti nun käräba kwetre ñukwä träse siba. ³Ye ngwane abko Pablokwe ngi nöta nöta ükäröba ruäre, nämä kite ñukwäte angwane, batibe tbi nämä krite yete abko gitiaba ñukwä käi ngäniene, rikaba käkwe Pablo kwetaba kisebtä amne ribraba jökrä Pablo kisebtä se kwrere. ⁴Tbikwe Pablo kwetaba kore nitre nünanka yete ye okwäbti angwane, rababa niere jae kwärikwäri:

Ni ne ni kämikaka bkänä, aiseite nane müre neke ñakare mrente, akwa ngöbötre ara jire btä ñan kwäräbedre kwe mda, rababa niere Pablobtä.

⁵Akwa Pablo abko käkwe tbi ngrükateba ja kisebtä, bti kitaba ñukwäte kwe amne niara namani bren

ñakare köbti. ⁶Akwa Pablo kise rikadi nüen ñongwane amne ñongwane näin ngitiekä ngwäkäre temen abko ni jökrä rababa ngibiare. Akwa kä rikaba raire ta angwane Pablo nämä jäme, rababa bren ñakare. Yebtä abko, ni jökrä töi rikwitabata bä jene amne, Pablo abko ni ngöböre rababatre niere.

⁷Kä ye kanti abko, ni ütiäte kri kä butubti yete kädian nämane Publio abko nämane kä bkäne känime yete, kanti nun nämä. Publio ne abko kä butu Malta ye gobranka nitre romanobokrä. Niara abko käkwe nun kaba ngäbti kuin amne nun bukaba köbömä jire kwe. ⁸Ye ngwane abko Publio rün bren drangwan kisete amne grie kisete, abtä nämä jänbti temen abko Pablo rikaba basare kanti, käkwe blitaba Ngöböbe kräke, kise mikare kwärä bti amne rababata quinta Ngöbö diebti. ⁹Publio rün rababata quinta kore angwane, ni mda mda bren bren nünanka kä butubti yete, ye rükaba kwati amne Pablokwe mikabata quinta jökrä Ngöbö diebti. ¹⁰Yebtä niaratrekwe nun mikani ütiäte kri jae bätäkä ngwarbe, abti nun jataba niken ta kä rikaba rute angwane, jändrän mda mda bianba kabre nunye ngwian-dre jabtä.

Pablo nükani juta Romate

¹¹Nun rababa kä butubti, ye kanti nun rababa sö krämä angwane, ru Alejandrífabo nämä yete kä ñüre mike niken ta abko jataba niken ta Italia kukwäre abko te nun rikaba. Ru ye abko btä ngöbötre kädian nämane Cástor amne Pólux bä nämane mikani känenkri abko te nun rikaba. ¹²Ru te nun rikaba, ye rikaba nun ngwena nebe mren köräbti juta Siracusate kä butu Siciliate. Ye kanti nun rababa köbömä. ¹³Yebtä nun rikaba ta angwane, nun rikaba nebe mren köräbti juta Regiote, Italia. Abti jändri-nane angwane, müre rababa mate mö-

tarikri. Yebtä mukirare angwane, nun rikaba nebe mren köräbti mda juta Puteolite. ¹⁴⁻¹⁵Ye kanti ja mräkätre tödekaka Jesubti nämä ruäre, käkwe nun ketateba nünentbe bämän krati jabe. Ye erere nun rababa bämän krati kanti. Abti nun rikaba güre ta juta Roma kukwäre. Angwane abko, juta Romate yete nun rabadre, niebare ja mräkätreye, aisete nun ngämi nebe juta Romate, känenkri nikani nun ngäbti nebe kä kädian nämane Foro Apiote amne kä kädian nämane Ju Komä jadükakrä ni basakaye. Ye kanti nikani nun ngäbti, aisete ja mräkätre ye nämä nun ngibiare ngäbti, btä Pablo okwä rababa angwane, kuin niebare kwe btätre Ngöböye amne ja rababa ruenta dite ie niaratre tuare. Abti nun rikaba güre ta angwane, nun rababa juta Romate. ¹⁶Nun rababa juta Romate angwane, Pablo kitani ngite ñakare kä teri, akwa tuanimetre nüne kaibe ju mdate, akwa ni rükä mikaba iti niara ngibiabtikä.

¹⁷Pablo rababa juta Romate, bti kä rikaba köbömä ta angwane, Pablokwe nitre israelita ütiäte ütiäte nünanka Roma yete kärämna gätäbtä jae. Ye erere rükaba jökrä amne Pablokwe nieba krörö ietre:

Ja mräkä, ti tö kukwei niei munye abko krörö: Ti kukwe nuene ñakare blo ja mräkätre israelita rüere. Erere arato, kukwe ükaninte ño ni mräkä kirakirakwe, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Akwa nitre israelita käkwe ti kitaba ngite nitre romanobo kisete Jerusalén sete. ¹⁸Ti kitaba ngite angwane, nitre romanobo käkwe kukwe ngwiantariba ünän jökrä tie, abti tö rababa ti tikaiteta, ñöbtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare abtä ti kämikadre kwetre, ye abko gaba kwetre, abtä tö rababa ti tikaiteta. ¹⁹Akwa nitre israelita ji dokwäte, ie kukwe ye ñan rükab-tiba. Abtä emperador käkwe kukwe

ükadrete jirekåbe tikrä abko tikwe ribeba mda. Kukwe ñakare tikwe ni mråkätre ti kåite rüere akwa, tikwe kukwe ribeba kore jakrä. ²⁰Ne mdenbtå abko, tikwe mun käråmna gåtåbtå jae blitakåre kukwe nebtå munbe, ñobtä ñan angwane kukwe bti nitre israelita tä tödeke, arabebti tita tödeke arato, ye mdenbtå tita ngite måkåninte kade-nanbti nete. Abko kore se, niebare Pablokwe ietre.

²¹Abtä nitre israelita ütiåte ütiåte ye kåkwe niebare mda ie:

Nitre israelita nünanka Judeate abko tårå juen ñakare ma rüere nunye. Erere arato, ja mråkätre Judeabo tä nüke ruåre nete kåta blite ñakare blo ma rüere nunbe. ²²Akwa ma abko tä töbike ño abko nun tö nibi kukwe nuai, ñobtä ñan angwane kukwe btin dirita mda, ye rüere abko ni kå jökråbti tä ñåke blo, aisete makwe blitadre btå, ie nun tö, niebare kwetre Pabloye.

²³Abtä gåtå köböi kitani kwetre mda. Ye erere gåtå köböi nükani angwane Pablo nåmane nüne, ye kånti ni nükani ja ükaninkrö kwati. Angwane Ngöböta gobrane ño ni ngåtåite abkobtä Pablokwe blitabare bentre köböiti kå de. Moisés kåkwe dre niebare Jesubtä amne nitre Ngöbö kukwei niekå kirakira kåkwe dre tikani Jesubtä, ye abko rabadre era nitre israelitakrä, abkokåre Pablo namani kådriere bentre.

²⁴Pablo namani blite kore ye abko ni ruåre kråke namani era amne ni ruåre abko kåkwe ñan mikani era.

²⁵Angwane niaratre ñan töi namani nebe ja nåre angwane, namani nikenta angwane, Pablokwe niebare mda ietre:

Mun kore, ye mden kisete Ngöbö Üai Deme köböire ni Ngöbö kukwei niekå Isafåas kåkwe niebare krörö mun mråkä kirakiraye munbtå:

²⁶Nån niere krörö nitre israelita neye: Munkwe ti kukwei nuadi blite båri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwåbti, ye abko munkwe tuadi båri, akwa dreakre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

²⁷ñobtä ñan angwane juta ne kåkwe ja dokwå mikani ribi ti kukwei kråke, aisete ñan tö namani ti kukwei nuai, kåkwe ja olo gu dikani ti kukwei ngånienne amne, sribi tikwe ñan jatadre ietre, abkokåre ja okwå jue mikani kwetre.

Mdakåre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan dian-dretari, abkokåre nuenbare kore kwetre, *Isafåas 6.9-10*

abko tikani kore Isafåakwe munbtå.

²⁸Ne aisete mtare mentokwåre Ngöböta juto biare nitre ñakare israelitare dentari amne, niaratre abko kåkwe Ngöbö kukwei nuadi, kåkwe kadi ngåbti, ye abko rabara gare munye, niebare Pablokwe ietre.

²⁹[Pablokwe ñåkåbare kore, yebtå abko nitre israelita namani nikenta akwa, namanintre ja kwete krübåte kwårikwåri kukwe yebtå.]^q ³⁰Abti ju ütiå bian nåmane Pablokwe nünankrä jae juta Romate, ye kånti Pablokwe nün-abare ngite ju yete kå kubu tåte amne, nire nire nåmane nüke basare ie, ye niara nåmane kaen ngåbti ja kånti ju yete. ³¹Angwane Ngöbö nåmane gobrane ño ni kwekwe ngåtåite, yebtå Pablo namani dirire jåme. Erere arato, Pablo namani blite ni Dånkien Jesukristobtä amne niara kada keta namani ñakare blitabtä Jesukristobtä. Ne abko nakaninkå kore. Ne ngörå.

^q28:29 Kukwe corcheta ngåtåite ñan tä tikani manuscrito båri kuinkuinbtå.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Romanobokrä

Romanos

Tärä ne tikaka abko Pablo. Niara nämä nüne juta Corinto kä 57 angwane, tärä ne tikani kwe nütüta. Bäreni niara tö namani rikai basare nitre tödekaka Jesubti nünanka Romate yeye, akwa kä ñan namani kwen ie nänkrä. Ye mden kisete, tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Romate kräke, Jesukristo käkwe dre dre nuenbare kräke mikakäre gare ietre. Bäsini niaratre jökrä abko ñakare israelitare, akwa niaratre yekri ni israelita tödekaka Jesubti nämä gätäre ben arato. Nitre israelita tödekaka Jesubti ye abko nämä bike kri nitre tödekaka Jesubti ñakare israelitare yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé nitre israelita dianinkä käne aise. Ye mden kisete kukwe namani nokre nitre tödekaka Jesubti ngätäite Roma yete.

Ne aise, ni jökrä israelita ya, ñakare ya abko ja kwrere jökrä Ngöbö ngwäreki, ye abko Pablo tö namani mikai gare tärä nebti. Bäreni käne abko, ni jökrä käkwe Ngöbö mikani ngwarbe jae, aise ngite Ngöbö ngwäreki abko Pablokwe mikani gare ietre. Yebti, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, ye aibehti Ngöböta ni israelita amne ni ñakare israelitare dentari ja kwrere jökrä abko Pablo tö namani mikai gare ietre. Erere arato, nita tödeke Jesubti, ye aibe köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti abko Pablo tö namani mikai gare metre. Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mikabtä täte abko Ngöbökwé ni kadre ngäbti abko nitre israelita nämä nütüre, akwa ñakare kore Pablokwe niebare ietre. Ni ñan raba jändrän nuene jire chi

Ngöbö moto mikakäre nuäre jakrä, abtä Ngöbökwé ni diandretari, akwa tödeke Jesubti, aibe köböire Ngöböta ni dentari abko Pablota niere tärä nebtä.

Pablota köbö kuin juen

1 Ti Pablo abko ni klare Kristo Jesukwe. Ti ne mden käta köbö kuin juen munye. Ti käräbare Ngöbökwé Jesu kukwei ngwianka amne ti dianinkä jenna Ngöbökwé ja kukwei kuin Jesubtä mikakäre gare. ²Ngöbökwé ja kukwei kuin Jesubtä ne mikadi gare abko niebare kira kwe ja kukwei niekä niekä köböire, ye mden abko tä tikani Ngöbö Kukwei Demenbtä. ³⁻⁴Ngöbö kukwei kuin abko tä blite Ngöbö Odei Jesukristo ni Dänkienbtä. Niara därebare ni bobre, di ñakare kä nebtä kwrere jrei David tukwe mräkäri. Amne Ngöbökwé mikaninta nire angwane, mikani ütiäte kri kwe amne niara abko Ngöbö Odei Di Kri abko Ngöbökwé mikani gare ja Üai Deme köböire. ⁵Jesukristo ne köböire Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka. Angwane ti mikani sribikä jakrä kwe nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen käräkäre tödeke Jesukristobti amne Jesukristo mikakäre täte. ⁶Nitre käräbare Ngöbökwé rabakäre Jesukristokwe, ye ngätäite mun nünanka juta Romate tä siba rabakäre Jesukristokwe. ⁷Ngöböta mun tarere amne mun käräbare kwe nünakäre deme jakrä. Mun ye abko kräke Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien raba ja moto mike kuin amne raba kä jäme mike mun jökräbti, ie ti tö.

Pablo tö näin basare juta Romate

⁸Bäreni käne ti mräkäre, Jesukristo köböire tita kuin niere Ngöbö tikweye mun itire itire btä, ñobtä ñan angwane munta tödeke Jesukristobti abko kädrieta kä jökräbti temen. ⁹⁻¹⁰Tita sribire

Ngöbökrä ja di ngöi jökrä. Tita kukwe kuin niara Odeibtä mike gare angwane, käre tita blite ben angwane, munta nüke töre käre tie abko gare kuin ie. Tita blite Ngöböbe angwane, Ngöbö tö ne ngwane, kä biandre kwe tie nebe basare mun kanti yete abko käre tita kärere Ngöböye. ¹¹Tita blite kore ben, ñobtä ñan angwane bäri ti tö mun tuai angwane, ti köböire Ngöbö Üai rabadre ja di bien munye, mun moto mikakäre nuäre amne mun mikakäre nüne bäri dite Ngöbökrä, abkokäre ti tö näin mun kanti yete. ¹²Ye abko, ñan mun aibe rabadre dite Ngöböbtä, ie ti tö, akwa nikwe ja die mikadre kwärikwäri abko ie ti tö. Munta tödeke Jesukristobti amne tita tödeke bti arato, yebti nikwe ja die mikadre abko ie ti tö.

¹³Ti mräkätre, ti namanina yäke bäre bäre nebe basare munye yete, akwa käre kukwe mda mda tä nebe ti jite, abtä ti ngämi nebe mun kanti. Ti mräkätre tikwe, nitre ñakare israelitare nünanka kä mda kanti, tikwe ngwiani tödeke Jesubti, ye kwrere ti tö rikai nitre mun kanti yete ngwiain tödeke Jesubti arato, abkokäre ti tö rikai nebe Roma yete. ¹⁴Jata nebe ruen kore tie, ñobtä ñan angwane rürümon ütiä kri tibti Ngöbökwé ruen tie, aiseite nitre griegore amne nitre ñakare griegore, nitre töbtä amne nitre ñakare töbtä abko ¹⁵ie ti tö Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikai gare kisere abko erere ti tö näin niere mun nünanka juta Romate yeye. ¹⁶Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye tita gaire ñakare, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrä. Ye abko nire nire käta Ngöbö kukwe kuin Jesubtä ye mike era jae, käta tödeke kwatibe Jesubti abko Ngöböta dentari, aiseite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä—nitre israelita ara jire käne, yebti ni mda mda ñakare israelitare abko Ngöböta dentari

kore arato. ¹⁷Kukwe kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä, ñobtä ñan angwane ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko mikata gare kukwe yebti. Nire nire käta tödeke kwatibe Jesubti, ni ye aibe ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ne aiseite tödeka kwatibe Jesubti aibe ütiäte, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökwé.

Ni ye aibe kärke nünandi Ngöböbe.

Habacuc 2.4

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

Ngöbö moto romon tä mike gare

¹⁸Mdakäre abko, ni jökrä käta kukwe nuene kämekäme amne tä kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, erere tä ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni ye käta kukwe käme nuene angwane, tä kukwe era metre Ngöböbtä ketebti jökrä. Ni ye rüere Ngöbö kä käinbti käta ja moto romon mike gare. ¹⁹Ngöböta ja moto romon mike gare kore, ñobtä ñan angwane kukwe rabadre gare nuäre Ngöböbtä erere gare kuin ni jökräye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kärke mikani gare krörö: ²⁰Kena dekä abti kä nüke mtare jändrän dätebare Ngöbökwé, ye mdenbti kukwe tiebe tua ñakare Ngöböbtä abko tä nüke gare nie amne Ngöbö abko Ngöbö ño tä nüke gare nie arato. Ye mden kisete jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé kena, yebtä nita töi ngitiekä kuin metre angwane, Ngöbö di kri rabadi kärekäre amne niara abko Ngöbö era metre rükadre gare nie. Ne aiseite ni kukwe kämekäme nuenkä ñan raba ja ngite ñakare niere jire chi Ngöböye, ²¹ñobtä ñan angwane Ngöbö nāmanena gare ietre, akwa ñan mikani ütiäte Ngöbö kwrere kwetre. Erere arato, jändrän nuenbare Ngöbökwé kräke, yebtä kuin niebare ñakare kwetre ie, akwa jändrän ngwarbe ütiäte ñakare

abko jiebti nikanintre töbike ngwarbe mda amne, niaratre nikani töbike kukwe diän diän aibebtä.

²²Ja töbtä kri nämanentre niere, akwa ni töi ñakare kwrere jire namani, ²³ñobtä ñan angwane Ngöbö nünanka kärekäre, ne krüte ñakare amne di kri bä nuäre abko mikani ütiäte ñakare kwetre, akwa ni ngwarbe kä nebtä tä krüte abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. Erere arato, nukwä, jändrän ngwarbe ngwarbe känsenta, gwita amne jändrän yorekä tementa abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. ²⁴Niaratre töi käme kore, ye mdenbtä abko Ngöbökwé gibaninkä kaibe jae, amne kukwe kämekäme mdei nämane krübäte niaratre töibtä, ye jiebti Ngöbökwé tunimetre niken abko erere nikani ja mike gure bati bati amne kukwe diän diän mda mda nuen nämane.

²⁵Niaratre nikani kukwe ñakare era metre ye jiebti abko krörö: Jändrän dätebare Ngöbökwé abko mikani ütiäte ngöböre jae kwetre amne käikitaninkä Ngöbö täte kwetre, akwa Ngöbö Jändrän Dätekä era metre ara jire abko mikani ütiäte ñakare kwetre amne käikitaninkä ñakare kwetre. Akwa Ngöbö ye aibe abko rabadre käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen. ²⁶Ye mdenbtä Ngöbökwé gibaninkä kaibe jae, kukwe gaidre kri ye aibe mdeita nebe krübäte ietre. Ne aisete meri käkwe ja mikadre gure ni brare ben abko mikanintbe Ngöbökwé nitre merire kräke, ye abko nitre merire käkwe mikani ngwarbe, kä nikani bike brare jae kwärikwäri. ²⁷Ne kwrere arato, ni brare käkwe ja mikadre gure ni merire ben abko mikanintbe Ngöbökwé akwa, ye abko kitani temen nitre brarekwe. Abti nitre brare ruäre abko ja mdeita neme krübäte kwärikwäri ietre, käta kukwe käme gaidre kri nuene jabtä kwärikwäri. Ye dokwäre

abko, Ngöbö ara jire käta mike ja ngie nuen metre.

²⁸Ngöbö nämänena, ye nämane gare ni jökräye, akwa ñan tö namani mikai ütiäte janknu, abtä Ngöbökwé gibaninkä kaibe jae töbike kukwe kämekäme aibebtä amne, kukwe käme ñan nuendre abko erere nuendre kwetre abkokäre. ²⁹Ye erere tätre kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, amne kukwe bätäkä ngwarbe blo blo tätre nuene. Erere arato, tätre töbike kaibe jändrän kuinbtä jakrä amne töita jändrän ngututüre aibebtä. Erere arato, jändrän ni mdakwe abko ie töta nebe bäri kabre jakrä amne, ni ni mda kämikaka, ni ngüdrekä ngwarbe, ni ni ngökö ngwarbe, ni diän diän amne ni blitaka ngwarbe ni mda rüere. ³⁰Amne tätre ñäke diän diän ni mda mda rüere amne mätä kri Ngöböbtä tätre ja mike ütiäte ni mda mdabtä, jata nebe ruen kri ietre au, käta bike kri ni mda mdabtä, tätre kukwe kämekäme miketbe btin mda Ngöbö rüere amne ñan tätre meye amne rün kukwei mike täte. ³¹Erere arato, Ngöbö tö dreye abko ñan tö mikai gare jae amne ñan tätre ja kukwei mike täte amne, tätre ni mda mda tarere ñakare amne ni mda mda ruentari tare ñakare ietre. ³²Ni jökrä kukwe nuenkä korekore abko dokwäre krütadre kärekäre amne rabadre Ngöbö okwä bäre mento kärekäre abko Ngöbökwé mikanintbe metre kore, ye abko gare kuin ni jökräye. Akwa tätre kukwe nuene kämekäme janknu. Erere arato, ni mda mda tä nebe kukwe nuene kämekäme kore okwäbti abko käita neme nuäre btätre tuare.

Ngöböta kukwe ükete metre ni jökrä kräke

2 Akwa ma abko ni israelita, mata bike deme, käta nitre ñakare israelitare kite ngise kukwe käme nu-

enbtä. Akwa ma abko ngite ñakare Ngöbö ngwärekre, ye makwe ñan nütü jabtä, ñobtä ñan angwane mata ni mda mda kite ngise, akwa mata ja miketa ngite au arato, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä ja mike ngite, ye kwrere jire mata ja mike ngite siba. ²Akwa ni ja mikaka ngite, ye rüere Ngöböta kukwe ükete amne, kukwe era metre btä tä kukwe ükete, ye gare kuin nie. ³Akwa ma abko tä ni mda mda kite ngise kukwe käme nuenbtä angwane, mata ja mike ngite ja kwrere niaratrebe, yebtä abko Ngöbökwé kukwe ükadite munkrä, ye näire ni mikadi ja ngie nuen kwe angwane, makwe kwäräbedi abko makwe ñan nütü jabtä. ⁴Ngöbö bäri moto kuin abko mata mike ngwarbe jae angwane, mata dre dre nuene btä Ngöböta neme romon ñakare jötrö makrä. Akwa makwe kukwe kämekäme kitadre temen amne makwe tödekadre bti, abkokäre Ngöböta ja moto mike kuin makrä, käta ma ngibiare raire, ¿ye abko mata gain ñakare? ⁵Akwa ma tä töbike kore angwane, ma tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä amne, ma ñan tö ja töi kwitaita Ngöbö kukwäre, aisete Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäbti mata Ngöbö mätä ükekrö bäri jakrä. Ye näire Ngöbökwé kukwe ükadite era metre ni jökrä kräke angwane, ⁶ni itire itire tä dre dre nuene, ye erere Ngöbökwé ütiä biandi krörö nie: ⁷Ni ruäre rabadre käikitankä Ngöbökwé amne rabadre mikani ütiäte jae Ngöbökwé amne tö rabai nüne kärekäre Ngöböbe, abtä ja töi mikani kwatibe jändrän kuin nuene kärekäre Ngöbökrä, ni ye abko Ngöbökwé mikadi nüne kärekäre. ⁸Akwa ni ruäre abko käta töbike jändränbtä kaibe jakrä, käta trö kwite kukwe era metre Ngöbökwé yeye amne tä nekete kukwe kämenkri, ni ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri, käkwe mikadi ja ngie nuen. ⁹Ne

aisete ni kukwe nuenkä kämekäme erere käkwe ja tare nikadi kri amne moto rabadi nötöte krübäte ja jiebti arato ja tare nikabtä, ye abko nitre israelita ara jire käkwe ja tare nikadre käne kore. Erere arato, nitre ñakare israelitare käkwe ja tare nikadre. ¹⁰Akwa nire nire käkwe jändrän nuenbare kuin kärekäre Ngöbökrä abko Ngöbökwé käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte amne mikadi nüne jäme kwe, ye abko nitre israelita kräke käne amne nitre ñakare israelitare kräke arato. ¹¹Ye kwrere Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ñobtä ñan angwane ni ja kwrere jökrä Ngöbökrä amne ñan Ngöböta nitre israelita tarere bäri nitre ñakare israelitare kräke.

¹²Nitre ñakare israelitare abko ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare ñakare, käta ja mike ngite, ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen, akwa ñakare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti; akwa nitre israelita abko ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare bäri kuin, käta mike ñakare ütiäte jae amne, tä ja mike ngite, nitre ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti. ¹³Ngöbökwé kukwe ükadite kore, ñobtä ñan angwane ñan nita Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye kukwei nuen jirekäbe abko köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä; akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye nita mike täte metre ta abko köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä. ¹⁴Nitre ñakare israelitare abko kwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ñakare, akwa kukwe ye tä dre nuemna, erere nitre ñakare israelitare tä nuene nierare ja töi jenbti angwane, kukwe nuenda kwetre ye abko kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie ara jire kwrere. ¹⁵⁻¹⁶Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta dre nuemna, ye erere nitre ñakare israelitare tätre nuene nierare ja töi jenbti

angwane, kukwe ye tä niaratre töibtä tätre bä mike, aisete ñongwane tätre ja mike ngite amne ñongwane tätre ja mike ngite ñakare tä nüke gare au jabtä ietre. Ne aisete Jesukristo köböire Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire kukweta kaibe tiebe nitre ñakare israelitarekwe, yebti abko Ngöbökwé ükadite kräke. Angwane niaratre käkwe ja mikani ngite angwane, töi käme ara jire käkwe niaratre kitadi ngite o niaratre töi metre käkwe bä mikadi metre Ngöbö ngwärecri. Ne abko Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirita tikwe käta niere.

Nitre israelita amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye

¹⁷ Mata ja israelita niere amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, bti mata tödeke amne, mata ja gete Ngöböbe, bti ja ruen ütiäte kri mae. ¹⁸ Erere arato, makwe dre dre nuendre nünakäre metre, ie Ngöbö tö, ye garera mae, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta mike gare mae. ¹⁹ Abtä nitre ñakare israelitare, ie Ngöbö gare ñakare abko ma raba niken jie ngwena Ngöböye, ruen mae. Erere arato, nitre ie Ngöbö gare ñakare abko okwäte ma raba kä trä tikekä ngwiankäre Ngöböye, ruen mae. ²⁰ Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare töbtä ñakare Ngöböbtä abko, ie Ngöbö gare ñakare abko ie ma raba dirire, ruen mae. Erere arato, nitre ñakare israelitare töi mräme Ngöböbtä ngäbäkre kwrere abko ma raba töi tike Ngöböbtä ruen mae, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta ma töi tike amne tä kukwe era metre Ngöböbtä mike gare mae, aisete mata töbike kore jabtä.

²¹ Akwa ma abko israelita, aisete ma rabadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirire nitre ñakare israelitare yeye mata nütüre, erere mata nuene. ¿Ye ñobtä abko ma ara jire ñan tä kukwe

ye dirire käne au jae? ;Niaratrekwe ñan godre dirita makwe ietre amarebti mata gore! ²² Erere arato, meri ni mdakwe ñan mikadre ja ken, mata dirire nitre ñakare israelitareye, amarebti ma ara jire käta meri ni mda mdakwe mike ja ken kän. Mdakäre abko, ngöbö ngwarbe tä neme tuen käme krübäte mae amarebti jändrän ütiäte ütiäte tä ngöbö ngwarbe juete abko mata goire. ²³ Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä makwe, bti mata bike kri, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ñan mikata täte metre makwe, aisete kukwe ye arabe bti mata Ngöbö mike ngwarbe jae. ²⁴ Ye mden kisete, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Mun israelita ye mden köböite nitre ñakare israelitare tä ñäke blo Ngöbö rüere. *Isaías 52.5; Ezequiel 36.22*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä mun israelitabtä.

²⁵ Mdakäre abko, mata ñäräkrä mike ma kwatabtä, Ngöböta ma bkäne bä mikakäre, akwa ti tö kukwe niei krörö mae: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mata mike täte era metre jökrä, ye aibe angwane ñäräkrä mikani kwatabtä abko ütiäte Ngöbö ngwärecri; akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ma ñan tä mike täte jökrä, ye ngwane ñäräkrä mikani ma kwatabtä abko ñakare ütiäte Ngöbökrä. Amne ni ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä, ye kwrere jire ma tä nebe Ngöbö ngwärecri. ²⁶ Akwa ni ñakare israelitare abko käkwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikare täte jökrä angwane, ñäräkrä mikani ñakare kwatabtä, akwa nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä, kwrere jire bä rabadre Ngöbö ngwärecri. ²⁷ Ye abko, era metre ma abko israelita, aisete ñäräkrä mikani ma kwatabtä amne mata Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye bkäne, akwa mata mike ñakare täte, aisete ni ñakare israelitare

ñäräkrä mikani ñakare kwatabtä, akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikata täte kwe, ni ye abko käkwe ma kitadi ngite, ²⁸ ñobtä ñan angwane nita därere ni mräkä israelitakri, ye aibe köböire ñan nita nebe israelitare era metre Ngöbö ngwärekre. Erere arato, ni ñäräkrä mikani kwatabtä, ye ñan aibe köböire abko nita nebe ñäräkrä mikani era metre Ngöbö ngwärekre, ²⁹ ñobtä ñan angwane ni töi kuin amne ni moto kuin Ngöbö ngwärekre, ni ye abko ni israelita era metre Ngöbö ngwärekre amne, ni töi kuin era metre ye abko käta ni ñäräkrä mikani ni kwatabtä kwrere. Ne aisete ni ñäräkrä era metre ni kwatabtä abko Ngöbö Üai tä nune ni töibtä, käta ni töi mike kwatibe Ngöböbtä, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä tikani täräbtä, ye käta ni töi mike kore. Ne aisete ni töita mikani kwatibe Ngöböbtä kore Ngöbö Üai köböire, ye abko ñan ni mda mdakwe käikitadikä, akwa Ngöbö ara jire käkwe ni ye käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte jae.

Ngöböta ja kukwei mike täte era metre

3 Ye abko, ma därebare ma mräkä israelitakri amne ñäräkrä mikanina ma kwatabtä ye ütiäre Ngöbökwe ñan ma mikadre metre ja ngwärekre, aisete ma abko israelita amne, makwe ñäräkrä mikani ma kwatabtä, ζye abko ütiäte makrä ya? ² jJänri, ye abko ütiäte kri! Kukwe keta kabre btä ye ütiäte, ñobtä ñan angwane käne Ngöbökwe tödekani nitre israelitabti, käkwe ja Kukwei biani ietre. ³ Yehti ζdre rakadrekä mda? Nitre israelita ruäre käkwe Ngöbö kukwei mikadi täte, niebare kwetre Ngöböye. Abti ja kukwei kitaninta temen kwe-

tre. ζYehtä abko Ngöbökre ja Kukwei mikadi täte niebare ni mräkä israelita kirakiraye, ye Ngöbökwe kitadita temen niaratre kwrere arato ya? ⁴ jÑakare jire! jNgöbökre ñan ja kukwei kitadre jire chi temen! Ni jökrä rabadre ni ngökö, käkwe ja kukwei kitadre temen, akwa Ngöbö abko käre tä kukwe niere, erere tä mike täte jökrä. Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ma kukwei abko raba mikani era Ngöbö amne mata kukwe ükete nikrä angwane, ma kukwei era metre rükadi gare mabtä, *Salmos 51.4* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.⁵

⁵ Akwa ni ruäre tä ñäke ngwarbe krörö Ngöbö rüere: Nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, Ngöbö abko bäri metre ta mikata gare btä amne Ngöbö käikitakata bäri. Kore ne ngwane, Ngöbökre ni mikadre ja ngie nuen angwane, Ngöböta kukwe nuene blo abko ni ruäre tä niere ngwarbe. ⁶ Akwa ni ñan raba ñäke jire chi kore Ngöböbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö ñakare kukwe ükete era metre ni israelitakrä, käkwe ni mikadre ja ngie nuen kukwe kämekäme dokwäre, ζse abko kukwe ükadrete ño kwe ni ñakare israelitare kä jökräbti kräke, mikakäre ja ngie nuen se? Akwa niara abko era metre, aisete tä kukwe ükete kore ni israelitakrä arato. ⁷ Erere arato, ni ruäre käta niere ngwarbe krörö: Tikwe blitadre ngwarbe ni ngökakäre, ye ngwane Ngöbö moto bäri kuin amne Ngöbö di kri bä nuäre mikata gare tibtä angwane, ζse ñobtä abko ti ngite, aisete Ngöbökre ti mikadre ja ngie nuen? abko ni ruäre tä niere. ⁸ Ye abko ngwarbe era metre, akwa nane rabadre metre, ye ngwane jari kukwe kämekäme nuene ye köböire Ngöbö di kri bä nuäre mikadre gare bäri abkokäre! abko rabadre kuin.

§3:4 Meri kädian nämane Betsabé, ben jrei David käkwe ja mikani ngite, abti Salmos 51 tikani kwe ja ngite niekäre Ngöböye.

Ye abko dirita kore tikwe abko ni ruäre tä niere tibtä ti bä mikakäre käme, akwa ye dokwäre Ngöbökwere nitre ye mikadi ja ngie nuen era metre.

Ni ñakare jire iti metre amne ngite ñakare Ngöbö ngwärekre

⁹ ¿Nikwe dre niedre mrä? ¿Ni israelita ne abko bäri kuin era metre nitre ñakare israelitare ngwä abko Ngöböta nütüre ya? ¡Ñakare jire! ñobtä ñan angwane ni israelita ya, ñakare ya akwa ni jökrä ngite ja kwrere Ngöbö ngwärekre, ye mden abko nunkwe bä mikanina. ¹⁰ Ye mden erere Ngöbö Kukweita niere arato abko krörö:

Ni ñakare jire iti era metre Ngöbö ngwärekre.

¹¹ Ni ñakare jire iti abko ie kukwe gare era metre Ngöböbtä.

Ni ñakare jire iti käta Ngöbö känentari.

¹² Ni jökrä käkwe trö kwitani Ngöböye, bti nikani ji blobti amne nikaninta kukwe kämekäme nuene ja kwrere jökrä Ngöbö rüere.

Ni ñakare jire iti kukwe kuin nuenkä.

Ni ñakare jire iti. *Salmos 14.1-3; 53.1-3*

¹³ Mdakäre abko, ni krütani doboi mikani, bti jue diandrekäta amne rä kure, ye kwrere jire ni töi käme abko erere blitata käme kwe.

Erere arato, ni tüdrä abko tä blite ngwarbe ni mda mda ngökakäre. *Salmos 5.9*

Tbi tu krübäte käta ni mike bren, ye kwrere jire ni ñäke taretare krübäte käta ni mda mda juen ngwarbe. *Salmos 140.3*

¹⁴ Erere arato, ni kada abko tä biare ñäkäkäre blo ni mda mda rüere amne käre nita blite romone. *Salmos 10.7*

¹⁵ Ni jökrä tä juto biare ni mda mike bren amne ni mda kämike.

¹⁶ Nitre ye abko tä jändrän jökrä juen ngwarbe amne tä ni mda mike ja tare nike.

¹⁷ Nünandre jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, ye abko gare ñakare ietre. *Isaías 59.7-8*

¹⁸ Ne aisete, ni ñakare jire iti kä nebtä käta Ngöbö jürä ngwen jabtä, käta Ngöbö mike ütiäte jae. *Salmos 36.1*

¹⁹ Ye kwrere abko Ngöbö Kukweita ni ngite mike gare nie kore. Mdakäre abko, kukwe ye tä nitre ñakare israelitare aibe kite ngite, makwe ñan nütü, ñobtä ñan angwane mun israelita abko kräke Ngöbökwere ja Kukwei biani mun ngite mikakäre gare munye abko gare kuin nie. Ye mden kisete, kä mrä angwane, Ngöbökwere kukwe ükadite nikrä angwane, ni jökrä israelita amne ñakare israelitare ye rabadi kada ketani amne rabadi kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane ngite ñakare, ye ñan rabadre niere Ngöböye, ²⁰ ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti käkwe Kukwei Biani Ngöbökwere Moiséye mikadre täte jökrä abko ütiäre ngite ñakare mda Ngöbökwere niedre btä. Akwa Kukwei Biani Ngöbökwere Moiséye ye köböire ni jökrä abko kukwe kämekäme nuenkä abtä ngite Ngöbö ngwärekre tä nuke gare nie.

Tödeka kwatibe Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere

²¹ Akwa mtare, ñokwe ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko niarakwe mikanina gare ni jökräye. Akwa ñan Kukwei Biani Ngöbökwere Moiséye ye köböire Ngöböta ni ngite ñakare mda niere nibtä abko Kukwei Biani Ngöbökwere Moiséye käta niere metre amne, Ngöbö kukwei mda mda tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe käta niere arato. ²² Ni jökrä israelita ya, ñakare ya, akwa tä tödeke era metre Jesukristobti abko erere ngite ñakare mda Ngöböta niere

btätre. Ne abko Ngöböta nuene ja erebe ni jökrä kräke, ²³ ñobtä ñan angwane ni jökrä käta ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä Ngöböta kukwe nuemna nie, ye abko ni jökrä ñan tä mike täte metre jire chi. Ye aiseite ni ñakare jire iti abko metre Ngöbö kwrere. ²⁴ Akwa Kristo Jesu krütani krusobtä angwane, niarakwe ni kökanintarita ni tikatekäre, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesukristobti abko ngite ñakare mda Ngöböta niere ja moto kuinbti amne ñan tä ni ngite ütiä kärere jire chi nie. ²⁵ Ngöbö ara jire käkwe Kristo Jesu biani müre ketadre ni kwati ngwärecri angwane, Kristo Jesu därä käkwe Ngöbö töi kwitani, aiseite Ngöbö mätä kri ni ngite ngite rüere ñakare mda, amne Kristo Jesu därä käkwe Ngöbö moto mikaninta jäme nikrä. Ye ngwane abko, Kristo däräbehti Ngöbökwé ni ngite dianinkä mento nibtä, yebti nikwe tödekadre kwatibe. Mdakäre abko, Ngöbö abko metre ta, käta kukwe ükete metre nikrä, ye mikakäre gare, Ngöbökwé Kristo Jesu biani müre ketadre kore, ñobtä ñan angwane Jesukristo müre keta ngämi, känenkri Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen täte jökrä kukwe kämekäme dokwäre, akwa nuenbare ñakare kwe. ²⁶ Erere arato, niarata kukwe ükete metre ni jökrä kräke mtare, ye rabadre gare nie, abkokäre Kristo Jesu biani kwe müre ketadre ni jökrä kräke. Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni jökrä kräke amne rabadre nitre tödekaka Jesubti ngite denkä mento btä arato, abkokäre nuenbare kore kwe.

²⁷⁻²⁸ Ngöbökwé sribi kuin nuenbare kore nikrä, ¿yebti ni abko bäri metre au, bti nikwe bikadre kri sribi jen nikwebti ya? ¡Ñakare jire! Jändrän ñakare bikakrä kri nie, ñobtä ñan angwane ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mikani täte jökrä metre nikwe abko ütiäre ni ngite ñakare mda

Ngöböta niere amne ni kaen ngäbti, akwa tödeka kwatibe Jesukristobti, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti. ²⁹ Ti bike kukwe mda ngwentari abko krörö: ¿Ngöbö ye abko, Ngöbö kaibe nitre israelita aibe kräke ya? amne ¿ni mda mda ñakare israelitare abko ñakare Ngöbö ye bkäne siba ya? ¡Ñakare jire! Ngöbö abko Ngöbö ni kä jökräbtikwe, aiseite ni israelita amne ni ñakare israelitare arato abko Ngöböta kaen ngäbti, ³⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko itibe. Nebti Ngöbö mda ñakare jire. Nire nire tödekaka Ngöböbti abko ñakare ngite mda abko Ngöböta niere btä. Mden kisete, ni israelita ñäräkrä tärä kwatabtä ya, ni ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ya, ye ñan mikata ñäräre Ngöbökwé nibtä. ³¹ ¿Ne aiseite nita tödeke Jesubti, abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ütiäre ñakare nikrä ya? ¡Ñakare jire! ñobtä ñan angwane nita tödeke Jesubti, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tä nebe bare täte jökrä nibtä.

Abrahamkwe tödekani Ngöböbti

4 ¿Mdakäre abko, nikwe dre niedre ni mräkä käne Abrahambtä? ¿No köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, abkobtä dre nükanani gare Abrahamye? ² Abraham käkwe jändrän kuin nuendre au ja di jenbti abko ütiäre niara ngite ñakare Ngöbö ngwärecri, ye ngwane rabadre bike kri, akwa namani bare ñakare kore ie, aiseite ñan namani bike kri Ngöbö ngwärecri. ³ Ne aiseite, Ngöbö Kukwei käta niere krörö btä: Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, aiseite Ngöbökwé niara ngite kukwe käme nuenbtä dianinkä mento btä angwane, ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare. *Génesis 15.6* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

⁴Ye abko nita sribire angwane, sribi bkänkä käta sribi ütiä bien nie, ye abko ñan tä bien ngwarbe ja moto kuinbti nie, akwa nita sribire abko ütiä bianta kwe nie. ⁵Akwa ni ñan raba sribi nuene jire chi abko ütiäre Ngöbökwe niedre nie: Ma ngite ñakare mda ti ngwärekri. Akwa ni ngututu ngite ngite Ngöbö rüere käta Ngöbö mike era amne tä tödeke Ngöböbti, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöböta niere. ⁶Ñan jändrän kuin nu-enbare nikwe Ngöbö moto mikakäre jame jakrä abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere akwa, tödekabtä Ngöböbti abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ni ye abko btä käta neme nuäre krübäte abko jrei David tukwe käkwe tikani arato abko krörö:

⁷Nireta Ngöbö kukwei kite temen, bti tä ja mike ngite ja töibti Ngöbö rüere amne käta kukwe käme nuene Ngöbö rüere,

akwa Ngöböta ngite denkä jökrä btä, ni ye abko btä kä rabadre bäri nuäre.

⁸Erere arato, ni ngite Ngöbö ngwärekri akwa, ye dokwäre ni Dänkien Ngöböta mike ñakare ja ngie nuen, ni ye abko btä kä rabadre bäri nuäre, *Salms 32.1-2*

abko tikani Davikwe.

**Ñan ñäräkrä mikani kwatabtä
abkobtä Abraham ngite
ñakare Ngöbö ngwärekri**

⁹Mdakäre abko, ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, niebare Davikwe, ¿ye abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä aibe kräke ya o ni ñäräkrä ñakare kwatabtä abko kräke arato ya? Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, aibebtä ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä, ye nita niere aisete tita kukwe ngwentari kore.

¹⁰¿Akwa Abraham ñäräkrä mikanina kwatabtä angwane, niara ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä ya o ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, ye känenkri

niebare kwe btä ya? ¿Ñongwane Abraham ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä? ¿Abraham ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, känenkri ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä!

¹¹Abti Abrahamkwe ñäräkrä mikani ja kwatabtä. Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, abtä ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä, ye mden bä mikakäre Ngöbökwe ñäräkrä mikamna ja kwatabtä Abrahamye. Ne aisete ni ñäräkrä ñakare kwatabtä, akwa tä tödeke Jesukristobti abko tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, aisete Abrahamta nebe rün kwrere arato. Ye aisete ni ñäräkrä ñakare kwatabtä akwa tä tödeke Ngöböbti, yebtä abko ngite ñakare mda Ngöböta niere. ¹²Erere arato, ni mräkä israelita ñäräkrä kwatabtä, ye käta tödeke Ngöböbti arato, ye abko tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, aisete Abraham tä niaratre rün kwrere arato.

**Ñan Kukwe Biani Ngöbökwe
Moiséye mikabtä täte abko
ütiäre Abraham ngite ñakare**

¹³Mdakäre abko, Abraham amne Abraham mräkätre ja täritäri rabadi kä jökrä bkäne Ngöbökwe niebare ietre, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko Ngöbökwe niebare ietre, akwa Abrahamkwe tödekani kwatibe Ngöböbti angwane, ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä. Abtä niara amne mräkätre ja täritäri rabadi kä jökrä bkäne niebare Ngöbökwe ie. ¹⁴Ne ñan ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nita mike täte jökrä abko ütiäre ni rabadre kä ne bkäne jökrä, ye ngwane ni rabadre kä ganaine au ja di jenbti, aisete tödeka Ngöböbti abko ütiäre ñakare jire chi. Erere arato, Ngöbökwe jändrän bian braibare nie ne rabadre ütiäre ñakare arato, ¹⁵ñobtä

ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kitabtä temen nita neme ngite Ngöbö ngwärekre, dokwäre Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen kri; akwa kukwe biani nuendre ye ñakare angwane, ni ñan raba kukwe ye kite temen ja töi jenbti, erere ja mike ngite ñakare.

¹⁶Ne aisete, Ngöbökwe kä köböi mikani Abrahamye amne Abraham mräkätre ja täritäriye ye abko rabadre ütiäte, abkokäre Ngöbökwe biani ngwarbe ie. Ye abko tödekabtä Ngöböbti, aibe köböire Ngöbökwe Abraham mikadi kä bkäne abko köböi mikani kore kwe ie. Ye abko, ñan nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaka täte aibe kräke Ngöbökwe kä ye köböi mikani, akwa ni jökrä israelita ya, ñakare ya käta tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye kräke Ngöbökwe kä köböi mikani kore arato. Ne aisete Abraham abko ni jökrä israelita ya, ñakare ya rün kwrere. ¹⁷Mden erere, Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Tikwe ma mikani juta kwati bätäkä ngwarbe rünre kä nebtä, *Génesis 17.5*

niebare Ngöbökwe Abrahamye. Ngöbö ni krütanikrütani mikaka nire amne, jändrän ñäre ñakare abko Ngöböta mike nire, Ngöbö ye mden abko bti Abrahamkwe tödekani.

¹⁸⁻¹⁹Ngöbö ye mden käkwe niebare krörö Abrahamye:

Muke kabre ñan tanre, ye kwrere jire ma bkün rabadi kä nebtä. *Génesis 15.5*

niebare Ngöbökwe ie. Ye ngwane abko, Abraham ñan di namanina ngäbäkre ngibiare namani nütüre, ñobtä ñan angwane kä namanina bäsi sientö krati ie aisete. Erere arato, merire kwe Sara namanina unbre, kise mriani jabtä, aisete ñan rabadre ngäbäkre ngibiare, namani nütüre, akwa Ngöbökwe kukwe niebare ie, yebti tödekani kwe

amne mikani era kwe. ²⁰Ngöbökwe kukwe niebare Abrahamye, ye namani era kräke angwane, tödekani bäri Ngöböbti kwe amne, ñan Ngöbö kukwei mikani ngwarbe jae kwe, käkwe Ngöbö käikitaninkä, ²¹ñobtä ñan angwane Ngöbö abko di nämane täte ja kukwei mikakäre täte, ye abko namani era Abrahamkrä. ²²Abrahamkwe tödekani kore Ngöböbti, ye mdenbtä abko ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niebare btä amne kani ngäbti kwe. ²³Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, yebtä ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä abko tikani tärabtä, ye ñan tikani niara aibe kräke, ²⁴akwa Ngöbö Jesu mikakata nire nitre ngwäkäre ngätäite, Ngöbö yebti nirekwe tödekadre, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi amne kadi ngäbti kwe. Ni ye kräke kukwe ye nämane tikani. ²⁵Jesu ye abko biani Ngöbökwe müre ketadre ni ngite diankakäre mento nibtä, ñobtä ñan angwane ni nämane ngite Ngöböye kukwe käme nuenbtä amne, ni ngite ñakare mda, ye Ngöbö rabadre niere nibtä, abkokäre Ngöbökwe mikaninta nire.

Nita nüne jame Ngöböbe abko käita neme nuäre nibtä

5 Nikwe tödekani Jesukristobti ye köböire ni ngite ñakare mda niebarera Ngöbökwe, aisete nita ja mäketä jame Ngöböbe ni Dänkien Jesukristo köböire. ²Nikwe tödekani bti angwane, niarakwe ni mikani krötö Ngöbö moto kuin ye ken amne mtare Ngöbö moto kuin täte jökrä nikrä amne Ngöbökwe ni mikadita bäsi ja kwrere, ye nita ngibiare kisere abko käita neme nuäre nibtä. ³Ye abko ñan jändrän aibe käita nuäre nibtä, akwa nita ja tare nika bätäkä ngwarbe abko käita bäri nuäre nibtä arato, ñobtä ñan angwane ja tare nika ye abko käta ni mike nünenkä bäri dite janknu

mda, nikwe ñan Jesu gibiadrekä jire abkokäre. ⁴Erere arato, nita nebe nü-nenkä bäri dite tödekabtä Jesubti, ye käta ni töi mike bäri metre Ngöbö okwäte amne ye käta ni die mike Jesu ngibiare ngäbti kisere bätärekä, käi ngwiane nuäre jabtä bäri mda. ⁵Ñan nita Jesu ngibiare ngäbti ngwarbe abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä ja Üai Deme biani nie amne, Ngöböta ni tarere kri ja moto kuinbti abko Ngöbö Üai Deme tä mike gare nie.

⁶⁻⁷Ye abko, bäsi ni ñakare jire iti abko tä biare ja mike müre ketadre ni metre diäre. Nane ni mda käkwe jändrän bäri kuin nuenbare nikrä angwane, nikwe ja mikadre müre ketadre ni ye diäre. Akwa ni nämane nüne Ngöbö rüere amne ni di ñakare ja diantarikrä au angwane, kä bäri kuin, ye näire Kristo Jesu nükani amne krütani ni diäre amne ni kräke. ⁸Ye mdenbtä abko, Ngöböta ni tarere kri tä mike gare krörö nie: Ni nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere abtä ni nämane ngite Ngöbö ngwärekri, ye ngwane Kristo krütani ni diäre amne ni kräke.

⁹Mtare Kristo krütanina ni kräke, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöbökwä niebarera. Yebtä mtare bäri Kristo köböire ni rabadi dianintari amne, Ngöbökwä ñan ni mikadre ja ngie nuen kä mrä angwane, ¹⁰ñobtä ñan angwane ni nämane ja rüere Ngöböbe angwane, Ngöbö Odei krütani ye köböire niara ara jire käkwe ja mäkäninta nibe, aiset mtare bäri Ngöbökwä ni mikanina ja mäketä jabe, aiset Kristota nire, käta ni mike nüne kärekäre jabe, ye mdenbtä ni rabadi dianintari. ¹¹Ne abko, ni rabadi dianintari mrä, ñan ye aibebtä nita kuin niere Ngöböye amne käita neme nuäre nibtä, akwa nita Ngöbö ara käi ngwen nuäre jabtä ni Dänkien Jesukristo köböire. Niara köböire nita ja mäkäninta Ngöböbe mtare.

Adán amne Kristo

¹²Mdakäre abko, kena ni itibe kädian nämane Adán abko käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe käme Ngöbö rüere nükani kä nebtä amne kukwe käme köböite ni jökrä nikani krüte, ñobtä ñan angwane ni jökrä käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere arato. ¹³⁻¹⁴Akwa ñan ja mikani ngite kwetre ja kwrere Adánbe. Adán näire abti kä nüke Moisés näire, Ngöbö ngämi ja kukwei bien Moiséye nuendre nie, ye känenkri kukwe käme Ngöbö rüere namanina kä nebtä, aiset ni jökrä nämane krüte. Akwa Adánkwe Ngöbö kukwei ara jire kitani temen, ye kwrere nuenbare ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre abko ie Ngöbö ngämi ja kukwei bien nuendre, aiset ñan ja mikani ngite kwetre Adán kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe bian ngämi nuendre nie, känenkri nita nebe tuen ngite ñakare kukwe yebtä. Adánkwe ja mikani ngite, ye köböite ni jökrä namani ngite Ngöbö ngwärekri, akwa ye kwrere ni mdara jire abko Jesukristo rükadre kukwe kuin nuene ni jökrä kräke abko bä mikani Adánbtä.

¹⁵Akwa Adánkwe ja mikani ngite, yebti ta abko Ngöbökwä jändrän bäri ütiäte kri nuenbare nikrä, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite, ye köböite ni kwati nikani krüte amne namani mente Ngöböye. Akwa ja moto kuinbti Ngöbökwä jändrän kuin nuenbare ngwarbe nikrä ni itibe Jesukristo moto kuin köböire, ye abko bäri ütiäte kri amne kuin ni kwati kräke. ¹⁶Ye abko ti bike niereta bobukäre: Ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite amne Ngöbökwä jändrän kuin nuenbare ngwarbe nikrä, jändrän ketebu ye abko ñakare ja kwrere, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán, köböite Ngöbökwä ni jökrä

mikani ja ngie nuen. Akwa ni kwati kukwe nuenkä kämekäme kākwe ja mikani ngite kabre krübäte Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe Jesukristo köböire. Yebtä abko ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. ¹⁷Ye abko, ni itibe Adán kākwe ja mikani ngite abko köböite ni jökrä namani gata ngoto täni, aisete nämane krüte amne namani mente Ngöböye. Ye kwrere arato, Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nigrä ja moto kuinbti, ye abko bäri ütiäte kri, aisete ni mikadita metre ja ngwärekre kwe nikwe nünandre kärekäre ni itibe Jesukristo köböire abkokäre.

¹⁸Ni itibe Adán kākwe ja mikani ngite batibe Ngöbö ngwärekre, dokwäre Ngöbökwé ni jökrä mikani ja ngie nuen. Ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo kākwe jändrän nuenbare kuin metre krusobtä, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesubti abko ngite ñakare mda abko Ngöböta niere. ¹⁹Ni itibe Adán kākwe Ngöbö kukwei kitani temen, ye köböite ni kwati nikani kukwe nuene kämekäme. Abtä namani ngite Ngöbö ngwärekre, akwa ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo kākwe Ngöbö kukwei mikani täte jökrä, kākwe ja biani müre ketadre abko köböire ni kwati ngite ñakare mda Ngöbökwé niedi.

²⁰Nita kukwe käme nuene bäri Ngöbö rüere rabadre gare bäri metre nie, abkokäre Ngöbökwé ja kukwei biani Moiséye. Akwa kukwe kämekäme nuen namani bäri, yebti ta Ngöbökwé ja moto mikani bäri kuin nigrä. ²¹Ye aisete ni jökrä nämane gata ngoto täni angwane, kukwe käme ye mdei nämane niaratre dänkiene, erere nämane ja mike ngite kärekäre, ye kwrere arato mtare Ngöböta ja moto mike bäri kuin nigrä amne ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, käta kä bien nünankrä kärekäre nie ni Dänkien Jesukristo köböire.

Kukwe kämekäme ñan tä ni dänkiene mda

6 Ngöbökwé kukwe kuin nuenbare kore ni jökrä kräke Jesukristo köböire ni ngite diankakäre nibtä, znebti Ngöbökwé ja moto mikadre bäri kuin ni kräke, abkokäre nikwe kukwe nuendre bäri kämekäme janknu ja mikakäre ngite ya? ²ñakare jire! Nikwe ñan ja mikadre ngite jire chi mda, ñobtä ñan angwane nikwe tödekani Jesubti angwane, ni namani ni krütani kwrere Ngöbö ngwärekre amne, kukwe kämekäme ñan tä ni krütanikrütani dänkiene mda gare nie, ñobtä ñan angwane ni ngwäkä ñan raba ja mike ngite mda Ngöbö rüere. Ye mden kisete, zkukwe kämekäme ñan tä ni tödekaka Jesubti dänkiene mda, se abko nikwe kukwe kämekäme nuendre janknu Ngöbö rüere ya? ñakare jire! ³⁻⁴Ni jökrä tödekaka Kristo Jesubti namani ngökani ñöte, ye abko tä ni krütani gwaire Jesube amne tä ni doboi mikani gwaire Jesube bä mike. Yebti nikwe ja töi kämekäme amne kukwe kämekäme mikaninte ja jiebtu abko nikwe bä mikani, ye garera munye. Erere arato, Kristo Rün kākwe niara mikaninta nire ja di kri bä nuärebtu, ye kwrere ni rabadre nüne btin Kristo ben gwaire, abkokäre ni krütani Kristo ben gwaire, bti ni doboi mikani ben gwaire arato. ⁵Ni krütani ketetibe gwaire Kristobe, aisete Ngöbö diebtu Kristo nukaninta nire, ye kwrere Ngöbökwé ni mikadi nüne btin. Abti kä mrä angwane, Ngöbökwé ni mikadita nire nünakäre kärekäre jabe.

⁶Ne aisete, ni ngämi tödeke Jesubti, känenkri ni nämane töi ngitiekä kukwe kämekäme aibehtä, ye abko Kristo metani krusobtä angwane, Ngöbökwé ni töi kämekäme ye metani gwaire krusobtä ben kwrere, ni töi kämekäme

juankäre ngwarbe, kukwe käme ñan rabadre ni dänkiene mda ni ngrabare yebti, nikwe ñan ja tõi kämekäme mikadre täte mda abkokäre. ⁷Ye abko, ni krütani ñan raba kukwe käme nune mda Ngöbö rüere amne kukwe käme ñan tä niara dänkiene mda. Ye kwrere, ni tödekaka Jesubti abko krütani gwaire Jesube, ne aiset kukwe käme ni töibtä, btä ni nämene tõi ngitiekä, ye ñan tä neme ni dänkiene mda amne Ngöbökwé ni tikaninte kukwe käme ye kiseté.

⁸Nikwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani gwaire ben amne, Ngöbökwé Kristo mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nüne gwaire ben arato abko gare kuin nie. ⁹⁻¹⁰Kukwe gare metre nie abko krörö: Kristo krütani ye abko krütani batibe ni ngite diankakäre mento nibtä, bti Ngöbökwé mikaninta nire, aiseté kukwe kämekäme ñan raba niara nunte mda. Yebti ñan krütadita jire mda, ñobtä ñan angwane gata ñan raba niara dänkiene mda, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mikaninta nire amne mtare tä nüne Ngöbö mikakäre ütiäte. ¹¹Kristo Jesu krütani batibe, yebti ñan krütadita jire mda, ye kwrere mun krütanina ben gwaire, aiseté munkwe töbikadi ñakare mda kukwe kämekämenbtä abko munkwe nütü jabtä, akwa munta nünenta ketetibe Kristo Jesube Ngöbökrä abko munkwe nütü jabtä. ¹²Ye mdenbtä, mun ngrabare mden krütai, ye ie munkwe ñan kä bian kukwe kämekäme nuenkäre mda Ngöbö rüere. ¹³Munkwe ñan kä bian mda ja ngrabareye kukwe kämekäme nuenkäre, akwa ni krütani mikaninta nire Ngöbö diebti käta tõi ngitiekä jändrän kuin nuenbtä, ye kwrere munkwe ja mika Ngöbö kiseté angwane, mun ngrabare ye munkwe mika jökrä Ngöbö kiseté jändrän kuin nuenkäre niarakrä, ¹⁴ñobtä ñan angwane mtare abko kukwe käme mdei tä mun töibtä ñan tädi mun dänkiene mda, ñobtä

ñan angwane mun ñan tä Kukwe Bian Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mda, akwa Ngöbökwé ja moto mikani kuin mun kräke Jesukristo köböire, käta mun die mike kukwe kämekäme mikete ja jiebti.

Nikwe nünandre ni klabore kwrere Ngöbökrä

¹⁵Mtare ni ñan tä nüne Kukwe Bian Ngöbökwé Moiséye mikakäre täte mda, tikwe nini angwane, Ngöbökwé ja moto mikani kuin nikrä abko köböire nita nüne tikwe nini, ye aiseté ¿nikwe kukwe käme nuendre bäri ja mikakäre ngite ya? ¡Ñakare jire! ¹⁶Ne ñobtä ñan angwane nita ja mike klabore ni bkänkä kräke, ye ngwane ni tarä nebe biare ni ye kukwei mikakäre täte, aiseté nita sribire ni bkänkä ye kräke angwane, nita niara kukwei mike täte. Ye kwrere arato kukwe kämekäme tä ni dänkiene ye abko käta ni mike mente kärekäre Ngöböye. Akwa nita ja mike klabore Ngöbö kukwei kuin mikakäre täte, ye ngwane nita ngite ñakare mda Ngöböta niere, ye abko gare munye ruen tie. ¹⁷Akwa mtare tita kuin niere Ngöböye munbtä, ñobtä ñan angwane käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämene klabore kukwe kämekäme kräke, akwa mtare kukwe kuin diribare munkwe, erere munkwe kani ngäbti amne munta mike täte ja tõi ngöi jökrä, yebtä tita kuin niere Ngöböye. ¹⁸Käne kukwe kämekäme nämene mun dänkiene, akwa Ngöbökwé mun tikaninte amne mun mikanina sribikäre jakrä kwe kukwe era metre nuenkäre.

¹⁹Mun abko tõi braibe Ngöbö Kukweibtä, aiseté kukwe rükadre gare metre munye, abkokäre ni klabore btä tita kukwe bä mike kore munye. Ni klabeteta ja ngrabare bien sribikäre ja tõi ngöi jökrä bkänkä mikakäre täte,

ye kwrere mun nämane ja ngrabare bien ja tõi kämekäme, mden nämane mun kite kukwe kämekäme nuene, erere mun nämane kukwe kämekäme nuene bäri diän diän mda ja täritäri. Akwa mtare abko, munkwe ja ngrabare mika sribi kuin nuenkäre Ngöbökrä angwane, mun rabadi nüne bäri deme Ngöbökrä. ²⁰ Kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, kräke mun nämane sribire ni klaboro kwrere kukwe kämekäme nuenkäre, angwane mun nämane sribire ñakare kukwe kuinbtä Ngöbökrä. ²¹ ¿Akwa kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre dre nükanani munye amarebti kukwe nuenbare munkwe, abkobtä munta nebe ja gaire ye? Kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre mun nämane krüte abti mrä angwane mun rabadre mento kärekäre Ngöböye. ²² Akwa mtare mun namanina tikaninte Ngöbö diebti, aisete kukwe kämekäme ñan tä mun dänkiene mda angwane, Ngöbökwé mun mikanina klaboro jakrä sribi kuin nuenkäre jakrä, ye abko bäri ütiä rükadi kuin krörö munye: Munkwe nünandi kuin deme Ngöbökrä abti mrä angwane, munkwe nünandi kärekäre ben. ²³ Akwa kukwe kämekäme nuenta nikwe abko ütiäre nita krüte amne nita mente kärekäre Ngöböye, akwa ja moto kuinbti Ngöböta ni mike nüne kärekäre jabe ni Dänkien Kristo Jesu köböire, ye abko tä nuene ngwarbe ni kräke amne ñan tä ütiä kärere nie.

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ñan tä ni dänkiene mda

7 Ti mräkätre, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare kuin munye ruen tie, aisete nita nüne angwane, kukwe biani nuendre ye abko ütiäte nikrä, akwa ni krütadre angwane, rabadre ngwarbe nikrä abko garera munye. ² Kukwe biani nuendre ye abko ti bike bä mike krörö

munye: Meri tä ja mike gure angwane, brare kwe tädre nire angwane, kukwe biani nuendre nie, yehti tä ja mäkäninte kwärikwäri, akwa kwäri kwe krütadre kän, ye ngwane rabadre tikaninte amne ñan rabadre mäkäninte mda kwäri kwebe, kukwe biani nuendre yehti. ³ Ne aisete meri gure amne kwäri kwe tädre nire, akwa niara rabadre ni brare mdabe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. Akwa meri ye kwäri kwe krütadre kän, ye ngwane rabadreta tikaninte kukwe biani nuendre ye, aisete ja mikadreta gure kwe angwane, ñan ja mikadre ngite kwe.

⁴ Ti mräkätre, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane mäkäninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebe amne mun nämane mike täte kärekäre, merita gure käta näin kärere brarebe ye kwrere. Akwa Jesukristo krütani angwane, mun nämane ketetibe ben abko erere mun krütani kwrere arato, aisete munta tikaninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yehti. Mtare Kristo nükaninta nire abko tä mun bkäne, mun rabadre kukwe kuin nuene Ngöbö moto mikakäre nuäre. ⁵ Kukwe kämekäme mdei nämane ni dänkiene angwane, ni kukwe kämekäme nuenkä kwrere ni nämane nüne angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye käkwe ni tõi tikani bäri mda kukwe käme nuene ni ngrabarebti. Akwa kukwe käme nuen nämane nikwe, ye ütiäre abko gata aibe nämane nüke nie amne nämane ni mike mente kärekäre Ngöböye. ⁶ Akwa mtare Ngöbökwé ni tikaninte Kukwe Biani Kwe Moiséye ye kisete amne ni ñan tä kukwe ye mike täte mda, aisete Ngöbökwé kukwe ükaninte btin nünankrä nie ja Üai köböire, ye erere ni raba sribire Ngöbökrä. Ni nämane sribire Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikakäre täte, erere ni ñan tä mike täte mda mtare ja mikakäre metre au.

**Kukwe káme mdei nie
abko rüere nita rüre**

⁷ ̸Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko káta ni tói tike bári mda kukwe kámekámenbtá tikwe nini, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko kukwe káme kwrere ya? ̸Nakare jire! akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ñakare, akráke kukwe mden nuenta tikwe abko káme Ngöbö ngwärekre ñan rabadre gare jire chi tie abko krörö: Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kákwe ñan niedre, “Jändrän ni mdakwe, ye ma ñan tö raba ie jakrä,” ñan niedre kore, ye ngwane ti tö rabadre jändrän ni mdakwe ie jakrä abko káme Ngöbö ngwärekre ñan rabadre gare tie. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye aibehti tá nuke gare tie. ⁸ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye káta niere kore, ye kákwe ká biani ti tói kámeye, aiseite jändrän bátáká ngwarbe ni mdakwe, ie ti tö rababa jakrä. Käne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye arabe kákwe ká biani kukwe kámeye ti kite kukwe kámekáme bátáká ngwarbe jiehti. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye gare ñakare nie angwane, kukwe kámekáme abko káme Ngöbö ngwärekre gare ñakare metre tie. ⁹ Bati Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye gare ñakare tie angwane, ti námáne nüne kuin ti námáne nútüre. Ja námáne nebe ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre, akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nukani gare tie, ye kákwe ti ngite Ngöbö ngwärekre kukwe kámekáme nuenbtá mikani gare batibe tie. Kukwe namani gare kore tie angwane, ti námáne nianinte, mente Ngöböye nukani gare tie. ¹⁰ Ne aiseite Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kákwe ti mikadre nüne kárekäre Ngöböbe, ti námáne nútüre, akwa era metre ti námáne mente Ngöböye mikani gare kwe tie, ¹¹ ñobtä

ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtá táte ti rabadre ja mike metre au Ngöbö ngwärekre ti námáne nútüre. Yebtä abko kukwe kámekáme tibtä kákwe ti ngökani, abti ti ngite Ngöbö ngwärekre nukani gare tie, aiseite ti námáne mente Ngöböye abko kukwe ye arabe kákwe mikani gare metre tie. ¹² Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abra deme amne jändrän ni mdakwe ie ni ñan tö rabadre jakrä, tikwe nini, kukwe ye biani nuendre ye abko deme era metre amne kuin abko ti tö niei mrä kore.

¹³ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kuin deme, ̸akwa ye köböite abko ti rabadre mente kárekäre Ngöböye tita niere ya? ̸Nakare jire! Kukwe kámekáme ti töibtá abko mdeita nebe tie, ye kákwe ti mikani kukwe káme nuene bári mda abko köböite ti rabadre mente kárekäre Ngöböye. Akwa kukwe kámekáme nuenbare tikwe abko era metre káme krübáte Ngöbö ngwärekre, ye abko nukani gare metre tie Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye köböire. Ne aiseite, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko kuin deme, akwa kukwe ye köböire kukwe kámekáme abko bári káme krübáte era metre nukani gare tie. ¹⁴ Kukweta kore ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abra jatani Ngöbökre garera nie, akwa ti abko moto káme abko ti tö bá mikai krörö: Ni klabore ñan raba jändrän nuene jire chi keteti ja tói jenhti, akwa tá bkánká aibe kukwei mike táte, ye kwrere ti abko ni klabore kwrere, aiseite kukwe kámekáme tá ti töibtá abko mdeita nebe tie aibe mikata táte tikwe. ¹⁵ Ñobtä tita kukwe kámekáme nuene ñan tá nebe nuke gare tie, ñobtä ñan angwane ti töta nebe jändrän kuin nuein, erere tita nuene ñakare; akwa kukwe kámekáme btá ti mätá kri, ara jire tita nuene. ¹⁶ Akwa kukwe

kämekäme nuenta tikwe, ye abko ti ñan tö nuein era metre angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kuin deme abko era tikrä abko tita bä mike jabtä. ¹⁷Ne aisete, tita kukwe nuene kämekäme, ye ñan tita nuene ja töi jenbti au, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie, ye tä ti kite nuene abkokänti tä nebe bare tie. ¹⁸Ti moto amne kukwe kämekäme mdeita ti töibtä, ne käme jökrä, aisete jändrän kuin ñakare tibtä, ye gare kuin tie. Mden kisete ti töta nebe jändrän kuin nuein, akwa erere ñan tä nebe bare jire chi tie. ¹⁹Ti töta nebe jändrän kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa kukwe kämekäme Ngöbö rüere ti ñan tö nuein, ara jire tä nebe bare tie. ²⁰Mtare ti töta nebe jändrän kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa ye ñan tita nuene ja töi jenbti au akwa, kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti kite kukwe kämekäme nuene, erere tita nuene.

²¹Ye mdenbtä abko, kukweta nakenkä krörö tibtä: Ti töta nebe jändrän kuin nuein akwa, kukwe kämekäme ara jire tä nebe käne ti jiete. ²²Akwa ti töite nete abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye tä nebe tuen kuin nuäre nuendre tie, ²³akwa tibtä nete abko kukweta nakenkä mda mda käta ti töi miketa bä jene, ye abko kukwe käme tä ti töibtä, ye mdeita nebe tie abko käta rüre jändrän kuin ti tö nuein yebe, aisete ni ngite kä teri ñan raba kwäräbere au, ye kwrere jire tita kukwe kämekäme kisete. ²⁴¡Aingwaree, ti bobre jakän! Käre tita ja mike ngite ti ngrabare nebti abtä tita mente Ngöböye. ¿Ne kisete nirekwe ti tikadrete se? ²⁵¡Ngöbö aibe abko ie tita kuin niere ni Dänkien Jesukristo köböire, ñobtä ñan angwane niarakwe ti tikadite!

Nebti kukwe mrä abko nüke gare krörö tie: Ti tö Kukwe Biani Ngöbökwe

Moiséye aibe mikai täte, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti mike kukwe kämekäme nuene.

Mtare nita nüne Ngöbö Üai diebti

8 Akwa mtare, ni jökrä tä tödeke Kristo Jesubti abko Ngöbökwe ñan kitadre ngite jire chi mda amne ñan mikadre ja ngie nuen jire chi, ²ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun töibtä kä nämane mun mike ja mike ngite Ngöbö rüere abtä Ngöbökwe mun mikadre ja ngie nuen, ye ngäniene abko Ngöbö Üai käkwe mun tikaninte, käkwe mun mikani nüne btin, sribi nuenbare Kristo Jesukwe krusobtä ye köböire. ³Kukwe kämekäme ni töibtä abko mdeita nebe nie, ye kisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ñan di namani täte ni tikatekäre, ñobtä ñan angwane ni di ñan namani kukwe ye mikakäre täte. Akwa Ngöbö aibe di namani tikatekäre, käkwe ja Odei Jesu juani kä nebtä. Ni jökrä abko kukwe käme nuenkä, akwa niara därebare ja kwrere nibe. Ye kwrere Ngöbökwe juani nüke krütakäre nikrä amne ni ngite Ngöbö ngwärekre ye ütiä biänkäre krusobtä ni diäre amne ni täte. ⁴Ngöbökwe Jesu juani krüte kore ni kräke, ye köböire abko kukwe kuin era metre biani nuendre nie Ngöbökwe abko tä nebe bare nikrä mtare, abkokäre Ngöbökwe ja Odei juani. Ne aisete kukwe kämekäme tä ni töibtä abko mdeita nebe nie, yebtä abko ni tödekaka Jesubti ñan tä ja kite mda, akwa Ngöbö Üai tö dreye, erere nita nuene.

⁵Mdakäre abko, nire nire tödekaka ñakare Jesubti käta töbike kukwe kämekäme aibehtë amne aibe mdeita nebe ie abko erere tä nuene. Akwa Ngöbö Üai tö dreye, yebtä nire nire tä ja töi mike kwatibe, ni ye abko tä Ngöbö Üai kukwei mike täte. ⁶Kukwe

kāmekāme tā ni tōibtā amne mdeita nebe nie, ye erere nita niken jiebtī abko tā niken ni ngwena mente Ngōbōye abtā Ngōbōta ni mike ja ngie nuen. Akwa nita tōbīke jāndrān kuin Ngōbō Ūaikwebtā abko kāta niken ni jie ngwena, ye ngwane nita nūne kārekāre Ngōbōbe amne nita nūne jāme Ngōbōbe arato. ⁷Akwa nire nire tōdekaka űakare Jesubti tōi kāmekāme abko mdeita nebe ie, aiseite tā nakwen janknu jiebtī. Ni ye abko tā ja rūere Ngōbōbe, űobtā űan angwane kukwe biani Ngōbōkwe nuendre nie, ye niara űan tō mikai tāte amne, niara di űakare kukwe ye mikakāre tāte arato. ⁸Ye mden kisete, kukwe kāmekāme tā ni tōdekaka űakare Jesubti ye tōibtā amne kukwe kāmekāme ye mdeita nebe ie, aiseite tā nakwen janknu jiebtī, ni ye abko űan raba jāndrān kuin nuene jire chi abtā Ngōbō raba kāikitekā.

⁹Akwa mun abko, kukwe kāmekāme nāmane mun tōibtā, kā nāmane mun mike kukwe kāmekāme nuene, akwa ye kwrere munta nūne űakare mda, űobtā űan angwane Ngōbō Ūai tā nūne munbtā mtare ne ngwane, Ngōbō Ūai tā mun kite nūne Ngōbōkrā. Nire nire btā Kristo Ūai tā nūne űakare, ni ye abko űakare ni jen Kristokwe. ¹⁰Era metre mun ngrabare yebti munkwe kukwe nuenbare kāmekāme Ngōbō rūere, ye dokwāre mun krūtadi, akwa Kristo tā nūne munbtā mtare ne ngwane, mun űai kākwe nūnandi kārekāre Ngōbōbe, űobtā űan angwane munkwe tōdekani Jesubti angwane, mun ngite űakare mda niebare Ngōbōkwe munbtā. ¹¹Angwane Ngōbōkwe Jesu mikaninta nire abko Ūai arabe tā nūne munbtā, ye ngwane Ngōbō Kristo mikakata nire arabe kākwe mun ngrabare ye mikadita nire arato niara Ūai kōbōire kā mrā angwane. ¹²Ne aiseite ti mrākātre, kukwe kāmekāme nāmane ni tōibtā abko mdei nāmane nebe

nie, ye kwrere nikwe űan nūnandre jire chi mda, ¹³űobtā űan angwane kukwe kāmekāme tā mun tōibtā, ye munkwe nuendi janknu amne űan kitadre temen munkwe, ye ngwane mun rabadi mente Ngōbōye amne Ngōbōkwe mun mikadi ja ngie nuen kā mrā angwane; akwa kukwe kāmekāme nuenda munkwe ja ngrabarebtī, ye munkwe kitadre temen Ngōbō Ūai diebtī, ye ngwane munkwe nūnandi kārekāre Ngōbōbe.

¹⁴Ye abko, nire nire jie ngwianta Ngōbō Ūaikwe, ni ye abko Ngōbō ngābriānkā kwe abko raba gare munye, ¹⁵űobtā űan angwane Ngōbō Ūai tā mun itire itire btā, ye abko kākwe űan Ngōbō kāi mikadita tare mun okwāte, ni klabore űtiāte űakare kāta bkānkā jūrā ngwen jabtā ye kwrere; akwa Ngōbō Ūai kāta mun mike Ngōbō ngābriānkāre amne Ngōbō Ūai ye mden kōbōire Ngōbō abko ni Rūn nikwe kāita nebe nuāre nibtā, kāta ¡Abba! ¡Tata tikwe! niere Ngōbōye. ¹⁶Ye abko, ni tōdekaka Jesubti abko Ngōbō ngābriānkā era metre abko Ngōbō Ūai ye arabe tā mike gare nie amne, ¹⁷ni Ngōbō ngābriānkā bkānā ne ngwane, jāndrān kuinkuin biandre Ngōbōkwe Kristoye, ye ni rabadi bkāne siba Kristobe gwaire. Akwa Ngōbōkwe jāndrān kuinkuin nuendre ni krāke siba, abkokāre Kristokwe ja tare nikani, ye kwrere nikwe ja tare nikadi arato tōdekabtā Kristobti.

**Ngōbōkwe jāndrān kuinkuin
nuendi ni krāke abko nita
ngibiare ngābti kisere**

¹⁸Tōdekabtā Kristobti nita ja tare nike mtare ye abko tare krūbāte bkānā, akwa jāndrān kuinkuin nuendi Ngōbōkwe ni krāke ye abko bāri űtiāte nikrā ruen tie. ¹⁹Ni ne abko Ngōbō ngābriānkātre. Amne ni rabadre bā mikani era metre kā mrā angwane, ye abko jān-

drän jökrä dätebare Ngöbökwe käta ngibiare kisere, ²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä dätebare, abti dreakäre Ngöbökwe jändrän jökrä dätebare abko erere namani bare ñakare btä. Ye ñan jändrän ketareketare tö namani dreye ja töi jenbti, erere namani bare akwa, Adán amne Eva kákwe Ngöbö kukwei kitani temen krire kena, bti Ngöbö ara jire kákwe úkaninte kore, aiseté kukwe namani bare kore jändrän jökräbtä. ²¹ Jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe tä ngadaen amne tä niken ngwarbe, abtä tätre ja tare nike, ye kwrere ñan rabadre nakenkä mda btä abko tä ngibiare kisere. Ye kwrere arato, ni Ngöbö ngäbriänkä abko kräke Ngöbökwe kukwe kuin nuäre nuendi, kákwe ni ngrabare kwitadi, ñan krütadre mda abkokäre, ye abko jändrän dätebare Ngöbökwe tä ngibiare kisere arato.

²² Ngöbökwe jändrän jökrä kwitadi ye ngibiabtä kisere abko jändrän dätebare Ngöbökwe abko tä ja tare nike, käta täkekä jabe bäsi merita niken ja ngibiare käta ja tare nike ngäbäkre ngibiabtä, ye kwrere jire kira abti kä nüke mtare jändrän jökrä tä ja tare nike, ye gare kuin nie. ²³ Ye abko ñan jändrän mda mda dätebare Ngöbökwe aibe käta täkekä jabe akwa, nitre tödekaka Jesubti käta ja tare nike kore, käta täkekä jabe arato, ñobtä ñan angwane ni ngrabare btin krüte ñakare mda biandi Ngöbökwe nie, ye nita ngibiare ngäbti kisere, abtä nita täkekä jabe mtare. Akwa Ngöbökwe ni kanina ngäbti ja ngäbriänkä kwrere, akwa ye rabadre bare täte angwane, Ngöbökwe ni ngrabare btin biandi nie, ye mikakäre era, abkokäre ja Üai biani kwe nie. ²⁴ Ngöbökwe ni dianintari näire mentokwäre ni ngrabare btin biandre mda kwe nie abko nita ngibiare kisere. Ye abko, jändrän tärä nebe ni kisete, ye abko ngibiata ñakare mda, ²⁵ akwa jändrän ngämi nebe ni kisete abko nita

ngibiare kisere, ye abko rükadre nie, abkokäre nikwe ngibiadre jäme bätärekä abti rükadre ni kisete.

²⁶ Ngöbökwe kukwe nuendi kuin nikrä abko nita ngibiare kisere, ye abko käta ni die mike. Ye kwrere arato, jata nebe ruen bobre di ñakare nie blitakäre Ngöböbe amne nikwe dre niedre Ngöböye ñan tä nebe nüke gare nie, yebtä abko Ngöbö Üai käta ni die mike blite Ngöböbe, käta täkekä jabe blitare kwärä ja kukwei jenbti Ngöböbe amne, kukwe Ngöbö Üaikwe abko ni ñan raba niere jire ja kukwe jenbti. ²⁷ Akwa Ngöbö abko ie ni töi ño ño gare kuin metre jökrä, amne Ngöbö Üai töta nebe dre dre kärere nikrä Ngöböye, ye garera jökrä Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, ye kwrere Ngöbö Üai tä blite juta deme Ngöbökwe ye kräke.

Jändrän jökrä ni rüere, ye nita ganaine kwäräbe

²⁸ Ni jökrä käräbare Ngöbökwe jakrä mikakäre ja odeire käta Ngöbö tarere, kräke Ngöbökwe kukwe úkaninte Kristo köböire abko erere ngwiandi bare kwe, abkokäre kukwe kuin rakadrekä btätre ya o kukwe tare rakadrekä btätre ya, akwa Ngöböta úkete kuin kräke abko krörö: ²⁹ Kena dekä Ngöbö ngämi ni dätäre, känenkri nire nire rabadre nüne kärekäre ben ye namanina gare ie, erere mikanintbe kwe kwitakäre bäsi ja Odei jen kwe Jesukristo kwrere. Ye abko Ngöbö Odei jen kwe rabadre bäri ütiate etbakantre kwati ngätäite abkokäre. ³⁰ Erere arato, nire nire kräke Ngöbökwe kukwe mikanintbe kore abko erere käräbare kwe diantarikäre jakrä, ye abko ngite ñakare mda niebare kwe amne kani ngäbti kwe amne, ni ye abko mikadi nüne jabe kwe kä nuärete arato.

³¹ Ngöbökwe kukwe kuin nuenbare keta kabre kore ni kräke Jesukristo köböire, tikwe nini çyebtä nikwe dre

niedre mda? Ngöböta ni tarere kore amne tä kukwe nuene kuin kore ni kräke, ye ngwane ni amne jändrän mda mda ñakare jire rabadre ni ganaine, ³² ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei jen kwe, aisete tare kri Ngöbökwé, akwa namani ruentari tare ñakare ie, käkwe biani müre ketadre ni jökrä kräke, ¿ye abko jändrän mda mda kwe abko niarakwe ñan biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti ja Odei ben gwaire ya? ¡Jänri, Ngöbökwé jändrän jökrä kwe biandi nie! ³³ Ngöbö ara jire käkwe ni dianinkä jakrä amne ni ngite ñakare mda niebare kwe, aisete ni ñakare jire iti raba ni kite ngise Ngöböye abko Ngöbökwé kukwei mikadre era. ³⁴ Mdakäre abko, Kristo Jesu krütani ni kräke, bti nükaninta nire amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö kise ruenkri, käta blite käre Ngöböbe ni kräke, ¿ye abko ni mda tädrera käkwe ni kitadi ngise Ngöbö ngwärekwé ya? ¡Ñakare jire! ³⁵ ¿Kristo käta ni tarere kri, ye abko nirekwe töi kwitadre amne niara ñan rabadre ni tarere mda? Ni ñakare jire iti amne jändrän ñakare jire kä raba Kristo töi kwite ni rüere. Ye aisete, nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti ya o ni mda käkwe rüdre krübäte ni rüere ya amne kukwe jatadre krübäte ni rüere ya o ni rabadre mrö nike ya o dän ñan rabadre nie ya amne ni rüe jatadre krübäte ya o ni kämika tö rabadre tödekabtä Jesubti ya, akwa ¿yebtä Kristokwe ñan ni taredre mda ya? ¡Ñakare jire! Niarakwe ni taredi janknu. ³⁶ Ye abko nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti rabadre gare metre nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ni bä mike obeja kwrere, käta niere krörö nibtä: Obeja jäta niken biare kämikadre, ye kwrere jire nunta mikani biare kämikadre käre. Ne aisete, tödekabtä mabti, käre nun rätäkäta gatabti köbö kwatirekwatire, *Salmos 44.22*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

³⁷ Akwa Ngöbö ni tarekä kri, ye köböire nita kukwe bätäkä ngwarbe ye ganaine kwäräbe jökrä. ³⁸⁻³⁹ Tita nütüre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, ye abko gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni krütadre ya o ni tädre nüne ya, akwa Ngöbökwé ni taredre janknu. Erere arato, angele köböire amne üai kämekäme köböire Ngöbökwé ñan ni kitadrekä ja okwä bäre mento, akwa ni taredre janknu kwe. Mdakäre abko, kukwe mtare amne kukwe jatadi ni rüere, ye abko ñan raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, akwa Ngöbökwé ni taredre janknu arato. Erere arato, jändrän kä käinbti ya o jändrän bäri mente nguse sete kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda. Ne aisete Kristo Jesu köböire Ngöbökwé ni taredi kärekäre amne jändrän ñan raba Ngöbö töi kwite jire chi abtä ñan rabadre ni tarere mda.

Ja töi jenbti Ngöböta ni denkä jakrä

9¹⁻³ Mdakäre abko ti mräkätre, ti moto ulire krübäte amne ti motota nötöte käre, ñobtä ñan angwane ti mräkätre israelita tikwe ye abko käkwe tödekadre Kristobti abko köböire rabadre dianintari, ie ti tö bäri. Ngöbökwé ngürün mikadre tibtä, abtä ti ne ara jire rabadre mikaninkä Ngöbö okwä bäre mento ja ngie nuakäre kärekäre amne ti mräkätre tikwe rabadre dianintari, ie ti töta nebe, ne abko Kristo Jesu ngwärekwé tita kukwe era erere niere. Ñan tita ni ngökö gare tie, ñobtä ñan angwane tita mun ngökö ñakare abko Ngöbö Üai Deme käta mike gare tie, aisete tita kukwe era erere niere kore. ⁴ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre israelita jatani jökrä Israelikri amne

Ngöbökwe kani ngäbti ja ngäbriänkä kwere. Erere arato, Ngöbö nämane ja di kri bä nuäre ye mike tuare ietre amne kukwe ükaninte bätäkä ngwarbe kwe bentre. Erere arato, ja kukwei biani kwe Moiséye kräke. Mdakäre abko, nitre israelita käkwe jändrän kukwadre Ngöbö käikitakakäre ju blitakrä Ngöböbe kanti abko Ngöbökwe ükaninte bentre. Ngöbökwe kukwe mda mda nuendre nitre israelitakrä abko niebare metre kwe ietre arato. ⁵Erere arato, ni mräkä kirakira ütiäte krikri, yekri niaratre jatani arato amne niaratrekri Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesukristo ara därebare arato. Jesukristo abko Ngöbö ara jire amne tä jändrän jökrä gobraine. Niara abko raba käikitankä kärekäre. Abko kore se. Amen.

⁶Ngöbökwe jändrän kuin nuenbare kore nitre israelitakrä, akwa niaratre kwati käkwe trö kwitani Kristoye, käkwe ñan mikani ütiäte jae, ¿yebtä abko Ngöbökwe ñan ja kukwei mikani täte ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ñan nitre israelita jökrä därebare ni israelitakri abko Ngöböta tuen israelitare era metre ja ngwärekri. ⁷Erere arato, ñan ni jökrä därebare Abrahamkri abkobtä Abraham ngäbriänkä era metre Ngöbö ngwärekri abko gare nie, ñobtä ñan angwane Abraham ngäbriänkä nämane kwati, akwa Ngöbökwe niebare krörö Abrahamye:

Ma ngäbriänkä era metre abko jatadi ma ngobo Isaac aibekri, *Génesis 21.12* niebare Ngöbökwe ie.

⁸Ye mdenbtä abko, ñan nita därere ni mräkä mdenkri abko käta ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko niebare Ngöbökwe Abrahamye Isaabtä käta mike gare nie, akwa Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani Abrahamye abkokri ni därebare ja täritäri, ni ye abko Abraham bkün era metre. ⁹Ye

erere, bati Ngöbökwe ngäbäkre biandre Abrahamye abko niebare krörö kwe ie: Kä krörö kä mdate ti rükadita angwane, ngäbäkre rabadira Sarakwe, *Génesis 18.10,14*

abko Ngöbökwe nuendre Abrahamkrä, niebare kwe ie Isaabtä. Ye aisete Ngöbökwe Isaac dianinkä jakrä amne ñan Ismael dianinkä jakrä nämane gare Abrahamye.

¹⁰Akwa kukwe ye abko ñan aibe nakaninkä kore akwa, kukwe mdara jire nakaninkä abko köböire nita därere ni mräkä mdenkri abko ñan tä ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko tä nüke gare nie abko krörö: Rebeca ngobo munkine kädian nämane Esaú amne Jacob, ye abko därebare rün itibe Isaakri. ¹¹⁻¹³Akwa niaratre nibu ngämi därere amne ngämi kukwe kuin nuene amne ngämi jändrän käme nuene Ngöbö rüere, ye känenkri Ngöbökwe niebare Rebecaye:

Ngäbäkre mubai abko rabadi sribikä etba mrä kräke, *Génesis 25.23* niebare Ngöbökwe Rebecaye.

Ye mden erere Ngöbökwe niebare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä: Tikwe Jacob tarebare, akwa Esaú abko tikwe tarebare ñakare, *Malaquías 1.2-3*

abko niebare Ngöbökwe. Ye mden abko namanina kwatibe kore, ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ño, töta nebe nire nire diainkä jakrä ja toi jenbti ye erere tä denkä, ye abko ñan nita jändrän kuin nuene ya o nita jändrän käme nuene Ngöbö rüere abko Ngöböta mike ñäräre, käta ni denkä jakrä, akwa Ngöbö töta nebe nire diainkä jakrä, erere tä denkä.

¹⁴¿Ne aisete, Ngöbö abko kukwe ükatekä blo nikwe niedre ya? ¡Ñakare jire! ¹⁵ñobtä ñan angwane bati kira Ngöbökwe niebare krörö Moiséye:

Ti tö rabadi nire nire ngwiain ruentari tare jae, ye erere rabadi ruentari tare tie amne,

ti tö rabadi ja moto mikai kuin nire nire kräke, ye erere kräke tikwe ja moto mikadi kuin, *Exodo 33.19*

niebare Ngöbökwé Moiséye. ¹⁶ Kukwe ye abko käta kukwe krörö mike gare nie: Ye abko ñan ni töta nebe dreye amne ñan nita jändrän nuene ja di ngöibti abko köböire nita nebe ruentari tare Ngöböye, akwa ja töi jenbti nita nebe ruentari tare Ngöböye.

¹⁷ Erere arato, Ngöbökwé ñäkäbare Faraónye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, käta niere krörö:

Ma köböire ti di kri rabadre gare kä jökräbti temen, abkokäre tikwe ma mikani jreire Egipto nete, *Exodo 9.16*

niebare Ngöbökwé Faraónye. ¹⁸ Kukwe ye abko käta kukwe krörö mike gare nie: Ngöbö töta nebe nire nire ngwiain ruentari tare jae, erere tä nebe ruentari tare ie amne, Ngöbö töta nebe nire nire dokwä mikai ribi ja kukweikrä, erere tä dokwä mike ribi. Ye mden abko bä mikani kwe.

¹⁹ Akwa kukwe nebtä ni ruäre käkwe niedre tie: ¡Ngöbö töta nebe dre dre nuein nibtä, erere tä neme bare nibtä, se ñobtä abko nita nebe ngite Ngöböye se! ni ruäre käkwe niedre kore. ²⁰ Akwa tita niere kore ni yeye: ¿Mun abko dätebare Ngöbökwé, ye ñobtä abko mun tö ñäkäi kore Ngöbö rüere ye? Ni kantra dätekä abko, ie kantra raba niere: ¿Drekäre makwe ti dätebare kore se? ¿niedre kantrakwe ie ya? ¡Ñakare jire! ²¹ ñobtä ñan angwane ni kantra dätekä ye tö rabadre dobro ye дәtei ño ño ja töi jenbti, erere raba nuene. Ye mden kisete, dobrobti ni kantra dätekä ye raba kantra дәtere jändrän ütiäte kräke, akwa dobro ye arabebti raba kantra дәtere arato jändrän ütiäte ñakare kräke. Ye kwrere arato, Ngöbökwé ni дәtebare, aiseté tö

rabadre dre dre nuein nibtä erere raba nuene.

²² Ne aiseté, nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, kräke Ngöbökwé kukwe ükaninte mikakäre ja ngie nuen, aiseté ñan tö namani mikai ja ngie nuen jötrö, akwa ngibiabare raire kwe, ye abko Ngöbö raba nuene ja töi jenbti. ²³ Erere arato, Ngöbökwé ni ngibiabare raire kore, käkwe ñan ni ye mikani ja ngie nuen jötrö, ñobtä ñan angwane niara töta nebe ja di kri bä nuäre mikai tuadre nitre tödekaka Jesubti yeye. Ngöbökwé nitre tödekaka Jesubti dianinkä kira jakrä, käkwe ngwiani ruen bobre jae, mikakäre nüne kärekäre jabe kä bäri nuäre te. ²⁴ Ngöbökwé ni käräbare jakrä abko ruäre nitre israelita ngätäite, ruäre abko nitre ñakare israelitare ngätäite. ²⁵ Ngöbökwé ni kärädre kore abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä tärä Oseabtä:

Nitre ñakare juta jen tikwe abko batira jire rabadi juta jen tikwe abko tikwe niedi nitre yebtä.

Erere arato, nitre tita tarere ñakare metre mtare abko batire jire tita tarere arato abko tikwe niedi btä, *Oseas 2.23* niebare Ngöbökwé.

²⁶ Erere arato, Ngöbökwé niebare mda tärä Oseabtä:

Mun ñakare juta jen tikwe, tikwe niebare munye.

Kä ye kánti tikwe nieba kore munye, akwa kä ye arabe kánti tikwe niedi krörö:

Mun abko Ngöbö nire ngäbriänkäre, tikwe niedi munbtä, *Oseas 1.10* abko tä tikani tärä Oseabtä.

²⁷ Akwa nitre israelita ngätäite abko ni ruäre aibe rabadre dianintari abko Ngöbökwé niebare ietre kira abko tä tikani krörö tärä Isaiäbtä:

Nitre israelita rabadre bäri kwati äbtä ñan rabadre tanre üman mren

köräbäre kwrere, akwa niaratre braibe rabadi dianintari,

²⁸ ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö kākwe kukwe ūkaninte ño nibtä, erere kebera mike täte metre, bti ja tōi kwitadi ñakare jire chi kwe, *Isaías 10.22-23*

abko nieta tärä Isafabtä.

²⁹ Ye mden abko Ngöbökwie niebare käne Isaías ara köböire arato abko krörö: Ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkä kākwe ñan ni mräkä israelita mikadrete nüne ruäre, akräke Ngöbökwie nitre Sodomabo amne Gomorrabo ganinkä jökrä, ye kwrere ni israelita rabadre arato, *Isaías 1.9*

niebare Ngöbökwie Isaías köböire.

Nitre israelita kākwe tödekani ñakare Jesubti

³⁰ Ye kwrere Ngöbökwie nitre ñakare israelita diandretari kwati abko niebare kwe akwa, nitre israelita braibe rabadre dianintari abko Ngöbökwie niebare kira, ¿sebtä abko nikwe dre niedre? Niaratre abko ngite ñakare mda niebare kwe, ye abko nitre ñakare israelitare nämane känentari ñakare jakrä, akwa tödekabtä Jesubti niaratre ngite ñakare mda niebare kwe btätre amne kadre ngäbti kwe abko Ngöbökwie mikani gare ietre. ³¹ Akwa nitre israelita abko rabadre ja mike metre au ja di jenbti Ngöbö ngwärekre Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye mikabtä täte, ye abko nitre israelita nämane känentari kisere, akwa yebtä niaratre abko metre ja ngwärekre abko Ngöbökwie niebare ñakare amne ñan kani ngäbti kwe. ³² ¿Se ñobtä Ngöbökwie nuenbare kore? Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye mikabtä täte ja di jenbti au abko köböire niaratre ñakare ngite mda abko Ngöbökwie niedre abko aibe nitre israelita nämane mike era jae, akwa

tödekani ñakare kwetre Ngöböbti. Ye mden kisete, ngite ñakare mda abko Ngöbökwie niebare ñakare ietre. Nitre israelita kākwe tödekani bäri ja di jenbti ja mikakäre metre au Ngöbö ngwärekre amne ñan tō namani tödekai Jesubti. Jesu ye abko jä kwrere btä ni kwati tä ngoto ritete. ³³ Ye rakadrekä abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, kanti Ngöbökwie Jesukristo bä mikani jä kwrere abko krörö:

¡Munkwe mika ñäräre!

Tita jä mike jite mun Siönbo ngätäite.

Jä ye abko rabadi ñakare ütiäte mun kräke, aisetje jä yebtä ni kwati ngoto ritadite amne ñan tödekadi kwetre bti.

Akwa nire nire kākwe tödekadre ni yebti abko Ngöbökwie ñan mikadi ja ngie nuen, aisetje ñan rabadre ja gaire, *Isaías 8.14; 28.16*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä.

10 Ti mräkätre, kukweta nakenkä kore nitre israelitabtä, akwa nitre israelita ye rabadre dianintari, ie ti tō krübäte, aisetje tita blite kräke Ngöböbe, ² ñobtä ñan angwane niaratre tä Ngöbö mike ütiäte kri jae, aisetje tätre mokrere Ngöböbti, akwa Ngöbö mikadre ütiäte ño metre kwetre abko erere nūke gare ñakare ietre. ³ Nita tödeke Jesubti aibe angwane ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä, ye abko ñan nūkani gare ietre amne, niaratre töta nebe ja mikai metre au Ngöbö ngwärekre, aisetje Ngöbökwie kukwe mikanintbe ni mikakrä metre ja ngwärekre Jesukristo köböire, ye mikata ütiäte ñakare kwetre. ⁴ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye, ye Kristo kākwe mikani täte jökrä, aisetje mikani nebe bare täte jökrä kwe ni kräke amne, tödeka Kristobti aibe köböire ni rabadre era metre Ngöbö ngwärekre, abkokäre mikani nebe bare täte jökrä kwe ni kräke.

⁵Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte nire nire tö rabai metre Ngöbö ngwärekre abko kräke Moisékwe kukwe tikani krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nirekwe mikadre täte jire jökrä abko köböire nünandi kwe, *Levítico 18.5*

abko tä tikani Moisékwe Ngöbö Kukweibtä. Akwa ni ñan raba kukwe ye mike täte kore, ⁶ aisete nita tödeke Jesubti, köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä, ni ye kräke Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin kä käinbti?” Kristo kanti, niara kärereta kä nebtä ni die mikakäre? Ye kwrere makwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo nukanina kä nebtä aisete. ⁷ Erere arato, makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin nguse kä nakebtä ni krütanikrütani ngätäite,” Kristo rükadreta nire ni die mikakäre? Ye kwrere munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo krütanina bti Ngöbökwe mikanina nire ni kräke. ⁸ Akwa kukwe bti ni rabadre dianintari abko tä kanime mun ken. Kukwe ye abko krörö: Tödekadre Kristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko dirita nunkwe. Yebtä Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Kukwe ye abko tä kanime mun ken abko mun raba niere ja kada jenbti amne, mun töibti mun raba mike era jae,

Deuteronomio 30.14

abko Ngöbö Kukwei tä niere. ⁹ Kukwe mun dianarikrä abko tä ja ken munbe, ñobtä ñan angwane Jesu abko ma Dänkien makwe niedre ja kada jenbti amne Ngöbökwe Jesu mikaninta nire, yebti makwe tödekadre amne makwe mikadre era ja töibti angwane, ma rabadi dianintari. ¹⁰ Ye abko, Jesu mikata era ja töibti amne tödekata bti, yebtä ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne, Jesukristo abko ni Dänkien nita niere ja kada

jenbti, ye ngwane nita nebe dianintari.

¹¹ Yebtä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö arato:

Nire nire käkwe tödekadre niarabti abko ñan rabadre mikani ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaías 28.16*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹² Nieta kore, ñobtä ñan angwane ni israelita ya o ni ñakare israelitare akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre. Ye aisete ni ñakare bä jene jene amne ni Dänkien Kristo abko ni jökrä Dänkien amne, nire nire käta ja di käre ie rabakäre dianintari ye erere die mikata kri kwe ¹³ abko gare metre nie, ñobtä ñan angwane nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Nire nire käkwe ja di kärädre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, *Joel 2.32*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁴ ¿Akwa ni tödekaka ñakare Kristobti käkwe ja di kärädre ño Ngöböye jakrä? Erere arato, ¿ni ni kukwei nuen ñakare blite Kristobtä abko tödekadre ño kwe bti? ¿Amne ni ñakare kukwe kuin Kristobtä niere, ye abko nikwe kukwe Kristobtä kukwei nuadre ño? ¹⁵ Mdakäre abko, ¿ni juanta ñakare kukwe kuin Jesubtä niere ni mdaye, ye abko rikadre blite ño kukwe kuin yebtä? Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni kukwe kuin ngwianka tä kite nüke, ye abko käita nebe nuäre krübäte nibtä niara tuare, *Isaías 52.7*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁶ Kukwe kuin Kristobtä ye niebare nitre israelitaye, akwa ni kwati käkwe ñan mikani era, käkwe tödekani ñakare Jesubti. Kukwe rakadrekä kore abko Ngöbökwe niebare kira krörö *Isaías köböire:*

Ni Dänkien, nunkwe kukwe kuin niebare, ye bäsi ni ñakare jire käkwe mikani era, *Isaías 53.1*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä sribi nunkwebtä. ¹⁷Ye abko, kukwe kuin Kristobtä, ye nita kukwe nuen angwane, nita kite tödeke Kristobti. Kukwe kuin ye abko Kristobtä.

¹⁸Akwa ti raba ngwentari munye: ¿Nitre israelita ye kākwe kukwe kuin Kristobtä kukwei nuani metre ya, ñakare ya? Jänri, niaratreke kukwe kuin ye kukwei nuani. Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Nitre kukwe kuin ngwianka, ye nikani kukwe kuin ye ngwena kã jökräbti temen amne, kukwe kuin ye abko niaratre nikani ngwena kã ketareketare te jökrã kwärãkwärã, *Salmos 19.4*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁹Akwa ti tö kukwe ngwiantarita mda munye abko krörö: ¿Kukwe kuin niebare nitre israelitaye, ye abko ñan nukani gare metre ietre ya? Käne Moisékwe niebare krörö nitre israelitabtä:

Juta ñakare jen tikwe, ye ben tikwe mun israelita mikadi mokrere.

Erere arato, juta ie ti nüke gare ñakare mtare, juta ye krãke tikwe mun israelita mikadi romon, *Deuteronomio 32.21*

²⁰ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbö Kukweibtä Isafakwe abko tä nakenkã mtare abko krörö:

Juta mda mda ñakare israelitare nämane ti kãnentari ñakare abko ie ti kwani.

Amne juta nämane ti kärere ñakare abko ie tikwe ja mikani gare, *Isafas 65.1*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre ñakare israelitarebtä, ñobtä ñan angwane niaratre kwati tä tödeke Jesubti aisete. ²¹Akwa nitre israelitabtä abko Isafakwe niebare krörö:

Juta ne ñan tä ti kukwei mike täte amne, dokwã ribi ti kukwei ngãbti,

akwa ti nämane biare kise ngianinte köbö kwatirekwatire niaratre ngãbti, *Isafas 65.2*

niebare Ngöbökwẽ Isafas köböire.

Ngöbökwẽ nitre israelita dianinkã braibe jakrä

11 Kukwe yebtã, ti rabadre kukwe israelitare, krãke Ngöbökwẽ ja moto mikani kuin, yebtã abko juta israelita abko ie Ngöbökwẽ trö kwitani ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ti abko israelita. Ti därebare Abrahamkri amne ti därebare juta Benjamín mrãkãkri arato. ²Kãne abko, Ngöbö ngãmi kã ne dãtere, ye kãnenkri Ngöbökwẽ juta israelita diandikã juta jen jakwe kwrere abko mikanintbe kwe, aisete mtare Ngöbökwẽ ñan trö kwitani juta jen kweye. ¿Ye abko era metre abko kukwe nakaninkã ni Ngöbö kukwei niekã kãdian nämane Elfãbtã abko kãtä bã mike abko gare ñakare munye ya? Bati Elfãs nämane blite Ngöböbe angwane, niebare krörö kwe nitre israelita kitakãre ngite Ngöböye:

³Ti Dãnkien, nitre ma kukwei niekã abko kãmikanina jökrã jreikwe.

Erere arato, ñukwã grã jãndrãn kukwãkrã mae ye dikaninte jökrã kwetwe.

Mtare ti aibe tä nire kaibe, akwa niaratre tö ti kãmikai arato, *1 Reyes 19.10,14*

niebare Elfãkwe Ngöböye. ⁴Abtä Ngöbökwẽ niebare mda ie:

Nitre israelita kwati ngãmi nebe ngukudokwãbti temen ngöbö ngwarbe Baal ngwãrekri,

akwa tä ti mike era janknu abko tikwe dianinkã mili krã kükü jenena jakrä, aisete ma ñakare tä kaibe, *1 Reyes 19.18*

niebare Ngöbökwẽ Elfãye. ⁵Ye kwrere arato mtare, Ngöbökwẽ nitre israelita dianinkã ruãre jen jakrä ja moto kuinbti, kãtä tödeke Jesubti. ⁶Ja moto kuinbti Ngöbökwẽ nitre israelita dianinkã ruãre jen jakrä, ye abko ñan jãndrãn kuin nu-

enbare kwetre abko ütiäre Ngöbökwe dianinkä jakrä, akwa Ngöbö ara jire käkwe ja moto mikani kuin, köböire ni dianinkä kwe jakrä. Akwa nikwe jändrän kuin nuendre abko ütiäre Ngöbökwe ni dian-drekä jakrä, ye ngwane ñakare Ngöböta ni denkä jakrä ja moto kuinbti.

⁷ ¿Yebtä abko, nikwe dre niedre mda? Nitre israelita rabadre metre Ngöbö ngwärekri ja di jenbti abko niaratre namani känene kisere, akwa erere ñan namani bare. Akwa nitre israelita dianinkä jakrä Ngöbökwe abko kätä tödeke Jesubti angwane, niaratre abko ngite ñakare mda Ngöböta niere, akwa nitre israelita mda mda abko Ngöbö ara jire käkwe dokwä mikani ribi. ⁸Ye kwrere kukwe rakadrekä abko Ngöbökwe niebare kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kwata ruen ñakare, kwrere jire Ngöbökwe mun töi mikani abko erere mun tä abti kä nüke mtare.

Ngöbökwe mun okwä mikani, akwa kukwe era metre Kristobtä tuen ñakare munye.

Erere arato, mun olo mikani Ngöbökwe, akwa ni kukwei kuin Kristobtä ruen ñakare mtare munye, *Deuteronomio 29.4; Isaiás 29.10*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre israelita kwati btä.

⁹Erere arato, Davikwe niebare krörö niara rüebtä Ngöböye, erere tä nakenkä mtare nitre israelita kwati btä:

Jändrän jökrä kuin mrö kwrere, ye abko rikwitadreta niaratre rüere näre.

Yebtä abko rabadre ritete abtä mikadre ja ngie nuen näre.

¹⁰Erere arato, kä ñan rabadre tuen ietre, abkokäre okwä raba kä ikote näre amne, ñan rabadre jändrän nuen kä, abkokäre trö raba tänene käre-käre näre, *Salmos 69.22-23*

abko niebare Davikwe. Ye kwrere tä nakenkä mtare nitre israelita kwati btä.

Ngöbökwe nitre ñakare israelitare dianintari arato

¹¹Mtare ti bike kukwe mda ngwentari krörö: ¿Nitre israelita nikani janknu temen rabakäre käre-käre Ngöbö okwä bäre mento ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane nitre israelita käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte, käkwe trö kwitani ie, ye köböire abko ni mda mda ñakare israelitare abko namani dianintari Ngöbökwe arato, nitre israelita rabadre mokrere Ngöböbti abkokäre. ¹²Akwa nitre israelita tä kukwe kuin Jesubtä kite temen, köböire tä ja mike ngite au Ngöbö rüere mtare, ye köböire abko ni mda mda ñakare israelitare tä jändrän kuin kuin Ngöbökwe bkäne kabre Jesukristo köböire. Akwa mrä nitre israelita käkwe tödekadre täte jökrä Jesubti angwane, jera metre Ngöbökwé ni jökrä die mikadre bäri kri mda ñan ñan!

¹³Akwa mun ñakare israelitare abko ie ti bike niere krörö: Mun ye ie Ngöbö ara jire käkwe ti juani ja kukwei ngwena, aisete tita sribi ne mike bäri ütiäte jae, ¹⁴ñobtä ñan angwane tita sribire munbe angwane, ti mräkätre israelita tikwe jatadre mokrere munbe, ye köböire abko ti rükadre ngwenante Ngöböye amne rabadre dianintari arato abkokäre. ¹⁵Ye abko, Ngöbökwe nitre israelita tuanimetre angwane, Ngöbökwé jändrän kuin krübäte nuenbare ni mda mda ñakare israelitare kä jökräbti kräke, käkwe kä biani ietre ja mäkäkäreta jabe Jesu köböire. ¿Ye abko nitre israelita jen Ngöbökwé käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwé kadreta ngäbti abko Ngöbökwé ñan jändrän bäri kuin krübäte nuendre kräke ya? ¡Jänri! Ngöbökwé mikadre nüne käre-käre jabe, ¹⁶ñobtä ñan angwane arina mritata, bti diankata chi jenena Ngöbökrä, ye abko tuen deme amne ütiäte Ngöböye, ye ng-

wane arina mda tä nebe deme amne ütiäte jökrä arato. Ye kwrere abko nitre israelita mräkä känekäne abko arina chi dianinkä jenena kwrere amne nitre israelita jökrä abko arina mda kwrere abko krörö: Ngöbökwe nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob mikani jenena deme jakrä, ye köböire nitre israelita jökrä tä mikani jenena, Ngöbökwe kukwe kuin nuendre kräke abkokäre. Ye kwrere arato, kri ngätri tä mikani kuin deme jenena, ye ngwane kri küde tä neme kuin deme jökrä arato. Ye abko Ngöbökwe nitre israelita känekäne mikani deme jenena jakrä kri ngätri kwrere, ye köböire nitre israelita mda mda ja täritäri tä mikani jenena Ngöbökwe, kukwe kuin nuenkäre kräke arato.

¹⁷Yebtä abko, ti bike kukwe mda bä mike krörö: Nitre israelita abko olibo krie kwrere, akwa olibo krie ye abko küde tikaninkä ruäre. Olibo krie küde tikaninkä ye täte abko olibo krie ngwarbe känsenta küde mikani. Olibo krie ngwarbe känsenta ye abko ma ñakare israelitare ara. Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ma mikani, ye mden köböire abko namani neketaninkä olibo ngätri era metre btä amne olibo nire abko ara jire btä ma namani siba, käta ma die mike. Olibo ngätri era metre abko nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob ara. ¹⁸Akwa yebtä makwe ñan bika kri olibo küde era metre btä, ñobtä ñan angwane makwe bikadre kri angwane, ñan olibo ngätri tä nire ma köböire akwa, ma abko tä nire olibo ngätri köböire, ye makwe ngwianta töre jae. ¹⁹Akwa mun ruäre ñakare israelitare käkwe niedre mda: Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ti mikani, munkwe niedre kore bikakäre kri, ²⁰ye abko tä dbe. Akwa nitre israelita abko olibo küde era metre, käkwe ñan tödekani Jesubti abtä

Ngöbökwe tikaninkä amne ma abko käkwe tödekani Jesubti, aibe köböire Ngöbökwe ma mikani olibo küde era metre ye täte. Ne asete, makwe Ngöbö jürä ngwian jirekäbe jabtä angwane, makwe ñan bika kri, ²¹ñobtä ñan angwane nitre israelita abko olibo küde era metre, akwa tödekani ñakare kwetre Jesubti, ye abko Ngöbökwe diani ñakare niaratrebtä ta, asete jma bärira jire käkwe ñan tödekadre janknu Jesubti angwane, Ngöbökwe ñan diandre jire mabtä ta!

²²Yebtä abko, makwe nikra kuin ja käne, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko moto kuin, akwa motota nebe romon arato. Ye mden kisete, nitre israelita namani ritete nikani temen, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä mikani ñakare era jae kwetre, ye kräke Ngöbö moto namani romon angwane, ja moto mikani kuin kwe makrä. Akwa makwe nünandre ño, ie Ngöbö tö ye kwrere makwe nüna käre angwane, Ngöbö moto rabadi kuin käre makrä, akwa makwe ñan nünandre Ngöbö toi erere, ye ngwane ma tikadikäta olibo kriebtä arato. ²³Mdakäre abko, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei Jesubtä mike era jae, ye mikadre temen kwetre angwane, tödekadre Jesubti kwetre angwane, Ngöbökwe ketarekäta olibo krie metrebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tärä olibo küde ye ketarekäta olibo kriebtä. ²⁴Mun abko olibo krie ngwarbe känsenta abko küde tikaninkä, bti ketaninkä olibo küde era metre ye täte çye abko nitre israelita olibo küde era metre tikaninkä abko Ngöbökwe ñan mikadreta täte olibo kriebtä ya? ¡Jänri! Niaratre abko olibo küde era metre, asete bäri Ngöbökwe ketarekäta täte.

Nitre israelita rabadi dianintari

²⁵Ja mräkätre, Ngöbökwe kukwe ükaninte kore mun ñakare israelitarebtä

amne nitre israelitabtä, ye abko kukwe ükaninte kira tiebe Ngöbökwe ni kräke, akwa mtare Ngöböta mike gare nie, ye abko btä mun ñakare israelitare ñan tädre töi ngitiekä ngwarbe kwäräkwarä abtä bikadre kri nitre israelitabtä, abkokäre tita mike gare munye abko krörö: Mun ñakare israelitare rabadre tödeke täte jökrä Kristobti, abkokäre nitre israelita ruäre dokwä ribi, käkwe trö kwitani Jesukristoye. ²⁶ Akwa kukwe ye rabadi bare kore angwane, nitre israelita rabadi dianintari, erere rabadi dianintari jökrä abko rakadikä kore tä gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita blite krörö btä:

Ni Diantarikä tä Siönte abko jatadi nitre israelita dentari, ye käkwe Jacob mräkä ngite Ngöbö rüere diandikä jökrä btä.

²⁷ Nitre israelita ngite ye diandikä jökrä kore btätre angwane, Ngöbökwe kukwe ükaninte kira nitre israelitabtä ye rabadi bare, *Isaías 59.20-21; 27.9*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²⁸ Akwa mtare ti mräkätre, nitre israelita kwati tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye rüere, abtä tätre ja rüere Ngöböbe. Ye mden köböire abko nitre israelita tä kä bien mun ñakare israelitareye tödekakäre Kristobti mtare. Akwa Ngöbökwe nitre israelita mräkä känkäne Abraham, Isaac amne Jacob ye dianinkä jakrä amne kukwe ükaninte kwe bentre, yehtë abko Ngöbö tä nitre israelita tarere janknu arato, ²⁹ ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän bien nie, ye abko ñan tä denkäta nikän. Erere arato, tä ni kärere diantarikäre, yehti ñan tä ja kukwei kiteta temen, aisetetä ja kukwei mike täte jökrä, aisetetä Ngöböta nitre israelita tarere janknu.

³⁰ Angwane mun ñakare israelitare abko mekera mun nämane Ngöbö kukwei mike ñakare täte, akwa mtare nitre is-

raelita käta Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike ñakare täte, ye köböire abko tätre kä bien munye, mun rabadre ruentari tare Ngöböye, käkwe mun diandretari Jesu köböire abkokäre. ³¹ Ye kwrere arato, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike täte mtare, ye köböire abko mun rabadre ruentari tare Ngöböye abkokäre. Ye mdenbtä, mrä nitre israelita rabadi ruentari tare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöböta mun ñakare israelitare ngwen ruentari tare jae mtare. ³² Ne aisetetä, ni jökrä rabadre tödeke Jesubti amne rabadre ruentari tare Ngöböye, käkwe dianditari, abkokäre Ngöbökwe ni jökrä israelita ya, ñakare ya tuanimetre ja dokwä mike ribi amne ñan Ngöbö kukwei Jesubtä mikadre täte kwetre abko Ngöbö kwe nuenbare kore, akwa ye köböire abko ni israelita ya, ñakare ya akwa Ngöbö rabadre ngwen ruentari tare jae amne rabadre dianintari, abkokäre Ngöbö kwe nuenbare kore.

Pablota Ngöbö käikitekä

³³ Yehtë abko, ti tö kukwe niei krörö Ngöböta: ¡Jo! Ngöbö abra kwe jändrän kuinkuin tarä kabre krübäte nikä, amne Ngöbö abra töhtë kri krübäte, käkwe jändrän kuinkuin mikanintbe ja töi jenbti ni kräke. Ye aisetetä Ngöböta töbiké ño ño, ye ni ñan raba niere jire chi amne Ngöbö töi ji mdenbtä ye ni ñakare jire iti ie rabadre gare. ³⁴ Ne aisetetä, ¿ni Dänkien töi ño, ye tä gare ni mda mdaye ya? ¡Ñakare! ¿Angwane ni mda mda raba Ngöbö töi tike ya? ¡Ñakare! ³⁵ Mdakäre abko, ¿ni tarä iti käkwe jändrän biani käne ni Dänkienye abko ütiä biandreta kwe ie ya? ¡Ñakare! ³⁶ Ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä kite Ngöbö kri amne jändrän jökrä tä niara köböire amne jändrän jökrä abko jen Ngöbö kwe, aisetetä ¡Ngöbö aibe raba

käikitaninkä käreikäre! Abko kore se. Amen.

**Ni kwitanina btin Ngöbökwé,
erere nikwe nünandre**

12 Ngöbökwé ni ngwiani ruentari tare kore jae, kákwe jändrän kuin nuenbare bätäkä ngwarbe ni kräke, ye mden kisete ti mräkätre tikwe, jändrän kämikata Ngöbö käikitakakäre abko bianta ngöi ie, ye kwrere munkwe ja ngrabare mika ngöi jökrä Ngöbökrä amne munkwe nüna kuin deme Ngöbö aibe kräke amne, dre tuen dbe Ngöböye, ye erere munkwe nuen abko ti tö nibi niei kisere munye. Munkwe nünandre kore angwane, munkwe Ngöbö mikadi ütiäte amne munkwe käikitadikä era metre. ² Erere arato, nitre moto kämekäme tä nüne ño kä ne ngwane, ye kwrere munkwe ñan nüna mda. Akwa mun rabadre kwitani Kristo kwrere, abkokäre munkwe Ngöbö tuametre ja töi kwite btin. Ye ngwane Ngöbö tö dreye, ye rüka gare munye amne jändrän kuin Ngöbökrä amne jändrän nuäre Ngöbökrä amne jändrän era metre Ngöbö okwäbti, Ngöbö tö dreye, ye rüka gare munye.

³ Ni kwitanina Ngöbökwé kákwe nünandre krörö abko ti bike niere munye. Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, kákwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka, aisete ti bike kukwe niere krörö mun itire itireye: Munkwe ñan bika kri ni mda mdabtä, akwa munkwe töbika era metre au jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun itire itire mikani tödeke ja kwrere jabtä, aisete ye kwrere munkwe nüna. ⁴ Ni abko itibe akwa ni kiakia ngrabare abko kabre, akwa ni kiakia ngrabare ye ñan tä sribi ketetibe nuene, akwa tä sribi bätäkä ngwarbe nuene ni ngrabare die mikakäre. ⁵ Ye kwrere arato, ni itire itire tödekaka Kristobti tä nekete niarakri abko ni kwati, akwa ni abko Kristo

ngrabare itibe, aisete nita nekete gwaire jakri ja die mikakäre kwärikwäri. ⁶ Akwa ni itire itire, ie Ngöbö tö namani ja di biani sribi ño ño nuenkäre, ye erere biani kwe nie. Ye aisete, Ngöbökwé ja di biani ni itiyé ja kukwei niekäre ni mda mdaye angwane, ni ye käta tödeke ño Ngöböbti, ye kwrere Ngöbö kukwei niedre. ⁷ Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye sribikäre ni mda mda die mikakrä angwane, sribidre kuin kräke kwe. Amne Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ja kukwei dirikäre, ye kwrere diri janknu kwe ni mda mdaye. ⁸ Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ni mda mda kitakäre nüne bäri Ngöbökrä, ye kwrere kita nüne bäri Ngöbökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye jändrän biankäre ngwarbe ni mda mdaye angwane, jändrän bian ja moto kuinbti kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye rabakäre ji dokwäte nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite angwane, sribi ye nuen kuin täte jökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ni bobre bobre amne ni ja tare nikaka nikaka die mike angwane, kä rabadre nuäre btä sribi ye nuenkäre.

Nikwe ni mda mda taredre

⁹ Kukwe mda ti bike niere munye abko krörö: Munkwe ja tare era metre kwärikwäri. Erere arato, munkwe bätä ngwiandre kri krübäte kukwe kämekäme yebtä amne munkwe kukwe kuinquin ye ketadrete dime ja kisete. ¹⁰ Ni ja etbare käta ja tarere, ye kwrere munkwe ja taredre kwärikwäri amne, munkwe ñan ja mikadre ngwarbe jae kwärikwäri, akwa munkwe ja mikadre bäri ütiäte jae kwärikwäri. Yebtä munkwe ja kitadre bäri. ¹¹ Mdakäre abko, sribi jökrä jiebti mun rankwadre kisere, akwa munkwe ñan kä ngwiandre krene jabtä amne munkwe sribidre ja di ngöi jökrä ni Dänkienkrä.

¹² Erere arato, Ngöbökwe jändrän kuin nuendi munkrä, ye abko munkwe käi ngwiandre nuäre jabtä, akwa mun raba ja tare nike angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä amne ja tare nika yebtä munkwe ñan ngra ngradre akwa, munkwe blitadre janknu Ngöböbe. ¹³ Nitre tödekaka Jesubti käta jändrän mdei nike, ye abko munkwe die mikadre. Erere arato, nitre basaka kadre ngäbti kuin, ye jiebti mun rankwadre kisere.

¹⁴ Mdakäre abko, nire nire tä näin kisere mun jiebti mun mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye kräke munkwe ja di kärä Ngöböye amne munkwe ñan ngürtin mika btä ja dokwäre. ¹⁵ Erere arato, nire nire btä käta nuäre, ye ben munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä amne, nire nire tä ulire amne tä ja müaire abko ben munkwe ja müaire gwaire siba.

¹⁶ Erere arato, munkwe nünandre jäme jabe kwärikwäri amne munkwe ñan bikadre krikri, akwa munkwe ja getadre jäme ni bobre bobre ben amne ja ñan rabadre ruen bäri töbtä ni mda mdabtä munye.

¹⁷ Mdakäre abko, ni mda mdakwe kukwe nuen käme mun rüere, akwa munkwe ñan kukwe nuenta käme btä ja dokwäre, akwa dre dre tuen kuin ni jökräye, ye jiebti mun rankwa. ¹⁸ Erere arato, munkwe ja die mikadre käre nünakäre jäme ni jökräbe.

¹⁹ Ti mräkäre tare tikwe, ni mdakwe kukwe nuen käme mun rüere angwane, munkwe ñan ja ngie mika au, akwa munkwe mun rüe ye tuametre Ngöbö kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni mikadre ja ngie nuen, ye abko tä ti kisete.

Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme mun rüere, ye dokwäre tikwe mikadi ja ngie nuen, *Deuteronomio* 32.35

niebare ni Dänkienkwe. ²⁰ Ne aisete, nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte krörö:

Ma rüe, ie mrö raba angwane, makwe buka.

Erere arato, tomna raba ie angwane, makwe tomna bian ie.

Yebtä abko rabadre ja gaire amne ngwäre kwata rabadre tain bürere jökrä ie ja gaibtä, abkokäre makwe nuen kore. *Proverbios* 25.21-22

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ²¹ Ye abko, makwe ñan ja ganaimna kukwe kämeye, akwa makwe kukwe kuin nuen ma rüekrä, köböire makwe kukwe käme ganaindi.

Nitre gobranka kukwei mikadre täte

13 Mdakäre abko, ni jökrä tä nebe gobrane ye abko Ngöbö ara jire tä mike. Ni ñakare jire iti abko tä ja mike gobrane ja töi jenbti, aisete nikwe nitre gobranka mikadre täte. ² Ye aisete nire nire tä nebe nitre gobranka rüere, ye abko Ngöbö kukwei ara jire rüere nita rüere, aisete nire nire tä rüere nitre gobranka rüere ye abko käkwe ja ngie nuadi. ³ Ye abko, ni töi kuin era metre abko kräke ñan nitre gobranka tä mikani jürä ngwiandre, akwa nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kräke gobranta mikani jürä ngwiandre ie. ¿Ye aisete gobran ñan jürä rabadre mabtä, ie ma tö ya? Gobran jürä ñan rabadre mabtä, ie ma tö ne ngwane nuna kuin era metre amne makwe ñan ja mika ngite angwane, nitre gobranka käkwe ma mikadi ütiäte, ⁴ ñobtä ñan angwane nitre gobranka tätre sribire Ngöbökrä jändrän kuin nuenkäre makrä. Akwa makwe nünandre käme abtä makwe ja mikadre ngite gobran rüere, ye ngwane abko gobran jürä rabadre mabtä, ñobtä ñan angwane ñan ngwarbe nitre gobranka ye tä ni mike ja ngie nuen. Nitre gobranka ye abko tä sribire Ngöbökrä,

kukwe kämekäme nuenkä mikakäre ja ngie nuen Ngöbö täte. ⁵Ye mden kisete, ni jökrä kākwe nitre gobranka mikadre täte. Ye abko ñan ni mikadre ja ngie nuen kwe abtä mikadre täte, akwa ja ñan rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwärekre, abkokäre nikwe mikadre täte.

⁶Nitre gobranka ye tä sribire Ngöbökrä amne tä sribi ye nuene köbö kwatirekwatire, aisete mun jökrä tä ja ütiä bien ietre. ⁷Ye mdenbtä abko, gobran itire itire, ie dre biandre ja ütiäre, ye erere bian ie munkwe, aisete nireye rürümon ütiä biandre ño ño, ye ie ja ütiä biandre metre. Erere arato, nire nire jürä ngwianre, ye erere munkwe jürä ngwian amne, nire nire mikadre ütiäte jae, erere munkwe mika ütiäte jae.

Ja taredre kwärikwäri

⁸Munkwe ñan ja ütiä ya o rürümon ütiä mika jire chi jabti, akwa käre rürümon ütiä tädre ketetibe mun itire itire bti abko munkwe ja taredre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nire nire käta ni mda mda tarere ye abko käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte jökrä. ⁹Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta niere krörö: Ma gure ne ngwane, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mdabe, makwe ñan ni kämika, makwe ñan go, makwe ñan jändrän ni jenenankwe ribe jae. Ye abko, kukwe ketetibe mda munkwe mikadre täte ne ngwane, kukwe jökrä biani nuendre nie Ngöbökwé ye rabadre bare munye. Kukwe keteti mda ye abko krörö:

Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Levitico 19.18

¹⁰ñobtä ñan angwane nire nire käta ni mda tarere ye abko ñan tä kukwe nuene käme rüere. Ne aisete nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Kukwe Biani

Ngöbökwé Moiséye tä nebe bare täte jökrä nie.

¹¹Munkwe ni mda mda taredre kore, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesukristo jatadita ni diantarikäre abko köböi nükerä. Munkwe ñan nüna ni kib-iaka kwrere, ñobtä ñan angwane Jesukristo jatadita abko köböi nükerate bäri ja ken, munkwe tödekani Jesubti krire ye kräke. ¹²Kä ne ngwane abko kä iko kwrere amne ni jökrä käta kukwe nuene kämekäme, akwa kä iko ye kitera niken ta amne Jesu kebera nüketä, ye abko kä ngwen kwrere kitera nüke. Ye mdenbtä abko, ari kukwe kämekäme kite temen amne ari ja töi mike kwatibe kukwe kuin nuene. Ye kwrere ni rabadri juto biare ni Dänkien kaen ngäbti, ni rükä tä ja mike juto niara rüe kraire jabti ye kwrere. ¹³Ne aisete, jändrän nuenta era metre kä ngwenbti, ye kwrere nikwe nünanre era metre. Akwa ni ñan rikadre kä ngwen nuäre ngwarbe jabtä kwärikwäri amne, ni ñan rika dröbare. Erere arato, nikwe ñan ja mikadre gure bati bati amne nikwe ñan ja näkwitadre ngwarbe kukwe kämekäme btä; nikwe ñan rüdre ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni mda rabadre jändrän bkäne, yebtä nikwe ñan mokredre jire ben. ¹⁴Munkwe ñan nüna kore amne ñan kukwe kämekäme mdei ngwian jae munkwe amne, munkwe töbika ñakare btä, akwa ni Dänkien Jesukristo kākwe nünanre ño kä nebtä amne blitabare ño kä nebtä kwe, ye kwrere munkwe nüna amne munkwe blita ni mda mdabe.

Ja kadre ngäbti kwärikwäri

14 Mdakäre abko, kukwe diribare Jesukwe mröbtä, yebtä töbikata jene jene. Akwa kukwe ye mikakäre era abko ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ni ye abko munkwe ka ngäbti kuin amne tä töbike ño, yebtä munkwe ñan kita ngite, ²ñobtä ñan angwane jän-

drän jökrä abko dbe kwetadre niebare ni Dänkien Jesukwe abko ni ruäre tä nütüre, akwa ni ruäre abko di ñakare kukwe ye mikakäre era abko käta ka bätäkä ngwarbe aibe kwete. ³Ye abko ni ruäre käta jändrän jökrä kwete ye ñan käkwe ni mda mda ngri kwete ñakare ye mika ngwarbe jae. Erere arato, ni ruäre ñan tä jändrän jökrä kwete ye käkwe ñan ñäkä jire ni jändrän jökrä kwetaka yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwete ni nibu ye kani ngäbti, aiseite ni ye käkwe ja kadre ngäbti kuin arato. ⁴Ni ruäre käta jändrän jökrä kwete abko sribikä ni Dänkien Jesukwe, ¿akwa ñobtä mata blite bkänkä kwrere amarebti ni sribikä bkänkä kräke abko rüere mata ñäke ye? Sribikä bkänkä kräke ye abko tä nüne kuin ya, ñakare ya akwa ye tä gare bkänkäye, aiseite ni ye käkwe nü-nandi kuin bkänkä okwäbti, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu di kri abko käkwe mikadi kuin.

⁵Mdakäre abko, nitre israelita käta köbö jadükakrä mike bäri ütiäte köbö mda mdakrä, ye kwrere jire ni ruäre mun ngätäite tä köbö ruäre mike bäri ütiäte köbö mda mda kräke, akwa ni mda abko ie köbö kwatirekwatire tä nebe tuen ja kwrere jökrä. Ne aiseite ni itire itire käta töbike ño ye abko dbe raba ruen ie, ne ngwane mika era kwe. ⁶Ni ruäre abko tö köbö ruäre mikai jenena ütiäte jae, ye abko tä mike ütiäte jae ni Dänkien mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käta kuin niere Ngöböye, bti tä jändrän jökrä kwete, ye abko tä kwete Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Mdakäre abko, ni ruäre ñan tä ngri kwete, ye abko tä ja üke bäin ngri yeye, akwa tä nuene Ngöbökrä, käta kuin niere Ngöböye amne tä mike ütiäte jae arato. ⁷Ne aiseite ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti käta nüne au jakrä. Erere arato ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti abko tä krüte au jakrä, ⁸ñobtä ñan angwane nita nüne ye abko nita nüne ni

Dänkien kräke. Erere arato, ni krütadre angwane, ni krütadre ni Dänkien kräke, niara mikakäre ütiäte jae, aiseite nita nire ya, ni krütadre ya, akwa ni Dänkienta ni bkäne. ⁹Ni Dänkien rabadre ni bkäne, abkokäre niara krütani, bti nükaninta nire rabakäre ni krütani amne ni nire Dänkiene.

¹⁰¿Kore ne ngwane, se ñobtä ma mden kräke ngri ñakare dbe kwetadre käta ñäke ma mräkä jändrän jökrä kwetaka rüere? Erere arato, ¿se ñobtä ma jändrän jökrä kwetaka käta ñäke ma mräkäbtä mikakäre ngwarbe töbikabtä bä jene kore? Mrä ni rabadi jökrä Ngöbö ngwärekre angwane, kukwe ükadite kwe nibe, aiseite ¿se ñobtä mata ñäke ma mräkä rüere kitakäre ngise ye! ¹¹Kukwe kore ye mdenbtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tita nüne, aiseite ti ne ngwärekre ni jökrä rabadi ngukudokwäbti temen ti mikakäre ütiäte jae amne, ti Ngöbö aibe käikitadikä kwetre, niebare ni Dänkienkwe, *Isaías 45.23*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹²Ye mden kisete, ni itire itire käkwe dre dre nuendi, ye abko nikwe niedi au jökrä jakrä ni Dänkienye.

¹³Ye mden kisete, munkwe ñan ñäkäre jire jabtä kwärikwäri, akwa nikwe töbikadre kuin ja käne, käkwe ñan kukwe mikadre ni mräkä tödekaka Jesubti ye jiete abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. ¹⁴Akwa ni Dänkien Jesu nämene nüne kä nebtä angwane, kukwe diribare kwe abko kukwe era metre gare kuin tie abko krörö: Jändrän jökrä kwetadre abko ñakare jire käme Ngöbö ngwärekre, aiseite munta jändrän jökrä kwete abko tä töbike era metre tuen tie, akwa ni ruäre abko ie jändrän ruäre ñan tuen dbe kwetadre, ye abko ñakare dbe niarakrä. ¹⁵Akwa mtare mun abko tä mrö ño ño kwete, ye ñan tuen dbe mun mräkäye, akwa munta

kwete janknu okwäbti, abtä jata nebe ruen ngite ie, ye ngwane munta mun mräkä tarere ñakare. Ne aisete munta mrö ño ño kwete, ye köböite munkwe ñan mun mräkätre, kräke Kristo krütani, ye mikata ja mike ngite Ngöbö rüere. ¹⁶Ne aisete, munkwe ñan kä bian jire chi ñäkäkäre blo mrö kuin kwetadre ye rüere, ¹⁷ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane nibti amne Ngöbökrä abko jändrän kwetadre amne ñadre abko ñakare ütiäte. Akwa ni jökrä bti Ngöböta gobrane abko tä nüene era metre jabe kwärikwäri amne tä nüene jame jabe kwärikwäri amne kä tädre bäri nuäre nibtä Ngöbö Üai Deme köböire, ye abko ütiäte Ngöbökrä, ¹⁸ñobtä ñan angwane nire nire tä nüene kore sribikäre Kristokrä ye käta kä mike nuäre Ngöböbtä amne tä nebe tuen dbe ni mda mda okwäte arato.

¹⁹Ye aisete, jändrän jökrä käta ni die mike nüene jame jabe kwärikwäri amne tä ni die mike gwaire jökrä, ye abko ari känentari bäri ja käne. ²⁰Angwane makwe ñan sribi Ngöbökwete tä mun jökrä ngätäite juan ngwarbe mrö aibebtä. Akwa kukwe era metre abko nere: mrö jökrä abko kuin deme amne dbe kwetadre Ngöbökwete niebare. Akwa mrö ñan tuen dbe kwetadre ni mräkäye abko nikwe kwetadre okwäbti abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere, ye abra käme. ²¹Ne aisete nikwe ngri kwetadre amne nikwe uba döi ñadre, köböite ni mräkä käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere ne ngwane, nikwe ñan ngri kwetadre amne nikwe ñan uba döi kwaka ñadre, ye abko rabadre bäri kuin. Erere arato, jändrän mden mden nikwe nuendre käkwe ni mräkä mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi mda.

²²Ne aisete dre tuen kuin mae, yebtä abko makwe töbika kaibe jakrä Ngöbö ngwärekre amne ñan kwetamna amne ñan ñamna ni mda mdaye. Ye mdenbtä

abko nieta krörö: “Nire nire tä tikaninte, käta kukwe mden mike era, erere tä nuene amne jata nebe ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekre, ni ye abko btä käta nebe nuäre.” ²³Akwa jändrän ño ño kwetadre amne ñadre ye ñan tä nebe tuen dbe ie, akwa bti ta tä kwete, ye ngwane tä ja mike ngite Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane jändrän kwetadre abko ñan tä nebe nüke gare metre ie akwa tä nuene, ye ngwane tä ja mike ngite, aisete jändrän jökrä nuendre, ye abko era metre ya, ñakare ya, akwa nita nuene, ye ngwane nita ja mike ngite.

15 Akwa ni jändrän jökrä kwetaka abko di tarä kukwe diribare Jesukwe mröbtä mikakäre era täte jökrä, angwane ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ye abko nikwe kadre ngäbti amne nikwe ñan töbikadre jändrän kuin känkäre kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre. ²Ni jökrä käkwe jändrän kuin nuendre ni mräkä tödekaka Jesubti mda mda kräke, niara moto mikakäre nuäre amne ja die mikakäre kwärikwäri, ³ñobtä ñan angwane Kristo ara jire käkwe ñan jändrän kuin känkäre kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre, akwa Ngöbö Kukwei namani tikani niarabtä, ye erere namani bare krörö ie:

Ñäkä nämane bätäkä ngwarbe ma rüere Ngöbö, ye abko nikani jökrä ti kötärä, *Salmos 69.9*

abko tä tikani Kristobtä. ⁴Kukwe jökrä tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye abko tikani ni töi tikakrä amne kukwe tikani kira, ye abko btä nikwe nüandrekä dite käre amne tä kä mike nuäre nibtä, ye köböire ni rabadre tödeke kärekre Ngöböbti, abkokäre namani tikani kira kore. ⁵Angwane Ngöbö ni mikaka nüenikä dite käre amne kä mikaka jame ni motobtä käkwe mun die mika ja töi mike ja näre jökrä, Kristo Jesu tö ie ye kwrere, ⁶mun töi rabadre kwatibe jökrä, käkwe

Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün kwe ye käikitadrekä gwaire jökrä abkokäre.

⁷Kristokwe mun itire itire kani ngäbti kuin, ye kwrere munkwe ja ka ngäbti kuin kwärikwäri Ngöbö rabadre käikitankä abkokäre. ⁸Mdakäre abko, ti tö kukwe krörö nieita munye: Ngöbökwé kukwe ükaninte nitre israelita mräkä känekäne ben, ye mikakäre bare täte Kristo nukani ni klabore kwrere nitre israelitakrä, ye köböire abko Ngöbö tä ja kukwei mike täte abko bä mikani kore kwe. ⁹Erere arato, nitre ñakare israelitare namani ruentari tare Ngöböye, aiseite Ngöbö käikitadrekä kwetre, abkokäre Kristo nukani Ngöbö Kukwei mike bare. Kukwe yebtä Ngöbö Kukweita tikani krörö:

Tikwe ma käikitadikä nitre ñakare israelitare ngätäite amne tikwe ka niedi ma mikakäre ütiäte. *2 Samuel 22.50; Salmos 18.49*

¹⁰Angwane tarä mda kanti abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare ye käkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä juta Ngöbökwé ye ben gwaire. *Deuteronomio 32.43*

¹¹Amne tarä mdara jire Ngöbö Kukweibtä abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare juta kwatirekwatire te ye käkwe ni Dänkien Ngöbö käikitaka gwaire jökrä. *Salmos 117.1*

¹²Erere arato, Isaiás käkwe kukwe tikani krörö Jesukristobtä:

Isai bkün jatadi iti, ye abko rabadi gobrane nitre ñakare israelitarebti angwane tödekadi kwetre bti, *Isaiás 11.10*

abko tikani kore Isafakwe.

¹³Angwane Ngöbö tödekakrä nikwe ye käkwe kä mika bäri nuäre munbtä amne mun mika nüne jäme kwe, munta tödeke bti ye ngwane. Erere arato,

Ngöbökwé jändrän kuin nuendre mda munkrä, yebtä munkwe ja töi mika ngibiare bätäre Ngöbö Üai Deme di kri ye köböire.

Sribi Pablokwe nitre ñakare israelitare ngätäite

¹⁴Ti mräkätre tikwe, mun moto nena kuin krübäte ni mda mdakrä amne, kukwe bätäkä ngwarbe nena gare kabre munye amne mäträre metre jabtä kwärikwäri ye garera kuin munye abko nena gare tie. ¹⁵Akwa tita tarä tike, nebtä abko kukwe ruäre ñan käi rikwitadrekä munbti, abkokäre tita tarä ne tike era metre gwärere munye. Tita tarä tike kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani sribire kore. ¹⁶Ye aiseite, mtare tita sribire Kristo Jesukrä nitre ñakare israelitare ngätäite. Erere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre käta jändrän kämike, bti tä mike gare Ngöböye, ye kwrere tita sribire nitre ñakare israelitarebe, käta niken Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ngwena ietre, abti niaratre tä Ngöbö kukwei kuin ye kaen ngäbti angwane, tita niaratre mike gare Ngöböye amne tä nebe dbe Ngöbö ngwäreki amne Ngöbö Üai Deme käta mike deme jenena Ngöbökrä.

¹⁷Tita sribi nuene kore Ngöbökrä, yebtä abko ja rabadre ruen ütiäte kri tie Kristo Jesu köböire ruen tie. ¹⁸Akwa ti abko ie ja nüke töre ñakare blite kukwe mda mda bä jene btä angwane, Kristo ara jire käkwe dre dre nuenbare ti köböire amne ñokwe ti mikani nitre ñakare israelitare ngwena tödeke Jesubti, ye aibehtä ti tö blitai, aiseite namani bare ja kukweibti tie amne nämane bä mikani arato. ¹⁹Ne aiseite tikwe Ngöbö kukwei kuin Kristobtä diribare, ye abko sribi kri ñan tuabare, bti nämane mikani era metre Ngöbö Üai Deme

diebti. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye abko tikwe mikani gare kuin täte jökrä niken juta Jerusalénate amne juta mda mdate nebe kä Ilíriate. ²⁰Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädrie ngämi, käi kánti käre ti töta nebe rikai Ngöbö kukwei ngwena, ñobtä ñan angwane ni mdakwe sribi kómikanintbe, ye kánti ti ñan tö sribire ni mda jiehti. ²¹Ne aisete Ngöbö Kukwei tikani kira rabadre bare, abkokäre tita sribire jirekábe kore. Ngöbö Kukwei ye abko tä niere krörö: Ni mda mda ñakare israelitare abko ie kukwe nie ñakare niarabtä abko ie rükadi gare.

Angwane ni mda mda ñakare israelitare abko olote blita ñakare niarabtä abko ie niara rükadi gare, *Isaiás 52.15* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ²²Ye mden kisete, nitre ñakare israelitare, ben ti nämáne sribire kore kä mda mda kánti, abtä ti ngämi nebata basare munye. Tikwe ja köböi kitani bäre bäre niken mun kánti yete, akwa kukwe namani ti jiete.

Pablo tö näin basare juta Romate

²³Akwa mtare tita sribire, ye kánti tikwe sribibarera ünän jökrä angwane, ti tö namani rikai basare munye yete, ye abko käi nikanina kabre ta, ²⁴aisete ti näin España, ye ngwane ti tö rikai nebe basare jire mun kánti yete. Ti rabadi bä jötrö mun kánti Roma yete akwa, kä rabadi nuäre tibtä mun tuare. Yebti munkwe ti die mikadre abko bti ti näin, ruen tie.

²⁵Akwa gwängwarbe abko ja mräkätre nete kákwe jändrän biani ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo kräke abko ti bike niken bien ietre, aisete ti bike nikenta käne Jerusalén, ²⁶ñobtä ñan angwane ja töi jenbti ja mräkätre Macedoniabo, Acayabo kákwe ngwian úkaninkrö juandre ni bobre bobre ja mräkätre tödekaka

Jesubti Jerusalénbo ngätäite kräke. ²⁷Niaratrekwe ngwian úkaninkrö ja töi jenbti ja mräkätre Jerusalénbo kräke, akwa era metre niaratre rabadre jändrän ye nuene nierare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ben nitre israelita kákwe jändrän jökrä kuin Ngöbökwake níkrä dräibare jabti niaratre die mikakäre, ye kwrere arato nitre ñakare israelitare kákwe nitre israelita tödekaka Jesubti die mikadre arato jändrän jakwebti ruen tie. ²⁸Ne aisete ti näin Jerusalén, kákwe ngwian biandi ünän jökrä ja mräkätreye, yebti ti näin España mda angwane, ti näin basare jire mun kánti yete. ²⁹Akwa ti rabadi yete angwane, jändrän kuin Kristokwe, yebti nikwe ja die mikadi kwärikwäri ye abko gare kuin tie.

³⁰Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo köböire amne Ngöbö Üai ni mikaka ja tarere kwärikwäri, ye köböire munkwe ja geta gwaire tibe sribi tare krübäte tikrä nebtä amne munkwe blita tikrä Ngöböbe. ³¹Angwane nitre israelitare kätä tödeke ñakare Jesubti tä nüne Judea, ne ngäniene Ngöbökwake ti ngib-iadre abko munkwe ribe ie tikrä. Erere arato, ti näin ngwian ngwena ja mräkätre Jerusalénbo kräke, ye abko niaratrekwe kadre ngäbti kuin abko munkwe ribe Ngöböye arato. ³²Yebti Ngöbö tö ne ngwane, kä rabadi nuäre kri tibtä rikare ja tuen munbe amne tikwe jadükadre basare kwärä munye yete. ³³Ngöbö kä jáme bianka nie, ye raba mun jökrä ben. Abko kore se. Amen.

Pablota köbö kuin juen mrä

16 Mrä abko, ti mräkä merire Febe bike niken mun kánti. Niara abko nitre tödekaka Jesubti die mikaka abko tä nüne juta Cencreate. Ye mden bike niken mun kánti. ²Ne aisete ni Dänkien köböire ni tödekaka Jesubti tä ja kaen ngäbti, ye kwrere munkwe niara

ka ngäbti angwane, kukwe mda mda kwe, btä munkwe die mika, ñobtä ñan angwane niarata ni kwati die mike amne ti ara jire die mikata krübäte kwe abti kä nüke mtare arato, aisete munkwe die mika.

³ Amne Priscila btä brare kwe Aquila abko sribi muko tikwe Kristo Jesukrä, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre. ⁴ Niaratre nibu ye abko bäsi krütani ti diantarikäre. Yebtä abko ñan ti aibe tä kuin niere ietre, akwa ni mräkä jökrä ñakare israelitare käta tödeke Kristo Jesubti kä ketareketare temen käta kuin niere Ngöböye btätre siba. ⁵ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä ja ükekrö Priscila amne Aquila gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre.

Erere arato, ti kukwe muko tare kri tikwe Epeneto, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Niara ye abko käkwe tödekani bäri käne Kristobti provincia Asiate. ⁶ Amne María käkwe sribibare kri munkrä, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ⁷ Erere arato, ti mräkätre israelita Andrónico amne Junias nämane ngite gwaire tibe kä teri amne, niaratre ütiäte kri nitre Jesu kukwei ngwianka ngätäite amne niaratre käkwe tödekani bäri käne Kristobti ti ngwä. Niaratre ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ietre.

⁸ Amne Amplias ti kukwe muko tare tikwe ni Dänkien köböire, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ⁹ Erere arato, Urbano sribi muko munkwe Kristokrä ye kräke tita köbö kuin juen, amne Estaquis tare tikwe, ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. ¹⁰ Mdakäre abko, Apeles käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko bä mikani kwe ja tare nikabtä, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. Erere arato tita köbö kuin juen Aristóbulo mräkäkrä, munkwe nie ietre.

¹¹ Amne ti mräkä israelita nünanka ti käite Herodiön, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Narciso mräkä käta ni Dänkien mike era, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. ¹² Mdakäre abko, Trifena amne Trifosa käta sribire ni Dänkien kräke, niaratre ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Erere arato, Pérsida tare nikwe ye käta sribire kri ni Dänkien kräke, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ¹³ Amne Rufo tä Ngöbö kukwei mike era abtä ütiäte kri Ngöbö ngwäreki abko kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Rufo meye namani ti meye kwrere tikrä abko kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ¹⁴ Mdakäre abko, tita köbö kuin juen Asíncrito kräke amne Flegonte kräke, erere arato tita köbö kuin juen Hermas kräke, Patrobas kräke amne Hermes kräke amne ja mräkätre mda mda tödekaka Jesubti tä ja gete bentre, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. ¹⁵ Erere arato, tita köbö kuin juen Filólogo kräke, Julia kräke amne Nereo kräke, erere arato Nereo ngwai merire, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Amne Olimpas kräke tita köbö kuin juen amne ja mräkätre tödekaka Jesubti tä bentre yete, ye kräke tita köbö kuin juen jökrä, ye abko munkwe nie kore ietre.

¹⁶ Akwa mun abko käkwe ja demain era metre kwärikwäri Ngöbö käfti abko tita niere munye. Ja mräkätre jökrä tä gätäre Kristo käfti nere temen tä köbö kuin juen mun jökrä kräke.

¹⁷ Ti mräkätre, mräkäre abko kukwe mda ti tö niei munye abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribare munye abko munkwe kani ngäbti, kukwe ye rüere ni mda mda jatai dirire bä jene mun mikakäre rüre jabe kwärikwäri amne mun mikakäre Kristo gibiekäta. Ni ye kwrere ngäniene munkwe nikra

kuin ja käne amne munkwe ñan ja geta jire chi bentre, ¹⁸ ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä sribire ni Dänkien Kristokrä akwa, tä sribire au jakrä, käta ñäke nuäre nuäre dirikäre, ye käta nitre mokrere ñakare jabti ngökö, asete munkwe mokre jabti. ¹⁹ Amne mun jökrä käta dirikätre munye mike täte, ye abko bäri käi nuäre tibtä, akwa yebtä munkwe ñan dirikätre blo mikadre täte arato, akwa mun rabadre töbtä jändrän kuinkuin nuenkäre, ie ti tö, akwa kukwe kämekäme ñan rükadre gare munye, abkokäre munkwe ñan ja kitadre btä, ie ti tö. ²⁰ Ye abko munkwe nuendre kuin kore, ye ngwane Ngöbö kä jäme bianka nie, ye käkwe Satana mikadi tükarekä jötrö ngwarbe ja ngoto täni munye. Erere arato, ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke.

²¹ Mdakäre abko, sribi muko tikwe Timoteo käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Lucio, Jasón amne Sosípater ti mräkäre israelita käta köbö kuin juen mun jökrä kräke. ²² Amne ti kä Tercio, ti ne abko Pablokwe mikani tärä ne tikaka jakrä juandre munye, ti ne käta köbö kuin juen mun kräke ni Dänkien käbti arato. ²³ Amne Gayo käta kä bien nitre tödekaka Jesubtiye ja gwiriete, ye erere tita mtare Gayo gwiriete nete, Gayo ye käta köbö kuin juen mun kräke. Erere

arato, Erasto ngwian ngibiabtikä juta Corinto nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke amne, ni mräkä Cuarto käta köbö kuin juen mun jökrä kräke arato.

²⁴ [Amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen.]**

²⁵ Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä tita näin mike gare, ye köböire Ngöbökwé mun mika nünenkä dite abko ie ti tö, asete ari Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane kukwe ye nämane kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa niara tö namani mikai gare nie. Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri kukwe ye mikanintbe kwe, bti ükani kaibe tiebe kwe, ²⁶ akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani abko köböire Ngöbö nena mike gare nie, ye abko Ngöbö nünanaka kärekäre käkwe mikanintbe kore, erere namani bare. Ne asete mtare nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen, ie Ngöbökwé kukwe tiebe ye mikani gare kuin amne niaratre käkwe Ngöbö kukwei mikadre era, käkwe tödekadre Jesubti amne mikadre täte kwetre, abkokäre mikani gare ietre. ²⁷ Ne asete, Ngöbö itibe töbtä ye aibe raba mikani ütiäte kri kärekäre Jesukristo köböire. Abko kore se. Amen. Ne ngörä.

**16:24 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Corintobokrä

1 Corintios

Pablo nämane sribire juta Efesote angwane, niarakwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Corintote ye kräke. Pablo näire juta Corinto ye abko juta bäri ütiäte kākä Grecia ye kanti. Ni mili 650 nämane nüne yete amne nitre ye ngätäite abko ni mili 400 abko ni klabore ni mdakwe. Pablo ara kākwe kukwe kuin Jesubtä diribare käne juto Corinto yete abko tä tikani Hechos 18.1-21 yebtä.

Pablokwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni iti kädian nämane Cloé abko mräkä nükani basare Pabloye juta Efesote angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane ja kwete krübäte Corinto yete amne ni kwati nämane kukwe nuene diän diän abko niebare kwe Pabloye. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti Corinto yete kākwe tärä juani Pabloye angwane, kukwe ngwianintari kwetre ie, ye abko Pablo tö namani kukwe ye kain ngäbti, aisete tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka Corinto töi diänkäre amne die mikakäre.

Kukwe kwati abko, juta Corinto yete ni kwati nämane ngöbö ngwarbe mike ütiäte jae. Nitre tödekaka Jesubti ngämi tödeke Jesubti, känenkri niaratre nämane ngöbö ngwarbe keta kabre mike ütiäte jae, kä nämane jändrän kämikani ngöbö ngwarbeye abko ngrie kwete ni mda mdabe, ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Kukwe yebtä Pablota blite tärä nebtä.

Erere arato, ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, ye kanti meri bti kä ngwarbe nämane abko ben nitre brare nämane neme. Ni brare brare kākwe tödekani Jesubti angwane, dre dre nuendre kwetre

ñan nämane gare ie, aisete ni gure gure kākwe nünandre ño amne ni gure ñakare kākwe nünandre ño, yebtä Pablota blite tärä nebtä arato.

Mdakäre abko, ni ruäre nükani gätäre nitre tödekaka Jesubtibe juta Corintote, kä nämane kukwe dirire blo Ngöböbtä abkobtä Pablokwe kukwe tikani arato.

Pablota köbö kuin juen

1¹⁻²Ti Pablo käta köbö kuin juen munye ti mräkä Sóstenebe. Ngöbö tö namani ti mikai sribire Kristo Jesu kukwei ngwianka, erere ti käräbare kwe. Ngöböta mun gätäkä Jesukristo käbti juta Corintote ye bkäne amne mun ye ie tita tärä ne tike. Kristo Jesu köböire Ngöbökwete mun käräbare jakrä nünakäre deme. Ni kä jökräbti käta tödeke ni Dänkien Jesukristobti, käta ja di kärere ie, ye ben gwaire Ngöbökwete mun käräbare jakrä. Jesukristo abko ni Dänkien nikwe amne niaratre Dänkien arato.³Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo kākwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye kräke

⁴Ja mräkätre, kärere tita kuin niere Ngöböye munkrä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwete ja moto mikani kuin munkrä Kristo Jesu köböire.⁵Ngöbökwete mun mikani ja di bkäne bätäkä ngwarbe krörö ja moto kuinbti: ja di biani kwe munye angwane, ütiä käräbare ñakare kwe munye, kākwe mun mikani dite blitakäre bätäkä ngwarbe niara kukweibtä amne mun mikani töbtä kukwe bätäkä ngwarbebtä kwe.⁶Ngöbökwete ja di biani kri kore munye, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Kristobtä diribare tikwe, ye rabadre era mun kräke, ie Ngöbö tö namani, aisete ja di biani kri kore kwe munye.⁷Ngöbökwete ja di biani kore munye, aisete munta ni Dänkien Je-

sukristo köböi ngibiare ngäbti angwane, munta Ngöbö die mdei nike ñakare mda. ⁸Jesukristo jatadita, ye näire mun ñan rabadre ngite niara ngwärekre, abkokäre Ngöbökre mun mikadi nünenkä dite jabtä niara ngibiare ngäbti. ⁹Ngöböta kukwe niere, erere tä mike täte metre jökrä. Ngöbö ye mden käkwe mun käräbare nüne kuin ketetibe ja Odei Jesukristo ni Dänkienbe.

Ñan rüdre jabe kwärikwäri

¹⁰Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo käbti ti tö kukwe ne ribei kisere munye abko nere: Kukwe jökrä rükabti ruäre mun jökräye, munkwe ñan ja dian-drekä jenena amne munkwe nünandre jäme jabe kwärikwäri abkokäre. Erere arato, munkwe töbikadre ja kwrere jökrä amne ja rabadre ruen ja kwrere jökrä munye, käkwe ja töi mikadre ja näre jökrä, abkokäre kukwe jökrä rükabti ruäre mun jökräye. ¹¹Ti mräkätre tikwe, munta ja rüere kwärikwäri abko Cloé mräkä rükaba kukwe ngwena tie, ye mdenbtä tita kukwe ne niere munye. ¹²Munta ja rüere krörö tita niere: mun ruäre käta niere: ¡A! Tita nekete Pablokri. Mun ruäre abko käta niere: Tita nekete Apolokri, amne mun ruäre abko tä niere: Tita nekete Pedrokri, amne mun ruäre abko käta niere: Tita neke Kristokri. Abtä munta ja rüere, nieba kwetre tie.

¹³Yebtä abko ti tö kukwe ngwiain-tari munye. Munta ja denkä jene jene ni mdakri, ¿ye kwrere Kristota ya? ¡Ñakare! ¿Ti Pablo ne metani krusobtä mun kräke ya? ¡Ñakare! ¿Mun ngökani ñöte ti Pablo ne käbti ya? ¡Ñakare jire! Ne aiseti ti ñakare ütiäte abkokri munta ja denkä jene jene. ¹⁴Tikwe Crispo amne Gayo aibe ngökaba ñöte, nebti mun mda mda tikwe ngökaba ñakare ñöte. Yebtä tita kuin niere Ngöböye, ¹⁵ñöbtä ñan angwane ye kwrere mun

ngökani ñöte ti käbti mun ñan rabadre niere jire chi bikakäre kri. ¹⁶¡An! Tikwe Estéfanos mräkä aibe ngökaba ñöte arato, yebti tikwe ni mda mda ngök-aba ñakare ñöte ruen tie. ¹⁷Tikwe ni mda mda ngökaba ñakare ñöte, ñöbtä ñan angwane Kristokwe ñan ti juani ni mda mda ngökakäre ñöte, akwa bäri ti juani kukwe kuin jabtä niere kwe. Erere arato, ñan ti juani kwe kukwe kuin Jesubtä niere nuäre nuäre bikakäre töbtä, ñöbtä ñan angwane tikwe blitadre kore angwane, Kristo krütani krusobtä nikä dirita tikwe abko kukwe di kri ni di-antarikrä abko tikwe bä mikadre ütiäte ñakare mun okwäte aiseti, ye ngäniene tikwe ñan blitaba kore.

Kukwe töbtä Ngöbökre ñakare ja kwrere kukwe töbtä ni kä nebtäkwe

¹⁸Nire nire tä nüne Ngöbö rüere, abtä tä nianinte abko kräke Jesu krütani krusobtä diantarikäre, ye abko tä nebe tuen kukwe ngwarbe kwrere ietre; akwa nire nire rabai dianintari abko kräke Jesu krütani krusobtä ni diantarikäre, ye abko kräke kukwe kuin, ñöbtä ñan angwane kukwe ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrä abko garera nie. ¹⁹Ngöbö Kukwei arato käta niere ja kwrere abko krörö:

Nitre töbtä abko tikwe töi juandi ngwarbe jökrä, amne nitre töi ngitiekä krikri ñan rabadi töi ngitiekä mda, aiseti ni töbtä kri riadikä jökrä, *Isaias 29.14*

abko Ngöbö Kukwei tä niere nitre bikaka töbtä yebtä.

²⁰Kore ye ngwane, ¿ni töbtä era metre tärä ya? amne, ¿Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre era metre tärä ya? amne, ¿ni töbtä era metre ja kwetaka kukwe kä nebtä btä abko tärä ya? ¡Ñakare jire! Kukwe dirita ni yekwe bä töbtä, akwa era metre kukwe ye abko kukwe ngwarbe abko Ngöbökre

mikani gare, ²¹ ñobtä ñan angwane ni bikaka töbtä töbtä, ie Ngöbö ñan nükani gare rabakäre dianintari ja töi jenbti. Ye abko, Ngöbö bäri töbtä era metre tö namani dre dre nuein abko erere kukwe mikanintbe kwe. Akwa kukwe kuin Jesubtä diribare nunkwe abko tä nebe tuen kukwe töbtä ñakare kwrere ni bikaka töbtä töbtäye, akwa kukwe yebti nire nire tä tödeke Jesubti abko tä nebe dianintari. ²² Nitre israelita töta nebe sribi kri ñan tuabare tuai Ngöbö diebti amne nitre ñakare israelitare abko tä näin kukwe töbtä töbtä jiebti. ²³ Akwa Kristo müre ketani krusobtä ni diantarikäre, ye abko nunta näin mike gare ni jökräye. Akwa ye tä nebe mate tare nitre israelitabtä amne nitre ñakare israelitare abko ie tä nebe tuen kukwe ngwarbe kwrere. ²⁴ Akwa Kristo müre ketani krusobtä ye köböire Ngöböta ja di kri amne ja töi töbtä kri ye mike tuare, ye abko tä gare metre nitre israelita amne nitre ñakare israelitare käräbare Ngöbökwere rabakäre dianintari yeye. ²⁵ Kukwe kuin Ngöbökwere Jesubtä tä nebe tuen kukwe töbtä ñakare kwrere ni bikaka töbtäye, akwa kukwe kuin Jesubtä ye abko bäri töbtä kukwe jökrä ükaninte kä nebtä bti ta. Erere arato, kukwe kuin Ngöbökwere Jesubtä tä nebe tuen ngwarbe, di ñakare nitre bikaka töbtäye, akwa kukwe ye abko bäri dite ni jökrä dite dite kä nebtä bti ta.

²⁶ Ti mräkätre, Ngöbökwere mun käräbare jakrä angwane, mun nämane ño, yebtä töbikadre munkwe, ñobtä ñan angwane ni töbtä kä nebtä, ye kwrere mun kwati ñakare töbtä kri. Erere arato, mun kwati ñakare di krikri gobran kwrere. Erere arato, mun kwati ñan därebare ni ütiäte krikri mräkäkri. ²⁷ Akwa Ngöbökwere ni töi ñakare mun kwrere dianinkä jakrä ni töbtä bä mikakäre ngwarbe. Erere arato, ni di ñakare kä nebtä mun kwrere abko

Ngöbökwere dianinkä jakrä, ni dite krikri bä mikakäre ngwarbe. ²⁸ Erere arato, ni tuen ngwarbe, ütiäte ñakare jire mun kwrere abko Ngöbökwere dianinkä jakrä, ni ütiäte ütiäte kä nebtä mikakäre ngwarbe. ²⁹ Ne kwrere ni ñakare jire iti, abko ie ja rabadre ruen ütiäte abtä Ngöbökwere mikadre metre ja ngwärekri, abkokäre Ngöbökwere ni mun kwrere dianinkä jakrä. ³⁰ Akwa Ngöbö ara jire käkwe mun mikani ketetibe Kristo Jesube amne Ngöbö ara käkwe Kristo mikani kukwe töbtäre nikrä abko krörö: Kristo köböire ni ñakare ngite mda ja ngwärekri Ngöböta niere nibtä amne Ngöböta ni kaen ngäbti amne nita tuen deme niara ngwärekri amne tä ni tikete kukwe kämenbtä arato. ³¹ Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere, kwrere nikwe töbikadre abko krörö:

Nire nire tö ja käikitaikä au käkwe ni

Dänkien Ngöbö käikitaka jirekäbe,

Jeremías 9,24

ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

2 Ti mräkätre, Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä, yebtä ti janama blite munbe angwane, ñan tikwe blitaba kukwe töbtä töbtäbti amne ñan tikwe blitaba kukwe nuäre nuärebti ni töbtä kwrere ja mikakäre ütiäte mun okwäte, ² ñobtä ñan angwane ti nämä mun ngätäite yete angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä ni diantarikäre, ye aibebtä tikwe ja töi mikani blitakäre munbe. ³ Akwa ti nämä mun ngwärekri yete angwane, ti di rababa ñakare amne, kä jürä rababa kri tibtä amne ti rababa grüekä jökrä ngrabare. ⁴⁻⁵ Akwa munkwe tödekadre Jesubti Ngöbö Üai di kri köböire amne ñan munkwe tödekadre kukwe töbtä töbtä nuäre nuäre ni töbtäkwe yebti, abkokäre kukwe kuin Jesubtä, yebtä tikwe blitaba munbe. Angwane ñan kukwe töbtä töbtä nuäre nuäre, bti tikwe blitaba munbe mun töi kwitakäre Ngöbö kukwäre,

akwa Ngöbö Üai di kri ara jire bti tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare metre mun okwäte.

Kukwe töbtä Ngöbökwé tá nuke gare Ngöbö Üai köböire

⁶ Akwa ni tödekaka Jesubti ünän ünän Ngöbö Kukweibtä ne ben nita kukwe töbtä era metre mike gare, akwa kukwe ye abko ñan kukwe töbtä kä nebtä kwrere. Erere arato, ñan kukwe mikani ütiäte ni ütiäte ütiäte kä nebtäkwe, btä tita blite. Ni ye abko kitera niken ta.

⁷ Akwa kukwe kuin töbtä Jesukristobtä mikani gare nunkwe abko nämáne ükani kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa mtare mikanina gare kwe nie. Ngöbö ngämi kä ne dätäre, känenkri niarakwe kukwe ye mikanintbe ni tödekaka Jesubti mikakäre ütiäte kri jabe gwaire.

⁸ Kukwe ne mden abko nitre gobranka kä ne ngwane, ie ñan nukani gare, ñobtä ñan angwane rükadre gare ietre, ye ngwane ni Dänkien bä nuäre kri ñan müre ketadre kwetre krusobtä. ⁹ Yebtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Jändrän ñan tuabare ni mdakwe amne, ñan kukwe nuabare ni mdakwe amne, ñan töbikabare btä ni mdakwe,

ye abko Ngöböta ükete ni niara tarekä tarekä kräke, *Isaías 64.4*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁰ Ni Ngöbö tarekä tarekä, ie Ngöbökwé jändrän ye mikani gare ja Üai köböire, ñobtä ñan angwane kukwe kaibe tiebe Ngöbökwé abko tä gare jökrä Ngöbö Üaiye, aisete Ngöbö Üai käkwe jändrän Ngöbökwé mikani gare nie. ¹¹ Ye abko, nita töbike ño kaibe, ye gare kaibe nie, akwa ni mdaye gare ñakare. Ye kwrere arato, Ngöbö töi ño, ye gare kaibe Ngöbö Üai aibe ie, aisete Ngöbö Üaikwe kukwe tiebe Ngöbökwé mikani gare nie. ¹² Akwa Ngöbökwé ja Üai biani nie angwane, ñan biani

kwe kukwe kä nebtä mikakäre gare nie, akwa ja moto kuinbti Ngöbökwé jändrän kuin biani nie, ye abko rükadre gare nie, abkokäre Ngöbökwé ja Üai biani nie. ¹³ Amne jändrän kuin biani nie Ngöbökwé, yebtä nunta blite. Ne ñan kukwe ükaninte ni töbtäkwe, btä nunkwe ja töitikani au, bti nunta blite jändrän Ngöbökwébtä, akwa Ngöbö Üai tä dre niere, ye erere nunta mike gare Ngöbö Üai köböire. ¹⁴ Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai ñan tä nüne abko ñan tä kukwe diribare Ngöbö Üaikwe kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane kukwe töbtä ñakare kwrere tuen ietre. Erere arato, kukwe diribare Ngöbö Üaikwe ñan tä nuke gare ietre, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko tä nuke gare Ngöbö Üai aibe köböire nie. ¹⁵ Akwa ni btä Ngöbö Üaita abko ie jändrän kabre Ngöböbtä tä nuke gare, aisete ni ye abko di tarä töi ngitiekä jändrän kabrebtä akwa, nire nire abko btä Ngöbö Üaita ñakare abko di ñakare kukwe niere jire ni jen Ngöbökwé rüere, ¹⁶ ñobtä ñan angwane Ni Dänkien Ngöbö töi ño gare ñakare nie, aisete ni di ñakare niara töitakrä, *Isaías 40.13*

abko Ngöbö Kukwei käta niere.

Akwa Ngöbö Üaita nüne ni nitre tödekaka Jesubti btä, aisete Kristo töi ño abko tä nuke gare nie.

Pablota mäträre nitre Corintobotä

3 Ti mräkäre, tikwe blitaba munbe angwane, ni ünän ünän Ngöbö Kukweibtä tä kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwianka, ben blitadre ño, ye kwrere tikwe blitaba ñakare munbe. Akwa ni tä kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwianka metre, ben blita ño, kwrere jire tikwe blitaba Kristobtä munbe. Erere arato, ngäbäkre kiakia ben blita ño, kwrere jire tikwe blitaba Kristobtä munbe. ² Ngäbäkre kiakia tä kian aibe duen amne ñan raba mrö ribi ribi kwete,

ye kwrere jire kukwe taretare Kristobtä, yebtä ñan tikwe blitaba munbe amne kukwe nuäre nuäre, btä tikwe blitaba munbe, ñobtä ñan angwane kukwe taretare ni ünän ünän Ngöbö Kukweibtä kräke, btä tikwe blitadre munbe abko ñan rükadre gare munye rababa tuen tie. Ye kwrere mtare kukwe taretare, btä ti ñan raba blite munbe, ³ ñobtä ñan angwane munta kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä abko erere mun tä nüne mtare. Ye mden kisete, mun tä mokrere amne mun tä ja rüere jabe kwärikwäri, ye abko ¿munta kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä ya ño yere? Ni mda mda, ie Ngöbö gare ñakare tä töbike, kwrere jire mun tä töbike. ⁴Ne aisete mun tä niere krörö: Tita nekete Pablokri, nieta ni ruärekwe. Ni mda abko käta niere: Tita nekete Apolokri, abko kore mun tä ja kwete kore kwärikwäri ne ngwane, ni mda mda, ie Ngöbö gare ñakare tä töbike, kwrere jire mun tä töbike.

⁵ ¿Akwa yebti abko Apolos abko ütiäte ya? ¿Amne ti Pablo abko ütiäte ya? ¡Ñakare! ñobtä ñan angwane nun abko sribikä jirekäbe Ngöbökwé. Nun ne mden käkwe kukwe diribare munye, köböire munkwe tödekani Jesubti amne, nun Dänkienkwe sribi ño ño mikani nun itire itire kisete, ye aibe nunta nune krörö: ⁶Mun abko tire Ngöbökwé kwrere. Tikwe Ngöbö Kukwei nieba munye, ye abko nura nökata kwrere naman munbtä amne, Apolos abko ñö metakaka nurabti kwrere nükani kukwe dirire munye. Akwa Ngöbö ara jire abko käkwe ja kukwei mikani niren munbtä. ⁷Ne aisete ni nura nökata amne ni ñö metakaka nurabti abko sribikä ja kwrere. Akwa Ngöbö abko käta nura mike niren, aisete Ngöbö aibe ütiäte. ⁸Ni nura nökata amne ni ñö metakaka nurabti abko sribi ketetibe kwetre, akwa ni itire itire käta sribire ño, ye erere

Ngöbökwé ütiä biandi jene jene nie. ⁹Ne aisete, nun abko sribikä jen Ngöbökwé amne nunta sribire munbe, akwa mun abko tire Ngöbökwé, aisete munkwe ñan nun mika ütiäte amne mun ñan reketa nunkri.

Erere arato, mun abko ju Ngöbökwé amne, ¹⁰ti abko ni töbtä ju mikabtä kwrere. Ja moto kuinbti Ngöbökwé ja di biani tie. Di yebti ürä kä te ruäre, ye tikwe mikani käne ju mikakrä, erere tikwe ju kömikani kore. Ju kömikani tikwe, ürä yebti ni mda mda tä ju mike janknu mda. Akwa ni itire itire käta ju mike ño, ye käkwe sribidre era metre, ¹¹ ñobtä ñan angwane ürä krati nökanina tikwe kä te ruäre ju mikakrä ye abko Jesukristo ara. Yebti ni ñan raba ürä mda nökö jire. ¹²Ürä mikanina jukrä, yebti ni rabadre oro, plata, amne jä ütiäte ütiäte mike jure, ye abko nita kukwe dirire metre Jesukristobtä kwrere. Erere arato, kri kukwän, mikä amne trärä ni raba mike jure arato, ürä nökanina yebti, ye abko kukwe bä töbtä aibe dirita ni mda mdakwe mun ngätäite ye kwrere. ¹³Akwa Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä, ye näire abko nikwe sribibare ño abko gadi era metre jökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö jatadi ñukwä kwrere angwane, ni itire itire käkwe sribibare kuin ya, ñakare ya abko rabadi gare Ngöbö diebti, ¹⁴aisete ni itire itire käkwe jändrän mikani jure ñan rukwadre ne ngwane, Ngöbökwé ütiä biandi ie. ¹⁵Akwa kukwe diribare blo, käkwe jändrän blo blo mikani jure ye rukwadre ne ngwane, sribi kwe rikadi ngwarbe kän. Angwane ni iti käta ngitie ñukwä ngäniene, käta kwäräbere, ye kwrere kwäräbedi kwe amne rabadi dianintari, akwa sribi kwe abko rukwadi kän.

¹⁶¡Akwa mun abko ju Ngöbökwé amne Ngöbö Üaita nüne munbtä, ye gare ñakare munye ya ño amarebti ye! ¹⁷Ne aisete nirekwe mun mikadre ja denkä

jene jene abko erere ju Ngöbökwe ye juandre ngwarbe kwe Ngöbökän, ni ye abko Ngöbökwe juandi ngwarbe arato, ñobtä ñan angwane ju Ngöbökwe abko deme amne ütiäte kräke amne mun abko ju Ngöbökwe ye ara.

¹⁸Munkwe ñan ja ngöka krörö au: Mun mden mden, ie ja ruen töbtä kukwe kä nebtäbti käkwe ja töi kwita amne munkwe ja mikata ni töbtä ñakare kwrere angwane, mun rabadi töbtä era metre Ngöbö ngwärecri. ¹⁹Munkwe nundenre kore, ñobtä ñan angwane kukwe tuen töbtä nitre kä nebtäye, ye tuen töbtä kri munye, akwa kukwe ye abko töbtä ñakare Ngöbökrä. Ye aisete Ngöbö Kukwei btä nieta krörö: Nitre tä bike töbtä kätä kukwe ükete bätäkä ngwarbe, kukwe ye arabe Ngöböta kiteta niaratre dokwäbtä mikakäre ngite. ²⁰Erere arato nieta: Kukwe tuen bäri töbtä ni kä nebtäye, abkobtä ni töbtä töbtä tä töbike, ye abko kukwe ngwarbe, ütiäte ñakare gare kuin ni Dänkienye, nieta Ngöbö Kukweibtä. ²¹Ye mden kisete, munta nire nire mike ütiäte jae, yebtä munkwe ñan bikadre kri, ñobtä ñan angwane mun tärä jändrän jökrä bkäne amne jändrän jökrä abko munkrä abko krörö: ²²Ti Pablo amne Apolos amne Pedro, nun abko Ngöbökwe biani munye sribikäre mun die mikakrä, aisete nun abko munkwe. Erere arato, kä temen, te munta nüne abko mun die mikakrä amne, munta nüne angwane jändrän jökrä ye abko munkwe amne, mun krütadre angwane, mun tädi jändrän jökrä bkäne janknu. Mdakäre abko, dre dre tä nakenkä mtare amne dre dre rakadrekä köbö mdabti ye abko mun die mikakrä arato. ²³Ye kwrere jändrän jökrä abko munkwe amne mun abko Kristokwe amne Kristo abko Ngöbökwe.

Nitre Jesu kukwei ngwianka

4 Ye abko, nun Jesu kukwei ngwianka abko sribikä jirekäbe Kristokrä amne, kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä, ye abko Ngöbökwe mikani nun kisete dirikäre ni mda mdaye, aisete nun abko sribi ye nuenkä munkwe nütü kore nunbtä. ²Akwa jändrän mikata ni kisete sribikäre kore angwane, ni yebti bkänkätä tödeke abko bä mikadre kwe jabtä. ³Akwa munkwe töbikadre ño tibtä amne sribi tikwebtä amne, ni mdakwe töbikadre ño tibtä, ye abko ñakare bäri ütiäte tikrä. Erere arato, ti ara kätä töbike ño jabtä au, ye ütiäte ñakare tikrä arato. ⁴Ti ne abko, ie ja ruen ngite ñakare, akwa ñan ti töi metre jökrä tita niere, akwa ti Dänkien aibe käkwe ti ngite ya ño niedre tibtä abko tita niere. ⁵Ne aisete munkwe ñan töbika jire ni mda rüere kitakäre ngise kä ne ngwane, akwa kukwe rükaninte tiebe nikwe amne ni töi ño ño, ye ni Dänkien jatadita angwane mikadi gare jökrä kwe, aisete ye ngibia munkwe angwane, kä mrä ni itire itire käkwe dre dre nuenbare abkobtä Ngöbökwe kukwe ükadite kräke, ye abko ngibia munkwe.

⁶Ti mräkätre, tita kukwe ne tike kore Apolobtä amne jabtä mun die mikakäre, munkwe ja töitikadre nunbtä angwane, kukwe krörö nieta ni kwatikwe rükadre gare metre munye: Kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye aibe mikadre täte munkwe. Munkwe kukwe ye mikadre täte ne ngwane, ja ñan rabadre ruen bäri kri ni mdabtä, käkwe ni iti mikadre ütiäte amne ni mda abko mikadre ngwarbe. ⁷Munkwe ñan bikadre kri ni mda mdabtä, ñobtä ñan angwane ¿nirekwe mun mikani bäri ütiäte ni mda mdakrä? Mun abko ja kwrere ni mda mdabe. ¿Amne jändränäta munkwe, ye mden abko Ngöbökwe biani ñakare munye? Jändrän jökrä munkwe abko Ngöbökwe

biani munye, [ye ño abko nükani ja di jenbti munye, munta nütüre!

⁸Jändrän ie mun töta nebe, erere nena jökrä munkwe amne mun nena jändrän Ngöböke bkäne kabre amne mun nena jreire kaibe Ngöböbe munta nütüre jabtä, aisetse nun Jesu kukwei ngwiankatre abko ngwarbe, ütiäte ñakare ruen munye. ¡Mun rabadre jreire bkänä näre, ye rabadre bäri kuin nünkrä, ñobtä ñan angwane nun rabadre jreire munbe siba! Akwa ñakare kore. ⁹Akwa bäsi ni ngite ütiäte ñakare mikani kämikadre, ye jäta niken ngite mikata mrä köre, kwrere jire Ngöböke nun Jesu kukwei ngwianka mikani abko ruen tie. Amne bäsi ni mikani kämikakäre, kwrere jire nunta angeletre okwäbti amne ni jökrä okwäbti, tuen kore tie.

¹⁰Mdakäre abko, sribibtä Kristokrä nunta nebe tuen töi ñakare ni mda mdaye, akwa munta ketetibe Kristobe, aisetse jata nebe tuen töbtä munye. ¡Nun abko di ñakare, akwa mun abko dite dite tä nebe ruen munye! ¡Mun mikata ütiäte akwa, nun abko mikata ütiäte ñakare! ¹¹Mekera abti kä nüke mtare, nunta mrö nike. Nun Jesu kukwei ngwianka tä tomna nike amne dän ngututüre chekacheka nunkwe. Nun mikata ene ja kisete ni mdakwe amne ju ñakare jen nunkwe. ¹²Erere arato, nunta neme dräre sribire ja kise jenbti mrökrä jae. Ni mda mda tä ñäke taretare nunye, akwa nunta ja di kärere kräke Ngöböye. Sribibtä Jesukrä nun rüe tä näin kisere nun jiebtä, akwa nunta neme kwekbe jirekäbe. ¹³Ni mda mda käta kukwe känene ngwarbe nun rüere akwa, nunta kukwe kaen ngäbti ja moto kuinbti. Erere arato, jändrän käme kitakata, kwrere jire nunta nebe tuen ni mda mdaye abti kä nüke mtare.

¹⁴Tita tarä tike kore munye, ye abko ñan mun rabadre ja gaire abkokäre tita tike, akwa mun tare kri tikwe,

aisete ngäbäkre nikwe btä mäträta, ye kwrere tita mäträre munbtä, ¹⁵ñobtä ñan angwane nane mun tödekaka Jesubti, kräke ni rabadre mili krä jätä dirikäre Kristobtä munye, akwa ni mun rün kwrere abko ñakare mda. Ti ara käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare käne munye, ye köböire mun nikani nüne ketetibe Kristo Jesube angwane, ti ne aibe mun rün kwrere. ¹⁶Ye aisetse tita nüne ño, ye kwrere munkwe nüna abko tita ribere kisere munye. ¹⁷Ne aisetse, ti ngobo tare tikwe ni Dänkien käfti Timoteo tä näin metre ni Dänkienbe abko tikwe juanba nebe mun käfti yete. Tita nüne ño Kristo Jesu ngwärecri, ye kwrere tita nünamna ni mda mdaye kä ketareketare temen nitre gätäkä Jesu käftiye, ye abko Timoteokwe mikadita töre munye, abkokäre tikwe juanba.

¹⁸Akwa mun ngätäite yete abko, ti ñan rikadreta jire ni ruäre tätre nütüre, aisetse tä jäme amne tä bike krikri. ¹⁹Akwa ti rikadreta basare munye yete, ie ti Dänkien tö ne ngwane, bä jötröra ti näin nebe mun käfti yete. Ye ngwane, nire nire ie ja ruen bäri ütiäte krikri abko käta ñäke, akwa Ngöbö di tarä kri ni yebtä ya tikwe tuadi, ²⁰ñobtä ñan angwane ni bti Ngöböta gobrane ye ngätäite kukwe nuäre nuäre jirekäbe abko ñakare ütiäte akwa, Ngöbö di krita nibtä ye abko ütiäte. ²¹Ye abko, ¿ti rikadre ño nebe mun käfti, ie mun tö? ¿Ti rikadre romone mäträkäre munbtä, ie mun tö ya? o ¿ti moto jäme, bti ti rikadre nebe, ie mun tö ya?

Ni iti nämane meyekrä mike jabe abko juandretari

5 Ti mräkätre, mun ngätäite yete nita iti abko meyekrä rünbe tä mike jabe abko tikwe gaba. Nitre tödekaka ñakare Jesubti käta kukwe käme diän diän ye kwrere nuene ñakare jire abko erere nuenta mun ngätäite yete. ²Yebtä mun

moto rabadrera ulire amne ni kukwe káme nuenkä meyekrabe kore tä mun ngätäite, ye juandretarira ja ngätäite munkwe, akwa mun abko tä bike krikri jirekabe, ñobtä ñan angwane munta nekete bäri ja ken Ngöbökri, aisete kukwe káme kore abko ñan tä mun mike ngite Ngöböye abko munta nütüre jabtä. ³Tita ñakare ketetibe munbe yete akwa, ti töi abko tä ketetibe munbe, aisete tita ketetibe munbe kwrere käkwe kukwe ükatebara ni kukwe nuenkä káme kore btä. ⁴Ne aisete munkwe gätädi Jesu käfti angwane, ti töi tä ketetibe munbe, erere arato ni Dänkien Jesu die tädi munbe angwane, ⁵ni kukwe nuenkä káme meyekrabe ye munkwe mikagare Satanaye, niarakwe ja tare nikadre kri, akwa mrä Jesu jatadita angwane, niara üai rabadre dianintari abkokäre munkwe mikagare kore Satanaye.

⁶Tita niere kore, ñobtä ñan angwane munta bike krikri btä, akwa ye abko káme. Lebadura abko käta kukwe káme bä mike, aisete lebadura mikata chi arinante abko tä niken jökrä arinante ta. ⁷Ni kukwe nuenkä káme ye abko lebadura kwrere, käkwe mun töi mikadre káme jökrä. Ye ngäniene munkwe ni ye juantari mento angwane, arina btin mikata sribedre banre, te lebadura ñakare, ye kwrere mun rabadi deme. Akwa era metre mun nena arina btin kwrere, ñobtä ñan angwane kordero Pascuakrä kämikata ni ngite diankakäre, ye kwrere Kristo krütanina ni ngite diankakäre nibtä, aisete niara abko Kordero nikwe. ⁸Pascua näire abko ju kwatirekwatire, kanti arina te lebadura tä gwi, ye abko kitakata jire jökrä ju bäre, ye kwrere kukwe káme diän diän ye nikwe ñan tuadremetre ja ngätäite, ñobtä ñan angwane Kristo krütanina nikrä, akwa nikwe nünandre era metre amne ñan nikwe ni mda

ngökadre angwane, ni rabadi arina btin kwrere.

⁹Mdakäre abko, tikwe tärä mdara jire tikaba munye, btä tikwe nieba krörö munye: Ni merire brare bti kä ngwarbe, ye tä ja mike gure bati bati abko ben munkwe ñan ja getadre jire, tikwe nieba. ¹⁰Akwa ye abko, ñan ni tödekaka ñakare Jesubti abkobtä tikwe tärä tikaba kore munye amne, ñan ni jändrän jenena ribekä jae amne ñan nitre ni ngökö amne ñan nitre jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae abkobtä tikwe tärä tikaba kore munye. Ñan tikwe tärä tikaba ni korekorebtä, ñobtä ñan angwane ni korekore tödekaka ñakare Jesubti, ben munkwe ñan ja getadre ne ngwane, munkwe ñan nünandre kä nebtä mda niaratre ngätäite. ¹¹Akwa nitre tödekaka Jesubti tä niere, akwa tä kukwe nuene kämekáme, käta ja mike gure bati bati, tä jändrän jenena ribere jirekabe jakrä, tä jändrän ngwarbe mike ngöböre jae, tätre kukwe känene ngwarbe ni mda mda rüere amne, tä dröbare amne tä gore, ni ye kwrere abko ben munkwe ñan ja getadre amne nin munkwe mrödre jire ketetibe ben abko tikwe nieba munye. ¹²⁻¹³Ni ñakare tödekaka Jesubti abko kräke ñan tita kukwe ükatekä. Ngöbökwé kukwe ükadite bentre. Akwa nitre tödekaka Jesubti tä mun ngätäite, kräke mun nena kukwe ükete, aisete ni kukwe káme nuenkä meyekrabe, ye munkwe dianka mento ja ngätäite yete.

Nitre tödekaka Jesubti ñan rikadre ja ngwena kritoboye

6 Kukwe mda btä ti tö nibi blitai munbe arato. Kukweta neme ja rüere kwärikwäri munkwe angwane, kritobo tödekaka ñakare Jesubti, kanti munta niken ja ngwena, iye ñobtä mun ñan tä niken kukwe ngwena jirekabe nitre tödekaka Jesubtiye ükatekäre

jakrä ja ngätäite amarebti se! ²Kä mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ükadite nitre ñakare tödekaka Jesubti yekrä, ¡ye gare ñakare munye ya! ¿Munkwe kukwe ükadite kore ni mda mdakrä amarebti kukwe kiakia tä nakenkä kä ne ngwane abko ja ñan nüke töre munye ükete jakrä ye? ³Mdakäre abko, nikwe kukwe ükadite angeletrekrä arato. ¡Ye aisete ni di tärä täte kukwe kiakia kä nebtä ükatekäre jakrä! ⁴Ye aisete, jändrän munkwe btä munta rüre jabe kwärikwäri angwane, nitre tödekaka ñakare Jesubti abko ie munta niken kukwe mike ükadrete jakrä, ye kwrere munkwe ñan nuendre jire chi. ⁵Mun rabadre ja gaire kri, abkokäre tita kukwe ne niere munye. ¿Ni töbtä tödekaka Jesubti ñakare jire iti mun ngätäite käkwe kukwe ükadrete ja mräkätrekrä ya? Ni töbtä tärä mun ngätäite käkwe kukwe ükadrete ruen tie. ⁶Akwa mtare ja mräkä iti tödekaka Jesubti käta niara mräkä Jesu käfti kite ngise kritoboye akwa, ¡kritobo tödekaka ñakare Jesubti ngwäreki munta niken ja gwena kwärikwäri!

⁷Munta rüre jirekäbe jabe kwärikwäri, aisete nane kritobo käkwe kukwe ükadrete kuin makrä, akwa era metre ma ganandre ñakare Ngöbö ngwäreki, ñobtä ñan angwane munta Jesu mike ngwarbe ni jökrä ngwäreki. Ye abko kukweta neme mun rüere angwane, mun rabadre neme kwekbe jirekäbe abko rabadre bäri kuin. Erere arato, jändrän goita munkän angwane, mun rabadre neme kwekbe jirekäbe abko rabadre bäri kuin, ⁸amarebti mun ara jire käta kukwe nuene käme mun mräkäbtä käta jändrän goire mun mräkä kän. ⁹⁻¹⁰Abtä ti tö mun mikai mokre abko krörö: Jesu jata-dita abti Ngöbö rabadi gobrane, ben ni kukwe käme nuenkä ñan rabadi, ye garera munye. Munkwe ñan ja ngökamna, ñobtä ñan angwane Ngöbö rabadi go-

brane, ben ni ja mikaka gure bati bati ñan rabadre jire. Erere arato, ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae, ni gure akwa tä ja mike gure tiebetiebe ni mdabe amne, ni brare bikaka merire jae kwärikwäri amne ni gokä, ni kábäre amne ni dröbaka, ni blitaka ngwarbe ni mda mda rüere amne, ni jändrän diankaka ni mda mdakan, ye käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe. ¹¹Käne, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun ruäre nämane nüene kore, akwa mtare Ngöbökwé mun ngite dianinkära munbtä, käkwe mun mikani jenena nünakäre deme amne metre jakrä amne mun ñakare ngite mda ja ngwäreki niebare kwe munbtä amne mun kani ngäfti kwe ni Dänkien Jesukristo käfti amne Ngöbö Üai Deme köböire.

Nikwe ñan ja mikadre gure bati bati

¹²Mun ngätäite munta niere: Ti tö rabadre dre dre nuein, ye erere Ngöböta kä bien tie nuene jökrä, munta niere. Akwa jändrän jökrä nuendre abko ñakare kuin ni die mikakrä. Ne aisete, nane ti rabadre jändrän jökrä nuene, akwa jändrän nuendre, ye abko ñan tikwe mikadre ja dänkiene. ¹³Mdakäre abko, munta niere: mrö abko ni bülekrä amne ni büle abko mrökrä, munta niere. Ye abko era, akwa kä mrä angwane, Ngöbökwé mrö amne ni büle juandi ngwarbe jökrä. Akwa ni ngrabare abko ñakare ni büle kwrere. Ni ngrabare abko ñakare ja mikakäre gure bati bati, akwa ni ngrabare abko nünakäre metre ni Dänkienkrä amne ni Dänkien abko käta ni ngrabare mike ütiäte jae. ¹⁴Ye abko tä gare nie, ñobtä ñan angwane ja di jenbti Ngöbökwé ni Dänkien mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nire ni ngrabare ben gwaire, aisete ni ngrabare ütiäte ni Dänkienkrä gare nie. ¹⁵Mun ngrabare ye abko Kristo kiakia ngrabare ye garera kuin munye, aisete

¿Jesu kiakia ngrabare ye abko meri bti kã ngwarbe abko ben mikadre ketetibe ya? ¡Ñakare jire!¹⁶ Meri bti kã ngwarbe abko ni brare tã mike jabe angwane, niaratre nibu tã neme ni itibe kwrere abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita blite ni merire, brare kãta ja mike gure yebtä angwane tã niere krörö:

Niaratre ni nibu,

ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis*

2.24

nieta Ngöbö Kukweibtä, aisete meri bti kã ngwarbe abko ni brare tã mike jabe angwane, niaratre nibu tã neme ni itibe kwrere, ye garera kuin munye.¹⁷ Akwa nita tödeke ni Dänkienbti abko ben ni üaita neme ketetibe niara Üaiibe.

¹⁸Ye mdenbtã, meri mden mden ben mun tö ja mikai gure bati bati, ye ngäniene mun gitia, ñobtä ñan angwane kukwe bätäkã ngwarbe btã nita ja mike ngite, ye abko tã ni ngrabare bäre mento, akwa nita ja mike gure bati bati, ye abko ja mikata ngite ja ngrabare rüere au.¹⁹ Ye abko mun brare kãkwe ñan nuendre jire chi, ñobtä ñan angwane Ngöbökwë ja Üai biani mun itire itireye, aisete Ngöbö Üaita nüne mun itire itire btã, aisete mun itire itire abko ju nü-nankrä Ngöbö Üai Demekwe, ¿ye gare ñakare munye ya? Ne aisete mun tö dre dre nuein ja ngrabarebti, ye abko mun ñan raba nuene, ñobtä ñan angwane mun ñakare ja bkãnkã au,²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwë mun kökani jakrä, aisete mun ngrabare amne mun üai, yebti munkwe Ngöbö mika ütiäte.

Ja mikadre gure ya, ñakare ya abkobtä Pablokwe diribare

7 Mtare abko, munkwe kukwe ngwianintari tãrãbti tie, yebtä ti bike mun kukwei kaen ngãbti krörö: Munta kukwe ngwentari krörö: ¿Ni brare brare kãkwe ñan ja mikadre gure ni mdabe töi

kwe rüere abko rabadre bäri kuin ya, ñakare ya? abko munta ngwentari tie.² Ti abko tã niere krörö: Ni kwati merire brare tã ja mike ngite jabe kwärikwäri mun ngätãite, aisete ye ngäniene ni brare gure gure kãkwe kibia meri jen kwebe. Erere arato, ni merire gure gure kãkwe kibia brare jen kwebe.³ Ye abko, ni brare kãkwe ñan ja kãbãi merire kwe kãn akwa kibiadre kwe ben amne, ni merire kãkwe ñan ja kãbãi kwärãi kwe kãn, akwa kibiadre kwe ben,⁴ ñobtä ñan angwane ni merire ñan tã nebe ja ngrabare bkãne au akwa, kwärãi kwe tã nebe niara ngrabare bkãne arato. Erere arato, ni brare ñan tãrã nebe ja ngrabare bkãne au akwa, merire kwe tã nebe niara ngrabare bkãne arato.⁵ Ne aisete ni brare amne ni merire tã jabe, ye kãkwe ñan ja kãbãi jakãn kwärikwäri. Akwa nane mun tö raba kã diainkã jena blitakãre Ngöböbe, kãkwe ja töi mikadre ruäre blitakãre Ngöböbe, ye ngwane mun ñan tö raba kibiai jabe ne ngwane, munkwe ñan kibia jabe. Akwa yebti mun rika kibienta jabe, ñobtä ñan angwane nane ja bãinbtã jae kwärikwäri Satanakwe mun töi mikadre ja mike ngite.⁶ Tita kukwe niere, ne kwrere mun tö nuein ne ngwane, tã dbe akwa ñan tita nuemna munye,⁷ ñobtä ñan angwane ni jökrã rabadre kaibe ti kwrere abko rabadre bäri kuin, tita nütüre, akwa ni itire itire, ie Ngöböta ja di bien jene jene, aisete ni jökrã ñan raba neme kaibe ti kwrere.

⁸Mdakãre abko, ni brare bati gure ñakare ya o ni brare kãn meri krütani ja amne meri kãn brare krütani, kãkwe ñan ja mikadreta gure amne, rabadre kaibe ti kwrere, ye rabadre bäri kuin ruen tie abko ti tö niei munye.⁹ Akwa mun ñan raba neme nuäre nüne kaibe ne ngwane, munkwe ja mikata gure jirekãbe, ñobtä ñan angwane mun ñan tãdre neme ng-

ware jirekåbe jabe, ye abko rabadre bri kuin ruen tie.

¹⁰Mdakre abko, ni gure gure, ie tita kukwe nuemna krr, ne abko ñan ti kukwei akwa, ni Dänkien ara jire nmane nne k nebt angwane, niarakwe kukwe nuemna abko krr: Ni merire kkwe brare kwe tuametre ñakare jire, ¹¹akwa nane ni merire kkwe brare kwe tuametre ne ngwane, raba kaibe jirekåbe. Akwa t raba ja mikaita gure ne ngwane, ja mkta kwe brare kwebe. Ye kwrere arato, ni brare kkwe merire kwe tuametre ñakare jire abko ti t niei munye.

¹²Ni mda mda abko, ie ti bike kukwe mda niere. Kukwe ne abko ni Dnkienkwe diribare ñakare bt akwa, tita niere krr munye: Ni mrk brare tdekaka Jesubti t gure ni merire ñakare tdekaka Jesubti ben, akwa meri kwe t nnai janknu ben ne ngwane, meri kwe ye ñan tuametre kwe. ¹³Erere arato, ni mrk merire tdekaka Jesubti t gure ni brare ñakare tdekaka Jesubti ben, akwa brare kwe t nnai janknu ben ne ngwane, brare kwe ye ñan tuametre kwe, ¹⁴ñobt ñan angwane meri tdekaka Jesubti, ye kbire nane brare kwe ñan t tödeke Jesubti, ye kkwe tödekadre Jesubti, abkokre Ngöbökwe mikani jena jakr. Erere arato, brare tödekaka Jesubti, ye köböire nane meri kwe ñan t tödeke Jesubti, ye kkwe tödekadre Jesubti, abkokre Ngöbökwe mikani jena jakr. Ye kwrere ngöbökre munkwe ñan t tuen ngite Ngöböye, akwa nane tödekadre kwe Jesubti arato, abkokre Ngöbökwe mikani jenena jakr arato.

¹⁵Akwa nane ni ja kwrire iti ñan t tödeke Jesubti abko t raba ja tuametre ni tdekaka Jesubti ben, ne ngwane ja tuametre kwetre. Munkwe nuendre kore angwane, ni mrk brare amne ni ngwai Jesu kbti rabadreta kaibe

jirekåbe, ñobt ñan angwane Ngbkwe ni krbare nnakre jme jabe kwrikwri. ¹⁶Ne aiseite, mun merire tdekaka Jesubti, ye kbire mun kwri ñakare tdekaka Jesubti ye rabadre dianintari ya ño gare ñakare munye. Erere arato, mun brare tödekaka Jesubti, ye köböire meri munkwe t tödeke ñakare Jesubti, ye rabadre dianintari ya ño gare ñakare munye, aiseite munkwe nünandre janknu jabe abko rabadre bri kuin.

¹⁷Akwa mun nmane nne nirebe angwane Ngöbökwe mun krbare jakr, ye ben munkwe nna janknu, ñobt ñan angwane ni Dnkien Kristo kkwe kukwe mikanintbe kore munkr, ye abko nitre gtk Jesu kbti k ketareketare temen, krke tita kukwe kete nuendre kore. ¹⁸Ye abko, ni Dnkienkwe kukwe mikanintbe kore ni krke, ne aiseite mun rure abko ñrkr mikanina mun kwatabt angwane, Ngöbökwe mun krbare jakr ne ngwane, munkwe ñan töbika ja kwata miketa tte. Erere arato, mun ñrkr mikani ñakare mun kwatabt abko angwane, Ngöbökwe mun krbare jakr ne ngwane, mun ñan ja ñrkr mika ja kwatabt, ¹⁹ñobt ñan angwane ni ñrkr tr ni kwatabtä ya, ñakare ya, yebti abko ni ñan t neme dianintari, aiseite ñakare bri tite. Akwa nita Ngb Kukwei mike tte ya, ñakare ya, ye abko bri tite kri. ²⁰Ne aiseite mun nmane nne ño angwane, Ngbkwe mun krbare jakr, ye kwrere munkwe nna.

²¹Ye abko, ma nmane ni klabore ni mdakwe angwane, ma krbare Ngbkwe jakr, yebt makwe ñan tbika dikaro, akwa ma rabadreta tikaninte raba tuen mae ne ngwane, makwe ñan tuametre niken ja bre. ²²Akwa ma nmane klabore ni mdakwe angwane, Ngbkwe ma krbare nne ketetibe ni Dänkien Kristobe, yebt

makwe ñan töbikadre dikaro, ñobtä ñan angwane mtare mata tikaninte ma ngitebtä amne ni Dänkien käta ma bkäne. Ye kwrere arato, ma ñan nämane klaboro ni mdakwe angwane, Ngöbökwé ma käräbare jakrä ye ngwane, ma abko klaboro Kristokwe mtare. ²³Ngöbökwé mun kökani jakrä, aiseite munkwe ñan ja mikata klaboro ni mda mdakwe. ²⁴Ne aiseite ti mräkätre, mun nämane nüne ño angwane, Ngöbökwé mun käräbare jakrä, ye kwrere munkwe nüna janknu.

¿Ni kaibekaibe käkwe ja mikadre gure ya, ñakare ya?

²⁵Mtare, meri kaibekaibe abkobtä ti tö blitai, yebtä abko ni Dänkien käkwe kukwe diribare ñakare, akwa ni Dänkienkwe ti ngwiani ruentari tare jae, aiseite tita töbiko ño ye abko ütiäte, abtä munkwe tödekadre ti kukweibti ruen tie. ²⁶Nita nüne ne näire kukwe taretare tä nakenkä krübäte ni rüere, aiseite mun brare kaibekaibe tä nüne ño mtare, ye kwrere munkwe nünandre janknu abko rabadre bäri kuin tuen tie. ²⁷Akwa mata gure ne ngwane, makwe ñan meri makwe tuametre; akwa ma gure ñakare ne ngwane, makwe ñan meri känä jakrä. ²⁸Akwa mun brare brare käkwe ja mikadre gure ne ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere. Erere arato, meri kaibekaibe käkwe ja mikadre gure angwane, ja mikadre ngite ñakare kwetre Ngöbö rüere. Akwa nita ja mike gure abko kiseté kukweta kite kri mda, ye abko ñan rakadrekä munbtä, abkokäre tita niere kore.

²⁹Ti mräkätre, ñobtä tita niere krörö: Ni Dänkien kebera kiteta amne kä kit-era neme braibe ni käne, aiseite ni gure gure käkwe nüna ni kaibekaibe kwrere sribikäre Ngöbökrä. ³⁰Erere arato, ni bti kä drangwane drangwane abtä tä neme ulire ulire, yebtä ñan töbika

kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; nire nire käta kä ngwen nuäre jabtä, yebtä ñan töbika kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; ni jändrän kökaka kökaka abko ñan töbikadre kri jändrän yebtä kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; ³¹nire nire tä jändrän kä nebtä bkäne, yebtä ñan töbikadre kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nünandre Ngöbökrä abko bäri ütiäte jändrän jökrä ngwä, ñobtä ñan angwane kä tuata nikwe ne abko näin jökrä ta aiseite.

³²Akwa munkwe ñan töbikadre dikaro kukwe bätäkä ngwarbebtä, aiseite tita blite kore munbe. Ye abko, ni brare kaibe käta töbiko bäri jändrän ni Dänkienkwe yebtä amne, ni Dänkien moto mikadre ño nuäre kwe, yebtä tä töbiko. ³³Amne ni brare gure abko tä töbiko bäri jändrän kä nebtä btä, aiseite merire kwe moto mikadre ño nuäre kwe, yebtä tä töbiko. ³⁴Ye kwrere töita jändrän ketebu btä. Ye kwrere arato, meri kwäräi ñakare kwe amne meri kaibekaibe tä töbiko bäri jändrän ni Dänkienkwe yebtä, käta ja ngrabare amne ja üai mike deme ni Dänkienkrä. Amne meri gure gure abko jändrän kä nebtä, btä tä töbiko bäri, aiseite kwäräi moto mikadre ño nuäre kwe, btä tä töbiko bäri arato. ³⁵Ne ñan ti tö kukwe tare mikai mun kötärä, käta ja mikamna gure ñakare munye, akwa munkwe sribidre jäme ni Dänkienkrä amne kukwe mda mda ñan rabadre mun jiete abko ie ti tö, käta niere kore munye.

³⁶Mdakäre abko, ni ruäre kwe meri bati, ben tä mikani jakrä kwärikwäri, ye ben tö ja mikai gure ne ngwane, ja mika gure kwe, ñobtä ñan angwane meri ye nena ünän amne ja mikadre gure kwe abko käi nena ie. Ne aiseite ja mikadre gure kwe raba ruen ie angwane, dre nünandre abko rabadre bäri kuin raba ruen

ie, erere nuen kwe, aiseite ni tö raba ja mikai gure, käkwe ja mika gure. Yebtä abko ñan ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. ³⁷ Akwa ni mda abko kwe meri bati ben tä mikani jakrä kwärikwäri, ye ben ñan tö raba ja mikai gure amne ni mdakwe ñan töi diandre rabakäre kaibe, akwa tä töbike kwatibe kore ja töi jenbti, ne ngwane ja ñan mika gure kwe jirekåbe abko rabadre dbe. ³⁸ Ne aiseite, meri ben ni brare tä mikani jakrä kwärikwäri ye ben ja mikadre gure kwe abko rabadre kuin, akwa ñan ja mikadre gure ben kwe abko rabadre bäri kuin.

³⁹ Mdakäre abko, ni merire gure gure abko brare kwe tä nüne, ye ngwane brare ñan tuametre kwe, akwa brare kwe krütadre kån ne ngwane, rabadreta kaibe ja mikakäreta gure, akwa ni tödekaka Jesubti aibe ben ja mikadreta gure kwe. ⁴⁰ Akwa ja ñan mikadreta gure kwe angwane, kä tädre bäri nuäre btå ruen tie. Ne abko Ngöbö Üai tä tibtä, aiseite tita töbike kore, ye abko kuin ruen tie.

Ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, ye kånti mrödre ñakare

8 Jändrän kåmikata ngöbö ngwarbe mikakäre ütiåte abko ngrie kwetadre ya, ñakare ya, abkobtä munkwe kukwe ngwianintari tie, yebtä ti bike blite mda. Mun jökrå kåta niere krörö kukwe nebtå: Kukweta ükaninte ño era metre Ngöbökwå abko garera kuin jökrå nunye, munta niere jabtå. Akwa tita niere krörö: Kukweta ükaninte ño tä nüke gare kuin nie, nita nütüre angwane, nita nebe bike kri. Akwa nita ni mda mda tarere abko bäri ütiåte Ngöbökrå, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere angwane, nita die mike abko tita nütüre. ² Ni ruäre, ie kukweta ükaninte ño nena gare kuin tä nütüre, ye ngwane kukwe era metre ngåmi nebe gare täte ietre. ³ Akwa nire nire kåta

Ngöbö tarere, ni ye abko gare kuin Ngöböye.

⁴ Jändrän kåmikata ngöbö ngwarbe mikakäre ütiåte, jändrän ye abko ngrie kwetadre ya, ñakare ya, btå ti bike blite mda. Era metre ngöbö ngwarbe ñakare jire amne era metre Ngöbö tårå itibe, ye gare kuin nie. ⁵ Akwa kä kåinbti ya, kä temenbtå ya, yete ngöbötre tårå abko ni ruäre kåta niere. Ye kwere bkånå, ni ñakare tödekaka Jesubti, kråke ngöbö tårå kwati amne dånkien tårå kwati arato. ⁶ Akwa ni tödekaka Jesubti abko kråke Ngöbö tårå itibe. Niara abko ni Rün amne niarakwe jändrän jökrå dåtebare amne nita nüne niarakrä. Erere arato, ni Dånkienta itibe ni kråke abko Jesukristo. Jesukristo ye mden köböire jändrän jökrå dåtebare Ngöbökwå amne niara mikani ni dåtekå kwe arato.

⁷ Akwa mun ngåtåite ni tödekaka Jesubti ruäre abko ie kukwe ye gare ñakare, ñobtä ñan angwane niaratre ngåmi tödeke Jesubti, kånenkri nåmane ngöbötre ngwarbe ye mike ütiåte jae, amne jändrän kåmika nåmane kukwadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiåte, bti jändrän ye ngrie kweta nåmane ju blitakrä ngöbö ngwarbebe yete. Ne aiseite mtare ngöbötre ngwarbe tårå era metre nütüta janknu kwetre, abkokånti niaratre tä niken ngri kukwani ngöbö ngwarbe ye kwete, tåtre ngöbö ngwarbe mike ütiåte nütüta kwetre amne, töi braibe Jesubtä ñobtä ñan angwane kukwe metre ngöbö ngwarbebtå ngåmi gare metre ietre, aiseite jötrö ngwarbe jata nebe ruen ngite ietre ngri ye kwetabtå. ⁸ Akwa nita mröre, yebtä ñan Ngöböta ni kaen ngåbti bäri, aiseite nikwe mrödre ye kåkwe ñan ni mikadre kuin Ngöbö ngwårekri. Erere arato, nikwe ñan mrödre, ye kåkwe ñan ni mikadre kåme Ngöbö ngwårekri.

⁹ Ye mdenbtå, mun abko kråke ngöbö ngwarbe tårå ñakare era metre, aiseite jändrän jökrå tuen dbe kwetadre, ye

käkwe ñan ni mda mda toi braibe Jesubtä ye mikadre ja mike ngite. Ne aisete, mun ngämi niken mröre ju blitakrä ngöbö ngwarbebe yete, känenkri munkwe töbika kuin ja käne. ¹⁰Ye ñobtä ñan angwane mun ie kukwe gare kuin abko käbti ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, kánti nane mun rikadre mröre angwane, ni ruäre tödekaka Jesubti kräke ngöbö ngwarbe tarä amne toi braibe Jesubtä käkwe mun tuadre angwane, mröre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko dbe nütüdre, aisete tö rabadre näin ngri ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte ye kwe-tai. ¹¹Ye angwane kukwe gare mae, ye käkwe ma mräkä Jesu käbti toi braibe amne di ñakare bökän Jesubtä ye mikadi ja mike ngite, yebtä abko riadrete. Kristo krütani niarakrä arato, aisete ma köböite niara ñan rikadre ji blobti. ¹²Mun mräkä Jesu käbti toi braibe Jesubtä, rüere munkwe ja mikadre ngite kore, ye ngwane Kristo ara jire rüere munta ja mike ngite arato. ¹³Ne aisete jändrän kämikani kukwadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko ngrie, ye tikwe kwetadre käkwe ti mräkä Jesu käbti mikadre ja mike ngite, ye ngwane ngri ye tikwe ñan kwetadre jire chi mda, ti mräkä käkwe ñan Jesu tuadremetre abkokäre.

Pablo abko Jesu kukwei ngwianka era metre niebare kwe

9 ¿Ti mräkätre, ti abko di ñakare kukwe nuene ja toi jenbti ya? ¡Jänri, ti di tarä! ¿Ti ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre abko mun ruäreta nütüre ñan ñan? ¡Jänri, ti abko Jesu kukwei ngwianka era metre! ¿Tikwe ni Dänkien Jesu tuaba ñakare ya? ¡Jänri, tikwe tuaba! ¿Sribi tikwe köböire mun ara jire käkwe tödekani Jesubti ya? ¡Jänri, munkwe tödekani Jesubti sribi tikwe köböire! ²Nane ni mda mdakrä ti ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre,

akwa munkrä abko ti Jesu kukwei ngwianka era metre rükadre gare munye, ñobtä ñan angwane munta nekete ni Dänkien Jesubtä, ye abko käta ti Jesu kukwei ngwianka era metre bä mike.

³Nitre ñäkäkä blo ti rüere abko ie ti tö niei krörö: ⁴¿Nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda, ye ngätäite nun ne aibe abko käkwe ñan mrö amne tomna ribedre munbtä sribi ütiäre ya? ¡Jänri, nun raba jändrän ye ribere munbtä! ⁵Erere arato, ¿ni Jesu kukwei ngwianka mda mda, ni Dänkien etbakantre amne Pedro arato tä niken meri kwekwe ngwena jabe, ye kwrere nun ñan raba niken meri tödekaka Jesubti ngwena ja nän mukore ya? ¡Jänri, nun tö rabadre, ne ngwane nun raba meri jakwe ngwena jabe! ⁶Mdakäre abko, ¿Bernabé amne ti, nun ne aibe käkwe sribi mda mda nuen-dre mrökrä jae ya? ¡Ñakare jire!

⁷Yebtä ti bike kukwe bä mike krörö munye: ¿Nitre rükä käta sribire gob-rankrä, ye käta sribi ütiä bienta au jae ya? ¡Ñakare jire! ¿Amne ni uba nökkaka ñan tä uba ngwä kwete ya? ¡Jänri, tä nökö kwetadre jae! Erere arato, ¿ni obeja ngibiaka käta kian kwainte, ye ñan tä ñaen ya? ¡Jänri, tä obeja ngibiare kian ñadre jae! ⁸Ne abko ñakare ni kä nebtä aibe tä töbike kore abko erere tita niere, akwa Ngöbö Kukwei tikani Moisékwe käta niere arato, ⁹aisete Kukwe Biani Ngöbökkwe Moiséye btä tä tikani krörö: Buey trigo münantekä, ye munkwe ñan kö kita ngwärebtä abko tä tikani kore. ¿Ye abko, Ngöbö toi nämane buey aibe die mike, käkwe kukwe niebare kore ya? Ñakare. ¹⁰Ngöbö toi nämane ni ne die mike arato, käkwe niebare kore. Ni ne kräke Ngöbökkwe ja kukwei tikamna, ñobtä ñan angwane ni nura nökkaka amne ni nura ngwä ötake abko rabadre mrö bkäne tätre nütüre, aisete tä sribi nuene. ¹¹Ye kwrere arato, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä munkwe nökkani

nura kwrere mun ngätäite, ye ütiäre abko nunkwe jändrän munkwe mätäidre munbtä abko ñakare blo, ¹²ñobtä ñan angwane ni mda mda akwa käta jändrän mätäire munbtä angwane, nun bärira jire käkwe jändrän mätäidre munbtä.

Akwa nun jändrän mätäire ñakare munbtä abti kä nüke mtare, ñobtä ñan angwane nun ñan tö jändrän nuein jire chi ja mikakäre ngite ni mda mda ok-wäbti abtä trö kwitadre kwe Ngöbö Kukwei kuin Kristobtä yeye, akwa ni jökräkwe kadre ngäbti jäme, abkokäre nunta ja tare nike bätäkä ngwarbe Ngöbö kukwei mikabtä gare munye. ¹³Angwane abko mrö bianta Ngöböye, ye ruäre ni sribikä ju blitakrä Ngöbö-bete käta mrö den jae sribi ütiäre ju yete, ye garera munye. Erere arato, ni jändrän kukwaka Ngöböye käta ngri den ruäre nünankrä jae. ¹⁴Ye kwrere arato, ni Dänkien käkwe kukwe ükaninte krörö ni niara kukwei mikaka gare kräke: Nire nire tä näin Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare, ye köböire nünandre kwe, niebare ni Dänkienkwe.

¹⁵Ye kwrere ti di tärä jändrän mätäikä munbtä, akwa tikwe ñan jändrän mätäiba munbtä, niebare ni Dänkienkwe ye kwrere. Erere arato, ñan munkwe jändrän biandre tie, abkokäre tita tärä ne tike munye. Tikwe jändrän mätäidre munbtä jakrä, ye känenkri ti krütadre abko rabadre bäri kuin tikrä, aisete tita sribi nuene kore, ye abko bäri käi nuäre tibtä, aisete ni mda ñan raba ti töi kwite jene mda. ¹⁶Ne aisete, tita kukwe kuin Jesubtä dirire, yebti ñan tita bike kri, ñobtä ñan angwane sribi ye abko Ngöbökwé mikani ti kisete, aisete tikwe ñan nuendre angwane jaingwaree, ti bobre jakän! ¹⁷Tikwe kukwe kuin Jesubtä ye diridre ja töi jenbti akräke tikwe ütiä mätäidre munbtä, akwa sribi mikani ti kisete Ngöbökwé, erere tita nuene, aisete tita

ütiä kärere ñakare, ñobtä ñan angwane ti sribikä Kristokwe jirekäbe aibe aisete. ¹⁸Akwa tita kukwe kuin Jesubtä dirire ngwarbe, ye abko sribi ütiä kwrere tikrä. Amne tita ütiä mätäire ñakare munbtä, ye abko sribi ütiä kwrere tikrä arato. Ye abko bäri käi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä dirita tikwe, ye käbti ti ñan tö nünai.

¹⁹Ne mden kisete, ni ñakare jire iti kä nebtä käta sribi tikwe ne ütiä bien tie, aisete tita ñakare klaboré, akwa ni kwati jatadre Kristoye, abkokäre tita ja mike klaboré ni jökrä kräke abko krörö: ²⁰Nitre israelita ngätäite ti nämane angwane, tikwe ja mikani niaratre kwrere ganainkäre Kristokrä. Amne nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mike täte abko ngätäite ti nämane angwane, tikwe ja mikani Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike ütiäte ganainkäre Kristokrä. Akwa era metre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ñan mikata ütiäte tikwe ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, akwa nitre kukwe mikaka ütiäte ütiäte jatadre tödeke Kristobti, abkokäre tikwe ja mikani niaratre kwrere.

²¹Akwa ni mda mda käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike ñakare ütiäte abko ngätäite ti nämane nebe angwane, tikwe ja mikani niaratre kwrere. Akwa ti abko tä Ngöbö Kukwei mike ütiäte, ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre nie Kristokwe abko erere tita mike täte. ²²Angwane ni ie Kristo gare ñakare kuin abko ngätäite tikwe ja mikaba ni ie Kristo gare ñakare kuin kwrere, niaratre ganainkäre Kristokrä. Tita ja mike ni mda mda kwrere, ye köböire abko ni ruäre rabadre dianintari, abkokäre tita nuene. ²³Ye abko, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, kräke tita sribi nuene ne köböire Ngöbökwé kuin nuendre tikrä abkokäre.

²⁴Ti bike kukwe mda bä mike krörö munye: Nitre tä ja gaen angwane, ni kwati tä neen akwa, ni itibe tä ganane abko ütiäre jändrän bianta ie. Ye kwrere arato, Ngöbökwe jändrän biandre munye, ne ngwane ni niaka tä nüne ño ganakäre, ye kwrere munkwe nüna. ²⁵Nitre ja gaka tä niken ja mike biare ja gakäre angwane, jändrän ño ño käme kräke, ye ie tä ja üke bäin ganakäre, akwa jändrän tä niken ngwarbe jötrö abko ganainkäre tädre ja mike juto kore. Akwa Ngöbökwe jändrän kuin ütiäte biandre nie abko ganainkäre nita ja die mike jändrän ño ño käme ni kräke, ye ie nita ja üke bäin ganakäre. ²⁶Ne aisete ti abko ñan tä näin betekä okwä kware amne ñan tita kuso braire ngwarbe kä tökarete kwäräkwärä. ²⁷Akwa tita ja ngrabare ara jire mike ja tare nike amne tita ja ngrabare ne mike ja kukwei mike täte, ñobtä ñan angwane tikwe diribare ni mda mdaye abti mrä ti ütiäte ñakare ñan niedre tie Kristokwe, abkokäre tita ja ngrabare mike ja tare nike.

Pablokwe nitre Corintobo mikani mokre

10 Ti mräkäre, ti tö kukwe nakaninkä nitre israelitabtä mikaita töre munye abko krörö: Ni mräkä israelita kirakira nämane Egipto, nikaninta angwane, namani dikekä jökrä müta Ngöbökwe täni amne nikani jökrä Mren Tainte ta arato. ²Niaratre namani dikekä müta Ngöbökwe täni amne nikani Mren Tainte ta, ye abko namani ngökani ñöte amne namani mikani ketetibe Moisébe kwrere, Ngöbö nämane ben niaratre ngibiakäre bä mikakäre, nita ngökani ñöte amne mikani ketetibe Jesube, niarata ni dänkiene bä mikakäre ye kwrere. ³Angwane mrö biani Ngöbökwe, arabe kwetani jökrä kwetre kä kaibete amne, ⁴ñö biani tomnane Ngöbökwe,

arabe ñani jökrä kwetre, ñobtä ñan angwane ñö mikani neen jäkwatate käin Ngöbökwe, ye ñani kwetre, ñan krütadre tomna miare abkokäre. Kristo ara jire jäkwata ye kwrere abko nämane näin bentre, ñobtä ñan angwane mrö amne ñö biani Ngöbökwe niaratre ngrabare die mikakäre, ye abko Kristo nämane die mike nüne Ngöbö ngwärekre bä mike, aisete Kristo abko jäkwata kwrere, kä nämane juto biare nitre israelita mike nüne Ngöbö ngwärekre. ⁵Akwa bäsi niaratre jökrä käkwe ñan Ngöbö mikani ütiäte, aisete Ngöbö namani romon kräke, abtä bäsi jökrä krütani bätärekä ja täritäri kä kaibete ji ngrabare temen.

⁶Kukwe nakaninkä kore nitre israelita kirakirabtä, ye abko ja töikrä nie. Yebtä abko, nikwe ñan ja töi mikadre kukwe käme diän diän nuenbtä ño niaratre käkwe nuenbare ye kwrere abko krörö: ⁷Bäri käne nitre israelita kirakira ruäre käkwe ngöbö ngwarbe mikani ütiäte jae, ye abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niaratre namani tākänintbe temen, mröre, tomna ñaen ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae, bti nikanintre ja mike gure bati bati, *Exodo 32.6* abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere munkwe ñan ngöbötre ngwarbe mika ütiäte jae. ⁸Bobukäre abko, niaratre ruäre nikani ja mike gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae, abtä Ngöbö mätä namani btätre abko dokwäre ni krütani mili gre bti krämä (23,000) köböitibe, aisete munkwe ñan ja mikadre gure bati bati niaratrekwe nuenbare ye kwrere. ⁹Bämäkäre abko, nitre israelita käkwe kukwe nuendre käme Ngöbö rüere angwane, ni Dänkien käkwe mikadre ja ngie nuen ya, ñakare ya abko nitre ruäre tö namani gai. Abtä Ngöbökwe tbi juani, käkwe kwetani, abtä namanin-

tre bren tibi amne krütani. Ne aisele munkwe ñan töbika amne nikwe ñan ja gadre Kristobe, nitre israelitakwe nuenbare ye kwrere. ¹⁰Mräkäre abko, ni ruäre käkwe ñäkäbare Ngöbö rüere, dokwäre Ngöbökwé angele ni kämikaka juani, käkwe niaratre kämikani, aisele nikwe ñan ñäkädre Ngöbö rüere, niaratre käkwe nuenbare ye kwrere.

¹¹Ye abko, ni tödekaka Jesubti, kräke kukwe kuin ne nämáne tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko tä neme bare kä mrä ne näire, aisele kukwe nakaninkä jökrä kore nitre israelita kirakirabtä ja töikrä nie, yebtä nikwe töbikadre ja käne, abkokäre tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ¹²Ne aisele nire nire käta bike kri, ie ja nena ruen dite Jesu kukweibtä, ne abko käkwe ja ngibia kuin amne ja ñan tuametre nötadre temen kwe. ¹³Akwa kukwe krörökrörö ngwiandre töre jae munkwe: Kukwe kämekäme tä kite ni jökrä nuente ja käne, kwrere arato kite mun rüere. Akwa kukwe bäri tare jatadre mun rüere angwane munkwe nünandrekä dite jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöböta ja kukwei mike täte amne, tä juto biare mun die mike, aisele kukwe bäri tare käkwe mun nötadre temen, ye ngäniene munkwe kwäräbedre ño abko Ngöbökwé mikadi gare munye, mun rabadre nünenkä dite abkokäre.

Mrö ngöbö ngwarbe juete abko Pablokwe dokwä tākāni

¹⁴Ne aisele, ti mräkätre tare tikwe, munkwe ñan ngöbö ngwarbe mika jire chi ngöböre jae amne ye ngäniene mun gitia. ¹⁵Mun abko ni töbtä töbtä munta nütüre jabtä ruen tie, aisele tita kukwe era erere niere rükadre gare munye abtä munkwe töbika. ¹⁶Nita mröre Kristo ngatani ngwiandre töre jae angwane, uba döi, btä nita kuin niere Ngöböye, bti nita ñaen angwane, jändrän jökrä

nuenbare Ngöbökwé Kristo däriehti ni kräke abko nita den jakrä ben gwaire. Erere arato, ban kuntibe dikanteta oto kiakia, bti nita kwete, ye abko nita ja gete ketetibe gwaire Kristo ngrabarebe abko nita bä mike, ¹⁷ñobtä ñan angwane ban kuntibe mun jökrä tä kwete, aisele ban oto kiakia kabre jatani ban kuntibete, ye kwrere mun abko ni kabre akwa ni ngrabare itibe kwrere.

¹⁸Ye abko, nire nire käta mröre ngöbö ngwarbe käikitakakäre abko ñan tä mröre ketetibe ngöbö ngwarbebe abko munta nütüre akwa, nitre israelita tä dre nuene mika ñäre munkwe: Niaratre käta jändrän kämike kukwadre Ngöbö käikitakakäre, bti ben gwaire tä kwete yete Ngöbö ngwärekre. ¹⁹Ne abko, ñan ngöbö ngwarbe ütiäte Ngöbö kwrere tita niere abko mun raba nütüre. Erere arato, ñan ngri kukwani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko bäri ütiäte ngri mda mdakrä tita niere abko mun raba nütüre. ²⁰Akwa nitre ñakare tödekaka Jesubti käta jändrän kämike kukwadre jändrän kädianta jirekäbe ngöbö ngwarbe yeye, ye abko ñan tä bien Ngöbö era metre yeye, akwa era metre tä bien üai käme bikaka ngöböre yeye abko tita niere, aisele munkwe ñan ja getadre jire chi üai kämenbe, ie ti tö, ²¹ñobtä ñan angwane mun ñan raba dö ñaen siä kwatibe te ni Dänkien Jesube amne üai kämenbe. Erere arato, mun ñan raba mröre mun mräkä Jesu käbti ben gwaire Jesu ngatani ngwiandre töre jae niara mikakäre ütiäte jae amne mröre nitre tödekaka ñakare Jesubti ben gwaire üai käme mikakäre ütiäte jae. ²²Nikwe nuendre kore, yebtä ni Dänkien mätä rabadre kri nibtä, ñobtä ñan angwane ni rabadre Jesu bä mike ngwarbe nitre tödekaka ñakare Jesubtiye. Erere arato, ni Dänkien bäri dite nikrä abko jürä rabadre nibtä, aisele nikwe ñan ja getadre jire chi üai kämenbe.

Ni tödekaka Jesubti raba ngri mda kwete, niebare Pablokwe

²³ Mdakäre abko munta niere krörö tie kukwe nebtä: Ni tö rabadre dre dre nuein mröbtä, erere tä dbe Ngöbökrä abko munta niere. Ye abko era, akwa jändrän jökrä abko ñakare kuin nuendre abko tita niere. Erere arato, munta niere krörö: Ni tö rabadre dre dre nuein, erere ni raba nuene, akwa ti abko käta niere krörö: Jändrän jökrä nita nuene ye abko ñakare kuin ni mda mda die mikakrä abko tita niere. ²⁴ Ne aiseté, nikwe ñan töbikadre jändrän kuin nuenbtä kaibe jakrä, akwa nikwe töbikadre jändrän kuin nuenbtä ni mda mdakrä.

²⁵ Ne aiseté, kä ngri rürümoin Krä, kanti munkwe ngri ño ño köka, ye erere munkwe kweta jäme. Akwa ngri ye biani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte ya, ñakare ya, ye munkwe ñan ngwiantari, ñobtä ñan angwane nirekwe biani rürümöindre abko ñakare ütiäte, ²⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Kä temen ne amne jändrän jökrä tä kä nebtä abko ni Dänkien Ngöböta bkäne, *Salmos 24.1*

aisete munkwe ñan töbika dikaro btä.

²⁷ Nane ni ñakare tödekaka Jesubti käkwe mun nübai mröre jabe, ye kanti mun tö raba näin amne, mrö ño ño mika kwetadre kwe, ye munkwe kweta kä bube jirekabe amne, mrö ye jatani mdenkri, munkwe ñan ngwiantari. ²⁸ Akwa nane ni tädre yete käkwe niedre krörö munye: Ngri ne biani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte, nie kwe munye angwane, munkwe ñan kweta jirekabe ni kukwe niekä ye okwäbti, niara töi mikakäre nuäre. ²⁹ Ne abko, munkwe ñan ni mda töi mikadre bä jene Kristo rüere, abkokäre munkwe ñan ngri ye kwetadre tita niere, akwa ne ñan mun töi ño ngri kwetabtä, abkobtä

tita blite. Ne aiseté tikwe dre nuendre, ye abko tä dbe tikrä, akwa ni mda mdakwe ñan ti mikadre ngite kukwe nuenta tikwe yebtä, ³⁰ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kwetata tikwe, btä tita kuin niere Ngöböye, ne aiseté tita jändrän kwete, yebtä ni mda mda käkwe ñan ñäkädre blo ti rüere.

³¹ Ne aiseté, munkwe mrö ya, munkwe tomna ña ya, munkwe dre dre nuen, erere munkwe nuen jökrä Ngöbö rabadre käikitaninkä abkokäre. ³² Akwa ni israelita amne ni ñakare israelitare, okwäbti munkwe ñan kukwe nuen abtä ja mikadre ngite krübäte kwetre Kristo rüere, abtä ñan tö rabadre tödekai Jesubti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti, okwäbti munkwe ñan kukwe nuen, abtä ja mikadre ngite krübäte kwetre Kristo rüere. ³³ Amne ti abko käre tö ni mda mda moto mikai nuäre, aiseté käre tita jändrän kuin känene ñakare au jakrä, akwa ni mda mda rabadre dianintari arato, abko ie ti tö, aiseté tita jändrän kuin känene bäri ni mda mdakrä.

11 Ye abko, Kristo käkwe nü nabare ño, ye kwrere tita nüne, aiseté tita nüne ño, ye kwrere munkwe nüna.

Nitre merire käkwe dre nuendre gätäte

² Ti mräkä, käre tita töre munye amne kukwe diribare tikwe munye, erere munta mike täte jökrä, yebtä tita mun käikitekä. ³ Akwa kukwe rükadre gare metre munye, ie ti tö abko krörö: Ni dokwäta ni ngrabare mike nüne, ye kwrere Kristo tä ji dokwäte ni brare jökrä kräke amne ni brare abko tä ji dokwäte ni merire kräke amne Ngöbö abko tä ji dokwäte Kristo kräke. ⁴ Ye aiseté, ni brare rikadre blite Ngöböbe amne rikadre Ngöbö kukwei niere gätäte käkwe dän kitadre ja dokwäbti angwane, Kristo tä ji dokwäte niarakrä abko mikata

ütiäte ñakare kwe. ⁵Akwa meri abko rikadre blite Ngöböbe amne rikadre Ngöbö kukwei niere gätäte ni jökrä ngwäreki angwane, dän ñan kitadre ja dokwäbti kwe ye ngwane, ja dokwä mikata ütiäte ñakare kwe angwane, meri dokwä mikata mutiolire ye kwrere jire bäta neme, ⁶ñobtä ñan angwane meri ñan tö dän kitai ja dokwäbti blitakäre Ngöböbe amne Ngöbö kukwei niekäre gätäte angwane, tö ja gaire ruen tie. Kore ne ngwane, ja dokwä mikadre mutiolire jirekäbe rabadre ja gaire bäri abkokäre. Akwa dokwä mikadre mutiolire, ye gaidre kräke ne ngwane, dän kita ja dokwäbti kwe.

⁷Akwa ni brare abko käkwe ñan ja dokwä jue mika, ñobtä ñan angwane ni brare abko dätebare bäsi ja kwrere Ngöbökwé amne ni brare käkwe nünandre Ngöbö mikakäre ütiäte. Akwa ni merire abko käkwe ja dokwä jue mikadre, ñobtä ñan angwane ni merire dätebare Ngöbökwé ni brare bä mikakäre ütiäte, ⁸ñobtä ñan angwane ni brare ñan jatani merikri, akwa meri abko jatani ni brarekri. ⁹Erere arato, ñan Ngöbökwé ni brare dätebare ni merire kräke, akwa ni merire dätebare ni brare kräke Ngöbökwé. ¹⁰Ne aiseite ni merire käkwe ja dokwä jue mikadre brare kwe bä mikakäre ütiäte amne angeletre kisete ni merire käkwe ja dokwä jue mikadre arato.

¹¹Ye abko era metre, akwa ni tödekaka Jesubti ngätäite abko, ni brare tä nüne ni merire köböire, aiseite tare nüne kaibe ni brare kräke amne, ni merire tä nüne ni brare köböire, aiseite tare nüne kaibe. ¹²Ye abko, kira kena ni merire dätebare ni brarekri ye abko era bkänä akwa, ni brare abko tä därene ni merirekri amne, ni jökrä amne jändrän jökrä abko jatani Ngöbökwé. ¹³Ne abko ni merire rikadre blite Ngöböbe gätäte angwane, ja dokwä jue mikadre

ñakare kwe ye abko tä dbe ya, abkobtä munkwe töbika. ¹⁴Akwa ni brare käkwe ja dokwä drüen ngibiadre nga, ye abko tuen gaidre kri abko erere kukweta ükaninte ni ngätäite. ¹⁵Akwa ni merire abko käkwe ja dokwä drüen ngibiadre nga, ye abko tä nebe tuen küin nüäre, ñobtä ñan angwane ni merire abko ie dokwä drüen biani nga Ngöbökwé ja dokwä jue mikakrä. ¹⁶Akwa nane mun ruäre tö raba ja kwetai tibe kukwe nebtä ye abko raba gare munye, akwa nun amne ni mda mda gätäkä Jesu käfti kä mda mdate, ie kukwe mda mda bä jene tärä ya abko gare ñakare nunye, aiseite nitre merire tä gätäte angwane, tä blite Ngöböbe amne Ngöbö kukwei niere angwane, dän kitadre dokwäbti kwetre. Abko kore se.

Mrö Jesu ngatani ngwiankrä töre jae, btä Pablokwe blitabare

¹⁷Ti mräkätre, kukwe mda btä tita tärä tike munye, nebtä abko ti ñan bike mun käikitekä, ñobtä ñan angwane munta gätäre Jesu käfti, ye nin tä mun die mike tödeke bäri Jesubti, akwa tä mun die gaenkä bäri. Yebtä abko, tita tärä tike krörö mda munye: ¹⁸Munta ja ükekrö gätäkäre Jesu käfti angwane, munta ja ñäketbe jene jene, ye niebare käne tie amne ruäre tä nebe era tikrä. ¹⁹Munta ja ñäketbe jene jene, ye abko rakadrekä kore ruen tie, ñobtä ñan angwane ye kwrere mun mden mden tä tödeke era metre Jesubti rikadre gare abkokäre. ²⁰Akwa munta gätäre Jesu käfti angwane, munta mröre, ye abko ñan munta mröre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae era metre, ²¹ñobtä ñan angwane mröta niken Jesu ngatani ngwiankrä töre jae angwane, mun ngwian bkänkä krikri ara jire tä niken mrö jakwe kweteta käne amne ni ruäre abko tä neme mröi. Erere arato, ni ruäre tä dö ñaen kabre amne tä neme dröbare.

²² ¿Ju munkwe ñakare mrökrä amne dö ñakrä käne ya? ¿Se ñobtä munta nitre Ngöbökwé mike ngwarbe kore jae amne nitre bobre bobre tödekaka Jesubti abko munta mike ja gaire kore se! ¿Munta kukwe nuene kore, sebtä tikwe dre niedre munye? ¿Tikwe mun käikitadrekä ya? ¿Ñakare jire! Kukwe kore btä tikwe ñan mun käikitadrekä jire chi.

²³ Ye abko, ti Dänkien käkwe diribare tie abko erere tikwe diribareta munye abko krörö: Ni Dänkien Jesu kitani ngise, ye näire deo, ban diani kunti kisete kwe, ²⁴käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, käkwe niebare krörö: Ban ne abko ti ngätä tikwe. Ne mden abko tita bien müre ketadre mun kräke. Käre munkwe ban kweta kore ti ngwiankrä töre jae, niebare kwe. ²⁵ Ye kwrere arato, mröbare ünän jökrä kwetre angwane, uba döi basote diani kisete kwe, bti niebare krörö kwe: Uba döi ne abko kukwe ükaninte btin Ngöbökwé abko rabadre bare täte jökrä ti däreibtie ye bä mikakrä. Ne aisete munkwe uba döi ña batire batire ti ngwiankrä töre jae, niebare ni Dänkienkwe. ²⁶ Ne aisete, ni Dänkien jatadreta, ye ngibiare kwärä munkwe ban kweta amne munkwe uba döi ña angwane, ni Dänkien krütani ni täte amne ni kräke abko mun tädi bä mike batire batire abti ni Dänkien jatadi nüketa.

²⁷ Ne aisete, ban kwetata amne uba döi ñata ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae, akwa tä ni mräkä Jesu käbti mda mda mike ngwarbe jae, ye nirekwe kwetadre kore angwane, ja mikadre ngite kwe ni Dänkien ngrabare rüere amne ni Dänkien däre rüere arato. ²⁸ Ye mden kisete, mun rika ban kwete amne uba döi ñaen ni Dänkien ngatani ye ngwiankrä töre jae, känenkri munta ja mike ngite kore mun mräkä Jesu käbti rüere ya, abkobtä munkwe töbika kuin

käne, ²⁹ ñobtä ñan angwane ban kwetadre amne uba döi ñadre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae, akwa nita ni Dänkien ngrabare ara jire mike ngwarbe, ye angwane, ja rüere nita ja mike ngite au Ngöböye, dokwäre Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen. ³⁰ Ye mden kisete mun kwati bren amne mun di ñakare amne ni ruäre abko krütanina. ³¹ Ne aisete, nikwe dre nuendre, yebtä nikwe töbikadre kuin ja käne au angwane, ni Dänkien käkwe ñan ni mikadre ja ngie nuen. ³² Akwa ni Dänkien käta ni mike ja ngie nuen, ye abko tä ni töi den kore mtare, niarakwe ñan ni mikadre ja tare nika ni ñakare tödekaka Jesubti ben gwaire kä mrä angwane, abkokäre tä ni töi den kore mtare.

³³ Ne aisete ti mräkätre tikwe, mun rika gätäre mrökäre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae angwane, munkwe ja ngibia ngäbti kwärikwäri, abti munkwe mrö kweta ketetibe gwaire jökrä. ³⁴ Akwa ni ruäre, ie mrö raba krübäte angwane, mrö kweta kwe ja gwiriete, bti jata gätäbtä. Ye kwrere gätadre kwe abtä Ngöbökwé ñan mikadre ja ngie nuen. Kukwe mda mda tä ükarete abko ti näinta nebe mun kanti yete angwane, tikwe ükadite jökrä.

Ngöbö Üaita ja di bien bätäkä ngwarbe

12 Ti mräkätre, Ngöbö Üaita ja di bien bätäkä ngwarbe ja moto kuinbti nitre tödekaka Jesubti itire itire eye, btä munkwe kukwe ngwianintari tie taräbtä. Kukwe yebtä mun ñan töi rabadre mräme, akwa ye abko rabadre gare metre munye, ie ti tö abko krörö: ² Bäri käne abko, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri ngöbö ngwarbe, ye jiebtie mun nämäne ja ngwiamna ni mda mdaye, ye gare kuin munye. Ngöbö ngwarbe ye abko blite ñakare. ³ Ye aisete,

mtare kukwe rabadre gare krörö munye, ie ti tö: Nire nire käta blite Ngöbö Üai köböire ñan raba niere: ¡Ngürün raba Jesubtä näre! abko ñan raba niere jire. Erere arato, Ngöbö Üai Deme köböire aibe ni raba niere: ¡Jesu abko Dänkien Ngöbö! abko ni raba niere kore, ye abko rabadre gare munye.

⁴Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti abko bti Ngöbö Üaita ja di dräire bätäkä ngwarbe jene jene, akwa Ngöbö Üai itibe käta ja di bien kore. ⁵Erere arato, sribi tarä bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, akwa sribi ye abko nuenta ni Dänkien itibe köböire amne niara kräke. ⁶Ye kwrere arato, sribita neme bare bätäkä ngwarbe ni mda mdakrä, akwa Ngöbö itibe käta sribi ngwena bare ni köböire amne niara tä ja di mike ni jökräbtä abko krörö:

⁷Ni itire itire, ie Ngöbö Üai käta ja di bien ja moto kuinbti ni jökrä die mikakäre abko krörö: ⁸Ni iti, ie Ngöbö Üai käta kukwe töbtä mike gare blitakäre btä amne, ni mdaye abko Ngöbö Üai arabe käta ja di bien kukwe keta kabreta ükaninte ño ño rabadre gare. ⁹Erere arato, Ngöbö Üai arabe käta ja di bien ni mdaye tödekakrä kwatibe Ngöböbti amne, Ngöbö Üai arabe käta ja di bien bätäkä ngwarbe ni mdaye ni bren bren mikakäreta kuinta. ¹⁰Ni mdaye abko Ngöbö Üaita ja di bien sribi kri ñan tuabare bätäkä ngwarbe nuenkäre amne, ni mdaye abko ja di bianta Ngöbö kukwei niekäre nitre Ngöbö kukwei niekä kwrere amne, ni mdaye abko ja di bianta üai käme mikata nüke gare amne Ngöbö Üai era metre mikata nüke gare ie arato. Erere arato, Ngöbö Üai käta ja di bien ni mdaye blitakäre kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwe amne, ni mda abko ie ja di bianta kukwe jenena ye rükadre gare, abkokäre Ngöbö Üai käta ja di bien ie. ¹¹Di jökrä bätäkä ngwarbe ne abko Ngöbö Üai itibe ye ara

käta bien nie, akwa tä ütiä kärere ñakare nie. Ngöbö Üai töta neme ja di biain ño ño nie, ye erere tä dräire ni tödekaka Jesubti itire itire bti.

Jesu ngrabare itibe akwa kiakia ngrabare kabre

¹²Ñobtä Ngöbö Üai käta ja di bien bätäkä ngwarbe jene jene abko ti bike bä mike ni ngrabarebtä. Mun tödekaka Jesubti abko ti bike bä mike ni kiakia ngrabare kwrere abko nere: Ni ngrabare abko itibe, akwa ni kiakia abko kabre amne, ni kiakia ngrabare kabre, ye tä ni itibe ngrabare. Ye kwrere, Kristo ngrabare itibe, akwa nitre tödekaka Jesubti itire itire tarä kabre abko niara kiakia ngrabare. ¹³Ne aisete, era metre ni abko bätäkä ngwarbe jene jene. Ruäre abko ni israelitare amne ruäre abko ñakare israelitare; ruäre klaborere amne ruäre abko klaborere ñakare, akwa ni jökräbtä Ngöbö Üai itibe nükaniti täte ni mikakäre Jesukristo ngrabare itibe kwrere amne, Ngöbö Üai itibe abko ni jökrä käkwe kani ngäbti. ¹⁴Era metre ni ngrabare itibe akwa, ni kiakia ngrabare abko tarä kabre ni ngrabare mikakrä täte.

¹⁵Ye abko ti bike bä mike krörö: Ni ngoto käkwe niedre, ¡A! Ti ñakare ni kise, aisete tita ni ngrabare bäre mento, niedre kwe, ¿ye ngwane rabadre ni ngrabare bäre mento ya? ¡Ñakare! ¹⁶Erere arato, ni olo käkwe niedre, ¡A! Ti ñakare ni okwä, aisete tita ni ngrabare bäre mento, niedre kwe, ¿ye ngwane rabadre ni ngrabare bäre mento ya? ¡Ñakare! ¹⁷Ye abko, ¿ni ngrabare rabadre ni okwärebe jökrä angwane, ni kukwei jaradre ño nie? Erere arato, ¿ni ngrabare rabadre ni olorebe jökrä angwane, jändrän rä rabadre ruen ño nie? ¹⁸Akwa ni kiakia ngrabare, ye Ngöbö tö namani mikai mdente mdente, erere mikani kwe au ja töi jenbti.

¹⁹Akwa ni kiakia ngrabare rabadre ketetibe ja bā kwrere jōkrā angwane, ni ngrabare ñan rabadre kuin tāte. ²⁰Ye mden aisete, ni kiakia ngrabare tārā kabre bātākā ngwarbe, akwa ni ngrabare abko itibe, btā ni kiakia ngrabare tā ketetibe jōkrā. Ye kwrere Ngōbōkwe kukwe mikanintbe munbtā arato.

²¹Ye aisete, ni okwā ñan raba niere ni kiseye: ¡A! Ma ütiāte ñakare nūnankrā tie, ñan raba niere kore. Erere arato, ni dokwā ñan raba niere ni ngotoye: ¡A! Ma ütiāte ñakare nānkrā tie, ñan raba niere kore, ²²ñobtā ñan angwane ni kiakia ngrabare tā nebe tuen di ñakare nie, akwa ye abko bāri ütiāte nīkrā. ²³Amne ni kiakia ngrabare ñan tā nebe tuen nuāre nie, ye nita ükete bāri nuāre. Erere arato, ni kiakia ngrabare, btā nita ja gaire, ye ni ñan tō mikai tuare ni jōkrāye, abkokāre nita ngwā kite bāri kuin amne nita ja jue mike kuin bāre bāre, ²⁴akwa ni ngrabare tuen kuinkuin abko ngibiata ñakare kore nikwe amne nita ja jue mike ñakare arato. Ye abko, Ngōbōkwe ni ngrabare ūkaninte, ni kiakia ngrabare tuen ütiāte ñakare nie rabadre mikani bāri ütiāte nikwe. ²⁵Erere arato, ni kiakia ngrabare ñan rabadre ja ñāketbe jene jene, akwa ni kiakia ngrabare mden mden tuen ütiāte amne mden mden tuen ütiāte ñakare, ye tōi rabadre ja di mikabtā kwārikwāri, abkokāre Ngōbōkwe ūkaninte kore. ²⁶Ne aisete, ni kia ngrabare keteti tā ja tare nīke angwane, ni ngrabare tā ja tare nīke jōkrā gwaire. Ye kwrere arato, ni kia ngrabare keteti mikata ütiāte angwane, ni ngrabare jōkrā btā kāta nebe nuāre gwaire jōkrā.

²⁷Ye kwrere mun jōkrā gwaire abko Kristo ngrabare ara amne, ni kiakia ngrabare tārā, ye kwrere mun itire itire tā Jesu ngrabare kiakiare. ²⁸Ye aisete, nitre gātākā Jesu kābti ngātāite Ngōbō tō namani ni krōrōkrōrō tuai abko erere

mikani kwe abko krōrō: Mtare Jesu kukwei ngwianka mikani kāne kwe. Bobukāre abko, nitre Ngōbō kukwei niekā. Bāmākāre abko, nitre Ngōbō Kukwei dirikā mikani kwe. Yebti nitre sribi kri ñan tuabare nuenkā, nitre ni bren bren mikaka quinta amne, nitre ni mda mda die mikaka amne, nitre ni mda mda jie ngwianka, amne nitre blitaka kukwe jenenanbti, ye abko mikani jōkrā kore nitre gātākā Jesu kābti ngātāite. ²⁹Ye abko, ñan ni jōkrā tā Jesu kukwei ngwianka amne ñan ni jōkrā Ngōbō kukwei niekā amne ñan ni jōkrā tā Ngōbō Kukwei dirikā amne, ñan ni jōkrā tā sribi kri ñan tuabare nuene. ³⁰Erere arato, ñan ni jōkrā ni bren bren mikakata quinta amne, ñan ni jōkrā tā blite kukwe jenenanbti amne, ñan ni jōkrā abko ie kukwe jenena tā nūke gare niekāre ni mda mdaye. ³¹Akwa Ngōbō Üai di bāri ütiāte ütiāte mun die mikakāre, ye munkwe kánántari kisere jakrā.

Ja taredre kwārikwāri abko bāri ütiāte

Akwa jāndrān bāri kuin ütiāte Ngōbō Üai di bātākā ngwarbe ye krāke, jiebti ti bike ji tike kāne abko krōrō:

13 Ni kukwe bātākā ngwarbe kā nebtā, erere ti rabadre blite amne angeletre kukwe ño ño, erere ti rabadre blite, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, balinkwata ngō kri ngwarbe, kwrere jire ti rabadre amne bandereta ngō mikata ngōbō ngwarbe mikakrā ütiāte, kwrere jire ti rabadre ngwarbe. ²Erere arato, Ngōbō Üai kōböire ti di rabadre Ngōbō kukwei niekāre amne Ngōbō Üai kōböire kukwe tiebetiebe Ngōbōkwe rabadre gare jōkrā tie amne, Ngōbō Üai kōböire kukwe kabre bātākā ngwarbe tā ūkaninte ño rabadre gare jōkrā tie amne Ngōbō Üai kōböire tita tōdeke kwatibe Ngōböbti, kōböire ti rabadre ngitio kri juen nebe

kä mdabti, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, ti ütiäte ñakare jire. ³Mdakäre abko, jändrän tädre tikwe, erere tikwe dräidre jire jökrä ni bobre bobrebtu amne, tikwe ja ne ara jire biantre kukwadre sribi Ngöbökwekrä, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, ¿tikwe dre ganaindre jakrä?

⁴Nita ni mda mda tarere metre abko nere: Nita ni mda mda tarere angwane, nita jändrän jökrä ngibiare bätärekä ni mdabtä amne nita ja moto mike kuin ni mdakrä. Nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita nüne ni ja ribare kwrere jändrän jökräbtä jändrän di-ankakäre jakrä amne, ñan nita ja bä mike ütiäte amne ñan nita bike kri. ⁵Nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita ñäke diän diän ni mdaye mikakäre ja gaire amne ñan nita jändrän kuin känene kaibe jakrä. Erere arato, nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita nebe romon jötrö ngwarbe ni mdakrä amne ñan ni mätäta neme kärekäre ja dokwäre ni mdabtä. ⁶Mdakäre abko, nita ni mda mda tarere angwane, kukwe diän diän Ngöbö rüere amne ni mda mda rüere, ye käita neme nuäre ñakare nibtä, akwa kukwe kuin era metre abko käita nebe nuäre nibtä. ⁷Nita ni mda mda tarere angwane, nita juto biare jändrän jökrä ni rüere kaen ngäbti ni mda mda ngibiakrä amne, nita tödeke janknu Ngöböbti amne ni mda mdabti. Erere arato, nita ni mda ngibiare bätärekä jändrän jökräbtä amne nita di krüte ñakare jändrän jökräbtä.

⁸Nita ja tarere kwärikwäri ye abko rabadi kärekäre, akwa kukwe niebare nitre Ngöbö kukwei niekäre abko köböitira jire näin ta amne, ñan blita rabadre kärekäre kukwe jenenanbti Ngöbö Üai köböire. Erere arato, ni ye ie kukwe kabre tä ükaninte tä gare Ngöbö Üai köböire, ye näin ta, ⁹ñobtä ñan angwane ni ye ie kukweta neme gare braibe amne,

ni Ngöbö kukwei niekä ye abko gare ñakare täte. ¹⁰Ne aisete, ni Dänkien Jesu rükadita angwane, kukwe era erere mikadi gare täte kwe nie, aisete kukwe ñakare täte era metre Ngöböbtä, ye ñan rabadi ütiäte mda. ¹¹Ye abko, ti bike bä mike krörö: Ti nämane chi angwane, ti nämane blite, ti nämane töbike amne ti nämane töi ngitiekä ngäbäre chi kwrere. Akwa ti namanina ünän angwane, jändrän ngäbäre chikwe namani jökrä ja jiebti tie. Ye kwrere, kukweta gare mtare tie abko kukwe braibe amne, Jesu rükadita angwane, rabadi jökrä ja jiebti tie. ¹²Mdakäre abko, ti bike bä mike jene mda abko krörö: Mtare jändrän jökrä tuen ñakare kuin nie, aisete ñäi ngututute te jändrän bä tuen diore kwrere, aibe tuen diore nie, ye kwrere kukwe keta kabre gare ñakare metre nie mtare, akwa köböitira jire nikwe ja tuadi gwärere Ngöböbe angwane, kukwe rabadi gare metre nie. Mtare abko ti töi braibe Ngöböbtä, akwa köböitira jire Jesu rükadita angwane, ti gare kuin metre Ngöböye mtare, ye kwrere Ngöbö rükadi gare tie. ¹³Ye abko, jändrän ketamä rabadre ütiäte kärekäre abko krörö: tödekadre kwatibe Ngöböbti, Kristo jatadreta ye ngibiadre ngäbti amne ja taredre kwärikwäri. Akwa jändrän ketamä, ye ngätäite abko ja taredre kwärikwäri abko bäri ütiäte.

Kukwe jökrä nieta gätäte rükadre gare ni jökräye

14 Ja taredre kwärikwäri, ye jiebti mun rankwa kisere janknu. Erere arato, Ngöbö Üai di bätäkä ngwarbe, ye känantari munkwe jakrä, akwa Ngöbö Üai di Ngöbö kukwei niekäre, ye abko bäri känantari munkwe, ²ñobtä ñan angwane ni blitaka kukwe jenenanbti ye abko tä blite Ngöbö aibe ben amne ñakare tä blite nitre gätäkä yebe. Niarata kukwe ütiäte ükani tiebe jenenani niere

Ngöbö Üai diebti, akwa kukwe ñan tä nebe nuke gare ni mda mdaye gätäte. ³Akwa ni Ngöbö kukwei niekä abko tä blite nitre gätäkä Jesu käbti kukwere angwane, kukwe dirita kwe ye tä nitre gätäkä Jesu käbti die mike nüne bäri Jesukrä, amne tä töi den näin janknu Jesube amne tä kä mike nuäre btäre. ⁴Akwa ni blitaka kukwe jenenanbti Ngöbö Üai diebti abko tä blite angwane, tä ja die mike au, akwa ni Ngöbö kukwei niekä tä blite nitre gätäkä Jesu käbti die mike jökrä. ⁵Mun jökrä rabadre blite kukwe jenenanbti näre, akwa munkwe Ngöbö kukwei niedre abko ie ti tö bäri, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei niedre ye abko bäri ütiäte blitadre kukwe jenenanbti ye kräke. Akwa ni blitaka kukwe jenenanbti tä dre niere, ye kwitadre nitre gätäkä Jesu käbti kukwere niaratre die mikakäre, ne ngwane rabadre kuin.

⁶Ti mräkätre, ti bike kukwe bä mike mda munye abko krörö: Ti rikadre basare munye angwane, Ngöbö Üai diebti kukwe jenena nuke gare ñakare munye, bti tikwe blitadre munbe, ye käkwe ñan mun die mikadre jire chi nüne bäri Jesukrä, ñobtä ñan angwane kukwe jenena ye gare ñakare munye. Akwa Ngöbökwé kukwe tiebe mikani gare tie, ye tikwe niedre munye mun kukwere amne, kukwe töbtä Ngöbö Kukweibtä, yebtä tikwe blitadre munbe mun kukwere amne tikwe Ngöbö kukwei niedre munye, ye käkwe diridre munye mun kukwere, ye abko rabadre mun die mike nüne bäri Jesukrä. ⁷Erere arato, drü bätäkä ngwarbe abko käta kukwe ye bä mike arato abko krörö: Tolero jükadre ngwarbe amne arpa tākādre ngwarbe, ye ngwane dre jükata metre amne dre tākāta metre ñan rükadre gare nie. ⁸Erere arato, çnitre rükä, kräke trombeta jükata mikakäre juto rikakäre rüre, akwa ñan jükadre me-

tre angwane, ja mikadre ño juto kwe-tre? ⁹Ye kwrere tä nakenkä muntä. ¿Kukwe nuke gare kuin, bti munkwe ñan blitadre, ye abko munta dre niere abko rükadre gare ño ni mda mdaye gätäte? Mun kukwei ñan rükadre gare, ye ngwane munta blite kaibe ngwarbe kwäräkwärä. ¹⁰Mdakäre abko, ni kukwei tärä keta kabre kä nebtä, akwa ni kukwei kwatirekwatire, bti dre nieta abko tä mike gare. ¹¹Akwa ni mdakwe ñäkädre ja kukwere akwa, dre niedre kwe tie ñan rükadre gare tie, ye ngwane ti rabadre chui menteni kwrere kräke amne, niara rabadre chui mentenine tikrä arato. ¹²Ne aisete, mun tö Ngöbö Üai di tuai bätäkä ngwarbe jakrä, ye abko kuin, akwa mun di rabadre nitre gätäkä Jesu käbti die mikakäre bäri abko munkwe kärä kisere jakrä Ngöböye.

¹³Ne aisete, Ngöbö Üai diebti nire nire käkwe blitadre kukwe jenenanbti angwane, Ngöbö Üai käkwe ja di biandre mae kukwe ye kwitakäre mun kukwere, munta dre niere rükadre gare munye abko munkwe kärä Ngöböye. ¹⁴Ti mräkätre, Ngöbö Üai diebti tikwe blitadre kukwe jenenanbti Ngöböbe, ye ngwane tita blite ja üai aibehti Ngöböbe, akwa ñakare tita blite ja töibti. ¹⁵¿Yebtä abko, tikwe ja nuendre? Tikwe blitadre Ngöböbe angwane, tikwe blitadre ben ja üai aibehti kukwe jenenanbti. Erere arato ja üaibti amne ja töibti ben gwaire ja kukwere tikwe blitadre ben arato. Erere arato, tikwe kantadre Ngöböye kukwe jenenanbti ja üai aibehti, erere arato ja üaibti amne ja töibti ben gwaire ja kukwere arato. ¹⁶Makwe ñan nuendre kore ne ngwane, ma tädre Ngöbö käikitekä ja üaibehti kukwe jenenanbti angwane, ni tödekaka Jesubti mda mda, ie kukwe makwe ñan tä nuke gare tädre gätäbtä ma kukwei nuen, käkwe ma kukwei nuadre, ye ngwane niara ñan raba ja töi mike gwaire mabe kuin

niekāre Ngöböye, ñobtä ñan angwane mata dre niere ñan rükadre gare ie aiseite. ¹⁷Ye aiseite, nane mata blite bä nuäre Ngöböbe amne mata kuin niere ie kukwe jenenanbti, akwa rabadre tuen ngwarbe ni mda mdaye amne mata die mike ñakare.

¹⁸Ye abko, Ngöbö Üai kākwe ja di biani tie, aiseite kukwe jenenanbti tita blite bäri kabre mun ngwä, yebtä tita kuin niere Ngöböye. ¹⁹Akwa gätäte abko, bäri ti töta neme kukwe niei kwärikebe ja kukwere, kukwe ye rükadre gare kuin ni jökräye abko rabadre bäri kuin, ñobtä ñan angwane kore kukwe dirita tikwe rükadre gare metre ni mda mdaye aiseite. Akwa tikwe kukwe niedre mili kwä jätä kukwe jenenanbti, ye abko ñan rükadre gare, aiseite ni mda mda ñan die mikadre kore kwe. ²⁰Ti mräkätre, blitadre ni kukwe jenenanbti amne Ngöbö kukwei niedre ño, yebtä munkwe ñan töbika ngäbäkre kiakia kwrere, akwa jändrän kämekäme Ngöbö rüere, yebtä ngäbäkre kiakia tä töbike ñakare, erere mun töi raba ngäbäkre kiakia kwrere. Amne ni ünän ünän kākwe töbika kuin ja käne, ye kwrere munkwe töbika blite ni kukwe jenenanbti yebtä amne Ngöbö kukwei niebtä arato, ²¹ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita tikani krörö kukwe jenenanbtä:

Ni menteni kukwe bä jene, bti tikwe blitadi nitre israelitabe niaratre mikakäre mokre,

ñobtä ñan angwane ni menteni, ye köböire ti bike nitre israelita mike ja tare nike.

Amne ni nünanka kä mdate, yebti tikwe blitadi nitre israelitabe, akwa ti kukwei ñan mikadre ütiäte kwetre, niebare ni Dänkien Ngöbökwē, *Isaías* 28.11-12

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²²Ne aiseite, nita blite kukwe jenenanbti, ye abko ni ñakare tödekaka Jesubti, kräke blitata kore abko Ngöböta yete niaratre ngätäite bä mikata, aiseite ye abko ñakare ni tödekaka Jesubti kräke. Akwa Ngöbö kukwei nieta ye abra ni tödekaka Jesubti kräke amne Ngöböta ja moto mike kuin kräke bä mikata, aiseite ye abko ñan blitata ni ñakare tödekaka Jesubti kräke. ²³Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti tä ja ükekrö jökrä gätäbtä Jesu käfti angwane, ni jire jökrä tädre blite kukwe jenenanbti, ye btäräbe ni ie Ngöbö Kukwei gare ñakare rikadre nebe yete amne ni ñakare tödekaka Jesubti rikadre nebe arato angwane, mun jökrä dokwäbti kä jäme nitre ñäkäkä bä jene kore ngöbötre ngwarbe käikitakakäre kwrere jire rabadre nütüre munbtä. ²⁴Akwa mun jökrä tädre Ngöbö kukwei niere angwane, ni ñakare tödekaka Jesubti amne ni ie Ngöbö Kukwei gare ñakare rükadre gätäte, kākwe mun kukwei nuadre ja kukwere angwane, mun kukwei rabadi era kräke amne, mun jökrä tädi dre niere, ye rükadi gare ie amne rabadi töbike jabtä au, ja rabadre ruen ngite ie Ngöbö ngwärekre amne, ²⁵kukwe kämekäme tä kaibe töibtä ye abko rabadre kä merete jökrä Ngöbö ngwärekre, rabadre ruen ie amne, rabadi ngukudokwäbti temen Ngöbö mike ütiäte jae. Ye ngwane, Ngöböta era metre bkänä mun ngätäite niedi kwe, kākwe tödekadi Ngöböbti, aiseite munkwe Ngöbö kukwei niedre abko bäri ütiäte blita kukwe jenenanbti ye kräke.

Ni jökrä kākwe blitadre itire itire ja täritäri

²⁶Ne aiseite, ti mräkätre, munta gätäre Jesu käfti angwane, munkwe dre nuendre abko ti bike niere munye abko krörö: Ni ruäre kākwe kanta, ni ruäre

abko kākwe Ngöbö kukwei diri amne, ni mda abko ie Ngöbökwē kukwe tiebe mikani gare abko mika gare kwe amne, ni mda abko kākwe blita kukwe jenenanbti amne ni mda abko kākwe kukwe jenena ye kwita mun kukwere ni mda mda krāke. Akwa jāndrān jōkrā, ye munkwe nuen ja die mikakāre kwārikwāri. ²⁷ Akwa mun rika blite kukwe jenenanbti, ye ngwane ni nibu, ni nimā aibe kākwe blita itire itire ja tāritāri, akwa űakare gwaire jōkrā batibe. Angwane kukwe jenena ye kwitadre mun kukwere. ²⁸ Akwa ne kwrere ni űakare kukwe jenena ye kwitaka mun kukwere, ye ngwane ni blitaka kukwe jenenanbti ye kākwe űan blita ni jōkrā okwābti gātāte, akwa blita kaibe kwe Ngöböbe.

²⁹ Ne kwrere arato, nitre Ngöbö kukwei niekā abko tārä, ye ngwane ni nibu, ni nimā kākwe Ngöbö kukwei nie itire itire ja tāritāri amne, nitre Ngöbö kukwei niekā ye tā Ngöbö kukwei niere metre ya abko ni mda mda kākwe mika űārāre. ³⁰ Akwa nane nita tākänintbe temen yete, ye ie Ngöbökwē ja kukwei tiebe mika gare ni jōkrā krāke mda angwane, ni Ngöbö kukwei niekā kāne ye kākwe kada keta jirekābe, kākwe kā biandre ni mda yeye. ³¹ Ne kwrere ni jōkrā kākwe nuendre angwane, ni itire itire ie kā rabadre Ngöbö kukwei niere ye abko kākwe nitre gātākā Jesu kābti ye tōi tikadi amne die mikadi nūne bāri Ngöbökrā. ³² Akwa nire nire ie ja di bian Ngöbö űaikwe Ngöbö kukwei niekāre, nitre ye abko di tārä ja tōi ngibiare blitakāre jāme ja tāritāri amne űakare batibe jōkrā gwaire, ³³ űobtä űan angwane Ngöbö abko Ngöbö jāme, akwa űakare Ngöbö kā ngwiankrā nokre ni tōi kwitakāre kwārākwārā aisete. Ye kwrere nitre gātākā Jesu kābti kā ketareketare temen kāta nuene kore, aisete munkwe nuendre kore arato.

Kukwe nitre merire krāke

³⁴ Kukwe mdara jire ti bike niere abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti tā gātāre Jesu kābti, ye kānti nitre merire kākwe ni kukwei nua kā bube jirekābe, űobtä űan angwane nitre merire kākwe űan blitadre gātāte abko Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye kāta niere, ye kwrere nitre merire raba kwekbe ni kukwei nuen. ³⁵ Akwa nitre merire tö raba kukwe űo űo gai angwane, ngwiantari kwe kwārāiye ja gwiriete, űobtä űan angwane nitre tödekaka Jesubti tā gātāre Jesu kābti, ye kānti merikwe blitadre abko gaidre kri.

Kukwe űamane nakenkā gātāte, yebtä Pablokwe blitabare mrā

³⁶ Angwane Ngöbö Kukwei ye abko jatani kena mun köböire munkwe űan nütü. Erere arato, űan mun aibe kākwe Ngöbö Kukwei kani ngābti, mun raba nütüre. ³⁷ Mun mden ie ja ruen Ngöbö kukwei niekā amne Ngöbö űai tā tāte munbtā raba ruen munye, ye ngwane tita kukwe tike tārä nebtā ne abko űan tita nuemna akwa, ni Dänkien kāta nuemna era metre, ye rükadi gare munye. ³⁸ Akwa űan rükadre gare munye angwane, munkwe trö kwitadre ni Dänkienye, ye ngwane ni Dänkienkwe trö kwitadi munye arato. ³⁹ Ne aisete ti mrākātre tikwe, Ngöbö űai di rabadre munkrā Ngöbö kukwei niekāre, ye abko munkwe känāntari kisere amne, nire nire rika blite kukwe jenenanbti, ye munkwe űan dokwā tākā kän. ⁴⁰ Akwa munkwe jāndrān jōkrā nuen kuin era metre jōkrā ja tāritāri.

Jesu nūkaninta nire era metre

15 Ti mrākātre, mtare kukwe kuin Jesubtä tikwe mikani gare munye, ye ti tö mikaita töre munye. Ngöbö kukwei kuin Jesubtä,

ye mden munkwe kani ngäbti amne mun tä näin janknu btä mtare. ²Ye kwrere munkwe nändre janknu kore ne ngwane, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä tikwe diribare munye, ye köböire mun rabadi dianintari. Akwa munkwe ñan nändre janknu ne ngwane, munkwe kukwe kuin Jesubtä mikani era jae akwa ngwarbe. ³Kukwe mikata ütiäte Jesubtä ni jökräkke diribare tie abko erere tikwe diribare munye abko krörö: Kristo krütani ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre nibtä abko nämane tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere nakaninkä. ⁴Erere arato, Kristo doboi mikani, abti köbömäkäre Ngöbökke mikaninta nire abko nämane tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere nakaninkä. ⁵Yehti Kristokwe ja mikani tuadre Pedroye, bti ja mikaninta tuadre kwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu yeye.

⁶Abti ja mräkätre Jesu käbti sientu krärike jire, ie ja mikani tuadre batibe jökrä kwe. Ja mräkätre Kristo tuakatu-aka ye tä nüne kwati akwa, ruäre abko krütanina. ⁷Yehti ja mikani tuadre kwe Santiagoye amne nitre niara kukwei ngwianka mda mdaye. ⁸Mrä, Kristokwe ja mikani tuadre tie arato, asete ngäbäkre däredre käi ngämi nüke angwane, tä däredre käme, ye kwrere nakaninkä tibtä.

⁹Ye mden kisete, nitre Jesu kukwei ngwianka jökrä, ye ngätäite ti abko bäri ütiäte ñakare. Ti abko Jesu kukwei ngwianka ñan niedre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Jesu käbti, jiebti ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike. ¹⁰Akwa tita ño mtare ne abko Ngöbökke ja moto mikani kuin tikrä abko köböire tita kore. Ngöbökke ja moto mikani kuin tikrä, ye abko ñakare nuenbare ngwarbe kwe, ñobtä ñan angwane tita sribire bäri nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda ngwä, ye abko ñan tikwe nuenbare kaibe ja di

jenbti, akwa Ngöbökke ja moto mikani kuin tikrä käkwe ti die mikani. ¹¹Akwa tikwe sribibare bäri ya o niaratre ya abko ñakare ütiäte, akwa kukwe bäri ütiäte abko ti amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe kukwe diribare ja kwrere jökrä, ye mden abko munkwe mikani era.

Nitre tödekaka Jesubti abko Ngöbökke mikadita nire era metre

¹²Akwa Kristo mikaninta nire Ngöbökke abko nunta dirire, ¿ye ñobtä abko ni krütanikrütani ñan rükadreta nire abko mun ruäreta niere? ¹³Ni krütanikrütani ñan rükadreta nire, ye ngwane Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare arato. ¹⁴Amne Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare, ye ngwane kukwe dirita munkwe abko ngwarbe, ütiäte ñakare. Erere arato, munta tödeke ngwarbe Kristobti. ¹⁵Ngöbökke Kristo mikadreta nire ñakare bkänä, akräke nun rabadre kukwe ngwarbe niekä Ngöböbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare, akwa mikaninta nire kwe nun tädre niere, ye ngwane nun tädre ñäke ngwarbe Ngöbö rüere. Mdakäre abko, ni krütanikrütani ñan rükadreta nire bkänä, ye ngwane Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare arato, ¹⁶ñobtä ñan angwane ni krütanikrütani ñan rükadreta nire bkänä, ye ngwane Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare arato. ¹⁷Erere arato, Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare, ye ngwane munta tödeke ngwarbe bti amne mun tä ngite janknu Ngöböye abti kä nüke mtare. ¹⁸Mdakäre abko, Ngöbökke Kristo mikaninta nire ñakare, ye ngwane nitre tödekaka Kristobti krütanikrütani ye abko ñakare dianintari, akwa tä nianinte janknukäre arato. ¹⁹Kore ne ngwane, nikwe nünandre kä nebtä aibe

kräke nita tödeke Kristobti ne ngwane, ni jökrä ngätäite, ni abko bäri bobre jakän.

²⁰ Akwa Ngöbökwe Kristo mikaninta nire, ye abko era bkänä amne, Ngöbökwe nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani mikadita nire bkänä, abkokäre Jesu mikaninta nire ni jökrä tödekaka niarabti ye känenkri.

²¹ Ngöbökwe nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani mikadita nire arato abko gare krörö nie: Kena ni iti kä Adán käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye köböite ni jökrä tä krüte, ye kwrere arato ni itibe köböire Ngöbökwe ni tödekaka Jesubti krütanikrütani erere mikadita nire.

²² Ye abko, Adán köböite ni jökrä kä nebtä tä krüte, ye kwrere arato Kristo köböire Ngöbökwe ni jökrä tödekaka Kristobti mikadita nire. ²³ Akwa Ngöbökwe kukwe ükaninte, erere rabadi bare ja täritäri abko krörö: Ngöbökwe Kristo mikaninta nire käne, yehti Kristo jatadita angwane, ni kwekwe tödekaka niarabti abko rükadita nire mda abko rabadi bare ja täritäri. ²⁴ Kristo jatadita angwane, üai käme tä dänkiene nibtä kä nebtä amne jändrän mda mda üai käme kwrerekrere abko gadikä jire jökrä kwe. Abti kä mrä angwane, gobran mikanina gare Ngöbökwe ie, ye mikadita Rün Ngöbö kisete kwe.

²⁵⁻²⁷ Ngöbökwe jändrän jökrä mikani gare Kristoye, aisete Kristo rabadi gobrane abti rüe jökrä ye mikadi ja ngoto täni kwe. Yehti Kristokwe gata mikadi mrä ja ngoto täni ne abko Kristo rüe mrä ganaindi kwe. Akwa jändrän jökrä rabadi Kristo ngoto täni tita niere ne abko, ñakare tita blite Ngöbö ara jire btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä mikani gare Kristoye.

²⁸ Ne aisete jändrän jökrä rabadi Kristo ngoto täni angwane, Kristo Ngöbö Odei ara jire käkwe ja mikadita

gare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni. Ye ngwane, Ngöbö aibe rabadre gobrane jändrän jökräbti.

²⁹ Mdakäre abko, ¿ni krütanikrütani ñan rükadreta nire ni ruäre tä niere, se drekäre abko ni ruäre tä ja ngökö ñöte ni krütani diäre? ¿Se ñan tä ja ngökö ngwarbe ñöte ya!

³⁰ Erere arato, ¿Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, drekäre köbö kwatirekwatire nunta ja kite kukwe krübätete? ³¹ Ye abko, munta näin Kristo Jesu ni Dänkienbe, ye käita nebe nuäre tibtä era metre. Ye kwrere jire, era metre käre köbö kwatirekwatire tita kä krübätete rätäninkä gatabti. ³² Ye abko, jändrän ngwarbe romon romon, ben rüdre, kwrere jire tikwe rübare nitre krübäte krübäte ben juta Efeso nete, ¿ye tikwe nuendre ngwarbe ja mikakäre kri, ye ngwane dre rükadre tie rübtä kore? ¿Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, ye ñan tikwe rüdre ngwarbe ya? Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, ¿Nane ni krütadre jetbe, aisete ari mröre

kri, ari dö ñaen kabre!

abko ni ruäre tä niere. ³³ Akwa munkwe ñan ja ngökamna kukwe yehtä, ñobtä ñan angwane “ni kukwe muko diän diän ben ni töi kuin metre tä ja gete angwane, ni töi kuin metre abko tä neme diän arato,” nieta era metre, aisete munkwe ñan ja ngökamna kore. ³⁴ Akwa munkwe töbikata kuin ja käne, käkwe ñan ja mika ngite mda, ñobtä ñan angwane mun ruäre, ie Ngöbö gare ñakare. Yehtä mun rabadre ja gaire, abkokäre tita ñäke kore munye.

Ni rükadita nire angwane, ni ngrabare rabadi ño

³⁵ Mdakäre abko, mun ruäre käta kukwe ne ngwentari krörö jae kwärikwäri: ¿Ni krütanina se abko rükadreta

nire ño sere? ¿Ni krütani rükadreta nire angwane, rabadi ño ngrabare ruen? abko munta ngwentari jae. ³⁶Ye ño abko mun töi ñakare dikaro käta kukwe ngwentari kore jae ye! Ye abko ti bike nura bä mike ni ngrabarebtä. Nura nökata ye gütdadrete ñakare angwane, mu ñan rükadre. ³⁷Ye abko, trigo nurai amne nura mda mda nökata, ye abko ñan nura mu ara jire nökata, akwa nura ara jire nökata. ³⁸Yebti nura ketareketare Ngöbö töta nebe mu mike niren ño ño, erere tä mike niren jene jene, aiseite ñakare ja kwrere jökrä ngrabare. ³⁹Jändrän jökrä abko ñakare ja kwrere jökrä ngrabare garera nie abko krörö: Ni, jändrän ngwarbe, nukwä amne gwa ye abko bä jene jene jökrä ngrabare. ⁴⁰Ye kwrere arato, jändrän kä käinbti amne jändrän kä temenbtä abko bä ñakare ja kwrere jökrä, akwa bä jene jene. Akwa jändrän kä käinbti abko bä nuäre nuäre, ye abko bä jen kwetre. Erere arato, jändrän kä temenbtä abko bä nuäre nuäre, akwa bä ye abko bä jen kwe. ⁴¹Erere arato, ñänä trä ñakare ja kwrere sö träbe amne muke abko trä bä jene jene arato. Erere arato, muke kwatirekwatire abko trä tä rä bä jene jene.

⁴²Ye kwrere, ni krütanikrütani mikadita nire Ngöbökwé angwane, rakadikä kore arato nibtä: Ni ngätä tä niken ngwarbe abko doboi mikata, akwa Ngöbökwé ni mikadita nire angwane, ni ngätä niken ngwarbe ñakare jire chi mda abko biandi kwe nie. ⁴³Ni ngrabare käme bobre doboi mikata, akwa Ngöbökwé ni mikadita nire angwane, ni rabadi bä nuäre ngrabare. Erere arato, ni ngrabare di ñakare ye doboi mikata akwa, Ngöbökwé mikadita nire angwane, ni rabadi bäri dite ngrabare. ⁴⁴Erere arato, ni ngrabare kä nebtä ne abko jatani dobokri abko doboi mikata, akwa

Ngöbökwé ni ngrabare mikadita nire angwane, ni ngrabare kä käinbtikri biandi kwe nie. Erere arato, ni ngrabare jatani dobokri tä rä ne ngwane, ni ngrabare kä käinbtikri ye tä rä arato.

⁴⁵Ye mden kisete Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Ni käne kädian nämane Adán abko

Ngöbökwé mikani nire, *Génesis 2.7*

akwa Adán mrä kädianta Kristo ne abko Üai kwe köböire tä ni miketa nire.

⁴⁶Akwa ni ngrabare nünakäre kärekäre kä käinbti, ye abko ñakare käne nikwe akwa, ni ngrabare nünakäre kä nebtä abko rabadre käne nikwe, yebti ni ngrabare nünakäre kä käinbti rabadre nikwe mda. ⁴⁷Ni dätebare käne kä Adán abko dobro temen ne dätebare, akwa ni mda abko Kristo ye abko kä käinbti jatani. ⁴⁸Ne aiseite, ni kä nebtä abko dobro dätebare nire abko bä namani ño ngrabare, ye kwrere ni jökrä bä ja täritäri; akwa ni kä käinbti bä ño ngrabare, ye kwrere Ngöbökwé ni krütanikrütani mikadita nire angwane, ni ngrabare bä rabadi arato. ⁴⁹Ne aiseite, dobro dätebare nire abko kwrere ni bäta ja täritäri mtare kä nebtä, ye kwrere Ngöbökwé ni mikadita nire angwane, ni kä käinbti kä Kristo bä ño ngrabare, ye kwrere ni ngrabare bä rabadi arato.

⁵⁰Yebtä abko, ti tö niei krörö munye ti mräkätre tikwe: Ngöböta gohrane, ye kanti ni ngrabare tä niken ngwarbe ye ñan raba nebe nüne jire chi, ñobtä ñan angwane kä käinbti ye kanti jändrän ñakare jire tä niken ngwarbe raba neme. ⁵¹Akwa kukwe nämane tiebe kaibe Ngöbökwé kira, ye mikanina gare kwe nie mtare abko ti bike niere, aiseite ti kukwei nuen munkwe: Nitre tödekaka Jesubti ñan krütadre jökrä angwane niara jatadita, akwa Ngöbökwé ni jökrä kwitadi. ⁵²Trombeta jükadi ngö rabadi kä mrä mikakäre gare angwane, nitre tödekaka Jesubti jökrä rikwitadi jötrö

ngwarbe Ngöbö diebti, nita okwä kwata metete jötrö ngwarbe, ye kwrere jire ni rikwitadi batibe jökrä se kwrere. Trombeta ngö rabadi, ye ngwane nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani abko rükadita nire jökrä amne ñan krütadreta mda amne, ni tödekaka Jesubti tädi nire nire abko Ngöbökwé kwitadi jökrä arato.

⁵³Ni ngrabare tä niken ngwarbe, ne täte abko ni ngrabare niken ngwarbe ñakare abko rabadi nikwe. Erere arato, ni ngätä tä ngataen, ne täte abko ni ngätä ngataen ñakare rabadi nikwe. ⁵⁴Ni rikwitadi jökrä kore angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadi bare:

Gata, Ngöbökwé ma ganaibarera, aisete ma ñan rabadre jire chi mda, aisete ni ñakare jire iti krütadreta mda. *Isaías 25.8*

⁵⁵Aisete Gata, ¿ma di kri abko tä mdente?

¿Tbi tu krübäte kwrere jire, ma krübäte, ye abko tä mdente, Gata? *Oseas 13.14* abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁵⁶Ne aisete kukwe kämekäme nuenta nikwe Ngöbö rüere abtä nita krüte, ne abko tbi tu krübäte kwrere amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye köböire kukwe kämekäme tä sribire abko käta ni kukwe kämekäme nuenkä mike gare nie. ⁵⁷Akwa ni Dänkien Jesukristo, köböire Ngöböta ni die mike kukwe kämekäme ganaine amne gata ganaine. Yebtä abko nikwe kuin niedre Ngöböye.

⁵⁸Ne aisete ti mräkätäre tare tikwe, munkwe tödeka ni Dänkienbti, yebtä munkwe nünanka dite jabtä käre köbö kwatirekwatire. Mdakäre abko, sribi ni Dänkienkwe, yebtä munkwe ja kita ja di ngöibti, ñobtä ñan angwane ñan munta sribire ngwarbe kräke.

Ja mräkä tödekaka Jesubti kräke ngwian ükaninkrö

16 Kukwe mdara jire abkobtä ti tö nibi blitai munbe abko krörö: Nitre Ngöbökwé, kräke ngwian ükäröta munkwe, ye abko ja mräkätäre tä gätäre Jesu käbti kä Galaciate käkwe ngwian ükäröro ño tikwe niebare ietre, ye kwrere munkwe nuen abko krörö: ²Käre bämän kratirekratire bämänte, munkwe ngwian mika biare jenena biandre ngwarbe ja mräkätärekrä. Ngwian amne jändrän nükanu nuäi mun kisete, ye erere munkwe dianka biare jenena, bti munkwe üka. Yebti ti rikadre nebe yete angwane, munkwe ñan ngwian ükäröro ye näire. ³Mdakäre abko, ti näin nebe yete angwane, nire nire tädi mikani biare munkwe juandre Jerusalén, nitre ye abko kräke tikwe tärä tikadi, bti tikwe juandi ngwian ükäröta, ye munkwe bian ja mräkätäre bobre bobreye Jerusalén. ⁴Akwa nane ti rikadre Jerusalén ye abko rabadre dbe ne ngwane, ja mräkätäre juandre munkwe ngwian mike Jerusalén ye näin tibe.

⁵Tita juta Efesote nete, akwa ti näin angwane, ti näin käne kä Macedoniate. Yebti ti näin nebe mun kanti Corintote yete. ⁶Ye kanti ti rabadi nünentbe bä raire munbe ruen tie, akwa nane kä nüire näire ti rabadi yete ruen tie. Yebti ti jatadi niken mdente angwane, munkwe ti die mikadi rikakäre ta, abkokäre ti rabadi yete. ⁷Ti ñan tö näin gwängwarbe, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja tuai jötrö munbe dikäräkä kwärä, aisete ni Dänkien tö ne ngwane, ti rabadi nünentbe bä raire munbe yete ja tuakäröta munbe. ⁸Akwa gwängware abko, ti rabadre Efeso nete nemebe köbö Pentecostés näire, ⁹ñobtä ñan angwane ni kwati tä ja rüere tibe, akwa gwängware kä tärä kri amne kuin sribikrä tie ni Dänkienkrä nete, aisete ti rabadi bä

raire mda nete. ¹⁰Akwa nane Timoteo rüka mun kánti yete angwane, rabadre jáme mun ngätäite, abkokäre munkwe ka ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane tita sribire, ne kwrere niarata sribire arato ni Dänkienkrä. ¹¹Ne aisete, mun ñakare jire iti kákwe niara mika ngwarbe jae, akwa jatadre jáme ta, abkokäre munkwe die mika, ñobtä ñan angwane tita niara amne ja mräkätre mda mda ngibiare ngäbti.

¹²Angwane ti mräkä Apolos abko rikadre ja mräkätre mda mdabe basare munye abko tikwe ribeba kisere ie, akwa ye ngwane niara ñan tö rababa rikai, aisete ñan rikaba, akwa nebti kä tädira ie angwane, näin nebe basare munye yete.

¹³Angwane mun abko kákwe ñan dikaka okwä kware amne munkwe nü-nanka dite tödekabtä ni Dänkienbti. Erere arato, munkwe ja die mika kri nünenkä dite Satana rüere. ¹⁴Angwane munkwe jändrän jökrä nuen, ye abko munkwe nuen ja moto kuinbti ni mda mda tarere kwärä.

¹⁵Ja mräkätre, käne Estéfanos amne mräkä kwe aibe kákwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti käne kä Acaya yete angwane, niaratre nikaninbe sribire nire tödekaka Jesubti kräke, ye tä töre munye ruen tie. ¹⁶Ne aisete, niara amne ni mda mda sribikä niaratre kwrerekwrere abko munkwe kukwei mika ütiäte jae, ie ti tö. Erere arato, ni mda mda

tö sribire ni Dänkienkrä, ye munkwe mika ütiäte jae. ¹⁷Estéfanos rükaba Fortunatobe amne Acaicobe ti kánti nete, ye abko käi nuäre kri tibtä, ñobtä ñan angwane niaratre kákwe ti moto mikaninta jáme mun diäre. ¹⁸Ne kwrere arato, ti moto amne mun moto tä jáme niaratre köböire ruen tie, aisete ni niaratre ne kwrere abko munkwe mikadre ütiäte jae.

Kukwe mrä Pablokwe

¹⁹Ti mräkätre, ja mräkätre gätäkä Jesu käfti kä Asiate nete kätä köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Aquila amne Priscila btä ja mräkätre mda mda tä ja ükekrö niaratre gwiriete ye kätä köbö kuin juen kri mun jökrä kräke ni Dänkien käfti. ²⁰Ja mräkätre jökrä nete tä köbö kuin juen mun jökrä kräke. Munkwe ja demain kwärikwäri ja moto kuinbti.

²¹Ti Pablo ne mden kätä kukwe mrä ne tike ja kise jenbti munkrä, ti ara kätä tärä ne tike rükadre gare munye abkokäre. ²²Nire nire ñan tä ni Dänkien tarere, yebtä Ngöbökwé ngürün mikadre näre, kákwe kitadrekä kärekwäre ja okwä bäre mento. ¡Ni Dänkien, ma jata jötrö, ie ti tö! ²³Ni Dänkien Jesu kákwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. ²⁴Ti Pablo kätä mun jökrä tarere kärekwäre Kristo Jesu käfti. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Corintobokrä

2 Corintios

Pablo nämane sribire kä Macedonia kanti angwane tärä 2 Corintios ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Corinto yete amne Corinto bäre temen kräke. Tito sribi muko Pablokwe nämane Corinto, nūkaninta Pablo kanti angwane, kukwe kri nitre tödekaka Jesubti ngätäite Corinto yete abko Titokwe niebare Pabloye. Ye mden kisete Pablokwe tärä ne tikani. Kukwe nämane nakenkä abko krörö: Nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka ütiäte kri nūkani Corinto yete, ye abko nitre tödekaka Jesubti nämane kaen ngäbti. Nitre ye abko dirikä blo arato. Niara-tre nämane bike kri Pablobtä amne nämane Pablo bä mike bobre, ütiäte ñakare abko erere nämane nitre Corintobo tödekaka Jesubti ngökö. Pablo nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri amne ñan tö namani nitre Corintobo tuai niken ji blobti nitre ni ngökaka jiebti. Ye mden kisete, Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre nitre ni ngökaka ngäniene amne mäträkäre btä ja moto kuinbti. Erere arato, niara abko Jesu kukwei ngwianka era metre rabadre gare metre ietre abko niebare kwe ietre.

Mdakäre abko, Pablo ngämi tärä ne tike, känenkri niarakwe ngwian käräbare biankäre nitre bobre bobre tödekaka Jesubti Jerusalén yete yeye. Ngwian ye abko Pablo nämane den jakrä abko nitre ni ngökaka nämane niere, akwa ñakare kore, Pablokwe niebare. Ja rikadre basare jötrö ietre, Pablokwe niebare, aisete nitre tödekaka Jesubti nünanka Corinto yete käkwe ngwian

biandre janknu niara ngäbti ngwiankäre Jerusalén.

Pablota köbö kuin juen

1 Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Ti ne mden käta köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Corintote käta gätäre Ngöbö käbti, ye kräke nunta köbö kuin juen. Erere arato, mun nünanka kä jökräbti temen kä Acayate, kräke nunta köbö kuin juen. ²Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota Ngöbö käikitekä

³Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün aibe raba käikitaninkä ni jökräkwe. Nita nebe ruentari tare kärekäre ie amne kukwe jire jökrä nikwe, btä niara tä ni die mike amne tä kä miketa nuäre nibtä. ⁴Nita ja tare nike bätäkä ngwarbe angwane, Ngöböta ni die mike amne tä kä miketa nuäre nibtä, ni mda mda tädre ja tare nike ño ño angwane, ni rabadre ni ye die mike amne kä miketa nuäre btä abkokäre. ⁵Ngöböta nuene kore, ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja tare nikani kri krübäte, ye kwrere ja tare nika tä krübäte ni kisete. Erere arato, Kristo köböire Ngöbökwere ni die mikadi kri krübäte amne kä mikadita nuäre kwe nibtä. ⁶Ye abko, mun rabadre die mikani Ngöbökwere amne kä rabadreta nuäre munbtä amne mun rabadre dian-intari, abkokäre nunta ja tare nike sribi Jesukristokwe ye dokwäre. Ngöböta nun die mike amne tä kä miketa nuäre nunbtä, nunkwe mun die mikadre amne nunkwe kä mikadreta nuäre munbtä siba angwane, nunta ja tare nike, ye kwrere mun tädre ja tare nike tödekabtä Jesubti angwane, munkwe nünandrekä

dite jabtä, abkokäre Ngöböta nun die mike amne tä kä miketa nuäre nunbtä. ⁷Ye abko, munta ja tare nike gwaire nunbe, ye kwrere arato Ngöbökwé mun die mikadre amne kä mikadreta nuäre kwe munbtä gwaire nunbe gare nunye, aiseite mun rabadi dianintari metre gare kuin nunye.

⁸Ti mräkätäre, tita tarä tike kore munye, ñobtä ñan angwane provincia Asiate kukwe rakakaba taretare krübäte nun rüere, ye abko rabadre gare munye, ie ti tö. Jä oto doboko rika ngitiekä nibti, käkwe ni ketate temen, ye kwrere jire kukwe jataba doboko krübäte nun rüere, käkwe nun di gakaba jökrä amne, nunkwe ñan nünandre mda rababa ruen nunye. ⁹Angwane nun krütadre era metre rababa ruen nunye, akwa kukwe rakakaba kore nunbtä, ye köböire abko nunkwe ñan tödekadre ja di jenbti au akwa, Ngöbö ni krütanikrütani mikakata nire, ye aibebti nunkwe tödekadre abko rükaba gare nunye. ¹⁰Amne Ngöbökwé nun diantariba gata ye ngäniene, ye kwrere kukwe jatadita nun rüere angwane, Ngöbökwé nun dianditarita gata ngäniene. Ngöbökwé nun ngibiadi kärekwäre abkobti nunta tödeke, ¹¹amne munta blite Ngöböbe, yebti mun rabadre nun die mike kri. Ye abko, mun kwati tä blite Ngöböbe nunkrä ne ngwane, nun die mikata Ngöbökwé, ye rükadi gare munye angwane, ni kwati käkwe kuin niedi Ngöböye nunbtä.

**Ñobtä Pablo ñan nikani
basare nitre Corintoboye**

¹²Mdakäre abko, kukwe krörökrörö abko nun tö mikai gare bäri munye: Ngöbö diebti nunkwe nünanba deme ni mda mda ngätäite kä nebtä amne mun bäri, ben nunkwe nünanba kore abti kä nüke mtare. Erere arato, Ngöbö diebti nunkwe ni mda mda ngökani ñakare

jire, ye abko gare kuin nunye amne jata nebe ruen ngite ñakare jire chi nunye Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan angwane ñan ni kä nebtä töi abko erere nunta näin, akwa Ngöböta ja moto mike kuin nunkrä abko diebti nunta näin kore. Ye mdenbtä nun tö ja dikaire. ¹³Amne nunkwe tarä tikani munye, ye abko munkwe ñäkädre btä amne rükadre gare kuin munye abko erere nunkwe tikani, aiseite tarä yebtä munkwe ñäkä amne, rükadi gare kuin jökrä munye abko tita nütüre. ¹⁴Angwane nun abko tä nüne ño, ye nukanina gare ruäre munye, akwa mtare rükadre gare täte munye, ie ti tö, ni Dänkien Jesu jatadi nüketa angwane, ja rabadre ruen ütiäte nunbti munye, ye kwrere arato ja rabadre ruen ütiäte munbti nunye ni Dänkien Jesu ngwärekwé abkokäre.

¹⁵⁻¹⁶Ti nämä tödeke kore munbti, aiseite ti näin Macedonia angwane, ti näin käne nebe basare munye yete, ti nämä nütüre abko erere tikwe nieba munye. Erere arato, ti jatadreta ja jiebti angwane, ti rükadre basareta jire munye yete, ti nämä nütüre. Tikwe basadi bobu kore munye, abti munkwe ti die mikadre nikenta nebe Judeate ti nämä nütüre, akwa ti ñan rababa basare munye yete. ¹⁷¿Tikwe köbö kitaba basakrä munye, yebti tikwe töbikabare ñakare kuin ja käne munta nütüre ya? Mdakäre abko, ¿tita kukwe kubu niere kukwe kwatibe kräke amne ti töi abko tä jändrän md-abtä, aiseite tita jän niere, akwa tita ni ngökö abko munta nütüre tibtä ya?

¹⁸Ngöböta ja kukwei bien kwatibe, bti tä mike täte, ye kwrere nunta kukwe kuin Jesubtä niere munye angwane, nunta blite kwatibe, aiseite ñan nunta “jän” niere, yebti nunta “ñakare” niereta batibe munye, ¹⁹ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesukristo Ngöbö Odeibtä abko Silvano, Timoteo amne ti käkwe mikani gare munye angwane,

nunkwe ñan niebare krörö munye: Nane Ngöbö kukwei Jesubtä abko era, nane era ñakare abko nunkwe niebare ñakare kore munye. Akwa Ngöbö kukwei Jesukristobtä abko kukwe era erere niebare kwatibe nunkwe munye, aiseite nunkwe blitabare ñakare ketebu batibe. Ngöbökke ja kukwei mikadre täte, yebtä “jännri” niebare kwatibe kwe Jesukristobtä abko erere rabadi kärekäre, ²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökke ja kukwei biani kabre kukwe nuenkäre ni kräke abko mikani bare täte jökrä Kristo köböire kwe. Ye mden kisete, nita Ngöbö käikitekä angwane, Ngöbökke ja kukwei mikani täte Kristo köböire, yebtä nita “Amen,” niere abko erere raba bare kore nita niere Ngöböye Kristo Jesu köböire. ²¹ Ti mräkätre, Ngöbö ara jire kärke nun amne mun mikani nünenkä dite ketetibe gwaire Kristobtä. Ye abko, Ngöbö ara jire kärke ni mikani deme jenena jakrä. ²² Erere arato, Ngöböta ni bkäne abko bä mikani krörö kwe: Niarakwe ja Üai Deme mikani nüne nibtä, angwane jändrän tärä bäri mda kwe nikrä abko mikani gare nie arato, ye köböire abko Ngöböta jändrän mda mda ngibiare ni kräke abko tä mike gare nie.

²³ Tita kukwe era erere niere munye, ye abko gare kuin Ngöböye, aiseite ti rikadre Corinto mun kanti yete ti nämä nütüre, akwa ti ngämi niken, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe, aiseite ti ñan tö ñäkäita taretare munye, aiseite ti ngämi niken. Tita kukwe niere munye, nebtä tita mun ngökö ne ngwane, Ngöbö ara jire raba niere ti rüere mun ngök-abtä kore. ²⁴ Mun abko tä tödeke Kristobti, yebtä abko ñan nunta ja mike mun dänkiene, akwa nunta sribi nuene jirekäbe gwaire munbe abko kärke kä mikadre bäri nuäre munbtä, abkokäre nunta sribire kore, ñobtä ñan angwane

mun nena nünenkä dite jabtä tödekabtä Kristobti aiseite.

2 Ti tö rababa kä mikai bäri nuäre munbtä, aiseite ti ñan tö rababa näin ñäkäkäre taretare munye bobukäre mun moto mikakäre ulire, aiseite ti ngämi ne-beta basare munye. ² ;Tikwe mun moto mikadre ulire, ye ngwane ñan mun moto mikani ulire tikwe, ye ara kärke kä mikadre nuäre tibtä ya? ;Jännri! Mun ye aibe raba kä mike nuäre tibtä. ³ Tikwe tärä tikaba tare kore munye, ñobtä ñan angwane munkwe kä mikadre nuäre tibtä näre abko munkwe ti moto mikadre ulire rababa ruen tie, ñobtä ñan angwane mun ñan tö namani ti kukwei mikai täte, aiseite ti ñan tö rababa rikai yete. Ti rikadre yete angwane, munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä tibe rababa ruen tie, akwa tikwe tärä tik-aba jirekäbe kore munye. ⁴ Ti nämä tärä ye tike munkrä angwane, ti töi ñan rababa krütare munbtä amne, ti moto rababa nötöte krübäte mun jiebtä amne ti rababa mun müaire krübäte jakän tärä ye tikare kwärä, akwa tikwe tärä tik-aba taretare kore munkrä, ye abko ñan tikwe tikaba mun moto mikakäre ulire, akwa mun tare kri tikwe, ye rükadre gare munye, ie ti tö rababa, aiseite tikwe tärä tikaba kore.

Ni kukwe käme nuenkä kadreta ngäbti

⁵ Mdakäre abko, ni iti kärke ti moto mikani ulire, ye abko ñan ti ne aibe moto mikani ulire kwe, akwa bäri mun moto mikani ulire kwe arato ruen tie. ⁶ Akwa ni ja mikaka ngite, btä mun kwati kärke mäträbare krübäte, ye abko namanina dbe, ⁷ aiseite mtare kukwe btä ja mikani ngite kwe, ye munkwe di-anka bti ta amne, munkwe die mikata amne kä mikata nuäre btä munkwe, niara ñan moto rabadre ulire dikaro abkokäre. ⁸ Amne munta ni ja mikaka

ngite ye tarere kri abko munkwe bä mikata tuadre ie abko ti tö ribei kore munye. ⁹Kukwe nämáne nakenkä mun ngätäite yete, abtä tikwe tärä tikaba munye, ye abko tita kukwe niere abko erere munkwe mikadre täte jire jökrä ya ño abko ti tö rababa gai, käkwe tärä tikaba kore. ¹⁰Ye abko, nire nire tä ja mike ngite, akwa munta denta bti ta, ni ye abko tita ngite den bti ta arato, aiseti ni ye käkwe ja mikani ngite ño erere ne ngwane, tikwe diandi bti ta arato mun die mikakäre nüne metre Kristo ngwärekre, ¹¹ñobtä ñan angwane Satana käre tä juto biare kukwe miketbe ni rüere, ye abko garera nie, aiseti Satanakwe ñan ni ngökadre ni ja mikani ngite yebtä, abkokäre nikwe ja ngite diandre jabti ta kwärikwäri.

**Kukwe ükaninte btin Ngöbökwé,
kräke Pablota sribire**

¹²Tikwe tärä tikaba kore munye, bti ti rikaba nebe juta Troate kukwe kuin Kristobtä mikakäre gare angwane, Ngöbökwé kä bianba kuin tie sribikäre ni Dänkien Kristokrä. ¹³Akwa ti ñan rababa nebe nuäre, ñobtä ñan angwane ti mräkä Tito ñan kwanba tie juta Troate, aiseti ja mräkätre tödekaka Jesubti Troate, ie tikwe köbö ngwiantariba, bti ti rikaba Macedonia mda.

¹⁴Tita kuin niere Ngöböye, ñobtä ñan angwane Kristo krütani krusobtä angwane, ni ganainbare kwe Ngöbökrä amne Ngöbökwé ni dianinkä sribikäre jakrä Kristo köböire. Ni ganainbare rübtä abko tä näin ni ganainkä jiebti, ye kwrere mtare nunta näin Kristo jiebti. Nun köböire abko Ngöböta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni mda mdaye, aiseti jändrän rä bäne, ye kwrere kukwe kuin ye rä kite niken kä jökräbti temen. ¹⁵Ne aiseti Kristokwe nünabare ño, käkwe ja tare nikani, ye kwrere tita nüne. Ye abko, Kristo namani kuin dbe

Ngöbö ngwärekre, ye kwrere tita Ngöbö ngwärekre, jändrän rä bäne ye kwrere. Amne ni mda mda rabadre dianintari ya, ñakare ya, akwa jändrän rä bäne ye tä näin jökrä ni ngätäite kä ngrabare temen, ye kwrere jire tita niaratre okwäte. ¹⁶Akwa nire nire rabadi nianinte, ye ie abko ti rabai tuen jändrän ngwäkäre rä käme kwrere, akwa nire nire rabadi dianintari Ngöbökwé, ni ye ie ti rabai tuen jändrän rä bäne kwrere, ñobtä ñan angwane tita kukwe kuin Jesubtä mike gare ietre aiseti. ¡Sribi ye abko ni ñakare jire chi rabadre nuene ja di jenbti au ñan ñan! ¹⁷Ye abko ni kwati tä näin Ngöbö kukwei kuin dirire ngwian diankrä jae, ye kwrere tita näin ñakare, akwa ti abko tä näin Ngöbö kukwei mike gare era metre. Ni juani Ngöbökwé tä blite era metre töi kuinbti, ye kwrere tita blite Kristobtä Ngöbö okwäbti Kristo köböire.

3 Tita sribire kuin Ngöbökrä rükadre gare metre munye, abkokäre tita blite kore, ¿yebtä abko ti kiterate ja käikitekä au tuen munye ya? ¿O ni ruäre kukwei mikadre ütiäte, abkokäre tä tärä kärere ngwiande jabtä, ye kwrere ti rikadre ngwena munye, munta nütüre ya? ¿O ni ruäre kukwei mikadre ütiäte kä mdabti, abkokäre tä tärä kärere munye, ye kwrere tikwe tärä kärädre munye ja kukwei mikakäre ütiäte ni mda mdaye ya? Ñakare jire chi munkwe biandre, ñobtä ñan angwane ni mda tä biamna munye, ²akwa tärä ye kwrere abko ütiäte ñakare tikrä, ñobtä ñan angwane mun ara jire tä tärä ti kukwei mikakrä ütiäte ye kwrere tikrä. Käre munta töre tie amne tita mun tarere bäri. Ye abko, ni mda mda käta mun mike ñäräre angwane, munta tödeke Kristobti sribi tikwe köböire abko tä nüke gare ietre. Mdakäre abko, tita mun tarere ño, ye abko tä tuen ni jökräye, aiseti tärä ni kukwei mikakrä ütiäte btä

ñākāta, ye kwrere jire munta ni jōkrā ngwārekri. ³Amne sribi tikwe kōböire munkwe tōdekani Kristobti, aisete mun abko tārā ni kukwei mikakrā ūtiāte kwrere tikrā, ye abko ni jōkrā raba tuen, aisete Kristo ara jire kākwe mun mikani tārā ye kwrere abko tita mike tuadre ni mda mdaye. Mdakāre abko, mun abko ñakare tārā tikata plumabti kwrere, ñobtä ñan angwane tārā ye kwrere abko nire ñakare, akwa Ngöbö nire abko Üai ara jire kākwe mun mikani tārā ye kwrere. Erere arato, mun abko ñakare tārā okwā tikani jā otobtä Ngöbökwē biani Moiséye kira ye kwrere. Akwa mun nire ye ara jire tōi abko Ngöbökwē mikani tārā kwrere sribi nunkwe kōböire.

⁴Amne Kristo kōböire nunta tōdeke kri Ngöböbtī, aisete kukwe nieta nunkwe jabtā ne abko era metre abko erere nunta niere. ⁵Ye abko ñan nun di tārā tāte jōkrā bikakāre kri sribi nunkwebti, akwa Ngöbö diebti sribi Kristokrā tā nebe bare nie. ⁶Ne aisete, kukwe ūkaninte btin Ngöbökwē Kristo kōböire, ye mikakāre gare ni mda mdaye, Ngöbö ara kākwe ja di biani nunye. Akwa kukwe ūkaninte btin ye abko ñakare tā ūkaninte Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye ye kwrere, akwa Ngöbö Üai ara jire tā sribire kukwe btin yebti, kāta ni mike nūne kākēkäre Ngöböbe. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye ye abko nikwe ñan mikadre tāte jōkrā angwane, tā ni kite ngise amne tā ni mike kākēkäre Ngöbö okwā bäre mento.

Kukwe ūkaninte btin Ngöbökwē abko bāri ūtiāte kri

⁷Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye, ye nikwe ñan mikadre tāte jōkrā angwane, ni kitadre ngise kwe amne ni rabadre kākēkäre Ngöbö okwā bäre mento. Kukwe ye abko nāmane tikani jābtā

abko Ngöbökwē biani Moiséye kira angwane, Ngöbö trā namani bā nuāre ye abko trā namani jōkrā Moisés ngwārebtā. Yebti Moisés jataninta gwākāre angwane, Ngöbö trā ye jatani nebata bā diore Moisés ngwārebtā, akwa nitre israelita ñan namani Moisés tua kā ngwārebtā Ngöbö trā kisetē. ⁸Se abko kukwe ūkaninte btin Ngöbökwē angwane, Ngöbö Üai ara kāta sribire nibtä, ¿se abko ñan bā rabadi bāri nuāre ya? ¡Jānri, bāri rabadi nuāre! ⁹Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye, ye abko ñan mikata tāte ne ngwane, tā ni kite ngise jirekābe, akwa Ngöbökwē biani angwane, Ngöbö trā namani bā nuāre, se abko Ngöbökwē kukwe ūkaninte btin, yebti ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tā ni kaen ngābti nieta nie ¿se abko ñan bā rabadi bāri nuāre krübāte ya? ¡Jānri! ¹⁰ñobtä ñan angwane Ngöbökwē kukwe ūkaninte kāne nitre israelitabe angwane, kukwe biani Moiséye angwane, kā trā namani bā nuāre; akwa mtare kukwe ūkaninte btin Ngöbökwē ye nikwe mikadre ñārāre angwane, kā trā rabadi tuen bāri nuāre nie, kā trā namani nuāre kāne yebti ta. ¹¹Ngöbökwē kukwe ūkaninte kāne nitre israelitabe abko biani kwe Moiséye, kukwe ye abko jatani niken bātārekā ta abko Ngöbökwē biani Moiséye angwane, kā trā namani bā nuāre, aisete Ngöbökwē ūkaninte btin nibe Kristo kōböire abko rabadi kākēkäre, ¿se abko ñan bāri ūtiāte, aisete trā rabadi dirare kākēkäre ya? ¡Jānri, bāri trā rabadi dirare kākēkäre!

¹²Kukwe ūkaninte btin Ngöbökwē ye rabadi kākēkäre amne trā rabadi dirare käre, ye gare metre nunye, aisete tita blite ja di ngöi jōkrā kukwe yebtä ni jōkrā ngwārekri. ¹³Akwa ñan tita blite ni jōkrābe Moisés kwrere. Ngöbö trā bā nuāre namani Moisés ngwārebtā, ye abko jatani trā nenkāta amne trā jatani

nebe diore Moisés ngwärebtä abko nire israelita käkwe ñan tuadre, abkokäre Moisékwe dän kukwän kitani ja ngwärebti. ¹⁴ Akwa Ngöbö ara jire käkwe nire israelita dokwä mikani ribi, aiseite kira abti kä nüke mtare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä nire israelita tä ñäke angwane, dän kukwän ni okwäbti kisete kätä nebe tuen ñakare nie, ye kwrere jire kätä nebe nire israelita töibtä. Niaratre töi mräme tä dän kukwän kwrere niaratre okwäbti, ye abko dianka ngämi, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe tödekadre Kristobti angwane, Kristo aibe käkwe jändrän ye diandrekä btätre, niaratre rabadre töi ngitiekä metre abkokäre. ¹⁵ Ye mden kisete, kira abti kä nüke mtare, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä nire israelita tä ñäke angwane, dän kukwän ni okwäbti kisete kätä nebe tuen iko nie, ye kwrere kätä nebe nire israelita töibtä, aiseite Ngöbö kukwei ñan tä nüke gare ietre. ¹⁶ Akwa nita ja töi kwite ni Dänkien kukwäre, kätä tödeke Jesubti angwane, ni töi mräme abko tä dän kukwän kwrere ni töibtä ye abko ni Dänkien tä denkä mento nibtä, ¹⁷ ñobtä ñan angwane ni Dänkien tä, ye kánti Ngöbö Üai tä ben amne nire nire, btä ni Dänkien tä Ngöbö Üaibe, ye kánti nita tikaninte. ¹⁸ Ne aiseite ni jökrä töi mräme mräme abko nämane dän kukwän ni ngwärebtä, kä nämane ni okwä jue mike, ye abko ni Dänkien käkwe dianinkära mento nibtä. Ne aiseite kä trä tä nebe tuen ñäite, ye kwrere jire ni Dänkien Kristo trä bä nuäre tä kite tuen nibtä mtare ni mda mdaye. Ye ñobtä ñan angwane ni Dänkien Üai tä niken ni kwite bäri köbö kwatirekwatire ni mikakäre bäsi ja kwrere ni Dänkienbe, aiseite köbö kwatirekwatire ni Dänkien trä bä nuäre ye tä kite tuen bäri mda nibtä.

Jändrän ütiäte kri

4 Ye abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin ti kräke, käkwe sribi bäri ütiäte biani tie, ye tita naente ñakare nune. ² Akwa kukwe käme gaidre kri nuenta kaibe tiebe, ye abko tikwe kitani jökrä temen amne ñan tita näin kukwe miketbe ni mda mda ngökakrä. Erere arato, ñan tita näin Ngöbö Kukwei mrite kukwe mda mdabe dirikäre; akwa kukwe era erere tita niere kwatibe, aiseite Ngöbö ngwärekre ti töi ño ño amne tita nüne ño ño, ye erere tä nüke gare ni jökräye. ³ Akwa nane Ngöbö kukwei kuin Kristobtä mikata gare tikwe, yebtä ni ruäre töi mräme, aiseite nüke gare ñakare ietre, ne ngwane ni riadite kärekwäre Ngöbö okwä bäre mento, ye aibe ie ñan rükadre gare, ⁴ ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä tödeke Kristobti, aiseite ni rüé Satana tä ngöböre kä nebtä käkwe niaratre töi mikani ngwarbe kä drünente ta amne, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä trä ngitiekä dirare abko ñan jatadre ietre amne Kristo abko ja kwrere Ngöböbe abko ñan jatadre ietre, abkokäre töi mikani kä drünente kore. ⁵ Amne ti abko tä Ngöbö kukwei kuin Kristobtä mike gare angwane, ñan tita blite kuin jabtä au, akwa Jesukristo ni Dänkien, ye aibe mikata gare tikwe. Mdakäre abko, tita Jesu tarere, aiseite ti abko sribikä munkrä, aibe tita niere jabtä, ⁶ ñobtä ñan angwane kena dekä Ngöbökwé kä ne datebare angwane, kä nämane iko jökrä angwane, Ngöbökwé niebare: Kä trä raba ngwen, niebare kwe, ye erere kä trä namani, aiseite Ngöbö ye ara käkwe kä trä kwe mikani trä ngitiekä ti töibtä angwane, kukwe kuin Kristobtä mikani gare tie. Ngöbö trä dirare bä nuäre tä trä ngitiekä Jesukristobtä, ye abko tikwe mikadre gare ni mda mdaye, abkokäre Ngöbökwé kä trä tikaninkä ti töibtä.

⁷Ye abko, jändrän ütiäte kri mikata ñakare dobro unkweinte, akwa kore tä nakenkä nunbtä abko krörö: Ngöbö di kri bä nuäre, ütiäte kri, bti nunta sribire, ye abko tä nunbtä. Akwa tä kite Ngöbökre amne ñan nunkri, ye rabadre gare ni jökräye, abkokäre nun abko di ñakare amne nun ngrabare abko därebe amne mutro dobro sribebare unkwenre kwrere, akwa nunbti Ngöböta sribire. ⁸Ye abko, kukwe tä rä kri nun kisete, akwa ñan kukwe ye käta ji dike nun jite; erere arato töbika kukwe kri nun kisete, akwa ñan yebtä nunta naente. ⁹Mdakäre abko, nun rüe tätre näin kisere nun jiebtä, akwa Ngöböta nun mikete ñakare kaibe amne, nun nitata temen nun rüekwe, akwa niaratre ñan tä nun gaenkä. ¹⁰Ye abko, nunta niken mdente erere ye kanti, Jesu kämikani, ye kwrere bäsi nun kämikata kore, Jesuta nire kärekäre abko käta nun ngibiare amne nun mikadita nire kwe, ye bä mikakäre nunbtä. ¹¹Ne aisete, nun tä nüne, ye ngwane nun rüe tö nun kämikani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diri dokwäre, akwa nun ngrabare gatadre, nebtä Jesu tä nire kärekäre, ye bä rabadi arato, abkokäre nunta ja tare nike kore. ¹²Ne abko, nun rüe tö nun kämikani kore Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diri dokwäre, ye köböire abko munkwe tödekani Jesubti abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe.

¹³Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tikwe tödekani kwatibe Ngöböbti abko erere tikwe blitabare btä, *Salmos 116.10*

abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä. Ye mden kwrere, nun abko käta tödeke kwatibe Ngöböbti, abtä nunta blite Jesubtä, käta sribire, ¹⁴ñobtä ñan angwane Ngöbö käkwe ni Dänkien Jesu mikaninta nire, ye ara käkwe nun mikadita nire munbe gwaire Jesu köböire, abti näin ni ngwena nebe ja

ngwärekre kä käinbti, ye abko gare kuin nunye, aisete nunta biare ja tare nike Jesukrä. ¹⁵Kukwe tä nakenkä jökrä kore nunbtä, akwa ye abko kuin munkrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö moto kuin rükai gare ni kwatiye mun kanti angwane, ni kwati rabadi kuin niere Ngöböye angwane, Ngöbö rabadi käikitaninkä bäri mda.

¹⁶Ne mden kisete, nun naente ñakare sribi nuene Ngöbökrä. Nun ngrabare ye abko kite niken ngwarbe janknu mentokwäre, akwa nun üai abko Ngöböta kwite bäri btin köbö kwatirekwatire. ¹⁷Ne aisete, nunta nüne kä nebtä angwane, nunta ja tare nike, akwa ye jötrö amne ñakare tare, aisete gwä näin ta. Ja tare nika kore, ye ütiäre abko jändrän bäri ütiäte kri Ngöbökre rabadi kärekäre nunkwe. ¹⁸Ne mden kisete, jändrän tuen kä nebtä, yebtä nunta okwä ketete ñakare, akwa jändrän kuin Ngöbökre tuen ñakare, yebtä nun töita, ñobtä ñan angwane jändrän tuen nie kä nebtä, ye abko tä jötrö, gwä näin ta, akwa jändrän kuin Ngöbökre tuen ñakare, ye abko rabadi kärekäre, aisete bäri ütiäte.

Ngöbökre ni ngrabare biandi btin nie

5 Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre tä niken ngwarbe jötrö, ye kwrere ni ngrabare tä jötrö kä nebtä. Akwa ju nuäre ngwiandre tä niken ngwarbe, ye kwrere ni ngrabare ne näin ngwarbe angwane ni krütadi, ye ngwane ni ngrabare btin abko ju bäri kuin niken ngwarbe ñakare ye kwrere abko Ngöbökre biandi nie kä käinbti abko te ni näin nüne. Ju ye abko mikani ñakare ni kä nebtäkre abko te ni näin nüne kärekäre. ²Ni ngrabare tä ju nuäre ngwiandre kwrere ni kräke, te nita nüne angwane, nita täkekäbe jabe ja tare nika kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbökre ni kwitadre jötrö ju mdate

kä käinbti angwane, ni ngrabare biandre btin kwe nie, ie ni tö bäri, ³ñobtä ñan angwane ni ngrabare tä dän kwrere nibtä ni üaikrä, ne rikadre ngwarbe angwane, Ngöbökwé ni ngrabare biandi btin nie kä käinbti, ni ñan rabadre ni bütiere kwrere abkokäre. ⁴Ni ngrabare tä niken ngwarbe jötrö, ye abko ju nuäre ngwiandre kwrere amne nita nüne te kä nebtä angwane, nita täkekäbe jabe kukwe taretare kisete. Akwa ni ñan tö ja tuai ni bütiere kwrere, aiseté Ngöbökwé ni ngrabare mdara jire biandre btin nie abko ie ni tö. Ni ngrabare btin biandre nie Ngöbökwé, ye abko rabadre kärekäre, käkwe ni ngrabare tä krüte ye gadrekä jökrä. ⁵Amne Ngöbö ara jire käkwe ni dätebare nünakäre kärekäre jabe, aiseté Ngöbökwé ni ngrabare btin köböi mikani nie, yebtä ja kukwei mikadi täte jökrä kwe bä mikakäre abko ja Üai Deme biani kwe nie.

⁶Ye mden kisete, nita nebe ulire ñakare nüne ni ngrabare nebti, akwa nita tödeke käre Ngöböbti. Akwa ni ngrabare nebti ni tä nüne kä nebtä angwane, ni tä nüne mente Ngöböye, aiseté nita nüne ñakare ni Dänkien Jesu kánti. ⁷Akwa mtare jändrän tuen ñakare nie Ngöbö kánti, bti nita tödeke nünane kwärä kä nebtä, akwa jändrän tuen nie, yebti nita tödeke ñakare. ⁸Ye abko, Ngöbökwé ni ngrabare btin biandi nie, bti nita tödeke, yebtä abko ti töta nebe ja ngrabare ne mikaité jötrö rikakäre nüne kärekäre ni Dänkien Jesube kä käinbti. ⁹Ye mden kisete, ni tädre nüne janknu ja ngrabare nebti kä nebtä ya o ni rikadrera nüne kä käinbti ya, akwa käre nita dre dre nuene, yebtä ni tö ni Dänkien moto mikai nuäre, ¹⁰ñobtä ñan angwane batira jire ni jökrä rabadi Kristo ngwärekre, kánti kukwe ükadite kwe nikrä angwane, ni nämáne nüne kä nebtä käkwe jändrän kuin nuenbare ya o jändrän käme nuenbare, ye erere Kristo

käkwe ütiä biandi nie, aiseté ni itire itire käkwe dre nuenbare, ye erere ütiä rabadi kisete.

Ngöböta ja mäketä nibe abko Pablokwe mikadre gare

¹¹Ye mden kisete, nita ni Dänkien mike ütiäte jae, aiseté nita sribire ni jökrä töi kwitakäre Ngöbökre, niaratre käkwe tödekadre Jesubti abkokäre. Tita sribire era metre, ye abko gare kuin Ngöböye, ye kwrere arato rabadre gare kuin munye abko ie ti tö. ¹²Ye abko, ñan ti tö ja käikitaikäta au, käta blite kore, akwa ja rabadre ruen ütiäte mda bati munye sribi tikwe köböire, abkokäre tita blite kore. Akwa nitre dirikä blo tä yete mun ngätäite abko tä näin sribi kwekwe aibe käikitekä au, akwa töi ño amne moto ño Ngöbö ngwärekre abko tätre mike ütiäte ñakare, ye okwäbti abko munkwe sribi tikwe mikadre ütiäte, abkokäre tita blite kore. ¹³Akwa sribibtä Ngöbökrä käta nebe tuen jäme ti dokwäbti, ye abko Ngöbökrä; akwa kä ruen kuin ti dokwäbti, ye abko mun die mikakrä nüne Kristokrä. ¹⁴Tita kore ñobtä ñan angwane Kristota nun tarere, ye käta ti kite nüne Kristo kräke ja di ngöi jökrä, ñobtä ñan angwane Kristo krütani ni jökrä täte, aiseté ni ngwäkäre käta töbike ñakare mda kukwe kämekämenbtä, ye kwrere jire ni jökrä tödekaka Jesubti käkwe trö kwitadre kukwe kämeye amne, ñan nünandre jakrä kwetre, ye abko tä gare metre tie, aiseté tita nüne kore Kristo kräke. ¹⁵Kristo abko krütani ni jökrä kräke, aiseté nikwe ñan nünandre jire chi mda jakrä, akwa Kristo krütani nikrä, abti Ngöbökwé mikaninta nire, ye aibe kräke nikwe nünandre, abkokäre krütani ni jökrä kräke.

¹⁶Kristo krütani ni jökrä kräke, ye mden kisete ni tödekaka ñakare Jesubti käta töbike ño ño ni mda mdabtä, ye kwrere nita töbike ñakare mda

mtare. Käne ni ngämi tödeke Kristo-bti angwane, Kristo abko ni ngwarbe ni mda mda kwrere ni nämane nütüre btä, akwa mtare nita töbike ñakare kore mda. ¹⁷Ne aiseti nire nire tä ketetibe Kristobe abko töita nebe ni btin kwrere amne, jändrän jökrä kira kämekäme nämane btä, ye abko nikanina ta. Ye täte Ngöbökwé ni kwitanina btin ketetibe Kristobe, aiseti ni töita nebe btin mda. ¹⁸Sribi jökrä, ye abko sribi Ngöbökwé amne Ngöbö ara jire käkwe ni mikani ja mäketä jabe Kristo köböire. Erere arato, ni jökrä käkwe ja mäkädreta Ngöböbe, ye abko tikwe mikadre gare ni mda mdaye abko sribi ye mikani ti kisete kwe abko krörö: ¹⁹Kristo krütani ni kräke, ye köböire Ngöbö ara jire namani ja mäketä ni jökräbe amne, nita tödeke Kristobti, ye ngwane Ngöböta ni ngite niara rüere denkä mento nibtä. Amne Ngöbö tö ni tuai ja mäketä jabe, ye abko ti mikani niekä kwe ni mda mdaye. ²⁰Ne aiseti, Kristo ara jire käkwe ti juani blite niara käfti amne niara diäre amne, Ngöbö ara jire käkwe blitadre, ye kwrere jire Ngöböta kukwe ribere ti köböire munye. Kristo diäre tita kukwe krörö ribere kisere munye: Munkwe ja mäkädreta Ngöböbe, ye abko tita mätäire munbtä Kristo käfti. ²¹Kristo käkwe ja mikani ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa Ngöbökwé niara mikani ngite ni kwrere, niara köböire ni rabadre tuen metre Ngöbö ngwäreki abkokäre.

6 Mtare ti abko sribikä Ngöbökwé, aiseti tita ribere krörö munye: Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä abko munkwe kanina ngäfti, akwa mtare munkwe ñan trö kwita ie, ²ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kä kuin näire munkwe ja di käräbare tie angwane, tikwe mun kukwei kani ngäfti.

Erere arato, köbö ye näire mun rabadre dianintari, ye angwane tikwe mun die mikani käkwe mun dianintari, *Isaías 49,8*

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä. Ne aiseti mtare abko kä kuin nüra munkrä amne mun rabadre dianintari abko köböi nüra mtare.

Pablokwe ja tare nikani kri

³Nunta sribire ye rüere ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo, abkokäre nunta nüne ñakare blo ni mda mda okwäfti. ⁴Akwa nun abko sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike krörö jabtä: Nunta ja tare nike kri krübäte angwane, nunta ja tare nika ye mike niken bätärekä ta. Erere arato, nunta jändrän jökrä mdei nike kri amne kukwe bätäkä ngwarbe tä kite nun rüere kwärikwäri sribibtä Jesukristokrä abko kisete nunta ja tare nike. ⁵Erere arato, kukwe kuin Jesukwe dokwäre nun kwata metata, nun kitata ngite kä teri amne, juta kwatirekwatire te ni kwati käta kä mike nokre nun rüere. Mdakäre abko, nunta sribire tare krübäte au jakrä amne nunta kibien ñakare sribibtä amne nunta mrö nike kri arato. ⁶Mdakäre abko, nun sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike krörö arato: nunta nüne deme Ngöbökrä amne kukwe kuin era metre Ngöbökwé Jesubtä abko gare kuin nunye. Erere arato, nun motota nebe romon ñakare jötrö jötrö nun rüe kräke, akwa nunta tarere bätärekä ja täritäri. Erere arato, Ngöbö Üai Deme tä nüne nunbtä, köböire nunta ni mda mda tarere era metre jökrä. ⁷Amne nunta kukwe era metre Ngöbökwé niere amne, Ngöbö di kri tä nunbtä, ye köböire abko nun sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike. Mdakäre abko, nunta nüne era metre Ngöbökrä ni mda mda okwäfti, ye abko jändrän rükrä kwrere amne jändrän ja ngibiakrä ni rüe

ngäniene, kwrere tä nun kisete kwärik-wäri abko bti nunta rüre nun rüebe. ⁸Erere arato, batira jire nun mikata ütiäte jae ni mda mdakwe amne batira jire abko ñäkäta taretare nunye arato. Erere arato, batira jire ni mda mda tä blite kuin nunbtä, akwa batira jire abko blitata blo nun rüere ni mda mdakwe. Erere arato, nunta kukwe era erere niere, akwa nun bä mikata ni ni ngökaka kwrere. ⁹Erere arato, nun abko gare kuin ni mda mdaye, akwa nun gare ñakare ietre tä niere; bäsi nun kämikata batire batire, akwa nun tä nüne; nun kwata metata krübäte, akwa nun kämikata ñakare. ¹⁰Mdakäre abko, nun motota nebe ulire, akwa käre käta nebe bäri nuäre nunbtä. Erere arato, nun bobre, jändrän ñakare nunkwe, akwa nunta ni kwati mike jändrän Ngöbökwé bkäne kabre; nun jändrän kä nebtä bkäne ñakare, akwa nunta jändrän jökrä Ngöbökwé bkäne, ye kwrere nun abko sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike jabtä.

¹¹⁻¹²Ti mräkätre Corintobo, nun nämä töbike ño, erere nunkwe niebare kwatibe munye amne, nunta mun jökrä tarere kri krübäte, akwa munta nun tarere ñakare metre. ¹³Ye abko, ngäbäkre rün käta kukwe ribere ngobo kwe ie, ye kwrere ti bike ribere munye: Tita mun tarere kri abko ütiäre munkwe ti tare ja di ngöi jökrä abko ti tö ribei munye.

Nitre tödekaka ñakare Jesubti, ben ja mäkädre ñakare

¹⁴Mdakäre abko, jändrän ngwarbe bä jene jene, ye ni ñan raba mämete krito kratibebtä mikakäre sribire gwaire abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere arato nitre tödekaka ñakare Jesubti, ye ben munkwe ñan ja geta dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé abko ñakare ja kwrere jire chi kukwe käme yebe. Erere arato, kä iko

abko ñakare jire chi kä ngwen kwrere, aisete ñan rabadre ketetibe jire chi. ¹⁵Erere arato, Kristo abko töi ñakare ja näre Belialibe (abko Satana ara), ye kwrere arato nitre tödekaka ñakare Jesubti abko ñakare töi ja näre nitre tödekaka Jesubti ben. ¹⁶Erere arato, mun tödekaka Jesubti abko ju Ngöbö nire kwe ye kwrere amne, mun ñan rabadre jire chi ketetibe ngöbötre ngwarbe ben mikakäre ütiäte jae, ne abko gare metre munye. Ni tödekaka Jesubti abko ju Ngöböbe kwrere gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö ja Kukweibtä:

Tikwe nünandi amne tikwe dikadikä niaratre ngätäite amne, ti rabadi Ngöböre kräke amne niaratre rabadi juta jen tikwe, *Levítico 26.12; Jeremías 32.38*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁷Ne aisete ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö nitre tödekaka Jesubtiye arato:

Nitre tödeke ñakare tibti, ye ngätäite nän mento amne kä mikekä munkwe.

Amne jändrän dbe ñakare ti ngwärekrei, yebtä munkwe ñan kise mika jire chi.

Munkwe nuendre kore ne ngwane, tikwe mun kadi ngäbti.

¹⁸Amne ti rabadi mun Rün munkwe amne mun merire brare abko rabadi ti ngäbriänkäre tikwe, ye abko ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä käta niere kore, *2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

7 Ti mräkätre tare tikwe, ni Dänkien käkwe jändrän kuin köböi mikani kore nie, ye mden kisete jändrän jökrä käta ni mike käme Ngöbö ngwärekrei, ye ngäniene nikwe ja ngibiadre kuin deme Ngöbökrä. Ye abko, ni ngrabare amne ni üai abko nikwe ngibiadre deme jökrä amne, nita Ngöbö jürä ngwen jabtä, ye

köböire abko ari ja töi mike kwatibe nü-nakäre bäri deme Ngöbökrä.

**Nitre Corintobo käi
namani nuäre Pablobtä**

²Ti mräkätre, munkwe ti taretä, ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti mun ngätäite abko rüere tikwe kukwe nuenbare blo amne, ni ñakare jire iti nikani ji blobti nünakäre Ngöbö rüere ti köböite. Erere arato, ni ñakare jire iti mun ngätäite abko tikwe ngökani ngwianbtä. ³Tita blite kore ye abko ñan tita blite blo mun rüere mun bä mikakäre käme, akwa tikwe kukwe niebare käne munye, ye erere ti tö nieita munye: Mun tare kri tikwe, aisete tita juto biare nüne amne krüte munbe gwaire. ⁴Mun rikai janknu mentokwäre Jesukristo jiebtu ruen tie bäri, aisete tita blite kore munbe. Mun käi juto krübäte tibtä. Tita ja tare nike bätäkä ngwarbe, akwa ti töita nebe munbtä angwane, jata nebe ruen dite tie amne käta nebe nuäre krübäte tibtä.

⁵Kukwe rakakaba mda tibtä abko ti bike niere munye: Ti rükaba Macedonia nete, ye näire mentokwäre tita jadüke ñakare jire amne, kukwe taretare tä kite ti rüere kwärikwäri. Yebtä abko, kä jüräta nebe kri tibtä, aisete tita nüne ñakare jäme abti kä nüke mtare. ⁶Akwa Tito rükabata angwane, Ngöbö kä mikakata nuäre ni moto ulire btä, Ngöbö ye abko käkwe kä mikabata nuäre tibtä Tito köböire. ⁷Ye abko, ñan Tito rükabata aibe käkwe kä mikabata nuäre tibtä, akwa munkwe kä mikani nuäre Titobtä arato, ye abko käi rababa nuäre tibtä. Ye abko, mun tö ti tuaita krübäte amne munkwe ja mikani ngite, yebtä mun motota ulire ti jiebtu amne munta töbike kri tibtä, ye nieba jökrä Titokwe tie abko bäri käi rababa nuäre tibtä mda.

⁸Ti mräkätre, tikwe tarä tikaba tare munye ye käkwe mun moto mikani

ulire, akwa yebtä abko ja ruen ngite ñakare tie mtare. Tikwe tarä tikaba tare munye, ye käkwe mun moto mikani ulire bä jötrö, yebtä bäsi ja rababa ruen ulire tie kena, ⁹akwa mtare käi nuäre tibtä. Ye abko ñan tikwe tarä tikaba munye, käkwe mun moto mikani ulire abko käi nuäre tibtä abko mun raba nüttüre, akwa tikwe tarä tikani munye, ye käkwe mun moto mikani ulire Ngöbö ngwärekre, ye köböire abko munkwe ja töi kwitaninta Ngöbö kukwäre käkwe kukwe käme nuen nämane munkwe, ye munkwe kitani temen, ye abko käi nuäre tibtä. Ne aisete, mun moto rabadre ulire kore, ie Ngöbö tö namani abko erere namani bare, aisete mun ñan nikani jire Ngöbö bäre mento nun köböite. ¹⁰Ye abko, nikwe kukwe käme kitadre temen, abkokäre ere angwane Ngöböta ni moto mike bäri ulire, ye abko käta ni töi kwiteta Ngöbö kukwäre amne nita kukwe käme ye kite temen ni rabadre dianintari abkokäre. Ye mden kisete, ni motota nebe ulire kore, ye ngwane ja ñan rabadre ruen ngite nie. Akwa nitre tödekaka ñakare Jesubti motota nebe ulire, akwa ñan tä kukwe käme kite temen, ye abko rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ¹¹Ngöbö tö namani mun tuai moto ulire, ye erere mun moto namani, ye köböire abko jändrän bäri kuin namani bare munye abko krörö: kukwe nämane nakenkä ti rüere, yebtä munkwe töbikabare kuin ja käne amne munkwe ti ngie mikani. Ni nämane rüere ti rüere, kräke mun moto namani romon amne nane Ngöbökre mun mikadre ja ngie nuen ti dokwäre, yebtä kä jürä namani munbtä arato. Akwa yebti abko mun tö namani tuaita amne mun namani mokrere tibti, käkwe ni ja mikaka ngite ti rüere ye mikani ja ngie nuen ti dokwäre. Munkwe jändrän jökrä nuenbare kore, ye köböire abko mun ja mike ngite ñakare siba ti

rüere abko munkwe bä mikani jabtä. ¹²Tikwe tärä tikaba tare munye, ye ngwane nirekwe ja mikani ngite amne nire rüere ja mikani ngite kwe, yebtä ñan ti töi nämä, käkwe tärä tikaba munye, akwa Ngöbö ngwärekre munta ti tarere ño, ye abko rabadre gare metre, abkokäre tikwe tärä tikaba kore munye. ¹³Ye angwane, munta ti tarere abko munkwe bä mikani jabtä, ye abko käi nuäre kri tibtä mtare.

Mdakäre abko, munkwe kä mikaba nuäre tibtä, yebti ta abko kä nuäre kri Titobtä rükabata, ye abko bäri käi rababa juto tibtä amne, mun jökrä käkwe Tito die mikani, aiseite kä namaninta nuäre krübäte btä, ye abko bäri käi juto tibtä. ¹⁴Tito ngämi niken mun kánti yete, känenkri ti nämä mun mike ütiäte jae, tikwe nieba ie. Ye kwrere bkänä munkwe ñan ti mikani ja gaire Tito okwäbti. Ye abko, ti nämä munbe Corinto yete angwane, tikwe kukwe era erere aibe niebare munye, ye kwrere ti nämä mun bä mike ütiäte Titoye, ye erere mun kwani ie. ¹⁵Tito janama mun kánti yete angwane, mun jökrä käkwe kani ngäbti kuin amne munkwe mikani bäri ütiäte jae, käkwe niara kukwei mikani täte, ye abko tä nüke töreta ie, aiseite mtare Titota mun tarere bäri mda. ¹⁶¶Ti raba tödeke kwatibe munbti, ye abko käi nuäre kri tibtä!

Ngwian biandre ja moto kuinbti

8 Ti mräkätre, mtare ti bike blite kukwe mdabtä abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä Macedonia nete abko kräke Ngöbökre ja moto mikani kuin, käkwe die mikani kri abko ti tö nibi niei munye. ²Tödekabtä Jesubti ja mräkätre nete käkwe ja tare nikani kri krübäte, akwa kä bäri nuäre krübäte btätre. Erere arato, niaratre bäri bobre bobre amne tä jändrän kabre mdei nike, akwa bäsi ni ngwian bkänkä krikri

käta ngwian bien kabre, ye kwrere jire ngwian bianba ja moto kuinbti kwetre Ngöbökrä. ³Ye abko, niaratre di nuäi nuäi, ye erere btä ngwian bianba kwetre, akwa ja moto mikani bäri kuin kwetre, käkwe ngwian biani bäri mda arato. Ja mräkätre käkwe ngwian bianba kore ti okwäbti, aiseite tita niere kore munye. Erere arato, ja töi jenbti ⁴ja mräkätre Macedonia nete tö rababa juta deme Ngöbökre die mikai ni tödekaka Jesubti nünanka kä mda mda kánti ben gwaire, aiseite tikwe kä biandre ietre arato ngwian biankäre abko rababa ribere kisere tie. ⁵Ye erere bkänä, niaratre di nuäi nuäi, yebti ta ngwian bianba bäri kabre kwetre, ye abko ngwian ñan biandre kore kwetre ti nämä nütüre. Abti ngwian ye bärire mda abko niaratre ara jire käkwe ja mikaba au ni Dänkien Jesukristo kisete, bti nun kisete arato, Ngöbö tö namani ño, ye erere nuenba kwetre. ⁶Ye mden kisete, Tito nämä nena ngwian ükekrö käne, ye kwrere rikadreta ngwian ükekröta mun kánti yete abko tikwe ribeba ie. ⁷Mun abko tä ji ngwena käne jändrän keta kabrebtä abko krörö: Ngöbö diebti mun nena tödeke kwatibe Ngöböbti amne mun nena blite nuäre nuäre Ngöbökrä. Erere arato, Ngöbökre mun mikanina töbtä amne mun tä juto biare ni mda mda die mikakäre. Amne ni mda mda tare-dre ño abko munkwe bä mikani mun okwäbti amne nukanina gare munye. Erere arato munta ni mda mda tarere. Ye kwrere arato, munkwe ji ngwian käne ja moto mikabtä kuin ngwian biankäre. ⁸Ne abko ñan tita ngwian biamna kisere munye, käta niere kore, akwa nitre tödekaka Jesubti mda mda tä juto biare ngwian bien abko ti tö mikai gare munye, käta niere kore. Munta ti tarere era bkänä ya abko ti tö gai, käta kä bien kore arato munye, ⁹ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesukristo ngämi

nüke kä nebtä, känenkri niara nämane jändrän jökrä bkäne kä käinbti, akwa mun rabadre jändrän Ngöbökwé bkäne kri, abkokäre niarakwe ja mikani bobre mun kräke, ye abko garera munye, aiseite tita niere kore munye.

¹⁰Mdakäre abko, munkwe ngwian biandre ño metre, yebtä tita töbike ño abko ti bike niere krörö munye mun die mikakäre: Kä känente mun nikani ngwian ükekrö, ye ngwane nitre gätäkä Jesu käbti nere temen, ngätäite munkwe ja töi mikani sribi kuin ne nuene käne amne, ñan mun nikani ngwian ükekrö jirekäbe, akwa kä namani juto munbtä sribi ye nuenkäre, akwa ñan namani bare täte munye. ¹¹Ne aiseite, kä namani juto munbtä ngwian bien kena, ye kwrere munkwe kä mika juto jabtä sribi ye mikakäre bare täte mtare. Ngwianta nuäi nuäi munkwe biandre, ye erere munkwe bian ja moto kuinbti, ¹²ñöbtä ñan angwane ni töta nebe jändrän biain era metre ja moto kuinbti amne jändrän tä nuäi nuäi nikwe abko erere nita bien, ye abko dbe Ngöbökrä amne Ngöböta kaen ngäbti ja moto kuinbti nie arato. Jändrän ñakare nikwe, ye abko Ngöböta käre ñakare nie.

¹³Mdakäre abko, ñan munkwe jändrän munkwe biandre jire jökrä ni mda mda die mikakäre abti mun rabadre jändrän mdei nike abko tita niere, akwa mun amne ni mda mda rabadre jändrän bkäne ja kwrere jökrä, ie ti tö, aiseite tita niere kore munye. ¹⁴Mtare mun jändrän bkäne kabre krübäte abko ñan tä nebe krüte munye. Jändrän ye abko nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Jerusalente tä mdei nike, aiseite kä tärä munye niaratre die mikakäre. Erere arato, köbö mdabti mun rabadre jändrän ño ño mdei nike amne niaratre rabadre jändrän ye bkäne kabre arato angwane, mun die mikadreta kwetre arato. Ye kwrere mun rabadre jändrän bkäne ja

kwrere jökrä. ¹⁵Kukwe yebtä Moisékwe kukwe tikani abko erere Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni ruäre käkwe mana ükaninkrö kabre, akwa kwetani jökrä kwetre angwane, namaninte ñakare ietre.

Amne ni ruäre abko käkwe mana ükaninkrö braibe, akwa namani täte ietre arato amne mrö nikani ñakare kwetre, *Exodo 16.18*

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

Pablokwe Tito juaninta nebe Corinto

¹⁶Ti mräkätäre, tita mun tarere, aiseite käre ti töita munbtä, ye kwrere Ngöbökwé Tito töi mikani mun tarere, aiseite niara töita käre munbtä, yebtä abko tita kuin niere Ngöböye. ¹⁷Tito abko töi nämä rikabtä basareta munye yete, aiseite tikwe juanbata mun kanti yete angwane, ja näin nieba kwe tie, aiseite ja töi jenbti Tito bike nikenta basare munye. ¹⁸Angwane tita ja mräkä tödekaka Jesubti juen iti Tito mukore nebe mun kanti yete. Ja mräkä ye abko tä sribire kuin Ngöbö kukwei kuin yebtä, aiseite ja mräkätäre tödekaka Jesubti tä gätäre kä ngrabare temen Macedonia nete abko käta blite kuin jökrä niarabtä. ¹⁹Mdakäre abko, ngwian bianta munkwe ja moto kuinbti, ye nun rikadre ngwena Jerusalén angwane, ja mräkä ye rikadre siba nunbe nun die mike, abkokäre nitre tödekaka Jesubti käkwe dianinkä sribi nuenkäre nunbe. Sribi nuenta nunkwe, ye abko ni Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae amne nun tö ni mda mda die mikai abko nunta bä mike, aiseite ja mräkä dianinkä sribi nuenkäre kore nunbe abko tita juen Titobe yete. ²⁰Nunta ngwian ükekrö ño ño, ye dokwäre ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo nun rüere, ie ti tö, aiseite tita ja mräkä mda juen kore Titobe. ²¹Erere arato, ngwian biani, nebtä ñan nun

tö jändrän jökrä nuein kuin metre ni Dänkien aibe okwäbti, akwa ni mda mda okwäbti arato, aisete tita ja mräkä ye juen kore Titobe.

²²Mdakäre abko, tita ja mräkä mdara jire juen Tito mukore amne ja mräkä mda yebe. Ni ye abko kä juto krübäte btä sribire abko tä bä mike tuadre bätäkä ngwarbe jabtä ti okwäbti amne, mtare bäri munkwe ja kukwei mikadi täte käkwe ngwian biandi abko ruen ie, aisete tita juen siba nebe yete. ²³Angwane Tito abko btä ni mdakwe kukwe ngwiantari munye angwane, Tito abko sribi muko tikwe amne tä sribire gwaire tibe mun die mikakäre, munkwe nie kore. Ja mräkä nibu yebtä kukwe ngwiantari munye angwane, niaratre abko nitre gätäkä Jesu käbti Macedonia nete käkwe dianinkä juandre nunbe amne, niaratre tä Kristo mike ütiäte jae abko munkwe nie. ²⁴Erere arato, nunta mun käikitekä, ye abko kukwe era erere nunta niere, ye kwrere rabadre gare ja mräkätre tödekaka Jesubti ie Macedonia nete, abkokäre munkwe ja moto mika kuin ja mräkä ye kräke amne, munkwe ñan ti mika ja gaire abko ti tö ribei munye.

9 Munta ngwian ükekrö, yebtä tikwe ñan kukwe tikadre mda munye ruen tie, ²ñobtä ñan angwane bäri mun tö ngwian biain abko gare kuin tie. Kä kä-nente jire abti kä nüke mtare mun nünanka kä Acayate tö ngwian biain bäri ja mräkätre die mikakrä abko tita niere ja mräkätreye Macedonia nete. Munta juto biare ngwian bien, abtä tita mun käikitekä, ye abko tä ja mräkätre Macedoniabo die mike, aisete niaratre tö ja mräkätre die mikai bäri munbe gwaire. ³Mun abko tä juto biare ngwian bien, yebtä tita mun käikitekä ja mräkätre nete okwäbti, akwa ti kukwei rabadre bäri ütiäte, abkokäre tita ja mräkä juen nibu Titobe yete ngwian ükekrö. Mun rabadre ja mike juto bkänä ngwian

bien niaratre okwäbti, abkokäre tita juen, ⁴ñobtä ñan angwane nunta tödeke krübäte munbti, käta mun käikitekä käre abti nane ja mräkätre Macedoniabo nete rikadre ruäre tibe nebe mun kanti angwane, munkwe ñan ngwian biandre täte jökrä, ye ngwane munkwe nun mikadre ja gaire angwane, nun tätre blite ngwarbe kuin munbtä, kwrere nun bä rabadre. Yebtä abko rabadre gaidre kri munkrä au abko känenkri tita mun mike mokre. ⁵Ti ngämi niken, ye känenkri munkwe ngwian biandi munkwe niebare, ye erere munkwe mikadre biare abko ja mräkätre nimä ye rikadre niere munye abko rabadre bäri kuin munkrä ruen tie, aisete tikwe niaratre juanba käne basare munye yete. Munkwe ngwian biandre ja moto kuinbti, ie ti tö rababa amne ñan munkwe biandre käbäbti ta abko ie ti tö rababa, aisete tikwe niaratre juanba kore mun mike mokre.

Pablokwe ngwian bä mikani nurabtä

⁶Ti bike ngwian bä mike nura kwrere mda, ne munkwe ngwian töre käre jae abko krörö: Nire nire käta nura nökö chi abko käta nura ngwä ötö chi amne, nire nire tä nura nökö kabre abko käta nura ngwä ötö kabre arato. Ye kwrere arato, munkwe jändrän biandre kabre Ngöbökrä, ye ngwane Ngöbökwé jändrän kuinkuin biandi kabre munye. ⁷Ye abko, munkwe ngwian biandre nuäi nuäi btä munta töbike, ye erere munkwe bian, akwa munkwe ñan biandre ja moto ulire bti amne ñan ni mdata bi-amna, ñobtä ñan angwane kä nuäre nibtä ngwian bien, ni ye abko Ngöböta tarere. ⁸Munkwe jändrän biandre kore Ngöbökrä angwane, Ngöbökwé mun die mikadre kri, käkwe jändrän bätäkä ngwarbe biandre kabre munye amne, mun rabadre jändrän jökrä bkäne täte nünankrä. Ye angwane, jändrän yebti

mun rabadre ni mda mda die mike, abkokäre Ngöbökwe biandre munye. ⁹Kukwe yebtä abko Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni bobre bobre, ie Ngöbökwe jändrän biani kabre ngwarbe amne, käre Ngöböta ja moto mike kuin ni mda mdakrä, *Salmos 112.9*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁰Ngöböta jändrän bien kore nie, yebtä ti bike ngwian bä mike nura kwrere abko krörö: Ngöbö abko tä nura bien nökadre amne, mrö kwetata nikwe abko Ngöbö ara käta bien. Ye mden kisete, Ngöbö ara jire käkwe nura biandi kabre munye nökadre amne Ngöbö ara jire käkwe mikadi niren, aisete mun di rabadi ja moto mikakrä kuin jändrän bien bäri Ngöbökrä, ye abko käkwe ni kwati die mikadi. ¹¹Munkwe jändrän biandre kabre ni mda mda die mikakrä, abkokäre Ngöbö diebti mun rabadre jändrän bätäkä ngwarbe bkäne kabre amne, munkwe biandre ja moto kuinbti amne, ngwian ükäröta munkwe abko munta bien ngwianre nunye, ye rabadi ja mräkätre kisete angwane, käi rabadi nuäre btätre, käkwe kuin niedi Ngöböye.

¹²Ñobtä ñan angwane munta ngwian juen, ye rabadi ja mräkätre Jerusalénbo kisete angwane, jändrän ñakare kwetre, ye rabadi kisete angwane, bäri jändrän ye köböire abko rabadi kuin niere kabre Ngöböye, ¹³ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kuin Kristobtä abko mikata täte munkwe munta niere, ye mden erere munta mike täte, käta jändrän juen ja mräkätre Jerusalénbo kräke amne ni mda mda kräke. Munta ja moto mike kuin, käta jändrän bien kore, yebtä niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä. ¹⁴Mdakäre abko, Ngöböta ja moto mike kuin mun jökrä kräke, aisete munta ja mräkätre die mike, yebtä abko niaratre tä mun tarere kri, käkwe bli-tadi Ngöböbe munkrä. ¹⁵Ngöbökwe jän-

drän kuin ütiäte kri biani ngwarbe nie abko Jesukristo ara, yebtä abko kukwe ñan kwandre jire kwati bti ni raba kuin niere Ngöböye. Tita kuin niere Ngöböye Jesukristobtä.

Pablota blite jakrä

10 Kristo abko moto jame ja mikaka bobre nibtä, ye käbti abko ti Pablo bike kukwe ribere krörö munye: Tita nebe mun kanti yete angwane, mun jüräta nebe tibtä, abti tita nebeta mente temen, käta tarä tike munye angwane, tita ja bä mike krübäte, munta niere tibtä. ²Ye abko ti näinta basareta munye yete angwane, tita nüne ni tödekaka ñakare Jesubti kwrere, käta jändrän ükete jakrä au abko ni ruäre mun ngätäite tä niere tibtä. Ni ye kräke, ti rükadre ja bä mike krübäte ruen tie, akwa ye abko ti ñan tö nuein, aisete munkwe ñan ti ngwian ja bä mike krübäte yete, käkwe ti kukwei mikadre täte mtare abko ti tö ribei munye. ³Ti abko tä nüne kä nebtä mun kwrere bkänä, akwa ñan ni kä nebtä tä rüre, ye kwrere tita rüre Ngöbö rüe rüere. ⁴Ye abko, jändrän bti ni kä nebtä tä rüre, ye kwrere bti tita rüre ñakare, akwa Ngöbö di kri käta jändrän jökrä ribi ribi niara rüere ye juen ngwarbe, ye aibehti tita rüre kukwe taretare ngwarbe ngwarbe rüere, aisete ni mda mda tä ti kite ngise ngwarbe abko kukwei tita bä mike ngwarbe. ⁵Erere arato, Ngöbö kukwei ñan rabadre gare ni mda mdaye, abkokäre nire nire käta bike kri amne tä kukwe mike Ngöbö Kukwei rüere, ye ben tita blite kukwe kwetre bä mikakäre ngwarbe. Mdakäre abko, ni jökrä käkwe tödekadre metre Kristobti, abkokäre tita ni jökrä töi kwite tödeke bti. ⁶Erere arato, mun jökrä käkwe Kristo mikadre täte era metre angwane, nire nire ñan tä Kristo kukwei mike täte abko erere ti tädi juto biare mike ja ngie nuen.

⁷Kukweta ño era metre, yebtä munkwe töbika kuin ja käne amne nire nire abko jen Kristokwe ruen era metre jabtä ie, ni ye abko ie ti jen Kristokwe arato abko rabadre gare metre. ⁸Kristo käkwe ja di biani tie, ye tita niere bäre bäre ja bä mikakäre ütiäte, akwa yebtä tita nebe ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja di biani tie mun die mikakäre nüne bäri metre Kristokrä amne, ñan ja di biani kwe tie mun di käntbekrä. ⁹Tita tarä tike munye, ye abko mun rekwetadrekä ti käne, abkokäre tita tike, mun ñan raba nütüre kore, ¹⁰ñobtä ñan angwane ni ruäre yete käta niere krörö tibtä: Ti mobe temen käta tarä tike munye angwane, tita ñäke taretare munye amne tita kukwe taretare mike mun kötarä, akwa tita nebe mun ngwärekre angwane, ti ngwarbe, di ñakare amne, ti blite ñakare kuin ni töbtä kwrere, akwa taräbti abko tita ja bä mike krübäte abko tä niere tibtä. ¹¹Akwa nire tä ñäke kore tibtä, ye abko ie kukwe krörö rabadre gare arato: Tita mobe mun okwä bäre angwane, tita kukwe taretare tike taräbti munye abko nieta kore tibtä, akwa tita kukwe tike munkrä, ye nire nire käkwe ñan mikadre täte angwane, ti rabadi yete mun ngwärekre angwane, tita tarä tike ño, ye kwrere arato tikwe ja mikadi mun ngwärekre, aiset munkwe ñan ja ngöka.

¹²Nitre ja dikaire au, ye abko ben ti ñan raba ja gaen jire chi amne, ti ñan raba ja bä mike jire chi niaratre kwrere, akwa niaratre abko käta kukwe niere ngwarbe, käta niken ja töi ñäke jakrä au amne tätre ja bä mike ja kwrere kwärikwäri, akwa tätre dre nuene metre ñan tä nebe gare ietre. ¹³Akwa Ngöbökwe kä tarä mikani nebe mdente sribikäre tie, yebti ta ti ñan rikadre jire ja bä mikakäre ütiäte, nitre dirikä blo tä nuene ye kwrere, ñobtä

ñan angwane Ngöbö ara jire käta kä tarä mike sribikrä tie, aiset Ngöbö ara jire käkwe kä biani tie abko köböire ti namani mun kanti Corinto yete. ¹⁴Ye mden kisete, Ngöbökwe kä tarä mikani nebe mdente sribikrä tie, yebti ta tita niken ñakare, aiset Ngöbökwe kä bian-dre ñakare tie sribikäre mun kanti yete angwane, ti ñan rabadre nebe käne mun kanti yete. Akwa Ngöbökwe kä tarä mikani nebe yete sribikäre tie, aiset ti namani Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ngwena käne munye yete. ¹⁵Ngöbökwe kä tarä mikani sribikrä tie, yebti ta tita niken ñakare ja käikitakakäre sribi ni mda mdakwe yebti. Akwa mun jatadre tödeke bäri mda Ngöböbti, abkokäre ti tö sribire bäri mda mun ngätäite yete, akwa Ngöbökwe kä tarä mikani mdente sribikrä tie, ye erere kanti ti tö sribire. Erere arato, mun rabadre tödeke bäri Kristobti angwane, ti tö rikai bäri mentokwäre mda, ¹⁶kukwe kuin Ngöbökwe Kristobtä mike gare ni mda mdaye arato. Akwa ni mda mda nebe dirire ñakare, ye kanti ti tö rikai angwane, ti ñan tö bikai kri sribi ni mda mdakwe yebti, aiset ni mda mda tä sribire, ye kanti ti ñan tö rikai. Ni mda mda nükani mun ngätäite käta mun ngökö, ye kwrere ti ñan tö nuein, ¹⁷ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Nire nire tö ja käikitaikä au käkwe ni

Dänkien Ngöbö käikitaka jirekäbe,
Jeremías 9.24

abko nieta Ngöbö Kukweibtä, ¹⁸ñobtä ñan angwane nita ja käikitekä au, ye abko ñan tä ni mike ütiäte, akwa ni Dänkien ara jire tä ni käikitekä, ye abko bäri ütiäte kri.

**Pablota blite nitre bikaka
Jesu kukwei ngwianka yebtä**

11 Ni töi ñakare käta blite ngwarbe kwäräkwärä, ye kwrere ti bike blite munbe, akwa munkwe ti kukwei

nua bätäreka abko ti tö ribei munye. ²Tita mokrere krübäte munbti, akwa tita mokrere munbti, ye abko tä kite Ngöbökri, ñobtä ñan angwane meri bati kaibe deme abko rün tö ngibiai deme brarekrä, ye kwrere ti tö mun ngibiai deme nitre dirikä blo ye ngäniene, mun mikakäre ni brare itibe kisete. Ni brare kisete tikwe mun mikadre, ni ye abko Kristo ara. ³Mtare, ja töi metrebti munta Kristo tarere metre, akwa kä jürä krübäte tibtä, ñobtä ñan angwane kira Satana käkwe ja bä mikani tbi kwrere abko nämane bäri töbtä ni ngökabti, käkwe Eva ngökani, nane ye kwrere munkwe ja ngökamna nitre dirikä bloye amne mun töi kwitadre kwetre amne mun töi ñan rabadre kwatibe Kristobtä abko jüräta nebe tibtä. ⁴Tita niere kore munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribarera tikwe munye, yebti ni mda mda tä dirire bä jene munye Jesubtä, ye abko munta kaen ngäbti kuin amne munta kukwei mike ütiäte. Erere arato, Ngöbö Üai era metre kani ngäbti munkwe, yebti munta üai mda kaen ngäbti. Erere arato, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä munkwe kanina ngäbti, yebti mtare munkwe Ngöbö kukwei mda kadre ngäbti nieta munye, erere munta kaen ngäbti. Ye mdenbtä tita niere kore munye. ⁵Akwa nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka krikri jatani ti jiebti, yebtä ja ruen ñakare bobre tie. ⁶Ti abko ie blita gare ñakare kuin ni mda mda ngwärekre nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka krikri ye kwrere, akwa Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye abko gare kuin metre tie. Ye mden kisete, ti nämane mun kanti yete angwane, ti nämane dre dre nuene angwane, Ngöbö kukwei gare metre tie abko ti nämane bä mike jabtä mun okwäbti.

⁷Mdakäre abko, tikwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare munye angwane, mun rabadre ütiäte, abkokäre

tikwe bikaba tidrä, käkwe sribi ütiä käräba ñakare munye. ¿Yebtä tikwe ja mikani ngite ya? Ñakare jire chi. ⁸Ja mräkätre tödekaka Jesubti kä mda mda kanti, ye käkwe sribi ütiä biani kiakia tie, amne tikwe kani ngäbti ietre, ye köböire abko tikwe sribiba ngwarbe munbe. ⁹Erere arato, ti nämane mun ngätäite yete angwane, ti nämane nebe jändrän mdei nike ruäre angwane, tikwe sribi mikani ñakare mun iti kisete, ñobtä ñan angwane jändrän mdei nika nämane tikwe abko ja mräkätre Macedoniabo nämane nuke angwane, nämane bien tie. Tikwe sribi mikani ñakare jire mun kisete, ye kwrere tikwe nuendi janknu. ¹⁰Ti abko, ie kukwe era Kristobtä gare kuin, ye kwrere Ngöbö kukwei kuin Kristobtä tikwe mikani gare munye angwane, tikwe ütiä käräbare ñakare munye, yebtä abko ja ruen ütiäte kri tie, aiseite ni ñakare jire iti Acaya yete kä raba ti kada kete kukwe era ye niebtä. ¹¹¿Tita ñäke kore, yebtä abko tita mun tarere ñakare munta nütüre ya? Ñakare. Mun tare kri tikwe, ye abko gare kuin Ngöböye, aiseite mun tare ñakare tikwe, munkwe ñan nütü. ¹²Ni mda mda tä nuke dirire mun ngätäite, ye abko ie ja ñan rabadre ruen ütiäte ti kwrere, abkokäre tikwe ñan kä biandre jire chi ietre sribikäre ti kwrere amne tita sribire, ye kwrere tikwe sribidi janknu munbe. ¹³Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre ye abko ñakare Kristo kukwei ngwianka era metre amne niaratre abko ni ngökaka, akwa tätre ja bä mike Jesu kukwei ngwianka kwrere. ¹⁴Akwa niaratre tä näin kore, ye abko ñakare kukwe bä jene, ñobtä ñan angwane Satana ara jire käta ja bä mike angele kä trä ngwente Ngöbökwere kwrere. ¹⁵Ye mden kisete, sribikätre Satanakwe abko tätre ja bä mike ni sribikä metre Ngöbökwere ye kwrere, yebtä munkwe ñan töbikadre

kri. Akwa niaratre tä näin ni ngökö kore, ye dokwäre Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen mrä.

**Pablota ja tare nike,
btä tä ja käikitekä**

¹⁶Ti bike nierete bobuta krörö munye: Ti abko töi ñakare, ye munkwe ñan nütü jire chi tibtä, akwa ti töi ñakare munta nütüre janknu tibtä ne ngwane, ni töi ñakare, ye kwrere jire ti bike blite angwane, munkwe ti kukwei nua. Ti tö blitai ni töi ñakare kwrere ja käikitakakäre chi. ¹⁷Tikwe ja käikitarekä kore, ye kwrere ti Dänkien Jesu käkwe ñan ja käikitadrekä, akwa ti bike blite kore ni töi ñakare kwrere ja töi jenbti au, ¹⁸ñobtä ñan angwane ni tärä mun ngätäite käta ja käikitekä au, ni tödekaka ñakare Jesubti tä ja käikitekä au ye kwrere, aise te ti bike ja käikitekä siba niaratre kwrere. ¹⁹Mun abko töbtä kri amarebti nitre ni ngökaka töi ñakare tä mun kanti yete abko ie munta olo ketete jäme. ²⁰Erere arato, tätre mun mike ja kukwei mike täte angwane, munta kaen ngäbti jäme. Mdakäre abko, tätre jändrän denkä ngwarbe munkän, tä mun ngökö amne tä bätä ngwen munbtä, tä mun mete ngwärebttä, akwa munta kaen ngäbti jäme. ²¹Akwa ti abko käkwe ja mikani ñakare krübäte jire chi dirikä mda mda ye kwrere, akwa tikwe ja mikani bobre, di ñakare mun okwäbti yete, yebtä abko tita nebe ja gaireta.

Akwa nitre mun ngökaka tä ja käikitekä au, aise te ni töi ñakare käta ja käikitekä, ye kwrere ti bike ja käikitekä krörö arato: ²²Niaratre abko hebreore amne ti hebreo arato. Niaratre abko israelita amne ti israelita arato. Niaratre därebare Abrahamkri amne ti därebare Abrahamkri arato. ²³Mdakäre abko, ni töi ñakare käkwe blita, ye kwrere jire ti bike niere krörö mda: Niaratre abko sribikä Kristokwe tätre niere, akwa ti

abko bäri sribikä Kristokwe niaratre ngwä abko ti bike bä mike krörö: Tikwe sribibare bäri tare nitre ni ngökaka tä mun ngätäite yete ye ngwä. Erere arato, sribibtä Kristokrä ti kitani ngite bäre bäre niaratre ngwä amne, ti kwata metani bäri niaratre ngwä arato amne bäre bäre bäsi ti krütani arato sribikäre Kristo kräke niaratre ngwä. ²⁴Erere arato, bärike jire nitre israelita käkwe ti kwata metani bä grebti bä jätäbti bä ökän batire batire amne ²⁵bämä jire nitre romanobo käkwe ti kwata metaba kri otobti amne bati ti tākäba jäbti ti kämikakäre. Erere arato, ti nämane näin rute mrenbti angwane, bämä ru rikaba ñöte nguse ti ngöi jökrä, ye ngwane köböiti dibire rare tikwe jübakaba mrenbti amne bäsi ti müre reketaba ñöte. ²⁶Mdakäre abko, kukwe kuin Kristobtä tita ngwena ni mda mdaye, yebtä tikwe dikakabarera kabre kwäräkwärä amne dikakabtä kore ñö krikri jite käkwe ti rätäkäba bäre bäre amne nitre gokä käkwe ti rätäkäba bäre bäre ji ngrabare. Erere arato, nitre israelita mda mda tödekaka ñakare Jesubti ja rüere tibe ye käkwe ti rätäkäba amne nitre nünanka juta mda mdabti ye abko nämä ti rätekä kri arato kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre kore. Mdakäre abko, juta krikri te ni kwati käta ti rätekä. Erere arato, tita niken kä mdabti juta bäre mento amne tita niken mrenbti angwane, käre ti rätäkäta amne nitre dirikä ngwarbe mda mda, ye käre tätre ti rätekä arato kukwe kuin Kristobtä ngwian dokwäre ti rätäkäta kore. ²⁷Erere arato, tikwe sribiba tare krübäte amne tikwe ja tare nikaba kri amne bäre bäre tikwe kibiaba ñakare sribibtä. Mdakäre abko, tikwe mrö nikaba krübäte amne tikwe tomna mdei nikaba kri arato. Bäre bäre tikwe mröba ñakare amne tikwe kä tibo nikaba bäre bäre amne bäre bäre

dän ñan rababa tie amne tikwe ja бүтие никабa arato. Kukwe kuin Kristobtä tita niken ngwena kwäräkwärä, yebtä abko tita ja tare nike kore. ²⁸ Kukweta nakenkä kore tibtä, ye bärire mda abko kukwe mda mda tä kite ti rüere, ye abko tribe doboko kwrere jire tä kite mate ti kötärä angwane, nitre gätäkä Kristo käbti, yebtä abko tita nebe töbике kri mda krörö: ²⁹ Mun ruäre dita krüte näin janknu Kristobe, ye ngwane ti dita krüte munbe gwaire siba. Amne ni tödekaka Jesubti ye tä niken ji blobti ni mda köböite, ye ngwane ti motota nebe romon ni tödekaka Jesubti ye dokwäre.

³⁰ Amne tikwe ja käikitadrekä kore ne ngwane, ti bobre di ñakare, yebtä abko tikwe ja käikitadikä. ³¹ Amne Ngöbö, ni Dänkien Jesu Rün kwe aibe ni rabadre käikitekä kärekäre, ye okwäbti tita kukwe era erere niere abko gare kuin ie. ³² Mdakäre abko, ti nämä juta Damas-cote angwane, gobran sribikä jrei Aretas kräke ye käkwe nitre rükä mikani jukwebtä jutate yete ti kakäre ngite, ³³ akwa nitre tödekaka Jesubti nämä ruäre yete abko käkwe ti mikaba kutiate, käkwe ti gibiakaba bentanante ta timon kite ta juta yete angwane, tikwe kwäräbeba kore nitre rükä yebtä.

Ngöbökwе jändrän mikani tuare köböre Pabloye

12 Kukwe rakakaba kore tibtä, akwa tikwe ja käikitadrekä au kukwe yebtä abko ñan rabadre ti mike bäri ütiäte ruen tie, akwa ni Dänkien Jesu käkwe kukwe mikani tuare bäre bäre köböre kwrere tie abko btä ti bike blite janknu abko krörö: ² Kä kwä jätäbti kobkära, ti nämä tödeke Kristobti angwane, ni Dänkien nikani ti ngwena mobe käin nebe Ngöbö ara jire kanti kä käinbti. Ye kanti ti jänikani abko gare kuin tie, akwa ti nikani metre kore ya o ti üai aibe jänikani ya abko gare

ñakare tie, akwa Ngöbö aibe ie gare. ³⁻⁴ Akwa ni Dänkien nikani ti ngwena nebe kä kuin deme Ngöbökwе kanti, ye abko nikani ti ngwena ño metre abko gare ñakare tie, akwa kä ye kanti tikwe kukwe kaibe tiebe kukwei nuaba amne kukwe ye abko ti ñan raba niereta jire chi. ⁵ Kukwe nakaninkä kore tibtä, yebtä tikwe bikadre kri, akwa yebtä ñan tikwe bikadi kri au, akwa ti bobre, di ñakare, yebtä abko tikwe bikadi kri. ⁶ Ye abko, tikwe kukwe tuaba, ye tikwe niedre ni mda mdaye bikakäre kri, ye ngwane tikwe ñan kukwe niedre jire ni töi ñakare kwrere ruen tie, ñobtä ñan angwane tikwe kukwe era erere niedre. Akwa ti ñan tö bikai kri au kukwe kore btä, ñobtä ñan angwane kukwe kore, yebtä ni mda mdakwe ti mikadre ütiäte Jesu kukwei ngwianka kwrere, ie ti ñan tö, akwa tita nüne metre amne tita Ngöbö Kukwei mike gare metre, yebtä ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, ie ti tö.

⁷ Tikwe jändrän tuani, yebtä tikwe ñan bikadre kri, abkokäre tita ja tare nike krörö: Kri tukwä, ye kwrere jire tä nebe ruen ngritekä ti ngrabare tie, ye abko Ngöbö ara jire käkwe Satana tuanime-tre jändrän juen ti mikakäre bren kore abko kisete tita ja tare nike. ⁸ Tita ja tare nike kore, ye abko ti Dänkien käkwe diandrekä tibtä abko tikwe ribebarera bämä jire ie, ⁹ akwa niarata niere krörö tie: Tita ma tarere ja moto kuinbti, ye aibe rabadre ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ni bobre di ñakare, yebtä abko ti di kri tuata, nieba ti Dänkienkwe tie. Ye mden kisete, ti bobre di ñakare, yebtä bäri ti tö rabadre ja käikitekä, Kristo di kri rabadre täte jökrä tibtä abkokäre. ¹⁰ Ye abko, tita nebe ruen bobre, di ñakare tie angwane, ni mda mda tä ñäke taretare tie amne tita jändrän bätäkä ngwarbe mdei nike, erere arato tita ja tare nike ni mda mda kisete amne, tödekabtä Jesubti tita ja tare nike bätäkä ngwarbe,

ye abko käi nuäre kri tibtä, ñobtä ñan angwane tita nebe ruen bobre di ñakare tie, ye ngwane abko Kristo di tä nebe bäri kri tibtä, aisete käta nebe nuäre tibtä.

Pablota nitre Corintobo tarere kri

¹¹Ni töi ñakare, kwrere jire tita ja bä mike mun okwäbti, akwa mun ara jire köböite tita nuene kore, ñobtä ñan angwane munkwe ti mikadre ütiäte, käkwe blitadre kuin tibtä, ye ngwane tikwe ñan ja bä mikadre jire chi ni töi ñakare kwrere. Ti abra ütiäte ñakare bkänä, ñobtä ñan angwane Kristo aibe ütiäte, akwa nitre tä ja bä mike Jesu kukwei ngwianka krikri, ye abko ñakare bäri ütiäte kri tikrä, aisete ja ruen ñakare bobre niaratrebtä tie. ¹²Ni Jesu kukwei ngwianka era metre abko tä bä mike sribi kwebti, ye erere tikwe bä mikani krörö mun okwäbti: Ngöbö tä tibe, ye bä mikakrä tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba Ngöbö diebti amne, sribi kri nuenba tikwe, yebtä mun töi ñan rababa krütare. Tikwe nuenba kore angwane, tikwe nünankaba dite jabtä, käkwe ja tare nikaba bätärekä, yebtä abko ti abko Jesu kukwei ngwianka era metre abko tikwe bä mikaba. ¹³Akwa tikwe sribiba mun ngätäite yete angwane, tikwe ja mräkätre gätäkä Jesu käbti kä mda mda kanti abko kötärä ti näma sribi mike, kä näma ti die mike, ye kwrere tikwe sribi mikaba ñakare mun kötärä. Ne aisete sribi kore, aibehtä mun ñakare ja kwrere ja mräkätre mda mdabe tita niere. Tita kukwe nuene kore ne raba mate tare munbtä amne, tita ja mike ngite mun rüere raba ruen munye ne ngwane, munkwe ti ngite ye dian jökrä jabti ta.

¹⁴Ti mräkätre, mtare ti nenante juto biare rikakäreta basare bämäkäre munye. Akwa ti näinta ne ngwane, tikwe ñan jändrän kärädita jire chi

munye arato, ñobtä ñan angwane ngwian amne jändrän mda mda tä munkwe, ñan jändrän yetari tita niken mun kanti yete, akwa mun ye ara rabadre tödeke metre Kristobti, abkotari tita niken yete, ñobtä ñan angwane ti abko mun rün kwrere, amne ngäbäkre rün käta ngwian ükekrö ngäbäkre kwekwe kräke amne, ñan ngäbäkre käta ngwian ükekrö rün btä meye kräke. ¹⁵Ye mden kisete, ja moto kuinbti ti tö jändrän tikwe gainte jökrä munkrä amne, ti ne ara jire bike ja gaente au mun kräke, mun die mikakäre nüne bäri Kristokrä. Ti mräkätre, çtikwe mun taredre bäri mda ne ngwane, ti taredre bäri chi munkwe ya ño ruen?

¹⁶Mdakäre abko, tita mun tarere kore, yebtä munta töbike ño abko erere munta töbike gare tie, akwa tikwe ngwian käräba ñakare munye, aisete tikwe sribi mikaba ñakare mun kötärä, ye abko dbe munkrä ruen tie. Akwa tikwe bikaba bäri töbtä, abkokanti munkwe ja dokwä mikani kö okwäte ti köböite abko ni ruäre tä niere tibtä. ¹⁷Ne aisete ti bike kukwe ngwentari krörö munye: çTikwe ni juani ruäre basare munye yete, ye köböire tikwe ngwian dianinkä munkän ya? Ñakare jire chi. ¹⁸Erere arato, Tito rikadre basare munye yete abko tikwe ribeba ie, ye erere rikaba angwane, tikwe ja mräkä mda juanba ben nebe yete, çye angwane Titokwe ngwian dianinkä munkän sribi ütiäre ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane Tito amne ti, nun abko tä nüne ja kwrere amne nun töi ja kwrere arato, aisete nun jändrän denkä ñakare munkän sribi ütiäre.

¹⁹Tita kukwe niere kore munye, yebtä abko munkwe ja mikani ngite, aisete nunta ja bä mike ngite ñakare mun ngwärekre, munta nütüre nunbtä, akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane nunta blite era metre Ngöbö ngwärekre amne ni jen Kristokwe käta blite, ye

kwrere nunta blite. Jändrän jökrä nu-
enta nunkwe, ye köböire abko mun jökrä
rabadre niren kuin nünakäre bāri me-
tre Kristokrä abko ie ti tö, ti mräkätre
tare tikwe. ²⁰Ti mräkätre, tita blite kore
munbe, ñobtä ñan angwane ti rikadre
nebe basare munye yete angwane, nane
ti tö mun tuai nüne kuin Kristokrä, erere
ñan kwandre tie abko jürä kri tibtä.
Erere arato, mun tö rabadre ti tuai blite
ño jabe, ye kwrere tikwe ñan blitadre
munbe abko jürä tibtä arato. Mdakäre
abko, nane munta rüre jabe kwärikwäri
amne munta mokrere ni mdabe jän-
drän kwe dokwäre amne mun moto nebe
romon jötrö abko jürä tibtä. Erere arato
nane mun ruäre kábärekäbäre amne ni
ruäre tä blite ngwarbe ni mda mda rüere,
nane ni ruäre abko tä ni mda mda kä-
driere amne ni ruäre abko tä bike krikri
amne ni ruäre tä nüne käme abko tä kä
mike nokre, ye abko jürä kri tibtä arato.
²¹Mdakäre abko, mun kwati käkwe ja
mikani ngite, ye abko käi nikani raire ta,
akwa nane mun ngämi kukwe käme ye
kite temen amne, nane munta ja mike
ngite janknu Ngöbö rüere krörö abko
jürä nibi tibtä: Ni brare tä bike merire
jae kwärikwäri amne meri tä bike brare
jae kwärikwäri, erere arato munta ja
mike gure tiebetiebe gore ni mda mdabe
amne, kukwe kämekäme kore Ngöbö
rüere aibe mdei munye, aisete ti näinta
basare munye yete angwane, nane mun
tädre ja mike ngite janknu kore, yebtä
tikwe mun kwati müaidre jakän amne
ti rabadre tuen bobre Ngöböye mun ng-
wärekre abko jüräta nebe tibtä arato.

**Pablota nitre Corintobo
mike mokre mrä**

13 Ti mräkätre, ti bike nikenta
basare bämäkäre munye, akwa
mun mda mda tä ja mike ngite Ngöbö
rüere, ye kräke tikwe kukwe ükaite,
ñobtä ñan angwane ni nibu ya, ni nimä

ya käkwe blitadre ja kwrere niara rüere,
ye ngwane niara ngite rabadi gare me-
tre abko Ngöbö Kukwei käta niere. Ne
aisete Ngöbö Kukwei käta kukwe niere,
ye kwrere tikwe kukwe ükadite. ²Ti
janama basare bobukäre munye yete
angwane, tikwe mun mikani mokre ja
ngwärekre yete abko erere tita mobe
munye angwane, ti bike mun miketa
mokre bobuta abko krörö: Ti näinta
basare munye yete angwane, munkwe
ja mikani ngite, ye abko tikwe ñan
diandreta jire munbti ta, akwa tikwe
mun mikadi ja ngie nuen, ³ñobtä ñan
angwane Kristo tä blite era metre ti
köböire ya abko mun tö gai metre. Kristo
abko tä ja mike di ñakare mun ngätäite
abko mun ruäre tä niere, akwa Kristo
abko tä ja di kri bä mike mun ngätäite.
⁴Ye abko, era metre ni bobre di ñakare,
kwrere jire Kristo kämikani krusobtä,
akwa mtare tä nüne kärekäre Ngöbö di
kri köböire. Kristo di namani ñakare, ye
kwrere ti di ñakare, akwa tita ketetibe
Kristobe kore ne ngwane, Ngöbö di kri
köböire tikwe nünandi sribikäre mun
kräke.

⁵Akwa munta tödeke kwatibe Kristo-
bti ya, ñakare ya, yebtä munkwe ja trä
tua kuin au amne, munta tödeke kuin
metre ya, ñakare ya, ye munkwe mika
ñäräre kuin jabtä au. Kristo Jesu tä nüne
munbtä, akwa munta tödeke ñakare bti
ruen munye ne ngwane, Kristo tä nüne
ñakare bkänä munbtä. ⁶Akwa tikwe ñan
sribibare ngwarbe mun ngätäite yete,
aisete era metre munta tödeke Kristo-
bti, ruen tie. ⁷Amne munkwe ñan kukwe
kämekäme nuendre jire Ngöbö rüere
abko tita ribere Ngöböye. Tita blite kore
Ngöböbe munkrä, ye abko ñan tikwe
sribibare kuin metre abko munkwe bä
mikadre, ie ti tö akwa, munkwe jändrän
kuin nuendre metre Ngöbökrä aibe ie ti
tö, käta blite Ngöböbe munkrä. Tikwe
sribibare ngwarbe tä nebe tuen ni ruär-

eye, akwa munkwe jändrän kuin nuendre abko tita ribere Ngöböye, ⁸ñobtä ñan angwane kukwe era metre Kristobtä, ye rüere ti ñan raba kukwe mda nune jire chi, akwa tikwe sribidre jirekäbe kukwe era metre ye kräke. ⁹Ne aisete, ti dita nebe ruen ñakare tie, ye angwane käta nebe nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane mun abko rabadre dite dite nüne Kristokrä abko ie ti tö, ne aisete käta nebe nuäre tibtä. Mdakäre abko, Ngöbökwé mun mikadre nünenta kuin metre ja ngwärekri, ie ti tö, aisete tikwe blitadi janknu Ngöböbe mun jökrä kräke. ¹⁰Ti mräkätre, ti ngämi niken basareta munye yete, känenkri tita tära ne tike tare munye, mun mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu käkwe ja di biani tie, ye ñan biani kwe tie ni mda mda mikakäre ja ngie nuen, akwa ja di biani kwe tie ni mda mda die mikakäre nüne metre jakrä, aisete ti ngämi niken yete, känenkri tita mun mike mokre kore.

Kukwe mrä

¹¹Ti mräkätre, ti bike kukwe niere mrä krörö munye: Munkwe kä ngwian nuäre kri jabtä, ie ti tö amne, munkwe ja töi mika nüne kuin metre Ngöbö ngwärekri. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye erere munkwe mika täte amne, munkwe ja töi mika ja näre jökrä amne munkwe nuna jame jabe kwärikwäri angwane, Ngöbö ni tarekä kri amne kä jame bianka nie, ye tädi kärekäre munbe.

¹²Mdakäre abko, munta köbö ngwentari jae angwane, munkwe ja demain era metre kwärikwäri. ¹³Ja mräkätre jökrä tödekaka Jesubti tä Macedonia nete käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁴Erere arato, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne Ngöbö käkwe mun taredre amne Ngöbö Üai Deme rabadre nekete ketetibe munbe, ie ti tö ti mräkätre. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Galaciabokrä

Gálatas

Pablo kákwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka kä ketareketare temen kä Galaciate ye die mikakäre. Bäsi nitre tödekaka Jesubti Galaciabo jökrä abko ñakare israelitare, aisete niaratre ngämi tödeke Jesubti, känenkri ñan nämane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike täte. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare kä ye kánti angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko ni ñan rabadre dianintari abko Pablokwe diribare ietre.

Akwa niara nikanina, abti nitre israelita nükani ruäre Galacia yete nitre tödekaka Jesubti ngätäite abko namani dirire blo nitre tödekaka Jesubti ngökakäre. Nitre Galaciabo kákwe tödekadre Jesubti aibe köböire ñan rabadre dianintari metre, aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko mikadre täte arato kwetre abko namani dirire ietre. Ye ngäniene Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti ruäre kákwe dirikätre blo kukwei mikani ütiäte jae. Pablo abko ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre, ñobtä ñan angwane ñan nämane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ütiäte abko nitre dirikätre blo nämane niere Pablo rüere.

Jesukristo ara jire kákwe Pablo käräbare sribikäre ja kukwei ngwianka kwrere abko Pablokwe mikani gare ietre. Erere arato, tödeka Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti abko Pablokwe niebare amne, ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte

abko Ngöböta ni dentari, akwa ja moto kuin aibehti Ngöböta ni dentari nünakäre Ngöbö Üai köböire abko Pablota mike gare tärä nebtä.

Pablota köbö ngwentari

1 Ti Pablo, ti ne abko Jesukristo kukwei ngwianka, akwa ñan ni mdakwe ti juani sribi ne nuene amne ñan ni mdakwe ti mikamna sribi ne nuene, akwa Jesukristo ara jire kákwe ti mikani ja kukwei ngwianka amne, Ngöbö Jesu Rün kwe kákwe Jesu mikaninta nire abko kákwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka arato. ²Mun gätäkä Jesu kábti tä kä Galaciate, ye kräke tita köbö kuin juen, ti mräkä tödekaka Jesubti tä nete tibe ben gwaire. ³Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien kákwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö. ⁴Jesukristo kákwe ja mikani müre ketare ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä ye diankakäre nißtä. Erere arato, kä käme ne ngwane, ye ngäniene ni rabadre dianintari, abkokäre Jesukristo kákwe ja mikani müre ketadre, Ngöbö ni Rün nikwe tö namani ye kwrere. ⁵Ne aisete Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre! Abko kore se. Amen.

Kukwe kuin Jesubtä ñakare jire mda

⁶Kristo krütani ni kräke, ye köböire Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä, kákwe mun käräbare jakrä, ye abko kukwe kuin Ngöbökwe era metre. Akwa nitre ni ngökaka nükani mun kánti amne, kukwe mdara jire bäri kuin tätre dirire abko mun kite kaen ngäbti mtare. Abtä Ngöbö mun käräkä abko mun kite gibiekäta jötrö ngwarbe, yeßtä abko ti töi ñan tä nebe krütare mda. ⁷Akwa kukwe kuin era metre abko ñakare jire mda. Akwa ni mdara jire tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä kukwe kuin Ngöbökwe Kristobtä rüere

amne, tö kukwe kuin Kristobtä kwitai bä jene mun okwäte. ⁸ Akwa kukwe kuin Jesukristobtä diribare nunkwe munye, yebti ta ni mda ya, angele Ngöbökwe kä käinbti ya o ti ne ara jire ya abko jata kukwe mdara jire kuin niere, yebtä abko Ngöbökwe ngürün mika kärekäre näre. ⁹ Tikwe kukwe niebare käne abko erere ti bike niereta abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä kanina ngäbti munkwe, yebti ni mdara jire jata blite kukwe kuin mdara jire btä angwane, Ngöbökwe ngürün mika kärekäre btä, rabadre Ngöbö bäre mento kä ja tare nikakrä kánti kärekäre abko tita niere kore.

¹⁰ ¿Tita blite tare kore munbe ni mda mda moto mikakäre nuäre jakrä, munta nütüre ya o ni mda mdakwe ti mikadre ütiäte, munta nütüre ya? ¿O Ngöbökwe ti mikadre ütiäte sribi tikwe nebtä abko jiebti tita nakwen, munta nütüre ya? Ñakare. Ti tö rabadre ni mda mda moto mikai nuäre jakrä, ye ngwane ti ñan rabadre sribire Kristokrä.

Ngöbö aibe kákwe Pablo mikani sribire

¹¹ Ti mräkätre tikwe, kukwe rabadre gare munye, ie ti tö abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä mikani gare tikwe munye, ye abko ñan kukwe mikanintbe ni kä nebtäkwe. ¹² Erere arato, kukwe kuin Jesubtä ye ñan ni mdakwe niebare tie amne ñan tikwe ja töitikani btä ni mda mdabe, akwa Jesukristo ara jire kákwe mikani gare au tie abko rabadre gare bäri munye, ie ti tö.

¹³ Ti mräkätre, nitre israelita ye ngätäite ti ne töi nämane ño kena ye abko kädrie nämane krörö mun okwäbti ruen tie: Nitre Ngöbökwe tä gätäre Jesu kábti, ye rüere ti nämä niken kisere mikakäre ja tare nike kri. Bäri ti tö rababa gainkä jökrä. ¹⁴ Mdakäre abko, ti mräkätre israelita ti näire, ye kräke ti nämä Ngöbö mike täte bäri metre,

aisete ti mika nämä bäri ütiäte nitre israelita krikrikwe, ñobtä ñan angwane ti mräkätre kirakira kákwe kukwe ükaninte nuendre nie Ngöbö mikakäre täte, ye abko ti nämä mike täte bäri metre jökrä.

¹⁵⁻¹⁶ Akwa ti ngämi däre, känenkri Ngöbökwe ti dianinkä jenena jakrä. Erere arato, kä nämänuäre Ngöböbtä ja Odei mike gare tie angwane, Ngöbökwe ja Odei mikani gare tie, kákwe ti käräbare tödeke bti. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere, abkokäre Ngöbökwe ja Odei mikani gare tie. Ngöbökwe ti käräbare kore, ye ngwane tikwe ja di käräba ñakare ni mda mdaye. ¹⁷ Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka bäri känekäne tikrä abko ben ti janama ja tuen ñakare Jerusalén, akwa tikwe tödekaba Jesubti, bti jötrö ngwarbe ti rikaba jirekäre kä Arabiate. Yebti ti jatabata juta Damascote.

¹⁸ Abti kä rikabara komä ta angwane, ti rikaba Jerusalén ja tuakäre Pedrobe. Ye kánti ti rababa köbö jätäbti köbörikebe. ¹⁹ Akwa Jerusalén yete abko, ni Dänkien etba Santiago aibe ben tikwe ja tuaba mda, akwa ni mda mda Jesu kukwei ngwianka abko tikwe tuaba ñakare jire mda. ²⁰ Ti mräkätre, Ngöbö okwäbti tita tarä tike munye ne abko kukwe era erere tita tike. ²¹ Yebti ti rikaba mda kä Siriate amne Ciliciate. ²² Ye ngwane, ja mräkätre gätäkä Kristo kábti kä Judeate abko ie ti gare ñakare era metre. ²³ Angwane blita nämäne tibtä aibe nämäne gare ietre abko krörö: Ni ye nämäne näin kisere ni jiebti ni mikakäre ja tare nike, ni ye abko tä näin kukwe kuin Jesubtä mike gare mtare abko kukwei nuani kwetre tibtä. ²⁴ Abtä Ngöbö käikitaninkä kwetre tibtä.

**Jesu kukwei ngwianka mda mda
käkwe Pablo kani ngäbti kuin**

2 Yebti kä rikabata kwä jätäbti kobkä ta angwane, ti rikabata Bernabébe Jerusalén. Angwane ti rikaba Tito ngwena jabe arato. ²Ti rikadre abko Ngöbökwe mikaba gare tie, aisete ti rikaba. Ti rababa yete angwane, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti nämane sribire ño kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare, ye abko tikwe nieba kaibe nitre nämane tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti yeye. Sribi nuenbare tikwe amne sribi nuenta tikwe, ye abko nane ti nämane sribire ngwarbe abko jürä nämane tibtä, aisete nitre ütiäte krikri ye nämane töbike ño sribi tikwebtä abko ti tö rababa gai era metre, abkokäre tikwe gätäba kaibe bentre.

³Akwa ye ngwane abko, Tito nämane näin tibe. Tito abko ni ñakare israelitare. Niara ni griegore, aisete ñäräkrä ñakare kwatabtä. Akwa nitre ütiäte krikri ye käkwe ñan ja ñäräkrä mikamna jire ja kwatabtä ie. ⁴Ye abko, nun abko nenante tikaninte Kristo Jesu köböire, aisete ñäräkrä nun kwatabtä abko ñakare ütiäte rabakäre ketetibe juta Ngöbökwebe. Akwa nun ne ngätäite abko ja mräkätre ruäre nämane bike tödekaka Kristo Jesubti kwrere abko nükani tiebe nun ngätäite, nunta töbike ño ñäräkrä kwatabtä yebtä gain jakrä. Niaratre ye abko tö namani nun mikaita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye miketa täte, abkokäre nükani tiebe nun ngätäite. ⁵Akwa kukwe kuin era metre Jesukristobtä rabadre kärekäre munbtä, abkokäre nunkwe ñan ja tuametreba töi kwitadre jire chi ja mräkätre yeye.

⁶Akwa nitre tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti mda mdaye, ben tikwe blitaba sribi tikwebtä angwane, rababa tuen dbe ietre, aisete kukwe mdara jire nuemna ñakare kwetre tie. Akwa ni-

tre tuen ütiäte krikri, ye nämane sribire nirebe, yebtä tita töbike ñakare krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngwärekre ni ja kwrere jökrä. ⁷Angwane Ngöbökwe Pedro mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre israelitaye, ye kwrere Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre ñakare israelitare yeye, ye abko rükaba gare nitre tuen ütiäte krikriye, ⁸ñobtä ñan angwane Ngöbö käkwe Pedro mikani Jesu kukwei ngwianka nitre israelitaye, kä namani sribire Pedro köböire amne, Ngöbö ye arabe käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka nitre ñakare israelitare yeye käta sribire ti köböire arato. ⁹Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne, ti rabadre sribi nuene kuin, abkokäre Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä abko rükaba gare Santiagoye, Pedroye amne Juanye. Ye mden kisete, nun kaba ngäbti kwetre sribi muko jakwe kwrere, käkwe kise ngökäba Bernabéye amne tie, kukwe dirita tikwe abko kukwe metre mikakäre gare. Niaratre nimä ye abko ürä dite dite käta nünenkä dite ju ketatekrä krö ye kwrere nämane nitre tödekaka Jesubti ngätäite amne, nun rikadre kukwe kuin Jesubtä ngwena nitre ñakare israelitare yeye amne niaratre nimä abko rikadre nitre israelita ngätäite abko rababa dbe kräke. ¹⁰Akwa nitre bobre bobre abko nunkwe ngwiandre töre jae, käkwe die mikadre, aibe nieba kwetre nunye. Ye erere ti tö rababara nuein arato.

Pablokwe Pedro töi diani

¹¹Akwa bati gätä yebti Pedro janama juta Antioquiate, ti nämä sribire ye kanti angwane, kukwe ñan nuendre abko erere rababa nuene. Abtä tikwe ñäkäba metre gwärrere kukwe krörö btä ie: ¹²Nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ñäräkrä ñakare kwatabtä abko

ben Pedro rababa mröre jåme ketetibe. Yebti ni ruäre juani Santiagokwe rük-aba nun ngätäite yete. Nitre ye rük-aba angwane, Pedro rababa ja denkä jenena amne ñan rababa mröre mda nitre ñakare israelitare yebe, ñobtä ñan angwane ni ruäre nämane niere krörö: Ni brare ñakare israelitare tödekaka Jesubti ye ngåmi ñåråkrå mike ja kwatabtä, kånenkri Ngöbökwe ñan kadre ngåbti era metre. Ye mden kiseti, ni ye kwrere abko ben nitre israelita kåkwe ñan ja getadre abko ni ruäre nämane niere. Akwa nane nitre nukani ye kåkwe ñåkådre rüere mröbtå ketetibe nitre ñakare israelitare ñåråkrå ñakare kwatabtä ben abko jürå rababa Pedrobtä. ¹³ Pedro rababa kukwe nuene blo kore abko köböite nitre israelita mda mda tödekaka Jesubti Antioquíabo ye ie kukwe nuen nämå Pedrokwe, ye rük-abtiba arato. Pedro rababa biketa kore, ye abko Bernabé kåkwe ja ngwianbata nain ie siba arato.

¹⁴ Angwane kukwe kuin era metre Jesubtä kåta nünamna ño, ye kwrere Pedro rababa nüne ñakare ti okwåbti. Angwane nitre tödekaka Jesubti ngwårekri jökrå tikwe ñåkåba krörö ie: Ma abko israelita akwa, nitre reketaka Santiagokri ngåmi nukete, kånenkri makwe ñan nünabare ni israelita kwrere, kå nämane mröre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ben gwaire. ¡Ye ñobtä abko nitre ñakare israelitare abko ma tö mikai nüne nitre israelita kwrere mtare se, kåta ja denkä jenena niaratrebtå mento! ¹⁵ Ma btå ti, ni abko israelita, ye erere ni dårebare amne ni abko ñakare kukwe kåmekåme nuenkä ni ñakare israelitare kwrere abko ni israelita tä niere jåbtå. ¹⁶ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikåbtå täte Ngöbökwe ñan ni israelita mikadre metre ja ngwårekri, ye garera nie, akwa tödekåbtå Jesukristobti aibe köböire ni

ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngåbti abko garera nie. Ye mdenbtå abko, ni ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niedre nibtä amne ni kadre ngåbti kwe, abkokåre ni israelita ne ara jire kåta tödeke Jesukristobti. Nita tödeke kwatibe Jesukristobti ye abko båri kuin, amne ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikåbtå täte ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngåbti, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikåbtå täte ni ñakare jire iti abko ie Ngöbökwe niedi: Ma ngite ñakare mda, niedi kwe, bti kadi ngåbti kwe.

¹⁷ Ne aisete tödeka Kristobti, ye aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä, abkobti nita tödeke, ye ngwane ti amne nitre israelita jire jökrå ngite arato Ngöbö ngwårekri nitre ñakare israelitare kwrere abko tä nukete gare tie. ¿Nebtä abko Kristo kåta nitre israelita mike kukwe kåmekåme nuene niedre ya? ¡Ñakare jire! ¹⁸ Ye ñobtä ñan angwane tikwe nünabare kåme Ngöbö rüere amne ti töi nämane Ngöbö rüere ye tikwe mikadre temen, bti ti arabe rikadre kaen ngåbtita, ye ngwane ti ne ara jire kåta ja miketa ngite. Ye kwrere Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikadre temen tödekakåre Jesubti, akwa ja töi jenbti ti rikadreta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kaen ngåbtita ja mikakåre metre Ngöbö ngwårekri, ye ngwane ti ne ara jire kåta ja miketa ngite. Ñan Kristo kåta ti mike ngite, ¹⁹ ñobtä ñan angwane tita ngite Ngöbö ngwårekri abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kåkwe mikani gare tie. Abtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikani temen tödekakåre Kristobti, ti rabadre nüne Ngöbökrå abkokåre. ²⁰ Kristo müre ketani krusobtä, ben gwaire ti krütani, aisete mtare tita nüne ñakare au jakrå ja töi jenbti akwa, Kristo tä nüne tibtä

amne tä ti jie ngwena. Tita nüne ja ngrabare nebti mtare, akwa tita nüne tödekare kwärä Ngöbö Odeibti. Niara käkwe ti ara jire tarebare amne ja biani müre ketadre kwe tikrä. ²¹Ngöbökwé ja moto mikani kuin kore tikrä, ye abko ti ñan tö mikai ngwarbe, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, ye ngwane Kristo krütani nikä rabadre ngwarbe, ütiäte ñakare.

Tödekabtä Jesubti Ngöböta ni dentari

3 Mun Galaciabo, mun abko töi ñakare dikaro! Nunkwe kukwe diribare munye angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä abko nunkwe mikaba gare metre ta mun okwäbti. ¿Ye ñobtä abko munkwe ja ngökamna ni mdaye? ²Munta töbiketa bä jene, yebtä ti tö kukwe ngwaintari krörö munye: ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikabtä täte Ngöbö Üai nükani nüne munbtä ya? o ¿Kukwe nuani munkwe Kristobtä angwane, munkwe tödekani kwatibe bti abko köböire Ngöbö Üai nükani nüne munbtä ya? Ye niere tie munkwe. ³Mun töi ñakare dikaro ya ño amarebti munkwe tödekani krire Jesubti angwane, mun namanina nüne Ngöbö Üai köböire abti mtare mun tö nünainta ja di jenbti, kä tö Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärecri ye. ⁴Munkwe tödekani Jesubti angwane, kukwe nakaninkä bätäkä ngwarbe munbtä, ¿ye abko ütiäte ñakare munta nütüre ya? Munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti, ye abko ñakare ngwarbe raba ruen tie. ⁵Mdakäre abko, Ngöböta ja Üai bien munye amne tä sribi kri ñan tuabare nuene mun ngätäite angwane, ¿ñobtä tä nuene? Ñan Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye mikabtä täte abko köböire Ngöböta sribi ye nuene, akwa kukwe kuin Jesubtä niebare munye angwane, munkwe tödekani Jesubti, ye aibebtä Ngöböta sribi nuene kore mun ngätäite.

⁶Munkwe tödekani Jesubti, ye kwrere Abraham käkwe tödekani Ngöböbti abko köböire niara ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare btä amne kani ngäbti kwe. ⁷Ye mden kisete, nitre israelita käta ja Abraham mräkä niere, ñobtä ñan angwane Abrahamkwe Ngöbö mikani täte metre nieta kwetre. Akwa era metre, Ngöbö ngwärecri, nire nire tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye abko Abraham mräkä era metre raba gare munye, ⁸ñobtä ñan angwane kä ne ngwane nitre ñakare israelitare mun kwrere käkwe tödekadi Jesubti angwane, niaratre ngite ñakare mda Ngöbökwé niedi btä amne kadi ngäbti kwe, ye nämanena gare kira Ngöböye, aisete kukwe kuin ni jökrä kräke, ye abko Ngöbökwé niebare käne Abrahamye kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kä jökräbti, ie tikwe ja di biandi ma köböire, *Génesis 12.3*

niebare Ngöbökwé Abrahamye. ⁹Ne aisete Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, ye kwrere abko nire nire tä tödeke Jesubti, ie Ngöböta ja di bien Abraham ben gwaire.

¹⁰Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye nire nire tä mike täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärecri, yebtä abko ngürünta nebe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye nire nire käkwe ñan mikadre täte kuin jökrä ja täritäri kärekäre abkobtä ngürün raba mikani, *Deuteronomio 27.26*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ¹¹Ye mden kisete, Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko tä nebe metre Ngöbö ngwärekre ye abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökre. Ni ye aibe kärke nünandi Ngöböbe

Habacuc 2.4

abko tä tikani kore. ¹² Akwa Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye abko ñan tä ni mike tödeke Ngöböbti, aiseke Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye nirekwe mikadre täte jire jökrä abko köböire nünandi kwe, *Levitico 18.5*

abko tä tikani kore. ¹³ Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye ni ñan raba mike täte jire jökrä, abtä Ngöbökre ngürün mikadre nibtä, akwa ngürün ñan rabadre kärekäre nibtä, abkokäre Kristo krütani krusobtä, ye köböire ni kökanintarita kwe Ngöbökrä ngürün ye ngäniene abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni jökrä jäkäta kribtä käin btä Ngöböta ngürün mike, *Deuteronomio 21.23*

nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁴ Nitre ñakare israelitare abko ie Ngöbökre ja di biandi abko Ngöbökre köböi mikani Abrahamye, ye rükadre niaratre kisete Kristo Jesu köböire, abkokäre ni kökanintarita kwe Ngöbökrä. Erere arato, nikwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökre ja Üai juandre nüne nibtä, niarakwe köböi mikani Abrahamye ye rabadre bare, abkokäre Kristokwe ni kökanintarita Ngöbökrä.

Pablota kukwe bä mike

¹⁵ Ye abko ti mräkätre, ni ngätäite nita kukwe ükete ño jabe kwärikwäri, yebtä ti bike kukwe bä mike krörö mda munye: Ni iti tä kukwe ükete jabe kwärikwäri ni mdabe angwane, kukwe ükateta kwe, yebtä tä ja käi tike ja kukwei mikakäre täte. Yebti kukwe ükateta

kwe ye abko ni ñan raba kukwe ye denkä mikakäre ngwarbe amne ñan ni raba kukwe mdara jire tike kukwe ye kwitakäre arato. ¹⁶ Ye kwrere Ngöbökre kukwe ükaninte Abrahambe amne Abraham bkünbe. Tära ye kanti, Ngöbö Kukwei ñan tä blite ni kwatibtä, akwa tä blite ni itibe btä, käta niere krörö: “ma bkünye”. Abraham bkün niebare Ngöbökre Abrahamye, ye abko Kristo ara btä blitabare kore kwe. ¹⁷ Tita kukwe niere ye abko krörö: Ngöbökre kukwe ükaninte Abrahambe, ye abko ükaninte era metre kwe mikakäre täte. Yebti kä nikanina sienta kräbkä bti kwä grebti kwä jätä (430) ta angwane, Ngöbökre ja Kukwei Biani Moiséye, akwa Ngöbökre kukwe ükaninte käne Abrahambe, ye abko Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye ñan raba denkä jire mento mikakäre ngwarbe, ñobtä ñan angwane kukweta ükaninte täte, ye abko ni ñan raba kukwe ye kwite, tikwe nini ye kwrere. ¹⁸ Ne aiseke, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye nikwe mikadre täte abko ütiäre Ngöbökre ja di biandre nie, ye ngwane kukwe ükaninte Ngöbökre Abrahambe ye rabadre ngwarbe, ütiäre ñakare mda. Akwa Ngöbökre ja di biandre nie abko ükaninte kwe Abrahambe, ye abko biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti niebare kwe Abrahamye. ¹⁹ ¿Angwane Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye abko drekäre biani kwe? Ni jökrä ngite Ngöbö ngwärekre, ye rabadre gare metre nie, abkokäre Ngöbökre ja kukwei biani Moiséye. Ne aiseke Abraham bkün köböi mikani ie Ngöbökre, ye ngämi nüke, känenkri Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye nämäne ütiäre. Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye abko angelekre Ngöbökre nükani niere amne Moisés ye abko kärke kukwe ye kani ngäbti nitre israelita mda mda kräke. ²⁰ Akwa ni itibe tä kukwe ükete ni mdabe, ye ngwane ni ñakare blitaka

ni nibu kräke kwärikwäri, aisete Ngöbö itibe ara jire käkwe kukwe ükaninte au Abrahambe.

²¹ Ne aisete, ¿Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye ye abko tä rüre kukwe ükaninte kwe Abrahambe ye rüere ya? ¡Ñakare jire chi! ñobtä ñan angwane nane Ngöbökwewe kukwe biani nuendre nie, ye mikabtä täte abko ütiäre nikwe nünan-dre kärekäre, ye ngwane kukwe ye mik-abtä täte abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöbökwewe niedre nibtä arato. ²² Akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane ni ngite kä teri abko di ñakare ja tikiteta au, ye kwrere ni jökrä kä nebtä tä ngite kukwe käme ngoto täni, aisete di ñakare ja tikatekrä au. Akwa nikwe tödekadre Jesukristobti rabakäre dian-intari amne rabakäre tikaninte, ye ngwane Ngöbökwewe ja di biandre ni jökräye abko köböi mikani kwe Abrahamye, ye biandre kwe ni jökrä tödekaka Jesubtiye, abkokäre ni jökrä tä ngite kukwe käme ngoto täni.

²³ Käne Kristo ngämi nüke tödekakrä nie, känenkri bäsi Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye nämane ni ni ngite ngibiabtikä kwrere ni kräke. Akwa Kristo nükanini angwane, ñan nämane ni ngibiarebti ni ngite kwrere mda. ²⁴ Erere arato, ni klaborere mikata ngäbäkre ngibiare amne töi den, ye kwrere jire Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye nämane ni kräke, ni jie ngwiankäre Kristoye, nikwe tödekadre Kristobti angwane, Ngöbö rabadre ni ngite denkä mento nibtä abkokäre. ²⁵ Akwa mtare Kristo tödekakrä nikwe nükanina, aisete mtare Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye tä ñakare ni ngibiabtikä mda, ²⁶ ñobtä ñan angwane tödekabtä Kristo Jesubti mun jökrä nena Ngöbö ngäbriänkäre, ²⁷ ñobtä ñan angwane mun namani ngökani ñöte angwane, Ngöbökwewe mun mikanina ketetibe Kristobe. ²⁸ Ne

aisete ma abko ni israelita ya, ñakare ya; ni klaborere ya, ñakare ya; ni brare ya o ni merire ya—ye abko ñakare ütiäre Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöbökwewe mun jökrä mikani ni itibe kwrere amne munta ketetibe jökrä Kristo Jesu ben gwaire. ²⁹ Mun abko Kristokwe, aisete mun Abraham bküntre amne Ngöbökwewe ja di biandi Abrahamye amne bkünye niebare kwe ie, ye abko mun nena bkäne siba arato.

4 Yebtä abko, ti tö kukwe mda bä mikai munye abko krörö: Ngäbäkre kiakia abko kräke jändrän rünkwe tä neme jökrä. Akwa ngäbäkre ngämi ünän, känenkri niara tö rabadre dre dre nuein jändrän yebtä abko ñan raba nune, aisete tä neme ni klaborere kwrere. ² Rün tä käi kite käne, ye kwrere kä ngämi nüke ie, ye känenkri rünta ni ruäre mikete niara ngibiare amne jändrän kwekwe ngibiarebti kräke. Ni ye abko ngäbäkre käkwe kukwe mikadre täte. ³ Ye kwrere arato, kukwe nämane nakenkä nibtä abko krörö: Ngöbö ngämi Jesu juen kä nebtä nikrä, känenkri Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye ye Ngöbökwewe mikani ni ngibiare ngäbäkre ngibiaka kwrere amne ni nämane nüne ni klaborere kwrere. ⁴ Akwa kä kuin era metre niara Odei juankrä abko käi kitani Ngöbökwewe, ye erere nükanini angwane, Ngöbökwewe juani. Niara nükanini däre merikwe amne Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye ye nükanini mike täte jökrä ni mda mda kwrere, ⁵ nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwewe Moiséye ye mikaka täte ye kökatarikäreta Ngöbökrä, Ngöbö rabadre ni mike ja ngobore jen kwe abkokäre. ⁶ Mtare mun tödekaka Jesubti nena Ngöbö ngäbriänkäre, aisete Ngöbökwewe ja Odei Üai juani nüne nibtä amne niara Üai tä nibtä, ye mden käta ngrente krörö Ngöböye: ¡Abba, Tata! ⁷ Ne aisete mtare mun ñakare ni klaborere kwrere mda, akwa mun abko nena

Ngöbö ngäbriänkäre, aiseite jändrän tä Ngöbökwé niara ngäbriänkätre kräke, ye abko mun rabadi bkäne arato.

Pablota töbike kri nitre Galaciabotä

⁸Mdakäre abko, käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri Ngöbö gare ñakare munye angwane, mun nämane jändrän ngwarbe mike ngöböre jae amne mun nämane ni klaboré kwrere kräke. ⁹Akwa mtare Ngöbö era metre nena gare munye—o ti bike niere krörö jirekäbe, Ngöbökwé mun käräbare jakrä, aiseite mun nena gare Ngöböye mtare—aiseite çye ñobtä abko üai käme ngwarbe di ñakare ye ngoto täni mun tö ja mikaita klaboré, ¹⁰amarebti munta köbö ütiäte köbö jadükakrä kwrere mike ütiäte jae ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre? Erere arato, ¿se ñobtä amarebti munta sö ngidien, kä ruäre ütiäte amne kä kwatire kwatire mike ütiäte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre! ¹¹Yebtä abko nane tikwe ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite tä nebe ruen tie, aiseite kä jürä kri tibtä mtare.

¹²Ti mräkätre, ti tö kukwe krörö ribei kisere munye: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ti nämane mike täte jökrä ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, akwa ye kwrere tita mike ütiäte ñakare mtare, käkwe ja mikani mun ñakare israelitare kwrere. Ye kwrere arato, munkwe ja mikadre ti kwrere abko ti tö ribei munye. Ñan munkwe kukwe nuenbare käme jire tibtä, abtä tita niere kore munye ti mräkätre. ¹³Akwa tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare kena munye, ye ngwane ti nämane bren abko käkwe ti mikaba neme yete, ye abko gare kuin munye. ¹⁴Ti bren ye abko namani tare munkrä, akwa munkwe ñan bätä ngwiani tibtä angwane, munkwe ti kaba ngäbti kuin bäsi angele Ngöbökwé kwrere jire. Mdakäre abko, Kristo Jesu ara jire mun rababa ruen kaen ngäbti

munye, aiseite kä rababa nuäre munbtä. ¹⁵¿Kä rababa nuäre kri krübäte munbtä, ye abko munkwe nuenbare mda? Ti ne ara jire raba kukwe niere krörö mun kräke. Mun rabadre ja okwä denkä ti die mikakäre angwane, munkwe dian-drekä, akwa era metre ye käkwe ti die mikadre ñakare, aiseite munkwe nuenbare ñakare. ¹⁶Akwa mtare, çtita kukwe era erere niere munye, nebtä abko ti kite nikwite mun rüere ya? Ñakare raba ruen tie.

¹⁷Angwane ni mda mda tä nüke dirire munye, ye abko töita krübäte munbtä, akwa niaratre töi ñakare kuin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe ja töi mikadre niaratrebtä abko ie tö, aiseite töta mun diainkä nunkän. ¹⁸Ni mdakwe töbikadre munkrä ye abra kuin, akwa töbikadre jändrän kuinbtä mun kräke, ye abko ñan nuendre batibe, akwa nuendre kärekäre, akwa ñan ti tädre nete, aibe angwane ni mdakwe töbikadre munbtä. ¹⁹Ti ngäbriänkätre kiakia tikwe, bäsi meri tä ja ngibiare tare, ye kwrere jire ti nämane ja tare nike käne munbtä. Mtare kukweta nakenkä mun ngätäite, köböite tita ja tare niketa mda munbtä amne mun ngämi näin metre Kristobe abko erere tikwe ja tare nikadi btä. ²⁰Gwängwarbe ti tädre mun kanti yete, blitakäre bä jene munbe näre, akwa ti ñan raba neme, aiseite tikwe dre nuendre, abkobtä ti töi ñan tä nebe krütare jirekäbe.

Kukwe bä mikata Agarebtä amne Sarabtä

²¹Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mun Galaciabo tö mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, mun ye ie ti tö kukwe ngwiaintari kwati krörö: ¿Kukweta nakenkä mun ngätäite, yebtä Ngöbö Kukweita dre niere, ye gare ñakare munye? abko munkwe nie tie. Kukwe ye gare ñakare metre munye ruen

tie, aisete tita kukwe ngwentari kore munye. ²² Angwane kukwe yebtä abko nieta krörö: Abraham nämane meri nibu ben. Meri iti abko klabore meri era metre Abrahamkwe kräke. Meri klabore ye abko kädian nämane Agar abko kwe Abraham ngobo därebare iti. Meri mda abko meri era metre Abrahamkwe abko kädian nämane Sara abko kwe niara ngobo därebare arato. Sara abko ñakare klabore ni mdakwe. ²³ Akwa meri klabore abko kwe Abraham ngobo Ismael därebare, ye abko Abraham töi erere niara därebare. Akwa Sara, meri era metre Abrahamkwe klabore ñakare abko di ñakare ngäbäkre ngibiare meri mda mda kwrere. Ne aisete Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani Abrahamye erere därebare Sarakwe abko kädiani Isaac kwe.

²⁴⁻²⁵ Kukwe ye nakaninkä kira ye abko tä kukwe krörö bä mike nikrä: Meri nibu abko tä kukwe ükaninte ketebu Ngöbökwe nikrä bä mike: Agar abko tä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye Ngitio Sinaí kanti bä mike. Agar abko klabore ni mdakwe, aisete bkänkä kukwei aibe mikata täte kwe. Ye kwrere jire, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte abko klabore ni mdakwe kwrere, aisete nitre israelita abko Agar ngäbriänkätre kwrere. Ngitio Sinaí kä Arabia kanti, ye mden abko juta Jerusalén ara mtare kwrere, ñobtä ñan angwane nitre israelita nünanka Jerusalén tä klabore jökrä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kräke. ²⁶ Akwa nitre Ngöbökwe era metre tödekaka Jesubti abko tä tikaninte amne, juta Jerusalén tarä mda kä käinbti kräke. Niaratre abko klabore ñakare Sara kwrere, aisete nitre tödekaka Jesubti, ye abko Sara ngäbriänkätre kwrere, ²⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta juta Jerusalén bä mike meri ngäbäkre ngibiare ñakare Sara kwrere abko krörö:

Meri, ma ngäbäkre ngibiare ñakare, akwa makwe kä ngwian nuäre jabtä. Angwane meri ie ja tare nika ño ngäbäkre ngibiabtä gare ñakare, ye abko käkwe ngrate krikri kä ngwiane nuäre jabtä,

ñobtä ñan angwane meri kwe ngäbäkre ñakare, abtä tuanimetre brarekwe, ye abko ngäbriänkä rabadi bäri kwati meri nünanka brarebe ye ngwä.

Ne aisete, meri kwe ngäbäkre neme ñakare, ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä, *Isaiás 54.1*

nieta Ngöbö Kukweibtä.

²⁸ Ti mräkätre, munkwe tödekani Jesubti, aisete mun abko Abraham ngäbriänkätre köböi mikani Ngöbökwe arato, aisete mun abko Isaac kwrere.

²⁹ Sara abko kise mriani jabtä, aisete ngäbäkre ñakare kwe, akwa Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani ie, erere ngäbäkre Isaac därebare Ngöbö Üai diebti. Akwa käne, meri klabore abko kwe ngobo Ismael därebare, akwa ye abko Ngöbökwe köböi mikani ñakare, amne Ismael nämane Isaac mike ja tare nike. Ye kwrere kukweta nakenkä mtare. Ngöbö Üai diebti nita tödeke Jesubti amne nitre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaka täte tä Ismael kwrere, käta ni mike ja tare nike tödekabtä Jesubti. ³⁰ Akwa Ngöbö Kukwei käta niere krörö kukwe yebtä abko ütiäte mtare mun kräke:

Ngöbökwe niebare Abrahamye:

Meri klabore ye juentari ngobo kwe yebe, ñobtä ñan angwane meri klabore ngobo ye käkwe ñan jändrän rünkwe dräidre jire chi jabtä, meri klabore ñakare tä nüne brare kwebe abko ngobobe, *Génesis 21.10*

abko Ngöbökwe niebare Abrahamye.

³¹ Ne aisete ti mräkätre, ni abko ñakare meri klabore ngobo Ismael kwrere, akwa

ni abko meri Sara klabore ñakare ngobo kwrere, aisete nita klabore ñakare.

Nita tikaninte Kristo köböire

5 Nikwe nünandre ni tikaninte kwrere, abkokäre Kristo käkwe ni tikaninte. Ne aisete Kristokwe mun tikaninante, yebtä munkwe nünanka dite kärekäre amne munkwe ñan ja mikata ni klabore kwrere Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ngoto täni, kukwe ye mikakäre täte, ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre abko tita niere munye.

²Ti mräkätre, olo ketete ti kukweiyé munkwe. Ti Pablo kä bike niere krörö munye: Ni brare brare tödekaka Jesubti käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye abko mun mden mden töta nebe nuein ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, ye ngwane Kristo krütani munkrä, ye ñan rabadre ütiäte mun kräke. ³Ye abko ti bike niereta krörö mda munye: Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä tä ükaninte, ye mun brare mden mden käkwe mika täte angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye erere munkwe mikadre täte jire jökrä angwane, ñan kukwe ketetibe mika täte munkwe. ⁴Mdakäre abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikabtä täte mun tö rabai metre Ngöbö ngwärekre, ye ngwane mun nikani Kristo bäre mento angwane, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä abko ie munkwe trö kwitani. ⁵Akwa ni abko tä tödeke Kristobti, yebtä ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niedi abko nita ngibiare kisere Ngöbö Üai köböire, ⁶ñobtä ñan angwane nita tödeke Kristo Jesubti, ye köböire abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä ya, ñakare ya, akwa ye abko ñakare ütiäte Ngöbökrä rabakäre metre niara ngwärekre, akwa nita tödeke Jesubti aibe ütiäte kräke amne, nita tödeke era metre Jesubti abko käta ni kite ni mda mda tarere.

⁷Mun nämane näin kuin ji Jesukwe bti, ¿ye nirekwe kukwe mdara jire mikani mun jiete amarebti kukwe era metre Jesubtä abko mun ñan tö mikai täte ye? ⁸Ngöbö käkwe mun käräbare jakrä ye ñan käkwe kukwe ye mikani mun jiete. ⁹Kukweta nakenkä mun ngätäite ye abko lebadura bante kwrere abko krörö: Lebadura mikata chi arinante abko tä ngitie jökrä arina kabre te, ye kwrere jire kukwe dirita blo abko ni braibe tä mike ütiäte mtare, ye käita ngitie mun ngätäite, käta ni jökrä töi kwite. ¹⁰Akwa mun abko töi tädi ja kwrere tibe ti Dänkien diebti, abkobti tita tödeke angwane, nire nire käta kukwe blo mike mun jiete ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen mun nika dokwäre.

¹¹Angwane ti mräkätre, ni brare brare käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye ti tädre mike ütiäte janknu ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre amne, ti tädre nuemna ni mdaye, ye ngwane Kristo kämikani krusobtä ni kräke tita niere, yebtä nitre ñan rabadre romon tikrä amne ñan rabadre näin kisere ti jiebtä. ¹²Akwa nire nire tä näin kukwe mike mun jiete käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, ¡ye ara jire käkwe ja diandrete gwängwarbe näre! Abko kore se.

Ja taredre kwärikwäri

¹³Ti mräkätre, Ngöbökwé mun käräbare rabakäre tikaninte, akwa munta tikaninte, yebtä abko mun töi rabadre ngitiekä kämekäme, ye jiebtä mun rikadre betekä, abkokäre munta tikaninte abko munkwe ñan nütü jire chi. Akwa munkwe ja taredre kwärikwäri, käkwe ja die mikadre kwärikwäri jändrän jökräbtä, ¹⁴ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä ükaninte ketetibe jökrä abko krörö: Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Levítico 19.18

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.
¹⁵Munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane mun tädre rüere jabe kwärikwäri janknu amne mun tädre ja kwete kwärikwäri janknu, ye ngwane munkwe ja juandre ngwarbe, aiseite batibe mun ñan rabadre ja gete mda jabe kwärikwäri Jesu kabti, ye abko rabadre blo, aiseite ja taredre munkwe tita niere.

Ngöbö Üai amne kukwe kämekäme mdeita ni töibtä

¹⁶Tikwe kukwe nini, yebtä abko ti bike kukwe mdara jire niere krörö munye: Munkwe kä bian Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä nüne metre Ngöbökrä kärekäre angwane, kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita nebe munye, ye munkwe ñan nuendre, ¹⁷ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita neme munye, ye abko tä rüere Ngöbö Üai rüere, munkwe ñan kä biandre Ngöbö Üaiye ja jie ngwena abkokäre. Erere arato, kukwe kämekäme mdeita neme munye, ye rüere Ngöbö Üai tä rüere, kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe ñan mikadre täte abkokäre. Ye erere kukwe kämekäme mdeita neme munye amne Ngöbö Üai tä nüne munbtä, ye tätre rüere jabe kwärikwäri. ¹⁸Akwa Ngöbö Üai tä mun jie ngwena era metre bkänä ne ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mun ñan rabadre klabore mda.

¹⁹Ni mda mda töi kämekäme abko erere mdeita neme ie käta nuene, ye abko tä nüke gare kuin btätre, aiseite kukwe krörökrörö nuenta kwetre: tä ja mike gure bati bati, tätre kukwe kämekäme nuene jabtä kwärikwäri ja mikakäre nuäre amne, kukwe gaidre kri abko tätre gaire ñakare jire chi

nukro kwrere. ²⁰Erere arato, jändrän ngwarbe mikata ngöböre jae, ni kwrere, ni sukiare, ni ngürüne käta kukwe nuene blo ni mdabtä, ni mätäta neme käre ni mdabtä amne ni rüere käre ni mdabe, ni mokrere ni mdabe jändrän kwe dokwäre. Erere arato, ni moto nebe romon jötrö ngwarbe amne ni ni mda mda mike ja rüere kwärikwäri, ni dirire ni ñäkäbtikäre jene jene amne ni ni mda diankaka jakri. ²¹Erere arato, ni mda jändrän bkäne abko dokwäre ni mätä btä, ni dröba nike käre amne ni mröre kabre krübäte amne, kukwe mda diän diän ne kwrere nuenta kwetre, ye abko gare kuin, aiseite kukwe kämekäme nuenkä kore, ni yebtä abko Ngöböta go-brane ñakare, aiseite ñan rabadre jire Ngöbö kanti kä käinbti abko tikwe nieba munye, mden erere tita niereta munye mtare.

²²Akwa Ngöbö Üai tä nüne nibtä angwane abko tä ni die mike kukwe krörökrörö nuene: nita ni mda mda tarere, käta neme bäri juto nibtä, nita nüne jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, nita jändrän jökrä ngibiare bätärekä, nita ni mda mda kaen ngäbti ja moto jämenbti, nita ja moto mike kuin ni mda mdakrä, nita ja kukwei amne Ngöbö Kukwei mike täte abtä tödekata nibti, ²³amne nita bike tidrä ni mda mdabtä amne, ni töi kämekäme ye nita ketebtä au. Ye rüere abko kukwe ñakare jire kä nebtä. ²⁴Nire nire nena Kristo Jesukwe abko käkwe kukwe kämekäme ni töibtä ye mikanina jökrä krusobtä Kristobe gwaire amne, kukwe kämekäme mikanina jökrä temen nikwe. ²⁵Mtare ni nena nüne Ngöbö Üai köböire, aiseite ari kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä arato. ²⁶Akwa nikwe ñan bikadre krikri jabtä kwärikwäri. Erere arato, nikwe ñan ja kwitadre ja rüere kwärikwäri amne jändrän ni mdakwe, dokwäre nikwe ñan bätä ngwiandre btä.

Nikwe ni mda mda die mikadre

6 Mdakäre abko ti mräkätire, mun mräkä tödekaka Jesubti käkwe ja mika ngite, ye ga munkwe angwane, mun mden mden kätä kä bien Ngöbö Üaiye mun jie ngwana metre ye käkwe mun mräkä die mika, niara rikadreta ji metrebti abkokäre. Akwa munkwe die mika ja moto jämenbti angwane, makwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane nane kukwe jatadre ma rüere amne makwe ja mikadre ngite arato, aiseti makwe ja ngibia. ²Ye abko, kukwe mun itire itire kwe, ye ie munkwe kötä mika gwaire jökrä ja die mikakäre kwärikwäri kärekäre köbö kwatirekwatire. Munkwe ja die mikadre kore ne ngwane, nikwe nünandre ño ükaninte Kristokwe ye mikadi täte munkwe. ³Akwa nire nire abko ütiäte ñakare, akwa ja rabadre ruen kri ie mräkä mda mdabtä mun ngätäite, aiseti ñan tö kötä mikai gwaire, ye ngwane ni ye tä ja ngököta au. Ni ye käkwe ni mda mda die mikadre.

⁴Ne aiseti, ni itire itire tä sribi nuene ño, ye mika ñäräre kuin kwe, yebtä blita au kwe jakrä angwane, jändrän nuenta kuin kwe raba tuen ie, yebtä tö raba ja käikitekä ne ngwane ja käikitaka kwe, akwa ni mda mda tä sribi nuene ño, yebtä ñan ñäkä kwe, ⁵ñobtä ñan angwane ni itire itire käkwe töbikadre tribe jen kwe ngwianbtä kuin metre.

⁶Mdakäre abko, kukwe kuin Jesubtä ye nireta dirire munye, ni ye abko munkwe die mika jändrän jökrä kuinquinbtä arato.

⁷Angwane munkwe ñan ja ngöka au! Ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö mikadre yakrä jae, ñobtä ñan angwane nita nura ño ño nökö, ye erere nita ngwä ötö, ⁸ye kwrere nire nire töibtä kukwe kämekäme tä amne mdeita neme ie, erere tä nuene, ye abko nura nökata kwrere amne ye ütiäre abko rabadi

kärekäre Ngöbö bäre mento, ye abko nura ngwä ötata kwrere. Akwa nire nire kätä kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä, erere tä näin Ngöbö Üai köböire, ye ütiäre abko rabadi nüene kärekäre Ngöböbe. ⁹Aiseti ni ñan rabadre dräre jire jändrän kuin nuene ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane ni ñan di krütadre jändrän kuin nuene ne ngwane, köböitira jire Ngöbökwé sribi nikwe ye ütiä biandi nie. ¹⁰Ne aiseti ni di tärä ne ngwane, käre ni tädre biare ni mda mda die mike, akwa ni mräkä tödekaka Jesubti ye abko bäri die mikadre käne.

Pablota kukwe niere mrä

¹¹Ti mräkätire, mtare ti ara jire kätä kukwe ne tike krikri ja kise jenbti mun kräke, ti ara jire kätä tärä ne tike rabadre gare metre munye abkokäre. ¹²Tärä yebtä abko ti tö nieita krörö munye: Ni ruäre tä ja ñäräkrä mikamna kisere ja kwatabtä munye ja bä mikakäre kuin nitre israelita mda mda okwäte angwane, Kristo ngatani krusobtä nikrä aibe ütiäte ni diantarikäre, ye aibe niedre kwetre, abtä nane nitre israelitakwe mikadre ja tare nike abko jürä btätire, aiseti tä ja ñäräkrä mikamna munye. ¹³Akwa nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä, ye abko ñan tä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mike täte jökrä, akwa mun abko käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikakäre täte jökrä, ie niaratre tö. Yebti munkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä angwane, rikadreta ja käikitekä munbti ni israelita mda mdaye, abkokäre tädre mun nike kisere kore.

¹⁴Akwa ti abko, jändrän ñakare jire tikwe bti ti raba bike kri ja mikakäre ütiäte. Angwane ni Dänkien Jesukristo ngatani krusobtä nikrä, ye aibe ütiäte tikrä mtare, ñobtä ñan angwane Kristo

ngatani krusobtä tikä, ye köböire abko jändrän kä nebtä ütiäte ñakare tikä amne ti abko ütiäte ñakare ni kä nebtä okwäte. ¹⁵Ye abko, ni ñäräkrä mikani ni kwatabtä ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte Ngöbö ngwäreki, akwa ni dätebareta btin Jesukristo köböire, ye abko bäri ütiäte Ngöbökrä. ¹⁶Angwane nünandre ño Jesukristo köböire tita niere, ne kwrere mun mden mden tä nüne, mun yebtä abko kä jäme Ngöbökwere raba amne mun jökrä raba ruentari tare Ngöböye. Erere arato, nitre tödekaka Je-

subti, yebtä kä jäme Ngöbökwere raba amne raba ruentari tare Ngöböye.

¹⁷Mtare mentokwäre abko, ni mdakwe ñan ti nikadre jire chi mda diribtä, ie ti tö, ñobtä ñan angwane tita tödeke Jesubti, yebtä tikwe ja tare nikani kri abko träin tä jökrä ti ngrabare, ti sribikä Jesukwe bä mikakrä tibtä, aisete ti ñan nikadre, ie ti tö. ¹⁸Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitire Efesobokrä

Efesios

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablokwe tärä ne tikani nitire tödekaka Jesubti nünanka juta Efeso amne Efeso bäre temen kräke. Juta Efeso abko juta ütiäte amne ju ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte jae nämane kabre yete. Ju bäri ütiäte abko ngöbö ngwarbe kädianta Diana kräke (Hechos 19.23-31).

Pablo nämane niken Jesu kukwei ngwena angwane, niara nükani juta Efesote, käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare btin ietre abko tä tikani Hechos 18.18-21 yebtä. Akwa namani jötrö yete, bti nikani ta. Abti nukaninta bobukäre angwane, nünabare kä komä kwe Efesote, Ngöbö Kukwei dirikäre yete abko tä tikani Hechos 19 yebtä.

Nitire tödekaka Jesubti nünanka Efeso kánti abko kukwe ñakare bökän, btä Pablokwe kukwe tikani. Bäri, Ngöbökwé kukwe nuenbare keta kabre bätäkä ngwarbe ni kräke ja moto kuinbti, yebtä Pablokwe kukwe tikani kabre tärä nebtä. Nikwe nünandre ño ni Dänkien Jesukristo mikakäre ütiäte jae, btä Pablokwe blitabare tärä nebtä.

Jesukristo köböire Ngöbökwé ni jökrä, israelita amne ñakare israelita dianintari, käkwe mikani ja gete jabe. Kukwe mden mden btä nämane rüre jabe kwärikwäri, yebtä ñan rüdre mda kwetre, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé niaratre mikani ni itibe kwrere Jesukristo ben gwaire. Ngöbökwé ye nuendre abko niarakwe ngibiabare tiebe, akwa mtare mikata gare kwe

Jesukristo köböire. Ngöbökwé nitire tödekaka Jesubti mikani ketetibe Jesukristobe, aisete nünandre deme kwetre amne ja die mikadre kwärikwäri kwetre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane üai kämekäme tärä kabre abko tä rüre nitire tödekaka Jesubti rüere, aisete Pablokwe tärä ne tikani kukwe yebtä.

Pablota köbö ngwentari

1 Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Mun deme deme tödekaka Kristo Jesubti käta nüne juta Efesote abko kräke tita köbö kuin juen. ²Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne, mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Ja moto kuinbti Ngöbökwé ja di biani kri nie

³Ngöbö, ni Dänkien Jesukristo Rün raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kuinkuin kä käinbti biani kwe nie, ñobtä ñan angwane nita ketetibe Kristobe aisete. ⁴Erere arato, kä date ngämi känenkri Ngöbökwé ni dianinkä jakrä rabakäre ketetibe gwaire Kristobe. Ngöbökwé ni dianinkä kore jakrä nünakäre kuin deme amne ngite ñakare ja ngwärecri. Ngöbökwé ni tarebare, ⁵aisete köbö kitani kwe ni kakrä ngäbti ja ngobo jen kwrere Jesukristo köböire, ye abko niara tö namani nuein ja moto kuinbti amne käi namani nuäre btä ngwena bare. ⁶Ngöbökwé ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, yebtä abko nikwe käikitadrekä käre. Niarakwe ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, ye mikani gare nie niara Odei tarebare kri kwe ye köböire. ⁷⁻⁸Erere arato, Kristo krütani krusobtä, däräe nimianinte nikrä, ye köböire abko nita neme ketetibe Kristobe angwane,

Ngöbökwe ni kökanintarita jakrä, käkwe ni tikaninte. Amne ni ngite niara rüere, ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe. Ye abko Ngöbökwe nuenbare ja moto kuin nuäre yebti. Niara abko bäri töbtä amne kukwe jökrä tä nüke gare ie. ⁹Kira Ngöbö tö namani kukwe mikaitbe ño tiebe, ye erere mikanintbe kwe, abti mikanina gare kuin kwe nie. Ye abko, Ngöbökwe ja moto mikani kuin amne, kukwe mikanintbe kore kaibe kwe angwane, tö namani kukwe ye ngwena bare abko erere namani bare ie Kristo köböire. ¹⁰Kä kitani nuäi kwe abko erere käi nukani angwane, kukwe mikanintbe kwe, ye erere namani bare täte jökrä Kristo köböire. Kukwe mikanintbe Ngöbökwe ye abko krörö: Jändrän jökrä kä käinbti amne kä temenbtä abko rabadre mikani gare jökrä täte Kristoye angwane, Kristo rabadre ji dokwäte jändrän jökräbti ta.

¹¹⁻¹²Kira Ngöbökwe köbö kitani ni kakrä ngäbti abko erere ni dianinkä jen jakrä kwe, ye köböire ni rabadre jen Ngöbökwe, abkokäre nitre israelita ara jire käta tödeke bäri käne Kristobti nitre ñakare israelitare känenkri, käkwe Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitadrekä kärekäre, abkokäre Ngöbökwe kukwe mikanintbe ni diantarikäre jakrä. Ye abko Ngöbö tö namani nuein ño, erere nuenbare kwe. ¹³Erere arato, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ni diantarikrä ye abko Ngöbö kukwei era metre, ye mun ñakare israelitare käkwe kukwei nuani angwane, munkwe kani ngäbti, käkwe tödekani Kristobti angwane, Ngöbökwe mun mikani ketetibe gwaire Kristobe. Yebti, Ngöbökwe ja Üai deme mikani nüne munbtä, ye abko tä ñäräkrä kwrere munbtä, mun jen Ngöbökwe mikakäre gare. Ngöbö Üai Deme ye mden abko Ngöbökwe köböi mikani kira. ¹⁴Akwa Ngöbökwe ni diandretari täte jökrä amne ni rabadre juta jen Ngöbökwe täte

jökrä amne ni rabadre Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitekä kärekäre abko bä mikakrä Ngöbökwe ja Üai Deme biani nie. Yebtä abko ni rabadre kuin niere Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

¹⁵Mun abko tä tödeke kwatibe ni Dänkien Jesubti amne munta juta deme Ngöbökwe tarere, ye tikwe kukwei nuaba angwane, ¹⁶ye näire mentokwäre tita blite Ngöböbe angwane, käre tita kuin niere ie munbtä. ¹⁷Ngöbö ni Dänkien Jesukristokwe amne ni Rün bä nuäre ye ie käre tita kukwe ribere krörö munkrä: Ngöbökwe mun mikadre töbtä ja Üai köböire amne ja mikadre gare metre kwe munye ja Üai köböire, niara rükadre gare bäri kuin munye abkokäre. ¹⁸Erere arato, tita kukwe mdara jire ribere krörö Ngöböye munkrä: Ngöbökwe mun käräbare jakrä, aisete mtare jändrän kuin ngibiata Ngöbökwe munkrä kä käinbti mden munta ngibiare kisere, ye rükadre gare metre munye, abkokäre Ngöbökwe kä trä tikadre mun töite. Erere arato, juta deme Ngöbökwe abko rabadi bä nuäre amne ütiäte kri Ngöbökrä abko rabadre gare munye, abkokäre niarakwe kä trä tikadre mun töite abko tita kärere munkrä Ngöböye. ¹⁹Erere arato, Ngöbö di kri ñan krütare, ye mden abko tä ni tödekaka Jesubti die mikakrä, ye rabadre gare munye, abkokäre Ngöbökwe kä trä tikadre mun töite abko tita ribere ie. Ngöbö di kri tä mun kräke abko Ngöbökwe mikani tuadre, ²⁰käkwe Kristo mikaninta nire ja di kribti amne kä bäri ütiäte, kanti Kristo mikani täkänintbe ja küde ruenkri kä käinbti kwe ja di kri yebti. ²¹Ye abko, üai käme jökrä amne angele jökrä Ngöbökwe tä dänkiene, käta gobrane, käta ja di kri mike gare, yebti ta Ngöbökwe Kristo mikani bäri ütiäte.

Erere arato, jändrän jire jökrä tä kä ne ngwane amne jändrän jire jökrä jatadi kä mrä angwane, yebti ta Ngöbökwe Kristo mikani bäri ütiäte. ²² Mdakäre abko, Ngöbökwe jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni amne, nitre gätäkä Kristo käbti, ye kräke Ngöbökwe Kristo ara jire mikani dänkiene ji dokwäte niaratre dokwä kwrere, ²³ ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Kristo käbti ye abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo ara btä Ngöbö tä nüne täte jökrä amne Ngöbö tä täte jändrän jökrä bti ta.

Ngöbökwe ni mikani nire Kristo ben gwaire

2 Mdakäre abko, käne mun ñakare israelitare ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne mun nämane ja mike ngite Ngöbö rüere. Ye mden kisete, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekri. ² Mun nämane nüne kore angwane, ni töi kämekäme tä nüne ño kä nebtä Ngöbö rüere, ye kwrere jire mun nämane nüne. Amne Satana tä gobrane kä drünente, ye abko tö namani nebe mun tuai dre dre nuein abko erere mun nämane ja mike ngite. Erere arato, nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen, ye ngätäite Satana ara tä sribire Ngöbö rüere abti kä nüke mtare. Satana ye mden nämane mun töi mike nüne ño abko erere mun nämane nüne kena. ³ Ye kwrere arato, nun israelita ngämi tödeke Jesubti, känenkri nun jökrä nämane nüne mun kwrere siba angwane, kukwe kämekäme mdei nämane nebe nunye abko jiebti nun nämane nakwen. Amne nun ngrabare, ie kukwe kämekäme mdei nämane nebe angwane, nun nämane nuene. Erere arato, nun töi nämane ngitiekä kämekäme abko jiebti nun nämane nakwen. Nun nämane nüne kore, ye

dokwäre abko Ngöbökwe nun mikadre ja tare nike kri krübäte ni mda mda kwrere, ye abko rabadre dbe, ñobtä ñan angwane nun nämane ja mike ngite, dokwäre Ngöbökwe nun mikadre ja ngie nuen kore.

⁴⁻⁵ Akwa Ngöbö abko bäri moto kuin käkwe ni tarebare kri krübäte abko krörö: Ni nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä ni nämane ni ngwäkäre kwrere, kä nämane mente Ngöböye, ye ngwane Ngöbökwe ni mikani nire Kristo ben gwaire. Ngöbö moto kuin, ye mden köböire abko mun ñakare israelitare namani dianintari. ⁶ Amne Kristo ben gwaire Ngöbökwe ni mikanina nire amne, kä bäri ütiäte kri kä käinbti kanti Ngöbökwe Kristo mikani dänkiene, ye kanti ni mikanina täkänintbe Kristo Jesu ben gwaire. ⁷ Ngöbökwe kukwe nuenbare jökrä kore, ye abko kä mrä näire Kristo jatadita angwane, Kristo Jesu köböire Ngöbökwe ja moto mikani bäri kuin nikrä, ye niara rabadre bä mike kärekäre, ⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä käkwe mun dianintari, munkwe tödekani Jesubti angwane. Ye abko ñan jändrän kuin nuenbare munkwe abko ütiä nükanini kore munye, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun dianintari ngwarbe ja moto kuinbti. ⁹ Mdakäre abko, ñan munkwe sribi kuin nuenbare au jakrä abko ütiäre mun namani dianintari, ye abko ni ñakare jire iti rabadre bike kri, abkokäre Ngöbökwe kukwe mikanintbe kore, ¹⁰ ñobtä ñan angwane Kristo Jesu köböire Ngöbö ara jire käkwe ni dätebare kuin bä nuäre. Amne nikwe sribi kuin nuendre kärekäre ni mda mda die mikakäre abko Ngöbökwe ükaninte kira, ye kwrere nikwe nuendre, abkokäre Ngöbökwe ni dätebare kore Kristo köböire.

**Ni jökrä tödekaka Kristobti
abko Ngöbökwe mikani
ketetibe gwaire Kristobe**

¹¹Ne aisete, Kristo ngämi krüte krusobtä, känenkri mun ñakare israelitare abko nämane nüne ño, ye munkwe ngwianta töre jae. Käne nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä ni kä nebtäkwe abko nämane mun kä den “nitre ñäräkrä ñakare kwatabtä,” nämane niere munbtä, mun mikakäre ngwarbe jae. ¹²Kä ye ngwane abko Kristo gare ñakare munye amne mun nämane nüne jenena juta israelita bäre mento. Erere arato, Ngöbökwe kukwe ükaninte nitre israelitabe angwane, jändrän köböi mikani kwe ietre, ye abko nämane ñakare munkrä amne, ni mda ni diantarikä abko nämane ñakare jire tödekakrä munkwe. Erere arato, Ngöbö era metre ye abko gare ñakare munye.

¹³Mun nämane nüne mente Ngöböye, akwa Kristo Jesu krütani krusobtä, däräe nimianinte, ye köböire abko mun nena krötö Ngöbö ken ketetibe gwaire Kristobe.

¹⁴Kristo abko ni mikaka ja mäketä jabe kwärikwäri. Ni israelita amne ni ñakare israelitare mikani juta kwatibe kwe. Erere arato, nitre israelita amne nitre ñakare israelita mätä nämane kri jabtä kwärikwäri, ye abko ki nämane ni jiete kwärikwäri kwrere. Kristo krütani angwane, mätä kri ye abko kitani jökrä temen kwe. ¹⁵Erere arato, Kristo krütani krusobtä angwane, ja ngrabare ye te niarakwe Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikani ütiäte ñakare mda ja mikakrä metre Ngöbö ngwäreki. Nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane ja rüere kwärikwäri, akwa Kristo krütani krusobtä niaratre mikakäre ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere. Ye köböire abko juta ketebu

ja rüere kwärikwäri abko mikani nüne jame jabe kwärikwäri kwe. ¹⁶Erere arato, Kristo krütani krusobtä, köböire juta ketebu mikani ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere ye mikakäreta gwaire Ngöböbe amne, nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane rüere Ngöbö rüere, akwa Kristo käkwe mikani ja mäketä Ngöböbe. ¹⁷Kukwe kuin ni mikakrä nüne jame jabe kwärikwäri abko Kristo jatani ngwena ni jökrä kräke, aisete mun ñakare israelitare nämane nüne mente Ngöböye amne nitre israelita nämane nüne ja ken Ngöböbe, ye kräke Kristo jatani kukwe kuin ngwena kore. ¹⁸Ne aisete Kristo köböire ni ñakare israelitare amne ni israelita abko raba niken jame nebe ni Rün ngwäreki Ngöbö Üai itibe köböire.

¹⁹Ye mden kisete, mun ñakare israelitare abko ñakare chui menteni kwrere Ngöbö ngwäreki mtare. Akwa nitre israelita abko juta deme Ngöbökwe, ye ben gwaire mun nena ütiäte amne nitre israelita abko Ngöbö ngäbriänkätre kwrere, ben mun nena ja mräkäre. ²⁰Mdakäre abko, mtare mun abko ju kwrere amne, kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe amne nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye abko jä mikata ju ketabtäkrä dite krö. Kukwe diribare kwetre yebtä abko munta ja ketebtä dite amne, Jesukristo abko jä bäri ütiäte kri ju mikakrä jä mda mda ye ngwä, yebtä munta ja ketebtä dite arato. ²¹Ye abko, ju mikata niken abko ketakata niken kiakia ja täritäri abti tä niken nebe bare, ye kwrere munta niren gwaire jökrä Kristo köböire abti ju deme Ngöbökwe tä mikani ketetibe gwaire ni Dänkienbe, ye kwrere mun rabadi. ²²Erere arato, Kristo köböire munta nekete jökrä jakri, ye köböire abko mun näin nebe ju Ngöbökwe kwrere abko te Ngöböta nüne ja Üai köböire.

Pablo juani sribire nitre ñakare israelitare ngätäite

3 Ti Pablo tä sribire mun ñakare israelitare kräke. Kristo Jesu mik-abtä gare mun ngätäite, dokwäre tita ngite kä teri nete. ²Ye abko, Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä abko ti mikani niekä kwe munye, ye nena gare kuin munye ruen tie. ³Ye abko tikwe tä rä tikaba chi käne munye, yebtä abko kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe abko Ngöbökwe mikani gare tie abko tikwe tikaba munye. ⁴Munkwe ñäkdre tä rä yebtä angwane, kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä ye abko nena gare metre jökrä tie abko rükadi gare munye. ⁵Kukwe ngibiabare kaibe tiebe Ngöbökwe ye abko mikani gare ñakare kwe nitre kirakiraye mekera, akwa mtare nitre deme deme Jesu kukwei ngwianka amne nitre Ngöbö kukwei niekä abko ie Ngöböta mike gare ja Üai köböire. ⁶Angwane kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, köböire Ngöböta nitre ñakare israelitare kärere jakrä, amne jändrän Ngöbökwe nämane nitre israelitakrä abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba nitre israelitabe Kristo Jesu köböire. Erere arato, nitre ñakare israelitare abko rabadre ni itibe kwrere nitre israelitabe, amne jändrän köböi mikani Ngöbökwe nitre israelitaye, ye abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba arato, ne abko nämane kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare nena gare nie.

⁷Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä amne ti ngwiani ruen bobre kwe jae, käkwe ti mikani sribire kukwe kuin nebtä. Erere arato, Ngöbö ara käkwe ja di kri biani ngwarbe tie sribi nuenkäre. ⁸Ni bäri ütiäte ñakare nitre jen Ngöbökwe ngätäite, ye ngwä ti abko bäri chi amne bäri ütiäte ñakare,

akwa kukwe kuin ütiäte kri ñan tanre Kristobtä, ye abko ti rikadre ngwena nitre ñakare israelitareye, abkokäre Ngöbökwe sribi biani tie. ⁹Mdakäre abko, Ngöbö jändrän jökrä dätekä abko kwe kukwe nämane kaibe tiebe kira, ye abko tikwe mikadre gare ni jökräye, abkokäre sribi ye biani kwe tie. ¹⁰Amne nitre gätäkä Kristo käfti, ye köböire Ngöbö abko töbtä kri jändrän bätäkä ngwarbebtä abko rabadi gare üai kämeye amne angeletre Ngöbökwe tä gobrane yeye, ye mdenkäre Ngöbökwe sribi ne biani tie. ¹¹Ye abko, Ngöbökwe kukwe mikanintbe kira, ye erere mikani nebe bare kwe ni Dänkien Kristo Jesu köböire amne, ¹²mtare nita ketetibe gwaire Kristo Jesube amne nita tödeke kwatibe Kristo Jesubti, ye mden kisete mtare kä jürä ñakare jire chi nibtä krötö Ngöbö ken Kristo köböire. ¹³Ye mden kisete abko tita ja tare nike munkrä, akwa kukwe yebtä mun ñan raba ulire amne mun ñan di krüta abko ti tö ribei munye, ñobtä ñan angwane ja rabadre ruen bäri ütiäte munye, abkokäre tita ja tare nike kore munkrä.

Pablota ja di ribere Ngöböye

¹⁴Ne mden kisete abko tita nebe ngukudokwäbti temen ni Rün Ngöbö ngwäre kri. ¹⁵Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mräkä kwekwe tä kä käinbti amne kä temenbtä dätebare. ¹⁶Tita kukwe ribere krörö ni Rünye munkrä: Ni Rün jändrän kuinquin bä nuäre bkäne kabre krübäte, jändrän yebti abko mun moto amne mun töi mikadre nünenkä dite kwe ja Üai köböire, ¹⁷munkwe tödekadre kwatibe Kristobti, köböire niara rabadre nüne munbtä. Erere arato, Ngöböta mun tarere ño, ye kwrere mun rabadre ni mda mda tarere, yebti mun rabadre nüne abko tita ribere ni Rün Ngöböye munkrä. ¹⁸Ye köböire abko Kristota ni tarere kri krübäte abko ni ñan raba ñäketbe jire chi

ye abko rabadre gare täte jökrä munye, nitre deme deme tödekaka Kristobti ye ben gwaire abko tita ribere kore ni Rün Ngöböye munkrä. ¹⁹ Erere arato, ni töi mräme, aisete Kristota ni tarere kri abko ñan raba nüke gare täte nie, akwa Kristo käta ni tarere bäri kri krübäte abko rükadre gare munye, ye köböire abko Ngöbö rabadre nüne täte munbtä abko tita ribere ni Rünye munkrä.

²⁰ Amne mtare, Ngöbö aibe raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane nita jändrän kärere Ngöböye amne, jändrän btä ni töita ñakare, yebti ta abko Ngöböta jändrän bien bäri kri krübäte nie, aisete Ngöbö di kri tä nibtä, yebtä ari kuin niere Ngöböye. ²¹ Nitre gätäkä Jesu käbti abko ngätäite Ngöbö raba mikani ütiäte amne Kristo Jesu köböire Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

Nikwe nünandre btin ni itibe kwrere

4 Tita ngite kä teri nete ti Dänkien dokwäre, ye mdenbtä abko ti tö ribei krörö munye: Ngöbökwé mun käräbare jakrä ye abko bäri ütiäte, aisete ni käräta Ngöbökwé käkwe nünandre ño Ngöbö mikakäre bäri ütiäte, ye kwrere munkwe nüna abko krörö: ² Munkwe ñan bika kri, akwa munkwe bika tidrä era metre ni mda mdabtä amne munkwe nüna jäme jabe kwärikwäri. Erere arato, kukwe ño ño amne ni ño ño erere btä munkwe ja ngibia bätärekä kwärikwäri amne, mun itire itire abko töi ñakare ja kwrere, akwa munkwe ja ka ngäbti kwärikwäri amne munkwe ja tare kwärikwäri. ³ Mdakäre abko, Ngöbö Üai Deme köböire munta ja mäke ni itibe kwrere, ye kwrere munkwe nünandre janknu, abkokäre munkwe nüna jäme jabe kwärikwäri. ⁴ Nitre gätäkä Kristo käbti abko Kristo ngrabare, ye abko itibe amne Ngöbö Üai abko itibe amne Ngöbökwé ni käräbare jändrän jökrä

kuin niarakwe tä mikani nikrä ye ngibiaiäre kisere. ⁵ Amne ni Dänkien abko itibe abko Jesukristo ara amne, kukwe kuin niarabtä aibe era metre tödekakrä amne, ni ngökadre ñöte diribare Jesukwe aibe metre amne, ⁶ Ngöbö abko itibe amne niara abko ni jökrä tödekaka Jesubti Rün. Ngöbö abko bäri kri ni jökrä bti ta amne, ni jökrä tödekaka Jesubti, ye köböire tä sribire amne tä nüne btätre arato.

⁷ Akwa ni itire itire, ie Kristo tö namani ja di biain ño ño, ye erere ja di biani kwe ja moto kuinbti, akwa nin ütiä käräbare kwe nie. ⁸ Ye mden kisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Niara nikaninta kä käinbti angwane, ni kani ngite ngite kwe abko erere nikani ngwena jökrä kä käinbti jabe, käkwe ja di biani ni kä nebtäye.

Salmos 68.18

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁹ Ye ñobtä abko nikaninta kä käinbti nieta? Niara abko nükanı nüne käne kä temen nebtä, abti nikaninta kä käinbti, aisete nieta kore. ¹⁰ Erere arato, niara nükanı kä nebtä, arabe nikaninta kä bäri ütiäte kä käinbti yete, kä ketareketare kä käinbti amne kä temen nebtä rabadre gare ie gobrankäre bti, abkokäre nikaninta kä käinbti. ¹¹ Niara arabe käkwe sribi biani ni ruäreye sribikäre nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite abko krörö: ni ruäre mikani Jesu kukwei ngwianka kwe amne, ni mda abko mikani Ngöbö kukwei niekä kwe amne ni ruäre abko mikani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikaka gare kwe amne, ni ruäre abko mikani ni tödekaka Jesubti ngibiaka amne dirikä kwe arato. ¹² Ni biani kore kwe juta deme Ngöbökwé mikakäre juto biare sribi bätäkä ngwarbe nuene Ngöbökrä, Kristo ngrabare rabadre niren nebe täte jökrä abkokäre. ¹³ Ye köböire abko ni rabadre tödeke gwaire jökrä Kristobti amne Ngöbö Odei kwe abko

rabadre gare kuin nie angwane, Kristo nena ünän täte jökrä, ye kwrere ni rabadre nebe ünän täte jökrä, abkokäre sribi biani kore Kristokwe ni ruäre yeye.

¹⁴ Ni jökrä tödekaka Kristobti rabadre nebe ünän täte kore, ye ngwane abko ni ñan töi rabadre ngäbäkre kiakia kwrere mda. Ni ngäbäkre kiakia kwrere abko ie kukwe mda mda dirita niken angwane, töita nikwite jötrö kukwe mda mda ye jiebti, abti mrä nitre ni ngökaka käta kukwe dirire blo abko ie tätre ja ngökamna. Amne bäsi ru mrenbti juankata nebe mürekwe nekware sekware, ye kwrere jire tä nakenkä nitre ngäbäkre kiakia kwrere yebtä. Ye kwrere nikwe ñan nünandre mda.

¹⁵ Akwa kukwe era metre ye abko nikwe niedre ni mda mdaye, niaratre tarere kwärä angwane, Kristo ni dokwä, kwrere jire ni rikadre niren gwaire jökrä abti mrä ni rabadre ünän täte jökrä. ¹⁶ Ye abko, ni ngrabare tä niren kuin amne ni kiakia ngrabare tä neketaninkä kuin jökrä jabtä, ye kwrere jire nita niren kuin gwaire jökrä Kristo köböire. Ye mden kisete, nita kuin jökrä ngrabare gwaire Kristobtä, ye ngwane ni itire itire käkwe sribi jen kwe nuendre niara mräkä mda mda die mikakäre angwane, ni rikai niren kuin gwaire jökrä jabtä, käta niken ja tarere kwärikwäri.

Nikwe nünandre metre Ngöbö ngwärekre

¹⁷ Ye mden kisete, ti bike kukwe niere munye abko munkwe mika täte abko ti tö nibi niei munye ni Dänkien käbti abko krörö: Nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti töita ngwarbe kwäräkwärä abko erere tätre nüne, ye kwrere munkwe ñan nuna jire chi mda. ¹⁸ Erere arato, nitre ñakare israelitare töita kä ikote kukwe käme kisete amne Ngöbö ni mikaka nüne kärekäre, ie niaratre tä nüne mente,

ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare jire chi ietre, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja töi mikani ribi Ngöbökrä. ¹⁹ Ye abko, kukwe mden mden käme amne kukwe mden mden kuin gare ñakare ietre, aiseite kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe meribe amne brarebe, jiebti tätre nakwen amne, tätre ja gaire ñakare, käta kukwe kämekäme nuene jökrä, akwa kukwe käme ye mdei tä neme bäri janknu ietre.

²⁰ Akwa Kristo nükani gare munye angwane, munkwe ja töitikani ñakare nünakäre kore. ²¹ Kukwe kuin Jesubtä abko kukwe era metre amne kukwe kuin ye munkwe kukwei nuani angwane, niara tö mun tuai nüne ño, yebtä munkwe ja töitikani ruen tie. ²² Ye mden kisete, mun nämane nüne ño ño käne, ye abko munkwe kitadre jökrä temen amne dän käme tikateta jabtä, bti kitakata, ye kwrere kukwe nuen nämane käne munkwe, ye munkwe kitaka jökrä, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun ngökö abko käkwe mun mikani nüne käme abko diribare munye. ²³ Amne mun töi nämane ño ño käne, ye abko Ngöbö Üai köböire mun töi rabadre kwitani ni btin kwrere abko diribare munye. ²⁴ Amne nita dän btin kite jabtä, ye kwrere mun rabadre ni btin kwrere. Ngöbö abko kukwe nuenkä metre amne niara abko deme, ye kwrere Ngöböta mun kwite btin abko diribare munye.

²⁵ Ne aiseite mun nämane ni ngökö ye käkwe ñan ni ngöka mda, amne munkwe kukwe era erere nie jae kwärikwäri mun mräkäbe, ñobtä ñan angwane mun abko tä ni itibe kwrere Jesubtä aiseite. ²⁶ Erere arato, mun moto raba romon, akwa munkwe ñan ja mika ngite amne mun moto romon, ye ben ngöi mun ñan rika kibien ²⁷ amne, munkwe ñan kä bian diabluye kore. ²⁸ Mdakäre abko, mun mden mden nämane gore ye käkwe ñan go mda amne ni mda mda käta jän-

drän mdei nike ye abko mun rabadre die mike, abkokäre munkwe sribi era metre ja kise jenbti jakrä.

²⁹ Erere arato, munkwe ñan blita kämekäme, akwa ni mda mda käkwe mun kukwei nuadre blite angwane, rabadre mate nuäre olote, käkwe die mikadre nüne bäri metre Jesukristo kräke, abkokäre kukwe kuinkuin aibebti blita munkwe. ³⁰ Amne munkwe ñan Ngöbö Üai Deme moto mika ulire. Ngöbökwé ja Üai Deme mikani nüne munbtä ñäräkrä munbtä kwrere, mun abko jen Ngöbökwé mikakäre gare munye. Kä mrä angwane, Ngöbökwé mun dianditari jökrä täte, ye mikakäre gare metre munye, ja Üai biani kwe munye. ³¹ Mdakäre abko, jändrän krörökrörö munkwe kitaka jökrä mento jabtä: Mun mätä ni mdabtä amne mun moto romon jakrä kwärikwäri, erere arato mun moto ngadaen jötrö amne munta ngrente krikri romone amne munta ñäke ngwarbe taretare ni mda mdaye amne munta ñäke kämekäme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye munkwe kitaka jökrä mento jabtä. ³² Amne munkwe ja moto mika kuin jakrä kwärikwäri amne ja raba ruentari tare kwärikwäri munye amne, Ngöbökwé ni ngite dianinkä ño nibtä Kristo köböire, ye kwrere munkwe ja ngite dian jabti ta kwärikwäri arato.

5 Mun abko Ngöbö ngäbriänkä amne mun tare kri kwe, aiseté munkwe ja töi mika nüne Ngöbö kwrere. ² Erere arato, Kristo käkwe ni tarebare kri, käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä nikä. Angwane jändrän kukwata Ngöböye abko räta nebe kuin bäne bti, ye kwrere Kristo käkwe ja mikani müre ketadre nikä abko namani kuin Ngöbökrä, aiseté Kristo käkwe ni tarebare kore, ye kwrere munkwe ni mda mda tare arato.

³ Akwa ni deme Ngöbökwé käkwe nüandre ño, ye kwrere munkwe nüna abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe amne kukwe mda kämekäme meri amne brare ngätäite amne, jändrän jenena ie ni töta nebe jakrä, ye ñan kwandre jire chi mun ngätäite.

⁴ Erere arato, kukwe kämekäme diän diän, ye munkwe ñan dian kadate amne, ni töi ñakare tä blite kukwe ngwarbebtä, ye kwrere munkwe ñan blita jire chi. Amne kukwe ngwarbe kämekäme ni mikakrä kötö, yebtä munkwe ñan blita jire chi arato, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Kristobti abko käkwe ñan bli-tadre jire chi kore, akwa munkwe kuin nie jirekäbe Ngöböye jändrän jökräbtä.

⁵ Ye ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike gure bati bati bätäkä ngwarbe amne tä kukwe mda mda nuene kämekäme bätäkä ngwarbe amne jändrän jenena ie töta nebe jakrä, ye abko jändrän ngwarbe mikata ngöböre kwe jae kwrere. Nitre ye btä Kristo amne Ngöbö tä gobrane abko ngätäite nitre jändrän kore nuenkä ñan rabadi nüne abko ti tö nibi niei metre munye. ⁶ Ne aiseté ni mda mda jata kukwe ngwarbe dirire kore, ye ie munkwe ñan ja ngökamna, ñobtä ñan angwane nitre ñan tä Ngöbö Kukwei mike täte kore, käta kukwe nuene kämekäme, ye dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri krübäte.

⁷ Ye mden kiseté, munkwe ñan kukwe käme nuen jire chi bentre, ⁸ ñobtä ñan angwane mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämäne nüne ngwarbe kä ikote, akwa mtare munta nekete ketetibe ni Dänkien Jesukristobe, aiseté munta nüne Ngöbö trä ngwente. Ye mden kanti ni nünanka Ngöbö trä ngwente käkwe nüandre, ye kwrere munkwe nüna kuin metre. ⁹ Ye ñobtä ñan angwane ni nünanka Ngöbö trä ngwente, ye köböire abko nita kite nebe moto kuin ni mda

mdakrä amne nita kite nüne metre amne, nita kukwe era erere niere arato. ¹⁰Mdakäre abko jändrän mden mden tuen dbe ni Dänkienye, ye munkwe mika ñäräre kuin ja käne abko erere munkwe nüna. ¹¹Amne nitre nünanka kä ikote abko tä kukwe mikete ngwarbe, yebtä munkwe ñan ja kita siba bentre, akwa kukwe nuenta kämekäme kwetre, ye munkwe mika gare ja ngwäreki jökrä Ngöbö trä ngwente, ¹²ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen käta kukwe kämekäme nuene kaibe tiebe kä ikote, ye abko gaidre kri, aisete ñan blitadre jire chi kukwe yebtä. ¹³Akwa kukwe jökrä mikata gare Ngöbö trä ngwente, ye ngwane kukwe ño era metre abko tä nebe gare metre jökrä nie, ¹⁴ñobtä ñan angwane jändrän jökrä mikata Ngöbö trä ngwente, ye abko Ngöbö trä tä mate btä abko käta trä mike arato. Ye mden kisete nieta krörö: Ma tödekaka ñakare Kristobti abko tä ni kibien kwrere, aisete nüketa ngwäte. Erere arato, ni ngwäkäre kwrere mata, aisete näinta krö amne, Kristo käkwe Ngöbö trä tikadikä ma okwäte abko nieta kore.

¹⁵Ye mdenbtä abko, mun tödekaka Kristobti tä nüne ño, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, käkwe ja ngibia. Erere arato, munkwe ñan nüna ni diän diän töi ñakare kwrere, akwa munkwe nüna ni töbtä kwrere ¹⁶amne, kä ne näire kukwe käme nuenta bäri, aisete munkwe nüna kärekäre Ngöbökrä amne munkwe ñan kä gate jire chi ngwarbe. ¹⁷Erere arato, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye rükadre gare munye, ie ti tö, aisete nitre töi ñakare, ye kwrere munkwe ñan nüna. ¹⁸Mdakäre abko, munkwe ñan dö kwaka ña dröbakäre, ñobtä ñan angwane ni döre abko käta nebe jäme dokwäbti amne, tä nebe

diän krübäte, aisete munkwe ñan dröba. Akwa köbö kwatirekwatire munkwe Ngöbö Üai tuametre nüne täte jökrä jabtä. ¹⁹Erere arato, munkwe blita jabe kwärikwäri salmobtä, amne ka ükaninte niedre Ngöböye, ye munkwe nie amne ka mda mda kuin niedre Ngöböye, ye munkwe nie, aisete munkwe ka nie amne Ngöbö käikitaka ja töibti munkwe. ²⁰Käre munkwe kuin nie ni Rüin Ngöböye jändrän jökräbtä ni Dänkien Jesukristo käbti.

Kukwe ni gure gure kräke

²¹Mdakäre abko, munta Kristo mike ütiäte jae, aisete munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri. ²²Mdakäre abko, meri gure gure abko käta ni Dänkien mike ütiäte ño jae käta kukwei mike täte, ye kwrere arato ni brare kwe ye abko mika ütiäte kwe jae, kukwe mikakäre täte, ²³ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä ji dokwäte kräke, ye kwrere ni brare tä ji dokwäte meri kwe kräke. Kristo abko nitre tödekaka niarabti Diantarikä arato. ²⁴Nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo kukwei mike ütiäte jae amne tä mike täte, ye kwrere arato meri gure käkwe brare kwe kukwei mikadre ütiäte jae mikakäre täte arato.

²⁵Amne Kristo käkwe nitre tödekaka bti tarebare, käkwe ja biani müre ketadre kräke, ye kwrere jire mun brare gure gure käkwe meri munkwe tare. ²⁶Kristo käkwe ja biani müre ketadre kore ni mikakäre merebe amne deme, ye abko mun namani ngökani ñöte Kristo käbti munkwe bä mikani jabtä amne munkwe tödekani niarabti munkwe niebare abko munkwe bä mikani jabtä arato. ²⁷Erere arato, Kristo käkwe ja biani müre ketadre kore, ye köböire abko nitre tödekaka bti abko bä rabadre bäri nuäre amne

jändrän kämekäme tiebe ñan rabadre jire btä. Erere arato, ñan rabadre ni kwata näkwain näkwain kwrere kukwe kämekäme kisete amne, jändrän mda mda kämekäme ñan rabadre jire nitre ye ngätäite, akwa Kristo tö namani tuai deme amne era metre ja ngwärekre, abkokäre ja biani müre ketadre kwe kräke.

²⁸Kristo käkwe ni tarebare kore, ye kwrere arato ni brare brare käkwe meri kwe taredre. Amne niara tä ja ngrabare tarere au, ye kwrere meri kwe tare-dre kwe, ñobtä ñan angwane nire nire käta meri kwe tarere, ni ye abko tä ja tarere au. ²⁹Ye abko ni ñakare jire iti käta bätä ngwen ja ngrabare btä au, akwa nita ngibiare kuin amne nita mröre ja ngrabare kräke. Ye kwrere arato, Kristo tä nuene nitre tödekaka niarabti kräke, ³⁰ñobtä ñan angwane nitre jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwe amne ni itire itire abko Kristo ki-akia ngrabare. ³¹Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24*

abko nieta kore. ³²Yebtä abko kukwe nebti jändrän ütiäte kri gare ñakare nie abko tä ükani tiebe Ngöbökwé abko tä nüke gare nie, akwa Kristo amne nitre tödekaka niarabti abko btä kukweta tiebe kore Ngöbökwé abko tita niere. ³³Amne mun brare brare abko ie ti bike niereta bobukäre krörö: Mun itire itire käta ja tarere au, ye kwrere jire munkwe meri munkwe tare amne, mun merire merire abko käkwe ni brare munkwe mika ütiäte jae abko tita niereta kore munye.

Kukwe ngäbäkre kräke amne rün btä meye kwe kräke

6 Mdakäre abko, mun ngäbäkrere, mun ye abko ni Dänkienkwe, aisete munkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte, ñobtä ñan angwane ye abko kuin ni Dänkien okwäbti. ²⁻³Ngöbökwé ja kukwei ne biani Moiséye nuendre ngäbäkreye, ben gwaire jändrän bäri ütiäte köböi mikani käne kwe abko krörö:

Munkwe nünandre jäme amne munkwe nünandre raire kä temen nebtä, abkokäre munkwe mun rün btä mun meye mika ütiäte jae, *Deuteronomio 5.16*

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴Amne mun ngäbäkre rünre rünre abko käkwe ñan ngäbäkre munkwe moto mika romon kukwe bätäkä ngwarbe btä, akwa munkwe ngäbäkre munkwe töi tikadre amne munkwe ji kuin Ngöbökwé mikadre gare ño ietre abko ie ni Dänkien tö, ye kwrere munkwe nuen.

Kukwe ni klaboré kräke amne bkänkä kwe kräke

⁵Mdakäre abko, mun klaboré käkwe mun bkänkä kukwei mika täte ja töi kuinbti. Erere arato, munta sribire Kristo ara jire kräke raba ruen munye, käkwe mun bkänkä mika ütiäte jae amne munkwe jürä ngwian era metre, munkwe Kristo mikadre täte ye kwrere. ⁶Ye abko, ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuen kuin ja bä mikakäre kuin, akwa sribikä Kristokrä ye kwrere munkwe sribi amne Ngöbö tö dreye, ye erere munkwe nuen jökrä ja töi metrebti. ⁷Ye abko, munkwe sribi ja di ngöi jökrä mun bkänkä kräke, ye abko ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien ara jire kräke munkwe nütü, käkwe sribi kore, ⁸ñobtä

ñan angwane ni klaboro ya o klaboro ñakare ya, akwa ni itire itire kākwe dre dre nuenbare kuin, ye abko ni Dänkien kākwe ütiä biandi nie, ye abko raba gare metre munye.

⁹Mdakäre abko, ni klaboro kätä sribire ja töi kuinbti bkänkä kräke, ye kwrere jire mun mden mden kätä ni klaboro bkäne ye kākwe sribi ükadrete ja töi kuinbti kräke. Amne munkwe ñan rätäkä mikakäre ene, ñobtä ñan angwane mun amne niaratre abko tä sribire ni Dänkien itibe kräke. Ni Dänkien ye abko tä kä käinbti amne niara abko kräke ni ütiäte ja kwrere jökrä.

Jändrän rükrä Satana rüere

¹⁰Mtare mentokwäre abko ni Dänkien di kri, yehti munkwe nüna dite köbö kwatirekwatire abko krörö: ¹¹Jändrän jökrä bianta Ngöbökwe ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye kite jabtä munkwe. Di-ablu ni ngökaka kākwe kukwe mikaditbe mun rüere, ye ngwane mun rabadre nünenkä dite jabtä diablu rüere, abkokäre kite jabtä munkwe, ¹²ñobtä ñan angwane ñan nita rüre ni kä nebtä rüere, akwa üai kämekäme tä dikekä kabre käinta sete abko di kri amne tä kä käme iko kä jökräbti kä nebtä dänkiene amne gobrane ni ngätäite nete abko rüere nita rüre. ¹³Ne aisete jändrän jökrä bianta Ngöbökwe ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye den kisete munkwe amne köbö te kukwe taretare jatadi mun nuenta ja käne, ye näire mun rabadre nünenkä dite jabtä mun rüebe, abkokäre munkwe ja mika juto biare rükäre kore. Yehti munkwe nünanaka dite jabtä. ¹⁴Ye aisete, nitre rükä kätä korä mäkete dime ja mrökarabtä ja mikakäre biare rükäre, ye kwrere munkwe kukwe era metre Ngöbökwe mäkäte jabtä rükäre Satana rüere. Erere arato, nitre rükä tä jändrän ribi mike ja mäträbtä ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nünanadre era metre

Ngöbökrä ye abko kākwe mun ngibiadre mun rüe Satana ngäniene. ¹⁵Mdakäre abko, nitre rükä tä sandalia neketete kuin temen kite ja ngotobtä rükäre, ye kwrere munkwe ja ngoto mika juto biare niken Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ye niere ni mda mdaye. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye tä ni mike ja mäketa jäme Ngöböbe. ¹⁶Akwa jändrän jökrä ja ngibiakrä yehti ta abko tödeka kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe dian kisete nitre rükä tä jändrän ribi ngwen kisete ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nuendre kore. Ye köböire abko üai kämekäme kākwe kukwe kämekäme kitadi buko jutra ngitiekä kwrere mun rüere angwane, munkwe kukwe käme ganaindi kwäräbe. ¹⁷Amne munta dianintari, ye abko jändrän ribi mikata ja dokwäbti ja dokwä ngibiakrä rüe ngäniene ye kwrere. Amne Ngöbö Kukwei abko tä ngitra kwrere Ngöbö Üaikwe. Ngöbö Kukwei yehti munkwe rü, nitre rükä tä rüre ngitrabti ye kwrere. Jändrän jökrä rükrä ye munkwe dian kisete rükrä jae diablu amne üai käme kwe ye rüere. ¹⁸Erere arato, munkwe blita kärekäre Ngöböbe amne, Ngöbö Üai köböire munkwe ja di ribe Ngöböye amne munkwe jändrän kärä kärekäre ie arato. Erere arato, munkwe mokre käre jabtä, akwa mun ñan rante blitare Ngöböbe, kākwe blita käre ben nitre deme deme kwe ye kräke.

¹⁹Mdakäre abko, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä nämäne tiebe ye abko tikwe niedre ño ño abko Ngöbökwe mikadre gare tie amne, kä jürä rabadre ñakare tibtä blitare, abkokäre munkwe blita Ngöböbe tikrä. ²⁰Ngöbö kukwei kuin abko tikwe mikadre gare, abkokäre Ngöbökwe ti juani blitaka jakrä. Ngöbö kukwei ye mden dokwäre tita ngite kä teri nete mtare, akwa kä jürä ñan rabadre jire chi tibtä blite Ngöbö kuk-

weibtä, abkokäre munkwe blita tikrä Ngöböbe.

Kukwe mrä

²¹Mräkäre abko, Tíquico ni mräkä tare kri nikwe amne sribikä era metre ni Dänkienkwe abko tita juen nebe mun kánti yete. Tita ño nete amne tita dre dre nuene ye abko niarakwe niedi jökrä munye. ²²Erere arato, nunta ño nete ye niedre kwe munye abko käkwe kä

mikadre juto munbtä, abkokäre tita juen nebe yete.

²³Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien käkwe ja mräkätre yete mika nüne jäme amne, munkwe ja taredre kwärikwäri tödekare kwärä kwatibe Ngöböbti abko ie ti tö. ²⁴Amne nire nire kätä ni Dänkien Jesukristo tarere era metre kärekäre, ye abko kräke Ngöbö raba ja moto mike kuin arato. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Filipobokrä

Filipenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämäne ngite kä teri juta Romate, kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Akwa Pablo nikani Silas amne Timoteobe nebe juta Filipo kánti kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare ietre angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti. Ye abko tä tikani Hechos 16.12-40 yebtä. Abti niara nämäne ngite nükani gare nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Filipote yeye angwane, niaratre käkwe ngwian amne jändrän mda mda juani Pablo kräke ni iti kädian nämäne Epafrodito köböire Pablo die mikakäre. Abtä Pablokwe tärä Filipenses ne tikani kuin niekäre ietre.

Mdakäre abko, Pablo namani ja tare nike, akwa kä namani nuäre btä abko mikani gare kwe nitre nünanka Filipo yeye, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti nünanka yete nämäne ja tare nike arato tödekabtä Jesubti. Jesukristo käkwe nünabare ño, käkwe bikabare tidrä ni mda mdabtä, ye kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre ja die mikadre kwärikwäri nünenkä dite Jesubtä abko Pablokwe niebare ietre.

Mdakäre abko, Pablokwe nitre tödekaka Jesubti mikani mokre nitre israelita ruärebtä. Nitre israelita ruäre nämäne niken kukwe dirire blo Jesukristobtä abko ngäniene ja ngibiadre Pablokwe niebare ietre. Tödeka kwatibe Jesubti, aibe köböire ni ñan rabadre dianintari nitre israelita ne nämäne dirire, akwa ñakare kore Pablokwe niebare, aisetä ja ngibiadre kuin niebare kwe.

Pablota köbö kuin juen

1 Ti Pablo kätä tärä ne tike amne Timoteo tä tibe nete. Nun ne abko sribikä Kristo Jesukwe. Mun deme Ngöböke tä ketetibe Kristo Jesube juta Filipote amne mun ni Ngöböke jie ngwianka amne nitre ni mda mda die mikaka, ye kräke nunta köbö kuin juen. ²Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye ja di käräre kwärä

³Ja mräkätre, munta nüke töre batire batire tie angwane, tita kuin niere Ngöböye munbtä. ⁴Erere arato, tita blite Ngöböbe angwane, kätä neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun jökrä kräke, ⁵ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, mun nikani ti die mike kukwe kuin Jesubtä kädriere abti kä nükebe mtare. Yebtä kätä neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun kräke. ⁶Ye abko, Ngöböke sribi kuin kömikanintbe munbtä, sribi ye abko niara ara käkwe ngwiandi bare jökrä nebe Kristo Jesu jatadita kä mrä köbö ye näire, ye abko gare kuin tie. ⁷Tikwe töbikadre kore mun jökräbtä abko kuin ruen tie, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe. Ngöböta ja moto mike kuin tikrä ti die mikakäre, ben gwaire munta ti die mike arato, aisetä tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri ya o tita kukwe kuin Jesubtä ngie mike amne bä mike ütiäte gobran ngwärekre, akwa ye kánti munta ti die mike. ⁸Ne aisetä nikwe ni mda mda taredre ño abko Kristo Jesu tä mike gare tie, yebti tita mun jökrä tarere kri, ye abko gare kuin jökrä Ngöböye.

⁹Ne abko, tita ja di ribere krörö Ngöböye munkrä: Mun tödekaka Jesubti käkwe ja taredre kwärikwäri amne ni

mda mda taredre bäri mda munkwe arato köbö kwatirekwatire. Erere arato, Ngöbö rükadre gare bäri munye amne mun jatadre neme bäri töbtä Ngöböbtä, dre abko kuin Ngöbö ngwärekre rükadre gare bäri metre munye abko tita ribere Ngöböye munkrä. ¹⁰Tita ribere kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kukwe rükadre gare kore munye, ye köböire dre dre ütiäte nünankrä bäri metre Ngöbökrä rükadre gare munye amne mun rabadre nüne kuin deme amne, ni mda mda ñan rabadre mun kite ngise nebebe Kristo jatadita ye näire. ¹¹Ne abko munkwe nuendre angwane, mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekre Jesukristo diebti, ye köböire Ngöbö rabadi käikitaninkä amne rabadi mikani ütiäte kri.

Kukwe kuin Jesubtä tä nūke gare ni kwatiye

¹²Ja mräkätre, mtare ti tö kukwe mda niei munye abko krörö: Kukweta nakenkä taretare tibtä, yebtä kukwe kuin Jesubtä kädrieta niken bäri janknu mentokwäre, ye abko rabadre gare munye abko krörö: ¹³Tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri tödekabtä Kristobti, ye abko nūkanina gare era metre nitre guardiare emperador gwiriete ie, amne ni kwati mda mda, ie nūkanina gare arato. ¹⁴Ti kitani ngite tä gare ti mräkätre tödekaka ni Dänkienbtiye nete, ye abko käta bäsi niaratre jökrä kite blite bäri mda kukwe kuin Ngöbökwä yebtä amne kä jürä ñakare btäre blitare.

¹⁵Nitre ye ngätäite, ni ruäre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare, akwa era metre tä mokrere tibe amne töita bikabtä kri tibtä, käta kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye. Akwa ni ruäre abko tä mike gare ja töi kuinbti. ¹⁶Nitre ye tä ti tarere, aiseite tätre kukwe kuin Kristobtä mike gare kore ja töi

kuinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kākwe ti mikani kukwe kuin ye ngie mikaka abko garera ietre. ¹⁷Akwa ni tä mokrere tibe, ye abko tä kukwe kuin Kristobtä mike gare arato, akwa tätre bike kri au amne, ñan tä sribire ja töi metrebti. Tita ngite ne ngwane, niaratre töta kukwe mikaitbe bäri ti rüere, aiseite käta näin kukwe kuin Jesubtä mike gare kore. ¹⁸Akwa ye abko ñan mikata bäri ütiäte tikwe, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare töi kuinbti ya, ñakare ya abko tä dbe tikrä, ñobtä ñan angwane tätre kukwe kuin ye mike gare jirekåbe. Ye abko bäri ütiäte, aiseite käita neme bäri nuäre tibtä.

Akwa kä rabadi bäri nuäre tibtä janknu, ¹⁹ñobtä ñan angwane era metre tita ngite kä teri nete, akwa munta blite tikrä Ngöböbe amne Ngöböta Jesukristo Üai juen ti die mikakäre, aiseite Ngöbökwä ti dianditari mrä abko gare kuin tie. ²⁰Ti tädi kukwe ükatekä romanobo ngwärekre angwane, Ngöbökwä ñan ti tuadremetre Kristo Jesu rükente abko tita ribere ie. Erere arato, ti rabadre baliente, kākwe Kristo mikadre tuare ütiäte kri ni kwati ngwärekre Ngöbö diebti abko tita ribere Ngöböye. Akwa kukwe ükatekä romanobo kākwe ti tikadrete nūnakäre janknu ya o ti juandre müre ketadre kwe ya, mden erere tä dbe tikrä, ²¹ñobtä ñan angwane tita nire nūnakäre Kristo aibe kråke, akwa ti müre ketadre ye abko rabadre bäri kuin tikrä. ²²Akwa ti tikadrete nūnakäre janknu kä nebtä angwane, tikwe sribi kuinquin nuendre bäri Ngöbökrä, aiseite dre abko rabadre bäri kuin tikrä abko ñan nūke gare tie. ²³Ye aiseite, jändrän ketebu ne mden abko tikwe diandrekä jakrä abko tä neme tare tikrä töbike btä. Ti müre ketadre nitre romanobkwä tödekabtä Kristobti angwane, ti rikadre nüne Kristobe, ie ti tö bäri krübäte amne, ye abko rabadre bäri kuin tikrä. ²⁴Akwa

nitre romanobo kākwe ti tikadrete nūnakāre janknu kā nebtā abko bāri kuin munkrā ruen tie. ²⁵ Ti tikadite nūnakāre janknu mun jōkrā die mikakāre nāin bāri metre Jesube amne, kā mikakāre nuāre munbtā tōdekabtā Jesubti, ye krāke ti rabadi mun jōkrābe abko gare kuin tie. ²⁶ Angwane ti rabadita bobuta munbe ketetibe angwane, ti kāi rabadita bāri nuāre munbtā amne, munkwe Kristo Jesu kāikitadikā, aisetē ti rabadre tikaninte rabakāre bobuta munbe abko tuen bāri kuin tie.

Kukwe kuin Kristobtā bā mikadre ūtiāte

²⁷ Akwa kukwe ketetibe bāri ūtiāte nūendre munkwe abko ti bike niere krōrō munye: Kukwe kuin Jesubtā rabadre ūtiāte ni mda mda okwāte, abkokāre munkwe nūna kuin metre. Munkwe nūnandre kore ne ngwane, ti rabadita ja tuenta munbe ya, nākare ya, o tikwe ni kukwei nuadita munbtā jirekābe, akwa kukwe krōrōkrōrō rabadi gare tie: Mun tā nūnenkā dite jabtā tōi ketetibe jōkrā, ye kōbōire munta ja die mike kwārikwāri kukwe kuin Kristobtā mikakāre gare bāri. ²⁸ Erere arato, munkwe nān ja ngwian nikenkā mun rūe kāne, nōbtā nān angwane niaratre tā rūre mun rūere, ye abko kāta kukwe krōrō mike gare: Niaratre juandi ngwarbe jōkrā Ngōbōkwe, ye abko tuen kuin btātre, akwa mun abko Ngōbōkwe dianditari, ye abko tuen gare kuin munbtā arato. ²⁹ Ye abko, Ngōbō moto kuin, ye kōbōire munkwe tōdekani Jesukristobti. Akwa nān munkwe tōdekadre jirekābe bti, akwa Ngōbō moto kuinbti munkwe ja tare nikadre krāke abko kuin munkrā arato abko rabadre gare munye. ³⁰ Ye mden kisete mun amne ti, nita ja tare nike ja kwrere Jesukristo dokwāre mtare. Nita ja tare nike, ye mden kwrere tikwe ja tare nikani mun okwābti ti

nāma kena juta Filipote, ye kwrere tita ja tare nike nete abko kukwe nuata mda bati munkwe kore.

Nitre tōdekaka Jesubti kākwe nūnandre Jesu kwrere

2 Ti mrākātre, munta ketetibe Kristotobe, aisetē ja motota neme ruen nuāre nuāre munye amne, Ngōbōta mun tarere, ye tā mun moto mike jāme. Erere arato, Ngōbō Ūai tā munbtā abko tā mun mike ketetibe jōkrā amne, mun ruentari tare Ngōbōye amne Ngōbōta ja moto mike jāme mun krāke abko gare tie. ² Ye mden kisete, munkwe kā mikadre bāri nuāre tibā, abkokāre munkwe nūna krōrō: Munkwe ja tōi mika ja nāre jōkrā. Munkwe ja tare ruāre kwārikwāri. Munkwe nūna jāme jōkrā jabe kwārikwāri. Erere arato, jāndrān ketetibe btā munkwe tōbika gwaire jōkrā. ³ Munkwe nān jāndrān nuen jire kaibe jakrā amne ja dikaikāre, akwa bika tidrā ni mda mdabtā amne ni mda mda mika bāri ūtiāte jakrā. ⁴ Mdakāre abko, munkwe nān tōbika jāndrān kuinbtā kaibe jakrā akwa, munkwe tōbika jāndrān kuinbtā ni mda mdakrā arato.

⁵ Ye kwrere Kristo Jesu kākwe tōbikabare jabtā amne ni mda mdabtā amne nūnabare kore kwe, aisetē ye kwrere munkwe tōbika amne nūna munkwe arato abko krōrō:

⁶ Kristo abko Ngōbō arabe arato, akwa rabadre ūtiāte janknu Ngōbō kwrere, yebtā abko nān namani tōbika kaibe jakrā amne namani ruentari tare nākare ie.

⁷ Ye mden kisete, Kristo abko Ngōbō arabe, akwa niara kāi ūtiāte ūtiāte kri abko mikaninte kwe ja tōi jenbti, kākwe ja dikaibare nākare amne, ja mikani ūtiāte nākare kwe abko krōrō:

Ni klaborere kwrere jire nämane kä nebtä. Erere arato, niara därebare angwane, nämane ni kä nebtä kwrere.

⁸ Mdakäre abko, niara namani tuen ni kä nebtä kwrere ni jökräye amne namani bike tidrä ni jökräbtä, käkwe Ngöbö kukwei mikani täte jökrä amne ja biani müre ketadre kwe Ngöbö kukwei mikakäre täte metre.

Akwa ñan müre ketani nuäre, akwa müre ketani krübäte krusobtä.

⁹ Ye kwrere Jesukwe ja mikani ütiäte ñakare.

Ye mdenbtä Ngöbökwere mikani bäri ütiäte ni jökrä amne jändrän jökrä bti ta amne, ni käi bäri ütiäte abko Ngöbökwere biani ie arato.

¹⁰ Ye mden kisetere, Jesu ye ngwärekre ni jökrä amne jändrän jökrä kä käinbti, kä temenbtä amne dobo täni abko rabadi ngukudokwäbti niara mikakäre ütiäte jae,

¹¹ Jesukristo abko Dänkien Ngöbö niedre ie angwane, Ngöbö ni Rün rabadi mikani ütiäte kri arato.

Ngöbö kukwei mikadre täte

¹² Ne aisetere ti mräkätäre tare tikwe, ti nämane mun kanti juta Filipos yete angwane, käre mun nämane Ngöbö kukwei mike täte, ye kwrere arato mtare tita mobe munye akwa, munta Ngöbö kukwei mike täte bäri era metre. Akwa ni dianinantari Ngöbökwere käkwe Ngöbö kukwei mikadre täte ño, ye kwrere munkwe sribi Ngöbö kukwei mikakäre täte jökrä, Ngöbö mikare ütiäte kri kwärä, Ngöbökwere mun dianinantari bä mikakrä metre. ¹³ Munkwe nuendre, ñobtä ñan angwane Ngöböta sribire munbtä mun töi mikakäre biare sribi kuin nuenkäre amne, Ngöböta sribire mun mikakäre dite sribi kwe ye ngwiankäre bare.

¹⁴ Jändrän jökrä nuenta munkwe, yebtä munkwe ñan ñäkä jabtä kwärikwäri amne, munkwe ñan ja kweta kwärikwäri. ¹⁵ Munkwe

nünandre kore angwane, kukwe ñan kwandre jire ni mda mdaye mun kitakrä ngise amne mun töi amne mun moto rabadre metre abkokäre. Ye kwrere, munkwe nünandre Ngöbö ngäbriänkätäre töi kuin metre kwrere nitre moto kämekäme amne diän diän ngätäite. Sö amne muke tä trä ngitiekä kä käinbti deo, ye kwrere jire munta kä trä Ngöbökwere mike tuare nitre kämekäme amne diän diän ngätäite kä nebtä. ¹⁶ Ne aisetere Ngöbö kukwei kuin käta ni mike nüne kärekwere, ye munkwe ketate dime kisetere niekäre ni jökräye. Munkwe nünandre kore ne ngwane, Kristo jatadita ye näire mun käi rabadi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane tikwe ñan ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite abko tikwe gadi aisetere.

¹⁷ Munta tödeke Ngöböbti abtä munta sribi kuin nuene Ngöbökrä. Ye abko, jändrän kämikata kukwadre Ngöböye niara käikitakakrä ye kwrere. Amne tita sribire mun ngätäite, ye dokwäre nane ti kämikadre, ye ngwane jändrän biani kukwadre Ngöböye, bti dö kekata, ye kwrere ti rabai Ngöbö ngwärekre. Akwa ye abko Ngöbö moto mikakrä nuäre amne, ye kwrere jire tikwe mun käi ngwianandre nuäre gwaire jabtä. ¹⁸ Ne aisetere, munkwe kä ngwian nuäre gwaire jökrä jabtä tibe ja tare nikabtä kore.

Timoteo amne Epafrodito juandi jötrö Pablockwe

¹⁹ Ja mräkätäre, ni Dänkien Jesu tö, ne ngwane bä jötrö ti tö Timoteo juain nebe mun kanti yete, ñobtä ñan angwane niara rabadreta mun kanti angwane, kä rabadi nuäre munbtä niara tuare. Abti niara rükadreta kukwe ngwenante kuin munbtä tie, ye abko käkwe kä

mikadre nuäre tibtä arato, abkokäre tikwe juandi. ²⁰Tikwe Timoteo juandi, ñobtä ñan angwane tita mun tarere metre, ye kwrere Timoteo aibe käta mun tarere, aisete tikwe niara juandi mun kánti mun die mikakäre. ²¹Ni kwati mda abko käta töbike jändrän jakwebtä au, akwa Kristo Jesu tö dreye, yebtä töbikata ñakare kwetre. ²²Akwa Timoteo abko käta nüne metre, ye garera mun jökräye, ñobtä ñan angwane ni ngobo nikwe käta ni die mike ño sribibtä, ye kwrere jire Timoteokwe ti die mikani kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye, ye garera munye arato. ²³Ne aisete kukwe rabai ño tikrä nete gadi tikwe angwane, tikwe Timoteo juandi nebe mun kánti yete. ²⁴Amne ti abko tä ngite kä teri nete, akwa ti Dänkien Jesu diebti, bä jötrö ti tikadrete angwane, ti näin nebe mun kánti arato abko tita nütüre.

²⁵Akwa gwängwarbe abko, ti mräkä Jesu käbti Epafrodito, sribi muko tikwe amne ti die mikaka tikwe, ye abko munkwe juani ti die mikakrä nete abko ti bike juenta nebeta mun kánti. ²⁶Niara abko tä ulire mun miare amne, niara namani bren abko gani munkwe, yebtä abko bäri tä töbike kri mda. ²⁷Epafrodito abko namani bren jume bkänä amne bäsi krütani akwa, namani ruentari tare Ngöböye, aisete Ngöbökwé mikaninta kuinta amne krütani ñakare. Tita ulire nete, ne bärire ti ñan rabadre ulire mda, abkokäre ti namani ruentari tare arato Ngöböye niarabe gwaire, aisete niara krütani ñakare. ²⁸Ye mdenbtä abko, tita niara juenta jötrö ngwarbe nebeta mun kánti, kä rabadreta nuäre munbtä niara tuareta abkokäre amne, ti ñan tädre töbike kri janknu arato, abkokäre tita juenta. ²⁹Ne aisete kä raba nuäre munbtä niara kare ngäbti ni mräkä nikwe kwrere ni Dänkien käbti. Ye kwrere

arato, ni Epafrodito ne kwrerekwrere, ye abko munkwe mika ütiäte jökrä arato, ³⁰ñobtä ñan angwane Epafrodito bäsi krütani sribibtä Kristokrä amne, ja kwata namani ruentari tare ñakare ie angwane, bäsi krütani sribibtä tikrä, sribi ñan rabadre bare jire munye tikrä, mden abko niara nämäne nuene, abtä ja bren nikani kore kwe.

Dre nuenta ja di jenbti abkobtä bikadre kri ñakare

3 Ti mräkätre tikwe, munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Ti bike kukwe niere munye, ne kwrere tikwe tikanina munye akwa, tare ñakare tikrä tiketa mda munye, ñobtä ñan angwane kukwe ne kuin mun die mikakrä mun rüe ngäniene ruen tie, aisete tita tiketa munye. ²Ja mräkätre, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie mikamna täte munye amne, käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre abko ni ngututu kämekäme krübäte amne niaratre abko sribi diän diän nuenkä amne niaratre abko ni kwata tikakaka ngwarbe, aisete nitre ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin. ³Ñäräkrä mikata ja kwatabtä, ye abko käta ni jen Ngöbökwé era metre bä mike nieta kwetre. Akwa ye abko ñakare metre, ñobtä ñan angwane ni abko ni jen Ngöbökwé era metre gare krörö nie: Nita sribire Ngöbökrä amne nita niara käikitekä Ngöbö Üai köböire amne, nita Kristo Jesu aibe bä mike ütiäte kri. Erere arato, jändrän tuen ni ngrabarebtä, yebti nita tödeke ñakare amne jändrän nuenta au jakrä abko ni ñan tö bä mikai ütiäte kri, aibehti ni ne mden abko ni jen Ngöbökwé era metre gata nibtä. ⁴Akwa ti tö rabadre ja bä mikai ütiäte kri ne ngwane, jändrän nuenta au jakrä, yebti ti rabadre ja bä mike ütiäte kri ruen tie.

Nitre ye abko tä jändrän nuene au jakrä ja mikakäre metre Ngöbö okwäte, ja bä mikakäre ütiäte kri. Akwa ti bäri kākwe kukwe nuenbare kuin täte abti ja rabadre ruen ütiäte kri tie abko krörö: ⁵Ti därebare angwane, kwäirare ti nārākrā mikani ti kwatabtä amne, ti abko israelita, amne ti därebare juta Benjamínkri amne ti abko hebreo era metre. Erere arato, ti nämane nekete nitre bariseokri, aisete kukwe biani Ngöbökwē nuendre nie, ye abko ti nämane mike täte bäri metre nitre bariseo kwrere. ⁶Ne aisete Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye nuendre nie, yehti ti nämane mokrere krübäte, aisete nitre tödekaka Jesubti abko rüere ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye nuendre nie, ye erere ti nämane mike täte bäri, aisete ti nämane nüne bäri metre, ni mda mda nämane nütüre tibtä, aisete ti bäri kākwe ja bä mikadre ütiäte kri.

⁷Akwa Kristo rabadre mikani kri ti köböire, abkobtä jändrän jökrā nämane ütiäte kri kena tikrä, ye abko tuen ütiäte nākare tie mtare. ⁸Ne bārire mda abko, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bäri kuin tie ne abko bäri ütiäte tikrä. Ye mden kisete, jändrän jire jökrā mda mda, ye tuen ütiäte nākare tie ti Dänkien kwrere, aisete niara krāke tikwe jändrän jökrā tuanimetre ja jiebti. Jändrän jökrā ye mden abko tuen jändrän ngwarbe rä kure kwrere tie, aisete tita mikete, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bäri kuin tie amne, ⁹ti rabadre nüne bäri ketetibe Kristobe abkokäre. Tikwe ja töi mikani Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye ye mike täte, akwa nān ye köböire ti ngite nākare mda Ngöbökwē niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe, akwa tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire ti ngite nākare mda Ngöbökwē niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe.

¹⁰Erere arato, Kristo rükadre gare metre ta tie, ie ti tö abko krörö: Ja di kribti Ngöbökwē Kristo mikaninta nire, niara di ye abko ie ti tö jakrä arato nünankrä Kristokrā. Erere arato, niarakwe ja tare nikani nō, ye kwrere ti tö ja tare nikai arato ni mda mda ngwiankāre Ngöböye. Ne kwrere arato, niarakwe ja biani müre ketadre ni mda mda krāke, ye kwrere ti tö ja biani müre ketadre ni mda mdakrä arato amne, ¹¹Ngöbökwē ti mikadita nire niara kwrere, ie ti tö, abkokäre ti tö nūnai bäri ketetibe Kristobe.

¹²Nebtä abko nān ti nena jändrän jökrā ye bkāne, tita niere. Erere arato, Ngöbökwē ni mikadi era metre kā kāinbti, ye erere ti nena era metre nān tita niere, akwa drekäre Kristo Jesukwe ti kārābare kāne, ye aibehtä ti töita, aisete ye jiebti tita nakwen ja di ngöi jökrā. ¹³Ti mrākätre, ne nān ti nena jändrän jökrā bkāne täte jökrā ja di jenbti abko tita niere, akwa jändrän ketetibe btä tita ja töi mike kwatibe abko nere: Jändrän kānekāne namani tie abko tita kākwiwtekä jabti, amne jändrän kuin tä ti kāne Ngöbökwē abko jiebti tita nakwen janknu ja di ngöi jökrā. ¹⁴Ne abko jändrän kuin kā kāinbti biandre tie Ngöbökwē Kristo Jesu köböire abko erere ti rabadre bkāne, abkokäre Ngöbökwē ti kārābare nüne kā kāinbti ben, aisete tita nakwen kisere jiebti.

¹⁵Ye abko, nire nire nena ünān tödekabtä Jesubti abko kākwe töbikadre ja kwrere jökrā tibe. Akwa kukwe mda tārā, btä mun ruäre nān tä töbike ti kwrere ne ngwane, töbikadre nō abko Ngöbökwē mikadi gare munye arato. ¹⁶Akwa nikwe nūnandre nō Ngöbö ngwārekri nena gare nie, ye kwrere nikwe nūnandre.

¹⁷Ti mrākätre, nikwe nūnandre nō abko erere tikwe nūnanba mun okwäbti, ye kwrere mun jökrā kākwe nūna. Erere arato, nunkwe nūnabare nō

mun okwäbti, ye kwrere ni mda mda tä nüne ya abko munkwe mika nñäre kuin abko erere munkwe nuna arato. ¹⁸Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni ruäre abko ñan tä nüne kore. Ye mdenbtä tikwe blitabarera bäre bäre munbe akwa, müare kwärä ti tö nieita bobuta munye abko krörö: Kristo krütani krusobtä ni kräke abko nire nire käta mike ngwarbe jae ni jökrä okwäbti, ¹⁹yebtä abko Ngöbökwé gadikä jökrä amne, jändrän nuenta käi ngwian-dre nuäre jabtä kwetre, aibe jiebtä tä nakwen. Erere arato, kukwe kämekäme nuenta kwetre abtä rabadre ja gaire kwrere akwa, abkobti jata nebe ruen bäri ütiäte krikri ietre. Jändrän kä nebtä aiebtä tätre töbike. ²⁰Akwa ni abko kä käinbti bkänkä, aiseite ni kä käinbti bkänkä käkwe nünandre ño, ye kwrere nikwe nünandre amne, ni Dänkien Jesukristo ni Diantarikä tä kä käinbti jatadita abko ngibiata ngäbti nikwe. ²¹Angwane ni ngrabare ngwarbe ne abko niarakwe kwitadi kuin bä nuäre niara ngrabare kwrere. Ye abko nita ngibiare amne, Jesukristo di kri jändrän jökrä mikakäre ja ngoto täni ye käkwe ni ngrabare kwitadi jökrä kore ja di kribti.

4 Ne aiseite ti mräkätre, munkwe nünanka dite ni Dänkienbtä abko tita niere munye. Mun tare kri tikwe. Ti tö ja tuaita kri munbe amne, mun abko tä sribi ütiä kwrere tikwe, ye abko käta kä mike nuäre kri tibtä ti mräkätre.

Pablota kukwe ükete Evodia amne Síntique kräke

²Angwane Evodia amne Síntique abko käkwe ja mäkäta ni ja mräkäre kwrere ni Dänkien käbti abko ti tö ribei kisere ietre. ³Amne ma sribi muko tikwe abko käkwe ni ngwai nibu ye die mika ja mäketa abko tita ribere mae, ñobtä ñan angwane nun nämane sribire Clementebe amne sribikä mda mda nä-

mane sribire tibe arato angwane, ti ngwai nibu ye käkwe sribibare kri gwaire nunbe kukwe kuin Jesubtä ye mikakäre gare, aiseite makwe die mika, ie ti tö. Mun abko käkwe nünandi kärekäre kä käinbti, ye erere mun käi nena tikani jökrä täräbtä Ngöbökwé.

Pablota ni jökrä kite nüne bäri Ngöbö kräke

⁴Ti mräkätre, käre munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Käre munkwe käi ngwian bäri nuäre jabtä tita niereta mda munye. ⁵Mun abko moto jäme ni mda mdakrä, ye rüka gare ni jökräye munbtä. Ni Dänkien nükerate ja ken, ⁶aiseite munkwe ñan töbika ngwarbe dikaro, akwa munkwe blita Ngöböbe jakrä amne, kukwe jökrä mike gare ie munkwe amne, ja di käräre kwärä munkwe kuin nie Ngöböye arato. ⁷Munkwe nuendre kore angwane, Ngöbökwé kä jäme jakwe mikadi mun motobtä. Kä jäme Ngöbökwé abko ñan rükadre gare jire ni kä nebtäye. Kä jäme biandi Ngöbökwé munye, ye käkwe mun moto amne mun töi ngibiadibti kuin Kristo Jesu köböire, munkwe ñan töbikadre dikaro ngwarbe abkokäre.

⁸Ti tö kukwe niei mrä munye ti mräkätre abko krörö: Kukwe era amne kukwe ütiäte, yebtä munkwe töbika. Erere arato, kukwe kuin amne dre abko deme Ngöbö ngwärekre, yebtä munkwe töbika. Amne kukwe mden bä nuäre nuäre amne kukwe mden tuen kuinkuin, yebtä munkwe töbika. Erere arato, jändrän jökrä kuinkuin amne jändrän kuin kä ngwiankrä nuäre jabtä Ngöbö ngwärekre, yebtä munkwe töbika. ⁹Angwane tikwe kukwe diriba ño munye, tikwe mun töi dianba ño ño amne munkwe ti kukwei nuaba blite ño ño amne munkwe ti tuaba dre dre nune, ye kwrere munkwe nuen janknu. Tita jändrän nuemna munye, ne kwrere

munkwe nuendre ne ngwane, Ngöbö moto jáme ye tädi käre munbe.

**Jändrän juani Pablo die mikakrä,
btä Pablota kuin niere**

¹⁰Tita ti Dänkien käi ngwen bäri nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane ti nükani töreta munye, käkwe ti die mikaninta. Ne abko ñan ti käikwitaninkä jabtí munkwe abko tita niere akwa, kä raire munkwe ngwian juandre nireye tikrä ñan namani nüke gare munye, aisete mun nämane ti die mike ñakare, akwa mtare munkwe ti die mikaninta.

¹¹Tita kukwe niere kore munye, ye abko ngwian amne jändrän ñakare tikwe, abtä tita niere kore akwa, ti abko kwe jändrän ño ño tädrera abko rabadre dbe tikrä abko garera tie. ¹²Nüna gare bobre tie amne nüna gare jändrän kabrebe tie. Arato, nünandre ño erere, kräke tita biare, ne abko garera tie, aisete ti tädre trine ya, ti tädre mröi ya abko btä tita töbike ñakare dikaro akwa, käta neme nuäre tibtä. Erere arato, jändrän tärä kabre tie ya, ñakare ya, yebtä tita töbike ñakare dikaro, akwa käta neme nuäre tibtä. ¹³Kristo ti die mikaka, köböire ti raba jändrän jökrä nuene.

¹⁴Akwa munkwe ti die mikani ja tare nika kánti nete, käkwe ngwian juani ti die mikakäre, ye abko bäri kuin ruen tie. ¹⁵Ti nämä Macedonia munbe, bti tikwe kä mikateba, kä rikaba kukwe kuin Jesubtä mike gare kä mdate angwane, mun Filipobo käkwe tödekani krire Jesubti, akwa nitre gätäkä Jesu käbti kä Macedoniate, ye ngätäite mun aibe käkwe ti die mikaba. ¹⁶Mdakäre abko, ti nämä

juta Tesalónicate angwane, mun aibe käkwe ngwian juanba bäre bäre ti die mikakäre. ¹⁷Ne abko ñan munkwe jändrän juandre bäri ngwarbe mda tikrä abko tita niere akwa, mun rabadre jändrän bkäne bäri mda Ngöbö ngwärekre abko ie ti tö, käta niere kore munye. ¹⁸Ngwian amne jändrän jökrä bianta tie munkwe abko tikwe kani ngäbti, aisete jändrän tärä täte tikwe mtare. Mdakäre abko, munkwe ngwian biani Epafroditoye ngwiandre tikrä abko niara nükani ngwena tie amne, jändränä bäri kabre tikwe mda. Ne aisete munkwe ngwian juani tikrä, ye abko namani kuin Ngöbökrä amne, jändrän rä bäne bianta Ngöbökrä nitre israelitakwe abko käi namani nuäre Ngöböbtä, abko erere käi namani nuäre Ngöböbtä käre ngäbti arato. ¹⁹Ye abko, Kristo Jesu di kri jändrän jökrä bkäne, ye köböire jändrän ñakare munkwe abko Ngöbö tikwe käkwe biandi munye. ²⁰Amne Ngöbö ni Rün nikwe aibe raba käikitaninkä kärekäre. Ne abko raba bare kore. Amen.

²¹Mräkäre ti mräkätre, nitre nünanka deme deme Ngöbökwé tä juta Filipote, ie munkwe köbö ngwiantari tikrä amne, ti mräkätre tödekaka Jesubti tä tibe nete käta köbö kuin juen ja mräkätre yete kräke arato. ²²Erere arato, nitre deme deme Ngöbökwé tä nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke akwa, jä mräkätre sribikä emperador romanobokwe abko bäri tä köbö kuin juen munkrä. ²³Ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Amen. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Colosabokrä

Colosenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablo ara käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare ñakare juta Colosa yete. Ni iti kädian nämane Epafra käkwe mikani gare ietre. Abti Pablo nämane ngite kä teri juta Romate angwane, Epafra nikani basare ie, ye angwane kukwe kri Colosa kánti, niebare kwe ie.

Pablokwe tärä ne tikani rükäre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye dokwäre, ñobtä ñan angwane ni ruäre juta Colosa yete kä namani kukwe dirire blo Jesukristobtä abko Epafra käkwe niebare ie. Ngöbökwé jändrän jökrä dätebare ñakare Jesukristo köböire abko nitre dirikä blo nämane niere. Erere arato, Ngöbö ñan nämane nüne täte jökrä Jesukristobtä abko nitre dirikä blo nämane niere. Ye kwrere abko nitre dirikä blo nämane Jesukristo bä mike ütiäte ñakare. Jesukristo täte abko nitre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ütiäte nitre israelitakrä ye mikadre ütiäte jae abko dirikätre blo nämane niere.

Kukwe ye dokwäre Pablokwe tärä ne tikani. Ngöbökwé Jesukristo mikani ni jökrä amne jändrän jökrä bti ta, aiseite niara aibe di tärä ni dantarikrä täte jökrä abko Pablokwe niebare. Erere arato, kukwe diribare ni kä nebtäkwe, ye abko ngwarbe amne di ñakare jire chi ni dantarikrä, niebare kwe ietre. Mdakäre abko, nikwe nünandre ño Ngöbö ngwärekrei, yebtä Pablokwe diribare arato.

Pablota köbö ngwentari

1¹⁻² Ti Pablo kätä tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Ti ne mden kätä köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Colosate ye kräke. Mun abko juta deme Ngöbökwé amne mun ti mräkätre tä nüne era metre Kristokrä. Ngöbö ni Rün nikwe raba ja moto mike kuin munkrä amne mun raba nüne jäme niara diebti, ie ti tö.

³ Nunta blite Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün yebe angwane, käre nunta kuin niere munbtä Ngöböye, ⁴ ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristo Jesubti amne, juta deme Ngöbökwé abko munta tarere jökrä arato, ye abko nunkwe kukwe nuaba, abtä nunta kuin niere Ngöböye. ⁵ Munta nüne kore, ñobtä ñan angwane kukwe kuin era metre Jesukristobtä diribare munye abko munkwe kukwei nuani angwane, jändrän kuinkuin nämane ükani kä käinbti mun kräke, ye abko nükani gare munye abkobti munta tödeke, kätä nüne kore. ⁶ Kukwe kuin Jesukristobtä, yebti bäri ni kwati tä tödeke kä jökräbti temen. Ye kwrere arato kukwe kuin Jesukristobtä, ye munkwe kukwei nuani mun kánti yete angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti amne Ngöböta ja moto mike kuin era metre ni kräke, ye nükani gare munye. ⁷ Kukwe kuin Jesukristobtä ye abko nun mräkä Epafra tare nunkwe käkwe diribare munye. Epafra ye abko sribi muko nunkwe. Niara abra sribikä era metre Kristokwe abko tä sribire munbe yete. ⁸ Epafra ye mden abko rükaba kukwe ngwena nunye abko köböire munta ja tarere ño kwärikwäri Ngöbö Üai köböire abko nunkwe gaba.

⁹ Nunkwe kukwe gaba kore munbtä, ye näire mentokwäre käre nunta blite Ngöböbe munkrä, Ngöbö tö dreye

munkrä, ye erere mikadre gare täte jökrä kwe munye abko tita ribere ie. Jändrän jökrä Ngöbökwé, yebtä mun mikadre töbtä kwe amne mun rabadre töi ngitiekä kuin Ngöbö Üai köböire abko tita ribere munkrä Ngöböye.¹⁰ Amne munkwe nünandre kuin metre ni Dänkien mikakäre ütiäte ni jökrä ngwärekre amne, käre jändrän tuen kuinkuin ni Dänkienye abko erere mun rabadre nuene niara moto mikakäre nuäre abko krörö: Mun rabadre sribi kuinkuin nuene kabre amne Ngöbö rükadre gare ño metre, yebtä mun rabadre töi ngitiekä bäri, ie ti tö, käta kukwe ribere kore Ngöböye.¹¹⁻¹² Erere arato, Ngöbö di kri bä nuäre, yebti Ngöbökwé mun mikadre dite kri, munkwe ja tare nikadre angwane, mun rabadre nünenkä dite jabtä bätärekä abkokäre. Erere arato, kä tädre bäri nuäre munbtä, käkwe kuin niedre ni Rün Ngöböye, abkokäre ja di kri bä nuäre, yebti Ngöbökwé mun mikadre bäri dite nünakäre kore niaräkrä abko tita ribere ie munkrä. Juta deme Ngöbökwé, kräke Ngöböta jändrän kuinkuin ngibiare kä käinbti, ye abko biandi kwe munye arato, abkokäre mun mikanina juto biare kwe jändrän ye kaen ngäbti kä trä ngwente kä käinbti juta deme Ngöbökwé ben gwaire.¹³ Ni nämane nüne kä ikote Satana ngoto täni, akwa ye ngäniene Ngöbökwé ni dianintari amne Kristo niara Odei tare kri kwe, ye ie ni mikani gare kwe. Mtare niara Odeita gobrane nibti.¹⁴ Ngöbö Odei ye köböire abko Ngöbökwé ni kökanintarita, käkwe kukwe kämekäme btä ni nämane ngite ye dianinkä jökrä nibtä mento.

**Kristo abko bäri ütiäte
jäändrän jökrä bti ta**

¹⁵Ngöbö abko tuen ñakare, akwa Kristo abko ja kwrere Ngöböbe amne

nünabare kä nebtä kwe angwane nikwe tuani. Kristo abko Ngöbö Odei mubai amne jändrän jökrä däte ngämi, känenkri Kristo nämänena. Niara abko Ngöbö Odei mubai amne jändrän jökrä Ngöbökwé abko niara kräke.¹⁶ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä jäinta amne tementa dätebare. Amne jändrän tuen nie amne jändrän tuen ñakare nie abko dätebare kwe niara köböire. Erere arato, üai jökrä tä dänkiene käta gobrane ja di kribti abko Ngöbökwé dätebare niara köböire arato. Jändrän jökrä namani dätebare kore niara köböire amne niara kräke arato.¹⁷ Jändrän jökrä däte ngämi, känenkri Kristo nämänena amne niara diebti jändrän jökrä tä neketaninte amne ñan tä niken ngwarbe.

¹⁸Mdakäre abko, ni jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä niaratre dokwäre. Erere arato, Kristo abko nämänena kena amne, ni krütanikrütani ye ngätäite niara ara nükäninta nire käne, niara rabadre bäri käne jändrän jökrä amne ni jökrä bti ta abkokäre.¹⁹ Kä namani nuäre Ngöböbtä nünakäre täte jökrä Kristobtä²⁰ amne Kristo köböire abko Ngöbökwé jändrän jökrä kä temenbtä amne kä käinbti käräbare ja mäketä jabe. Ye abko Kristo krütani krusobtä angwane, däräe nimianinte, ye köböire Ngöbö moto namaninta jäme ni kräke, käkwe ja mäkaninta nibe.

²¹Angwane mun abko nämane mente Ngöböye amne mun töi nämane ja rüere Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun nämane kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere.²² Akwa Kristo käkwe ja tare nikani, krütani era metre krusobtä angwane namani ngwäkäre, ye köböire abko Ngöbökwé ja mäkaninta munbe, mun mikakäre deme, käme ñakare amne ngite ñakare ja ngwärekre.²³ Akwa munkwe nünandre kore Ngöbökrä, abkokäre munta tödeke

kwatibe, yebtä munkwe nünanka dite jabtä. Kukwe kuin Jesukristobtä, ye köböire Ngöbökwe jändrän kuin köböi mikani nie, yebtä mun ñan rika bätärekä bätärekä mento. Kukwe kuin Jesukristobtä ye mden abko munkwe kukwei nuani amne diribarera ni kwatiye kä jökräbti temen amne ti Pablo ne abko Ngöbökwe mikani kukwe kuin dirikä siba.

Pablota sribire ño

²⁴ Mdakäre abko, kukwe kuin Jesubtä tikwe mikaba gare munye abko dokwäre tita ja tare nike munkrä mtare, ye abko käi nuäre kri tibtä. Ye abko, nitre gätäkä Jesu käbti abko Kristo ngrabare kwrere, ye kräke ja tare nika Kristokwe rabadre bare täte ti ngrabare nebti, ie Kristo tö namani. ²⁵ Nitre tödekaka Kristobti, ye kräke Ngöbökwe ti mikani sribikä amne Ngöbökwe sribi mikani ti kisete, ye abko ti rikadre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye mike gare täte jökrä munye, abkokäre sribi ye biani kwe tie. ²⁶ Ni kwati käkwe nünabare ja täritäri kira abti kä nüke mtare abko okwä bäre kukwe kuin ne nämane ükani kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare juta deme Ngöbökwe, ye ie Ngöbökwe kukwe tiebe ye mikanina gare. ²⁷ Amne juta deme Ngöbökwe nitre ñakare israelitare ngätäite, ie Ngöbökwe jändrän kuin bä nuäre ütiäte kri mikani gare. Kristo tä nüne munbtä mtare, ye mden abko nämane ükani tiebe Ngöbökwe kira, akwa mtare tä nüne munbtä, ye köböire abko mun näin nüne kä nuärete Ngöbö kanti, ye abko gare nie.

²⁸ Ne aisete nunta niken mdente erere, kanti nunta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni jökräye. Erere arato, nun namani töbtä Ngöbö köböire, yebtä nunta mäträre ni jökräbti amne nunta dirire ietre, ye köböire abko nun rikadre ni jökrä ngwena nebe Ngöbö ngwärekre

ünän täte jökrä Kristo köböire. ²⁹ Ye rabadre bare, abkokäre Kristo diebti tita sribire krübäte. Kristo di kri ye abko tä ti die mike sribi ne nuene.

2 Ye abko, mun kräke tita sribire tare krübäte abti tita naente amne ja mräkätre nünanka känime juta Laodiceate amne ja mräkä mda mda ie ti gare ñakare metre abko kräke tita sribire tare kri kore abko rabadre gare munye, abkokäre tita niere. ² Tita sribire kore, ye köböire abko ja rabadre ruen dite mun jökräye amne mun töi rabadre kwatibe ja tarere kwärikwäri, ye köböire abko kukwe Kristobtä nämane tiebe kaibe Ngöbökwe, ye abko rükadre gare metre täte jökrä munye, mun rabadre tödeke metre niarabti, abkokäre tita sribire kore munkrä. ³ Kukwe ütiäte kri amne kukwe töbtä amne kukwe ja töikrä, ye abko tä jökrä Kristokwe abko kwandi nie. ⁴ Amne ni mda mda jatadre mun kanti blite nuäre nuäre kukwe mdabtä, ye käkwe ñan mun ngökadre, abkokäre tita kukwe niere kore Kristobtä munye. ⁵ Ti abko tä ñakare ketetibe munbe yete bkänä, akwa ti töi tä ketetibe munbe amne, nünandre ño Kristo kräke abko erere munta nüne era metre amne, munta nünenkä dite jabtä, käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko käi nuäre kri tibtä.

Kukwe ükaninte ja mikakrä metre Ngöbö ngwärekre abko nikwe ñan mikadre täte

⁶ Ne aisete munkwe Jesukristo kani ngäbti ño ja Dänkiene, ye kwrere munkwe nüna janknu ketetibe ben. ⁷ Amne kri ngätri tä niken mente dobote nguse käta kri mike dite, ye kwrere munkwe ja töi mika kwatibe Kristobtä. Erere arato, ju mikata angwane, ürä nökata mente nguse abko kwe juta nebe dite, ye kwrere munkwe nüna ketetibe Kristobe tödekakäre kwatibe niarabti.

Ngöbö Kukwei diribare ño ño munye abko erere munkwe mika täte. Angwane munkwe kuin nie kärekäre Ngöböye.

⁸Mdakäre abko, munkwe mokre jabtı, ñobtä ñan angwane ni ruäre tä näin kukwe ngwarbe dirire. Kukwe mikanintbe ngwarbe kira abko tätre dirire amne, kukwe ye tä kite üai käme di kri käta gobrane kä nebtä yekri abko tätre dirire mun ngökakäre, aiseite munkwe ñan ja ngwian nain ietre, ⁹ñobtä ñan angwane Kristo jatani nüne ni kwrere amne ngrabare tä abko btä Ngöbö ara jire tä nüne täte jökrä. ¹⁰Munta ketetibe gwaire Kristobe, aiseite jändrän jökrä Ngöbökwé tä munkwe amne munta jändrän jökrä Ngöbökwé mdei nike ñakare jire chi. Kristo abko tä üai käme di krikri dänkiene amne tä angeletre di krikri dänkiene arato. ¹¹Mdakäre abko, ñäräkrä mikata ngäbäkre kwatabtä angwane, ngäbäkre kwata diankata btä, ye kwrere arato munkwe tödekani Kristobti angwane, mun namani mikani ketetibe ben. Ye ngwane Kristo köböire kukwe kämekäme mdei nämane munye, ye abko dianinkä mento kwe munbtä. ¹²Erere arato, mun ngökani ñöte Jesu käbti angwane, mun namani doboi mikani ketetibe gwaire Kristobe bä mikata, akwa Ngöbökwé Kristo mikaninta nire ja di kribti, yebti munkwe tödekani angwane, Ngöbökwé mun mikaninta nire Kristobe gwaire arato.

¹³Ye abko, käne mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne, kukwe kämekäme mdei munye, ye Ngöbö ngämi denkä mento munbtä angwane, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekwé. Akwa mtare Ngöbökwé mun mikaninante nire Kristo ben gwaire, käkwe mun ngite dianinkä jökrä mento munbtä. ¹⁴Ye abko, ni nämane nüne Ngöbö rüere, abtä kukwe

nämane ükaninte ni rüere, kä nämane ni ngite Ngöbö ngwärekwé niere, ye abko Ngöbökwé metani krusobtä käin Kristo ben gwaire. Ye mden kisete Kristo krütani angwane, kukwe nämane ni ngite niere, ye Ngöbökwé juani ngwarbe Kristo ben gwaire, aiseite namani ütiäte ñakare mda. ¹⁵Erere arato, üai kämekäme dite krikri bti nämane go-brane, ye abko Ngöbökwé di dianinkä jökrä kän. Kristo köböire Ngöbökwé üai käme ye mikani ngwarbe ni jökrä ngwärekwé. Abti ni rükä dänkien käta rüe ganaine rübtä, käta niken ni mda mda ngwena ngite ni jökrä ngwärekwé, ye kwrere jire Kristo käkwe üai käme ganainbare kwäräbe, ye abko mikani gare ni jökräye, kä nikani ngwena ngite ni jökrä ngwärekwé.

¹⁶Ne mden kisete, munta mrö ño ño kwete amne munta tomna ño ño ñaen, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate. Erere arato, bieta Ngöbö mikakrä ütiäte abko köböi, sö mräre nindrini köböi amne köbö jadükakrä, ye munta mike ütiäte ñakare jae, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate, ¹⁷ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe kuin nuendi Kristo köböire abko jändrän ye nämane bä mike jirekäbe, akwa kukwe era metre Ngöbökwé, ye abko Kristo jatani ngwena ni kräke, käta bien nie. ¹⁸Ngöböta jändrän kuin ngibiare munkrä garera munye, akwa ni ja bä mikaka bobre jatadre niere munye: Mun ñakare ütiäte rabakäre jändrän ye bkäne, niedre kwe munye, ye ngwane munkwe ñan ja olo ketate jire chi ie. Ni ja mikaka bobre ye käta angeletre mike ütiäte jae Ngöbö täte arato. Erere arato, Ngöböta jändrän mike tuare köböire kwrere ietre tä niere, akwa niaratre ñan tä nüne Ngöbö Üai Deme köböire, aiseite töita kukwe ngwarbebtä, abti jata nebe ruen ütiäte krikri

ietre. ¹⁹Munkwe ñan ja olo ketadrete ietre, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kiakia kwrere amne Kristo abko tä ni dokwä kwrere abko btä nitre ye tä nekete ñakare mda. Akwa ni kiakia ngrabare tä ketetibe jökrä, ye kwrere ni rabadre nemenkä Kristobtä amne, ni rabadre niren Kristo köböire, ie Ngöbö tö, ye kwrere ni ye tä nekete ñakare mda Kristobtä, aisetе munkwe ñan kukwei mika ütiäte.

²⁰Munkwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani kwrere mun namani ketetibe ben, aisetе üai käme tä gobrane kä nebtä, ye abko ñan nena mun dänkiene mda, se ñobtä abko nitre tödekaka ñakare Jesubti kwrere jire mun tä nüne amne kukwe ükaninte ngwarbe abko mun tä mike ja dänkiene abko krörö: ²¹“Munkwe ñan kise mika jändrän sebtä” amne “Munkwe ñan jändrän se kweta” amne “Munkwe ñan jändrän se dian kisete” abko ni mdata nuemna munye angwane, munta kukwei mike ütiäte. ²²Akwa kukwe ükaninte nuendre kore amne jändrän kwetata kore, ye abko näin jökrä ta, ñobtä ñan angwane ni kä nebtä käkwe kukwe ye ükaninte nuendre abko erere dirita, aisetе näin jökrä ta amne, ñan rabadre ütiäte mda. ²³Akwa kukwe ükaninte nuendre ni kä nebtäkwe, ye abko tuen töbtä kri bkänä, ñobtä ñan angwane nikwe nünan dre metre Ngöbökrä abko tä niere. Erere arato, nikwe bikadre bobre amne nikwe ja kwata mikadre ja tare nike abko dirita kwetre, akwa ye köböire ni ñan raba kukwe käme mdei juentari mento jabtä.

Kukweta ükaninte nünan krä deme

3 Mdakäre abko, Ngöbökwе mun mikaninante nire Kristobe gwaire, aisetе kä bäri ütiäte kä käinbti, kanti Kristo tä tākānintbe Ngöbö küde runkri, ye kanti jändrän bäri ütiäte

tä munkrä, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe käre. ²Mdakäre abko, jändrän käme kä nebtä, ye jiebtі munkwe ñan ja töi mika mda, akwa jändrän kuin tä kä käinbti Kristo kanti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe, ³ñobtä ñan angwane mun krütani ketetibe gwaire Kristobe amne munkwe nünan dri kärekwere Kristobe, ye abko Ngöböta ngibiare munkrä. ⁴Kristo abko mun mikaka nüne kärekwere Ngöböbe amne niara jatadita angwane, bä rabadi nuäre, ye kwrere mun bä rabadi nuäre arato niarabe gwaire.

⁵Ne aisetе kukwe kämekäme mdei tä munye, ye kite jökrä temen munkwe abko krörö: munkwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe amne, mun merire brare käkwe ñan kukwe nuen kämekäme jabtä kwärikwäri. Mun tö rabai bäri ni mda mike jabe, ye munkwe kita temen. Erere arato, kukwe kämekäme tä mun töibtä amne mdeita nebe krübäte munye, ye munkwe kita temen amne munkwe ñan jändrän jökrä ribe kabre krübäte jae, ñobtä ñan angwane ni tö jändrän ye kabre kore abko käta jändrän ye mike ngöböire jae Ngöbö täte aisetе. ⁶Angwane ni kwati tä ja mike ngite kore, ye dokwäre Ngöbökwе mikadi ja ngie nuen kri krübäte. ⁷Mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane nüne kore angwane, mun nämane ja kite kukwe kämekäme ye nuene jökrä arato. ⁸Akwa mtare kukwe krörökrörö kite jökrä temen munkwe: mun moto romon, mun mäta ni mdabtä amne kukwe mikatbe kämekäme ni mda mda rüere amne mun ñäke ngwarbe diän diän ni mda mdabtä amne, mun ñäke diän diän ye kite jökrä temen munkwe. ⁹Erere arato, munkwe ñan ja ngöka kwärikwäri, ñobtä ñan angwane mun nämane nüne ño käne angwane, mun nämane dre dre nuene, ye abko munkwe kitanina jökrä temen

¹⁰ amne dän btin kita jabtä, ye kwrere jire mun nena ni btin kwrere. Köbö kwatirekwatire Ngöbö mun dätekä kit- era mun kwite bäri ja kwrere, ye köböire abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye. ¹¹ Ye mden kisete, Ngöbö ngwärekre ni ñakare israelitare ya o ni israelitare, ye abko ñakare ütiäte mda. Erere arato, ni ñäräkrä mikani kwatabtä nitre israelitana nuene ye kwrere ya o ñakare ya, ye ütiäte ñakare mda Ngöbö ngwärekre rabakäre dianintari. Erere arato, ni menteni ya, ni käme töi ñakare ya, ni klabore ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte mda Ngöbö ngwärekre, akwa Kristo abko aibe ütiäte jändrän jökrä bti ta amne niarata nüne nibtä aibe ütiäte.

¹² Ngöbö käkwe mun dianinkä je- nena jakrä amne mun abko deme amne Ngöböta mun tarere, aisete munkwe nüna krörö: munkwe ni mda mda ngwian ruen bobre jae, munkwe ja moto mika kuin ni mda mdakrä amne, munkwe bika tidrä ni mda mdabtä. Erere arato, munkwe ja moto mika jäme amne munkwe jändrän jökrä ngibia bätärekä ja täritäri. ¹³ Erere arato, ni mda mda tä kukwe nuene mun rüere ne ngwane, munkwe ñan ja ngie mika amne, kukwe tarä ja rüere kwärikwäri munkwe ne ngwane, munkwe kukwe ye dian jabtä ta kwärikwäri. Ye abko, ni Dänkien käkwe mun ngite diani munbti ta, ye kwrere munkwe nuen jakrä kwärikwäri arato. ¹⁴ Akwa jändrän jökrä kuin, ne bti ta abko munkwe ja tare kwärikwäri, ye köböire abko munkwe ja mäkädi era metre jabe kwärikwäri.

¹⁵ Mdakäre abko, mun jökrä abko tä ketetibe Kristo ngrabare kiakia kwrere amne, Ngöbökre mun käräbare jakrä nünakäre jäme jabe kwärikwäri, aisete kä jäme Kristokwe, ye ie munkwe kä bian gobrane jabtä. Erere arato, jändrän jökräbtä munkwe kuin nie Ngöböye.

¹⁶ Erere arato, Ngöbökre mun mikani töbtä, yebti munta dirire jae kwärikwäri amne munta mäträre jabtä kwärikwäri arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. Erere arato, munkwe Ngöbö käi ngwian nuäre jabtä, käkwe salmos, himno nie käre Ngöböye amne, ka mda mda Ngöbö käikitakrä, ye munkwe nie Ngöböye arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. ¹⁷ Angwane munkwe jändrän nuen ya o munkwe blita ya, akwa munkwe nuen jökrä ni Dänkien Jesu käbti, käkwe kuin nie Ngöbö ni Rün nikweye ni Dänkien Jesu köböire.

Nünandre ño ja gwiriete

¹⁸ Mdakäre abko, mun merire gure gure käkwe ni brare munkwe ye kukwei mika ütiäte jae, kukwe mikakäre täte, ni tödekaka ni Dänkien Jesubti käkwe nuendre ye kwrere. ¹⁹ Erere arato, mun brare gure gure abko käkwe meri munkwe ye tare amne, munkwe ñan mika ene ja kisete amne munkwe ñan bätä ngwian btä.

²⁰ Ngäbäkre, mun abko käkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte jändrän jökräbtä, ñobtä ñan angwane ye abko käita nebe nuäre ni Dänkienbtä. ²¹ Amne mun ngäbäkre rünre abko käkwe ñan ngra ngra ngäbäkrebti, niaratre moto mikakäre ulire dikaro.

²² Mun klabore abko käkwe mun bkänkä kä nebtä kukwei mika täte sribi jökräbtä, akwa ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuendre kuin niara moto mikakäre nuäre, akwa munkwe sribi jire jökrä nuen kuin ja moto kuinbti mun Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae. ²³ Mdakäre abko, munkwe dre dre nuen, erere munkwe nuen kuin ja di ngöi jökrä amne, ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien Jesu ara jire kräke abko munkwe nüti

käkwe sribi kore, ²⁴ñobtä ñan angwane munkwe sribi nuendre kuin, ye ütiäre abko ni Dänkien käkwe jändrän kuin kä käinbti biandi munye abko gare munye. Ye abko, Kristo mun Dänkien era metre ara kräke munta sribire, aisete munkwe sribi nuen kuin. ²⁵Akwa nire nire käta kukwe nuene ni mda rüere, ye dokwäre abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä kukwe ükete ja kwrere ni jökrä kräke.

4 Amne mun ni klaboré bkänkä, mun ye abko Bkänkä tärä kä käinbti arato abko mun Dänkien Jesukristo, ye abko munkwe ngwian töre jae, käkwe ni klaboré munkwe mika sribire kuin era metre jakrä amne munkwe ñan mika ene jae.

Blitadre kärekäre Ngöböbe

²Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe blitakäre kärekäre Ngöböbe amne drebtä munkwe blitadre Ngöböbe, yebtä munkwe mokre jabti, käkwe kuin nie Ngöböye. ³Angwane kukwe nämáne ükani kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä, ye abko tita mike gare, abtä tita ngite kä teri mtare. Kukwe ye abko tikwe mikadre gare bäri ni mda mdaye, abkokäre ni Dänkien käkwe kä biandre nunye, yebtä munkwe blita Ngöböbe nunkrä. ⁴Erere arato, kukwe kuin Kristobtä, ye tikwe mikadre gare ni mda mdaye angwane, rükadre gare kuin metre ietre abko erere tikwe mikadre gare, yebtä munkwe blita Ngöböbe tikrä. ⁵Angwane nitre tödekaka ñakare Kristobti, ye okwäbti munkwe nüna töbtä amne, kä tädre munye blitakrä bentre Kristobtä angwane, munkwe blita btä amne, munkwe ñan kä juan ngwarbe ta. ⁶Erere arato, käre munkwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe amne mun kukwei rabadi mate nuäre ni mda mda olote, ni mda mdakwe kukwe ngwiandretari ño ño munye Ngöböbtä, ye munkwe

kukwe kadre ngäbti ño rabadre gare munye abkokäre.

Pablota köbö kuin juen

⁷Mdakäre abko, ni mräkä Tíquico tare kri nikwe. Niarakwe ti die mikani kri krübäte amne tä sribire gwaire tibe ni Dänkien Jesu kräke. Niara näin nebe mun kanti yete angwane, dre dre tä nakenkä tibtä nete abko niedi jökrä kwe munye. ⁸Amne nunta ño nete abko niedre kwe munye amne, kä mikadre nuäre kwe munbtä, abkokäre tita juen. ⁹Amne Onésimo näin siba Tíquicobe nebe mun kanti yete. Onésimo ne abko tare kri nunkwe amne ni raba tödeke niarabti. Mdakäre abko, niara mun mräkä Colosabo yete arato abko näin siba. Dre dre tä nakenkä nete abko niedi jökrä kwetre munye.

¹⁰Amne ti kukwe muko Aristarco tä ngite siba tibe kä teri nete abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Bernabé etbakrä Marcos abko käta köbö kuin juen munkrä. Marcos ne rika nebe mun kanti angwane, dre dre nuendre kräke abkobtä blitabarera munbe, aisete nane Marcos rika nebe basare mun kanti yete angwane, munkwe ka ngäbti kuin. ¹¹Erere arato, ni iti kädianta Jesu abko ara kädianta Justo arato abko käta köbö kuin juen munye. Nitre tä sribire tibe gwaire kä gobrankrä ni Dänkien ye kräke, ngätäite nitre ne aibe abko israelitare. Niaratre ne abko käta kä mike nuäre kri tibtä nete. ¹²Amne Epafras sribikä Kristo Jesukrä abko käta köbö kuin juen munye arato. Epafras ne abko mun mräkä Colosabo yete amne Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere munkwe nüandre käre amne, mun rabadre nünenkä dite era metre ni Dänkienbtä, abkokäre käre niarata blite Ngöböbe munkrä. ¹³Amne Epafras abko tä sribire krübäte munkrä, ye abko tita tuen ja okwä jenbti, aisete tita kukwe era erere

niere niarabtä munye, akwa ñan mun Colosabo yete aibe kräke tä sribire kore, akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodiceate amne juta Hierápolite abko kräke tä sribire kriübäte arato.

¹⁴ Amne Lucas ni kräkä bianka abko tare kri nikwe, niara ye abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Demas käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁵ Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodicea, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, tita köbö kuin juen Ninfakrä amne ja mräkätre tä ja ükekrö niara juete, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre arato.

¹⁶ Tita tärä juen munkrä, nebtä munkwe ñäkä ünän jökrä angwane, munkwe juan nebe juta Laodiceate abko

ja mräkätre yete käkwe ñäkädre btä arato abkokäre. Erere arato, tärä tikani tikwe tä ja mräkätre Laodiceabo kisete, ye järaba mun kánti yete angwane, munkwe ñäkä btä arato.

¹⁷ Mdakäre abko, Arquipoye abko munkwe kukwe ne nie krörö tikrä: sribi mikani ma kisete ni Dänkienkwe, ye makwe nuen kuin täte abko munkwe nie kore ie tikrä.

¹⁸ Mräkäre abko, ti Pablo ti ne abko käta köbö kuin juen munye abko tita tike ja kise jenbti au munkrä, tita tärä ne tike rabadre gare munye abkokäre. Tita ngite mäkäninte kadenanbti nete, ye munkwe ngwian töre jae abko tita ribere munye. Ngöbökwé ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä

1 *Tesalonicenses*

Tärä ne abko tikani Pablokwe kä 50-51 angwane, aisete tärä ne abko tikani bäri käne kwe. Pablo nikani Ngöbö kukwei kuin kädriere juta Tesalónicate angwane, nikani Silvanobe amne Timoteobe. Pablo namani Ngöbö Kukwei kuin kädriere juta Tesalónicate angwane, ni kwati namani romon kräke, abtä ngitiani, nikani nebe juta Atenate mda. Yebti Pablo tö namani rikai sribireta Tesalónicate nitre tödekaka Jesubti Tesalónicabo die mikakäre nüne bäri Jesukrä, akwa ñan nikaninta yete. Akwa nitre Tesalónicabo tödekaka Jesubti nämäne ja tare nike nitre tödekaka ñakare Jesubti ye kisete, aisete Timoteo aibe juaninta Pablokwe tärä ne ngwena nitre Tesalónicabo die mike. Ye abko tä tikani Hechos 17.1-14 yebtä.

Pablokwe tärä juani abko tikani krörö kwe ja täritäri: nitre Tesalónicabo gätäkä Jesu käbti abko kräke Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare, abtä Pablokwe kuin niebare Ngöböye. Erere arato, Ngöbö nämäne bentre abko Pablokwe mikaninta töre ietre.

Bobukäre abko, Pablokwe nünabare ño nitre Tesalónicabo ngätäite amne niaratre tarebare ño kwe abko mikaninta töre kwe ietre. Pablokwe tärä tikani kore nitre Tesalónicabo die mikakäre nüne käre Jesukristokrä.

Bämäkäre abko, Pablokwe nitre Tesalónicabo töi diani nüne bäri Jesukristokrä. Mdakäre abko, ni tödekaka Jesubti tä krüte, btä dreta nakenkä abko niebare kwe ietre. Mräkäre abko, nikwe Jesukristo ngibiadre ngäbti ño kisere abko niebare kwe arato.

Pablota köbö ngwentari

1 Mun gätäkä Jesu käbti tä nekete ni Rün Ngöbökre amne ni Dänkien Jesukristokri käta nüne juta Tesalónicate, ye ie ti Pablo, Silvano amne Timoteo käta köbö ngwentari. Ngöbö raba ja moto mike kuin munkrä amne, mun raba nüne jäme Ngöbö diebti, ie nun tö.

Pablota kuin niere nitre Tesalónicaboye

²Ja mräkätre, käre nunta kuin niere Ngöböye mun jökräbtä amne, nunta blite Ngöböbe angwane, nunta blite ben munkrä. ³Erere arato, nunta blite Ngöbö ni Rün nikwebe angwane, munta tödeke kwatibe Ngöböbti abtä munta sribi kuin nuene ni mda mdakrä abko käre tä nüke töre nunye. Erere arato, munta Ngöbö tarere abtä munta jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä abko käre tä nüke töre nunye. Erere arato, munta ni Dänkien Jesukristo ngibiare ngäbti abtä munta nünenkä dite ja tare nikakäre tödekäbtä Jesubti abko käre tä nüke töre nunye.

⁴Ja mräkätre, Ngöböta mun tarere. Niarakwe mun dianinkä jen jakrä, ye abko gare kuin nunye, ⁵ñobtä ñan angwane nun jataba kukwe kuin Jesukristobtä kädriere munbe angwane, ñan nunkwe blitabare jirekäbe, akwa nun köböire Ngöbökwé ja di kri mikani gare munye amne, Ngöbö Üai Deme käkwe sribi nuenbare kri mun ngätäite. Erere arato, kukwe ne abko era metre nunkrä abko nämä gare munye. Ye mden kisete, Ngöbökwé mun dianinkä jen jakrä gare kuin nunye. Erere arato, nun nämä munbe angwane, nun nämä jändrän kuinkuin aibe nuene munkrä abko garera mun jökräye. ⁶Ye abko, nun nämä nüne ño, erere arato ni Dänkienkwe nünabare ño, ye kwrere mun jatani nüne abko krörö: Munkwe

kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti, ye dokwäre mun nämä ja tare nike, akwa Ngöbö Üai Deme köböire kä namani bäri nuäre munbtä. ⁷Ye mdenbtä abko, nitre gätäkä Jesu käbti nünanka kä Macedoniate amne kä Acayate, kräke mun nämäne ütiäte kri, aisete munkwe nünabare ño, ye abko käkwe niaratre töitikani nünanbtä. ⁸Erere arato, kukwe kuin ni Dänkienbtä, ye abko ñan nitre Macedoniabo amne Acayabo aibe ie gare akwa, mun köböire kukwe ye nena gare mente temen. Ye aisete ñan nunkwe kukwe ye mikadre gare amne batibe rabadi gare ni mda mdaye, ⁹⁻¹⁰ñobtä ñan angwane nun nükani mun ngätäite angwane, munkwe nun kani ngäbti ño, ye abko garera ni mda mdaye. Erere arato, munkwe jändrän dätebare ngöbö ngwarbere tuanimetre ño, bti munkwe Ngöbö nire era metre kani ngäbti ño sribikäre kräke, amne Jesu Ngöbö Odei tä kä käinbti abko munta ngibiare ngäbti abko nena gare ni mda mdaye abko erere tä niere nunye. Jesu ye abko müre ketani, bti Ngöbökwé mikaninta nire. Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäniene Jesuta ni dentari.

Sribi Pablockwe nitre Tesalónicabobe

2 Ja mräkätre, nun janama mun kanti, ye abko ñan nun janama ngoto nike ngwarbe, ye gare kuin munye. ²Nun janama mun kanti, ye känenkri nun nämä juta Filipos angwane, nitre yete käkwe nun mikaba ja tare nike kri amne nun mikaba ngwarbe jae kwetre arato. Nun rüe rababa kwati mun kanti arato, akwa Ngöbökwé nun die mikaba ja kukwei kuin kädriere munbe, aisete nunkwe ja moto mikaba kwekbe blitakäre munbe, ³ñobtä ñan angwane kukwe era erere nunkwe kädriebe amne, ñan nun nämä blite ja töi blobti. Erere arato, nun ñan tö rababa mun ngökai jire chi. ⁴Akwa

Ngöbökwé tödekani nunbti sribi ne nuenkäre, käkwe nun mikani ja kukwei kuin kädriere abko erere nunta dirire. Ye abko nun ñan tö ni mda mda moto mikai nuäre diribtä kore, akwa Ngöbö aibe nun tö moto mikai nuäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö aibe këta ni moto ño abko tuente aisete. ⁵Ye mdenbtä, nunkwe ñan blitaba nuäre nuäre jire bati mun näkwitakäre. Erere arato, ñan nun janama bike kuin munbe ngwian diankäre jae munkän, ye gare kuin munye amne tuen kuin Ngöböye. ⁶Erere arato, ñan nun käikitadrekä munkwe amne ni mda mdakwe, abkokäre nunkwe Ngöbö kukwei kädriebe.

Nun abko Jesukristo kukwei ngwianka, aisete nun rabadre sribi ütiä kärere munye, akwa nunkwe käräba ñakare munye. ⁷Akwa ngäbäkre chi därebe meye kwe tä ngibiare kianbtä abko ben meyeta blite jäme, kwrere jire nunkwe blitaba jäme munbe. ⁸Erere arato, mun tare bäri kri nunkwe, aisete ñan nunkwe kukwe kuin Ngöbökwé aibe mikaba gare munye, amne nun töi ño ño abko käi rababa nuäre nunbtä mike gare jökrä munye, ñobtä ñan angwane mun tare kri nunkwe aisete. ⁹Ja mräkätre, nun nämäne Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädriere munbe angwane, käre nun nämäne ganane mrökrä jae. Nun nämäne sribire tare dibire rare, ñobtä ñan angwane nun ñan tö namani sribi mikai mun kötära, ye tä töre kuin munye, ruen nunye.

¹⁰Mdakäre abko, mun ngätäite nunkwe nünanba deme amne metre Ngöbö ngwärekre amne, ni mda mda ñan rababa ñäke blo nunbtä, ye munkwe tuani amne Ngöbökwé tuani arato. ¹¹⁻¹²Ye abko, ngäbäkre rün kwe käkwe töi dian amne die mika kwe, ye kwrere nunkwe mun töi diani jändrän kuin nuene amne, mun moto ulire angwane, nunkwe kä mikaninta

nuäre munbtä, ye tä gare munye, ruen munye. Erere arato, ni jen Ngöbökwe käkwe nünandre ño abko erere nunkwe nünamna munye. Kä nuäre te Ngöböta gobrane, ye kanti niarata mun kärere rabakäre siba jabe.

¹³Nun nämane Ngöbö Kukwei kädriere munbe angwane, kukwe ye abko munkwe kani ngäbti Ngöbö Kukwei ara jire kwrere amne, ñan kukwe mikanintbe ni mdakwe, kwrere munkwe kani ngäbti. Yebtä abko, käre nunta kuin niere Ngöböye arato, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei ye abko tä sribire mun tödekaka Jesubti ye töibtä mtare. ¹⁴Ye abko ja mräkätre, nitre jen Ngöbökwe gätäkä Kristo Jesu käfti kä Judeate abko mräkä israelita käkwe ngwiani ja tare nike kri tödekabtä Jesubti, ye kwrere munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti mun mräkä Tesalónicabo kisete. ¹⁵Kira abti kä nüke mtare nitre israelita tä ni juani Ngöbökwe blitakäre bentre kämike abko krörö: Nitre israelita abko käkwe ni Dänkien Jesu müre ketani. Ye kwrere Ngöbö kukwei niekä kira müre ketani kwati kwetre arato. Erere nun juanintari kä ye kanti kwetre arato. Yebtä Ngöbö moto ñakare nuäre kräke amne, niaratre tä ja rüere ni jökräbe abko krörö: ¹⁶Nitre ñakare israelitare rabadre dianintari, abkokäre nun töta nebe kukwe kuin Jesubtä kädriei bentre angwane, nitre israelita tätre neme ja rüere nunbe. Ne kwrere nitre israelita tä ja mike ngite bäri kabre krübäte. Yebtä abko Ngöbö moto gadadi, käkwe ngwiandi ja ngie nuen kri krübäte.

Pablo tö namani ja tuaita nitre Tesalónicabobe

¹⁷Ja mräkätre, ni ngidianinkä jötrö ken jene jene ja okwä bäre mento angwane, ni nämane ja tuenta ñakare akwa, käre munta ja töibtä nunkwe amne, bäri nun tö namani rikai ja tu-

akäreta munbe arato. ¹⁸Nun tö namani rikai mun kanti, akwa ti Pablo, ti ne bäri tö rababa rikai bäre bäre akwa, Satanakwe ji ötaba nun käne, aisete nun ñan namaninta mun kanti. ¹⁹Nun tö rababa näin bäri, ñobtä ñan angwane Jesu rükadita angwane, mun tädi näin käre Jesube, bti nunta tödeke. Mun tädi näin käre Jesube angwane, Jesu rükadita näire, käi rabadi nuäre nunbtä amne ja rabadi ruen ütiäte sribi nunkwebtä nunye Jesu ngwärekri, aisete nunta tödeke bäri krübäte munbti. ²⁰Ne aisete mun ütiäte kri nunkrä amne, mun käi nuäre kri nunbtä arato.

3 Nun tö rababa mun tuai bäri, aisete nun ñan rababa neme nuäre, abtä nun aibe rabadi kaibe juta Atenas nete abko nunkwe ükateba kore angwane, ²nun mräkä Timoteo abko juanba nunkwe. Timoteo abko tä sribire Ngöböbe kukwe kuin Kristobtä kädriere. Nunkwe niara juanba mun töi ketabtäkäre Jesubtä amne, mun kitakäre nüne bäri Jesukrä. ³Erere arato, kukweta nakenkä taretare mun rüere, yebtä munkwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä abkokäre nunkwe juanba, ñobtä ñan angwane nita ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye tä käre ni jiete, ye garera mun jökräye. ⁴Ye garera kore munye, ñobtä ñan angwane nun nämä munbe yete angwane, nikwe ja tare nikadi kri abko nunkwe nieba munye, mden erere tä nakenkä nibtä abko nena gare munye arato. ⁵Ne mdenbtä abko, mun töi nämane Jesubtä ya abko ti Pablo ne tö rababa gai amne, ti ñan rababa neme nuäre, käkwe Timoteo juanba kukwe gain jakrä, ñobtä ñan angwane nane Satanakwe kukwe käme mikadre mun jiete mun nuatekäre ja käne, ye abko jürä rababa krübäte tibtä, amne nane nunkwe ngoto nikani kri ngwarbe abko jürä rababa tibtä arato.

Timoteo nūkaninta Pablo kānti kukwe kuin ngwena

⁶Akwa Timoteo janama Tesalónica mun kānti yete, rükabata angwane, mun tä tödeke kwatibe Jesubti amne, mun tä ja tarere kwärikwäri amne ni mda mda tarere, ye abko kukwe kuin järükaba kwe nunkrä. Erere arato, käre nunta nūke töre munye ja moto kuinbti amne, nun tö ja tuaita munbe, ye kwrere mun tö ja tuaita nunbe arato, nieba Timoteokwe nunye. ⁷Ne mdenbtä abko kä rababa nuäre nunbtä amne, ja rababa ruen dite nunye ja mräkä, ñobtä ñan angwane nunta ja tare nike kri abtä jata nebe ruen diäne nunye akwa, mun abko tä tödeke Jesubti, ye abko bäri käi nuäre nunbtä. ⁸Mdakäre abko, munta nūnenkä dite ni Dänkien Jesu diebti ye gaba nunkwe abko kätä nun die mike bäri mda. ⁹Nebtä abko kukwe ñan tä nebe kwen jire mda nunye kuin niekäre Ngöbö nikweye munbtä. Erere arato, munkwe kä mikani nuäre kri nunbtä Ngöbö ngwärekre, yebtä abko nunkwe kuin niedre ño mda Ngöböye ñan tä nebe nūke gare nunye arato. ¹⁰Ngöbökwē kä biandre nunye niken ja tuenta gwärere munbe ie nun tö, ñobtä ñan angwane dre dre ngämi gare munye, rabadre mun die mike tödeke bäri Jesubti, yebtä abko nun tö näin mun die mike bäri abko nunta ribere dibire rare Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

¹¹Tita blite krörö Ngöböbe mun kräke: Ngöbö ni Rün nikwe ara amne ni Dänkien Jesu kākwe nun jie tika nebata mun kānti abko ie nun tö. ¹²Mdakäre abko, nunta mun tarere ño, ye kwrere ni Dänkien kākwe mun mikadre ja tarere bäri kwärikwäri amne, ni mda mda tarere bäri mda arato. ¹³Erere arato, ni Dänkien Jesu jatadita nitre deme kwe ben, ye ngäbti Ngöbö ni Rün nikwe

kākwe mun töi mika dite nūnakäre metre amne deme ja ngwärekre abko ie nun tö. Abko kore se.

Ñan ja mikadre gure jire chi bati bati, akwa nūnandre deme

4 Mdakäre, ja mräkätre, munkwe nūnandre metre kä mikakäre nuäre Ngöböbtä, ye nunkwe diribarera munye abko erere munta nūne. Mtare munkwe nūna janknu kore köbö kwatirekwatire abko nun tö ribei munye ni Dänkien Jesu käfti, ²ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu kākwe nun mikani kukwe dirire munye abko nunkwe diriba munye, ye nena gare mun jökräye abko krörö:

³Mun rikadre nūne bäri deme mda Ngöbökrä köbö kwatirekwatire, ie Ngöbö tö abko krörö: munkwe ñan ja mika gure jire chi bati bati. ⁴Erere arato, mun töi raba ngitiekä ja mikabtä gure tiebe ni mda mdabe angwane, munkwe ja ngrabare ye näkwita au amne, munkwe nūna kuin deme amne ja mika ütiäte kwärikwäri munkwe. ⁵Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ja gaire ñakare jändrän ngwarbe kwrere, ye kwrere munkwe ñan nūna. ⁶Mdakäre abko, mun ja mräkäre Jesu käfti kākwe ñan kukwe nuen blo ja rüere kwärikwäri amne, munkwe ñan ja ngöka kwärikwäri ja mräkä merire, brare mikabtä ja ken bati bati, ñobtä ñan angwane ni kukwe nuenkä käme mräkä rüere kore abko ni Dänkienkwe mikadi ja ngie nuen abko nunkwe niebara munye amne, nunkwe mun mikabara mokre btä. ⁷Ye abko, Ngöbökwē ñan ni käräbare ja mikakäre ngite kore ni mda mdabe akwa, Ngöbökwē ni käräbare nūnakäre kuin deme jakrä. ⁸Ne mden aisete, nire nire mun ngätäite kākwe kukwe ne kitadre temen angwane, ñan ni kä nebtä kukwei kitadre temen kwe akwa,

Ngöbö ja Üai Deme bianka nie, ye ara jire kitadre temen kwe.

⁹Ja mräkätre, munta ja tarere kwärikwäri, yebtä abko nun ñan raba tära tike munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara käkwe mun töi tikani ja tarere kwärikwäri. ¹⁰Munta ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä ngrabare temen Macedonia yete tarere jökrä bkänä. Ye abko kuin akwa, munkwe ja taredre bäri mda köbö kwatirekwatire abko nunta niere munye.

¹¹Mdakäre abko, munkwe ja töi mika nünanbtä jäme amne, munkwe töbika bäri kukwe jakwebtä. Mdakäre abko, sribidre jen jakrä munkwe, niebare nunkwe munye, ye kwrere munkwe sribi ja kise jenbti jakrä. ¹²Munkwe ne nuen-dre mun rabadre ütiäte nitre tödekaka ñakare Jesubti ye okwäbti abkokäre. Erere arato, munkwe nünandre kore jändrän jen jakwebti. Ye kwrere munkwe ñan jändrän ni mdakwe ngibiadi nünankrä jae abko ie nun tö.

Jesu jatadita nirekrä abko Pablokwe niebare

¹³Mdakäre abko ja mräkätre, ni mda mda käta tödeke ñakare Jesubti abko ni mda ñakare tödekakrä kwetre, aisete mräkäta krüte kän angwane, motota nötöte krübäte jiebti. Ye kwrere ñan rakadrekä munbtä, abkokäre ni tödekaka Jesubti tä krüte angwane, dreta nakenkä btä abko nun tö mikai gare krörö munye: ¹⁴Jesu müre ketani, bti nukaninta nire, ye abko garera nie amne era nikrä. Ye kwrere arato, ni tödekaka Jesubti krütanikrütani, ye abko Ngöbökwé mikadita nire rikakäre Jesube abko era nikrä arato. ¹⁵Ni Dänkien Jesu ara käkwe kukwe diribare, erere nunta niere munye abko krörö: Ni Dänkien Jesu jatadita angwane, nitre tödekaka bti tä nüne, ye ñan rikadi ben ni krütanikrütani

känenkri, ¹⁶ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti krütanikrütani rükadita nire käne. Ni Dänkien Jesu ara jire jatadita kä käinbti timonkwäre angwane, ni kukwei jaradi kri kä käinbti timonkwäre. Erere arato, angele ütiäte kri abko kukwei jaradi amne, trombata ngö kä käinbti abko kukwei jaradi ni Dänkien käne arato. Ye ngwane ni tödekaka Kristobti krütanikrütani, ye ara jire rükadita nire käne. ¹⁷Yebti ni tä nüne nüne abko jänän gwaire nitre yebe mütateta käin ni Dänkien Jesu ngäbti. Ye ngwane ni rabadi nüne kärekäre ni Dänkienbe. ¹⁸Ne aisete munkwe blita kukwe nebtä ja die mikakäre kwärikwäri.

5¹⁻²Mdakäre abko ja mräkätre, ni Dänkien Jesu jatadita ne abko rakadikä ñongwane ti rabadre niereta munye, akwa ti bike niere ñakare munye, ñobtä ñan angwane garera metre krörö munye: Ni gokä rükadre gore ñongwane gare ñakare ju bkänkäye, akwa batibe rükadre gore deo, ye kwrere jire ni tädi ni Dänkien ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe jatadita. ³Ne kwrere arato, meri ñan mobe bren kwe kisete, ye käkwe ja ngibiadre ñongwane metre gare ñakare ie, akwa batibe ja ngibia käi tä nüke ie, ye kwrere nitre tödekaka ñakare Jesubti tädi niere krörö: Mtare kukwe ñakare. Nita nüne kuin jäme, tädi niere. Ye ngwane ni Dänkien Jesu jatadita käkwe juandi ngwarbe jökrä amne ñan kwäräbedre jire kwetre.

⁴Akwa mun abko ñan tä nüne kä ikote ja mräkätre, aisete ni Dänkien Jesu jatadita abko btä mun töita, aisete munta ngibiare ngäbti kisere mun ñan kwandre jäme ie. ⁵Ye abko, mun jökrä tä nüne kä ngwente Ngöbö träte. Ñan nita nüne mente Ngöböye kä ikote amne ñan nita nekete kä ikokri. ⁶Ne mden kisete ni tödekaka Jesubti käkwe ñan nünandre

okwä kware, akwa ni tädre ngwäte niara ngibiare ngäbti amne nikwe ja ngibiadre kukwe kämekäme ngäniene. ⁷Nita kibien abko tä kibien deo abko gare nie. Erere arato, ni dröbaka dröbaka tä dö ñaen kä ikote deo, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka ñakare Jesubti abko, ietre Ngöbö gare ñakare, aisete ñan tä ni Dänkien Jesu ngibiare ngäbti. ⁸Akwa nitre tödekaka Jesubti tä nekete kä ngwen yekri amne nikwe kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuendre ñakare nitre dröbaka ye kwrere. Akwa ari töbike kuin ja käne kukwe kämekäme rüere. Erere arato, ari tödeke kwatibe Jesubti amne, ni rükä käta jändrän ribi mike ja mäträbti ja ngibiakäre, ye kwrere ari ja tarere kwärikwäri ja ngibiakäre. Ne kwrere arato, ni Dänkien Jesu jata-dita ni diantarikäre, ye ngäbti abko ari niara ngibiare kisere, ño ni rükä käta sobro balinkwatere ribi mike ja dokwäbti ja ngibiakäre ye kwrere. ⁹Nikwe nü-nandre kore, ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwä ni dianinkä ja ngie nuakäre akwa, niarakwe ni dianinkä jen jakrä ni diantarikäre ni Dänkien Jesukristo köböire. ¹⁰Nita nire ya o ni krütä-era ya, akwa ni rabadre nüne kärekäre ni Dänkien Jesukristobe, ne mdenkäre ni Dänkien Jesukristo krütani ni kräke. ¹¹Ne aisete munkwe ja moto mika nuäre kwärikwäri nünakäre dite ni Dänkien Jesukristo kräke amne, munkwe ja mika bäri dite nünakäre ni Dänkien Jesukristo kräke. Ye abko munta nuene, akwa nuen janknu munkwe.

Nünandre ño jabe kwärikwäri

¹²Ja mräkäre, kukwe mda nun tö nibi ribei munye abko krörö: Nitre mun jie ngwianka käta sribire mun ngätäite amne tä mun töi tike era metre ni Dänkien Jesubtä, ni ye abko munkwe mika ütiäte jae. ¹³Erere arato, sribi nu-

enta kwe, yebtä raba tare kri munkwe amne munkwe mika bäri ütiäte jae.

Mdakäre abko, munkwe nüna jäme jabe kwärikwäri, ie nun tö. ¹⁴Mdakäre abko ja mräkäre, nire nire btä kä krene sribire, yebtä munkwe ñäkä ietre amne, nire nire moto ulire abko munkwe die mika kä mikakäreta nuäre btä. Erere arato, nire nire di krüte abko munkwe die mika. Erere arato, mun ñan moto raba romon jötrö jötrö ni mda mdakrä. ¹⁵Mdakäre abko, munkwe ja mika juto kukwe ne nuene abko krörö: Ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere akwa, munkwe ñan ja ngie mika amne, munkwe jändrän kuin nuen jakrä kwärikwäri, ye kwrere munkwe nuen ni mda mda ñakare tödekaka Jesubti kräke.

¹⁶Käre munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä. ¹⁷Käre munkwe blita Ngöböbe. ¹⁸Kukwe ño erere, btä munkwe kuin nie Ngöböye, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Kristo Jesubti käkwe kuin niedre Ngöböye abko ie Ngöbö tö.

¹⁹Mdakäre abko, sribi Ngöbö Üaikwe ñan dokwä täkä munkwe. ²⁰Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä, ye ñan kukwei mika ngwarbe munkwe, ²¹akwa tä Ngöbö kukwei niere metre ya, ñakare ya, ye mika näräre kuin munkwe amne, kukwe kuin nie kwe ne ngwane, munkwe kukwei mika era. ²²Erere arato, kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe, ye ngäniene kä mikaka munkwe.

Kukwe niebare mrä Pablokwe

²³Mräkäre abko, Ngöbö ni mikaka nüne jäme jabe kwärikwäri amne ni mda mdabe, Ngöbö ye ara käkwe mun die mika nüne kuin deme. Amne ni Dänkien Jesukristo jatadita, ne ngwane ja ñan rabadre ruen ngite niara ngwärekri munye, abkokäre Ngöbökwä mun üai amne mun ngrabare üka kuin kukwe kämekäme ngäniene. ²⁴Ngöbö mun käräkä abra tä ja kukwei mike täte

era metre amne kukwe ne rabadi bare täte jökrä ie.

²⁵Ja mräkätre, munkwe blita Ngöböbe nunkrä. ²⁶Erere arato, munkwe köbö ngwiantari jae angwane, munkwe ja demain era metre ja moto

kuinbti. ²⁷Mräkäre abko, munkwe ñäkä tärä nebtä ja mräkä mda mdakrä abko tita niere munye ni Dänkien käbti.

²⁸Ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun kräke. Ne abko kore. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä

2 *Tesalonicenses*

Pablo nämane juta Corintote angwane, niarakwe tärä ne tikani juandre nitre gätäkä Jesu käfti nünanka juta Tesalónica kánti. Tärä 1 *Tesalonicenses* jänikani Silvanokwe amne Timoteokwe nebe Tesalónica yete, abti nukaninta Pablo kánti juta Corintote. Yebti tärä ne tikani Pablokwe nitre Tesalónicabokrä. Jesukristo jatadreta ño amne jatadreta ñongwane abko Pablo tö namani dirii nitre tödekaka Jesubti Tesalónicabo yeye abko erere tikani kwe tärä nebtä. Niara tö namani kukwe tikai kore, ñobtä ñan angwane Jesu kebera nüketa, aiseite ñan sribidre jire chi mda mrö ganainkrä jae abko ni ruäre dirikätre blo nükani dirire Tesalónica yete. Nitre ruäre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ye mikani era jae, aiseite ñan nämane sribire mda mrö ganaine jae.

Akwa Jesu ngämi nüke abko Pablo tö namani niei metre ie, aiseite tärä ne tikani juandre ietre. Jesukristo jatadita angwane, ni jökrä käkwe tuadi. Akwa ngämi nüke, känenkri ni jatai iti, kä rikai ni ngökö kwati krübäte amne rabai sribire Satana diebti arato. Jesukristo jatadita angwane, ni jökrä tödekaka ñakare bti abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kri abko Pablokwe niebare ietre.

Akwa Jesu ngämi nüketa, känenkri nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Tesalónicate käkwe nünandre metre amne sribidre mrö ganainkrä jakrä kwe-tre abko Pablokwe niebare ietre.

Pablota köbö ngwentari

1 Mun gätäkä Jesu käfti tä nekete ni Rün Ngöbökri amne ni Dänkien Jesukristokri käta nüne juta Tesalónicate, ye ie ti Pablo btä Silvano amne Timoteo käta tärä ne tike. ²Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun kräke amne, mun raba nüne jame niaratre diebti.

Pablota nitre tödekaka Jesubti mike ütiäte jae

³Ja mräkätre, munta tödeke bäri mda Jesubti amne, mun itire itire käta ja tarere bäri kwärükwäri, aiseite nunkwe kuin niedre kärekäre munbtä Ngöböye ruen nunye. ⁴Abtä nitre Ngöbökwä tä gätäre, ye kánti nunta mun käikitekä abko krörö: Kukwe taretare tä nakenkä munbtä tödekabtä Jesubti abko kisete munta ja tare nike, akwa munta nünenkä dite jabtä amne Jesu rükente ñakare amne munta tödeke janknu Jesubti abko nunta niere ietre.

⁵Ye abko, Ngöbö abra kukwe ükatekä era metre ni jökrä kräke abko bä mikata munkwe abko krörö: Munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, aiseite niarata gob-rane, ye kánti mun tädi biare nüne ben abko niarakwe niedi. ⁶Akwa Ngöbö abra kukwe ükatekä metre aiseite, nire nire tä mun mike ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwä mikadi ja tare nike mun dok-wäre. ⁷Erere arato, mun ja tare nikaka, ye abko Ngöbökwä mikadi jadüke nunbe gwaire. Ye abko, ni Dänkien Jesu tä kä käinbti abko jatadita angele dite dite kwe ben ñukwä jutrate, ye angwane ni mikadi jadüke Ngöbökwä. ⁸Ni Dänkien Jesu jatadita angwane, nire nire ie Ngöbö gare ñakare amne ñan tä ni Dänkien Jesu kukwei kuin mike täte, ni ye abko niarakwe mikadi ja ngie nuen. ⁹Ye angwane juandi ngwarbe kärekäre kwe amne niaratre ñan rabadre jire

chi ni Dänkien kanti amne ni Dänkien Jesu di kri bä nuäre ñan tuadre jire kwetre. ¹⁰Akwa ni Dänkien Jesu jata-dita angwane, ni deme kwekwe käkwe käikitadikä. Erere arato, nitre tödekaka niarabti töi ñan rabadi krüte niara tu-are. Nitre ne ngätäite mun tädi siba, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä abko nunkwe niebare munye angwane, munkwe mikani era aisete.

¹¹Kukwe rakadikä kore gare kuin nie, aisete käre nunta blite Ngöböbe munkrä amne, Ngöbökwé mun käräbare, yebtä mun die mikadre nüne niarakrä kwe abko nunta ribere ie. Erere arato, mun tö jändrän kuinkuin nuein, ye erere btä mun die mika kwe, jändrän ye mikakäre neme bare. Erere arato, munta tödeke Jesubti, ye köböire sribi jökrä btä Ngöbö raba mun die mike abko nunta ribere ie. ¹²Nunta ribere kore Ngöböye ni Dänkien Jesu rabadre käikitaninkä mun köböire amne Ngöbö amne ni Dänkien Jesukristo käkwe mun käikitadrekä ja moto kuinbti, abkokäre nunta blite kore Ngöböbe mun kräke.

Jesu jatadita, ye näire dre rakadikä

2 Ja mräkätre, ni Dänkien Jesukristo jatadita angwane, niarakwe ni ükadikrö jökrä ketetibe jabe. Köbö ye ngibiare kwärä abko nun tö ribei krörö munye: ²Ni Dänkien rükadreta abko erere köböi nüra, aisete ni Dänkien nürate ye abko Ngöbö Üaikwe mikani gare tie, ye ni mda mda jata niere munye, yebtä munkwe ñan ja töi kwita amne munkwe ñan kä jürä ngwian jire chi jabtä. Mdakäre abko, ni Dänkien rükadreta abko erere köböi nüra, aisete ni Dänkien nürate abko nunkwe diribare amne nunkwe juani täräre abko ni mda mda raba niere, akwa nun abko kukwe ye kwrere niere ñakare. ³Munkwe ñan ja ngökamna jire chi, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu

rükadreta, ye känenkri ni kwati rikadi rüre Ngöböbe amne, ni jatadi iti Ngöbö rüere abko ni Ngöbö Kukwei kitaka temen abko rükadi. Akwa Ngöbökwé ni ye juandi ngwarbe mrä. ⁴Ni ye abko Ngöbö rüere, aisete jändrän jökrä mikata Ngöböre amne mikata ütiäte ngöbö kwrere, ye ben niara rabadi ja rüere. Erere arato, rabadi ja mike bäri ütiäte jändrän jökrä ngöböre ye ngwä. Abtä ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti ni ye näin käkwe ja mikadi bäri kri Ngöböbti ta, käkwe ja Ngöbö niedi.

⁵Ye abko, tikwe nünabare mun ngätäite angwane, tikwe blitaba kukwe nebtä munbe, ¿ye töre ñakare munye ya? ⁶Ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye abko rabadi mikani gare kä ngrabare temen, akwa köböta kitani Ngöbökwé, ye känenkri ni ye ñan rükadre ja mike gare, ñobtä ñan angwane jändrän keteti tä ketebtä. Jändrän ye abko jändrän ño garera munye. ⁷Kä ne ngwane Satanata kukwe miketbe käme, ye abko nena näin kä ngrabare temen akwa, nita iti käta ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye ketebtä, akwa ni ye diandikä angwane, ⁸ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye käkwe ja mikadi gare kä ngrabare temen. Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, niarakwe müre tākādi ye käkwe ni ye gadikä amne niara trä niadi bä nuäre ye käkwe müre ketadi arato. ⁹Akwa ni Dänkien Jesu ngämi nüketa, känenkri ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye käkwe sribidi Satana diebti, aisete rabadi sribi kri ñan tuabare nuene amne di rabadi krübäte jändrän bätäkä ngwarbe nuenkäre akwa, ye abko bä rabadi sribi Ngöbökwé kwrere ni ngökakäre. Sribi kri, yebtä ni kwati töi ñan rabadi krütare. ¹⁰Erere arato, kukwe käme nuendi bätäkä ngwarbe kwe, ni mden mden tä biare riatakäre ye ngökakäre. Nitre tä biare riatakäre tätre ja dokwä mike ribi, aisete ñan tö

kukwe era metre Ngöbökwe tarei, abtä ñan rabadre dianintari amne riadite jökrä. ¹¹Ne aisete Ngöböta niaratre töi kwite ngwarbe, ni ye rabadre kukwe ngwarbe mike era jae abkokäre. ¹²Ne abko ni jökrä btä käta neme nuäre kukwe diän diän nuene abko ñan tä kukwe era metre mike era jae, ni ye mden abko Ngöbökwe juandi ngwarbe jökrä.

Kukwe diribare Pablokwe abko ketadrete dime ja kisete

¹³Mdakäre abko, ja mräkätäre tare ni Dänkien Jesukwe, nunkwe kuin niedre kärekäre munbtä Ngöböye, ñobtä ñan angwane mun rabadre dianintari, abkokäre kena dekä Ngöbökwe mun dianinkä jakrä. Sribi Ngöbö Üaikwe mun mikakrä nüne deme Ngöbökrä amne munta kukwe metre Jesubtä mike era jae, ye köböire Ngöbökwe mun dianintari. ¹⁴Ye rabadre bare, abkokäre kukwe kuin diribare nunkwe Jesubtä munye, köböire Ngöbökwe mun käräbare jakrä. Ni Dänkien Jesukristo bä nuäre, ye kwrere mun rabadi kwitani, abkokäre Ngöbökwe mun käräbare jakrä. ¹⁵Ye mden kisete ja mräkätäre, nunkwe kukwe diribare gwärere munye amne, nunkwe tikani täräre munye, ye munkwe ñan käikwitakata jire chi jabti amne, munkwe ketate dime ja kisete, ie nun tö. ¹⁶Ni Dänkien Jesukristo btä Ngöbö ni Rün nikwe käkwe ni tarebare amne jändrän kuin nuenbare ni kräke ja moto kuinbti kwetre, käkwe kä mikani nuäre nibtä kärekäre amne ni die mikani jändrän kuin kä käinbti ngibiakäre kisere. ¹⁷Niaratre ara käkwe mun mika ruen dite munye amne mun die mika sribi kuin nuenkäre amne kukwe kuin niekäre abko ie nun tö.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe blitadre Ngöböbe Pablokrä

3 Ja mräkätäre, mräkäre kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä, ye nun rikadre ngwena jötrö kä jökräbti temen. Erere arato, kä namani nuäre munbtä kukwe kuin ye mikakäre ütiäte jae, ye kwrere ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre munkwe blita Ngöböbe nunkrä. ²Erere arato, ni diän diän töi kämekäme Ngöbö rüere, ye ngäniene Ngöbökwe nun ngibiadre, abkokäre munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

³Ni Dänkien käta kukwe niere, erere tä mike täte. Niara ye ara käkwe mun die mikadi nüne jakrä amne, mun ngibiadi kwe ni rüe käme Satana ngäniene. ⁴Nunkwe kukwe diribare munye, erere munta nuene, amne munkwe nuendi käre ruen nunye. ⁵Ngöböta ni tarere ño, ye kwrere ni Dänkien Jesu raba mun die mike ja tarere kwärikwäri amne, Kristo käkwe ja tare nikani angwane, nünankabare dite kwe jabtä, ye kwrere niara raba mun töi tike nünenkä dite jabtä ja diebti, ie nun tö.

Ni jökrä käkwe sribidre

⁶Ja mräkätäre, mun mräkä mden mden tä nekete Jesukri, akwa kä krene btä sribire amne, kukwe diribare nunkwe tä mike ñakare täte, ni yebe munkwe ñan ja geta jire chi abko nunta niere munye ni Dänkien Jesukristo käbti. ⁷Tita kukwe ne niere munye, ñobtä ñan angwane nunkwe nünabare ño mun ngätäite, ye kwrere munkwe nünandre garera munye abko krörö: Nun nämane mun kanti, ye ngwane nunkwe kä ngwiani krene ñakare jabtä. ⁸Erere arato, nunkwe ñan mröbare ngwarbe ni mda mdakän, ñobtä ñan angwane nun ñan tö namani sribi mikai kri dikaro mun kötärä, kä nämane sribire dibire rare mrökrä jae. ⁹Nunkwe mrö ribedre munye abko

rabadre dbe akwa, sribidre ño jen jakrä abko nun tö namani bä mikai mun okwäbti, ne kwrere munkwe nuendre arato, abkokäre nunkwe sribibare kore mrökrä jae. ¹⁰Mdakäre abko, nun nämane mun kánti yete angwane, nunkwe kukwe ükateba krörö munkrä: Nire nire ñan tö sribire käkwe ñan mrödre, nunkwe nieba.

¹¹Akwa ni ruäre mun ngätäite abko tä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä, kä krene btä amne, ñan tö sribire. Käre tä ja mike kukwe ni mda mdakwe te ta abko nunkwe gaba. ¹²Ni ye kwrere kwrere abko käkwe sribi jame mrökrä jae abko nun tö niei ie amne, nunta mikamna sribire ni Dänkien Jesukristo käbti. ¹³Akwa mun mda mda abko ñan raba dräre sribi kuin nuene.

¹⁴Erere arato, tärä juanta nunkwe, ne nire nire ñan tö raba mikai täte, ye abko mika ñäräre kuin munkwe, bti rabadre

ja gaire, abkokäre munkwe ñan ja geta ben. ¹⁵Akwa munkwe ñan mika ñäräre ja rüe kwrere amne, ni mräkä nikwe töi dian, ye kwrere munkwe töi dian jirekäbe.

Kukwe mrä ja mräkä Tesalónicabokrä

¹⁶Ja mräkätre, ni Dänkien kä jame bianka ye käkwe mun moto mika nüne jame köbö kwatirekwatire kukwe bätäkä ngwarbe te abko nunta ribere Ngöböye. Ni Dänkien raba munbe.

¹⁷Ti Pablo käta köbö ngwentari mrä munye amne tita kukwe mrä ne tike ja kise jenbti, tita kukwe tike ño rabadre gare munye abkokäre. Ne kwrere tita tärä juen metre rabadre gare munye, abkokäre tita kukwe tike kore mrä. ¹⁸Ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun jökrä kräke. Ne abko kore. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Timoteokrä

1 Timoteo

Ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, kräke Pablokwe tärä tikani ke-tamä. Ne mden ngätäite abko tärä ne tikani käne kwe Timoteoye. Tärä ne abko, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka töi diankrä sribibtä.

Timoteo abko sribi muko Pablokwe. Niara nämane bati angwane Pablokwe dianinkä sribikäre jabe. Niara nämane nüne juta Listrate, kä Asiate. Niara rün abko griego amne meye abko israelita. Pablokwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare juta Listrate angwane, Timoteo käkwe tödekani Jesubti. Abti Pablo nükani bobukäre juta Listrate angwane, Timoteo dianinkä kwe sribikäre jabe abko tä tikani Hechos 16.1-4 yebtä. Yebti Timoteokwe sribibare raire Pablobe kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare kä ketareketare temen. Abti Timoteo nämane nitre gätäkä Jesu käbti juta Efesote jie ngwena. Timoteo käkwe nünandre ño amne sribidre ño, btä Pablokwe tärä ne tikani Timoteo die mikakäre.

Mdakäre abko, ni ño mikadre ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka amne die mikaka abko tikani kwe Timoteoye. Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti nämane Efeso, ngätäite kukwe namani kri krübäte, ñobtä ñan angwane ni ruäre namani kukwe ngwarbe dirire abko nikani niren bäri mda. Timoteo abko käkwe kukwe ne ükadrete ño abko Pablokwe niebare ie.

Kukwe ne abko raba ni die mike kri mtare. Nikwe ni ño diandrekä sribikäre ni jie ngwianka kwrere abko tärä ne tä mike gare nie. Erere arato, ni ño diandrekä sribikäre nitre jie ngwianka

die mikaka abko tärä ne tä niere. Mdakäre abko, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe nünandre ño amne sribidre ño abko 1 Timoteo ne tä niere nie.

Pablota köbö ngwentari Timoteoye

1¹⁻² Ti Pablo käta tärä ne tike me Timoteo. Ti ne abko Kristo Jesu kukwei ngwianka. Ngöbö ni Diantarikä amne Kristo Jesu, bti nita tödeke ye käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka. Sribi tikwe ye köböire makwe tödekani Jesubti, aiseti ma abko ti ngobo tikwe kwrere Timoteo. Ngöbö ni Rün nikwe btä Kristo Jesu ni Dänkien raba ja moto mike kuin makrä amne ma raba ruentari tare ietre. Erere arato, ma raba nüne jäme niaratre diebti, ie ti tö.

Kukwe blo dirikätre, ietre Timoteokwe ñäkädre

³ Timoteo, ni nämä juta Efesote, bti ti jataba kite Macedonia nete angwane, ni ruäre nämä dirire blo abko ñan diridre kore mda kwetre makwe niedre ietre, abkokäre ma rabadre yete, tikwe nieba mae. ⁴ Kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira aibebtä niaratre tä ja däkweite amne nire därebare mräkä ütiäte kirakri, btä kukwe ñan krütare, aibebtä tä ja däkweite abko ñan nuen-dre kore makwe niedre ietre, abkokäre ma rabadre yete. Kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira, yebtä ni kwati tä neme ja kwete angwane, ñan tä ja kite sribi Ngöbökwere yebtä angwane, tödekadre ño metre Ngöböbti abko dirita ñakare. Akwa tödeka Ngöböbti, ye köböire Ngöböta sribire ni kwekwe ngätäite. Ye mden kisete, kukwe ngwarbe, yebtä ja däkwitadre ñakare amne diridre ñakare abko makwe nie ietre. ⁵ Akwa ja taredre kwärikwäri kwetre, abkokäre makwe nie kore ietre. Ni töi deme bti nikwe ja taredre metre. Arato

kukwe käme nuendre ñakare kwetre, ja rabadre ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekre abkokäre. Erere arato, nikwe tödekadre era metre Jesubti amne, ñan bike ni tödekaka Jesubti kwrere. Kore nikwe ja taredre kwärikwäri. ⁶Ni ruäre ñan tä kukwe ye nuene mda, käta ja kwete jirekäbe kukwe ngwarbebtä. ⁷Niaratre tö rabai Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, abtä jata kukwe ye dirire metre nieta kwetre, akwa kukwe ye tä dre niere metre abko ñan tä nüke gare ietre, aisete tä dirire blo.

⁸Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye dirita metre ne ngwane, kukwe ye kuin ni die mikakrä garera nie. ⁹Akwa Ngöbökwé ñan ja kukwei biani Moiséye ni nünanka metre ye kitakäre ngite. Akwa ni kukwe ye mikaka ngwarbe jae, kräke Ngöbökwé mikani, ni ngite ye mikakäre gare ie. Erere arato, ni dokwä ribi ribi, ni rüre Ngöbö rüere, ni diän diän kukwe kämekäme nuenkä, ni Ngöbö jürä ngwen ñakare amne, ni Ngöbö kukwei mike ütiäte ñakare jae abko kräke Ngöbökwé ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. Mdakäre abko, ni ni rün btä ni meye kämikaka amne, ni ni mda mda kämikaka abko kräke Ngöbökwé ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. ¹⁰Ne kwrere arato, ni merire, ni brare ja mike gure bati bati amne, ni brare bike merire, ni merire bike brare, ni ngäbäkre mikaka ja ken, arato ni ni mda mda rürü-moinkä mikakäre klaboré amne, ni ni ngökaka amne ni blitaka ngwarbe ni mda mda rüere amne, ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö kukwei metre rüere kore, mden kräke Ngöbökwé ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. ¹¹Akwa Ngöbö Kukwei dirita metre, ye abko käta kukwe kuin nuäre Ngöböbtä niere me-

tre. Angwane Ngöbö käikitadrekä ni jökräkwé. Kukwe kuin Ngöbökwé, ye mden Ngöbökwé ti mikani ngwianka ni jökräye.

Jesukristokwe kukwe nuenbare kuin Pablokrä

¹²⁻¹³Ngöbökwé ti mikani sribire jakrä, ye mdenbtä tita ni Dänkien Kristo Jesu demaine. Niarakwe ja di biani tie sribi ne nuenkrä. Ti nämane tödeke ñakare Jesubti angwane, ti nämane ñäke blo niara rüere. Erere arato, nitre tödekaka niarabti, jiebtä ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike amne, ti nämane rüre krübäte Jesukristo rüere. Akwa ti nämane tödeke ñakare bti, aisete ti nämane kukwe ye nuene Ngöbö rüere nämane gare ñakare tie. Abtä Ngöbökwé ja ngie mikani ñakare, käkwe ti ngwiani ruen bobre jae amne tödekabare kwe tibti angwane, ti mikani ja kukwei ngwianka kwe. ¹⁴Ni Dänkien käkwe ja moto mikani kuin krübäte tikrä amne kukwe kuin nuenbare kabre kwe tikrä amne ti die mikani kwe tödeke metre jabti. Erere arato, ti die mikani kwe ni mda mda tarere. Ne abko namani bare Kristo Jesu diebti.

¹⁵Kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke abko nere: Kristo Jesu nükani kä nebtä ni kukwe kämekäme nuenkä dentari. Ni kukwe kämekäme nuenkä, ye ngätäite ti abko bäri käme. ¹⁶Ye mden kisete, Ngöbökwé ti ngwiani ruen bobre jae. Ti nämane kukwe nuene bäri käme Jesu rüere ni mda mda ngwä akwa, Jesukwe ñan ja ngie mikani ti rüere angwane, ti ngibiabare raire kwe tödekakäre jabti. Ne köböire abko, Jesukristo tä ni tarere kri rükadre gare ni jökräye angwane, tödekadre kwetre Jesubti, ye angwane nünandre kärekäre ben, abkokäre Ngöbökwé ti ngwiani ruen bobre jae kore. ¹⁷Mtare ti tö Ngöbö käik-

itaikä. Ngöbö abra gobranka kärekäre. Niara krüte ñakare amne tuen ñakare. Ngöbö mda ñakare jire, aisete Ngöbö itibe aibe raba mikani ütiäte kärekäre jae amne raba käikitaninkä. Abko kore se. Amen.

¹⁸⁻¹⁹Timoteo, ti ngobo tikwe, ma rabadre sribire ja di ngöibti Ngöbökrä, abkokäre tita kukwe nuemna kore mae. Ni Ngöbö kukwei niekä käkwe blitabare mabtä sribi makwebtä, ye kwrere tita kukwe nuemna mae. Erere arato, makwe nüna deme amne, kukwe käme nuen ñakare makwe abtä ja rabadre ruen ngite ñakare mae Ngöbö ngwäreki. Ni ruäre abko ñan tö namani ye nuein mda, aisete nikani ji blobti. ²⁰Ye mden abko nakaninkä Himeneobtä amne Alejandrobtä, abkokänti tikwe mikani gare Satanaye mda. Nebtä abko ñan ñäkädre blo Ngöbö rüere kwetre abkokäre.

Ngöbö mikadre ütiäte ño gätäte

2 Timoteo, kukwe mdara jire btä ti tö blitai bäri käne mabe abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti ye käkwe jändrän ribe Ngöböye amne blita kwetre Ngöböbe ni jökrä kräke. Erere arato, ja di kärä kwetre Ngöböye ni jökrä kräke amne kuin nie kwetre Ngöböye. ²Ne kwrere arato, ni gobranka krikri btä ni sribikä ütiäte ütiäte gobrankrä, ye kräke blita kwetre Ngöböbe, nikwe nünandre jäme amne deme Ngöbö ngwäreki, abkokäre blita kwetre Ngöböbe niaratrekrä. ³Nita blite kore Ngöböbe, ye abko tä neme tuen kuin Ngöbö ni Diantarikäye amne käta neme nuäre btä. ⁴Niara tö ni jökrä diantari amne, kukwe era metre Jesubtä rabadre gare ni jökräye, ie niara tö, ⁵ñobtä ñan angwane Ngöbö itibe ni jökrä kräke. Erere arato, ni itibe ni kwrere, aibe köböire ni jökrä raba ja mäketä Ngöböbe abko Kristo Jesu ara. ⁶Kristo Jesu käkwe ja mikani müre ketadre ni jökrä

kökatarikrä Ngöbökrä. Ye abko, köböi kitani Ngöbökrä, erere namani bare, niara tö namani ni jökrä diantari bä mikakäre. ⁷Ni jökräkwe kukwe ne kadre ngäbti, abkokäre Ngöbökrä ti mikani kukwe ye kädriekä amne ngwianka nitre ñakare israelitareye abko kukwe metre Jesubtä diridre tikwe ietre abkokäre. Ne abra kukwe era erere tita niere; ñan tita ni ngökö.

Ni brare btä ni merire rabadre ño gätäte

⁸Mdakäre abko, munta gätäre angwane, ni brare brare kä jökräbti käkwe nüna deme amne blita Ngöböbe angwane, küde kaka käin kwe blitakäre Ngöböbe abko ie ti tö. Ni brare brare tä blite Ngöböbe angwane, ñan rabadre romon ni mda mdakrä amne kukwe ñakare nikwe ni mda mda rüere abko blitadre kwe Ngöböbe.

⁹Mdakäre abko, ni merire merire abko käta Ngöbö mike ütiäte jae, ye rükadre gare ni jökräye, abkokäre ñan ja ngwä kita kwetre ni mda mda okwä mikakäre ja jiebtä, akwa ja ükate kuin era metre kwetre, ie ti tö. Amne ñan ja dokwä söka bätäkä ngwarbe kwe, ni mda mda okwä mikakäre ja jiebtä. Erere arato, ñan jändrän orore orore kitadre bäri ja ngrabare, ñan jändrän tuäre tuäre amne dän ütiäte ütiäte kita kwetre jabtä. ¹⁰Akwa sribi kuin nuendre ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane meri mden mden käta Ngöbö mike ütiäte jae käkwe ja kitadre sribi kuin nuene aisete.

¹¹Mdakäre abko, ni merire merire käkwe ni Ngöbö kukwei dirikä ye kukwei nuadre kä bube amne rabadre juto biare kukwe ye mike täte. ¹²Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käta gätäre, ye kanti ni merire käkwe ñan diri jire ni brareye. Erere arato, ñan ja mikadre ni brare brare dänkiene, ie ti tö. Ni merire raba kwekbe, ¹³ñobtä ñan angwane

Ngöbökwe Adán dätebare käne. Abti Eva dätebare kwe aisete.¹⁴ Erere arato, Adán ngökani ñakare angwane, merire kwe Eva abko namani ngökani tbikwe. Ye kánti Evakwe ja mikani ngite Ngöbö rüere.¹⁵ Akwa ni merire tä ngäbäkre ngibiare, ye ngwane tödekadre kwatibe kwe Ngöböbti angwane, ni mda mda taredre kwe. Erere arato, nünandre era metre kwe Ngöbö ngwärekre, ye köböire rabadi dianintari Ngöbökwe.

Ni tödekaka Jesubti jie ngwianka

3 Mdakäre abko, kukwe ne abra kukwe era metre abko ti bike niere mae: Nire tö ja mikai nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ye abko tö sribi kuin nuein.² Nire erere tö sribi ye nuein abko käkwe nünandre krörö: Tädrera nüne metre ni mda mda okwäbti. Nebtä ni mda mdakwe ñan kädrie blo. Arato meri itibe kwe. Erere arato, ni töbike kuin ja käne amne ni nüne kwekbe amne, ni mda mdata mike ütiäte jae, ni ye kwrere käkwe sribidre. Erere arato, ni juto biare ni menteni kaen ngäbti ja juete amne, ni ie diri gare kuin käkwe sribidre.³ Erere arato, ni dröbare ñakare amne, ni ngüdrekä ñakare käkwe sribidre amne, ni moto jäme btä ni romone ñakare amne, ni ngwian terekä ñakare abko käkwe sribidre.

⁴Mdakäre abko, ni ni mräkä jie tike kuin btä ngibiare kuin amne, tä ngäbäkre kwekwe tö den kuin abko erere ngäbäkreta kukwe mike täte, ni ye abko käkwe sribidre,⁵ ñobtä ñan angwane ni ie mräkä jie tika gare ñakare kuin käkwe ñan nitre jen Ngöbökwe gätäkä Jesu käbti ngibiadre kuin aisete.⁶ Erere arato, ni tödekaka krire Jesubti ñan mikadre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ñobtä ñan angwane nane ni tödekaka krire Jesubti mikadre sribire angwane, rikadre bike kri ño diablu namani bike kri, kánti Ngöbökwe mikani

ja ngie nuen, ye kwrere ñan rakadrekä, abkokäre ni tödekaka krire Jesubti käkwe ñan sribidre.⁷ Erere arato, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ye abko nitre tödekaka ñakare Jesubti käta mike ütiäte jae, ni ye kwrere käkwe sribidre, ñobtä ñan angwane niara mikata ütiäte ñakare ne ngwane, niara mikadi yakrä jae angwane, diablukwe kukwe blo mikadre jiete angwane, nane ja mikadre ngite kwe.

Ni ni die mikaka

⁸Ne kwrere arato, ni krörökrörö mikadre ni ni Ngöbökwe die mikaka: Ni mikata ütiäte jae ni mda mdakwe abko mikadre sribire. Arato ni ja kukwei kite ñakare temen amne, ni dröbare ñakare btä ni ni ngökö ñakare ngwian diankrä jae abko mikadre sribire.⁹ Mdakäre abko, kukwe era Jesubtä mikani gare nie Ngöbökwe kata ngäbti kwe amne, tödekata bti metre; ñan bikata ni tödekaka Jesubti kwrere kwe abko mikadre sribire.¹⁰ Erere arato, ni mikadre sribi ye nuene, känenkri tä nüne kuin ya, ñakare ya abko mikadre ñäräre käne. Yebti kukwe ñakare kwe, ne ngwane mikadre sribire ni ni die mikaka kwrere.

¹¹Nitre merire mikata ütiäte jae ni mda mdakwe. Erere arato, meri töbike kuin ja käne amne, jändrän jökräbtä tödekadre bti, meri ye kwrere käkwe sribidre amne, meri näin blite ngwarbe kwäräkwarä ni mda mdabtä abko ñan mikadre sribire.

¹²Mdakäre abko, ni ni Ngöbökwe die mikaka, ni ye abko meri itibe kwe amne, ngäbriänkä kwekwe btä mräkä kwekwe jie tikadre kuin kwe btä ngibiadre kuin kwe.¹³ Nire nire käta sribi ye nuene kuin, ye abko rabadre bäri ütiäte ni mda mda ngwärekre. Ye kwrere ñan rabadre Kristo Jesu gaire amne, Kristo

Jesu köböire rabadre blite jäme Jesubtä ni mda mdabe.

¹⁴Timoteo, ti tö näin ja tuakäreta mabe yete, akwa ye känenkri tita tärä ne tike mae, ¹⁵ñobtä ñan angwane nane ti ñan rabata jötrö angwane, ni ja mräkäre Jesu käbti käkwe nünandre ño abko rabadre gare mae angwane, ma rabadre dirire ietre, abkokäre tita tärä tike mae. Ngöbö nikwe abko Ngöbö nire, amne ürä btä ja ju ketatekrä dite krö, ye kwrere nitre gätäkä Jesu käbti tä niara kukwei era metre mike ütiäte käre. ¹⁶Kukwe era Jesubtä nämane tiebe, akwa mtare Ngöbökwé mikanina gare nie. Kukwe nämane tiebe ye abko bäri ütiäte kri nikä abko köböire ni raba nüne deme Ngöbökrä. Kukwe ye abko nere:

Jesukristo därebare angwane, ngrabare nämane ni kwrere.

Angwane Ngöbö Odei jen kwe bä mikani Ngöbö Üaikwe.

Angele Ngöbökwé käkwe tuani.

Abti kukwe kuin niarabtä diribare kä jökräbti temen.

Kukwe ye mikani era ni kwatikwe kä nebtä amne,

Ngöbö nikani ngwenante kä nuärete kä käinbti.

Pablota Timoteo tö den dirikätre blobtä

4¹⁻²Mdakäre abko, Ngöbö Üai tä kukwe mike gare metre nie kä mräbtä abko krörö: Kä mrä angwane, ni ruäre käkwe Jesukristo gibidikäta amne, üai käme ni ngökaka, ye jiebtä rikadi. Üai käme ni ngökaka käkwe ni tödekaka Jesubti ngwiandi dirikätre blo mike ütiäte jae amne ngwiandi Jesu gibiekäta. Dirikätre blo abko ni bikaka kuin amne ni ngökaka, ie ja ruen ngite ñakare kukwe kämekäme nuenbtä, käkwe kukwe diribare ietre üai kämenkwe ye diridi ni mda mdaye. ³Ye abko, ja mikadre gure ñakare abko

ni ye jatadi niere. Erere arato, ni ye abko käkwe mrö ruäre dokwä tākādi. Mrö ruäre käme Ngöbö ngwärekrei, aiseite ñan kwetadre niedi kwetre. Akwa Ngöbökwé mrö dätebare ni kräke, aiseite ni tödekaka Jesubti, ie Ngöbö kukwei era metre gare, käkwe mrö jökrä kadre ngäbti kwetadre jae, kuin niere kwärä Ngöböye btä. Mden kisete ni ñan raba mrö ruäre dokwä täke. ⁴⁻⁵Mrö btä jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé abko kuin niebare kwe, aiseite ñan käi ngwiandre käme jabtä akwa, nikwe kuin niedre btä Ngöböye, amne Ngöbökwé mrö mikadi kuin biare kwetadre.

⁶Makwe kukwe ye diri ja mräkäre tödekaka Jesubtiye angwane, ma rabadi sribikä kuin Jesukristokwe. Kukwe metre diribare Jesubtä, ye mata mike täte amne ja töitike btä. ⁷Akwa kukwe kirakira diän diän amne kukwe mda mda mikanintbe ngwarbe, ye ie makwe ñan olo mika. Akwa makwe dre dre nuen-dre nünankrä deme Ngöbö ngwärekrei, ye jiebtä ma rankwa bäri, ⁸ñobtä ñan angwane nita nakwenkä ja mikakäre biare amne dite ngrabare, ye abko kuin bkänä nikä, akwa nikwe ja mikadre juto nünankrä kuin deme Ngöbö ngwärekrei, ye abko bäri ütiäte kri nikä mtare amne, nünakäre kärekäre Jesube arato. ⁹Aiseite kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke, ie ti tö. ¹⁰Ne mden kisete nita sribire ja di ngöi jökrä Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö nire, bti nita tödeke. Niara abko ni jökrä Diantarikä akwa, niarata nitre tödekaka Jesubti ara jire dentari.

¹¹Kukwe ne makwe nuemna ja mräkätreye amne makwe diri ietre. ¹²Ma abko bati Timoteo, aiseite mata dirire angwane, nane ni ruäre tö rabai ma mike ütiäte ñakare jae, akwa makwe blita jäme amne nuäre ni mda mdabe. Erere arato, makwe nüna kuin metre, amne makwe ni mda mda taredre. Ye

kwrere arato, makwe ja mika ngite ñakare ja mräkätre tödekaka Jesubti okwäbti, ne ngwane mata nüne ño rükadre gare nitre tödekaka Jesubtiye. Angwane ni jökrä tö rabadi nünai ma kwrere, käkwe nünanandi kore, ne ngwane ma bati akwa, ma rabadi ütiäte ni mda mdakrä. ¹³Timoteo ti ngämi nementa yete angwane, munta gätäre ye kánti makwe ñäkä käre Ngöbö Kukweibtä ja mräkätre kräke. Makwe Ngöbö Kukwei nie ietre amne makwe Ngöbö Kukwei diri ietre arato. ¹⁴Ngöbö Üai käkwe ja di biani mae sribi ye nuenkäre, ye abko makwe ñan tuemetre ngwarbe jire chi, akwa yebti makwe sribi janknu. Ngöbö Üai köböire ni mda mda jie ngwianka käkwe kise mikani mabti angwane, kukwe niebare kwetre ma mikakäre biare sribi yekrä. Kä ye ngwane Ngöbö Üaikwe ja di biani mae, ma die mikakäre sribibtä. Ye mden kisete, makwe ñan tuemetre ngwarbe.

¹⁵Kukwe yebtä ma rankwa bäri, ie ti tö. Yebtä makwe sribi bäri mda köbö kwatirekwatire, mata nüne bäri Ngöbökrä rabadre gare ni mda mdaye abkokäre. ¹⁶Mata nüne ño, yebtä makwe töbika kuin ja käne amne, kukwe diri makwe, yebtä makwe töbika kuin ja käne arato. Ye erere makwe ja ngibia au ne ngwane, ni kwati ma kukwei nuaka abko Ngöbökwede dianditari siba mabe gwaire.

Timoteokwe ni töi diandre ño

5 Mdakäre abko, ni unsunine unsunine abko käkwe ja mikadre ngite abtä töi diandre, ye ngwane makwe ñan ngra ngra bti, akwa ni rün nikwe mikata ütiäte jae, ye kwrere makwe ni unsunine unsunine kita nüne bäri Ngöbökrä. Ni bati bati abko ni etba nikwe btä mäträta, ye kwrere makwe mäträ btätre. ²Erere arato, ni meye mikata ütiäte ño jae, ye kwrere makwe meri unbre unbre mika

ütiäte jae. Ni merire bati bati abko ni ngwai nikwe mikata ütiäte, ye kwrere makwe mika ütiäte. Angwane, makwe ñan ja mika ngite jire chi bentre.

Ni merire merire kán brare krütani die mikadre ño

³Mdakäre abko, ni merire merire, kán brare krütani, aiseté tä kaibe amne, mräkä ñakare ngibiaka, ye abko nitre tödekaka Jesubti käkwe ngibiadre abko makwe diri kore ietre. ⁴Akwa meri kán brare krütani, ye ngäbriänkä btä bränkä tärä, ne ngwane ngibiadre kwetre. Meri ye käkwe niaratre ngibiabare ño, ye ütiäre ngibiadreta kwetre, ñobtä ñan angwane tuen bäri kuin Ngöböye aiseté.

⁵Meri kán brare krütani abko ngibiaka ñakare, akwa tä nüne kaibe era metre abko tä tödeke kwatibe Ngöböbti amne tä blite Ngöböbe dibire rare ja di kärere ie, meri ye kwrere abko die mikadre. ⁶Akwa meri mda mda abko kán brare krütani, akwa tä kukwe nuene blo blo kä ngwiankrä nuäre jabtä jirekäbe, meri ye tä nire, akwa ni krütani, kwrere jire tä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane tä tödeke ñakare Ngöböbti. Meri ye abko ñan die mika. ⁷Nitre tödekaka Jesubti btä ñan ñäkädre blo, abkokäre makwe diri kore ietre, ⁸ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti akwa, ni mräkä jen nikwe, ye nita ngibiare ñakare, ne ngwane nita Ngöbö Kukwei kite temen. Erere arato, nita kukwe nuene bäri käme ni ñakare tödekaka Jesubti ye ngwä, ñobtä ñan angwane ni ñakare tödekaka Jesubti käta mräkä kwekwe ngibiare.

⁹Meri kán brare krütani abko tä nüne kaibekaibe abko kä tikadre täräbtä die mikadre abko nere: Meri ie kä gre ketamä (60) mentokwäre, kán brare krütani amne, brare kwe ben nünanbare käre kwe amne ñan ja mikani ngite kwe brare mdabe, meri ye abko kä tikadre täräbtä die mikakäre. ¹⁰Meri kán brare

krütanikrütani kākwe ngābriänkā ngibi-abare amne ni menteni kata ngābti kuin kwe amne tā ni deme deme Ngōbōkwe ye ngoto bātete krāke kakāre ngābti kuin ja gwiriete, meri ye kwrere abko kā tikadre tārābtā die mikakāre. Erere arato, ni ja tare nikaka die mikata kwe amne tā sribi kuinquin nuene bātākā ngwarbe ni mda mdakrā, meri ye kwrere abko kā tikadre tārābtā die mikakāre.

¹¹⁻¹² Akwa meri bāri bati bati abko kā ngāmi gre ketamā (60) ie, kām brare krütani amne tā kaibe, ye abko nān kā tika tārābtā die mikakāre, nōbtā nān angwane nane niara kā tikadre tārābtā die mikakāre angwane, nān ja mikadre gure mda niedre kwe Jesuye, abti tō rabadreta ja mikaita gure bobuta, ye ngwane ja kukwei kitadreta temen kwe abtā rabadre ja mike ngite Jesu rūiere, aisete nān kā tikadre tārābtā die mikakāre. ¹³ Erere arato, meri bati bati kām brare krütani die mikadre angwane, kā rabadre krene btā angwane, rikadre blite ni mda mdabtā ju kwatirekwatire te. Arato rikadre ja mike kukwe jōkrāte siba amne kukwe btā nān blitadre jire abko rikadre kādriere. ¹⁴ Mden kisete ni merire merire bati bati, kām brare krütani abko kākwe ja mikata gure, ngābākre ngibia kwe amne ju ngibia kuin kwe jakrā. Ne kwrere meri ye nān kādriedre blo rüekwe abko ie ti tō. ¹⁵ Ye abko, meri bati bati, kām brare krütani namani kaibe abko ruāre kākwe Jesu tunanometre, kāta nāin Satana jiebtī.

¹⁶ Meri kām brare krütani, ye abko nane nitre tōdekaka Jesubti ngātāite mrākā merire tārā kām brare krütani amne tā nūne kaibe, ne ngwane mrākā kwekwe kākwe die mika. Ne kwrere nitre tōdekaka Jesubti mda mda rabadre meri mda mda kām brare krütani amne ngibiaka nākare ye die mike, sribi nān rabadre kabre dikaro nitre tōdekaka Jesubti krāke abkokāre.

Kukwe mda mda nitre jie ngwiankabtā

¹⁷ Mdakāre abko, ni ji ngwianka ye tā nitre tōdekaka Jesubti jie ngwana kuin ne ngwane, nitre tōdekaka Jesubti kwetre raba tare kri amne mika ütiāte kwetre jae. Erere arato, die mika kwetre mrōbti amne ngwianbti. Akwa nitre jie ngwianka kāta Ngōbō kukwei dirire bāri, ye abko mika bāri ütiāte amne die mikadre mrōbti amne ngwianbti abko makwe diridre, ie ti tō. ¹⁸ Tita niere kore, nōbtā nān angwane Ngōbō Kukweita niere krōrō: “Buey trigo mūnantekā, ye munkwe nān kō kita ngwārebtā,” nieta. Erere arato, “Ni sribikā, ie sribi ütiā biandre,” nieta kore Ngōbō Kukweibtā. Ne mden kisete makwe diri kore nitre jie ngwiankabtā.

¹⁹ Mdakāre abko, ni ni Ngōbōkwe jie ngwianka kāta ja mike ngite abko ni itibe jata niere angwane, makwe nān kukwe mika era. Akwa ni nibu, ni nimā kākwe kukwe arabe nie mae angwane, kukwe ka ngābti makwe. ²⁰ Angwane ni Ngōbōkwe jie ngwianka mden mden tā ngite, ye ie makwe nākā gātāte nitre Ngōbōkwe ye ngwārekri jōkrā. Nebtā abko, ni mda mda btā kā jūrā rabadre amne, nān tō ngwianre ja mikai ngite kwetre abkokāre.

²¹ Timoteo, Ngōbō btā Kristo Jesu amne angele dianinkā jakrā Ngōbōkwe, ye ngwārekri ti bike kukwe ütiāte niere mae, ne erere makwe nuen abko krōrō: Ni ma kukwe muko ya, nākare ya tā sribire ji ngwianka kwrere, akwa nane kukwe raba kwetre makwe ga angwane, makwe tō dian amne makwe die mika ja kwrere jōkrā, ie ti tō.

²² Erere arato, makwe nān kise mika jōtrō ngwarbe nibti mikakāre sribire ji ngwianka kwrere, akwa makwe tōbika kuin kāne niara mikakāre sribire, nōbtā nān angwane nane makwe ni kukwe

kämekäme nuenkä mikadre sribire, yebtä abko kukwe käme nükebti mae siba nütü rabadre mabtä. Makwe ja ngibia kuin deme kukwe kämekäme ngäniene.

²³ Timoteo, ma ngirie abko neme bren käre. Erere arato, bren mda mda tä neme mabtä. Ye kräke abko, makwe uba döi kwaka ña kiakia angwane, makwe ñan ño aibe ña abko ti tö niei mae.

²⁴ Nitre tödekaka Jesubti abko ruäre käta kukwe nuene käme, mika ngämi ja ngwärecri, känenkri tära neme gare ni jökräye; akwa ni ruäre abko tä kukwe nuene kämekäme mikata ja ngwärecri amne batibe neme gare. ²⁵ Ne kwrere arato, ni ruäre tä jändrän kuinkuin nuene abko tä neme gare ni jökräye; akwa ni ruäre abko tä jändrän kuinkuin nuene tiebe abko gare ñakare. Abti kira erere angwane, tä niken neme gare ni jökräye. Ne mdenbtä abko, makwe töbika kuin ja käne abko ti tö nie mae Timoteo.

Nitre klabore käkwe sribidre ño bkänkäkrä

6 Mdakäre abko, nire nire abko tä klabori ni mdakwe, ruäre abko tä ja tare nike, akwa bkänkä kukwei mika ütiäte kwetre jae, niarakwe ñan ñäkädre blo Ngöbö rüere amne kukwe dirita nunkwe ye rüere abkokäre. ² Akwa nane ni klabore ye bkänkä käta tödeke Jesubti arato ne ngwane, ñan bkänkä mikadre ngwarbe kwe jae, ñobtä ñan angwane niara ja mräkäre Jesu käbti arato. Akwa bäri sribi kuin kwe bkänkäkrä, ñobtä ñan angwane tä niaratre mräkä Jesu käbti die mike amne tä tare kri kwe arato aiset. Kukwe ne abko makwe diri amne nuemna nitre klabore tödekaka Jesubti ye.

Kukwe blo dirikätre tä nüne ño

³ Nire nire käta kukwe dirire blo amne kukwe diribare era metre ni Dänkien Je-

sukristokwe, ye tä kaen ngäbti ñakare, erere arato kukwe dirita era metre Ngöböbtä, ye tä kaen ngäbti ñakare, ⁴ ni ye abko töi ñakare, akwa tö bikabtä kri. Ye mden abko jatadi dirire bä jene abko krörö: Niara töta neme ja kwetai bäri kabre krübate ni jökräbe kukwe ngwarbebtä. Ye mden kanti ni ruäre töta neme ja tuai ni mda kwrere, abtä tä bätä ngwen ni mdabtä jändrän dokwäre. Ne mdenbtä ni ruäre motota neme romon jakrä kwärikwäri amne ñäkätä niken diän diän jae kwärikwäri ja kukwe ñan mikata niken era jae kwärikwäri. ⁵ Erere arato, ni ye tä niken rüre käre jabe kwärikwäri. Ni ye abko töi käme, aiset kukwe era metre Jesubtä dianinkä niaratrekän. Ngöböta nitre tödekaka Jesubti die mike ngwian gananbtä nieta kwetre, aiset tä bike nüne metre ngwian diankrä jae.

⁶ Era metre Ngöböta nitre tödekaka Jesubti die mike, akwa nita nüne metre Ngöbö ngwärecri amne jändrän ño ño tä nikwe, ye käi tädre nuäre nibtä, ye abko bäri ütiäte ⁷ ñobtä ñan angwane ni därebare angwane, ni därebare bütiere, jändrän ñakare nikwe. Erere arato, ni krütadi angwane, ni ñan rikadre jändrän ngwena jire chi jabe. ⁸ Ne mden aiset, mrö tära kwetadre nie amne dän amne ju tära nikwe, ye abko käi rabadre nuäre nibtä.

⁹ Ye abko käi rabadre nuäre nibtä, ñobtä ñan angwane ni mda abko jändrän ye tära kwetre akwa, töta nebe rabai ngwian btä jändrän bkäne bäri kabre abko tä niken ja mike ngite. Erere arato, tätre niken ja dokwä mike kö okwä Satanakwete. Erere arato, jändrän bätäkä ngwarbe ye mdei tä neme ietre, ye käta kukwe taretare ngwena kräke amne mrä tä ni se juen ngwarbe. ¹⁰ Kukwe tä nakenkä kore ni yebtä, ñobtä ñan angwane nita ngwian tarere, ye abko tä niken ni mike kukwe nuene blo blo ngwian diankrä jae. Ni ruäre töi kore

abko kākwe Jesu kukwei tuanimetre, abkokānti tā ja tare nike kri mtare.

Pablota Timoteo tō den mrā

¹¹ Akwa ma abko ni Ngöbökwe, aisete ma gitia kukwe käme jökrā ye ngāniene amne nūna era metre Ngöbö ngwārekri, yebtä makwe ja kita. Nūna Ngöbökrā amne tödeka Ngöböbti jändrän jökrābtā, ye jiebtī ma rankwa. Erere arato, ni mda mda taredre, ye jiebtī ma rankwa angwane, makwe nūnanka dite tödekabtā Jesubti. Erere arato, makwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe. ¹² Makwe tödekadre käre Ngöböbti, yebtä makwe nūnanka dite jabtā rükäre kukwe kämekāme rüere. Makwe ja tōi mikaba kwatibe Ngöböbtā angwane, makwe nieba ni kwati ngwārekri, ye ngwane Ngöbökwe ma kärābare nūne kärekäre jabe, aisete makwe nūnandre kärekäre Ngöböbe, ye makwe ketate dime kisete jakrā, ie ti tō Timoteo.

¹³ Mtare Ngöbö jändrän jökrā mikaka nire, ye ngwārekri amne, Kristo Jesu btā kä jürā namani ñakare, kākwe ja niebare metre Poncio Pilatoye, Kristo Jesu ye ngwārekri ti tō niei krörö mae Timoteo: ¹⁴ Jesukristo rükadita, ye känenkri niara kukwei mika tāte jökrā makwe. Erere arato, makwe nūnandre ño, ie niara tō, ye kwrere makwe nūna niara ngibiare ngābti kwärā. ¹⁵ Ngöbö tō rabai Jesukristo juenta ñongwane, erere juandita kwe angwane, niara rükadita. Ngöbö aibe gobran kri. Niara aiebtā käita neme nuäre metre. Erere arato, Ngöbö abko Jrei kri, jrei jire jökrā kä nebtā bti ta amne niara abko tā Dänkiene dänkin jökrā kä nebtā yebti ta. ¹⁶ Ngöbö aibe därebare ñakare amne

krüte ñakare. Niarata nūne kärekäre, ñotra trä ngwen bürere te tā nūne. Ye kānti ni ñakare raba neme ja ken ben. Ni kä nebtā kākwe ñan Ngöbö tuabare gwärerere amne Ngöbö ñan tuare nikrā arato. Ngöbö aibe raba ütiāte ni jökrā krāke kärekäre amne niara aibe di kri. Abko kore se.

¹⁷ Timoteo, ni ngwian bkānkā krikri, ye abko kākwe ñan bika kri amne, ñan ngwian kabre kwetre, yebti tödeka kwetre, makwe nie ietre, ñobtä ñan angwane ngwian tā niken ngwarbe jötrö amne, ni ñan raba ngibiare kärekäre. Akwa Ngöbö abko kätä jändrän kuin bien kabre nie, kä mikakrā juto nibtä. Yebtä ni ngwian bkānkā krikri kākwe tödeka Ngöböbti, makwe nie ietre. ¹⁸ Mdakäre abko, ni ngwian bkānkā krikri ye kākwe ñan ja mika käbäre, amne jändrän kuin nuen kabre kwe ni mda mdakrā ngwian kwetre yebti. ¹⁹ Nūnandre kore kwetre angwane, rabadi jändrän kuin bkāne kabre kä käinbti amne rabadi nūne kärekäre Ngöböbe, makwe nie kore ietre Timoteo.

²⁰ Timoteo, kukwe kuin Jesukristobtä mikani gare mae, ye makwe ngibia kuin jakrā. Erere arato, kukwe ngwarbe diän dian ütiāte ñakare, ye makwe ñan ja olo mika ie. Mdakäre abko, nitre ruäre tätre dirire blo, akwa tā dirire kuin era metre tā nütüre au jabtā, akwa dirita blo kwetre. Ni dirikā blo ye kwrere abko, ben makwe ñan ja geta jire chi, ²¹ ñobtä ñan angwane ni ruäre kākwe kukwe blo ye mikani ütiāte jae, aisete tā Jesu mike ütiāte ñakare mtare amne nikani dikekā Ngöböbtā mento.

Ngöbö raba ja moto mike kuin makrā. Abko kore se. Ne ngörā.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Timoteokrä

2 Timoteo

Pablo nämane ngite kä teri juta Romate, bti kä 62-63 angwane tikaninteta. Yebti niara nikaninta bäbkäkäre kukwe kuin Jesubtä ngwenante kä ngrabare temen. Angwane tärä tikani kena kwe Timoteoye amne Titoye. Yebti kä 66-67 näre angwane, Nero namani gobrane emperador kwrere angwane, Pablo kitaninta ngite bobukäre kwe. Pablo namaninta ngite angwane, tärä ne tikani kwe Timoteoye. Kä ye angwane, Pablo mikani ngite bä jene, ñobtä ñan angwane käne niara nämane ngite gwi ja juete. Akwa kitani ngite bobukäre angwane, kä käme amne kä tibo kanti kitani ngite. Erere arato, Pablo mäkäninte kadenanbti. Nete Pablokwe sribibare mrä amne müre ketadi abko namani gare ie, aisetse kukwe tikani krörö kwe Timoteoye:

Bäri käne abko ja namani ruen kaibe Pabloye, abtä namani ulire, ñobtä ñan angwane niara kukwe muko Figelo amne Hermógenes käkwe kä mikaninkä btä. Erere arato, Demas amne ni mda mda käkwe kä mikaninkä btä, aisetse Timoteo jatadre niara die mike, ie niara tö namani.

Bobukäre abko, nitre tödekaka Jesubti namani ja tare nike emperador Nero kisete. Yebtä abko, Pablo namani töbrike kri, käkwe Timoteo töi diani nünenkä dite jabtä kukwe Jesukwe yebtä. Erere arato, Timoteo käkwe kukwe kuin ye diridre janknu, niebare kwe ie. Mdakäre abko, Timoteo tädre biare ja tare nikakäre kukwe kuin Jesubtä ye dokwäre, niebare Pablokwe.

Nikwe nünandre ño metre Jesu kräke abko tärä ne tä niere nie. Erere arato,

ni rabadre juto biare ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti abko tärä ne tä niere nie. Tärä ne abko tikani mrä Pablokwe nütüta.

Pablota köbö ngwentari Timoteoye

1 Ti Pablo käta tärä ne tike mae Timoteo. Ja töi jenbti, Ngöbökwete ti mikani Kristo Jesu kukwei ngwianka. Ni rabadre nüne kärekäre Ngöböke Kristo Jesu köböire, niebare kira Ngöbökwete, ye mden abko tita niekäre mtare ni jökräye. ²Timoteo, ma ti ngobo jen tikwe kwrere. Ma tare kri tikwe. Ngöbö ni Rün nikwe btä Kristo Jesu ni Dänkien käkwe ja moto mika kuin makrä. Erere arato, ma raba ruentari tare ietre amne, makwe nüna jäme niaratre diebti abko ie ti tö Timoteo.

Pablokwe ja di käräbare Ngöböye Timoteokrä

³Timoteo, ti mräkätre kirakira käkwe sribibare era metre Ngöbökrä, ye kwrere tita sribire kräke amne, ja ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre. Tita blite dibire rare Ngöböke angwane, mata nüketa töre tie angwane, tita kuin niere ie makrä. ⁴Ti jataba yäketa angwane, ma rababa ti müaire, ma okwä ñoi rababa nimiente ti okwäbti, ye tä nüketa töre tie amne, ti töta neme ma tuaita jötrö, kä ngwiankäreta nuäre jabtä. ⁵Mata tödeke kwatibe Ngöböbti, ye tä nüketa töre tie arato Timoteo. Timoteo, ma mölöi Loida btä ma meye Eunice käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti käne, ne kwrere arato mata tödeke kwatibe bti gare kuin tie.

Timoteokwe ñan Jesu gaidre

⁶Mata tödeke kwatibe Jesubti, aisetse ti tö kukwe ngwian töreta krörö mae: Tikwe kise mikaba mabti sribi mikakäre ma kisete angwane, Ngöbökwete ja di biani mae sribi jakwe nuenkrä. Ngöbö

di ye abko makwe mika bäri ütiäte jae abko tita niere mae, ⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai biani nie, ni die mikakäre nüne dite niarakrä amne, ni mda mda tarekäre, erere arato töbikakäre kuin ja käne. Ngöbö ñan tä ni mike kä jürä ngwen jabtä.

⁸ Ne aisete ma ñan raba ja gaire jire chi blitakäre ni Dänkienbtä. Erere arato, tita ngite ni Dänkien Jesukristo kukwei diribtä, nebtä ma ñan raba ja gaire, akwa kukwe kuin Jesukristobtä, ye kräke makwe ja tare nikadre tibe gwaire Ngöbö diebti. ⁹ Ngöbö käkwe ni dianintari amne ni käräbare nü-nakäre deme kwe. Ne ñan nikwe jändrän kuin nuenbare abko ütiäre Ngöbökwé ni dianintari, akwa kira Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri niarakwe ni tarebare ja moto kuinbti angwane, ja töi jenbti kukwe mikanintbe au kwe, kukwe kuin nuene ni kräke Jesukristo köböire. ¹⁰ Ngöbökwé kukwe mikanintbe kore, mden abko bä mikanina kwe nie. Kristo Jesu ni Diantarikä nükani kä nebtä angwane, kukwe mikanintbe kira Ngöbökwé nükani gare nie. Kristo Jesu käkwe gata die juani ngwarbe. Erere arato, ni rabadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye abko mikani gare kwe nie kukwe kuin jabtä ye köböire. ¹¹ Kukwe kuin Jesubtä, tita tike mae, ne mden abko Ngöbökwé ti mikani kädriere ni kwatibe. Erere arato, ti mikani kukwe kuin ye ngwianka kwe amne, ti mikani kukwe kuin ye dirikä kwe arato. ¹² Ne mdenbtä abko, tita ja tare nike mtare, akwa yebtä ti ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane ni gare kuin tie, bti tita tödeke. Jesukristo di kri bti tita tödeke, aisete niara jatadita, ye ngäbti abko ti ngibiadi kuin kwe ño tikwe ribebare ie ye kwrere.

¹³ Timoteo, ma rabadre dirire metre, abkokäre tikwe kukwe diribare ño ño, ye kwrere makwe diri. Angwane makwe tödekadre kwatibe Kristo Jesubti amne,

makwe ni mda mda taredre. ¹⁴ Kukwe kuin era metre Jesubtä mata dirire, yebti abko makwe kukwe ngwarbe ngwarbe kra. Ngöbö Üai Deme tä nüne nibtä abko diebti makwe kukwe ngwarbe kra.

¹⁵ Mdakäre abko, ti kani ngite angwane, nitre Asiabo nünanka Roma nete käta tödeke Jesubti, ye käkwe kä mikaninkä jökrä tibtä. Erere arato, nuenbare Figelokwe amne Hermógenekwe tibtä abko garera mae.

¹⁶ Ti nämane ngite, akwa Onesíforo abko rababa ti gaire ñakare amne, batire batire rababa nüke ti moto mike nuäre nete. Niara ye abko ni Dänkien ie raba ruentari tare tikrä näre. ¹⁷ Onesíforo nämane Roma nete angwane, namani ti känenentari kisere, namani jadüke ñakare abti ti kwantariba ie. ¹⁸ Amne ni nämane Efeso angwane, ni die mik-aba kri kwe. Ye tä töre kuin mae ruen tie Timoteo. Ye abko, ni Dänkien Kristo Jesu rükadita, ye ngwane Onesíforo raba ruentari tare ie abko ie ti tö.

Timoteokwe nünandrekä dite jabtä ja tare nikakäre Jesu dokwäre

2 Timoteo ma abko ti ngobo tikwe kwrere. Kristo Jesu tä ni tarere ja moto kuinbti, ye diebti makwe nünanka dite, ie ti tö. ² Erere arato, tikwe diribare ni kwati okwäbti angwane, makwe ti kukwei nuani, ye abko nire nire bti tödekadre amne rabadre Ngöbö kukwei dirire kuin, raba tuen mae, ye ie makwe kukwe ye dirita, niaratre käkwe diridreta ni mda mdaye ja täritäri abkokäre.

³ Timoteo, ma abko rükä Kristo Jesukwe, aisete ni rükä tä biare ja tare nike, ye kwrere ma raba ja tare nike tibe tödekabtä Jesubti angwane, makwe nünanka dite Jesukrä. ⁴ Nitre rükä kuinkuin tä ja kite ñakare jändrän mda mdabtä kä mikakäre nuäre dänkienbtä, ye kwrere makwe ñan ja kita jändrän

mda mdabtä amne, sribi Kristo Jesukwe aibehtä makwe ja kita, kä mikakäre nuäre btä. ⁵Erere arato, nitre jadakaka abko kräke kukweta ükaninte jadakakrä metre, akwa kukwe ye mikata ñakare täte ne ngwane, ñan tä ganane, aisete korona bianta ñakare ietre. Akwa nitre jadakaka tä kukwe mike täte, köböire tä ganane angwane, korona bianta ie mikakäre ütiäte. Ye kwrere Ngöbökwe kukwe ükaninte, erere mata nuene, köböire Ngöbökwe korona biandi mae. ⁶Erere arato, ni sribikä tirete käta sribire tare krübäte, aisete nura öta näire, niara ara jire, ie biandre käne. Ye kwrere Ngöbökwe jändrän kuin biandre mae, abkokäre makwe sribi ja di ngöibti Kristo Jesukrä. ⁷Timoteo, tita kukwe ketamä bä mike mae sribi Jesukristokwehtä, nebtä makwe töbika käre angwane, ni Dänkien käkwe mikadi gare jökrä mae abko gare tie.

⁸Erere arato, kukwe krörö ne makwe ngwian töre käre jae: Jesukristo krütani, abti Ngöbökwe mikaninta nire. Niara abko jatani jrei David tukwe mräkäkri. Kukwe ye abko kukwe kuin Jesukristobtä mikata gare tikwe. ⁹Ye mden dokwäre tita ja tare nike kri amne ni ja mikaka ngite kri mäkäteta kadenante, kwrere jire tita mäkäninte kadenante; akwa Ngöbö kukwei abko ñan tä mäkäninte kadenante, ñobtä ñan angwane ni kwati tä kädriere. ¹⁰Ye mden kisete tita ja tare nike bätäkä ngwarbe. Ni dianinkä jakrä Ngöbökwe abko rabadre dianintari jökrä Kristo Jesukwe amne rabadre nüne kärekäre kä nuärete, abkokäre tita ja tare nike bätäkä ngwarbe.

¹¹Kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke:

Nikwe tödekani Jesubti angwane, ni krütani ben,
ye kwrere arato nikwe nünandi ben.

¹²Nikwe nünandrekä dite jabtä ja tare nikakäre niara dokwäre,

ne ngwane niarakwe gobrandi, kánti nikwe gobrandi siba ben.

Akwa nikwe niara rükandrete ne ngwane,

ni rükandite kwe arato.

¹³Nikwe Jesukristo gibiarekäta akwa, niara abko käkwe ja kukwei mikadi täte käre, ñobtä ñan angwane niara abko ñan raba ja kukwei kite temen.

Sribikä kuinquin tä sribire ño abko Pablokwe niebare

¹⁴Timoteo, nitre dirikä mda mda käkwe ñan ja kwetadre kukwe ngwarbe ngwarbehtä, tikwe nieba, erere makwe nieta ietre Ngöbö okwäbti abko erere nuendre kwetre, makwe nie ietre janknu, ñobtä ñan angwane ja kwetata ngwarbe, ye abko tä ni die mike ñakare amne, tä ni kukwe nuaka nuaka ngwianta Jesu gibiekäta, aisete ñan ja kwetadre abko makwe nie metre ietre. ¹⁵Erere arato, ni sribikä ütiäte Ngöbökwe käta Ngöbö kukwei metre Jesubtä dirire metre ta, abtä sribi gaire ñakare, ye kwrere ja di ngöibti makwe Ngöbö kukwei diri metre angwane, ma ñan raba sribi gaire Ngöbö ngwärekre Timoteo. ¹⁶Kukwe ngwarbe diän diän ütiäte ñakare, yehtä makwe ñan ja kita, ñobtä ñan angwane ni ñäke ngwarbe kore abko käre tä niken kukwe nuene bäri kämekäme mda. ¹⁷Erere arato, kukwe dirita kwetre ye tä niken niren ni kwati ngätäite abti mrä ni kwatita näin kukwe ngwarbe jiebti. Ye mden kwrere abko dirita Himeneokwe amne Filetokwe. ¹⁸Kukwe era metre Jesubtä dirita ñakare kwetre. Ni krütani rükadreta nire abko erere namanina bare, tätre niere, ye käta ni ruäre mike Jesukristo gibiekäta. ¹⁹Akwa nitre tödekaka metre Jesubti abko käkwe ñan Jesu gibiaikäta, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti abko ürä kwrere. Ürä nökata kuin nguse angwane, ñan tä juen ngitiekä, aisete juta neme dite.

Ye kwrere jire ni tödekaka metre Jesubti tä mikani Ngöbökwé abko btä kukweta tikani krörö: “Ni jen Ngöbökwé erere gare jökrä Ngöböye” amne, “Ni jökrä käta ja di kärere ni Dänkien Ngöböye, ye käta kukwe kämekäme kite temen,” abko tä tikani kore btätre. Nebtä Ngöböta ni jen kwe metre ngibiare kuin ñan Jesu gibiadrekäta abko tä gare nie.

²⁰ Kukwe nebtä abko, ti bike kukwe mda bä mike mae Timoteo abko krörö: Ni jändrän bkänkä kri gwiriete ñan oro btä plata dätebare blatore amne basore aibe tä kwe amne, kri kukwän btä dobro dätebare blatore amne basore tä kwe arato. Akwa jändrän kuin orore btä platare abko tä ni ütiäte ütiäte kakrä ngäbti amne, kri kukwän btä dobro sribebare blatore amne basore, ye abko tä sribi ngwarbe ngwarbekrä gwita. ²¹ Ye kwrere abko, nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ngibiadre kuin deme nitre dirikä ngwarbe ngwarbe ngäniene ne ngwane, jändrän kuin ütiäte ye kwrere jire ni rabadi Ngöbö ngwärekri amne, ni mikadi kuin deme ni Dänkienkwe, sribi kuinkuin bätäkä ngwarbe nuenkäre jakrä.

²² Timoteo jändrän kämekäme mdei tä krübäte ni bati batiye abko ngäniene ma gitia. Akwa nuna metre Ngöbökrä, yebtä makwe ja kita amne tödeka kwatibe Ngöböbti amne ja taredre kwärikwäri, amne nuna jäme, ye jiebtä ma rankwa bäri nitre töi deme deme käta blite Ngöböbe yebe gwaire abko ie ti tö Timoteo. ²³ Erere arato, kukwe ngwarbe, btä ja kwetata niken kwärikwäri, yebtä ni kwati tä niken neme romon jakrä abko garera mae, aisete kukwe ye kwrere btä makwe ñan ja kweta siba. ²⁴ Ye abko, ni sribikä ni Dänkienkwe abko ñan tädre ja kwete ni mda mdabe, akwa ni dirikä ye abko tädre ja gete jäme ni jökräbe. Arato rabadre Ngöbö kukwei dirire kuin. Erere arato, ñan moto rabadre romon ja dok-

wäre. ²⁵ Ja moto kuinbti, niarakwe niara rüe töi diandre, ñobtä ñan angwane nane Ngöbökwé nitre ye töi kwitadre angwane, kukwe käme kitadre temen kwetre amne kukwe metre Jesubtä rükadre gare ietre. ²⁶ Angwane diallukwe niaratre kani ngite ja mikakäre täte ye gadre kwetre jabtä amne jatadre tödeke Jesubti, abkokäre töi diandre kore Timoteo.

Kä mrä angwane ni kwati rabadi nüne Ngöbö rüere

3 Timoteo, kukwe mda rabadre gare mae abko krörö: Kä mrä angwane, kukwe rabadi nakenkä taretare krübäte, ² ñobtä ñan angwane ni kwati rabadi ja tarere kaibe au, amne rabadi ngwian tarere bäri. Erere arato, ni kwati rabadi ja käkitekä au amne rabadi bike kri ni mda mdabtä. Ni kwati käkwe ñäkädi diän diän gwärere ni mda mdaye amne, rün btä meye ñan kukwei mikadi täte kwetre. Ni mdakwe jändrän kuinkuin nuendi kräke akwa, ye rabadi tuen ütiäte ñakare ietre amne, Ngöbö rabadi ütiäte ñakare kräke arato. ³ Erere arato, ni kwati ñan rabadi ni mda mda tarere jire chi amne, kukwe nuenbare rüere, ye abko ñan diandi jabtä ta kwetre. Erere arato, rabadi blite ngwarbe ni mda mda rüere, tö rabadi kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, erere rabadi nuene jökrä, ñobtä ñan angwane ñan rabadi ja töi ketebtä. Erere arato, rabadi kukwe nuene blo ni mda mdabtä abko käi rabadi juto btätre, akwa jändrän kuin rabadi tuen käme ietre. ⁴ Erere arato, rabadi kukwe muko kwekwe kite ngite ngwarbe, kä jürä rabadi ñakare btä kukwe kämekäme nuene. Rabaditre bike bäri krikri ni mda mdabtä, tö rabadi kä ngwen nuäre jabtä, akwa Ngöbö taredi ñakare kwetre. ⁵ Nitre tödekaka era metre Jesubti, kwrere jire ja bä mikadi kwetre akwa, täditre kukwe nu-

ene kämekäme, yebtä abko Ngöbö di kri mikadi ngwarbe kwetre. Ne mden kisete, kä mrä angwane kukwe jatadi nakenkä tare krübäte kore.

Timoteo, ni tõi kämekäme ye kwrere ben makwe ñan tö ngwian ja gete jire, ⁶ñobtä ñan angwane ni ye kwrere abko tä niken ni ngökakäre ju kwatirekwatire te kwäräkwärä, käta meri töbike ñakare ja käne ngökö jae. Ne abko raba nuene ñobtä ñan angwane meri ye abko ie jata neme ruen ngite krübäte Ngöbö ngwärecri amne, käre tä kä kwitekweite jabti. ⁷Meri ye kwrere käre tätre ja töitike Ngöbö kukweibtä akwa, kukwe diribare blo Ngöböbtä, yebtä tätre ja töitike, aisete tödekadre era metre Jesubti abko ñan tä nüke gare jire chi ietre. ⁸Nitre kukwe dirikä blo ye käre tä ja mike kukwe metre Jesubtä rüere, sukia nibu kädian nämane Janes btä Jambres namani Moisés rüere ye kwrere. Nitre ye töita ngwarbe kukwe kämekäme aibebtä amne tä tödeke ñakare mda Ngöböbti. ⁹Akwa ni nibu namani Moisés rüere, btä kukwe nakaninkä ño, ye kwrere rakadikä nitre tõi kämekäme btä, ñobtä ñan angwane tõi ñakare, ye abko gadi ni jökräkwe btäre amne, ni kwati ñan rabadi nekete mda niaratrebe, ye raba gare mae Timoteo.

Pablokwe Timoteo tõi diani

¹⁰Akwa tikwe kukwe diribare mae amne, tikwe nünabare ño, ye garera mae. Erere arato drekäre ti nämane nüne kore amne, ti nämane tödeke ño Jesubti garera mae, amne ti nämane nebe romon ñakare jötrö garera mae. Erere arato, ti nämane ni mda tarere ño amne, ti nämane nünenkä dite ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti ño garera mae. ¹¹Erere arato, tikwe ja tare nikani jakän garera mae amne, juta Antioquíate amne juta Iconiote, erere arato juta Listrate tikwe ja tare nikani kri tödek-

abtä Jesubti abko garera mae. Tikwe ja tare nikani kri, akwa ti Dänkien Jesukristo käkwe ti dianinkä ti rüe kisete, ye abko garera mae arato. ¹²Ye abko, nire nire tö nünaui kuin deme Kristo Jesukrä abko käkwe ja tare nikadi rüe kisete. Ne abko kukwe era tita niere mae Timoteo. ¹³Akwa ni moto kämekäme, ni ngökaka abko näin kukwe nuene bäri kämekäme mda. Niaratre näin ni ngökö bäri amne, niaratre ngökadi krübäte ni mda mdakwe. Ne abko rabadi nakenkä kore ja täritäri.

¹⁴⁻¹⁵Ngöbö Kukwei brendebare makwe, ye abko makwe mika täte amne mika ütiäte janknu makwe, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö Kukwei dirikä mae abko ni ütiäte garera metre mae. Erere arato, ma nämane chi ngäbäkrere angwane, Ngöbö Kukwei deme ye namanina gare mae, aisete makwe mika täte janknu. Nita tödeke Jesukristobti angwane, Ngöböta ni dentari, yebtä abko Ngöbö Kukwei tä ni mike töbtä. ¹⁶Ngöbö Kukwei jökrä abko Ngöbökre mikani gare metre nitre tarä tikakaye, aisete kukwe ütiäte dirikä amne kuin mäträkrä amne, kuin ni mda tõi diankrä amne, kuin ni töitikakrä nüne metre Ngöbö ngwärecri. ¹⁷Ne köböire abko nitre tödekaka Jesubti tä nüne Ngöbökrä ye tädre juto biare sribi kuinquin batakä ngwarbe nuenkrä.

4 Timoteo, Kristo Jesu rükadita kri tobore ni nire kräke amne ni krütanina kräke. Erere arato rükadita go-brane. Ngöbö ngwärecri amne Kristo Jesu ye mden ngwärecri tita niere krörö mae: ²Makwe Ngöbö Kukwei nie ni mda mdaye. Ni mda mda tö raba ma kukwei nuai ya, ñakare ya, akwa ma raba juto biare Ngöbö kukwei niekäre. Amne ni mda tö dian makwe, amne makwe mäträ ni mda mdabtä. Erere arato, makwe ni mda mda kita nüne bäri Jesukrä amne, makwe diri metre ta ja moto jämenbti

ietre abko tita niere mae. ³Makwe nuendre, ñobtä ñan angwane kä jatadi angwane, ni kwati ñan tö rabadi kukwe era Ngöböbtä ye kukwei nuai aisete. Kukwe ño ño niaratre tö rabadi kukwei nuai, ye erere kräke dirikätre ngwarbe ngwarbe kändädi kwati kwete dirikäre jae ja mikakrä nuäre. ⁴Erere arato, Ngöbö kukwei era metre abko btä rabaditre kä mikedä amne kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira ñakare era, ye aibebtä rabaditre ja däkweite. ⁵Akwa ma abko, käre makwe töbika kuin metre ja käne amne makwe nünanka dite jabtä ja tare nika näire. Erere arato, ni mda mda, ie kukwe kuin Jesubtä gare ñakare abko ietre makwe mika gare amne sribi ño ño nuendre, ye makwe nuen kuin jökrä.

⁶Ye abko makwe nuendre, ñobtä ñan angwane ti abko müre keta kebera Jesu mikabtä täte, aisete ti kebera krüte jakän. ⁷Ni rükä käta rüre kuin, ye kwrere jire tikwe ja di mikani sribikäre kuin Jesukrä. Sribi jökrä biani nuendre tie ti Dänkienkwe, ye abko tikwe nuenbarera jökrä amne tikwe ja töi mikani kwatibe Jesubtä, abti kä nüke mtare tie. ⁸Ye mden kisete, ti krütadi angwane, ti Dänkien Jesu, Kritobo metre, käkwe sribi ütiä biandi kuin tie, käkwe ti mikadi kuin era metre. Ne ñan ti aibe ie, sribi ütiä biandi kwe amne, ni jökrä käta Jesu ngibiare kisere abko ie sribi ütiä biandi kwe amne mikadi kuin metre kwe arato.

Pablota jändrän käreere mrä Timoteoye

⁹Timoteo, ma jata jötrö ti kändi nete ja tuakäreta tibe, ie ti tö, ¹⁰ñobtä ñan angwane Demas nämane tibe nete akwa, jändrän kä nebtä nämane tare bäri kwe, aisete kä mikaninkä kwe tibtä, nikani juta Tesalónicate. Crescente abko nikani kä Galaciate amne Tito abko nikani kä Dalmaciate. ¹¹Aisete Lucas aibe tä

tibe nete. Timoteo, ma jata angwane, makwe Marcos ngwian siba jabe; ben ma jata, ñobtä ñan angwane Marcokwe ti die mikadre kri sribi Ngöbökwetä nete ruen tie, aisete ma jata ben. ¹²Tíquico abko tikwe juani juta Efesote. ¹³Timoteo, ma jata angwane, dän ngetbo kä tibo kriere mikateba tikwe juta Troate, Carpo kändi, ye ma jata ngwena tikrä. Erere arato, täräta mikaninte ruäre tikwe, ye ma jata ngwena tikrä amne, kabra btä obeja kwata sribebare tääre tääre tä mikaninte tikwe yete, ye ma jata ngwena jökrä tikrä, ie ti tö bäri.

¹⁴Alejandro abko sribikä jändrän jierobtä, ye abko käkwe kukwe nuenbare käme krübäte ti rüere abko dokwäre ti Dänkien Jesukwe mikadi ja ngie nuen. ¹⁵Mden kisete makwe mokre jabti Alejandro yebe arato, ñobtä ñan angwane kukwe kuinkuin Jesukristobtä dirita nikwe, ye rüere niarata rüre krübäte.

¹⁶Timoteo, ti järebara kena krito romano ngwäreki angwane, ti mräkätre tödekaka Jesubti käkwe kä mikakaba jökrä tibtä, aisete ni rababa ñakare mda ja kwetaka ti dokwäre. Akwa Ngöbökwetä ñan ti mräkätre mika ja ngie nuen näre. ¹⁷Ti mräkätre tödekaka Jesubti käkwe ti mikateba kaibe, akwa ti Dänkien Jesukwe ja di bianba tie, nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti nämä yete, ye olote Jesu kukwei kuin ni diantarikä abko ti rabadre kädriere abkokäre. Ye ngwane ti Dänkien Jesu käkwe ti ükaba gata ngäniene, aisete ye näire ti rüekwe ti müre ketaba ñakare. ¹⁸Ne kwrere ti Dänkien Jesukwe ti ükadi käre jändrän kämekäme ngäniene. Abti tä gobrane kä käinbti, ye kändi näin ti ngwena nüne jabe. Ni Dänkien Jesu aibe käikitadrekä kärekäre ni jökräkwe. Abko kore se. Amen.

¹⁹Timoteo, tita köbö kuin juen Priscilakrä, Aquilakrä amne Onesiforo

mräkäkrä, ye makwe nie ietre tikrä.
²⁰Erasto abko rababa juta Corintote
 amne Trófimo abko rababa bren,
 abtä tikwe mikateba juta Miletote.
²¹Timoteo, kä ñüre amne kä tibo,
 känenkri ma jata jötrö ti kánti nete, ie
 ti tö. Arato ni mräkä tödekaka Jesubti

Eubulo, Pudente, Lino, Claudia btä ni
 mräkä mda mda juta Roma nete käta
 köbö kuin juen makrä.

²²Ni Dänkien Jesukristo raba mabe
 amne Ngöbö raba ja moto mike kuin
 mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne
 ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Titokrä

Tito

Pablo nämane ngite kä teri juta Romate, tikaninteta angwane, tärä ne tikani kwe Titoye. Kä 63-65 angwane, Pablokwe tärä ne tikani. Titokwe kukwe kuin Jesubtä mikani era Pablo köböire gare nie. Abti Tito namani sribikä siba Pablobe Timoteo kwrere.

Pablo nämane ngite, yebti tikaninteta kena angwane, niara btä Tito käkwe sribibare Cretate. Yebti Pablo nikani kä mdabti angwane, Tito mikaninte sribire ja täte kwe.

Mren Mediterráneote, kä butu krikri nämane ketabkä. Ne mden ketati kädianta Creta. Tito amne Pablo näire ni Cretabo kwati namani nüne käme krübäte.

Ye angwane abko, ni ño diandrekä sribikäre ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka amne ni nitre jie ngwianka die mikaka kwrere abkobtä Pablokwe tärä ne tikani Titoye, niara tõi diankäre. Erere arato, nitre nämane ja mike kukwe kuin Jesubtä üere ye abko kukwe ötare ño, abkobtä Pablokwe tõi diani.

Mdakäre abko, dirikätre blo jatadi abko Pablokwe niebare arato. Kukwe ne mdenbtä abko tärä ne raba ni die mike mtare arato.

Pablota köbö ngwentari Titoye

1 Ti Pablo käta tärä ne tike mae Tito. Ti abko ni klabore Ngöbökwé amne Jesukristo kukwei ngwianka. Ngöbökwé ti mikani sribire kore ni dianinkä kwe jakrä die mikakäre tödeke kwatibe jabti. Erere arato, kukwe era metre Ngöböbtä dirita nunkwe rükadre gare ni dianinkä Ngöbökwé yeye, abkokäre Ngöbökwé ti mikani sribire. Kukwe era metre

Ngöböbtä ye tä ni die mike nüne Ngöbökrä. ²Erere arato, nita tödeke Ngöböbti, ñobtä ñan angwane niara ngämi kä ne dätere, känenkri ni dianinkä kwe jakrä, ye käkwe nünandi kärekäre ben niebare kwe. Ngöbö abko ja kukwei kite ñakare temen, aisete dre niebare kira kwe, ye erere rabadi bare. ³Ngöbö kukwei kuin rabadre gare ni kwatiye abko köböi kitani Ngöbökwé, erere käi nukanina. Ye mden abko Ngöbö ni Diantarikä käkwe ti ara jire mikani dirire mtare.

⁴Tito, nita tödeke ja kwrere Jesubti, aisete ni töita ketetibe. Ma ti ngobo tikwe kwrere. Ngöbö ni Rün nikwe amne Kristo Jesu ni Diantarikä raba ja moto mike kuin makrä, amne makwe nuna jäme niaratre diebti, ie ti tö Tito.

Titokwe dre nuendre Cretate

⁵Tito, tikwe ma mikateba kä butubti Cretate angwane, kukwe ükate ngämi, ye makwe ükadrete jökrä, abkokäre tikwe ma mikateba. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti juta kwatirekwatire te, ye kanti makwe ni mikadre niaratre jie ngwianka, tikwe nieba mae ye kwrere, abkokäre ma mikateba tikwe. ⁶Nitre ni jie ngwianka abko ni nüne era metre, aisete kukwe ñakare kwe, btä ni mda mda raba kite ngise abko ni krörö mika sribire makwe: Ni gure itibe mika sribire makwe. Erere arato, ngäbriänkä kwekwe käta tödeke Jesubti amne tä nüne kuin, aisete ngäbäkre kwe diän diän amne dokwä ribi ribi ñan niedre btä. ⁷Ngöböta sribi kwe mike nitre ji ngwianka kisete, aisete ni nüne era metre abko käkwe sribidre, ni mda mda ñan rabadre niara kite ngise abkokäre. Ne mden kisete, ni tö bikabtä kri amne ni btä kukwe ñan matare abko ñan mikadre sribire. Erere arato, ni dröbaka, ni ngüdrekä ngwarbe ngwarbe amne ni

ni ngökö ngwian diankrä jae abko ñan mika sribi ne nuene makwe arato.

⁸Akwa ni ni Ngöbökwe jie ngwianka abko tädrera juto biare ni menteni kaen ngäbti ja juete amne tädrera kukwe kuinkuin tarere. Erere arato, ni töbike kuin ja käne amne, nüne era metre amne, nüne deme Ngöbökrä amne, ñan tä nakwen jötrö jändrän jökrä jiebt, ni ye kwrere abko käkwe sribidre. ⁹Mdakäre abko, Ngöbö kukwei metre diribare nunkwe, ye abko ketadrete dime ja kisete angwane, rabadre dirire metre ni mda mdaye, niaratre die mikakäre. Erere arato, ni ñäkäkä blo Ngöbö Kukweibtä, ye tö diandre metre kwe, abkokäre Ngöbö kukwei era metre ketadrete dime ja kisete.

¹⁰Ni nüne kore makwe mika sribire, ñobtä ñan angwane nitre kwati dokwä ribi ribi kukwe metre Jesubtä kräke abko tä näin kukwe ütiäte ñakare dirire amne, tä näin ni ngökö ngwarbe. Nitre ne ngätäite abko nitre israelita kwati tä näin dirire blo siba abko käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä nitre israelita kwrere nitre tödekaka Jesubtiye rabakäre metre Ngöbö ngwärekre, ni-eta kwetre. ¹¹Nitre ye abko kada ketadre dirikätre era metrekwe, ñobtä ñan angwane kukwe ñan diridre jire, ye abko tätre dirire ngwarbe. Ye mden kanti ni kwati käkwe ja töi kwitaninta ngwarbe kwäräkwarä mräkä kwekwe ben ngöi. Erere arato, tätre dirire blo ngwian diankäre jae ni ngökabti.

¹²Ni ni ngökaka kore, mdenbtä abko ngöbö ngwarbe kukwei niekä kira nü-nanka Cretate käkwe niebare mräkä niara käite btä krörö: Ni nü-nanka Cretate käre tätre ni ngökö, jändrän ngwarbe töi ñakare, kwrere jire tätre nüne amne, tätre mröre ere, akwa neme trine ñakare amne krenekrene arato, niebare kwe. ¹³Ne abko, nitre Cretabo nämane nüne ño abko erere niebare me-

tre kwe btätre kore. Ne aisete kukwe kuin diribare Jesubtä nunkwe, yebtä nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ja töi mikadre era metre, abkokäre ñäkä metre ngwärebtä makwe. ¹⁴Erere arato, nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ñan olo mikadre kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira nitre israelitakwe yebtä, abkokäre makwe ñäkä ietre. Arato nitre kukwe era Jesubtä mikaka ngwarbe jae käta dre dre nuemna, ye ie nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ñan olo mikadre, abkokäre makwe ñäkä ietre. ¹⁵Ye abko ni deme tödekaka Jesubti, kräke jändrän jökrä kuin deme, ñobtä ñan angwane Ngöbökre dätebare; akwa ni ñakare tödekaka Jesubti abko kräke jändrän jökrä käme, jändrän ñakare jire kuin deme kräke, ñobtä ñan angwane niaratre abko töi diän amne, ja ruen ngite ñakare ietre kukwe diän diänbtä. ¹⁶Nitre dirikä blo ye abko, ie Ngöbö gare tätre niere, akwa tätre kukwe nuene kämekäme. Yebtä abko, Ngöbö gare ñakare ietre bä mikata kwetre jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä käita neme käme btätre. Niaratre dokwä ribi ribi amne, tä Ngöbö mike täte ñakare amne, jändrän kuin nuendre abko erere neme bare ñakare ietre.

Dre diridre

2 Tito, Ngöbö Kukwei diridre ño era metre, ye kwrere makwe diri abko krörö: ²Ni brare unbre unbre ñan rankwa jötrö jändrän ngwarbe jiebt, niara rabadre ütiäte, abkokäre nüna kuin kwe ni mda mda okwäbti abko makwe diri ietre. Erere arato, Jesukristo kukwei mika era kwe amne, raba ni mda mda tarere ja moto kuinbti. Erere arato, nane kukwe jata tare niara rüere angwane, nü-nanka dite kwe jabtä, makwe diri ietre Tito.

³Ne kwrere arato, makwe diri krörö meri unbreye: Meri unbreye: Meri unbreye abko käkwe nünandre deme Ngöbö mikakäre ütiäte jae amne, ñan blita ngwarbe kwetre ni mda mdabtä. Erere arato, ñan dröba kwe amne, nünandre ño kuin abko diri kwetre meri bati batiye abko krörö: ⁴Meri bati gure gure käkwe brare kwe btä ngäbriänkä kwe taredre ño, ye jiebtı jıe tıka kwetre. ⁵Mdakäre abko, meri bati gure gure käkwe töbıka kuin ja käne ja ngıbiakäre deme. Niara-trekwe ñan töbıka ni brare mda mdabtä amne, ju ngıbia kuin kwetre jakrä arato. Erere arato, ni mda mda die mıka kwe amne, brare kwe kukwei mikadre täte kwe, ye jıeıbtı meri unbreye unbreye käkwe jıe tıka. Meri bati gure gure käkwe nünandre kore, ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo Ngöbö Kukwei rüere abkokäre.

⁶Ne kwrere arato, ni bati bati abko käkwe töbıkadre kuin ja käne abko jıeıbtı makwe kıta. ⁷Akwa nünandre ño kuin, ye abko makwe nuna käne bä mikakäre nitre bati batiye. Ye erere, nünandre ño Ngöbö ngwärekı rıkadre gare ietre. Erere arato, ma rıka dirıre angwane, kukwe kuin ütiäte dirıta ye kwrere makwe dirı era metre ietre. ⁸Erere arato, ni mda mdakwe ñan kukwe kändandre ma rüere, abkokäre makwe kukwe era erere aıbe dirı. Ye ngwane, mun rıe rıbadi ja gaire, ñobtä ñan angwane kukwe ñan kwandre ietre ñäkäkäre nitre tödekaka Jesubtı ye rüere.

⁹Mdakäre abko, nitre klaborı, yeyı makwe dirı krörö: Nitre klaborı abko käkwe bkänkä kukwei mıka täte jändrän jökräbtä amne, ja moto mıka jäme kwetre bkänkäkrä amne, ñan ja kweta kwetre bkänkäbe abko makwe dirı ietre. ¹⁰Erere arato, ni klaborı ye bkänkäkwe tödekadre btı, abkokäre srıbi nuen kuin era metre kwetre amne ñan jändrän goidre kwetre känd abko makwe dirı ietre. Ni klaborı käkwe bkänkä mikadre

ütiäte kore ne ngwane, kukwe dirıta nunkwe Ngöbö ni Dıantarıkäbtä rabadı tuen bä nuäre ietre.

¹¹Nitre tödekaka Jesubtı käkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwıe jändrän kuin nuenbare ja moto kuinbtı nıkrä, mden köböıre tä bıare ni jökrä dentarı. ¹²Ngöbökwıe jändrän kuin nuenbare ja moto kuinbtı nıkrä, ye kätä kukwe krörö mıke gare nie: Jändrän jökrä Ngöbö rüere, ye nıkwıe kıtadre jökrä temen amne, kukwe kämekäme kä nebtä, ye nıkwıe ñan nuendre mda, akwa nıkwıe töbıkadre kuin ja käne. Erere arato, nıkwıe ja töı mikadre kwatıbe nünakäre deme Ngöbökrä kä ne ngwane. ¹³Nıkwıe nünandre kore Jesukrısto ngıbıare ngäbtı kwärä. Jesukrısto abko Ngöbö nıkwıe amne ni Dıantarıkä nıkwıe. Niara ara rıkadıtı kä trä ngwente angwane, kä rabadı nuäre nıbtä, abkobtı nıta tödeke aune nıta ngıbıare kısere. ¹⁴Jesukrıstokwe ja bıanı müre ketadre ni kräke ni kökatarıkäre Ngöbökrä, nıkwıe ñan kukwe dıändrıan nuendre mda abkokäre. Erere arato, ni ngıte kukwe kämente dıankakrä jökrä nıbtä amne, ni rabadre jıta jen kwe amne ni rabadre töbıke jändrän kuin nuene, abkokäre ja bıanı müre ketadre kwe nıkrä.

¹⁵Kukwe ye abko, makwe dirıdre. Makwe ni mda mda die mıka kukwe ne mıke täte. Erere arato, Ngöbö dıeıbtı makwe ñäkä ni kukwe kämekäme nuenkäye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwıe ma mıkanı jı dokwäte, aısetı makwe ñan ni mda tuemetre ma mıke ngwarbe jae.

Nitre tödekaka Jesubtı käkwe jändrän kuin nuendre

3 Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubtı, ye käkwe gobran amne kırtobı mıka ütiäte jae amne kukwei mıka täte kwetre. Erere arato, tädre bıare jändrän

kuin nuene. Ne abko, makwe ngwianta töre käre ietre. ²Mdakäre abko, ñan blitadre ngwarbe ni mda mdabtä kwetre. Erere arato, ñan rüdre ni mda mdabe akwa, nünandre jäme kwetre ni mda mdabe. Erere arato, ni mdakwe kukwe nuendre blo rüere angwane, ja ngie mikadre ñakare kwetre amne, ja getadre jäme ni jökräbe kwetre. Ne abko, makwe ngwianta töre käre ietre arato Tito. ³Ngöbö gare ñakare nie angwane, ni töi ñakare, kwrere jire ni nämane nüne amne, ni nämane ja dokwä mike ribi Ngöbökrä. Arato kukwe ngwarbe diri nämane nie abko jiebtä ni nämane näin ngwarbe siba amne jändrän kämekäme bätäkä ngwarbe abko mdei nämane nie, erere ni nämane nuene. Mdakäre abko, ni nämane töbike blo ni mda mdabtä amne jändrän ni mdakwe, ie ni tö nämane nebe jakrä. Erere arato, ni nämane bätä ngwen jökrä jabtä kwärikwäri.

⁴Akwa Ngöbö ni Diantarikä käkwe jändrän kuin nuenbare nikrä amne ni jökrä tarebare kwe abko mikani gare kwe nie, ye ngwane ⁵ni dianintari kwe. Ye abko, ñan nikwe jändrän kuin nuenbare, abko ütiäre Ngöbökwé ni dianintari, akwa ni nämane ruentari tare ie, aisete ni dianintari kwe. Ye ngwane ni nämane käme jändrän dobrore kwrere kukwe kämekäme kisete angwane, ni därebareta bobukäre Ngöbö Üai Deme köböire angwane, Ngöbökwé ni jükaninte kuin merebe ja Üai Deme köböire. ⁶Ni dianintari kwe angwane, Jesukristo ni Diantarikä, köböire Ngöbökwé ja Üai Deme biani täte jökrä nie ja moto kuinbti. ⁷Ngöbökwé ni dianintari angwane, niara nämane ni tarere. Yebtä ni ngite ñakare mda ja ngwärekre niebare kwe ja moto kuinbti abko köböire ni rabadre neme ngobo jen kwe abkokäre. Ye mdenbtä Ngöbökwé ni mikadi nüne kärekäre, yebtä ni raba tödeke kwatibe mtare. ⁸Kukwe ne abra

kukwe era metre, aisete nitre tödekaka Jesubti, ye ben makwe blita käre kukwe nebtä, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko kukwe kuin ni jökrä kräke, aisete nitre tödekaka Ngöböbti tädre biare jändrän kuin nuene, abkokäre makwe blita käre ben kukwe nebtä.

⁹Akwa kukwe mda abko ngwarbe amne tä ni die mike ñakare, aisete kukwe ni mräkä kirakirabtä amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, yebtä makwe ñan ja kweta, ñobtä ñan angwane kukwe ngwarbe ütiäre ñakare btä nita ja kwete, abtä rüta niken jabe kwärikwäri. ¹⁰Akwa nitre tödekaka Jesubti ngätäite, nireta ja kwete kukwe ngwarbe yebtä amne tä nitre tödekaka Jesubti töi mike romon jakrä kwärikwäri, ye abko ie makwe ñäkä bati, bobu töi diankäre. Akwa nebti ma ñan kukwe mika täte kwe ne ngwane, ñan rikadre mda gätäbtä nitre tödekaka Jesubti yebe abko makwe nie ie, ¹¹ñobtä ñan angwane ni ye abko töi ñakare metre amne, kukwe nuenta kämekäme kwe arabe käta niara mike ngite Ngöbö ngwärekre.

Pablota kukwe mrä niere Titoye

¹²Tito, tikwe Artemas ya o Tíquico juandi ma kanti Cretate yete, niaratre nibu ne mden raba ma kanti angwane, ma jata jötrö juta Nicópolite ti ngäbti ja tuakäre tibe, ñobtä ñan angwane kä nüire näire ti tö nünai juta Nicópolite aisete. ¹³Arato Zenas, ni blitaka ni mdakrä kritobo ngwärekre, btä Apolos, ye jata nikenta angwane, ma btä nitre tödekaka Jesubti käkwe die mika. Munkwe jändrän bian täte ietre, ñan ja tare nikadre kwetre abkokäre, ¹⁴ñobtä ñan angwane nirekwe jändrän ñakare, ye abko nitre tödekaka Jesubti käkwe ja töitikadre jändrän kuin nuene ni die mikakäre. Ne kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan nünandre ngwarbe abkokäre. ¹⁵Ni-

tre tödekaka Jesubti jökrä tä tibe nete
käta köbö kuin juen mae Tito. Erere
arato, nire nire käta nun tarere ma kanti
yete, ye kräke nunta köbö kuin juen
arato.

Ngöbö raba ja moto mike kuin mun
jökrä kräke. Ne abko kore. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Filemónkrä

Filemón

Pablo nämane ngite juta Romate angwane, niarakwe tärä ne tikani. Kä ye angwane abko niarakwe tärä Efesios, Filipenses amne Colosenses tikani arato. Pablokwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämane Filemón kräke. Filemón abko nünanka juta Colosa kánti. Niara abko käkwe ni kökani iti kädian nämane Onésimo sribikäre jakrä. Yebti Onésimo käkwe jändrän goibare Filemón kän, bti ngitiani, ñobtä ñan angwane ni gokä abko kämikadre abko kukwe nämane ükaninte kä ye angwane. Onésimo nikani nebe juta Romate, kánti Pablo nämane ngite kä teri kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Pablo abko käkwe kukwe kuin Jesubtä niebare Onésimoye angwane, Onésimo käkwe tödekani Jesubti. Abtä tö namani näinta bkänkä Filemón kánti ja ngite niekäre ie. Ye mden kisete, Pablo käkwe tärä ne tikani Filemón kräke, Filemón moto mikakäre jäme Onésimokrä. Jesukristo käkwe Filemón tarebare kri, käkwe ngite dianinkä mento btä, bti kani ngäbti kwe, ye kwrere Filemón käkwe Onésimo tare-dre amne niara ngite jändrän goibtä ye diandre jabtä ta kwe, bti kadre ngäbti ja mräkä kwrere Jesukristo käbti kwe abko Pablokwe ribebare Filemónye tärä nebti.

Tärä nebtä abko Pablota jadenkä kukwe Onésimo yebtä, ñobtä ñan angwane kukwe Onésimo käta “kuin ütiäte sribikrä” niere griegore. Onésimo ngämi tödeka Jesubti angwane, niara ñakare ütiäte sribikrä, akwa tödekani Jesubti kwe, yebti tö namani sribire metre, aisete “kuin sribikrä”.

Pablota köbö kuin juen

1 Ti Pablo, tita ngite kä teri tödekabtä Kristo Jesubti amne ti mräkä Timoteo tä tibe nete käta köbö kuin juen makrä Filemón. Filemón, ma abra nun kukwe muko amne sribi muko nunkwe, aisete ma tare kri nunkwe. ² Erere arato, nun mräkä merire Apia, kräke nunta köbö kuin juen amne rü muko nunkwe Arquipo abko kräke nunta köbö kuin juen arato. Mdakäre abko, ja mräkätre tödekaka Jesubti tä gätäre ma gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen. ³ Ngöbö ni Rün nikwe btä ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye

⁴ Tita blite Ngöböbe angwane, mata nüke töre tie angwane, käre tita kuin niere Ngöbö tikweye mabtä, ⁵ ñobtä ñan angwane mata tödeke ni Dänkien Jesubti amne nitre deme deme Ngöbökwä abko mata tarere jökrä abko tita kukwe nuen, yebtä abko tita kuin niere Ngöböye mabtä kärekäre. ⁶ Mdakäre abko, dre dre kuin nuendre Kristo kräke, ye rabadre gare kuin mae, abkokäre nitre tödekaka Jesubti, ye ben gwaire ma reketadre jakri tödekare kwärä Jesubti, ye abko tita ribere Ngöböye makrä Filemón. ⁷ Amne mata ni mda mda tarere ye abko käi nuäre krübäte tibtä amne tä ti die mike krübäte arato, ñobtä ñan angwane juta deme Ngöbökwä abko mata kä miketa nuäre motobtä.

Pablota ja di kärere Onésimokrä

⁸⁻¹⁰ Ne aisete ti tö kukwe ribei krörö mae Onésimo kräke. Kristo käbti makwe dre nuendre abko ti rabadre ükete nuendre mae, akwa ti ñan tö kukwe nuein kore, aisete nita ja tarere kwärikwäri, yebti ti tö kukwe ribei krörö mae: Ti

nenä unsunine jakän amne mtare tita ngite kä teri kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre amne, tita ngite kä teri, ne kánti Onésimo kákwe tödekani Kristobti ti köböire. Ne aisete Onésimo abko ti ngobo tikwe Kristo köböire amne ti abko niara rün kwrere, aisete ti bike ja di kärere krörö kräke mae: ¹¹ Käne Onésimo ngämi tödeke Jesubti, känenkri nämane klaboré ngwarbe amne ütiäte ñakare makrä, akwa mtare niarata tödeke Jesubti, aisete niara rabadre klaboré ütiäte kri makrä amne tikrä.

¹² Mtare tita juenta nebeta ma kánti yete. Niara abko ti ngobo jen tikwe kwrere, aisete tare kri tikwe. ¹³ Kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre tita ngite kä teri, ne kánti Onésimo rabadre ti die mikakäre ma täte, ie ti tö rababa bäri. ¹⁴ Akwa kukwe ngämi nükebti ja moto kuinbti mae, ye känenkri ti ñan tö jändrän nuein, aisete tita Onésimo juenta jirekäbe mae yete. Ja moto kuinbti makwe niara tuadremetre neme nete ti die mikakäre abko ie ti tö amne, ñan tikwe kukwe niedre abko erere makwe nuendre abko ie ti tö, aisete tita juenta kore ma kánti yete. ¹⁵ Onésimo abko ngitiani bä jötrö makän mentokwäre, ye abko nane tödekadre kwe Jesubti abko köböire rikadre nebeta ma kánti angwane, nünandre kärekäre kwe mabe, abkokäre nakaninkä kore. ¹⁶ Akwa mtare abko niara ñan rabadreta klaboré jirekäbe makwe, akwa ma mräkä tare kri makwe ni Dänkien käbti, ye kwrere rabadi makrä. Niara tareta kri tikwe, akwa makwe rabadi bäri tare ruen tie. Ye abko ñan klaboré makwe abtä makwe tare angwane, makwe tare ja mräkä kwrere ni Dänkien käbti.

¹⁷ Ye abko, tödekabtä Jesubti mata ti kaen ngäbti ja mräkä kwrere ne ngwane, makwe ti kadre ngäbti ño ja gwiriete, ye kwrere makwe Onésimo kata ngäbti abko tita ribere mae. ¹⁸ Amne nane kukwe nuenbare blo mabtä kwe o rürümon ütiä bti makwe, ye abko makwe ütiä kärä tie ¹⁹ amne tikwe niara ütiä biandi jökrä mae ne abko ti Pablo kätä tärä tike ja kise jenbti kore mae. Ma abko bti rürümon ütiä kri tikwe, ñobtä ñan angwane makwe tödekani Jesubti ti köböire, aisete makwe rürümon ütiä niarakwe biandre abko ti ñan tö nibi niei mae, kätä niere kore mae. ²⁰ Rürümon ütiä kri kore mabti tikwe, ye mdenbtä abko ni Dänkien kätä ni tarere, ye käbti ti tö ja di käräi mae Onésimo kräke, ye kwrere makwe Onésimo kata ngäbti kä mikakäre nuäre tibtä, ni ja mräkäre Kristo käbti ye kwrere. ²¹ Tita kukwe niere, ye erere makwe mikadi täte jökrä gare kuin tie amne tita ja di ribere mae Onésimobtä, yebti ta makwe kukwe mda mda nuendi bäri kuin kräke, ye gare kuin tie, aisete tita tärä ne tike mae.

²² Mdakäre abko, munta ja di kärere tikrä Ngöböye, yebtä Ngöbökwé mun kukwei nuadi angwane, Ngöbö diebti ti rabadreta tikaninte angwane, ti tö näin basareta yete, aisete makwe kä ükate biare keteti ti käne abko ti tö ribei mae.

²³ Amne ti kukwe muko Epafraas tä ngite kä teri tibe gwaire nete tödekabtä Kristo Jesubti abko kätä köbö kuin juen munkrä. ²⁴ Erere arato, sribi muko tikwe Marcos, Aristarco, Demas amne Lucas kätä köbö kuin juen munye.

²⁵ Ni Dänkien Jesukristo kákwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Nitre Hebreokrä

Hebreos

Tärä ne tikani nitre israelita tödekaka Jesubti die mikakäre. Nitre israelita abko kädianta hebreo amne arabe kädianta judio arato. Niaratre abko juta kwatibe, akwa kädianta ketamä. Nirekwe tärä Hebreos ne tikani gare ñakare metre. Pablo käkwe tikani abko ni ruäre tä nütüre. Ni mda abko tä Bernabé niere amne ni mda abko tä Apolos niere, akwa nirekwe tikani abko gare ñakare metre nie. Nitre romanobo ngämi juta Jerusalén juen ngwarbe kä 70, ye känenkri tärä ne namanina tikani nütüta.

Nitre israelita tödekaka Jesubti, kräke tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane niaratre nämane ja tare nike tödekabtä Jesubti amne ni ruäre tö namani trö kwitai Jesukristoye Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikakäreta täte. Jesukristo di ñakare era metre niaratre die mikakäre, aisete trö kwitadre ie abko ni ni ngökaka nämane dirire ietre. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka käkwe Jesukristo bä mikani krörö ietre: Jesukristo köböire abko Ngöböta ja mike gare bäri metre ta. Kira Ngöbökwe blitabare ja kukwei niekä niekä köböire, angele köböire amne Moisés köböire, akwa mrä blitabare bäri metre kwe ja Odei itibe Jesukristo köböire.

Mdakäre abko, Ngöbökwe kukwe ükadite btin nitre israelitabe abko Ngöbökwe niebare kira, kukwe btin ye abko namani bare Jesukristo köböire abko tärä ne tä mike gare. Erere

arato, juta Jerusalén yete nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämane jändrän kämike köbö kwatirekwatire nitre israelita ngite ye diankakäre mento btä, akwa nuenbare kwetre köbö kwatirekwatire ñobtä ñan angwane jändrän ngwarbe di ñakare ni ngite diantarikrä mento nibtä. Akwa Jesukristo abko krütani batibe ni ngite diankakäre mento nibtä, ye abko namani ütiäte kärekäre Ngöbö ngwärekrei, aisete Jesukristo abko bäri kuin amne bäri ütiäte, aisete niara aibehti nikwe tödekadre amne niara aibe jiebti ni rikadre. Mtare niarata Ngöbö ngwärekrei kä käinbti blite Ngöböbe nikrä.

Jesukristo abko bäri ütiäte, aisete nitre israelita tödekaka bti käkwe ñan trö kwitadre ie. Jesukristo köböire Ngöbökre ji tikani btin ni kräke nebe Ngöbö kanti kä käinbti, aisete ni rabadre juto biare ja tare nike tödekabtä Jesubti abko tärä ne tä mike gare nie. Nikwe Jesukristo rükandrete ne angwane, Ngöbökre ni mikadre ja ngie nuen, Ngöbökre nitre israelita nünanka kira mikani ja ngie nuen ye kwrere.

Ngöbökre blitabare ja Odei Jesu köböire

1 Ti mräkäre, nitre Ngöbö kukwei niekä,^{††} köböire Ngöbökre blitabare bäre bäre bätäkä ngwarbe ni mräkä kirakira ben. ² Akwa kä mrä ne ngwane abko Ngöbökre blitabarera ünän täte nibe niara Odei jen kwe Jesukristo ye köböire. Ngöbökre ja Odei mikani jändrän jökrä bkänkä amne niara köböire Ngöbökre kä käinta amne kä temen dätebare. ³ Ngöbö Odei ye abko tä Ngöbö toi kuin bä nuäre

^{††}**1:1 nitre Ngöbö kukwei niekä** btä blitata nete abko ni jökrä Ngöbö kukwei niekä, köböire Ngöbökre blitabare Jesukristo känenkri. Ruäre abko Moisés, Jeremías, Isaías, Oseas, Malaquías amne Juan Bautista.

mike gare nie. Erere arato, Ngöbö Odei abko ja kwrere Ngöböbe amne Ngöbö abko ño, ye abko tä bä mike metre ta nie. Mdakäre abko, Ngöbö Odei ye arabe tä jändrän jökrä ketete kuin ketetibe ja kukwei di kri köböire. Erere arato, kukwe kämekäme nibtä ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe, käkwe ni bätäninte amne ni mikani merebe jökrä kwe, bti nikaninta kä käinbti, kánti Ngöbökwé mikani bäri ütiäte kri, ye bä mikakrä mikani tákänintbe kwe ja küde ruenkri.

Jesu abko bäri ütiäte angeletre ngwä

⁴ Amne Ngöbökwé mikani bäri ütiäte kri angeletre ngwä. Niara kädekani ño Ngöbökwé, ye abko namani bäri ütiäte angeletre jökrä bti ta abko namani bare kore.

⁵ Angele ñakare jire iti abko ie Ngöbökwé niebare krörö: Ma abko ti Odei tikwe, ye abko tita mike gare ni jökräye mtare, *Salmos 2.7* niebare Ngöbökwé niara Odei Jesuye.

Erere arato, angele ñakare jire iti, ie Ngöbökwé niebare krörö:

Ti rabadre niara Rün jen kwe amne, niara rabadi ti Odei jen tikwe, 2 *Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13*

abko Ngöbökwé niebare ñakare jire chi kore angelebtä. ⁶ Akwa tärä mda Ngöbö Kukweibtä, Ngöbökwé ja Odei mubai mikani gare ni jökräye angwane, niebare kwe:

Angele Ngöbökwé jire jökrä käkwe niara mika ütiäte jae, *Deuteronomio 32.43*

niebare Ngöbökwé. ⁷ Amne angelebtä abko Ngöböta niere krörö ja Kukweibtä: Tita angele tikwe mike näin jötrö müre kwrere amne niaratre tä sribi nune ñukwä jutra kwrere tikrä, *Salmos 104.4*

nieta Ngöbökwé. ⁸ Akwa Ngöbö Odei Jesu abkobtä nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ngöbö, mata gobrane, ye rabadi kärekwé amne, mata gobrane kuin era metre ni jökräbtä.

⁹ Mata jändrän jökrä kuin tarere amne, jändrän jökrä kämekäme, yebtä ma mäta.

Ye mdenbtä abko Ngöbö makwe käkwe ma dianinkä jenena jakrä amne, kä nuäre mikani täte jökrä mabtä abko köböire ma mikani bäri ütiäte kri ma kukwe muko mda mda ngwä, *Salmos 45.6-7*

abko Ngöbökwé niebare niara Odei Jesubtä. ¹⁰ Erere arato, Ngöböta niere krörö btä:

Ti Dänkien, kena dekä makwe kä temen ne dätebare amne, ja kise jenbti makwe kä käinta dätebare.

¹¹ Angwane kä ye abko näin jökrä ta, akwa ma abko tädi kärekwé.

Dän tä kite ngututüre tä niken ngwarbe jökrä, ye kwrere kä temen, kä käinta näin ngwarbe jökrä.

¹² Amne dän mriakata, ye kwrere makwe kä temen amne kä käinta mriadikä jökrä.

Amne nita dän mdara jire kite jabtä, ye kwrere makwe kä kwitadi jökrä.

Akwa ma abko tädi ja kwrere kärekwé amne ma ñan krütadi jire chi, *Salmos 102.25-27*

abko Ngöböta niere ja Kukweibtä niara Odei Jesubtä. ¹³ Erere arato, Ngöbökwé niebare krörö niara Odeiyé:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüé mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Ngöbökwé ja Odei Jesuye. Ye kwrere abko angele ñakare jire iti, ie Ngöbökwé kukwe niebare kore, ¹⁴ ñobtä ñan angwane angele jökrä abko üai sribikä Ngöbökrä amne, nire nire rabadre dianintari abko Ngöböta angele juen die mike.

Ni mikani mokre

2 Ngöbökwe kukwe niebare kore ja Odeibtä, ye mden kisete Ngöbö kukwei nuaba nikwe, ye ie nikwe olo ketadrete kwatibe bäri mda, ni ñan rikadre ji Ngöbökke bäre mento bätäreka ja täritäri abkokäre, ² ñobtä ñan angwane kira Ngöbökke ja kukwei niebare Moiséye angele köböire, ye abko Ngöbökke mikamna täte metre amne nire nire käkwe ja mikani ngite kukwe ye rüere, käkwe kukwe ye kitani temen abko ütiäre mikani ja ngie nuen era metre Ngöbökke. ³⁻⁴ Yebti Ngöbökke kukwe niebare mda ni Dänkien Jesu ara jire köböire ni diantarikrä amne ni Dänkien kukwe nuaka nuaka käkwe niebareta jökrä nie angwane, kukwe ye abko kukwe metre mikani gare kwe-tre nie. Akwa kukwe ye abko rabadre bäri ütiäre ni okwäte, abkokäre Ngöbö ara jire käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare, niara nämane kukwe ye niekä niekä ben bä mikakrä. Erere arato, sribi kri btä ni jökrä töi ñan namani krütare nuenbare kwe amne, Ngöbökke ja di kri mikani tuadre arato. Mdakäre abko, ja Úai Deme köböire Ngöbökke ja di biani bätäkä ngwarbe nie, niara tö namani ja di biain ño ño ni itire itire ie, ye kwrere biani kwe. Ngöbökke ni diandretari ye abko bäri ütiäre kri kore, aisete nikwe ñan trö kwitadre kukwe yeye, abtä ni ñan rabadre dianintari angwane, nikwe ñan kwäräbedre jire chi Ngöbö ngäniene.

Jesu namani ni kwrere

⁵ Mdakäre abko, kä mda btin dätedi Ngöbökke btä nunta blite, ye abko ñan Ngöbökke mikadi gare angeleye. ⁶ Akwa tarä keteti Ngöbö Kukweibtä ni iti käkwe niebare krörö: Ni kä nebtä abko bobre jakän. ¿Se ñobtä mata töbike btä?

¿Se ñobtä abko mata tarere?

⁷ Makwe ni kä nebtä mikani bä bobre angele se kräke, akwa yebti makwe niara mikani bäri ütiäre kri angele ngwä, rabadre mikani ütiäre ni jökräkke abkokäre.

⁸ Amne makwe jändrän jökrä mikani niara ngoto täni gobrankäre bti, *Salmos 8.4-6*

abko niebare Ngöbö Odei Jesubtä. Ye abko, Ngöbökke jändrän jökrä mikani niara ngoto täni, aisete jändrän ñakare jire keteti abko Ngöbökke mikaninte niara ngoto bäre mento. Akwa gwängwarbe jändrän ruäre abko tä ñakare niara ngoto täni tä nebe tuen nie. ⁹ Akwa Jesu nämane nüne kä nebtä angwane, Ngöbökke mikani bäri bobre angele ngwä abko nita tuen. Akwa mtare Ngöbökke mikanina bäri ütiäre kri käikitadrekä ni jökräkke, ñobtä ñan angwane Ngöbö moto kuinbti niarakwe ja tare nikani amne krütani ni jökrä kräke amne ni jökrä täte.

¹⁰ Ngöbö abko jändrän jökrä dätekä amne jändrän ye abko jökrä Ngöbökrä. Ngöbö ye abko tö ja ngäbriänkätre tödekaka Jesubti tuai jökrä nebe kä nuärete jabe, aisete Jesukristokwe ja tare nikani ye köböire Ngöbökke niara mikani biare täte Ji Ngwianka ni diantarikäre. ¹¹ Ye abko, Jesu ni mikaka kuin deme ye käta nitre tödekaka niarabti mike kuin deme. Niaratre btä Jesu ye abko Rün itibe, aisete Jesu tä nebe ja gaire ñakare ni ja etbare niere abko ¹² gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweibtä abko Jesukwe niebare krörö Rün Ngöböye:

Ti mräkätre ben tikwe blitadi mabtä, amne nitre gätäkä ma käbti, ye ngwärekri tikwe ka niedi ma käikitakakäre, *Salmos 22.22*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

¹³ Erere arato nieta krörö:

Tikwe tödekadi metre Ngöböbti, *Isaías* 8.17

niebare Jesukwe Rün Ngöböye. Erere arato, niebare krörö kwe:

Ngöbökwé ja ngäbriänkätre biani tie abko ben tita nete, *Isaías* 8.18 nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

¹⁴Ngöbö ngäbriänkätre ye abko ngrabare ja kwrere jökrä, aiseté Jesu därebare angwane, ngrabare namani ni kwrere. Diablu abko di tarä ni kämikakrä. Akwa Jesu därebare ni kwrere, niara krütani angwane, di rabadre diablu gakakäre amne ni tikatekäre. ¹⁵Jesu krütani ni kwati tikatekäre, ñöbtä ñan angwane ni klabore käta bkänkä jürä ngwen, ye kwrere jire ni jökrä nämáne gata jürä ngwen käre abko kisete nämáne ja tare nike abko tikaninte kwe. ¹⁶Ne aiseté, ñan niara jatani angele die mikakäre kore, akwa jatani Abraham mräkä tödekaka Jesubti die mikakäre. ¹⁷Ye mden kisete, niara rabadre sribire Ngöbökrä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankien kwrere amne, rabadre sribi ye ngwena bare täte jökrä, amne rabadre niara mräkä ngwen ruentari tare jae, abkokäre nükani därere niara mräkätre kwrere. Mdakäre abko, jändrän kämika nämáne ni ngite ütiäre, ye kwrere niara jraindre ni ngite ngite diankakäre mento nibtä, abkokäre nükani därere ni kwrere. ¹⁸Niara ara jire käkwe ja tare nikani kri amne namani nuaninte ja käne kukwe kämenbti. Ye mden kisete, nire nire nuateta ja käne rüé Satanakwe abko niarata die mikaka arato.

Jesu abko bäri ütiäte Moisés ngwä

3 Mdakäre abko ti mräkätre deme, mun ye abko Ngöbökwé käräbare jakrä. Kukwe nini tikwe, yebtä munkwe töbika kuin metre Jesubtä. Niara abko jatani Ngöbö Kukwei Ng-

wianka kwrere amne niara abko Ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre Dankien abko bti nita tödeke kwatibe. ²Kira abko nitre israelita abko ju Ngöbökwé kwrere. Moisés abko nämáne sribire niaratre ngätäite amne Ngöbökwé sribi biani ie abko erere mikani täte jökrä kwe, käkwe sribi nuenbare kuin täte ju Ngöbökwé jire jökrä te. Ye kwrere arato, Ngöbökwé Jesu mikani sribire angwane, Jesu käkwe Ngöbö mikani täte metre, käkwe sribi nuenbare kuin täte arato. ³Akwa Jesu abko Ngöbökwé mikani bäri ütiäte Moisés bti ta, ñöbtä ñan angwane ni ju mikaka ye abko mikata bäri ütiäte ju ara yebti ta. Jesu abko käkwe ju Ngöbökwé mikani, aiseté Ngöbökwé mikani bäri ütiäte Moisés ngwä. ⁴Ju kwatirekwatire mikata ye abko ni tarä iti käta mike, akwa Ngöbö abko käkwe jändrän jökrä dätebare. ⁵Moisés abko sribikä jirekäbe amne sribi nuenbare kuin täte kwe ju Ngöbökwé te amne, Ngöbökwé dre dre niedi niara täbti abko bä mika nämáne niara köböire. ⁶Akwa Kristo abko Ngöbö Odei ara, aiseté niara abko tä ju Ngöbökwé dankiene kuin metre. Ye abko, nitre tödekaka Kristobti abko Ju Ngöbökwé ara, bti Kristo tä dankiene. Ye abko, nikwe nünandrekä dite Kristobtä amne Kristo jatadita abkobti nikwe tödekadre janknu ye ngwane, ni rabadre ju niarakwe janknu amne Kristo rabadre ni dankiene janknu.

Nikwe ñan Ngöbö Kukwei kitadre temen

⁷Ne mdenbtä abko, Ngöbö Üai Deme käta niere krörö Ngöbö Kukweibtä: Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ⁸ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, mun mräkä kirakira käkwe ja dokwä mikani ribi Ngöbö rüere Moisés näire ye kwrere.

Niaratrekwe Ngöbö nuaninte ja käne kä kaibete, ye kwrere munkwe ñan nuen.

⁹Kä kaibe yete tikwe sribi kri ñan tu-abare nuenbare mun mräkä kirakira kräke amne, kä gre ketebu jire sribi kri ye tuani kwetre.

Akwa ti di nämane ti kukwei mikakrä täte ya, ñakare ya, ye abko tö namani tuai janknu, amne ja dokwä mikani ribi kwetre jirekäbe.

¹⁰Ye mdenbtä abko nitre nünanka kä ye ngwane, kräke ti moto rababa romon, käkwe nieba krörö:

Nitre noko käre tä niken ngwarbe ji mdabti, amne ji tikwe, bti rikadre, ye gare ñakare ietre abti kä nüke mtare, tikwe nieba niaratrebtä.

¹¹Abtä ti moto rababa romon krübäte, käkwe nieba krörö niaratre rüere:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, tikwe nieba kore rüere, *Salmos 95.7-11*

niebare Ngöbö Üai Demekwe Ngöbö Kukweibtä.

¹²Ne aisete ti mräkätre, mun itire itire käkwe ñan ja töi mika kämekäme amne, munkwe ñan ja dokwä mika ribi, käkwe ñan tödekadre mda Ngöböbti, käkwe trö kwitadre Ngöbö nire yeye. ¹³Akwa “Mtare”^{‡‡} kä ne tä ne ngwane, ja die mika kwärikwäri köbö kwatirekwatire munkwe, kukwe kämekäme käkwe ñan mun ngökadre jire iti amne mun ñan dokwä rabadre ribi Ngöbö rüere abkokäre. ¹⁴Nikwe tödekani era metre Kristobti kena, ye kwrere nikwe nünandrekä dite jabtä nebebe kä mrä ye näire, ye ngwane ni rabadi ketetibe Kristobe kärekäre arato. ¹⁵Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, mun mräkä kirakira käkwe ja dokwä mikani ribi Ngöbö rüere Moisés näire, *Salmos 95.7-8*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁶Ye abko, ¿nirekwe Ngöbö kukwei nuani abti namani rüere kore Ngöbö rüere? Nitre israelita nämane Egipto Moisés nikani ngwenante, ye mden abko namani rüere Ngöbö rüere. ¹⁷¿Amne nire kräke Ngöbö moto namani romon kä gre ketebu? Ye abko nitre israelita käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye mden abko ngwäkä namani kitanintbe tementa kwäräkwärä kä kaibete.

¹⁸Mdakäre abko, ¿nire ñan rükadre kä jadükakrä Ngöbökwé kánti niebare ie Ngöbökwé? Ye abko, nitre israelita käkwe Ngöbö kukwei mikani ñakare täte. Nitre ye mden abko ie Ngöbökwé ñäkäbare kore. ¹⁹Nitre israelita ye abko käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, aisete namani ñakare kä jadükakrä Ngöbökwé kánti abko gare nie.

Köbö jadükakrä tarä mtare juta Ngöbökwé kräke

4 Ne aisete, kä jadükakrä Ngöbökwé köböi mikani nie, ye kánti kä tä rikakrä mtare, aisete nikwe ja ngibiadre kuin amne nikwe ñan ja mikadre ngite nitre israelita kirakira kwrere. Nane mun ruäre ñan rabadre kä jadükakrä ye kánti abko ngäniene tita niere kore, ²ñobtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwé ye niebare kira nitre israelitaye, ye kwrere jire kukwe kuin Ngöbökwé Jesubtä niebare nie. Akwa kukwe nuani jirekäbe kwetre kira amne niaratre käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, ye mdenbtä abko ñan namani kä jadükakrä

^{‡‡}**3:13 Mtare.** Nikwe Ngöbö kukwei mikadre täte abko bä mikata kukwe “Mtare” yebti.

Ngöbökwe kánti. Kukwe ñan rakadrekä kore munbtä abko ngäniene tita niere kore munye. ³Akwa ni abko käkwe tödekani Kristobti, ye abko nänin kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti, aisele kukwe niebare kira Ngöbökwe nitre israelitabtä ñan rakadrekä nibtä. Kä ye mdenbtä abko Ngöbökwe niebare krörö: Ti moto rababa romon krübäte, käkwe nieba krörö niaratre rüere:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, tikwe nieba kore rüere,

Salmos 95.11

niebare Ngöbökwe ni mräkä kirakirabtä. Akwa kena dekä Ngöbökwe kä datebare angwane, sribi nuenbare ünän jökrä kwe, bti jadükani kwe gare nie, ⁴ñobtä ñan angwane köbö kükü abko btä Ngöbö Kukwei tä niere krörö tärä keteti kánti: Ngöbökwe sribibare ünän jökrä, yehti köbö kükürare angwane jadükani kwe, *Génesis 2.2*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁵Abti nitre israelita käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, aisele Ngöbökwe niebare ja Kukweibtä abko ti bike niere bobuta abko krörö:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, *Salmos 95.11*

niebare Ngöbökwe.

⁶Akwa kä jadükakrä Ngöbökwe ye tä janknu mda abko kánti ni ruäre rabadni niken, akwa nitre israelita kirakira ie kukwe kuin Ngöbökwe niebare, akwa kukwe ye abko kitani temen kwetre, abtä ñan nikani nebe kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti. ⁷Ye mden kiseti, kä nikanina kira ta Josué täbti angwane, Ngöbökwe köbö jadükakrä mdara jire köböi kitani. Köbö btin mda ye abko kä “Mtare” niebare Ngöbökwe jrei David tukwe köböire abko krörö:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, *Salmos 95.7-8*

niebare Ngöbökwe jrei David köböire. ⁸Ngöbökwe niebare kore, ñobtä ñan angwane Josué rabadre nitre israelita ngwena kä jadükakrä Ngöbökwe kánti era metre, akräke köbö jadükakrä tärä mda Ngöbökwe ñan niedre jire chi. ⁹Akwa Josué ñan nikani nitre israelita ngwena nebe kä jadükakrä era metre kánti, aisele köbö jadükakrä tärä mda juta Ngöbökwe kräke, ¹⁰ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä datebare, yehti köbö kükü te jadükani kwe, ye kwrere jire nire nire rikadre kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti abko tä jadüke sribi kweye.

¹¹Kira nitre israelita ruäre ñan nükani kä jadükakrä Ngöbökwe kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kitani temen kwetre. Ye kwrere, mun ngätäite ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö kukwei kitadre temen, köböite ñan rükadre kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti, abkokäre ari sribire ja di ngöi jökrä, ¹²ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei abko nire amne dite amne, ngitra tu grine jütire jabtä kwärikwäri abko tä jändrän tikekä därebe, yehti ta Ngöbö Kukwei bäri grine krübäte. Ni töi amne ni moto bäri kaibe ñäre ñakare abko Ngöbö Kukwei ye käta tikekä därebe amne ni töi ño ño kaibe nikwe amne nita töbiki ño ño ni mdabtä, ye abko Ngöbö Kukwei tä mike gare jökrä nie. ¹³Jändrän jökrä datebare Ngöbökwe, ye abko ñan raba ja rükente jire chi Ngöbö okwä bäre mento Ngöbö ngäniene. Jändrän jökrä tä bütiere Ngöbö ngwärekre, aisele Ngöbö abko ie nikwe ja niedi metre jökrä. Ngöbö ye mden okwä bäre ni ñan raba ngitie.

Jesu abko Ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre Dänkien era metre

¹⁴Mdakäre abko, Jesu Ngöbö Odei ye ara jire tä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kri nikwe abko nikani

nünenta kä käinbti, aiseite ari tödeke kwatibe janknu bti. ¹⁵Ari tödeke kore bti, ñobtä ñan angwane Jesu ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nikwe, ye abko ni di ñan rabadre nünandre mda Ngöbökrä angwane, ni rabadre ruentari tare ie, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme Ngöbö rüere käta ni nuente ja käne, ye kwrere nakaninkä bätäkä ngwarbe käne Jesubtä, akwa ja mikani ngite ñakare jire chi bati kwe. ¹⁶Ne aiseite, nikwe ñan kä jürä ngwian-dre jabtä amne, brän krötö bäri kürä go-brankrä Ngöbökwé, bti Ngöbö tä tákän-inte ye kánti. Ngöbö moto kuin ni tarekä, ye ken ari krötö angwane, ni rabadi ruen bobre ie amne, kukwe bätäkä ngwarbe tä kite ni rüere, angwane ni die mikadi kwe.

5 Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye abko diankata ni mda mda ngätäite amne, mikata blite Ngöböbe ni mda mda diäre amne ni mda mda kräke. Erere arato, niara tä jändrän bianka Ngöböye amne jändrän kukwaka Ngöböye ni ngite ngite ütiäre. ²Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye abko tä ja mike ngite ni mda mda kwrere arato. Ye mden kisete, ni mda mda töi ñakare käta ja mike ngite amne tä niken ji blobti, ni yebe rabadre blite jäme, ñobtä ñan angwane tä ja mike ngite niaratre kwrere. ³Ye mden kisete, niarakwe jändrän kämikadre Ngöböye ja ngite ütiäre. Erere arato, jändrän kämikadre kwe juta Ngöbökwé israelita ye ütiäre.

⁴Sribi ye abko ütiäte kri abko ni ñakare jire iti raba den kise aubti jae, akwa Ngöbö ara jire käta ni kärere abko erere kisete sribi ütiäte ye mikata kwe. Kira Moisés näire, Ngöbökwé Aarón käräbare sribi ne nuene abko erere mikani kwe niara kisete. ⁵Ye kwrere arato, Kristo käkwe ñan ja mikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

dänkiene au, akwa Ngöbö ara jire käkwe sribi bäri ütiäte kri ye biani ie, käkwe niebare krörö ie:

Ma abko ti Odei jen tikwe, ye abko tita mike gare ni jökräye mtare, *Salmos* 2.7

niebare Ngöbökwé Jesukristoye. ⁶Erere arato, tärä mdara jire kánti Ngöbökwé niebare krörö ie:

Melquisedec nämane blitaka tibe ni mda mda diäre,

ye kwrere jire ma rabadi blitaka tibe ni mda mda diäre kärekäre, *Salmos* 110.4
niebare Ngöbökwé Jesukristoye, erere mikani ütiäte kri kwe, käkwe mikani blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene.

⁷Jesu nämane nüne kä nebtä angwane, Ngöbö niara ngibiaka gata ngäniene, ye ben nikani blite angwane, namani ngrente krikri be, kä namani ja müaire amne, okwä ñoi namani näkäenkä kabre ie ja di käräbtä Ngöböye amne, Ngöbö kukwei mikani täte jökrä kwe, aiseite Ngöbökwé kukwei nuani, käkwe mikaninta nire. ⁸Jesu abko Ngöbö Odei bkänä, akwa ja tare nikani kwe, ye köböire Ngöbö kukwei mikadre täte ño abko nükani gare täte jökrä ie angwane, ⁹Ngöbö jatani Jesu mike juto biare ne kwrere, aibe köböire ni jökrä Jesu mikaka täte abko kräke Jesuta ni diantarikä kärekäre. ¹⁰Amne Ngöbökwé mikani ni blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene Melquisedec nämane sribire ño ye kwrere.

Trö kwitadre ñakare Jesukristoye

¹¹Tikwe kukwe nini, yebtä kukwe mda mda tä kabre niedre munye, akwa tikwe niedre ño angwane, rükadre gare nuäre munye abko ñan tä nebe nuke gare tie, ñobtä ñan angwane kukwe dirita munye abko tä niken jökrä mun olo bäre. ¹²Era bkänä kä nikanina raire ta angwane, munkwe Ngöbö Kukwei nuani amne, mun rabadrera dirire ni

mda mdaye bä amarebti kukwe dirita käne ni jökräye Ngöbö Kukweibtä abko diridreta bobuta munye. Se abko mun rabadrera ünän käkwe mrö ribi kwetadre bä amarebti bäsi ngäbäkre di ñakare käta kian aibe ñaen, kwrere jire mun tä nüne se, aisete kukwe dirita käne diridreta bobuta munye. ¹³Tita niere kore munye, ñobtä ñan angwane ni kian aibe ñaen mun kwrere, ye abko ngäbäkre kianbtä kwrere amne ngäbäkre kianbtä, ie kukwe mden mden kuin metre Ngöbö ngwärekrei gare ñakare, ye kwrere mun tä nüne. ¹⁴Akwa ni ünän ünän abko käta mrö ribi ribi kwete. Nitre ye abko dre dre kuin amne dre dre käme Ngöbö ngwärekrei, yebtä ja töitikanina kabre kwetre, aisete tarä nebe gare ietre. Kwrere jire mun rabadre bä amarebti.

6 Ne aisete, brän janknu mentokwäre rabakäre ünän Ngöbö ngwärekrei. Mun rabadi ünän täte jökrä angwane, kukwe diribare känekäne munye Kristobtä, ye aibehtä mun ñan rabadre ja töitike kärekäre. Erere arato, ñan kukwe garera munye, ye aibe jiebtä mun tädre näin janknu abko krörö: Kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe mun nämane nuene, kä nämane mun mike mente Ngöbö okwä bäre mento, yebtä ñan mun tädre dirireta bobukäre. Erere arato tödekadre kwatibe Ngöböbti, ye abko ñan mun tädre dirire janknu. ²Erere arato, ja ngökadre ñöte Ngöbö käbti amne köbötikadre ño, ñan mun tädre kukwe ye dirire janknu. Mdakäre abko, kise mikadre ni mdabti Ngöbö die biandre ie, ñan yebtä mun tädre dirire käre. Mdakäre abko, Ngöbökre ni krütanikrütani mikadita nire ño kä mrä näire amne Ngöbökre kukwe ükadite ño ni kräke kä mrä näire, ñan yebtä mun tädre dirire janknu. ³Akwa Ngöbö diebti ni rikai niren janknu mentokwäre rabakäre ünän abko tita niere munye,

⁴⁻⁶ ñobtä ñan angwane ni ruäre, ietre Ngöbö mikanina gare amne jändrän kuin Ngöbökre kä käinbti abko Ngöbökre biandre ngwarbe ietre, ye namanina gare metre ietre, akwa nitre ye käkwe trö kwitadre Ngöböye angwane, ni mda ñan rabadre nitre ye töi kwiteta jire chi Ngöbö kukwäre. Erere arato, Ngöbö Üai Deme nükani nüne btäre amne Ngöbö kukwei nükani gare metre ietre amne, sribi kri ñan tuabare namani bare okwäbti arato, akwa niaratre käkwe trö kwitadre Ngöböye angwane, ni ye ñan rabadre töi kwiteta jire chi Ngöbö kukwäre kore. Kukweta nakenkä kore, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tätre niken niaratre mike trö kwite Ngöböye kore, yebti abko tä Ngöbö Odei müre keteta bobukäre kwrere jire tätre bä mike, amne tätre Ngöbö Odei Jesu mike yakrä ni jökräye. Ye abko tä tare krübäte kräke.

⁷Nitre btä tikwe kukwe nini, ye abko ti bike bä mike krörö: Dobo bti nüta näkäen käre amne nura kuinkuin aibe tä kite niren te, ye abko ni sribikä käta nura ngwä öto kuin, yebtä abko Ngöböta dobo ye die mike amne tä ngibiare kuin. Ye kwrere tä nakenkä nihtä arato. ⁸Akwa dobo bti nüta näkäen käre abti kri mu ngwarbe kämekäme aibe tä kite niren, ye ngwane dobo ye tä nebe ütiäre ñakare. Abtä nane ngürün kebera nebe dobo yebtä. Abti mrä sribikä käkwe dobo kukwadi. Ye kwrere rakadikä nitre trö kwitaka Ngöböye yebtä.

⁹Tita kukwe niere kore, akwa mun ti mräkätäre tare tikwe, mun ye abko btä kukwe tare ye ñan rakadrekä ruen tie, ñobtä ñan angwane munta näin ji metrebti rabakäre dianintari Ngöbökre. Ye abko gare kuin tie, ¹⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko töi metre aisete ñan tä ni kite ngise ngwarbe, amne munta Ngöbö tarere, käkwe ni jen Ngöbökre die mikani abti

kä nūke mtare munta die mike janknu, ye abko Ngöbökwe ñan käikwitadrekä jabti, kākwe mun die mikadi ruen tie. ¹¹Munta ni jen Ngöbökwe die mike ja di ngöi jökrä, ye kwrere munkwe nuendre janknu abti Jesukristo jatadi nüketa, ie ti tö, jändrän kuin ngibiata munkwe Ngöböye, ye erere rabadi täte jökrä jökrä munkwe abkokäre. ¹²Ne aisete, munkwe ñan kä ngwian krene jabtä sribi Ngöbökwetä, ie ti tö, akwa ni mda mda käta tödeke kwatibe Ngöböbti, käta jändrän köböi mikani ie Ngöbökwē ye ngibiare bätārekä jae abti tä nūke kisete, ye kwrere munkwe jändrän ngibia jae arato.

Ngöbökwē ja kukwei mikadi täte

¹³Abraham abko kākwe tödekani kwatibe Ngöböbti, kwrere munkwe nūnandre. Niarabtä kukwe nakaninkä krörö: Kira Ngöbökwē ngäbākre köböi mikani ie angwane, ni mda ñakare bäri ütiāte Ngöbökrä, aisete Ngöbökwē ja kukwei mikadi täte era metre abko niebare ja käbti kwe, niebare krörö kwe Abrahamye:

¹⁴Tikwe ja di biandi mae, aisete ma bkün däredi kwati ja täritäri, *Génesis* 22.17

niebare Ngöbökwē. ¹⁵Ye abko Abrahamkwe ngibiabare bätārekä abti Ngöbökwē ngäbākre köböi mikani ie ye därebare. Ngöbökwē ja kukwei biani ie, ye erere namani bare.

¹⁶Ye abko, ñobtä Ngöbökwē ja kukwei biani ja käbti kore abko ti bike bä mike krörö munye: Ni kä nebtä tä ja kukwei bien kwatibe, ye mikadi täte kwe, abkokäre tä ja kukwei bien ni bäri ütiāte niarākrä ye käbti. Ne aisete ni tärä ja kukwei bien kwatibe ni mda käbti, ye ngwane ni ye kākwe ja kukwei mikadi täte tä gare metre, aisete ni ñan raba ja kweteta jire chi mda kukwe yebtä. ¹⁷Ngöbökwē jän-

drän köböi mikani, ye abko nire nire rabadre bkāne abko mikani gare metre kwe, yebti ja kukwei mikadi täte era metre abko niebare ja käbti Ngöbökwē Abrahamye. ¹⁸Ngöbökwē kukwe ketebu niebare krörö Abrahamye: keteti abko ja kukwei biani ja käbti kwe. Ketebukäre abko, ñan ja kukwei kitadre jire chi temen kwe, akwa ja kukwei mikadi täte era metre kwe, niebare kwe Abrahamye. Jändrän ketebu ye abko ni ñan raba kwite jire chi, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko ñan raba ni ngökö jire chi. Ngöbökwē nuenbare kore, ni tödekaka Jesubti ngitiani Ngöböye jändrän kuin köböi mikani kwe rabadre nikwe, ye käi rabadre nuäre nuäre nibtä abkokäre.

¹⁹Nitre ru ngwianka abko käta jä doboko kite ñöte nguse ru ketatekrä dime, ñan rikadre mento abkokäre. Ngöbökwē jändrän köböi mikani nie, bti nita tödeke, ye abko jä doboko ye kwrere, ñobtä ñan angwane nita tödeke Ngöböbti ye abko käta ni mike nūnenkä dite jabtä, ni ñan rikadre mento Ngöböye abkokäre. Nita tödeke kwatibe Ngöböbti, ye mden köböire ni nena nebe kä bäri deme Ngöbö kanti kä käinbti, ye abko nita näin dän ngetbote ta nebebe Kä Bäri Demente ju blitākrä Ngöböbe kanti ye kwrere. ²⁰Kä bäri deme, ye mden kanti abko Jesu ara jire nikanina ji tike ni käne nebe yete. Ye abko, Melquisedec nämane blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ye kwrere jire Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kärekwäre kä bäri demente Ngöbö ngwärekwäre.

Melquisedec amne Jesu abko blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

7 Melquisedec ye abko nämane jreire juta Salemte. Niara abko ni blitaka ni mda mda diäre Ngöbö ütiāte krike. Bati Abraham jananbare rüre, kākwe jrei ruäre ganainbare kwäräbe, bti jatan-

inta nūke Salem angwane, Melquisedec nikani ngābti, kākwe ja di biani ie. ²Angwane Abrahamkwe jändrän dianinkä rübtä, ye ñäkānintbe keta jätä kwe, bti biani keteti kwe Melquisedeye. (Kukwe Melquisedec kätä “Jrei kukwe Melquisedec kätä “Jrei juta Salem” ye abko kätä “Jrei kätä jāmēte” niere hebreore arato.) ³Melquisedec ye abko rün amne meye gare ñakare nie. Erere arato, mrākä kirakira gare ñakare nie. Mdakäre abko, niara därebare ñongwane amne kritani ya abkobtä Ngöbö Kukwei tä blite ñakare arato. Ne aisete, Melquisedec abko bä mikata bäsi Ngöbö Odei Jesu kwrere arato amne niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kärekäre.

⁴Melquisedec abko bäri ütiäte tuen munkwe. Melquisedec abko bäri ütiäte, aisete ni mrākä käne Abraham ara jire kākwe mikani ütiäte jae amne jändrän dianinkä kwe jrei mda mdakän rübtä abko biani keteti kwe Melquisedeye. ⁵Akwa Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye abko kätä niere krörö: Nire nire därebare Leví mrākäkri kätä sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kwrere, ye aibe kākwe jändrän kärädre keteti jakrä abko nieta kore. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye abko israelita mrākä ara amne därebare Abrahamkri arato, akwa jändrän kärädre kore kwetre mrākäye abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁶Melquisedec abko ñan jatani Leví mrākäkri, akwa Abraham ara jire kākwe jändrän dianinkä rübtä ye abko kani ngābti keteti kwe Abrahamye. Bärire mda abko, Abraham abko ie Ngöbökwē jändrän köböi mikani akwa Melquisedec kākwe ja di biani Abrahamye. ⁷Ye abko ni ie ja di bianta abko ñakare bäri ütiäte ni ja di bianka ie ye kräke abko garera ni jökräye, aisete Melquisedec abko bäri ütiäte Abrahamkrä gare nie. ⁸Angwane

nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Leví mrākäkri kätä jändrän kaen ngābti keteti jakrä nitre israelitaye, ye abko ni kätä nebtä, aisete tätre krüte. Akwa Melquisedec abko tä nire amne tä nüne janknu, kwrere jire blitata btä abko kākwe jändrän kani ngābti keteti Abrahamye. ⁹Amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri kätä jändrän kaen ngābti keteti jakrä, ye ara jire kākwe jändrän biani keteti arato Melquisedeye Abraham köböire abko ni rabadre niere, ¹⁰ñobtä ñan angwane Melquisedec jatani Abraham ngābti angwane, Abrahamkwe jändrän biani keteti ie, ye ngwane Leví ngāmi däre, akwa nämāne ñäre ñakare Abrahamtä angwane, Abrahamkwe jändrän biani Melquisedeye, aisete Melquisedec abko bäri ütiäte Leví kräke amne Leví mrākä ja täritäri kräke arato.

Jesu abko Melquisedec kwrere

¹¹Mdakäre abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri kätä jändrän kukwe Ngöböye ni ngite ngite ütiäre. Angwane Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye, ye rüere nitre israelita nämāne ja mike ngite angwane, nämāne jändrän ngwena nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre yeye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre. Akwa jändrän kukwata Ngöböye ni ngite ngite ütiäre ye kākwe niaratre mikadre metre Ngöbö ngwärekwē akräke Ngöbökwē ñan ni mda blitaka jabe ni mda mda diäre juandre jire mda. Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri nämāne jändrän kukwe ni ngite ngite ütiäre ye ñan namani ni mike metre Ngöbö ngwärekwē, aisete ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Melquisedec kwrere juani Ngöbökwē amne ñan ni mda Aarón kwrere juani kwe, ¹²ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda

mda diäre kwitadre jökrä, ye ngwane kukwe biani nuendre nie ja ngite ütiäre ye kwitadre arato. ¹³⁻¹⁴Ni Dänkien Jesu, btä Ngöbö Kukwei tä blite ye abko ñan jatani Leví mräkäkri, akwa jatani Judá mräkäkri. Judá mräkäkri abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre jatadre abko Moisékwe niebare ñakare jire, akwa Jesu abko därebare Judá mräkäkri abko gare metre nie amne niara abko blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁵Ye abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Melquisedec kwrere rükadre btin mda bkänä, ne ngwane nunkwe kukwe nini abko rabadre tuen bäri metre nunye. ¹⁶Ye abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nükanina mda era metre, akwa Ngöbökwé ñan mikani sribire ñobtä ñan angwane därebare Levíkri, akwa mikani sribire Ngöbökwé ñobtä ñan angwane niara abko ni di kri amne krüte ñakare aisete. ¹⁷Ye gare nie, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Melquisedec, yebtä Ngöbökwé niebare krörö:

Melquisedec nämáne blitaka tibe ni mda mda diäre,

ye kwrere jire ma rabadi blitaka tibe ni mda mda diäre kärekwé, *Salmos 110.4* niebare Ngöbökwé Jesukristoye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

¹⁸⁻¹⁹Leví mräkä blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ie Ngöbökwé sribi biani nuendre käne Moisés näire, akwa sribi kwe namani ngwarbe, ñan namani ütiäre, ñobtä ñan angwane nikwe jändrän biandre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kukwäkrä ni diäre ni ngite ye ütiäre niebare Ngöbökwé Moiséye, ye abko di namani ñakare ni mikäkrä metre Ngöbö ngwärekwé. Ye mden kisete, kukwe ye namani ütiäre ñakare mda amne kukwe ye täte abko Ngöbökwé kukwe mdara jire btin mikani Jesu

köböire abko bäri ütiäre tödekäkrä nie. Jesu ye mden köböire abko nita krötö ja ken Ngöböbe.

²⁰Mdakäre abko, Jesu namani bäri ütiäre ye abko Ngöbö ara jire käkwe ja kukwei mikadre täte era metre abko ja kukwei biani kwatibe kwe Jesubtä. Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri abko Ngöbökwé mikani sribire arato, akwa niaratre kräke Ngöbökwé ja kukwe biani ñakare kwatibe kore. ²¹Akwa ni Dänkien Jesu kräke abko Ngöbökwé ja kukwei biani kwatibe, aisete Ngöbö Kukweibtä niebare krörö kwe Jesuye:

Ma abko blitaka tibe ni mda mda diäre kärekwé, aisete ni Dänkien Ngöbö käkwe ja kukwei biani kwatibe kore, niebare kwe, yebti ñan ja töi kwitadita jire chi kwe, *Salmos 110.4*

nieta kore Ngöbö Kukweibtä. ²²Ngöbökwé ja kukwei mikadi täte niebare kwatibe kwe, ye mdenbtä kukwe mda ükaninte btin Ngöbökwé Jesu köböire ye abko bäri kuin kukwe ükaninte käne Moisébe ye ngwä.

²³Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri ye abko kwati, käkwe sribibare ja täritäri, ñobtä ñan angwane tä krüte abko täte mda nämáne neme sribire abti kä nüke mtare.

²⁴Akwa Jesu abko tä nüne kärekwé, niara krütadita ñakare mda, aisete Jesu aibe rabadi blitaka kärekwé Ngöböbe ni diäre amne ni mda ñan rabadi sribire jire chi niara täte. ²⁵Ne aisete, nire nire tä kite Ngöböye rabakäre dianintari Jesu köböire, ye abko Jesu di tarä dianantikrä täte jökrä kärekwé, ñobtä ñan angwane Jesu abko tä nüne kärekwé blitakäre kräke Ngöböbe aisete.

²⁶Ye abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien Jesu ye kwrere abko dbe nikrä abko erere namani, ñobtä ñan angwane Jesu abko deme, kukwe kämekäme ñakare btä amne ja mike

ngite ñakare. Erere arato, nitre kukwe kámekáme nuenká, ye kwrere nünabare ñakare kwe amne Ngöbökwe mikani bári ütiäte ni jökrä ngwä kä käinbti sete. ²⁷Ye abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre därebare Levíkri ye abko ñakare ja kwrere Jesu sube, ñobtä ñan angwane käne niarare nämane jändrän kämike kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre, abti nämane jändrän kämike kukwadre mda Ngöböye nitre israelita mda mda ngite ye ütiäre. Ye abko nämane nuene köbö kwatirekwatire, akwa Jesu abko käkwe ja ara jire biani müre ketadre au ni jökrä ngite ütiäre. Ye abko niarakwe nuenbare batibe amne ütiäte kärekäre Ngöbö okwäte. ²⁸Kukwe Biani Ngöböke Moiséye ye abko tä ni kukwe kámekáme nuenká mike blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. Abti Ngöböke ja Odei Jesu mikadi sribire niebare kwe. Ngöböke ja Odei Jesu ara mikani blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene. Ngöbö Odei Jesu ye abko Ngöböke mikani biare täte sribi ye nuenkäre kärekäre.

Kukwe ükaninte btin Ngöböke nibe

8 Ye abko, kukwe nieta tikwe abko krörö: Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nikwe, ye abko kä bári ütiäte kánti namani tákänintbe Ngöbö küde ruenkri kä käinbti sribi namani bare ie bä mikakäre. ²Kä bári kuin deme era metre kä käinbti, ye kánti tä blitaka ni diäre, ye abko ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre^f nämane bä mike, akwa ju kä käinbti ye abko ñan ni kä nebtäkwe mikani, akwa ni Dänkien Ngöbö ara jire käkwe mikani au abko kánti Jesu tä blite Ngöböbe ni diäre.

³Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko mikata jökrä Ngöböke jändrän biankäre Ngöböye amne jändrän kukwakäre Ngöböye ni ngite ütiäre, ye kwrere arato Jesu käkwe jändrän biandre Ngöböye ni ngite ütiäre arato abko erere ja biani kwe müre ketadre krusobtä. ⁴Akwa Jesu tädre janknu kä nebtä, ye ngwane abko niara ñan rabadre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri tarä kwati, käta jändrän bien Ngöböye, Kukwe Biani Ngöböke Moiséye käta nuemna ietre ye kwrere. ⁵Ju blitakrä Ngöböbe, kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kä nebtä tä sribire. Ju ye abko käta jändrän kuin era metre kena kä käinbti abko bä mike jirekabe ye gare nie, ñobtä ñan angwane kira ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre ye Moisés nikani mike angwane, Ngöböke mäträbare btä, käkwe niebare krörö ie: Ju mikadre ño, tikwe bä mikaba tuadre mae Ngitio Sinaíbtí, yebtä makwe töbika amne, ju bä tuaba makwe, ye kwrere makwe mika, niebare Ngöböke ie. ⁶Akwa Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nikwe ye abko sribi bári kuin biani ie Ngöböke amne, niara köböire Ngöböke kukwe mdara jire ükaninte btin nikrä abko bári kuin kukwe ükaninte käne Ngöböke Moisés näire yekrä. Amne kukwe ükaninte btin, ye köböire abko jändrän bári kuin köböi biani nie Ngöböke.

⁷Ngöböke kukwe ükaninte käne nitre israelitabe Moisés näire ye rabadre kuin täte jökrä, ye ngwane Ngöböke ñan kukwe mdara jire ükarete btin ben. ⁸Akwa kukwe ükaninte käne Ngöböke nitre israelitabe abko btä kukwe na-

^f8:2 ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre. Ju ne abko kädianta tabernáculo suiliare abko btä ma raba ñäke tarä Exodo 26–30.

mani kri, ñobtä ñan angwane ye köböire niaratre ñan namani kuin metre, namani tuen Ngöböye, aisete Ngöbökwie niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Ni Dänkien Ngöbö këta niere krörö:

Kä jatadi angwane, tikwe kukwe mdara jire ükadite btin nitre israelita Judá mräkä yebe amne nitre israelita mda mdabe.

⁹Tikwe kukwe ükadite btin mda, ye abko ñan rabadre kukwe ükaninte këne tikwe nitre israelita mräkä kënekëne ben Moisés näire ye kwrere.

Nitre israelita nämane Egipto angwane, ngäbäkre rün këta ngäbäkre kaen küdebtu niara ngibiakäre,

ye kwrere tikwe nitre israelita kaba küdebtu, ti rikaba ngwenante juta Egipto bäre mento.

Ye ngwane tikwe kukwe ükateba bentre, akwa niaratre käkwe ti kukwei kitani temen amne, ñan mikani täte kwetre amne tikwe trö kwitaba ietre.

Akwa kukwe ükadite btin, ye abko ñan rabadre kukwe këne kwrere, niebare ni Dänkienkwe.

¹⁰Akwa yebtu tikwe kukwe mdara jire ükadite btin nitre israelitabe abko krörö nieta ni Dänkienkwe:

Ti kukwei ñan käi rikwitadrekä jire btitre, ñobtä ñan angwane rabadi niaratre töite.

Ti rabadi Ngöbö jen niaratrekwe amne niaratre rabadi juta jen tikwe.

¹¹Ye ngwane abko, ni ñan rabadi dirire jire chi mda ni kukwe mukoye amne ni mräkäye ni Dänkien mikakäre gare ietre, ñobtä ñan angwane ni ütiäte krikri amne ni ütiäte ñakare abko ie ti rabadi gare jökrä, aisete ñan rabadi dirire jae kwärikwäri.

¹²Mdakäre abko, nitre ye käkwe ja mikani ngite kri ti rüere, ye abko tikwe diandikä jökrä mento btätre.

Amne ja mikani ngite kwetre, ye ñan rükadita töre jire chi tie, *Jeremías* 31.31-34

niebare kore ni Dänkienkwe. ¹³Ye abko, Ngöböta kukwe mda btin ükete tä niere, ye ngwane kukwe ükaninte këne Moisés näire abko tä neme ütiäte ñakare nieta kwe amne, kukwe ütiäte ñakare tära neme ngwarbe abko näin nenkä jötrö.

Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre

9Ye abko, kukwe ükaninte këne Ngöbökwie nämane angwane, Ngöbö mikadre ütiäte ño ño abko Ngöbökwie ükaninte ja täritäri. Kä ye ngwane abko kä nämane mikani jenena kä nebtä, kënti Ngöbö käikitadrekä abko nämane ükaninte krörö: ²Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre ye mikani angwane, namani ñäkänintbe ketebu ja täritäri abko krörö: kënime jukwe ken abko Kä Deme nämane. Kä Deme ye kënti abko ñotra grä nämane mikani amne mesa nämane kwati arato abko bti ban deme mikani Ngöbö ngwärekre. ³Angwane kä bäri gwi nämane ñäkänintbe dän kukwän ngetbo ötöbu bti abko këdian nämane Kä Bäri Deme. ⁴Kä ye kënti abko ñukwä grä orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä Ngöböye nämane amne kaja btä oro nämane ketaninkä bäre ta nämane yete abko Ngöbökwie kukwe ükaninte nitre israelitabe nämane bä mike. Erere arato, kaja orore ye teri abko kantra orore nämane mikani kwati. Kantra ye abko te mana nämane mikani. Mdakäre abko, kaja ye teri mökän Aarónkwe mu ngitianinkä^{§§} btä abko nämane. Erere arato, jä btä Ngöbökwie ja Kukwei biani nu-

§§9:4 *Mökän Aarónkwe mu ngitianinkä.* Ngöbökwie mökän Aarónkwe mikani mu ngitiekä, niarakwe Aarón dianinkä sribikä jakrä bä mikakäre. Näke Números 17.1-11 ye kënti.

endre Moiséye ye nämane mikani arato kaja ye teri. ⁵ Angwane kaja käri ye kánti Ngöbö nämane ni ngite denkä nibtä. Kaja käri yebti abko angele kä kerubine bä nämane mikani nibu abko nämane ngike metaninte ja ngäbti kwärikwäri kaja käribti ta, ye abko Ngöbö ütiäte kri nämane yete abko nämane bä mike kore. Ye abko, kukwe tä kabre mda jändrän nebtä, akwa gwängwarbe ti ñan raba blite metre jökräbtä ja täritäri.

⁶ Jändrän jökrä nämane ükaninte biare kore ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe te, ye kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä niken käre köbö kwatirekwatire kä ñäkänintbe kena gwi kädianta Kä Deme ye kánti, sribi kwe nuenkäre Ngöbökrä.

⁷ Akwa kä ñäkänintbe ketebukäre kä teri gwi kädianta Kä Bäri Deme, kä ye kánti abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien aibe tä niken batibe kä kwatirekwatire. Akwa tä niken kä ye kánti angwane, jändrän däre jäta niken kwe metadrekä kaja yebti ta ja ngite ütiä biankrä Ngöböye amne ni mda mda tä ja mike ngite abko tä gain ñakare abko ütiä biankrä arato. ⁸ Kukwe kore ye mden köböire abko Ngöbö Üai Deme nämane kukwe krörö mike gare nie: Jesu ngämi nüke, känenkri ju blitakrä Ngöböbe kánti kä deme tä käne yete, ye ngwane ji niken Kä Bäri Demente, kánti Ngöböta abko tä dikani jite ni mda mda kräke.

⁹⁻¹⁰ Akwa kukwe ye abko tä kukwe bä mike jirekäbe nie kä ne ngwane abko krörö: Nitre israelita nämane nüke ju blitakrä Ngöböbe kánti jändrän bien kämikakrä Ngöböye ja ngite ütiäre. Erere arato, kukwe nämane ükaninte kabre mröbtä amne jändrän ñadre yebtä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri. Erere arato, nitre israelita nämane köböitike bätäkä ngwarbe amne nämane jüben bätäkä ngwarbe ja mikakäre dbe

Ngöbö ngwärekri. Ngöbökwé ükaninte nuendre, ye kwrere nuenbare nitre israelitakwe, akwa nitre Ngöbö mikaka ütiäte kore jae, ye tä ja ngrabare aibe mike dbe Ngöbö ngwärekri, ñobtä ñan angwane jändrän yebti Ngöbö ñan tä ni töi kwite, aiseite jata nebe ruen ngite janknu ietre, aiseite Ngöbö ngämi kukwe mda ükete btin, ye känenkri abko kukwe ye ütiäte.

Kristo däre bäri ütiäte Ngöbö ngwärekri

¹¹ Akwa mtare Kristo nikanina. Niara köböire Ngöbökwé kukwe mda ükaninante btin, aiseite niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nikrä amne jändrän kuinkuin tä nikrä Ngöbökwé, ye niara jatani bien nie. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe kä käinbti, ye kánti niara nikani gwi sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere. Ju ye abra bäri kuin deme era metre ju blitakrä Ngöböbe kä nebtä ye ngwä. Ju kä käinbti ye ñan ni kä nebtäkwe mikani amne ñakare sribi ni kä nebtäkwe. ¹² Mdakäre abko, Kä Bäri Deme te Kristo nikani, ye abko ñan nikani chibo amne nbi ngäbäli däre bien ni ngite ütiäre, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nuene kä nebtä ye kwrere, akwa niara krütani krusobtä batibe ni ngite ütiäre abko namani dbe amne ütiäte kri kärekäre Ngöbö ngwärekri. Ye köböire Kristo käkwe ni dianinantari kärekäre, yebti Kä Bäri Deme te Kristo nikani batibe, ñobtä ñan angwane sribi namani bare täte ie aiseite. ¹³ Ye abko, nitre israelita käta nbi kwane däre, chibo däre metekä ni ngite ngitebti. Erere arato, nbi möre kukwata abko ngübrün metakata ni ngite ngitebti, ni ye ngite diankakäre mento btä, akwa ye abko käta ni ngite denkä ñakare jire chi mento ni yebtä, akwa tä ni ngrabare aibe mike dbe Ngöbö ng-

wärekrei. Niaratre töi amne moto tä nebe käme janknu. ¹⁴ Jändrän ngwarbe ütiäte ni ngrabare aibe mikakrä dbe Ngöbö ngwärekrei, akwa Kristo däräe bäri ütiäte kri käkwe ni mikadre deme era metre Ngöbö ngwärekrei, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nire kärekäre ye köböire Kristo ara jire käkwe ja biani müre kedadre nikä krusobtä. Kristo abko deme metre, ja mike ngite ñakare jire bati Ngöbö rüere, käkwe ja biani Ngöböye ni ngite ütiäre. Ye mden kisete, kukwe kämekäme nuen nämäne nikwe kä nämäne niken ni ngwena Ngöbö okwä bäre mento, ye abko Kristo däräe käta denkä jökrä ni töibtä amne Ngöbö nire nünanka kärekäre, ye kräke ni rabadre sribire, abkokäre Kristo däräe käta ni mike deme Ngöbö ngwärekrei.

¹⁵ Ye mden kisete, kukwe ükaninte btin Ngöbökwé nibe, ye abko Jesukristo aibe käta mike ütiäte nikä, käta ni mike ja mäketä Ngöböbe. Ni käräbare Ngöbökwé rabadre nüne kärekäre ben, Ngöbökwé köböi mikani kore ietre ye kwrere, abkokäre Kristo abko ni mikaka ja mäketä Ngöböbe kukwe btin ye köböire. Ni jökrä käkwe ja mikani ngite kukwe ükaninte käne Ngöbökwé ye näire, akwa Kristo krütänina niaratre diäre, niaratre tikatekäre kukwe kämekäme nuenbare kwetre yebtä, aisete Ngöbö raba mike nüne kärekäre jabe.

¹⁶ Yebtä abko, ti bike kukwe bä mike krörö: Ngäbäkre rün käta tärä ükete jändrän jakwe dräikrä ngäbäkrebti. Ye abko ngäbäkre rün tä nire angwane, kukwe ükaninte tärbtä ye ñakare ütiäte. Akwa ngäbäkre rün ye krütadre tä gare metre, ye ngwane batibe tärä ye rabadre ütiäte. ¹⁷ Ne aisete ni tärä ükatekä ye tä nire angwane, tärä ye ñan rabadre ütiäte, akwa krütadre angwane, batibe tärä ye rabadre ütiäte. ¹⁸ Ye mden kisete, kira Ngöbökwé kukwe ükaninte käne nitre

israelitabe angwane, kukwe ye rabadre ütiäte, abkokäre jändrän gatadre abko däräe käkwe kukwe ye mikani ütiäte. ¹⁹ Ne aisete Ngöbökwé kukwe biani nuendre, ye Moisékwé niebare jökrä nitre israelitaye, bti obeja drüen dikani dänre bä tain Moisékwé diani kisete, käkwe hisopo krie küde ötaninkä krati, bti nbi amne chibo däräe mritani ñöbe abko te Moisékwé hisopo küde amne dän bä tain ye mritaninkä, bti metaninkä kwe kukwe biani Ngöbökwé Moiséye yebti amne nitre israelitabti arato. ²⁰ Angwane Moisékwé niebare ietre: Ngöbökwé kukwe ükaninte munbe, ye mden abko jändrän däräe ne köböire nibira ütiäte munkrä mtare, niebare kwe ietre. ²¹ Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre, yebti Moisékwé jändrän däräe metaninkä amne, jändrän jökrä sribikrä ju yete abko bti jändrän däräe metaninkä kwe arato, ²² ñobtä ñan angwane bäsi jändrän jire jökrä ye mikadre dbe Ngöbö ngwärekrei jändrän ngwarbe däräebti amne, jändrän ñan kämikadre däräe mikakäre nibtä ne ngwane, ni ngite diankaka ñakare nibtä abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta niere.

²³ Ne aisete, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre amne jändrän mda tä ju yete abko jändrän däräe käta mike dbe Ngöbö ngwärekrei. Akwa ju blitakrä Ngöböbe amne jändrän mda mda tä ju yete, ye abko tä Ngöbö kanti kä käinbti aibe bä mike, akwa Ngöbö kanti kä käinbti abko bäri ütiäte, aisete jändrän däräe abko ñakare ütiäte jändrän yekrä. Ye mden kisete, ni bäri ütiäte jändrän yekrä abko däräe aibe rabadre mike dbe Ngöbö ngwärekrei, ²⁴ ñobtä ñan angwane ñan ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre sribebare ni kä nebtäkwé te Kristo nikani. Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre kä nebtä ye abko jändrän ño tä kä käinbti Ngöbö kanti tä ükaninte

ño abko bä mikata jirekåbe nete, ñan ye kwrere te Kristo nikani, akwa Ngöbö kä käinbti ara jire, kanti Kristo nikani, aisete mtare Kristo tä Ngöbö ngwärecri kä käinbti amne tä blite nikrä Ngöböbe. ²⁵ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä niken kåre kä kwatirekwatire Kä Båri Demente jåndrån jenena dårie ngwena ni ngite ütiåre Ngöböye. Niara ñan tä ja dårie ngwena ni ngite ütiåre Ngöböye. Ye kwrere Kristo ñan nikani kä käinbti ja mike müre ketadre bære bære ni ngite ütiåre. ²⁶ Ye abko, jåndrån kämika nämane kåre ni ngite ütiåre, ye kwrere Kristokwe nuendre, ye ngwane kä dåtebare kena Ngöbökwé abti kä nüke mtare Kristo krütadre bære bære ni ngite di-ankakåre mento nibtä; akwa ye kwrere nakaninkå ñakare. Kä mrå ne ngwane Kristo nükan, kåkwe ja biani müre ketadre batibe amne kårekåre rabai ütiåte Ngöbö ngwärecri. Kristo ara jire kåkwe ja biani müre ketadre au ni ngite diankakåre mento nibtä. ²⁷ Ye abko, ni jökrå krütadre batibe abko ükan-
inte kore Ngöbökwé nikrä, abti kritobo tä kukwe ükete, ye kwrere Ngöbökwé kukwe ükadite nikrä. ²⁸ Ye kwrere arato, Kristo kåkwe ja biani müre ketadre batibe ni kwati ngite ye diankakåre mento btåtre. Abti Kristo jatadita bobukåre kä nebtå angwane, ñan jatadita ni ngite diankakåreta nibtä akwa, nire nire tä ngibiåre ngåbti, ye abko jatadi dentari.

**Kristo kåkwe ja biani
müre ketadre batibe**

10 Ye abko, ju blitakrä Ngöböbe nuåre ngwiandre te jåndrån biandre ja ütiåre niebare Ngöbökwé Moiséye, ye abko jåndrån båri kuin jatadre Kristo köböire abko bä mika nämane, akwa jåndrån ye bä aibe amne ñakare era metre. Ye mden kisete, nitre nämane nüke Ngöbö käikitakakåre

ye nämane niken jåndrån arabe bien kämikadre janknu kä kwatirekwatire ja ngite ütiåre Ngöböye. Jåndrån kämikani ye ñan raba ni ye mike metre Ngöbö ngwärecri. ² Ye abko, jåndrån nuenta ja ngite ütiåre ju blitakrä Ngöböbe te, ye kåkwe ni ngite diandrekwé mento nibtä era metre, ye ngwane nitre Ngöbö käikitakaka nämane jåndrån bien kämikakrä kore, ye ñan biandre kwetre ja täritåri ja ngite ütiåre, ñobtä ñan angwane niaratre ñan rabadre ngite mda Ngöbö ngwärecri amne ja ñan rabadre ruen ngite jire chi mda ietre. ³ Akwa jåndrån bianta kämikadre ja ngite ütiåre Ngöböye, ye abko niaratre tä ja mike ngite Ngöbö rüere abko tä miketa töre ietre kä kwatirekwatire. ⁴ Niaratre tä nuene kore, ñobtä ñan angwane nbi kwane dårie amne chibo dårie ye abko ñan raba ni ngite denkå jire chi mento nibtä, aisete jata nebe ruen ngite janknu ietre. ⁵ Ye mden kisete, Kristo jatani nüke kä nebtå angwane, niebare kwe Ngöböye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtå abko krörö: Jåndrån ngwarbe kämikata makrä amne nura ngwå bianta makrä, ni ngite diankakåre mento btå, ie ma ñan tö, aisete makwe ti mikani dårere ni kä nebtå kwrere. ⁶ Erere arato, jåndrån kukwani makrä amne jåndrån kämikani makrä ni ngite diankakåre mento btå, ye abko käi namani nuåre ñakare mabtå. ⁷ Abtä tikwe nieba krörö mae: Ma kukwei tä tikani ño tibtä, ye kwrere tita nete ma kukwei mikakåre täte Ngöbö, *Salmos 40.6-8* niebare Kristokwe Ngöböye. ⁸ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye kåta jåndrån ngwarbe kämikamna biandre Ngöböye, akwa kukwe yebtå Kristokwe niebare Ngöböye: Jåndrån ngwarbe kämikata mae amne nura ngwå bianta, ye abko ie ma ñan tö amne käi namani

nuäre ñakare mabtä. Erere arato, jändrän ngwarbe kukwata mae ni ngite diankakäre btä, ye abko ie ma ñan tö, niebare Kristokwe. ⁹Yehti niebare krörö mda kwe Ngöböye: Ma kukwei tä tikani ño tibtä, ye kwrere tita nete ma kukwei mikakäre täte Ngöbö, niebare Kristokwe. Ne asete kukwe ükaninte käne, ye abko Ngöbökwede dianinkä mento abko täte kukwe mda btin ükaninte kwe. ¹⁰Jesukristo käkwe Ngöbö kukwei mikani täte, ja biani müre ketadre au kwe ni ngite diankakäre mento nibtä, ye mden köböire abko Ngöbökwede ni mikani deme ja ngwäreki, ñobtä ñan angwane Jesukristo krütani batibe amne ye abko ütiäte kärekwere.

¹¹Akwa kukwe ükaninte käne Ngöbökwede, yehti abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä nünaninkä krö* sribi kwe nuene Ngöbökrä köbö kwatirekwatire. Köbö kwatirekwatire jändrän kämikata kwetre ja täritäri, akwa jändrän ye ja kwrere jökrä amne di ñakare jire chi ni ngite denkä mento nibtä. ¹²Akwa Jesukristo abko käkwe ja biani müre ketadre batibe ni ngite ütiä biankäre amne ye rabai ütiäte kärekwere. Yehti nikaninta kä känbti amne, kä bäri ütiäte kanti namani tākänintbe Ngöbö küde ruenkri sribi namani bare täte ie bä mikakäre. ¹³Ye kanti abko Ngöbökwede Jesukristo rüe mikadi jökrä niara ngoto täni abko tä ngibiare, ¹⁴ñobtä ñan angwane Jesukristo käkwe ja biani müre ketadre batibe, ye köböire abko nire nire mikata deme bätärekwere ja täritäri Ngöbökwede ye abko Kristo mikani metre Ngöbö ngwäreki amne rabai metre kärekwere.

¹⁵Kukwe ye abko era abko Ngöbö Üai Deme käta niere nie arato Ngöbö Kukweibtä abko krörö:

¹⁶Akwa yehti kukwe rabadi ükaninte btin krörö nieta ni Dänkienkwe:

Ti kukwei ñan käi rikwitadrekä jire btitre, ñobtä ñan angwane rabadi niaratre töite.

¹⁷Amne niaratre käkwe ja mikani ngite ti rüere, käkwe kukwe käme nuenbare ti rüere, ye ñan rükadita töre jire chi mda tie, *Jeremías 31.33,34*

niebare Ngöbökwede. ¹⁸Ye mden kisete, Ngöböta ni ngite denkä mento nibtä, asete jändrän ñakare jire chi mda bian-dre kämikakrä Ngöböye ja ngite ütiäre.

Nünandrekä dite jabtä

¹⁹Ne asete ti mräkätre, mtare Jesu krütani, därrie nimianinte nikrä, yehti Kä Bäri Deme Ngöbö kanti, ye kanti kä jürä ñakare jire chi nibtä niken rabakäre Ngöböbe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwede kä biani nie niken niara kanti. ²⁰Ni raba niken nebe Ngöbö kanti Kä Bäri Deme te, ñobtä ñan angwane Jesu käkwe ji tikaninta btin ni käne nebe Ngöbö kanti amne ni rikadre ji yehti Jesube angwane, nikwe nünandi kärekwere Ngöböbe. Ye abko, dän kukwän ngetbo nämene mikani jite Kä Deme amne Kä Bäri Deme ye ötöbu ta, ye kanti ta Kristokwe ji tikani ni käne nebe Ngöbö kanti. Dän kukwän te ta Jesu nikani abko niara ngrabare ara jire. Niara krütani, ye ngwane ji tikani kwe nikrä. ²¹Amne ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre kri tä nikwe käta ni jen Ngöbökwede ngibiarebti. ²²Ne asete, ja töi metrebti amne tödekabtä kwatibe Ngöböbti, ari krötö ja ken Ngöböbe, ñobtä ñan angwane Jesukristo käkwe ja därrie metaninkä ni töi kämenbti, ye käkwe ni mikanina deme.

***10:11 nünaninkä krö.** Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämene nünaninkä krö sribi nuenkäre, ye abko käta sribi ngämi nebe bare ietre bä mike.

Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämane jüben nänkrä Ngöbö kánti, ye kwrere Jesukristo kákwe ni ngrabare jükaninante, aisete ari krötö Ngöbö ken. ²³Mdakäre abko, Ngöbökwé jändrän köböi mikani nie abko ngibiare ngäbti, yebtä ari nünenkä dite jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja kukwei mikadi täte metre, aisete jändrän köböi mikani kwe, ye erere rabadi bare, aisete nikwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräk-wärä amne nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti. ²⁴Erere arato, ari ja kite ja tarere kwärükwäri amne sribi kuin n-ene jakrä kwärükwäri. ²⁵Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti käta gätäre abko kánti ni ruäre ñan tä kwen gätäbtä, ye kwrere nikwe ñan nuendre, akwa Jesukristo ni Dänkien jatadita abko köböi nükerate ja ken, ye gadre nikwe angwane, ari ja ükekrö bäri gätäbtä amne, ari ja die mike kwärükwäri näin gätäbtä.

²⁶Nikwe kukwe ye mikadre täte, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre Jesubti garera nie, yebti ta ni tädre ja mike ngite janknu ja töi jenbti Ngöbö rüere, ye ngwane jändrän mda ñakare jire kämikadre Ngöböye ni ngite diankakäre mento nibtä abko rabadre ütiäte Ngöbökrä. ²⁷Akwa Ngöbökwé kukwe ükadite tare krübäte rüekrä abko köböi mikani kwe ietre, ye aibe ni rabadre ngibiare, ñobtä ñan angwane ñukwä jutra krikri käta jändrän jökrä gaenkä, ye kwrere jire Ngöbökwé niara rüe gadikä jökrä ja dokwäre. ²⁸Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko nire nire kákwe kitani temen amne, niarakwe ja mikani ngite bkänä kukwe ye rüere abko ni nibu ya o ni nimä kákwe niara tuani nuene kore niedre kwetre rüere, ye ngwane ni ye ñan namani nebe ruentari tare, akwa kitani ngise kämikadre. ²⁹Se abko ni Ngöbö Odei bäri ütiäte kri ye mikaka ng-

warbe jae ni mda mda okwäbti, käta mike ütiäte ñakare amne Ngöbö Odei däre deme, mdenbti Ngöbökwé kukwe ükaninte btin nibe, däre ye mikata ütiäte ñakare kwe, ¿ye dokwäre abko Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen bäri kri krübäte abko munta nüütüre ya? Erere arato Ngöbö Üai ni tarekä abko ni ye tä mike ngwarbe, ¿ye dokwäre abko Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen bäri kri krübäte abko munta nüütüre ya? ³⁰Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen ye gare nie, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö kákwe niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Ti ara jire kákwe ni mda mda mikadi ja ngie nuen ja dokwäre, *Deuteronomio 32.35*

niebare Ngöbökwé. Bärire mda abko, niebare krörö mda kwe:

Ni Dänkien Ngöbö kákwe kukwe ükadite juta jen kwe kräke angwane, mikadi ja ngie nuen kwe, *Deuteronomio 32.36* niebare kwe. ³¹Ne aisete Ngöbö nire moto rabadre romon nikrä kákwe ni mikadre ja ngie nuen ja dokwäre, ye ngwane ¡ni bobre jakän!

³²Kukwe kore ñan rakadrekä munbtä, abkokäre mun jatani tödeke krire kena Kristobti angwane, kukwe nakaninkä krörö munbtä, ye munkwe ngwianta töre jae ja die mikakäre nünanbtä dite Kristokrä: Munkwe ja tare nikani kri kena tödekabtä Kristobti, akwa munkwe nüankabare dite jabtä. ³³Angwane mun ruäre abko ie ñäkäbare kämekäme amne taretare ni kwati ngwärekri amne, mun ruäre abko metani ni jökrä ngwärekri arato. Erere arato, ni ruäre nämane ja tare nike kore abko ben mun ruäre abko namani nekete jakri die mikakäre. ³⁴Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kä teri ye abko namani ruentari tare munye amne, munkwe die mikani, ye munkwe ngwianta töre jae. Erere arato, tödekabtä

Jesubti jändrän jen munkwe abko di-aninkä munkän, akwa munkwe rübare ñakare dokwäre amne kä namani bäri nuäre munttä. Ye ñobtä ñan angwane jändrän bäri kuin, niken ngwarbe ñakare tä kä käinbti munkwe abko namani gare munye, aisete mun namani jäme, ye abko munkwe ngwianta töre jae arato.

³⁵ Ne aisete, Jesuta mun tarere amne, jatadita mun ngwiankäre kä käinbti tä gare metre munye, ye abko munkwe ñan kita temen, akwa munkwe tödeka kwatibe janknu bti, ñobtä ñan angwane ye ütiäre abko Ngöbökwé jändrän kuin biandi kri munye. ³⁶ Ye abko, Ngöbökwé jändrän kuin köböi mikani munye, ye rükadre mun kiseté, abkokäre munkwe nünandrekä dite bätärekä janknu ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti, ³⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö Jesubtä:

Ni juandre Ngöbökwé ye abko gwängwarbe kebera nüke.

Kä ñan kitadre raire ta kwe, aisete rükadi jötrö.

³⁸ Amne ni deme tikwe käta tödeke kwatibe tibti amne ñan ti rükandite kwe,

akwa nire nire käkwe trö kwitadreta tie, ye abko käi rabadi nuäre ñakare tibtä, *Habacuc 2.3-4*

nieta kore Ngöbö Kukweibtä. ³⁹ Akwa ni abko ñan tä rikakäreta ja jiebti, aisete Ngöbökwé ñan ni gadrekä, akwa ni abko tödekaka Jesubti, aisete ni ne abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe.

Tödeka Ngöböbti abko bäri ütiäte kri

11 Tödeka ye abko jändrän ngibiata nikwe abko erere rükadi ni kiseté abko nita mike era jae amne, jändrän tuen ñakare nie, akwa jändrän ye abko tärä era metre tä nebe ruen nie. ² Ye abko, ni mräkä kirakira käkwe tödekani

kore Ngöböbti, ye namani tuen kuin Ngöböye abko Ngöbökwé niebare.

³ Erere arato, nita tödeke kwatibe Ngöböbti aibe köböire Ngöbökwé kä käinta btä kä tementa dätebare ja kukweibti abko tä nüke gare nie. Akwa jändrän tuen ñakare nie abkobti Ngöbökwé kä käinta amne kä temen dätebare, ye abko tä nüke gare nie, nita tödeke Ngöböbti angwane.

⁴ Mdakäre abko, Abel käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti, aisete jändrän bäri kuin biani kwe Ngöböye etba Caïn ye ngwä. Jändrän biani Abelikwe Ngöböye, ye Ngöbökwé kani ngäbti amne kuin niebare kwe btä. Angwane Abel nämane tödeke Ngöböbti, ye namani tuen kuin Ngöböye abko Ngöbökwé niebare. Ye abko, Abel krütanina, akwa tödekani kwatibe Ngöböbti kwe, yebtä abko kädrie tä mtare. ⁵ Enoc abko käkwe tödekani Ngöböbti, ye köböire abko Ngöbö nikani ngwena nire kä käinbti, aisete batibe ñan kwani nitre nünanka yete yeye, ñobtä ñan angwane Ngöbö nikani ngwena nire kore. Ngöbö ngämi niken Enoc ngwena kä käinbti, känenkri Enokwe tödekani Ngöböbti, ye abko käi namani nuäre Ngöböbtä abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁶ Ye abko, nita tödeke ñakare Ngöböbti angwane, ni ñan raba Ngöbö moto mike nuäre jire chi, ñobtä ñan angwane ni ngämi krötö Ngöbö ken, känenkri abko Ngöbö tärä, ye abko nikwe mikadre era, abti nikwe krötadre Ngöbö ken, amne nita niara känene abko ütiä biandi kwe nie, käkwe ni kadre ngäbti abko rabadre era nikrä arato.

⁷ Ngöbökwé ni jökrä gadrekä ñöte abko Ngöbökwé niebare Noéye angwane, Ngöbö ngämi nuene, akwa Noé nämane Ngöbö deme ye jürä ngwen jabtä, käkwe ru sribebare mräkä kwekwe dantarikrä, ñobtä ñan angwane Noé abko käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti. Noé käkwe tödekani

Ngöbö kukweibti, ye köböire abko ni mda mda gadrekä Ngöbökwé abko niarakwe mikani gare ietre amne, tödekabtä Ngöböbti Noé namani tuen metre Ngöbö ngwärecri, niebare Ngöbökwé.

⁸ Abraham abko Ngöbökwé käräbare nüne Canaan angwane, Ngöbö kukwei mikani täte kwe, aiseite kä biandre Ngöbökwé ie, ye kanti nikani ñobtä ñan angwane tödekani Ngöböbti kwe. Mden kisete nämáne nüne, ye kanti kä mikaninkä kwe, bti rikadre mdente ñan nämáne gare ie, akwa nikani. ⁹ Erere arato, Abraham nämáne tödeke Ngöböbti, aiseite Ngöbökwé kä köböi mikani ie, ye kanti nünabare ni menteni kwrere kwe ju nuäre ngwian dre te. Isaac amne Jacob, ie Ngöbökwé kä ye köböi mikani ja kwrere Abrahambe arato, käkwe nünabare ju nuäre ngwian dre te arato. ¹⁰ Abraham käkwe nünabare kore, ñobtä ñan angwane juta mikani Ngöbökwé abko te tö namani näin nüne kärekäre Ngöböbe abko nämáne ngibiare. Juta ye abko Ngöbö ara jire käkwe mikanintbe amne Ngöbö ara käkwe juta ye mikani abko Abraham nämáne ngibiare.

¹¹ Mdakäre abko, Sara namanina kise mriani jabtä amne Abraham abko namanina unsunine, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ietre, yebti tödekani kwatibe kwetre abko köböire ngäbäkre Isaac därebare kwetre Ngöbö diebti, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ietre, ye erere Ngöbökwé ja kukwei mikadre täte jökrä, yebti tödekani kwetre, aiseite ngäbäkre namani kwetre. ¹² Abraham namanina unsunine amne di ñan namanina ngäbäkre ngibiare, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ie, ye köböire abko Abraham ngäbriänkä namani kwati krübäte ja täritäri muke

käinta se kwrere amne üman mren köräbare kwrere, aiseite ñan raba tanre.

¹³ Nitre ye abko krütani jökrä angwane, jändrän köböi mikani ietre Ngöbökwé, ye tuani ñakare ja kisete kwetre, akwa tödekani janknu Ngöböbti kwetre. Ye köböire abko jändrän köböi mikani ietre, ye namani era kräke amne kani ngäbti kwetre. Niarate nämáne nüne ni menteni kwrere amne, nämáne nüne jötrö kä nebtä abko niebare jabtä kwetre ni mda mdaye. ¹⁴ Nire nire kukwe niekä kore ye abko tä kä mda känene Ngöbö kanti nünankrä jae abko bä mikata jabtä kwetre. ¹⁵ Nitre ye töi tätre kä jakwe aibeptä, akräke nämáne nüne käne ye kanti rikareta, akwa ñan nikaninta, ¹⁶ ñobtä ñan angwane kä bäri kuin, ie niaratre tö namani amne, kä bäri kuin ye abko tä Ngöbö kanti kä käinbti. Ye mden kisete, nitre ye nämáne Ngöbö tikwe niere Ngöböye, yebtä Ngöbö nämáne ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane juta namanina ükaninte biare kräke Ngöbökwé.

¹⁷ Abraham abko käkwe tödekadre janknu Ngöböbti ya, ñakare ya, ye abko Ngöbö tö namani gai, aiseite Abraham ngobo itibe Isaac abko Ngöbökwé müre ketamna ie. Abraham namani biare ngobo itibe müre kete, ñobtä ñan angwane niarakwe tödekani kwatibe Ngöböbti. Ngöbökwé Isaac köböi mikani Abrahamye amne, ¹⁸ Isaakri Abraham ngäbriänkä rabadi kwati Ngöbökwé niebare ie, akwa nikani ngobo müre kete, ¹⁹ ñobtä ñan angwane Ngöbö di nämánena ni krütani mikakäreta nire, erere ngobo kwe mikadreta nire kwe nämáne gare ie, aiseite nikani ngobo ngwena müre ketadre angwane, ni krütani rükata nire, kwrere jire Isaac namaninta nire Abraham kisete, Ngöbökwé Isaac kämikamna ñakare ie angwane.

²⁰ Abti Isaac abko käkwe tödekani Ngöböbti, aiseite dre dre rakadrekä

ngäbriänkä Jacobobtä amne Esaúbtä niara täbti, yebtä ja di biani kwe ietre.

²¹ Abti Jacob kebera krüte angwane, niara nämane tödeke Ngöböbti, köböire ja di biani kwe José ngobo nibu yeye. Angwane namani gitaninkä mökänbti, käkwe Ngöbö käikitaninkä.

²² Abti José abko jatanina krüte angwane, Ngöbö rikadre nitre israelita ngwenante Egipto bäre mento nebebe Canaán, niebare kwe mräkäye. Angwane José kroko jarikadreta doboi mikadre ja käite Canaán, yebtä abko kukwe ükaninte kwe arato, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²³ Abti Moisés abko därebare angwane, meye amne rün käkwe rükaninte sö krämä Faraón ngäniene, ñobtä ñan angwane niaratre nämane tödeke Ngöböbti. Faraón käkwe ngäbäkre brare brare nitre israelitakwe kämikamna jökrä, ye ngwane Moisés därebare. Akwa Moisés abko namani tuen bä nuäre meyeye amne rünye, abtä Faraón jürä namani ñakare Moisés meyebtä amne rünbtä, käkwe Moisés rükaninte, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²⁴ Abti Moisés abko namanina ünän angwane, ñan tö namani rabai Faraón ngänkän ngobo kwrere mda, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²⁵ Erere arato, kä ngwian nuäre jabtä ja mikakäre ngite Ngöbö rüere Faraón kanti, ye mikani ütiäte ñakare kwe jae amne bäri tö namani ja tare nikai mräkä israelita ben gwaire. ²⁶ Mdakäre abko, Kristo rabadre mikani ütiäte, abkokäre Moisés rabadre tuen ngwarbe ni mda mdaye, ye Moisés tö namani bäri, aisete jändrän kuinkuin ütiäte krikri Egipto yete, ye namani ütiäte ñakare kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbökwere jändrän bäri kuin biandre ie tödekabtä Ngöböbti, yebtä Moisés töi nämane. ²⁷ Erere arato, Moisés nä-

mane Egipto angwane nämane tödeke Ngöböbti, köböire nikani nitre israelita mda mda ngwenante Egipto bäre mento angwane, Faraón mätä namani btä, ye jürä ngwiani ñakare kwe, aisete Ngöbö tuen ñakare, akwa yebtä ja töi mikani kwe amne ja ñan namani ruen naente ie amne nikani janknu mentokwäre Egipto bäre mento. ²⁸ Erere arato, Moiséskwere Pascua nuenbare amne jändrän däräie metakamna jukwebtä kwe nitre israelitareye, ñobtä ñan angwane Moisés nämane tödeke Ngöböbti, aisete jändrän däräie metakamna jukwebtä kwe, angele ni kämikaka käkwe ñan nitre israelita ngobo mubai kämikadre jire iti abkokäre.

²⁹ Yebti nitre israelita abko nikani Mren Tainte ta angwane, kä namani nõtare kanti ta nikani, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti; akwa nitre Egiptobo nikani Mren Tainte ta nitre israelita jiebtä angwane, ñö nikaninta jökrä täte käkwe müre ketani jökrä.

³⁰ Abti ki mikani juta Jericóbti abko bäre nitre israelita käkwe dikakabare köbö kükü angwane, Ngöbökwere ki ye juani jökrä temen, ñobtä ñan angwane niaratre nämane tödeke Ngöböbti aisete.

³¹ Erere arato, juta Jericó yete abko nitre israelita jananbare kä tuenbti tiebe angwane, meri iti bti kä ngwarbe nämane nüne yete kädian nämane Rahab. Rahab abko käkwe tödekani Ngöböbti, aisete nitre kä tuabtikä ye kani ngäbti kuin kwe, aisete nitre nünanka juta Jericóte ye kämikani nitre israelitakwe angwane, meri Rahab ye abko kämikani ñakare kwetre ni mda mda ben gwaire.

³² Ne abko, nitre mda mda käkwe tödekani Ngöböbti, yebtä abko tikwe blitadre ja täritäri jökrä, ye ngwane kä ñan rabadre täte tie blitakrä btä. Tikwe blitadre Gedeónbtä, Barabtä, Sansónbtä, Jeftebtä, Davibtä, Samuelibtä amne ni

mda mda Ngöbö kukwei niekä yebtä angwane, kä ñan rabadre täte tie bli-takrä btä. ³³Ni ruäre käkwe tödekani Ngöböbti, köböire kä dianinkä kwet-re ni mda mdakän rübtä. Ruäre abko käkwe kukwe ükaninte kuin metre ni mda mdakrä amne jändrän köböi biani Ngöbökwé nükani ni ruäre kisete, ñobtä ñan angwane nämáne tödeke Ngöböbti. Ni ruäre abko käkwe lion kada ke-tani, ñobtä ñan angwane nämáne tödeke Ngöböbti. ³⁴Erere arato, ni ruäre käkwe tödekani Ngöböbti abko köböire ñukwä jutra krübäte ötaninte kwetre amne, ni ruäre abko kämika tö namani ngitrabti angwane kwäräbeware kwetre, tödeka Ngöböbti ye köböire. Erere arato, ni ruäre di jatani krüte rübtä, akwa tödeka Ngöböbti, ye köböire Ngöbökwé mikan-inta dite, käkwe rüe ganainbare kwäräbe rübtä.

³⁵Mdakäre abko, meri ruäre käkwe tödekani Ngöböbti abko köböire mräkä krütanikrütani abko Ngöbökwé mikaninta nire. Ni ruäre abko nämáne tödeke Ngöböbti, aiseite mika nämáne ja tare nike angwane, ñan tikadreteta, ie tö namani, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé niaratre mikadita nire bobuta abko rabadre bäri kuin nämáne nütüre, aiseite nämáne biare krüte. ³⁶Amne ni mda abko mikani yakrä jae tödekabtä Ngöböbti amne kwata metani amne mäkäninte kadenanbti, bti kitani ngite kä teri, ñobtä ñan angwane nämáne tödeke Ngöböbti. ³⁷Ni mda abko nämáne tödeke Ngöböbti, aiseite kämikani jäbti amne, ni mda abko tikaninkä ötöbu ta sierrabti amne ni mda abko kämikani ngitrabti tödeka dokwäre Ngöböbti. Amne ni mda abko nämáne nüne bobre, kä nämáne obeja amne chibo kwata aibe kite jabtä abko te nämáne dikekä nekwäre sekwäre abko nämáne ja tare nike amne nämáne moto ulire, tödeka Ngöböbti dokwäre.

³⁸Nitre ye abko bäri ütiäte nitre Ngöbö rüe ye ngwä. Niaratre käkwe nünabare kä ketareketare te kä kaibete amne nämáne nüne ngitio bäre temen. Erere arato, nämáne nüne jäkwata mkäte amne kä mkä mda mdate kwäräkwärä, akwa niaratre jökrä nämáne tödeke Ngöböbti.

³⁹Akwa Ngöbökwé jändrän köböi mikani, ye nitre tödekaka Ngöböbti nünanka Jesu känenkri ye käkwe ñan tuani jire ja kisete, akwa nämáne tödeke janknu Ngöböbti, yebtä abko nämáne ütiäte kri Ngöbökrä. ⁴⁰Ye abko, Ngöbökwé jändrän bäri kuin köböi mikani nikrä Kristo köböire, ñobtä ñan angwane ni aibe ben gwaire Ngöbö tö namani ni tödekaka bti nünanka kira ye mikai metre abko köböi mikani kwe.

Ngöböta ngäbriänkä kwekwe töi den

12 Kore ni kwati käkwe tödekani era metre Ngöböbti ni känenkri. Ni ye abko käta ni die mike nüne Kristo kräke. Ye aiseite ni yebtä ari töbike amne jändrän jökrä käta ni drätäkekä amne kukwe kämekäme Ngöbö rüere te nita nibrente, ye abko ari kite jökrä temen, bti kä kuin kukwäre nita neen, ye kukwäre ari ja die mike bäri niare janknu. ²Akwa nita tödeke Ngöböbti ye abko tä kite Jesu köböire amne Jesu ara jire käkwe ni mikadi tödeke bäri kuin metre Ngöböbti, aiseite Jesu yebtä ari ja okwä mike kwatibe. Jesu abko müre ketani krusobtä angwane, namani ja gaire ñakare krütabtä nikrä krusobtä, ñobtä ñan angwane Jesu käkwe ja tare nikadre, yebti kä rabadreta bäri nuäre krübäte btä kä käinbti namanina gare ie, aiseite namani biare ja tare nike. Ye erere bkänä, Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti amne namani täkänintbe kürä gobrankrä Ngöbökwé ye küde ruenkri sete, ye abko Jesukwe sribi nuenbare täte jökrä abko tä bä mike.

³Ne aisete nitre kukwe kämekäme nuenkä kisete Jesu käkwe ja tare nikani kri kore, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, ñobtä ñan angwane ja tare nikadre ño abko Jesukwe bä mikanina nie. Mun ñan rabadre dräre amne mun ñan di krütadre ja tare nikabtä, abkokäre munkwe töbikadre Jesubtä. ⁴Ye abko, munta rüre kukwe kämekäme rüere nünakäre deme Ngöbökrä gare tie, akwa mun ngämi krüte jire iti rübtä kukwe kämekäme rüere. ⁵Munta ja tare nike, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani munbtä abko raba mun moto miketa nuäre, ye käi nikwitaninkä munbti. Mun abko Ngöbö ngäbriänkä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Ti ngobo tikwe, ni Dänkien käta mäträre munbtä, ngäbäkre jakwe kwrere, ye munkwe ñan mika ngwarbe jae.

Amne ni Dänkien käkwe mun ka olobti, yebtä mun ñan di krüta nünanbtä niaräkrä, ⁶ñobtä ñan angwane nire nire tareta ni Dänkienkwe, yebtä abko tä mäträre,

amne nire nire kata ngäbti ja ngobo kwrere kwe abko tä kaen olobti, *Proverbios 3.11-12*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁷Ne aisete munta ja tare nike tödek-abtä Jesubti, ye abko mäträra kore Ngöbökrä raba gare munye, ñobtä ñan angwane Ngöböta mun kaen ngäbti ja ngobo kwrere, aisete tä mäträre kore munbtä. ¿Mun ñan tä mäträre ngäbäkre munkwebtä ya? Jänri. ⁸Ne aisete ni jökrä Ngöbö ngäbriänkäre abko btä Ngöböta mäträre. Ngöböta mäträre ñakare munbtä, ye ngwane mun ñakare Ngöbö ngäbriänkä era metre. ⁹Bärire mda abko, ni nämane kiakia ngäbäkrere angwane, ni rün kä nebtä nämane mäträre nibtä, kä nämane ni kaen olobti, abtä ni nämane mike ütiäte jae. ¿Se abko ni Rün käta mäträre nibtä amne tä ni kaen olobti ni mikakäre nüne kärekäre jabe abko nikwe ñan

mikadre ütiäte jae ya? ¡Jänri, niara bäri mikadre ütiäte jae nikwe! ¹⁰Ñobtä ñan angwane nita nüne jötrö kä nebtä, akwa ni rün nikwe nämane mäträre nibtä amne nämane ni kaen olobti jändrän mden mden nämane nebe tuen dbe ie, ye erere nämane mäträre nibtä. Akwa Ngöböta mäträre nibtä, käta ni kaen olobti, ye abko bäri kuin amne ütiäte nikrä, ñobtä ñan angwane ye köböire abko ni rabadre deme Ngöbö kwrere. ¹¹Ni mda tä mäträre nibtä, käta ni kaen olobti, ye näire abko tä nebe tuen tare nie bkänä, akwa kukwe btä mäträra nibtä ye tä nuke gare era metre nie angwane, tä ni die mike nüne era metre amne kuin jäme Ngöbö ngwäreki. Ne aisete mäträra nibtä amne ni kata olobti, ye abko kuin nikrä.

¹²Ne aisete nire nire küde tä nebe dräre ie amne ngüreta nebe di ñakare ie, ye kwrere mun di kitera krüte ja tare nikabtä ne ngwane, ja di miketa munkwe amne, ¹³ji ükete kuin metre ja käne munkwe, ye köböire ni mda mda ngüre bren ie, kisete tä näin ni nakwente kwrere ye abko ngüre rabadrekin kuin metre dikekä amne ñan di krütadre, abkokäre munkwe ja di mikata näin janknu Jesube.

Ñan trö kwitadre Ngöböye

¹⁴Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe nünakäre jäme ni jökrä ben amne munkwe ja töi mika kwatibe nünakäre deme Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nikwe ñan nünandre deme, ye ngwane nikwe ñan ja tuadre ni Dänkienbe. ¹⁵Erere arato, Ngöböta ja moto mike kuin munkrä, yebti mun ñan rabadrete jire iti, abkokäre munkwe ja ngibia. Erere arato, nane ni ruäre moto romon krübäte dikaro ni mdakrä, ye ngäniene munkwe ja ngibia kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni romon kore käkwe ñan kukwe käme ye ki-

tadre temen, ye ngwane kri ngätri tä niren kri, ye kwrere ni moto romon abko rabai bäri romon krübäte amne, niara käkwe ni mda ngwiandre ja mike ngite ja kwrere, aisete munkwe ja ngibia kukwe ye ngäniene.

¹⁶Mdakäre abko, munkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe amne jändrän kuin deme, ye ie munkwe ñan trö kwita Esaúkwe nuenbare kira ye kwrere. Esaúkwe jändrän kuin rürümoinbare jakän etba Jacoboye. Esaú abko mubai, aisete niara die mikadre rünkwe, akwa mrö batibe btä jändrän kuin ye rürümoinbare kwe jakän Jacoboye. ¹⁷Yebti dre nakaninkä Esaútbtä, ye garera munye abko krörö: Esaú abko mubai, aisete rünkwe ja di biandre ie abko tö namani, akwa rün käkwe ja di bianina Jacoboye, aisete trö kwitani jirekäbe kwe ie. Esaú käkwe jändrän ye müaibare kri krübäte, akwa ja ñan namani nuene kräke. Ne aisete Esaú käkwe trö kwitani jändrän kuin demeye, ye kwrere munkwe ñan nuendre.

¹⁸Mdakäre abko, mun jatani tödeke Jesubti angwane, ñan jändrän tuen abko kukwäre mun jatani nitre israelita kwrere, ñobtä ñan angwane kira nitre israelita nukani Ngitio Sinaí kánti, ye kánti Ngöbökwe ja bä mikani ütiäte kri abko krörö: Ñukwä namani tuen jutra ngitiekä ietre amne kä namani tuen iko ietre amne kä namani tuen diore ietre amne kä namani tuen ñüre ietre. ¹⁹Erere arato, drü kukwei jarabare ietre amne Ngöbö kukwei jarabare ietre. Nitre israelita käkwe Ngöbö kukwei nuani kore ye abko Ngöbökwe ñan ñäkädre mda ietre abko namani ribere, ²⁰ñobtä ñan angwane Ngöbö namani kukwe ükete tare krübäte ye abko namani mate tare btätre Ngitio Sinaíbtä abko krörö: Nire nire käkwe ngoto mikadre Ngitio Sinaíbtä abko kämikadre jäbti, akwa ñan kämikadre jäbti ne ngwane, kämikadre

bukobti, ye abko ni nire ya o jändrän ngwarbe, akwa kämikadre kore, Ngöbö namani niere, ye abko nitre israelita käkwe kukwe nuani. Akwa mun abko jatani tödeke Jesubti angwane, drü kukwei jarabare ñakare munye amne Ngöbö kukwei jarabare ñakare munye arato nitre israelita kwrere. ²¹Jändrän krübäte nakaninkä Ngitio Sinaíbtä, ye abko nitre israelita käkwe tuani, aisete Moisés ara jire käkwe niebare krörö: Ti nibi nekwetekä krübäte Ngöböbtä, aisete ti nibi grükekä jökrä ngrabare, niebare kwe.

²²Akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun jatani Ngitio Siónte. Ngitio ye kánti abko Ngöbö nire tä nüene amne ngitio ye abko juta Jerusalén kä känbti ara abko kánti mun jatani. Kä ye kánti abko angele mili kabre tä ja ükaninkrö Ngöbö käikitekä. ²³Amne Ngöbö ngäbriänkätre jire jökrä abko Ngöbö Odei mubai kwrere, ñobtä ñan angwane jändrän jire jökrä Ngöbökwe abko niaratrekrä abko käita tikani kä känbti, niaratre käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe bä mikakäre abko tä ketetibe jökrä, ye kánti mun jatani, munkwe tödekani Jesubti angwane. Erere arato, Ngöbö kukwe ükatekä metre ni jökrä kräke abko ken mun jatani amne, nitre nünanka kuin metre Ngöbö ngwärekri abko Ngöbökwe mikani metre ja ngwärekri abko üai ye ken mun jatani arato munkwe tödekani Jesubti angwane. ²⁴Amne Jesu köböire Ngöböta kukwe ükete btin nibe abko ken mun jatani amne Jesu däräie ni ngite diankakra mento nibtä, ye ken mun jatani. Jesu däräie ye abko ñakare Abel däräie kwrere, ñobtä ñan angwane Abel kämikani Caínkwe abko dokwäre Ngöbökwe mikani ja ngie nuen, akwa Jesu däräie abko köböire Ngöböta ni ngite denkä mento nibtä.

²⁵Ne aisete ti mräkätre, mtare Ngöböta blite nibe, ye munkwe ñan

kitadre okwä kware temen, ñobtä ñan angwane kira Ngöbökwe ñäkäbare Moisés köböire nitre israelitaye, ye niaratre käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte, abtä Ngöbökwe mikani ja ngie nuen amne kwäräbäbare ñakare kwetre. Mtare abko Ngöbö kä käinbti ara jire käta ñäke nie, ye ie nikwe trö kwitadre angwane, nikwe ñan kwäräbedre jire chi. ²⁶Kira Moisés näire, Ngöbö kukwei käkwe kä temen ne ngwiani ngrenkä Ngitio Sinaí kánti, akwa mtare Ngöbö Kukwei käta niere krörö mda:

Tikwe kä temen ne ngwiandita ngrenkä bati mda, ye ngwane kä käinbti ngwiandi ngrenkä tikwe arato, *Hageo* 2.6

nieta Ngöbökwe. ²⁷Ngöbökwe kä ngwiandi ngrenkä bati mda tä niere, ye abko jändrän jökrä dätebare abko Ngöbökwe diandikä jökrä mento juankäre ngwarbe kä mrä angwane abko Ngöböta mike gare nie. Ne aisete jändrän jökrä dätebare abko Ngöbökwe diandikä amne jändrän ñan diandrekä kä käinbti abko erere rabadi kärekäre aibe rabadi mda.

²⁸Amne kä ye kánti Ngöböta gobrane, ye ñan raba denkäta jire abko Ngöböta bien nie amne rabadi kärekäre nikrä. Yebtä abko, ari kuin niere Ngöböye amne ari Ngöbö käikitekä. Erere arato, ari Ngöbö mike ütiäte jae niara jürä ngwiane kwärä, Ngöbö tö ie, ye kwrere ari nuene, ²⁹ñobtä ñan angwane Ngöbö nikwe abko krübäte amne ñukwä jutra krübäte kwrere, käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä niara rüere juandi ngwarbe.

Kukwe mrä

13 Ne aisete, munta ja tarere, ye kwrere munkwe ja tare janknu ni ja mräkäre tä ja tarere ye kwrere. ²Erere arato, ni menteni rüka mun kánti

angwane, munkwe ka ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane ni kabtä ngäbti kuin kore ni ruäre käkwe angele Ngöbökwe kani ngäbti ja juete abko ñan nämane gare ietre. ³Mdakäre abko, tödekabtä Jesubti ni ruäre tä ngite kä teri, ye munkwe ngwian ruentari tare jae amne munta ngite siba ben raba ruen munye, käkwe die mika. Erere arato, tödekabtä Jesubti ni ruäre mikani ja tare nike kri krübäte, ye munkwe ngwian töre jae amne munta ja tare nike siba ben raba ruen munye, käkwe die mika.

⁴Mdakäre abko, mun merire brare gure gure käkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri amne munkwe nüna era metre jabe kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni gure, akwa tädre ja mike gure bati bati abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen. Erere arato, ni merire brare ja mikaka ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen arato.

⁵Mdakäre abko, munkwe ñan ngwian tare dikaro amne jändrän ño ño tä munkwe, ye abko käi ngwian nuäre jabtä munkwe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe niebare krörö:

Tikwe ñan ma mikadrete jire chi kaibe amne, tikwe ñan kä mikadrekä jire chi mabtä, *Deuteronomio* 31.6

niebare Ngöbökwe. ⁶Ye mden kisete, nikwe tödekadre kwatibe Ngöböti, käkwe niedre krörö:

Ti Dänkien Ngöbö abko ti die mikaka, aisete nire nire tö raba kukwe nuein blo ti rüere abko jürä ñakare tibtä, *Salmos* 118.6-7

ni rabadre niere.

⁷Mdakäre abko, nire nire käkwe ji ngwiani mun käne, käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare munye, ye abko munkwe ngwianta töre jae. Nitre mun jie ngwianka ye käkwe nünabare ño mun okwäbti, amne tödekani ño Ngöböti kwe, yebtä munkwe töbika

ja käne amne munkwe nuna niaratre kwrere. ⁸ Jesukristo abko nämänena jändrin, ara tä mtare amne ara tädi kärekäre. ⁹ Ne aisete ni mda jata kukwe mda bä jene dirire munye, ye jiehti mun ñan rankwa. Ye abko, kukwe ükaninte mröbtä, yebtä abko ni ruäre tä dirire, akwa kukwe ye mikabtä täte ni ñan rabadre ja mike metre Ngöbö ngwäreki, aisete Ngöbö moto kuin käta ni tarere, yebtä ni rabadre nünenkä dite abko bäri kuin, aisete mun ñan rankwa kukwe mda mda jiehti. ¹⁰ Ni tödekaka Jesubti abko kräke Jesu krütani krusobtä, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire ju blitakrä Ngöböbe kanti, ye ñan raba sribi kuin nuenbare Jesukwe krusobtä ye bkäne jire chi, akwa nikrä abko ütiäte.

¹¹ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe kanti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä niken jändrän ngwarbe däräie ngwena Ngöböye Kä Bäri Demente ni ngite diankakäre mento btä, akwa jändrän kämika nämäne kwetre ye abko ngwäkä nämäne kukwe juta bäre mento. ¹² Ye kwrere arato, Jesu krütani ni ngite diankakäre mento nibtä ja däräie köböire ni mikakäre deme Ngöbökrä angwane, krütani juta Jerusalén bäre mento. ^{†13} Ne aisete, Jesu jänikani juta Jerusalén bäre mento angwane, ni mdakwe mikani ngwarbe jae, ye kwrere ni rikadre Jesube gwaire angwane ni mikadi ngwarbe jae arato, ye ngäbti ari ja mike juto, ¹⁴ ñobtä ñan angwane juta nünankrä kärekäre nie ñakare kä nebtä amne, juta mda jatadi btin abko nita näin känene janknu.

¹⁵ Ye abko, jändrän bianta kämikakrä Ngöbö käikitakakäre, ye täte ari Ngöbö käikitekä kärekäre Jesukristo köböire. Ngöbö käikitadrekä nikwe ja kadabti,

ye abko jändrän bianta Ngöbö käikitakakäre kwrere. ¹⁶ Amne jändrän kuin nuendre ni mda mdakrä, ye munkwe ñan käikwitaka jabti, akwa nire nire käta jändrän mdei nike, ye abko ie munkwe jändrän jakwe bian niaratre die mikakrä. Ye abko jändrän bianta Ngöböye kwrere arato, aisete käita nebe nuäre Ngöböbtä.

¹⁷ Mdakäre abko, nitre mun jie ngwianka ye kukwei mika täte munkwe amne dre dre nuemna kwetre munye, yebtä abko munkwe ñan kukwei kita temen, ñobtä ñan angwane niaratre käre tä mun ngibiarebti. Erere arato, nitre mun jie ngwianka käkwe sribibare ño abko niedita jökrä kwetre Ngöböye. Erere arato, kä rabadre nuäre btätre sribire munkrä, abkokäre niaratre kukwei mikadre täte munkwe. Amne munkwe ñan sribi mika tare krübäte niaratre kisete, ñobtä ñan angwane ye ñan rabadre kuin munkrä.

¹⁸ Mdakäre abko, ja ruen ngite ñakare nunye Ngöbö ngwäreki amne nun tö jändrän jökrä nuene kuin metre, aisete munkwe blita Ngöböbe munkrä. ¹⁹ Erere arato, Ngöbö diehti ti rabadre niken ja tuenta jötrö munbe yete, abkokäre munkwe blita bäri Ngöböbe tikrä abko ti tö ribei kisere munye. ²⁰⁻²¹ Ngöbö kä jäme bianka nie käkwe ni Dänkien Jesu mikaninta nire. Niara däräie köböire Ngöbökwé kukwe ükaninte btin mda nibe abko rabadi kärekäre. Jesukristo abko obeja ngibiaka kri kwrere, käta ni ngibiare kuin. Ngöbö ye abko käkwe mun mika biare jändrän jökräbtä, niara tö dreye abko mun rabadre nuene kuin täte abkokäre. Amne nun abko btä Ngöbö tö dre dre nuein Jesukristo köböire, ye erere nuendi kwe. Kristo aibe

^{†13:12} *krütani juta Jerusalén bäre mento.* Kira, nitre israelita käkwe niaratre ngite mikani jändrän ngwarbebtä, bti jändrän ye juani kwetre juta bäre mento ni ngite ngwiankäre mento bä mikakäre. Ye kwrere Jesu krütani juta bäre mento, niarakwe ni ngite dianinkä mento nibtä ye bä mikakäre. Näke Levítico 4.21; 16.20-28 yebtä.

mikadre ütiäte kärekäre nikwe. Abko kore se. Amen.

²²Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, kukwe tikani chi braibe tikwe mun die mikakäre, ne munkwe ka ngäbti ja moto kuinbti abko ti tö ribei munye.

²³Erere arato, ni mräkä Timoteo kitani ngite kä teri, akwa tikaninante abko ti tö nibi mikai gare munye. Niara rükadre jötrö ti kanti nete angwane, ti näin ngwena siba jabe nebe mun kanti yete basare munye.

²⁴Mdakäre abko, nitre mun jie ngwianka tä yete, ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, juta deme Ngöbökwé tä yete, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Nitre nünanka Italia nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke yete.

²⁵Ngöbökwé ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne ja di bian kwe munye. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Santiagokwe

Santiago

Santiago käkwe tärä ne tikani. Niara abko Jesu etba nütüta. Mdakäre abko, niara nämáne nüne juta Jerusalénte, kánti nämáne ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ye kräke. Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe gätäbare juta Jerusalénte blitakäre sribi Pablokwebtä angwane, Santiago nämáne ji dokwäte. Hechos 15 ye kánti ma raba ñäke kukwe nebtä. Jesu etba Santiago, btä kukweta tikani Mateo 13.55, Santiago ye ara käkwe tärä ne tikani.

Nitre israelita kwati tödekaka Jesubti nämáne nüne ni menteni kwrere kä ketareketare temen kä Israel bäre. Niaratre ye kräke Santiago käkwe tärä ne tikani. Tärä nebtä Santiago käkwe blitabare kukwe keta kabrebtä, akwa bäri käne abko Santiago tä niere krörö: Nita nüne kä nebtä angwane, nikwe ja tare nikadi tödekabtä Jesukristobti. Yebtä nikwe ñan töbikadre kri, ñobtä ñan angwane ja tare nika yebti Ngöböta ni die mike nüne bäri metre ja okwäbti. Nita ja tare nike angwane, nikwe kä ngwiandre nuäre jabtä abko Santiago käkwe niebare.

Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä nüne ño amne tä dre dre nuene, ye abko käta niaratre tödekaka metre Jesubti ya, ñakare ya bä mike tuare ni jökräye, niebare Santiagokwe. Erere arato, nita blite ño ño jabe kwärikwäri abko ütiäte amne nikwe ñan ni jändrän bkäne krikri mikadre bäri ütiäte ni bobre bobre kräke, ñobtä ñan angwane nitre bobre abko ütiäte Ngöbö ngwärekre amne Ngöbökrä ni ja kwrere jökrä abko Santiago tä niere.

Mdakäre abko, ni ngwian bkänkä krikri käta ni bobre bobre mike ngwarbe

jae, käta sribi ütiä bien ñakare metre ietre abko kräke kukwe kri, ñobtä ñan angwane ye dokwäre Ngöbökre mikadi ja ngie nuen abko niebare Santiagokwe.

Santiagota köbö kuin juen

1 Ti Santiago käta tärä ne tike. Ti abko sribikä Ngöbökre amne ni Dänkien Jesukristokwe. Mun tödekaka Jesubti därebare juta nitre israelitakwe kwä jätäbti kubu yekri, käta nüne kä ketareketare temen kä Israel bäre temen, ye kräke tita köbö kuin juen.

Nünandrekä dite kärekäre

²Ti mräkätre tikwe, ñongwane erere mun raba ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngwane munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä, ³ñobtä ñan angwane munta tödeke metre Ngöböbti ya, ñakare ya, ye trä tuakäre munta ja tare nike. Ja tare nika, ye köböire mun rabadre nünenkä dite käre tödekabtä Jesubti abko garera metre munye. ⁴Munkwe ja tare nikadre bätärekä ja täritäri abti mun nena nünenkä dite raire era metre, ye köböire abko mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekre ni ünän kwrere amne mun ñan rabadre jändrän kuin Ngöbökre mdei nike. ⁵Akwa munkwe dre dre nuendre, ye ñan raba nuke gare munye angwane, Ngöbökre mun mikadre töbtä abko munkwe kärä ie angwane, mun mikadi töbtä kwe, ñobtä ñan angwane nire nire käta jändrän kärere ie, ye erere Ngöböta jändrän bien täte jökrä ie amne tä jändrän käbäire ñakare ni jökrä kän. Amne munta ja mike ngite, yebtä ñan rabai romon jire chi.

⁶Akwa Ngöbökre jändrän biandi nie, ye rabadre era ni kräke, käkwe ja töi mikadre kwatibe, käkwe jändrän kärädre ie amne nikwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä jändrän käräkäre ie, ñobtä ñan angwane ni ja töi kwite

ngwarbe kwäräkwarä, ni ye abko ere ngwane tä tödeke Ngöböbti, ere ngwane ñakare. Ni ye abko mren gilen kitata müre ribikwe kwäräkwarä nekwäre sekware ye kwrere. ⁷⁻⁸Ni ye abko tä tödeke Ngöböbti mtare amne jetbe tarä nebe tödeke jändrän mdabti, aiseite töi ñakare kwatibe Ngöböbtä, aiseite ni ja töi kwite ngwarbe kwäräkwarä kore jändrän jökräbtä, ye abko ie ni Dänkien Ngöbö käkwe ñan jändrän biandre jire chi nütüdre kwe.

⁹Mdakäre abko, ja mräkä tödekaka Jesubti mden mden tä nüne bobre abko ie ja rabadre ruen ütiäte, ñobtä ñan angwane tä jändrän jökrä Ngöbökwé bkäne. ¹⁰Akwa ja mräkä ngwian amne jändrän bkäne krikri käkwe tödekani Ngöböbti amne ja mikani bobre kwe Ngöbö ngwärekre, ye abko btä kä raba nuäre, ñobtä ñan angwane ni ngwian amne jändrän bkäne krikri abko kri blü tä nebe jötrö ye kwrere abko krörö: ¹¹Kri blü abko tä nebe tuäre, akwa ñänänta kite ngire, käta bä rötökä amne tä näkäenkä temen amne ñan tä nebe tuäre mda. Ye kwrere jire, ni ngwian amne jändrän bkänkä krikri käta sribi nuene, btäräbe ngwian amne jändrän kwekwe tä niken ngwarbe jötrö kän angwane, ñan rabadre ütiäte mda.

¹²Mdakäre abko, nire nire käta ja tare nike tödekabtä Jesubti amne tä nünenkä dite jabtä, ni yebtä abko kä rabadi bäri nuäre, ñobtä ñan angwane ja tare nika ye rikadre ta angwane, niarakwe Jesu rükaninte ñakare, ye ngwane Ngöbökwé jändrän kuin biandi ie, käkwe mikadi nüne kärekkäre jabe, ni gananka ie korona bianta ye kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire käta Ngöbö tarere amne tä Jesu rükente ñakare abko ie Ngöbökwé jändrän ye köböi mikani.

¹³Mdakäre abko, mun mden mden ie kukwe kämekäme mdei jata mun nuatekkäre ja käne, ye abko ñan Ngöböta

mun nuente kukwe kämenbtä munkwe nütü, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme mdeita nebe ñakare jire chi Ngöböye, aiseite kukwe kämekäme ñan raba niara nuente jire chi ja käne. Erere arato, Ngöböta ni nuente ñakare jire chi kukwe käme nuenkäre, ¹⁴akwa kukwe kämekäme käta ni nuente ja käne, ye abko kukwe käme mdei ni töibtä tä ni nuente ja käne, käta ni näkwite ja kukwäre. ¹⁵Yehti kukwe kämekäme mdeita nebe nie, ye erere nita niken nuene angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe kämekäme ye aibe jiehti nita niken nakwen janknu. Nita ja mike ngite täte jökrä Ngöbö rüere, ye dokwäre abko nita krüte amne nita nebe kärekkäre Ngöbö okwä bäre mento.

¹⁶Ti mräkätre tare tikwe, munkwe ñan ja ngökamna, ¹⁷ñobtä ñan angwane Ngöbö sö dätekä amne ñänä, muke dätekä jökrä, Ngöbö ye ara jire käta jändrän jökrä kuin amne metre ni die mikakrä ye bien nie. Ngöbö abko ja kwrere kärekkäre. Sö amne ñänä nikwite bä jene jene, ye kwrere Ngöbö nikwite ñakare, aiseite jändrän kuin metre bianta kwe nie, jändrän ye abko kä käinbti bianta kwe nie, aiseite Ngöbö ñan raba ni nuente kukwe kämekäme nuenkäre. ¹⁸Ye abko, ja moto kuinbti Ngöbö tö namani ni mikai ja ngäbriänkäre, erere nuenbarera kwe ja töi jenbti kukwe kuin era metre Jesubtä köböire. Amne nura ngwä kena öta nämäne biandre Ngöböye, ye kwrere jire jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé, ye ngätäite Ngöbökwé ni dianinkä käne jakrä ja ngäbriänkä kwrere.

Ni kukwei nuadre

¹⁹Mdakäre abko, ti mräkätre tare tikwe, kukwe krörö ne munkwe ngwianta töre jae: Mun jökrä käkwe ja olo mika juto biare Ngöbö Kukwei nu-

akäre, akwa mun ñan raba juto biare blite amne mun ñan raba romon jötrö ngwarbe, ²⁰ ñobtä ñan angwane ni moto romon abko käta nüne ñakare kuin metre Ngöbö ngwärekre, Ngöbö tö ie ye kwrere. ²¹ Ne asete, kukwe kämekäme diän diän tä kabre mun ngätäite, ye kite temen munkwe amne kukwe kuin Ngöbökwé nökani nura kwrere munbtä, ye kaen ngäbti mikakäre täte ja moto jämenbti munkwe, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwé ye abko di tärä mun dantarikrä.

²² Akwa Ngöbö Kukwei kuin ye abko ñan munkwe kukwei nuadre jirekäbe, akwa kukwe ye abko tä dre dre nuemna, erere munkwe mika täte, ñobtä ñan angwane munkwe ñan mikadre täte ne ngwane, mun tädi ja ngökö au. ²³ Ye abko nire nire käta Kukwe kuin Ngöbökwé ye kukwei nuen jirekäbe, akwa dre dre nieta kwe abko tä mike ñakare täte, ni ye abko ni ja tuaka ñäite kwrere abko krörö: ²⁴ Ni ja tuaka ñäite käta ja ngwäre tuen kuin au, akwa tä nikenta mentokwäre angwane, btäräbe niara bä ño, ye tä nebe töre ñakare mda ie. ²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei kuin era metre abko kuin ni tikatekrä, ye nire nire käta nuene abko tä töbike kuin metre ja käne amne tä mike täte metre jökrä, ni ye käta jändrän kuinkuin nuene, ye abko käi rabadi nuäre btä.

²⁶ Amne nane mun ruäre tä nekete Ngöbö Kukweibtä ruen munye, akwa mun kada nekete ñakare blitare amne munta ñäke krübäte ni mda mdabtä ne ngwane, munta ja ngökö au amne kukwe btä munta nekete ye abko tä nebe ngwarbe, ütiäte ñakare, ²⁷ ñobtä ñan angwane nire nire käta tödeke metre Jesubti abko tä nüne kuin amne deme Ngöbö ngwärekre amne tä kukwe krörökrörö nuene: ngäbäkre uli uli die mikadre. Erere arato, meri kän brare krütanikrütani käta ja tare nike bätäkä

ngwarbe, ye abko die mikadre amne kukwe kämekäme kä nebtä ye ngäniene ja ngibiadre kuin deme. Nikwe nuendre kore, ye ngwane nita nekete era metre Ngöbö Kukweibtä.

Ñan ni iti mikadre bäri ütiäte ni mdakrä

2 Ti mräkätre tare tikwe, munta tödeke ni Dänkien Jesukristo bä nuärebti. Mun ye abko käkwe ñan ni iti mika bäri ütiäte ni mdakrä. ²⁻³ Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane mun tädre ja ükaninkrö gätäbtä angwane, ni ngwian bkänkä kri rükadre abko kisebtä anio orore tädre amne dän kuin ütiäte tädre btä abko munkwe kadre ngäbti kuin, käkwe niedre ie: Kä bäri kuin ne kanti jakwe täke nete, munkwe niedre ie. Ye btäräbe ni bobre rükadre arato amne dän köliköli te rükadre angwane, munkwe niedre ie: Ma raba nünaninkä yete o ma raba tākänintbe temen ti ngotobtä, munkwe niedre ie, ⁴ ye ngwane munta ni iti mike bäri ütiäte jae ni mda yekrä amne munta kukwe nuene ja töi kämenbti kore ni mda rüere, asete munkwe ñan ni mda mikadre bäri ütiäte ni mdakrä.

⁵ Ti mräkätre tare tikwe, olo ketete ti kukweiyé munkwe: Nitre bobre bobre ni jökrä okwäbti, ni ye abko Ngöbökwé dianinkä jakrä tödekakäre Jesubti, ye köböire abko Ngöbö okwäbti niaratre tä jändrän bkäne bäri kabre nitre ngwian bkäne kabre kä nebtä ye kräke. Erere arato, kä kuin kanti Ngöböta gobrane, ye abko biandi kwe nitre bobre bobre käta Ngöbö tarere yeye, niarakwe jändrän kwe köböi mikani ietre ye kwrere. ⁶ Akwa mun abko tä nitre bobre bobre mike ngwarbe jae amne nitre ngwian bkänkä krikri abko munta mike ütiäte jae, ¿ye ñan nitre ngwian bkäne krikri ara tä mun mike ene ja kisete ya? ¡Jänri! ¿Erere arato, ñan niaratre ara tä mun

jäke jae kritobo ngwärekrei ya? ¡Jänri!
⁷Mdakäre abko, ¿Jesukristo kä kuin bä nuäre abko tä mun bkäne, ñan niara rüere nitre ngwian bkänkä krikri käta ñäke blo arato ya? ¡Se ñobtä abko munta niaratre mike ütiäte jae se!

⁸Ni Dänkien Gobranka kri käkwe kukwe biani nuendre nie, ye munkwe mikadre täte, ye ngwane munkwe kukwe nuendre kuin. Mden erere nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Levitico 19.18

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁹Akwa munta ni iti mike bäri ütiäte ni mdakrä, ye ngwane munta ja mike ngite angwane, kukwe biani Ngöbökwé nuendre, ye rüere munta ja mike ngite, ¹⁰ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie, ye ni iti tädre mike täte jökrä, akwa nane kukwe ye kitadre kwatibe temen kwe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe kukwe biani nuendre jire jökrä ye rüere, ¹¹ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö: Mun gure gure käkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe. Erere arato niebare krörö kwe: Munkwe ñan ni mda kämika, niebare kwe. Ye mden kisete, ni gure käta ja mike gure ñakare tiebe ni mda mdabe, akwa ni mda kämikadre kwe, ye ngwane kukwe biani nuendre ye kitata jökrä temen kwe.

¹²Ye abko, Kristokwe kukwe biani nuendre ni tikatekäre, yebti Ngöbökwé kukwe ükadite nikrä, aisete munta blite ni mda mdabe amne munta kukwe nuene ben angwane, munkwe mikadre ütiäte jae ja kwrere jökrä. ¹³Ye ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe ükadite kä mrä angwane, nire nire ie mräkä namani ruentari tare ñakare, ye abko ñan rabadre ruentari tare Ngöböye arato; akwa nire nire ie mräkä namani ruentari

tare, ni ye abko Ngöbökwé kukwe ükadite kräke angwane, rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

Sribi kuin nuenta, yebti nita tödeke Jesubti abko tuata nibtä

¹⁴Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nita tödeke Jesubti ni tädre niere jirekäbe, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ¿se abko nita tödeke Jesubti nita niere abko köböire ni rabadi dianintari ya? ¡Ñakare! Ye abko ti bike bä mike krörö munye: ¹⁵Nane ni mräkä merire ya amne brare ya tädre ja bütie nike amne tädre mrö nike. ¹⁶Ja mräkä ye abko ie mun iti käkwe niedre: Ma rikata kuin, ie ti tö ti mräkä amne kä ñan rabadre tibo mabtä, abkokäre makwe dän kita jabtä amne makwe mrö kweta trinetrine, munkwe niedre ie. ¿Akwa dän amne mrö mdei nikata kwe, ye munkwe biandre ñakare ie amne, juandreta ngwarbe jirekäbe kise tökare ja jiebtä, ye abko käkwe die mikadre ya? Ñakare, aisete munkwe ñäkädre kore ie, ye abko rabadre ütiäte ñakare kräke. ¹⁷Ye kwrere arato, nita tödeke Jesubti nita niere, akwa ni jändrän kuinkuin nuene ñakare tödeka Jesubti ye bä mikakrä, ye ngwane nita kukwe ütiäte ñakare niere ngwarbe kore.

¹⁸Ye abko, ni rabadre niere krörö: Mata tödeke jirekäbe Jesubti, akwa ti abko tä jändrän kuin nuene jirekäbe ni mda mdakrä abko ni rabadre niere. Ye abko mata jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane mata tödeke Jesubti ñan jatai tie mabtä; akwa ti abko tä jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä, yebtä abko tita tödeke Jesubti abko makwe tuadre tibtä.

¹⁹Amne Ngöbö tärä itibe abko mata mike era jae, ye abko mata töbike kuin kore, akwa mata tödeke ñakare metre Ngöböbti, ye kwrere arato Ngöbö tärä itibe abko mikata era jae üai kämekä-

menkwe amne Ngöbö jürä tä nebe btätre, abtä tätre nebe grüekä Ngöbö ngäniene, akwa tätre tödeke ñakare Ngöböbti. ²⁰ ¿Ñobtä ma töi ñakare dikaro? Nita tödeke Ngöböbti nikwe niedre, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare Ngöböbti abko raba gare mae, ²¹ ñobtä ñan angwane ni mräkä kira Abraham nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye ngwane tödekani kwe Ngöböbti, käkwe jändrän kuin nuenbare kore. Yebtä abko, ñakare ngite mda Ngöbökwie niebare btä. ²² Ne aisete Abraham nämane tödeke era metre Ngöböbti abko bä mikani krörö kwe: nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre ñukwä gräbti Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Niarakwe jändrän nuenbare kore, yebtä abko jatani tödeke täte metre Ngöböbti. ²³ Angwane Ngöbö Kukwei namani tikani krörö abko namani bare Abrahambtä:

Abrahamkwe Ngöbö kukwei mikani era, yebtä abko Abraham ngite ñakare mda

Ngöbökwie niebare btä, *Génesis 15.6*

abko nieta kore abko erere namani bare. Bärire mda abko Abraham abko Ngöbö kukwe muko nieta Ngöbö Kukweibtä arato. ²⁴ Ye mden kisete, ñan nita tödeke jirekabe Ngöböbti aibe köböire ni ngite ñakare Ngöböta niere nibtä, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä nita tödeke metre Ngöböbti bä mikakäre abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä arato. Mden erere nuenbare Abrahamkwe, yebtä munkwe töbika kuin ja käne.

²⁵ Ye kwrere arato, meri iti bti kä ngwarbe kädian nämane Rahab käkwe jändrän kuin nuenbare krörö abtä ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare: Nitre israelita nikani kä tuenbti tiebe juta Jericó kánti angwane, Rahab käkwe kä biani ietre ja gwiriete, abti die mikani kwe

ngitieta tiebe ji mdabti. Yebtä abko Rahab namani tödeke metre Ngöböbti bä mikani kwe jabtä angwane, niara ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare. ²⁶ Ne aisete, mrä ti bike kukwe bä mike krörö: Ni üai ñakare nibtä angwane, nita nebe ngwäkäre, ye kwrere arato Ngöböta itibe nita mike ütiäte jae, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare metre bti.

Ni tüdrä abko krübäte

3 Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, ñan ni kwati mun ngätäite tö rabadre ja mikai dirikä, ñobtä ñan angwane nun dirikä dirikä abko käta dre dre nuene amne nunta dre dre dirire, yebtä abko Ngöbökwie kukwe ükadite bäri tare nunkrä, ye abko garera munye, aisete tita niere kore munye. ² Ni jökrä käta ja mike ngite bätäkä ngwarbe Ngöbö rüere. Ye abko, nire nire käta blite angwane, kukwe nieta kwe, yebtä tä ja mike ngite ñakare jire, ye ngwane ni ye abko ni metre amne raba ja ngrabare ngibiare arato kukwe kämekäme ngäniene. ³ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Mdä krikri akwa ni mikadre täte kwe, abkokäre breno chi mikata kadate ta. Yebti abko ni töta nebe mdä kri ye ngwiain mdente mdente, erere kánti tä niken. ⁴ Erere arato, ru krikri mrenbti yebtä töbika munkwe. Ru mrenbti abko bäri krikri amne müreta nebe mate bäri ribi amne tä ru kite mentokwäre, akwa kri kukwän chi ru kwitatekrä, yebti nitre ru ngwianka ye töta nebe ru ngwiain mdente mdente, erere kánti ruta niken. ⁵ Ye kwrere arato tä nakenkä krörö ni kadabtä: Ni tüdrä abko chi ni ngrabare yebtä, akwa tä biare bike bäri kri krübäte, ye abko ñukwä okwä chi käkwe kä tokwä krikri kukwadre kabre temen, ye kwrere jire ni tüdrä. ⁶ Amne kukwe nieta ni tüdräbti abko ñukwä jutra krübäte kwrere. Ni

ngrabare kiakia ne ngätäite ni tüdrä abko bäri krübäte, ñobtä ñan angwane ni tüdräbti nita kukwe niere diän diän ni mda mda rüere angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni tüdräbti kukwe taretare krübäte tä nakenkä nibtä amne, ni rüe Satana abko tä ni tüdrä mike blite käme kore. Ni tüdrä ye köböite jändrän kabre bätäkä ngwarbe tä nakenkä blo nibtä. ⁷Ni raba jändrän jökrä näkwite amne ni raba nebe dänkiene: jändrän ngibiata gwi, nukwä, jändrän yorekä tementa amne jändrän krikri mrente, ye ni töta nebe näkwitai amne dänkiene, erere nita nuene. ⁸Akwa ni ñakare jire iti abko käkwe ja tüdrä näkwitanina amne namanina dänkiene, ñobtä ñan angwane ni tüdrä abko ñan tä ja tuemetre näkwitadre jire chi nie, aisete kräkä krübäte käta ni kämike, ye kwrere ni tüdrä.

⁹Ye abko, ni tüdräbti nita Ngöbö ni Dänkien amne ni Rün nikwe käikitekä. Abti ni tüdrä ye arabebti abko ni mda mda dätebare bäsi ja kwrere Ngöböbe abko nita ngürün mike btä arato. ¹⁰Ne aisete ni kada kwatibe, yebti nita Ngöbö käikitekä amne ni kada ye arabebti nita ngürün mike ni mdabtä, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi kore abko tita niere munye ti mräkätre tikwe. ¹¹Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ñö bänän tibo tä neen, ye ben gwaire ñö bänän kwaka tä neen ñakare. ¹²Erere arato, aseituna ngwäta neme ñakare higo kriebtä amne higo ngwäta neme ñakare uba kriebtä. Ye kwrere arato, ñö bänän mreene abko bänänta nebe ñakare tibo, aisete ni kada kwatibe, yebti nikwe ñan blitadre kuin bati amne blo bati, ti mräkätre tikwe.

Ngöbö aibe raba ni die mike nüene töbtä

¹³Mdakäre abko, nire nire abko töbtä kukwe Ngöbökwetä amne nire nire

abko ie jändrän Ngöbökwä tä neme gare, ni ye abko käkwe bä mika tuadre nünanbtä kuin ni jökrä ngwärekre amne, munkwe jändrän kuinkuin nuen ni mda mdakrä ja moto kuinbti amne ñan bikakäre kri, ñobtä ñan angwane kore ni töbtä käta jändrän kuinkuin nuene Ngöbö mikakäre ütiäte. ¹⁴Akwa nireta mokrere krübäte Ngöbö Kukweibti bikakäre kri, käta rüre ja mikakäre ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite, ni ye abko käta ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko ñan rükandrete kwe amne ñan bikadre kri kwe kore. ¹⁵Ye abko, munta nüene töbtä kore tuen munye akwa, ye abko ñan tä kite Ngöbökre. Akwa ni moto käme amne ni töi diän diän abkokri tä kite amne diablu ara jire käta ni kite kukwe ye jiebtä, ¹⁶ñobtä ñan angwane ni mokrere krübäte jabe kwärikwäri amne ni jändrän nuene rükäre jirekäbe jabe kwärikwäri, ye kanti käre kä nokre nikwe ja rüere kwärikwäri amne kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuenta Ngöbö rüere, aisete kukwe bä töbtä kore abko ñan tä kite Ngöbökre.

¹⁷Akwa kukwe töbtä era metre tä kite Ngöbökre abko bäri käta ni mike nüene kuin deme Ngöbö ngwärekre amne tä ni mike nüene jäme. Erere arato, ni motota nebe kuin ni mda mdakrä amne nita nebe nuäre töi diandre. Erere arato, ni mda mda tä nebe ruentari tare nie amne ni jökrä nita kaen ngäbti ja kwrere jökrä amne, kore nita kukwe era erere niere amne nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä. ¹⁸Amne ni nünanka jäme, käta ni mda mda die mike nüene jäme, ni ye abko tä nüene metre Ngöbö ngwärekre.

Ja mikadre bobre Ngöböbtä

4 ¿Munta rüre amne munta ngüdrekä jabe kwärikwäri, ye abko ñobtä munta nüene kore gare munye ya? Munta nüene kore ñobtä ñan angwane kukwe

káme tá mun töibtá, ye mden abko mdeita nebe munye amne tá ja di nuen munbe, káta mun mike nüene kore. ²Ne aisete jändrän mden mden ie mun töta nebe, akwa tá nüke ñakare mun kisete, abtä munta ni mda kámike jändrän ye diankäre jakrä. Erere arato, jändrän ie mun töta nebe jakrä, akwa ñan tá nebe nüke mun kisete, abtä munta nebe mokrere bti jabe kwärikwäri. Ye mdenbtá abko munta niken ngüdreká amne munta niken rüere jabe kwärikwäri, akwa munta jändrän kärere ñakare Ngöböye jakrä, aisete ñan tá nebe mun kisete. ³Mdakäre abko, munta jändrän kärere Ngöböye angwane, ñan tá nebe mun kisete, ñobtä ñan angwane munta jändrän kärere kukwe nuenkäre kámekáme amne kä ngwiankäre nuäre jabtá, aisete munta jändrän kärere abko Ngöbö ñan tá bien munye.

⁴Ye ñobtä abko käre munta trö kwite Ngöböye amne munta jändrän mda mda tarere niara täte! ¿Jändrän jökrá kámekáme tá Ngöbö rüere abko ben nita ja gete angwane, nita nebe ja rüere Ngöböbe abko gare ñakare munye ya? Nire nire káta ja gete kukwe kämenbtá, ye abko tá nebe ja rüere Ngöböbe. ⁵Ye mdenbtá abko Ngöbö Kukwei tá niere krörö: Ngöbökwé ja Üai mikani nüene nibtä, ye abko bäri töta nebe ni tuai näin Ngöböbe, aisete tá ni tarere, káta mokrere nibti abko nieta Ngöbö Kukweibtá. ⁶Akwa Ngöbö abko bäri tá ja moto mike kuin nikrä, káta ni tarere, ye Ngöbö Kukwei káta niere krörö:

Nire nire káta bike kri Ngöböbtá abko rüere Ngöbö motota nebe romon. Akwa nire nire káta bike tidrä Ngöbö ngwärekwé abko kráke Ngöböta ja moto mike kuin, *Proverbios 3.34*

abko nieta Ngöbö Kukweibtá. ⁷Ne aisete, bika tidrä Ngöböbtá munkwe. Amne munkwe nünanka dite jabtá rükäre diablu Satana rüere

angwane, gitiadi munbtá. ⁸Krötö kánime Ngöbö ken munkwe amne Ngöbökwé krötadi kánime mun ken arato mun die mikakäre. Mdakäre abko, nita köböti ke amne ni kise tá nebe merebe, ye kwrere mun kukwe kámekáme nuenkä Ngöbö rüere ye kákwe nüna merebe Ngöbö ngwärekwé. Erere arato, mun töi ñákänintbe ketebu abko tö Ngöbö tarei kukwe kámekáme ben gwaire ye kákwe ja mika deme Ngöbö ngwärekwé amne kukwe kámekáme mdeita nebe mun töite, ye abko kita temen munkwe. ⁹Yebti mun moto raba ulire ja jiebtí amne, munkwe ja müai au kákwe ngrate krikri ja müaire, ñobtä ñan angwane mun ngite Ngöböye aisete. Erere arato, káta nuäre kótare munbtá kukwe kámekáme nuenbtá, ye rikwita müaire munye amne, káta nuäre munbtá kukwe kámekáme nuene, yebtä abko mun moto raba ulire. ¹⁰Abti bika tidrä ni Dänkien ngwärekwé munkwe amne niarakwe mun mikadi ütiäte ja ngwärekwé.

¹¹Ti mrákátre tikwe, munkwe ñan ñákä ja rüere kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nita ñáke ngwarbe ni mrákä rüere bá mikakäre ngite, ye ngwane nita blite Ngöbö Kukwei rüere, ñobtä ñan angwane nikwe ja mrákä taredre abko Ngöbö Kukwei tá niere. Nita blite Ngöbö Kukwei rüere angwane, nita mike ñakare täte. ¹²Ye abko, Ngöbö itibe kákwe kukwe biani nuendre nie amne niara aibe abko Kukwei Ükateká ni jökrá kráke. Erere arato, niara aibe raba ni dentari amne raba ni kite ngite kärekwé, akwa ma ñakare kukwe ükateká ni mda mdakrä. ¿Se ñobtä abko ma tö ma mrákä bá mikai ngite se!

Nikwe ñan bikadre kri

¹³Mtare olo ketete ti kukweiyé munkwe. Mun jändrän kökaka amne

jändrän rürümoinkä abko tä niere krörö: Mtare ya o jetbe ni näin kä mdabti amne juta mdate. Ye kanti ni rabadi kä kwati angwane, nikwe jändrän kökadi amne nikwe jändrän rürümoindi ngwian diankrä kabre jae abko munta niere. ¹⁴ Akwa dre rakadikä munbtä jetbe, ye abko gare ñakare jire chi jabtä munye. Mütata kite jüben temen, bti jötrö ngwarbe tarä niken jökrä ta, ye kwrere munta nüne jötrö kä nebtä. ¹⁵ Ne aisete munkwe niedre jirekabe krörö: Ni Dänkien tö ne ngwane, ni tädi nüne amne nikwe sribi ne nuendi o nikwe sribi mda nuendi abko munkwe niedre jirekabe kore.

¹⁶ Akwa mun abko tä bike krikri Ngöbö ngwäreki, kä tö sribi mikaitbe au ja töi jenbti, aisete tikwe sribi ne nuendi, bti tikwe sribi mda nuendi, munta niere janknu bikakäre kri, ye abko tuen käme Ngöböye. ¹⁷ Ye abko, nire nire ie jändrän kuin nuen gare, akwa ñan tä nuene abko tä ja mike ngite Ngöbö rüere.

Santiago tä nitre ngwian bkäne kri mike mokre

5 Mun jändrän bkäne kabrekabre ye olo ketete ti kukweieye munkwe. Mun jändrän bkäne kabrekabre, ye rüere Ngöbökwé kukwe juandi tare krübäte, aisete ngrente krikri ja müaire munkwe. ² Jändrän kabrekabre munkwe, ye kebera niken ngwarbe jökrä munkän amne, dän ütiäte krikri munkwe, ye abko kä u kebera kwete jökrä munkän. ³ Erere arato, oro amne ngwian munkwe abko nena jialire jialire jökrä munkän abko erere tä niken ngwarbe jökrä amne ütiäte ñakare jire chi mda. Erere arato, mtare mun tä ngwian amne jändrän ükekrö kabre jae kore amne ñan tä ni mda mda die mike ngwian yebti, yebtä abko kä mrä angwane jiali tä neketaninkä orobtä amne ngwianbtä, ye ara jire käkwe mun kitadi

ngise. Amne munta jändrän munkwe üke kaibe jakrä, ye dokwäre Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen ñukwä jutrate. ⁴ Kukwe rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane nitre nura ngwä ötaka ötaka munkrä abko ie munkwe sribi ütiä biani ñakare. Yebtä niaratre tä ja di kärere Ngöböye, käta ñake krikri Ngöböye mun rüere amne, sribikatre ye abko kukwei jarabare Ngöbö di kri yeye. Ye mdenbtä abko kukwe taretare jatadi mun rüere.

⁵ Mun jändrän bkäne kabrekabre käta nüne kuin nuäre kä nebtä amne munta kä ngwen nuäre jabtä, aisete mun nena köteköte. Basi nbi kötikata kwetadre abko tä neme köte amne kämikata, ye kwrere jire kukwe rakadikä munbtä kä mrä näire, Ngöbökwé niara rüe gadikä angwane, ⁶ ñobtä ñan angwane ni kwati bobre bobre ngite ñakare abko munkwe kitani ngite amne munkwe kämikani, akwa niaratre käkwe ñäkäbare ñakare ja dokwäre munye. Ye dokwäre abko Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen.

Nikwe nünandrekä dite bätärekä

⁷ Akwa mun ti mräkatre abko ie ti bike niere krörö: Ni nura nökaka töta nebe nura ngwä kuin ötai angwane, tä kä nura öta näire ngibiare bätärekä ja täritäri amne tä kä nüere ngibiare jäme bätärekä arato, ye kwrere ni Dänkien Jesu kebera nüketa, ye munkwe ngibia bätärekä abti jatadi nüketa. ⁸ Munkwe ni Dänkien ngibia bätärekä amne munkwe nünanka dite jabtä, ñobtä ñan angwane ni Dänkien kebera nüketa. ⁹ Ti mräkatre tikwe, nita nüke jukwebtä amne kebera kite gwä, ye kwrere ni Dänkien kukwe ükatekä nikrä nükerate. Ni Dänkien ye abko käkwe ñan mun mikadre ja ngie nuen, abkokäre munkwe ñan ñäkä ngwarbe jabtä kwärikwäri.

¹⁰ Mdakäre abko, ti mräkatre tikwe, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nä-

mane blite ni Dänkien kábti, ye dokwäre ja tare nikani kri kwetre, akwa jändrän jökrä ngibiabare bätärekä kwetre, ye munkwe ngwianta töre jae amne munkwe nüna niaratre kwrere,¹¹ ñobtä ñan angwane nire nire käta nünenkä dite jabtä ja tare nika näire ni Dänkienkrä, ni ye abko ie Ngöböta ja di bien amne käta nebe nuäre btä tä nebe ruen nie. Ni iti nünanaka kira kädian nämane Job abko käkwe ja tare nikani tödekabtä Ngöböbti angwane, nünanakbare dite jabtä kwe ja tare nika näire, ye abko munkwe kukwe nuani ruen tie. Amne mrä ni Dänkien käkwe kukwe kuinkuin nuenbare kräke amne mikani ütiäte ño kwe, ye gare kuin munye arato ruen tie. Ngöbö abko moto kuin nikrä amne nita nebe ruentari tare ie.

¹² Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, ni mda mdakwe mun kukwei mikadre era, ie mun tö raba ne ngwane, munkwe ñan ja kukwei bian jändrän kä käinbti kábti o kä temen ne kábti o jändrän jökrä mda mda kábti ja kukwei mikakäre täte. Akwa mun tö jän niei angwane, munkwe jän nie jirekäbe angwane, munkwe ja kukwei mika täte; akwa mun tö ñakare niei angwane, munkwe ñakare nie jirekäbe, ye ngwane munkwe ñakare nie kwatibe arato, Ngöbökwé ñan mun mikadre ja ngie nuen, abkokäre munkwe blita kore.

Ja di ribedre Ngöböye tödekare kwärä bti

¹³ Mdakäre abko ti mräkätre, nane ni ruäre tödekaka Jesubti abkobtä kukwe kri tä nakenkä angwane, blita kwe jakrä Ngöböbe. Erere arato, nane ni ruäre btä käta nuäre ne ngwane, kanta kwe Ngöbö käikitakakäre. ¹⁴ Akwa nane ni ruäre tä bren mun ngätäite angwane, nitre ni jie ngwianka nitre gätäkä Jesu kábti ngätäite yete, ye munkwe kärä blite Ngöböbe kräke angwane, ni

Dänkien kábti aseite kekadre kwetre ni bren yehti. ¹⁵ Ye abko, tödekadre kwatibe Ngöböbti kwe, käkwe blitadre Ngöböbe ni bren ye kräke angwane, ni bren ye jatadita mobe amne rabadita kuinta Ngöbö diebti. Erere arato, nane ja mikani ngite kwe Ngöbö rüere, köböite tä bren ne ngwane, Ngöbökwé ngite ye diandikä mento btä arato. ¹⁶ Ne aiseite, munkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye munkwe nie jae kwärikwäri, bti munkwe blita Ngöböbe jakrä kwärikwäri angwane, Ngöbökwé mun mikadita kuinta, ñobtä ñan angwane ni tödekaka kwatibe Ngöböbti käta blite Ngöböbe ja di käräkäre ie, ye köböire abko Ngöböta jändrän kri nuene.

¹⁷ Mden erere ti bike bä mike munye: Kira ni Ngöbö kukwei niekä nämane iti abko kädian nämane Elías. Niara abko ni mda mda kwrere, akwa tödekani kwatibe kwe Ngöböbti, käkwe blitabare ben angwane, Ngöbökwé ñan nü mikadre näkäen temen abko ribebare kwe ie, ye erere nü näkäni ñakare temen kä komä bti ötare. ¹⁸ Abti blitabareta kwe Ngöböbe angwane, nü mikadre näkäenta temen abko ribebare kwe ie, erere nü näkäninta temen amne kri mu jatani nuketa mure jökrä arato.

¹⁹ Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nane mun ruäre käkwe trö kwitadre Ngöböye amne mun rikadreta ji blobti, akwa ni mda tödekaka Jesubti käkwe ngwiandreta Ngöbö kukwäre, ye köböire abko mun rabadre nänta Ngöböbe angwane, ²⁰ nire nire käta niken ni ngite ngite ye ngwenante Ngöbö kukwäre amne tä niken ngwenante ji kuinbti, ye köböire ni ngite ñan rabadre ja tare nike käräkäre Ngöbö okwä bäre mento, abkokäre tä dentari amne, Ngöböta ni ngite ngite denkä jökrä mento nibtä, ye raba gare munye. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pedrokwe

1 Pedro

Simón Pedro käkwe tärä ne tikani. Nitre ja töitikaka Jesube, ye ngätäite Pedro nämane bäri ütiäte. Akwa Jesu kani ngite müre ketadre angwane, Pedro aibe käkwe Jesu rükaninte. Abti namani moto ulire krübäte amne ja töi mikani kwatibe kwe Jesu miketa täte. Pedro nämane nüne mdente metre angwane tärä ne tikani kwe abko gare ñakare metre. Niara nämane juta Babiloniate abko niarakwe niebare 1 Pedro 5.13 ye kánti, akwa juta Babilonia nämane kubu jene jene. Erere arato, Babilonia nie nämane juta Roma btä arato, ñobtä ñan angwane ni kwati nünanka Roma abko nämane nüne käme krübäte Ngöbö rüere nitre nünanka juta Babilonia käkwe nünabare ye kwrere, aiseite niarakwe tärä ne tikani angwane, nämane nüne juta Romate abko bäri ni kwati tä niere.

Nitre tödekaka Jesubti nünanka kä ketareketare temen kä kädianta Ponto, Galacia, Capadocia, Asia amne Bitinia ye kräke Pedrokwe tärä ne tikani. Mtare kä ye abko kä Turquía. Nitre tödekaka Jesubti nämane ja tare nike, aiseite Pedro tö namani niaratre die mikai nüne deme kärekäre Jesu kräke ja tare nika näire, abkokäre tärä ne tikani kwe ietre. Erere arato, Ngöbö ara jire käkwe nitre tödekaka Jesubti dianinkä jakrä, aiseite bäri ütiäte Ngöbökrä. Ye mden kisete, nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan ja kwata taredre, akwa rabadre juto biare ja tare nike bätärekä Jesukristo kräke amne, Jesukwe ja tare nikani ye kwrere. Ja tare nikadre kwetre tödekabtä Jesubti angwane, kä rabadre nuäre btätre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tä nüne era metre btätre abko Pedrokwe niebare.

Pedrota köbö kuin juen

1 Ti Pedro abko Jesukristo kukwei ngwianka käta tärä ne tike munkrä. Mun dianinkä Ngöbökwé tä nüne ni menteni kwrere kä ketareketare te kä kädianta Pontote, Galaciate, Capadociate, Asiate amne Bitiniate, mun ye mden kräke tita köbö kuin juen. ²Kira kena Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun ara jire diandikä jakrä abko nämane gare ie abko erere mun dianinkä kwe jakrä, niara Üai Deme köböire. Ngöbö Üai ye abko käta mun mike deme. Ngöbökwé mun dianinkä jakrä, munkwe Jesukristo mikadre täte amne Jesukristo däreiebtí Ngöbö käkwe mun ngite diandrekä jökrä mento munbtä abkokäre.

Ngöbökwé ja moto mika bäri kuin mun jökrä kräke amne mun mika nüne jáme kwe, ie ti tö.

Pedrota Ngöbö käikitekä

³Ari Ngöbö käikitekä. Niara abko ni Dänkien Jesukristo Rün. Jesukristo krütani, akwa Ngöbökwé mikaninta nire, ye köböire ni mikaninta därereta btin bobuta kwe, ñobtä ñan angwane niarakwe ni ngwiani ruentari tare kri jae. Ne aiseite nikwe nünandi kärekäre Jesukristo ben, yehti ni raba tödeke kwatibe era metre. ⁴Amne jändrän kuin niken ngwarbe ñakare, jübente ñakare amne bä nikwite ñakare tä ükani Ngöbökwé kä käinbti nikrä, ye abko biandi kwe munye. ⁵Erere arato, munta tödeke Ngöböbti, ye köböire abko Ngöböta mun ngibiare ja di krihti, yehti Jesukristo jatadita angwane, mun rabadi dianintari ünän täte. Ye abko tä mikani Ngöbökwé munkrä, ye erere rabadi mikani gare kä mrä, abkokäre Ngöböta mun ngibiare. ⁶Yebtä käta nebe bäri nuäre munbtä, akwa bä jötrö munta ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti. ⁷Ñobtä munta

ja tare nike kore abko krörö: Munta tödeke Ngöböbti, ye abko bäri ütiäte oro kwrere. Oro abko mikata ñukwäte, köböire oro metre ya, ñakare ya tä nuke gare, ye kwrere abko munta ja tare nike angwane, munta tödeke metre janknu Ngöböbti abko rükadi gare munbtä. Akwa munta tödeke metre janknu Ngöböbti, ye abko bäri ütiäte orobti ta, aisetse munta ja tare nike tödekabtä Jesubti angwane, munkwe tödekadre metre janknu angwane, Jesukristo jatadita angwane, mun käi rabadi nuäre btä amne mun mikadi ütiäte kwe arato.

⁸ Jesukristo abko munkwe ñan tuabare ja okwä jenbti, akwa munta tarere. Erere arato, mtare munta tuen ñakare, akwa munta mike era jae, käta tödeke bti, ye abko käita nebe bäri nuäre munbtä. Jesukristo käita nebe nuäre krübäte munbtä, aisetse kukwe ñakare jire mda bti mun raba kä nuäre ye niere, ⁹ ñobtä ñan angwane mun rabadre dianintari, bti munta tödeke ye ken mun kitera nebe.

¹⁰ Ngöbökwé mun dianditari ja moto kuinbti, yebtä abko Ngöbö kukwei niekä kirakira kákwe blitabare amne Ngöbökwé nuendi ño, yebtä abko namani ja töitike amne nikanintre ngwentari ja täritäri. ¹¹ Mdakäre abko, Kristo müre ketadre, bti mikadreta nire amne rabadre mikani ütiäte kri kä käinbti, ye abko Kristo Üai namani mike gare kira ietre angwane, kukwe ye abko rakadrekä ño amne ñongwane, ye abko niaratre tö namani gai bäri. ¹² Akwa kukwe btä nitre Ngöbö kukwei niekä kákwe blitabare ye abko ñakare kräke, akwa kukwe kuin ye abko munkrä mtare abko Ngöbökwé mikani gare ietre. Kukwe ye abko mikanina gare munye mtare angwane, Ngöbö kukwei Jesukristobtä mikani gare munye ni mda mdakwe. Ngöbö Üai Deme di kri kä käinbti juani

ara jire köböire niaratre kákwe kukwe ye mikani gare munye. Kukwe ye abko angele kä käinbti tö gai bäri arato.

Munkwe nüna deme

¹³ Ye mden kisete, munkwe ja mika juto nüne Ngöbökrä amne munkwe töbika kuin ja käne. Erere arato, Jesukristo jatadita, ye näire Ngöbökwé mun dianditari ünän täte ja moto kuinbti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe. ¹⁴ Käne mun ngämi tödeke Ngöböbti angwane, mun tö namani kukwe kämekäme nuein abko erere munkwe nuenbare, akwa mtare abko, mun nena Ngöbö ngäbriänkäre amne munta Ngöbö mike täte, aisetse mun nämane nüne käne, ye kwrere munkwe ñan nüna mda. ¹⁵ Akwa Ngöbö mun käräkä jakrä abko deme, aisetse munta nüne ngwane, munkwe nüna deme niara kwrere, ¹⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kákwe niebare krörö ja Kukweibtä:

Ti abko deme,

aisetse munkwe nüna deme, *Levítico 11.44-*

45

niebare kwe.

¹⁷ Ye abko, munta blite Ngöböbe angwane, “Ti Rün” munta niere ie amne Ngöbö ye ara tä kukwe ükete nikrä angwane, ni jökrä tä ja kwrere Ngöbö okwäte, aisetse nita dre dre nuene abko erere btä kukwe ükateta kwe. Ye mden kisete, munkwe nüna ni menteni kwrere kä nebtä amne munkwe Ngöbö mika ütiäte kärekäre jae, ¹⁸⁻¹⁹ ñobtä ñan angwane, mun mräkä kirakira nämane nüne ngwarbe amne kukwe ütiäte ñakare, btä nämane ja kite, ye kwrere mun jatani nüne siba niaratre täbti, akwa Ngöbökwé mun kökanintarita jakrä. Mun kökanintarita kwe, ye abko ñan oro amne ngwianbti mun kökanintarita kwe. Oro amne ngwian ye abko tä niken ngwarbe. Akwa kordero kuin deme, bren ñakare bian nä-

mane Ngöböye ja ngite ütiäre, ye kwrere Kristo käkwe ja biani müre ketadre krusobtä abko däriebti Ngöbökwé mun kökanintarita, ye nena gare kuin munye. ²⁰Ye abko, Ngöbö ngämi kä ne dätäre, ye känenkri Kristo mikanina biare kwe rükakäre kä nebtä, akwa kä mrä ne ngwane Ngöbökwé juani müre ketadre mun kräke. ²¹Kristo köböire munta Ngöbö mike era jae, käta tödeke bti mtare. Kristo krütani ye abko Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, bti nikani ngwenante kä käinbti, kanti mikani ütiäte kri kwe. Kristo ye mden köböire munta tödeke Ngöböbti amne munta ngibiare ngäbti kisere.

²²Mtare kukwe era metre Kristobtä mikata täte munkwe, ye köböire abko Ngöbökwé mun mikanina deme ja ngwäreki mun mräkä tarekäre era metre jökrä. Ne aisete ja di ngöi jökrä munkwe ja tare era metre kwärikwäri, ²³ñobtä ñan angwane mun därebareta bobukäre. Mun meye amne mun rün tä krüte, yekri mun därebare käne, akwa Ngöbö Kukwei nire amne tä kärekäre, ye köböire mun därebareta. ²⁴Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni jökrä kä nebtä abko tä mikä kwrere amne, ni kuin bä nuäre nuäre abko tä kri blü kwrere.

Mikä tä bä ngrötökä jötrö amne kri blü tä näkäenkä jötrö, ye kwrere nita jötrö kä nebtä,

²⁵Akwa ni Dänkien Ngöbö abko Kukwei tä kärekäre, *Isaías 40.6-8*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Ni Dänkien Kukwei ye mden abko Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä abko mikani gare munye.

2Ye mden kisete, kukwe käme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe amne, ni ngöka bätäkä ngwarbe ye kite jökrä temen munkwe. Erere arato, ja bä mika kuin au, ye kite temen munkwe amne, jän-

drän ni mdakwe ie mun töta nebe jakrä amne näkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe. ²⁻³Ye abko, ni Dänkien moto kuin era metre nena gare täte munye, aisete ngäbäkre chi tä däreke käta nebe kian känene duadre jae abko te tä niren, ye kwrere jändrän jökrä Ngöbökwé kuin deme mun mikakrä niren, ye abko munkwe känantari kisere jae, Ngöbökwé mun dianintari ño rabadre nüke gare bäri munye abkokäre.

Jesukristo abko jä nire kwrere

⁴Mdakäre abko, jä ütiäte kri mika nämane ju gräre, ye kwrere ni Dänkien Jesukristo abko ütiäte kri munkrä. Niara abko jä ütiäte ye kwrere, akwa niara abko nire. Niara ken munkwe kröta. Ni Dänkien abko ütiäte kri jä ütiäte kwrere, akwa nitre kä nebtä käkwe trö kwitani ie, akwa Ngöbökwé dianinkä jakrä amne ütiäte kri kräke. ⁵Ye abko, Jesukristo köböire Ngöbökwé mun mikanina nire arato. Jä jue mikata ño, ye kwrere Ngöböta mun ükekrö ketetibe, käkwe ja Üai mikani nüne munbtä mun mikakäre ju kwrere jakrä, mun rabadre sribire niarakrä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre deme kwrere amne, Jesukristo köböire mun rabadre jändrän kuin bien Ngöböye niara Üai diebti kä mikakäre nuäre Ngöböbti. ⁶Yebtä abko, Ngöbökwé niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:

Tita ni mike iti Sión nete abko jä bäri ütiäte ju mikakrä kwrere.

Ni jä kwrere ne abko bäri ütiäte kri ju gräre, aisete tikwe dianinkä mikadre nete.

Aisete nire nire käkwe tödekadre ni yebti abko Ngöbökwé ñan mikadi ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaías 28.16*

abko niebare Ngöbökwé Jesukristobtä. ⁷Angwane mun Ngöbö mikaka era jae

abko kräke ni jä ütiäte kri kwrere abko ütiäte kri, akwa nire nire käta tödeke ñakare Jesubti abkobtä Ngöbö Kukweita blite abko erere tä nebe bare krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Salmos 118.22

⁸ Mdakäre abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Niara abko jä kwrere btä ni mda mda ngoto ritadite angwane, näin ngitiekä temen jä yebti ta, erere Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen,

Isaías 8.14

nieta Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä. Niaratre tä ngoto ritete kore Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane ñan tö Ngöbö Kukwei Jesukristobtä mikai täte, dokwäre Ngöbökwé kukwe mikanintbe kira kräke, ye erere rabadi bare btätre, käkwe ja ngie nuadi.

⁹ Akwa mun tödekaka Jesubti ara jire abko ja mräkäre dianinkä Ngöbökwé jakrä. Erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire jrei ngwärekri, ye kwrere Ngöbökwé mun mikani sribire jakrä. Amne mun abko juta deme Ngöbökwé. Mdakäre abko, mun abko jen Ngöbökwé. Niarakwe mun dianinkä kore jakrä angwane, jändrän kuinkuin nuenbare kri krübäte kwe munkrä, ye abko mun rikadre mike gare ni mda mdaye abkokäre. Mun nämane nüne kä ikote Ngöbö okwä bäre mento, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun käräbareta nüne kä trä kuin bä nuäre jen kwe te. ¹⁰ Mdakäre abko, käne mun nämane ngwarbe, ütiäte ñakare juta kwrere, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun juta Ngöbökwé mtare. Erere arato, mun ñan nämane ruentari tare Ngöböye, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ruentari tare kri ie.

¹¹ Ti mräkätre tare tikwe, ti bike kukwe ribere krörö munye: Munta nüne ni menteni kwrere kä nebtä, aisele kukwe käme mdeita nebe munye, käta rüere mun rüere, ye käkwe ñan mun ganaindre, abkokäre munkwe ñan kä bian ie jabtä. ¹² Angwane nitre ie Ngöbö gare ñakare, ye okwäbti munkwe nüna kuin, ñobtä ñan angwane bäsi ni kukwe kämekäme nuenkä btä ñäkä blo, ye kwrere jire tädre ñäke mun rüere mtare, akwa munkwe jändrän kuin nuendi niaratre okwäbti ne ngwane, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye ngwane niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä kukwe kuin nuenbare munkwe yebtä.

Gobran kukwei amne ni bkänkä kukwei mikadre täte

¹³ Mdakäre abko, ni Dänkien rabadre ütiäte ni mda mda okwäte, abkokäre ni jökrä tä mikani gobrane ji dokwäte, ye munkwe kukwei mika täte abko krörö: emperador romanobo tä bäri ji dokwäte, aisele munkwe mika ütiäte jae. ¹⁴ Erere arato, gobran mda mda juanta emperadorekwe nitre kukwe kämekäme nuenkä töi diankäre amne ni jändrän kuin nuenkä abko mikakäre ütiäte, ye munkwe mika ütiäte arato, ¹⁵ ñobtä ñan angwane nitre töi ñakare käta blite ngwarbe mun rüere abko ngwärekri munkwe jändrän kuin nuendre niaratre kukwei ötakäre abko ie Ngöbö tö. ¹⁶ Ngöbökwé mun ngite dianinkä mento munbtä käkwe mun tikaninte, akwa ye köböire munkwe ñan bika kuin, kukwe kämekäme nuenkäre janknu tiebe. Akwa ni klaboré Ngöbökwé käkwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nüna. ¹⁷ Mdakäre abko, munkwe ni jökrä mika ütiäte jae: Munkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti tare amne munkwe Ngöbö jürä ngwian amne emperador abko mika ütiäte munkwe.

¹⁸ Mdakäre abko, mun klabore ni mda mdakwe, ye abko käkwe mun bkänkä kukwei mika täte jökrä amne munkwe mika ütiäte jae arato. Ye abko mun bkänkä moto kuin amne moto jåme, ñan ye aibe munkwe kukwe mikadre täte kore, akwa mun bkänkä moto kåmekåme ye kukwei mika täte munkwe arato, ¹⁹ ñobtä ñan angwane ni ja mike ngite ñakare, akwa ni mikata ja ngie nuen ngwarbe amne, nita Ngöbö mike täte, aisete nita nebe kwekbe jirekåbe ja tare nike båtårekå kore, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye. ²⁰ Mun klabore kåkwe ja mikadre ngite abtä mun mikadre ja ngie nuen, yebtä abko tädre ja tare nike båtårekå, ye abko rabadre ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane mun mikadre ja ngie nuen metre kwe. Akwa munkwe jåndrån kuin nuendre, dokwåre mun mikadre ja ngie nuen angwane, mun tädre ja tare nike kwekbe båtårekå, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye, ²¹ ñobtä ñan angwane Kristo kåkwe ja tare nikani kore kåne munkrä, ye kwrere munkwe ja tare nikadre arato, abkokåre Ngöbökwåre mun kåråbare jakrä. Ne aisete ja tare nikadre ño, ye abko Kristo kåkwe bå mikani kåne abko erere munkwe nuendre abko krörö:

²² Kristo kåkwe ja mikani ngite ñakare Ngöbö rüere amne, ni mda mda ngökani ñakare kwe, *Isaías 53.9* abko nieta Ngöbö Kukweibtå. ²³ Akwa niara rüe namani ñåke taretare ie angwane, namani kwekbe, ñåkåbare ñakare tare kwe ietre. Erere arato, mika namani ja tare nike krübåte angwane, rüe råtåninkå ñakare kwe amne Ngöbö abko kukwe ükatekå metre, ye aibe ie namani ja mike gare jirekåbe. ²⁴ Kristo ara jire kåkwe kõtå mikani au nikrä amne müre ketani krusobtä ni diåre, ye ngwane ni nåmane ja mike ngite krübåte Ngöbö rüere abko dianinkå jökrå mento nibtå kwe. Ne köböire abko ni krütani

kåta ja mike ngite ñakare mda Ngöbö rüere, ye kwrere nikwe ñan ja mikadre ngite mda Ngöbö rüere amne nikwe nünandre kuin era metre, abkokåre Kristokwe ja biani müre ketadre au ni diåre. Erere arato, Kristo mikani tråine ngrabare, bti krütani, ye köböire abko mun namaninta kuinta. ²⁵ Krütani kore munkrä, ñobtä ñan angwane obeja tä nente angwane, tä niken ngwarbe kwåråkwårå, ye kwrere mun nåmane nån mente Ngöböye, akwa mtare mun jataninante Jesukristoye. Ni obeja ngibiåka tä obeja ngibiare kuin, ye kwrere Kristo tä mun ngibiare amne tä mokrere munbti.

Kukwe ni gure gure kråke

3 Ne kwrere arato, mun merire gure gure kåkwe ni brare munkwe kukwei mikadre ütiäte, ñobtä ñan angwane nane ni brare ruåre abko ñan tä tödeke Jesubti, akwa mika ütiäte jae munkwe amne munkwe nünandre kuin, ne ngwane ñan munta blite Jesubtä ben abtä tödekadre bti kwe, akwa munta nüne kuin ye köböire jatadi tödeke bti, ² ñobtä ñan angwane Ngöbö kåik-itarekå kwårå munta nüne kuin deme ni brare munkwe okwåbti, ye köböire jatadi tödeke Jesubti. ³ Akwa munkwe ñan ja dåte båtåkå ngwarbe ngrabare ja bå mikakåre nuåre amne, munkwe ñan ngwian gate ja dokwå sökåkrå båtåkå ngwarbe ja bå mikakåre nuåre. Erere arato, munkwe ñan jåndrån orore tuåre-tuåre mika ja ngrabare ja bå mikakåre nuåre amne ütiäte amne, munkwe ñan dån kuinkuin ütiäte krikri kita jåbtå ja bå mikakåre nuåre ngrabare. ⁴ Akwa munkwe ja moto mika kuin, kåkwe nuna jåme ja bå mikakåre nuåre. Ja tõi amne ja moto mikadre kuin kore munkwe, ye ngwane mun bå rabadi nuåre kårekåre. Ja bå mikadre nuåre kore, ye abko ütiäte kri Ngöbö ngwårekri. ⁵ Ne kwrere arato

meri deme deme nünanka kira tödekaka Ngöböbti nämane ja bä mike nuäre, kä nämane ja moto mike kuin amne jäme ja bä mikakäre nuäre. Niaratre nämane brare kwe mike ütiäte jae amne nämane kukwei mike täte ⁶Sara kwrere. Sara abko käkwe brare kwe Abraham kukwei mikani täte käkwe “ti dänkien” niebare ie. Mun merire merire abko käkwe nünandre metre kore amne munkwe ñan kä jürä ngwiandre jabtä ne ngwane, mun rabai Sara kwrere.

⁷Mun brare gure gure abko ie nüna rüka gare kuin meri munkwe yebe. Meri abko di ñakare ja kwrere munbe, aisete munkwe mika ütiäte amne munkwe ngibia arato, ñobtä ñan angwane ja moto kuinbti Ngöbökwé mun brare käräbare nünakäre kärekäre jabe, ye kwrere Ngöbökwé meri ye käräbare arato nünakäre kärekäre jabe, aisete munkwe meri munkwe ye mika ütiäte. Munkwe blitadre Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mun kukwei kadre ngäbti, abkokäre munkwe nüna kore ben.

⁸Mdakäre abko, mun jökrä käkwe nüna jäme ketetibe jabe amne ja raba ruen ja kwrere jökrä munye ja die mikakäre kwärikwäri. Erere arato, ni ja mräkäre käta ja tarere, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. Erere arato, munkwe ja moto mika kuin jakrä amne munkwe bika tidrä jabtä kwärikwäri. ⁹Ye abko, ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere angwane, munkwe ñan kukwe nuenta blo btä ja dokwäre. Erere arato, ni mdakwe ñäkä taretare munbtä angwane, munkwe ñan ñäkäta taretare btä ja dokwäre amne munkwe ja di kärä kräke Ngöböye jirekäbe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun käräbare jakrä ja di biankäre munye Kristo köböire, aisete munkwe ñan ja ngie mika. ¹⁰Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane

Nire nire tö nünai kuin amne tö kä tuai nuäre jabtä,

ni ye abko käkwe ñan ñäkä taretare ni mda mdabtä amne ñan ni mda ngöka kwe.

¹¹Erere arato, jändrän käme Ngöbö rüere, yebtä kä mikaka kwe amne jändrän kuin nuen kwe.

Mdakäre abko, ja töi mika kwatibe kwe nüne jäme ni mda mdabe amne rankwa janknu kä jäme ye jiebtä arato, ¹²ñobtä ñan angwane ni nüne metre abko ni Dänkien tä ngibiarebti.

Erere arato, tä blite Ngöböbe angwane, niara tä biare kukwe kaen ngäbti.

Akwa ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko kräke Ngöbö motota nebe romon, *Salmos 34.12-16* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹³¿Ne aisete munkwe ja kitadre jändrän kuin aiebtä, ye ngwane nirekwe kukwe nuendre blo mun rüere? Bäsi ni ñakare jire. ¹⁴Akwa nane nünanbtä kuin, ye dokwäre ni mdakwe mun mika ja tare nike ne ngwane, Ngöböta ja di bien munye, jaisete munkwe kä ngwian nuäre jabtä! Amne munkwe ñan ni ye jürä ngwian jabtä amne mun ñan rek-wetaka käne arato, ¹⁵akwa munkwe ja töi mika kwatibe Kristo mikakäre ütiäte ja Dänkien kwrere. Erere arato, ñobtä munta tödeke Kristobti, käta ngibiare ngäbti, ye ni mda mda ngämi kite ngwentari munye, känenkri munkwe ja mika juto biare kukwe kakäre ngäbti. Akwa ja moto jämenbti munkwe blita bentre amne munkwe ja mika bobre, käkwe ni mda mda mika ütiäte jae niaratre kukwei kare ngäbti. ¹⁶Erere arato, ja ñan rabadre ruen ngite munye Ngöbö ngwärekre, abkokäre munkwe nüna kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristobti, abtä munta nüne metre, yebtä ni ruäre tä ñäke blo mun rüere, ye abko rabadreta

ja gaire, abkokäre munkwe nuna metre. ¹⁷Tita niere kore, ñobtä ñan angwane jändrän kuin nuenbtä nikwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ne ngwane, rabadre kuin nikrä ja tare nike kore; akwa nikwe ja tare nikadre jändrän käme nuen dokwäre, ye abko rabadre käme nikrä, ¹⁸ñobtä ñan angwane Kristo ara jire käkwe ja tare nikani amne krütani ni ngite Ngöbö rüere diankakäre mento nibtä, ye abko nuenbare batibe kwe amne namani ütiäte kärekäre. Kristo abko ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa niara krütani ni ngite ngite ngwiankäreta Ngöböye. Ye abko, Kristo müre ketani, akwa ngwäkä ye abko Ngöbö Üai käkwe mikaninta nire. ¹⁹⁻²⁰Ye kwrere üai kämekäme nämane kira Noé näire käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte abko nämane kitani ngite abko ie Kristo käkwe dre dre nuenbare amne dre dre nuendi kwe abko Kristo Üai jananbare mike gare. Noé nämane ru dätere angwane, nire nire jatadita Ngöböye abko Ngöbö nämane ngibiare bätärekä, akwa ye ngwane ni braibe namani dianintari. Ni ni kwäbe namani dianintari ñöbti Noébe. ²¹Ñöbti niaratre namani dianintari kira, ye abko nitre tödekaka Jesubti ngökata ñöte bä mikani kwetre ye kwrere. Jesukristo krütani, bti Ngöbökwé mikaninta nire, ye köböire abko nita nebe dianintari abko ni ngökata ñöte tä bä mike. Akwa ni ngökata ñöte, yebti ñan ni rabadre merebe ngrabare, abkokäre ni ngökata ñöte. Akwa ni ngökata ñöte angwane, Ngöbökwé ni töi mikadre merebe abko nita kärere Ngöböye. ²²Amne Kristo mikaninta nire Ngöbökwé, yebti abko nikaninta kä käinbti amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö küde ruenkri sete amne, angele btä üai käme mda mda dite krikri, ye abko namani mikani jökrä Kristo ngoto täni.

Nünandre Ngöbökrä

4 Mdakäre abko, Kristo käkwe ja tare nikani ja ngrabarebti, ne aisete munkwe ja mika biare ja tare nikakäre niara kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ja tare nikanina ja ngrabarebti, ye abko nämänena biare kukwe kämekäme kite temen nünakäre Jesukristo kräke abko erere nuenbare kwe. ²Ye mdenbtä, kukwe kämekäme mdei ie, yebtä ñan tä ja kite mda, akwa nünandre ño kwe, ie Ngöbö tö, ye kwrere tä nüne. ³Nitre ie Ngöbö gare ñakare tö nünai ño, ye kwrere munkwe nünabare raire arato abko krörö: Mun nämane nüne nukro kwrere, jändrän käme aibe mdei nämane nebe munye, amne mun nämane mröre krikri, kä nämane dröbare amne, mun nämane dö ñaen kabre krübäte kä mikakäre nokre amne jändrän ngwarbe kämekäme abko mun nämane mike ütiäte ngöböre jae.

⁴Akwa mtare abko, nitre ñakare tödekaka Jesubti käta kukwe kämekäme nuene kabre krübäte, ye ben munta dikekä ñakare gwaire mda, ye mdenbtä abko niaratre ñan töita nebe krütare munbtä, käta ñäke blo mun rüere mtare. ⁵Akwa Ngöbö kukwe ükatekä ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye ngwärekri niaratre käta kukwe nuene kämekäme ye rükadi niere jökrä. ⁶Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni kräke, abkokäre ni ngämi krüte, känenkri Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare ietre. Nire nire käkwe tödekani Jesubti abko Ngöbökwé ñan mikani ja ngie nuen. Abti niaratre krütani ni jökrä kwrere, akwa niaratre üai namani nüne kärekäre Ngöböbe.

⁷Kä mrä kitera nüke, aisete mun rabadre blite Ngöböbe, abkokäre munkwe töbika metre amne munkwe töbika kuin ja käne arato. ⁸Bärire mda abko, nita ja tarere era metre

kwärikwäri angwane, ni mdata ja mike ngite ni rüere angwane nita juto biare denkä jabti ta, aisete munkwe ja taredre kri kwärikwäri, ye abko bäri kuin. ⁹Erere arato, munkwe ja ka ngäbti kuin kwärikwäri ja gwiriete, akwa yehti munkwe ñan ngra ngrata jabtä kwärikwäri. ¹⁰Mdakäre abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä, käkwe ja di biani bätäkä ngwarbe munye abkobti munkwe sribidre, ye kwrere munkwe sribi kuin ni mda mdakrä, Ngöbökwé ja moto mikani kuin bätäkä ngwarbe munkrä, ye kwrere munkwe sribi abko krörö: ¹¹Munkwe blita ni mda mdabe angwane, Ngöbö ara jire tä blite mun köböire ni mda ye die mikakäre, kwrere jire munkwe blita. Erere arato, munkwe sribi ni mda mda die mikakäre angwane, Ngöböta ja di bien ño munye, ye erere bti munkwe sribi nuen ja di ngöi jökrä ni mda mdakrä, munkwe dre dre nuendre, yehti Ngöbö rabadre käikitaninkä Jesukristo köböire abkokäre. Ngöbö aibe abko rabadi käikitaninkä amne di rabadi kri kärekäre arato. Abko kore se. Amen.

Munkwe ja tare nikadi tödekabtä Jesubti

¹²Ti mräkätre tare tikwe, ñukwä jutra ngire tä ni kukwe tare, ye kwrere jire munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, yehti munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rabadi bare kore, aisete ñan raba tuen bä jene munye. ¹³Akwa Kristo käkwe ja tare nikani ño, ye kwrere munta ja tare nike gwaire ben, ye abko munkwe käi ngwian nuäre jabtä, Kristo jatadita ja di kri bä nuärebti angwane, kä rabadre bäri nuäre munbtä niarabe gwaire abkokäre. ¹⁴Erere arato, munta tödeke Kristobti, ye dokwäre ni mdakwe ñäkä taretare munye angwane, munkwe kä ngwian nuäre jabtä, ñobtä

ñan angwane Ngöbö Üai bä nuäre tä nüne munbtä aisete. ¹⁵Akwa nane mun raba ja tare nike angwane, ñan ni mda kämikabtä amne ñan gobtä mun tädre ja tare nike. Mdakäre abko, ñan ja mikabtä ngite bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere amne ñan ja mikabtä kukwe jenenante ta, abtä mun tädre ja tare nike, ie ti tö. ¹⁶Akwa mun abko tödekaka Kristobti, abtä munkwe ja tare nika ne ngwane, mun ñan raba ja gaire, akwa mun kädeka Kristobti angwane, munkwe Ngöbö käikitaka jirekäbe, ¹⁷ñobtä ñan angwane mtare ni jen Ngöbökwé käta kukwe käme nuene Ngöbö rüere angwane, Ngöböta töi den käta mike ja tare nike. ¿Ye abko, ni tödekaka Kristobti ara jire btä kukwe tare rakadrekä kore, se abko nitre käta kukwe kuin Jesubtä mike ñakare täte abko kräke kukwe rabadi ño mrä? ¿Aitee, Ngöbökwé niaratre mikadi ja tare nike kri krübäte! ¹⁸Mdakäre abko,

nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekrei, akwa töi diankäre Ngöböta mike ja tare nike, akwa mrä niaratre rabadi dianintari.

¿Kore ne ngwane nitre diän diän ja mikaka ngite Ngöbö rüere abko Ngöbökwé dianditari ya? Ñakare, *Proverbios 11.31*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁹Ne aisete munkwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ye erere munkwe ja tare nika ka ngäbti. Akwa Ngöbö mun dätekä, ye kisete munkwe ja mika amne niarakwe ja kukwei mikadi täte, käkwe mun dianditari amne mun rika jändrän kuinkuin nuene janknu.

Ñan bikadre kri, akwa ja mikadre bobre

5 Mtare nitre ji ngwianka tä mikani ji dokwäte mun ngätäite, ye abko ti tö töi diain mda, ñobtä ñan angwane ti abko unbre arato amne tita sribire nitre

ji dokwäte ye kwrere. Erere arato, Kristo käkwe ja tare nikani kri, ye tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita kädriere ni mda mdabe. Erere arato, Kristo jata-dita angwane, rabadi ütiäte kri, ye ben gwaire ti rabadi mikani ütiäte arato abko gare kuin tie, aisete ²mun unbre unbre ji dokwäte, ye ie ti bike niere krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä obeja kwrere Ngöbö ngwärekrei amne tä mikani ngibiadre munye, ye abko munkwe ngibia kuin, akwa munkwe niaratre ngibia ja moto kuinbti, Ngöbö tö ie ye kwrere. Akwa munkwe ñan ja moto mika iko niaratre ngibiabtä. Erere arato, munkwe ñan niaratre ngibia ngwian ganainkäre jae, akwa munkwe kä ngwian nuäre jabtä niaratre ngibiakäre. ³Erere arato, nitre tä mikani ngibiadre munye, ye munkwe ñan ja mika dänkiene, akwa niaratre käkwe nünandre kuin, abkokäre mun ara jire käkwe nuna kuin niaratre okwäbti. ⁴Abti Kristo, Obeja Ngibiaka Bäri Ütiäte Kri, ye jatadi nuketa angwane, korona bianta ni ganankaye, ye kwrere jändrän ütiäte biandi kwe munye, käkwe mun mikadi ütiäte kri amne ye abko ñan rikadi ngwarbe jire chi.

⁵Erere arato, nitre unbre unbre tä ji ngwianka mun bati bati käne, ye munkwe kukwei mika täte. Erere arato, ja moto jämenbti mun jökrä käkwe bika tidrä jabtä kwärikwäri amne munkwe ñan bika kri jabtä, akwa munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö: Nire nire käta bike kri abko rüere Ngöbö motota nebe romon.

Akwa nire nire käta bike tidrä Ngöbö ngwärekrei abko kräke Ngöböta ja moto mike kuin, *Proverbios 3.34*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁶Kä jatadi angwane, Ngöbökre mun mikadre ütiäte, abkokäre munkwe bika tidrä Ngöbö di kri yebtä. ⁷Amne kukwe ño ño tä mun kisete, abtä munta

töbike kri, ye munkwe kita jökrä Ngöbö kötärä, ñobtä ñan angwane Ngöbö töita käre munbtä.

⁸Mdakäre abko, kwra lion ie mröta nebe angwane, tä niken ngwäne krikri, käta niken jändrän känene kwetadre jae, ye kwrere jire mun rüe diablu Satana tä näin ni känene juankäre ngwarbe, aisete munkwe töbika kuin ja käne amne munkwe mokre jabtä au. ⁹Akwa munkwe tödeka kwatibe Ngöböbti amne munkwe nünanka dite jabtä rükäre mun rüe Satanabe, ñobtä ñan angwane munta ja tare nike, ye kwrere mun mräkä tödekaka Jesubti kä jökräbti temen tä ja tare nike arato. Yebtä munkwe töbika, käkwe nünanka dite jabtä. ¹⁰Munkwe ja tare nikadi bä jötrö mda, yebtä Ngöbö ja moto mikaka bäri kuin ni kräke käkwe ni käräbare nünakäre kärekäre kä nuarete kä käinbti Jesukristo köböire, Ngöbö ye ara jire käkwe mun mikadi juto biare nüne jakrä. Erere arato, mun mikadi nünenkä dite kwe amne ja di biandi kwe munye amne mun mikadi dikekä janknu kwe Jesukristobe arato. ¹¹Ne aisete Ngöbö di raba kri jändrän jökrä bti ta kärekäre, ie ti tö. Abko kore se. Amen.

Kukwe mrä

¹²Mräkäre abko, ti mräkä Silvano abko tä tödeke era metre Kristobti tuen tie, aisete niara köböire tita tarä tike chi munye, mun die mikakäre. Ngöbökre ja moto mikani kuin munkrä, käkwe jändrän kuin nuenbare munkrä abko rabadre gare munye arato, abkokäre tita tarä ne tike. Ngöböta mun tarere kore, yebtä munkwe nünanka dite dite.

¹³Amne juta Roma nete, ne arabe kädianta Babilonia arato, ne kanti nitre tödekaka Kristobti tarä arato abko käta köbö kuin juen munkrä. Ngöbökre mun dianinkä jakrä, ye kwrere niaratre dianinkä jenena jakrä kwe arato. Erere

arato, Marcos, ti ngobo tikwe Ngöbö
käbti käta köbö kuin juen munkrä.
¹⁴Amne munta ja tarere kwärikwäri, ye
bä mikakrä abko munkwe ja demain

kwärikwäri köbö ngwianretari kwära
jae. Mun abko nena Kristokwe, yebtä kä
jäme raba jökrä. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Pedrokwe

2 Pedro

Simón Pedro käkwe tärä ne tikani. Pedro kebera krüte abko namanina gare ie, ye abko niebare kwe 2 Pedro 1.12-15. Pedro käkwe tärä ne tikani kukwe era metre Jesubtä mikakäreta töre nitre tödekaka Jesubtiye, niaratre käkwe nünandre deme amne nünandre janknu kwetre Jesu kräke abkokäre. Mdakäre abko ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti rükadre nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre abko Pedro tö namani mikaita töre ietre. Nitre ye abko ni ño amne tätre nüne ño abko Pedrokwe niebare ietre. Nitre ni ngökaka ye abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kri. Mräkäre abko, kukwe rakadrekä ño ño kä mrä abko Pedrokwe mikaninta töre arato. Kä mrä ye jatadre jötrö, aiseté ja di ngöi jökrä nünandre deme Jesukristo mikakäre ütiäte abko Pedrokwe niebare.

Erere arato, Jesukristo jataita era metre, akwa Ngöböta ni jökrä ngwen ruentari tare jae amne tö ni jökrä tuai ja töi kwite niara kukwäre amne tö bäri ni kwati tuai tödeke niara Odei Jesukristobti, ye aiseté ñan tö Jesukristo juainta gwängwarbe, akwa tä ni ngibiaiäre bätärekä bätärekä abko Pedro tö namani mikai gare. Kukwe kabre 2 Pedrobttä abko ja kwrere tärä Judabe.

Pedrota köbö kuin juen

1 Ti Simón Pedro, ti abko sribikä Jesukristokwe amne ti abko Jesukristo kukwei ngwianka arato. Ngöbö nikwe Jesukristo abko ni Diantarikä abko bti nunta tödeke, ye kwrere munta tödeke niarabti arato. Jesukristo abko ni metre, käkwe ni die mikani tödeke jabti. Mun ye abko kräke tita köbö kuin juen tärä

nebtä. ²Angwane Ngöbö nükani gare munye amne Jesukristo nükani gare munye, aiseté niaratre käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne mun mika nüne jame kwetre, ie ti tö, kätä tärä tike munye.

Ngöbökwe ni kәрäbare abko erere nikwe nünandre

³Ngöbö nükana gare nie, ye mden köböire ja di kribti jändrän jökrä ütiäte nünankrä metre biani kwe nie. Ja di kri bä nuärebti amne ja moto kuinbti niarakwe ni kәрäbare jakrä. ⁴Ja di kri bä nuäre amne ja moto kuin, ye köböire abko jändrän kuin ütiäte kri köböi mikani Ngöbökwe nie. Jändrän kuin, ye köböire abko jändrän kämekäme mdeita nebe nie käkwe ñan mun juandre ngwarbe, akwa munkwe kwäräbedre amne, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye kwrere mun rabadre nüne, abkokäre jändrän kuin köböi mikani kore kwe nie.

⁵Ye mden kisete munta tödeke kwatibe Jesubti, ye bärire mda abko nünandre kuin Ngöbökrä, ye jiebtí mun rankwa ja di ngöi jökrä; amne nüna kuin Ngöbökrä, ye bärire mda abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye abko jiebtí mun rankwa; amne ⁶Ngöbö rabadre gare bäri kuin munye, ye bärire mda abko ja ngibiadre kuin au kukwe kämekäme ngäniene, ye jiebtí mun rankwa. Erere arato, ja ngibia kuin au, ye bärire mda abko jändrän jökrä ngibiadre bätärekä, ye jiebtí mun rankwa; amne jändrän jökrä ngibia bätärekä, ye bärire mda abko nüna metre Ngöbökrä, ye jiebtí mun rankwa. ⁷Erere arato, nüna metre Ngöbökrä, ye bärire mda abko nitre tödekaka Jesubti, ie ja rabadre ruentari tare kwärikwäri, ye jiebtí mun rankwa amne, ja rabadre ruentari tare kwärikwäri nie, ye bärire mda abko munkwe ja taredre kwärikwäri abko jiebtí mun rankwa. ⁸Munkwe

nünandre kore bäri mda köbö kwatirekwatire, ye ngwane ni Dänkien Jesukristo nükani gare munye, ye kräke munkwe jändrän kuin nuendi amne munkwe ñan nünandre ngwarbe. ⁹Akwa jändrän jiebti mun rankwadre tikwe nini, ye nire nire tä bkäne ñakare ne ngwane, ni ye abko tä nüne ni okwä kä ikote kwrere. Erere arato, ni ye tä töi ngitiekä ñakare metre, aisete kä tuen känime ja käne nie, kwrere jire tä nüne amne, niara nämane ja mike ngite käne Ngöbö riere, ye abko ni Dänkien Jesukristo käkwe dianinkä mento btä amne bätäninte jökrä btä kwe, ye abko tä käikwitekä jabti.

¹⁰Ne aisete ti mräkätre tikwe, Ngöbökwé mun käräbarera jakrä amne mun dianinkära jenena jakrä kwe, ye rabadre era munkrä, aisete jändrän ye jiebti mun rankwa kisere janknu, ñobtä ñan angwane munkwe ye nuendre ne ngwane, munkwe ñan ni Dänkien gibiadrekäta jire chi ¹¹amne ni Dänkien, ni Diantarikä Jesukristo tä gibrane kärekäre, ye kanti Ngöbökwé mun kadi ngäbti kise kubu ja kanti sete.

Nire nire kukwei era metre abko ie olo ketadrete

¹²Ne aisete, kukwei era metre diribarera munye abko nena gare metre munye, yebtä munta nünenkä dite, akwa tikwe mikadita töre käre munye. ¹³Ti tä nüne kä nebtä ne ngwane, tikwe kukwei ye mikadreta töre munye ruen tie, ¹⁴ñobtä ñan angwane ti kebera krüte abko ni Dänkien Jesukristo käkwe mikani gare tie, aisete tita niere kore munye. ¹⁵Ti krütadrera, ye täbti kukwei ye tädre töre käre munye, abkokäre ti ngämi krüte, känenkri tikwe sribidi ja di ngöi jökrä kukwei ye mikakäreta töre janknu munye.

¹⁶Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo abko di kribti jatadita, ye abko nunkwe diribare munye. Ye abko

ñan kukwei mikanintbe ngwarbe kira mun ngökakäre abko niebare nunkwe munye, akwa nunkwe ni Dänkien di kri bä nuäre tuaba ja okwä jenbti abko erere nunta niere. ¹⁷⁻¹⁸Nun nämä ngitio demenbti ni Dänkien Jesube angwane, Ngöbö ni Rün käkwe ni Dänkien mikaba ütiäte kri abko trä rababa bä nuäre, ye nunkwe tuaba. Erere arato, kä ye kanti Ngöbö kukwei jaraba krörö kä käinbti nunye: “Ni ne abko ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä”, nieba Ngöbökwé kä käinbti, ye abko kukwei nuaba ja olo jenbti nunkwe arato.

¹⁹Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe kukwei niebare ni Dänkienbtä, ye mikaba bäri era nun okwäte. Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä ni Dänkienbtä abko munta tuente, yebtä munkwe ja töitika kuin, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe kukwei niebare ni Dänkienbtä, ye abko ñotra trä kä ikote ye kwrere tä nunkrä mtare. Akwa ni Dänkien Jesu jata-dita angwane, muke kri tä kite dekä käin, abti käta kite ngwen, ye kwrere ni Dänkien rükadita angwane, kä trä tikadikä jökrä kwe mun töite. ²⁰Akwa kukwei krörökrörö rabadre gare metre munye: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe Ngöbö kukwei niebare, ye abko tä dre dre niere abko niaratrekwe ükaninte ñakare jire au, ²¹ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre ye käkwe ñan Ngöbö kukwei niebare jire chi ja töi jenbti au, akwa Ngöbö Üai Deme ara jire käkwe niaratre jie ngwiani Ngöbö kukwei niere abko erere niebare kwetere.

Ngöbökwé nitre dirikä blo mikadi ja ngie nuen

2 Akwa ni ja bä mikaka Ngöbö kukwei niekä nämänena kira nitre israelita ngätäite, ye kwrere arato rükai

mun ngätäite. Niaratre ye abko töi käme, abkobti kukwe bäri blo diridi tiebe kwetre munye abko köböite ni ruäre käkwe ni Dänkien Jesu tuadimetre. Ni Dänkien käkwe nitre ja bä mikaka dirikä kwrere kökanintarita, akwa niaratrekwe rükan-dite. Niaratre käkwe diridi blo munye, ye dokwäre abko Ngöbökwre niaratre mikadi ja ngie nuen bäri jötrö. ²Nitre ye käkwe kukwe gaidre nuendi, akwa ye jiebti ni kwati näin. Ye köböite abko ji era metre ni Dänkienkwe abko rüere ni kwati käkwe ñäkädi blo. ³Mdakäre abko, nitre bikaka Ngöbö kukwei dirikä ye abko tö rabadi krübäte ngwianye, käkwe kukwe ngwarbe tandi ngwian di-ankakäre munkän. Akwa kira Ngöbökwre niaratre mikadre ja ngie nuen abko köböi kitanina Ngöbökwre kräke, ye erere niaratre käkwe ja ngie nuadi kri amne ñan kwäräbedre kwetre.

⁴Ye abko, nitre ye käkwe ñan kwäräbedre gare nie, ñobtä ñan angwane kira angele ruäre käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwre dianinkä ñakare bti ta, akwa mäkäninte kadenante kwe, bti kitani ngite kwe kä bäri iko te kä ja tare nikakrä kanti. Abti mrä angwane Ngöbökwre mikadi ja ngie nuen abko tä ngibiare yete. ⁵Ye kwrere arato, nitre kirakira nünanka Noé näire nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwre dianinkä ñakare bti ta, akwa ñü juani kri temen kwe nitre moto kämekäme gakakäre amne, Noé nämane nüne metre abko kwrere nämane dirire ni mda mdaye abko aibe namani dianintari mräkä ni kükü ben. ⁶Ye kwrere arato, nitre nünanka juta Sodomate amne Gomorrare nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre Ngöbökwre mikani ja ngie nuen, käkwe kukwani jökrä amne ngübrün aibe namani niaratre täbtä, ye abko nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere abko btä kukwe rakadikä

ño mrä abko Ngöbökwre bä mikani kore juta yebtä. ⁷Nitre Sodomabo amne Gomorrabo, ye ngätäite abko Lot aibe nämane nüne metre Ngöbökrä, aiseite niara aibe namani dianintari. Akwa Lot nämane nüne yete angwane, nitre kukwe nuenkä käme, ye kisete Lot nämane nebe ulire krübäte, ⁸ñobtä ñan angwane niara abko nünanka metre Ngöbökrä, akwa nämane nüne nitre ye ngätäite, aiseite köbö kwatirekwatire nitre ye nämane kukwe nuene kämekäme niara okwäbti amne niara nämane kukwe nuen, yebtä abko Lot nämane ja tare nike, abtä moto nämane iko kukwe tuare. ⁹Ngöbökwre nitre nünanka era metre ye dianintari kore, ye mden kwrere ni jökrä nünanka era metre Ngöbökrä abko Ngöbökwre diandretari ño kukwe taretare ngäniene, ye abko gare kuin Ngöböye. Erere arato, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöböta ngibiare jenena mikakäre ja ngie nuen kä mrä, akwa mtare tätre mike ja tare nike arato. ¹⁰Erere arato, nitre ie kukwe kämekäme aibe mdeita nebe amne tä nakwen jiebti, erere arato tätre bike kri amne tätre nitre dite ji dokwäte mike ngwarbe jae, ye abko ni Dänkien käkwe mikadi ja ngie nuen bäri kä mrä.

Nitre dirikä blo ye abko ja gaire ñakare bikakäre krikri ni mda mda okwäbti amne kä jürä ñakare btäre ñäke blo üai käme di kri ye rüere. ¹¹Akwa angele sribikä Ngöbökwre abko bäri dite dite amne ütiäte krikri abko ie nin jata nuke töre jire chi ñäke üai käme dite krikri ye rüere ni Dänkien ngwärecri. ¹²Dirikätre blo ye abko bäsi jändrän ngwarbe kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre töi ñakare amne tätre nüne okwäbti be jändrän ngwarbe kwrere. Erere arato, jändrän ngwarbe tä därerere abko ie kömikata amne tä nebe köte, kanti tä ngataen, ye kwrere rakadikä nitre dirikä

blobtä, abkokäre därebare amne jändrän nüke gare ñakare ietre abko rüere tätre ñäke diän diän, akwa jändrän ngwarbe tä ngataen köte, ye kwrere niaratre jraindi arato.

¹³Mdakäre abko, niaratre käkwe kukwe nuenbare blo ni mda mda rüere, käta ni mda mda mike ja tare nike, ye dokwäre abko Ngöbökwe ja mikadi rüere abko käkwe mikadi ja tare nike. Nitre dirikä blo tä ja mike gure bati bati, ye abko käita nebe nuäre btätre amne ja gaire ñakare, aisete tätre ja mike gure kä trä ngwenbti. Erere arato, tätre mröre munbe Jesu mikakäre ütiäte jae angwane, käta nebe nuäre btätre, akwa ngwarbe tätre ni ngökö, käta ja bä mike ni kuin kwrere mun ngätäite, akwa jändrän kämekäme btä nita nebe ja gaire, ye kwrere tätre nebe mun ngätäite. ¹⁴Mdakäre abko, meri ñan jatara dirikätre bloye, okwäta nebe meribtä angwane, tõi tarä nebe ie jakrä amne käre niaratre nebe dräre ñakare ja mike ngite Ngöbö rüere amne, meri ruäre tõi braibe abko tätre näkwite kukwe käme nuenkäre jabe. Erere arato, jändrän ni mda mdakwe, ie töta nebe krübäte jakrä. Akwa mrä Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kärekäre. ¹⁵Erere arato, nitre dirikä blo nikani ji kuin metre Ngöbökwe bäre mento, aisete niaratre tä näin ngwarbe nianinte amne, Beor ngobo Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Balaam tö namani kukwe nuein blo ngwian ganainkrä jae, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä näin. ¹⁶Angwane kukwe nuenbare käme kore Balaamkwe, yebtä Ngöbökwe mäträbare krörö btä: Buro abko blite ñakare, akwa Ngöbökwe mikani blite ni nire kwrere, käkwe ñäkäbare Balaamyä, aibe käkwe ji ötani Balaam käne angwane, ñan nikani Ngöbö kukwei niere ngwarbe janknu ngwian ganainkrä jae.

¹⁷Mdakäre abko, dirikätre blo ye abko ñö okwä ngrötani kwrere amne müta juankata niken ja käne mürekwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane tätre ni die mikakrä tä niere, akwa ñan raba ni die mike jire chi, aisete tätre dirire blo, ye dokwäre abko kä bäri iko te Ngöbökwe kitadi ngite kärekäre abko tä mikanintbe kräke. ¹⁸Niaratre tä blite kuin bä nuäre, akwa tätre blite ngwarbe amne, ni ruäre käkwe kwäräbebare krire nitre nünanka blobtä, abti nikani kukwe kämekäme kite temen, käkwe tödekani krire Jesubti, aisete di tä braibe näin metre Ngöböbe, ye abko niaratre tä näkwite ja kukwäre kukwe kämekäme nuenkäre ben, aisete kukwe kämekäme mdei ietre, yebtä tä ni ye näkwite kore. ¹⁹Erere arato, nitre dirikä blo abko käkwe ni mda mda tikadrete tätre niere, akwa niaratre ara jire tä kukwe kämekäme ngoto täni, ñobtä ñan angwane jändrän ñö ñö erere kräke ni tä ni klabore kwrere, ni ye abko tä jändrän ye ngoto täni. ²⁰Akwa nire nire ie ni Dänkien amne ni Diantarikä Jesukristo nükaniina gare amne kukwe kämekäme kä nebtä, ye ngäniene kwäräbebarera kwe, abti tä niken nakwenta bobukäre kukwe kämekäme ye arabe jiebtä, ye ngwane tä nibrenteta kukwe kämekäme te, aisete niara töita nikenta kukwe kämekäme ngoto täni amne tä nebe kukwe nuene bäri käme mda, aisete ngämi tödeke Jesubti angwane, nämane kukwe käme nuene ñakare abko erere tä nuene bäri mda. ²¹Nitre ye abko, ie ji kuin era metre ni Dänkienkwe ñan rükadre gare jire chi abko rabadre bäri kuin kräke abko namani gare ietre, abti tätre kukwe kuin deme biani nuendre diribare ietre abko tätre kiteta temen. ²²Akwa kukwe nieta abko erere namani bare ietre abko krörö: Nukro tä yen, abti tä kweteta, *Proverbios*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Erere arato, mtü jukateta tä neme merebe, akwa yebti tä niken jübenta dobrote abko nieta. Nitre ye ie ji kuin era metre ni Dänkienkwe tä nüke gare, abti tä niken kukwe kämekäme nune bobukäre, ye abko mtü ye kwrere abkobtä tä nakenkä kore.

Ngöbökwé kä ne gadikä

3 Ti mräkätre tare tikwe, tita tärä tiketa bobukäre munye. Tärä ketebu nebti abko ti tö kukwe mikaita töre munye amne jändrän kuin deme deme btä munkwe töbikadre, abkokäre tita tike. ²Nitre deme Ngöbö kukwei niekä käkwe dre dre niebare kira, ye munkwe ngwian töre käre jae. Erere arato, ni Dänkien amne ni Diantarikä Jesukristo käkwe kukwe biani nuendre nie abko nitre Jesukristo kukwei ngwianka käkwe diribare munye, ye tädre töre käre munye abko ie ti tö, käta tärä ne tike munye.

³Ti mräkätre, ti bike kukwe bäri ütiäte niere, nebtä munkwe töbika: Kä mrä angwane, ni jatadi ruäre abko kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe kräke nünandi kwetre amne jatadi Ngöbö Kukwei mike yakrä jae, ⁴käkwe niedi krörö: ¿Kristo rükadita bobukäre kä nebtä niebare kwe abko ame? ¿Se ñan ngwarbe ni ngökata ya? Kristo ñan rükadreta, ñobtä ñan angwane ni mräkä känekäne krütanina jökrä, akwa Kristo ngämi nuketa amne kä dätebare ño kena abko erere kä tä ja täritäri abti kä nüke mtare, aisete ngwarbe ni ngökata, niedi kwetre. ⁵⁻⁶Akwa niaratre tä töbike blo, ñobtä ñan angwane kena dekä ja kukweibti Ngöbökwé kä käinta dätebare amne kä tementa dätebare ñöbti, ye niaratre ñan tö mikai era. Abti Noé näire nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöbökwé ganinkä jökrä ñöbti, aisete kä dätebare kena abti kä nüke mtare jän-

drän ñakare ja kwrere ja täritäri, ye abko ñan tö mikai era jae arato. ⁷Akwa kä käinta amne kä tementa nita tuen mtare noko abko Ngöbö ara jire käkwe gadikä ñukwä jutrabti ja kukweibti amne, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere, ye abko Ngöbökwé gadikä ñukwä jutrabti kä käinta amne kä tementa noko ngöi jökrä, abkokäre Ngöbö tä kä ngibiare mtare.

⁸Mdakäre abko, ti mräkätre tare tikwe, kukwe ne munkwe ngwian töre käre jae: Kä köböiti ye abko kä mili krati kwrere ni Dänkienkrä amne kä mili krati ye abko kä köböiti kwrere kräke. ⁹Ne aisete, ni Dänkien käkwe köbö mikaninta, akwa ñan tä ja kukwei mike täte jötrö abko ni ruäre tä nütüre ni Dänkienbtä, akwa ni jökrä kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käkwe tödekadre jökrä Jesubti amne ñan rikadre ja tare nike Ngöbö okwä bäre mento, ie Ngöbö tö, aisete tä köbö kite bätärekä ja käne rükakäreta, ye abko munkwe ngwian töre jae. ¹⁰Akwa batibe ni gokä tä nüke, ye kwrere jire ni Dänkien köböi rükai. Köbö ye näire ñukwä jutra rabadi kri krübäte abko ngö rabadi juuu, käkwe kä käinta se gadikä jökrä. Erere arato, jändrän jökrä bti Ngöbökwé kä dätebare, ye ñukwä juttrakwe gadikä jökrä arato amne, jändrän jökrä tä kä nebtä, se abko rukwadi jökrä ñukwä jutrate kä temen noko ngöi jökrä.

¹¹Ngöbökwé jändrän jökrä juandi ngwarbe kore ñukwä jutrabti, ne aisete munkwe nünandre bäri deme ni Dänkien aibe kräke, ¹²käkwe Ngöbö köböi ngibia ngäbti kisere amne, munkwe jändrän jökrä nuen kuin ja di ngöi jökrä Ngöbö köböi ye krötakäre bäri jötrö ja kukwäre. Köbö ye näire kä käinta se rukwadi jökrä ñukwäte amne jändrän jökrä bti Ngöbökwé kä temen ne dätebare abko güdadite jökrä ñukwä jutrate. ¹³Akwa Ngöbökwé kä käinta amne kä tementa

btin köböi mikani mda nie, ye abko nita ngibiare amne kä btin ye kanti abko ni nüne kuin era metre aibe käkwe nünandi.

¹⁴Ne mden kisete ti mräkätäre tare tikwe, kukwe rakadikä jökrä kore, ye ngibiare ngäbti kisere kwärä munkwe nuna deme amne munkwe ñan ja mika ngite amne munkwe nuna jäme jabtä Ngöböbe amne ni mda mdabe.

¹⁵Mdakäre abko, kukwe ne munkwe ngwian töre jae arato: Ni kwati rabadre dianintari, abkokäre ni Dänkien käta ni ngibiare bätärekä kore. Kukwe ye arabebtä ni mräkä tare kri nikwe Pablo käkwe tärä tikani munye arato amne Ngöbökwé niara mikani töbtä ruen tie. Tita kukwe tike munye, ye kwrere Pablota tike munye arato. ¹⁶Akwa Pablockwe tärä tikani ketareketare, yebtä abko kukwe ruäre tare rükare gare, aisete nitre ie Ngöbö gare ñakare metre amne nitre töi mräme käta ja töi kwite jötrö jötrö, ye abko käta kukwe

tikani Pablockwe kwite bä jene, abti tätre dirire blo. Ye kwrere arato, Ngöbö Kukwei mda mda kwitata kwetre, dokwäre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko känänta au jakrä kwetre.

¹⁷Ne aisete, ti mräkätäre tare tikwe, nitre dirikä blo jatadi ruäre tikwe niebare mun mikakäre mokre abko nena gare munye amne, nitre dirikä blo ye käkwe ñan mun ngökadre, abkokäre munkwe ja ngibia niaratre ngäniene. Erere arato, nitre moto kämekäme ye käkwe ñan mun kitadre ji blobti, abkokäre munta nünenkä dite jabtä, ye kwrere munkwe nünanka janknu, käkwe ja ngibia. ¹⁸Angwane ni Dänkien ni Di-antarikä nikwe Jesukristo ye munkwe mika gare bäri kuin jae amne ni Dänkien käta mun tarere ja moto kuinbti ye abko rüka gare täte jökrä munye. ¡Ni Dänkien aibe raba käikitaninkä mtare amne kärekwäre! Amen. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Juankwe

1 Juan

Ni ja töitikaka Jesube kädian nämane Juan käkwe tärä ne tikani. Niarakwe tärä mda mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 2 Juan, 3 Juan, Apocalipsis. Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne juta kwatirekwatire te kākä Asiata, kräke tärä ne tikani. Mtare kä Asia abko kädianta Turquía. Juan namanina unbre angwane tärä ne tikani kwe.

Jesukristo köböire Ngöbö nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri krübäte, käkwe kukwe kuin bätäkä ngwarbe nubenbare kräke abko Juan tö namani mikai gare ietre tärä nebti, käkwe tikani. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käkwe ni mda mda taredre era metre, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere metre angwane, Ngöböta ni bkäne era metre tä nüke gare nie, niebare Juankwe.

Mdakäre abko, Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätre blobtä. Jesukristo abko ñakare ni kwrere abko dirikätre blo nämane niere. Niara bä namani ni kwrere amne ngrabare aibe ni ngrabare kwrere dirikätre blo nämane niere, akwa niara ñakare ja kwrere nibe amne ñakare Ngöbö Odei abko dirikätre blo nämane niere. Nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan olo ketadrete jire chi nitre yeye, ñobtä ñan angwane dirikätre kore abko ni ni ngökaka, niebare Juankwe. Kukwe era metre Ngöböbtä amne Ngöbö Odei Jesukristobtä, ye abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare abko Juankwe niebare abko erere tikani täräbtä.

Jesukristo abko Kukwe Ngöbökwere kwrere

1 Ti Juan kätä tärä ne tike munye. Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri Jesukristo nämänena. Jesukristo ye abko nunkwe kukwei nuaba, nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunkwe nuabtaba ja kise jenbti. Niara ye abko Kukwe kwrere nikrä, kätä ni mike nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mike gare munye. ²Jesukristo nämänena kena ni Rün Ngöböbe, akwa Ngöbökwere juani nüne nun ngätäite nete angwane, nunkwe tuaba, aisetete nunta blite btä munbe. Niara ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mike gare munye. ³Nunkwe niara tuaba amne nunkwe kukwei nuaba abko erere nunta mike gare munye angwane, nunta ja gete era metre Ngöbö ni Rün nikwebe amne Odei kwe Jesukristobe, ye kwrere mun rabadre ja gete nunbe, abkokäre nunta kukwe era metre niarabtä ne mike gare munye, ⁴kä rabadre nuäre täte jökrä munbtä, abkokäre nunta tärä ne tike munye.

Nünandre metre

⁵Kukwe diribare Jesukristokwe nunye abko erere nunta mike gare munye abko krörö: Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä.[‡] ⁶Ne aisetete nita ja gete era metre Ngöböbe ni tädre niere, akwa ni tädre ja mike ngite käre Ngöbö rüere kä ikote, ye ngwane nita ni ngökö amne kukwe era metre Ngöbökwere kätä nünamna metre nie, ye kwrere nita nüne ñakare. ⁷Akwa ñotra trä dirare, te Ngöböta nüne deme amne metre, ye kwrere nita nüne deme amne metre ñotra träte ne ngwane, nita ja gete era metre jabe kwärikwäri amne, Ngöbö Odei

[‡]1:5 Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä. Ngöbö abko ñotra kwrere, ye abko kätä Ngöbö abko deme, era metre amne moto kuin bä mike. Niarata kukwe käme nuene ñakare jire chi abko “kä iko ñakare jire chi btä” kätä bä mike.

Jesu krütani krusobtä nikä angwane, ja däre ianinte nikä kwe, ye köböire Ngöböta ni ngite bätete jökrä nibtä, käta ni mike deme ja ngwärekre.

⁸ Akwa ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre ne ngwane, nita ja ngökö au amne nita ñäke ngwarbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre ye gare ñakare nie. ⁹ Akwa nita kukwe nuene kämekäme abtä ni ngite Ngöbö ngwärekre, ye nikwe niedre metre jökrä Ngöböye ne ngwane, Ngöbökre ni ngite diandrekä nibtä niebare kwe, aisete ja kukwei mikadi täte kwe amne Ngöbö abko metre, aisete ni ngite ye diandikä jökrä nibtä mento kwe amne ni mikadi deme ja ngwärekre kwe. ¹⁰ Akwa ni ngite Ngöbö rüere, Ngöbökre niebarera nibtä, aisete ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre, ye ngwane nita Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere. Erere arato, ni ja mike ngite ñakare nikwe niedre, ye ngwane niara kukwei abko nita mike ñakare ütiäte jae.

2 Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkökre tita tärä ne tike munye. Akwa nane ni iti tödekaka Jesubti käkwe ja mikadre ngite angwane, Ngöbökre niara ngite diandikä mento btä, ñobtä ñan angwane blitaka tärä nikä ni Rün Ngöbö ngwärekre. Ni blitaka nikä ye abko Jesukristo ara. Niara abko Ni Era Metre. ² Jesukristo käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä Ngöbö mäta kri diankakäre nibtä amne Ngöbö moto mikakäreta jäme nikä, erere arato ni ngite diankakäre nibtä. Ye abko ñan ni ne aibe kräke akwa, ni kä jökräbti temen kräke ja mikani müre ketadre kore kwe.

³ Ye abko, Ngöbökre kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, Ngöbö nena gare metre nie abko rükadi gare jabtä nie. ⁴ Akwa

nire nire käkwe niedre: Ngöbö nena gare tie, niedre kwe, akwa kukwe biani Ngöbökre nuendre nie abko mike ñakare täte ne ngwane, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne Ngöbö Kukwei era metre gare ñakare ie. ⁵⁻⁶ Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei mike täte angwane, ni ye abko tä Ngöbö tarere era metre bkänä. Ye abko, nire nire käta niere, tita nüene kuin metre Ngöböbe abko tä niere, ye ngwane Jesukristo käkwe nüenabare ño kä nebtä, ye kwrere nüenandre kwe arato. Nita nüene kore ne ngwane, nita nüene ketetibe Ngöböbe abko tä gare era metre jabtä nie.

⁷ Mdakäre abko ti mräkätre tare tikwe, kukwe biani nuendre Ngöbökre tita tike munye, ye abko ñakare biani btin abko tita tike, ñobtä ñan angwane mun jatani tödeke krere Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko niebarera munye, aisete kukwe ne abko garera munye, aisete ñakare btin munkrä. ⁸ Akwa kukwe ye abko kukwe btin kwrere abko tita tiketa munye. Kristokwe ni tarebare era metre, ye kwrere munta ja tarere era metre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Jesu jatani amne, jändrän kämekäme nämene Ngöbö rüere abko jatani jire jökrä kä ikokri ye abko kitera niken ta amne, Ngöbö trä kuin era metre kitera trä ngitiekä, ye mden abko kukwe btin, btä tita tärä tike munye.

⁹ Ye abko, nire nire tä nüene deme amne metre Ngöbö träte tä niere, akwa tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä dikekä kä ikote Ngöbö rüere. ¹⁰ Akwa nire nire käta mräkä tarere era metre, ye abko tä nüene Ngöbö träte amne kukwe ñakare jire niara töite kä raba mike niken ngwarbe Ngöbö bäre mento. ¹¹ Akwa nire nire käta bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä nüene amne tä dikekä kä ikote, ñobtä ñan angwane nita dikekä ji ngrabare kä ikote angwane, käta neme tuen ñakare nie, ye kwrere

ni ye tä nüne kä ikote, aisetä tä niken mento Ngöböbtä abko tuen ñakare ie.

¹²Ne abko, mun ngäbäkrere, ie tita tärä ne tike, ñobtä ñan angwane Jesukristo krütani krusobtä, ye köböire Ngöbökwé mun ngite dianinkä jökrä munbtä, aisetä tita tärä ne tike munye.

¹³Mun tataretatare abko ie tita tärä ne tike arato. Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämäna. Jesukristo ye abko nükanina gare munye, aisetä tita tärä ne tike munye.

Mun bati bati abko käta ni rüé Satana ngututu ganaine kwäräbe, aisetä tita tärä ne tike munye.

Angwane mun ngäbäkrere abko ie ni Rün Ngöbö nükanina gare, aisetä tita tärä ne tike munye.

¹⁴Mun tataretatare abko Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämäna. Jesukristo ye abko nükanina gare munye, aisetä tita tärä ne tike munye.

Mun bati bati abko dite dite Ngöbö Kukweibtä. Ngöbö Kukwei tä käre mun töite amne munta ni rüé Satana ngututu ganaine kwäräbe, aisetä tita tärä ne tike munye.

Ni ñan rankwadre jädrän kä nebtä jiebti

¹⁵Mdakäre abko, jädrän kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä, ye munkwe ñan tare jire chi, ñobtä ñan angwane nire nire tä jädrän Ngöbö rüere tarere, ni ye abko ñan tä ni Rün Ngöbö tarere, ¹⁶ñobtä ñan angwane jädrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere ye abko tä kite ñakare ni Rün Ngöbökre, akwa jädrän jökrä kä nebtä tä Ngöbö rüere, yekri tä kite. Angwane jädrän kämekäme kä nebtä tä rüere Ngöbö rüere abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe abko mdeita nebe nie. Erere arato, jädrän tä

nebe tuen kuin ni okwäye abko mdeita nebe nie amne, nita jädrän bkäne amne nita dre dre nuene, yebtä nita bike kri abko tä Ngöbö rüere kä nebtä. ¹⁷Akwa jädrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere mdeita nebe nie, ye abko rikadi jökrä ta, akwa Ngöbö tö dreye, erere nire nire tä mike täte, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

Nitre Kristo rüé, ye ngäniene nikwe ja ngibia

¹⁸Ti mräkäre, mun abko ti ngäbriänkäre tikwe kwrere. Kä ne abko kä mrä. Kä mrä angwane, ni iti kädianta Kristo Rüé jatadi iti niebare, ye abko munkwe kukwe nuani, ye erere Kristo rüé nükanina kwati dirire mtare, ye mdenbtä abko kä mrä nükerä abko tä gare nie. ¹⁹Nitre Kristo rüé ye abko nämäna ja ükekrö ketetibe nibe, akwa niaratre nämäna tödeke ñakare era metre Jesubti, aisetä nämäna nekete ñakare era metre nibe, aisetä nikani nibtä mento. Niaratre tädre tödeke era metre Jesubti angwane, tädre nekete era metre gwaire nibe akräke tädre ketetibe nibe; akwa nämäna tödeke ñakare era metre Jesubti amne nämäna nekete ñakare era metre nibe abko rükadre gare btä, abkokäre nikani jökrä jenena nibtä mento.

²⁰Ye abko nitre Kristo rüé rükadre gare metre munye, abkokäre Kristo Ni Deme käkwe Ngöbö Üai mikani nüne munbtä, aisetä kukwe era metre nena gare mun jökräye. ²¹Tita tärä ne tike munye ye abko ñan kukwe era metre gare ñakare munye abtä tita tike, akwa kukwe era metre nena gare kuin munye, aisetä tita tärä ne tike kore munye, ñobtä ñan angwane kukwe dirita ngwarbe, ye ñan tä kite kukwe era metrekri ye garera munye, abtä tita tärä ne tike kore munye. ²²Nire nire ni ngökaka abko ti bike niere munye. Jesu abko Ni Di-

aninkä ñakare Ngöbökwe, ye nire nire tä niere, ni ye abko ni ngökaka amne ni ye abko Kristo rüe amne Ngöbö ni Rün nikwe mikata ütiäte ñakare kwe-tre. Erere arato, Jesu ye abko Ngöbö Odei abko mikata era ñakare kwe. ²³Ne aisete, nire nire käta Jesu mike ñakare ütiäte Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün gare ñakare; akwa nire nire käta Jesu mike ütiäte jae Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün nena gare era metre.

²⁴Mdakäre abko, mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe kuin Jesubtä diribare kena munye, ye munkwe ketate käre kisete jakrä. Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun tädi nüne käre ketetibe Ngöbö Odeibe amne Ngöbö ni Rünbe arato. ²⁵Ye abko, nikwe nünandre kore ketetibe bentre angwane, nikwe nünandi kärekäre ben, ye mden abko Jesukristokwe köböi mikani nie.

²⁶Ye abko, ni ruäre tö mun ngökai, tö mun ngwian ji blobti Ngöbö bäre mento. Ni yebtä abko tita tärä ne tike munye mun mikakäre mokre. ²⁷Akwa Jesukristo käkwe Ngöbö Üai Deme mikani nüne munbtä, ye abko tä kukwe jökrä Ngöböbtä amne Kristobtä dirire munye amne, kukwe dirita Ngöbö Üaikwe munye, ye abra era metre amne tä ni ngökö ñakare. Ye aisete, ni mdakwe diridre munye ye abko ñakare ütiäte munkrä, aisete Ngöbö Üai käkwe diribare ño munye Kristobtä, ye kwrere munkwe nüna ketetibe Kristobe.

Ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkätre

²⁸Mdakäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Kristo rükadita angwane, niara jürä ñan rabadre nibtä amne ni ñan rabadre ja gaire niara ngwärekre, akwa ja rabadre ruen jame nie niara ngwärekre,

abkokäre munkwe nüna käre ketetibe ben.

²⁹Niara abko era metre, ye garera munye, aisete nire nire käta nüne era metre, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä.

3 jAnchinaa! Ngöbö ni Rün nikwe käta ni tarere kri krübäte tuen munkwe abko krörö: ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ara niarata niere nie mtare. Ye abko, nitre kä nebtä tä nüne Ngöbö rüere, ie Ngöbö gare ñakare, aisete ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ñan tä nüke gare ietre arato. ²Ti mräkätre tare tikwe, ni abko nena Ngöbö ngäbriänkätre era metre bkänä, akwa ni rabadi ño mrä, ye abko Ngöbö ngämi mike gare. Akwa Jesukristo rükadita angwane, niara abko ño nikwe tuadi ja okwä jenbti, aisete ni rabadi niara kwrere arato. ³Ye abko nire nire tö ja tuai Jesube, käta ngibiare ngäbti kisere, ni ye abko tä ja ngibiare bäri kukwe käme ngäniene nünakäre deme, Jesukristo kuin deme ye kwrere.

⁴Akwa nire nire käta kukwe nuene kämekäme ja mikakäre ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä kukwe biani Ngöbökwä nuendre nie kite temen, ñobtä ñan angwane nita kukwe nuene kämekäme angwane, kukwe biani Ngöbökwä nuendre nie ye nita kite temen. ⁵Akwa Jesukristo nükani kä nebtä ni ngite Ngöbö rüere ye di-ankakäre mento jökrä nibtä, ye abko nena gare munye amne, Jesukristo abko käkwe ja mikani ngite ñakare jire bati Ngöbö rüere. ⁶Ye aisete, nire nire tä nüne ketetibe niarabe, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere; akwa nire nire käta ja mike ngite käre Ngöbö rüere, ni ye abko käkwe ñan Jesukristo tuabare amne gare ñakare ie.

⁷Ti ngäbriänkätre tikwe, munkwe ñan ja ngökamna ni mda mdaye kukwe nebtä. Nire nire käta kukwe era metre nuene, ni ye abko ni era metre Ngöbö

ngwärekre, ñobtä ñan angwane tä nekete Ngöbö era metre yekri. ⁸Akwa nire nire këta kukwe nuene kämekäme, këta ja mike ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä kite diablukri, ñobtä ñan angwane kira kena abti kä nüke mtare, käre diabluta ja mike ngite Ngöbö rüere. Ngöbö Odei nükanı kä nebtä sribi diablukwe bätäkä ngwarbe juankäre ngwarbe. ⁹Nire nire Ngöbö ngäbriänkä abko ñan tä kukwe kämekäme nuene janknu ja mikakäre ngite, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nura kwrere btä abko rikai Ngöbö ngäbriänkä töi kwite, Ngöböta töbike ño ye kwrere, aiseite ñan raba ja mike ngite janknu Ngöbö rüere. ¹⁰Nire nire Ngöbö ngäbriänkä amne nire nire diablu ngäbriänkä tä nüke gare krörö nie: Nire nire ñan tä jändrän kuin nuene ni mdakrä amne ñan tä mräkä tarere, ni ye abko ñakare Ngöbö ngäbriänkä.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

¹¹Mdakäre abko, mun nikani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe diribare munye abko krörö: Nikwe ja taredre kwärikwäri abko diribare munye. ¹²Nikwe ja mikadre ngite ñakare Caïn tukwe kwrere. Caïn abko diablukwe, aiseite moto käme diablu kwrere, käkwe etba Abel kämikani, ñobtä ñan angwane Caïn moto käme, erere nämane kukwe nuene käme. Akwa Abel abko moto kuin, aiseite nämane jändrän kuin nuene, ye dokwäre Caïn moto nämane iko kräke amne namani bätä ngwen btä, käkwe kämikani. ¹³Ne aiseite ti mräkätre tikwe, munta jändrän kuin nuene, dokwäre nitre nünanka Ngöbö rüere Caïn kwrere këta bätä ngwen munbtä angwane, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ¹⁴ñobtä ñan angwane ni ngämi tödeke Jesubti, känenkri ni nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre arato, akwa nikwe tödekani Jesubti, aiseite mtare nita ni nire kwrere,

ye abko nena gare metre nie, ñobtä ñan angwane mtare nita ni mräkä tarere aiseite. Akwa nire nire ñan tä mräkä tarere, ni ye abko tä ni ngwäkäre kwrere. ¹⁵Ye abko, nire nire tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko ni kämikaka Ngöbö okwäbti amne, ni ni kämikaka käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe, ye nena gare munye.

¹⁶Akwa nikwe ja taredre ño kwärikwäri abko Jesukristokwe mikani gare krörö nie: Jesukristo käkwe ja biani müre ketadre nikrä, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri angwane, ni rabadre biare krüte ni mräkä kräke arato. ¹⁷Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ni tödekaka Jesubti ngwian bkäne tädre iti amne niara mräkä bobre tädre siba, akwa ni ngwian bkäne ie rabadre ruentari tare ñakare, käkwe mräkä bobre ye die mikadre ñakare, ¿ni ye abko tä Ngöbö tarere ya? ¡Ñakare jire chi!

¹⁸Mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere, nikwe ñan ni mräkä taredre kadabti be ni ngwian bkäne ye kwrere, akwa nikwe jändrän kuin nuendre ni mräkäkrä amne nikwe ni mräkä taredre era metre arato. ¹⁹⁻²⁰Mdakäre abko, ja rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwärekre angwane, Ngöböta ni bkäne era metre amne kukwe era metre Ngöbökwä, btä nita nekete era metre, ye tä nüke gare krörö nie, ni rabadre nüne moto jäme blitakäre Ngöböbe: Ngöbö bäri töbtä ni ngwä amne ni moto amne ni töi ño ño abko gare metre ie.

²¹⁻²²Ne aiseite ti mräkätre tare tikwe, ja rabadre ruen ngite ñakare nie Ngöbö ngwärekre ne ngwane, ni rükadi jäme Ngöbö ngwärekre blitakäre ben, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, erere nita nuene amne, kukwe biani bätäkä ngwarbe nuendre nie Ngöbökwä, erere nita mike täte, aiseite nikwe dre dre ribedre ie, erere biandi jökrä kwe nie. ²³Ye abko, kukwe bäri ütiäte

biani keteti nuendre nie Ngöbökwe abko nikwe tödekadre niara Odei Jesukristobti amne, Jesukristo käkwe ja tarema ño nie, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri. ²⁴Ngöbökwe kukwe ye biani nuendre nie, ye nire nire tä mike täte abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben. Ngöbökwe ja Üai mikani nüne nibtä, ye mden köböire abko Ngöböta nüne ketetibe nibe abko tä nuke gare nie.

Üai mden mden köböire dirita abko mikadre nāräre

4 Ti mräkätre tare tikwe, ti bike kukwe mdara jire niere munye abko krörö: Ni jökrä jata dirire munye abko tä näin dirire Ngöbö Üai köböire jata niere, ni ye abko ie munkwe ñan ja ngwian nain jötrö ngwarbe, akwa tä näin dirire era metre Ngöbö Üai köböire ya, o üai käme köböire ya, ye abko munkwe mika nāräre kuin, ñobtä ñan angwane ngöbö ngwarbe kukwei niekä tä näin kwati mtare üai käme köböire, aiseite munkwe ja ngibia kuin. ²Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä abko köböire tä dirire abko rükadre gare krörö munye: Jesukristo abko därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire käta mike era jae, erere tä niere, ni ye abra btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä; ³akwa Jesu därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire ñan tä mike era, akwa tä rükente ne ngwane, ni ye abko btä Ngöbö Üai ñakare amne niara abko tä näin Kristo Rüe üai kämenbti. Nitre dirikä kore jatadi abko niebarera, ye munkwe kukwei nuani, ye mden abko nükanaia kä ketareketare temen, aiseite munkwe ñan ja ngwian nain.

⁴Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Mun abko jen Ngöbökwe, aiseite nitre ni ngökaka abko munkwe ganainbare kwäräbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö

Üai tä munbtä abko bäri di kri üai käme Ngöbö rüere kä nebtä ye ngwä, aiseite munkwe ganaibarera kwäräbe. ⁵Jändrän jökrä tä Ngöbö rüere, yekri nitre ye tä nekete, aiseite tä ñäke Ngöbö rüere amne nitre nünanka Ngöbö rüere abko tä olo ketete niaratre kukweiyi. ⁶Akwa ni abko, ni jen Ngöbökwe, aiseite nire nire ie Ngöbö gare abko tä olo ketete ni kukweiyi; akwa nire nire ñan tä olo ketete ni kukweiyi abko ñakare jen Ngöbökwe. Ne aiseite nire nire btä Ngöbö Üai era metre tä abko tä ni kukwei mike era; akwa nire nire btä üai käme ni ngökaka tä abko ñan tä ni kukwei mike era jae.

Ngöböta ni tarere, kwrere nikwe ni mräkä taredre

⁷Ti mräkätre tare tikwe, Ngöbö aibe käta ni kite ni mda mda tarere, aiseite ari ja tarere kwärikwäri. Nire nire käta mräkä tarere abko därebare Ngöbökre, aiseite Ngöbö ngobo amne Ngöbö gare metre ie. ⁸Ngöbö abko ni tarekä amne jändrän jökrä nuenta kwe abko tä nuene ni tarekäre, aiseite nire nire ñan tä ni mda mda tarere, ni ye abko ie Ngöbö gare ñakare. ⁹Ngöböta ni tarere ye abko bä mikani krörö kwe nie: Nikwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwe ja Odei itibe juani kä nebtä. Ye kwrere Ngöböta ni tarere abko bä mikani kwe nie. ¹⁰Erere arato, Ngöböta ni tarere kri abko krörö: Ñan nikwe Ngöbö tarebare käne abtä Ngöböta ni tarere, akwa Ngöbö ara jire käkwe ni tarebare käne, käkwe ja Odei juani krüte krusobtä ni kräke, Ngöbö mätä kri nibtä diankakäre mento amne Ngöbö moto mikakäre jäme ni kräke amne ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre mento nibtä, abkokäre krütani. ¹¹Ne aiseite, ti mräkätre tare tikwe, Ngöbökwe ni tarebare kri kore, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri arato. ¹²Ni ngämi Ngöbö tuen jire bati,

akwa nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Ngöböta nüne nibtä abko tuata nibtä, amne nikwe Ngöbö taredre ño metre, erere arato nikwe ni mda mda taredre metre abko tä nüke gare nie.

¹³Mdakäre abko, nita nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe nibe, ye abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai mikani nüne nibtä. ¹⁴Ye abko, ni Rün käkwe ja Odei juani ni jökrä diantarikäre, ye abko nunkwe tuani amne nunta mike gare ni jökräye. ¹⁵Jesu abko Ngöbö Odei era metre, ye nire nire kräke tä nebe era, käta tödeke bti, ni ye abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben arato. ¹⁶Ye abko Ngöböta ni tarere era bkänä, yebti nita tödeke amne nita mike era.

Ngöbö abko ni jökrä tarekä, aisete nire nire käta kä bien Ngöböye ja tarekäre, ni ye abko käta ni mda mda tarere amne tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöbö tä nüne ketetibe ben. ¹⁷Ngöböta ni tarere, ye tä nebe era nikrä, ye ngwane Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, kä jürä rabadre ñakare nibtä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Jesukwe nünabare kä nebtä, ye kwrere nita nüne, aisete ni rabadre moto jame Ngöbö ngwärekre. ¹⁸Ye abko, Ngöböta ni tarere era metre gare nie angwane, kä jürä ñakare nibtä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöböta ni tarere era metre, ye abko tä Ngöbö jürä nibtä juentari mento, akwa nane Ngöbö jüräta neme nibtä, ye ngwane Ngöböta ni tarere era metre ngämi nüke gare täte jökrä nie.

¹⁹Mdakäre abko, Ngöbökwé ni tarebare käne, ye mden kisete nita Ngöbö tarere amne nita ja tarere kwärikwäri. ²⁰Akwa nire nire käkwe niedre: Tita Ngöbö tarere, niedre kwe, ye btäräbe tädre bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne niara ñan

raba Ngöbö tarere, ñobtä ñan angwane niara mräkä tuen ie abko nuäre taredre, akwa tä tarere ñakare, ¿se abko Ngöbö tuen ñakare ie abko tareta era kwe ya? ¡Ñakare jire chi! ²¹Ne aisete niarakwe kukwe biani nuendre nie abko krörö: Nire nire käta Ngöbö tarere ye käkwe mräkä taredre arato abko biani nuendre kwe nie.

Nikwe tödekadre Ngöbö Odeibti

5 Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nire nire käta mike era amne tä tödeke bti, ni ye abko därebare Ngöbökre, aisete Ngöbö ngobo. Ye abko, ti mräkätre, nire nire käta ni rün tarere, ni ye abko käta ni rün ye ngäbriänkätre tarere arato, ²aisete nita Ngöbö tarere amne nita niara kukwei mike täte, ye ngwane nita Ngöbö ngäbriänkätre mda mda tarere arato abko tä nüke gare nie. ³Ye abko, nita Ngöbö tarere angwane, nita kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie ye mike täte jökrä amne, kukwe biani nuendre kwe nie, ye abko ñakare tare nuene, ñakare tribe doboko kwrere, ⁴⁻⁵ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei ye nire nire käta mike era jae, käta tödeke bti, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä. Erere arato, ni ye käta jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä ganaine. Ye abko, tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire nita kukwe kämekäme Ngöbö rüere ganaine.

⁶Mdakäre abko, Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre nukani ni ngätäite, ye abko ñö amne däri käkwe bä mikani. Ye abko, ñan ñö aibe käkwe bä mikani, akwa ñö amne däri arato käkwe bä mikani. Erere arato, Ngöbö Üai ara jire käta kukwe ne mike gare metre nie Jesukristobtä amne, Ngöbö Üai tä ni ngökö ñakare jire. Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre, ye abko Ngöbö Üai tä mike gare nie. ⁷Ye abko, jändrän ketamä käta kukwe era niere

kore Jesukristobtä abko krörö: ⁸Ngöbö Üai amne ño amne däri abko käta blite ja kwrere jökrä Jesukristobtä. ⁹Ni mda abko tä kukwe niere ni mdabtä angwane, nita mike era. Ngöbö bäri ütiäte kri ni ngwä, aisete Ngöböta kukwe era erere niere Jesubtä ye abko bäri ütiäte, ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe era erere niere ni niara Odeibtä, aisete bäri rabadre era nikä. ¹⁰Ne aisete, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti ye abko tä kukwe niebare Ngöbökwé niara Odeibtä ye mike era jae; akwa nire nire ñan tä kukwe niebare Ngöbökwé niara Odeibtä ye mike era jae, ni ye abko tä Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe era niebare Ngöbökwé ja Odei Jesukristobtä abko ñan tä mike era jae aisete. ¹¹Kukwe era metre niebare Ngöbökwé niara Odeibtä abko krörö: Ngöböta ni mike nüne kärekäre niara Odei köböire. ¹²Ye aisete, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ni ye abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, akwa nire nire ñan tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ye käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe.

Kukwe mrä

¹³Mdakäre abko ti mräkäre, munta Ngöbö Odei mike era jae, käta tödeke bti, ye köböire mun rabadi nüne kärekäre Ngöböbe abko rabadre gare metre munye, abkokäre tita tä rä ne tike munye. ¹⁴Mdakäre abko, nita krötö Ngöbö ken kukwe ribere ie, ye ngwane ni raba kukwe ribere jäme ie, ñobtä ñan angwane, Ngöbö tö dreye nikä abko erere nita kärere ie, ye ngwane tä ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti. ¹⁵Nita jändrän kärere Ngöböye angwane, Ngöböta ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti abko garera nie, ye kwrere arato jändrän käräta ie

nikwe, ye biandi kwe nie abko gare kuin nie arato.

¹⁶Mdakäre abko, mun mräkä mden tua ja mike ngite munkwe angwane, kukwe btä ja mika ngite kwe, yebtä Ngöbökwé ñan mikadre ja tare nike kärekäre ja okwä bäre mento ne ngwane, munkwe blita kräke Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mikadita nüne kärekäre jabe, ñobtä ñan angwane kukweta kwati btä ja mikata ngite abko käta ni mike kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, yebtä abko munkwe blitadre Ngöböbe kräke abko tita niere ñakare. ¹⁷Kukwe jökrä kämekäme nuenta nikwe, yebti abko nita ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa kukwe tä rä ruäre btä nita ja mike ngite abkobtä Ngöbö ñan tä ni mike ja tare nike kärekäre ja okwä bäre mento.

¹⁸Mdakäre abko, nire nire därebare Ngöbökwé abko Ngöbö ngäbriänkä, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere, ye abko garera nie, ñobtä ñan angwane Satana ngututu käme käkwe ñan diandrekä jakri abko ngäniene Ngöbö Odei Jesu därebare Ngöbökwé, käta ngibiare ja kisete, ye abko gare nie arato. ¹⁹Ni abko Ngöbö ngäbriänkätre amne ni kä jökräbti temen tä nüne Ngöbö rüere abko tä Satana ngututu ngoto täni, ye garera nie. ²⁰Akwa Ngöbö Odei nükanä kä nebtä, käkwe ni töi tikani, Ngöbö era metre rabadre nüke gare nie abkokäre, ye garera nie arato. Ye mden kisete, Ngöbö era metre, ben nita nüne ketetibe mtare amne, nita nüne ketetibe Jesukristo Ngöbö Odei ara ben arato. Jesukristo ye abko Ngöbö era metre amne ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe arato abko nena gare nie ti mräkäre.

²¹Mräkäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere, jändrän ngwarbe sribebare ngöböre, ye ngäniene munkwe ja ngibia amne munkwe ñan mika ngöböre jae abko

tita niere mrä munye. Abko kore se. Ne
ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Juankwe

2 Juan

Juan ne mden käkwe tärä 1 Juan tikani arato. Niara abko Jesu kukwei ngwianka. Nire kräke tärä ne tikani kwe, btä töbikata jene jene. Meri nämane iti amne ngäbäkre kwe, kräke Juankwe tärä ne tikani abko ni ruäre tä nütüre. Akwa kukwe “meri” amne “ngäbäkre kwe” käta nitre gätäkä Jesu käfti bä mike kore abko ni kwati tä nütüre, aiseite nitre tödekaka Jesubti kä nämane gätäre Jesu käfti, kräke Juankwe tärä ne tikani abko nütüta bäri.

Juankwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni ni ngökaka nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite. Ni ni ngökaka ñan nämane kukwe era metre Jesubtä dirire amne tö namani nitre tödekaka Jesubti ngwian ji blobti. Yebtä abko Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käkwe ja taredre era metre kwärikwäri abko Juankwe niebare ietre.

Juanta köbö kuin juen

1 Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käta köbö kuin juen mun gätäkä Jesukristo käfti kräke. Ngöbökwe mun dianinkä jenena jakrä. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwe, ye kwrere tita mun jökrä tarere era metre. Ne abko ñan ti aibe käta mun tarere, akwa ni jökrä ie kukwe era metre Ngöbökwe nukanina gare abko käta mun tarere arato, ²ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwe nükani gare nie abko nita mike era jae amne nita tödeke bti abko erere nikwe mikadi era kärekäre. Ye mden kisete tita mun tarere era metre. ³Ti mräkätre tikwe, Ngöbökwe nünamna metre munye, ye

kwrere mun jökrä tä nüne amne mun tä ja tarere kwärikwäri. Ngöbö ni Rün nikwe btä Jesukristo ni Rün Odei kwe käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne mun ngwian ruentari tare kwe jae amne munkwe nuna jäme niara diebti abko ie ti tö.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

⁴Ti mräkätre tikwe, Ngöbö ni Rün nikwe käkwe nünamna ño nie abko erere mun ruäre tä nüne, ye tikwe gaba angwane, käi rababa nuäre kri tibtä. ⁵Ti mräkätre tare tikwe, mtare nikwe ja taredre kwärikwäri abko tita kärere munye. Ne abko ñan kukwe mdara jire biani btin nuendre nie tikata tikwe munye, akwa kukwe bianina kena Ngöbökwe nuendre nie, arabe tita tiketa munye. ⁶Amne Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, nita ja tarere era metre kwärikwäri. Kukwe ne abko ñakare btin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko diribare munye.

⁷Mdakäre abko, munkwe ja taredre kore kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni kwati tä näin kwäräkwarä ni ngökakäre, käta niere krörö: Jesukristo abko därebare ñakare era metre ni kä nebtä kwrere amne niara ngrabare namani ñakare, tätre näin niere. Ni blitaka kore ye abko ni ni ngökaka amne Kristo rüe arato. ⁸Nitre dirikä kore, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, sribi munkwe Ngöbökrä ñan rikadre ngwarbe abkokäre. Akwa Ngöbökwe sribi ütiä biandre munye, abkokäre munkwe ja ngibia, ⁹ñobtä ñan angwane Kristo käkwe kukwe diribare, yebti ta ni mda mda jatadre kukwe bä jene dirire mda ne ngwane, ni yebtä Ngöbö tä nüne ñakare. Akwa kukwe diribare Kristokwe ye kwrere nire nire tä

nüne, ni yebtä abko Ngöbö ni Rün nikwe amne Ngöbö Odei kwe tä nüne.

¹⁰Nane ni ruäre rika basare munye, akwa kukwe diribare Kristokwe tita niere ne kwrere tä dirire ñakare ne ngwane, munkwe ñan ka ngäbti ja gwiriete die mikakäre amne munkwe ñan köbö ngwiantari ie, ¹¹ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ni ye kwrere kadre ngäbti ja gwiriete abko käkwe sribi káme ye die mikadi siba, aiseti ni dirikä kore, ye munkwe ñan ka ngäbti jire chi.

¹²Kukwe tä kabre mda tikwe niedre munye akwa, ti ñan tö tikai jökrä täräbtä munye, ñobtä ñan angwane ti tö rikai ja tuen gwärere munbe yete blitakäre munbe. Angwane nikwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä, abkokäre ti tö rikai yete. ¹³Angwane nitre gätäkä Jesu käfti nete abko Ngöbökwé dianinkä jakrä arato, kätä köbö kuin juen mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bämäkäre Juankwe

3 Juan

Juan ne ara käkwe tärä 1 Juan amne 2 Juan tikani arato. Niarakwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämane Gayo kräke. Gayo nämane nüne, ye kánti Juan käkwe ni juani ruäre kukwe kuin Jesubtä dirire, akwa ni iti kädian nämane Diótfrefes nämane bike kri, aisete ñan tö namani nitre ye kain ngäbti. Ye ñan namani mate kuin Juanbtä, aisete niarakwe tärä ne tikani Gayoye, Gayo mikakäre mokre Diótfrefbtä. Gayo abko nämane dirikätre kaen ngäbti kuin abko namani tuen kuin Juanye abko Juan tö namani niere Gayoye. Erere arato, Gayo käkwe nitre dirikä ye kadre ngäbti janknu abko ie Juan tö namani, aisete tärä ne tikani kwe Gayoye.

Juanta köbö kuin juen Gayoye

1 Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka. Ti ne ara kätä köbö kuin juen makrä ti mräkä tare kri tikwe Gayo. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwé, ye kwrere tita ma tarere era metre Gayo.

²Ti mräkä, ma tare kri tikwe. Ma tä nüne kuin jáme jabtä Ngöböbe, ye kwrere arato jändrän jökrä raba neme bare kuin mae amne ma ñan rabadre bren nike abko tita kärere Ngöböye makrä, ³ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé mata mike ütiäte janknu jae amne kukwe era metre Ngöbökwé diribare mae abko erere ma tä nüne, ye abko ni ruäre rükaba nete, käkwe nieba tie abko käi rababa nuäre kri tibtä. ⁴Kukwe era metre Ngöbökwé tä nünamna nie, ye kwrere ti ngäbriänkätre tikwe Jesu käfti ma

kwrere tä nüne abko tita gain angwane, bäri kätä neme nuäre tibtä.

⁵Ti mräkä tare tikwe, ni mräkä menteni tödekaka Jesubti, kräke ma tä sribi kuin nuene täte niaratre die mikakäre, kätä kaen ngäbti kuin, ye abko tuen bäri kuin tie. ⁶Mata nitre menteni tödekaka Jesubti ye tarere kri, ye abko ja mräkätre gätäkä Jesu käfti tä nete abko ngwärekre tätre niere, aisete jändrän ñakare kwetre, yebtä makwe die mika. Makwe niaratre die mikadre ño, ie Ngöbö tö, ye kwrere makwe die mika niken mentokwäre ji ngrabare abko tita ribere mae, ⁷ñobtä ñan angwane niaratre tä dikekä kwäräkwärä sribikäre Jesukristo kräke amne tä ja di kärere ñakare nitre tödekaka ñakare Jesubti yeye. ⁸Ni ye kwrere abko nikwe kadre ngäbti kuin ja gwiriete die mikakäre, ñobtä ñan angwane ye kwrere nikwe niaratre die mikadi kukwe kuin era metre Jesubtä ngwiankäre kwäräkwärä.

Kukwe Diótfrefbtä

⁹Mdakäre abko, nitre gätäkä Jesu käfti tä yete, ie tikwe tärä tikaba, akwa Diótfrefes abko ñan tö nun kukwei mikai ütiäte jae, ñobtä ñan angwane tö rabai bäri ji dokwäte ni jökräfti abko erere tä bike kri kaibe, aisete ñan tö nun kukwei mikai ütiäte jae. ¹⁰Ne aisete, ti näin nebe yete angwane, tikwe mäträdi btä mun jökrä ngwärekre, ñobtä ñan angwane tä näin blite ngwarbe nun rüere, ye kwe ñan tä neme dbe amne, ñan tä ja mräkätre Jesu kukwei dirikätre ye kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni ruäre töta neme ja mräkätre ye kain ngäbti angwane, tä dokwä täke kän. Erere arato, ni ruäre tä Jesu kukwei dirikätre ye kaen ngäbti abtä niara tä kitekä mento nitre gätäkä Jesu käfti ye ngätäite, aisete tikwe mäträdi btä.

¹¹Ti mräkä tikwe, ni mdakwe jändrän käme nuen ma okwäfti Diótfrefes

kwrere, ye kwrere makwe ñan nuen siba, akwa ni mdakwe jändrän kuin nuen ma okwäbti, ye kwrere makwe jändrän kuin nuen siba, ñobtä ñan angwane ni jen Ngöbökwe abko käta jändrän kuin nune, akwa ni jändrän käme nuenkä abko ie Ngöbö gare ñakare. ¹²Ni jökrä okwäbti abko, Ngöbö kukwei kuin era metre Jesubtä käta nünamna nie, ye kwrere Demetrio tä nüne abko tätre niere Demetriobtä. Erere arato, Demetrio tä nüne metre abko nunta niere btä arato. Ne abko, nunta kukwe era erere niere abko gare kuin mae, ruen tie ti mräkä.

¹³Ti mräkä, kukwe näma kabre tikwe niedre mae, akwa ti ñan tö tikai jökrä tärbtä mae, ¹⁴ñobtä ñan angwane bä jötrö ti tö ja tuai mabe angwane, tikwe blitadi gwärere mabe.

¹⁵Ngöbökwe kä jäme mika mabtä, ie ti tö. Mdakäre abko, ma kukwe muko jökrä tä nete käta köbö kuin juen makrä. Erere arato, nunta köbö kuin juen nun kukwe muko yete kräke abko makwe nie itire itire ie nunkrä. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Judakwe

Judas

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Judas. Niara abko nire gare ñakare metre, akwa niara abko Jesu kukwei ngwianka kädian nämane Judas btä täräta tikani Lucas 6.16; Hechos 1.13 abko ni ruäre tä nütüre. Erere arato, Judas mdara jire abko ni Dänkien Jesu etba bati Santiago kwrere abko käkwe tärä ne tikani abko ni kwati tä nütüre arato, ñobtä ñan angwane Mateo 13.55; Marcos 6.3 käta blite Jesu etba kädian nämane Judabtä. Tärä ne tikaka abko ñakare Judas Iscariote.

Judas käkwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätre blobtä, ñobtä ñan angwane ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre amne niaratre ngwiankäre ji blobti. Nitre ye ngäniene nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ngibiadre abko Judakwe niebare ietre. Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke, käkwe ni ngite dianinkä mento nibtä, aiseite ni rabadre ja mike ngite janknu abko rabadre dbe abko nitre ni ngökaka nämane dirire, akwa ñakare kore abko Judakwe niebare. Nitre nünanka kira käkwe nünabare Ngöbö rüere angwane, Ngöbökwé mikani ja ngie nuen kri, ye kwrere Ngöbökwé nitre ni ngökaka ye mikadi ja ngie nuen kri arato abko Judas tö namani mikai gare nitre tödekaka Jesubti yeye, aiseite tärä ne tikani kwe kräke.

Judata köbö kuin juen

1 Ti Judas käta tärä ne tike munkrä. Ti abko ni klaboré Jesukristo kräke amne ti abko Santiago etba. Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun käräbare jakrä,

käta mun tarere amne, mun ye arabe Ngöböta ngibiarebti Jesukristo kräke. Mun ye mden kräke tita köbö kuin juen. ²Ngöbö raba mun ngwen ruentari tare jae amne mun mika nüne bäri jäme kwe. Erere arato, raba mun tarere bäri kri abko ie ti tö.

³Ti mräkätre tare tikwe, nita dianintari gwaire siba Ngöbökwé, kukwe yebtä bäri ti tö rababa tärä tikai munye, akwa mtare kukwe mdara jire btä tikwe tärä tikadre jötrö munye ruen tie, aiseite ti bike tärä tike munye, nebtä ti bike ribere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbökwé biani batibe juta deme kweye abko ñan rabadre kwitani. Kukwe ye dokwäre munkwe rü abko ti tö nibi ribei munye, ⁴ñobtä ñan angwane ni nükani ruäre mun ngätäite. Nükani tiebe mun ngökakäre abko käta bike dirikätre kuin kwrere, akwa ñakare kore. Nitre ye ara Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko Ngöbö Kukwei käkwe niebare kira. Ni ye abko ni ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, aiseite ni rabadre kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, akwa Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen, tätre niere, erere tätre nuene. Erere arato, Jesukristo ni Dänkien amne ni Bkänkä itibe abko ie tä trö kwite, käta rükente.

⁵Ti bike kukwe niere, ne garera munye, akwa ti bike miketa töre jirekäbe munye abko krörö: Ngöbökwé nitre israelita dianinkä Egipto bäre mento angwane, nire nire käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani era ye abko Ngöbökwé ganinkä jökrä kä kaibete. ⁶Bobukäre abko, angele ruäre nämane sribire Ngöbökrä, sribi ye abko kitani temen kwetre amne, namani bike kri, käkwe kä kuin Ngöbö kanti mikaninkä. Ye mden dokwäre abko kä iko te Ngöbökwé kitani ngite kärekwé abti kä mrä angwane, Ngöbökwé kukwe ükadite kräke abko tä ngibiare kä

ye kánti. ⁷Mdakäre abko, kukwe nakaninkä angelehtë, ye kwrere nakaninkä arato nitre Sodomabobtä amne nitre Gomorrabobtä. Erere arato, nitre nünanka juta känimekänime Sodoma amne Gomorra bäre temen, yebtä nakaninkä. Nitre nünanka juta yete ye namani ja mike gure bati bati nekwäre sekwäre amne, nitre brare abko namani bike merire jae kwärikwäri. Erere arato, nitre merire namani bike brare jae kwärikwäri amne kukwe kämekäme kore ye aibe mdei namani krübäte ietre abkobtä ja kitani kwetre. Abtä Ngöbökwe mikani ja ngie nuen, käkwe ganinkä kärekäre ñukwä jutrate. Kukwe nakaninkä kore, ye abko namani ja töikrä ni jökrä kräke.

⁸Kukwe nakaninkä kore ja töikrä, akwa nitre kirakira käkwe ja mikani ngite kore, ye kwrere jire nitre dirikä blo käta ja mike ngite mtare mun ngätäite. Ja mikadre ngite bätäkä ngwarbe kwetre abko dbe, ye abko mikata tuadre ietre köböre, tätre niere abko erere tätre ja mike ngite. Erere arato, ni Dänkien Jesukristo di kri, ye abko mikata ngwarbe kwetre. Erere arato, üai kämekäme amne angele tre Ngöbökwe tuen ñakare abko rüere ñan ñäkädre jire, akwa niaratre abko tä ñäke rüere. ⁹Akwa angele ütiäte kri kädianta Miguel nämane ja kwete Moisés ngwäkäbtä di-ablube angwane, angele Miguel ye ie ja nükani töre ñakare ñäke taretare di-abluye au jakrä, aise te Ngöbökwe di-ablu kada ketadre abkokäre, niebare krörö kwe diabluye: ¡Ni Dänkien Ngöbö käkwe ma kada keta! niebare kwe ie. ¹⁰Akwa dirikätre blo ye abko ie üai kämekäme amne jändrän mda mda gare ñakare, akwa tätre ñäke taretare rüere. Erere arato jändrän ngwarbe töi ñakare käta jändrän gare ie aibe nuene, ye kwrere jire nitre ye tä nüne amne tätre kukwe nuene kämekäme. Ye dokwäre

abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko känänta au kwetre jakrä.

¹¹¡Aiteeje, dirikätre blo ye bobre jakän! ñobtä ñan angwane Caín käkwe nünabare ño, ye kwrere niaratre tä nüne. Erere arato, kira ni iti kädian nämane Balaam abko nämane Ngöbö Kukwei niere ngwian ganainkrä jae, ye kwrere nitre dirikä blo käta dirire ngwian ganainkrä jae. Mdakäre abko, ni iti kädian nämane Coré abko moto namani romon Moisés rüere abko dokwäre Ngöbökwe kämikani, ye kwrere rakadikä arato niaratrebtä.

¹²Mdakäre abko, danta jübente bäta nebe käme, ye kwrere abko nitre dirikä blo tä mun ngätäite, ñobtä ñan angwane munta ja tarere kwärikwäri, ye bä mikakrä munta mröre ketetibe, ye kánti abko dirikätre blo käta mröre kabrekabre, tä dö ñaen kabrekabre abko käita nebe nuäre btätre amne tätre mun mike ütiäte ñakare. Ye abko, kukwe gaidre kri abko tätre nuene. Erere arato, tätre ja bä mike ni mda mda ngibi-abtikä kwrere, akwa tätre ja ngibiare au. Mdakäre abko, müta aibe tä kite jüben amne ñü ñakare te, aise te müreta niken juenkä mentokwäre, ye kwrere jire niaratre tä nüke, bti näin ta, akwa ñan tä ni die mike jire chi. Erere arato, kri rabadre ngwäre ngwäre abko käita nüke amne ngwäta nebe ñakare btä, ye kwrere jire niaratre tä amne, kri ngatanina kwrere jire bäta nebe abti diankata ngätri ngöi kuin, ye kwrere jire niaratre tä arato. ¹³Erere arato, mrenta nebe romon, tä niken nakwenkä käta niken däi dobrore kämekäme kite jate jate, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä kukwe kämekäme gaidre kri ye nuene. Erere arato, muke tä niken mentokwäre amne ñan tä näin metre ta, ye kwrere jire tätre näin, ye dokwäre abko kä bäri iko krübäte, te Ngöbökwe kitadi ngite kärekäre.

¹⁴Mdakäre abko ni iti kädian nämane Enoc käkwe nünabare kira Adán mräkä ni kükü ja täritäri Adán täbti abko käkwe kukwe niebare krörö nitre dirikä blo yebtä: ¡Tuen nete! Angele deme mili kabre kabre krübäte abko ben ni Dänkien jatadi. ¹⁵Angwane nitre ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere käkwe kukwe nuenbare diän diän, erere arato ñäkäbare taretare kwetre Ngöbö rüere, ye dokwäre ni Dänkien jatadi mike ja ngie nuen jökrä, niebare Enokwe nitre dirikä blo yebtä. ¹⁶Jändrän jökrä Ngöbökwé btä tätre ñäke amne jändrän keta kabre abko rüere tätre blite taretare. Erere arato, kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiehti tätre nakwen. Mdakäre abko, tätre ja käikitekä krübäte au amne tätre niken blite nuäre nuäre ni mda mdabe jändrän diankakäre kän.

Nünandrekä dite

¹⁷Akwa ti mräkätäre tare tikwe, kukwe tä nakenkä mtare, yebtä nitre Jesukristo kukwei ngwianka käkwe diribare ño ño, ye munkwe ngwian töre jae. ¹⁸Niara-tre käkwe niebare krörö munye: Kä mrä angwane, ni jatadi ruäre abko käkwe Ngöbö mikadi yakrä jae amne kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiehti rabadi nakwen abko erere nünandi kwetre, niebare kwetre munye, ye munkwe ngwian töre jae. ¹⁹Nitre dirikä blo ye abko tä mun mike rüere jabe kwärikwäri amne kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiehti tätre nakwen amne Ngöbö Üai ñakare btäre.

²⁰Akwa ti mräkätäre tare tikwe, kukwe kuin deme Jesukristobtä diribare munye, mikata era munkwe, yebtä munkwe ja die mika nünenkä bäri dite

mda amne munkwe blita Ngöböbe Ngöbö Üai Deme köböire. ²¹Erere arato, Ngöböta mun tarere kri, yebtä munkwe nüna janknu amne, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mikadi kuin nikrä, käkwe ni mikadi nüne kärekäre jabe, ye munkwe ngibia ngäbti.

²²Angwane nitre ruäre käkwe tödekadre janknu Jesukristobti abko töita niken kwäräkwärä, ni ye abko munkwe ngwian ruentari tare jae, töi mikakäre kwatibe ni Dänkienbti. ²³Amne ni mda mda kebera Jesukristo rükente, abtä bikera niken ja tare nike ñukwä jutrate, ye abko munkwe diantari ñukwä jutra ngäniene, niaratre ñan rabadre nianinte kärekäre abkokäre. Amne ni mda mda abko munkwe ngwian ruentari tare jae, akwa ni bren krübäte abtä kä jüräta nebe nibtä kise mike dän kwebtä, ye kwrere jire nitre ye abko krübäte, aiset munkwe ja ngibia niaratre ngäniene arato. ²⁴⁻²⁵Mrä abko, Ngöbö itibe ni Diantarikä nikwe abko di tarä täte mun ngibiakrä, mun ñan rikadre niara bäre mento abkokäre. Amne kä bä nuäre Ngöbö kanti, ye te Ngöbö rabadre nebe mun ngwena kuin deme amne kä rabadre nuäre munbtä nebe yete, abkokäre Ngöbö di tarä täte arato, aiset Ngöbö aibe bä nuäre, yebtä raba mikani ütiäte amne, niara aibe raba mikani ütiäte jrei kwrere. Erere arato, niara aibe di kri jändrän jökräbti ta amne niara aibe jändrän jökrä bkänkä, yebtä abko kira dekä, mtare amne kärekäre Ngöbö aibe rabadre mikani ütiäte kri ni Dänkien Jesukristo köböire. Amen. Abko kore se. Ne ngörä.

Kukwe Mikani Tuare Juanye

Apocalipsis

Ni ja töitkaka Jesube kädian nämane Juan käkwe tärä ne tikani. Niarakwe tärä mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 1 Juan, 2 Juan, 3 Juan. Juan nämane kitani ngite kä butu kädianta Patmos ye kánti angwane, niarakwe tärä ne tikani.

Jesu ara jire käkwe tärä ne tikamna Juanye. Nita jändrän tuen ño köböre, ye kwrere jire kukwe jökrä tä tikani tärä nebtä abko Jesukristo käkwe mikani tuare Juanye, amne kukwe jökrä niebare Ngöbökwé Juanye abko Juankwe kukwei nuani köböre, ye abko Jesukristo käkwe tikamna täräre ie. Käne abko, Jesukristo käkwe ja mikani tuare köböre Juanye angwane, Jesukwe kukwe tikamna täräbtä biandre nitre gätäkä Jesu käbti nünanka juta keta kükü kánti kä Asiate.

Mdakäre abko, Satana tä rüre käre Ngöbö rüere, ye abko rakadrekä ño ño Juan näire mentokwäre abko Juankwe tikani täräbtä Ngöbö amne Ngöbö Odei Jesukristo käkwe Satana btä sribikä kwekwe ganaindi kwäräbe rükadre gare metre nitre tödekaka Jesubti yeye abkokäre.

Kukwe käne

1 Kukwe mden mden rakadikä bä jötrö abko rabadre gare nie abko Ngöbökwé mikani Jesukristo kisete mikakäre gare sribikä kwekwe ie. Akwa kukwe ye rabadre gare, abkokäre Jesukristo käkwe angele kwe juani niere ti Juan sribikä kwe neye. ²Ye abko, tikwe dre dre tuaba Ngöbö kukweibtä

amne Jesukristo käkwe kukwe mikani tuare ño ño tie abko tita niere metre jökrä arato. ³Kukwe biani Ngöbökwé ni Ngöbö kukwei niekä neye, nebtä nire nire käkwe ñäkädre amne nire nire käkwe kukwe nuadre amne mikadre täte kwe, ni yebtä abko kä rabadi nuäre kri amne Ngöbökwé ja di biandi ie, ñobtä ñan angwane kukweta tikani tärä nebtä kebera nakenkä.

⁴⁻⁵Nitre gätäkä Jesu käbti kä keta kükü te kä Asiate, kräke ti Juan tä köbö kuin juen krörö: Ngöbö tä nire amne Ngöbö nämánena nire amne arabe jatadi, erere arato üai ni kükü tä kürä go-brankrä Ngöbökwé ye ngwärekri, erere arato Jesukristo käta kukwe niere era metre Ngöböbtä amne niara aibe nükán-inta nire käne amne niara tä go-brane jrei jökrä kä nebtä bti ta—niaratre käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jáme kwetre, ie ti tö.

Jesukristo käta ni tarere amne ja däríe íaninte krusobtä kwe angwane, ni tikan-inte kwe, ni nämáne ngite Ngöbö rüere ye ngániene. ⁶Niarata go-brane nibtä. Erere arato, niarakwe ni mikani blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre sribikäre Ngöbö niara Rün kräke, aiseté ¡Kristo raba käikítaninkä kärekáre amne niara di raba kri kärekáre! Amen.

⁷Olo ketete munkwe.

Kristo jatadita mütabti, ye ni jökrä käkwe tuadi.

Nitre käkwe niara dákáninte bukobti, ye ara jire käkwe tuadita arato.

Ye ngwane ni kä jökräbtí temen rabadi nekwetekä ja jiebtí, kä rabadi ja müaire. Abko kore se. Amen.

⁸Ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö: Ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega.

⁹Ti nämánena jändrän jökrä kánenkri

¶1:8 alfa amne omega. Alfa abko tärä okwä käne alfabeto griegorebtä amne omega abko tärä okwä mrä alfabeto griegorebtä, ye kwrere Jesukristo abko nämáne käne amne niara rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Ti abko Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä käta niere.

**Ni bä Ni Kä Nebtä Ngobo
kwrere abko Juankwe tuani**

⁹Ti abko Juan. Jesu käbti ti ne mun mräkä munkwe amne, munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye kwrere tita ja tare nike arato. Erere arato, Ngöböta gobrane munbti, ye kwrere tä gobrane tibti arato amne, munta nünenkä dite jabtä tödekakäre janknu Jesubti, ye kwrere jire tita nüne arato. Ye abko, Ngöbö Kukwei kuin metre ti nämane dirire amne kukwe kuin Jesubtä ti nämane niere, dokwäre ti kitaba ngite, aisete ti nämä ngite kä butu kädianta Patmos ye kanti.

¹⁰Angwane bati bämänte, Ngöbö Üai nämä täte tibtä angwane, ti trökri ni kukwei jaraba krikri bäsi drü kukwei kri kwrere tie se kwrere. ¹¹Ni kukwei ye abko käkwe nieba krörö tie:

Jändrän tuata makwe, ye erere tike jökrä täräbtä, bti nitre gätäkä Jesu käbti tä juta keta kükü te kä Asiate, ye kanti makwe juan abko krörö: juta Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia amne Laodicea ye ie makwe tärä ye juan, nieba kwe tie.

¹²Ye btäräbe ti rikwitateba angwane, ni nämä blite abko tikwe tuaba angwane, oro dätebare ñotra gräre nämä krä kükü, btä ti okwä rababa. ¹³Akwa ñotra grä krä kükü ye ngätäite abko ni nämä iti abko bä rababa Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere abko btä dän nga nuke mate ngotobtä temen nämä amne, koria orore abko nämä kitani ja kötäbti ta kwe, btä ti okwä rababa. ¹⁴Angwane niara dokwä drüen abko ngwen bürere jökrä obeja drüen bätäninte kuin deme kä lana bä ngwen bürere, kwrere jire bä rababa tuen tie amne, nieve ngwen bürere, kwrere jire bä rababa tuen tie amne okwä abko rababa trä ngitiekä

ñukwä jutra kwrere jire rababa tuen tie. ¹⁵Erere arato, bronse kukwata kuin ñukwäte abko tä nebe trä ngitiekä, ye kwrere jire niara ngoto rababa tuen tie amne ñöta kite kri abko ngöta nebe juuu, ye kwrere jire niara kukwei rababa ruen kri tie. ¹⁶Amne niara kise ruenkri abko te muke nämä kwä kükü rababa tuen tie. Erere arato, ngitra tu grine grine jabtä jütre kwärikwäri ye kwrere kukwe rababa betekä kadate, rababa ruen tie amne, ñänä träta ngitiekä dirare, ye kwrere jire niara ngwäre, rababa tuen tie.

¹⁷Ni ye btä ti okwä rababa kore angwane, ti rikaba ngitiekä ngwäkäre kwrere niara ngotobtä temen, akwa niarakwe ja kise ruenkri mikaba tibtä, bti nieba kwe tie:

Ma ñan rekwetaka tibtä. Ti nämä nena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. ¹⁸Ti abko tä nüne kärekäre. Ti ne mden krütani bati, akwa ti nükaninta nire amne mtare tita nüne kärekäre. Mdakäre abko, ti bäri di kri gata yekrä, aisete tita gata dänkiene amne ti di tärä ni juankrä kärekäre Ngöbö okwä bäre mento amne ti di tärä ni diantarikrä gata ngäniene, ye bä mikakrä llabe gatakwe kä nakebtä tä ti kisete.

¹⁹Ne aisete, makwe jändrän turi, ye erere tike jökrä täräbtä. Dre tä nakenkä mtare amne dre rakadikä mtare mentokwäre, ye tike jökrä täräbtä. ²⁰Amne muke kwä kükü tä ti kise ruenkri makwe turi, erere arato ñotra grä orore krä kükü makwe turi, ye abko tä dre bä mike abko tä tiebe, aisete ñan nibi nuke gare mae, ye abko ti bike niere mae abko krörö: ñotra grä orore krä kükü, ye abko nitre gätäkä ti käbti juta keta kükü kanti kä Asiate abko bä mikata amne, muke kwä kükü ye abko angeletre ni kükü tä nitre gätäkä ti käbti juta keta kükü ngib-

iabtikā abko bā turi kore makwe abko nieba kwe tie.

**Tärä nitre gätäkä Jesu
käbti juta Efesote kräke**

2 Angwane angele tä nitre gätäkä ti käbti juta Efesote ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti kise ruenkri abko te muketa kwä kükü amne ñotra grä orore krä kükü, ngätäite tita dikekä die mikakäre, ti ne mden käta niere krörö: ²Dre dre nuenta munkwe, ye gare jökrä tie abko krörö: Munta sribire tare krübäte Ngöbökrä, ye garera tie amne ja tare nikabtä munta nünenkä dite jabtä, ye gare tie. Mdakäre abko, ni ruäre diän diän tä nüne Ngöbö rüere, tä kite ja Ngöbö kukwei ngwianka niere abko ben munta ja gete ñakare, akwa munkwe mikani ñäräre kuin amne nämane näin ni ngökö, ye abko munkwe gani btätre, aiseite munkwe juantari, ye abko gare kuin tie arato. ³Mdakäre abko, munta nünenkä dite tibtä amne munta ja tare nike kri ti dokwäre, akwa mun nebe dräre ñakare tödekabtä tibti, ye abko gare kuin tie arato, yebtä käta nebe nuäre tibtä.

⁴Akwa mun jatani tödeke krire tibti angwane, mun nämane ti tarere kri, ye kwrere munta ti tarere ñakare mda, ye aibe tuen blo munbtä tie. ⁵Ne aiseite mun nämane ti tarere kri kena, ye ngwenta töre jae, bti mun jata ja mäketä Ngöböbe angwane, mun nämane ti tarere kri kena, ye kwrere munkwe nuenta. Akwa munkwe ñan nuendreta kore ne ngwane, ñotra grä tä mun bā mike yete, ye ti bike denkä mento nitre gätäkä ti käbti mda mda ngätäite. Akwa munkwe ja mäkädita Ngöböbe ne

ngwane, tikwe ñan ñotra grä ye diandikä mento munkän. ⁶Akwa kukweta keteti munta nuene kuin abko nitre nicolaita käta kukwe nuene diän diän, kukwe yebtä mun mätä kri, ye abko kuin tuen tie, ñobtä ñan angwane kukwe nuenta kwetere yebtä ti mätä kri arato.

⁷Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä, aiseite Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte. Angwane nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Ni ye ie tikwe kä biandi kri ngwäkä ni mikakrä nüne ye kwetadre angwane, rabadi nüne kärekäre kä kuin Ngöbökwete abko nieba kwe tie.

**Tärä nitre gätäkä Jesu käbti
juta Esmirnate kräke**

⁸Yebti nieba mda kwe tie:

Angele tä juta Esmirnate nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Ti krütani akwa nükaninta nire abko käta niere krörö: ⁹Munta ja tare nike amne mun bobre, jändrän ñakare munkwe, ye gare kuin tie, akwa jändrän Ngöbökwete tärä kabre munkwe kä käinbti sete, aiseite Ngöbö ngwärekre mun jändrän bkäne kabre amne ñakare bobre era metre. Mdakäre abko, nitre ruäre tä ja israelita era metre niere abko tä ñäke blo mun rüere, ye gare kuin tie, akwa Ngöbökrä niaratre abko ñakare israelita era metre, ñobtä ñan angwane tä tödeke ñakare tibti, akwa niaratre tä gätäre Satanakrä. ¹⁰Mdakäre abko, mun kebera ja tare nike tödekabtä tibti angwane,

diablukwe ni juandi mun ruäre kite ngite kä teri, akwa munkwe ñan ja tare nikadi raire. Köbö jätäbe munkwe ja tare nikadi. Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe nünanka dite jabtä abti mun krütadi tödekabtä tibti. Mun krütadre kore ti dokwäre, ye ngwane munkwe mun rüe ganandi. Ye ütiäre tikwe mun mikadi nüne kärekäre Ngöböbe.

¹¹ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwetre mikakäre täte. Nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Ngöbökwä kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwä ñan juandi ja okwä bäre mento, akwa kadi ngäbti kwe nünakäre kärekäre ben, aisete ñan krütadi bobukäre abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Pérgamote kräke

¹² Yebti nieba krörö kwe tie:

Angele tä juta Pérgamote nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo kwe ngitra tu grine jabtä jütire kwärikwäri tä abko käta niere krörö: ¹³ Satana tä gobrane Pérgamote, kanti munta nüne, ye abko gare kuin tie. Satana tä gobrane yete, akwa mun tä tödeke kwatibe tibti, käta nünenkä dite tibtä. Juta munkwe, kanti Satana tä nüne, ye kanti ni iti tödekaka tibti kädian nämäne Antipas nämä nüne, akwa kämikani kwetre tödekabtä tibti, akwa ti rükaninte ñakare

kwe. Ye näire mun nämä tödeke kwatibe tibti arato amne munkwe ti rükaninte ñakare, yebtä käta nebe nuäre tibtä.

¹⁴ Akwa kukwe ruäre tä mun ngätäite yete abko ñakare dbe tuen tie abko ti bike niere munye abko krörö: Mekera Moisés näire nitre israelita käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre jändrän kämikani ngöbö ngwarbeye abko nitre israelita käkwe kwetadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae amne, ja mikadre gure bati bati kwetre[§] abko ni iti kädian nämäne Balaam käkwe diribare kira Balaye abko erere Balakwe bä mikani nuäre nuendre nitre israelita okwäte. Mtare, ni ruäre mun kanti yete tä kukwe ye kwrere mike ütiäte jae, käta ja mike ngite kore, ye abko tuen blo tie. ¹⁵ Mdakäre abko, kukwe diribare kira Balaamkwe, ye kwrere arato kukwe dirita nitre nicolaitakwe abkokri ni ruäre mun kanti yete tä nekete, ye abko tuen blo tie. ¹⁶ ;Ne aisete, munkwe kukwe käme ye kita temen amne munkwe ja mäkäta Ngöböbe! Munkwe ñan nuendre kore ne ngwane, ngitra tu grine jabtä jütire kwärikwäri, kwrere jire ti kukweita betekä ti kadate, yebti ti näin rüre jökrä niaratrebe yete.

¹⁷ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe. Kira Ngöbökwä mrö kädianta mana biani kwetadre nitre israelitaye nünakäre. Angwane mtare nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe

[§]2:14 ja mikadre gure bati bati kwetre. Números 25.1-2 tä blite kukwe nebtä. Nitre israelita käkwe ja mikani gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae.

ganainkä kwrere abko ie mana tä ükani tiebe abko tikwe biandi kwe-tadre ie. Erere arato, tikwe jä ngwen bürere biandi ie nänkrä kä käinbti amne jä yebtä abko ni käi btin tädi tikani abko gare ñakare ni mda mdaye, akwa nire nire ie tikwe jä ye biandi, aibe ie ni käi btin ye rükadi gare.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Tiatirate kräke

¹⁸ Yebti nieba krörö mda kwe tie:

Angele tä juta Tiatirate nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye kräke tärä tike krörö:

Ngöbö Odei okwä bä ñukwä jutra kwrere amne bronse bätäninte kuin tä nebe trä ngitiekä, kwrere jire ngoto bä ie abko käta niere krörö: ¹⁹ Munta dre dre nuene, ye gare jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere amne ni mda mda tarere amne, munta tödeke kwatibe Ngöböbti amne, munta sribire kuin amne munta ja tare nike tödek-abtä tibti angwane, munta nünenkä dite jabtä, ye gare kuin tie. Mdakäre abko, munkwe tödekani krire tibti angwane, mun nämane jändrän kuinquin nuene, akwa mtare munta nuene bäri kuin, ye abko gare kuin tie arato.

²⁰ Akwa jändrän ketetibe nuenta munkwe abko tuen blo tie abko krörö: Meri tä iti mun ngätäite yete abko ja Ngöbö kukwei niekä tä niere au jabtä, ye abko tä näin dirire sribikä tikwetikwe ngökakäre, käta näin niere krörö: ja mikadre gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae amne mrö ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko kwetadre tä näin dirire. Meri kädian nämane Jreina Jezabel käkwe diribare kira, ye kwrere jire meri ye tä näin dirire abko munta tuemetre dirire mun

ngätäite yete. Ye abko tuen ñakare dbe tie. ²¹ Meri ye abko käkwe kukwe käme Ngöbö rüere ye kitadre temen, bti tödekadre Ngöböbti kwe, abkokäre tikwe kä bianina ie, akwa tö ja mikai gure bati bati janknu, ye abko ñan tö mikai temen arato. ²² Ne aiseté, ti bike mike ja ngie nuen, käkwe mikadi bren jume amne rabadi ja tare nike jänbti. Erere arato, nire nire käta niara kukwei mike täte amne tä näin ja mike gure bati bati ben, ye abko tikwe mikadi ja tare nike kri krübäte meri ye kukwei mikabtä täte, akwa kukwe käme ye kitadre temen kwetre angwane tikwe ñan mikadi ja tare nike kore. ²³ Erere arato, nire nire tä nekete niarakri, ye abko tikwe gadikä jökrä. Yebtä abko kukwe kaibe ni jökrä töibtä abko gare jökrä tie abko rükadi gare tibtä ni jökrä gätäkä ti käbti kä ketareketare temen ie amne, ni itire itire käkwe dre nuendre, ye erere tikwe ütiä biandi ie.

²⁴ Angwane mun mda mda tä juta Tiatirate yete arato, akwa meri dirikä blo, jiebtä munta näin ñakare amne, kukwe ütiäte Satanakwe tä ükani kaibe tiebe nieta kwetre abko gare ñakare munye. Mun ye abko kötärä tikwe ñan kukwe mdara jire mikadi mda, ²⁵ akwa munta tödeke metre tibti, ye kwrere munkwe nuen janknu abti ti jatadi nüketa abko ti tö niei kore munye.

²⁶ Erere arato, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere amne nire nire käkwe ti kukwei mikadi täte, ye abko tikwe mikadi gobrane nitre nünanka kä ketareketare temen yebti. Ti Rün käkwe ja di biani gobrankrä kore tie, ye kwrere tikwe ja di biandi

ietre gobrankrä. Ti abko tä gobrane krörö:

²⁷ Angwane niara käkwe gobrandi ja di kribti amne, bäsi dobro sribeta kantrare metata krito ribi jierore bti amne tä ngidiente kiakia jökrä, ye kwrere gobrandi kwe. *Salmos 2.9*

²⁸ Erere arato, nitre ganainkä abko ie tikwe muke kri tä kite käin dekä biandi. ²⁹ Ye abko, nitre gätäkä ti käfti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tarä aiset, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwetre mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käfti juta Sardite kräke

3 Yebti nieba kwe tie: Angele tä juta Sardite nitre gätäkä ti käfti ngibiare, ye abko kräke tarä tike krörö:

Ti Jesukristo, kwe üai Ngöbökwé ni kükü amne muke kwä kükü tä abko tä niere krörö munye: Munta dre dre nuene, ye gare jökrä tie. Munta nüne kuin metre Ngöbökrä ni mda mda ngwärekre, aiset mun tuen kuin ni mda mdaye, akwa ni krütani kwrere jire munta Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane munta nüne käme, käta ja mike ngite krübäte Ngöbö rüere. ² Ne aiset mokrere japti munkwe amne munta dre dre nuene, yebtä munkwe töbika kuin ja käne! Kukwe ruäre kuinkuin munta nuene, akwa kitera neme munye, ye känentarita ja dibti ja käne, tita niere munye, ñobtä ñan angwane sribi nuenta munkwe Ngöbökrä, nin munta nuene täte jökrä tuen tie. ³ Ne aiset, kukwe diribare munye, munkwe kani ngäbti, ye munkwe ngwianta töre jae abko jiebt mun rankwata, amne munta ja mike ngite Ngöbö rüere, ye kita

temen munkwe, käkwe ja mäkäta Ngöböbe abko tita niere munye. Akwa munkwe ñan mokredre japti ne ngwane, ni gokä rükadre ñongwane gare ñakare nie, akwa batibe tä nüke, ye kwrere batibe ti rükadi mun mike ja ngie nuen yete.

⁴ Akwa nitre gätäkä ti käfti, ye ngätäite ni tarä ruäre juta Sardite yete abko tä nüne metre, ñan tä ja mike ngite ni mda mda kwrere, ye abko ni ngämi dän ngwen bürere kwetre mike dobrore kwrere. Ne aiset, niaratre abko käkwe dän ngwen bürere kitadi japtä, nünabare metre amne deme bä mikakäre. Niaratre rabadi dikekä tibe dän ngwen bürere te, ñobtä ñan angwane ganainbare jökrä kwetre aiset. ⁵ Ye abko, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandre ñakare abko ni rüé ganainkä kwrere. Nitre ye käkwe dän ngwen bürere kitadi japtä, niaratre abko metre Ngöbö ngwärekre bä mikakäre, erere nünandre kärekäre Ngöböbe kwetre. Erere arato, nünandi kärekäre kwetre, aiset käita tikani tarä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare yebtä amne tikwe ñan kä diandrekä mento. Mdakäre abko, ni ye abko ni jen tikwe, tikwe niedi ti Rün ngwärekre amne angeletre Ngöbökwé ngwärekre arato. ⁶ Ye abko, nitre gätäkä ti käfti tä nüne juta keta küküte, ye olo tarä aiset, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käfti juta Filadelfiate kräke

⁷ Yebti nieba kwe tie: Angele tä juta Filadelfia nitre gätäkä ti käfti ngibiare, ye ie tarä tike krörö:

Ti Jesukristo abko kuin deme amne kukwe era metre niekä. Erere arato, llabe jrei Davikwe jukwe juta Jerusalén btin ye tikakrä abko tä kisete amne, jukwe dikadre kwe angwane, ni mda ñan raba tiketa jire chi. Erere arato, jukwe tikadre kwe angwane, ni mda ñan raba diketa jire chi. Ti Jesukristo ye abko käta niere krörö munye: ⁸Munta dre dre nuene, ye gare kuin jökrä tie. Tikwe jukwe tikani kwati mun känenkri, ye ni mda ñan raba diketa jire munkän abko tuen nete. Mun abko di ñakare bökan nünankrä tikrä, akwa munkwe ti kukwei mikani täte jökrä amne munkwe ti rükan-
 inte ñakare. ⁹Ye abko, nitre ruäre därebare ni israelitakri tä ja israelita niere au jabtä, akwa niaratre tödeke ñakare tibti, aisete ñakare israelita era metre Ngöbö ngwärekri. Niaratre tä ngwarbe ni ngökö amne niaratre abko Satanakwe era metre. Niaratre ye abko tikwe ngwiandi nüke ja mike bobre ngukudokwäbti mun ngotobtä temen angwane, tita mun tarere kri abko niedi kore kwetre.

¹⁰Angwane munkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä, tikwe nieba, erere munkwe mikani täte jökrä. Ye mden kisete, Ngöbökwé kukwe juandi kri ni jökrä kä nebtä nünanka Ngöbö rüere ye rüere, niaratre nuatekäre ja käne angwane, nitre ye käkwe ja tare nikadi kri, akwa mun abko käkwe ti kukwei mikani täte abko ütiäre tikwe mun ngibiadi ja tare nika ye ngäniene. ¹¹Ti abko jatadita jötrö ngwarbe, aisete munta nüene metre ti ngwärekri, ye kwrere munkwe ja ngibia janknu, ñobtä ñan angwane munkwe

nünandi kärekäre Ngöböbe abko korona kwrere, ye ni mda mda käkwe ñan diandrekäta munkän, abkokäre munkwe ja ngibia janknu. ¹²Angwane nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, akwa ti rükandrete ñakare kwe abko rüe ganainkä kwrere. Ni ye abko ürä nökäni nguse Ngöbö tikwe jue ye täni ñan rabadre denkä jire, ye kwrere jire ni mda ñan rabadre ni ganainkä denkä tikän Ngöbö kanti mento. Erere arato, niara abko jen Ngöbökwé, abkokäre tikwe Ngöbö tikwe käi tikadi ni ganainkäbtä amne, juta Jerusalén btin Ngöbökwé tä kä käinbti, akwa kebera kite temen, ye käi tikadi tikwe ni ganainkäbtä niara abko nünanka juta Jerusalén btinte bä mikakäre. Angwane niara abko jen tikwe arato, ye bä mikakäre tikwe ja käi btin tikadi btä arato. ¹³Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüene juta keta küküte, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Laodiceate kräke

¹⁴Yebti nieba mda kwe tie: Angele tä juta Laodiceate nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye kräke tärä tike krörö mda:

Jesukristo abko kä Amen, ñobtä ñan angwane niara abko käta ja kukwei mike täte metre amne niara abko kukwe era erere niekä. Jesukristo köböire jändrän jökrä namani bare Ngöböye kena. Niara ara käta niere krörö munye: ¹⁵Munta dre dre nuene, ye gare kuin jökrä tie. Ni tibo abko ni tödekaka ñakare tibti kwrere amne ni ngire abko ni nüene ja di ngöi jökrä tikrä kwrere, akwa mun abko ñakare tibo amne mun

ñakare ngire arato. ¡Mun ye rabadre tibo ni tödekaka ñakare tibti kwrere näre o mun rabadre ngire ni nünanka ja di ngöibti tikrä kwrere näre! ¹⁶ Akwa mun abko ñakare tibo amne mun ñakare ngire. Mun krube jirekåbe, aisete mun abko ni ütiäte ñakare jire kwrere, ye dokwåre abko tikwe mun yaidi jirekåbe mentokwåre.

¹⁷ Mdakåre abko, mun jåndrän bkåne kri, munta niere. Erere arato, munta jåndrän mdei nike ñakare, aisete munta nüne kuin, munta niere. Akwa mun abko ni bobre, ngwarbe, amne jåndrän bäri ütiäte Ngöbökwe ñakare munkwe amne kå iko mun okwåte, ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwe nüke gare ñakare munye. Erere arato, munta ja mike ngite krübåte, abtä munkwe ja gaidre, ye abko munta dikekå bütierre Ngöbö okwåbti ye kwrere abko munta gain ñakare jabtå, aisete mun abko bobre Ngöböta nütüre munbtå. ¹⁸ Ne aisete, mun rabadre jåndrän Ngöbökwe bkåne era metre, abkokåre mun jata kökö tie. Ye abko, jåndrän ütiäte kri krübåte Ngöbökwe oro kuin kukwani ñukwåte mikakåre orore metre, kwrere tarå tikwe makrä, aisete mun jata kökö tie. Erere arato, tikwe mun mikadre metre ja ngwårekri, ye bä mikakåre dån ngwen büreere ye mun jata kökö jökrå tie, bti munkwe mun bütiekrä gaidre kri ye jue mika angwane, mun ñan rabadre dikekå bütierre mda. Mdakåre abko, kukwe Ngöbökwe ye gare ñakare munye, aisete kå iko mun okwåte kwrere, ye kråke abko mun jata kråkå kökö tie kitadre ja okwåte, ye köböire

abko Ngöbö kukwei rabadi gare metre munye abko tita niere.

¹⁹ Nire nire tareta tikwe abko btå tita mätråre töi diankåre. Ne aisete, munkwe ja di mikata kri kårekåre nünakåre ja di ngöibti tikrä amne, munkwe kukwe kåme kita jökrå temen amne munkwe ja måkåta Ngöböbe amne tibe. ²⁰ ¡Tita nete! Ti abko tä jukwebtä, kåta ñåke, ye mike ñåråre. Nire nire, ie ti kukwei jaradre, kåkwe ti kårådre gwå angwane, ti näin kånti nebe gwi abko ben tikwe mrödi siå kwatibe te. ²¹ Angwane tikwe ja tare nikaba, akwa tikwe Ngöbö rükanteba ñakare abti ti krütåba, aisete tikwe kukwe blo ganainbare kwåråbe jökrå, ütiäre Ngöbökwe ti mikani tåkånintbe gobrane ketetibe jabe, ye kwrere nire nire kåkwe ja tare nikadre, akwa ti rükandrete ñakare kwe abko rabadre kukwe blo ganaine kwåråbe jökrå arato. Nitre ye abko tikwe mikadi tåkånintbe gobrane ketetibe jabe arato. ²² Ye abko, nitre gätåkå ti kåbti tä nüne juta keta küküte, ye olo tarå aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakåre tåte abko nieba kwe tie.

Kürå gobrankrä, bti Ngöbö nåmane tåkånintbe

4 Yebti tikwe nikraba angwane, jukwe nåma tikani kå kånibti, btå ti okwå rababa. Angwane ni kukwe kri, drü kri kwrere tikwe kukwe nuaba kåne, ye kwrere jire kukwe jarabata tie abko kåkwe nieba krörö tie:

Jakwe kå kånibti nete amne, kukwe rakadikå ño ño mda abko ti bike mike tuadre mae, nieba kwe tie.

² Ye btåråbe Ngöbö Üai rükåba tåte jökrå tibtä angwane, kürå gobrankrä, yebti ni nåma tåkånintbe iti gobrane kå

käinbti, btä ti okwä rababa. ³ Angwane niara bä rababa tuen trä ngitiekä tie. Jä ngwen bürere kädianta brillante, kwrere jire rababa tuen tie. Erere arato, jä bä tain trä ngitiekä, kwrere jire bä rababa tuen tie amne, kürä niara täkräre, ye bäre temen abko mrüträ nämä krati. Mrüträ ye abko rababa trä ngitiekä rerebare bäsi jä tuäre trä rerebare kädianta esmeralda, kwrere bä rababa tuen tie. ⁴ Mdakäre abko, kürä gobrankrä ye bäre ta abko kürä mdara jire nämä kwä gre bti kobkä. Kürä yebti abko nitre unbre unbre nämä tākānintbe ni gre bti nibkä. Nitre ye abko metre amne deme, ye bä mikakrä dän bä ngwen bürere nämä kitani btäre amne korona orore orore nämä mikani dokwäbti, btä ti okwä rababa. ⁵ Angwane kürä gobrankrä ye kanti merabe rababa trä ngitiekä amne kä ngö rababa ruen krikri be tie. Erere arato, unsuni aibe ngö rababa ruen tie amne kürä gobrankrä ye känenkri ñotra nämä jutra ngitiekä krä kükü. Ñotra krä kükü nämä trä ngitiekä ye abko Ngöbö üai ni kükü, btä ti okwä rababa. ⁶ Mdakäre abko, kürä gobrankrä ye känenkri abko mren trä ngitiekä bidrio kwrere nämä.

Angwane kürä gobrankrä ye bäre ta abko jändrän nire nämä kräbkä. Jändrän ye abko okwä jökrä ngrabare, okwä jökrä ngwärekre amne trökri abko tikwe tuaba. ⁷ Jändrän kräbkä tikwe tuaba, ye abko krati rababa tuen lion kwrere jire tie. Krobukäre abko rababa tuen buey kwrere tie amne, krämäkäre abko ngwäre rababa tuen ni kwrere tie amne kräbkäkäre abko mü kri tä nakenkä käinta, ye kwrere jire rababa tuen tie. ⁸ Jändrän kräbkä tuaba tikwe, ye abko kratirekratire ngike krä ti rababa tuen tie amne ngike btä abko okwä rababa tuen jökrä btärikri amne terikri tie. Angwane jändrän ye abko käre dibire rare nämä jadüke ñakare, nämä niere krörö:

Ngöbö ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, ma abko deme, deme, deme.

Ma nämānena nüne kena amne, mata nüne amne ma ara jatadi, nämā niere. ⁹⁻¹⁰ Angwane Ngöbö nämā tākānintbe gobrane kürä gobrankräbti, ye abko jändrän kräbkä ye nämā käikitekä batire amne, nämā mike ütiäte kri jae, kä nämā kuin niere Ngöbö nünanka kärekäre yeye. Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä ye tä nebe ngukudokwäbti niara ngwärekre, käta korona jakwe mike temen Ngöbö ngwärekre, Ngöbökre kä biani gobrane ietre bä mikakäre, käta niere krörö:

¹¹ Ni Dänkien Ngöbö, ma aibe ngöräbe käikitadrekä amne ma aibe raba mikani ütiäte amne ma aibe di kri, ñobtä ñan angwane makwe jändrän jökrä dätebare amne, ma aibe köböire jändrän jökrä tä mtare, abko nitre unbre unbre nämā niere kore, rababa tuen tie.

Kordero abko ütiäte täräkwata mrianinkä ye metatekä

5 Angwane kürä gobrankrä, bti Ngöbö nämā tākānintbe. Niara kise ruenkri abko täräkwata mrianinkä ketaninte nämā, btä ti okwä rababa. Täräkwata ye abko nämā tikani jökrä terikri amne btärikri amne, nämā ketaninkä kuin bä kükü ja täritäri munkwatabti, rababa tuen tie. ² Angwane angele bäri di kri nämā iti, btä ti okwä rababa amne, angele ye käkwe ngrateba kri käkwe täräkwata ne metadite amne, munkwata keta kükü mikani ja täritäri täräkwata ketakrä abko nirekwe diandikä täräkwatabtä amarebti ye? rababa niere kore. ³ Akwa kä käinbti, kä temenbtä, amne dobo täni abko ni kwanba ñakare jire

iti täräkwatera ye metatekã amne ñãkãkã btã. ⁴ Ni ütiate ñan kwanba jire iti täräkwatera ye metatekã amne ñãkãkã tärãbtã ti okwãbti, yebtã abko ti rababa müen krübãte. ⁵ Abtã nitre unbre unbre nãma siba yete abko iti kãkwe nieba tie:

Makwe ñan müa mda, ñobtã ñan angwane ni iti Judã mrãkãkri abko dite kwra lion kwrere, niara abko jatani David bkünkri amne niarakwe jãndrãn jökrã Ngöbö ruere ganainbare kwãrãbe, aisete niara abko bãri ütiate kãkwe tãrã se metadite amne ketaninkã bã kükü ja tãritãri se diandikã kwe arato, ni unbre ye kãkwe nieba kore tie.

⁶ Ye btãrãbe, Ngöbö nãma tãkãnintbe kürã gobrankrãbti, ye ngãtãite amne jãndrãn krãbkã ye ngãtãite amne nitre unbre unbre ni gre bti nibkã ye ngãtãite ni nãma iti abko rababa tuen Kordero kwrere tie. Ni ye abko nãma nünaninkã, akwa Kordero müre ketani, kwrere jire rababa tuen tie. Erere arato, ni ye abko di kri, aisete niara di ye abko rababa tuen kroture krã kükü tie amne niara okwã rababa tuen kwã kükü tie, ye abko Ngöbö üai ni kükü tã nãin kã jökrãbti temen abko tikwe tuba. ⁷ Angwane Ngöbö nãmane tãkãnintbe kürã gobrankrã yebti, ye kise ruenkri täräkwatera nãma, ye ni Kordero kwrere ye kãkwe dianba kisete ti okwãbti. ⁸ Niarakwe täräkwatera ye dianba kisete, ye btãrãbe jãndrãn krãbkã nãma yete amne nitre unbre unbre ni gre bti nibkã nãma yete, ye rikaba ngitiekã ngukudokwãbti temen ni Kordero kwrere ye ngwãrekri, niara mikakãre ütiate jae. Angwane nitre unbre unbre ye kisetekisete abko arpa nãma amne, blato kiakia orore orore ngwian nãma kisetekisete kwetre arato abko te kri ngwãri mnüne rã bãne nãma kwetre. Kri ngwãri mnü rã bãne nãma blatote kwetre, ye abko ni itire itire tödekaka Jesubti tã nüne kuin deme Ngöbökrã kãta

blite Ngöböbe abko bã nãma kore kwetre. ⁹ Angwane niaratre rababa ka btin niere krörö ni Kordero kwrere ie:

Ma aibe ütiate kri, kã raba täräkwatera ye den kisete amne ketaninkã munkwatabti, ye ma aibe raba denkã mento,

ñobtã ñan angwane ma abko müre ketani ni krãke amne, ja dãriebti makwe ni bätãkã ngwarbe kökanintarita Ngöbökrã.

Ye abko, ni kukwe bätãkã ngwarbe amne ni juta kwatirekwatire te amne ni nünanka kã ketareketare temen, te makwe ni kökanintarita ruere rabakãre ni jen Ngöbökwẽ.

¹⁰ Amne ma köböire Ngöböta gobrane ni tödekaka mabti yebti amne makwe mikani sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre kwrere Ngöbö nikwe krãke.

Amne niaratre kãkwe gobrandi kã nebtã mabe, abko nieba kwe ti okwãbti.

¹¹ Yebti tikwe nikrabata mda angwane, Ngöbö nãma tãkãnintbe kürã gobrankrãbti, ye bãre temen amne jãndrãn krãbkã ye bãre temen, erere arato nitre unbre unbre nãma ye bãre temen angele kukwei rababa ruen kwati krübãte tie. Ye erere bkãnä, angeletere nãma kwati kwati krübãte abko ni ñan rabadre tanre ¹² amne rababa Jesu bã mike Kordero kwrere, kã rababa ngrente ja dibti, kã rababa niere: jKordero ye müre ketani ni diantarikãre, ye ütiare abko Ngöbökwẽ ja di kri mikani niara kisete amne raba jãndrãn jökrã bkãne!

jErere arato, niara aibe raba töbtã kri amne di raba jãndrãn jökrã bti ta amne,

niara aibe raba mikani ütiate jae amne raba kãikitankã amne demainbare! abko angele kukwei rababa ruen kore tie.

¹³Yebti jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe tä nüne kä käinbti, kä temenbtä, dobo täni amne mrente abko kukwei rababa ruen krörö tie arato:

¡Ngöböta tākānintbe gobrane kūrābti amne Jesu Kordero kwrere, niaratre nibu ye aibe raba demainbare amne raba mikani ütiäte kri!

¡Erere arato, raba käikitaninkä amne raba ja di bkāne kri kärekäre!

abko jändrän jökrä rababa niere kore.

¹⁴Angwane jändrän krābkä nāma kūrā gobrankrä bäre temen, ye abko rababa niere: ¡Jän, ye kwrere raba bare! ¡Amen! rababa niere. Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä, ye rababa jökrä ngukudokwābti temen Ngöbö amne ni Kordero kwrere ye ngwārekri, niaratre mikakäre ütiäte jae abko tikwe tuaba kore.

Munkwata diandrekä tärābtä angwane dre dre rakadrekä

6 Yebti ni Kordero kwrere ye kākwe munkwata tärākwata ketakakrä keta kükü ye diankaba keteti kāne ti okwābti angwane, jändrän krābkä nāma kūrā gobrankrä bäre temen, ye krati kākwe nākāba krikri be abko kukwe rababa ruen unsuni ngö kwrere tie abko kākwe nieba: ¡Jakwe! nieba kwe. ²Ye btärābe tikwe nikraba angwane, mdä ngwen bürere nāma, btä ti okwä rababa. Angwane ni nāma näin mdä yebti abko nāma tukwen rükrä ngwena kisete amne, niarakwe rüe ganaindre ye bä mikakäre korona bianba ie, bti niara rikaba ni jökrä ganaine rübtä.

³Yebti ni Kordero kwrere ye kākwe munkwata ketebu tärākwata ketakakrä ye diankaba angwane, jändrän nāma kūrā gobrankrä bäre temen ye krobukäre kukwei jaraba tie, kākwe nieba krörö:

¡Jakwe! nieba kwe. ⁴Ye btärābe, mdä mda jataba tuen tie. Mdä ye abko bä tain amne ni nāma näin bti abko kākwe kä jāme diandrekä jökrä nikän kä nebtä amne, ni rabadre ja kāmike jökrä kwārikwāri, abkokäre ja di bianba ie angwane, ngitra kri bianba rükrä ie arato.

⁵Yebti ni Kordero kwrere kākwe munkwata tärākwata ketakakrä diankaba ketamakäre angwane, jändrän nāma kūrā gobrankrä bäre temen ye krāmākäre kukwei jaraba tie, kākwe ¡Jakwe! nieba. Ye btärābe tikwe nikraba angwane, mdä bä drüne, btä ti okwä rababa amne, ni nāma näin mdä yebti abko nāma jändrän dābā nuatekrä ngwena kisete. ⁶Angwane jändrän ketabkä, ye ngätāite Ngöbö kukwei jaraba krörö tie:

Makwe mrö gaka kä jökrābti temen. Yebtä abko ngwian ganaindre köböiti abko biandre jökrä trigo kilo kratibe btä. Erere arato, ngwian ganaindre köböiti abko bti sebada kökadre kilo krāmābe jökrä, akwa olibo köi amne uba döi,** ye abko makwe nān juan ngwarbe jire chi, nieba kore kwe abko jaraba tie.

⁷Yebti ni Kordero kwrere ye kākwe munkwata tärākwata ketakakrä diankaba bäbkākäre angwane, jändrän nāma kūrā gobrankrä bäre temen, ye abko krābkākäre kākwe ¡Jakwe! nieba. ⁸Ye btärābe tikwe nikraba angwane, mdä bä ngwen bürere nita kite krüte bāta nebe kwrere, btä ti okwä rababa. Mdä yebti abko ni kädekata Gata nāma näin amne Gata jiebtä abko ni kä nakebtä ngibi-abtikä nāma näin, ni kāmikani Gatakwe ngwiandre ja tare nike kä nakebtä abkokäre. Ngöbökwe köbö biani ietere ni kāmikakrä krörö: Nita nüne kä ketareketare temen abko tä nākānintbe

****6:6 olibo köi amne uba döi.** Mrö mda mda nāmane krüte jökrä angwane olibo köi amne uba döi aibe nāmane angwane yebti rabadre nüne, aisete mrö jökrä ngätāite ye abko bāri ütiäte nūnankrä.

ketabkä ye abko kämikadre keteti rübtä. Erere arato ni krütadre mrö miare, bren kisete amne kwra krübätekrübäte käkwe ni ye kämikadre abko erere Ngöbökwe köböi biani ietre.

⁹Yehti ni Kordero kwrere ye käkwe munkwata täräkwata ketakakrä diankaba bärikekäre angwane, nitre Ngöbö kukwei mikaka gare käkwe nünankabare dite Jesubtä amne niara rükaninte ñakare kwetre abtä kämikani abko üai nämä ñukwä grä täni, sribi kwekwe Ngöbökrä nämane dbe kräke bä mikakrä, btä ti okwä rababa. ¹⁰Angwane niaratre üai nämä ñäke ja dibti krörö:

Ngöbö, ma abko Gobranka jändrän jökräbti amne ma deme amne ma abko kukwe era niekä käre. Nitre nünanka ma rüere kä temenbtä käkwe nun kämikani tödekabtä Jesubti, ye abko çñongwane kukwe ükadite kräke, käkwe mikadi ja ngie nuen nun dokwäre amarebti ye? nämä niere kore. ¹¹Angwane dän bä ngwen bürere bianba ietre, niaratre abko metre Ngöbö ngwäreki bä mikakäre. Kukwe ükarete nitre niaratre kämikaka kräke, ye abko ngibiadre ken kwetre abti niaratre mräkä sribikä Ngöbökrä mda mda kämikadre täte jökrä abko rabadre jökrä ketetibe bentre angwane, Ngöbökwe kukwe ükadite niaratre rüekrä, käkwe rüe mikadi ja ngie nuen niaratre dokwäre, nieba kwe ietre.

¹²Yehti ni Kordero kwrere ye käkwe munkwata täräkwata ketakakrä diankaba bä tikäre angwane, tikwe mikaba ñäräre angwane, dobo rababa nakaenkä kri krübäte kä temenbtä, rababa tuen tie amne ñänä abko bä rikwitaba iko jökrä. Bäsi dän drüne, ye kwrere jire ñänä bä rababa. Sö abko bä rikwitaba tain bürere däri kwrere rababa tuen tie. ¹³Angwane kri ngwäkä kädekata higo abko tä kite tain mrä abko müreta kite mate ribi

käta münente jökrä higo kriebtä, ye kwrere jire muke rababa betekä timontimon kä temen nebtä rababa tuen tie. ¹⁴Angwane täräkwata mriakata, ye kwrere jire kä käinbti se rikaba nibrenkä, nibrenkä, nibrenkä angwane, ñan rababa mda rababa tuen tie amne, Ngöbökwe kä tokwä krikri amne kä butu mrente mrente diankaba jökrä mento arato, rababa tuen tie.

¹⁵Angwane nitre jreire kä nebtä gitiaba jökrä kä mkäte amne jäkwata mkäte ngitiobti Ngöbö ngäniene. Erere arato, nitre gobranka krikri amne nitre rükä dänkien amne ni jändrän bkänkä krikri amne ni ütiäte krikri, btä nitre klaborre amne nitre ñakare klaborre nünanka Ngöbö rüere gitiaba jire jökrä kä mkäte jrei ben gwaire Ngöbö ngäniene, ¹⁶kä rababa niere krörö ngitioye amne jäkwataye: Ngöböta tākänintbe kürä gobrankräbti amne ni Kordero kwrere mätä kri, se ngäniene nun üke ja täni amne jakwe nunbti temen, ¹⁷ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen kri krübäte abko käi nūra, çse abko nirekwe nünandrekä jabtä Ngöböbe se? nitre nünanka Ngöbö rüere rababa niere kore ti okwäbti.

Ngöbökwe ni jen kwe ngibiadi jenena jakrä

7Yehti angele nämä nibkä, btä ti okwä rababa mda. Angele nämä iti kä driri, iti nindrini, iti ngwitäräkri amne iti mötarikri. Angwane müre ñan rabadre mate mda kä nebtä, mrenbtä amne kribtä, abkokäre niaratre nämä müre ketebtä. ²Ye btäräbe angele mdara jire nämä kä driri jataba arato abko Ngöbö nire käi nämä tikani jäbtä abko ngwian nämä kisete kwe. Angele ye rükaba angwane, angele nibkä ie Ngöbökwe ja di biani kä juankrä ngwarbe amne mren juankrä ngwarbe mürebti, yehti

angele rükaba mrä käkwe ngrateba kri ja dibti, käkwe nieba krörö:

³Nitre sribikä Ngöbö nikwe kräke, ye okobtä Ngöbö käi ketaka ngämi ngibiakäre Ngöbö mätä kri ye ngäniene, ye känenkri munkwe ñan kä temen ye juan ngwarbe. Erere arato, munkwe ñan mren amne kri juan ngwarbe mürebti, nieba kwe ietre ti okwäbti.

⁴Angwane nitre israelita nibe btä Ngöbö käi ketadrekä ngibiakäre kukwe taretare ngäniene nieba jökrä abko 144,000 abko ni kukwei jaraba kore tie.

⁵Nitre därebare juta Judákri btä Ngöbö käi ketakaba abko 12,000.

Nitre därebare juta Rubénkri abko 12,000,

juta Gakri abko 12,000.

⁶Juta Aserikri abko 12,000,

juta Neftalíkri abko 12,000,

juta Manasékri abko 12,000.

⁷Juta Simeónkri abko 12,000,

juta Levíkri abko 12,000,

juta Isacarekri abko 12,000.

⁸Juta Zabolónkri abko 12,000,

juta Josékri abko 12,000,

juta Benjamínkri abko 12,000 arato.

Ni kwati dän ngwen bürere kitani btä käkwe Ngöbö käikitaninkä

⁹Yehti tikwe nikraba angwane, ni kä jökräbti temen näma kwati, btä ti okwä rababa. Ni bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe näma, erere arato ni nünanka juta bätäkä ngwarbe, ye näma kwati kwati krübäte nünaninkä kürä gobrankrä Ngöbökwé ken amne ni Kordero kwrere ye ngwäreki, btä ti okwä rababa. Nitre rababa kwati krübäte, aisete ñan rababa tanre jire chi. Nitre ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare btätre, ye bä mikakrä abko dän bä ngwen

bürere bürere te näma näin amne näma datile krikä^{††} ngwena kisetekisete kä ngwiankäre nuäre jabtä. ¹⁰Angwane rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö:

¡Ngöböta tākānintbe kürä gobrankrābti amne ni Kordero kwrere, ye aibe köböire nita nebe dianintari jökrä! rababa niere kore.

¹¹Angwane kürä gobrankrä bti Ngöbö näma tākānintbe ye bäre temen, nitre unbre unbre bäre temen btä jändrän kräbkä ye bäre temen angeletre näma nünaninkä jökrä, käkwe ja okokrä mikaba neme dobobtä temen, käkwe Ngöbö käikitakaba, ¹²krörö:

¡Amen!

Ni jökrä raba Ngöbö demaine amne käikitekä amne, Ngöbö aibe töbtä kri amne ni jökrä raba kuin niere kärekäre ie.

Erere arato, Ngöbö aibe mika ütiäte jae amne niara aibe di kri jändrän jökrä bti ta.

Ye aisete Ngöbö nikwe ye aibe abko mika ütiäte kri kärekäre ni jökräkwé. Abko kore se.

¡Amen!

abko angeletre rababa niere kore.

¹³Ye btäräbe nitre unbre unbre iti käkwe nieba krörö tie:

¿Nitre dän ngwen bürere ngwen bürere kitani jabtä, se abko nire amarebti se? Mdakäre abko, ¿niaratre kä mdenbo tä näin ruen? nieba kwe tie.

¹⁴Angwane tikwe nieba mda ie:

Ne abko. Niaratre garera mae ti mräkä, aisete makwe nie tie, tikwe nieba ie.

Abtä niarakwe nieba krörö mda tie:

Ja tare nikani kri tödekabtä Jesubti angwane, nitre se käkwe ja tare nikani arato, akwa krütani tödekabtä bti abko

^{††}7:9 *datile krikä*. Datile krie abko dba krie kwrere, akwa tukwä ñakare btä amne ngwä abko mane amne bänänte, aisete kuin kwetadre.

mden se. Angwane dän bätäteta kuin tä nebe ngwen bürere, ye kwrere niaratre kākwe tōdekani Jesubti angwane, ja bätäninte ni Kordero kwrere dāriete kwetre angwane, Ngōbōkwe niaratre ngite dianinkä mento btä abko dän ngwen bürere bürere bā mikata btä mtare.

¹⁵Ye mden kisete kürä gobrankrä Ngōbōkwe, bti Ngōböta tākānintbe gobrane abko kanti niaratre tä sribire Ngōbökrä dibire rare mtare. Ngōbōkwe niaratre ngibiadi käreäre.

¹⁶Ye kanti nān mrō nikadre mda kwetre amne ja tare nikadi nākare mda kwetre tomna miare.

Erere arato, nānānkwe nān kukwadre jire chi mda amne kā ngire kākwe nān nikadre jire chi mda,

¹⁷ñobtä nān angwane ni Kordero kwrere tä kürä gobrankrä Ngōbōkwe kanti abko kākwe niaratre ngibiadi.

Nitre obeja ngibiaka tä obeja ngibiare, ye kwrere ngibiadi kwe.

Angwane nō ni mikaka nüne käreäre, ye kanti nān niaratre ngwena nō tuen jae.

Amne kukwe taretare btä tatre müen, ye nān rabadi jire chi mda amne Ngōbōkwe okwä nōi rōtadi jōkrä ietre,

abko nieba kore kwe tie.

Tärä ketaninkä bā kükükäre amne blato orore

8Yehti ni Kordero kwrere kākwe munkwata täräkwatera ketakakrä diankaba bā kükükäre angwane, nānā okwä ötare näre kā rababa kwekbe kā kāinbti sete.

²Yehti tikwe nikraba angwane, angele nāma nūnaninkä ni kükü Ngōbö ngwärekre, btä ti okwä rababa angwane, angele ye abko ie drü bianba krä kükü. ³Bti angele mdara jire jataba. Angele ye abko nāma blato chi orore kri ngwäri mnü rä bāne kukwakrä ye ng-

wena kisete abko rükaba nükwä grä ye kanti, rababa nūnaninkä. Ye btäräbe, kri ngwäri mnü rä bāne bāne bianba kabre kukwadre nükwä grä ororebti kürä gobrankrä Ngōbōkwe ye kanti amne, juta deme Ngōbōkwe kākwe kukwe ribeba Ngōböye ye ben gwaire. ⁴Angele rababa kri ngwäri mnü rä bāne kukwe ye ngübü rababa niken angele ye kisete kukwäne nebe Ngōbö ngwärekre, juta deme Ngōbōkwe namani blite Ngōböbe abko bā mikaba kore. ⁵Angwane angele rikaba nükwä grä kanti, kākwe nükwä bda diankaba, mikaba blato orore kri ngwäri mnü rä bāne kukwakrä te kwe, bti nükwä bda ye kitaba kā temen nebtä kwe. Ye btäräbe unsuni ngō rababa krikri be. Erere arato, kā ngō rababa ruen krikri, mera trä rababa amne dobo rababa nakaenkä se kwrere.

Drü jükani krä kükü ja täritäri

⁶Angwane angele ye kükü ye abko kākwe ja mikani juto biare drü krä kükü ye jükakäre. ⁷Ye erere bkänä, angele iti kākwe drü jükaba käne, ye btäräbe nū bürere jä kukwän kwrerekwrere amne nükwä jutra mrıtani dāribe mni mni abko Ngōbōkwe juanba kā temen nebtä, ye abko kätā nākānintbe ketamä abko kukwaba keteti jire temen. Erere arato, kri krikri kukwaba keteti jire, akwa mikä rerebare kukwaba jire jōkrä kwe.

⁸Yehti angele nibukäre kākwe drü mda jükaba angwane, jändrän bāsi ngıtio kri jutra ngıtiekä jōkrä, kwrere jire kitaba mrente angwane, mrenta nākānintbe ketamä abko keteti rikwitaba dārire. ⁹Angwane jändrän jōkrä nūnanka mrente rabadre nākānintbe ketamä abko gataba keteti näre. Erere arato, ru mrente nākānintbe ketamä abko juanba ngwarbe keteti näre.

¹⁰Yehti angele nimäkäre kākwe drü jükaba. Ye btäräbe muke kri jutra ngıtiekä nōtra kwrere nāma kā kāinbti, be-

takaba timon abko rikaba mate nõ krikri amne nõ kiakia ketamä abko keteti te rikaba mate. ¹¹Muke ye abko kädian nämä Kwaka abko rikaba mate nõte, nõbtä ñan angwane nõta ñäkänintbe ketamä abko keteti rikwitaba kwaka jökrä. Nõ kwaka, ye kisete ni krütaba kwati krübäte nõ ye ñabtä.

¹²Yebti angele nibkäkäre käkwe drü jükaba angwane, kätä ñäkänintbe ketamä ñänänte amne söte abko keteti rikaba ngwarbe amne muketa ñäkänintbe ketamä abko keteti rikaba ngwarbe arato. Ne aisete, kä keteti näre ñänänte amne söte abko rikwitaba iko jökrä amne muke keteti näre rababa iko arato. Ye mden kisete, ñänä okwä krä kwä kä ngwenbti kä trä rababa ñakare. Erere arato, ñänä okwä krä kwä deo kä trä rababa ñakare arato.

¹³Yebti tikwe nikraba angwane, mü kri nämä nikenkä käinta abko ngö jaraba tie amne mü ye rababa ñäke ja dibti, kä rababa niere krörö: ¡Aingwaree, nitre nünanka Ngöbö rüere kä temenbtä abko bobre jakän, nõbtä ñan angwane angele nimä mda kebera drü jüke ja täritäri aisete! rababa niere kore.

9 Yebti angele nirišekäre käkwe drü jükaba angwane, angele bä muke kwrere nämä kä käinbti betaninkära timon nüke kä temen nebtä abko tikwe tuaba. Angwane kä mkä kri kädianta Kä Timonbti kräke llabe bianba ie jukwe Kä Timonbti ye tikakrä. ²Ye erere bkänä, angele ye käkwe jukwe tikaba Kä Timonbti angwane, ngübü tä nebe neen krikri be, ye kwrere jire ngübü rababa kite kabre kukwäne abko käkwe ñänä trä mikaba diore amne kä käinta rababa diore ngübü kisete arato. ³Angwane ngübü yete abko tröda jataba kwati krübäte mda abko rikaba kä jökräbti temen kä nebtä. Tröda ye abko ie kä bianba ni tákätekére bäsi dribe kwrere. ⁴Tröda ye abko käkwe ñan

mikä kwetadre amne kri mu jökrä rerebare ñan kwetadre kwetre. Erere arato, kri jökrä ñan kwetadre jire chi kwetre, nieba Ngöbökwé ietre; akwa nire nire tödekaka ñakare Jesubti, aisete Ngöbö kä ñakare ketaninkä okokrä btä, ni ye kwrerekwrere aibe mikadre bren kwetre, nieba Ngöbökwé ietre. ⁵Akwa tröda ye abko ie Ngöbökwé kä bianba ni mikakrä bren jume jirekäbe, akwa kä bianba ñakare kwe ietre ni kämikakrä. Angwane dribe tä ni tákete abko tä nebe tare krübäte nie, ye kwrere tröda ye käkwe nitre ye mikadre bren, käkwe ja tare nikadre krübäte sö krärike, Ngöbökwé nieba ietre. ⁶Ne aisete nitre rababa ja tare nike tröda kisete, ni ye abko tö rabadi krütai jötrö, akwa rabadi krüte ñakare.

⁷Angwane tröda nitre mikaka bren ye abko bä krörö: mdä mikata biare ngwiandre rübtä, ye kwrere jire bä rababa amne, dokwäbti bäsi korona orore kwrerekwrere nämä angwane, ngwäre bä rababa ni ngwäre kwrere. ⁸Mdakäre abko, dokwä drüen rababa tuen nga meri dokwä drüen kwrere tie amne tu rababa tuen kri krübäte lion tu kwrerekwrere. ⁹Amne jändrän ribi ribi jiero kwrerekwrere nämä mikani mäträbtä ngibiakäre rüe ngäniene amne, kareta krati krübäte jäkätä niken mdäkwe rübtä ngöta nebe krikri, ye kwrere jire tröda ye ngike ngö rababa ruen nikenkä käinta. ¹⁰Erere arato, tröda ye abko niretu aibe rababa tuen kübarate dribe kübara kwrerekwrere. Tröda kübara ye abko di rababa ni mikakrä bren jume sö krärike. ¹¹Angwane üai käme tä dänkiene Kä Timonbti abko tä tröda ye dänkiene. Üai käme tröda dänkiene ye abko kädianta Abadón hebreore amne Apolión griegore. Ye abko Ni Gakaka nieta.

¹²Kukwe tare kri krübäte jatadre ketamä niebare mü krikwe abko erere tröda ye köböite kukwe tare rikaba bati

käne ta, akwa kukwe tare kri tä ketebu mda.

¹³Yehti angele ni tikäre käkwe drü jükaba angwane, ñukwä grä orore kri ngwäri rä bäne kukwakrä Ngöböye näma Ngöbö ngwärecri, yehti jändrän kroture kräbkä näma abko te ni kukwei jaraba tie. ¹⁴Angwane angele ni ti kisete drü näma, ye ie ni kukwei käkwe nieba krörö: Angele nibkä tä mäkaninte Ñö Eufrates kanti ye tikete, nieba kwe. ¹⁵Ye erere bkänä, ñänä okwä nuäi, köbö mden te amne sö mdenbtä amne kä mdenbtä angele nibkä ye rabadre tikaninte abko näma mikanintbe, ye erere angele rababa tikaninte abko käkwe ni kämikadre ketamä temen, abkokäre rababa tikaninte. ¹⁶Angwane nitre rükä näma näin mdäbti mdäbti abko 200,000,000 nieba kore abko ni kukwei jaraba tie.

¹⁷Ye ngwane abko, bäsi köböre kwrere Ngöbökre mdä mikaba tuare tie angwane, nitre näma näin mdä yehti abko jändrän ribi ribi näma mikani ja mäträbti kwetre ja ngibiakäre rüe ngäniene. Jändrän ye abko bä rababa tain ñukwä jutra kwrere, bä mire drüne amne bä näma sübrüre asufre kwrere abko näma kitani jabtä kwetre. Mdakäre abko, lion krübäte dokwä, ye kwrere jire mdä ye dokwä rababa tuen tie angwane, mdä ye kadate abko ñukwä jutra, ngübü amne asufre rababa betekä. ¹⁸Ñukwä jutra, ngübü amne asufre rababa betekä mdä kadate ye abko käkwe ni ketamä kä temen nebtä nünanka Ngöbö rüere kämikaba, ¹⁹ñöbtä ñan angwane mdä ye abko di rababa kadate amne kübarate ni kämikakrä. Mdä ye abko kübara rababa tbi kwrere abko bti rababa ni kwete amne rababa ni kämike arato.

²⁰Akwa ni mda mda rababa nire ja tare nika ye näire abko käkwe kukwe kämekäme Ngöbö rüere ye kitaba

ñakare temen, aisete näma ja mike ngite janknu abko krörö: üai käme gibiakaba ñakare kwetre. Mdakäre abko oro, plata, bronse, jä amne kri sribebare ngöbö ngwarbere abko ie kä tuen ñakare amne ni kukwei ruen ñakare ie amne dikekä ñakare abko mikaba ütiäte janknu kwetre arato. ²¹Mdakäre abko, nitre ye näma ni kämike, ye erere tä nuene janknu amne, kwra neme ñakare ietre amne, ja mika gure bati bati neme ñakare ietre amne tä gore janknu arato.

Angele käkwe täräkwatera chi biani Juanye

10 Yehti angele mda bäri dite jataba kä käinbti timonkwäre mütate, btä ti okwä rababa. Angwane angele ye abko dokwäbti käinta mrüträ näma amne, ngwäre abko rababa trä ngitiekä ñänä trä kwrere amne, ngüre abko rababa tuen ürä kri ñukwä jutra kwrere. ²Angwane angele ye abko näma näin täräkwatera chi metaninte ngwena kisete. Angele ye abko käkwe ngoto küde ruenkri mikaba mrenbti amne ngoto küde ngeberekri abko mikaba dobo nötabti jate. ³Bti lion tä ngwäne krikri ja dibti, ye kwrere jire angele ye käkwe ngrateba kri ja dibti angwane, unsuni krä kükü ngö rababa ruen tie. ⁴Unsuni krä kükü kukwei käkwe kukwe nieba, ye ti rikabara tike täräbtä angwane, ni kukwei rababa ruen kä käinbti tie, käkwe nieba krörö: Unsuni kukwei nibi krä kükü käkwe dre nini ye tuemetre tiebe. Makwe ñan tika täräbtä abko ni kukwei jaraba kore tie. ⁵Angwane tikwe angele tuaba ngoto mike mrenbti amne dobo nötabti jate, angele ye ara käkwe kise ruenkri kakaba käin amne kukwe niedi kwe abko kukwe era erere bä mikakäre, ⁶bti nieba krörö kwe: Ngöbö Nünanka Kärekäre amne Ngöbö kä käin, kä temen dätekä ara käkwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä te dätekä, Ngöbö ye

käbti ti bike kukwe era erere niere krörö: ;Ngöbökwe ñan kä ngibiadi jire chi mda!
⁷Akwa angele ni kükükäre käkwe drü jükadi angwane, batibe kukwe kaibe tiebe Ngöbökwe ye rabadi bare täte jökrä, Ngöbökwe niebare niara kukwei niekä jökräye ye kwrere.

⁸Angwane ni kukwei jaraba krire kä käinbti tie ye käkwe niebata krörö mda tie: Angele tä nünaninkä amne ngoto kwärä tä mrenbti amne ngoto kwärä abko tä dobo nötabti jate abko täräk-wata chi metaninte tä kisete kwe, ye nän käreere ie, nieba kwe tie. ⁹Ye erere ti rik-aba käkwe nieba krörö angele yeye:

Täräk-wata chi tä ma kisete, ye ngwen tie, tikwe nieba ie.

Angwane angele ye käkwe nieba mda tie:

Täräk-wata ne, amne kweta makwe. Täräk-wata ye bänän rabadi mane munkö kwrere ma kadate, akwa ma bülete abko bänän rabadi kwaka, nieba kwe tie.

¹⁰Ye erere bkänä, täräk-wata chi nämä angele kisete, ye tikwe dianba kisete, bti tikwe kwetaba. Angwane bänän rababa mane munkö kwrere ti kadate, akwa täräk-wata ye rikaba mate ti teri angwane, bänän rababa kwaka.

¹¹Angwane nieba krörö mda kwe tie: Mtare nitre juta kabre te amne nitre kukwei bätäkä ngwarbe amne, nitre nünanka kä ketareketare te amne nitre go-branka go-branka, yebtä makwe Ngöbö kukwei nieta btin mda abko nieba kore kwe tie.

Ni nibu Ngöbö kukwei niekä

11 Yebti angelekwe krito bäsi nörä kroko kwrere bianba kä ñäkäkrä tie, käkwe nieba krörö tie:

Ju blitakrä Ngöböbe amne ñukwä grä, ye nän ñäke amne ni nibe tä Ngöbö käikitekä yete, ye makwe tan jökrä.

²Akwa kä mikani jenena nitre ñakare is-raelitarekrä ju blitakrä Ngöböbe kanti,

ye abko makwe ñan ñäkä, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ie kä ye bianina. Sö gre ketebu bti krobu niaratre käkwe rätädi jökrä juta deme Jerusalén yebti, mikakäre ja tare nike.

³Angwane tikwe ni juandi nibu abko käkwe blitadi tikrä. Tikwe ja di biandi ietre amne niaratre rikadi Ngöbö kukwei niere köbö 1,260. Ye abko, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämane dän jüräre kite jabtä, ye kwrere nitre ye käkwe dän jüräre kitadi jabtä. ⁴Ni nibu ye abko tä olibo krie dobu kwrere amne ñotra grä krobu kwrere tä kä temenbtä ni Dänkien ngwäreki. ⁵Nane ni mda mda tö rabadre niaratre nibu ye mikai bren angwane, niaratre kukwei tä betekä ñukwä jutra kwrere kadate käkwe rüe kukwadre jökrä. Ne aisete nire nire tö mikai bren abko gatadre jökrä kore.

⁶Mdakäre abko nitre nibu ye tä näin Ngöbö kukwei niere angwane, niaratre di tärä kä mikakrä töre, nü ñan räkändre jire chi temen abkokäre. Erere di tärä ñö jökrä kwitakrä därire amne tö rabadre ni mikai bren jume bätäkä ngwarbe, ye erere di tärä ni mikakrä ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete arato.

⁷Akwa nitre nibu ye käkwe blitadi ünän jökrä Ngöbökrä angwane, ni bä jändrän kri krübäte kwrere abko di Satanakri, aisete tä Kä Timonbti abko jatadi rüre nitre nibu ye rüere, bti ni jändrän krübäte kwrere ye käkwe niaratre nibu ganaindi kwäräbe amne kämikadi kwe. ⁸Angwane juta ütiäte kri Jerusalén, kanti ni Dänkien müre ketani krusobtä, juta ye kanti nitre nibu ye ngwäkä rabadi kitanintbe tementa ji ngrabare. Juta kri ye mden abko kädi-anta Sodoma amne Egipto arato, nitre nünanka juta yete tä nüne diän diän bä mikakrä. ⁹Angwane köbömä bti ötare ni kä jökräbti temen, ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni bätäkä ngwarbe amne ni juta bätäkä ngwarbe te käkwe nitre

nibu ye ngwäkä tuadi amne ñan doboi mikadre niedi kwetre. ¹⁰ Angwane nitre nibu kämikani ye abko käi rabadi nuäre nitre nünanka Ngöbö rüere btä, käkwe jändrän biandi ngwarbe jae kwärikwäri kä ngwiankäre nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane nitre nibu Ngöbö kukwei niekä ye abko nämane ni nünanka Ngöbö rüere kä nebtä mike ja tare nike krübäte, aisetse kämikani angwane, käi rabadi nuäre btätre.

¹¹ Akwa yebti kä rikaba köbömä bti ötare ta angwane, Ngöbökwere nitre nibu ye mikabata nire amne rababa täkänintbe krö. Ni jökrä käkwe tuaba nüketa nire abko rababa nekwetekä krübäte. ¹² Angwane ni nibu ye ie ni kukwei jaraba kri kä käinbti, käkwe nieba krörö ietre: Mun jakwe kä käinbti nete, nieba kwe ietre. Ye btäräbe rikaba mütate käin amne rüe käkwe tuaba jökrä niken kä käinbti.

¹³ Ye btäräbe dobo rababa nakaenkä kri krübäte. Dobo rababa nakaenkä, ye kisete abko juta Jerusalén nämä ñäkänintbe keta jätä abko keteti rikaba ngwarbe temen amne ni kämikaba mili krä kükü dobo yekwe arato. Angwane nitre ruäre nämä nire abko btä kä jürä rababa krübäte amne Ngöbö kä käinbti se käik-itakaba kwetre.

¹⁴ Ye kwrere kukwe tare krübäte abko rikaba bobu ta, akwa kukwe tare ke-tamäkäre abko kebera nüke mda.

Angelekwere drü krä kükükäre jükani

¹⁵ Yebti angele ni tikäre käkwe drü jükaba angwane, nitre kukwei rababa ruen krikri ja dibti kä käinbti, kä rababa niere:

Ni Dänkien Ngöbö amne Jesu Dianinkä Ngöbökwere abko kitera gobrane ni ngätäite.

Niaratrekwere gobrandi kärekäre, rababa niere.

¹⁶ Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä nämä täkänintbe Ngöbö ngwärekrei kürä gobrankrä kwekwebti rikaba, rababa ja okokrä mike nebe dobobtä temen Ngöbö mikakäre ütiäte jae amne rababa Ngöbö käikitekä, ¹⁷ kä rababa niere krörö:

Ni Dänkien Ngöbö, ma di kri jändrän jökrä bti ta amne ma tä kärekäre.

Nunta kuin niere mae, ñobtä ñan angwane ma di kribti ma kitera gobrane ni ngätäite.

¹⁸ Nitre kä jökräbti temen tä nüne ma rüere abko moto romon krübäte makrä,

akwa makwe kukwe ükarete ni krütani kräke, mikakäre ja ngie nuen abko käi nüra.

Amne nitre sribikä makwe käta ma kukwei niere, ye abko ie ma kitera sribi ütiä bien.

Erere arato, ni ütiäte krikri ya, o ni bobre bobre ütiäte ñakare, akwa tä ma käikitekä, ye abko juta deme makwe, ye ie makwe sribi ütiä biandi.

Amne nire nire käta kä temen ne juen ngwarbe abko makwe juandi ngwarbe arato,

abko nitre unbre unbre rababa niere.

¹⁹ Angwane ju blitakrä Ngöböbe nämä kä käinbti abko jukwe tikaba amne ju yete abko kaja nämä, btä ti okwä rababa. Kaja ye abko te kukwe ükaninte Ngöbökwere nitre israelitabe abko nämä ükani abko btä ti okwä rababa. Angwane mera trä rababa, kä ngö rababa ruen amne unsuni ngö rababa amne dobo rababa nakaenkä amne nü järe järe rababa näkäen kabre temen ti okwäbti.

Meri amne mökata kri

12 Ye btäräbe Ngöbökwere jändrän kuin, ütiäte kri bä mikaba kä käinbti abko tikwe tuaba. Ye abko, Ngöbökwere dre nuendi bä mikaba abko

krörö: Meri iti nāma kā kǎinbti abko btā nānā trā nāma dān kwrere amne, sō abko nāma niara ngoto tāni. Erere arato, korona nāma niara dokwābti abko btā muke bā nāma kwā jātābti kubu. ²Meri ye nākare mobe bren kwe kisete, aiseite jataba ja ngibiare amne rababa ngrente krikri be ja ngiabtā.

³Yebti jāndrān mdara jire rababa kā kǎinbti sete abko mōkata kri krübāte bā tain rababa tuen tie. Mōkata ye abko Satana ara bā mika nāma. Mōkata ye abko dokwā kwā kükü amne korona nāma mikani dokwā kwatirekwatire bti amne krotu krā jātā ie, niara bāri dite bā mikakrā. ⁴Angwane muke kā kǎinbti[‡] se nāma nākānintbe ketamā abko mōkata ye kākwe muke sōkak-aba keteti ja kübarabti, bti kitaba timon kwe kā temen nebtā. Abti meri nāma ja ngibiare amne ngābākre dāredre kwe abko mōkata ye tō rababa kwetai jōtrō kǎn, abkokāre rababa nūnankā meri kǎnti yete. ⁵Angwane ngābākre dāreba brare meri yekwe abko Jesu Dianinkā Ngōbōkwe bā mikata. Ngābākre ye abko kākwe gobrandi ja di kribti juta jōkrābti, kākwe juta jōkrā mikadi ja ngoto tāni. Akwa ngābākre ye dāreba angwane, bat-ibe Ngōbōkwe dianinkā jenena mōkata ngāniene amne jārīkaba nebe Ngōbō kǎnti, kūrā gobrankrā Ngōbōkwe ye kǎnti gobrane Ngōbō ben gwaire. ⁶Akwa meri ngābākre ngibiaka ye abko gitiaba kā kaibete. Ngōbōkwe kā ūkani-nante biare krāke, kǎnti gitiaba. Ye kǎnti abko Ngōbōkwe bukadre kōbō 1,260 abkokāre gitiaba yete.

⁷Yebti rūba krörö mda kā kǎinbti: an-gele Miguel btā angele mda mda kākwe rūba mōkata amne angele ūai kāme kwekwe rūere. ⁸Akwa niaratre abko di nākare ganainkrā, aiseite angele Miguel btā angele mda mda ye kākwe mōkata ye

ganainba kwārābe, aiseite kā nān rababa mda niaratrekrā nūnankrā kā kǎinbti. ⁹Abtā mōkata kri kādekata tbi kira, arabe kādekata Diablu amne Satana tā nāin ni ngōkō kwati kā jōkrābti temen, nān rikadre ji Ngōbōkwebti abkokāre. Mōkata ye btā angele ūai kāme kwekwe ben kitaba jōkrā timon nūke kā nebtā. ¹⁰Angwane ni kukwei jaraba kri ja dibti kā kǎinbti tie, kā rababa niere krörö:

Kā ni diantarīkrā nūra.

Ngōbō nikwe di kri kitera gobrane amne, Ni Dianinkā Ngōbōkwe abko nūra gobrane arato,

ñobtā nān angwane dibire rare ni mrākā rūe Satana kā nāmane ni mrākā tōdekaka Jesubti kite ngise Ngōbō nikwe ngwāreki abko kitaninkāra kā kǎin bāre mento nūke kā temen nebtā.

¹¹Ni Kordero kwrere dārie ianinte krusobtā ni ngite diankakāre mento btātre, ye kōbōire ni mrākā tōdekaka niarabti kākwe Satana ganainbare.

Erere arato, ni mrākā kākwe kukwe kuin Jesubtā nieba angwane, ja kwata namani ruentari tare nākare ietre, kākwe kā jūrā ngwiani nākare jabtā, aiseite nāmane biare ngataen kukwe kuin niebtā.

Yebti Satana ganainbare kwetre arato.

¹²Ne aiseite mun nūnanka kā kǎinbti kā ngwen nuāre jabtā munkwe.

Akwa aingwaree mun nūnanka kā temenbtā amne mun nūnanka kā butubti mrente.

Mun ye abko bobre jakān, ñobtā nān angwane kā kitera neme braibe di-abluye rükāre Ngōbō rūere, aiseite mātā kri mun nūnanka kā temenbtā ye rūere,

abko ni kukwei rababa ruen tie.

[‡]12:4 Muke ye abko angele ngōkani Satanakwe Ngōbō rūere bā mikata nūtūta.

¹³Mökata kitaba timon kä temen nebtä angwane, meri käkwe ngäbäkre ngibiabare ye jiebtä mökata rikaba kisere mikakäre ja tare nike. ¹⁴Akwa meri ye abko gitiadreta kä kaibete tbi ngäniene, abkokäre mü kri ngike kwrere Ngöbökwe bianba ie rikakakrä, ye erere bkänä meri ye gitiabata mobe tbi ye ngäniene. Ye kanti Ngöbökwe ngibiaba kä komä bti ötare. ¹⁵Angwane tbi ye käkwe ñö yaiba kabre meri ye rüere mda, ñö ye abko rabadre kri, kä rikadre meri ye ngwena nguse, abkokäre yaiba kwe. ¹⁶Akwa dobo temen ye käkwe meri ye die mikaba amne, ñö kri yaiba mökatakwe, ye dobokwe ñakaba jökrä, aisete mökatakwe meri kämikani ñakare.

¹⁷⁻¹⁸Yebtä abko mökata ye mäta rababa kri krübäte meri yebtä angwane, rikaba rüere meri ye bkün mda mda rüere. Meri bkün mda mda abko ni Ngöbö kukwei mikaka täte era metre amne ni blitaka Jesu kräke, ye rüere mökata rikaba rüere.

Ni jändrän kri krübäte kwrere jataba mrente käin

13 Yebti mökata rababa nünaninkä mren köräbti. Yebti ni jändrän kri krübäte kwrere jire abko jataba mrente käin ti okwäbti mda. Ni ye abko dokwä kwä kükü amne krotu krä jätä ie, niara bäri dite bä mikakrä, btä ti okwä rababa. Angwane kukwe diän taretare tikani Ngöbö rüere nämä ketaninkä kwati dokwä kwatirekwatire btä amne korona nämä mikani krotu kratirekratire btä abko tikwe tuaba. ²Ni jändrän kri krübäte kwrere tikwe tuaba, ye abko bä rababa tuen kwra leopardo kwrere tie amne ngoto abko rababa tuen oso ngoto kri kwrere tie amne kada abko rababa tuen krübäte lion kada kwrere tie. Ni ye abko ie mökata käkwe ja di bianba kri gobrankrä nibtä. ³Ni jändrän kri krübäte

kwrere ye abko träin kri dokwä kwati-btä abko kisete gatadre, akwa träin ye abko rababa kuinta ie, bä rababa tuen tie. Yebtä abko ni jökrä ñan töi rababa krütare amne ni jökrä rikaba niara jiebtä. ⁴Angwane mökata käkwe ja di bianba ni jändrän kri krübäte kwrere ie. Yebtä abko ni jökrä rababa mökata ye mike ütiäte Ngöbö kwrere. Erere arato, ni jändrän kri krübäte kwrere ye mika rababa ütiäte kwetre arato, kä rababa niere kröro: Ni jändrän kri krübäte kwrere tä nete, ne kwrere ni ñakare jire mda. ¿Nirekwe rüdre ni ne kwrere rüere se? rababa niere.

⁵Mdakäre abko, ni jändrän kri krübäte kwrere ye abko ie ja di bianba kri kä nebtä sö gre ketebu bti krobu. Erere arato, niarakwe bikadre kri, käkwe ñäkädre kämekäme Ngöbö rüere, abkokäre kä bianba kore ie. ⁶Ye erere bkänä, ni ye käkwe ñäkäba kämekäme krübäte Ngöbö rüere amne kä käinta, kanti Ngöböta nüne, ye rüere ñäkäba diän diän kwe. Erere arato, nitre nünanka kä käinbti, ye rüere ñäkäba kwe. ⁷Erere arato, juta deme Ngöbökwe rüere rüdre kwe, ye ganaindre kwäräbe kwe amne kämikadre kwe, abkokäre kä bianba ie rükäre bentre. Erere arato, ni bätäkä ngwarbe amne juta bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe amne kä bätäkä ngwarbe bti rabadre gobrane, abkokäre ja di bianba ie arato. ⁸Angwane Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri ni Kordero kwrere nämäne mikani biare kämikadre ni mdaye ni jökrä kräke. Ye abko, nire nire ñakare jen niarakwe abko kä tä tikani ñakare tärä ni nünandi kärekäre mikakrä gare yebtä, ni ye abko käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere mikadi ütiäte jae Ngöbö kwrere.

⁹Nire nire olo tärä abko käkwe olo ke-tate kukwe neye:

¹⁰Nire nire järrikadre ngite tödekabtä Jesubti,
ye erere jänän ngite.
Nire nire kämikadre ngitrabti tödekabtä Jesubti,
ye erere kämikadi ngitrabti.

Kukwe rakadikä kore angwane, juta deme Ngöbökwé kákwe nünandrekä dite jabtä bätärekä ja tärítäri amne Jesu rükandrete ñakare kwetre, akwa tödekadre kwatibe Jesubti janknu.

Ni jändrän krübäte kwrere mda jatani dobote käin

¹¹Yebti ni mdara jire jataba dobote käin, akwa niara abko ni jändrän krübäte kwrere jataba, rababa tuen tie. Ni ye abko krotu krotu ie abko rababa tuen kordero krotu kwrere tie, akwa ñan ñäkäba jäme kordero kwrere kwe, akwa rababa ñäke mökata kwrere. ¹²Amne ni jändrän kri krübäte käne ye di rababa jökrä kwe, kä rababa sribire ni käne ye diäre. Ni jändrän kri krübäte käne abko träin kri dokwä kwatibtä abko kisete gatadre akwa namaninta kuinta ie, ye kräke ni mda ye rababa sribire, kä rababa ni käne ye mikamna ütiäte Ngöbö kwrere ni jökrä kä nebtäye. ¹³Erere arato, ni ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene, kä rababa ñukwä kä käinbti mike kite timonkwäre ni mda mda okwäbti, niara di kri Ngöbö kwrere abko ni jökrä kákwe nütüdre, abkokäre sribi kri ñan tuabare nuenbare kore kwe ni ngökakäre. ¹⁴Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere näma käne, ye mikakäre ütiäte, ni mda ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene. Yebtä abko ni kwati ngökaba kwe. Erere arato, ni jändrän kri krübäte kwrere abko dokwä kwati tikaninkä ngitrabti kämikakäre, akwa träin namaninta kuinta ie amne namanu nüne janknu, ye bä sribemna kwe mikakäre ütiäte Ngöbö kwrere, ye erere ni jökrä kákwe sribebare. ¹⁵Angwane ni

jändrän krübäte kwrere nibukäre, ie ja di bianba bä ye mikakrä nire abko erere nuenba kwe. Amne nire nire kákwe ñan ni käne ye bä mikadre ütiäte jae Ngöbö kwrere abko kämikadre kwe abko jändrän bä näma niere.

¹⁶Mdakäre abko, ni ngwarbe amne ni ütiäte, ni ngwian bkänkä krikri amne ni bobre bobre, ni klobre ñakare amne ni klobre abko btä ni jändrän kri krübäte kwrere näma käne ye kä tikadre ni kise ruenkri btä o ni okobtä abko ni mda ye kákwe nieba abko erere mikani nuene. ¹⁷Akwa nire nire btä ni jändrän kri krübäte kwrere näma käne ye kä näma tikani ñakare, ni ye ñan rabadre jändrän rürümoine amne jändrän kökö jae. Ni käi ye abko ni jändrän kri krübäte kä o niara kä tikani kö okwä jändrän tankräbti. ¹⁸Amne kö okwä jändrän tankrä, bti ni jändrän kri krübäte kwrere käita tikani, ye abko nire nire töbtä aibe ie ni ye raba nuke gare. Kö okwä jändrän tankrä yebti, aisete ni ye abko kä tikata kö okwä jändrän tankräbti abko 666.

Ni 144,000 abko Ngöbökwé mikani jenena jakrä

14 Yebti ni Kordero kwrere näma nünaninkä ngitio Siónbti, btä ti okwä rababa angwane, ni ye ben abko ni mda näma 144,000. Angwane nitre okobtä Kordero ye kä näma tikani amne Kordero rün kä näma tikani arato niaratre näma nitre ye bkäne bä mikakrä abko rababa tuen tie. ²Yebti ñö ngöta nebe kri, ye kwrere jire kä ngö rababa ruen kä käinbti tie. Erere arato, unsuni ngöta nebe krikri ja dibti, ye kwrere kä ngö rababa ruen tie. Mdakäre abko, ni kwati rababa arpa kabre täke gwaire jökrä abko kwrere jire kä ngö rababa ruen tie. ³Angwane kürä gobrankrä Ngöbökwé ye ngwärekri nitre 144,000 rababa ka btin niere. Erere arato, jändrän kräbkä näma kürä bäre temen ye ngwärekri

amne nitre unbre unbre ngwärekre ka btin ye nieba kwetre arato. Akwa ka btin, yebtä ni mda mda ñan rababa töi ngitiekä jire chi amne nitre 144,000 kökanintarita Ngöbökre jakrä, ye aibe ie ka btin ye rababa nuke gare. ⁴Nitre ye abko, ni deme ja mike gure ñakare meribe, ye kwrere jire nitre ye käkwe ja ngibiabare deme, käkwe ngöbö ngwarbe ngwarbe mikani ütiäte ñakare jae. Ni Kordero kwrere nämä niken mdente erere abko jiebtä niaratre nämä niken. Erere arato, ni Kordero kwrere krütani krusobtä angwane, ni jökrä ngätäite niarakwe ni ye kökani Ngöbökrä, bti nura ngwä ötata käne, ye bianta ngwarbe Ngöböye kuin niekäre ie, ye kwrere niaratre nämäne biani Ngöböye amne ni Kordero kwrereye kuin niekäre ietre. ⁵Amne blitabare era metre kwetre Ngöbökrä amne ni mda ngökani ñakare jire chi kwetre, aiseite ni mda mda ñan rababa kite ngise jire chi. Nitre ye mden abko ie ka btin rababa nuke gare.

⁶Yebti tikwe angele mdara jire tuba abko rababa nikenkä käinta sete. Angele ye abko nämä Ngöbö kukwei kuin kärekäre ngwena niedre ni jökrä nünanka Ngöbö rüere kä temenbtä yeye. Ye mden kisete, ni kä jökräbtä temen amne ni bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni nünanka juta kwatirekwatire te abko kräke angele ye nämä Ngöbö kukwei kuin ye ngwena, ⁷kä rababa niere krörö ja dibti: Ngöbö jürä ngwian jabtä munkwe amne niara käikitaka munkwe, ñobtä ñan angwane niarakwe kukwe ükarete ni kräke mikakäre ja ngie nuen abko käi nura amne, Ngöbö kä käinbti btä kä tementa dätekä amne Ngöbö mren dätekä btä ñö dätekä, Ngöbö ye abko mika ütiäte munkwe abko angele ye rababa niere kore ti okwäbti.

⁸Yebti angele jataba nibukäre mda abko käkwe juta Roma bä mikaba juta

Babilonia kwrere, kä jataba niere krörö: Meri bti kä ngwarbe käta ni brare brare näkwite ja mikakäre ngite, ye kwrere jire nitre nünanka juta kri Babilonia käkwe ni kwati kä jökräbtä temen näkwitani, aiseite ni kwati töi nikwitani jäme käkwe ja mikani ngite ben Ngöbö rüere, akwa juta kri ye abko nikira ngwarbe jökrä, angele ye rababa niere.

⁹Yebti angele jataba nimäkäre mda. Angele ye abko jataba ñäke ja dibti, kä jataba niere krörö: Ni jändrän kri krübäte kwrere arabe bä sribebare, ye nire nire käkwe mikadre ütiäte ngöbö kwrere jae amne nire nire käkwe ja tudremetre ni ye kä tike ja okobtä o ja kisebtä, ¹⁰nitre ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri krübäte abko uba döi kwaka ñata kwrere jire rabadi kräke, ñobtä ñan angwane uba döi ngätäre kwaka ye kwrere jire Ngöbö mätä nibi, aiseite nitre ye abko käkwe ja tare nikadi kri krübäte ñukwä jutrate amne asufrete angele deme Ngöbökre ngwärekre amne ni Kordero kwrere ngwärekre arato. ¹¹Ne aiseite, nitre ni jändrän kri krübäte kwrere mikaka ütiäte jae amne ni ye arabe bä sribebare abko nire nire käkwe kä tikani jabtä abko käkwe ja tare nikadi kärekäre dibire rare, aiseite kä rabadi ñakare jadükakrä ietre. ¹²Ngöbökre ni ye mikadre ja tare nike kore, kukwe nebtä abko juta deme Ngöbökre tödekaka Jesubti, käta Ngöbö kukwei mike täte ye abko käkwe ja die mikadre nüne dite Ngöbökrä.

¹³Yebti ni kukwei jaraba mda kä käinbti tie, käkwe nieba krörö tie: Täre tike krörö: Mtare mentokwäre nire nire tödekaka ni Dänkienbti tä krüte, ni yebtä kä rabadi nuäre amne Ngöbökre ja di biandi ie.

Jän, abko kore era metre nieta Ngöbö Üaikwe, ñobtä ñan angwane nitre ye käkwe jadükadi, ñan sribidre mda kwe, amne sribibare kuin kwetre, ye abko

Ngöbökwe ütiä biandi ietre abko tike kore täräbtä, nieba kwe tie.

Ni jökrä ükaninkrö kukwe ükatekäre kräke

¹⁴Yebti tikwe nikraba mda angwane, müta ngwen büre, btä ti okwä rababa. Angwane müta yebti abko ni iti Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere rababa tuen tākānintbe tie. Angwane korona orore näma dokwäbti amne ngitra tänene tu grine ngwian näma kisete kwe. ¹⁵Ye btäräbe ju blitakrä Ngöböbe kä känbnti te angele näma abko jataba ju bäre kākwe ñākāba ja dibti ni näma tākānintbe mütabti yeye, kākwe nieba krörö ie: Ni kä jökräbti abko nura ngwä nena tain jökrä kwrere, aisete nura ngwä öta käi nūra, aisete ngitra tänene tä ma kisete, yebti nura ye tikekä, bti makwe ngwä öta, erere makwe ni jökrä ükkrö Ngöbökrä, nieba kwe ie. ¹⁶Ye erere bkänä, ni näma tākānintbe mütabti kākwe ni jökrä ükaninkrö Ngöbökrä ye bä mikakäre, ni ye kākwe ngitra mni-anteba nura tikakakrä kä temen nebtä amne, ni jökrä ükkröba kwe kä nebtä.

¹⁷Abti angele mdara jire näma Ngöbö ngwärecri ju blitakrä Ngöböbe te kä känbnti, angele ye abko näma ngitra tänene tu grine ngwena kisete arato. ¹⁸Angwane ñukwä grä kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä Ngöböye, ye kanti angele mdara jire näma. Angele ye abko di näma ñukwä jutrabti. Angele ye abko kākwe ñākāba ja dibti angele ngitra tänene ngwianka kisete yeye angwane, ni jökrä nünanka Ngöbö rüere bä mikaba uba kwrere kwe, kākwe nieba krörö ie: Uba nena tain btä amne kä uba ngwä ötakrä nūra, aisete ngitra ye mniente kä temenbtä amne, makwe uba ngwä öta küdekrä ngöi ngöi, nieba kwe. ¹⁹Ye erere bkänä, angele ye kākwe ngitra tänene tu grine ye mnianteba kä temen nebtä angwane, uba ngwä tikak-

aba jökrä kwe uba kökräibtä. Yebti jändrän kri uba tükakakrä, te uba kitaba jökrä kwe tükakakrä. Uba tükarekä ngotobti, ne abko Ngöbö mätä kri nitre nünanka niara rüere btä bä mikata, erere niarakewe gadite jökrä abko bä mikata kore. ²⁰Angwane uba ye abko tükakaba juta Jerusalén bäre mento, akwa jändrän uba tükakakrä te uba tükakaba, ye kanti däri aibe rababa betekä kabre krübäte. Däri rababa neen kwata kri temen kilometro sientö krämä jire amne rababa mate mdä kadabtä rababa tuen tie.

Angele ni kükü jändrän taretare ngwianka ni rüere

15 Yebti jändrän mda krikri rakadrekä abko bä rababa kä känbnti abko btä ti ñan töi rababa krütare mda abko krörö: Ngöbö mätä kri ye abko rabadre bare täte jökrä nitre nünanka niara rüere btä abko angele ni kükü näma näin jändrän taretare keta kükü mrä ngwena kisete, ni nünanka Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike kri abko rababa tuen tie. ²Mdakäre abko, jändrän mdara jire tuaba tikwe abko bä rababa tuen mren bidriore kwrere abko näma mritani ñukwä juttrabe ketetibe rababa tuen tie. Mren bidriore ye kanti abko nitre näma nünankä arpa ketaninte kisetekisete rababa tuen tie. Ni jändrän kri krübäte kwrere amne bä dätebare, ye nire nire kākwe mikani ñakare ütiäte ngöböre jae kākwe ganainbare kwäräbe amne niara kä tikani ñakare kwetre jabtä amne kö okwä jändrän tankrä ni yekwe abko mikani ñakare kwetre jabtä, ye mden ie Ngöbökwé arpa biani abko näma kisete tākäkrä Ngöbö käikitakakäre. ³Moisés, sribikä Ngöbökwé kākwe Faraón ganainbare angwane, ka niebare kwe Ngöbö käikitakakäre, ka ye kwrere niaratre näma niere amne ni Kordero

käkwe ka niebare, ye kwrere abko niaratre nāma niere abko krörö:

Ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, makwe jändrän krikri krübäte nuenbare, ye abko bä nuäre jökrä.

Amne ma abko tä gobrane kärekäre.

Ma abko era metre amne ji makwe abko kuin metre jökrä.

⁴Ni jökrä kākwe ma jürä ngwiandre ni Dänkien.

Erere arato, ni jökrä kākwe ma mikadi ütiäte jae ni Dänkien, ñobtä ñan angwane ma aibe kuin deme amne metre.

Erere arato, ni jökrä jatadi, kākwe ma käikitadikä, ñobtä ñan angwane mata kukwe ükete era metre ni jökrä kräke abko nena gare aisete, abko nitre ye rababa ka niere kore.

⁵Yehti tikwe nikrabata angwane, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre nāma kä känbti abko jukwei gitiaba, rababa tuen tie amne, ju yete abko kukwe keta jätä biani nuendre nie Ngöbökwē abko nāma ükani.

⁶Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye te angele ni kükü nāma abko jataba ju bäre. Angeletre ye abko nāma kukwe taretare krübäte nuendre keta kükü Ngöbökwē abko ngwian nāma kisete kwetre. Angeletre ye abko nāma dän merebe trä ngitiekä kädekata lino kitani jabtä te nāma näin amne korä orore nāma kitani ja kötäbti ta kwetre abko jataba tie. ⁷Angwane jändrän kräbkä nāma Ngöbö bäre temen, jändrän ye krati abko kākwe blato orore te Ngöbö mätä kri nitre nünanka niara rüere btä nāma mikani abko bianba kwe angele itire itire ie. Ngöbö ye mden tä nüne kärekäre. ⁸Angwane ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre abko te Ngöbö di kri bä rababa abko ngübü aibe rababa gwita temen amne, kukwe tare kri krübäte ngwian nāma angele ni

kükükwe ye ngāmi niken ta, känenkri ni ñan raba neme jire gwi ju yete, rababa tuen tie.

Blato kwä kükü te Ngöbö mätä kri nāma mikani

16 Abti ju blitakrä Ngöböbe te ni kukwei rababa ruen kri ja dibti tie, kä rababa niere angele ni küküye: Ngöbö mätä kri tä mikani blato kwä küküte, ye mun nän iente kä temenbtä amne ni nünanka kä temenbtä sehti, nieba kore angeletre. ²Ye kwrere bkänä, angele rikaba iti käne kākwe Ngöbö mätä kri nāma blato ye ianteba kä temen yehti angwane, ni jökrä, btä ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä nāma tikani amne, ni jändrän kri krübäte kwrere abko bä sribebare, ye nire nire nāma mike ütiäte ngöböre jae, nitre ye abko kwata rababa ngütüete käme jökrä ietre abko bä rababa käme amne rababa tare krübäte ietre.

³Yehti angele nibukäre kākwe Ngöbö mätä kri nāma blato ye ianteba mrenbti angwane, ñö mrente ye rikwitaba därire jökrä. Däri ye abko rikrakaba ribi ribi bäsi ni kämikata angwane, ni däräie tä nikrenkä ye kwrere jire mren ñoi rababa, aisete jändrän nünanka mrente mrente ye gataba jire jökrä.

⁴Yehti angele nimäkäre kākwe Ngöbö mätä kri nāma blato ye ianteba ñö krikribti amne ñö okwä kiakiabti. Angwane ñö amne ñö okwä ye rikwitaba därire jökrä arato. ⁵Angwane angele mdara jire abko ñö ngibiabtikä kukwei jaraba tie, kākwe nieba Ngöböye: Ngöbö Deme, ma nāmanena kira kena amne ma tä käre mtare.

Mata ni mike ja tare nike kore, se abko mata nuene kuin era metre, ⁶ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere kākwe juta deme makwe

kämikani angwane, niaratre dārie ianinte kabre kā temen nebtā.

Erere arato, nitre ma kukwei niekā dārie ianinte kwetre.

Ye mden ütiäre abko mata dāri bien ñadre ietre mtare.

Niaratre kākwe kukwe nuenbare kore, ye mden ütiäre mata nuene kore btātre arato ye. Abko kore se, nieba angele kwe Ngöböye.

⁷Yebti ñukwā grā kānti abko ni kukwei jaraba mda tie, kākwe nieba Ngöböye: Ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrā Nuenkrā, ma abko tā kukwe ükete kuin era metre nitre nünanka ma rüere krāke, rababa niere kore Ngöböye.

⁸Angwane angele nibkākāre kākwe Ngöbö mätā kri nāma blatote ye ianteba ñānānbti angwane, ñānā ye ie ja di bianba ni kukwakrā ñukwā kwrere.

⁹Angwane ñānānkwe ni jökrā kwata kukwaba tare krübāte angwane, Ngöbö kukwe taretare kri juanka, ye rüere rababa ñāke kāmekāme jirekābe mda, akwa kukwe kāmekāme kitaba ñakare temen kwetre amne Ngöbö mikaba ütiäre ñakare jire chi kwetre jae.

¹⁰Yebti angele nirikekāre kākwe Ngöbö mätā kri nāma blatote ye ianteba ni jändrän kri krübāte kwrere nāma gobrane yebti. Angwane kā gobrankrā kwe, ye kānti kā rababa iko jökrā. Ye ngwane kukwe taretare nakaninkāra nibtā, abtā ni jökrā rababa ja tare nike kri, kā rababa ja tüdrā kwete be tute ja tare nikabtā. ¹¹Akwa niaratre nāmane ja mike ngite ño ño Ngöbö rüere abko kitaba ñakare temen kwetre amne jirekābe rababa ngütüete jökrā ngrabare, kisete rababa ja tare nike kri krübāte, abtā rababa ñāke kāmekāme Ngöbö kā känbti se rüere.

¹²Yebti angele ni tikāre kākwe Ngöbö mätā kri nāma blatote ye ianteba ño kri Eufratebti angwane, nitre gobranka btā rükā kwekwe kā driri jatani abko rikadre

kā nōtabti ta, abkokāre ño kri Eufrates ye grōtaba jökrā.

¹³Yebti tikwe jändrän tuaba krörö mda: Mökata kadate, ni jändrän kri krübāte kwrere kadate amne ni ngöbö ngwarbe kukwei niekā abko kadatekadate üai kāmē gwre kwrerekwere jataba komā mentokwäre ti okwābti.

¹⁴Angwane üai kāmē komā bā rababa gwre kwrere ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene abko rikaba nitre gobranka krikri kā jökrābti temen ükekrö rükāre Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrā Nuenkrā ye rüere. Ye näire Ngöbökwē rüē ganaindi kwärābe.

¹⁵Angwane ni Dänkien abko kākwe nieba: Ni gokā tā kite batibe, ye kwrere ti jatadita, aisete munkwe mokre jabti amne nire nire tädi mokrere jabti kākwe ja ngibiadre kukwe kāmekāme Ngöbö rüere ye ngāniene angwane, ñan tädre dikekā ni bütiere kwrere, abkokāre tā dān ngibiare kuin jökrā jabtā amne bütiēkrā gaidre kri krāke abko ñan tuadre ie, abkokāre tā dān ngibiare kuin jakrā, ye abko tädre ja ngibiare kukwe kāmekāme Ngöbö rüere ngāniene. Ni ye abko btā kā rabadi nuäre amne Ngöbökwē ja di biandi ie. Abko kore se, nieba ni Dänkienkwe.

¹⁶Yebti üai kāmē nimā ye kākwe nitre gobranka krikri ükākroba jökrā kā kādianta Armagedón hebreore ye kānti rükāre Ngöbö rüere.

¹⁷Angwane angele ni kükükāre kākwe Ngöbö mätā kri nāma blatote ye ianteba mürete kānta. Ye btārābe ju blitakrā Ngöböbe, kānti Ngöbö nāmane tākāntbe kürā gobrankrābti, ye kānti ni kukwei rababa kri, kā rababa niere krörö: ;Jändrän jökrā nibira bare tāte jökrā! ni kukwei rababa niere. ¹⁸Angwane mera rababa trā ngitiekā, kā ngö rababa, un-suni ngö rababa krikri krübāte amne dobo jataba nakaenkā abko rababa dobo mike grükekā jökrā, ye abko ni nükani

nüne kā nebtā angwane dobo ñan rakak-abare kri krübāte abko erere dobo rakak-aba. ¹⁹Dobo rakakaba kri krübāte ye abko kākwe juta kri Babilonia[¶] ñākān-intbe ketamā temen amne ju krikri juta mda mdate rikaba jōkrā temen. Angwane Ngōbö mātā kri bā mikata uba dōi kwaka kwrere jire, bti juta Babilonia mikadre ja ngie nuen kwe ye abko rükabata töre ie. ²⁰Angwane kā butu mrente amne kā ngitiore krikri mentokwäre abko rikaba ngwarbe jōkrā amne rababa tuen ñakare mda amne, ²¹ñü jä kukwän kwrere kā känbti rababa nākāen temen nibti. Ñü järe ye abko dābā kilo gre ketebu näre abko rababa nākāen temen. Ngōbö rababa ni mike ja tare nike kri krübāte kore, yebtā abko ni jōkrā rababa ñāke kāmekāme Ngōbö rüere.

Meri tākānintbe jäändrän krübāte yebti

17 Abti angele ni kükü kisete Ngōbö mātā kri nāma blatote abko ianteba kwetre, angele ye abko iti jataba kākwe nieba krörö tie:

Meri bti kā ngwarbe kri krübāte abko tā tākānintbe ñō bātākā ngwarbe bti, se mikadi ja ngie nuen ño Ngōbökwē abko ti bike mike tuare mae, aiseite jakwe tuen, nieba kwe tie. ²Angwane nitre jreire kā jōkrābti temen kākwe kā kwita kwitaba jabtī meri ye ben gwaire. Erere arato, nita nebe drōbare angwane, kāta nebe nenkā ni dokwābti, ye kwrere jire nitre nünanka kā nebtā dokwābti kā rababa nenkā, aiseite kā rababa ngwarbe bti meri ye kwrere amne kukwe diän diän nāmane nuene.

³Yebti Ngōbö Üai rükaba tāte jōkrā tibtä angwane, angele ye rikaba ti ngwena kā kaibete mda. Ye kanti tikwe meri tuaba iti amne, ni jän-

drän kri krübāte kwrere bā tain, bti meri ye nāma tākānintbe. Ni jäändrän kri krübāte kwrere töi nāma jōkrā Ngōbö rüere, aiseite kwatabtä kukwe kāmekāme taretare nāma tikani Ngōbö rüere. Mdakäre abko, ni jäändrän kri krübāte kwrere dokwā kwā kükü amne krotu krā jätā ie abko bti meri ye nāma. ⁴Meri tuaba tikwe ye abko btā dän ütiāte kri bā mikibare nāma amne dän tain nāma btā. Erere arato, meri ye kākwe ja dātebare kuin jäändrän ororebti, jä tuāretuäre bti amne perlabti. Meri ye kisete abko baso orore nāma arato. Baso yete abko jäändrän kāmekāme Ngōbö rüere btā ni mātā kri Ngōbö rüere amne jäändrän ngwarbe kāmē nuen nāma niarakwe kā mikakrā ngwarbe jabtī abko nāma basote kwe. Ye abko meri nāma töbike kore amne nāma nüne kore Ngōbö rüere abko bā mikata baso yebtā. ⁵Amne meri ye kā nāma tikani krörö okobtä:

MERI NE ABKO NIRE ABKO TÄ ÜKANI
TIEBE.

MERI NE ABKO TÄ JUTA KRI BABILO-
NIA BÄ MIKE.

MERI JÖKRÄ, BTI KÄ NGWARBE ABKO
NIARA KWRERE, AISEITE DÄRE-
BARE NIARAKRI.

AMNE KUKWE KÄME DIÄN DIÄN
NGÖBÖ RÜERE JATANI NIARAKRI,

abko nāma tikani kore meri ye okobtä. ⁶Yebti kāta neme nuäre nibtä drōba kisete, ye kwrere meri yebtā kā nāma nuäre juta deme Ngōbökwē ye dārie kisete, ñobtä ñan angwane niarakwe nitre tödekaka Jesubti kāmikani blitabtā Jesukrā, ye kái ngwian nāma nuäre kwe jabtā abko kisete nāma ni drōbare kwrere tikwe gaba mda.

Angwane meri tuaba tikwe, yebtā ti töi ñan rababa krütare. ⁷Abtä angele ye kākwe nieba krörö tie:

[¶]16:19 Juta Babilonia kāta juta Roma bā mike nütüta.

¿Ye ñobtä abko ma ñan töi nebe krütare meri se tuare ye? Meri se tä kukwe ño bä mike abko tä kaibe tiebe abko ti bike niere mae. Ni jändrän kri krübäte kwrere dokwä kwä kükü ie amne krotu Krä jätä ie käta meri se ngwena abko käta dre bä mike abko ti bike niere mae abko krörö: ⁸Ni jändrän kri krübäte kwrere turi makwe, ye abko nämane nüne kira, akwa mtare tä nüne ñakare mda, akwa jändrän ye abko juan ngämi ngwarbe Ngöbökwe, känenkri nämane Kä Timonbti abko jatadita kä temen nebtä angwane, Ngöbökwe juandi ngwarbe. Angwane Ngöbökwe ni datebare kira kena, ye ngwane mentokwäre tärä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare, yebtä nire nire käita tikani ñakare abko käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere ye tuadi angwane, niaratre ñan töi rabadi krütare ni jändrän kri krübäte kwrere yebtä, ñobtä ñan angwane niara nämane nüne kira akwa mtare tä nüne ñakare, akwa jata-dita bobuta aisete.

⁹Mdakäre abko, kukwe ne ti bikera niere mae abko ni töbtä ie rükadre gare abko krörö: Ni jändrän kri krübäte dokwä kwä kükü, ye abko ngitio kwä kükü, bti merita täkänintbe abko bä mikata. Erere arato, jändrän dokwä kwä kükü ye abko tä jrei ni kükü bä mike. ¹⁰Akwa jrei ni kükü ye ngätäite abko jrei nirike käkwe gobranbarera, bti nikanina ngwarbe amne tä gobrane ñakare mda. Jrei iti abko gwängware tä gobrane amne, iti mda abko ngämi nuke gobrane, akwa rükadi angwane ñan go-brandre raire kwe. ¹¹Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere nämane nüne kira akwa mtare tä nüne ñakare mda, ye abko jrei ni kwäkäre abko bä mikata. Jrei ye abko käkwe sribidi ja kwrere jrei ni kükü yebe, akwa mrä Ngöbökwe juandi ngwarbe.

¹²Angwane krotu Krä jätä turi makwe ye abko jrei ni jätä ngämi nuke gobrane, akwa niaratre rükadi gobrane angwane, kä biandi ñänä okwä kratibe ietre gobrankrä ni jändrän kri krübäte kwrere ye ben gwaire. ¹³Jrei ni jätä ye abko töi ja kwrere jökrä, aisete ni jändrän kri krübäte kwrere ye ie ja di biandi kwetre, aisete ni jändrän kri krübäte tö dreye, erere nuendi kwetre kräke. ¹⁴Angwane niaratre käkwe rüdi ni Kordero kwrere ye rüere, akwa ni Kordero kwrere ye käkwe ganaindi kwäräbe, nitre käräbare Ngöbökwe dianinkä jakrä tä nüne janknu Jesukrä ye ben gwaire. Ni Kordero kwrere käkwe ganaindi, ñobtä ñan angwane ni Kordero kwrere ye abko tä nitre dänkien krikri dänkiene amne tä gobrane nitre gobranka krikri bti arato aisete.

¹⁵Mdakäre abko, ñö bti meri bti kä ngwarbe tä täkänintbe turi makwe, ye abko ni jökrä amne ni kukwe bätäkä ngwarbe blitaka amne ni kä jökräbti temen abko turi ñö kwrere makwe. ¹⁶Angwane krotu Krä jätä turi makwe amne ni jändrän kri krübäte kwrere turi makwe ye abko mätä rabai kri meri bti kä ngwarbe yebtä angwane, meri juandi ngwarbe amne meri mikadite kaibe bütiere kwe. Erere arato, meri ye ngätä kwetadi jökrä kwetre amne kroko kiakia abko kukwadi jökrä ñukwäte kwetre. ¹⁷Dre nuendre, ie Ngöbö tö namani, erere mikani kwe niaratre töite, aisete niaratre töi rabadi ja näre, käkwe ja di gobrankrä ye biandi ni jändrän kri krübäte kwrere yeye abti Ngöbökwe dre niebare, ye erere rabadi bare täte jökrä. ¹⁸Mdakäre abko, meri bti kä ngwarbe turi makwe ye abko nitre nünanka juta kri tä gobrane jrei jökräbti abko turi kore makwe ye, nieba angelekwé tie.

Ngöbökwe juta Babilonia juani ngwarbe

18 Yebti angele mda nämä kä käinbti jataba timonkwäre ti okwäbti. Angele ye abko bäri di kri abko jataba angwane, trä gitiaba ngwen jökrä kä nebtä, ²käkwe ñäkäba ja dibti krörö:

¡Juta kri Babilonia nikira ngwarbe!
Üai käme bätäkä ngwarbe, kräke kä nebe nete amne, nukwä bätäkä ngwarbe, ñakare dbe Ngöbö ngwäre kri aibe nebe ja juda mike nete.

Erere arato, jändrän ngwarbe ngwarbe, btä ni mäta aibe kräke kä nebe nete.

³Ngöbökwe juta ye juandi ngwarbe kore, ñobtä ñan angwane ni dröbare uba döi kwaka kisete tä ja mike ngite meri bti kä ngwarbe ben,

ye kwrere ni kä jökräbti temen namani ja mike ngite nitre nünanka juta yebe. Angwane meri bti kä ngwarbe ben ja mika ngite,

kwrere jire jrei kä jökräbti temen käkwe ja mikani ngite.

Erere arato, nitre jändrän rürümoinkä abko namani jändrän bkäne kabre jändrän bäri kuinkuin kwetre ye rürümoinbtä ütiäte ütiäte, niebare angelekwe.

⁴Yebti ni mdara jire kukwei jaraba kä käinbti tie, käkwe nieba krörö:

Mun jen tikwe abko käkwe ñan ja mikadre ngite siba nitre nünanka juta nete kwrere angwane, ja tare nika jatadre kri niaratre rüere arato, ye ngwane munkwe ñan ja tare nikadre arato, abkokäre mun jen tikwe ye nän mento juta ne bäre,

⁵ñobtä ñan angwane kukwe käme nuenbare kwetre ye nena kabre Ngöbö ngwäre kri kä käinbti angwane, kukwe kämekäme nuenta kwetre, ye abko käinikwitekä

ñakare Ngöböbti, aisete Ngöbökwe mikadi ja tare nike jötrö.

⁶Niara käkwe dre nuenbare ni mda rüere, ye kwrere nuen niara rüere arato.

Niara käkwe dre nuenbare, yebti ta jändrän nuen bobu btä kukwe käme nuen dokwäre.

Erere arato, niarakwe ni mda mikani ja tare nike krübäte, ye abko ni bukata uba döi kwakate kwrere, yebti ta uba döi bäri kwaka bobu mda abko bian ie abko erere makwe mika ja tare nike bobu bti ta.

⁷Mdakäre abko, niara namani bike kri amne kä namani bäri nuäre kri btä nüne bäri kuin,

ye kwrere arato makwe nika janknu amne makwe mika ja tare nike kri.

Meri se tä bike kri, kätä töbike krörö:
Ñan meri kän kwäräi krütani, kwrere tita nete amne ñan tita ja tare nike, akwa tita täkänintbe kuin nete jreina kwrere, tä nütüre jabtä.

⁸Ye mdenbtä abko köbötira jire ja tare nika jatadi kri kräke abko krörö:

Ni rabadi krüte kwati krübäte amne ni kwati rabadi müen jiebti amne ni kwati rabadi mrö nike amne kukwadi ñukwäte arato,

ñobtä ñan angwane Ngöbö ni Dänkien di kri käkwe mikadi ja ngie nuen bik-abtä kri kore, aisete rakadikä kore btä.

⁹Angwane meri bti kä ngwarbe, ben ja mikata ngite bati bati, ye kwrere jire ja mikani ngite. Jrei kä jökräbti temen käkwe ja mikani ngite amne ja mikani nuäre kwetre ben, ye abko juta rabadi nukwe amne ngübü rabadi tuen neen kukwäne ietre angwane, rabadi müaire, kä rabadi ngrente krikri be jiebti. ¹⁰Akwa nane mikadre ja ngie nuen arato, abtä kä jürä rabadi jrei kä jökräbti temen btätre, aisete rabadi

nünaninkä mobe temen, käkwe niedi krörö:

¡Aingwaree, juta kri Babilonia juta di kri abko bobre jakän!

Ye ñobtä amarebti batibe mata ja ngie nuen jötrö dikaro ye, niedi jreikwe.

¹¹Mdakäre abko, nitre jändrän rürümoinkä käkwe juta ye müaidi amne rabadi ngrente krikri be arato, ñobtä ñan angwane ni ñan rabadre mda jändrän kókaka ietre aisete. ¹²Nitre ye abko nämane oro, plata, ja ütiäte ütiäte amne jändrän ja kwrere kädekata perla rürümoine. Erere arato, dän ütiäte kri kädekata lino amne dän sedare amne dän bä tain drüne amne dän tain rürümoin nämane kwetre nitre nünanka juta yete yeye. Erere arato, kri rä bäne bäne amne marfil sribebare jändränne amne kri kuinkuin sribebare jändrän ütiäte kwrere, bronse amne jiero sribebare jändränne amne jä kuin ütiäte kri kädekata mármol abko rürümoin nämane kwetre ietre. ¹³Erere arato, canela amne jändrän rä bäne bäne mikadre ja dokwäte amne kri ngwäri rä bäne kukwadre kädekata incienso amne ñö rä bäne bäne amne kri ngwäri rä bäne kädekata mirra abko rürümoin nämane nitre nünanka juta yete yeye. Erere arato, uba döi, kri olibo köi amne arina kuinkuin, trigo amne nbi, obeja, mdä, kareta jakädre mdäye amne ni klabore, ni ye abko ni ütiäte Ngöbökrä, akwa rürümoin nämane jändrän mda mda kwrere nitre jändrän rürümoin käkwe.

¹⁴Ni ye käkwe niedi krörö juta yebtä: ¡Kri ngwäkä kuin amne jändrän jökrä mda mda nämane nebe bänante mun kadate, ye abko ñakare mda makwe! ¡Jändrän kabre makwe, bti mata nüne bä nuäre, ye abko nikanina ngwarbe jökrä makän! niedi kwetre. ¹⁵Nitre jändrän rürümoinkä nämane jändrän rürümoine juta yete abko köböire namani

jändrän bkäne kabre, niaratre ye abko btä kä jürä rabadi, aisete rabadi nünaninkä mobe temen, kä rabadi müen amne rabadi ngrente krikri be juta ye jiebti. ¹⁶Angwane rabadi niere krörö:

¡Aingwaree juta kri, ma bobre jakän!

Dän ütiäte kri kädekata lino, ye ma nämane kite jabtä.

Erere arato, dän bä mikibare amne dän bä tain drüne, bti ma nämane ja dättere.

Erere arato, oro amne jä tuäre mda mda ütiäte ütiäte amne perla, bti ma nämane ja dättere.

¹⁷Angwane batibe jändrän kabre ye nikira ngwarbe jötrö makän, abko rabadi niere.

Mdakäre abko, nitre ru ngwianka amne nitre nänkä rute mrenbti amne ni mda mda ru ngwianka mrenbti abko rabadi mobe temen juta mike ñäräre arato. ¹⁸Angwane juta ye rabadi nukwe abko ngübü jatadi ietre, abtä rabadi ngrente krörö: Juta ütiäte kri ne kwrere tua ñakare jire abko rabadi niere.

¹⁹Rabadi ulire abko bä mikakrä niaratre käkwe dobro mnü kitadi ja dokwäbti amne rabadi müen amne ngrente krikri be, kä rabadi ñäke ja dibti krörö:

¡Aingwaree juta kri, ma bobre jakän!

Nitre nünanka ma kánti abko jändrän bkäne kabre, ye köböire nun ru ngwianka mrenbti namani jändrän bkäne kabre arato,

akwa batibe Ngöbökrä ma junina ngwarbe jökrä, rabadi niere.

²⁰Yebti angele ye abko käkwe nieba mda:

Juta niki ngwarbe se abko kä ngwen nuäre jabtä munkwe kä käinbti yete. Amne mun juta deme Ngöbökrä ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä.

Erere arato, mun kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne mun Ngöbö kukwei

niekä ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä,

ñobtä ñan angwane Ngöbökwé juta juni ngwarbe, ye abko mun dokwäre juni ngwarbe kwe, asete munkwe käi ngwian nuäre jabtä, nieba angelekwe.

²¹ Yebti angele dite kri käkwe jäkwata kri bäsi krüi kri trigo ukwakrä kwrere jire dianba kisete, bti kitaba kwe mrente, käkwe nieba krörö:

Jäkwata kri kiti mrente, se kwrere makwe juta kri Babilonia juandi ngwarbe amne ni mda mda käkwe ñan ma tuadreta jire mda.

²² Mdakäre abko, arpa, tolero amne drü, ye abko ñan kukwei nuadi jire chi mda ma käite yete.

Erere arato, krüi trigo ukwakrä ñan ngö nuadre jire chi mda yete.

²³ Erere arato, ñotra trä ñan tuadreta jire chi kwati yete amne, ni ja mikaka gure käi ngwianta nuäre jabtä yete, ye kwrere käi ñan ngwiandre nuäre jabtä mda yete, ñobtä ñan angwane nitre jändrän rürümoinkä yete abko namani jändrän bkäne kabre kabre abti namani dite dite.

Erere arato, nitre nünanka juta yete käkwe ni kä keta kabre te ngökani kwrasihti, abtä ja ngie nuadi kore kwe.

²⁴ Juta yete nitre Ngöbö kukwei niekä abko kämikani.

Erere arato, nitre deme Ngöbökwé kämikani amne ni kä jökräbti temen tödekaka Ngöböbti abko kämikani juta yete, asete Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kore,

nieba angelekwe juta Babiloniahtä.

Aleluya niebare kä käinbti Ngöböye

19 Yebti ni kwati kukwei rababa ruen ja dibti tie, kä rababa niere krörö kä käinbti:

¡Aleluya! Ngöbö nikwe aibe ni di-antarikä, aibe ütiäte kri amne di kri.

² Ye ñobtä ñan angwane meri bti kä ngwarbe tä ni brare näkwite,

ye kwrere jire juta ne nämane ni kwati näkwite kukwe kämekäme jiehti kä jökräbti temen abko kräke Ngöbö tä kukwe ükete kuin era metre.

Amne nitre deme Ngöbökwé kämikani nitre nünanka juta yetekwe, ye dokwäre abko Ngöbökwé mirira ja ngie nuen krübäte.

³ Yebti nieba krörö mda kwetre:

¡Aleluya! Juta ne ngübüie rabadi kärekäre kukwäne, ñobtä ñan angwane rabadi nukwe kärekäre asete.

⁴ Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä amne jändrän kräbkä nämane nüne ye rababa ja okokrä mike nebe dobobtä temen, käkwe Ngöbö nämä tākänintbe kürä gobrankräbti ye mike ütiäte jae abko rababa niere krörö: ¡Amen! ¡Aleluya! rababa niere.

⁵ Ye btäräbe kürä gobrankrä Ngöbökwé kanti ni kukwei rababa, käkwe nieba krörö:

¡Ngöbö nikwe ye käikitekä munkwe!

¡Mun ütiäte kri amne mun bobre käta sribire Ngöbökrä, käta Ngöbö mike ütiäte jae, ye käkwe Ngöbö nikwe käikitaka! rababa niere.

⁶ Yebti ni kwati kukwei rababa ruen tie bäsi ñöta neme betekä jäkwatabtä timon ngöta neme kri, ye kwrere jire ni kukwei rababa ruen tie amne, bäsi un-suni ngö kri, ye kwrere ni kukwei rababa ruen tie, kä rababa niere:

¡Aleluya!

¡Ngöbö ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä kitera gobrane!

rababa niere.

⁷⁻⁸ Ni Kordero kwrere kitera ja mike gure amne meri bati abko käkwe ja dātenirira rabakäre ben abko ie dān

kuin lino trä ngitiekä bini kitakrä jabtä ja mikakäre gure.

Ne aisete ari kä ngwen nuäre jabtä amne ari kä ngwen juto jabtä amne ari niara käikitekä.

Nitre deme jen Ngöbökwe käkwe sribi kuin era metre nuenbare Ngöbökrä. Sribi kuin era metre, ye abko dän kuin lino abko bä mikata kore.

⁹Yehti angelekwie nieba mda tie:

Kukwe tike krörö täräbtä: Ni Kordero kwrere käkwe ja miri gure, ye kanti nire nire tä nübaibare, ye abko btä kä raba nuäre kri krübäte, nieba kwe tie.

Abti jötrö nieba krörö mda kwe:

Tikwe kukwe nini, ye abko Ngöbö Kukwei era metre, erere tikwe nini mae, nieba kwe tie.

¹⁰Angwane ti rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen angele ye ngotobtä mikakäre ütiäte jae, akwa angele ye käkwe nieba tie:

Ma amne ma mräkä mda mda käta nünenkä dite jabtä kukwe era metre Jesukwe btä, käta sribire Jesukrä, ye kwrere tita sribire arato, aisete makwe Ngöbö aibe mika ütiäte jae, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre, ye mden abko nämane blite Jesubtä, nieba angelekwie tie.

Jesu jatani mdä bä ngwenbti

¹¹Angwane kä käinbti gitiaba sete, rababa tuen tie amne mdä bä ngwen nämä krati. Mdä yehti ni nämä näin iti abko kädian nämä Ni Ja Kukwei Mikaka Täte amne Ni Era Metre. Niara nämä kukwe ükete metre ta ni jökrä kräke amne kukwe era metre dokwäre nämä rüre Ngöbö rüebe. ¹²Angwane niara okwä abko rababa tuen trä ngitiekä ñukwä jutra kwrere tie jändrän jökrä gare ie bä mikakrä amne, dokwäbti abko korona nämä kabre kabre, niara abko gobran kri bä mikakrä amne, niara kä nämä tikani mda ye abko niara

aibe ie nämä gare kaibe. ¹³Mdakäre abko, dän jükani därire jökrä nämä kitani jabtä kwe niara krütani ni di-antarikäre bä mikakrä amne, niara kädian nämä Ngöbö Kukwei arato. ¹⁴Niara ye jiehti abko nitre rükä kä käinbti nämä näin kwati krübäte abko dän ngwen lino nämä kitani jabtä. Dän lino ye abko ütiäte amne merebe amne, niaratre nämä näin mdä ngwen ngwenbti. ¹⁵Niara rababa ñäke angwane, bäsi ngitra tu grine jabtä kwärikwäri, ye kwrere jire kukwe rababa betekä kadate nitre kä jökräbti temen nünanäkä Ngöbö rüere kämikakäre. Erere arato, “mökän jierore ni kämikakäre, bti niarakwe gobrandi tare,” amne bäsi uba tükakata ngotobti amne ñöi aibe diankata, ye kwrere jire niarakwe rätädi Ngöbö rüebti, yehti abko Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, Ngöbö ye abko mätä kri krübäte abko bä mikata kore kwe. ¹⁶Dänbtä ie amne uliebtä abko niara kä nämä tikani mda abko krörö: JREI BÄRI KRI JREI MDA MDA KRÄKE AMNE DÄNKIEN BÄRI KRI DÄNKIEN MDA MDA KRÄKE abko nämä tikani kore btä.

¹⁷Yehti ti okwä rababa angelebtä angwane, angele ye rababa nünaninkä ñänänbti angwane, nukwä jökrä ngri kwetakakwetaka jüden kwrere tä nikenkä käinta, ie angele ye rababa ñäke krikri ja dibti krörö mda: Ngöbö kite mrö sribere kri krübäte mun bukakrä, aisete mun jakwe ja ükekrö jökrä mröre. ¹⁸Angwane munkwe jrei ngrie kwetadre, munkwe nitre rükä dänkien ngrie kwetadre, munkwe nitre rükä baliente baliente ngrie kwetadre, munkwe mdä rükä ngrie kwetadre, munkwe nitre nänkä mdäbti rübtä ngrie kwetadre. Erere arato, munkwe ni jökrä ngrie kwetadre abko ni ñakare klabore, ni klabore, ni bobre amne ni ütiäte kri ngrie kwetadre munkwe, aisete jakwe, nieba angelekwie nukwäye.

¹⁹Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere ye käkwe rükä kwekwe amne jrei kä jökräbti mikabara biare rükäre ni nänkä mdä ngwenbti ye rüere amne rükä kwekwe rüere arato. Nikani rüere, ²⁰akwa ni jändrän kri krübäte kwrere ye kaba ngite amne ni ngöbö ngwarbe ngwarbe kukwei niekä käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare abko kaba ngite arato. Ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare, yebti abko ni kwati ngökani kwe amne, nitre yebtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä tikani. Erere arato, ni jändrän kri krübäte abko bä sribebare ngöbö ngwarbere abko mikani ütiäte kwetre, yebtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere btä ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä kaba ngite, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe, ye te kitaba nire jökrä ja tare nikakäre. ²¹Angwane ni mda mda nämane rüere Jesukristo rüere abko Jesukristo nämä näin mdäbti ye käkwe kämikaba jökrä ja kukwei aibebti, ñobtä ñan angwane niara kukwei abko rababa betekä ngitra tu kwrere, aisete ni kämikaba jökrä kwe. Angwane nukwä ngri kwetakakwetaka jüden kwrere käkwe nitre ye ngrie kwetaba trinetrine jökrä.

Kä mili krati

20 Yebti angele nämä iti kä käinbti, jataba timonkwäre ti okwäbti. Angele ye abko nämä näin llabe jukwe Kä Timonbti ngwena kisete amne kadena kri ngwian nämä kisete kwe arato. ²Angele ye abko käkwe mökata kaba ngite. Mökata ye abko tbi nämane kira, arabe abko kädianta Diablu amne Satana arato. Mökata ye abko angelekwe mäkäteba kadenanbti kä mili krati, ³käkwe kitaba ngite Kä Timonbti, bti jukwe dikaba kuin bti kwe, bti Ngöbö kä tikani jukwebtä, ni mdakwe ñan tikadre abkokäre. Niara ñan rikadreta nitre ngököta kä jökräbti

temen, abkokäre kä mili krati ngämi niken ta niara ñan tikaditeta. Akwa yebti mökata ye tikaditeta bä jötrö.

⁴Yebti kürä gobrankrä nämä kabre kä käinbti btä ti okwä rababa. Kürä yebti abko nitre ie ja di biani Ngöbökwé kukwe ükatekäre nikrä abko nämä tākānintbe, tikwe tuaba. Erere arato, nitre käkwe ja tare nikani blitabtä Jesubtä amne kukwe kuin Ngöbökwé Jesubtä mikabtä gare ni mda mdaye, akwa nūnankabare dite jabtä kwetre, käkwe Jesu rükāninte ñakare abko dokwäre dokwä tikaninkä, ye abko üai nämä siba yete. Mdakäre abko nitre ye käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere ye mikani ñakare ngöböre jae amne niara bä mikani ñakare ütiäte jae ngöbö kwrere. Erere arato, nitre ye okobtä o kisebtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä tikani ñakare abko üai tuaba tikwe. Niaratre ye abko rükabata nire jökrä, käkwe gobranba kä mili krati Kristobe gwaire tikwe tuaba. ⁵Ni ruäre mikabata nire käne kore Ngöbökwé, akwa ni mda mda abko mikadita nire ñakare kwe abti kä rikaba mili krati ta. ⁶Nitre rükabata nire kore, ye abko deme amne ni yebtä kä rabadi nuäre kri. Niaratre ñan krütadre mda, ye abko Ngöbökwé ñan mikadi ja ngie nuen akwa, nūnandi kärekwäre kwetre Ngöböbe angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire, ye kwrere sribidi kwetre Ngöbökrä amne Kristokrä amne gobrandi kä mili krati kwetre ben gwaire arato.

Ngöbökwé Satana juani ngwarbe mrä

⁷Yebti kä mili krati rikadi ta angwane, Satana tä ngite Kä Timonbti abko tikadite angwane, ⁸näin ni ngökö kä jökräbti temen nebebe kä ñäre jökrä amne kākä Gog amne Magog angwane, ni ükadikrö kwati kwe rükäre Ngöbö rüere. Ye abko, mren ümain kwrere jire ni rabadi ja ükaninkrö rükäre

Ngöbö rüere. ⁹Angwane nitre rüka kwati ye rikaba mobe käkwe ja ükäröba jökrä juta deme Ngöbökwé bäre temen amne juta Jerusalén tarebare Ngöbökwé ye bäre temen, ni ye juankäre ngwarbe, akwa batibe ñukwä kä käinbti jataba timonkwäre käkwe ganinkä jökrä se kwrere. ¹⁰Angwane diablu nämáne niaratre ngökö, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe mni mni te kitaba. Kä ye arabe kánti ni jändrän kri krübäte kwrere kitanina käne amne ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä kitanina arato, ye kánti diablu kitaba. Kä ye kánti mikadi ja tare nike kärekwäre dibire rare.

Ngöbökwé kukwe ükaninte ni krütanikrütani kräke

¹¹Yebti kürä gobrankrä kri, ngwen büre tuaba mda tikwe. Kürä yebti abko ni nämä täkänintbe iti. Niara ngwäreki abko kä temen ne amne kä käinta se gitaba batibe jökrä abko ñan tuaba jire chi mda tikwe. ¹²⁻¹³Angwane nitre müre neketani mrente, ye erere nükaninta nire jökrä. Erere arato, ni müre ketaniketani abko üai nämáne kä nakebtä, ye erere nükaninta nire jökrä arato, aiseite nitre ütiäte krikri ya, o bobre bobre ya, krütanikrütani abko nämä nünaninkä jökrä kürä gobrankrä Ngöbökwé ye ngwäreki, btä ti okwä rababa. Ye btäräbe tärä metateba keteti. Erere arato, tärä ni nünanka kärekwäre Ngöböbe mikakrä gare abko metateba arato. Angwane ni itire itire ngämi krüte, känenkri dre dre nuenbare kwetre, ye erere btä Ngöbökwé kukwe ükateba kräke, aiseite ni itire itire käkwe dre dre nuenbare nämä tikani täräbtä, ye erere kukwe ükateba kräke Ngöbökwé. ¹⁴Yebti gata ara amne kä nakebtä kitaba ñukwä jutrate kä Timonbti juankäre ngwarbe. Ñukwä jutra kä Timonbti ne kánti abko nita krüte bobukäre. ¹⁵Tärä ni nünanka kärekwäre Ngöböbe mikakrä gare, tärä

yebtä nire nire kä kwani ñakare, ye erere kitani jökrä ñukwä jutrate ja tare nikakäre kärekwäre.

Juta Jerusalén btin

21 Yebti kä käinta btin amne kä temen ne btin tikwe tuaba mda, ñobtä ñan angwane kä käinta se btä kä temen ne amne mren dätebare käne Ngöbökwé abko nikanina ta, aiseite ñan rababa jire mda. ²Yebti juta Jerusalén btin kuin deme nämä Ngöbö kánti kä käinbti abko jataba timonkwäre tikwe tuaba bäsi meri tä ja ükaninte kuin bä nuäre brare ngäbti ja mikakäre gure ben, ye kwrere jire juta ye rababa tuen tie. ³Angwane btäräbe kürä gobrankrä Ngöbökwé tuaba tikwe, ye kánti ni kukwei jaraba kri tie, kä rababa niere krörö:

Mtare Ngöböta nüne ni jen kwe ben juta btin nete. Ngöbökwé nünandi bentre amne niaratre rabadi juta jen Ngöbökwé, aiseite Ngöbö ara jire tädi bentre Ngöbö jen kwetre kwrere. ⁴Angwane Ngöbökwé niaratre okwä ñoi sökädite jökrä ietre amne ni ñan krütadre jire iti mda amne ñan ja müaidre jire chi mda amne ñan ja müaidre ja tare nikabtä, ñobtä ñan angwane kukwe nämäne ükaninte ño känekäne, erere nikanina jökrä ta. ⁵Angwane Ngöbö nämä täkänintbe kürä gobrankräbti ye käkwe nieba krörö:

Jändrän jökrä tita sribereta btin, nieba kwe.

Bti niebata kwe tie:

Kukwe ne abko kukwe era metre, abtä ni jökrä rabadre tödeke bti, aiseite tike täräbtä, nieba kwe tie.

⁶Yebti Ngöbökwé nieba krörö tie:

Jändrän jökrä nibira bare. Ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega kwrere. Ti nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Mdakäre abko, nire nire ie tomna ye

abko ie tikwe ñö okwä kuin nire käta ni mike nüne kärekäre ye biandi ngwarbe tomnane. ⁷Mdakäre abko, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere abko ie tikwe jändrän kuinkuin jökrä ne biandi amne, ti rabadi Ngöböre kwetre amne niara rabadi ti ngäbriänkä tikwe. ⁸Akwa ni käta ja ngwen ngwarbe amne ni tödeke ñakare Jesubti, akwa tä niara rükente, amne ni ñan tö Ngöbö Kukwei mikai era jae, erere arato ni ngututu diän diän, ni ni mda mda kämikaka amne ni ja mikaka gure tiebetiebe amne ni kwrarekwrare, amne ni sukiare sukiare, amne ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae amne ni ni ngökaka, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe mni mni abko te kitadi. Ye kanti krütadi bobukäre. ⁹Yebti angele ni kükü kisete blato nämä abko te Ngöbö mätä kri nämä iandrete, angele ye abko jataba iti, käkwe nieba mda tie:

Meri ben ni Kordero kwrere rabai, meri ye abko ti bike mike tuare mae. Jakwe tuen, nieba kwe tie.

¹⁰Yebti Ngöbö Üaikwe ti mikani jändrän tuen köböre kwrere angwane, ngitio kri mobe käin, kanti angele rikaba ti ngwena, käkwe juta Jerusalén deme nämä kä käinbti Ngöbö kanti abko jataba timonkwäre, tikwe tuaba. ¹¹Juta ye abko Ngöbö trä bä nuäre abko bti rababa trä ngitiekä amne bäsi jä tuäre ütiäte kri kädekata jaspe, kwrere jire juta ye rababa trä ngitiekä. ¹²Angwane juta ye bäre temen abko ki nämä mikani kri amne mobe käin. Ki yebtä abko jukwe nämä kwä jätäbti kubu amne jukwe kwatirekwatire btä angele nämä nünaninkä iti ngibiare. Erere arato, Jacob ngäbriänkä ni jätäbti nibu abko kä nämä tikani itire itire jukwe kwatirekwatire btä. ¹³Jukwe ye abko nämä kwä jätäbti kubu: komä kä dririkri, komä ngwitäräkri, komä mötarikri amne komä

nindrinikri. ¹⁴Amne ki mikani jutabti, ye abko jä nämä mikani kwä jätäbti kubu gräre. Jä yebtä abko nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu kä nämä tikani.

¹⁵Angwane angele nämä blite tibe ye nämä nörä orore ngwena krati kisete juta ñäkäkrä, jukwe ñäkäkrä amne ki jutabti ñäkäkrä arato. ¹⁶Juta ye abko ja näre jökrä kwärikwäri, aiseti körä ja näre kwärikwäri. Angelekwete juta ye ñäkäba nörä yebti angwane, rababa 2,200 kilometro ja näre körä ngakri, kwatakri amne kukwäne rababa ja näre jökrä. ¹⁷Yebti ki nämä jutabti, ye ñäkäba kwe arato angwane, ki ye abko rababa 65 metro ie, ye abko ni kä nebtä tä jändrän ñäke ño, ye kwrere angele nämä juta ye ñäke. ¹⁸Amne ki nämä mikani juta yebti abko jä kuin ütiäte kri kädekata jaspe nämä mikani kire, akwa juta ara jire abko oro kuin trä ngitiekä bidrio kwrere. ¹⁹Angwane jä kwä jätäbti kubu mikani ki gräre abko btä jä tuäre tuäre ütiäte kri bätäkä ngwarbe nämä mikani abko krörö: jä käne btä abko jä kuin ütiäte kri kädekata jaspe nämä mikani, jä kubukäre abko btä jä kädekata zafiro nämä mikani, jä komäkäre abko btä jä kädekata ágata nämä mikani, jä kobkäkäre abko btä jä kädekata esmeralda nämä mikani amne ²⁰jä kwärikekäre abko btä jä kädekata ónice nämä mikani, jä kwä tikäre abko btä jä kädekata cornalina nämä mikani, jä kwä kükükäre abko btä jä kädekata crisólito nämä mikani, jä kwä kwäkäre abko btä jä kädekata berilo nämä mikani amne jä kwä ökänkäre abko btä jä kädekata topacio nämä mikani, jä kwä jätäkäre abko btä jä kädekata criso-praso nämä mikani amne jä kwä jätäbti kwatikäre abko btä jä kädekata jacinto nämä mikani amne jä kwä jätäbti kubukäre abko btä jä kädekata amatista nämä mikani.

²¹ Angwane jukwe kwä jätäbti kubu juta yebtä abko perla aibe mikani jukwere, aiseite jukwe kwatirekwatire abko perla kwatibe nämä mikani jukwere amne ji juta ye ngätäite ta abko oro kuin ara jire mikani jire amne nämä trä ngitiekä bidrio kwrere jire abko tikwe tuaba.

²² Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe tikwe tuaba ñakare juta Jerusalén btin yete, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä abko tä yete amne ni Kordero kwrere tä yete abko ben ni raba blite gwärere, aiseite ju blitakrä Ngöböbe ñakare yete.

²³ Erere arato, ñänä amne sö trä rabadre juta yete abko ñakare ütiäte, ñobtä ñan angwane Ngöbö trä kuin bä nuäre ye abko tädi juta yete amne ni Kordero kwrere abko tä ñotrare yete arato.

²⁴ Ye abko nitre nünanka kä jökräbti temen abko käkwe dikadikä ñotra ye träte nebebe juta Jerusalén btin ye kánti amne nitre jreire kä jökräbti temen abko käkwe jändrän ütiäte kwekwe biandi Ngöböye niara mikakäre ütiäte jae juta yete. ²⁵ Angwane jukwe juta yete abko ñan dikadre jire chi rare amne juta ye kánti kä ñan rabadre iko arato, aiseite jukwe ñan dikadre jire chi.

²⁶ Erere arato, nitre nünanka kä jökräbti temen abko jatadi jändrän ütiäte ütiäte kwekwe ngwena biandre Ngöböye niara mikakäre ütiäte jae juta yete. ²⁷ Akwa jändrän kämekäme ñan rikadi jire chi nebe juta yete amne, ni diän diän amne ni ni ngökaka ñan rikadi jire chi yete arato; akwa nire nire käkwe nünandre kärekäre Ngöböbe abko käta tikani tärä ni Kordero kwrere yebtä, ni ye aibe abko rikadi nüne juta yete abko angelekwé mikani tuare tie.

Ñö kri ni mikakrä nire kärekäre

22 Yebti ñö kri kuin dirare angelekwé mikaba tuare tie. Ñö ye

abko ni mikakrä nüne kärekäre amne ñö ye abko kuin merebe jä cristal bä merebe ye kwrere. Erere arato, kürä gobrankrä Ngöbökwé amne kürä gobrankrä ni Kordero kwrere kwe, ye kánti ñö ye nämä neen. ² Angwane ji kri juta yete abko ötöbu ta ñö ye tä neen amne kri ni mikakrä nüne kärekäre nämä niren nöbtä kwärikwäri. Kri ye abko ngwä nämä nebe sö kratirekwatire, aiseite kri ye ngwä nämä nebe bä jätäbti bobu btä kä kwatirekwatire amne kri ye abko kä nämä ni jökrä mikakrä kuinta. ³ Mdakäre abko, juta Jerusalén btin yete abko jändrän btä ngürün mikani Ngöbökwé abko ñan rabadi jire chi. Angwane kürä gobrankrä Ngöbökwé amne kürä gobrankrä ni Kordero kwrerekwe abko tädi juta yete, aiseite nitre sribikä kwekwe abko erere käkwe niaratre käikitadikä kärekäre.

⁴ Angwane niaratre jökrä käkwe ja tuadi gwärere Ngöböbe, kä näin niaratre kä ngwena tikani ja okobtä, niaratre abko ni jen Ngöbökwé bä mikakrä. ⁵ Juta yete abko kä ñan rabadre iko jire chi, aiseite nitre nünanka juta yete, kräke ñotra ñan rabadre ütiäte. Erere arato, ñänä trä ñan rabadre ütiäte kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbö ni Dänkien ara jire käkwe kä trä biandi nitre nünanka yete ie. Niaratre käkwe gobrandi kärekäre.

⁶ Yebti angelekwé nieba mda tie:

Kukwe nieta tikwe mae, ne abko era amne kukwe kuin tödekakrä. Ye abko, ni Dänkien Ngöbö ara jire käta nitre niara kukwei niekä töi tike ja kukwei niere, Ngöbö ye ara käkwe angele kwe juani abko kukwe mden mden rakadikä bä jötrö mikakäre tuare sribikä kwekwe ie, nieba kwe tie.

Jesu jatadita

⁷ Angwane ni Dänkien Jesu abko käkwe nieba mda tie:

¡Ti rükadita jötrö! Kukwe biani Ngöbökwé nitre Ngöbö kukwei niekä köböire tä tikani tärä nebtä, ye nire nire tä mike era jae, yebtä abko kä rabadi nuäre amne Ngöbökwé ja di biandi ie, nieba kwe tie.

⁸Angwane ti Juan, ti ne abko käkwe kukwe ne tuaba amne tikwe kukwe nuaba arato. Tikwe kukwe tuaba amne tikwe kukwe nuaba ünän jökrä, ye btäräbe angele käkwe kukwe mikaba tuare tie, ye ngotobtä ti rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen mikakäre ütiäte jae. ⁹Akwa angele ye käkwe nieba mda tie:

Ma mräkä mda mda käta kukwe tä tikani tärä nebtä mikaka täte ye käta sribire Ngöbökrä, ye kwrere tita sribire arato, aisete makwe ñan ti mika ütiäte jae, akwa Ngöbö aibe makwe mika ütiäte jae, nieba kwe tie.

¹⁰Erere arato, angelekwe nieba krörö mda tie:

Ngöbö Kukwei biani niedre mae abko tä tikani tärä nebtä, ye abko kebera nebe bare, aisete makwe ñan üka kaibe tiebe, akwa makwe mika gare ni mda mdaye. ¹¹Angwane kä kitera neme braibe ja töi kwitakrä nie, aisete nire nire käta kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ye tuametre nuene janknu amne, nire nire käta kukwe diän diän nuene, ye tuametre nuene janknu; akwa nire nire käta jändrän kuinkuin nuene ye käkwe jändrän kuin nuen janknu Ngöbökrä. Erere arato, nire nire käta nüne deme amne metre, ye käkwe nüna deme janknu Ngöbökrä, nieba angelekwe tie.

¹²Angwane ni Dänkien Jesukristo käkwe niebata tie:

¡Ti rükadita jötrö! Akwa ni itire itire tä dre dre nuene, ye abko ti jatadi ütiä ngwena kräke amne, ¹³ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega. Ti nämanena jändrän

jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

¹⁴Mdakäre abko, dän bätäteta tä nebe ngwen bürere, ye kwrere nire nire käkwe tödekadre tibti rabakäre merebe Ngöbö ngwärekwé abko rabadi nebe kri ni mikakrä nüne kärekwé kanti amne juta Jerusalén btin, ye kanti rabadi niken amne ni ye abko btä kä rabadi nuäre. ¹⁵Akwa ni ngututu diän diän, ni kwrarekwäre, ni sukiare sukiare, ni ja mikaka gure bati bati, ni ni mda mda kämikaka, ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae amne ni jökrä käta ni ngöka tarere amne tä käi ngwen nuäre jabtä ni ngökakäre, nitre korekore abko rabadi jökrä Ngöbö okwä bäre mento.

¹⁶Ti Jesu, ti ne mden käkwe angele tikwe juani kukwe ne mike gare jökrä mae abko erere makwe mikadre gare nitre gätäkä ti käfti yeye. Ti abko Jrei David bkün amne ti abko Muke Trä Dirare Dekä kwrere, nieba Jesukwe tie.

¹⁷Ye abko, Ngöbö Üai Deme amne ni Kordero kwrere nän muko käta ¡Jakwe! niere Jesuye amne, nire nire tä ti kukwei nuen käkwe ¡Jakwe! nie Jesuye arato. Mdakäre abko, nire nire ie tomna abko tö tomna ñain nünakäre kärekwé, ye abko jata Jesuye, käkwe ñö ni mikakrä nüne kärekwé ye ña ngwarbe tomnane.

¹⁸Angwane Ngöbö Kukwei niebare tä tikani tärä nebtä, ye nire nire tä kukwe nuen ye abko ie ti bike niere krörö: Kukwe tä tikani tärä nebtä, nebti ta nire nire käkwe kukwe mdara jire tikadi, ye dokwäre abko kukwe taretare tä tikani tärä nebtä abko bti Ngöbökwé mikadi ja tare nike kri krübäte. ¹⁹Angwane kukwe tä tikani tärä nebtä, ne nire nire käkwe diandrekä ruäre, yebtä abko kri ni mikakrä nüne kärekwé, ye Ngöbökwé diandikä kän amne kri ye ngwäkä ñan kwetadre kwe, aisete ñan nünan di kärekwé kwe Ngöböbe. Erere arato, juta

deme Jerusalén ye Ngöbökwe diandikä kán, aise te ñan nünandi kwe yete.

²⁰Ti Jesu káta kukwe tikani tärä nebtä niere metre, káta niere krörö: ¡Ti náinta jötrö kä temenbtä! abko tita niere.

Ti Juan, ti ne abko káta niere krörö ni Dänkien Jesuye: ¡Amen! ¡Jakweta ti Dänkien Jesu! tita niere Jesuye.

²¹Ni Dänkien Jesu kákwe ja moto mika kuin ni jen Ngöbökwe kräke abko ie ti tö. Amen. Abko kore se. Ne ngörä.